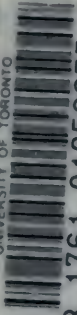

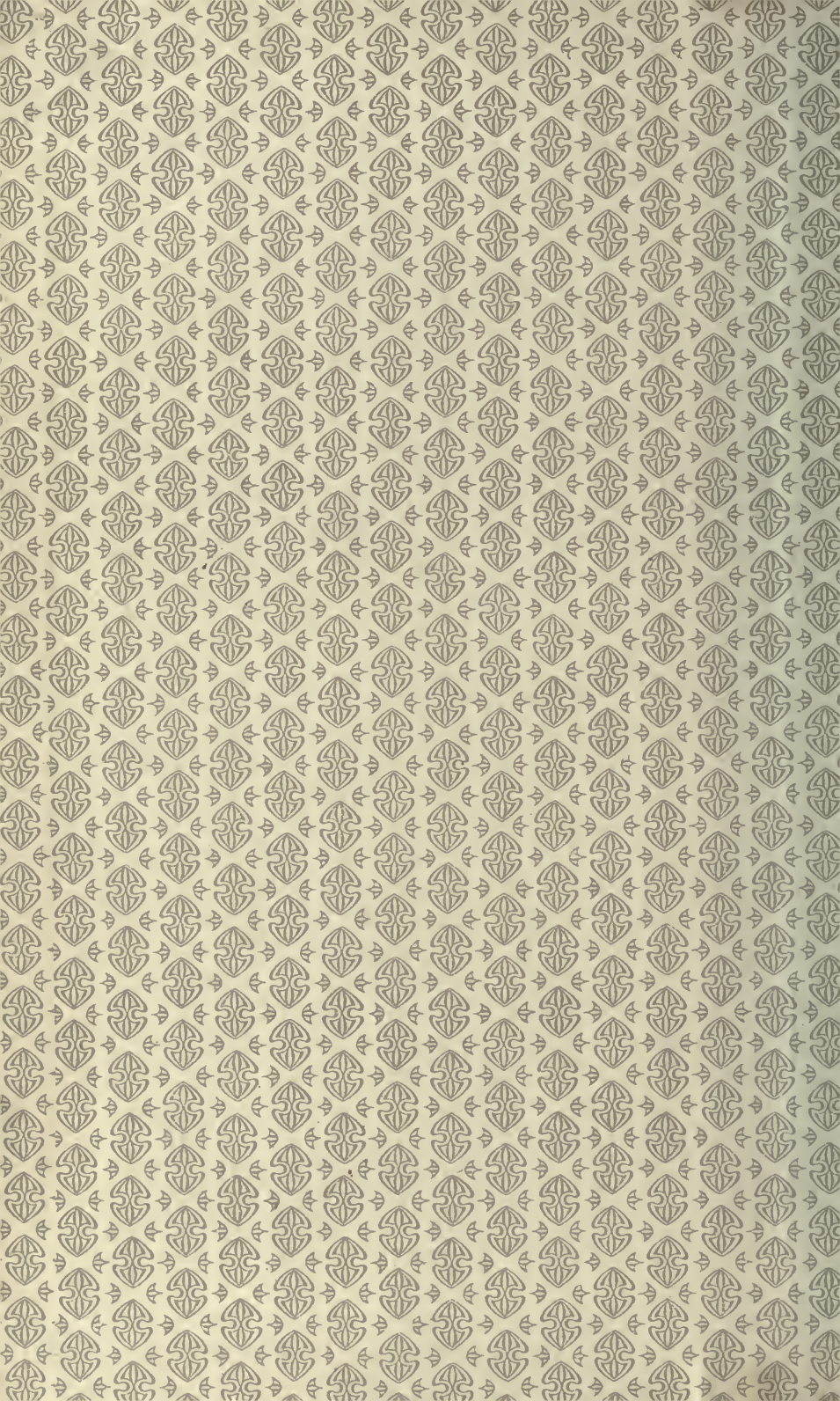
UNIVERSITY OF TORONTO

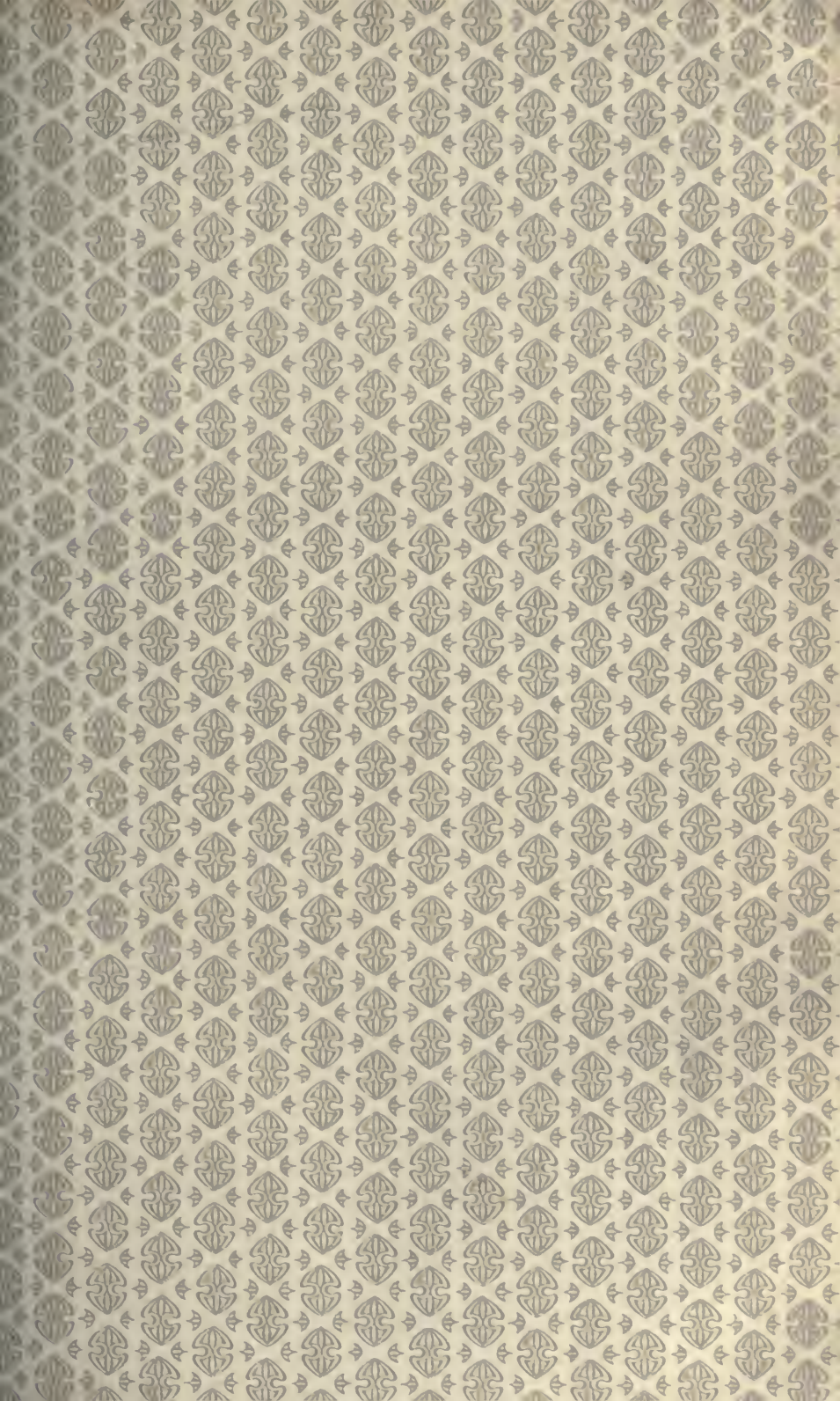
3 1761 01259875 1

PC
829
G3
1891
v. 1
c. 1
ROBA

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

CHRESTOMATHIE ROUMAINE.

TEXTES IMPRIMÉS ET MANUSCRITS DU XVIme AU XIXme SIÈCLE;
SPÉCIMENS DIALECTALES ET DE LITTÉRATURE POPULAIRE

ACCOMPAGNÉS

D'UNE INTRODUCTION, D'UNE GRAMMAIRE

ET

D'UN GLOSSAIRE ROUMAIN-FRANÇAIS

DE

M. GASTER.

TOME PREMIER.

INTRODUCTION, GRAMMAIRE, TEXTES (1550—1710).

LEIPZIG:

F. A. BROCKHAUS.

BUCAREST:

SOCECŪ & Co.

1891.

CHRESTOMATIE ROMÂNĂ.

TEXTE TIPĂRITE ȘI MANUSCRISE [SEC. XVI—XIX],
DIALECTALE ȘI POPULARE

CU O

INTRODUCERE, GRAMATICĂ

ȘI UN

GLOSAR ROMÂNNO-FRANCEZ

DE

M. GASTER.

Τόρνα, τόρνα φράτρε.

Theophanes.

VOL. I.

INTRODUCERE, GRAMATICĂ, TEXTE [1550—1710].

80680
5/9/03

LEIPZIG:

F. A. BROCKHAUS.

BUCUREȘCI:

SOCECŪ & Co.

—
1891.

Toute drepturile rezervate.

Tous droits réservés.

MAJESTĂȚII SALE

CAROL I

REGELE ROMÂNIEI

PROTECTORUL

A TOT CE ESTE BUN ȘI NOBIL

LA A 25^a ANIVERSARE A SUIREI SALE PE TRON

ÎNCHIN

ACEASTĂ CARTE.

PRECVÂNTARE.

AVANT-PROPOS.

Cuvintele „τορνα τορνα φρατρει“ pe care le am ales ca motto la cartea de față, represintă nu numai cel mai vechi monument al limbei române cu care o Chrestomatie Română ar trebui să înceapă în mod firesc, dar tot deodată exprimă scopul și tendința acestei cărți: „de a ne înturna cătră trecut“.

Când am întreprins această lucrare, acum zece ani, intențiunea mea a fost de a culege și de a întruni la un loc, pe cât se poate mai multe texte și fragmente de texte din vechea literatură română, și de a urmări astfel pas cu pas atât mersul gradat al dezvoltării limbei românești, cât și nașterea și propășirea literaturii românești în decursul veacurilor.

Scopul meu era deci îndoit: atât filologic cât și istorico-literar. De aceste două puncte de vedere am fost călăuzit atât în alegerea materiei, cât și în modul de a reproduce textele și de a le orândui. Pentru a completa lucrarea, am mai crezut de cuviință a o precede cu o Introducere, care formează un fel de comentariu filologic și istorico-literar, după care urmează o Schiță gramaticală; iar Chrestomatia se încheie cu un Glosar, conținând toate cuvintele și formele ce se află în cartea de față.

Materia.

În cea dintâia Chrestomatie română ce s'a publicat, adevărat aceea a maestrului Cipariu intitulată „Analeetele literare“, autorul s'a mărginit, pe de o parte, a ne da numai extracte din cărți tipărite, eliminând cu desăvârșire manuscrisele, și pe de alta s'a oprit la anul 1700 cu extractele publicate. Monumentele cele mai vechi și cele mai de căpetenie ale limbei și literaturii române s'au dovedit însă a fi acele, ce s'au păstrat în manuscris; și o Chrestomatie care ar trece cu vedere această parte importantă a literaturii n'ar fi la înălțimea științei moderne.

Les mots „τορνα, τορνα φρατρε“, que j'ai choisis comme épigraphe de mon livre constituent non-seulement le plus ancien monument de la langue roumaine par lequel une Chrestomathie roumaine devrait forcément commencer, mais expriment en même temps le but que je me suis imposé dans cet ouvrage : „jeter un regard sur le passé“.

Lorsque, il y a dix ans, j'entrepris de faire ce travail, j'avais pour but de recueillir et de collectionner le plus grand nombre possible de textes et de fragments de textes appartenant à l'ancienne littérature roumaine; je me proposai aussi d'étudier la marche progressive du développement de la langue roumaine, ainsi que la naissance de sa littérature et le progrès de celle-ci dans le cours des siècles.

Mon but touchait donc à la philologie et à l'histoire littéraire; c'est cette double considération que me servit de guide pour le choix des matières, la reproduction des textes et leur arrangement méthodique. Afin de compléter ce travail, j'ai cru nécessaire de le faire précéder d'une Introduction qui formerait comme une sorte de commentaire philologique et d'histoire littéraire, accompagné d'une Esquisse grammaticale. Le tout est suivi d'un Glossaire contenant tous les mots et toutes les formes renfermés dans la Chrestomathie avec la traduction française.

Dans la première Chrestomathie roumaine portant comme titre : „Les Analectes littéraires“, qui fut éditée par Cipariu, le maître s'était borné d'une part à nous offrir quelques extraits de textes imprimés, en éliminant tous les manuscrits, et d'autre part il s'était arrêté à l'année 1700 dans la reproduction des extraits de textes imprimés. On a constaté pourtant que les monuments les plus anciens et les plus importants de la langue et de la littérature roumaines sont ceux que les manuscrits nous ont conservés; or une Chrestomathie qui négligerait cette partie importante de la littérature ne peut pas être à la hauteur de la science moderne.

Matière

Alți autori cari au urmat, precum A. Pumnul cu „Lepturariul“ și Lambrior cu „Cartea de cetire“ sânt mai departe încă decât Cipariu de a satisface o atare cerere. Cel dintăiu urmărea mai mult un scop literar, iar cel din urmă n'avea la dispozițiune bogăția literară de care dispunea venerabilul și învățatul canonic din Blaj.

Eu de acea am căutat să împlinesc acest gol, pe cât îmi era cu putință, mai întâiu prin extracte făcute din numeroase manuscrise, fără de a trece însă peste marginele prescrise unei Chrestomatii. Între aceste „texte de limbă“ manuscrise am strecurat și un număr însemnat de documente și zapise, importante pentru istoria culturii și a limbei românești.

Pentru a putea însă urmări cu oare care desăvârșire mișcarea literară și din sec. XVII^{-lea} și al XVIII^{-lea}, am trebuit să lărgesc cadrul Chrestomaticii. În loc de a mă opri și eu la anul 1700 am dat extracte și texte tot atât de numeroase din sec. XVIII^{-lea} și al XIX^{-lea} precum au fost cele din sec. XVI^{-lea} și XVII^{-lea}; m'am oprit însă la anul 1830. Precum se va vedea în Introducere, o mișcare profundă se manifestă pe atuncia în mijlocul poporului Român, care a înrăurit în mod nefavorabil asupra creșterii fireștii a limbei și a literaturii, curmând desvoltarea seculară.

Această schimbare nu a atins însă limba poporului. În loc deci de extracte din așa numita literatură scrisă a epocii ce urmează după 1830, am dat extracte din literatura populară, oglinda neștirbită a graului vîu, neinfluențată și neșchimbată, care singură ne permite a urmări desvoltarea adevărată a limbei românești. La aceste texte am mai adăugat și alte texte curat dialectale, adică scrise în graul Românilor din Macedonia și din Istria, îmbrățișând astfel întregul câmp al Românismlui.

Șirul.

Toate textele, afară de acele curat dialectale, sânt așezate într'un șir cronologic. Cu toate că oferă și ca greutate înde-stule, am preferit această orânduire, celei-l-alte urmate de Cipariu, care a grupat la un loc toate cele tipărite într'o țară, fără a ține seamă de ceca ce s'a făcut în cele-l-alte țări pe aceeaș vreme. Așa a pus la un loc extractele din toate cărțile tipărite în Transilvania,

D'autres, comme A. Pumnul et Lambrior, ses successeurs celui-ci dans sa „Carte de cetire“, celui-là dans son „Lepturariu“, ont encore été moins aptes à remplir cette tâche; le premier poursuivait plutôt un but littéraire, le dernier n'avait pas à sa disposition les riches matériaux que possédait le vénérable et savant chanoine de Blaj.

C'est pourquoi j'ai tâché, autant qu'il était en mon pouvoir, de remplir cette lacune par des extraits empruntés à de nombreux manuscrits, sans pourtant dépasser les limites d'un ouvrage de ce genre. Parmi ces extraits de textes manuscrits j'ai introduit aussi des documents inédits et des „Zapise“ précieux et de grande importance pour l'histoire de la civilisation et de la langue roumaines.

Je me suis vu forcé d'élargir le cadre de la Chrestomathie afin de compléter encore davantage l'histoire du mouvement littéraire du XVIIe et du XVIIIe siècle. Loin de songer à m'arrêter au commencement du XVIIIe, je me suis engagé plus avant, en donnant des extraits de textes du XVIIIe et du XIXe tout aussi nombreux que ceux des siècles précédents; je n'ai pas cru cependant devoir dépasser l'année 1830. Comme l'on verra plus loin, dans l'Introduction, un mouvement littéraire considérable, né au sein du peuple roumain, prit naissance à cette époque-là, mouvement qui eut une influence défavorable sur le progrès de la langue et de la littérature, en en arrêtant à tout jamais le développement séculaire.

Ce changement ne modifia en rien cependant la langue populaire. Pour continuer le mouvement littéraire de la langue roumaine au delà de l'année 1830, j'ai remplacé les morceaux de littérature moderne par des textes de littérature populaire, ce miroir indestructible de la langue vivante, toujours brillant et jamais obscurci par une influence étrangère, qui seul nous met à même de suivre le développement naturel de la langue roumaine. Ayant ajouté à ces textes, des extraits appartenant aux dialectes roumains de l'Istrie et de la Macédoine, j'ai, ainsi, embrassé le champ entier du domaine roumain.

Dans la disposition des textes, à l'exception de ceux appartenant aux dialectes, j'ai suivi l'ordre chronologique, bien qu'il offre certaines difficultés; mais je l'ai préféré à celui de Cipariu qui avait réuni tout ce qu'il avait trouvé d'imprimé dans une province, sans tenir compte des textes de la même époque appartenant à une autre province. Ainsi, par exemple, il avait

apoï cele din România și mai apoï cele din Moldova și a adăugat la sfârșit extracte din două cărți tipărite în țări străine (Uniev și Roma).

Scopul meu din potrivă era de a nu despărți ci de a lega textele între ele, a arăta legătura în care stă mișcarea literară dintr'o parte cu aceea din cea-l-altă parte a țării, cea de dincolo cu cea de din coace de munții Transilvaniei; apoï de a pune față în față diferitele forme ale graiului de pe aceeași vreme și a arăta schimbările ce a suferit același text în cursul veacurilor. Am căutat a stabili un fel de legătură internă între diferitele texte, și a ușura astfel cercetările filologice; se înțelege numai într'atăta, pe cât era cu puțință a se face într'un spațiu atât de restrâns.

Un exemplu va lămuri modul meu de procedare. Intre cărțile românești, Psaltirea, în întregul ei, sau numai în parte, este fără îndoială acea carte care s'a copiat și tipărit de mai multe ori de cât ori ce altă carte românească. Afară de numeroasele edițiuni și manuscrise din cari am dat extracte în Chrestomatie, psalmi răslățiți se mai află și în mai toate cele-l-alte cărți întrebuintate în slujba bisericească. O comparațiune minuțioasă a tuturor versiunilor ale Psaltirei în morfologia, fonetica și vocabularul lor ar da o istorie complectă a dezvoltării treptate a limbei române în cele din urmă patru secole.

În mic am făcut această urmărire și comparațiune, pornind de la Psaltirea lui Coresi. Din această Psaltire, care, precum se va vedea, este cea mai veche ce există în limba română, am publicat zece psalmi. Aceeași psalmi am reprodus apoï în decursul cărții din mai multe Psaltiri și din alte cărți bisericești, indicând paralela totdeauna la piciorul fie căruși psalm; n'are cineva decât să urmărească acele indicațiuni și va urmări în același timp mersul gradat al limbei și al literaturii. Tot așa am procedat la cele-l-alte texte biblice mai ales la cele din Evanghelie; tot așa și la letopisețele, când doi cronicari pomeneau același fapt, tot așa la hronografi, din care unul este o copie cu vr'o 150 de ani mai nouă de cât cel-alt și tot așa la alte texte din literatura populară scrisă și nescrisă.

réuni des extraits de livres imprimés en Transylvanie, puis de ceux publiés en Moldavie et en Valachie, et à la fin il avait ajouté deux ouvrages édités en d'autres endroits (Uniev et Rome).

Mon intention, par contro, était de rapprocher les textes et non pas de les séparer, afin de mettre en évidence l'analogie et la connexion du mouvement littéraire dans les contrées d'en deça et d'au delà des Carpathes; de comparer ensuite les textes de différents dialectes de la même époque, et de montrer en même temps les changements subis par le même texte dans le cours des siècles. J'ai tâché d'établir une sorte de liaison entre les différents textes, afin de faciliter de cette manière les recherches philologiques pour celui qui voudra les entreprendre. Il va sans dire que je n'ai fait que ce qui m'était possible de faire dans le cadre restreint de ce livre.

Un seul exemple suffira pour faire comprendre ma méthode. Parmi les nombreux livres roumains, le Psautier, en tout ou en partie, est assurément, de tous les livres, celui qui a eu le plus grand nombre d'éditions. Outre ces nombreuses éditions, tant manuscrites qu'imprimées, auxquelles j'ai emprunté des extraits pour ma Chrestomathie, on trouve encore des Psaumes épars dans tous les livres affectés au service liturgique. Par suite, une comparaison minutieuse, quant à la morphologie, à la phonétique et au vocabulaire, de toutes les variantes des Psautiers, offrirait sans doute une histoire détaillée du développement progressif de la langue roumaine durant les quatre derniers siècles.

J'ai essayé, dans une certaine mesure, d'appliquer cette comparaison au Psautier de Coresi, qui est, comme l'on verra plus tard, ce qu'il y a de plus ancien dans la langue roumaine: je lui ai emprunté dix psaumes que j'ai mis en parallèle avec ceux d'autres Psautiers ou livres liturgiques en ayant soin d'indiquer toujours les parallèles au bas de chaque psaume, pour faire ressortir par leur comparaison la marche progressive de la langue et de la littérature. Le lecteur attentif s'en convaincra facilement. J'ai suivi la même méthode pour les autres textes bibliques, surtout pour ceux de l'Évangile, et ainsi de même pour les letopiseti, quand deux chroniques mentionnent le même fait, et pour les hronografi, dont l'un est une copie de 150 ans plus récente que l'autre, et enfin pour d'autres textes de la littérature populaire.

Datele. Fixarea datei a fie-cărui text oferă greutateți când avem a face cu manuscrise nedatate sau cu publicațiunii a căror dată de tipar lipsește. Afară de considerațiunii filologice, considerațiunii paleografice și literare m'au călăuzit la hotărârea datelor, cărora le am dat totuși latitudinea necesară.

Operile autorilor cunoscuți am pus supt data vieții autorilor, cu toate că textul a fost uneori reproduș dupe câte o copie mai modernă, ceea ce am însemnat însă tot deauna la locul lui.

Modul publicărilor. Toate textele — afară de puținele excepțiuni indicate în carte — au fost copiate de a dreptul din izvoadele originale. Chiar și atuncea când au fost deja publicate de alții, eu totuși am recurs la originalul. În modul acesta am fost în stare a reproduce accentuarea textelor și toate acele micș semne diacritice ce au fost omise de toți predecesorii mei. Importanța acelor semne și accente este învederată, cu toate că acele din urmă nu sânt tot deauna accente tonice, ci mai mult puse după regulele prosodiei slovenești și grecești.

Din cărțile de care s'a servit Cipariu am reproduș — afară de vr'o cincș cari nu 'mă erau accesibile — alte bucăți de cât acele conținute în Analecte. Afară de cauze interne, ce se vor lămuri mai la vale, am voit prin mijlocul acesta să pun un material mai bogat la dispozițiunea acelora ce se ocupă de vechea literatură română.

Numărul textelor. Numărul manuscriselor de cari m'am folosit și din cari am dat extracte se urcă la mai bine de o sută, sau mai exact la 98 de manuscrise și 3—4 comunicări de texte dialectale ce mi s'a făcut în scris; iar acel al tiparelor se urcă și el la mai bine de o sută, adică 95 de cărți tiparite până la 1830 și texte mai micș ce au fost deja publicate; mai bine de 15 după acel an, și un număr de cărți din literatura populară.

Cu o singură excepțiune, extractele din această sută de manuscrise apare acuma pentru întâia oară; iar din cărțile tiparnice, din cel puțin 50 de cărți nu s'a mai publicat nimica ațurea înaintea cărții de față. În reproducerea textelor am avut grijă de a însemna tot deauna cu esactitate izvodul direct până și fila și pagina origi-

Fixer la date de chaque texte est une tâche difficile d'accomplir surtout quand il s'agit de manuscrits ou de publications dont la date d'impression nous manque. A côté des considérations d'ordre philologique, des considérations paléographiques et littéraires m'ont permis d'en fixer la date, tout en leur donnant une certaine latitude.

Dates.

Les œuvres des écrivains connus ont été rangées d'après l'époque où ils ont vécu, bien que souvent les extraits aient été empruntés à une copie plus récente, circonstance qui sera toujours mentionnée à sa place.

Tous les extraits, sauf les quelques exceptions indiquées dans le livre, ont été directement reproduits d'après les textes originaux; j'ai constamment suivi cette règle que je me suis imposée, quand même les textes eussent été déjà édités par d'autres avant moi. Grâce à cette méthode, j'ai pu conserver avec exactitude l'accentuation et tout ces petits points diacritiques, omis entièrement par mes prédécesseurs. L'importance de ces points et de l'accentuation est très réelle, bien que les premiers ne soient pas toujours des accents toniques, mais le plus souvent de simples signes mis à tort et à travers conformément à la prosodie slave et grecque.

Système de publication

De tous les matériaux dont a disposé Cipariu, sauf cinq qui m'ont été inaccessibles, j'ai tiré des extraits tout différents de ceux qui se trouvent dans les *Analectes*, mon intention étant de mettre par ce moyen un plus riche matériel à la disposition de ceux qui s'intéressent à l'ancienne littérature roumaine et qui s'en occupent.

Le nombre des manuscrits, dont je me suis servi pour en tirer des extraits, dépasse une centaine, ainsi répartie : 98 manuscrits anciens et 3—4 copies des textes appartenant aux dialectes. Celui des imprimés dépasse aussi une centaine, dont 95 qui vont jusqu'à l'année 1830, et quelques textes déjà édités avant moi et enfin une quinzaine publiés après cette date, ainsi qu'un nombre considérable de livres appartenant à la littérature populaire.

Nombre des textes

Tous les extraits empruntés à ces cent manuscrits se trouvent, à l'exception d'un seul, publiés pour la première fois dans mon *Recueil*. Quant aux livres imprimés, pour une cinquantaine au moins, il n'a été encore rien reproduit ailleurs avant ce travail. J'ai eu soin, en les reproduisant, d'indiquer avec précision la source exacte où je les ai puisés et de rappeler jus-

nalului; iar unde izvodul era un manuscris, cel dintău pomenit e acela care a slujit de bază pentru textul reprodus, iar din cel-lalte sânt luate variantele. Indreptările făcute de mine sânt adăugate în parantez lângă cuvântul corupt, sau îndoelnic. Textele dialectale au fost copiate întocmai după originalele din cari le am luat, cu ortografia lor proprie; iar cele transcrise din texte cu slove cirilice au fost copiate în tocmai cu transcripțiunea întrebui-nțată în Glosar.

Introducerea.

Pentru a nu încărea prea mult Introducerea m'am mărginit numai la lămurirea textelor conținute în aceste două vo-lume, mai ales în ceea ce privește legătura lor internă. Altfel ar fi fost nu o introducere la Chrestomatie, ci o istorie a litera-turii române, a izvoarelor ei și a legăturii în care stă cu litera-tura universală, ceea ce nu era scopul meu a face aci.

Gramatica.

Gramatica se mărginește la formele flexionare, declinarea și conjugarea. Am dat paradigme complete ale flexiunii, a sub-stantivelor, pronumelor și a verbelor auxiliare, regulate și nere-gulate dacoromâne, macedoromâne și istriane, cu un număr destul de însemnat de forme vechi și noi. La formele arhaice, dialectele sau esecțiionale am însemnat toate locurile unde se află în carte, urmând același sistem ca la glosar.

Glosarul.

Ceea ce lipsește în gramatică se împlinește prin Glo-sarul adăugat la sfârșitul acestei cărți. Toate cuvintele din textele publicate se află în glosar cu accentul și cu traducerea lor franceză; și când un cuvânt avea mai multe înțelesuri, de obicei le am însemnat deosebit, indicând și locul lor în carte. Une-oră am pus în locul traducerei franceze, cuvântul grecesc din cartea grecească după care s'a tradus cartea românească, înlesnind astfel ajungerea la adevăratul înțeles al cuvântului românesc. Am dat și fraseologie, mai ales când prin combinarea cu un alt cuvânt, cuvântul principal își schimba înțelesul. Toate formele importante sau numai interesante sânt reproduse în Glosar, adesea grupate la un loc, alătura cu forma aceea care este, sau cea mai comună în graul modern, sau care se află de mai multe ori în carte. Așa se vor găsi toate formele dialectale și arhaice împre-

qu'à la page et à la cote du texte original; si la source est un manuscrit, le premier mentionné est la base du texte reproduit, tandis que les variantes sont prises des autres qui suivent. Les corrections que j'ai cru devoir faire, je les ai ajoutées entre des parenthèses à côté du mot corrompu ou douteux. La copie des textes dialectaux a été exactement faite d'après l'original : je leur ai conservé leur orthographe propre. Quant aux extraits provenant de textes imprimés en caractères cyrilliques, ils ont été reproduits avec la transcription employée dans le glossaire.

Afin de ne pas surcharger l'Introduction, je me suis borné à l'explication des textes que renferment ces deux volumes seulement, surtout en ce qui concerne leur rapport intime; car autrement, au lieu d'une Introduction, nous serions arrivés à faire une histoire de la littérature roumaine, de ses sources et de ses rapports avec la littérature universelle, ce qui n'est point notre but.

La Grammaire se borne à une esquisse de la flexion de l'article, des substantifs, des pronoms et des verbes auxiliaires, réguliers et irréguliers et des paradigmes de la flexion dialectale — surtout du Dacoroumain, du Macédonroumain et du dialecte Istrien — suivie d'un nombre suffisant d'exemples de formes anciennes et récentes; les formes dialectales archaïques et exceptionnelles portent l'indication de l'endroit où elles se trouvent dans la Chrestomathie. Enfin, tout ce qui n'est pas expliqué dans la Grammaire, se trouvera dans le Glossaire.

Ce Glossaire renferme tous les mots contenus dans les extraits, portant des accents et suivis de la traduction française; dès qu'un mot m'a offert deux ou plusieurs significations, je l'ai marqué séparément avec l'indication de sa place respective dans le livre. Parfois j'ai substitué au français le mot de l'original grec, d'après lequel la traduction roumaine avait été faite, afin de faciliter la recherche de la vraie signification du mot roumain. J'ai ajouté la phraséologie, surtout quand par la combinaison avec un autre mot, le mot principal changeait sa signification primitive. Toutes les formes importantes ou à peu près se trouvent dans le Glossaire, le plus souvent à côté de la forme soit la plus commune dans la langue moderne, soit la plus fréquente dans les extraits des textes. Ainsi l'on verra réunies toutes les formes dialectales et archaïques, ce qui offrira un résumé de l'histoire de chaque mot à part dans la suite des temps, son passage d'une forme à l'autre, ainsi qu'il se présente dans les différents textes.

unate la un loc, resumând întreaga istorie a fie-căruî cuvânt din trecerile de la o formă la cealaltă după cum sânt reprezentate prin diferitele texte cursul veacurilor.

Flexiunea fie-căruî cuvânt se poate urmări apoi cu ajutorul cifrelor ce indică pagina și partea paginei unde se află acel cuvânt în cartea de față. Am avut grijă a însemna toate acele locuri unde sânt forme interesante flexionare; nu crez că mî-a scăpat un singur exemplu de flexiune arhaică sau dialectală sau chiar curioasă numaî.

Se înțelege că din forme flexionare moderne, n'am însemnat decît vro 2—3 exemple adică de același caz și număr când era vorba de un substantiv, sau de aceeași persoană, timp și mod la verb. Terminațiunile *ă, ori, orîu* n'am mai însemnat în special în Glosar, căci o urmărire a cuvântului în carte prin toate textele indicate, va dovedi dacă, când și unde s'a întrebuințat *ă* și terminațiunea *-orîu* în loc de *or* sau *orî*. Unde un cuvânt s'a scris când cu *ă* și când cu *â*, am însemnat această diferență de scriere sau prin *â*, sau am înșirat anume cazurile când se întrebuințează o formă și când cea-l-altă. Refer de pildă la cuvintele: *beserică, cine, cuvânt, dimineată, drept, pun, tot, un, vād, veac, vin, zi, zic* etc.

Fie-care paragraf decî din glosar conține supt o formă condensată istoria vieții a fie-căruî cuvânt românesc de pe la mijlocul secolului al XVI-lea până în zilele noastre.

Epilog.

Numai accî ce s'au îndeletnicit cu o lucrare ca cea de față vor știe să prețuiescă munca întrupată într' această carte; și bătut cum am fost de valurile acestei lumi, n'ași fi dus-o la capăt de n'ar fi fost o muncă de dragoste. Puțini m'au ajutat, mulți m'au prigonit și cu drept cuvânt pot incheea această predoslovie cu vorba scriitorului vechiu ce spunea: „că precum doare să sosească la liman neviforat, ceî ce sânt bătutî de furtună întru luciul marii, așa am dorit și eu să ajung la sfârșitul cărții aceștia.“

Slava lui Dumnezeu celui ce ne-au ajutat după început de am ajuns și sfârșitul!

Londra, în Martie 1891.

On pourra facilement suivre la flexion de chaque mot à l'aide des chiffres qui ont pour but d'indiquer la page et la portion de la page où il se trouve. J'ai eu soin de marquer ainsi tous les endroits renfermant d'intéressantes formes flexionnelles. Je ne crois pas qu'un seul exemple de flexion dialectale, archaïque ou purement curieuse, m'ait échappé.

On concevra facilement pourquoi je n'ai indiqué que deux ou trois exemples seulement de formes flexionnelles modernes, au même cas et au même nombre s'il s'agissait d'un substantif, ou à la même personne, au même temps et au même mode s'il était question d'un verbe. Je n'ai pas marqué dans le Glossaire d'une manière spéciale les finales *ũ* et *orũ*, car un examen attentif du mot, poursuivi dans tous les textes se trouvant dans ma Chrestomathie, prouvera si, quant et où on s'est servi de *ũ* et de la terminaison *-orũ*, au lieu de *or* ou *orĩ*; j'ai tenu compte de circonstances où l'on écrivait un mot avec *ã* ou avec *â*, en marquant la différence d'écriture par *ã*, ou bien en indiquant exprès le cas où l'on emploie l'une des formes et celui où l'on se sert de l'autre. Je renvoie par exemple aux mots : *bescicã*, *cine*, *cuvãnt*, *dimineaã*, *pun*, *tot*, *un*, *vãd*, *veac*, *vin*, *zi* et *zic*.

Chaque paragraphe du glossaire renfermera ainsi, sous une forme condensée, l'histoire de la vie de chaque mot roumain, autant que nous avons pu le suivre à l'aide de la littérature à partir de la seconde moitié du XVIe siècle jusqu'à nos jours.

Maintenant, un mot pour finir. Ceux qui ont tenté d'exécuter un travail comme celui que je présente aujourd'hui au public sauront seuls apprécier le labeur ardu que la composition m'en a coûté. Battu comme je l'étais par les flots de ce monde, je n'aurais certainement pu terminer ce pénible travail sans l'amour du travail lui-même. Peu de gens m'ont encouragé, beaucoup m'ont persécuté; aussi pourrais-je à juste titre terminer cet avant-propos par ces mots d'un ancien auteur roumain : „De même que ceux qui sur l'immensité de l'Océan étant le jeu de la tempête furieuse désirent arriver au port, de même je désirais ardemment arriver à la fin de mon livre.“

Gloire à Dieu, qui nous a soutenu du commencement à la fin de cette œuvre!

Londres, Mars 1891.

Épilogue.

Introducere.

Datoria mea este acuma a da seamă de importanța și valoarea ce au textele pentru istoria literaturii și a culturii românești, de modul cum am procedat la alegerea lor, de vederile ce m'au călăuzit de a da anume cutare extract dintr'o carte veche sau manuscris vechiu, de planul ce am urmărit la orânduirea textelor din literatura dialectică și acelor din literatura populară.

Pentru a împlini această sarcină, ce mi-am impus-o eu singur, voi începe prin schițarea istoriei literaturii române întru cât se oglindește în Chrestomatia de față.

Literatura română se poate împărți în trei mari epoci bine distincte una de alta, după limba din care s'au tradus cele mai multe cărți tipărite și manuscrise, și după influența covârșitoare ce a avut când o literatură când alta asupra scriitorilor români.

Vom avea deci I^u epoca slavonă de la începutul literaturii române, până la stabilirea Fanarioșilor pe tronul Moldovei și al Munteniei, adică de pe la mijlocul secolului al XVI-lea până la începutul sec. al XVIII-lea (c. 1550—1710.) După epoca slavonă urmează a II-a, epoca grecească, de pe la începutul secol. al XVIII-lea până pe la 1830, când începe a III-a, epoca modernă, romanică, când literatura română se dezvoltă și se transformă supt influența adâncă a literaturii occidentale, mai cu seama supt influența celei franceze și italiene.

Trecerea de la o epocă la cealalta nu se face de odată într'un mod abrupt, ci o literatură ia cu încetul locul celei-lalte, mai ales prin cauze politice. Cu cât stăm mai aproape de începutul unei epoci, cu atât mai mult se poate observa atârănarea literaturii române de acea literatură după care se formează; traduceriile sânt absolut literale, din cuvânt în cuvânt: un cuvânt românesc stă în locul celui slovenesc, sau grecesc fără considerațiune dacă se potrivește cu spiritul limbei românești sau ba. N'avem de cât să comparăm Psaltirea lui Coresi, sau Evangelia sau Apocalipsul Ap. Pavel cu originalele slovenesti, sau Divanul lumii al lui Cantemir sau Iliodor sau Omir cu cele grecesti pentru a ne convinge de acel fapt al dependenței absolute. Din acele traduceri putem chiar reconstrui originalele. Este vrednic de observat însă că operile cele mai vechi din epoca

Introduction.

Il est de mon devoir maintenant de rendre compte de l'importance et de la valeur qu'offrent pour l'histoire de la littérature et de la civilisation roumaines les textes que j'ai reproduits, de la manière dont j'ai procédé à leur choix, des considérations qui m'ont amené à reproduire tel ou tel extrait d'un livre ou d'un manuscrit ancien, enfin du plan que j'ai suivi dans le groupement des textes appartenant à la littérature des dialectes et à la littérature populaire.

Afin de remplir la tâche que je me suis volontairement imposée, je commencerai par tracer une esquisse de l'histoire de la littérature roumaine, telle qu'elle nous apparaît dans la Chrestomathie.

On peut diviser la littérature roumaine en trois grandes époques bien distinctes, selon la nature de la langue qui a servi de base à la traduction des livres imprimés ou manuscrits, ou selon l'influence dominante qu'a exercée sur les écrivains roumains tantôt l'une tantôt l'autre de ces littératures.

La Ire époque sera naturellement l'époque slave, qui partant du commencement de la littérature roumaine, va jusqu'à l'avènement des Fanariotes sur le trône de la Moldavie et de la Valachie, en d'autres termes depuis la seconde moitié du XVIe siècle jusqu'au commencement du XVIIIe (1550—1710). Vient ensuite la IIe époque, l'époque grecque qui va jusqu'à l'année 1830, où commence la IIIe époque, l'époque moderne, dite romanisante, durant laquelle la littérature se développe et se transforme sous l'influence profonde des littératures de l'Occident, surtout française et italienne.

Le passage d'une époque à l'autre ne se fait pas d'un seul coup : une littérature prend la place de l'autre peu à peu, principalement par suite de causes politiques. Plus nous sommes proches du commencement d'une époque, plus on s'aperçoit de la dépendance de la littérature roumaine par rapport à celle qu'elle imite ; les traductions sont absolument littérales ; un mot roumain se trouvant à la place d'un mot slave ou grec, sans qu'on s'inquiétât s'il était conforme ou non au génie de la langue. On n'a qu'à comparer aux originaux slaves, le Psautier de Coresi, l'Évangile, l'Apocalypse de l'apôtre St-Paul ; et aux originaux grecs le Divan du monde de Cantemir Héliodor ou Homère, pour se faire une idée de cette dépendance absolue. Nous pouvons presque rétablir l'original d'après ces traductions. Il est digne de remarque pourtant, que les œuvres les plus anciennes, datant de la Ire époque, n'ap-

I^a nu ne apare nouă ca siluite; frazele fiind scurte, limba mai mlădioasă, nici sintactica încheată, traducerea se ține foarte ușor de originalul slovenesc. Apoi nu se poate tăgădui, că însași sintactica românească se influențează foarte mult și foarte adânc de sintactica slovenească, și de aceea adesea traducerea nu ni se pare nici așa de greoaie nici așa de stranie. Cu toate acestea traducătorul slavice după tipicul slovenesc adesea nu ține seamă de înțelesul textului, ci se ține de cuvintele pe cari le traduce; de altă parte cuvintele slovenești cu două înțelesuri sânt adesea tălmăcite într'un mod nedibace și contribuiesc a încurca înțelesul. Textele vechi trebuie deci studiate numai alături cu originalele după cari s'a alcătuit traducerea, dacă voim să capătăm un înțeles lămurit.

Predominațiunea influenței slovenești dispare însă cu încetul și face loc celei grecești, care se manifestează mai întâiu în Muntenia, unde deja pe la sfârșitul secolului al XVII^{-lea} multe cărți se traduc din originale grecești. Deosebirea între spiritul limbei grecești și acel al limbei românești se resimte mai mult în aceste traduceri decât în acele făcute din slovenește. Limba începuse a se întări, nu se mai mlădia așa de ușor după formele limbei originalului, și în textele citate mai sus, se poate vedea cât de puțin se potrivește una cu alta; mai ales la texte poetice nu biblice, acolo limba traducerei nu mai reprezintă nici limba românească și nici spiritul românesc. În Divanul lumii al lui Cantemir de pildă, originalul este grecesc, iar traducerea urmează originalul din cuvânt în cuvânt, nu arare ori schimosind înțelesul.

În cursul veacurilor limba însă începe a se emancipa, traducătorii devin mai dibaci, și cu cât un text se copiază mai des, cu atât mai mult se depărtează limba copieii de aceea a izvodului, stilul devine din ce în ce mai românesc iar espreșiunea mai firească; aceasta se întâmplă atât cu textele aparținând epocii slavone cât și cu acele din epoca grecească; așa de pildă textele biblice, Hronograful, cărțile din literatura populară.

Esemples de traduceri din limba latină sânt foarte rare. Cronicarii Moldovei au o cunoștință profundă a acelei limbi, ei se folosesc de cronicile leșești scrise în limba latină, dar limba cronicelor lor arată urme foarte slabe de o atare înrăurire. Mai vădită este acea înrăurire în Hronicul Moldo-Vlahilor al lui Cantemir, scris nu în spiritul limbei românești, ci cu desăvârșire în acel al limbei latinești, ceea ce face a crede cum că nu este de cât o traducere făcută de însuși Cantemir după un original latinesc alcătuit mai întâiu de dânsul. Neculaï Costin, cel alt faimos cronicar al Moldovei, traduce din latinește Ceasornicul Domnilor.

În Transilvania cu prilejul mișcării naționale despre care voim vorbi mai la vale, influența literaturii grecești dispare mult mai iute de cât în Muntenia sau în Moldova. Acolo epoca modernă, adică influența literaturii occidentului începe a se manifesta încă pe la mijlocul secolului al XVIII^{-lea}, și traducerile în limba română se fac de obște după originale germane, precum sânt operile lui Barac, Molnar, etc.; unii autori, precum Maior și Șineai stau și supt influența stilului latinesc. Oglinda cea mai vie a lim-

paraissent pas toujours comme des traductions serviles : la cause en est que les phrases étant courtes, la langue est plus malléable et la syntaxe non encore fixée et rigide. On ne peut pas nier non plus que la syntaxe roumaine elle-même ne subisse fortement l'influence de la syntaxe slavone : c'est pourquoi la traduction paraît parfois moins lourde et moins étrange. Néanmoins le traducteur, esclave de l'original slavon, ne tient point compte la plupart du temps du sens du texte : il ne fait que traduire les mots ; d'autre part, les mots slavons à double signification sont parfois interprétés d'une façon inhabile, ce qui contribue à rendre encore plus embrouillé le sens général de la phrase. Il est toujours nécessaire de se reporter à l'original, toutes les fois que l'on veut avoir la signification réelle.

La prédominance de l'influence slavone disparaît peu à peu pour faire place à l'influence grecque ; celle-ci se manifeste d'abord en Valachie, où, à partir de la fin du XVIIe siècle, on traduisait déjà un grand nombre de livres d'après les originaux grecs. La différence entre le génie de la langue grecque et celui de la langue roumaine devient ici encore plus sensible que dans les traductions faites d'après le slavon. La langue s'étant un peu fixée, elle ne pouvait plus se prêter facilement aux exigences de la tournure grecque : on peut voir dans les textes cités ci-dessus, combien peu ces tournures se ressemblent entre elles ; surtout dans les textes poétiques non bibliques, où le style de la traduction n'est plus ni roumain ni conforme au génie de la langue. Pour le „Divan du Monde“, par exemple, l'original est en grec et la traduction qui le suit est si littérale qu'elle dénature complètement le sens des phrases.

Peu à peu, néanmoins, la langue commence à s'émanciper, les traducteurs acquièrent plus d'habileté, et plus un texte est copié plus sa traduction s'éloigne de l'original : le style devient de plus en plus roumain, l'expression de plus en plus naturelle. Ce changement s'opère également dans les textes appartenant à l'époque slavone ainsi que dans ceux de l'époque grecque, comme par exemple, dans les textes bibliques, dans le „Hronograf“ et dans les livres populaires.

Les exemples de traductions latines sont fort rares. Les chroniqueurs de la Moldavie connaissent à fond cette langue, car ils font usage de chroniques polonaises écrites en latin ; mais le style de leurs chroniques a conservé peu de traces d'une semblable influence. Elle est plus apparente dans la Chronique des Moldo-Valaques par Cantemir, écrite non pas dans le génie de la langue roumaine, mais entièrement dans celui de la langue latine, ce qui me fait supposer que cette Chronique n'est qu'une simple traduction littérale faite par Cantemir d'après l'original latin composé par lui-même. Un autre chroniqueur illustre, N. Costin, traduisit du latin l'Horloge des Princes.

En Transylvanie, à cause du mouvement national, dont je m'occuperai plus tard, l'influence de la littérature grecque disparaît de meilleure heure, bien plus tôt qu'en Roumanie. Là, l'époque moderne, c'est-à-dire l'influence des littératures de l'Occident, commence à se manifester déjà à partir de la seconde moitié du XVIIIe siècle ; les traductions se font d'ordinaire d'après des originaux allemands : ainsi les œuvres de Barac, de Molnar, etc. Certains, comme Major et Șincai subissent encore l'influence latine. Mais le reflet le plus pur de la langue roumaine, dans

bei române în structura ei sintactică și gramaticală este literatura populară, mai ales cea nescrisă, precum sânt basmele, snoavele și proverbele.

Fie-care carte însă, chiar când este o traducere, conține totuși câte o parte originală, și adică „Precuvântarea“ și „Epilogul“, unde traducătorul vorbește el însuși de cauzele ce l'au îndemnat la acea lucrare, pomenind câte o dată izvodul după care a tradus cartea, cine l'a ajutat și în cinstea cărui Arhiepiscop sau Domn închină cartea. Aceste părți originale fiind importante atât din punctul de vedere al limbei cât și din acel al istoriei literare le am reprodus mai totdeauna sau în întregul lor sau numai în partea lor esențială.

În modul acesta ușor se esplică acuma împărțirea materiei în trei mari grupe, în Chrestomatic. Vol. I reprezintă epoca I^a slavonă; textele cu slove din Vol. II^a reprezintă a doua epocă, cea grecească; iar textele cu litere latine, literatura populară, curat românească, ce nu stă de a dreptul supt niçi o înrăurire străină, și reprezintă geniul și spiritul adevărat al limbei moderne.

* * *

Trec de la această schițare generală la caracterizarea specială a fie-cării bucăți din Chrestomatic și la indicarea cauzelor ce m'au condus la alegerea anume a părților reproduse. Materia întreagă o vom împărți: 1) după coprinsul, 2) după limba adică după importanța ce au textele pentru istoria literaturii române sau pentru filologia română.

I.

După coprinsul avem următoarele cinci grupe:

I. Teologia, II. Dreptul, III. Istoria, IV. Poezia sau literatura estetică și V. Literatura populară scrisă și nescrisă.

I. Teologia.

După natura lucrului textele teologice sânt cele mai numeroase și cele mai vechi. Ca pretutindenea în Europa, așa începe și literatura română cu Biblia, Psaltirea, Evanghelia, Praxiul, și cu cele-lalte cărți bisericești, precum sânt Cazaniile, Liturghiile, de carî se leagă o literatură bogată dogmatică, didactică, apoi hagiologia și apocrifele propriu zise.

1. Vechiul Testament. a) Psaltirea. Începând cu vechiul Testament ne vom ocupa mai întâiu cu Psaltirea, care stă în fruntea tuturor cărților ale Legei vechi atât prin vechimea ei cât și prin numărul tiparelor și al manuscriselor din carî am dat extracte. E destul de bine cunoscut, cum că psalmii formează și o parte integrantă atât a Molitvelnicului (Evhoghiului) cât și a Ceasoslovului. Avem deci un număr destul de conside-

son mécanisme syntactique et grammatical, se trouve dans la littérature populaire, surtout non écrite : les contes, les anecdotes, les proverbes.

Chaque traduction néanmoins renferme une partie originale : l'avant-propos et l'épilogue. C'est dans ces passages que le traducteur rappelle au lecteur les considérations qui l'ont amené à entreprendre le travail, renvoie parfois à la source originale, cite le nom de celui qui l'a aidé dans cette sainte besogne, et dit à la gloire de quel grand personnage, archevêque ou prince, il a dédié son livre. Ces côtés originaux sont très importants, aussi bien au point de vue de la langue qu'à celui de l'histoire littéraire : c'est pourquoi je les ai toujours reproduits dans leur tout ou dans leur partie essentielle.

On conçoit facilement maintenant pourquoi j'ai divisé la matière dans la Chrestomathie en trois groupes. Le premier volume de ma Chrestomathie représente l'époque slavone; l'époque grecque est représentée par les textes en lettres cyrilliques se trouvant au IIe volume; quant aux textes en caractères latins, c'est la littérature populaire, purement roumaine, qui n'a subi aucune influence étrangère et qui incarne le génie et le véritable esprit de la langue roumaine moderne.

* * *

Si nous passons de cette esquisse générale à la description détaillée des textes de la Chrestomathie et à l'indication des considérations qui m'ont amené à choisir tel ou tel des textes que j'ai reproduits, nous les répartirons 1° d'après les sujets dont ils traitent, et 2° d'après les dialectes dans lesquels ils sont écrits; en d'autres termes, selon l'importance qu'ont les textes pour l'histoire littéraire, ou pour la philologie roumaine.

I.

D'après les sujets nous avons les cinq grands groupes suivants :

I^o Théologie, II° Droit, III° Histoire, IV° Poésie ou Littérature esthétique, et V^o Littérature populaire écrite et orale.

I. Théologie.

Il est tout naturel que les textes concernant la Théologie soient les plus anciens et les plus nombreux. Comme partout ailleurs en Europe, la littérature roumaine fait aussi son apparition avec des traductions de la Bible, des Psaumes, de l'Évangile, du Praxion (Actes) et d'autres livres ecclésiastiques, comme les „Cazanio“ (Sermons), les Liturgies, ainsi qu'une riche littérature dogmatique et didactique, l'hagiologie et les apocryphes proprement dits.

1. **L'Ancien Testament** fera l'objet de notre première étude et c'est par a) le Psautilier que nous commencerons, car il demeure, par son ancienneté comme par ses nombreuses éditions, imprimées ou manuscrites, à la tête de tous les autres livres. Les Psaumes constituent encore, en outre, une partie intégrante aussi bien du „Molitvelnic“ (Évhologhion) ou „Livre de prières“ que du Ceasoslov (Heures). Voilà donc à notre disposition un nombre considérable de Psaumes, tant dans différentes éditions

rabil de psalmi la dispoziția noastră, atât în diferitele edițiuni tiparnice cât și în versiunile manuscrise pentru a îi putea compara între dânsii și a determina izvoarele psalmilor din cărțile bisericești pomenite mai sus.

Psaltirea cea mai importantă este fără îndoială cea a lui Coresi. Din această Psaltire am tipărit (p. 10) nouă psalmi și adică Psalmii 3. 5. 8. 16. 18. 31. 97. 98. și 150., și cântarea lui Moisi. Spre a arăta legatură între această Psaltire și celelalte am reprodus paralele la acești 9 Psalmi ai lui Coresi din Psaltirele ulterioare, apoi dintre psalmii cari se află intrupați în Biblie; și cinci paralele din Ceasoslov; iar pentru „a doua cântare a lui Moisi“ o paralelă din Biblia de București. Am ales anume aceste părți din Psaltire fiind foarte bogate în forme și în cuvinte arhaice; iar în construcțiunea lor sintactică și în limba traducerei se poate recunoaște la dânsii mult mai ușor originalul slavon de cât la alți Psalmi. Dacă luăm de pildă numai titlurile psalmilor cinci și opt avem o dovadă pipăită de traducere selavică și adesea fără înțeles. Cuvintele slovenești **W HACA KДЪCTE CIO-ЦEMЪ** și **O TOЧHA KЪKЪ**, ce stau pentru cuvintele grecești: ὕπερ τῆς κληρονομουσης și ὑπερ τῶν ληγῶν au fost traduse în mod stângaciu cu un înțeles nepotrivit. Psalmul 16 este de asemenea un exemplu cât se poate de perfect de modul selavie de a traduce fără a ține seamă de înțelesul. În psaltirele următoare, pe lângă libertatea de stil se mai adaugă și o îngrijire mai mare a da textului un înțeles clar, cu toate că acele cari sânt copii după edițiuni mai vechi se țin de acel original; dar totuși îl modifică și îl modernizează.

Există apoi o altă Psaltire veche manuscrisă dar cu data nesigură, care se deosebete de cea a lui Coresi prin anumite forme fonctice, iar ca text e aproape identică; m'am mulțumit deci cu reproducerea (p. 1*) acelor doi psalmi dela început cari lipsese în edițiunea lui Coresi, completând astfel Psaltirea care ni s'a păstrat numai într'un singur exemplar, și acela defect. Psaltirea lui Coresi cum o avem noi astăzi, începe cu versul al 5^{-lea} din Psalm 1.

Tratând mai la vale despre legătura ce există între cărțile tipărite ale lui Coresi, și între Tetra Evanghelul și Praxiul manuscris voiu atinge și aceea dintre aceste două Psaltire, dovedind precum sper, cum că toate acele din urmă nu sânt de cât copii făcute după tiparele lui Coresi și nu vice versa. În cursul acestei Introduceri vom mai da foarte des peste manuscrise ce s'au copiat după cărți tiparnice, mai ales în timpurile mai vechi; chiar și din însași Psaltirea lui Coresi avem, cum se va vedea mai încolo, cel puțin două copii manuscrise, una: Psaltirea de mai sus, și alta din 1710.

Ca Psaltire completă din care am reprodus psalmi, urmează acuma imediat cea de Belgrad din 1651 (p. 152) lucrată după izvodul grecesc și eвреese, cu o metodă mult mai științifică și într'o limbă care este elasică. Avem chiar variante de traduceri în glose marginale.

imprimées que dans des versions manuscrites, que nous pourrions comparer et grâce auxquelles il nous sera facile de fixer les sources des Psaumes se trouvant dans les livres religieux mentionnés ci-dessous.

Le Psautier de Coresi est sans contredit le plus important. C'est précisément à ce recueil que j'ai emprunté les 9 psaumes qui suivent : 3, 5, 8, 16, 18, 31, 97, 98 et 150 et le cantique de Moïse. Afin de montrer le rapport de ce Psautier avec les autres recueils du même genre, j'ai mis en parallèle avec les neuf psaumes tirés de Coresi, ceux des Psautiers postérieurs, et des Psaumes qui se trouvent dans la Bible, puis 5 parallèles empruntés au Ceasoslov, et enfin un parallèle tiré de la Bible de Bucarest pour „le second cantique de Moïse“. Ces parties du Psautier ont été choisies surtout parce qu'elles étaient très riches en formes et en mots archaïques; d'autre part, leur construction syntactique et le mode de traduction nous mettent à même de reconnaître l'original slavon plus facilement que dans d'autres psaumes. Il suffit de jeter les yeux sur les titres des psaumes 5 et 8 pour nous convaincre de la servilité de la traduction, presque dépourvue de sens. Les mots slovènes **Ū NASAKAKCTPCKCIIEMC** et **Ō TPOHAKKYK**, qui correspondent aux mots grecs *ὑπερ τῆς κληρονομουσης* et *ὑπερ τῶν ληγων* ont été traduits maladroitement et dans un sens impropre. De même pour le psaume 16 qui pourrait servir comme un exemple non moins puissant à l'appui de notre thèse. Dans les Psautiers postérieurs, à côté d'une liberté de style très nette, on rencontre de plus un soin minutieux tendant à donner au texte un sens précis, bien que ces Psautiers qui ne sont que des copies de traductions antérieures, se rapprochent de cet ancien original, tout en le modifiant et en le modernisant.

Il existe encore un autre Psautier manuscrit, d'une date incertaine et qui ne diffère de celui de Coresi que par certaines formes phonétiques, le texte en étant absolument identique : je ne lui ai emprunté que les deux premiers psaumes seulement, ceux précisément qui manquent dans l'édition de Coresi, afin de compléter ainsi le Psautier dans le seul exemplaire qui nous ait été conservé et encore incomplet. Le seul Psautier de Coresi, tel que nous le possédons aujourd'hui, commence à partir du verset 5 du premier psaume.

En étudiant, plus loin, le rapport qui existe entre les livres imprimés de Coresi, le „Tetra evanghel“ et le „Praxion“ manuscrit, nous nous occuperons aussi du rapport entre les deux Psautiers en prouvant que les derniers ne sont que des copies faites sur les impressions de Coresi, et non l'inverse. Dans le courant de cette Introduction on rencontrera plus d'une fois des manuscrits qui ne sont souvent que les copies de textes publiés bien antérieurement. Bien plus, du Psautier de Coresi il nous reste au moins deux copies manuscrites : l'une est le Psautier d'une date incertaine qu'on peut voir à la page 1*, l'autre est celui de 1710, que l'on verra plus loin.

Parmi ces Psautiers complets, auxquels j'ai emprunté des extraits, après celui de Coresi, vient en premier rang le Psautier de Belgrade de 1561 (p. 152) — fait d'après les originaux grec et hébreu et avec une méthode scientifique plus rigoureuse. Le style en est presque classique, on y trouve même en gloses marginales des variantes de traduction.

Tot din slovenește ca și Coresi a mai tradus Psaltirea Dosofteiu, vestitul metropolit al Moldovei. De la dănsul avem două traduceri, una în proză, la 1650 (p. 246) și alta în versuri, la 1673 (p. 208). Cea dintâi s'a tipărit în două coloane, una conținând originalul slavon iar cea-l-altă traducerea românească; pe când Coresi a tipărit Psaltirea slovenește și românește într'un șir, după fie care vers slovenesc urmând unu românesc. Dosofteiu fiind mai mult stăpân pe limbă, traducerea lui este cu mult mai superioară celei lui Coresi în ceea ce privește mănuierea limbei, construcțiunea ei sintactică și chiar bogăția ei lexicală. De altă parte nu se poate tăgădui cum că cea de Belgrad este cea mai științifică, iar ca limbă și ca traducere mult mai perfectă. Psaltirea în versuri își are însemnătatea prin faptul că este cea dintâia încercare de versificare a Psalmilor. Nefiind introdusă în biserică, căci nu se întrebuințează în cultul ortodox, influența acestei Psaltire nu a fost atât de mare precum s'ar putea aștepta cine-va judecând după răspândirea Psaltirei versificate prin restul Europei. Totuși au pătruns câte-va în literatura populară, precum în cântările stelei și colindele, chiar și unele bocete s'au format după analogia acestor Psalmi. Din „cântările stelei“ pomenese N. II (II p. 142) care nu este alt-ceva de cât Psalmul 46 din Psaltirea lui Dosofteiu; N. III (II p. 140) nu este iarăși de cât Psalmul 48, modificat așa ca să devie și cântec de stea, și prototip al bocetelor cu care se aseamănă foarte mult atât ca fond cât și ca formă. Originalul în proză l'am reprodus din Psaltirea lui Dosofteiu așa ca să se poată compara ușor unu cu altu. Inceputul acestui psalm a devenit un fel de introducere stereotipă la acest soi de cântece religioase precum se poate vedea la N. XIII (II p. 143).

Intorcându-ne la Psaltire avem apoi aceea copiată de unu Ioan din Vasluu (p. 363) care cu toate că a fost copiată abia la 1710, este foarte importantă, căci originalul ei, cum am pomenit deja, este cu mult mai vechiu, ne fiind altul de cât însași Psaltirea lui Coresi. Din punctul de vedere literar acest manuscris merită deci o cercetare mai adâncită. Dacă îmi aduc bine minte, manuscrisul de față se mai aseamănă și în forma sa extrioră foarte mult cu cel-l-alt manuscris din sec. al XVI^{-lea} de care am vorbit mai sus, având același format mic. Dar nu numai în exterior se aseamănă ei și în lăuntru; textul din 1710 nu este de cât o reproducere puțin modernizată a celui-l-alt manuscris. După părerea mea avem aci două copii ale textului românesc din Psaltirea lui Coresi, amândouă făcute în Nordul Transilvaniei, sau poate în Bucovina, una din sec. XVI^{-lea} alta din sec. al XVII^{-lea}, una mai profund modificată în partea fonetică (rotacism) alta mai mult în cea lexicală: cuvinte și forme mai moderne fiind localelor vechi. Și în partea lexicală manuscrisul din sec. XVI^{-lea} ține cum-păna între edițiunea tipărită și copia lui Ioan din Vasluu. Unele forme și cuvinte cari nu se află la Coresi se găsește în ambele manuscrise, de pildă psalm 31 v, 4 (p. 365) sună aci: **ПТОРИШ-МЪ СПРЕ КИШРОИ**. Coresi are: **ТЪРПАИ-МЪ СПРЕ СТРАСТЕ**, iar manuscrisul din sec. XVI^{-lea}: **ПТОРИШ-МЪ СПРЕ СТРАСТЕ** potrivit-se în partea întâia cu Ms. lui Ioan, iar în cea din urmă cu textul lui Coresi. Spațiul nu 'mă permite a mă întinde mai pe larg aci asupra acestei chestiuni atât de importante. Mă mulțumesc

Un autre traducteur du Psautier slovène est Dosithée, le célèbre métropolitain de la Moldavie. Il nous reste de lui deux traductions dont l'une en vers, celle de 1673 (p. 208) et l'autre en prose, de 1650 (p. 246), imprimée sur deux colonnes, la traduction roumaine faisant face à l'original slavon, tandis que dans le Psautier de Coresi, les vers slavons et roumains se succèdent les uns aux autres. Dosithée étant plus maître de la langue, sa traduction est bien supérieure à celle de Coresi, tant par la noblesse de l'expression et par la richesse du lexique que par le manque de complication syntactique et grammaticale. D'un autre côté, il n'est pas à douter que le Psautier de Belgrade ne soit le plus scientifique et le plus parfait comme traduction. L'édition en vers offre une certaine importance par la seule raison qu'elle est le premier essai de Psautier en vers. Il faut avouer pourtant que, l'Église orthodoxe n'admettant pas les psaumes dans sa liturgie, l'influence du Psautier versifié n'a pas été aussi grande que l'on devrait s'y attendre, vu sa diffusion dans le reste de l'Europe. Certains psaumes néanmoins ont pénétré dans la littérature populaire : dans les noëls „cântec de stea“, et dans les „colinde“; certaines lamentations funèbres même sont imitées des Psaumes. Pour les noëls voir le N° II (II, p. 142) qui n'est autre chose que le psaume 46 du Psautier de Dosithée, de même le N° III (II, p. 140) n'est que le psaume 48 modifié et approprié à servir à la fois et de „chant de Noël“ et de prototype des lamentations, auxquelles il ressemble beaucoup aussi bien dans la forme que dans le fond. L'original en prose du Psautier de Dosithée a été reproduit ici afin de faciliter leur comparaison. Le commencement de ce psaume est devenu une espèce d'introduction stéréotypée pour ces sortes de chants religieux, comme l'est le N° XIII (II, p. 143).

Si nous revenons maintenant aux Psautiers, nous trouverons celui d'un certain Joan de Vaslui (p. 363) qui, quoique copié en l'année 1710, laisse facilement reconnaître le texte même de Coresi. Ce manuscrit mériterait, au point de vue littéraire, une étude plus approfondie. Extérieurement, si je m'en souviens bien, il offre une ressemblance frappante avec l'autre copie manuscrite du XVIe siècle, mentionnée plus haut, du même petit format. Le texte de 1710 n'était qu'une reproduction légèrement modernisée. De même pour le contenu, la ressemblance n'est pas moins visible. On aurait affaire, à mon avis, à deux copies du texte roumain du Psautier de Coresi, faites toutes les deux au Nord de la Transylvanie ou bien en Bucovine, dont l'une du XVIe siècle modifiée plutôt dans sa phonétique (rotacisme), et l'autre du XVIIe plutôt dans son lexique; l'on y rencontre des mots plus récents à la place des termes anciens. Enfin, quant au lexique, le texte du XVIe siècle tient encore le milieu entre l'édition imprimée et la copie de Joan de Vaslui. Certains mots et certaines formes qui manquent dans le texte de Coresi, se retrouvent dans les deux autres manuscrits : ainsi le psaume 31, 4 (p. 365) où il est dit : **АТОРИС-МЪ СІРІ КИИРИ**. Coresi porte : **ТСР-НАИ-МЪ СІРІ СІРАСІ**, et le manuscrit du XVIe siècle : **АТОРИС-МЪ СІРІ СІРАСІ**. Dans le dernier, comme l'on voit, le premier élément de la phrase est semblable au manuscrit de Joan de Vaslui et le second élément semblable au texte de Coresi. Je regrette ne pouvoir m'étendre

cu atâta de a atrage atențiunea asupra acestui fapt. Cine știe dacă 'mă va fi dat a mai urmări altă dată această chestiune mai cu de amăruntu.

Psaltirea se mai află încorporată și în Bibliele complete precum este cea din București din 1688 și aceea a lui Clain din 1795 (II, p. 155). Din cea dintâia am reprodus Psalm No. 2, ca o paralelă la Psaltirea manuscrisă (p. 1*), iar din a lui Clain n'am scos de cât alte texte biblice de cari voi vorbi mai la vale. Psalmi reslățiți am mai reprodus din diferite cărți bisericești, Molitvelnice, Ceasoslove etc. unde psalmii sânt părțile cele de căpetenie.

Imi mai rămâne a pomeni Psaltirea cu tâle (p. 314) a lui Alexandru Dascal. In Psaltirea în versuri a lui Dosofteiu se strecuraseră deja câte-va tălmăcirii ale unor Psalmi. Alexandru Dascalul, care a fost un contimporan al Metropolitului Dosofteiu și, fără îndoială de origină moldovean, se poate să fie fost influențat de acele puține eșemple, pentru a întreprinde de isnoavă traducerea de pe slovenește a Psaltirei întregi împreună cu tâleul ei. Limba arată deja o propășire vădită asupra tălmăcirilor mai vechi.

Iată acuma și lista tuturor Psalmilor din ambele volume în ordine cronologică.

Ps. 1, p. 1*. 2, p. 1*. 282. 3, p. 10. 5, p. 10. 209.

6, vol. II, p. 185. 8, p. 11. 10, p. 364.

16, p. 11, 246. 18, p. 12. 154. 26, p. 247.

31, p. 13. 365. 38, p. 211. 40, p. 248.

48, p. 155. 54, p. 366. 69, vol. II, p. 17.

71, p. 367. 75, 212. 90, p. 286.

97, p. 13. 249. 98, p. 14. 101, p. 185.

111, p. 368. 123, p. 213. 125, p. 249.

137, p. 314. 150, p. 14.

b) Biblia. Trecând apoi la Biblia propriu zisă, pomenim întâiu Bibliele complete și adică cea de București din 1688 (p. 279) și cea de Blaj din 1795 (II, p.155). In alegerea textelor reproduse aci am urmărit același sistem de paralelism pe care l'am descris cu ocaziunea Psaltirei. Textele reproduse aci le am mai reprodus și din alte cărți când mai vechi când mai moderne, arătând, sau legătura ce există între ele sau independența unei versiuni de cea-l-altă.

Din Genesis, cap. 1. am tipărit patru versiuni, una din sec. al XVI^{-lea}, două din sec. XVII^{-lea} și una din sec. al XVIII^{-lea}; acele din Biblii se aseamănă foarte mult între dănsse. Traducerile ale unor cărți din Biblie sânt mult mai vechi de cât traducerea Bibliei complete. Grație acelorași influențe căroră se datorește traducerea Psaltirii, avem și o traducere a celor dintăi două cărți ale lui Moisi, tipărite la Orăștiea în 1582 (p. 33). Numele dat acestor cărți de Bitie și de Ishodul (p. 37) dovedește că această traducere s'a făcut din slovenește, ceea ce se intrevede și din construcțiunea sintactică a limbei. Din cele două texte reproduse, cel dintăi este cap. I din Genesis, care precum am văzut se mai află de trei ori în cartea de față; iar blagoslovenia lui Iacov (Genes. c. 49; p. 35) se află în vol. II într'o formă mai amplificată scoasă dintr'o copie a Hronografului din sec. XVIII^{-lea}.

plus longuement sur cette question importante, faute d'espace; je me borne seulement à attirer sur elle l'attention du chercheur, car qui sait si, dans l'avenir, j'aurai encore l'occasion de revenir sur ce sujet.

On trouve aussi toute la collection de Psaumes dans les différentes éditions de la Bible, entre autre dans celle imprimée à Bucarest en 1688 (p. 279) et dans la Bible de Clain publiée en 1795 (II, p. 155). J'ai emprunté à la première le psaume 2 pour servir de parallèle au Psautier manuscrit (p. 1*) et à la seconde quelques fragments bibliques sur lesquels on reviendra plus tard. Certains autres livres liturgiques, comme le Molityvelnic et le Ceasoslov, etc., où les psaumes forment l'élément constitutif, nous ont aussi fourni un certain nombre d'extraits.

Il ne reste qu'à citer le Psautier avec commentaire (p. 314) de A. Dascalul. Déjà dans l'édition en vers de Dosithée on trouve quelques essais en ce genre. A. Dascalul, d'origine moldave, sans doute contemporain du métropolitain Dosithée, se serait, sous l'influence de ces essais, décidé à entreprendre la traduction, accompagnée d'un commentaire, du Psautier slavon tout entier. Le style prouve déjà à lui seul un sensible progrès et un certain degré de supériorité sur les précédents traducteurs.

Voici maintenant, dans l'ordre chronologique, la liste des psaumes reproduits dans les deux volumes de la Chrestomathie :

Ps. 1, p. 1*. **2**, p. 1*. **282**, 3, p. 10. **5**, p. 10. **209**.

6, vol. II, p. 185. **8**, p. 11. **10**, p. 364.

16, p. 11. **246**. **18**, p. 12. **154**. **26**, p. 247.

31, p. 13. **365**. **38**, p. 211. **40**, p. 248.

48, p. 155. **54**, p. 366. **69**, vol. II, p. 17.

71, p. 367. **75**, 212. **90**, p. 286.

97, p. 13. **249**. **98**, p. 14. **101**, p. 185.

111, p. 368. **123**, p. 213. **125**, p. 249.

137, p. 314. **150**, p. 14.

b) Si nous passons maintenant à la Bible proprement dite, il nous faut citer en première ligne les Bibles complètes : la Bible de Bucarest de 1688 (p. 279) et celle de Blaj de 1795 (II, p. 155). J'ai suivi, cette fois encore, dans le choix des textes reproduits, le même système de parallélisme que pour les Psaumes. J'ai emprunté des extraits à d'autres livres, tantôt plus anciens, tantôt plus modernes, pour faire ressortir encore davantage l'analogie ou la dissemblance entre les versions.

Nous possédons quatre versions du premier chapitre de la Genèse : l'une du XVIe siècle, deux du XVIIe et une enfin du XVIIIe; celles tirées de la Bible offrent une grande ressemblance. Les traductions partielles de la Bible sont plus anciennes que les traductions complètes. Ainsi, on a une traduction des deux premiers livres de Moïse, imprimée à Orestie en 1582 (p. 33), due aux mêmes influences que la traduction du Psautier. Les noms de Bitie et d'Ishodul, donnés à ces livres, prouvent aisément que leur traduction a été faite du slovène, bien que la syntaxe de la langue nous le montre suffisamment. Le premier des deux fragments reproduits est „le premier chapitre“ de la Genèse qui, comme l'on a déjà vu, se trouve encore trois fois dans la Chrestomathie; „la bénédiction de Jacob“ (Genèse p. 49; p. 35) se trouve, sous une forme plus amplifiée, dans le IIe volume tiré d'une copie du Hronograf du XVIIIe siècle.

Din cele-lalte cărți ale Vechiului Testament nu mai avem în literatura română de cât capitole reslătite și împrăștiate printre cărțile bisericesti. O singură excepțiune pare a face fragmentul din Leviticus, cap. 26, 3—41, (p. 3—5); și acesta nu e nici de cum scos deadreptul din Biblie, ci este un fragment de la un Parimiar, și ast fel se esplică cum de s'a păstrat tocmai ca un fragment care începe cu vers 3 și merge numai până la v. 41, pe când capitolul din Biblie are 46 de versuri. Alte texte din Vechiul Testament se mai află prin Psaltire, Ceasoslov, Parimiar și în unele Cazani și cărora le slujește ca text pentru Omilii. Parimiarul constă exclusiv din texte biblice scoase din Vechiul Testament; singurul care s'a tipărit este acela al mitropolitului Dosofteiu; din el am reprodus (p. 263) mai ales acele specimene, cari erau importante atât pentru fonetica și lexicografia cât și pentru stilistica. La Psaltire se află adause apoi unele părți poetice ale Bibliei, și cântări care fac parte și din Ceasoslov. Așa este Cântarea a două a lui Moise adică Deuteron. c. 32, pe care am reprodus aci din Psaltirea lui Coresi, și pentru a doua oară din Biblia de București (p. 281). Apoi Cântarea lui Iona prorocul cap. 2, v. 3—10, din Psaltirea de Belgrad (p. 156); Cântarea Annei 1 Reg. c. 2, v. 1—10, din Psaltirea lui Dosofteiu (p. 249).

Cele zece cuvinte apoi din Cazania lui Coresi (p. 33) și din Catehismul lui Popa Grigorie din Măhaci (p. 40). Din cele-lalte cărți biblice, afară de extractele date din Parimiar și din ambele Biblii, mai avem Ezechiel c. 37, v. 1—14 din Acathistul Mitropolitului Dosofteiu (p. 215) și Pilde c. 31 v. 8—31 din Penticostariul lui Alexandru Dascal (p. 312), toate tălmăcite din slovenește în românește.

2. Noul Testament. Mult mai numeroase și tot de o dată de cea mai mare importanță sânt textele Noului Testament, cari sânt poate chiar și cele mai vechi monumente ale literaturii române. E de prisos a mai spune, cum că literatura română se naște de abia cu traducerea Evangheliei în limba română. Tocmai limba această a Evangheliei a devenit limba literară a poporului român; Psaltirea influențează până la un punct lirica, literatura avântului poetico-religios; dar proza, literatura generală care reprezintă manifestațiunile intelectuale ale neamului stau supt influența directă a limbei Evangheliei și a literaturii bisericesti, care și dânsa țarăși izvorește din Evanghelie.

Merită deci un studiu cu totul special cercetarea asupra originalelor după cari s'a tradus Evanghelia și cele-lalte cărți ale Noului Testament. Eu nu pot atinge această chestiune aci dor numai în treacăt; ocupându-mă mai la vale cu a textelor limb voi reveni și asupra limbei originalelor.

Precum am observat la Psaltire, literatura veche română (cel puțin cea bisericească) atârnă cu desăvârșire de cea slovească. Prima traducere a Evangheliei s'a făcut și dânsa după slovenie; mai mult încă, după chiar edițiunile slovenești tipărite de însuși Coresi. Singurul exemplar al Evangheliei române ce s'a păstrat este din nefericire necomplet, și Cipariu îi dă data: înainte de 1580. Văzând că Psaltirea slavonă și cea slavono-

Quant aux autres livres de l'Ancien Testament, on n'a dans la littérature roumaine que des fragments détachés et disséminés sans ordre dans presque tous les livres liturgiques : la seule exception est offerte par le fragment du Lévitique, chap. 26, 3—41 (p. 3—5); ce fragment ne vient pas directement de la Bible, mais d'un Parimiar, ce qui nous explique l'état fragmentaire de ce chapitre, qui commence au verset 3 et va jusqu'au 41e, le chapitre ayant en réalité 46 versets. Les autres extraits de l'Ancien Testament sont ceux qui se trouvent dans le Psautier, le Ceasoslov, le Parimiar et dans certaines Cazanie, auxquels ils servent de textes pour les homélies. Le Parimiar en est exclusivement formé : le Parimiar de Dosithée (p. 263) est le seul qui ait été imprimé; c'est lui qui nous a fourni des spécimens importants tant pour la phonétique que pour la lexicographie et la stylistique. Comme additions au Psautier il y a les fragments poétiques de la Bible qui font en même temps partie du Ceasoslov. Ainsi le second cantique de Moïse, qui est au ch. 32 du Deutéronome, que j'ai tiré une fois du Psautier de Coresi et une seconde fois de la Bible de Bucarest (p. 281); le cantique du prophète Jonas (chap. 2, V, 3—10) tiré du Psautier de Belgrade (p. 156); le cantique d'Anne extrait du Psautier de Dosithée (p. 249. 1 Reg. ch. 2, v. 1—10). Les dix commandemens se retrouvent dans la Cazanie de Coresi (p. 33) et dans le catéchisme de l'abbé Grégoire de Mahaciu (p. 40). Parmi les autres livres bibliques, sauf les spécimens tirés du Parimiar et des deux Bibles, on a encore ch. 37, v. 1—14 du livre d'Ézéchiel, dans l'Acathiste du métropolitain Dosithée (p. 215) et le ch. 31, v. 8—31 du livre des Proverbes, dans le Penticostar d'Alexandru Dascalul (p. 312), tous ces textes étant traduits du slovène en roumain.

2. Le Nouveau Testament. Beaucoup plus nombreux et de plus grande importance sont les textes du Nouveau Testament, qui sont peut-être aussi les plus anciens monuments de la littérature roumaine. Il est inutile de dire qu'elle commence avec la première traduction de l'Évangile. C'est précisément la langue de cette traduction qui est devenue ensuite la langue littéraire du peuple roumain. Le Psautier exerce son influence jusqu'à un certain point sur le côté lyrique, sur le développement de la littérature poético-religieuse; la prose, au contraire, cette littérature générale qui représente les manifestations intellectuelles du peuple roumain, a subi l'influence directe de la langue de l'Évangile et de la littérature ecclésiastique, qui prend aussi sa source dans l'Évangile.

Une étude consacrée tout particulièrement à la recherche des textes originaux, ayant servi de base à la traduction de l'Évangile et à d'autres livres du Nouveau Testament, aurait sans doute son importance. Il m'est presque impossible de l'aborder à cette place; quand je serai arrivé à l'étude de la langue des textes, j'en parlerai plus longuement.

L'ancienne littérature roumaine (du moins la littérature ecclésiastique), ainsi qu'il a été dit à l'occasion du Psautier, découle entièrement de la langue slave. On sait que la première traduction de l'Évangile a été faite d'après le slovène; bien plus, d'après les éditions slovènes données par Coresi lui-même.

Le seul exemplaire de l'Évangile qui se soit conservé, est malheureusement loin d'être complet. Cipariu le place avant l'année 1580.

română se tipărise în același an 1577, la Saz-Sebeș, am conchis că traducerea și tipărirea Evangheliei românești a trebuit să se facă tot pe acolo și tot în același an ca și cea slovenească; de acea în carte i-am pus data 1579, și ca loc de tipar am însemnat Saz-Sebeș. Se cunosc însă două edițiuni ale Evangheliei slovenești, una, frumos tipărită, cu forme slavone serbești și alta cu forme bulgare, mai puțin frumos tipărită, dar altfel textul este aidoma. Data și autorul acestor tipăriri nu era sigură și s'a crezut până acuma, cum că edițiunea cu formele bulgărești (din 1579) era singura făcută de Coresi. După o notiță care s'a păstrat într'un exemplar complet al Evangheliei cu forme serbești descoperită de mine se dovedește, mai întâi, cum că această edițiune este de pe la 1562 tot din Brașov și al doilea că și dânsa se datorește asemenea iscusinței tipografice a lui Coresi. Acest fapt odată stabilit, ne ajută de a preciza mai bine data tipăririi Evangheliei române.

Mai este de observat cum că cu aceleași slove cu care s'a tipărit Evanghelia slavonă s'a mai tipărit și un Praxiu slovenese. În literatura română avem de asemenea un Praxiu identic cu Evanghelia în ceea ce privește tiparul și limba. Cazul este deci absolut identic cu acel din literatura slavonă.

Pe lângă aceasta se mai adaugă faptul cum-că Evangheliarul din British Museum a fost scris la 1574; ceea ce ar fi cu patru ani înaintea datei ce s'a atribuit până acuma Evangheliei lui Coresi. O comparațiune a limbei din manuscris cu acea din tipar dovedește însă până la evidență cum că manuscrisul a fost copiat după tipar, și nu vice-versa, în tocmăi precum era cazul și cu Psaltirea.

Toate aceste m'au convins cum că data tiparului trebuie să fie anterioară anului 1579, căci trebuie să fie anterioară manuscrisului, adică înainte de 1574, apoi trebuie să fie anterioară și Praxiului, de oare ce în epilogul la Cazania I^a (Cipariu, Anal p. 29) Coresi pomeneste întâi de „Trete evanghelul“ apoi de „Pra(xiu)“, și este lucru natural ca mai întâi să se tipărească Evanghelia și apoi Praxiul. Tiparul acestuia se aseamănă apoi cu acel al Evangheliei slovenești din 1562, prin urmare și Evanghelia română trebuie să fie de pe la 1562; și trebuie să fie tipărită în Brașov împreună cu Praxiul și cu Cazania I^a.

Cele două edițiuni ale cărților slovenești se pot explica într'uu mod firesc. Cea cu formele serbești s'a făcut pentru biserica serbească din Transilvania și Serbia, pe când cea-l-altă cu formele bulgărești s'a făcut, precum se și spune anume în dedicațiune, din porunca și cu cheltuiala Domnilor Muntenii pentru trebuința bisericii lor; totuși urme serbești, datorite originalului mai vechiu s'au păstrat și în aceste tipăriri mai nouă. Se știe în destul de bine, cum că dialectul bulgăresc era acela ce predomină în biserica română, până pe la sfârșitul sec. XVII^{-lea} când se introduseră formele dialectale rusești.

Am intrat mai cu deamănuntul într'accastă chestiune, fiind-că de ea se leagă începutul literaturii române, și mai ales fiind că în urna desco-

Comme le Psautier slovène et le Psautier slavo-roumain ont été, tous les deux, publiés en 1577 à Saz-Sebeș, j'en ai conclu que la traduction et la publication de l'Évangile roumain ont été faites au même endroit et en la même année que l'Évangile slovène : c'est pourquoi je leur ai donné comme date l'année 1579 et fixé Saz-Sebeș pour lieu de publication. Mais on connaît deux éditions de l'Évangile slovène, dont l'une d'une belle exécution typographique et aux formes serbes et l'autre aux formes bulgares et un peu moins bien exécutée. A part ces différences, le texte est absolument identique. La date d'un de ces imprimés n'est pas certaine et l'on a cru jusqu'à présent que l'édition aux formes bulgares (de 1579) est la seule donnée par Coresi; mais d'après une note conservée dans un exemplaire complet de l'Évangile aux formes serbes et que j'ai découvert, il résulte que cette édition serbe a été faite à Brașov en 1562, bien antérieurement à l'autre; et son exécution est due aussi au talent typographique de Coresi. Ce fait, une fois établi, nous aide à préciser la date de la publication de l'Évangile roumain. Ajoutons encore que les mêmes caractères, qui servirent à l'impression de l'Évangile slavons, ont été utilisés pour la publication d'un Praxion slavons; or, un fait semblable se passe dans la littérature roumaine où nous trouvons l'Évangile absolument identique à un Praxion, quant aux caractères et à la langue.

Un autre fait qui confirmera notre conclusion est que l'Évangélaire manuscrit du British Museum date de l'an 1574; par conséquent il serait de quatre ans antérieur à la date attribuée à l'Évangile de Coresi; mais une étude comparée de la langue du manuscrit et de celle de l'édition imprimée, prouve jusqu'à l'évidence que c'est cette dernière qui a servi de modèle, et non le contraire, le manuscrit n'étant donc qu'une copie faite d'après le texte imprimé, ainsi que cela avait eu lieu pour le Psautier.

Tout cela m'a convaincu que la date de l'Évangile imprimé doit être antérieure à celle du manuscrit pour lequel elle a servi de modèle c'est-à-dire avant l'an 1574; elle doit être antérieure aussi au Praxion, puisque dans l'épilogue de la première „Cazanie“ (Cipariu, Anal. p. 29). Coresi mentionne d'abord les „Quatre Évangiles“ et ensuite le „Pra(xion)“; et il est tout naturel que l'on doive d'abord publier l'Évangile et ensuite le Praxion. L'impression de ce Praxion ressemble à celle de l'Évangile slovène de l'an 1562; en conséquence, l'Évangile roumain doit aussi appartenir à l'an 1562 et avoir été imprimé à Brașov en même temps que le Praxion et la première Cazanie.

Les deux éditions de l'Évangile slovène pourraient aussi s'expliquer facilement : l'édition aux formes serbes a été faite pour les besoins de l'église serbe de la Transylvanie et de la Serbie; quant à celle avec les formes bulgares, elle a été imprimée, comme il est dit dans la dédicace, par l'ordre et aux frais des princes de Valachie, pour les besoins de l'église roumaine. Cependant, des traces serbes, dues à l'original plus ancien, se sont conservées aussi dans ces impressions. C'était le bulgare, on le sait qui, dans l'église roumaine, avait prédominé jusqu'à la fin du XVIIe siècle, quand s'introduisirent les formes dialectales russes.

Nous sommes entré dans plus de détails sur cette question, puisque c'est à elle que se rattache l'origine de la littérature roumaine et surtout,

perirei de manuscrise, conținând Psaltirea, Evanghelia și Praxiul, s'au formulat niște concluziuni, cari transportă cercetarea asupra începutului literaturii române de pe tărâmul realității la acel al închipuirii fantastice. Un alt rezultat la care am mai ajuns este că am stabilit prioritate tiparelor asupra manuscriselor, aceștia ne fiind decât copii ulterioare, puțin modificate; ceea ce se va dovedi și mai limpede când vom examina mai la vale aceste texte și din punctul de vedere filologic.

După aceste observațiuni trecem acuma la înșirarea textelor din Noul Testament, reproduse aci. Avem mai întâiu *a*) Evanghelia propriu zisă adică cele patru Evangheliî (Tetraevanghelul) formând o carte separată, tipărită foarte des, poate chiar și mai des încă decât Psaltirea.

În fruntea tuturor stă Tetra-evanghelul lui Coresi din 1562 (p. 17). O copie muntenească absolut identică represintă apoi Tetraevanghelul manuscris din 1574 (p. 7*).

Noul Testament de Belgrad din 1648 (p. 124) face epocă, în tocmă precum a făcut Psaltirea de care am vorbit mai sus. Pentru întâia oară s'au tipărit atuncea într'un volum atât cele patru Evangheliî, cât și cele-l-alte cărți ce formează împreună Noul Testament. Nu începe nici o îndoială, cum că alcătuitoarii acestei opere s'au folosit de traduceri cele vechi, modificându-le însă după cum credeau ei de cuviință. Într'un loc se pomenește chiar de tiparul cel vechiu, care nu poate să fie decât Praxiul lui Coresi. A doua predoslovie dă socoteală asupra modului critic urmat autorii la lucrarea acestei traduceri, și fiind importantă din mai multe puncte de vedere am reprodus-o aci (p. 125).

Tetraevanghelul manuscris din 1650—75 (p. 194) este o copie muntenească făcută după izvodul din Belgrad. Altă copie manuscrisă făcută după tipar!

Evanghelia, cu întreg Noul Testament, se află și în Biblia cea mare de București 1688 (p. 279), care stă supt influența Testamentului de Belgrad.

De la acest Tetraevanghel trecem la Evanghelia română-elienească, a lui Șerban Greceanu din 1693 (p. 307). O schimbare esențială s'a introdus de cătră Ș. Greceanu în Evanghelia din 1693 făcând-o să se asemene cu textele cele vechi; e o schimbare care era necesară dacă acea edițiune era să se întrebuițeze în slujba bisericească; și adică pe când textul edițiunii de Belgrad este tipărit în tocmă cu originalul grecesc, începând cu Evanghelia lui Mateiu și isprăvind cu Apocalipsul, împărțit în capitole și verseturi; Evanghelia greco-română ca și cea veche a lui Coresi are textul împărțit în zaceale sau citaniî, care sânt orânduite la cea dintăia după șirul citanielor ce se urmează în biserică în cursul anului; adică începe cu Evanghelia lui Ioan, iar textul celor-l-alte Evangheliî se află împrăstiate prin carte. Printr' această orânduire în citaniî dupe săptămâni se deosebesc acele cărți ce se întrebuițcăză în slujba bisericeii ortodoxe de cele-l-alte edițiuni ce urmăresc un scop mai puțin practic, poate chiar reformator, sau cel mult cuvios. Așa avem îndată un alt exemplu în

parce que, à la suite des découvertes de manuscrits, contenant le Praxiu, le Psautier et l'Évangile, on a formulé des conclusions qui tendent à transporter du champ réel sur le terrain de la fantaisie, la recherche des origines de la littérature roumaine. Un autre résultat, auquel je suis arrivé, c'est d'avoir établi la priorité des imprimés sur les manuscrits, qui ne sont que des copies ultérieures, légèrement modifiées. Je reviendrai plus longuement sur cette question en étudiant ces textes au point de vue philologique et j'espère prouver plus clairement la priorité des imprimés par rapport aux manuscrits.

Après ces remarques, passons maintenant à l'énumération des textes du Nouveau Testament reproduits ici. Il y a d'abord a) l'Évangile proprement dit, ou les „quatre évangiles“, formant un livre séparé imprimé fréquemment, encore plus souvent peut-être que le Psautier.

À la tête de tous les Évangiles se place celui de Coresi de l'an 1562 (p. 17). Une copie faite en Valachie et absolument identique aux „Quatre évangiles“ est le manuscrit de l'an 1574 (p. 7*).

Le Nouveau Testament de Belgrade de 1648 (p. 124) fait époque, ainsi que le Psautier, dont il a été question plus haut. C'était pour la première fois qu'on publiait alors en un volume les quatre Évangiles ainsi que les autres livres du Nouveau Testament. Il est hors de doute que pour exécuter leur œuvre, les auteurs ont utilisé d'anciennes traductions, mais tout en les modifiant à leur gré. En un endroit il est même question du texte ancien, qui ne peut être que le Praxiu de Coresi, et, dans le second avant-propos, est expliqué le système critique suivi dans l'exécution de cette œuvre; comme cet avant-propos est important à plusieurs points de vue, je l'ai reproduit aussi (p. 125).

Les „Quatre Évangiles“ manuscrits de 1650—75 (p. 194) sont une copie faite en Valachie d'après le texte de Belgrade (c'est encore une copie manuscrite faite d'après un imprimé!).

Il va sans dire que l'Évangile complet, c'est-à-dire le Nouveau Testament tout entier, se retrouve dans la grande Bible de Bucarest de l'an 1688 (p. 279). Celle-ci, aussi bien que l'Évangile seul, a subi l'influence du Testament de Belgrade.

Des „Quatre Évangiles“ passons à l'Évangile roumain-grec de Șerban Greceanu, de l'année 1693 (p. 307). Un changement essentiel fut introduit par Greceanu dans l'Évangile de 1693, en le rendant semblable aux textes anciens, changement qui était nécessaire si l'édition devait être adoptée dans l'office liturgique; par conséquent, tandis que les textes de l'Évangile et du Nouveau Testament de Belgrade sont imprimés dans l'ordre de l'original grec, qui commence par St-Mathieu et finit par l'Apocalypse, étant divisé en chapitres et en versets, l'Évangile gréco-roumain, ainsi que l'ancien Évangile de Coresi porte, au contraire, le texte divisé en „zaceale“ et en leçons arrangées d'après l'ordre qu'on suit pendant le courant de l'année dans l'office liturgique, de sorte que cet Évangile de Greceanu commence par St-Jean, les autres livres étant disséminés sans ordre dans le texte: Par le fait de cet arrangement en „zaceale“ d'après les semaines, ces livres employés dans l'office de l'Église orthodoxe, diffèrent des autres éditions qui poursuivent un but moins pratique, peut-être même de réforme ou tout au plus de piété. Un autre exemple semblable nous est

Noul Testament tipărit de Anthim Ivireanu la 1703 (p. 347) care Testament nu este de cât o reproducere puțin modificată a Noului Testament de Belgrad; ceea ce se poate ușor constata dacă comparăm textul din Mateiu p. 348 cu cel din pag. 127. Acest Testament nu este împărțit nici el în citanii sau zaceale și în capitole și verseturi, urmând în toate izvodului din 1648. Intocmai așa este cazul și cu Biblia de Blaj (II. p. 155). O cercetare în bisericile românești va dovedi asemenea faptul cum că numai Evanghelia lui Șerban Greceanu sau una tot astfel împărțită este aceea ce se întrebuițase și se mai întrebuițează, iar nici decum una împărțită în capitole și versuri și cu textul în ordinea originalului grecesc. Din poruncă domnească a fost trimisă acea Evanghelică a lui Greceanu la toate bisericile ce stau supt oblăduirea Mitropolitului Ungro-Vlahiei, și s'a pastrat în acele biserici mai mult decât ori ce altă carte veche românească.

Cu timpul, sau că se stricase din prea multă întrebuițare sau că numărul nu mai ajungea, s'a simțit necesitatea pentru o altă edițiune, și la 1746 se retipărește acea Evanghelică la Râmnic (II p. 35), întocmai în aceeași ordine, dar de astă dată fără grecește, numai textul român singur.

La aceste se mărginește numărul Evangheliilor din literatura română din care am dat extracte.

b) Praxiul. Afară de Evanghelia propriu zisă s'au mai tipărit în mod independent și Faptele Apostolilor; și aceștia ca și Evanghelia în două feluri: sau într'o ordine liturgică, adică după cum cere slujba bisericească, sau în ordinea literară după șirul și orânduiala originalului.

În forma liturgică și în ordine cronologică avem mai întâi Praxiul din 156? (p. 9*) pe care îl atribuește lui Coresi. Avem apoi copia modificată manuscrisă, cunoscută și supt numele de Codicele Voronețean (2*). Asupra legăturii ce există între acesta din urmă și cel tipărit am vorbit deja mai sus pe larg.

Singurul Apostol ce'l mai cunoaștem din vechea literatură română este apoi acel din 1683 (p. 260) care s'a tipărit prin porunca lui Cantacuzino, domnul țării românești, și care ca și Evanghelia de mai sus s'a trimis bisericilor pentru trebuința slujbei. Intocmai după original se află Praxiul tot deauna tipărit la un loc cu Evanghelia, formând: Noul Testament; așa în Noul Testament de Belgrad, în Biblia de București, în Noul Testament al lui Anthim Ivireanu și în Biblia de Blaj.

Noul Testament mai intră în mare parte și în compozițiunea cărților bisericești; el este baza cazaniilor, de cari vom vorbi mai la vale; a Molitvelnicilor și a Diaconarelor. La ori ce slujbă bisericească textele din Noul Testament sânt centrul în jurul căruia se grupează cele-lalte elemente. Am reprodus de aceea părți ale Noului Testament din mai multe alte cărți bisericești. Aceste extracte ne vor călăuzi în cercetările — dacă se vor face — asupra originalelor de cari s'au slujit autorii cărților liturgice, dacă s'au slujit de vre-una din cărțile tiparnice sau manuscrise, ce am pomenit, sau dacă au întreprins ei singuri traducerea de iznoavă a textelor ce se afa în acele cărți liturgice pe cari le tălmăceau. Pentru a înlesni atari cercetări

offert par le Nouveau Testament d'Anthimo d'Ibérie en l'an 1703 (p. 347), qui n'est qu'une reproduction peu modifiée du Nouveau Testament de Belgrade; c'est ce qui est très facile à constater si l'on compare le texte de St-Mathien p. 348 avec le même de la pag. 127. Ce Testament n'est pas non plus divisé en leçons ou „zaccule“, mais en chapitres et en versets imitant en tout le texte de 1648. Un cas identique se rencontre dans la Bible de Blaj (II, p. 155). De minutieuses recherches dans les églises roumaines nous conduiraient à établir que c'est l'Évangile de Greceanu ou bien un autre divisé de la même manière que l'on emploie encore et non un Évangile divisé en chapitres et en versets, d'après l'ordre de l'original grec.

Par l'ordre du Prince régnant, cet Évangile de Greceanu fut envoyé à toutes les églises dépendant du métropolitain de la Hongro-Valachie; il s'y conserva plus longtemps que tout autre ancien livre roumain. Après un long intervalle cependant, soit que le nombre de ses exemplaires eût diminué, soit qu'un trop fréquent usage les eût rendus difficiles à lire, on sentit le besoin d'une nouvelle édition; on la fit à Râmnic en l'an 1746 (II, p. 35), exactement semblable à la première, mais en roumain seulement cette fois, le texte grec ayant été exclu.

Voilà où s'arrête, dans la littérature roumaine, le nombre d'Évangiles auxquels j'ai emprunté des extraits pour la Chrestomathie.

b) En dehors de l'Évangile proprement dit, ce sont les „Actes des Apôtres“ (le „Praxion“) qui ont été aussi publiés séparément, de deux manières également comme l'Évangile: d'abord dans un ordre liturgique ainsi que l'office divin l'exige, ensuite dans un ordre littéraire selon la disposition naturelle de l'original. Sous la forme liturgique, il y a d'abord, d'après l'ordre chronologique, le Praxiu (p. 9*) que j'attribue à Coresi; puis une copie manuscrite modifiée du même livre, connue encore sous le nom de „Codex Voroneţean“ (ou Creţu p. 2*). J'ai déjà parlé plus haut du rapport qui existe entre ce dernier et l'original de Coresi.

Le seul Praxion que l'on connaisse encore dans l'ancienne littérature roumaine est celui de l'année 1683 (p. 260), qui fut imprimé par l'ordre de Cantacuzène, Prince de Valachie, et envoyé également à toutes les églises pour les besoins de l'office liturgique. De même que dans le texte original, les Actes des Apôtres se trouvent réunis à l'Évangile et constituent le Nouveau Testament; il en est ainsi dans le Nouveau Testament de Belgrade, la Bible de Bucarest, le Nouveau Testament d'Anthimo d'Ibérie et dans la Bible de Blaj.

Le Nouveau Testament fait aussi partie intégrante de tous les livres destinés à l'office liturgique: il sert de base aux „Cazanii“, dont je parlerai plus tard, aux „Molitvelnico“ et aux „Diaconare“, et forme le centre autour duquel, dans le service divin, se groupe le reste des textes religieux. C'est pourquoi j'ai reproduit également des fragments du Nouveau Testament tirés d'un grand nombre des livres liturgiques. Ces fragments pourraient nous guider dans la recherche — au cas où l'on voudrait la faire — des textes dont les traducteurs se sont servis, et nous dire si les traductions qu'ils ont utilisées sont parmi celles mentionnées par moi, ou encore s'ils ont exécuté eux-mêmes la traduction des textes bibliques dans ces ouvrages liturgiques. Pour faciliter une semblable recherche, j'énumérerai

înșir aci toate textele din Noul Testament ce se află răsălătite prin ambele volume ale Chrestomatiei:

Mateiu, cap. 6, v. 14—30 p. 7*. 22. 28. și 111—112. — cap. 10, v. 1—15 p. 194. 10 v. 16—22 II. p. 38. — cap. 13, v. 31—55 p. 17. — cap. 18, v. 1—17, p. 127. 348. — 18, v. 10—20 p. 309. — cap. 21, v. 1—7, p. 232. 21, v. 23—27, p. 310. — cap. 22, v. 34—40. II. p. 21. — cap. 25 v. 31—46. p. 18. 103. — cap. 28, v. 16—20 p. 229.

Marcu, cap. 2, 1—12, II. p. 37. — cap. 4 v. 24—41, p. 128. — cap. 11, v. 1—11, p. 310. — cap. 15 v. 43—47, p. 100. cap. 16, v. 1—20, p. 229.

Luca, cap. 6, v. 20—32, p. 8*. 19. — cap. 11, v. 1—10, II p. 36. (— cap. 13, v. 10—17, p. 23). — cap. 16, v. 1—13, p. 195. — cap. 16 v. 19—31, p. 30. (— cap. 17, v. 12—19, p. 26). — cap. 21, v. 20—27, II p. 22. — cap. 24, v. 1—35, p. 231.

Ioan, Viața p. 307. — cap. 1, v. 1—17, p. 20. 308. II. p. 35. — cap. 2 v. 1—11, p. 317. — cap. 4, v. 5—42, p. 107. — cap. 5, v. 25—30, p. 316. — cap. 11, v. 1—45, p. 186. — cap. 14, v. 38—45, p. 195. — cap. 19, v. 6—24, p. 20.

Faptele, cap. 1 v. 1—8, p. 251. — cap. 6, p. 283. — cap. 22, p. 2*. — cap. 23, p. 4*. — cap. 24, p. 6*. — cap. 28, v. 1—14, p. 349.

Iacov, (Epistolia) cap. 3, p. 9*.

Iuda, Ep. p. 10*. (p. 49).

Pavel, Ep. către Romani cap. 1, v. 28—2, v. 5, p. 12*.

Pavel, Ep. I către Corint cap. 8, v. 28—39, p. 318.

— cap. 10, v. 12—22, p. 262. — cap. 15, v. 29—58.

— cap. 15 v. 39—45, p. 316. cap. 15, v. 47—57, p. 233. zaceala 127, p. 51. 134, p. 45. 136, p. 51—52. 138, p. 51—52. 151, p. 51. 192 p. 45. urm.

Pavel, Ep. către Galat. Introd. cap. 2, p. 15.

Pavel, I. Ep. I. către Tesalon. cap. 1, v. 6—10, p. 262.

— cap. 4, 13—17, 315.

Pavel, Ep. către Evrei, cap. 1, v. 10—2, v. 3, p. 263.

— cap. 2, v. 11—18, p. 317.

Ioan, Apocalipsul cap. 2, v. 1—10.

— cap. 22, v. 10—21, II. p. 159.

e) Tatăl nostru în următoarele variante: 1) din Evangheliarul Ms. din 1574 (p. 9); — 2) din Cazania a doua a lui Coresi din 1581 (p. 32); — 3) din Catechismul lui Grigorie din Măhaciu 1607 (p. 41) o copie exactă a textului lui Coresi; — 4) Tatăl nostru scris cu litere latine de Luca Stroiță 1593 (p. 39); — și 5) Tatăl nostru, ea text al unei omilii (p. 53) din 1619 tot a lui Grigorie din Măhaciu.

3. Cazaniile. După Biblia propriu zisă Omiliile asupra Bibliei, sau cum se numesc în literatura română: Cazaniile, ocupă rangul cel dintâiu

ci-dessous tous les fragments du Nouveau Testament qui se trouvent reproduits dans les deux volumes de la Chrestomathie :

Matthieu, chap. 6, v. 14—30 p. 7*. 22. 28. et 111—112. — chap. 10, v. 1—15 p. 194. 10 v. 16—22 II. p. 38. — chap. 13, v. 31—55 p. 17. — chap. 18, v. 1—17, p. 127. 348. — 18, v. 10—20 p. 309. — chap. 21, v. 1—7, p. 232. 21, v. 23—27, p. 310. — chap. 22, v. 34—40. II. p. 21. — chap. 25 v. 31—46. p. 18. 103. — chap. 28, v. 16—20 p. 229.

Marc, chap. 2, 1—12, II. p. 37. — chap. 4 v. 24—41, p. 128. — chap. 11, v. 1—11, p. 310. — chap. 15 v. 43—47, p. 100. chap. 16, v. 1—20, p. 229.

Lucas, chap. 6, v. 20—32, p. 8*. 19. — chap. 11, v. 1—10, II p. 36. (— chap. 13, v. 10—17, p. 23). — chap. 16, v. 1—13, p. 195. — chap. 16 v. 19—31, p. 30. (— chap. 17, v. 12—19, p. 26). — chap. 21, v. 20—27, II p. 22. — chap. 24, v. 1—35, p. 231.

Jean, Vie p. 307. — chap. 1, v. 1—17, p. 20. 308. II. p. 35. — chap. 2 v. 1—11, p. 317. — chap. 4, v. 5—42, p. 107. — chap. 5, v. 25—30, p. 316. — chap. 11, v. 1—45, p. 186. — chap. 14, v. 38—45, p. 195. — chap. 19, v. 6—24, p. 20.

Actes, chap. 1 v. 1—8, p. 251. — chap. 6, p. 283. — chap. 22, p. 2*. — chap. 23, p. 4*. — chap. 24, p. 6*. — chap. 28, v. 1—14, p. 349.

Jacques, (Épître) chap. 3, p. 9*.

Judas, Ep. p. 10*. (p. 49).

Paul, Épître aux Romains chap. 1, v. 28—2, v. 5, p. 12*.

Paul, Épître Ière aux Corinthiens chap. 8, v. 28—30, p. 318.

— chap. 10, v. 12—22, p. 262. — chap. 15, v. 29—58.

— chap. 15, v. 39—45, p. 316. chap. 15, v. 47—57, p. 233.

leçon 127, p. 51. 134, p. 45. 136, p. 51—52. 138, p. 51—52. 151, p. 51. 192 p. 45 et suiv.

Paul, Épître aux Galatiens Introd. chap. 2, p. 15.

Paul, Épître Ière aux Thessaloniens chap. 1, v. 6—10, p. 262.

— chap. 4, 13—17, 315.

Paul, Épître aux Hébreux chap. 1, v. 10—2, v. 3, p. 263.

— chap. 2, v. 11—18, p. 317.

Jean, Apocalypse chap. 2, v. 1—10.

— chap. 22, v. 10—21, II. p. 159.

c) Ajoutons-y le Pater dans les variantes qui suivent : 1) dans l'Évangélaire Ms. de 1574 (p. 9); — 2) dans la seconde „Cazanice“ de Coresi de l'an 1581 (p. 32); — 3) dans le Catéchisme de Gregorie de Mahaciu de l'an 1607 (p. 41), copie fidèle du texte de Coresi; — 4) dans le Pater écrit en caractères latins par Luca Stroici en 1593 (p. 39); — et 5) dans le Pater qui a servi de texte à une homélie de Gregorie de Mahaciu (p. 53) de l'an 1619.

3. Homélie. Après la Bible proprement dite, les Homélie sur la Bible ou les „Cazanice“, comme on les appelle dans la littérature roumaine, occupent le premier rang dans la littérature ecclésiastique. Il paraît que le

în literatura bisericească. Se vede că predica constituia odinioară o parte esențială a slujbei în biserica română, ceea ce astăzi nu mai este așa.

Numărul Cazaniilor propriu zise, atât ca colecțiuni voluminoase, cât și ca predică unice pentru zile sau ocaziuni anume, este foarte mare. Coresi singur a tipărit două colecțiuni de atari Cazani; una (p. 22) care se pare că a fost tradusă după un original slavon (sărbesc) ca limbă, tipar și text româneșe identic cu Tetraevanghelul; iar a doua, la care au conlucrat și alți doi popi din Șcheii Brașovului, tipărită la Brașov în 1581 (p. 28). Limba care nu mai este nici atât de curgătoare, nici atât de limpede, ca aceea din Cazania I dovedește cum că traducătorii s'au ținut prea sclavie de originalul după care au tălmăcit Cazaniile. Corectări ulterioare poate ne vor ajuta de a descoperi originalul acestei Cazanii a doua, care în orî ce chip nu poate să fie decât un Omiliar slovenese.

Intr'un manuscris, a cărui dată ad quem este 1618, dar care poate să fie de pe la sfârșitul secolului XVI^{-lea} se află un „Cuvânt pentru curăție“ (p. 45) adică o Cazanie, dar care nu constă din alt-ceva decât din părți culese din Faptele Apostolilor. Comparând Epistolia lui Iuda (p. 49) cu textul din Praxiul (p. 10*) vedem că avem a face cu două traduceri cu totul independente una de alta; limba și proveniența moldovenească întăresc concluziunea unei origini independente. În codicelul copiat de popa Grigorie din Măhaciu avem o altă Omilie din 1619 (p. 53) al căreia text este Tatăl nostru; se poate că este copiată din una din Cazaniile lui Coresi. Ne fiindu-mi acuma accesibile, trebuie să las altora să urmărească această opiniune și să o verifice sau să o modifice. Nu se va putea tăgădui cum că există o legătură intimă între unele din textele lui Grigorie și operele lui Coresi. Așa se poate recunoaște ușor identitatea absolută între părțile constitutive ale Catechismului și Tatăl nostru, crezul, poruncile publicate de Coresi la sfârșitul Cazaniei a II^{-a}. Nu ne vom mira apoi a'1 vedea copiind o predică întregă. Cum că texte tipărite au fost copiate, în parte sau în întregul lor, este un fapt bine constatat mai ales când cărțile de tipar erau de o raritate și de o scumpete enormă, pe când timpul, munca și hărția mai de nici o valoare. Am avut destule exemple până aci cu Psaltirca, Evanghelia și Praxiul și vom mai da, ceva mai la vale, de un alt exemplu curios.

În dată ce s'a dat exemplul în Transilvania, se vede că predicile au fost imitate, la au devenit chiar foarte populare atât în Muntenia cât și în Moldova. Deja la 1642 se tipărește în Câmpulung (p. 94) o atare colecțiune alcătuită de ieromonahul Melhisedec; aceasta este aproape cea din dintăia carte românească ce s'a tipărit în Muntenia, iară cazania reprodusă aci, mai are și un interes arheologic din cauza banilor și a măsurilor pomenite într'ănsa. În același an apăru în Govora o altă colecțiune într'un folio mare, conținând mai bine de 600 pagini (p. 97) alcătuită de Silvestru, același căruia datorim și Noul Testament de Belgrad, ajutat fiind de Uriil, adică Udriște Năsturel, de care vom mai pomeni. Aceste cazanii s'au tradus fără îndoială după un original slavon.

sermon a été une partie essentielle de l'office liturgique roumain, ce qui n'est plus d'usage aujourd'hui.

Le nombre des Cazanii proprement dites, tant en collections qu'en parties, est fort grand. Coresi en a publié, à lui seul, deux collections; l'une (p. 32), qui paraît être traduite du slovène (serbe), est absolument identique aux „Quatre Evangiles“ quant au style, à l'impression et aux textes de l'Evangile; et la seconde, dans la composition de laquelle il fut aidé par deux prêtres de Schcii de Braşov, a été imprimée dans cette dernière ville en 1581 (p. 28). Le style de cette dernière qui n'est plus ni si coulant ni si précis que celui de la première collection, prouve que les collaborateurs ont suivi d'une manière trop servile l'original qu'ils avaient traduit. Des recherches ultérieures nous aideront peut-être à découvrir le texte original de cette seconde collection qui, elle aussi, en tout cas, ne peut être que slavone.

Dans un manuscrit dont la date ad quem est 1618, mais qui pourrait bien être de la fin du XVIe siècle, on trouve un „Discours sur la chasteté“, c'est-à-dire un sermon, qui n'est en réalité qu'une compilation de fragments choisis des Actes des Apôtres. Si l'on compare l'Épître de S. Jndas dans cette homélie (p. 49) au texte du „Praxion“ (p. 10*), on s'aperçoit que l'on a affaire à deux traductions absolument indépendantes : la langue et l'origine moldave confirment d'ailleurs cette assertion. Une homélie, de 1619 (p. 53) dont le texte est un Pater et calquée sans doute sur une des „Cazanli“ de Coresi, se retrouve dans le codex, copié par l'abbé Gregoire de Mahaciu. Ne pouvant vérifier moi-même cette assertion, je laisse à d'autres le soin de l'examiner. On ne peut pas nier qu'il y ait un rapport intime entre les œuvres de cet abbé et celles de Coresi. Ainsi, on reconnaît facilement l'identité absolue qu'il y a entre les parties constitutives du Catéchisme, tels que le Pater, le Credo, les 10 commandements, et ces mêmes parties qui se trouvent à la fin de la seconde collection des Cazanii de Coresi. Il ne faut donc pas nous étonner de le voir copier des sermons entiers; car c'est un fait bien constaté que l'on copiait des textes en tout ou en partie à une époque où les livres étaient rares et hors de prix, et par contre, le temps, le labeur et le papier de nulle valeur. On a vu que des cas semblables se sont produits pour le „Psautier“, „l'Evangile“ et le „Praxion“. On verra plus loin un exemple non moins curieux.

Une fois que l'on eût donné l'exemple en Transylvanie, les sermons obtinrent tant en Valachie qu'en Moldavie une grande vogue et devinrent bientôt populaires. Déjà en 1642, une semblable collection de sermons traduits par le hiéromonach Melchissédèch fut imprimée à Câmpulung (p. 94) : c'est presque le premier livre sorti des presses de la Valachie; la „Cazanie“ que j'en ai reproduite présente un certain intérêt archéologique quant aux anciennes monnaies et mesures qu'elle mentionne. En la même année parut à Govora une autre collection in-folio ayant plus de 600 pages (p. 97), composée par Sylvestre, le même à qui l'on doit aussi le Nouveau Testament de Belgrade, fait en collaboration avec Uriel ou Udrişte Nasturel, sur lequel je reviendrai plus tard. Cette collection de „Cazanli“ n'est qu'une traduction, sans doute, d'un original slayon.

Numai cu un an mai târziu, adică la 1643, apăru în Iași Cazania tălmăcită de Mitropolitul Varlaam (p. 103), întâia carte românească ce s'a tipărit în Moldova. Aceeași carte s'a reprodus apoi în anul următor (1644) în Muntenia la Deal (p. 109), schimbându-se numai ortografia, așa ca limba să se potrivească întocmai cu graiul muntenească.

Avem deci nu mai puțin decât patru colecțiuni de Cazanii voluminoase, tălmăcite și tipărite în abia doi ani, în Muntenia și Moldova. Unele cazanii sânt mai mult comentarii omiletice asupra textului Evangheliei, dar când într'o zi mare se prăznuiește vre-un Sfânt, atunci viața și minunile acestuia formează textul cazaniei. Aceste Cazanii sânt de o importanță specială pentru istoria literaturii, căci nu puține din aceste vicți și minuni sânt de origină apocrifă și într'un fel sau altul au avut o înrăurire foarte mare asupra geniului popular. Din toate Cazaniile vechi numai la două colecțiuni mari am găsit acest adaos de omilii biografice, dacă le pot numi așa, și adică la: Cazania lui Varlaam și la aceea din Deal, care nu este altceva decât o copie esată a celei dintâi, cu schimbări fonctice necesare pentru a face o carte moldovenească să devie muntenească. La hagiologie voiu reveni asupra acestei părți a Cazaniilor.

Cu ocaziunea Cazaniei lui Varlaam trebuie să ating pentru un moment relațiunile literare ce existau între Moldova și Transilvania. Faptul cum că acel Mitropolit a convocat un sinod la Iași pentru combaterea Luteranismului și a Calvinismului ce atuncea se întinsese prin Transilvania, și polemica literară cu care se îndeletnicea, ne dovedese cum că mișcarea eretică din Transilvania trebuie să fie pătruns și în Moldova, într'o formă destul de pronunțată, pentru a face pe demnitarii bisericii ortodoxe să convoace un sinod și să formuleze dogmatica pravoslavnică. Chestiunea religioasă nu ne interesează pe noi aici; eu am relevat acest fapt pentru a deduce de aci concluziunea cum că literatura română din Transilvania trebuie să fie circulat de timpuriu în Moldova și vice-versa. Chiar până în zilele noastre colportorii aduc cărțile populare tipărite în Brașov și Blaj, și găscese mulți cumpărători prin locuitorii districtelor megieșe din Moldova. Psaltirea și Praxiul lui Coresi trebuie să fi ajuns și să fi fost copiate tot pre acolo; pe când cărți alcătuite și tipărite în Moldova se găscese încă astăzi prin biserică și bibliotecă private din Transilvania, precum este cazul cu Psaltirea lui Alexandru Dascal etc.

Un caz însă și mai curios ni-l presintă Cazania lui Varlaam. Dintr'un codice miscellaneu ce se află la biserica română din Brașov am reprodus între altele și o Cazanie (p. 136). Limba, ortografia și notele marginale nu lasă nici o îndoială cum că acel codice s'a scris în Transilvania și în graiul local. Cu toate acestea cazania aceea nu este decât o copie literală din Cazania lui Varlaam, se înțelege cu limba modificată. Copistul a început cu primul cuvânt de pe fol. 78 și a continuat până la fol. 85 a tiparului, copiind din cuvânt în cuvânt.

Une année plus tard, en 1643, le métropolitain Varlaam publia à Jassy la „Cazania“ traduite par lui : c'est le premier livre imprimé en Moldavie. Une nouvelle édition avec une orthographe modifiée et avec certaines différences de langage propres aux Valaques, parut en 1644 à Deal en Valachie (p. 109).

Voilà donc ni plus ni moins que quatre collections volumineuses de „Cazanii“ traduites et imprimées dans l'espace de deux ans seulement, tant en Valachie qu'en Moldavie. Certaines „Cazanii“ sont plutôt des commentaires homilétiques sur le texte de l'Évangile; mais lorsqu'il s'agit de la fête d'un saint, c'est sur la vie et les miracles de ce saint que roule le sujet de la „Cazania“. Pour l'histoire de la littérature, ces „Cazanii“ sont d'une importance réelle, car pour la plupart elles sont d'origine apocryphe, et ont eu, d'une manière ou d'une autre, une grande influence sur le génie populaire. De toutes les collections de „Cazanii“, c'est dans deux grandes collections seulement que j'ai trouvé cette addition d'homélies biographiques, s'il m'est permis de les nommer ainsi : dans celle de Varlaam publiée à Jassy et dans celle publiée à Deal en Valachie, cette dernière n'étant qu'une copie fidèle de la première, modifiée seulement dans quelques particularités dialectales. Plus tard, quand je m'occuperai de l'hagiologie, je reviendrai sur ces „Cazanii“.

Il est nécessaire, à propos de la collection de „Cazanii“ de Varlaam, d'insister un peu sur les relations littéraires qui existaient entre la Transylvanie et la Moldavie. Le fait d'avoir convoqué un Synode à Jassy pour combattre le luthéranisme et le calvinisme qui s'étaient, à cette époque, étendus en Transylvanie, ainsi que les polémiques littéraires soutenues par ce métropolitain Varlaam, prouvent que le mouvement réformateur avait pénétré aussi en Moldavie d'une manière assez sérieuse pour déterminer les dignitaires de l'église orthodoxe à prendre part à ce Synode, afin de formuler et de fortifier leur dogme. — Ce n'est pas la question religieuse qui me préoccupe dans ce fait : je l'ai uniquement mentionné pour en pouvoir tirer la conclusion que la littérature roumaine de la Transylvanie se répandait de bonne heure en Moldavie et vice-versa. En effet, les colporteurs qui venaient avec des livres populaires imprimés à Braşov et à Blaj, trouvaient une nombreuse clientèle parmi les habitants des districts situés à la frontière de la Moldavie. Ce fait persiste encore de nos jours. Il est probable que le Praxion et le Psautier de Coresi avaient été aussi copiés là bas. D'autre part, des livres imprimés en Moldavie se retrouvent aujourd'hui dans des églises et des bibliothèques privées de la Transylvanie; comme c'est le cas pour les œuvres de A. Dascalul.

La collection de „Cazanii“ de Varlaam nous offre un exemple encore plus singulier. Dans un codex miscellané qui se trouve dans une église de Braşov, j'ai pu découvrir, entre autres, une collection de „Cazanii“ (p. 136). Quo ce codex ait été écrit en Transylvanie et dans le dialecte local, il n'y a aucun doute : la langue, l'orthographe et les notes en marge nous le confirment assez. Cette „homélie“ n'est pourtant, à part certaines différences de langage, qu'une copie fidèle de l'ouvrage de Varlaam. Ayant commencé au premier mot du folio 78, le copiste est allé jusqu'au folio 85 de l'imprimé, en copiant mot à mot!

Invierea lui Lazăr era o temă de predilecțiune pentru cazanii, poate că se încrebuința la slujba pogrebaniei, căci povestea din Evanghelic (Ioan cap. 11 v. 1—45) face într' adevăr parte dintr' acea slujbă. Alături ea cu moartea se vestește nemurirea!

Tot în Moldova copiază la 1661 ieromonahul Rafail (din Dragomirna) o Cazanie de Paști (p. 178), care este o predică a lui Chrysostom, tradusă mai întâiu din grecește în slovenește, și apoi precum dovedește limba din slovenește în românește.

Cu prilejul Sinodului din Iași slovele rusești fură introduse în tipografia pe care o fundă Mitropolitul Varlaam; aceștia iau locul slovelor vechi slovenești, și în urma lor vin și cărțile rusești, așa, că multe cărți românești de atunci încoace sânt scoase de pe originale rusești și nu numai de pe originale slovenești, adică serbești și bulgărești ca mai înainte. Nu știu dacă însași Cazania lui Varlaam nu este o traducere după un izvod rusec. Mai presus de îndoială însă este un atare izvod pentru „Cheea înțeleșului“, o Cazanie tipărită în București la 1678 (p. 236) care s'a tălmăcit de pe opera lui Ioanichie Galetovski, arhimandritul Cernigovului.

Tradițiunea și influența slovenească scade din ce în ce în mai mult, și pe vremea aceea începe perioada grecească când cărțile românești, se traduc din grecește, și nu din slovenește. Așa avem Mărgăritare ale lui Zlatoust, adică o eulegere din predicile lui Chrysostom traduse de Ș. Greceanu din grecește și tipărite la București 1691 (p. 290). Ca în toate operele Grecenilor limba este foarte frumoasă, bogată în espresii alese, și turnată într'un stil elegant și plăcut. Abia se simte că este o traducere.

Limba care începuse să se emancipeze în Cazania lui Varlaam, — și aceea un monument în ceea ce privește tăria și bogăția limbii — ajunge pe la sfârșitul secolului la o perfecțiune pe care n'a mai atins-o de atunci încoace.

Mai bine de 50 de ani trec de la tipărirea Mărgăritarelor până la aparițiunea Cazaniilor de prăznuire ale lui Ilie Miniati, tipărite la București 1742 (II, p. 30), dar limba și stilul arată semne de decădere, ambele stau supt influența mai directă grecească și sânt departe de tăria și limpezimea operilor din secolul al XVII^{-lea}. Tot din grecește a fost tradusă Comoara lui Damaschin, ce ni s'a păstrat într'un manuscris din 1747 scris de Mihalea Logofătul. Coprinsul Comoarei constă în Cazaniile și orațiuni întocmai ca toate Cazaniile cari sânt menite pentru zilele mari, ocupându-se mai mult de importanța zilei decât de textul Evanghelic. Precum am observat, tema cazaniilor de pe aceste zile de prăznuire, este Viața și minunile sfântului, a cărui zi este. Am reprodus din Comoara (II, p. 38) o atare Minune, care aparține unuî cere întins de legende analoge.

Omiliile părintelui Macarie traduse tot din grecește și tipărite la București 1775 (II p. 106) sânt singurul exemplu de tălmăcire omiletică a Vechiului Testament. Influența stilului grecesc se întrevăde în traducerea.

Tăleul Evanghelic de Teofilact, tradus sau copiat pe la începutul sec. XVIII^{-lea} (II p. 20) este un comentariu asupra Evangheliilor.

„La résurrection de Lazaro“ était le thème le plus favori aux auteurs des „Cazanii“; on s'en servait peut-être pour le service funèbre, car le récit de l'Évangile (Jean, chap. II, v. 1—45) fait justement partie de cet office. A côté de la mort on faisait entrevoir l'immortalité!

En l'an 1661, le hiéromonaque Raphaël (de Dragomirna), copiait en Moldavie une „Cazania“ pour Pâques (p. 178) qui n'est qu'un sermon de S. Jean Chrysostôme, traduit d'abord du grec en slovène et ensuite du slovène en roumain, comme on peut s'en convaincre par le style.

A l'occasion du Synode de Jassy, on fit introduire dans l'imprimerie établie par le métropolitain Varlaam les caractères russes qui remplacèrent désormais les anciens caractères slaves. Ce sont ces nouveaux caractères qui commencent à servir à l'impression des textes roumains, et beaucoup de livres roumains sont aussi, dès lors, traduits du russe et non plus du slovène (bulgare et serbe) comme jadis. En effet, je ne crois pas que la collection de „Cazanii“ de Varlaam soit autre chose qu'une traduction du russe. Cela ne fait aucun doute pour „La clef de la sagesse“ imprimée en 1678 à Bucarest (p. 236) et traduite de l'ouvrage de Joanichie Galetovskii, archimandrite de Tchernigov.

L'influence slovène diminue de plus en plus: c'est alors que commence l'époque, durant laquelle on ne traduit que du grec. Il y a, par exemple, „les Perles“ de Zlatoust, collection des sermons de S. Jean Chrysostôme, traduite du grec par Greceanu et imprimée en 1691 à Bucarest (p. 290); la langue en est très belle, souple, riche en expressions choisies, et le style en est élégant et agréable. A peine s'aperçoit-on que l'on a affaire à une traduction.

La langue roumaine qui avait déjà commencé à se dégager de ses liens dans la collection de „Cazanii“ du métropolitain Varlaam — monument de la force et de la richesse de la langue — arrive, à la fin du siècle, à un degré de perfection qu'elle n'a pas dépassé depuis.

Plus de 50 ans s'écoulaient depuis l'impression des „Perles“ jusqu'à l'apparition des „Cazanii de prâznuire“ (homélies pour les jours de fêtes) d'Ilie Miniat, imprimées en 1742 à Bucarest (II, p. 30), et déjà la langue et le style, subissant l'influence grecque, offrent des signes visibles de décadence, et manquent de la force et de la clarté des écrits du XVIIe siècle. Une autre traduction du grec est „Le Trésor“ de Damascène, dans un manuscrit de Mihalea Logofetul de l'an 1747 (II, p. 38). Il contient des „Cazanii“ et des oraisons à la façon des „Cazanii“ qui sont destinées aux jours de fête, se rapportant plutôt à l'importance du jour qu'au texte des Évangiles. Le thème des „Cazanii“ pour les jours de fête, comme je l'ai déjà remarqué, roule sur la vie et les miracles du Saint du jour. J'en ai extrait un miracle appartenant à un vaste cycle de légendes analogues.

Les Homélies de l'abbé Macariu, traduites également du grec et imprimées en 1755 à Bucarest (II, p. 106), fournissent le seul exemple de commentaire homilétique de l'Ancien Testament; l'influence du style grec perçoit à travers la traduction.

Le „Tâlcul“ de l'Évangile de Théophylacte, traduction ou copie datant du commencement du XVIIIe siècle, est un commentaire sur les Évangiles.

Aşa numitele Propovedaniî la morţi constituie o clasă specială de Cazaniî. Astfel de Cazaniî sânt acele din Sieriul de aur, al lui Ioan din Vinîi, tipărit Sas-Şebeş 1683 (p. 268). Precum arată „predoslovîa“ (p. 269—270) autorul avea cunoştinţe sănătoase filologice, şi el observă deosebirea ce există între graful unei localităţi şi celei-lalte. Citatul latin (p. 272) este scris cu litere cirilice şi după pronunţare ungurească. Dacă această colecţiune este o traducere, e greu a crede că originalul după care s'a tradus să fie slavon. În cărţi slavoneşti nu se cam găsesce citate lătimeşti.

De această grupă ţine şi Propovedania lui Lazăr pomenită mai sus, şi Didahiile lui P. Maior din 1809 (II p. 201) a căror importanţă constă mai mult într'aceea că sânt opera lui Petru Maior, autorul mişcării moderne filologice române. Valoarea lor limbistică şi stilistică este din potrivă foarte mică.

4. Molitvelnice şi Liturghiî. Dintre cărţile bisericesti, toate ce ţin de slujba directă, adică Molitvelnicele, Liturgiile şi Diaconarele, sânt cele din urmă cari se leapadă de limba slavonă şi primese cea română. Tipicul, adică formularul rămâne sloveneşte până la sfârşitul secol. XVII^{-lea} ba chiar şi până mai târziu. Rugăciunile propriu zise şi citaniile din Evanghelie ce se află printr'ânsele sânt însă cele dintâi părţi de a fi traduse. Aceştia rămân româneşti şi mai târziu, în epoca grecească, când limba formularului este cea grecească, şi formularul se tipăreşte nu arare ori chiar cu slove cirilice, de oare ce preotul ce slujea nu cunoştea nici limba nici slova grecească.

a) Molitvelnicul. Molitvelnicele cele mai vechi cu părţi româneşti printr'ânsele, apar de abia pe la a doua jumătate a sec. al XVII^{-lea}. Molitvelnicul ante 1633 (p. 80) nu seamănă a fi de felul acelor ce sânt întrebuinţate în biserică, căci conţine şi cazaniî din cari am reprodus una aci (p. 83).

Ce-l-alt Molitvelnic, de la 1669 (p. 183) este cu desăvârşire slovene, cu excepţiune de 13 foi scrise româneşte, cari conţin „Rânduicala pogrebaniei“. Precum am observat mai sus, această parte din slujbă era cea mai populară. Chestiunile despre viaţa după moarte, cerere a de ertăciune etc. sânt menite de a atinge mai de aproape pe ori ce om, şi de aceea ne putem uşor esplica cum s'a făcut, că toemai această parte să fie cea dintâia care a fost tradusă în limba poporului. O parte din această slujbă, adică stihurile ce le zice popa la îngropare (p. 184) sânt prototipul după care s'a luat poporul în alcătuirea „bocetelor“ la înmormântări (II p. 344). Dintr'un alt Molitvelnic de pe la 1650—1675 (p. 228) am reprodus „Molitva în potriua farmecilor“, care de asemena a avut o înrăurire puternică asupra literaturii populare. Molitva canonică a dat naştere la Descântecele necanonice (II p. 137. 338). Despre citaniile din Evanghelie ce conţine molitvelnicul am vorbit mai sus. Toate aceste bucăţi sânt scrise într'o limbă din ce în ce mai românească şi mai populară. Trebuia să fie înţelese de popor şi răspund întoemai la această cerinţă.

Une catégorie à part de „Cazanii“ sont les Cazanii appelées „Propovedanii la morți“ (Oraisons funèbres), telles que „Le coffret d'or“ par Jean de Vinți, imprimé en 1683 à Saz-Sebeș (p. 268). L'auteur, comme on le voit dans la préface, possédait une somme de connaissances précises sur la philologie, car il fait remarquer la différence qui existe entre les différents dialectes du pays. Les citations latines (p. 272), qu'il y sème, sont écrites en caractères cyrilliques et selon la prononciation hongroise. Dans le cas où cette collection serait une traduction, il est difficile de croire que le texte original puisse être slavon : dans les livres slavons il est fort rare qu'on trouve une citation latine.

C'est à cette catégorie qu'appartient également „La Propovedanie de Lazare“, mentionnée déjà plus haut, et „Les Didahii“ de P. Maior de l'an 1809 (II, p. 201), dont le seul mérite est d'être l'ouvrage de Maior, ce promoteur du mouvement philologique moderne dans les pays de langue roumaine. La valeur linguistique et littéraire de ce livre est, par contre, très faible.

4. Livres de prières et Liturgie. Parmi les livres ecclésiastiques, les Liturgies, les „Molitvelnico“ et les „Diaconaro“, c'est-à-dire tout ce qui touche l'office proprement dit, sont les derniers à se débarrasser du slavon et à adopter le roumain. L'office reste slavon jusqu'à la fin du XVIIe siècle et même plus tard encore. Les prières proprement dites et les leçons des Évangiles, qui s'y rencontrent, sont les premières traduites; elles demeurent roumaines plus avant dans l'époque grecque, alors que le style du formulaire est grec et est imprimé souvent en lettres cyrilliques, vu que le prêtre qui officiait ne connaissait ni la langue ni l'écriture grecque.

a) Les premiers „Molitvelnico“, renfermant la partie roumaine seulement, apparaissent à peine dans la seconde moitié du XVIIe siècle. Il est impossible que le Molitvelnic antérieur à 1633 (p. 80) puisse être absolument identique à ceux employés dans l'Église, vu qu'il renferme en même temps des „Cazanii“, telles que celle que j'ai reproduite (p. 83) et qui ne se trouvent jamais dans les autres „Livres de prières“.

Le Molitvelnic de l'année 1669 (p. 183) est entièrement en slavon, à l'exception des 13 feuilles écrites en roumain, contenant le „Rituel funéraire“. Comme je l'ai fait remarquer ci-dessus, cette partie de l'office était la plus populaire. Les questions touchant la vie future, l'appel de la miséricorde sont toujours capables d'émouvoir le cœur de l'homme; ce qui explique naturellement pourquoi l'on a traduit cette partie de meilleure heure dans la langue du peuple. Une certaine partie de cet office, telle que les versets dits à l'enterrement par le prêtre (p. 184), a servi de prototype aux lamentations funèbres (II, p. 344). J'ai encore reproduit d'un molitvelnic de 1650-1675 (p. 228) une „Molitva“ (prière) contre les sortilèges qui a, également, exercé une profonde influence sur la littérature populaire. La „molitva“ canonique donna naissance aux „Incantations“ non canoniques (II, p. 137. 338). A propos des leçons des Évangiles qu'elle contient, j'en ai déjà parlé plus haut. Tous ces fragments sont écrits dans une langue de plus en plus roumaine et populaire. Il fallait que ces „molitvo“ fussent comprises par le peuple, et elles répondaient précisément à ce besoin.

Cel dintău Molitvelnic tipărit, dar precum se pare puțin întrebuințat, este acelu al Mitropolitului Dosofteiu tipărit Iași 1679—80 (p. 241). Cipariu de la care am reprodus molitva rimată a lui Simeon Metafrast, numește cartea această: Trebnic. Această molitvă se mai află și în Ceasoslovul lui Anthim Ivireanu (II p. 16).

Adevărat Molitvelnic complet român este abia cel de Belgrad 1689 (p. 284) tălmăcit din slovenește și tipărit de popa Ioan din Vinți. Acest Molitvelnic a devenit baza tuturor tipăriturilor ulterioare. Limba este mult mai curgătoare, mai îngrijită și mai românească decât cea din Siciul, pe care îl tipărise același autor cu șase ani mai înainte.

Din 1698 mai avem încă o copie scrisă a unui Molitvelnic slavo-român (p. 315) din țara românească. Acel din Transilvania nu ajunsese încă să fie cunoscut sau recunoscut în țara. Biserica încă nu priimise să se întreduecă limba română. Chiar la 1702 se mai tipărea la Buzău Molitvelnicul numai slovenește.

b) Liturghii. Tot așa este cazul și cu Liturghia propriu zisă, adică „missa“ ce se slujește numai de preot și nu poate nici o dată să devie populară. Cea dintău este a lui Dosofteiu tipărită în Iași la 1679 (p. 239) și apoi Liturghia care s'a tipărit în Buzău la 1680, (a doua oară 1702) (p. 343), și introdusă în bisericile din Muntenia prin porunca domnească, întocmai precum se introdusese Evanghelia și Apostolul. Însăși cartea pare-mi-se a fi (ca toate acele tipărituri domnești ale Cantacuzineștilor, etc.) o simplă reproducere puțin modificată a Molitvelnicului lui popa Ioan din Vinți.

c) Acathist. Mai pomenește apoi Acathistul Maicii Domnului tot de neobositul Dosofteiu, tipărit la Unieș în Podolia la 1673 (p. 214) împreună cu Psaltirea în versuri. Hymnele adresate Fecioarei sânt traduse într'o proză foarte greoaie, căci traducerea se ține prea aproape de original. Abia la 1801 apare un alt „Acathist“ vrednic de pomenire (II p. 183), adică acelu al lui S. Kláin. Acest Acathist este cea dintăia carte bisericească ce s'a tipărit cu litere latine; în cazul de față cu ortografia proprie lui Kláin. Am reprodus din Acathist și o „Cântare jalnică“ rimată, având mai același metru ca Patima a lui Vasile Aaron (II p. 109) și mai ales ca acelu al cântecilor de stea (II p. 139 și p. 321).

d) Ceasoslovul lui Anthim Ivireanu, Târgoviște 1715 (II p. 15) este cel dintău în felul său care s'a tipărit în Muntenia dar pare a fi retipărit din cel din Belgrad. A fost apoi retipărit la 1747. Originalele rimate sânt traduse printr'o proză greoaie.

5. Literatura dogmatică și didactică. Supt acest titlu am adunat toate acele cărți, ce se ocupă cu lămurirea dogmelor și a principiilor fundamentale ale bisericii; apoi cele de literatura morală, când religioasă, când meditativă, sau filosofică; în sfârșit și literatura polemică.

a) Catechisme. Ca cea mai veche carte românească se povestește de un Catechism anterior chiar operilor lui Coresi. Acel Catechism însă care nu putea să fie decât luteran sau calvin, a dispărut; unii au voit să-l identifice cu acelu al popei Grigorie (p. 39) din 1607. Dependența acestuia însă de Cazania a doua a lui Coresi și caracterul pravoslavnic

Le premier Molitvelnic roumain complet imprimé, mais peu usité paraît-il, est celui du métropolitte Dosithée publié en 1679–80 à Jassy (p. 241). Cipariu, à qui j'ai emprunté la „molitva“ de Siméon Metaphraste, appelle ce livre „Trebnic“. Cette „molitva“ se trouve encore dans le „Ceasoslov“ d'Anthime d'Ibérie (II, p. 16).

Le Molitvelnic roumain véritablement complet est à peine celui de Belgrade (p. 284), traduit du slovène et imprimé en 1689 par l'abbé Jean de Vinți; c'est celui-ci qui a servi de base à toutes les impressions ultérieures. La langue y est plus coulante, plus soignée et plus roumaine que dans „le Coffret“ publié six ans auparavant.

En 1698 on fit en Roumanie une nouvelle copie du „Molitvelnic“ slave-roumain (p. 315); ou le „Molitvelnic“ roumain publié en Transylvanie n'était pas encore arrivé à y être connu, ou l'Eglise valaque n'ayant pas encore permis l'introduction du roumain comme langue officielle; et en 1702 on imprimait encore à Buzeu un „Molitvelnic“ en slaven seulement.

b) Un cas analogue se présente pour la Liturgie proprement dite ou „missa“ qui est célébrée seulement par le prêtre et ne peut jamais par conséquent devenir populaire. La première Liturgie est celle de Dosithée imprimée en 1679 à Jassy (p. 239), puis celle de Buzeu imprimée en 1680, et une seconde fois en 1702 (p. 343); elle fut introduite par ordre du Prince dans les églises de la Valachie, ainsi que l'avaient été l'Evangile et les Actes des Apôtres. La seconde me semble être (comme tous les ouvrages publiés sous les princes Cantacuzène) une simple copie légèrement modifiée du livre de l'abbé de Vinți.

c) Mentionnons encore l'Acathiste de la Vierge, dû toujours à l'in-fatigable prélat Dosithée, et imprimé en 1673 à Uniev en Podolie (p. 214) en même temps que le Psautier en vers. Les Hymnes à la Sainte-Vierge y sont traduites en une prose pénible, étant donné qu'elle suit l'original de trop près. En l'an 1801 à peine, parut un autre Acathiste, digne de mémoire (II, p. 183) : celui de Clăin; c'est le premier livre liturgique imprimé en caractères latins, avec une orthographe propre à Clăin. J'en ai reproduit un „Chant de deuil“ en vers rimés, ayant presque le même mètre que le poème sur „la Passion“ de Vasilo Aaron (II, p. 190), et les Noëls (II, p. 139 et p. 321). Le „Ceasoslov“ d'Anthime d'Ibérie publié à Târgoviște en l'an 1715 (II, p. 15) qui semble être une réimpression modifiée du Ceasoslov de Belgrade, est le premier en son genre qui ait été imprimé en Valachie; il fut réimprimé en 1747; la prose de la traduction y est pénible, bien qu'elle traduise un texte en vers.

5. Littérature dogmatique et didactique. Je classe, sous ce titre, les livres qui servent à l'explication des dogmes et des principes fondamentaux de l'Eglise, la littérature morale soit religieuse soit philosophique et aussi la polémique.

a) Catéchismes. On considère comme le plus ancien livre roumain, un catéchisme antérieur même à Coresi. Ce livre, qui ne pouvait être qu'un catéchisme luthérien ou calviniste, s'est perdu. Certains ont voulu l'identifier avec celui de 1607 de l'abbé Grégoire de Mahaciu (p. 39). L'analogue, pourtant, qui existe entre ce dernier catéchisme et le deuxième Cazanie de Coresi, et de plus son caractère orthodoxe, rend cette identité

ce-l arc, face această identificare dacă nu cu dăşăvăşire imposibilă, cel puţin foarte îndoelnică. Mai mult ar putea să se potrivească cu dânsul Catechismul din 1648, tipărit cu litere latine (p. 124) din care am reprodus „Crezu“. Un alt Catechism, iarăşi cu litere latine a fost compus de cătră P. Pilutio în interesul bisericeii catolice, tipărit în Roma la 1677 (p. 266). Dialectul se apropie de cel moldovenese; se vede că P. Pilutio a trăit o vreme oare care în Moldova. Un alpatrulea Catechism care şi acela numai în interesul bisericeii ortodoxe nu este, s'a tipărit în Vienna la 1774 (II p. 99) în trei limbi. Această carte slujea asemenea tendinşelor de propagandă catolică ce se urmăreau necurmat de cătră curtea din Vienna. Limba este pe cât se poate de nedibace, grocoae, o traducere selavică după originalul german. Toate aceste cărţi de origină sau cu tendenţă propagandistă neortodoxă poartă titlul de Catechisme, pe când toate cele de origină pravoslavnică se chiamă Învăţături. Aşa este titlul cărţii copiate de popa Grigorie (aşa fără îndoială trebuie să fie fost şi titlul cărţuliei pierdute ce se atribue lui Varlaam). Aşa apoi Învăţătura bisericească a lui Anthim (1710) 1741 (II p. 27).

Alte cărţi mult mai dezvoltate de felul acestora, tot cu coprins dogmatico-didactic sânt: Învăţăturile creştineşti, traduse din greceşte de Filoteiu şi tipărite în Sneagov 1700. Descrierea veşniciei muncilor iadului fiind de o plasticitate poetică am reprodus-o (p. 336) dintr' această carte. De un caracter dogmatic mai pronunţat este Pravoslavnică învăţătură a lui Falcoianu, tipărită în Bucureşti 1794 (II p. 153). Instrucţiune specială asupra dogmelor fundamentale se dă în cele Şapte taine tipărite în Iaşi 1645 (p. 114). Cartea a fost tălmăcită din sloveneşte de către Eustratie Logofătul, şi conţine şi elemente din legiuirea canonică, hotărări de concilii şi de la Sfinţi Părinţi. Am reprodus între altele şi două capitole interesante pentru ilustrarea credinşelor populare, şi adică unu „pentru vrăji“ şi altu „pentru vârcolaci“.

Diaconariul (p. 243) se aseamănă au „Şapte taine“, dar se desobeşte de dânsul printr'un cuprins mult mai variat. Nu numai că se espică dogmele, dar şi odejdiile bisericeşti, ierarhia cerească după Dionisie Areopagitul şi altele sânt comentate pe larg. Singurul exemplar ce cunosc din această carte, este din nefericire defect, aşa că am fost nevoit să-i dau un titlu după cuprinsu, şi să-i fixeş data aproximativă după indicii filologice şi arheologice. Poate să fie identic cu: „Rânduiala Diaconstvelor“, Belgrad 1657. Aceleaşi chestiuni dogmatice sânt tratate pe o scară întinsă în opera lui Simeon Thesalonicul, tradusă din greceşte şi tipărită în Bucureşti la 1765 (II p. 78). Din cauza importanşei ce are Bogomilismul pentru literatura populară română am reprodus capitolul care tratează despre eresul lui Bogomil.

Tot aci pomeneş şi o altă carte, care ni s'a păstrat numai în manuscris, şi care a devenit o carte curat populară, adică: Intrebări şi răspunsuri c. 1750 (II p. 60). În literatura universală îi corespunde faimosul Lucidarius, cu care se şi aseamănă în mai multe puncte.

si non impossible, du moins très problématique. On pourrait plutôt l'identifier avec un catéchisme de 1648, imprimé en caractères latins duquel j'ai reproduit „le Credo“ (p. 124). Un autre catéchisme en caractères latins et pour l'usage de l'Eglise catholique est celui de Pilutio, imprimé en 1677 à Rome (p. 266) : la langue dont il se sert se rapproche du dialecte parlé en Moldavie. Il semble que Pilutio ait vécu un certain temps dans ce pays. Un catéchisme, celui aussi non pour les besoins de l'Eglise orthodoxe et en trois langues, fut imprimé en 1774 à Vienne (II, p. 99). Ce livre favorisait la propagande catholique qui avait son siège à la Cour de Vienne. La langue y est difficile, le style lourd, en un mot une vraie traduction littérale de l'allemand. Je suis porté à croire que tous les catéchismes de provenance étrangère et ayant pour but la propagande non orthodoxe s'appelaient simplement „catechism“; tandis que tous les autres, de tendance orthodoxe se nommaient „Invățături“ (Instructions). A ce dernier groupe se rattache le livre copié par Gr. de Mahaciu (et peut-être de même le livre perdu qu'on attribue au métropolitain Varlaam) ainsi que l'Invățătura bisericească d'Anthime d'Ibérie de l'année (1710) 1741 (II, p. 27).

En fait d'autres livres, du même genre, avec un fond dogmatico-didactique plus étendu, il y a les Instructions chrétiennes traduites du grec par Filotei et imprimées en 1700 à Sneagov (p. 336). On y trouve la description des tourments éternels de l'Enfer, qui est d'une saisissante réalité : c'est pourquoi je l'ai entièrement reproduite. Vient ensuite l'Instruction orthodoxe de Falcoianu, imprimée en 1794 à Bucarest (II, p. 153), œuvre de caractère dogmatique encore plus prononcé. Des instructions spéciales sur les dogmes fondamentaux se trouvent dans „les Sept Mystères“, livre imprimé à Jassy en 1645 (p. 114) et traduit du slovène. Eustratie Logofetul en est le traducteur. „Les Sept Mystères“ renferment de plus un Code ecclésiastique, contenant des décisions des conciles et des Saints-Pères. J'en ai emprunté, entre autres, deux chapitres intéressants pour le tableau des croyances populaires, dont l'un traite des incantations, et l'autre roule sur les „vârcolaci“ (vampires).

Le Diaconaire (p. 243) offre une certaine ressemblance avec les „Sept Mystères“, mais en diffère par un fond beaucoup plus varié. On y trouve décrits non seulement les dogmes, mais aussi les ornements sacerdotaux, la hiérarchie céleste selon S. Donys l'Aréopagite, etc. Le seul exemplaire que j'en connaisse est malheureusement incomplet, de sorte que j'ai dû lui attribuer un titre d'après son contenu, et en fixer approximativement la date à l'aide d'indications philologiques et archéologiques. Il se peut bien qu'il soit identique à la „Rânduiala Diaconstvelor“ publiée à Belgrade en 1657 mais que je n'ai pas pu consulter. Les mêmes questions sont traitées, d'une manière encore plus détaillée, dans l'ouvrage de Siméon de Thessalonique, traduit du grec et imprimé en 1765 à Bucarest (II, p. 78). J'ai reproduit le chapitre qui traite de l'hérésie des Bogomiles, à cause de l'influence qu'a exercée cette hérésie sur la littérature populaire roumaine.

Il me reste encore à mentionner un livre, conservé en manuscrit et devenu purement populaire : Demandes et réponses c. 1750,

b) Morală. Purtarea omului față cu D-zeirea este obiceiul unui alt grup de producțiuni literare, care intră și ele supt denomi-națiunea de literatură didactică.

Popa Ioan din Vinți publică la Belgrad 1685 (p. 274) o Cărare pre scurt, un fel de îndrumare cătră fapte bune, tot supt forma de întrebări și de răspunsuri. Alfavita sufletească Iași 1785 (II p. 146) cuprinde asemenea învățături moralicești. Atât cea dintăia cât și cea din urmă nu pot sluji ca modele de limba română.

Cu totul altfel este stilul și limba din Floarea Darurilor tradusă din grecește și tipărită de Filoteiu la Sneagov 1700 (p. 340); niște învățături moralicești contra diferitelor patimi, scoase atât din vorbele înțelepților cât și din acele ale sfinților și ale altor oameni vestiți, pe lângă care se mai adaugă câte o poveste sau o snoavă care ilustrează răutatea patimii de care se tractează. Povestea reprodusă (p. 341) este destul de bine cunoscută în literatura univărsală.

De un caracter religios măi pronunțat dar tot eu o tendință morală didactică este apoi: Amartolon Sotirie, sau „Mântuirea păcătoșilor“, carte tradusă din grecește în românește de către unu Cozma pe la 1692 (p. 295). Învățăturile aci se fac prin mijlocul unor povești despre minuni. Una dintr' acestea „pentru slava raiului“ aparține cereului legendelor medievale, despre eroi cari trăese o viață foarte îndelungată, ba chiar vecinică.

Pline de putere și de frumuseță poetică sânt apoi Învățăturile lui Neagoe Vodă (p. 164). Aceste învățături ale lui Neagoe către fiul său Teodosie, sânt espresiunea unui spirit profund de moralitate și religiune, și un manual admirabil pentru un domn bun și blagocestiv. Ele se ascamână oare și cum cu învățăturile împăratului Vasilie Machedon, ce se află de obicei adăugate pe la sfârșitul Hronografului. Cu toate că limba este cât se poate de perfectă și frumoasă, totuși nu începe nici o îndocală cum că acele Învățături au fost scrise măi întâiu în slovenește de către autorul lor și că au fost traduse în românește pe la 1650, în orî ce chip, de un meșter în condeiu.

Cu totul deosebit este Ceasornicul Domnilor al lui Neculac Costin scris la 1710 (II p. 8) care urmărește un scop analog, care are o limba foarte încăleită și ciudată. Originalul acestei cărți este latin și stilul român al operei lui N. Costin este copiat întocmai după dânsul, de aceea este adesea foarte greu de înțeles.

c) Filosofie. Chestiuni morale se măi tratează și supt formă filosofică. Așa în Divanul lumii al lui (Cacavela) Cantemir, unde sufletul se judecă cu trupul asupra meritelor acestei lumii și asupra superiorității vicții spirituale asupra celei materiale. Divanul a fost compus măi întâiu în grecește, apoi tradus în românește și tipărit împreună cu originalul în Iași 1698 (p. 322). Și aci limba este meștoșugită și sucită, grea de înțeles urmând slavie după originalul grecesc. Im limba română nexistând încă cuvinte potrivite pentru esprimarea de idei abstracte, traducătorul a recurs la mijlocul de a pune un cuvânt românesc măi coneret în locul celui grecesc abstract; și ast-fel a seos o limbă aproape imposibilă.

(II, p. 60) ou Dialogues. Dans la littérature universelle ce livre correspond au fameux „Lucidaire“, auquel il ressemble en beaucoup de points.

b) Morale. La conduite de l'homme envers la Divinité forme l'objet d'un autre groupe de productions littéraires, ci-incluses sous le nom de littérature didactique.

L'abbé Jean de Vinți publia en 1685 à Belgrade une *Cârare pe seurt* (Conduite abrégée, p. 274), une sorte de marche à suivre pour les bonnes œuvres, également sous forme de demandes et de réponses. De même l'Abécédaire de l'âme imprimé en 1785 à Jassy (II, p. 146) n'est qu'un recueil d'instructions morales. Ni l'un ni l'autre de ces deux livres ne peut servir comme modèle de langue roumaine.

Tout différent est le style et la langue de la *Fleur des Grâces*, traduite aussi du grec et imprimée en 1700 à Sneagov par Filotei (p. 340), recueil d'instructions morales contre l'entraînement des passions, tirées à la fois des maximes des sages et de celles des saints et d'autres hommes célèbres, et suivies d'un conte ou d'une anecdote qui rend plus sensible la malignité de la passion dont il a été question. Le conte que j'ai reproduit est assez connu dans la littérature comparée.

L'*Amartolon Sotirie* ou le „Sauvetage des Pécheurs“, traduit du grec en roumain en 1692 par un certain Cozma (p. 295), présente un caractère religieux plus prononcé, mais toujours empreint d'une nuance morale didactique. Les Instructions y sont données sous forme d'„exemples“ et d'apologues merveilleux, dont l'un intitulé „La gloire du Paradis“, roulant sur des héros qui vivent fort longtemps ou bien éternellement, se rattache au cycle de légendes du moyen-âge.

Les Instructions de Nengoo-Voda à son fils Théodosio (p. 164) sont pleines de force et de charme poétiques. Ce livre est l'œuvre d'un esprit profondément versé dans la morale et la religion et offre, par cela même, un manuel d'éducation admirable pour rendre un prince bon et libéral. Elles présentent beaucoup d'analogie avec les „Instructions de Basile le Macédonien“, qu'on trouve d'ordinaire à la fin des „Hronografi“. Bien que la langue en soit correcte et élégante, néanmoins on peut affirmer que ces Instructions ont été écrites en slovène par l'auteur et traduites ensuite en roumain vers 1650, en tout cas par un maître écrivain.

Bien différente, quant à la langue et à la force du style, est la traduction de l'*Horloge des Princes* de N. Costin, faite en 1710 (II, p. 8), laquelle se propose un but identique. L'original est en latin et la traduction tellement servile, qu'elle en devient presque incompréhensible.

c) Philosophie. Le *Divan du Monde* de (Cacavela) Cantemir traite de questions morales sous une forme philosophique; l'âme et le corps s'y entretiennent des mérites de ce monde et de la supériorité de la vie spirituelle sur la vie matérielle. Ce *Divan* fut d'abord composé en grec, traduit ensuite en roumain et imprimé ainsi que l'original en 1698 à Jassy (p. 322). Le roumain y est rendu en une phraséologie travaillée, enchevêtrée, difficile à comprendre, absolument imité sur celle de l'original. Comme il ne trouvait pas des termes capables d'exprimer les abstractions, le traducteur a eu recours à la substitution, aux termes grecs abstraits, de mots concrets roumains, de sorte que son style est presque inintelligible.

Aceeași temă, adică judecata între suflet și trup, sau între înțeleptul și lumea se repetă încă de două ori în literatura română; eu le am reprodus pe amândouă, căci nu se aseamănă de loc între dânsle în modul de a trata această temă. Una se află în Ocsisteri, adică traducerea operei lui Oxenstierna (Pensées), după un manuscris de pe la 1750 (II, p. 46). Această bucată mai este importantă din cauza că a fost tipărită de Anton Pann sub titlul de „Divanul lumii“ ca o lucrare proprie a sa. Intrebarea înțeleptului cu lumea, adică disputațiunea din care filosoful eșe învingător, nefiind biruit de ispita lumei, se află într'un manuscris din 1773 (II, p. 93). Aceste două din urmă sânt scrise într'un stil mai popular, limba este mai corectă, curge mai limpede; urmele originalelor s'au șters cu desăvârșire. Nu tot așa este cazul cu Zăbava Fandasiiei tradusă de I. D. K. din grecește în românește la 1802 (II, p. 195). Prin cuprins se aseamănă oare-și-cum cu Pensées ale lui Oxenstierna, dar este mai abstract, traducerea este esactă, deci neîndemănatecă, siluind atât stilul cât și geniul limbei.

d) Polemica propriu zisă se mărginește în literatura română la Lumina, a lui Maxim Peloponesianu, tradusă din grecește și tipărită la Sneagov 1699. Eu am reprodus un capitol despre diferențele de căpățenie ce există între Papistașii și Pravoslavniciei. Un caracter polemic au și „Intrebările“ pomenite mai sus, și unele capitole din Simeon Thesalonicheanul.

6. Hagiologia. Viața și petrecerile sfinților s'au bucurat pretutindena de o popularitate foarte mare. Nici că e mirare. Fie-care sfânt era un model de virtute, de răvnă religioasă, un martir pentru credință și a devenit un obiect de venerațiune adâncă. Partea miraculoasă din Viața atrăgea totdeauna simțul poetic al poporului, și când un sfânt, când altul deveneau croii speciali ai devoțiunii, mai ales când se localizau sau erau legați într'un fel sau altul de localitate. Tot așa s'a întâmplat și în literatura română, care este foarte bogată în atari Vieți. Avem mai întâiu colecțiuni complete, orânduite după lunile și zilele anului, și întrebuințate în biserică; avem apoi colecțiuni numai pentru zile mari, și avem în sfârșit vieți separate.

a) Prolog. Cea mai veche colecțiunea completă de atari vieți este Prologul manuscris din 1675 (p. 221), care începe cu luna lui Septembrie, și adică cu Indictionul cronologiei vechi bisericești. Originalul după care s'a făcut această traducere a fost fără îndoială slavon, cu toate că limba este foarte frumoasă. Minunea sfântului Neculac (p. 223) este oare-și-cum analogă cu aceea a sfinților Arhanghelii din Comoara (II, p. 40).

Opera monumentală a neobositului mitropolit Dosofteiu este colecțiunea cea mare a Vieților, tipărită în Iași la 1682 (p. 250). Pentru această lucrare uriașă Dosofteiu s'a folosit și de originale grecești, pe lângă cele slovenești, și „cu lexicoane“. Această carte este de cea mai mare importanță pentru filologia română; un izvor neseecat atât pentru gramatica

Le même thème de Dialogue entre le corps et l'âme, ou bien „entre le sage et le monde“, se trouve encore deux fois dans la littérature roumaine. Comme les deux morceaux envisagent le sujet différemment, j'ai eu soin de les reproduire. On trouve l'un dans l'„Omnistori“, c'est-à-dire dans la traduction des „Pensées d'Oxenstiern“, d'après un manuscrit de l'an 1750 (II, p. 46). Ce fragment est encore important parce qu'il a été copié par Anton Pann, qui le donna comme sien, sous le titre de „le Divan du Monde“. „Le dialogue entre le sage et le monde“, c'est-à-dire la dispute d'où le sage sort vainqueur, sans avoir failli devant les tentations du monde, se retrouve dans un manuscrit de l'an 1773 (II, p. 93). Ces deux fragments sont écrits dans un style plus populaire, la langue en est correcte et coulante, de sorte que la trace des originaux s'est complètement effuée. On ne peut pas en dire autant de la Zăbava fandăsiei, traduction du grec par J. D. K. en l'an 1802 (II, p. 195). L'original offre, au fond, quelque analogie avec les Pensées d'Oxenstiern, mais comme il plano trop dans l'abstraction, la traduction étant littérale, le style en devient pénible, la langue difficile et inintelligible.

d) La littérature polémique proprement dite est limitée à la Lumière, ouvrage de Maxime le Péloponnésien, traduit du grec et imprimé en 1699 à Sneagov. J'en ai reproduit des passages traitant de quelques-unes des principales différences qui existent entre le catholicisme et l'orthodoxie. De même les „Demandes et Réponses“, dont il a été question plus haut, présentent également un caractère de polémique, ainsi que certains chapitres de l'ouvrage de Siméon de Thessalonique.

6. Hagiologie. La Vie et les Actes des Saints ont partout acquis une grande popularité. Il n'y a pas à s'en étonner. Comme les Saints étaient des modèles de vertu et d'abnégation religieuse, de vrais martyrs de la foi, il est naturel qu'ils soient encore entourés d'une profonde vénération. Principalement, le côté merveilleux de leur vie a toujours eu un grand attrait pour le sentiment poétique du peuple. Et il arrivait que tantôt l'un tantôt l'autre de ces saints devenait l'objet d'une dévotion toute spéciale, surtout s'il avait appartenu d'une manière quelconque à la localité. Des cas semblables se sont également produits dans la littérature roumaine qui est très riche en Vies de Saints. On y trouve des collections complètes d'après les mois et les jours de l'année, dont on se sert dans les églises, ainsi que des collections spéciales pour les jours de fête, et enfin des Vies séparées.

a) La plus ancienne collection de ces Vies est le „Prologue“, manuscrit de l'an 1675 (p. 221) qui commence au mois de Septembre, par conséquent selon l'indiction de l'ancienne chronologie ecclésiastique. L'original ayant servi à la traduction roumaine est sans doute slavon, bien que le style en soit très élégant. Le Miracle de St Nicolas (p. 223) y est, en certains points, semblable à celui des Sts Archanges dans le „Trésor“ (II, p. 40).

L'œuvre monumentale de l'infatigable métropolitain Dosithée est assurément le grand recueil de Vies, imprimé en 1682 à Jassy (p. 250). Il s'était, dans la rédaction de ce travail gigantesque, servi de textes grecs et slavons, et a fait usage „de lexiques“. Ce recueil est d'une haute importance pour la philologie roumaine, par ce fait qu'il est une source inta-

cât și pentru lexicografia. Nu mai puțin importantă mai este această colecțiune și pentru istoria literaturii. Multe din acele vieți au fost copiate din cartea această și răspândite separat. Afară de aceasta, multe așa numite vieți sânt de origine apocrifă, precum sânt mai toate viețile Apostolorilor. Tot așa este și textul ce l'am reprodus, care nu este alt ceva decât „plângerea (apocrifă) a lui Ieremia“. Predoslovnia ne lămurește în deajuns asupra vremii ce-i a luat această lucrare și munca ce l'a costat a o săvârși. Comparațiunea cu Prologul din 1675 arată că Dosofteiu este absolut independent de predecesorul său, pe care poate chiar nici nu l'eunoștea. Cartea fiind foarte voluminoasă, n'a fost atât de mult întrebuințată în biserică. Acolo îi ține locul Mineiul, care pe lângă viața sântului ce se prăznuiește pe fie-care zi mai coprinde și cântările și troparele etc. Cel mai vechiu Minei, este acela tipărit la Buzău 1698 (p. 319). Numai Viețile sânt românești, iară tipicul și tot restul slovenești. Părțile românești sânt traduse din slovenește. Afară de Mineiul propriu zis în 12 volume pe cele 12 luni, mai există apoi și un Anthologhion adică o eulegere de atari vieți numai pentru zilele de sărbătoare de peste an. Acesta s'a tipărit la Râmnic abia la 1705 (p. 357) și aceste două cărți au rămas singurele edițiuni întrebuințate în biserică, până pe la începutul secolului nostru.

La 1809 (II, p. 203) se întreprinse pentru a doua oară tipărirea a Vieților Sfinților în Neamț în 12 volume mari. Această edițiune s'a făcut însă după originale rusești. Limba acestor vieți se aseamănă în frumusețea, tăria și eleganța stilului cu operele cele mai bune ale secolului al XVII-lea. Limba este cea bisericască, iar dialectul este ecl din Muntenia, cu mici eșecțiuni pe ici colea din dialectul moldovenesc ce s'au strecurat în text.

Despre viețile la zilele mari am vorbit cu ocaziunea Cazanielor.

b) Paterice. Pe lângă acele colecțiuni de vieți ale Sfinților canonizați, mai avem și viețile pustnicilor și săhastrilor cuvioși, cari formează lectura de predilecțiune a călugărilor și a oamenilor cuvioși. Cel mai vechiu Pateric, căci așa se numesc acele colecțiuni după grecesul *πατέριον*, sau Otecinic, după slovenește, aparține secolului al XVII-lea. Manuscrisul are data 1692. Am reprodus (p. 304) câte-va povestiri scurte dintr'acel manuscris, care a fost tradus, precum se pare din grecește, de către același Cozma ce a tălmăcit și Amartolon Sotirie. Extracte dintr'un alt manuscris din 1808 (II, p. 198) ne dovedesc existența în literatura română a unei alte colecțiuni de atari povestiri cuvioase, care și ea poartă numele de Pateric; întocmai precum există diferite *πατερικα* grecești și Otecinice slovenești. „Vedenia părintelui Antonie“ reprodusă de aci se atinge de numeroasele vedenii analoge, de cari voiu pomeni mai la vale.

c) Vieți individuale și minuni. Cu Minunile Maicii Domnului coprinzând și descrierea morții și a înălțării, trecem de la colecțiunii la vieți separate. Și această carte se datorește activității lui Cozma. Am dat extracte dintr'aceiași manuscris din 1692 (p. 299).

α) Dintre Sfinții propriu ziși, avem mai întâiu de toate: viața faimosilor Varlaam și Ioasaf, cea plină de povești și parabole minunate; Udriște Năsturel, cel de la Cazania de Deal a tălmăcit această viață din slovenește.

rissable tant pour la grammaire que pour la lexicographie. Il est non moins important pour l'histoire de la littérature. Plusieurs de ces Vies empruntées à ce recueil ont été publiées séparément; certaines autres sont apocryphes comme le sont généralement presque toutes les Vies des Apôtres. De même pour l'extrait que j'ai reproduit et qui n'est autre chose que le texte apocryphe de „la plainte de Jérémie“. Dans la préface, l'auteur du recueil nous précise le temps que ce travail lui a pris et le labour qu'il lui en a coûté. Si on compare ce livre avec le „Prologue“ de l'an 1675, on voit qu'il en diffère absolument et que Dosithée ne connaissait peut-être même pas l'ouvrage de son prédécesseur. Comme le recueil est trop volumineux, l'Eglise ne s'en est pas souvent servi; elle employait, à la place, le „Mineu“ (Ménologe) qui, outre la Vie du saint de chaque jour, contient encore les cantiques, les antiennes, etc. Le plus ancien, est le Mineu de Buzou, imprimé en 1698 (p. 319), dont les Vies seulement sont en roumain, mais le formulaire et tout le reste encore en slavon. La partie en roumain a été traduite du slavon. Sauf le „Mineu“ proprement dit, et en 12 volumes pour les 12 mois, il existe également un Anthologion ou recueil de Vies, seulement pour les jours de fête, imprimé vers 1705 à Râmnic (p. 357). Ces deux recueils seuls ont servi à la lecture dans les Eglises jusqu'au commencement de notre siècle.

En l'an 1809 (II, p. 203) on entreprit à Neamtu pour la seconde fois la publication des Vies des Saints en 12 gros volumes. Ce recueil, bien qu'il fût traduit du russe, se rapproche pour la beauté de la langue et pour la force et l'élégance du style, des plus beaux ouvrages du XVIIe siècle. Le dialecte est celui de la Valachie, avec certaines particularités exceptionnelles disséminées çà et là dans le texte traduit.

Quant aux Vies séparées pour les jours de fêtes, il en a été déjà parlé à propos des „Cazanii“.

b) En dehors des recueils de Vies des Saints canonisés, il y a aussi les Vies des ermites et des anachorètes fameux, qui constituent la lecture favorite des moines et des dévots. Le plus ancien „Patericon“, ainsi que l'on appelle ces recueils, nom qui vient du grec πατέριον (otecinic en slavon) appartient également au XVIIe siècle, le manuscrit portant la date de 1692. J'ai reproduit (p. 304) quelques courts récits de ce manuscrit qui, paraît-il, a été traduit du grec par le même Cozma qui avait fait la traduction de l'„Amartolon Sotirio“. Certains autres extraits d'un Pateric manuscrit de 1808 (II, p. 198) prouvent l'existence, dans la littérature roumaine, d'un autre recueil de semblables récits pieux, qui porte aussi le nom de „Pateric“, de même que l'on trouve plusieurs espèces de πατέριον grecs ou „otecinice“ slavons. „La vision de S. Antoine“ se rattache à ces nombreuses visions analogues, dont nous parlerons plus loin.

c) Vies séparées. Avec les Miracles de la Ste Vierge, qui renferme de plus le récit de la mort et de l'assomption, on passe des recueils complets de Vies aux Vies séparées. On doit encore ce livre à l'activité féconde de Cozma. J'ai reproduit certains extraits du même manuscrit de l'an 1692 (p. 299).

α) Parmi les Saints proprement dits, on compte avant tout la Vie des fameux Varlaam et Josaphat, Vie pleine de légendes et de paraboles merveilleuses. C'est Udriște Nasturel, dont il a été question à propos des

Dependența de limba originalului se resimte ușor în limba cam meșteșugită a traducerei românești. El a tradus această carte la 1648 (p. 129). M'am mulțumit cu câte-va extracte de la început. „Nașterea“ și una din „parabole“ am reprodus apoi din traducerea lui Boțulescu din 1764 (II, p. 76), care pe când se afla în temniță a tălmăcit din italienește viața sfântului Iosafat. Altă parabolă am mai reprodus din Invățăturile lui Neagoe Vodă (p. 165).

β) Sf. Nifon, a cărui viață s'a scris de Gavriil Protul de la muntele Athos, joacă un rol important în istoria țării. Capitolul ce l'am reprodus (p. 170) conține o notiță de mare valoare asupra originii Basarabeștilor, de unde au venit și de unde li se trage numele. Tot de acolo am reprodus cea mai veche „descriere a faimoasei mănăstiri de Argeș“, care se vede că a fost făcută de un martor ocular. De aci această descriere a intrat în cronicile țării Munteneste. Traducătorul anonim al acestei vieți trebuie să fie identic cu acel al Invățăturilor lui Neagoe Vodă, cu care se află de obicei la un loc. Limba se ascamână foarte mult cu aceea din opera din urmă.

γ) Viața unui alt sfânt Nifon s'a tradus din slovenește de către unu Anania ieromonach la 1691. „Vedenia judecății ce de pe urmă“ fiind bucată cea mai poetică, am reprodus-o aci (p. 287) pe lângă „începutul vieții“ a acestui sfânt.

δ) Acela însă care a văzut toate peripețiile și păteniile prin care trece sufletul după moarte, care a urmărit viața în raiu și în iad și a descris cu tot de amănuntul desfășurarea ultimei drame, adică „Judecata cea de pre urmă“, a fost sf. Vasilie, a cărui viața s'a scris de către ucenicul său Grigorie. Cozma a tradus și această viață, și din manuscrisul din 1692 am reprodus (p. 301) atât descrierea „Vănilor văzduhului“ cât și „a' doua venire a lui Christos“. Aceasta este o temă pe care o întâlnim foarte des în literatura română și mai toate aceste descrieri au devenit cu timpul sau cărți sau credințe populare.

ε) Viața sf. Sava, s'a tradus tot cam pe la sfârșitul secolului XVII-lea și am reprodus (p. 354) dintr'un manuscris de pe la 1705 o mică parte. Limba arată o atârănare desăvârșită de originalul slavon.

ζ) Un alt sfânt popular este sf. Alexie, a cărui viață e plină de duioșie și resignațiune religioasă. Textul cel mai vechiu cunoscut până acuma este acela reprodus (II, p. 67) din 1760, care însă este fără îndoială o copie după o traducere mai veche, făcută din slovenește. „Pilda turturelii“ ce se află în bucată reprodusă (p. 69) a slujit de temă la un șir întreg de cântece populare. Tot de acest cerc de literatură ține η) revelațiunea misterioasă asupra Liturghiei, ce am reprodus (II, p. 55) după manuscrise de pe la mijlocul secolului al XVIII-lea (ca 1750), supt titlul de Descoperirea sf. Liturghiei.

θ) Judecata. „Judecata cea de pre urmă“ de care am dat până aci de mai multe ori, mai ales în viețile sfinților Antonie, Vasilie etc. există și ea ca o carte deosebită. Partea reprodusă după un manuscris din 1815 (II, p. 216) conține o descriere foarte poetică și puternică a semnelor

„Cuzanii“ de Deal qui l'a traduite du slovène en 1648 (p. 129). On reconnaît facilement l'original à travers le style travaillé et compliqué de la traduction roumaine; je me suis arrêté à quelques extraits du début. Le „Récit de la naissance“ et l'une des „Paraboles“ ont été reproduits d'après la traduction de Boțulescu de l'an 1764 (II, p. 76), qui a traduit de l'italien la Vie de Saint Josaphat, pendant son séjour en prison. Une autre parabole a été reproduite des „Instructions de Neagoe-Voda“ (p. 165).

β) St Niphon, dont la Vie a été écrite par un certain Gavriil, prieur du mont Athos, joue un grand rôle dans l'histoire roumaine. Le chapitre que j'ai emprunté au manuscrit (p. 170) contient une notice très importante sur l'origine des Bassaraba et l'étymologie de leur nom. Du même ouvrage a été encore reproduit une description du fameux „monastère d'Argis“, faite, paraît-il, par un témoin oculaire; elle a passé également dans les chroniques de la Valachie. Le traducteur anonyme de cette Vie doit être le même que celui qui a traduit les Instructions de Neagoe-Voda, car les deux ouvrages se trouvent d'ordinaire réunis; de plus, la langue en est presque identique.

γ) La Vie d'un autre St Niphon a été traduite du slovène par un certain Ananie hiéromonaque, en l'an 1691 (p. 287). „La vision du Jugement dernier“ en étant le morceau le plus poétique, je l'ai reproduite après le début de la Vie de ce Saint.

δ) Mais celui qui a vu toutes les péripéties et toutes les tortures par lesquelles l'âme passe après la mort, qui a suivi l'âme dans le Paradis et l'Enfer, et décrit en détail le déroulement du dernier drame, c'est-à-dire le jugement dernier, c'est St Basile, dont la vie a été écrite par son disciple S. Grégoire. Cozma a traduit aussi cette Vie qui se trouve dans le même manuscrit de 1692 (p. 301); c'est de cette traduction que j'ai tiré la description des „Étapes aériennes“ ainsi que „la seconde venue du Christ“, qui offre un thème très souvent traité dans la littérature roumaine. Presque toutes ces descriptions ou récits devinrent avec le temps populaires, et laissèrent une trace profonde dans l'esprit et dans les croyances du peuple.

ε) La Vie de St Sava fut également traduite du slavons vers la fin du XVIIe siècle, la traduction en est fort servile; j'ai extrait d'un manuscrit de 1705 un court fragment (p. 354).

ζ) Un autre saint populaire est St Alexis, dont la Vie est un long poème de mélancolie et de résignation religieuse. Le plus ancien texte connu jusqu'aujourd'hui est celui de 1760 qui, sans doute, n'est qu'une copie d'une traduction plus ancienne faite du slavons; j'en ai reproduit un passage (II, p. 67). La parabole de „la tourterelle“, qui se trouve dans le fragment (p. 69), a servi comme thème à une longue suite de chants populaires. Au même cycle littéraire se rattache η) „La révélation mystérieuse sur la Liturgie“, que j'ai reproduite sous le titre de la Découverte de la Ste Liturgie d'après des manuscrits datant du milieu du XVIIIe siècle (1750).

δ) Le „Jugement dernier“, dont il a déjà été plusieurs fois question dans les Vies de St Antoine, de St Basile, etc. existe aussi comme livre à part. Le fragment tiré d'un manuscrit de 1815 (II, p. 216) contient une description très poétique et très puissante des prodiges qui précèdent la

ce preced a doua venire a lui Christos. Anul 1815 nu este decât data când s'a făcut copia; traducerea trebuie să fie cu mult mai veche, frumusețea limbii și stilul îngrijit, ne dovedese că a trecut deja prin mai multe mâini ce-î au dat poleitura necesară.

e) Apocrife. Pe lângă aceste vieți canonice s'au mai strecurat în literatura română nu puține vieți și alte serieri apocrife. În decursul veacurilor cunoștința originii lor eretice se perduse, iar coprișul lor poetic le recomanda. Mai toate aceste serieri au devenit în curând populare și au influențat pe de o parte poezia populară, iar pe de alta parte au devenit ele însăși cărți populare.

Din apocrifele Vechiului Testament avem în literatura română Povestea lui Adam care nu este alta decât Apocalipsul lui Adam; originalul din care s'a tradus este slavon, dar limba traducerei, care este de pe la începutul sec. al XVII-lea (p. 63) este foarte bună. Tot așa este și acea a Paleei, cu care se află la un loc. Din Paleea, adică Biblia împodobită cu legende, am reprodus o parte din viața apocrifă a lui Melhisedec. Și această carte este tradusă din slovenește.

Trecând la apocrifele Noului Testament, posedăm în Apocalipsul Ap. Pavel (p. 1) unu din monumentele cele mai vechi ale limbii române. Antichitatea se recunoaște în limba nedibace care se ține din cuvânt în cuvânt de originalul slavon, și devine din pricina aceea adesea obscură. Legenda Duminicii sau Epistolia din Cer (p. 8) este mai de aceeași dată, și de aceeași origină slavonă. A trecut însă în copiere prin mâna unui scriitor care a schimbat limba așa ca să se potrivească cu dialectul său propriu. Copistul pare a fi popa Grigorie din Măhaciu. Despre particularitatea grafului voiu vorbi mai la vale.

De aceeași categorie ține Viața sf. Sisoe (p. 6) tradusă de asemenea din slovenește. Toate aceste cărți apocrife pomenite până aci au devenit cărți populare. Sf. Sisoe mai mult încă decât celelalte, a avut o înrăurire directă asupra descântecelor (II, p. 339. 341). Până însă să devie descântec, a devenit mai întâiu un fel de amulet, supt forma Avestiței — reprodusă (II, p. 171) după un manuscris din 1799 — numită așa după numele draului femcese ce fură copii, și care joacă aci rolul principal.

Incheiul acest capitol al literaturii teologice prin opera lui V. Aaron (II, p. 190) o poemă asupra Patimei, care cu toate că e carte cam voluminoasă s'a retipărit foarte des.

Mai pomenesc aci un glosar slavono-român din 1705 (p. 355) și „Tălcul buchilor“ (II, p. 57) care așa cum stă n'are nici un înțeles, dar capătă înțeles dacă se traduce numele slovenesc al literelor la cari se referă tălcul și de care se leagă. Este o piesă de traducere slaviceă mai fără seamăn.

Aruncând o privire scurtă asupra drumului ce l'am parcurs vedem că mai toate ramurile teologice sânt reprezentate în literatura română. Nu putem zice că avem multe versiuni sau traduceri independente din literatura slavonă și grecească, cele mai multe cărți de un fel fiind mai mult

seconde venue du Christ. L'an 1815 n'est que la date où la copie en a été faite, la traduction devant être plus ancienne; la beauté de la langue et le style très soigné nous prouvent qu'elle a passé par beaucoup de mains, qui lui ont donné le poli nécessaire.

c) Outre ces Vies canoniques, ont pénétré également dans la littérature roumaine, d'autres Vies et d'autres écrits d'origine apocryphe; la marque de leur origine hérétique s'étant effacée, elles se conservèrent grâce à leur contenu poétique. Presque toutes ces productions sont devenues de bonne heure très communes et ont exercé une grande influence sur la poésie populaire.

En fait d'Apocryphes de l'Ancien Testament, il y a dans la littérature roumaine la Légende d'Adam qui n'est que l'Apocalypse d'Adam; l'original ayant servi pour la traduction est slavon; néanmoins la langue, bien que du commencement du XVIIe siècle, est très correcte. De même, les apocryphes de la „Paléa“ avec laquelle elle se trouve réunie. De cette Paléa ou Bible enrichie de légendes a été reproduit un fragment de la „vie apocryphe de Melchissédéch“. Ce livre est également traduit du slavon.

Si nous passons aux apocryphes du Nouveau Testament, nous trouvons l'Apocalypse de l'Apôtre Paul (p. 1), un des monuments des plus anciens de la langue roumaine. On reconnaît l'antiquité de ce texte par la traduction littérale, qui rend le style obscur et très souvent difficile à comprendre. La légende du Dimanche ou l'„Épître du Ciel“ (p. 8) est presque de la même date et également d'origine slavone, mais elle fut transcrite par un copiste qui en modifia la langue, en l'identifiant à son dialecte. Ce copiste semble être Gregorie de Mahaciu. Je parlerai plus loin des particularités de ce dialecte.

Au même groupe se rattache encore la Vie de St Sisoé (p. 6) traduite aussi du slavon. Cet ouvrage ainsi que le précédent devinrent, bien qu'apocryphes, des livres populaires. La Vie de St Sisoé principalement eut une influence directe sur les incantations (II, p. 339, 341). Avant de se transformer en incantation, elle devint d'abord une espèce d'amulette sous la forme d'Avestița (II, p. 171), nommé ainsi d'après le nom du Diable-femelle, la voleuse d'enfants, qui y joue le rôle important. Le texte publié ici est une reproduction d'un manuscrit de l'an 1799.

Je terminerai ce chapitre de la littérature théologique par l'ouvrage de V. Aaron (II, p. 190), un poème sur la Passion, qui eut un grand nombre d'éditions, bien qu'il soit très volumineux.

Mentionnons encore le glossaire slavo-roumain de 1705 (p. 355) et „le Commentaire des lettres (de l'alphabet)“ (II, p. 57) qui ne présente aucun sens, si l'on ne traduit pas le nom slavon des lettres auxquelles il se rapporte. C'est une traduction d'une servilité sans pareille.

Si on jette maintenant un coup d'œil rapide sur la route parcourue jusqu'ici, on s'aperçoit que toutes les branches de la théologie se trouvent représentées dans la littérature roumaine. Ce n'est pas à dire par cela que nous ayons beaucoup de versions et de traductions indépendantes des littératures slavonne et grecque, la plupart n'étant que des reproductions modi-

reproduceri modificate a două sau cel mult a trei traduceri originale; nici numărul cărților ce constituie literatura teologică română nu este covârșitor, dar totuși a eșit mai mult la lumină decât s'a crezut până acuma și dacă toate manuscrisele ce am indicat și altele ce se mai vor descoperi se vor publica, se va constata o bogăție relativ de mare, și de o valoare neîndoită.

* * *

II. Drept.

Pe lângă literatura teologică, pravilele, adică condicele legilor și ale regulamentelor sânt cele mai necesare într'un stat consolidat. Numărul acelor condice de legi trebuie de altă parte să fie foarte restrâns, căci legi nu se schimbă așa ușor, nici nu există diferențe fundamentale între o legislațiune și alta. Totuși avem și aici două clase mari, după cum erima aparține sau domeniului bisericesc sau celui mirean, avem deci dreptul canonic și dreptul civil.

1. Pravile. a) Cea dintâia carte românească tipărită în Muntenia este o atare Pravilă canonică tipărită la Govora 1640 (p. 87). Interesant este că această Pravilă bisericească pare că a fost tipărită de către mitropolitul Ardealului pentru eparhia lui, și nu pentru țara românească. Se poate ca pe atunci să se fie răsipit tipografele române din Transilvania din sec. al XVII-lea, căci Rakoți II înființă acea din Belgrad abea la 1648. Așa reese din Predoslovia la Noul Testament tipărit acolo (p. 125). Din acea pricină am reprodus Predoslovia Pravilei, iarăși din text, unele capitole relative la „spițele de rudenii“ și la „animalele necurate“, căci conține o listă de atari animale. O Pravilă asemenea cu cea de Govora s'a tălmăcit la 1632 de către Eustratie Logofătul din grecește în românește. A rămas însă în manuscris și dintr'aceia am reprodus Predoslovia și Epilogul, cari ne lămuresc cu desăvârșire asupra izvoarelor de cari s'a slujit, și asupra motivelor ce l'au îndemnat la alcătuirea acestei alegeri din Pravilă, din care pricină se chiamă Pravilă aleasă (p. 76).

b) Aceiași Eustratie a mai tălmăcit și Pravila civilă, care s'a tipărit în Iași 1646 (p. 118) se vede fiind că era cea dintâia în felul ăi. Se înțelege că originalul după care a tradus-o a fost grecesc.

O Pravilă complectă, coprinzând atât legiuirea canonică cât și cea mireană apare cu puțin în urmă în Târgoviște la 1652 (p. 156) supt auspiciile Domnului Mateiu Basarab. Cu toate că Daniil Panoneanu se dă în predoslovie ca acela care a tradus-o din elinește, totuși o comparațiune între capitolele din această Pravilă cu acele corespunzătoare din a lui Eustratie, dovedește cum-că toată Pravila tipărită în Iași la 1646 a fost încorporată în Pravila de Târgoviște, schimbându-se însă rândul capitolelor, și modificându-se limba din graiul moldovenesc în cel muntenesc. Pe când acele capitole ce se găseseră și în Pravila de Govora, se deosebesc de aceste din urmă. Se vede că au fost traduse din nou din izvodul grecesc poate fiindcă Pravila de Govora era bine cunoscută și se putea ușor recunoaște izvorul, pe când acea a lui Eustratie era din Iași și de sigur nu tot așa de bine

fiées de deux ou trois traductions principales, ni que le nombre de livres traitant de théologie soit considérable, mais il en a paru pourtant beaucoup plus qu'on ne l'avait cru jusqu'aujourd'hui. Si l'on procédait à la publication de tous ces manuscrits et d'autres recouverts plus récemment, on constaterait une richesse relativement importante et d'une réelle valeur.

* * *

II. Droit.

Après la littérature théologique, les „Pravila“, c'est-à-dire les recueils des lois et des règlements, sont les plus utiles dans un état constitué. Le nombre de ces recueils de lois doit naturellement être restreint, car les lois ne changent pas si vite, et entre une législation et l'autre il n'y a pas de différences fondamentales. Nous avons néanmoins dans ce domaine également deux grandes classes, selon que le crime commis appartient au domaine ecclésiastique ou au domaine laïque : le droit canonique et le droit civil.

1. **Pravila.** a) Le premier livre de droit imprimé en Valachie et en langue roumaine est une „Pravila“ ou „code de loi“ canonique, publiée à Govora en 1640 (p. 87). Il est intéressant d'observer que ce code paraît avoir été fait par le métropolitain de la Transylvanie pour les besoins de son éparchie, et non pour la Valachie. Il se peut bien que les imprimeries roumaines de la Transylvanie se fussent dispersées jusqu'à ce que Rakoczy II eût rétabli celle de Belgrade en 1648, ce que d'ailleurs la préface du Nouveau Testament imprimé au même endroit se charge de nous dire. J'ai reproduit la préface de la Pravila aussi et en entier, du texte de la „Pravila“ j'ai tiré quelques chapitres relatifs aux „Spițe de rudenii“ „degrés de parentage“ et aux „animaux impurs“, chapitre contenant une liste de semblables animaux. Une „Pravila“ identique à celle de Govora fut traduite du grec en 1632 par Eustratie Logofătul et s'est conservée en manuscrit : je lui ai emprunté la préface et l'épilogue qui nous mettent à même de connaître les sources dont le traducteur s'est servi et les considérations qui l'ont amené à rédiger en roumain le recueil des lois ou „Pravila choisio“ (p. 76).

b) Le même Eustratie traduisit également „la Pravila (loi) civile“, qui étant le premier livre en ce genre, fut imprimée en 1646 à Jassy (p. 118). Il est clair que la traduction a été faite du grec.

Une Pravila complète, renfermant les jurisprudences canonique et civile, paraît un peu plus tard, en 1652 (p. 156) à Târgoviște, sous les auspices du Prince Matei-Bassaraba. Bien que Daniel le Pannonien se donne dans la préface comme traducteur, il suffit d'établir une comparaison entre les chapitres de cette „Pravila“ et les correspondants de celle d'Eustratie, pour prouver que la „Pravila civile“ toute entière, imprimée en 1646 à Jassy, a été incorporée dans celle de Târgoviște, seulement avec l'ordre des chapitres changé et le dialecte moldave rapproché du dialecte valaque. Les chapitres, qui se rapprochent de ceux de la Pravila de Govora, s'en éloignent par la langue, car ils ont été traduits de nouveau; peut-être parce que la Pravila de Govora était très connue et que l'on pouvait facilement reconnaître le plagiat, tandis que la Pravila d'Eustratie était de Jassy et

cunoscută în Muntenia. Pentru a arăta varietatea de coprins dintr'acea Pravila de Târgoviște am reprodus capitole relative și la legea criminală, și la cea civilă, și la cea canonică, ba chiar și actele conciliului al cincelea; și un capitol „pentru vrăji“ asemenea, dar nu identic cu acel din Pravila de Govora.

Mai bine de 150 de ani au rămas aceste legi în vigoare, așa cum au fost fixate prin Pravila cea mare. Pe vremea ocupațiunii rusești apărui la 1773 în Iași *Invățătură de Condică*, tălmăcită din rusește în românește de unu Thoma (II, p. 86). Această carte conține mai mult teorii generale asupra principiilor de legislațiune, decât legi propriu zise. Limba este pe cât se poate de încăleită.

Starea lucrurilor se schimbase însă în țară. Pentru a corespunde acestor schimbări se alcătuește la 1780 (II, p. 124) o altă condică a legii civile și criminale, mai mică, mai practică, cunoscută supt munele de Pravila lui Ipsilante, adică a Domnului supt a cărui oblăduire s'a făcut. S'a tipărit grecește și românește, dar totuși limba este corectă și severă. Interesul acestei condice constă în încercarea — și de sigur cea dintâia în felul ei — de a stabili „Obiceul pământului“ și de a'l armoniza cu pravilele împărătești, adică Basilicalele bizantine, conținute în Pravila cea mare. Predoslovia reprodusă dă lămuriri satisfăcătoare asupra acestui punct, și capitolul asupra „Divanului“ ne arată modul organizațiunii judecătorești de pe acea vreme.

Noua lege civilă introdusă de Rusia în Basarabia îndată după ce Turcia îi cedase acea provincie, se află în „Așezământul“ tipărit rusește și românește în Kișineu la 1818 (II, p. 219). „Privilegiile locuitorilor“ reproduse dintr'acea carte reprezintă gradele sociale ce existau în Moldova, cum erau fixate și aprobate prin legi, și au fost recunoscute anume și întărite din nou.

2. Așezăminte. De legislațiunea canonică mai țin și „Așezămintele“ mitropolitului Sava din Transilvania (p. 217); de aceea le pomenesc aici, cu toate că coprinsul lor este mai mult de un interes cultural. Acele așezăminte făcute la 1675 sânt îndreptate în potriua unei sume de obiceiuri superstițioase, și popa este instruit a se feri de ele supt pedepse bine hotărâte. Multe dintr' aceste superstițiuni indicate numai aci, se esplică printr'un text publicat (II, p. 51—53), care acuma s'a dovedit că este opera lui Miron Costin de pe la 1670 (Neculac 1710?). Măsurile luate de mitropolitul Sava dovedesc cum că acele credințe și obiceiuri existau și în poporul din Transilvania.

A cetele Soborului (p. 219) ce s'a ținut în același an 1675 sub Vlădica Sava sânt asemenea de un mare interes cultural, căci articolul întâiu poruncește introducerea limbei românești în biserică; și articolul opt ordonă ca popii „carî nu să nevoese cu rumânie ce tot cu sârbie“ să fie opriți din popie.

3. Zapise. In Chrestomatie am mai publicat și o sumă însemnată de Zapise și Hrisoavc, 20 la număr; nu numai pentru interesul filologiei

assurément moins bien connue en Valachie. Afin de donner une idée de la variété de ce code de Tûrgoviște j'en ai reproduit des chapitres concernant les législations criminelle, canonique et ecclésiastique; de plus „les Actes du cinquième concile“; et enfin un „chapitre sur la sorcellerie“, mais différent de celui de la Pravila de Govora.

Durant plus de 150 ans ces lois furent en vigueur, telles qu'elles avaient été fixées par la grande Pravila. A l'époque de l'occupation russe en 1773 parurent à Jassy les Instructions juridiques, traduites du russe par un certain Thomas (II, p. 86). Ce livre renferme plus de théories générales sur les principes de la législation que des lois proprement dites. Le style en est fort enchevêtré.

Pour répondre aux changements qui avaient eu lieu dans le pays, on rédigea en 1780 (II, p. 124) un autre code de lois civiles et criminelles, moins étendu mais d'un but plus pratique, connu sous le nom de la Pravila d'Ipsilanti, prince sous les auspices duquel ce code fut publié. Il fut imprimé en grec et en roumain; cette dernière langue en est correcte et sévère. L'intérêt de ce code consista dans la tentative — et sans doute la première en son genre — de fixation de la „coutume du pays“ et de sa mise en harmonie avec les „Pravila“ impériales, telles que les basilicales byzantines qu'on trouve dans la grande Pravila. La préface reproduite par moi donne une explication satisfaisante, et le chapitre sur le „Divan“ nous offre un aperçu de l'organisation judiciaire de cette époque-là.

La nouvelle loi civile introduite par la Russie en Bessarabie, après que la Turquie lui eût cédé ce territoire, se retrouve dans l'Institution publiée en russe et en roumain en 1818 à Kischeneff (II, p. 219). Le chapitre des „Privilèges des habitants“ tiré de ce livre expose les classes sociales qui existaient en Moldavie, fixées et approuvées par les lois, actuellement reconnues et confirmées de nouveau.

2. Institutions. A la législation canonique se rattachent encore „les Institutions“ du métropolitaine Sava de la Transylvanie. Je les mentionne ici, bien qu'elles n'offrent qu'un intérêt moral. Ces Institutions données en 1675 sont dirigées contre un certain nombre de superstitions que le prêtre doit éviter sous des peines définies. Plusieurs de ces superstitions à peine indiquées dans ce document se trouvent expliquées plus tard dans un texte reproduit (II, p. 51-53), qu'on a reconnu avoir été composé par Miron Costin en 1670 (Nicolas 1710?). Les mesures prises par le métropolitaine Sava, prouvent que ces croyances superstitieuses existaient réellement au sein du peuple en Roumanie aussi bien qu'en Transylvanie.

Les Actes du Synode qui eut lieu dans la même année 1675 sous le métropolitaine Sava sont également d'un haut intérêt moral, vu que (II, p. 219) l'article premier ordonne l'introduction de la langue roumaine dans l'Église, et l'article huit qui prescrit que tout prêtre, qui persiste à officier en slovène et non en roumain, soit interdit.

3. Documents. En dehors de cela, j'ai encore reproduit dans la Chrestomathie une vingtaine de „Zapise“ et de „Hrisoave“, non seulement pour leur intérêt philologique mais aussi parce qu'ils représentent „la coutume du pays“ qui nous fait connaître la forme de l'ancienne législation,

ce prezintă, ci și pentru aceea că ne reprezintă „obiceiul pământului“, formele legislațiunei primitive, după care se călauzea statul român înainte de epoca Pravilelor autorizate. Este încă epoca Șoltuzului și a Părgarilor în fața cărora și cu mărturia cărora se fac toate transacțiunile vieții sociale, precum cumpărare și vânzare de moșii; delimitarea hotarului al unei proprietăți; chemarea în judecată; aservirea proprie, sau actul de vânzare, prin care un om liber devine a rumân adică legat de pământ, cu un grad numai superior țiganului care era rob vecinic și nelegat de pământ, dar transferabil din loc în loc și de la stăpân la stăpân.

Astfel de zapise despre vânzări de moșii sânt p. 38, 43, 44, 53, 74, 75, 87, 91, 92, 93, 102, și 135. Hrisoave de judecată p. 62 și p. 73; de rumânie p. 134, 135, de răscumpărare p. 150, de schimbare de moșii p. 151, de întăritură în posesiune p. 173, de împărțire p. 207 și de țigancă p. 207.

Cu acestea se încheie literatura juridică română pe cât a intrat în cadrul Chrestomaticii.

* * *

III. Istoria.

E firese lucru să nu ne așteptăm în cele-lalte ramuri ale literaturii la o activitate tot așa de mare ca la cea teologică. Cu esecțiunea legislațiunei, cele-lalte producțiuni literare nu corespund unei necesități atât de imediate precum este teologia, slujba bisericăscă. Orî ce altă ocupațiune literară presupune o stare de cultură înaintată, și un interes mai universal, nerespunzând unei necesități practice. Scrierea istoriei, cultivarea artelor frumoase și a poeziei, se datorește unor individualități pronunțate, cari au încredere în puterea lor de a fixa prin scris evenimentele cari se petrec supt ochii lor, sau de a reproduce simțirile de cari sânt mișcați. Individualitatea este caracterul principal al acestor producțiuni literare. Se cere o creștere superioară, o educațiune mai profundă pentru ca cineva să dobândească o atare individualitate, și să fie în stare să mănuească limba, nu pentru a urma slovă cu slovă lucrarea altuia, puind un cuvânt din limba lui proprie în locul celui din izvod cum se face la traduceri, ci pentru a o întrebuița ca un argil moale pe care îl frământă autorul și îl plăzmuște până când devine icoana ideilor și gândurilor sale proprie. Importanța literaturii istorice este vâdită atât pentru originalitatea limbei cât și pentru copriusul care oglindește desvoltarea politică și socială a țării.

Literatura română nu este săracă-nici în acest fel de lucrări, unele originale: cronicii naționale, sau letopisețe scrise într'o limbă pe atât de frumoasă pe cât de firească uncori puternică, chiar poetică, și altele traduceri de istorii universale sau cronicii ale lumii cu o limbă mai greoaie uncori nedibace.

a) Hronografe. Precum am observat posedăm istorii sau cronicii (letopisețe) naționale și cronicii universale. Cea mai veche din

qui servait de règle à l'Etat roumain bien avant que les „Pravili“ autorisées parussent. C'est encore l'époque du Şoltuz, des Pargari devant qui et moyennant le témoignage desquels se faisaient toutes les transactions de la vie sociale, telles que achat et vente de domaines, délimitation de propriétés, appel en jugement, asservissement propre ou acte de vente par lequel un homme libre devenait „rumân“ c'est-à-dire attaché à la terre, d'un seul degré supérieur au tzigane, esclave à perpétuité et non attaché à la terre, mais transportable d'un endroit à l'autre, d'un maître à l'autre.

Telles sont les „Zapise“ de vente des propriétés p. 38, 43, 44, 53, 74, 75, 87, 91, 92, 93, 102 et 135, les „hrisoave“ de jugement p. 62 et 63, de servage p. 134, 135, de rachat p. 150, d'échange de domaines p. 151, de confirmation de propriété p. 173, de partage p. 207, et d'esclavage p. 207.

A cela se borne la littérature juridique pour la part que je lui ai faite dans la Chrestomathie.

* * *

III. Histoire.

Naturellement, il ne faut pas nous attendre dans les autres branches de la littérature à une activité aussi grande que dans le domaine de la théologie. A l'exception des législations, les autres productions littéraires ne répondent que très peu à un besoin aussi immédiat que la théologie, le service divin. Toute autre occupation littéraire suppose un état de civilisation supérieur et un intérêt plus général, sans pourtant répondre à un besoin pratique. La culture de l'histoire, des beaux arts, de la poésie est le partage exclusif des hautes individualités, ayant la foi dans leur talent, qui leur permet de reproduire comme dans un miroir, soit les événements qui se passent sous leurs yeux, soit les sentiments dont ils sont animés. L'originalité est le caractère principal de ces productions littéraires. On exige un développement supérieur, une éducation plus parfaite de quiconque veut obtenir une semblable originalité, qui le rende capable de manier à son gré la langue, non pour suivre mot à mot le travail d'autrui, remplaçant chaque mot de l'original par un mot de sa propre langue, comme les anciens traducteurs, mais pour la rendre malléable comme une argile molle, qu'il pétrisse de manière à ce qu'elle réponde à ses propres idées et à ses propres pensées. L'importance de la littérature historique est visible tant pour l'originalité de la langue que pour le fond qui reflète directement le développement politique et social du pays.

La littérature roumaine ne manque pas non plus d'ouvrages originaux en ce genre, certains même puissants, mûs par un souffle poétique, écrits dans une langue aussi correcte qu'élégante. Néanmoins, on trouve encore des traductions d'histoires et de chroniques universelles, „Chronographes“ dont le style est quelquefois pénible, hésitant ou même incompréhensible.

a) Chronographes. Ainsi que nous l'avons déjà remarqué, il y a aussi bien des histoires ou des chroniques (letopiseti) nationales que des

această clasă din urmă, cu care încep înșirarea, este cea a lui Moxa de la 1620 (p. 56) tradusă din slovenește. Am urmărit și aci același plan de a da preferință acelor părți care conțin povești sau descrieri, stilul fiind mai viu și mai slobod, decât atuncea când se înșiră evenimente politice supt o formă analitică. Din cronica lui Moxa am reprodus descrierea „zidirii lumci“, ca o paralelă la cea din Palica (1582, p. 33); apoi legenda privitoare la „originea Romanilor“ precum și istoria venirii lui „Leu Leonoclast“ și a lui „Vasilie Machodon“ la împărăție, toate aceste având caracterul de povești populare. Vasile Machodon este același de care am vorbit cu prilejul „Învățăturilor lui Neagoe Vodă“.

A doua cronică a lumci, foarte voluminoasă și foarte importantă este Hronograful (Strângere nouă) tradus sau alcătuit de al doilea logofăt Danovici pe la 1640—50 (p. 145). Până a nu da de adevăratul autor am luat pe Pavel Gramatic ca atare, căci el a iscălit Predoslovia, nu ca un copist, ci ca pareă ar fi el însuși autorul. Cercetări ulterioare m'au convins însă cu desăvârșire că Hronograful este opera lui Danovici. Predoslovia reprodusă (p. 145—147) conține o descriere esactă a coprinsului, precum și indicațiuni asupra izvoarelor de cari s'a slujit autorul la compilarca cărții de față. „Legenda proorocului Ieremia“ ca cuprins este identică cu aceea din Viețile Sfinților ale lui Dosofteiu la care este o paralelă foarte instructivă, dar se deosebete prin limba. Manuscrisul după care am făcut extractele a conservat foarte bine caracterul original al limbii, care s'a șters mai tot în copia cea de la 1760 din care am dat extracte anume din această pricină, în vol. II, p. 70. „Blagoslovenia lui Iacob“ din acest manuscris se poate compara asemenea cu textul din Paleca (I, p. 35—36). „Intrebările Savelei cu Solomon“ și „Istoria Eudochiei cu mărul“ fac astăzi parte din literatura populară română. Această carte atât de voluminoasă, — la unele copii s'au mai adăugat învățăturile lui Vasile Machodon —, nu reprezintă singura istorie universală română; mai avem și o altă cronică românească, cu care se confundă adesea de copisti. Această din urmă este o traducere a cronicei neogrecești a lui Dorotheus din Monembasia. Această traducere s'a făcut pe semne în Muntenia pe la sfârșitul sec. XVII^{-lea} (p. 311). Neavând manuscrisul mult la dispozițiune m'am mulțumit a reproduce numai începutul.

Trecând la istoria specială străină avem apoi „Istoria Rușilor“ a lui Costin, din care am reprodus părțile importante pentru istoria credințelor populare române. Manuscrisul de care m'am slujit este de pe la 1750 și cu am reprodus (II, p. 49) acele părți ce aparținând unei opere din aceea vreme. Numele adevărat al autorului s'a descoperit abea cu mult în urma tiparului acestor volume. Capitolul despre „idolii slovenești“ esplică într'un mod pe cât se poate de satisfăcător atât circulara mitropolitului Sava (p. 217) cât și numele curioase ca lădo din cânticele de nuntă (II, p. 820) sau „Ler-umî doamne“ din colinde (II, p. 331 etc.) sau Pailie din descânțece (II, p. 343) cari nu sânt decât chiar numele acelor idoli slovenești: Lada, Leliu și Poleliu, „ce se cântă și se zic și la Români“ așa după mărturia lui Costin (II, p. 51).

chroniques universelles. Parmi ces dernières la plus ancienne est la chronique de Moxa de l'an 1620 (p. 58) traduite du slavons. Ici comme partout j'ai suivi le même plan, en reproduisant de préférence des extraits, principalement des contes ou des descriptions, où le style est plus coulant et plus libre que dans les récits des événements politiques présentés d'ordinaire plutôt sous une forme d'annales. J'ai tiré de la Chronique de Moxa le récit de „la Création“ pour le comparer à celui de la Palica (1582, p. 33); puis la „légende des origines des Romains“, ainsi que le récit de „l'avènement au trône de Léon l'Iconoclaste et de Basile le Macédonien“, ayant l'apparence de contes populaires. C'est le même Basile, dont nous avons parlé à propos des „Instructions de Neagoe Voda“.

Une deuxième chronique universelle, très volumineuse et de haute importance, est „le Chronographe“ (nouveau recueil) traduit ou composé par le second logofet Danovici en 1640—50 (p. 145). Avant de fixer le véritable auteur de ce livre, j'avais cru comme tel un certain Paul Grămătic qui a signé la préface, non comme copiste, mais comme auteur. Des recherches ultérieures m'ont cependant convaincu que c'est Danovici qui en est l'auteur. La préface reproduite (p. 145—147) contient le détail exact du contenu, ainsi que des remarques sur les sources, auxquelles l'auteur a puisé la confection du livre en question. „La légende du prophète Jérémie“ y est identique à celle de Dositheé dans les Vies des Saints, à laquelle elle pourrait servir de parallèle intéressant. Le manuscrit qui m'a fourni les extraits, a conservé exactement le caractère original de l'ouvrage qui a disparu complètement dans la copie de 1760, à laquelle j'ai emprunté pour ce motif des extraits dans le IIe vol., p. 70. „La bénédiction de Jacob“ de ce manuscrit peut être aussi comparée à celle de la Palica (I, p. 35—36). „Les Dialogues entre Sibylle (reine de Saba) et Solomon“ et le récit d'„Evdochio et de la pomme“ font aujourd'hui partie de la littérature roumaine populaire. Ce livre si volumineux qui dans certaines copies a été complété par les „Instructions“ de Basile n'est pas le seul à représenter l'histoire universelle en langue roumaine; il y a encore une autre chronique en roumain, souvent confondue avec la première par les copistes, qui est une traduction de la chronique néo-grecque de Dorotheüs de Monembasie. Il est probable que la traduction a été exécutée en Valachie vers la fin du XVIIe siècle (p. 311). N'ayant pu avoir le manuscrit longtemps à ma disposition, je me suis borné à la reproduction du début seulement.

Si nous passons à l'histoire spéciale, nous trouvons „l'histoire des Russes“ de Costin, à laquelle j'ai emprunté certaines parties importantes pour l'histoire des croyances populaires roumaines. Le manuscrit, dont je me suis servi, date de 1750, et les parties que j'ai reproduites (II, p. 49), je les ai attribuées à cette époque-là, vu que le nom de l'auteur réel n'a été découvert qu'après l'impression de la Chrestomathie. Le chapitre sur les divinités slovènes explique d'une manière aussi satisfaisante que possible l'encyclique du métropolitain Sava (p. 217) en même temps que les mots singuliers tels que Lado dans les chants des noces (II, p. 820), Lerumŭ doamne dans les „Colinde“ (II, p. 331, etc.) et Pailie dans les Incantations (II, p. 343) qui ne sont en réalité que les noms de ces divinités slovènes : Lada, Loliu et Pololiu, qui „se disent et se chantent chez les Roumains“, selon le témoignage de Costin (II, p. 51).

Ultimele momente ale lui Petru cel mare le-am reprodus (II, p. 53) după un alt manuscris din 1757, care se află legat la un loc cu cel de mai sus.

Cu aceasta se încheie tot ce avem din istoria universală și străină în Chrestomatic.

b) Istoria română. Cel mai vechiu monument de istorie națională îmbrățișând atât Muntenia cât și Moldova pare a fi Letopisețul anonim din care am reprodus extracte (p. 189). Autorul necunoscut al acestui Letopiseț a lăsat în urma lui compilațiunea cea mai importantă de istoria sincronistă a Munteniei și a Moldovei; este o operă de o însemnătate capitală, care ar merita să fie publicată în întregul ei, înaintea orîi cărui alt letopiseț. Sistemul urmat într'această cronică se poate recunoaște ușor din părțile reproduse aci. „Descălcarea lui Negru Vodă“ este descrisă aci supt o formă mult mai corectă decât ațurea; și singur autorul nostru ne dă titlul complet al Domnilor români împreună cu formula începătoare **ИВННН** scrisă pe deplin. „Izbănda lui Ștefan cel mare la Vaslui“ asupra Turcilor este fapta cea mai vestită a acestui Domn. Aceeași bătălie am mai reprodus-o și după cronicarul Ureche (p. 71) și din comparațiunea acestor două texte se poate constata cum că autorul Letopisețului a avut o altă sorginte. În sfârșit am mai reprodus și „venirea sf-lui Nifon în țară“, întemeierea eparhiilor locale și a slujbei bisericești; e același Nifon de a cărui „viața“ am pomenit mai sus.

O cronică științifică, în care autorul cercetează originea Românilor este Hronicul Moldo-Vlahilor al principelui Cantemir. Scris mai întâiu latinește, autorul a tradus Hronicul apoi în românește (1710), dar într'o limbă mai de neînțeles, căci a conservat sintactica latină, și unde îi lipsiau cuvinte românești se ajuta cu formațiuni noi, proprie lui. Dintr'această carte cam voluminoasă și mai mult apologetică și polemică decât curat istorică am reprodus (p. 359) acea parte, în care Cantemir caută să dovedească izvorul legendei rușinoase despre originea criminală a Românilor. Intr'această parte de un caracter legendar autorul s'a ferit mai mult de latinisme și se apropie oare-și cum de graful adevărat al poporului. Toată cartea nu este decât o polemică în potriua acelor cronicari moldoveni cari susțineau acea legendă, de pildă Evstratie, de care vom mai pomeni.

Singurul care a mai întreprins apoi o istorie generală a Românilor este Șineaș, care a dedicat toată viața sa acestei lucrări. Am reprodus din opera lui (II, p. 205), numai două texte: unu interesant pentru viața lui și pentru arheologic, cel-l-alt care ne arată izvoarele de cari s'a slujit. Am reprodus acest pasagiu cu atât mai mult, cu cât „cronica bălăcenească“ nu se mai cunoaște ațurea ca atare, și citatul de acolo poate sluji la identificarea ei.

Am trecut deci de la o compilațiune curat națională, făcută pe baza documentelor și letopisețelor române, la un „Hronic“ latino-român, și de la dânsul la o adunare vastă și neîntrecută de materiale importante pentru scrierea istoriei României.

Les derniers moments de Pierre-le-Grand ont été reproduits (II, p. 53) d'après un manuscrit de 1757, relié en un seul volume avec le précédent.

Voilà tout ce que l'on trouvera sur l'histoire universelle dans notre Chrestomathie.

b) Histoire roumaine. Quant à l'histoire nationale, la plus ancienne qui embrasse à la fois la Valachie et la Moldavie me paraît être la „Chronique“ (p. 189). L'auteur inconnu de ce „Letopisetz“ nous a laissé la plus importante compilation d'histoire synchronique de deux provinces roumaines, ouvrage remarquable qui mériterait bien d'être imprimé in extenso, avant toute autre chronique. On pourrait se faire une idée du plan que l'auteur a suivi par les morceaux que j'ai reproduits. „L'avènement de Negru-Vodă“ y est raconté sous une forme plus exacte que partout ailleurs. C'est le seul qui nous donne le titre complet des princes roumains, avec la formule **ИУВНКИ** écrite en entier. „La victoire remportée par Etienne-le-Grand sur les Turcs à Vashui“ étant le fait le plus éclatant du règne de ce prince, j'en ai reproduit la description de cette bataille; j'ai reproduit la même description tirée de la chronique d'Urechi (p. 71), afin de prouver par leur comparaison que l'auteur de la chronique anonyme a puisé dans une autre source. Enfin, je lui ai encore emprunté le récit de „la venue de St Niphon en Valachie“ et de l'établissement des éparchies locales et de l'office divin. C'est le même Niphon, dont nous avons mentionné la Vie plus haut.

Le „Hronic“ du prince Cantemir est une chronique scientifique, dans laquelle l'auteur étudie l'origine des Roumains. Ecrite d'abord en latin, elle fut traduite ensuite en roumain en 1710 par l'auteur lui-même, mais dans un style obscur, imitant le mécanisme de la syntaxe latine, et abondant en nouveaux termes composés d'après sa fantaisie qui remplacent ceux qui manquent en roumain. J'ai reproduit (p. 359) de ce vaste ouvrage de nature plutôt apologétique et polémique que purement historique, le fragment dans lequel Cantemir cherche à réfuter l'immorale légende de l'origine criminelle des Roumains. Dans ce fragment plus qu'ailleurs l'auteur évite les latinismes, c'est pourquoi la langue y est plus conforme au génie de la langue populaire. L'ouvrage tout entier n'est qu'une polémique dirigée contre les chroniqueurs moldaves qui soutenaient cette légende, tels que Eustratie Logofătul dont nous reparlerons.

Le seul qui ait entrepris encore une histoire générale des Roumains est Șineaiu qui a consacré toute sa vie à la confection de cet ouvrage; j'en ai reproduit deux fragments seulement (II, p. 205), dont l'un de certain intérêt pour l'archéologie et important pour la biographie de l'auteur, et l'autre qui nous montre une des sources auxquelles il a puisé. Ce dernier fragment a été reproduit d'autant plus que „la chronique de Balaceanu“ n'est plus connue nulle part comme telle, et la citation du fragment peut servir à l'identification de cette chronique.

Je suis donc passé d'une compilation purement nationale, basée sur des documents et des létopisetz roumains à une autre chronique latine-roumaine, et de celle-ci à un recueil étendu et hors ligne de matériaux importants pour l'histoire de la Roumanie.

Pe lângă aceste letopisețe generale avem și alte cronici speciale muntenești și moldovenești; fie care autor descriind numai ceea ce se petrecea în, sau ceea ce atingea mai mult de, țărișoara lui. Dintr' aceste cronici speciale cel mai vechiu ce ni s'a păstrat este acela al lui Ureche de pe la începutul sec. XVII-lea (ca. 1625). „Predoslovie“ tipărită aci (p. 68) cunoaște numai pe Grigorie Ureche ca autor. Să fie însă oare opera lui Nestor, ce și-a însușit fiul său, Grigorie? Nu este aci locul de a ne pronunța asupra acestei chestiuni. Orî cum autorul dă istoricul lucrării în această predoslovie și ne spune și de alte letopisețe vechi, cari mi se par mie că au fost utilizate și poate chiar păstrate în compilațiunea cea vastă despre care am vorbit mai sus. „Proclamarea lui Stefan ca Domn“ ne arată procedeul unei atari numiri de pe vremurile de atunci. „Bătălia și izbânda“ au fost pomenite deja, și ultimul capitol ne povestește și ceva din „viața lui Ureche“ proprie.

Puțin după cronica lui Ureche apărî cronica lui Simion Dascalu pe la 1650 (p. 142). Dintr' aceasta am reprodus o parte din „viața romantică a aventurierului Despota“ care a ajuns să fie Domn în Moldova. Atît Simion Dascalu cît și mai toți cronicarii moldoveni urmașii lui, se folosese foarte mult de istoriile latine ale autorilor Poloni și Unguri, din cari fac chiar extracte destul de considerabile. Pentru o vreme oare care Polonia era țara aceea unde boerii moldoveni își trimiteau copii pentru a le da o creștere mai înaltă. Așa era cazul cu cronicarul cel mai interesant al Moldovei: Miron-Costin (ca. 1670) continuatorul imediat al cronicii lui Ureche; precum o spune el însuși în cap. I reprodus aci (p. 196). În „descrierea domniei lui Radu vodă cel mare“ Costin ne desfășură un tablou viu de viața și purtarea aceluî domn. Pasagiul acesta mai este important prin aluziunea directă ce face la „Alexandria“, adică viața fabuloasă a lui Alexandru, care precum se vede, era deja cunoscută în Moldova pe vremea aceea. Plină de reflexiuni profunde și de pilde frumoase este apoi descrierea „căderii lui Vasile Lupu“, iar aceea a „somnelor cerului și a lăcustelor cum se pogoară“, este recunoscută ca o descriere clasică. Pe ambele aceste le am reprodus aci.

Lui Evstratie (ca. 1650—1670) se atribuie o cronică, care prin cuprinsul ei a dat naștere la protestări energice și patriotice din partea urmașilor lui. Partea aceea care mai ales a stîrnit viforul literar, este despre originea Moldovenilor din temnițele Romei; fiind cea mai interesantă am reprodus-o aci (p. 234). Tot de acolo apoi „descălearea Maramureșului“, de un caracter analog. Să fie oare autorul acestei cronice, același Evstratie căruia se datorește Pravila alcasă (p. 76) și cea de Jași (p. 118)?

Nicolae Costin, fiul lui Miron, scrisese și el (la 1713) o cronică a Moldovei începîndu-o de acolo de unde o părăsise tatăl său. Din cauză că poartă același nume opera unuia a fost amestecată cu aceea a altuia, ba chiar una și aceeași cronică se atribuiește de diferiți copisti în diferite manuscrise, cînd unuia cînd altuia. De aceea am reprodus „Predoslovie“

Il y a encore, outre ces *létopisets* générales des chroniques spéciales valaques et moldaves, dans lesquelles chaque historien décrit seulement ce qui s'est passé dans son propre pays, et ce qui le touche plus particulièrement. Parmi ces chroniques locales, la plus ancienne qui s'est conservée est celle d'Urecho vers le début du XVIIe siècle (à peu près 1625, p. 68). La préface reproduite par moi reconnaît comme auteur (Gr. Urecho soul. Serait-ce le travail de Nestor, cette œuvre que son fils Grégoire s'est appropriée? Ce n'est pas ici le lieu de nous prononcer sur cette question. Dans la préface, l'auteur fait l'historique de l'ouvrage et nous parle aussi d'autres *létopisetz* anciens qui me paraissent avoir été utilisés et peut-être même reproduits dans la vaste compilation dont j'ai parlé ci-dessus. La „Proclamation d'Étienne comme prince“ nous donne un exemple d'une semblable dénomination à cette époque. La „Bataille“ et la „Victoire“ ont été déjà mentionnées. Enfin le dernier chapitre nous rappelle aussi quelques traits de la propre vie d'Urechi.

Peu de temps après la publication de cette chronique parut la chronique de Siméon Dascalul en 1650 (p. 142), à laquelle j'ai emprunté un fragment traitant de la vie romanesque de l'aventurier Despota qui était parvenu au trône de Moldavie. Siméon Dascalul, de même que tous les chroniqueurs moldaves de cette époque qui lui ont succédé, s'est beaucoup servi des chroniques latines écrites par des historiens polonais et hongrois, et en a tiré même des extraits considérables. La Pologne fut pendant un certain temps le pays où les boïars moldaves envoyaient leurs enfants pour leur faire donner une éducation supérieure. Tel est le cas du chroniqueur le plus fameux de la Moldavie : Miron Costin (à peu près 1670) (p. 196), le continuateur immédiat du chroniqueur Urechi, comme il nous le dit lui-même dans le chapitre premier reproduit par moi. Dans le chapitre traitant du règne de Radu-le-Grand, Costin nous trace un tableau vivant de la vie et de la conduite de ce prince. Un passage surtout, où il est question de l'Alexandrie, c'est-à-dire la vie fabuleuse d'Alexandre le Grand, est particulièrement intéressant, car il prouve que ce livre était déjà connu à cette époque-là en Moldavie. Plein de réflexions profondes et de belles maximes est „le récit de la chute du prince Vasile Lupu“, et tout-à-fait classique est „la description des signes du ciel et de l'invasion des saute-relles“. Je les ai tous deux reproduits.

Une autre chronique qui, par son fond, a provoqué des protestations sérieuses et patriotiques de la part des chroniqueurs postérieurs, est la chronique qu'on attribue à Eustratie (entre 1650 et 1670). Je lui ai emprunté précisément le chapitre le plus intéressant (p. 234) concernant l'origine des Roumains des prisons de Rome, celui qui a surtout soulevé la tempête littéraire; de même que le chapitre traitant de „la colonisation du Marmoros“, d'un caractère analogue. L'auteur de cette chronique serait-il le même Eustratie auquel nous devons la *Pravila* choisie (v. p. 76) et celle de Jași (v. p. 118)?

Nicolai Costin, fils de Miron, écrivit lui aussi (en 1713) une chronique de la Moldavie, à partir du point où s'était arrêté son père. Comme ils portent le même nom, ils furent souvent confondus, et leurs œuvres ont été attribuées faussement par les copistes tantôt à l'un, tantôt à l'autre de ces deux écrivains. La préface que j'ai tirée d'un certain manuscrit (II, p. 1)

(II, p. 1) dintr'un manuscris, care poate să fie chiar autograful autorului sau o copie directă după acest autograf. Se va vedea din copriusul ei că limba este mai greoaie, mai pedantică, nu atât de limpede, curgătoare și grațioasă ca aceea a tatălui său. Din aceeași pricină am mai reprodus și un capitol care mai este interesant și pentru „arheologie“ și adică asupra „portului locuitorilor“; aceeași temă a tratat o Șineai în pasagiul reprodus (II, p. 205).

Din cronică lui Aesinti Uricariul 1716 am reprodus (II, p. 18) prinderea lui Carol XII-lea, descrisă aci de un contimpuran într'un mod imparțial și viu. Se pare că a fost martor ocular, căci descrie ael eveniment tragic cu toate amănunțele. Iar din aceea a lui Muste din 1729 am reprodus (II, p. 24) o descriere a „calamităților“ ce se întâmplase în țara Moldovei, pe vremea scriitorului. Acești cronicari nu sânt decât analiști; ei ne dau istorie contimporană, și nu se apropie de Costineștii sau de Ureche nici în spirit și nici în dicțiune. Mai mult se aseamănă cu aceștia Neculeca 1742—1743 (II, p. 32), atât prin vioiciunea și puterea stilului cât și prin interesul ce manifestează chiar și pentru acele lucruri ce nu stau în legătură directă cu evenimentele ce le descrie. Lui îi datorim cea mai veche colecțiune de legende istorice, pe cari le a cules el din om în om. Aceștia sânt baza baladelor populare române (II, p. 287) și de aceea am reprodus acele legende cari mai trăese și astăzi în gura poporului supt forma de cântece (balade) populare. „Tractatul între Cantemir și Petru cel mare“, reprodus tot din Neculce, este de cea mai mare importanță pentru istoria țării.

De la Neculce trecem iarăși la un analist mai sarbăd, Canța 1769 (II, p. 81) din care m'am mulțumit a da numai un mic extract, ca specimen de scriere. Cu acesta se încheie istoriografia propriu zisă moldovenească. Epoca Fanarioșilor nu era tocmai favorabilă acestui soi de literatură plină cu amintirile din trecut și având ca urmare comparațiunea necesară cu prezentul.

Obiceșurile domnilor fanarioși au fost registrate de Gheorgachi în condica sa din 1762. Eu am reprodus (II, p. 75) „orânduiala divanului“, descriind cum se făcea judecată.

Muntenia este represintată numai prin vr'o doi scriitori, dintre care cel mai de frunte este R. Greceanu 1700 (p. 332) din cronică căruiă am reprodus „rădicarea la domnie a lui Constantin Basarab“ ca o paralelă la proclamarea lui Stefan (p. 70) și apoi „încoronarea lui Tukeli“ conținând tot ceremonialul ce se observa la atari ocaziuni. Cel-l-alt cronicar este unu anume Dumitrache de la 1782 (II, p. 126), care ne a lăsat o cronică cu părți scrise în proză rimată. Bucata reprodusă de mine ajunge pentru caracterizarea stilului vioi al acestui scriitor. Ca izvor pentru istoria Muntenescă mai poate sluji și viața sf. Nifon, pomenită deja în mai multe rânduri. Tot aci mai adaug și epitaful lui R. Buzescu, faimosul general al lui Mihaïu viteazu, din 1610 (p. 44).

c) Cronică rimate. Pe lângă aceste scrieri în proză mai există și unele cronice în versuri. Așa „Satira slugilor domnești“ în letopisețul

et qui pourrait être celui même de Costin, ou encore une copie directe du manuscrit autographe; on s'en convaincra que l'on a affaire à un style lourd et pédantesque, par conséquent à l'œuvre du fils et non pas à celle du père, dont le style est plus simple et plus coulant. J'ai encore reproduit un chapitre très intéressant pour l'archéologie, qui roule sur un sujet analogue à celui traité par Şincai, également extrait (II, p. 205) : „Les costumes des habitants.“

La chronique d'Acsinti Uricariul en 1716 m'a fourni (II, p. 18) le récit de la prise du héros suédois Charles XII, racontée par un contemporain avec impartialité et dans un style animé. Il paraît que ce fut lui-même le témoin oculaire, car il décrit cet événement tragique dans tous ses détails. — A la chronique de Musto (en 1729) j'ai emprunté (II, p. 24) le récit des calamités qui étaient arrivées en Moldavie, à l'époque de l'historien. Mais tous ces chroniqueurs ne sont que de simples analystes, ils ne font que nous raconter les événements contemporains à eux, et sont loin d'égaliser les deux Costin et Urechi, ni par l'esprit, ni par le style. C'est Neculec plutôt 1742—1743 (II, p. 32), qui se rapproche de ces derniers, autant par la souplesse et la force du style que par l'intérêt qu'il accorde même aux choses qui n'offrent pas un rapport étroit avec les événements qu'il raconte. C'est à lui que nous devons également la plus ancienne collection de légendes historiques qu'il avait recueillies de bouche en bouche. Elle forme, pour ainsi dire, la base des ballades roumaines (II, p. 287) et c'est pourquoi j'en ai extrait celles de ces légendes qui subsistent encore dans la bouche du peuple, sous forme de ballades populaires. Un autre fragment, emprunté au même historien, et de la plus haute importance pour l'histoire du pays, est le Traité entre Cantemir et Pierre-le-Grand.

De Neculec nous passons à un chroniqueur, plutôt analyste, de peu de valeur : Canta (en 1769), de la chronique duquel je me suis borné à reproduire (II, p. 81) un petit fragment seulement, comme spécimen de son style. — Avec ce dernier finit l'historiographie moldave proprement dite. L'époque des Fanariotes n'était pas aussi favorable à ce genre de littérature, à raison de ne pas recueillir les souvenirs du passé et d'éviter ainsi les conséquences que la comparaison de ce passé avec le présent aurait pu provoquer dans l'imagination du peuple opprimé.

Les mœurs des princes du Fanar ont été décrites par Gheorgachi dans sa „condica“ de 1762. J'en ai reproduit (II, p. 75) la manière dont le Divan jugeait en ce temps-là.

En Valachie il est à mentionner deux historiens seulement, dont le plus remarquable est R. Greeceanu en 1700 (p. 332). J'ai emprunté à sa chronique le chapitre traitant de l'avènement de Constantin Bassarab au trône de Valachie, pour servir de parallèle à la „Proclamation d'Étienne“ (p. 70), et ensuite le „couronnement de Tekeli“, chapitre qui renferme tout le cérémoniel en usage dans de pareilles occasions. L'autre chroniqueur est un certain Doumitrache de 1782 (II, p. 126) qui nous a laissé une chronique en prose mêlée de vers. Le fragment que j'en ai tiré peut donner une idée suffisante du style vif et coulant de cet écrivain. Comme source secondaire pour l'histoire de la Valachie, pourrait encore servir la Vie de St Nyphon, ainsi que l'Épithaphe de R. Buzescu de 1610 (p. 44), fameux général de Michel le Brave.

c) Chroniques rimées. A côté de ces descriptions en prose, il

lui Enachi Cogălniceanu 1774 (II, p. 102) de un interes special cultural. Apoi de același autor 1777 (II, p. 111) „Stihurile“ asupra morții sau mai bine asasinării lui Ghica Vodă o tragedie, care prin cuprinsul ei, și prin caracterul eroului principal a devenit cântec popular. Un fapt important în istoria română se leagă de acest eveniment tragic, și adică deslășirea Bucovinei de Moldova, și punerea ei supt stăpânirea Austriei.

Revoluțiunea Grecilor la 1821 cunoscută supt numele de Eterie s'a resimțit și în România, care pe atuncea era plină de Greci. Fazele prin care a trecut această mișcare a Grecilor în Moldova, ciocnirile cu Turcii precum și toate celelalte întâmplări ale Grecilor răsvrațiți sânt descrise de către Beldiman în Eteria 1822 (II, p. 242). Această cronică rimată e plină de observațiuni fine și de o ironie foarte delicată. Am reproduș începutul, care caracterizează atât mișcarea cât și suferințele ce a adus țării, și apoi întâia „ciocnire între Greci și Turci“, caracteristică pentru vitejia fie căreia părți.

Cu aceasta se încheie șirul cronicelor și al letopisetelor din cari am crezut de cuviință a da extracte în cartea de față.

Mai pomenesc și singurul fragment vechiu de Geografie, adică aceea a Ardealului de pe la 1660—1680 (p. 175).

*
* * *

IV. Literatura estetică.

Înainte de a trece la literatura populară propriu zisă, ne vom opri puțin pentru caracterizarea literaturii poetice și romantice. Aceasta se leagă în mod firesc de literatura istorică și de literatura populară; căci nu puține din operele pomenite până aci au ajuns să devie populare, sau în parte când erau prea voluminoase, sau în întregul lor, când erau mai mici; iar subiectul, mai ales al romanțurilor, se leagă de evenimente istorice adevărate sau inventate. Operele aceste au de obște un caracter mai pronunțat de originalitate în ceea ce privește mânuirea limbii, și pregătese astfel tărâmul pentru literatura beletristică și poetică, propriu zisă, care începe a se desvolta abea în secolul al XIX^{-lea}. Literatura estetică se împarte în:

1. Romanțuri. Romanțul cel mai vechiu din literatura universală, Aethiopia ale lui Heliodor, se află și în literatură română, de pe la 1750 unde poartă numele autorului „Iliodor“ (II, p. 88) în loc de Aethiopia cum sună așurea. Această traducere română se ține atât de slavice de originalul grecesc, în cât este foarte grea de înțeles, fără ajutorul aceluși original. În glosar am dat adesea cuvântul grecesc, așa ca să se poate lămurii mai bine înțelesul ce'l are cuvântul român în acel text. Eu am re-

y a aussi quelques-unes de rimées. Ainsi la „Satire des domestiques du prince“, dans le lëtopisetz d'Enachi Cogălniceanu de 1774 (II, p. 102), présente un intérêt tout spécial de culture. Puis les Vers sur la mort ou mieux sur l'assassinat du prince Ghica (en 1777) toujours du même auteur (II, p. 111) forment un véritable drame, qui, par suite du caractère vaillant du héros principal, et de la tristesse du contenu, est devenu chant populaire. Ce qui contribue davantage à la popularité de ce chant, c'est le souvenir du tragique événement : la séparation de la Bucovine de la Moldavie et sa soumission à l'Autriche.

La Révolution grecque en 1821, connue sous le nom d'Hétérie, a eu aussi son contre-coup en Roumanie, envahie alors par les Grecs. Les phases par lesquelles a passé cette révolte dans le pays, les choes entre les Grecs et les Turcs de même que tous les autres événements qui eurent lieu sont admirablement décrits par Boldiman dans son poème : l'„Hétérie“ en 1822 (II, p. 242). Cette espèce de chronique en vers débordé en observations fines et en jets d'une ironie fort délicate. J'ai reproduit le début du poème, où l'auteur dépeint les souffrances et les calamités que cette hétérie a attirées sur le pays, ensuite la première collision entre les Turcs et les Grecs, où il raconte la bravoure relative dans les deux champs combattants.

Avec celui-là se termine la série des chroniques et des lëtopisetz dont nous avons cru bon de donner des extraits dans le présent ouvrage.

Je citerai encore pour mémoire le seul ancien fragment de la Géographie de Transylvanie faite entre 1660—1680 (p. 175).

* * *

IV. Littérature esthétique.

Avant de passer à la littérature populaire proprement dite, nous arrêterons ici un instant pour caractériser les littératures poétique et romantique, qui se rattachent d'une manière étroite à la littérature historique et à la littérature populaire; car beaucoup des œuvres rappelées ici sont arrivées à devenir populaires, soit en partie quand elles étaient volumineuses, soit dans leur entier, quand elles étaient plus restreintes. De même, le sujet le plus fréquent des romans se rattache à des événements historiques vrais ou inventés. Ces romans présentent en général un caractère plus prononcé d'originalité, en ce qui concerne le maniement de la langue et préparent de cette manière le terrain pour la culture littéraire et poétique, ou littérature esthétique proprement dite, qui commence à se développer à peine au XIXe siècle. Elle se divise ainsi :

1. Romans. — Le roman le plus ancien de la littérature universelle, les Ethiopiques d'Héliodor, se retrouve aussi dans la littérature roumaine vers 1750, où il porte le nom de l'auteur : „Héliodor“ (II, p. 88) au lieu d'„Ethiopiques“ comme ailleurs. Cette traduction roumaine suit si servilement l'original grec qu'elle est fort difficile à comprendre sans le secours du texte même. J'ai eu soin dans le Glossaire de mettre à côté du mot roumain inintelligible le terme correspondant du texte grec, afin que l'on puisse plus facilement saisir le sens du terme roumain. J'ai em-

produs o bucată foarte grafică, care conține și o traducere în proză a unui imn grecesc.

Al doilea romanț unde proza alternează cu poezie, aceasta din urmă în rime este Ierotoerit. (II, p. 178) sau „istoria lui Ierotoerit și a Aretusi“ de pe la mijlocul secolului trecut. Manuscrisul cel mai vechiu însă de care am dat este de pe la 1800. Stilul este cu mult superior celui din Iliodor și versurile aparțin liriceii grecești, ce a influențat poeziile români pe la sfârșitul secolului al XVIII^{-lea}, cărora le slujeau de modele; și în cântecetele populare lirice din secolul nostru se mai resimte acea influență. Așa în cântecetele lui Văcărescu (II, p. 160) și în unele „doine populare (II, p. 304), Anton Pann a tipărit acest romanț ca o producțiune a sa proprie și l'a făcut popular.

Un alt romanț și acela grecesc, dar de astă dată nu de amor ci mai mult cu o tendință didactică este: Critil și Andronius, Iași 1794 (II, p. 150), despre care ne lămurește foarte bine „predoslovია“ reprodusă.

Tot aci mai pomenește și traducerea în proză a Odisioii lui Homer (II, p. 82) cu totul în forma unui romanț făcută tot pe acea vreme. „Discursul lui Nestor“ și „Descrierea palatului Sirsii“ caracterizează în destulă această lucrare.

În această din urmă bucată se află singurul exemplu din secolul trecut de o formă intermediară lupchii: între lupi (pluralul regulat de la lup) și luchi forma dialectală modernă moldovenească. Forma lupchii se mai aude și prin munții Maramuroșului.

2. Poezii și versuri. De la aceste romanțe în proză simplă sau în proză rimată, trecem acuma la literatura estetică curat rimată. Cea mai veche versificațiune este Oda lui Halieiu din 1674 (p. 216) un hexamtru, curios printr' aceea că toate cuvintele din Oda sânt de origine latină și corespund întoemai cu traducerea latină, pe care am reprodus-o de aceea alături cu textul românesc.

a) Elegia. Contimpuran cu Halieiu, dacă nu chiar și ceva mai vechiu, este Miron Costin, a cărui „Viața lumii“ (p. 202), este un fel de elegie severă, tristă, o reflecșiune poetică asupra versetului din Eclesiastes: „Deșărtarea deșărtărilor și toate sânt deșarte.“ Acest cântec sună ca o jale puternică asupra nimieniciei vieții, o temă ce se cultivă adesea de scriitorii acelei epoce turburate. Tot lui îi atribuește și „Epigrama“ (p. 205) cu toate că s'a tipărit în Psaltirea lui Dosofteiu ca par'er ar fi opera acestuia din urmă. Costin însă a fost inspirat la alcătuirea acelu „Epigram“ prin citirea Psaltireii în Versuri a lui Dosofteiu. Poate chiar ea Dosofteiu să'l fi inspirat și la celelalte poeme, sau influența a fost vice-versa. Versurile și metrul se potrivește cu acele ale Psaltirii, care nu sânt decât imitate după versificațiunea polonă.

În Chiemarea a lui Loga din 1821 (II, p. 234) avem niște încercări de versificare în forma epigramelor latine.

b) Lirica. Mai bine de un secol ne desparte de la Halieiu la Poeziile lirice ale lui Văcărescu din 1796 (II, p. 160) cari sânt imitațiuni după poeziile anacreontice grecești moderne.

prunté à ce roman un fragment très graphique, qui renferme encore une traduction en prose d'un hymne grec.

Le deuxième roman, dans lequel la prose alterne avec la poésie, est „Hiérotoceryte“ (II, p. 178) ou l'histoire d'Hiérotoceryte et d'Arétuse de vers le milieu du siècle dernier. Le manuscrit le plus ancien que j'ai eu entre les mains est de 1800. Le style en est de beaucoup supérieur à celui d'Héliodor, et les vers en sont imités d'après la lyrique grecque qui a servi de modèle aux poètes roumains vers la fin du XVIIIe siècle. On ressent encore cette influence jusque dans les poésies lyriques de notre siècle. Ainsi dans les chants de Vacarescu (II, p. 160) et dans quelques „canti-lènes populaires“ (II, p. 304). Anton Pann a publié aussi ce roman comme étant son propre ouvrage et l'a rendu populaire.

Un autre roman, également grec, cette fois ne parlant pas d'amour, mais ayant un but didactique, c'est : „Crytil et Andronios“. Jassy 1794 (II, p. 150) sur lequel nous renseigne suffisamment la préface que j'ai reproduite.

Je mentionnerai encore la traduction en prose de l'Odyssée d'Homère (II, p. 82) exécutée à la même époque, et qui présente tout-à-fait la forme d'un roman. „Le discours de Nestor“ et „la description du palais de Cyré“ suffisent à donner une idée de cet ouvrage.

C'est dans ce dernier fragment qu'on rencontre l'unique exemple au siècle passé de la forme intermédiaire : lupchi entre lupi (pluriel régulier du mot lup) et luchî (forme dialectale moldave). Néanmoins, cette forme lupchi est encore en usage dans les contrées montagnaises du Marmoros.

2. Poésie. — Passons maintenant de romans en prose, ou en prose mêlée de vers, à la littérature esthétique entièrement en vers. L'exemple le plus ancien de versification est l'Ode de Halicz de 1674 (p. 216) en hexamètres curieux, en ce que tous les mots y sont d'origine latine, de manière que la traduction latine est entièrement semblable à l'ode en roumain. Afin de faire ressortir mieux l'analogie, je l'ai reproduite en roumain et en latin.

a) *Élégies.* Un contemporain de Halicz, et peut-être même un peu plus ancien est Miron Costin. Sa „Vie du Monde“ (p. 202) est une espèce d'élégie sévère, triste, ou de méditation poétique sur ce verset de l'Écclésiaste : „Vanité des vanités, tout n'est que vanité.“ Ce chant retentit comme une lamentation sur le néant de la vie qui a servi souvent de sujet aux écrivains de cette époque troublée. J'attribue au même Costin aussi l'Épigramme (p. 205) bien que, dans le Psautier de Dosithée, on l'ait inséré sous le nom de ce dernier. Il se serait, à la confection de cet Épigramme, inspiré à la lecture du Psautier. Peut-être même que Dosithée lui a suggéré aussi les autres poèmes qu'il a composés, ou bien encore que l'influence a été réciproque. Les vers et les mètres de Costin se rapprochent de ceux du Psautier, qui ne sont eux-mêmes qu'une imitation de la versification polonaise.

Dans l'„Invocation“ de Loga de l'an 1821 (II, p. 234) nous avons un essai de versification des épigrammes dans le genre de ces mêmes productions latines.

b) *Lyrique.* Plus d'un siècle sépare Haliczu de l'époque des Poésies lyriques de Vacarescu (en 1796 II, p. 160) imitées des poésies anacréontiques de la littérature grecque moderne.

c) Epica. Un alt stil de poezie se dezvoltă în Transilvania, stilul cântecelor populare rapsodice, așa în Arghir și Elena a lui Barac din 1800 (II, p. 172) care este un basm versificat, și a ajuns carte populară. Dând de două redacțiuni ale acestei poeme, am reprodus atât textul comun cât și variantele. Clain a versificat un imn în Acathist (II, p. 186).

Răsipirea Ierusalimului, a fost povestită în versuri, poporului român de către același Barac la 1821; care a însoțit poema cu note explicatoare și cu o introducere, pe care am reprodus aci (p. 235). Iară Patima lui Christos s'a cântat de Vasile Aaron la 1802 (II, p. 190) în același metru ca acela al lui Barac din Arghir. Partea reprodusă ne dă impresiunea justă a acestei poeme religioase.

De povești și evenimente istorice puse în versuri, precum sânt versurile lui E. Cogălniceanu, sau Eteria lui Beldiman, am pomenit deja în cursul acestei introduceri când cu literatura istorică.

d) Satira este represintată prin Caracterele lui P. Mumuleanu din 1825 (II, p. 246). Limba nu este cea mai aleasă, se vede deja începutul mișcării literare moderne; iar versurile sânt departe de a fi tot atât de netede și curgătoare cum sânt de pildă acele ale lui Barac.

Un fel de cântec lumesc reprezintă Versul Cotronței al lui Petre Furdui din 1818 (II, p. 223), o odă în onoarea băii din Cotronța și a belșugului ce a adus tuturor ce lucra acolo. Textul acesta mai este important și din punctul de vedere filologic, fiind un text dialectal.

La aceasta se rezumă mai tot ce am reprodus din vechia literatură estetică românească, sau mai bine din cea romantică și lirică, care nu s'a prea bucurat de mare popularitate în veacurile trecute. Versificațiunea artificială era o floare exotică și modele de poezie și versificațiune, precum le presintă literatura clasică nu pătrundeau în țară, înconjurată cum era de un val slavon și de altu grecesc. Numai câte puțin se strecorea prin mijlocirea literaturii grecești, și ce venea nu era nici clasică nici perfectă.

* * *

V. Literatura populară.

Nescriind aci istoria literaturii române, ci facând numai o dare de seamă critică asupra coprinsului acestei cărți, reunese supt acest titlu mai tot ce a rămas neatins până aci, și adică atât literatura populară scrisă cât și cea nescrisă, literatura fabulei, a satirei, a poveștii, a calendarului și a tot ce depinde de dânsul în materie astrologică, și superstițioasă. Toate aceste sânt mai mult sau mai puțin rezultatul ficțiunii poetice și nu intră nici în categoria teologiei, nici în cea a legislațiunii și nici în cea a istoriei propriu zise. Se leagă însă de literatură romantică care îi precedă aci. Singura diviziune mare ce voi face va fi între literatura populară scrisă și cea nescrisă.

c) Épique. Un autre genre de poésie se développe en Transylvanie ayant le caractère des chants populaires rhapsodiques : Ainsi „Arghir et Hélène“ de Barac publié en 1800 (II, p. 172) qui n'est qu'un conte versifié, devenu populaire. Ayant entre les mains deux rédactions de ce poème, j'ai reproduit le même fragment de toutes les deux. Clain a versifié un hymne dans l'Acathiste (II, p. 186).

La „Dispersion de Jérusalem“, sorte de tragédie élégiaque, fut mise en vers par ce même Barac en 1821 (p. 235), et accompagnée de notes explicatives et d'une Introduction, reproduite par moi. La „Passion“ de Christ fut chantée en 1802 par Vasile Aaron (II, p. 190) dans le même mètre que celui de Barac dans son „Arghir“. Le fragment emprunté nous donne une idée exacte de la nature de ce poème religieux.

Quant aux événements historiques et aux contes, racontés en vers, il a été déjà question dans le cours de cette Introduction, comme par exemple les vers de Çogalniceanu ou l'Étérie de Beldiman.

d) Satire. La Satire est représentée par „les Caractères“ de Muleanu de 1825 (II, p. 246). La langue n'y est pas très choisie, on y trouve déjà l'influence du mouvement littéraire moderne qui commençait à germer. Les vers également sont loin d'être aussi clairs, aussi coulants que ceux de Barac par exemple.

C'est une espèce de chant profane que nous trouvons dans le „Versul Cotronçei“ par Petre Furdul en 1818 (II, p. 223), ode en l'honneur de la mine de Cotronça et de la richesse qu'elle a procurée à tous ceux qui y ont travaillé. Ce texte est, de plus, important au point de vue philologique, comme texte dialectal.

Voilà à quoi se résume tout ce que j'ai emprunté à l'ancienne littérature poétique roumaine, ou plutôt à la littérature des romans et des productions lyriques, qui, paraît-il, n'a pas joui d'une trop grande popularité dans les siècles antérieurs. La versification artificielle était une fleur exotique. La poésie classique ne pénétrait pas dans le pays, entouré comme il était d'un mur slave ou grec. La versification grecque a eu plus d'influence que l'autre, mais tout ce qui s'importait n'était ni classique, ni parfait.

* * *

V. Littérature populaire.

Comme je n'ai pas la prétention d'écrire dans l'Introduction une histoire de la littérature roumaine, mais simplement de donner un aperçu critique du contenu de ce livre, — je réunirai sous le titre ci-dessus tout ce qui n'a pas été traité jusqu'ici, à savoir la littérature populaire écrite ou orale, les fables, les satires, les contes, les calendriers, et ce qui dépend de ce dernier en matière astrologique ou superstitieuse. Toutes ces productions différentes sont le résultat plus ou moins de la fiction poétique et ne rentrent en aucune façon ni dans le domaine de la théologie, ni dans celui de la législation et de l'histoire, mais se rattachent cependant à la littérature romantique, que nous avons vue précédemment. La seule grande division que j'établirai sera entre la littérature populaire écrite et orale.

Literaturei populare atât celei scrise și celei nescrise am dat un loc însemnat în Chrestomatic, căci este cea mai interesantă și cea mai importantă atât prin coprinsul cât și prin forma ei. La formarea ei au contribuit de o potrivă atât literatura slavonă cât și cea grecească. De altă parte s'a identificat într' atâta cu poporul în cât a priimit cu desăvârșire un colorit național, atât ea limbă cât și ea formă și tendință. Literatura populară, cea nescrisă, culeasă din gura poporului, este cu totul expresiunea firească a acestui din urmă, chiar atuncea când fondul se datorește literaturei scrise. Atât în literatura populară scrisă cât și în cea nescrisă avem atât opere în proză cât și alte în versuri.

Multe din textele pomenite și descrise până aci aparțin cu drept cuvânt acestui soi de literatură; așa o parte însemnată din teologie precum erau poveștile apoerife, viețile de ale sfinților, descrierile de minuni și de vedenii; apoi poveștile din domeniul istoric: legendele din Hronograf, poveștile din Neculcea, descrierea idolilor slovenești și alte de felul acestora. Cărțile de legi de asemenea conțin o materie destul de bogată, care aparține credințelor și obiceiurilor populare, precum sânt legile canonice privitoare la vrăjii și vârcolaci, dar toate acestea sânt măi mult ilustrațiuni sau elemente din literatura populară scrisă, nu însă cărți populare de sine stătătoare, dor numai câte-va din cele teologice cari au reușit a fi tipărite ca atari alătura cu alte producțiuni populare.

I. LITERATURA POPULARĂ SCRISĂ. Adevărata literatură populară scrisă este reprezentată în cartea de față prin următoarele texte.

A) **Proza.** a) Alexandria sau povestea lui Alexandru Machedon, cunoscută deja de Costin (v. mai sus). Am reprodus măi întâiu dintr'o Alexandrie copiată la 1784 (II, p. 132) două epizode interesante din faimoasa epistolă, unu „întâlnirea cu pitei“ și cel-l-alt „călătoria la raiu“, care se măi află în literatura română și în povestea sf-lui Macarie. Iar dintr'un alt manuscris din 1799, care reprezintă o verziune cam deosebită de cea dintăi am reprodus (II, p. 166) „începutul“ și bucata analoagă despre „călătoria la raiu,“ care arată deosebirea între aceste două verziuni. Originalul primitiv pentru amândouă este verziunea slavonă.

b) Halimaua din potrivă sau „Aravicon Mythologicon“ precum arată și numele este o traducere ce s'a făcut din grecește, pe la mijlocul secolului trecut. M'am slujit de manuscrise din 1783 (II, p. 128) și am reprodus un fragment din „călătoria lui Sevah“, adică Sindbad și „descrierea tronului lui Solomon“ care aparține la „1001 de zile“. Din această carte și din 1001 de nopți s'a alcătuit originalul grecesc.

c) De la aceștia trecem la istoria lui Sindipa tradusă din grecește și tipărită la Brașov 1802 (II, p. 188), din care am reprodus „începutul“ și „o pildă a filosofului al cincilea“.

d) Nu din grecește ci din slovenește a fost tradusă istoria lui Archir și a nepotului său Anadam. Manuscrisul cel măi vechiu

La littérature populaire, tant orale qu'écrite, tient une place importante dans la Chrestomathie, par la raison qu'elle est du plus haut intérêt, autant pour le fond que pour la forme. La littérature slavone et la littérature grecque ont également contribué à sa formation. D'autre part, elle s'est identifiée complètement avec la nature du peuple au milieu duquel elle a acquis, en se développant, un coloris national. Quant à la littérature populaire orale, recueillie de la bouche du peuple, elle est tout-à-fait l'expression naturelle de ce dernier, alors même que le fond est emprunté à la littérature écrite. Dans la littérature orale comme dans celle écrite, on trouve des productions en prose et en vers.

Un grand nombre de textes mentionnés et décrits jusqu'ici appartiennent à proprement parler à ce genre de littérature. Ainsi une partie considérable du domaine théologique telle que : des contes apocryphes, des vies des Saints, des récits de miracles et de visions; de même des contes appartenant au domaine historique, comme les légendes du „Hronograf“, les récits du Neculcea, la description des divinités slavones et ainsi de suite. Les livres de lois contiennent également un fond assez riche traitant des croyances et des mœurs populaires; ainsi certaines lois canoniques concernant les sorcelleries et les vampires. Tout ceci cependant ne forme que des éléments de la littérature écrite et non pas des livres populaires stables, sauf quelques parties du domaine théologique qui ont eu la chance de se voir imprimées en livres séparés et de passer dans la littérature populaire.

I. LITTÉRATURE POPULAIRE ÉCRITE. La véritable littérature populaire est représentée dans la Chrestomathie par les textes suivants :

a) **Prose.** a) L'„Alexandria“ ou le récit d'Alexandre de Macédoine, connue déjà à Costin (voir plus haut). J'ai tiré tout d'abord d'une copie manuscrite de 1784 (II, p. 132) deux épisodes importants de la fameuse „lettre“, l'un roulant sur „la rencontre avec les nains“ et l'autre décrivant „le voyage au Paradis“, qu'on trouve également dans la Vie du St Macaire. Un autre manuscrit, datant de l'an 1799, dont la version offre quelques variantes, m'a fourni (II, p. 166) „le chapitre premier“, ainsi que le même „voyage au Paradis“, qui servira de parallèle au précédent. L'original ayant servi aux deux manuscrits, est en slavon.

b) La „Halima“ ou l'„Aravicon Mythologicon“, ainsi que le prouve son nom, est, par contre, une traduction faite sur le grec moderne vers le milieu du siècle dernier. Je me suis servi d'un manuscrit de 1783 (II, p. 128) duquel j'ai tiré un fragment du „voyage de Sovah“ (Sindbad) et un autre „la description du trône de Salomon“, qui appartient aux „Mille et un jours“. L'original grec n'est en réalité qu'une compilation de ce livre avec les „Mille et une nuits“.

c) En troisième lieu, nous avons l'histoire de Syndipa, traduite du grec et imprimée à Braşov en 1802 (II, p. 188), dont j'ai tiré le chapitre du commencement ainsi qu'un apologue du cinquième philosophe.

d) L'„Histoire d'Arghir et de son neveu Anadam“ est tirée, non du grec, mais du slavon. Le manuscrit le plus ancien date de 1784 (II,

este de la 1784 (II, p. 134) ceea ce nu însemnează însă data traducerei, ci numai data copieii. Această istorie este interesantă pe de o parte prin „pildele și învățăturile“ ce conține (II, p. 134) și de alta prin „isprăvile lui Archir“, cari se aseamănă foarte mult cu acele atribuite lui Isop.

e) Viața lui Esop se află în literatură română totdeauna unită cu fabulele lui Esop. Această viață este tradusă din grecește. Textul cel mai vechiu se pare a fi acela din manuscrisul de pe la 1705 din care am reprodus (p. 350) atât părți din „viață“ cât și unele „fabule“. O altă traducere, sau modificare anonimă apară la 1812 (II, p. 207). Dintr'aceasta am reprodus o altă parte din „Viață“, care este importantă fiind mai identică cu viața lui Archir de mai sus. Legătura între Archir și Esop este o chestiune de literatură universală, și eu nu o pot disenta aci. Mă mulțumesc a pune textele față în față. Amândouă cărțile au devenit cărți populare, și istoria lui Archir a fost publicată de Anton Pann, fără a se pomeni de dânsul că este tiparul unui manuscris și că nu este lucrarea lui proprie.

f) Pe lângă aceste fabule simple, mai avem și Fabulele moralicești ale lui Tichindeal 1814 (II, p. 212) traduse fără îndoială de dânsul dupe vre-o carte străină, de care n'am dat încă. Stilul pedantic și o limba care e departe de a fi clară denotă îndestul lipsa de originalitate. Nici nu sânt toate fabulele dintr'aceea carte fabule în adevăratul înțeles al cuvântului, unele fiind anecdote și snoave precum e No. 126 (p. 214) o snoavă bine cunoscută în literatura universală. „Povestea pitpălăcii“ (No. 150) mai are o paralelă în carte, și adică din colecțiunea populară a lui Ispiroescu (II, p. 367) care se mai află aci și în dialectul din Hațeg (II, p. 262).

g) Viața lui Bertoldo tradusă din grecește o avem în două versiuni, una mai dezvoltată într'un manuscris din 1779 (II, 118) și alta mai scurtă tipărită la 1799 (II, 168). Această ultimă dezvoltare a poveștii lui Solomon și Marcolf e caracteristică prin mulțimea pildelelor și zicătoarelor populare ce conține. Dintr'această viață am reprodus anume acele părți ce stă în legătură cu literatura populară neserisă. „Vicleșugul lui Bertold“ (p. 118) se regăsește într'o snoavă populară a lui Anton Pann, iar „Învățăturile“ sânt proverbe și zicătoare populare române. Tot așa se regăseseră paralele la bucățile reproduse din edițiunea din 1799 în „dialogul lui Cavella“ (II, p. 366).

h) Pe lângă aceste pilde din viața lui Bertoldo, mai avem și culegeri speciale de pilde, precum sânt: Pildele filosoficești, tipărite la Târgoviște 1713 (II, p. 4) al căror original e grecesc. Aceste sânt zicătoarele antichității clasice și ale părinților bisericeii culese la un loc. O colecțiune foarte bogată se datorește lui Goleșcu 1830. Din autograful acestuia am reprodus (II, p. 255) câte-va pilde și istorioare.

i) Istoria legendară a animalelor o avem în Physiologus, din 1774 (II, p. 109) din care am reprodus unele dintr'acele ce sânt, sau mai vestite, sau au devenit populare; iar istorie poamelor (II, p. 97) este „condemnatio uvae“ care se află puțin modificată și în Povestea vorbii a lui Anton Pann.

k) De la această clasă trecem la **Calendarul** și la literatura astromo-astrologică. Cel mai vechiu Calendar tipărit este acela

p. 134), qui n'est point du tout l'année de la traduction, mais celle où la copie a été faite. Cette histoire est importante d'un côté par les maximes et les conseils qu'elle renferme (II, p. 134) et d'autre par les exploits d'Arghir qui ressemblent en quelque sorte à ceux attribués à Esope.

e) La Vie d'Esopo, traduite du grec, se trouve toujours, dans la littérature roumaine, réunie aux fables du même sage. Le texte le plus ancien paraît être le manuscrit de 1705, auquel j'ai emprunté (p. 350) des passages de la Vie et un très petit nombre de fables. Une autre traduction, ou copie modifiée anonyme, parut en 1818 (II, p. 207) : j'en ai tiré une autre partie de la Vie, importante en ce qu'elle ressemble à la vie d'Arghir. Comme la ressemblance entre les Vies de ces deux personnages présente un problème de littérature générale, je ne puis le discuter ici. Je me contente de placer les textes l'un en face de l'autre. Les deux livres devinrent également populaires, et l'histoire d'Arghir a encore été éditée par A. Pann, qui, loin de mentionner le manuscrit ancien, donna l'ouvrage comme sien.

f) Outre les fables simples d'Esopo, nous avons encore les „Fables morales“ de Tichindéal, publiées en 1814 (II, p. 212) et qu'il traduisit sans doute d'un ouvrage étranger, dans un style pédantesque et dans une langue obscure qui dénote l'insuffisance et le manque d'originalité. A part cela, ces fables ne sont pas toutes des fables dans le sens véritable du mot, mais plutôt des anecdotes, telles que le N° 126 (p. 214) qui est une anecdote très répandue dans la littérature générale. Le conte de la caille au N° 150 se retrouve dans la collection d'Ispirescu (II, p. 367) et encore une fois dans le dialecte du Hatzeg (II, p. 262).

g) De la Vie de Bertoldo, également traduite du grec, il y a deux versions, une plus longue dans un manuscrit de 1779 (II, p. 118) et une autre plus brève imprimée en 1799 (II, p. 168). Ce livre, qui n'est que le développement du récit de Salomon et de Marcolf, offre un certain intérêt par les maximes et les dictons populaires qu'il renferme. J'en ai extrait principalement les éléments qui se retrouvent dans la littérature populaire orale. „La fourberie de Bertold“ (p. 118) se retrouve également dans une anecdote populaire d'Anton Pann; enfin les „Instructions“ sont des proverbes et des dictons populaires. De même, j'ai trouvé des parallèles dans les dialogues de Cacavela (II, p. 366) pour les parties reproduites de l'édition de 1799.

h) Outre les proverbes, renfermés dans la Vie de Bertoldo, nous avons encore des collections spéciales de maximes, telles que les „Maximes philosophiques“ imprimées à Tergoviște en 1713 (II, p. 4) dont l'original est grec. Ce sont les maximes de l'antiquité classique à côté de celles des Pères de l'église. On doit à Golosen une très riche collection faite en 1830 (II, p. 255). J'ai tiré du manuscrit autographe un certain nombre de maximes et d'historiettes.

i) L'histoire fabuleuse des animaux se trouve dans le Physiologus de 1774 (II, p. 109) dont j'ai reproduit les parties les plus connues, qui sont devenues populaires. Quant à l'histoire de la vigne (II, p. 97), qui n'est que la „condemnatio uvae“, elle se retrouve légèrement modifiée dans la „Provestea vorbii“ d'Anton Pann.

k) Passons maintenant au **Calendrier** et à la littérature astro-nomo-astrologique. Le plus ancien calendrier imprimé est celui de

tipărit la Braşov 1733 (II, p. 26) din care am reprodus o parte din „Astrologhie“ şi nişte „arătări pentru seminţe“ şi „lăsare de sânge“. Se vede că este un tipar mai nou după o traducere veche care s'a făcut după un original slovenese. Părţile constitutive ale acestuî soîu de Calendar se şi regăsesse prin manuscrise mai vechi. Aşa:

α) Gromovnicul sau oracolul după tunet, pe care l'am reprodus (I, p. 175) şi care este din a doua jumătate a secolului al XVII^{-lea} (ca. 1660—1680). Cel-l-alt Gromovnic, reprodus după un manuscris din 1799 (II, p. 164) este mult mai dezvoltat decât cel dintăiu. Subiectele pomenite sânt mult mai numeroase, şi se întinde mai asupra întregului cerc de interese sociale.

β) Coliadnicul cel mai vechiu, adică oracolul după ziua când cade crăciunul se află într'un manuscris de pe la 1750 (II, p. 58) şi aci e o limbă bogată în expresiuni. Tot acolo este şi descrierea „zilelor rele de peste an“ în care românul nu va începe nici un lucru.

γ) Zodiarul (II, p. 66) ne arată credinţa astrologică în influenţa zodiilor asupra caracterului şi a vicîii omului care se naşte supt cutare sau cutare planetă.

δ) Trepetnicul conţine oracolul întâmplărilor ce se prevestese omului prin bătaia sau tremuratul părţilor trupului. Eu am reprodus o parte din Trepetnic după un manuscris din 1779 (II, p. 122).

Toate aceste micî cărţi se bucură de o popularitate imensă, şi sânt de mare importanţă pentru istoria credinţelor şi a obiceiurilor populare. Toate pomenite până aci sânt de origine slavonă.

ι) Nu mai puţin interesantă dar nu atât de populară este Fiziognomia tradusă din ruseşte şi tipărită de Strilbeţchi în Iaşi la 1785 (II, p. 144). Părţile reproduse aci sânt acele în care se află mai multe expresiuni tehnice, şi sânt decî mai importante.

μ) Tot din acest punct de vedere al limbei am reprodus extracte variate dintr'o Carte de bucate un manuscris din 1749 (II, p. 42); care conţine o nomenclatură bogată de erburî, vinurî, numirî de animale şi expresiuni tehnice ce rar se întâlneşte într'o altă carte. Cu aceasta se încheie lista cărţilor în proză din literatura populară scrisă.

B) **Versuri.** Pe lângă aceste ni s'au păstrat şi unele producţiuni populare şi supt formă rimată. Cu drept cuvânt acestea s'ar putea considera ca aparţinând literaturii populare nescrise, dar atât pentru vechimea lor, cât şi pentru faptul că eu le-am reprodus din manuscrise vechi şi nu din colecţiuni moderne, le pomenesc aci. Aceştia vor forma trecerea de la literatura populară scrisă la cea nescrisă.

a) Cel mai vechiu monument pare a fi Cântecul de Crăciun de pe la 1650 (p. 136) unde rima abea începe a străbate; ea se dezvoltă mai târziu sub influenţa Psaltirii lui Dosofteiu.

b) Din „Cântărilor steliî“ din 1784 şi 1821 (II, p. 139), precum am arătat mai sus, unele sânt chiar psalmî versificaţi, altele li se aseamănă prin versificaţiunea.

Braşov, publié en 1783 (II, p. 26), dont j'ai reproduit un fragment de l'„Astrologie“, ainsi que certaines „indications pour les semences et pour le saignement“. On y reconnaît facilement qu'il s'agit d'un imprimé plus récent d'une ancienne traduction restée en manuscrit et faite d'après un original slavon. Les parties constitutives de cette espèce de calendrier se retrouvent dans des manuscrits plus anciens. Tel est :

α) le „Gromovnic“ ou l'oracle d'après le bruit de la tonnerre, reproduit (I, p. 175) et qui est de la seconde moitié du XVIIe siècle (1660 à 1680). Un autre „Gromovnic“, copie d'un manuscrit de 1799 (II, p. 164), est plus développé que le premier. Les sujets traités sont beaucoup plus nombreux et se rapportent presque à tout ce qui touche le cercle des intérêts sociaux.

β) Le Coliadnic le plus ancien, ou l'oracle d'après le jour où tombe le Noël, se rencontre dans un manuscrit de 1750 (II, p. 52), dont la langue abonde en expressions curieuses. Nous y trouvons encore la description des „Jours mauvais de l'année“, durant lesquels un Roumain ne doit entreprendre aucun travail.

γ) Le Zodiari (II, p. 66) nous expose les croyances astrologiques, telles que l'influence des signes du Zodiaque sur la nature et la vie de l'homme né sous telle ou telle planète.

δ) Enfin le Tropetnic renferme l'oracle des événements qui nous sont prédits par le tremblement ou le battement de quelque partie du corps. J'en ai reproduit un fragment d'après un manuscrit de 1779 (II, p. 122).

Tous ces petits livres jouissent d'une immense popularité et sont du plus haut intérêt pour l'histoire des croyances et des mœurs roumaines populaires. Ajoutons encore que tous ces livres mentionnés ci-dessus sont d'origine slavone.

l) Un ouvrage non moins intéressant, mais moins populaire, est la Physiognomie, traduit du russe et imprimé par Strilbeţchi à Jassy en 1785 (II, p. 144). J'en ai extrait principalement les fragments riches en expressions techniques, de grande importance.

m) Toujours du point de vue linguistique j'ai emprunté quelques extraits variés au livre de la cuisine, manuscrit de 1749 (II, p. 42), renfermant une nomenclature riche en herbes, en vins, en noms d'animaux et surtout en expressions techniques, qu'on rencontre fort rarement dans d'autres livres. Avec ce dernier se termine le tableau des livres, appartenant à la littérature populaire écrite et en prose.

B) **Poésie.** A côté de livres en prose, nous trouvons également maintes productions en vers. Celles-ci, à proprement parler, pourraient bien être considérées comme appartenant à la littérature populaire orale; je les mentionne ici, à cause de leur ancienneté et pour ce fait de les avoir reproduites non d'après des collections modernes imprimées, mais d'après d'anciens manuscrits. Elles formeront la transition naturelle de la littérature populaire écrite à la littérature orale.

a) Le monument le plus ancien paraît être le Chant de Noël de 1650 (p. 136), dont les rimes sont très pauvres et à peine sensibles. C'est avec le Psautier que la versification prend un certain essor.

b) Parmi les Chants à l'étoile de 1784 et 1821 (II, p. 139), comme je l'ai déjà dit plus haut, les uns ne sont en réalité que des Psaumes versifiés et quelques autres leur ressemblent par la versification.

c) Colindele din 1820 (II, p. 228), abea se distinge de aceştia în ceea ce priveşte forma, fondul însă este mult mai variat, consistând din: subicete biblice, canonice şi apocriefe, precum este „versul lui Iosif“, „al lui Adam“, şi chiar „viaţa lui Ioasaf“ care se cântă supt formă de Colindă. Această din urmă devine cu încetul „versul stroinatăţii“.

d) Descăntecele sau conjuraţiuni în potriiva draacului şi a spiritelor căsunătoare de boale (II, p. 137) sânt toate într'o proză rimată, şi într'o limbă adesea obscură. Ca incantaţiuni au fost adesea corupte de către babele şi vrăjitorii. Mult mai uşoare de înţeles sânt acele din literatura populară nescrisă, culese din viul graiu al poporului. Din cauza importanţei lor am reprodus (II, p. 338) un număr destul de însemnat.

La mai toate textele pomenite până aci, uşor se pot găsi paralele, pentru unele chiar şi izvoarele directe sloveneşti, dar nici decum greceşti. Literatura grecească n'a avut nici o înrăurire asupra clasei de jos a poporului.

II. LITERATURA POPULARĂ NESCRISĂ. Planul ce l'am urmat în şirul textelor din literatura populară nescrisă era de a urmări viaţa omului de la naştere pân la moarte, într'u cât a găsit expresiune în cântecetele populare. Apoi la fie care clasă am eules variante sau specimene deosebite de prin toate acele ţări unde se află românii; eulegând de preutindenea ceea ce mi se părea mai interesant sau din punctul de vedere al limbei, sau dintr'acel al poeziei.

A. Versuri. Indată după a) cântecul de leagăn (p. 287) urmează b) baladele: cea faimoasă despre „zidirea mănăstirei de Argeş“. Descrierea istorică se află I, p. 172, iar aci avem cea legendară. O paralelă la această din peninsula Balcanică am tipărit în dialectul românilor din Macedonia (II, p. 276). Luptele cu Turcii se oglindesc în „Mareu şi Turcu“ (p. 292) şi „Ioviţa“ (p. 293) din Basarabia şi Bucovina. Balada din Dobrogea (p. 298) este o paralelă la „Mioriţa“ destul de bine cunoscută; pe când a doua baladă „Mihnea Vodă“ tot de acolo tratează un episod din luptele cu Tatarii Nogaî. „Gruca, fiul lui Novac“ (p. 302) pare a fi o baladă serbească sau bulgărească, care s'a romanizat cu desăvârşire.

După Balade urmează c) Doine şi d) Hore, poezia lirică a tinerilor, uncori duioasă, alte ori amoroasă, una mai jalnică alta mai veselă. e) Oraţiunile la nuntele ţărăneşti (p. 310) constituie un fel de epopee mică, o naraţiune poetică în versuri a peşitului, foarte ceremonioasă, plină de espresiuni plastice şi de glume nemerite. Urmarea naturală este f) Cântecul de nuntă (p. 320) cu refrenul Lado, pe care l'am esplicat mai sus.

g) Cântecul Paparudelor în vreme de secetă (p. 320) procede cu drept cuvânt h) Cântecului de secerat din Transilvania (p. 320). După tinereţe urmează bătrâneţe, după vara urmează iarna, i) Cântecetele de stea (p. 321) es la iveală. Avem ca specimene „Cana Galilei“ şi „Moisi şi Aaron“, după cari urmează „Cântarea despre călătoria şi vedeniile sufletului după moarte“ (p. 322) care nu este decât Apocalipsul sf. Pavel (I, p. 1) versificat. De aceste se leagă k) Colindele (p. 324), de un ca-

c) Les Colinde de 1820 (II, p. 228) se distinguent à peine de ces derniers par la forme, mais en s'éloignent par le fond, qui est beaucoup plus varié; des sujets bibliques, canoniques et apocryphes, tels que le „Chant de Josèphe“, le „Chant de Adam“ et même la „Vie de Josaphat“ se chantent sous forme de „Colinde“. La dernière de ces „Colinde“ devint la „Chanson de l'Étranger“.

d) Les Incantations (II, p. 137), généralement en prose rimée et dans une langue souvent obscure, sont des conjurations contre le diable et les esprits malfaisants. Les vieilles femmes et les sorcières ont beaucoup contribué à les corrompre et à les rendre inintelligibles. Plus intelligibles sont les incantations puisées dans la littérature populaire orale. J'en ai reproduit un grand nombre à cause de leur importance réelle (II, p. 338).

Pour presque tous les textes reproduits, l'on peut facilement trouver des variantes, et pour certaines même les sources directes slovènes d'où ils proviennent. Des sources grecques il ne faut pas en chercher par ce fait que la littérature grecque n'a exercé la moindre influence sur la classe inférieure du peuple roumain.

II. LITTÉRATURE POPULAIRE ORALE. Le plan que je me suis proposé dans le choix des extraits tirés de ce genre de littérature était de suivre la vie chez le paysan roumain, depuis sa naissance jusqu'à sa mort, en tant qu'elle se manifeste dans les chants populaires, d'y joindre les variantes qui se trouvent dans les autres pays habités par des Roumains, et de reproduire partout tout ce qui me semblerait d'être d'une haute importance pour la langue et la poésie roumaines.

A. Poésie. Après a) le Chant du borceau (p. 287) viennent b) les ballades, dont la plus fameuse est celle du monastère d'Argiş. Le récit historique de la construction de ce monastère se trouve I, p. 172, ici il s'agit du récit légendaire. Une variante à ce dernier se rencontre dans le dialecte roumain de la Macédoine (II, p. 276). Les guerres entre les Roumains et les Turcs se reflètent dans „Marcu et le Turc“ (p. 292). Puis „Jovița“ de la Bessarabie et de la Bucovine (p. 293); la ballade de la Dobrogea (p. 298) pouvant servir comme parallèle à „Miorița“ très connue, et la seconde „Milnea-Voda“ aussi de la Dobrogea contient un épisode traitant des luttes avec les Tatars Nogai. „Gruia, fils de Novac“ (p. 302) paraît être une ballade serbe ou bulgare, qui s'est entièrement roumainisée.

Après les ballades c'est c) le tour des (cantilènes) Doine et d) de Hore (espèce de danse), qui sont les épanchements des âmes jeunes, tristes ou joyeux, amoureux ou douloureux. Puis e) les Oraisons aux noces des paysans (p. 310), petite épopée ou narration poétique en vers sur (la demande en mariage) le „petit“, très solennelle, abondant en expressions saillantes et en plaisanteries piquantes. Ensuite f) le chant de noco (p. 320) où le refrain Lado, au sujet duquel j'ai déjà parlé plus haut, se rencontre très souvent.

g) Le chant des Paparude, en temps de sécheresse, précède non sans raison au h) chant des semailles de la Transylvanie (p. 320). La vieillesse succède à la jeunesse, l'hiver à l'été, les i) chants à l'étoile viennent à leur tour (p. 321). Citons en fait de spécimens: „Cana Galilei“, „Moisi et Aaron“, puis „le chant sur le voyage et les visions de l'âme après

racter mai mult legendar, apropiindu-se oare-și-cum de balade, având însă un caracter mai religios, subiectele fiind adesea luate din apocrif. Refrenul *Ler-oï-leo* sau „*lerom*“ nu este decât divinitatea păgână *Lelo* de care am vorbit deja (p. LXIV). De acolo vine și *Pailie* schimbat din *Polelo* în urma unei etimologii populare.

Tot de sărbătorile Crăciunului țin și *l) Irozii* (p. 332) care reprezintă o urmă a „*Misterelor*“ din Occident. *m) Plugul* (p. 333) cântecul simbolic inaugurează cu drept cuvânt Anul nou. Noaptea de sf. Vasile, ajunul anului noi, este aceea în care se fac cele mai multe vrăjitorii. De aceea am aninat de plugul *n) Deseânteele* (p. 339) de tot felul de boale. Bogăția acestora în termeni tehnici este surprinzătoare, fondul de asemenea interesant, nu tot-deauna foarte clar. Am dat de aceea un număr mai însemnat de deseănțee. Nu departe de boala e și moartea, de aceea *o) boecetele* (p. 345) încheie șirul cântecelor populare, sau mai bine a literaturii populare în versuri.

p) O curioznică mică cârticică este apoi *A norocului și a nenorocului oglindă* (p. 346) pentru oraculul cu acul, fie care rând al unei pagini începând cu aceeași literă a alfabetului ce stă în capul paginii, rândurile de sineși stătătoare având un înțeles, și apoi în legătură cu toate celelalte.

B. Proză. Literatura populară nescrisă în proză se rezumă la basme, snoave, ghicitori și proverbe. Dintre aceste cele două din urmă au adesea forme rimate, sau aliterative. *a) Din Basme* am reprodus două caracteristice, una din Moldova (p. 348) și cea-l-altă din Muntenia (p. 353). *b) Mult mai mare e numărul Snoavelor* reproduse, sânt și jocoseria, „*povestea din Calendar*“ (p. 357), și glumețe ca „*Cacavela*“ (p. 365) paralela la „*Perette*“ (p. 360). Năsdărăniile turcești ale lui „*Nastratin Hoge*a“ (p. 364) devin snoave populare române; alte caracteristice despre „*Sărbii*“ (p. 365) și „*Țigani*“ (p. 366). Iar „*Vulpea firoascoasă*“ (p. 367) o mai cunoaștem și supt forma pedantică a lui *Țichindeal*, și în graiul *Hategului* (p. 262).

c) Ghicitoarele (p. 368) fac parte din petrecerile populare pe când proverbele și zicătoarele (p. 372) reflectă spiritul de observațiune și mlădierea limbei poporului român. Multe paralele la aceste proverbe se găsește între acele ale românilor din Istria, din suma cărora am cules numai pe acele ce se află și la românii din România.

C. Texte dialectale. Treccem acum la Dialectica adică la textele scrise în dialect curat, și nu în limba literară.

1) Muntenia. Din *Opincaru* lui *Jipescu*, am reprodus mai întâiu (p. 258) o bucată bogată în numiri tehnice și mai ales în numirile de drăgulean ce le dau țărani animalilor. Apoi alta (p. 260) cu „*numirile diavolului*“ și o legendă ce o mai întâlnim aiurea în literatura română. A

la mort" (p. 322) qui n'est que l'Apocalypse de St Paul (I, p. 1) versifiée. Viennent ensuite *k*) les Colinde (p. 324), de nature plutôt légendaire, se rapprochant en quelque sorte des ballades, mais en s'éloignant par leur caractère religieux, bien qu'on trouve parfois des colindes ayant des sujets apocryphes. Le refrain, *Ler-oi-lee* ou *ler-om*, qu'on y rencontre après chaque vers, n'est que le nom de la divinité payenne Lelo (dont j'ai déjà parlé p. LXV). De même Pailie qui n'est qu'une corruption populaire de Polelo.

Aux fêtes de Noël se rattachent encore *l*) les „Irozii" (p. 332), le Mystère d'Hérode, dont l'origine se rattache aux „Mystères" de l'Occident; *m*) la Charrue (p. 333), chant symbolique qui inaugure à raison le Nouvel an; la Nuit de St Basile est la veille du jour du nouvel an, durant laquelle s'accomplissent nombreuses sorcelleries. C'est pourquoi j'ai rattaché à la „Charrue" les *n*) Incantations (p. 339) se rapportant à la guérison de toutes sortes de maladies. Elles présentent une richesse de termes techniques surprenante, un fond également intéressant, bien que parfois non pas assez claire. J'en ai extrait un nombre considérable. A côté des maladies se tient la mort, c'est pourquoi les *o*) lamentations boceto (p. 345) finissent l'ensemble des chants populaires, ou mieux de la littérature populaire en vers.

p) Un tout petit livre très curieux est „le miroir de la bonne et de la mauvaise chance" (p. 346) pour l'oracle à l'aiguille, où chaque ligne des pages commence par la même lettre que celle qui se trouve en tête de la page et où chaque ligne séparément a une signification et est en liaison avec toutes les autres.

B. Prose. La littérature populaire non écrite et en prose se borne à des contes, des anecdotes, des devinettes et des proverbes. Les deux derniers groupes offrent également des exemples en vers rimés ou à allitérations. *a*) En fait de contes, j'en ai reproduit deux très caractéristiques, l'un de la Moldavie (p. 348) et l'autre de la Valachie (p. 353). *b*) Le nombre des anecdotes extraites est plus grand; on trouvera parmi elles des joco-seria, le conte du Calendrier (p. 357), ainsi que les plaisanteries de Cacavela (p. 365), un parallèle à „la Perette" (p. 360), les „Facéties de Nasr-eddin Hodgè" (p. 364), devenues des anecdotes populaires roumaines, et d'autres facéties sur le compte des Serbes (p. 365) et des Tsiganes (p. 366). „Le Renard philosophe" (p. 367) se retrouve encore dans le langage du Hatzeg et aussi sous la forme pédantesque que lui a donné Tsikindéal (p. 262).

c) Les Devinettes (p. 368) se rattachent aux jeux de la jeunesse, tandis que les Proverbes et les Maximes (p. 372) reflètent l'esprit d'observation et la souplesse de la langue du peuple roumain. Des variantes de ces proverbes se retrouvent chez les Roumains de l'Istrie. En fait de ces derniers, je n'ai reproduit que les proverbes qui existent aussi en Roumanie.

C. Textes dialectales. De là nous sommes passé à l'étude des dialectes, c'est-à-dire aux textes écrits dans un dialecte et non dans la langue littéraire.

1) Valachie. L'Opincaru de Jipescu, rédigé en dialecte valaque, m'a fourni d'abord un chapitre très riche en termes techniques et en noms de caresse que les paysans donnent à leurs animaux (p. 258); puis un

trecea bucată conține apoi niște „credințe populare despre ursu, ariciu și pălajenu“.

2) Hațeg. Dialectul din țara Hațegului ni se înfățișează în snoava muntenească de mai sus, schimbată în graul locului. Intocmai precum am văzut același fenomen petrecându-se în secolul XVII-lea între literatura moldovenească și cea muntenească.

3) Macedonia. Din dialectul Macedo-român având mai multe publicațiuni la îndemână, am putut alege și din proză și din versuri. Avem și snoave (p. 263) și basme (p. 268), și cântice populare ce se aseamănă cu doinele (p. 273) și o baladă despre „podul de Narta“ (p. 277) o paralelă la „Mănăstirea de Argeș“, și în sfârșit o altă baladă tradusă din franțuzește din dialectul provençal.

4) Istria. Mai restrâns era materialul Istrian. Pe lângă Tatăl nostru în două variante (p. 283 și 285), Crezu (p. 283) și cele zece porunci (p. 285) am mai reprodus și două snoave (p. 282 și p. 286) o fabulă (p. 282), o poveste (p. 283) o mică descriere a obiectelor din casă (p. 285) și câteva proverbe (p. 285). Basmele și snoavele ne arată și mai bine construcțiunea sintactică a acestui dialect, care de altmintrelea ca fonetică se aseamănă, precum vom vedea, foarte mult în unele particularități cu câte-va din textele cele mai vechi daco-romane. La „Tatăl nostru“, „Crezu“ și cele „zece porunci“ avem paralele în Catechismul popei Grigorie, iar cât privește proverbele mai toate se regăseseră, în gura românilor din Dacia Traiană.

Aceste multiple considerațiuni istorico-literare înșirate până aici m'au călăuzit la alcătuirea acestui mozaic din fragmente culese din vechea literatură română. Fie care părțicică își are înțelesul și importanța ei deosebită, toate împreună formează tabloul viu al vieții intelectuale și literare a poporului Român din cele din urmă trei secole.

* * *

II. Impărțirea dialectală.

Materia întreagă se mai poate împărți și după limba în care sânt scrise acele texte. Un fenomen de importanță capitală trebuie pomenit și lămurit înainte de toate, de oare ce a înrăurit într'un mod fundamental asupra alegerei textelor ce am publica în Chrestomatie.

Dacă urmărește cineva textele reproduse din cărțile tiparnice bisericești, ușor va putea constata aici în literatura română același mers al dezvoltării limbistice ce ni'l prezintă celelalte limbi literare, și adică: după fluctuațiunii și nehotărâri naturale la început, limba literară se fixează cu înecut și capătă o formă hotărâtă. Cu cât dezvoltarea literară este mai mare cu atât mai mult devine limba literară o limbă artificială, deosebindu-se din ce în ce mai mult de limba propriu zisă a poporului.

autre (p. 260) contenant les noms du diable et une légende qu'on retrouve encore dans la littérature roumaine; et enfin un troisième chapitre traitant des croyances populaires relatives à l'ours, au hérisson et à l'araignée.

2) Le dialecte du Hatzeg est représenté par l'anecdote valaque mentionnée plus haut, modifiée d'après le langage de la localité. On a vu d'ailleurs le même phénomène se produisant au XVIIIe siècle dans les littératures valaque et moldave.

3) Quant au dialecte macédo-roumain, ayant eu à ma disposition beaucoup plus de publications, tant en vers qu'en prose, j'en ai fait un choix plus varié. On y trouvera donc des anecdotes (p. 263), des contes (p. 268), des chansons populaires se rapprochant des cantilènes (p. 273), une ballade „le Pont de Narta“ (p. 277) pouvant servir de parallèle à la légende du „Couvent d'Argis“, et enfin une ballade traduite du provençal.

4) Le dialecte de l'Istrie, par contre, nous a offert un domaine moins étendu. Outre le Pater en deux variantes (p. 283 et 285), le Credo (p. 283) et les dix commandements (p. 285), j'ai encore reproduit deux anecdotes (p. 282 et 286), une fable (p. 282), un conte (p. 283), une courte description des objets d'une chambre (p. 285) et un petit nombre de proverbes (p. 285). Les contes et les anecdotes nous mettent à même de connaître la construction syntactique de ce dialecte, qui, quant à la phonétique, ressemble beaucoup, par certaines particularités, comme l'on verra à quelques-uns des textes daco-roumains les plus anciens. Le „catéchisme“ de l'abbé Grégoire de Mabaciu offre des parallèles au Pater, au Credo et aux Dix commandements. Quant aux proverbes, on les retrouve presque tous dans la bouche des Roumains de la Dacie Trajane.

Ce sont ces multiples considérations historico-littéraires, énumérées jusqu'ici, qui m'ont aigé à élever cette mosaïque de fragments tirés de l'ancienne littérature roumaine. Tous ces fragments, dont chacun a son sens et son importance propres, constituent, en leur ensemble, le tableau le plus animé de la vie intellectuelle et littéraire du peuple roumain, durant les trois derniers siècles.

* * *

II. Division dialectale.

La matière toute entière pourrait encore être divisée selon les idiomes dans lesquels les textes ont été écrits. Il est le moment maintenant de mentionner et d'expliquer ici un phénomène d'importance capitale, qui a exercé une profonde influence sur le choix des textes insérés dans la *Chrestomathie*.

Si l'on passe en revue les extraits tirés des livres ecclésiastiques imprimés, l'on peut facilement constater dans la littérature roumaine, le même développement linguistique suivi par toute autre langue pour devenir littéraire; une langue, après de longs tâtonnements et des fluctuations naturelles, commence à se fixer peu à peu et à revêtir une forme précise, à mesure qu'elle avance; et plus le développement est grand, plus la langue littéraire devient une langue artificielle, en s'éloignant de plus en plus de la langue populaire.

Intocmai așa s'a întâmplat și cu limba literară română. Cărțile tipărite în secolul întâiu al literaturii, adică de prin secolul al XVII^{-lea}, la început reprezintă nuanțe dialectale mai pronunțate. Limba unei cărți nu se potrivește întocmai cu limba unei alte cărți, altfel identice în coprins. Pe la începutul secolului XVIII^{-lea} însă limba bisericească, adică a cărților întrebuințate în slujba bisericeii devine aproape uniformă munteană, formele dialectale dispărând din ce în ce în mai mult și cu greu se poate preciza originea adevărată a unei atare cărți bisericești tipărite. Cărturarii încep a scrie toți într'un fel, întrebuințând aceeași limbă literară. Devine deci din ce în ce mai greu a fixa dialectul anume de care ține o cartea în chestiune. Numai în manuscrisele se păstrează mai bine caracterul dialectal. De aceea am preferit texte manuscrise și populare.

Dacă vorbesc aci de dialecte, înțeleg acele mici diferențe ce se pot observa între textele tipărite sau scrise din Transilvania, și cele din Muntenia și Moldova. Sânt într'adevăr mai mult nuanțe de dialect, decât dialecte propriu zise; toate deosebirile între dânsele mărginindu-se mai numai la schimbări de vocale, la pierderea sau reținerca unor sunete speciale, precum e **С** cirilic care corespunde cu **д** = **dz** (mai ales la cuvintele de origină latină unde **д** latin s'a sibilat în **dz**) care de pildă în dialectul din Muntenia s'a pierdut cu desăvârșire și a fost înlocuit prin **з** (**z**) simplu. (Toate cuvintele unde **С** s'a păstrat sânt însemnate în glosar alături de cele cu **z**), apoi **Ѹ** = **ж**, **ѡ** = **ж**, d. e. **агѣтор** = ajutor, **гѣудец** = judec. Alte mici deosebiri se pot observa la formarea pluralilor fem. în **ă** unde singul. este în **ă**, pe când în alte locuri pluralul se formează în **e**, d. e. **casă**, **masă** etc. (v. glosar); mai este terminațiunea **-riu**, de la participlele adiectivale, care alocurea nu este de cât **-r**, d. e. **luătoriu**, **-or**; **lucrătoriu**, **-or** etc. (v. glos.). Ca formă dialectală se mai poate pomeni **è** în loc de **ea** la terminațiunea Infinitivului apocopat la verbele de conjugarea a doua, tot așa la a treia pers. sing. Imperfect, d. e. **vedè** sau **vidè** în loc de **vedea** etc. sau **i** în loc de **e**. Toate aceste sânt deosebiri așa de mici încât adesea devine foarte greu de a se pronunța asupra provenienței locale a unor texte cu atări forme.

Un fenomen important, care leagă dialectul român vorbit în creerii munților Transilvaniei cu a cel din Istria mai este înlocuirea lui **u** între vocale în **r**, un fenomen care și a căpătat de aci numele de Rotacism, care cu mici excepțiuni nu s'a generalizat în limba română.

Pe lângă cele pomenite până aci mai este și un alt fapt de considerat în ceea ce privește greutatea de a fixa caracterul dialectal al unei opere române; și adică că locul unde s'a tipărit sau s'a copiat o carte nu este totdeodată și locul unde s'a alcătuit acea carte. Nu arare ori o carte scrisă într'o parte a țării a fost sau tipărită ațurea, sau, ceea ce se întâmplă foarte des, sau a fost copiată retipărită ațurea, precum s'a întâmplat cu **Cazania** lui **Varlaam**, care a devenit **Cazania** de la **Deal**. Un manuscris de origine moldovenească de pildă a fost copiat pentru a doua oară sau a fost prelucrat într'un alt dialect (**Hronografele**, **Alexandria** etc.). Locul unde s'a tipărit o carte nu poate deci din capul locului să dovedească într'un mod absolut proveniența ei. Așa avem d. e. **Psaltirea** lui **Dosoftheiu**, **Mitropolitul Moldovei**, scrisă într'un dialect pe cât se poate de pronunțat moldovenesc, a fost tipărită

Un fait analogue s'est passé dans la littérature roumaine. Les livres imprimés durant le XVIIe siècle, c'est-à-dire le siècle du début de la littérature, présentent des nuances dialectales très visibles, de façon que la langue d'un ouvrage ressemble fort peu à celle d'un autre ouvrage, bien qu'identiques quant au fond. C'est à peine vers la fin du XVIIIe siècle que l'idiome (valaque) usité par les églises acquiert une certaine uniformité, les formes dialectales disparaissent de plus en plus, et il est très difficile désormais de préciser l'origine locale d'un livre ecclésiastique imprimé. Tous les écrivains presque commencent à écrire de la même façon, en se servant de cet idiome littéraire. En un mot, il est presque impossible de reconnaître le dialecte dans lequel ces livres ont été écrits. C'est dans les manuscrits seulement que les traces dialectales sont très visibles, et c'est pourquoi j'ai donné la préférence aux textes populaires et à ceux tirés des manuscrits.

Je comprends par dialecte les petites différences que présentent entre eux les livres imprimés ou écrits en Transylvanie, en Valachie et en Moldavie. En effet, il s'agit plutôt de nuances dialectales que de dialectes proprement dits, vu que les différences se bornent à de simples changements de voyelles, à la perte ou à la conservation des certains sons spéciaux, tels que **ѕ** cyrillique qui correspond à **dz** (principalement dans les mots d'origine latine où **d** latin s'est adouci en **dz**) disparu complètement du dialecte valaque, où il a été remplacé par un simple **з** (**z**). (Tous les mots dans lesquels **ѕ** s'est conservé ont été, dans le glossaire, mis à côté de ceux avec **z**), puis **ѣ** = **ж**, **ѣ** = **j**, comme par exemple **агітор** = **ајтор**, **гіудец** = **јудец**. Il y a encore à remarquer certaines autres petites différences dans la formation des pluriels féminins en **ă**, dont le singulier est en **ă**, tandis qu'ailleurs le pluriel se forme en **e** : **casă**, **masă**, etc. (voir le glossaire); et enfin, aux participes adjectivaux, les terminaisons en **rău**, qui parfois n'est que **-r** : **luătorău**, **-or**; **lucrătorău**, **-or**, etc. (v. le glos.). On pourrait encore signaler, comme nuances dialectales, **è** au lieu de **ea** comme terminaison de l'Infinitif apocopé dans les verbes de la seconde conjugaison, ainsi qu'à la troisième personne du singulier de l'Imparfait : **vedè** ou **vidè**, etc., et **l** au lieu de **e**. Toutes ces différences, comme l'on voit, sont en réalité si insignifiantes qu'on est fort embarrassé de se prononcer sur la provenance locale des textes.

Il reste pourtant à ajouter un phénomène très important, particulier au dialecte de la Transylvanie carpathine, et qui n'est pas étranger non plus à celui de l'Istrie; c'est le phénomène qui consiste dans le remplacement de **u** par **r** entre deux voyelles, et auquel on a donné le nom de Rotacisme. Sauf quelques exceptions, on ne les rencontre pas dans la langue roumaine de la Valachie et de la Moldavie.

Il y a, en outre, un autre fait digne de remarque : c'est la difficulté de préciser le caractère dialectal d'un livre par ce fait que l'endroit où il a été imprimé n'est pas toujours le lieu de sa composition. Fréquemment un livre écrit dans une ville a été imprimé dans une autre ville, ou encore le même livre se trouvait, ce qui arrivait parfois, réimprimé ailleurs, comme par exemple le cas se présente avec la „Cazania“ de Varlaam et la „Cazania“ de Déal. Des manuscrits d'origine moldave sont copiés ou refaits dans un autre dialecte, comme les „Hronograf“, l'„Alexandrie“, etc. Par

în Uniev (Russia) sau Dottrina Christiana a lui Vitt. Pilutio scrisă de asemenea în dialectul moldovenese a fost tipărită la Roma; tot așa cărți tipărite în Brașov nu sânt în tot-deauna de proveniență transilvăneană.

Călăuzit dar de acele forme caracteristice ce am însemnat mai sus, — totuși ținându-se seamă de greutatele ce am înșirat până aci — și de indicațiunile literare interne, am putea subdivide textele în trei mari grupe, corespunzând cu cele trei țări unde înfloria literatura română. Dintre aceste 1) dialectul de Nord sau din Moldova se deosebește într'un mod mult mai precis de 2) cel de Sud sau din Muntenia decât 3) cel din Transilvania, care pe lângă particularitățile proprii lui, mai are alte prin care se aseamănă când cu cele din Muntenia când cu cele din Moldova, ținând astfel cumpăna între cele două din urmă, și conducând de la un dialect la cel-l-alt.

Muntenia. Incep cu gruparea operilor ce reprezintă graiul muntenească. Aci ne întâmpină îndată o greutate foarte mare, în ceea ce privește acele texte ce poartă numele lui Coresi, adică Psaltirea, Tetraevanghelul Praxiul și cele două Cazanii. Este oare Coresi acela care le a tradus din slovenește în românește, sau este el numai tipograful? Această chestiune devine și mai încrecată, prin faptul ce l'am discutat mai sus, că trei din aceste cărți fiind ne complete ne lipsese datele positive asupra anului și locului de tipar și mai ales asupra părții ce a avut Coresi la alcătuirea sau tipărirea lor. Manuserisele al căror text este aproape identic cu a cel al cărților Coresiane complică și mai mult chestiunea. Așa se potrivește Psaltirea (I, p. 1*) întocmai cu cea a lui Coresi (No. 6) și Tetraevanghelul de la British-Museum (p. 7*) cu extractele din Tetraevanghelul (No. 7) și cu cele din Cazania I (No. 8), pe când se deosebesc de cele din a doua Evanghelie învățătoare (No. 9) adică Cazania a doua.

O comparațiune minuțioasă însă ne dovedește că atât tiparele lui Coresi cât și manuserisele pomenite nu reprezintă decât unul și același text că traducere și ca limbă se deosebesc, numai prin forme fonetice, și unele schimbări lexicale. Între textele tiparnice și manuserisele nu sânt decât deosebiri de dialect iar nu de versiune. Pe când Psaltirea lui Coresi are forme pronunțate muntenești, manuserisul Psaltirei din potrivă are forme transilvane, poate chiar și moldovenești d. e.: **S** în loc de **3** în cuvinte ca **SSWA**, **ФРШСА**, **SHCE**; mai are și fenomenul rotacismului, d. e.: **ФРАНТЕ**, **АДШАРЖ-СЕ**, (Psalmul 2 v. 2) în loc de **ЛНАНТЕ**, **АДШАРЖ-СЕ** etc. Tot așa este cazul și cu Praxapostol manuseris, care este geamănul Praxiului; deosebiri între Praxiul tipărit și cel manuseris sânt aceleași, ca și cele observate între Psaltirea tipărită și cea manuserisă; Praxiul tipărit ca și Psaltirea tipărită au forme muntenești, pe când manuserisele aparțin unui alt dialect. Cât privește caracterul dialectului cărților tipărite, faptul următor ne lămăiește cu desăvârșire.

Între Tetraevanghelul manuseris (I 7*—9*) și textele corespunzătoare din Tetraevanghelul lui Coresi (I No. 7, p. 17 urm.) și textul Evan-

conséquent le lieu de publication ne détermine guère le lieu de provenance. Ainsi le Psautier du métropolitite Dosithée, bien qu'imprimé à Uniev (Russie), est écrit dans le dialecte moldave; de même la „Dottrina christiana“ par Vitto Piluzzio, écrite également en ce dialecte, mais imprimée à Rome; et enfin des livres imprimés à Brasov ne sont pas toujours d'origine transylvaine.

Cependant guidé par les différences caractéristiques, ainsi que par les autres considérations énumérées jusqu'ici, tout en tenant compte des difficultés mentionnées, je divise les textes en trois grands groupes, par rapport aux trois provinces où fleurissait la littérature roumaine. De tous ces groupes, celui du Nord ou de la Moldavie se différencie beaucoup plus du groupe du Sud ou de la Valachie que celui de la Transylvanie. Ce dernier, sauf quelques particularités propres, en possède certaines autres qui le rapproche tantôt du groupe valaque et tantôt du groupe moldave, de façon qu'il tient le milieu entre eux deux et forme la transition de l'un à l'autre.

Valachie. Je commence par classer les ouvrages appartenant au groupe valaque. Tout d'abord l'on se heurte à une très grande difficulté en ce qui concerne les ouvrages de Coresi, tels que le Psautier, les quatre Evangiles, les Actes et les deux „Cazanii“. Serait-ce Coresi qui les a traduits du slovène ou en serait-il seulement l'imprimeur? voilà qui n'est pas facile à préciser. La question se complique davantage par ce fait déjà discuté que trois de ces livres se trouvant incomplets, nous n'avons pas des données précises sur la date et le lieu d'impression, et surtout sur la part qu'a prise Coresi à la traduction ou à l'impression de ces ouvrages. La découverte des textes manuscrits, ayant un fond presque identique avec les imprimés de Coresi, contribue à rendre encore plus difficile la solution. Ainsi le Psautier manuscrit (I, p. 1*) ressemble au Psautier de Coresi (I, p. 6) et les Quatre Evangiles du British Museum (I, p. 7*) aux extraits des Quatre Evangiles (I, p. 7) et à ceux de l'Evangile commenté ou I^e Cazania I (I, p. 8), mais elles diffèrent de ceux du second Evangile commenté II Cazania.

Néanmoins, une comparaison minutieuse entre les imprimés et les manuscrits nous prouve que les premiers aussi bien que les derniers nous présentent le seul et même texte quant à la traduction, et diffèrent entre eux seulement par quelques formes phonétiques et certains changements lexicaux quant à la langue. On a donc affaire à de simples différences dialectales et aucunement à des variantes de versions. Tandis que le Psautier de Coresi offre des formes appartenant au dialecte valaque, le Psautier en manuscrit, par contre, possède des formes dialectales en usage en Transylvanie et jusqu'à un certain point aussi en Moldavie, telles que *з* au lieu de *з* : *зсша*, *фршса*, *шсе* et présente surtout le phénomène connu sous le nom de rotacisme : *фрашше*, *лшсррж-се* (Psaume 2, v. 2) au lieu de *фрашше*, *лшсррж-се*, etc. On pourrait dire de même du Praxion manuscrit et du Praxion imprimé; l'on y observe les mêmes différences que pour les Psautiers. Le Praxion imprimé nous offrira donc des formes propres au dialecte valaque, tandis que le manuscrit appartient à un autre dialecte. Le fait ci-dessous nous éclairera définitivement sur le caractère du dialecte des livres imprimés.

Entre les Quatres Evangiles en manuscrit (I, 7*—9*), et le même

ghelicilor din Cazania I (No. 8, p. 22 urm.) nu există mai nici o deosebire. Locul unde s'a copiat acest manuscris precum și numele scriitorului sânt însemnate în Epilogul manuscrisului, din care reese că a fost scris, adică copiat în Muntenia de către un Muntean și totuși este absolut identic cu tiparul. Operile ce poartă numele lui Coresi se vor clasa deci cu drept cuvânt între acele ce reprezintă dialectul Muntenese, cu toate că au fost tipărite în Transilvania. Același caracter fonetic muntenese îl are și Cazania a doua, pecând morfologia și sintactica textelor Evanghelice sânt puțin modificate d. e.: forma viitorului conditional în manuscris din 1574: **СЪ АМОУ АЪСАРЕ ТОУ** e schimbată în: **СЪ АМОУ ВРЕЦН АЪСА**, fonetica însă este precum am observat, pretutindena aceeași, și de origine Coreșiană. Coresi este pomenit anume ca traducător atât aci, cât și la Psaltire.

Cestiunea priorității între tiparele și manuscrisele fiind de importanță capitală pentru istoria literaturii române o am discutat-o pe larg. După cele ce precedă, pentru mine cel puțin, nu mai încapă nici o îndoială cum că manuscrisele, cu toate formele lor dialectale, neposedând nici o formă mai arhaică și nici un vocabular mai arhaic de cât acel al lui Coresi, nu sânt anterioare ci sânt posteroare lui Coresi, sânt variante dialectale; simple copii făcute după tipar și schimbate de către copietor. Acest procedeu l'am întâlnit foarte des în descrierea literaturii, unde am dat adesea ori de texte moldovenești copiate și schimbate de către un muntean și vice-versa.

Avem dar ca rezultat al cercetărilor și al comparațiunii între diferitele texte faptul că întregul grup de opere Coreșiene reprezintă dialectul muntenese din a doua jumătate a secolului al XVI^{-lea}. Un rezultat pe care fără Chrestomatia de față nici n'am fi putut obține.

De același grup ține apoi Catechismul de la 1607 (No. 13) care conține părți întregi copiate din cuvânt în cuvânt din Cazania lui Coresi (No. 8). Apoi Epitaful lui Radu Buzeseu (No. 15), Cronica lui Moxa (No. 20) Călătoria lui Sith (No. 22^a) și Paleea (No. 22^b) cu care se află într'același manuscris. Molitvelnicul (No. 28), Melhisodoc, Invățătură (No. 33), Silvestru, Cazania de Govora (No. 35), Meletie, Cazania de Deal (No. 38) textul Evanghelice la toate aceste din urmă este foarte interesant, mai ales cu privire la Tetraevanghelul lui Coresi. Tot între cărțile scrise în dialectul muntenese socotese și Noul Testament de Belgrad (No. 42) al cărui adevărat traducător era Silvestru, fără îndoială același Silvestru care alcătuiase sau tălmăcise Cazania de Govora, și care astfel își arătase desțoinicia pentru un așa fel de lucru literar. El lăsă însă lucrarea neisprăvită, căci moartea îi curmă activitatea; alți după aceea „l'au poseduit și unde n'au fost bine l'au isprăvit și l'au împlut“ (p. 125). Aceștia se vede că au simțit deosebirea între dialectul lor și acel al autorului principal, și de aceea în „a doua predoslovie“ au un paragraf întreg, despre această deosebire de limbă (p. 126 No. Ȧ) din care

ouvrage imprimé par Coresi (I, N° 7, p. 17 suiv.) et aussi l'Évangile de la première „Cazania“ (N° 8, p. 22 suiv.) il n'y a aucune différence. L'endroit où la copie manuscrite a été exécutée, ainsi que le nom du copiste nous sont signalés par l'Épilogue; il en ressort que ce manuscrit, bien qu'il paraisse absolument identique au texte imprimé, a été écrit, c'est-à-dire copié par un Valaque en Valachie. Les ouvrages qui portent le nom de Coresi peuvent donc à juste titre être classés parmi ceux qui représentent le dialecte valaque, quoiqu'ils aient été imprimés en Transylvanie. Le même caractère phonétique valaque est à remarquer dans la seconde „Cazania“, tandis que la morphologie et la structure syntactique des textes de l'Évangile se trouvent un peu modifiées, comme par exemple la forme du futur conditionnel dans le manuscrit de 1574 : *сѣ амоу аѣсарѣ тоу* changée en *сѣ амоу вѣщи аѣса*. Coresi y est mentionné comme traducteur, ainsi que dans le Psautier et le caractère phonétique est le même partout dans les livres de cet écrivain.

La question de la priorité des imprimés sur les manuscrits étant d'un haut intérêt pour l'histoire de la littérature roumaine, je l'ai suffisamment discutée. D'après ce qui précède, il ne reste plus aucun doute, à mon avis du moins, que les manuscrits, malgré toute leur apparence dialectale, n'offrant pas des formes ni un vocabulaire plus archaïques que les textes de Coresi, doivent être non antérieurs mais postérieurs aux textes imprimés; ce sont de simples variantes dialectales, des copies faites d'après les imprimés et modifiées par les copistes. On a déjà vu très souvent ce procédé dans l'aperçu de la littérature, où l'on trouvait des textes en moldave copiés et transformés par un valaque et vice-versa.

Comme résultat de nos recherches et de la comparaison entre les différents textes, nous arrivons à ce fait que le groupe intégral des œuvres de Coresi représente le dialecte valaque de la seconde moitié du XVIe siècle. Voilà une conclusion à laquelle nous ne serions pas sans doute arrivé sans le secours de la Chrestomathie.

Au même groupe se rattache encore le Catéchisme de 1607 (N° 13) qui renferme certaines parties entièrement copiées d'après la Cazania de Coresi (N° 8). Viennent ensuite l'épithaphe de Radu Buzescu (N° 15), la chronique de Moxa (N° 20), le voyage de Sith (N° 22^a) la Palée (N° 22^b) se trouvant réunie dans un seul manuscrit avec le précédent. Le Molitvelnic (N° 28), Melchissédéch, Instructions (N° 33), Sylvestre, Cazania de Govora (N° 35), Meletie, Cazania de Déal (N° 38) — le texte de l'Évangile dans ces derniers livres est très intéressant, surtout en ce qui concerne leur rapport avec les Quatre Évangiles de Coresi. Enfin, parmi les livres appartenant au groupe valaque, je compte encore le Nouveau Testament de Belgrade (N° 42) dont le véritable traducteur fut Sylvestre, le même sans doute qui avait composé ou traduit le recueil de Cazanii publié à Govora, et prouvé de cette façon sa compétence dans un travail littéraire de ce genre. Il laissa l'ouvrage incomplet, la mort l'ayant ravi à son travail avant qu'il en vît la fin; d'autres après lui continuèrent l'œuvre en l'augmentant en même temps de corrections et d'additions (p. 125). Ils sentirent, paraît-il, la différence entre leur dialecte et celui de l'auteur principal; c'est pourquoi ils ont, dans la seconde préface, ajouté un chapitre, dans lequel ils font remarquer les différences des idiomes (p. 126, N° A),

reese că s'au încercat să alcătuiască un fel de limbă eclectică română lipsită de dialectisme pronunțate. În orî ce chip Noul Testament de Belgrad reflectă mai mult graiul munteneș decît cel din Transilvania, și ne arată cum un original dintr'un dialect cam strein a fost schimbat așa ca să se potrivească mai mult cu dialectul local. Această tranșeriere și adaptare a unui text dintr'un dialect într' altul fiind de atîta importanță pentru cercetările filologice, am pomenit-o tot deauna anume orî de cîte orî am avut prilejul. Nimic nu ne poate lămuri mai bine asupra acestor nuanțe dialectale decît schimbările făcute în opere vechi de către copiiști sau tipografi cînd se încercau să dea lucrului străin sau arhaic o colorare locală sau mai modernă.

De un caracter neîdoelnic munteneș este apoi Viața lui Varlaam și Iosafat (No. 43), Pravila de Târgoviște (No. 53), Invățăturile lui Neagoe Vodă și Viața sf. Nifon (No. 54—55), Molitvelnicul No. 60 pare a fi de origină moldovenească, dar a fost schimbat în dialectul munteneș, altfel forme ca *svinți* pe lângă *Dumnezeu* nu se pot ușor explica, cea dintîia fiind o formă curat moldovenească, pociînd *D-zeu* (și nu *D-țîu*) e curat munteneș. De origine îndoelnică este Tetraevanghelul (No. 62) care se pare a fi o prelucrare sau o copie puțin schimbată a Testamentului de Belgrad (No. 42). Prologul sau viețile Sfinților (No. 72) aparține grupului munteneș, tot așa și Cheea înțeleșului (No. 76), Apostolul (No. 82) și părți din Biblia (No. 186). Această lucrare uriașă și monumentală, care alătura cu viețile Sfinților ale Mitropolitului Dosoftheiu este cel mai important monument al literaturii române din secolul XVII^{-lea} nu pare a fi lucrarea Grecenilor, ci a spătarului Nicolae Miculescu; și nici a lui nu este în întregul ei, căci părți din Biblie nu sînt decît modernisări, schimbări și adaptări din traduceri mai vechi. Urmărirea izvoarelor a fie-cărui părți, — ceea ce nu intră de loc în cadrul acestei Introduceri, — ar cere o cercetare amănunțită și adîncită. Nouă ne ajunge a constata cum că caracterul predominant al Bibliei este cel munteneș.

Viața sf. Nifon scrisă de Anania Ieromonah (No. 88) precum și Mărgăritare ale lui Zlatoust tălmăcite de Greceanu (No. 89) sînt curat muntenești. Tot așa e cazul cu Evanghelia Eleno-română a lui Șerban Greceanu (No. 94) cu toate că nu se poate tăgădui că Noul Testament de Belgrad a avut o înruire oare care asupra textului. Această înrăurire este și mai vădită la Molitvelnicul lui Opera din 1698 (No. 98) unde schimbările, deși foarte minuțioase, totuși sînt foarte instructive. Mineiul (No. 99) aparține de asemenea grupului nostru, tot așa și Lumina (No. 101), Cronica lui Radu Greceanu (No. 102), Invățăturile Creștinești (No. 103), Floarea Darurilor (No. 104) și Liturghia (No. 105). Evanghelia lui Anthim Ivireanu (No. 106) iarăși nu este alt-ceva decît o adaptare a celei de Belgrad din 1648 cu schimbări și mai mici fonetice și dialectale decît în adaptările pomenite pînă aci. Textul și ortografia sînt aproape absolut identice cu cele de Belgrad, deosebirea constă numai în schimbări lexicale,

duquel il ressort qu'ils avaient essayé de faire une sorte de langue littéraire roumaine, dépourvue de dialectismes prononcés. En tout cas, le Nouveau Testament reflète plutôt le dialecte valaque que celui de la Transylvanie, et nous montre comment un texte original écrit dans un dialecte étranger a été modifié de façon à ce qu'il se rapproche du dialecte local. Cette transcription d'un texte d'un dialecte dans l'autre, étant d'un si haut intérêt pour la recherche philologique, a été mentionnée toutes les fois que l'occasion s'en est présentée, et j'en ai fait mention cette fois-ci encore. Rien ne pourrait mieux nous aider à reconnaître ces nuances dialectales si ce n'est l'étude des modifications faites dans des ouvrages anciens par des copistes ou des imprimeurs, alors qu'ils s'efforçaient à donner à l'œuvre étrangère ou archaïque une apparence locale ou plus moderne.

Nous retrouvons le caractère purement valaque aussi dans la Vie de Varlaam et Josaphat (N° 43), dans la Pravila de Tergoviște (N° 53), dans les Instructions de Néagoe Voda et dans la Vie de St Niphon (N° 54—55). Le Molitvelnic semble être d'origine moldave, mais modifié selon le dialecte valaque, car on ne pourrait pas autrement s'expliquer des formes telles que *svinți* et *Dumnezeu*, le premier étant une forme purement moldave, le second *D-zeu* (et non *D-dău*), au contraire, une forme purement valaque. Le doute subsiste quant à l'origine des Quatre Évangiles du N° 62, qui paraissent être une refaite ou une copie peu modifiée du Testament de Belgrade (N° 42). Le Prologue ou „les Vies des Saints“ (N° 72) appartient au groupe valaque, de même que la Clof de la sagesse (N° 76), l'Apôtre (N° 82) et certains fragments de la Bible (N° 1688). Ce dernier livre, œuvre colossale qui, avec la Vie des Saints du métropolitain Dosithéo, forme les plus importants monuments de la littérature roumaine du XVIIe siècle, ne paraît pas être le travail des frères Greceanu, mais celui du spatar Nicolae Miclescu et encore il n'appartient pas intégralement à ce dernier, vu que certaines parties sont plus modernes, modifiées et adaptées d'après des traductions antérieures. Il faudrait une recherche minutieuse et détaillée pour rétablir les sources desquelles proviennent les divers livres de la Bible, ce qui n'entre pas dans le cadre de notre Introduction. Il nous suffit de constater que le caractère prédominant de la Bible est d'être en dialecte valaque.

La Vie du St Niphon écrite par Anania le hiéromonaque (N° 88) ainsi que les Perles de Zlatoust, traduites par les frères Greceanu (N° 89) dépendent également de ce dialecte. De même, l'Évangile gréco-roumain de Șerban Greceanu (N° 94), bien qu'on ne puisse nier une certaine influence de la part du Testament de Belgrade (1648 N° 42). L'influence de ce dernier sur le Molitvelnic d'Opréa de l'an 1698 (N° 98), est encore plus sensible; les changements, bien que très légers, sont fort instructifs. Appartiennent encore au même groupe, la Minée (N° 49), la Lumière (N° 101), la chronique de Radu Greceanu (N° 102), les Instructions chrétiennes (N° 103), la Fleur des grâces (N° 104), la Liturgie (N° 105), l'Évangile d'Anthime d'Ibérie (N° 106). Ce dernier n'est également qu'une adaptation d'après celui de Belgrade de 1648 avec des changements phonétiques et dialectaux encore plus légers que dans les autres adaptations, mentionnées jusqu'ici. L'orthographe et le texte de la traduction sont presque absolument identiques à l'Évangile de Belgrade, mais s'en

substituindu-se de cătră Anthim câte un cuvânt munteneş în locul celui transilvănean.

De origine curat munteană pare a fi codicele mixt din care am produs părţi din Isopie (No. 107), viaţa sf. Sava (No. 108) şi glossariul slavono-român (No. 109). Tot de aceeaşi origină este şi Anthologhion (No. 110) a cărui legătură cu Minciul (No. 99) merită asemenea o cercetare specială.

Cu acest text se isprăveşte numărul textelor munteneşti din vol. I. Caracterul dialectic al textelor din vol. al II-lea mai ales când nu aparţin literaturii bisericeşti propriu zise, devine în ce în ce mai precis, cu cât ne apropiăm de vremurile noastre. Diferenţele dialectale se accentuează din ce în ce mai mult, şi greutatea ce am simţit-o la clasificarea textelor din vol. I. dispăre cu încetul. Indoeala ce am avut câte o dată dacă un text era transilvănean sau muntean, se limpezeşte la textele din vol. II-lea. Avem a face numai cu foarte puţine cărţi bisericeşti; cu atât mai mult însă cu texte mirene şi cu manuscrise. Gruparea este deci mai uşoară, şi vom considera ca munteneşti cele următoare: Ceasoslovul lui Anthim (No. 116). După cele ce am constatat la Noul Testament tipărit de acelaşi Anthim, mă îndoiesc de originalitatea cărţii; se poate ca acest Ceasoslov să fie de asemenea numai o reproducere puţin modificată după Ceasoslovul mai vechiu transilvănean. De origine muntenească este tâlenul lui Theofilact (No. 118); Calendarul (No. 120) care cu toate că a fost tipărit în Braşov, pare însă a fi scos după un original alcătuit în Muntenia; Invăţătura lui Anthim (No. 121), Cazaniile lui Ilie Minicat (No. 122) precum şi Evanghelia (No. 124). Pe când Evanghelia lui Grceeanu din 1693 (Vol. I, p. 308) era o copie după Noul Testament de Belgrad, îndreptată după originalul grecesc ce s'a tipărit alături, textul de faţă nu este decât o retipărire puţin modificată a Evanghelicii lui Grceeanu, schimbările fiind mai mult de un caracter gramatical, de pildă substituindu-se perfectul compus în locul Aoristului: au venit în loc de veni, fost au, în loc de fu etc.

Înşir apoi ca aparţinând acestui grup, Comoarea lui Damascin (No. 125), şi Cartea de bucate (No. 126). Oxisteri (No. 127), Istoria Roscască (No. 128) şi Moartea lui Petru cel mare (No. 129) sânt nişte remanieri munteneşti ale unor originale moldoveneşti. Pentru No. 128 nu încape nici o îndoială, de oare ce se pare a fi opera lui Miron (sau Neculae) Costin, cronicarul Moldovei. Povestea lui Alexi omul lui Dumnezeu (No. 136) este curat muntenească, tot aşa şi Varlaam de Boţulescu (No. 139) şi Simeon Thesalonic (No. 140); Iliodor (No. 144) numai până la un punct, căci pare a fi o schimbare munteană de la un original moldovenesc. Urmază apoi Omiliile lui Macarie (No. 149), Physiologus (?) (No. 150), Pravila lui Ipsilante (No. 154), Cronica lui Dumitrache (No. 155), Aravicon Mythologicon sau Halimana (No. 156), Pravoslavnică Invăţătură (No. 164), Poeziile lui Văcărescu (No. 166). Terotocrit şi Aretusa (No. 173) aparţine iarăşi clasei indoelnice, de oare ce pe lângă forme pronunţate munteneşti se strecoară prin text şi

éloigne, comme je l'ai déjà dit, par des changements lexicaux, tels que des mots d'origine transylvain remplacés par des correspondants en valaque.

Enfin, au groupe valaque se rattache encore le codex mixte, dont nous avons tiré des fragments d'Isopie (N° 107), la Vie du St Sava (N° 108), le glossaire slavo-roumain (N° 109); de même que l'Anthologion (N° 110), dont le rapport avec le Minciu ci-dessus (N° 99) mériterait aussi une étude spéciale.

Avec ce dernier texte se complète le nombre des textes valaques renfermés dans le premier volume. Le caractère dialectal des textes du IIème volume, de ceux surtout qui n'appartiennent pas à la littérature ecclésiastique proprement dite, devient de plus en plus précis, à mesure qu'on approche de notre siècle. Les différences dialectales s'accroissent de plus en plus et la difficulté que nous avons éprouvée dans la classification des textes du Ier volume disparaît peu à peu. Les doutes qui nous ont en vahés parfois dans ce volume pour savoir si un texte était d'origine transylvain ou valaque, s'évanouissent dès qu'il s'agit du deuxième volume. Nous avons affaire dorénavant à fort peu de livres ecclésiastiques, et, par contre, à un grand nombre de manuscrits et de livres profanes. Le groupement devient par conséquent moins difficile. Nous allons énumérer maintenant les ouvrages appartenant au dialecte valaque: Le Ceasoslov d'Anthime d'Ibérie (N° 116), bien que, d'après tout ce que nous avons constaté au Nouveau Testament imprimé par le même écrivain, nous doutions de l'originalité du livre; il se peut bien que ce Ceasoslov soit aussi une reproduction légèrement modifiée du Ceasoslov plus ancien transylvain. Le Commentaire de Théophilacte (N° 118); le Calendrier (N° 120) bien qu'imprimé à Braşov, semble être la copie d'un original composé en Valachie; Les instructions d'Anthime (N° 121); le recueil de Cazanii d'Ilie Minéat (N° 122) ainsi que l'Évangile (N° 124). Ce dernier n'est qu'une édition peu modifiée de l'Évangile de Grecanu, les changements y étant plutôt grammaticaux, comme par exemple l'usage du passé indéfini pour l'Aoriste: am venit au lieu de venii, fost-au pour fu etc.; tandis que l'Évangile de Grecanu datant de 1693 (vol. I, p. 308) était une copie du Nouveau Testament de Belgrade, corrigée d'après l'original grec avec lequel il fut imprimé ensemble.

Viennent ensuite le Trésor de Damascène (N° 125), le Livre de Cuisine (N° 126), Oxisteri (N° 124), l'Histoire russe (N° 128) et la Mort de Pierre-le-Grand (N° 129) qui ne sont que des adaptations valaques d'originaux moldaves. Il n'y a pas de doute pour le N° 128 qui semble être l'œuvre de Miron (ou Nicolai) Costin, le chroniqueur de la Moldavie. Le récit d'Alexis, l'homme de Dieu (N° 136) est d'origine purement valaque, ainsi que Varlaam de Bojulescu (N° 139), Siméon le Thessalonien (N° 140) et jusqu'à un certain point Héliodor (N° 144), qui paraît aussi n'être qu'une copie valaque d'un texte en moldave. Appartiennent encore au groupe valaque les Homélie de Macarie (N° 149), Physiologus (?) (N° 150), la Pravila d'Ipsilanti (N° 154), la Chronique de Dumitrache (N° 155), Aravicon Mythologicon ou Halima (N° 156) l'Instruction orthodoxe (N° 164) et les Poésies de Vacarescu (N° 166). Pour Hiérotocrite et Arétuse l'origine est douteuse, car on y trouve des formes valaques à côté d'autres absolument moldaves.

uncle moldovenești. Viețile sfinților (No. 180) din potrivă, cu toate că au fost tipărite la Neamț se vede că au fost scoase de pe un izvod munteneș curat. Cauza acestor forme muntenești mai poate să fie că aceste vieți au fost alcătuite în limba bisericească, care precum am pomenit mai sus, a devenit graiul literar bisericesc, deosebit de cel popular și mirean care era și mai dialectic.

Caracterele lui Paris Mumulean (No. 191) sânt scrise în dialectul (limba) lui Văcărescu; de același dialect ține Loghica lui Chir Grigoric (No. 192) și Pildele lui Goleșu (No. 193) cu care se încheie literatură literară propriu zisă. Zapiselile de prin carte și textele muntenești ce urmează aci sânt însemnate ca atari, așa extractul din Opinear (II, p. 258) și așa toate acele ce aparțin literaturii populare. Influenței limbei literare se datorește fonetica cam uniformă ce se poate observa mai în toate aceste texte din urmă. Pe ici pe colea se strecoare însă forme populare mai ales la vocale și la unele consonante ca **j** și **g** și alte mici schimbări. Deosebirea cea mare între diferitele texte constă mai ales în dicționarul lor. Vorbe cu un înțeles local denotă originea imediată a cântecului, sau basmului sau ori ce alt text ar fi. Ca texte muntenești avem deci p. 1*, 7*, 9*. No. 6, 7, 8, 9, 13, 15, 20, 22^a, 22^b, 28, 33, 35, 38, (42), 43, 53, 54, 55, (62), 72, 76, 82, 86, 88, 89, 94, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 116, 118, 120, 122, 124, 125, 126 (127, 128, 129), 136, 139, 140, (144), 149, (150), 154, 155, 164, 166 (173), 180, 191, 192, 193.

Transilvania. Intorcându-ne acuma la dialectul Transilvănean vom nota întâiu acele texte, cari prezintă fenomenul Rotacismului, adică schimbarea lui **n** în **r** între vocale.

În Chrestomatie se află peste tot patru texte cu acest fenomen caracteristic și adică Psaltirea (p. 1*), Praxapostol (p. 2*), Legenda Duminiceii (No. 4), și un tâle al Evangheliei (No. 19) din 1619. Din aceste patru, cele două din urmă sânt scrise, adică copiate de către popa Mihaiu din Măhaciu, care în Epilogul la catechismul din 1607 (p. 43) scrie cîrî în loc de **cine**, adică înlocuește pe **n** între vocale cu **r**. Datele și localitatea unde s'au copiat și de cine s'au copiat aceste două texte cu formele dialectale pronunțate fiind cunoscute ne constrîg a considera și celelalte două texte în cari se găsește aceste forme sau datorite unui singur individ, sau ceea ce este mai probabil de o proveniență localnică de tot, de unde-va din Transilvania de Nord, poate chiar de la Măhaciu. Mai la vale voi reveni asupra acestui fenomen. De observat mai este forma păr, în loc de pân, până de origine bucovineană (v. glosarul s. v. pân).

Nu mai puțin greu este apoi a hotărî caracterul dialectic al celorlalte părți din codicele copiat de popa Grigoric. Dintr'aceste Apocalipsul Apostolului Pavel (No. 1) și St. Sisinie (No. 3) au un caracter moldovenesc, oare-și-cum modificat de către copietorul, dar totuși nu într'atîta ca să se șteargă cu desăvîrșire caracterul original. Catechismul (No. 13) stă într'o legătură strînsă cu Cazanica lui Coresi; dar are forme ulterioare transilvănene, atît lexicale cît și fonetice. Ceea ce ni-l arată a fi o lucrare posterioară, localnică, dependentă într'un mod fundamental de cartea lui Coresi. Același caracter transilvănean îl au, precum am observat, și celelalte texte pe cari eu le consider a fi prelucrări ulterioare ale operilor

Les Vies des Saints (N° 180), par contre, bien qu'elles fussent imprimées à Néamtz (en Moldavie), paraissent être une copie d'un original valaque. Les formes valaques proviennent peut-être de ce que ces Vies sont écrites dans la langue de l'église, qui, comme je l'ai dit plus haut, était devenue un idiome littéraire différent du dialecte populaire et profane.

Les Caractères de P. Mumuleanu (N° 191) se rattachent également au groupe valaque; de même la Logique de Chir Grigorie (N° 192) et les Maximes de Goleseu; c'est avec ce dernier livre que finit la littérature proprement dite. Les extraits des textes valaques qui suivent sont signalés comme tels, aussi bien celui de l'Opincar (II, p. 258) que tous les autres appartenant à la littérature populaire. C'est à l'influence de la langue littéraire qu'on doit la phonétique presque uniforme que l'on observe dans les textes de la littérature populaire. Ça et là ont pénétré pourtant des formes populaires dans certaines voyelles et consonnes surtout, comme j et g, ainsi que d'autres petits changements. La grande différence entre les divers textes consiste principalement dans le vocabulaire; de mots ayant un sens local, dénotent avec exactitude l'origine immédiate de la chanson, du conte ou d'un texte quelconque. Nous avons donné des textes valaques à la page 1*, 7*, 9*, N° 6, 7, 8, 9, 13, 15, 20, 22^a, 22^b, 28, 33, 35, 38 (42) 43, 53, 54, 55, 62, 72, 76, 82, 86, 88, 89, 94, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 116, 118, 120, 122, 124, 125, 126, (127, 128, 129), 136, 139, 140, 144, 149, (150), 154, 155, 164, 166, (173), 180, 191, 192, 193.

Transylvanie. En passant au groupe transylvain, nous mentionnerons de prime abord les textes qui présentent le phénomène connu sous le nom de rotacisme, à savoir le passage de *n* en *r* entre deux voyelles.

Dans la Chrestomathie l'on trouvera en tout quatre textes en ce genre : le Psautier (p. 1*), le Praxion (p. 2*), la Légende du Dimanche (N° 4) et l'Évangile avec commentaire (N° 19) de l'an 1619. Parmi ces quatre textes, les deux derniers ont été écrits ou copiés par l'abbé Mihaiu de Mahaciu, qui, dans l'Épilogue du catéchisme de 1607 (p. 43) écrit *eiri* au lieu de *eino*, par conséquence usa du rotacisme. La date et le lieu où ces deux derniers furent copiés, ainsi que le nom du copiste étant hors de doute; nous fait croire que les autres deux textes dans lesquels ces formes se trouvent sont l'œuvre d'un seul individu ou, ce qui est plus probable encore, qu'ils proviennent de la même localité, probablement quelque endroit du Nord de la Transylvanie, peut-être bien de Măhaciu. Il faut encore remarquer la forme *păr* au lieu de *păn* pour *pănă* originaire de la Bucovine (v. le glossaire s. v. *păn*).

Il n'est pas moins difficile encore de préciser le caractère dialectal de certaines parties du codex copié par l'abbé Grégoire, telles que l'Apocalypse de St Paul (N° 1) et St Sisinie (N° 3), qui se rattachent au groupe moldave, bien qu'elles fussent légèrement retouchées par le copiste, mais pas assez pour rendre méconnaissable leur nature primitive. Le catéchisme (N° 13) se trouve dans un rapport étroit avec la IIe Cazania de Coresi, mais il est profondément imprégné de formes transylvaines lexicales et phonétiques, qui sont justement la preuve d'un travail postérieur, local, qui dépend entièrement du livre analogue de Coresi. Les autres textes, que je considère comme des refontes ultérieures des œuvres de Co-

lui Coresi și adică Psaltirea (p. 1^{*}) și Praxapostolul (p. 2^{*}) cari au pe lângă aceasta și rotacismul. Dacă am divide dialectul transilvănean într'unu de Nord-ost și altul de Sud-vest, ași zice că cel dântăiu se apropie mai mult de graiul popular din Moldova și Bucovina, pe când cel din urmă se apropie mai mult de cel din Muntenia. Textele pomenite până aci aparține toate clasei de Nord-ost, sau pentru a preciza-o încă și mai mult geograficește ași spune că toate aceste sânt din Maramureș sau din Bucovina, pe când graiul din Ardeal propriu zis și din Hațeg este acela de Sud-vest. Tipăriturile ce voiu pomeni de aci înainte aparțin, în cea mai mare parte, acestor provincie din urmă, pe când manuscrisele, în mare parte, constitue monumentele literare ce posedăm din Nord-ostul Transilvaniei. Acolo nefind nici odată tipografii, ușor putem înțelege că s'au făcut copii în seris, după cărțile tiparnice de prin sudul Transilvaniei, cari erau rare și scumpe și că s'a modificati limba caei nu se potrivea întocmai cu graiul de acolo; cu atât mai mult când acele au fost de origină muntenească.

Un text adevărat Transilvănean este acel al Paliei (No. 10) care și el nu prezintă absolută unitate în fonetica sa. Nu se aseamână apoi de loc cu textele Coresiane, dovedind iarăși cum-că acele texte nu 'și au originea lor în Transilvania și nu reprezintă acel dialect decât în rarele excepțiuni cari sânt datorite lucrătorilor și ajutătorilor lui Coresi, când la traducere, când la tipar.

Mai mult se aseamână însă cu această limbă a lui Coresi, cele-l-alte cărți tipărite în Transilvania în secolul XVIII^{-lea}, căci ele stau deja supt influența Evangheliei, a Psaltirii și a Cazanicilor lui Coresi. Limba literară începe a se fixa. Nu puțin contribuiește Noul Testament de Belgrad (No. 42) la această fixare și închiegare. Precum am văzut deja mai sus, cartea se datorește muncii și științei unui Muntean. Izvodul alcătuit de dânsul se continuă de către alți și se adaptă cerințelor locale de către învățații din Belgrad, dar ei deja au conștiința diferențelor dialectale, și ei sânt cei dintâi cari se încercă să creeze o limbă literară română, care neîind seamă de formele dialectale, tinde a fi o limbă înțeleasă și prin urmare adoptată și imitată de toți; ceea ce s'a și întâmplat până la un punct.

Limba Psaltirii de Belgrad (No. 52) se aseamână cu aceea a Noului Testament dar se apropie și mai mult de cea a Paliei.

În Geografia Ardealului (No. 58) dăm iarăși de forme cari se apropie de graiul muntenească, deosebindu-se de Psaltirea (No. 52) și de Palica, d. e. neavând **S** ci numai **3**, tot așa **Ж** ține locul lui **И** etc. cu toate că cele-l-alte forme sânt curat transilvănene. Mai pronunțat dialectal este caracterul Așezămintelor (No. 70) și acel al textului ce urmează (No. 71) cari se pot număra la clasa Nord-Ost.

Același caracter îl are apoi un Diaconariu (No. 79) care din nefericire ni s'a păstrat numai într'un exemplar defect. Nu poate să fie opera lui Ioan din Vinți, căci se deosebete în fonetica sa de Sicriul (No. 84) și de Cărarea pe scurt ale aceluși autor (No. 85) care urmează în limba

resi, tels que le Psautier (p. 1*) et le Praxapostol (p. 2*) présentent également un caractère transylvain, et de plus suivent le rotacisme. Si l'on pouvait diviser le groupe transylvain en deux sousdialectes : de Nord-Est et de Sud-Ouest, on verrait que le premier se rapproche du langage populaire de la Moldavie et de la Bucovine, et que le dernier ressemble davantage à celui de la Valachie; tous les textes d'origine transylvaine mentionnés jusqu'ici appartiennent à la classe Nord-Est, ou bien pour préciser d'une manière plus exacte, proviennent du Marmoros ou de la Bucovine; tandis que le langage du S.-O. est celui de la Transylvanie et du Hatzeg. Les textes imprimés que je mentionnerai plus loin appartiennent, pour la plus grande partie, à ces dernières provinces, alors que les manuscrits forment généralement les monuments littéraires du groupe N.-E. Comme il n'y avait pas d'imprimerie dans cette région, on comprendra facilement que l'on n'y pouvait faire que des copies manuscrites d'après les originaux imprimés au Sud de la Transylvanie, qui étaient fort rares et hors de prix et modifiées dans un dialecte différent de celui de ce pays-là; à plus forte raison, si les livres provenaient de la Valachie, comme je l'ai expliqué plus haut.

Un texte d'origine purement transylvaine est celui de la Palica (N° 10) bien qu'il n'offre pas une unité absolue dans sa phonétique. Il ne ressemble point aux textes de Coresi, ce qui prouve une fois de plus l'origine non transylvaine de ces derniers, dont les seules et rares exceptions qu'on trouve dans la traduction et dans l'impression sont dues aux collaborateurs et aux imprimeurs de Coresi.

Ce sont plutôt les textes imprimés au XVIIIe siècle en Transylvanie qui subissent fortement l'influence des œuvres de Coresi, telles que l'Évangile, le Psautier et la Cazania. C'est vers cette époque que la langue commence à se fixer et à se préciser, grâce principalement aux influences du Nouveau Testament de Belgrade (N° 42), œuvre de mérite due au labeur et au talent d'un écrivain valaque. Ce livre servit à beaucoup d'imitations, et les savants de Belgrade, qui possédaient déjà la connaissance des variétés dialectales, l'adaptèrent conforme aux exigences du dialecte local et s'efforcèrent, les premiers, de créer une langue littéraire roumaine, qui, sans tenir compte de formes dialectales, tendit à devenir une langue intelligible et correcte, ce qui, jusqu'à un certain point, s'est précisément réalisé et réussit à être adoptée par un grand nombre d'écrivains postérieurs.

Dans le Psautier de Belgrade (N° 52) la langue ressemble en quelque sorte à celle du Nouveau Testament, mais se rapproche encore davantage de celle de la Palica.

La Géographie de la Transylvanie (N° 58) présente également des formes semblables à l'idiome valaque, tout en s'éloignant de la langue du Psautier (N° 52) et de celle de la Palica, comme par exemple pour ce qui touche à l'usage du **з** à la place de **ѕ** qu'elle ne possède pas et l'emploi de **ж** pour **у**, etc., bien que les autres formes appartiennent au dialecte purement transylvain. Les Așezăminto (N° 70), ainsi que le texte qui les suit (N° 71), offrent un caractère très sensible du groupe N.-O.

De même un Diaconariu (N° 79), qui, malheureusement, s'est conservé dans un texte incomplet. Je ne le crois pas être l'œuvre de l'abbé Jean de Vinți, car il s'éloigne par la phonétique du Sieriul (N° 84) et de

și grafia fonetică pe acea a Noului Testament de Belgrad și aparține clasei Sud-Vest.

Molităvnicu (No. 87) se aseamănă cu „Diaconaru“ de mai sus. Acela fiind tipărit în Belgrad și mai având și alte forme dialectale sigure, ne întărește în judecata cum să și „Diaconaru“ este de aceeași origină. În *Chronica* lui Dorotheus (No. 95, p. 311) avem un text de origine moldovenească care a trecut prin mâna unui copist din Transilvania; amestecul ambelor dialecte o dovedește. Mai greu este de precizat caracterul operilor lui Alexandru Dascal. Penticostariul (No. 96) se aseamănă cu graiul de Nord-Ost adică cu al Moldovei, iar textul ce urmează: Psaltirea cu tâle (No. 97) dacă n'a fost prelucrată de un scriitor din Muntenia, ne arată același autor scriind în două dialecte bine deosebite, ceea ce este cu neputință. Mai mult așa înclina a crede cum că Alexandru Dascal a fost Moldovean și că Psaltirea este o copie muntenească.

În vol. al II-lea al *Crestomatiei* avem întâiu Calindariul (No. 120) care are deja caracterul limbei literare muntonești; tot așa este cazul cu *Catechismul* (No. 147, p. 97) care s'a tipărit în Viena și anume pentru folosul Românilor de supt stăpânirea Austriei. Nică Biblia lui Clain (No. 165) cartea cea mai voluminoasă ce a apărut în Transilvania în tot cursul secolului al XVIII-lea nu se depărtează de această limbă literară, din care au dispărut mai toate urmele dialectale. Nu întru în chestiunea originalității acestei producțiuni, cu toate că e lesne de presupus că s'a folosit Clain de Biblia de București.

Caracterul dialectal ese mai vădit la iveală în producțiunile beletristice și literare ce se datorese scriitorilor transilvăneni de pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea. De atunci începe abea adăvărata literatură originală, când autorul nu se mai mulțumește a fi un traducător selavie, urmărind originalul strein din cuvânt în cuvânt, ci autorul, sau este cu totul original în concepțiunea sa, sau prelucrează în mod liber subiectul împrumutat de așurea.

Precum am văzut, când am tratat despre istoria literaturii românești, literatura din Transilvania este supusă unei înrăuriri cu totul deosebită de aceea supt care s'a născut, a crescut și s'a dezvoltat vechia literatură română.

Acestei influențe deosebite se și datorește schimosirea stilului în acele opere cari sânt traduse dintr'o limbă cu desăvârșire opusă spiritului limbei românești.

O altă cauză puternică care a înrăurit în Transilvania asupra limbei române de pe acea vreme este tendința latinisării, care începe a se manifesta pe atunci, și a cărei urme se pot observa în scrierile lui Maior, Clain, Tichindeal și alții. Tendința era îndoită, adică de a serie limba română cu litere latine și de a elimina din dicționarul limbei, ori ce cuvânt ce se părea a fi de origine nelatinească. Tendința întâia a produs acea încercătură grafică din care n'a eșit nică chiar cea din urmă ortografie autorizată; căci unii scriau etimologicște, alții transcriau sunetele române

la Cărară pro scurt (N° 85), dont la langue et l'orthographe sont celles du Nouveau Testament de Belgrade, et par conséquent se rattachent au groupe S.-V.

Le Molităvnic (N° 87) ressemble au „Diaconariu“ précédent. Celui-là, imprimé à Belgrade et présentant de plus des formes dialectales évidentes, nous confirme l'opinion que le „Diaconariu“ doit être de la même origine. La Chronique de Dorotheus (N° 95, p. 311) est un texte d'origine moldave, ayant passé par les mains d'un copiste transylvain; le mélange de ces deux dialectes nous le prouve suffisamment. Il est plus difficile à préciser le caractère dialectal dans les œuvres d'Alexandre Dascalul. Son Penticostariu (N° 96, p. 312) se rapproche du dialecte (N.-E.), de la Moldavie, et le texte qui suit: le Psautier avec commentaire (N° 97), au cas où il n'aurait pas été refait par un écrivain valaque, nous présenterait le même écrivain s'exprimant dans deux dialectes différents, ce qui réellement est impossible. Je serais plutôt porté à croire que Dascal était Moldave et que le Psautier ne serait qu'une adaptation valaque.

Dans le second volume de la Chrestomathie, nous avons d'abord le Calendrier (N° 120) qui porte déjà la marque de la langue littéraire, valaque; de même le Catéchisme (N° 147), imprimé à Vienne et publié pour les besoins des Roumains habitant l'Autriche. La Bible de Clăin (N° 165), l'œuvre la plus volumineuse qui ait paru au XVIIIe siècle en Transylvanie, ne s'éloigne pas non plus de cette langue littéraire, dont toutes les traces dialectales se sont complètement effacées. Il est inutile de me prononcer sur l'originalité de cette traduction, car il est facile à supposer que Clăin s'y est servi de la Bible de Bucarest.

Dans les productions littéraires, en prose ou en vers, des écrivains de la Transylvanie vers la fin du XVIIIe siècle, ce caractère dialectal est encore plus sensible. C'est à peine à partir de cette époque-ci que commence la littérature véritablement originale, où l'on n'a plus affaire à des traductions serviles, qui suivaient mot-à-mot le texte original, mais à des écrivains, ayant une puissante faculté de conception ou à des traducteurs habiles, qui refont, conforme au génie de la langue roumaine, les travaux des autres.

La littérature de cette province, ainsi qu'on l'a vu lorsque j'ai parlé de l'histoire de la littérature roumaine, est soumise à une influence bien différente de celle qu'a subie l'ancienne littérature roumaine dans son développement.

C'est à cette influence qu'on doit la bizarrerie du style dans les livres traduits d'une langue absolument opposée au génie de la langue roumaine.

Une autre influence non moins puissante fut la tendance à latiniser, qui commença à se manifester à cette époque-là, comme l'on en peut se convaincre par les traces qu'elle a laissées dans les ouvrages de Maïor, de Clăin, de Tichindeal et d'autres. La tendance était plutôt double: car il s'agissait d'écrire le roumain avec les caractères latins, et aussi d'éliminer du dictionnaire chaque mot qui ne semblait pas être d'origine latine. Le premier essai donna naissance à une confusion orthographique d'où n'est pas encore sortie même la dernière orthographe officielle: quelques-uns écrivaient selon l'étymologie, d'autres rendaient les sons propres au roumain par des signes arbitraires, et c'est à peine de nos jours qu'est

cu semne arbitrare și abea acuma începe să răzbată o ortografie curat fonetică, întocmai precum era cea veche chirilică, care a reproduș cu o esactitate perfectă toate sunetele proprie graiului românesc. Tendința latinisării a contribuit la decăderea literară și la sărăcirea limbei, ce se poate observa în cursul secolului al XIX^{-lea}, mai ales acolo, unde această tendință predomina.

Ca exemplu de ortografie cu litere latine am tipărit textul No. 174 adică Acahistul lui Clain, după cum se pare, cea mai veche carte bisericească română tipărită cu litere latinești; din care cauză reprezintă deja acele dificultăți și nedumeriri ortografice ce se perpetuă supt forme variate la toți urmașii, ce întrebunțează literile latine. Valoarea esactă a vocalelor și a sunetelor curat românești nefiind decât abea indicată, toate acele texte cu ortografii meșteșugite și sucite nu sânt decât de o valoare îndoelnică pentru cercetările filologice. Din această cauză n'am reproduș alte texte decât ael Acahist și câte-va cântece populare din Sas-Regen (Transilvania), cari au fost scrise de culegătorul cu o astfel de ortografie.

În cărțile însă cari au păstrat slova chirilică caracterul dialectic reose din ce în ce mai mult, și această cu cât ne apropiăm de epoca modernă. Așa avem Retorica (No. 167, p. 162) și toate operile lui Barae, și Aaron de cari voiu vorbi mai la vale.

Gromovnicul (No. 168) este o copie făcută de către un Muntean după un izvod transilvănean. Contrariul, adică copierea și tipărirea în Transilvania de texte muntenești, se înțelege cu modificări mai mult sau mai puțin pronunțate dialectale, a avut loc la Bertoldo (No. 170), Sindipa (No. 175) și Esop (No. 182, p. 207). Așa că în toate aceste avem un amestec de dialecte.

Forme dialectale pronunțate s'au strecurat apoi în Arghir și Elena a lui I. Barae (No. 172) precum și în Patima (No. 176) a lui V. Aaron. Tot așa este cazul cu Didahiile (No. 179), ale lui P. Maior și cu Hronica (No. 181) a lui Șincai. Țichindeal în Fabule (No. 183) începe a schimba limba introducând câte-va neologisme, dar totu-și mai păstrează ortografia chirilică și astfel ne arată caracterul dialectic al limbei scrise de dânsul. Verșul Cotronței (No. 186) ca o producțiune populară oglindește într'un mod corect dialectul local; păcat numai că P. Furdui a întrebunțat literile latine și ortografia ungurească, care întunecă puțin caracterul adevărat al sunetelor românești nereproduse cu esactitatea alfabetului chirilic. Colindele ce urmează (No. 187) sânt de asemenea de origine transilvăneană, limba fiind mai mult populară. Mai literară este limba în Chiemarea la typărire (No. 188) a lui Loga și în Răsipirea Ierusalimului (No. 189) de I. Barae, dar are forme dialectale amestecate cu formele literare.

La suma textelor de origine transilvăneană mai este de adăugat textul dialectal din Hațeg și cântecele populare din secțiunea literatură populare, a căror ortografie nu este în tot deauna fonetică ci, când mai mult, când mai puțin etimologică, iar graiul este ael al culegătorului, influențat de ael a poporului, fără a'l reproduce cu acea esactitate care e necesară pentru cercetări filologice. Avem deci următoarele texte ce reprezintă graiul din Transilvania: p. 1*, 2*. No. (1, 3), 4,

apparue une orthographe purement phonétique, ainsi que l'était l'orthographe cyrillique, qui reproduisait avec une parfaite précision les sons particuliers au langage roumain. La seconde tendance contribua aussi, de son côté, à la décadence littéraire et à l'appauvrissement de la langue durant tout le XIXe siècle.

Comme exemple d'orthographe en caractères latins, j'ai donné le texte N° 174, un fragment de l'Acathiste de Clain, le plus ancien livre ecclésiastique imprimé en semblables caractères, et qui présente, le premier, déjà toutes les difficultés orthographiques que l'on verra, sous des formes plus ou moins différentes, se perpétuer dans tous les livres des écrivains postérieurs, se servant de l'alphabet latin. La valeur exacte de certaines voyelles ou consonnes propres au roumain étant insuffisamment indiquée, le mérite des textes imprimés avec une orthographe pareille, compliquée et travaillée, ne peut être que fort douteux pour les recherches philologiques. C'est pourquoi je me suis borné à l'unique reproduction de l'Acathiste et de quelques chants populaires de Sas-Regen (en Transylvanie) écrits également en caractères latins par celui qui les a recueillis.

Par contro, le caractère dialectal s'est mieux conservé dans les textes imprimés en caractères cyrilliques, et il se fait sentir plus en avance vers l'époque moderne, comme dans la Rhétorique (N° 167) et dans toutes les œuvres de Barac et d'Aaron, dont je parlerai plus tard.

Le Gromovnic (N° 168) n'est qu'une copie faite par un Valaque d'après un original imprimé en Transylvanie. Le contraire s'est produit, avec certaines modifications plus ou moins sérieuses, pour Bertholdo (N° 170), Sindipa (N° 175) et pour Aesope (N° 182), de sorte que dans tous ces livres on trouve un mélange de dialectes.

Des formes dialectales prononcées ont pénétré dans Arghir et Hélène de Barac (N° 172) ainsi que dans la „Passion“ de V. Aaron, dans les Didahii (N° 179) de Pierre Maïor et dans la Chronique de Șineai. Tichindeal, dans ses fables (N° 183), commence à se servir de néologismes, mais conserve encore l'orthographe cyrillique, à l'aide de laquelle il est facile de reconnaître les nuances dialectales. Le Verșul Cotronței (N° 186) comme production populaire reflète d'une manière exacte la nature du dialecte local; il est à regretter seulement que Furdui se soit servi de caractères latins et de l'orthographe hongroise, qui altère en quelque sorte la valeur réelle de chaque son roumain, non plus rendu avec la même exactitude que par l'orthographe cyrillique. Les Colinde qui suivent (N° 187) appartiennent également au groupe transylvain, la langue en étant plus populaire. Elle est purement littéraire dans la Chiemarea la typarire (N° 188) de Loga et dans la Dispersion de Jérusalem (N° 189) de J. Barac, bien que dans ces œuvres on trouve parfois encore des formes dialectales.

Voilà où je me suis arrêté pour ce qui concerne les textes d'origine transylvaine. Il me reste pourtant encore à ajouter un texte dans le dialecte du Hatzeg, et aussi quelques chants populaires, dont l'orthographe n'est pas toujours phonétique, mais plus ou moins étymologique, et dont le dialecte est celui de l'éditeur influencé par celui du peuple, sans le rendre avec l'exactitude nécessaire dans une semblable recherche. Les textes représentant le dialecte de la Transylvanie sont : p. 1^a, 2^a. N^o (1,

10, (13), (42), 52, 58, 70, 71, 79, 84, 85, 87, (95), (96, 97), (120), 147, 165, 167, (170), 172, 174, (175), 176, 179, 181, (182), 183, 186, 188, 189.

Moldova. După ce am analizat din suma textelor publicate în ambele volume toate acele ce am crezut că aparțin dialectului munteneș și celui transilvănean, toate celelalte reprezintă dialectul moldovenesc. Nu este deci necesar a le înșira aci, și mă voiu mulțumi numai cu câte-va indicațiuni generale. Din toate dialectele, afară de acela cu rotacismul cel moldovenesc cel mai pronunțat este. Dacă vre odată ne îndoiam asupra unui text de este din Muntenia sau din Transilvania, care ar fi locul adevărat de proveniență, o atare îndoială nu începe la textele moldovenesti. Chiar prelucrări făcute așurea din aceste texte din urmă au păstrat foarte des forme cari ne arată caracterul moldovenesc al originalului. Astfel de împrumutări și schimbări din texte moldovenesti în texte muntenești și viceversa am pomenit foarte des în această introducere fiind de atăta importanță pentru studiul dialectelor române.

Luăm de pildă textul cel mai vechiu moldovenesc tipărit, adică Cazanăa lui Varlaam (No. 37) și vedem că numai un an după aceea apare o edițiune muntenească, tipărită la mănăstirea Dealului. Limba moldovenească este cu desăvârșire schimbată în edițiunea muntenească. Studiul acestor două verziuni, una alătura de alta ne va da rezultatele cele mai pozitive și cele mai satisfăcătoare asupra caracterului dialectal munteneș și moldovenesc și a supra deosebirelor între aceste două, pe la întâia jumătate a secolului al XVII^{-lea}. Tot așa s'a încorporat Pravila lui Vasile Lupu (No. 40) în Pravila mult mai voluminoasă a lui Mateiu Basarab (No. 53).

Nu mai puțin pronunțat decât în acele opere reșese graiul moldovenesc la Cronicarii Moldoveni. Așa pe la mijlocul secolului trecut se strecoare limba literară bisericească în operele literare bisericești și în tipăriturile din Moldova. Mersul gradat al dezvoltării dialectale s'a păstrat mai bine în manuserisele de origină moldovenească și mai ales în literatura populară scrisă. Cu cât aceste texte provin din provinciile mai în spre Nord, de pildă din Bucovina, cu atât mai pronunțat este caracterul dialectic; așa schimbările vocalelor e în i, ea în è etc. și altele ce n'au intrat în limba literară se află cu prisos în texte cum este: Intrebarea înțeleptului cu lume (No. 145) sau Istorie Poamelor (No. 146) Avestița (No. 171) și snoavele p. 359—360; mai ales în textele din sbornicul de la 1784, publicate sub No. 157, 158, 159 și 160 cari reprezintă graiul din Bucovina, căci acolo s'a copiat acel manuseris.

Foarte important ca rezultat al cercetărilor noastre este apoi faptul că din toate textele atât tiparnice cât și manuserise nu se află nici unu care să prezintă fenomenele cunoscute din graiul popular moldovenesc modern, răspândit și prin unele părți răsăritene din Ardeal, și adică trecerea lui p înaintea de i în ch, a lui b + i = gh; v + i = i sau j; e + i = ș; m + i = ñ. E un fapt cu atât mai curios cu cât această trecere este regulată în dialectul Macedo-român și la mai întreaga populațiune de azi a Moldovei, pe când

3), 4, 10, (13), (42), 52, 58, 70, 71, 79, 84, 85, 87, (95), (96, 97), (120), 147, 165, 167, (170), 172, 174, (175), 176, 179, 181, (182), 183, 186, 188, 189.

Moldavio. Maintenant, après avoir énuméré parmi les textes de la Chrestomathie, ceux qui appartiennent aux dialectes valaque et transylvain, il est tout naturel que tout le reste est de provenance moldave. Je ne crois pas par conséquent nécessaire de les mentionner ici; je me bornerai seulement à donner quelques indications générales. Le dialecte moldave est le plus prononcé de tous les autres, à l'exception du dialecte qui présente le phénomène du rotacisme. Si l'on pouvait parfois douter de la provenance réelle d'un texte imprimé en Valachie ou en Transylvanie, un semblable doute ne saurait subsister pour ce qui touche aux textes moldaves. Même les adaptations des textes moldaves faites en dehors de la Moldavie, ont encore conservé telles autres formes qui trahissent leur origine primitive. Dans l'Introduction j'ai montré un fort grand nombre de semblables adaptations de textes valaques en moldaves et vice-versa, vu l'importance qu'elles ont pour l'étude des dialectes roumains.

Prenons par exemple le plus ancien texte moldave imprimé, la *Ca-zuניה* de Varlaam (N° 37) et nous constaterons qu'une année à peine plus tard parut une édition valaque, imprimée au monastère de Deal. La translation d'un dialecte dans l'autre y est très sensible. Une étude comparative entre ces deux versions nous fournirait les résultats les plus précis et les plus satisfaisant sur la nature des dialectes et leur dissemblance vers la première moitié du XVIIe siècle. C'est de la même façon que la *Pravila* de Vasile Lupu (N° 40) a été incorporé dans la *Pravila* plus volumineuse de Matei-Bassarab (N° 53).

La nuance dialectale est non moins sensible dans le style des chroniqueurs moldaves, car ce n'est à peine que vers le milieu du siècle dernier que la langue littéraire ecclésiastique commence à s'insinuer également dans les œuvres imprimées en Moldavie. La marche progressive du développement littéraire est mieux représentée par les manuscrits et surtout par la littérature populaire écrite. Plus les textes proviennent des provinces du Nord, telles que la Bucovine, plus la nature dialectale est sensible. Des changements de voyelles, comme e en i, ea en è et beaucoup d'autres que la langue littéraire n'a pas admis, se trouvent de plus dans des textes tels que : le dialogue du sage avec le monde (N° 145), l'Histoire des Pommes (N° 146), *Avestița* (N° 171), les anecdotes p. 359—360 et principalement les textes du Codex de 1784, publiés sous les N°s 157, 158, 159 et 160, et qui représentent le dialecte de la Bucovine, où le manuscrit a été copié.

Un fait très important, résultat de nos recherches, est que de tous les textes imprimés ou manuscrits, il n'y a pas un seul qui présente les phénomènes particuliers au dialecte moldave populaire de nos jours, répandu également dans certaines régions orientales de la Transylvanie, tels que le passage de p devant l en ch, de b+l en gh, de v+l en i ou j, de e+l en ș, de m+l en ñ. Et ce fait est d'autant plus curieux que ce passage est de règle encore dans le dialecte macédo-roumain, ainsi que chez presque toute

nică o urmă nu se găsește la vre-unu din numeroșii scriitori Moldoveni din a căror opere atât publicate cât și manuscrise am dat extracte aci.

După cum însă se poate dovedi atât prin ajutorul monumentelor literare cât și prin viul graiu al locuitorilor, se pare că în secolii din urmă un dialect, care are multe afinități cu dialectul Istrien și întru cât-va cu cel din Macedonia s'a răspândit cu înecutul de-alungul șirului munților Carpați. Niște Mocanii sau mai bine păcurarii originarii de dincolo de Dunăre, cari vorbeau acel dialect trebuie să se fi întins de la Sud-Vest la Nord-Ost tot de-alungul munților și la un moment dat să se fi așezat în unele locuri, mai ales în acele puțin populate, precum era Moldova de Nord. Acestora s'ar datorii formele cu rotacismul. O altă imigrațiune a unui element român în număr considerabil, venind din Macedonia s'a efectuat în sec. XVI și XVII care urmând drumul bătut de mocanii s'a întins din Transilvania prin Maramureș până în Bucovina. În cursul a doi secolii s'a contopit cu elementul mai vechiu îndigen, modificând într'un mod esențial graiul acestuia. Contopirea și schimbarea graiului a avut loc însă abea în cei din urmă doi secolii, după ce se închegase deja limba literară română în forma ei de față. Căci schimbări precum le prezintă dialectul moldovenesc de pildă, bi=ghi, pi=chi etc. precum am observat nu se găsesse nică măcar în acele texte cari sânt de origină cu totul populară. Urme numai se pot găsi pe ici pe colea, câte un cuvânt, câte o formă se strecoară într'un text, care de altfel n'are nimica în comun cu acea excepțiune. Se pot astfel urmări numai tendințele latente ale unei schimbări ulterioare, produse însă nu în modul organic al dezvoltării ei în modul violent al amestecării și contopirii cu un dialect introdus de aiurea.

Altfel o schimbare precum este aceea de care ne ocupăm ar fi fără seamă în istoria limbilor. Localizarea acestui dialect, reprezentat în Chrestomatie numai prin texte macedonene și istrice (și numai câte un exemplu din țara Hațegului și din Văleni de munte) dovedește că stă în legătura intimă cu acel element care locuiește azi în creierii munților Carpați, care pribegind din loc în loc ca păstori cu turmele lor, varând aci și ernând aiurea, în Istria și Macedonia, s'a hotărât a se așeza și a stăpâni ținuturile atât de des bătute de dânsul, dar că a venit de s'a sălășluit aci abea în timpuri relativ moderne. Astfel s'ar esplica ușor acea schimbare surprinzătoare a graiului moldovenesc și acel al locuitorilor megieși de prin munții Transilvaniei.

Nuanța dialectală din Basarabia este reprezentată prin textul No. 185 iar cânteecele populare și textele de literatură populară fiind scrise în limba literară nu au decât puține forme dialectale pronunțate. Pe cât am putut am păstrat ortografia culegătorilor neschimbată, căci nu voiam să iau asupra mi răspunderea de a transcrie poate neesact texte dialectale schimbându-le ast-fel fără voia mea caracterul lor distinctiv.

la population actuelle de la Moldavie, tandis que dans les ouvrages des chroniqueurs moldaves on ne trouve aucune trace de pareils changements.

Ainsi que l'on peut s'en assurer à l'aide des monuments littéraires et par le langage vivant des habitants, il semble que dans les derniers siècles, un dialecte ayant beaucoup d'affinités avec le dialecte istrien, s'est répandu peu à peu le long des Carpathes. Quelques „mocani“ ou bien bergers, originaire d'au-delà du Danube, se seraient répandus du Sud-Ouest au Nord-Est tout le long des montagnes, et à un moment donné se seraient établis dans certains endroits, principalement les moins peuplés, comme l'étaient les parties du Nord de la Moldavie. C'est à cette colonie que l'on doit l'introduction du rotacisme. Une autre immigration d'un élément roumain en nombre considérable, venant de Macédoine eut lieu entre le XVIe et le XVIIe siècle. Ils suivirent la route frayée par les bergers ou mocani, et s'étendirent en Marmoros et en Bucovine en passant par la Transylvanie. Ils fusionnèrent avec l'élément indigène ancien durant deux siècles, modifiant ce dernier d'une manière absolue. La fusion et la transformation de ces deux dialectes se sont effectuées à peine durant les deux derniers siècles, après que la langue littéraire roumaine se fût désormais arrêtée à la forme actuelle. Des changements dans le dialecte moldave, tels que *bi = ghi*, comme nous l'avons déjà vu, ne se retrouvent même pas dans les textes avec un fond populaire. C'est à peine si l'on y rencontre une trace, çà et là un mot ou une forme qui d'ailleurs n'ont rien de commun avec le reste. L'on ne peut donc suivre que les tendances insensibles d'un changement ultérieur, produit non à la façon naturelle du développement, mais d'une manière abrupte dans la fusion violente d'un dialecte indigène avec le dialecte étranger.

D'ailleurs un changement, comme celui dont nous nous occupons ici, serait sans exemple dans l'histoire des langues. La localisation de ce dialecte, représenté dans la Chrestomathie par des textes macédoniens et istriens (avec un seul exemple du Hatzeg et de Valeni de munte) prouve qu'il est dans un rapport étroit avec le dialecte de la population qui se rencontre dans le creux des Carpathes, errant de place en place comme les bergers avec leurs troupeaux, passant l'été dans un endroit et l'hiver ailleurs, dans l'Istrie ou la Macédoine, jusqu'à ce qu'elle se décida à s'y établir et à se rendre maître des régions qu'elle avait tant de fois parcourues, mais qu'elle s'y fixa à une époque relativement moderne. Ainsi s'expliquerait facilement et cette transformation surprenante du langage moderne moldave, et parmi des habitants des montagnes aux confins de la Transylvanie.

La nuance dialectale de la Bessarabie n'est représentée que par le texte N° 185, et les chants populaires et les textes appartenant à la littérature du peuple n'offrent quo fort peu de différences dialectales sensibles. Autant que j'ai pu, j'ai gardé intacte l'orthographe des éditeurs, ne voulant pas prendre sur moi la responsabilité d'une transcription peut-être inexacte, en altérant le caractère dialectal des textes.

Cu aceasta se încheie darea mea de seamă asupra textelor publicate de mine: Ce valoare au pentru cercetările filologice și istorico-literare îndreptate în spre deslușirea creșterii limbei românești și a resfirării ei în dialecte și nuanțe de dialecte; cum cu ajutorul acestor texte se poate urmări dezvoltarea limbei de la monumentele cele mai vechi până la cele mai moderne. Ele ne arată ce forțe au contribuit la formarea și ce elemente s'au întrebuințat la alcătuirea literaturii românești și ele constituie monumentele neperitoare ale neamului român.

Grâce à ces textes, l'on peut suivre le développement de la langue, des monuments les plus anciens aux monuments les plus modernes. C'est ici que s'arrête mon aperçu sur la valeur intrinsèque qu'offrent pour les recherches philologiques et d'histoire littéraire les textes, que j'ai reproduits en vue de mettre en lumière le début et le développement de la langue roumaine, et de suivre sa séparation en dialectes; ils nous font voir les forces qui ont contribué à la formation de la langue ainsi que les éléments constitutifs de la littérature roumaine. Nous pouvons dire qu'ils renferment les monuments impérissables de la nationalité roumaine.

Gramatica.

§. 1. Alfabetul.

А а (a), Б б (b) В в (v), Г г (ga, go, gu; ghe, ghi), Д д (d), Е е (e), Ж ж (j), З з sau С с (ḑ = dz), З з (z), И и І і (i), Ў ў (y), К к (ca, co, cu; che, chi), Л л (l), М м (m), Н н (n), О о W w (o), П п (p), Р р (r), С с (s), Т т (t), У у S s (u), Ф ф (f), Х х (h), Ц ц (ț), Ч ч (ci, ce; ča, čo, ču), Ш ш (ș), Щ щ (șt), Ъ ъ (ă, ũ), Ы ы (ȳ, ũ, ä), Ь ь (âȳ, y), Ъ ъ (ê = ea), Ж ж (â), Ю ю (ȳu), Я я (ȳa), А а (ea), Т т (th), П п (ps), Х х (x), Y y (y, v), І і (în, î), Ъ ъ (ge, gi; ġa, ġo, ġu).

§. 2. Accentele.

(˘) accentul tonic, (˙) am pus pe ȳ lung final dialectal = ȳ italian, istr. ȳ sau e. (˘) semnul prescurtării, se pune pe abreviaturi. (˙) stă deasupra cuvântului în loc de ъ sau ы.

§. 3. Abreviaturile

se fac prin eliminarea vocalelor, sau prin tăierea ultimelor silabe, de pildă: $\widetilde{\text{Ипстак}} = \text{Ap(o)st(o)l}$, $\widetilde{\text{Дмнзѣ}}$ = D(u)mn(e)zen, $\widetilde{\text{стх}}$ = stil, $\widetilde{\text{сѣнт}}$ = sfânt, $\widetilde{\text{зач}}$ = zacealo etc.

§. 4. Articolul.

I. Substantival sau enclitic:

Masc. Sing. Nom. -l (-ul), -lu, -le, -a; G. D. -lui, -lu, lu, -i; V. -o, -e, -le.

Plur. Nom. -i; G. D. V. -lor.

Fem. Nom. Ac. -a; G. D. -ei, -ii.

Plur. Nom. Ac. V. -le; G. D. -lor.

Macedor. -lu, -le; -lui, -lii; -lor, -a, -ea; -lii, -le; -lor.

Exemple: S. m. G. D. -lu; lu: 2*, 3. 3*, 2. 3. 5*. 8*, 3. 9*, 3. 11*, 3. 13*, 2. 3. 15*, 2. 16, 3. 1. 2, 2. 3. 6. 7. 10. 12, 2. 13, 3. 15. 16, 3. 19, 2. 20, 2. 3. 21. 23. 24. 25, 2. 26. 27, 2. 30. 2. 3. 32, 2. 3. 33, 3. 35, 2. 36, 3. 37, 2. 3. 44. 58, 2. 74. 81. 85, 2. 3. 90, 3. 93, 1. 2. 107, 3. 130, 2. 3. 131. 132, 2. 134, 2. 137, 2. 157, 3. 207, 3. 221, 3. b. 77, 2. 258, 2. v. și pronumele pers. persoana 3^a: el.

Plur. G. -loru 1. 3.

II. Adiectival:

Masc. Sing. Nom. Ac. V. cel, ȳl; G. D. celui, ȳlui.

Plur. Nom. Ac. V. cei, ȳi; G. D. celor, ȳlor.

Fem. Sing. Nom. Ac. V. cea, a; G. D. ceai, ȳi.

Plur. Nom. Ac. V. cele, ale; G. D. celor, ȳlor.

cel și cea sânt și pronume demonstrative v. §. 6, No. III.

III. Pronominal:

Masc. Sing. al.		Fem. Sing. a.
Plur. al.		Plur. ale.

IV. Nehotărât:

- Masc. Sing. Nom. Ac. un; G. D. unui.
 Plur. Nom. unit; niște; G. D. unor; niștor.
 Fem. Sing. o,ună; G. unei.
 Plur. Nom. unele; G. D. unor.
 Macedor. un, unui; ună, unei. niște.
 un și o v. numerale §. 7.

§. 5. Substantivul.

I. Declinarea nearticulată:

- Masc. Sing. și Plur. bărbat(-t); G. de-, a bărbat(t); D. bărbat(t); Ac. pe bărbat(t); V. bărbat(t); Abl. de la bărbat(t).
 Fem. Sing. și Plur. fată (fete); G. de-, a fată; D. fată; Ac. pe fată; V. fată; Abl. de la fată (fete).

II. Declinarea articulată:

1. Cu terminațiune consonantică:

- Masc. Sing. Nom. Ac. banul; G. D. banului; V. bane, banne.
 Plur. Nom. Ac. banii; G. D. banilor; V. bant, banilor.
 Macedor. luplu, a luplui, lupu; luplii, luplior.
 Exemple arhaice și exceptiuni: Plur. Nom. apostoly 77, 3; G. D. -lylor 116, 3. brazdilor b. 234, 2. copiei 200, 2. dăruitdilor 240, 3. domnieluru 53, 3. fecioarii 315, 2. grumađdăi 258. înțăleptdăi b. 181, 2. dreptdilor 256, 2. b. 232, 3. frađd b. 230. frađdilor 259, 1. 2. b. 234. morđdăi 215, 2. meșterdăi b. 136.
 Sing. V. învățătoriu 108, 3; -țătoară 187.
 Domn, doamne etc.

2. Cu terminațiune vocalică:

- a) -u. Nom. Ac. bou; G. D. boului; V. boule.
 Plur. Nom. boii; G. D. boilor; V. boi, boilor.
 Macedor. favrulu, favrului, favrili, favrilor.
 b) 1. -e. Nom. Ac. cărbune-le; G. D. -lui; V. -le.
 Plur. cărbuni-l; G. D. -lor; V. -ni, -lor.
 nume, V. nume.
 Macedor. jone-le, jone-lui, jone; jon-lti, jon-lor, joni.
 b) 2. -ea. Nom. nenea; G. D. nenii; V. nene.
 Plur. Nom. nenii; G. D. nenilor; V. neni, -ilor.
 b) 3. -e. Nom. pârșlea; G. D. pârșlii; V. pârșle-o.
 Plur. Nom. pârșlii; G. D. -ilor; V. pârșli, -ilor.
 gâdea.
 c) -a. Sing. Nom. popa; G. D. popii; V. popo.
 Plur. Nom. popii; G. D. popilor; V. popi, -ilor.
 vlădică, iuzbașa, G. D. -și 92, 2; -șie 92, 2.
 Macedor. Dumnezeu, V. -seale b. 272, 3; giione, V. giioneale b. 275.

- Fem. 1. a) terminațiunea -a. Nom. Ac. casa; G. D. casei; V. casă.
 Plur. Nom. Ac. case; G. D. caselor; V. case, -lor.
- b) Sing. Nom. Ac. scara; G. D. scării; V. scară.
 Plur. Nom. Ac. scările; G. D. scărilor; V. scări, -ilor.
- c) -că. Nom. Ac. turturică; G. D. turturice; V. turturico.
 Plur. Nom. Ac. turturicele (-relele); G. D. turturicelor; V. turturicelor.
 Macedor. luna, lunili, lună. lunile, lunilor, lune.
2. terminațiunea -e.
 a) Sing. Nom. Ac. V. cartea; G. D. cărții.
 Plur. Nom. Ac. cărțile; G. D. cărților; V. cărți, -ilor.
- b) Nom. zestrea; G. D. zestre; V. zestre.
 Plur. Nom. zestrele; G. D. zestrelor; V. zestrelor.
 Macedor. adunarea, adunările, adunare; adunările, adunărilor, adunări.
3. terminațiunea -ie.
 Sing. Nom. datoria; G. D. datoriei, -i; V. datorie.
 Plur. Nom. datoriile; G. D. datoriilor, -iilor; V. datoriilor, -iilor.
 Macedor. istoria, istoriile, istorie; istoriile, istoriilor, istorii.
4. terminațiunea -cauă.
 Sing. Nom. steaua; G. D. stelei; V. steauo.
 Plur. Nom. stele; G. D. stelelor; V. stele, stelelor.
1. Fem. termin. în -a: Macedor. steaoa, stealii, steao; steale, steallor.

Exemple arhaice și excepțiuni:

- G. D. -ee. asinee 36,2; aspedee 16,2. 60; apee 1,2; casee 13,2; credin-
 tee 10*,3. 11*; fetee 12,2; învățătoree 138,3; năpărcее 60.
- G. D. -ie. dulceție 13*,3; Gheenie 113,2; gropie 230; inimie 13,2. 97,3.
 137. 141. 154,2; învățăturie 25,3; limbie 6*,2. 125,3; lumie
 85,3; lumirie 3*; Asie 36.
- G. D. -ii. besereci 114. 129. 148,2; besericii 77,3. 317,2. 193; beseari-
 cii 257,3. b. 9; besericii 363,3; bisericii 297; maice 249,3;
 casii 291,2. 296. b. 7,2; casii b. 169,2; babii b. 362,2.3; coroni-
 ii b. 219,2; carății b. 73; cătii 329,3. 330; cinii 332; doamni
 b. 68,3; lunii b. 9,2; apii 69. 265. b. 111,2; dumnezăoai b. 83,3.
- G. D. -i. besereci 98. 87,3; gropi 138,3; fabuli b. 213; făpturi b. 100;
 dumnezăoai b. 84,3.
- G. D. -ăi. maicăi 64. 340,2; comoarăi 23; casăi b. 117,2; cunostințăi
 b. 156,2.
- G. D. -e. basne 359,3; drêpte 345,2; biruințe 192,2.
- G. D. -ei. asinei 232,3; babei b. 348; beserecei 107,2. 220; cetei 130,3;
 crătasei b. 77; gupănesei 45; maice.
- Plur. -ă. biruințele b. 198; blândețele b. 65; buzăle 350,3; cădelniță
 b. 74,2; casăle 333,2. b. 56,3. 113,2. 171,3. 218,2; costiță
 b. 89,2; cucoarăle b. 132,3; fetele 301,3; fețele b. 218; fiar-
 rale b. 150,2. 164,3. 217; -rălor b. 59,1; ghiarale b. 129,2.
 130,3; grăunță b. 66,3. 221,3; limbă 8. etc.
- Adiective femin.: alêsă b. 10; amară 363,3. b. 48. 179,3; aprinsă 147,3; frumoasă
 b. 85. 141. 172,3; groasă b. 141. 145. etc.
- ê. megiașe 197; fapteale 99,3; — -i. faptele b. 49; biruinților
 b. 197,2; barbile b. 93,3; căși b. 223. 225.

2. Fem. term. în -e:

- G. D. -e*e*. *afunzimee* 36, 3; *legee* 5*, 3.
 -ie*e*. *bunătăție* 112, 2; *cărție* 97, 3; *chemarie* 10*, 3; *creștinătăție* 39, 3. 98; *cetăție* 176, 2. 3; *doreptăție* 10*. 13*, 3; *legie* 16*, 3; *lumi* 1. 12, 2. 17, 2. 18, 2. 29, 2. 41. 46, 2. 54. 56, 3. 84, 3. 104. 109, 2. 154, 2. 186; *măincărie* 30; *mărie* 11, 2. 34, 3. 35; *marie* 36; — (grand) 11*, 2; *meserătăție* 25; *mierie* 98; *morție* 13*. 14*, 3. 23. 99, 2. 102, 2. 138, 1. 2. 141; *noptie* 34, 2. 154.
 -e*i*. *cetăței* 66. 67, 3; *direptăței* 48; *mărei* 49, 3; *noptei* 286, 2.
 -i*i*. *arderii* 281, 3; *călii* 285, 2; *cărții* 125, 2. 3; *cetății* 147, 2. *b.* 197, 3; *cinstii* *b.* 5, 2; *creștinătății* 76, 2; *direptății* 79, 2; *dragostii* *b.* 23; *lumi* 96, 2. 118, 3; *mării* 110, 3. 127, 2; *mănaștirii* 78; *morții* 166, 2.
 -ă*i*. *cetății* 254; *morții* 257, 2. 267, 3.
 -i. *cruci* 106. 226, 2; *lumi* 36, 3. 42, 2; *mănaștiri* 94, 2; *noptii* 245.

3. Fem. term. în -ie:

- G. D. -i*e* *bătăie* *b.* 159; *bogății* *b.* 95 (-*ție* *b.* 128, 3); *curății* 79.
 -ă*e*. *avuții* *b.* 359, 2.
 Plur. în -ă. *bătrâneă* *b.* 63, 2; *cărțile* 251, 2. 3; Neutre: *braț* *b.* 190, 2. 3. 230, 3; *cardle* *b.* 293; *gerură* 8; *giudêț* 150, 2 (-*țe* 46. 119. *b.* 9).
 -i. *hrisoavile* *b.* 219, 3. 222, 2. 220, 2.
 Macedor. Sing. G. D. a *ingînărele* *b.* 267, 2. 3; *lumi-ii* *b.* 280, 2.
 Plur. *ingînărele* *b.* 267, 2. 3.

III. Numele proprii:

- Masc. 1. Consonantă: *Mușat*; G. D. lui *M.*; V. *Mușate*.
 V. *Isoape* 351, 2; *Anadami* *b.* 135, 2.
 2. -e. Sing. Nom. Ac. V. *Gheorghe*; G. D. lui *Gheorghe*.
 Plur. *Gheorghii*; G. D. *Gheorghilor*.
G. Mihnie 172; -*nei* *b.* 206, 2; *Mambre-e* 37.
 3. -ie. *Zaharie*; G. D. lui *Zaharia*; V. *Zahario*.
G. Antonii *b.* 199; *Ghenarii* 44.
 4. -u. *Radu*; G. D. lui *R.*; V. *Radule*!
Sandule; *Vladule*. *Alexandre*!
 5. -a. *Luca*; G. *Lucăi* 307, 3. *G. Căgole* 53, 2; *Agripei* 148, 2; -*pii* 149, 2; *Nekite* 53, 2.

Fem. *Martha*; *Martei*; *Marthol*
Ana; *Anel*; *Anol*

Nume proprii.

- G. D. -ie*e*. *Xenedorie* 37, 2; (-*e*, *Aravie* *b.* 55, 3).
 G. D. -i*i*. *Annii* 249, 3. *b.* 171, 2; *Aretusii* *b.* 178; *Aravii* 367, 2. 3; *Artemii* *b.* 91; *Elisafii* *b.* 61, 2; —, -*i*, *Evi* *b.* 232, 2.
 G. D. -ă*i*. *Dâmboviță* 189, 2.
 V. *Evvo* 64, 2.

Substantivele comune, adică de două genuri, se declină la singular ca masculine, iar la plural ca feminine.

Aceeași regulă urmează și adiectivele, cari se declină ca substantive. Formele lor feminine și plurale sânt însemnate în glosar.

§. 6. Pronumele.

I. Pronume personal.

Pers. 1.

A) absolut.: Sing. Nom. eu; G. meu; D. mie; Ac. mine.
Plur. Nom. noi; G. nostru; D. nouă; Ac. noi.

B) conjunct.: Sing. D. îmi, mi, -'mî, mî-; Ac. mă.
Plur. D. ne, ni; Ac. ne.

Macedor. eu; nîui; nîia; mine. noi; a nostror; nao; noi. nîi; me; nâ.
Istr. ió; mire; (a) mîie; nói; a nó(i); Conj. mê; (ă)m(i); n(ê); n(ê).

Exemple arhaice și esceptiuni: *eu* 3. 4. 8. 16, 2. 40. 51, 3. etc.;
meu 8; *mîeu* 5. 18, 2. 3. 31. 42, 3; *mîe* 4. 5. 12. 18, 3. 52, 2; *mîi* 207. 2. b. 199;
mine 1. 4. 10, 2. 16, 2. 16*, 3. 18, 3; *mene* 1*, 6. 6. 40. 46. 47, 3. 104. 108. 184, 2.
366, 2. 3; *mînre* 2*, 1. 4*, 3. 6*, 3. 7*; *mînre* 2*. 6*, 3; *âm* 215, 2; *mî* 9; *mî* 6.
2*, 3; *em* b. 47; *mî* 18, 2; *mă* 3, 2. 3; *mă* 16, 3. 18, 2. 364, 3; *me* 2*, 3. 4*. 5*.

Macedor. Nom. *mine* b. 270, 2. 272, 2. 274, 3; *ieu* b. 281, 3; *mî* b. 270, 3;
nî b. 263, 2. 265, 2.

Istr. *io* b. 284; *mire* b. 285.

Plur. Nom. *noi* 1. 3; Ac. D. *nuî* 55. 36, 3. 2; *noao* 10. 25, 3. 27. 40, 3.
77, 2. 167, 3. b. 101, 3; *noaoă* b. 252, 3; *noaă* 48, 2. 108. 137. 196, 3.
230. 322, 3. b. 11. 199, 2; *noaî* 179; *noa* 207, 2; *noo* 35. 77, 2. 119, 2;
nuoî b. 56, 3.

nostru, v. pron. posesiv.

D. ne 26, 2. 27, 2; *ni* 285; *nă* b. 277.

Macedor. *nă* b. 279. 282.

Istr. *na* b. 283.

mineș 94, 2. 183.

Pers. 2.

A) absolut.: Sing. Nom. tu; G. tîu; D. ție; Ac. tine.
Plur. Nom. voi; G. vostru; D. voao; Ac. voi.

B) conjunct.: Sing. D. âțî; țî; -'țî; țî-; Ac. te.
Plur. D. vă; vi; Ac. vă.
-ț 3; âț 254, 2.

Macedor. tu; tui; țea; tine. voi; vostror; vao; voi. țe; te. vâ.
Istr. tu; tire; (a) țite. vói; a vó(i). tê; (ă)ț(i); v(ê); vê.

1. el.

Pers. 3.

A) absolut.: Masc. Nom. Ac. el; G. D. luî; lu; Plur. Nom. Ac. ei; G. D. lor.
Fem. Nom. Ac. ea; G. D. ei; Plur. Nom. Ac. ele; G. D. lor.

Reflexiv. Sing. Plur. G. sîu; D. șie; Ac. sine.

Ac. cu pron. conjunct.: sine-mî; sine-țî; sine-șî.

B) conjunct.: Masc. D. âi, i, -i, i-; Ac. ăi, -i, i-; Plur. D. le, li; Ac. ăi, -i, i-.
Fem. D. âi, i, -i, i-; Ac. o. Plur. D. le, li; Ac. le.

Reflexiv. D. ășî, șî, -'șî, șî-; Ac. se.

Macedor. Abs. el, lui, elii, lor. Ia, Itel, ia; ele, lor. șA, se; Conj. Iii, lu, IĂ, Iii; Fem. Iii, u, IĂ, le.

Istr. Abs. masc. Iô, Iô, atê. Ieli, tel, atel; Conj. (Ă)l, I(ô)l. It, I(e); Fem. Ia, Ia, atĂ. Iale, Iale, atale; Conj. vo, o, Ia. I(ot), le, I(e). șfre, șc.

Exemple arhaice și excepțiuni: *elii* 141; *eal* 301. *b.* 360, 2; *elu* 2. 5. 6. 14. 14*, 2. 27, 1. 3. 54, 2; *iel* *b.* 68, 2. *IuI* 25. 35; *Iu* v. Articol. *el* 1. 2. 5. 18. 26, 2. 192; *eai* 1. 300, 3. 307; *Ior* 1. 9. 19, 2. 28. 34, 3; *eah* 142; *eeah* 136, 2; *è* 307. *b.* 85. 171, 2. 3; *el* 29, 2; *eai* 306, 3. *b.* 83. 85; *eale* 8*, 2. 24, 2. 34, 2. 40, 3. 42, 2. 231; *elê* *b.* 73; *Iale* 57. 94, 2. 167, 3. 349; *i* 2. 17, 3. 19, 3. 26, 2. 30, 3. 33. 39, 3. 51, 2; *ii* *b.* 212, 2; *el* 216, 2; *c* *b.* 360; *-l* 7. 18; *le* 8. 23; *l* 7; *IĂ* 13; *di* 213; *i* 2*, 2. 7. 8. 13. 15, 2. 18. 27, 2. 46, 2. 50, 2. 213; *le* 46; *IĂ* 5*, 2. 7*; *sine* 46, 3. 50, 2; *săure* 4*, 3; *săne* 364; *săni* *b.* 360; *șie* 285. *b.* 14; *șica* 313, 2; *-șI* 2. 235, 2; *șI* 167; *-ș* 362, 2. *b.* 51, 3. 120, 2. 122; *elu-șI* 7. 21. 128, 2; *Iui-șI* 328, 2. *b.* 62, 3. 107. 203, 3; *ei-șI* 21, 3. *b.* 79, 3. 107, 2; *Ioru-șI* 21, 3. *b.* 57, 3. 83, 2; *sine-mI* 316, 2; *sine-șI* *b.* 5.

Macedor. Plur. Nom. *elii* *b.* 263, 3; *elii* *b.* 276, 3; *a Iiei* *b.* 267, 2; *D. Iii* *b.* 263, 3. 264, 3. 265, 3. 266; *ilii* *b.* 270. 272; *ilii* *b.* 281; *Ii* *b.* 272, 3; *Ac. -Iii* *b.* 272, 2; *Iu* *b.* 272; *IĂ* *b.* 265, 3. 266, 2; *Iii* *b.* 276, 2. 279, 3; *le* *b.* 273, 3; *Ii* *b.* 266.

Istr. Sing. Nom. *egl* *b.* 283; *G. Ieili* *b.* 282, 3; *D. Iu* *b.* 283, 3. 284, 2. 3. 285; *Plur. Nom. Ieli* *b.* 282, 2. 286, 3; *D. Iu* *b.* 283; *Ia* *b.* 284, 2; *Iiei* *b.* 283, 3; *Ii* *b.* 284, 2; *Ii* *b.* 283, 3.

2. *nus*. Simplu.

A) *nus*, *nusă*. *nuși*, *nuse*.

Artic. *nusul*, *nusa*. *nușii*, *nusele*.

Macedor. *năsn*, *nășă*, *năși*, *nășe*.

B) Sing. masc. *îns*; fem. *însă*; Plur. masc. *înși*; Fem. *inse*.

Compus cu pron. conjunctive.

1. Sing. masc. *însu-mi*; Fem. *însa-mi*; Plur. masc. *înși-ne*; Fem. *înse-ne*.

2. Sing. masc. *însu-ți*; Fem. *însa-ți*; Plur. masc. *înși-vă*; Fem. *înse-vă*.

3. Sing. masc. *însu-și*; Fem. *însa-și*; G. D. *înse-și*; Plur. masc. *înși-și*; Fem. *înse-și*.

Masc. Nom. *dănsul*; G. D. *-Iui*; Plur. Nom. Ac. *dănșii*; G. D. *dănșilor*.

Fem. Nom. *dănsa*; G. D. *dănsei*; Plur. Nom. Ac. *dănșele*; G. D. *dănselor*.

Macedor. *însuni*, *însuși*, *însuși*, *însușă*. *însină*, *însivă*, *însuși*, *însușă*.

Exemple arhaice și excepțiuni:

nus 100, 2. 102, 2. 103, 3. 187, 2.

nusul 18, 2. 21, 2. 58, 2. 85, 3; *nușii* 15, 2. 85, 3; *nusa* 108, 3. 188, 1. 2; *nusele* 81.

îns 15. 231, 2. 232, 1. 2; Plur. *înși* 306, 3.

Masc. Conj. *însul* 99. 137, 3. 139, 3. 186; Plur. masc. *însu-mi* 92, 3. 98, 2. 138, 3. *b.* 363, 2.

însu-ți 113, 2. 192, 3. 186. 345, 3. *b.* 48. 119. 149, 2. *b.* 208, 2.

însu-și 15, 2. 41, 3. 44, 2. 47, 3. 56. 62. 69, 2. 88, 2. 97, 3. 100, 2. 182. 231, 2.

309, 3. 316. 317, 2. 342, 2. 367, 3. *b.* 21. 73. 80, 3. 120. 127. 163.

înși-ne 44, 3. 109, 2. *b.* 124, 3. 154, 2.

înși-vă 46, 2. 50. 140, 2.

înși-și 46, 3. 60, 2. 111. 130, 3. 278, 2.

Fem. *însă* 110. 188; Plur. *înse* 229, 2. 3; Comp. s. *însă-mi* 53; *însa-ți* b. 194; *însă-și* 141. b. 163, 2; *însa-ș* b. 179, 2. 363, 2; Plur. *însă-și* b. 87, 3; *înse-ș* 32. *adîns-voi-și* 12*, 2; *adîns-ei-și* 12*, 2; *adînși-și* (semet ipsos) 12*. *cătr'ăns* 108, 3; *-însu* 31. 365, 3; *di însul* 48, 2. 84, 3; *di însu* 366, 2; *d'îns* 367, 3; *d'însii* 15, 3. 59, 3; *dănsăle* Fem. plur. b. 132, 3. *într'ănsul* b. 157; Fem. *într'ănsă* 8; Plur. masc. *-ănsii* 11. 15, 3. Fem. *într'ănsile* b. 91, 2; *dentr'ânse* 57. *pre îns* 67. 230. 286, 2; *pre însul* 185, 1. 2. 187, 2. 3. 267, 3; *prînsul* 82; *-însu* 51, 2; *prînsu* 365; *prînși* 50, 2. 183, 3; *prînși* 367; Fem. *pri însă* 366, 2; *pre-însăle* 187, 3; Plur. *pre înșine* 241; *sprensă* 14; *sprînși* 15, 3; *spreînsul* 247, 3.

II. Pronume posesiv.

A) Nearticulat.

a) cu subiectul în singular:

1. Sing. masc. *mîeu*; Fem. *mea*; G.D. *mele*; Plur. masc. *mîei*; Fem. *mele*.
2. Sing. masc. *tău*; Fem. *ta*; G.D. *tale*; Plur. masc. *tăi*; Fem. *tale*.
3. Sing. masc. *luî*; Fem. *ei*; Sing. masc. *său*; Fem. *sa*; G.D. *săi*, *sale*; Plur. masc. *săi*; Fem. *sale*.

b) cu subiectul în plural:

1. Sing. masc. *nostru*; Fem. *noastră*; Plur. masc. *noștrii*; Fem. *noastre*.
2. Sing. masc. *vostru*; Fem. *voastră*; Plur. masc. *voștrii*; Fem. *voastre*.
3. Sing. Plur. masc. fem. *lor*, *săn*.

B) Articulat.

al mîeu, a mea; ai mîei, ale mele, etc.

Macedor. *ameu, nîu; a mei, a mea. amele. ateu, tu; atei. ata, ta; atale. su, sa; (săi). a nostru, a noștri; a nostra, a noastre. a vostru, a voștri; a vostra, a vostre.*

Istr. Masc. *méu, téu; noștru, voștru; (luțela?) (a)lor. Fem. mē, tē; noștrē, voștrē; (luțēla?) (a)lor. Plur. masc. meli, tel; noștrii, voștri; luțelii, (a)lor. Fem. meli, tel; noștre, voștre; (luțelii?), (a)lor.*

Exemple arhaice și excepțiuni:

Masc. *meu* 6; *mîeu* 1*, 3. 4. 14, 3. 47, 2. 100; *mîeau* 366, 3; *miu* 87. 102, 3.

Fem. *mē* 4. 5. 11, 3; *me* 1. 135, 2. 208. 299, 3. 302. 365, 3. b. 57, 3. 84, 2. 95, 3. 138, 2. 179, 3. 183; *meah* 141, 3; G. *me* 7. Plur. *mēle* 3. 4. 8. 12. 13; *meli* 365, 3. b. 57, 3; *mele* 9; *iei* b. 69, 2.

Macedor.: *a meu* b. 269, 2.

Istr. Plur. *melii* b. 284.

Plur. *nostru* 1. 3. *noștri* 32. 66, 2; *-try* 76, 3; *noștri* 69, 2. *noastră* 9. 38, 2; *noastră* 45. 141, 2. b. 84, 2. 233; *noștre* 37, 3. 45, 2. 48, 3. 363, 3.

Istr. *noștra* b. 284, 3; Plur. *noștre* b. 283. 284, 3.

Sing. Plur. *său* 5. 11*; *seu* 2; *săi* 5. 12, 2. 16, 2; *seî* 71, 3. b. 12; *sii* b. 371, 3; *sa* 1. 2; *sale* 2. 3. 9. 34, 2; *săli* b. 82, 3. 119, 2.

Macedor. *su* b. 279, 2. 280, 2.

Istr. Masc. *sev* b. 286, 2; Fem. *sae* b. 284, 2.

III. Pronume demonstrativ.

1. *acest, cest.*

A) Nearticulat.

Masc. *acost, acestul; acești, acestor.* Fem. *această, acestei; aceste, acestor*

B) Articulat.

Masc. *acesta, acestuia; aceștia, acestora.* Fem. *aceasta, acestela; acestea, acestora.*

a) *cest, cestul; cești, cestor. ceastă, cestei; costo, cestor.*

b) *cesta, cestuia; ceștia, cestora. ceasta, cestela; ceatea, cestora.*

a) *ăst, ăstul; ăști, ăstor. ăastă, ăstei; ăsto, ăstor.*

b) *ăsta, ăstua; ăștia, ăștora. ăsta, ăstoa; ăstea, ăstora.*

Exemple arhaice și excepțiuni: Masc. *acesta* b. 21. 30,3. 66; *-to* 43,3; *-ti* 83; *acista* b. 56. 132,3. 359,2; *acistul* 87. b. 172; *acestuea* 17,2. 77; *-ue* b. 196,2; *acêstlê* 15. 31,3. 34,2. 49,3. b. 247; *acestlê* b. 213,3; *acepte* 2,2. 184; *aceptlê* 15. 18,3. 77. 100,2. 165,2; *-lea* 49,3. 116,3. 184,2; *-estlê* b. 197,2. 198. 222,2; *acestor, -ra; cest* 31. 36,2. 44,3. 74,3. 93. 102,3; *cesta* 162,2. 170,3; *cestul* 23; *-uea* 32; Plur. Nom. Ac. *ceștil* 26,2. 3. b. 107; *ceștil* 216,2; *ceaytil* b. 11,3; *ceptlê* 85; G. D. *cestor; cestora* 128; *ăst* b. 260. 362,2; *ăsta; ăstua* b. 355,2; *acestaș* 1°. 11,3. b. 8. 39,2. 53,2. 55,2. 163,3. 195,3; Plur. *ăestl* 226,3.

Macedor. *aistu* b. 265,2. 271; *aistul* b. 271,3; Plur. *aiștil* b. 266.

Fem. *ăcâsta* 2. 4. 13,2. 30,2. 36,3. b. 61,3; G. D. *aceștil* 23. 46. b. 82,3. 251,3; *-tie* 306,3; *-tiea* 331,2. b. 21,2. 215; *aceștiea* 159,2. 160; *aceăștiea* b. 10,2; *accaste* 77,3; *-lea* 123; *ăcătă* 23,2. 24,3. 26. 27,2. 38,2. 91,3. 96,3. 118,3. 131,2. 151,2. 196,3. 348,2; *cătă* 62,2; *ceștil* 32. 36,3. 79,3. 80,2. 125,2. 131,3; *căste* 25,2. 28,2. 38. 131; *ceste* b. 103,2. 313; *ăcâstaș* 319. 320—322; *aceștieașu* 331,2; *ăstlê* b. 360,3; *ăste* b. 105. 323,3; *ăstea* 259,2. b. 261; *ăstor* b. 315,3.

Macedor. *aista* b. 263,3. 264,2. 278,2; *ăestlê* b. 273,2; *aistel* b. 267,2. 3; *aiste* b. 264,3.

Istr. *ăcâsta* b. 284,2.

2. *acel.*

A) Nearticulat.

Masc. *acel, acelu; acei, aelor.* Fem. *acea; acelei. acele; acelor.*

B) Articulat.

acela, aceluia; accii, acelora. Fem. *aceea, aceleia. acelea, acelora.*

a) *cel, colul; cei, celor. cea, celei; cele, celor. cela, celuta; ceii, celora. ceea, celea; celea, celora.*

b) *ăl, ălut; ăl, ălor. ă, ălei; ăle, ălor. ăla, ăluta; ăla, ălora. a, alei; alea, alora.*

Macedor. *ățelu, ățelul; ățeli, ățelor. ățea, ățelei; ățele, ățelor.*

Exemple arhaice și excepțiuni: Masc. *cel* 27,2. 31. 79,2. 80,2. 157,2; *ceal* b. 9; *ăal* b. 56; *cela* 4°. 3. 4. 9. 26,3. 29,2. Nearticulat: *cei* 26; *cie* 365,3; *cii* b. 83. 143,3; *cê* 363,3. Articulat: *ceea* 2°,3. 9°. 1. 2. 9. 19,2. 3. 28,2. 52,2. 155. 217,3. 349,3; *ceia* 106; *cad* 8; *ceă* 50,3. 83,3; *cee* 16,3. 54,2; *ciea* 266,2. 366; *cîta* b. 57,3. (*ăl* Plur. *-i* b. 326,3.) *celora* 3°,2. 1. 18. 19. 47,3. 84,3.

Macedor. *ățel* b. 267,3; Plur. *ățelî* b. 265.

Banat. Plur. *țel* b. 262,2.

Fem. *cea* b. 11. 299; *cê* 17, 2. 29, 2. 340, 2; *ča* 34. 198. *cè* 363, 3. *b.* 56. 57. 64, 2. 83, 2. 114, 2. 142, 2. 181, 3. 197, 3. 292, 2; *ceu* 141, 2. 142, 2; *cee* 12*, 2. *cêea* 3*, 2. 29, 2. 31, 2. 128, 2. 137, 3; *cêea* 29, 3; *ceii* 9. 95, 3. 107. *b.* 5, 2. 106, 2. 164, 2; *cei* 306, 3; *cee* 15*, 2; *cele* 2; *cêle* 5. 24, 2. 25, 3. 42, 3. *b.* 22, 3; *ceale* b. 357; *celi* b. 65. 120, 3; Art. *cêlê* 4. 24, 3. 29, 2. 31, 2; *cêlea* 34. 50. *b.* 13, 2; *cealea* 8; *çalê* 6*, 3; *celê* 8.

Istr. Plur. *celi* b. 283, 2.

cel-alt G. D. *celui-alt* b. 355, 2; Plur. *ceilalți* b. 126, 3; *cielanți* b. 97, 3;

G. *celoralaiți* b. 84, 2; *ceea-laiți* 66, 2; Fem. *cealaltă* b. 84, 2; *ceailaltă* b. 325, 2.

Plur. Fem. G. D. *celoralalte* b. 357, 2.

IV. Pronume relativ și interogativ.

A) Nearticulat.

1. Masc. *care*; G. D. *căruț*; Fem. *care*; G. D. *căriț*; Plur. *cari*; G. D. *căror*.

B) Articulat.

Masc. Nom. Ac. *carele*; G. D. *căruța*; Plur. Nom. Ac. *cariți*; G. D. *cărora*.

Fem. Nom. Ac. *carea*; G. D. *cărița*; Plur. Nom. Ac. *carile*; G. D. *cărora*.

1* *niscare*, se declină *ca* și *care*; Plur. *niscari* 177, 3; *-ca* b. 312, 2. 315, 3.

2. *cine*; G. D. *cui*; *cuiși* 13*, 3.

3. *ce* nedeclinabil.

Macedor. *care*, a cui. *ți*.

Istr. *cărle*; Fem. *carê*; Plur. Masc. Fem. *cărlii*.

4. Masc. *cât*; Fem. *cătă*; Plur. Masc. *căți*; Fem. *căte*; G. D. *cător*; Plur. Masc. Fem. *cătă* 1*, 2.

5. Masc. *atăi*; Fem. *atătă*; Plur. *atăți*; Fem. *atăte*; G. D. *atător*; Plur. Masc. *atătea* 199, 3; *-țê* b. 46, 3. 255, 2; *-ța* b. 70, 2; Fem. *atăfê* b. 47, 2; *atitê* 104, 3.

Macedor. Plur. Masc. *ahăți* b. 280.

V. Pronume nedefinit.

A) Nearticulat.

1. Sing. Masc. *un*: G. D. *unui*; Plur. Nom. Ac. *unii*; G. D. *unor*. Fem. *o*; G. D. *unei*; Plur. Nom. Ac. *une*; G. D. *unor*.

B) Articulat.

Masc. *unul*, *unuța*; *unii*, *unora*. Fem. *una*, *uneia*. *unele*, *unora*.

2. *nime*: G. D. *nimenui*, *nimerui*.

nimănuș 171, 3. 204, 2; *nemănuș* 159, 2; *nimăruș* 174. 177, 3. *b.* 178, 3. 350; *nemăruș* 230, 2. 245, 3. *b.* 218; *nimărușa* 198, 2; *ne-* b. 11, 2.

3. Masc. *alt*: *altui*; *alți*, *altor*. Fem. *altă*, *altei*; *alte*, *altor*. Art. Masc. *altul*, *altuia*; *alți*, *altora*. Fem. *alta*, *alteia*; *altele*, *altora*.

Sing. G. D. *altnea* 119, 3. 197. 327, 2; *-uê* b. 189; *-ușa* 51, 2; Plur. Nom. *alție* 87, 2; *alțai* 258, 3; G. D. *altorâ* 88, 2; Fem. G. *altiea* b. 208; Plur. Nom. *altile* b. 61.

Istr. Masc. Sing. Nom. *ato* b. 282, 2. 284, 2; Fem. *ata* b. 283, 3. 285.

4. Sing. Masc. Nom. Ac. *tot*: Fem. *toată*; Plur. Masc. *toți*; Fem. *toate*; G. D. *tuturor*; Art. *tuturora*.

§. 7. Numerale.

I. Ordinalo.

1 un, unu, ună, o (a); 2 doi, două (κ); 3 trei (r); 4 patru (A); 5 cinci (i); 6 șase (S); 7 șapte (γ); 8 opt (u); 9 nouă (e); 10 zece (I); 11 un-spre-zece (af); 12 doi-spre-zece (af); 13 trei-spre-zece (rf); 20 două-zece (κ); 30 trei-zece (A); 40 patru-zece (m); 50 cinci-zece (u); 60 șai-zece (ā); 70 șapte-zece (e); 80 opt-zece (u); 90 nouă-zece (y); 100 o sută (p); 200 două sute (c); 300 trei sute (r); 400 patru sute (s); 500 cinci sute (φ); 600 șase sute (χ); 700 șapte sute (Υ); 800 opt sute (w); 900 nouă sute (u); 1000 o mie (μ); 2000 două mii (κ); 1891 o mie opt sute nouă-zece și una (μΑΥΗΑ).

un: G. D. unu; Plur. unit; G. D. unor. Art. unul, una, unii, unora.
Fem. ună, o; G. D. unei; Plur. une; G. D. unor. Art. una, una, unele, unora.

un și o mai slujesc ca articol nehotărât.

doi: G. D. doi; Fem. două; G. D. doi; *amândoi*, -două, -doi. *zece*, *sută* și *mie*: G. D. zece; Nom. Plur. Masc. zece; Fem. zece; G. D. zeceilor. G. D. sutei; Plur. sute, sutele; G. D. sutelor. miel; mi, miile, miilor.

Macedor. unu, ună; doi, dau; trei; patru; ținți; șase; șapte; opt; nau; zațe; unsprezațe; daosprezațe; treisprezațe; liniți; treizăți; patru-zăți; ținzăți; șaizăți; șapte-zăți; optuzăți; nauzăți; ună sută; dao sute; trei sute; ună mie; dao mii. Masc. doili, doilor; Fem. daole, daolor, treilli, treile, zațeli, zațele. (Bojadshi p. 40.)

Istr. ur, urê; doi, do; trei; patru; ținți; șase; șapte; osân; devet; zêți; urpzeți; dotpzeți; do-vote-zêți; 21. ur-pre-do-vote-zêți; 30. trei-vote-zêți; 40. patru-vote-zêți; ținți-vote-zêți; devet-vote-zêți; 100. șto; 200. do-vote-șto; milar; doi milar; 1879 milar asen-vote-șto devet-pre-sapte-vote-zăți. (Miklosich, Rum. Unters., I, p. 74.)

II. Cardinale.

Masc. întâiu, al doilea, al treilea, al zecelea, al o sutelea, al o mielea. al dintăiu, cel dintăiu, al, cel deal doilea etc.

Fem. întâia, a doua, a treia, a patra, a zecea, a o suta, a o mie. cea-, a dintăiu, cea-, a deadona etc.

Macedor. Masc. a intenea, primlu; a doilea, a treilea, a patrulea, a țințilea, a șaselea, a șaptelea, a optulea, a naulea, a zațelea, a unsprezațea, a linițea; Fem. a intenea, prima; a daoa, a treia, a patrua, a ținția, a șasea, a șeptea, a optua, a naua, a zațea, a unsprezațea, a liniția.

Istr. Masc. prvi; Fem. prvê; doile, treile, patrule, osmile, devetile; deseti, desetê; do-vote-zêțile.

întăiu masc. și fem. 89, 3. 180. b. 31. 63, 2. 65, 2; *întăe* masc. 8, 3; *întăi* 56. b. 50, 3; *ai doi* 6; *al doilea* 110, 2; *al treilea*, *al șasele*, *al noile*, *al unsprăjăcele* 180, 2. 3; *al șeseale* b. 11; Fem. *întăea* 29, 2. 115. 309, 2. b. 26; *întăe* 249, 3; *a doa* 25. 26, 2. 180; *a treia*, *a patra*, *a cincê*, *a șesea*, *a șeptea* 115. 180; *a trie*, *a cincê*, *a șăea*, *a șapte* b. 63, 2. 65, 2; *a dooa*, *a șăsăle*, *a șăpto* b. 65, 2.

Macedor. de ântăntu b. 267.

§. 8. Verbul.

I. Verbul auxiliar *am*.

Infinitiv. *a avea, avere*:

Indic. Pres.: am, ai, a (au, are); am (avém), ați (avéți), a (au).

- Imperfect:** aveám, aveai, avea; aveam, aveai, avea (aveau).
- Aor.:** avúí, avúși, avu; avum (avură), avut (avureți), avu (avură).
- Perfect:** am avut, ai-, a- (au-); am-, ați-, a (au) avut.
- Plusqpf. I:** avúsem, avuseși, avuse; avusem (-serăm), avuseți (-sereți), avuse (-seră).
- II:** avusésem, avusesesi, avusesese; avusesem (-seserăm), avuseseti (-sesereți), avusesese (-seseră).
- IIIa:** am fost având, ai-, a (au)-; am-, ați-, (a) au fost având.
- IIIb:** am fost avut, ai-, a (au)-; am-, ați-, (a) au fost avut.
- Futur. I:** voiu avea, vei-, va-; vom-, veți-, vor fi avut.
- IIa:** voiu fi avut, vei-, va-; vom-, veți-, vor fi avut.
- IIb:** voiu fi având, vei-, va-; vom-, veți-, vor fi având.
- IIIa:** voiu fi fost având, vei-, va-; vom-, veți-, vor fi fost având.
- IIIb:** voiu fi fost avut, vei-, va-; vom-, veți-, vor fi fost avut.
- Conj. Pres.:** să am, să ai, să ară; să avem, să aveți, să ară; *sau:* să aib, să aibi, să aibă; să avem, să aveți, să aibă.
- Perfect I:** să fiu având, să fi-, să fie-; să fim-, să fiți-, să fie având. *sau:* să fi având eu, tu.
- II:** să fiu avut.
- Plusqpf. I:** să fiu fost având.
- II:** să fiu fost avut, să fi-, să fie-; să fim-, să fiți-, să fie fost avut. *sau:* să fi fost eu avut. *sau:* să fi fost avut eu.
- Futur.:** voiu să am, vei să ai, va să aibă; vom să avem, veți să aveți, vor să aibă. *sau:* o să am, o să ai etc., *sau:* am să am, ai să ai, are să aibă; avem să avem, aveți să aveți, are să aibă. *sau:* am a avea, ai-, are-; avem-, aveți-, au a avea, *sau:* am aveare.
- Optat. Pres.:** ași avea, ai-, ar-; am-, ați-, ar avea.
- Imperfect:** vream avea, vreai-, vrea-; vream-, vreați-, vrea avea. *sau:* vream- ași, -ai, -a (ar); -am, -ați, -ar (a).
- Perfect I:** ași fi având, ai-, ar-; am-, ați-, ar fi având. *sau:* fire-ași având, fire-ai-, fire-a-, fire-am-, fire-ați-, fire-ar-având. *sau:* de ași fi având, *sau:* să ași fi având.
- II:** ași fi avut, de ași fi avut *sau:* să ași fi avut.
- Plusqpf. I:** ași fi fost având, ai-, ar-; am-, ați-, ar fi fost având.
- II:** ași fi fost avut, ai-, ar-; am-, ați-, ar fi fost avut.
- Cond. Pr. I:** de ași avea, de ai-, de ar-; de am-, de ați-, de ar avea. *sau:* să ași avea.
- Imperfect:** de vream avea; *sau:* să vream avea.
- Perfect I:** de ași fi având; *sau:* să ași fi având.
- II:** de ași fi avut; *sau:* să ași fi avut.
- Plusqpf. I:** de ași fi fost având; *sau:* să ași fi fost având.
- II:** de ași fi fost avut; *sau:* să ași fi fost avut.
- Futur.:** de voiu avea, de vei-, de va-; de vom-, de veți-, de vor avea.
- Imperativ:** aibi, aibă; aveți, aibă.
- Infinitiv:** a avea, avere.
- Perfect:** a fi avut.
- Plusqpf.:** a fi fost avut.
- Part. Pres.:** având.
- Perfect:** avut.
- Futur.:** aibător (avutor?).
- Supinu:** de a avea, de a avere.

Macedor.

Indic. Pres.: amu, ai, are; avemu, aveți, au.

Imperfect: aveamu, aveai, avea; aveamu, aveai, avea.

Aor.: avui, avuși, avu; avumu, avutu, avură.

Perfect: am avută, ai-, are-; avemu-, aveți-, au avută.

Plusqpf.: aveamu avută.

Futur. I: voiu avere, vrei-, va-; vremu-, vreți-, voru avere.

II: va si amu, va si ai, va si aibă; va si avemu, va si aveți, va si aibă.

Conj. Pres.: si furi că eu amu, -că tu ai, -că elu are; -că noi avemu, -că voi aveți, -că elti au.

Imperfect: si furi că eu aveamu.

Aor.: si furi că eu avui.

Perfect: si furi că eu am avută.

Plusqpf.: si furi că eu aveamu avută.

Futur. I: cando eu voiu avere, cando tu vrei avere.

II: cando va si amu, -si ai, -si aibă.

Cond. Fut.: si avurim, si avuri, si avuri; si avurimu, si avuritu, si avuri.

Imperativ: ai, aibă; aveți, aibă.

Inflitiv: avevo.

Partic.: avundu, avundalui.

Istrian. vè.

Indic. Pres.: (a)m, (á)ri, i, (á)re, a; (á)ren, an, (á)reț, aț, (á)ru, a.

Imperfect: vé(v)u, vévi, vèvè; veván, vevát, vé(v)u.

Perfect: am vut.

Plusqpf.: ve(v)u vut.

Futur.: voi vè.

Conj. Pres.: (á)vu, (á)ti, (á)le; (a)lén, (a)lét, (á)vu.

Cond. (Opt.): réz vè, rêi vè, rêi vè; rên vè, rêț vè, rê vè.

Imperativ: á(ti) (1. Plur.) aréťme; 2. arét.

Inflitiv: vè.

Partic.: vut.

Exemple arhaice și excepțiuni: am 3. 9. 31. 108,2; amu 4. 5. 139,3; -'mu 92,2. 217,2. 220; ai 2,2. 108,2; -'i 2. 3. 306. b.47; au, -u 2,2. 3. 5. 25,2. 35. 41,2; am (avem) 19. 34*. 346,2; avám 21,2. 23. 26,2. 30,2. 31,2; avemu 55,3; ași 5. 8. 109; au 31. 37; avém 298; avèi 298,2; aveá 18. 132. 310,2; avè 6. 110. 198,3. b. 62,3. 64,2. 119,2. 134,3. 139,3; avú 15. 17,3. 296,2; avusèse 351,2; vii avè b. 123; va avè 142. b. 66,3. 67,2; iți avè b. 225,2; vor avè b. 220,2; or avea b. 103,2; voiu fi având b. 221; am fost având b. 34; am fost avut 354; ași avea b. 47; ar avea 339,2. b. 241; are avea 52,2. 3. 76,3. 121,3; arâ avea 21; ari avea b. 14; ași avea fi având b. 148,2; de va avea 291; de om avea 197; sá alb 207,3. b. 78. 95. 98; albu 207,2; sá albi 33. 40,2. 108. 291,3. b. 49. 77,2. 78. 295,3; sá aibă 5. 16. 20,2. 32. 35. 45,3. 47. 50; va sá aibă 338,3; sá fiu avut 360. 361,2; avè b. 181,2. 243; a fi avut b. 173; avându 110,3. 187,2. 296,2. 349. b. 17,2.

Macedor. am b. 265; ai b. 264,2; are b. 270,2. 274,3; era aveam (Perf.) b. 264,3.

Istr. am b. 284,2; io'm b. 286,3; io'n b. 282,3; ai b. 284,2; av, a b. 284; o b. 292,2; ara b. 284,2; amo b. 282,3; arem o b. 282,2. 3; aren

6. 286,3; Impf. avea 6. 283,3; vut-a 6. 286,3; Fut. ver avea 6. 285; va avea 6. 284,2; Opt. raş 6. 285,2.

II. Verbul auxiliar *sânt*.

Infinitiv. *a fi, a fire (a hi, a hire)*:

Indic. Pres.: sânt (îs), eşti, este (e); sântem, sâneţi, sânt (is).

Imperfect: eram, erai, era (erau); eram, eraţi, era (-au).

Aor.: fui, fuşi, fu; furăm (fu), fureţi (fut), fură (fu).

Perfect: am fost, ai- a- (au); am-, aţi-, au (a) fost. *sau:* fost-am, -ai.

Plusqpf. I: fuseli, fusesi, fusesi; fusesem (-seram), fusesi (-sereţi), fuses (-seră).

II: fuseseam, fuseseşi, fusese; fuseseam (-seseram); fuseseşi (-sesereţi); fusese (-seseră).

Futur. I: voi fi, vei-, va-; vom-, veţi-, vor fi. *sau:* oi fi, ei fi, a (o) fi; am (om) fi, eţi fi, or (o) fi.

II: voi fi fost, vei-, va-; vom-, veţi-, vor fi fost.

Optat. Pres.: aşi fi, ai-, ar-; am-, aţi-, ar fi. *sau:* fire-aşi, fire-ai, fire-ar; fire-am, -aţi, -ar.

Imperfect: vream fi, vream-, vrea-; vream-, vream-, vreaţi-, vrea fi.

Perfect I: aşi fi fost, ai-, ar-; am-, aţi-, ar fi fost. *sau:* fost-aşi fi, fost-ai fi, fost-ar fi; fost-am fi, fost-aţi fi, fost-ar fi.

II: fire-aşi fi fost, fire-ai fi fost, fire-ar fi fost; fire-am fi fost, fire-aţi fi fost, fire-ar fi fost.

Futur.: fire-aşi să fiu, fire-ai să fi, fire-ar să fie; fire-am să fim, fire-aţi să fiţi, fire-ar să fie.

Cond. Pres.: de aşi fi, de ai fi, de ar fi; de am fi, de aţi fi, de ar fi. *sau:* să aşi fi.

Imperfect: de vream fi, de vream-, de vrea-. *sau:* să vream fi. *sau:* de eram să fiu, de erai să fi, de era să fie. *sau:* să eram să fiu.

Perfect: de aşi fi fost, de ai fi fost, de ar fi fost; de am fi fost, de aţi fi fost, de ar fi fost.

Futur.: de voi fi, de vei-, de va-; de vom, de veţi-, de vor fi. *sau:* să voi fi.

Conj. Pres.: să fiu, să fi, să fie; să fim, să fiţi, să fie.

Imperfect: eram să fiu, erai să fi, era să fie.

Perfect: să fiu fost, să fi fost, să fie fost; să fim fost, să fiţi fost, să fie fost. *sau:* să fi fost eu, tu- (*sau:* a fost să fie).

Futur.: voi să fiu, vei să fi, va să fie; vom să fim, veţi să fiţi, vor să fie. *sau:* o să fiu, o să fi, o să fie; o să fim, o să fiţi, o să fie. *sau:* am să fiu, ai să fi, are să fie; am să fim, aţi să fiţi, are să fie. *sau:* am a fi, ai a fi, are a fi. *sau:* are a fire.

Imperativ: fi, fie; fiţi, fie.

Inf. Pres.: a fi, fire.

Perfect: a fi fost.

Part. Pres.: fiind.

Perfect: fost.

Futur.: fiitor.

Gerundiu: fiind.

Supinu: de a fi, de a fire.

Macedor.

Indic. Pres.: escu, ești, este (ê); himu, hiți, suntu.

Imperfect: eramu, erai, era; eramu, erați, era.

Aor.: fui, fuși, fu; fumu, futu, fură.

Perfect: am fută, ai-, are-; avemu-, aveți-, au fută.

Plusqpf.: aveamu fută, aveai-, avea-; aveamu-, aveati-, avea fută.

Futur. I: voi hire, vrei-, va-; vremu-, vreți-, va hire.

II: va si hiu, va si hit, va si hibă; va si himu, va si hiți, va si hibă.

Conj. Pres.: si furi că escu, si furi că ești, si furi că este.

Imperfect: si furi că eu eram, si furi că tu erai.

Aor.: si furi că eu fui.

Perfect: si furi că ea am fută.

Plusqpf.: si furi că ea aveam fută.

Futur. I: cando voi hire, cando vrei hire.

II: cando va si hiu.

Cond. (Opt.) Futur.: si furimu, si furi, si furi; si furimu, si furitu, si furi.

Imperativ: hi, hibă; himu, hiți, hibă.

Infinitiv: hire.

Part. Pres.: fundu, fundalui (hiindu).

Perfect: fută.

Istriian. fi.

Indic. Pres.: (â)som, (â)ști, (â)I; (â)smo, (â)ște, (â)s.

Imperfect: iéru, ieri, iêrê; ierán, ierát, iéru.

Perfect: am fost, (ari)i fost, (are)a fost. sau: fost-am.

Plusqpf.: vévu fost, vevi fost, vêvê fost.

Futur.: voi fi, ver fi, va fi; ren fi, veț fi, vor fi.

Conj. Pres.: fi(v)u, fiti, fie; fitên, fitét, fi(v)u.

Cond. (Opt.: rêș fi, rêi fi, rê fi; rên fi, rêt fi, rê fi.

Imperativ: fi, (1. Plur.) fiéțme, 2. fiteț.

Infinitiv: fi.

Part. Perf.: fost.

Exemple arhaice și excepțiuni:

Indic. Pres.: *sânt* 21, 3. 33. 40. 44, 2. 293. *b.* 17; *sântu* 4. 16, 2. *b.* 57, 2, 3; *sînt* 108, 3; *sîntă* 138, 2; *sîntu* 139, 2. 324; *sîntu* 6; -*s* 46; *ești* 2. 9. 10, 2. 21. 32. 39, 3. 65. 82, 2. 86, 2. 96, 2. 108. 129, 2. 136, 3. 153, 3. 323, 3. *b.* 17, 2, 3. 94; *ești* 35, 3; *ești* 303. *b.* 5, 2, 3; *eaști* 1; *iest* 226; *este* 44, 2. 70, 3. 165. *b.* 55, 3. 65. 109, 3. 210; *ieste* 25, 2. 35, 3. 38, 2. 45, 2. 47, 3. 51. 57, 1, 3. 62, 2. 65. 76, 2. 84, 2, 3. 86, 3. 99. 102. 143. 166. 314, 3. 340, 3. *b.* 4. 26. 31. 37, 2, 3. 69, 3. 189. 200. 357; *east* 1. 2. 6. 10. 11, 2. 15, 3. 16. 19, 2. 29. 30. 32. 33. 35. 41. 55. 126. 146, 2. 183, 2. *b.* 9, 2. 10; *eastă* 2; *estă* 197; *estea* 198, 3; *estă* 141, 3; *esti* *b.* 120. 142. 359; *easti* *b.* 113; *iest* 226, 2, 3; *e* 2. 3. 6. 11, 2. 12, 3. 14. 16, 2. 18, 2. 19, 2. 30. 31, 2. 34, 2. 61, 2. 83, 2. 111. 262. 316, 3. *b.* 158, 3. 250, 2; *ie* *b.* 250, 3; -*i* 13. 29, 3. 30. 36, 3. 48, 3. 51. 55, 2. 108, 3. 114, 3. 144. 154. 155, 2. 201. 254, 3. 364. *b.* 14. 95. 113, 3; *i* 136, 2. 139; *î* 56. *b.* 105, 3. 138; *îr* *b.* 300, 3. 351, 3; *sântem* 27, 2. 85, 3. 96, 3. 124, 3. 126, 3. 165. 179, 3. 262, 2. 318, 2. *b.* 16, 2. 101; *sântemă* 137, 2; *sîntem* 48, 3; *sîntem* 101. 112. *b.* 183, 3; *semu* 55, 3; *sânțef* 86. 88. 96, 3. *b.* 28, 2. 210, 2; *sânțef* 128, 3. 366; *sîntef* 46, 3. 51, 2; *seț* 54, 2; *sânt* 16.

25,2. 29.3. 32,2. 42,2. 82,2. 87. 95. 99. 112,3. 129. 148,2. 157. 313,2. 331. 338,2. *ă*. 27. 246,3; *sântu* 1. 126. 172. *ă*. 48,2; *sînt* 215,2; *sămt* 35,2. 59,2. 77,3. 78,2.3. 109. 115. 117,2. 118. 121. 122,2. 123; *sântu* 180,3. 182,2. 217,2. 219,3; *sîmt(u)* 45,3. 47,3. 48. 49. 50. 51,3. 52,2. 76,3. 116,2. 137,2. 140,2. 141,3; *simpt* 226. 227; *sintu* 2,2. 145,2. 149,2. 152. 193,2. 197. 199,3. 201. 323,2. *ă*. 9,2. 12,2. 82,3. 197,2; *-să*, *-s* 2. 12,2. 36,3. 40. 42. 49,3. 83,3. 85,2. 93,2. 99. 112,2. 114,2. 153,2. 154,2. 179,2. 184. 203,3. 363,2.3. *ă*. 95; *îs* *ă*. 103; *ăs* *ă*. 300,2. 320,3. 351; *-se* 28; *îr* 36,3.

eram 268; era (1. sgl.) 18,2.3. 19; eraî 267,2; eră 2. 8. 15,2. 20. 27. 30,3. 33,2; eraîți 47,3; era 21,2. 35,2; fu 2. 6. 7. 15. 18,2. 20. 26,3. 30,3. 32,2. 34. 38. 57. 82. 101. 164,3. 215. 254,3. 265,2. 308,3; fum 302. 318,3; fură 67,2.3. 84,2. 184,3. 215,3. 232. 306,2. 308,3. *ă*. 167,3; fuseî *ă*. 293,2; fusăși 182,2.3; fusă *ă*. 191,2; fuset 195,2; fuseră *ă*. 168,2; am fostu 3. 104; au fostu *ă*. 60. 61; ați fost 262,3; au fostu 5. 24. 48. *ă*. 13. 25,2. 353; fost-au *ă*. 36,3. 134,3. 188,2; fusese *ă*. 352; fusesea 6; fusese 163,3. 232,2; voîu fi 81,3; veî fi 35,2; viî fi *ă*. 135,2; va fi 4. 15,3. 17,1.2. 28,2. 99; o fi *ă*. 224; veți fi 3. 77,2. 96,3; vor fi 9. 10,3. 36. 54. 78,3; fi-voîu 3; fi-va 25. 368, *ă*. 218,2; fi-veți 19,2. 20; fi-vor 112,3. 310; voîu hi 4; oî hi 266; va hi 47,2. 48. 69,2. 105,3. 108. 161. 175,2; o hi *ă*. 260; voîu hi 48,3; vor hi 52,2. 104,2; hi-va 188,2; va fi fost 122.

Optativ: ași fi, ai fi 113,2; ar fi *ă*. 8. 52,3. 95,3. 114,3. 160,2. 170,3; ară fi 34. 36. 127,2; are fi 76,3. 79,2. 119. 120; ai hi 256; ar hi 148,2. 256,2. *ă*. 260,2; are hi 52,2. 138; ai fi fost *ă*. 132; ar fi fost 244,2. 292,3. 297,2. 339,2. *ă*. 150,3; ară fi fost 274; vrê fi fost *ă*. 213,2; ar hi fost 319,2. 324,3; are hi fost 138,2. 287,3; vrê hi fost 138; de are hi 48; de ai hi fost 139,2. 188; de are hi fost 48.

Conjunctiv: să fiu, să fiî 6. 33. 285,3; să fie 5. 16,2. 20. 35. 38,3. 70,3. *ă*. 7. 77,3; să fiî *ă*. 144. 359; să fiîa 135; să fim 55; să fimu 55,2; să fiți 3. 4. 96,3. 348,3. *ă*. 38; să hiie 43,3. 46,3. 47,2. 68,2. 74,3. 105. 139; să hi 93; să hiie *ă*. 258,2; să him 48,2; să hiți 52,3. 63; easte să hiie 200,2; iera să hiie *ă*. 261,2; să fie fost 280. 358,2. 361,2. *ă*. 191,2; să fi fost *ă*. 33; au fost să fie *ă*. 358,2; va să fie 31,3. 32,3. 38,2. 99,3. 166,2; vrê să fie 132,2; o să fie *ă*. 192,3. 315; vreți să fiți *ă*. 23; vor să fie 76,3. 133,3; vor a fi *ă*. 248; ai să fiî *ă*. 320.

Imperativ: fiî 129,2. 266. 365. *ă*. 182; fy 36,2; fie 1. 32. 34. 35,2. 128; hiie *ă*. 260,2; fiți 20. 28,3. 111,2. 166,3. 240. 365,3. *ă*. 79; nu fireți 13,2. 112.

Infinitiv: a fi 129,2. 324,3. *ă*. 120. 124,2; a firea *ă*. 187,2; a hi 3. 199.

Particip.: fiindu 46,3. 52. 70. 108. 137,2. *ă*. 13; find 47,2. *ă*. 233,3; fost.

Supinu: de a hirea 211,3. 212.

Macedor.

Indic.: escu *ă*. 266,2. 269,2; să- *ă*. 272,3; ești *ă*. 264,3. 266; hiî *ă*. 281,3; este *ă*. 264,2.3. 255; easte *ă*. 268,2. 271; e *ă*. 264,2. 271; himü *ă*. 268. 276,2; hi-țü *ă*. 276,2; sunü *ă*. 273,2; fu *ă*. 268; fură *ă*. 281,3.

Conjunctiv: să escu *ă*. 272,3; si hiî *ă*. 264,3; să hibă *ă*. 276,3; va si hibă *ă*. 264. 267,2.

Istrian.

Indic.: saem *b.* 285; ieam *b.* 282, 3; iestî *b.* 286, 2; şti *b.* 283; i *b.* 283, 284, 2, 285, 3, 286; simo *b.* 282, 3, 286, 3; esmo *b.* 282, 3; sen *b.* 286, 2; fia *b.* 284, 3; foşt-a *b.* 286, 3; fi *b.* 285.

III. Verbul auxiliar *voiu*.

Infinitivul: *a vrea, vrere.*

Indic. Pres.: voiu (oi), vei (ei), va (a), vom (om), voţi (eşti), vor (or).

Imperfect: vream, vream, vream; vream, vream, vrea (-au).

Aor.: vrâi, vruşi, vru; vrum (vrurâm), vruşi (vrureşti), vru (vrurâ).

Perfect: am vrut.

Plusqpf.: am fost vrut.

Futur.: voiu vrea.

Conj. Pres.: să vreau, să vrei, să vrea; să vrem, să vreţi, să vrea.

Perfect: să fiu vrut. *sau:* să fi vrut.

Plusqpf.: să fiu fost vrut. *sau:* să fi fost vrut.

Futur.: va să vreau, -să vrei. *sau:* o să vreau.

Optat. Pres.: aşi vrea. *sau:* vrere-aşi.

Perfect: aşi fi vrut.

Plusqpf.: aşi fi fost vrut.

Imperativ: vrea, vreţi.

Infinitiv: a vrea, vrere.

Perfect: a fi vrut.

Plusqpf.: a fi fost vrut.

Part. Pres.: vrând.

Perfect: vrut.

Suplinu: de a vrere.

Alte forme mai vezi în Glosar, s. v. *voesc*.

Macedor.

Indic. Pres.: voi, vrei, va; vremu, vreţi, va.

Imperfect: vreamu, vream, vrea; vreamu, vream, vrea.

Aor.: vrui, vruşi, vru; vrumu, vrutu, vrurâ.

Perfect: am vrutâ.

Plusqpf.: aveamu vrutâ.

Futur. I: voi vrere, vrei-, va-; vremu-, vreţi-, va vrere.

II: va si voi, -si vrei, -si va; -si vremu, -si vreţi, -si va.

Conj. Pres.: si furi că eu voi, -că tu vrei, -că el va.

Imperfect: si furi că eu vreamu, -că tu vream, -că el vrea.

Aor.: si furi că eu vrui.

Perfect: si furi că eu am vrutâ.

Plusqpf.: si furi că eu aveamu vrutâ.

Futur. I: cando eu voi vrere, -tu vrei vrere.

II: cando va si voi, -va si vrei.

Cond. Fut.: si vrurimu, si vruri, si vruri; si vrurimu, si vruritu, si vruri.

Imperativ: vrea, va; vremu, vreţi, va.

Infinitiv: vrere.

Part. Pres.: vrundu, vrunda lui.

Perfect: vrută.

Istriian.

Indic. Pres.: voi, ver, va; ven, vet, vor.

Imperfect: vré(v)u, vrévi, vré'vê; vreván, vrevát, vré(v)u.

Perfect: am vrut.

Plusqpf.: vévu vrut.

Futur.: voi vré.

Conj. Pres.: va, va, va; ran, vaț (raț), va.

Condít.: rëz vré.

Infinitiv: vré.

Part. Perf.: vrut.

Exemple arhaice și escepțiuni:

Pres.: *veri* 3*, 3. 13*, 3. 2. 3. 7. 23, 3. 27, 2; *vere* 54; *veř* 66, 3; *vř* b. 122, 3. 123; *va* 13*, 3. 12, 3. b. 219; *vám(u)* 14*, 3. 3. 23. 24, 2. 26, 2. 27. 30, 2. 40, 3; *ven* 56, 2; *vrenu* 4*, 3; *vom* 121, 2. 126; *veři* 3; *vor(u)* 3*, 2. 78, 3; *vuru* 1*, 2; *ořu* b. 33, 2. 288. 297. 318; *oř* b. 309, 2. 340, 2; *eř* b. 33, 2; *ř* b. 141, 3; *ř* b. 349, 3; *-i* b. 294. 306, 3. 307, 2; *o*, b. 260, 3. 318. 362, 3; *a* b. 269, 2. 3. 307. 308, 3; *om* b. 365, 3; *-ř* b. 303. 319, 3; *or* 174, 2. 253, 3. 254. b. 19. 133, 2. 225.

Imperfect: 1. pl. vré 3*, 3. 5*, 3; 1. pl. vrému 6*, 2; veři 9*, 2; 3. pl. vré 5*, 2.

Perfect: *vrú* 3*; *vrură* 5*, 3.

Optat.: *vrêř* 11*, 2; *ară vrê* 5*.

§. 9. Conjugarea verbelor regulate.

I. Conjugarea Ia.

Verbele care au terminațiunea *-a*, *-are* la Infinitiv.

A) *a adun-á, adun-áre.*

Indic. Pres.: adún, aduní, adună; adunâm, adunăți, adună.

Imperfect: adunám, adunaí, adună; adunám, adunăți, adună (-au).

Aor.: adunăí, adunași, adună; adunám (-nárâm), adunăți (-nareți), adună (-nără).

Perfect: am adunát.

Plusqpf. I: adunásem, adunáseși, adunáse; adunásem (-serâm), adunáseți (-sereți), adunase (-seră).

II: am fost (*sau*: fost-am) adunând.

III: am fost (*sau*: fost-am) adunat.

Futur. I: voiu adună, veř-, va-; vom-, veři-, vor aduna.

IIa: voiu fi adunând.

IIb: voiu fi adunat.

IIIa: voiu fi fost adunând.

IIIb: voiu fi fost adunat.

Conj. Pres.: să adún, să aduní, să adúne; să adunám, să adunăți, să adúne.

Imperfect: eram să adún, eraí să aduní, era să adune.

Perfect: să fiu adunat, să fi-, să fie; să fim-, să fiți-, să fie adunat. *sau*: să fi adunat eu, tu.

Plusqpf.: să fiu fost adunat. *sau*: să fi fost adunat eu.

- Futur:** voiu să adún, voi să adun, va să adune; vom să adunăm, veți să adunați, vor să adune. *sau:* o să adun, ó să adun etc. *sau:* am să adun, ai să adun, are să adune, avem să adunăm, aveți să adunați, au să adune. *sau:* am a aduna (adunare).
- Optat. Pres.:** ași aduna, ai-, ar-; am-, ați-, ar aduna. *sau:* adunare-ași, -ai, a.
- Perfect:** ași fi adunat, ai fi-, ar fi-; am fi-, ați fi-, ar fi adunat. *sau:* fire-ași adunat.
- Plusqpf.:** ași fi fost adunat.
- Cond. Pres.:** de ași aduna. *sau:* să ași aduna.
- Imperfect:** de vream aduna. *sau:* să vream aduna. *sau:* de eram să adun. *sau:* de adunam.
- Perfect I:** de ași fi adunând.
- II:** de ași fi adunat.
- Plusqpf. I:** de ași fi fost adunând.
- II:** de ași fi fost adunat.
- Futur.:** de voiu aduna.
- Imperativ:** adună, adúne; adunăți, adúne.
- Infu. Pres.:** a aduna, a adunare.
- Perfect:** a fi adunat.
- Plusqpf.:** a fi fost adunat.
- Part. Pres.:** adunând.
- Perfect:** adunat.
- Futur.:** adunător.
- Supinu:** de a aduna, de a adunare.

B) Inchoative cu -ez la Indic. Pres. a lucra, lucrare.

- Indic. Pres.:** lucréz, -éz, -oáză, lucrâm, lucráți, lucréază.
- Imperfect:** lucrám.
- Aor.:** lucral.
- Plusqpf.:** lucrasem.
- Conj. Pres.:** să lucrez, -ezi, -éze; să lucrâm, să lucráți, să lucréze.
- Imperativ:** lucrează, lucréze; lucrați, lucreze.
- Infinitiv:** a lucra, lucrare.
- Part. Pres.:** lucrând.
- Perfect:** lucrat.
- Futur:** lucrător.
- Supinu:** de a lucra.

Timpurile compuse se formează întocmai ca la A.

C) Cu terminațiunea -ăre la Infinit.: a doborâ, doborâre.

- Indic. Pres.:** dobor, dobori, doborâ; doborâm, doboráți, doborâră.
- Imperfect:** doborâm.
- Aor.:** doborâi, doborâși, doborâ, doborârâm, doborârâți, doborâră.
- Perfect:** am doborât.
- Plusqpf. I:** doborâsem.
- II:** am fost doborât.
- Futur. I:** voiu doborâ.
- II:** voiu fi doborât.
- III:** voiu fi fost doborât.

Conj. Pres.: să dobór, să dobóri, să doboáre (rá); să doborâm, să doborâți, să doboare (rá).
Imperfect: de vream doborâ.
Perfect: să fiu doborât.
Plusqpf.: să fiu fost doborât.
Futur: voiŃu să dobor. *sau:* o să dobor.
Optat. Pres.: ași doborâ.
Perfect: ași fi doborât.
Plusqpf.: ași fi fost doborât.
Imperativ: doboára, doboare; doborâți, doboare.
Inf. Pres.: a doborâ, doborâre.
Aor.: a fi doborât.
Plusqpf.: a fi fost doborât.
Part. Pres.: doborând.
Perfect: doborât.
Futur: doborâtor.

II. Conjugarea II.

Verbele care au terminațiunea *-ere* la Infinitiv.

A) Verbele cu *-ere* accentuat: *a tăcedă, tăcere.*

Indic. Pres.: tac, taci, tace; tăcém, tăcéți, tac.
Imperfect: tăceám, tăceați, tăceá; tăceám, tăceați, tăcea (tăceau).
Aor.: tăcúți, tăcúși, tăcú; tăcúm (tăcúrám), tăcúți (tăcureți), tăcu (tăcurá).
Perfect: am tăcut. *sau:* tăcut-am.
Plusqpf. I: tăcusem, tăcuseși, tăcuse; tăcúsem. (tăcúserám), tăcuseți (-sereți), tăcuse (-será).
II: tăcúsesem, tăcúseseseși, tăcúsesese; tăcúsesem (-seserám), tăcúseseseți (-sereți), tăcúsesese (-seserá).
IIIa: am fost tăcând.
IIIb: am fost tăcut.
Futur. I: voiŃu tăcea, veți tăcea. *sau:* tăcea -voiŃu, -veți.
II: voiŃu fi tăcând. —tăcut.
III: voiŃu fi fost tăcând. —tăcut.
Conj. Pres.: să tac, să taci, să tácă; să tăcém, să tăcéți, să tacă.
Imperfect: eram să tac, erați să taci, era să tacă.
Perfect: să fiu-, să fiți tăcut. *sau:* să fi tăcut eu, tu.
Plusqpf.: să fiu fost tăcut, să fiți fost tăcut. *sau:* să fi fost tăcut eu, -tu.
Futur: voiŃu să tac, veți să taci, va să tacă; vom să tăcem, veți să tăceți, vor să tacă. *sau:* o să tac, o să taci. *sau:* am să tac.
Optat. Pres.: ași-, ai-, ar- (a-); am-, ași-, ar tăcea. *sau:* tăceáre-áși, -ai.
Perfect: ași-, ai-, -ar fi tăcut. *sau:* fi re-ași tăcut.
Plusqpf.: ași fi fost tăcut. *sau:* fi re-ași fost tăcut. *sau:* fost-ași tăcut.
Cond. Pres.: de ași tăcea.
Imperfect: de vream tăcea. *sau:* de tăceam. *sau:* de eram să tac.
Perfect: de ași fi tăcut.
Plusqpf.: de ași fi fost tăcut.
Futur.: de voiŃu tăcea.

Imperativ: taci, tacă; tăceți, tacă.
Infl. Pres.: a tăcea, a tăcere.
Perfect: a fi tăcut.
Plusqpf.: a fi fost tăcut.
Part. Pres.: tăcând.
Perfect: tăcut.
Futur.: tăcător.
Supinu: de a tăcea, de a tăcere, de tăcut.

B) Verbele cu -e, -ere neaccentuat: a rîpe, rîpere.

Indic. Pres.: rup, rupi, rupe; rupem, rupeți, rupe.
Imperfect: rupeam, rupeai, rupea; rupeam, rupeați, rupea.
Aor.: rupséi, rupséși, rîpse; rîpsem (rupserăm), rîpseți (rupserăți), rîpse (rupseră).
Perfect: am-, ai-, a- (au-); am-, ați-, au- (a-) rupt. *sau:* rupt am, -ai etc.
Plusqpf. I: rupsésem, rupséseși, rupsesem (-seserăm), rupseseți (sesereți (-sesereți)), rupsese (-seseră).
II: am-, ai-, a- (au-); am-, ați-, au (a) fost rupând, — rupt. *sau:* fost am rupând. *sau:* rupând am fost.
Futur. I: volu-, vei-, va-; vom-, veți-, vor rupe. *sau:* rupe-volu.
II: volu-, vei-, va-; vom-, veți-, vor fi rupt. *sau:* fi-volu rupt. — rupând.
III: volu fi fost rupt. *sau:* fi volu fost rupt. — rupând.
Conj. Pres.: să rup, să rupi, să rupă; să rupem, să rupeți, să rupă.
Imperfect: eram să rup, erai să rupi, era să rupă.
Perfect: să fiu-, să fi-, să fie rupt. — rupând. *sau:* să fi rupt eu, -tu.
Plusqpf.: să fiu-, să fi-, să fie fost rupt. — rupând. *sau:* să fi fost rupt eu, -tu.
Futur.: volu să rup, vei să rupi, va să rupă; vom să rupem, veți să rupeți, vor (va) să rupă. *sau:* o să rup, -rupi, *sau:* am să rup, *sau:* am a rupe. *sau:* am a rupe.
Optat. Pres.: ași-, ai-, ar- (a-); am-, ați-, ar rupe. *sau:* rupe-ași.
Perfect: ași fi rupt. *sau:* fire-ași rupt.
Plusqpf.: ași fi fost rupt. *sau:* fost-ași-fi rupt. *sau:* fire-ași fost rupt.
Cond. Pres.: de ași rupe.
Imperfect: de vream rupe. *sau:* de rupeam. *sau:* de eram să rup.
Perfect: de ași fi rupt.
Plusqpf.: de ași fi fost rupt.
Futur.: de volu rupe.
Imperativ: rupe, rupă. rupeți, rupă.
Influitiv: a rupe, a rupe.
Perfect: a fi rupt.
Plusqpf.: a fi fost rupt.
Part. Pres.: rupând.
Perfect: rupt.
Futur.: rupător.
Supinu: de a rupe, de a rupe, de rupt.

III. Conjugarea III.

Verbele cu terminațiune -i, -ire la Infinitiv.

A) a dormi, dormire.

- Indic. Pres.:** dorm, dormi, doarme; dormim, dormiți, doarme (dorm).
Imperfect: dormeam, dormeau, dormea; dormeam, dormeați, dormea (-au).
Aor.: dormi, dormiși, dormi; dormim (dormirăm), dormiți (dormireți), dormi (dormiră).
Perfect: am dormit, ai-, a- (au)-; am-, ați-, au (a) dormit.
Plusqpf. I: dormisem (-sesem), dormiseși (-sesesi), dormise (-sese); dormisem (-sesem, -seserăm) dormiseți (-seseti, -sesereți); dormise (-sese, -seră).
II: am fost dormind. *sau:* fost-am dormind. *sau:* dormind am fost.
II a: am fost dormit. *sau:* fost-am dormit. *sau:* dormit am fost.
Futur. I: voi dormi, vei-, va-; vom-, veți-, vor (va) dormi. *sau:* dormi-voiu, -vei etc.
II: voi fi-, vei fi-, va fi dormit. *sau:* fi-voiu, -vei dormit.
III: voi fi fost dormit. *sau:* fi- voiu fost dormit.
- Conj. Pres.:** să dorm, să dormi, să doarmă; să dormim, să dormiți, să doarmă.
Imperfect: eram să dorm, erai să dormi, era să doarmă.
Perfect: să fiu-, să fiți-, să fie dormit. *sau:* să fi dormit eu, -tu.
Plusqpf. I: să fiu-, să fiți-, să fie fost dormit. *sau:* să fi fost dormit eu.
Futur.: voi să dorm, voi să dormi, va să doarmă; vom să dormim, veți să dormiți, vor să doarmă. *sau:* o să dorm, o să dormi. *sau:* am să dorm.
- Optat. Pres.:** ași dormi, ai-, ar-; am-, ați-, ar dormi. *sau:* dormire-ași, -ai.
Perf.: ași fi-, ai fi-, ar fi dormit. *sau:* fire-ași fi dormit.
Plusqpf.: ași fi fost dormit, ai-, ar-. *sau:* fire-ași fi fost dormit.
- Cond. Pres.:** de ași dormi.
Imperfect: de dormeam. *sau:* de vream dormi. *sau:* de eram să dorm.
Perfect: de ași fi dormit.
Plusqpf.: de ași fi fost dormit.
Futur.: de voi dormi.
- Imperativ:** dormi, doarmă; dormiți, doarmă.
Inf. Pres.: a dormi, dormire.
Perfect: a fi dormit.
Plusqpf.: a fi fost dormit.
- Part. Pres.:** dormind.
Perfect: dormit.
Futur.: dormitor.
Supinu: de a dormi, de a dormire, de dormit.

B) a mări, mărire. Verbe inchoative cu terminațiunea -esc la Indic. Pres.

- Indic. Pres.:** măresc, mărești, mărește; mărim, măriți, măresc (-ește).
Imperfect: măream.
Aor.: măriți.

Plusqpf.: mărisem.

Conjunctiv: să mărească, să mărești, să mărească; să mărim, să măriți, să mărească.

Imperativ: mărește, mărească; măriți, mărească.

Infln. Pres.: a mări, mărire.

Perfect: a fi mărit.

Plusqpf.: a fi fost mărit.

Part. Pres.: mărind.

Perfect: mărit.

Futur.: măritor.

IV. Conjugarea reflexivă.

Verbele se conjugă ca la activ, adaugându-se pronumele personale conjunctivo sau enclitice, cari în timpurile compuse stau în totdeauna înaintea verbului auxiliar.

A) Verbele cu pronumele în Dativ *îmi* zic.

Indic. Pres.: îmi zic, îți zici, își zice; ne zicem, vă ziceți, își zic (zice).

Imperfect: îmi ziceam.

Aor.: îmi ziseși, îți ziseși.

Perfect: mi-am zis, ți-ai zis, 'și-a zis. *sau*: zisu-mi-am, zisu-ți-ai.

Plusqpf. I: îmi zisesem, îți ziseseseși.

II: mi-am fost zicând. *sau*: fostu-mi-am zicând.

III: mi-am fost zis. *sau*: fostu-mi-am zis. *sau*: zisu-mi-am fost.

Futur. I: îmi voru zice. *sau*: zice-mi-voru.

II: îmi voru fi zis. *sau*: zisu-mi-voru fi.

III: îmi voru fi fost zis. *sau*: zisu-mi-voru fi fost.

Conjunctiv: să 'mi zic, să 'ți zici, să 'și zică; să ne zicem, să vă ziceți, să 'și zică.

Imperfect: de eram să 'mi zic.

Perfect: să 'mi fiu zis, să 'ți fi zis. *sau*: să 'mi fi zis, să 'ți fi zis.

Plusqpf.: să 'mi fiu fost zis. *sau*: să 'mi fi fost zis.

Futur.: voru să 'mi zic, vei să 'ți zici, va să 'și zică. *sau*: o să 'mi zic, o să 'ți zici, o să 'și zică.

Optativ: mi-ași zice, ți-ai zice, 'și-ar zice. *sau*: zicere-mi-ași, zicere-ți-ai.

Aor.: mi-ași fi zis, ți-ai fi zis. *sau*: zisu-mi-ași fi.

Plusqpf.: mi-ași fi fost zis. *sau*: zisu-mi-ași fi fost.

Cond. Pres.: de mi-ași zice.

Imperfect: de 'mi ziceam. *sau*: de 'mi vream zice.

Perfect: de mi-ași fi zis.

Plusqpf.: de mi-ași fi fost zis.

Futur.: de 'mi voru zice.

Imperativ: zice-'ți, zică-'și. ziceți-vă, zică-'și.

Infinitiv: a 'și zice.

Perfect: a 'și fi zis.

Plusqpf.: a 'și fi fost zis.

Part. Pres.: zicându 'mi, -'ți, -'și; -ne, -vă, -și.

B) Cu pronumele în Acusativ: *mă închin*.

Indic. Pres.: mă închin, te închini, se închină; ne închinăm, vă închinați, se închină.

Imperfect: mă închinam, te închinai.

Aor.: mă închinătu, te închinași.

Perfect: m'am închinat, te-ai închinat, s'a închinat, né-am închinat, v'ați închinat, s'au (s'a) închinat.

Plusqpf. I: mă închinaseam, te închinaseși.

II: m'am fost închinând. *sau:* fostu-m'am închinând. *sau:* închinându-m'am fost.

III: m'am fost închinat. *sau:* fostu-m'am închinai. *sau:* închinatu-m'am fost.

Futur. I: mă voiu închina, te vei închina. *sau:* închina-mă-voiu, închina-te-vei.

II: mă voiu fi închinat. *sau:* închinatu-mă voiu fi.

III: mă voiu fi fost închinat. *sau:* închinatu-mă voiu fi fost.

Conj. Pres.: să mă închin, să te închini, să se închine. să ne închinăm, să vă închinați, să se închine.

Imperfect: de eram să mă închin.

Aor.: să mă fiu închinat, să te fi închinat. *sau:* să mă fi închinat eu, să te fi închinat tu.

Plusqpf.: să mă fiu fost închinat. *sau:* să mă fi fost închinat.

Futur.: voiu să mă închini, vei să te închini, va să se închine. vom să ne închinăm, veți să vă închinați, vor să se închine. *sau:* o să mă închini, o să te închini.

Optat. Pres.: m'ași închina, te-ai închina. *sau:* închina-m'ași, închina-te-ai.

Aor.: m'ași fi închinat. *sau:* închinatu-m'ași fi.

Plusqpf.: m'ași fi fost închinat. *sau:* închinatu-m'ași fi fost.

Cond. Pres.: de m'ași închina,

Imperfect: de mă închinam. *sau:* de mă vream închina.

Perfect: de m'ași fi închinat.

Plusqpf.: de m'ași fi fost închinat.

Futur.: de mă voiu închina.

Imperativ: închină-te, închine-se; închinați-vă, închine-se.

Infinitiv: a se închina.

Perfect: a se fi închinat.

Plusqpf.: a se fi fost închinat.

Partic.: închinându-mă, -te, -se; -ne, vă, -se.

Supinuu: de a se închina, -are.

V. Conjugarea pasivă

se face prin ajutorul verbului auxiliar *a fi*, cu perfectul participiului.

Indic. Pres.: sânt bătut.

Imperfect: eram bătut.

Aor.: fui bătut.

Perfect: am fost bătut.

Futur.: voiu fi bătut.

Conj. Pres.: să fiu bătut.

Imperativ: fi bătut.

§. 10. Conjugarea verbelor neregulate.

A) *dau.*

Indic. Pres.: dau, dai, dă; dăm, dați, dă (dau).
Imperfect: dăm, dăt, dă; dăm, dăți, da (dau). *sau:* dedeam, dedeai, dedea; dedeam, dedeați, dedea (-au).
Aor.: dedeai, dedeși, dede; dedem (dederăm), dedeți (dedereți), dede (dederă).
Plusqpf.: dedeșem, dedeșeși, dedese; dedeșem (-seserăm), dedeșeți (-sesereți), dedese (-seră).
Futur. I: voi da.
Conjunctiv: să dau, dă dai, să dea (dee); să dăm, să dați, să dea (dec).
Imperativ: dă, dea; dăți, dea.
Infinitiv: a da, dare.
Perfect: a fi dat.
Plusqpf.: a fi fost dat.
Part. Pres.: dând.
Perfect: dat.
Futur.: dățător.

B) *iau.*

Indic. Pres.: iau, ieși, ia; luăm, luați, ia (iau).
Imperfect: luăm, luai, luă; luăm, luați, lua (-au).
Aor.: luai, luaiși, luă; luăm (luarăm), luați (luareți), luă (luară).
Plusqpf.: luasem, luaseși, luase; luasem (-serăm), luaseți (-sereți), luase (-seră).
Conj. Pres.: să iau, să ieși, să ia (iee); să luăm, să luați, să ia (iee).
Futur.: o să iau.
Opt. Pres.: ași lua.
Imperativ: pers. 2. ia. 3. ia; luați, ia.
Part. Pres.: luând.
Perfect: luat.
Futur.: luător.
Infinitiv: a lua, luare.

§. 11. Conjugarea dialectală regulată.

I. Conjugarea I.

a) Macedor.

calcare.

Indic. Pres.: calcu, calți, caleă; calcămu, căleați, calcă.
Imperfect: calcam, calcai, calcă; calcămu, căleați, calcă.
Aor.: căleași, calcași, călea; călcămu, calcatu, calcară.
Perfect: amu calcată.
Plusqpf.: aveamu calcată.
Futur.: voi calcare, vrei-, va-; vremu-, vreți-, va calcare.
Cond. Pres.: si furi că ou calcu.
Imperfect: si furi ca eu calcamu.
Aor.: si furi ca eu calcai.
Perfect: si furi ca eu amu calcată.
Plusqpf.: si furi ca eu aveamu calcată.

Futur.: si calcarimu, si calcari, si calcari; si calcarimu, si calcaritu, si calcari. *sau:* cando voi calcare. *sau:* cando va si calcu.

Conjunctiv: si calcu, si calți, si calcă; si calcâmu, si calcați, si calcă..

Futur.: va si calcu.

Imperativ: pers. 2. 3. calcă; 1. pl. calcâmu, 2. calcați, 3. calcă.

Infinitiv: calcare.

Part. Pres.: calcândn, calcândului.

Perfect: calcată.

b) Istrian. portă, portare.

Indic. Pres.: pór(u), pórți, pórță; portán, portaf, portu.

Imperfect: portá(v)u, 3. portávê, 1. pl. portaván.

Conj. Pres.: portă, portă, porți (?); portén, portef, portă.

Imperativ: portă; 1. pl. portașme, portaf.

Part. Perf.: portat. (Celelalte forme v. vè = am, pag. CXXV.)

II. Conjugarea II.

a) Macedor.

A) tașere.

Indic. Pres.: tacu, tași, tașe; tașemu, tașeți, tacu.

Imperfect: tașeamu, tașeai, tașea; tașeamu, tașeați, tașea.

Aor.: tacui, tacuși, tacu; tacumu, tacutu, tacurá.

Perfect: amu tacută.

Plusqpf.: aveamu tacută.

Futur.: voi tașere, vreî-, va-; vremu-, vreți-, voru tașere.

Cond. Pres.: si furi că eu tacu.

Imperfect: si furi că eu tașeamu.

Aor.: si furi că eu tacui.

Perfect: si furi că eu amu tăcută.

Plusqpf.: si furi că eu aveamu tăcută.

Futur.: si tacurimu, si tacuri, si tacuri; si tacurimu, si tacuritu, si tacuri. *sau:* cando voi tașere. *sau:* cando va si tacu.

Conj. Pres.: si tacu, si tași, si tacă; si tașemu, si tașeți, si tacă.

Futur.: va si tacu.

Imperativ: tași, tacă; tașemu, tașeți, tacă.

Infinitiv: tașere.

Part. Pres.: tacundu, tacundalui.

Perfect: tacută.

b) Istrian.

Indic. Pres.: tac, táți, táte; tașán, tașáti, tacu.

Imperfect: tașá(v)u, tașávi, tașávê; tașaván, tașavát, tașávu.

Conj. Pres.: táte, táte, táti; tașén, tașét, táte.

Imperativ: tașe.

Part. Perf.: tașat (?) (tacut ?).

a) Macedor.

B) arúpere.

Indic. Pres.: arupu, aruchi, arupe; arupemu, arupeți, arupu.

Imperfect: arupeamu.

Aor.: arușu, arușeși, arușe; arușemu, arușetu, arușerá.

Perfect: am aruptă.

Plusqpf.: aveamu aruptă.

Futur.: voi arupere.

Cond. Pres.: si furi ca eu arupu.
Imperfect: si furi ca eu arupeamu.
Futur.: si arupserimu, si arupseri, si arupseri; si arupserimu, si arupseritu, si arupseri.
Conj. Pres.: si arupu, si aruchi, si arupã; si arupem, si arupeți, si arupã.
Futur.: va si arupu, -aruchi, -arupã.
Imperativ: arupe, arupã; arupemu, arupeți, arupã.
Infinitiv: arupere.
Part. Pres.: arupendu, arupsendalui.
Perfect: aruptã.

b) *Istrian. crêdere.*

Indic. Pres.: cred(u), crêzi, crêde; credén, credét, crêdu.
Imperfect: credé(v)u, 3. crêdêvê; 1. pl. credeván.
Conj. Pres.: crêde, crêde, crêde (cred); credán, credát, crêde.
Imperativ: 2. crêde, 1. pl. credétme, 2. credét.
Part. Perf.: crežut.

III. Conjugarea III.

a) *Macedor.*A) *avzire.*

Indic. Pres.: avdu, avzi, avde; avzimu, avziți, avdu.
Imperfect; avdeamu.
Aor.: avzi, avziți, avzi; avzimu, avzitu, avzirã.
Perfect: am avzitã.
Plusqpf.: aveamu avzitã.
Futur.: voi avzire.
Cond. Pres.: si furi eã eu avdũ.
Futur.: si avzirimu, si avziri, si avziri; si avzirimu, si avziritu, si avziri.
Conj. Pres.: si avdu, si avzi, si avdã; si avzimu, si avziti, si avdã.
Futur.: va si avdu.
Imperativ: auzi, avdã; avzinu, avziți, avdã.
Infinitiv: avzire.
Part. Pres.: avzindu, avzindalui.
Perfect: avzitã.

b) *Istrian. mințire.*

Indic. Pres.: mint(u), minți, minte; mințin, mințit, mintu.
Imperativ: minț(v)u, 3. mințivê; 1. pl. mințivan.
Conj. Pres.: minte, minte, minti; mințán, mințát, minte.
Imperativ: 2. minte; 1. pl. mintítme, 2. mințit.
Part. Perf.: mințit.

B) *Inchoative.*a) *Macedor. florescu.*

Indic. Pres.: florescu, florești, floreaște; florimu, floriți, florescu.
Imperfect: floreamu.
Aor.: flori, floriși, flori; florimu, florigu, florigã.
Perfect: am florigã.
Plusqpf.: aveamu florigã.
Futur.: voi florige.

Conj. Pres.: si florescu, si florești, si florească; si florimu, si floriți, si florească.
Futur.: va si florescu.
Cond. Fut.: si floririmu, si floriri, si floriri; si floririmu, si floriritu, si floriri.
Imperativ: 2. florea, 3. florească; 1. pl. florimu, 2. floriți, 3. florească.
Infinitiv: florire.
Part. Pres.: florindu, florindalui.
Perfect: florită.

b) Istrian.   A) *provesc (probare).*

Indic. Pres.: provésc, provéșt(i), provê; provéin, provéiț, provescu.
Imperfect: provéi(v)u, 3. provéivê; 1. pl. provéivan.
Conj. Pres.: provê, provê, provi; prován, prováț, provê.
Imperativ: 2. provê; 1. pl. provéițme, provéiț.
Infinitiv: provéi.
Part. Perf.: provéiț.

B) *ramaresc (remănere)*

Indic. Pres.: ramarésc, ramaréșt(i), ramarê; ramarén, ramaréț, ramarescu.
Imperfect: ramaré(v)u, 3. ramarêvê; ramaréván.
Conjunctiv: rámarê, rámarê, rámarê; ramarán, ramaráț, rámarê.
Imperativ: 2. rámarê; 1. pl. ramaréțme, 2. ramaréț.
Infinitiv: ramarê.
Part. Perf.: ramaș.

C) *finesc.*

Indic. Pres.: finesc, fineșt(i), finê; finín, finíți, finéscu.
Imperfect: finí(v)u, 3. finivê; 1. pl. finiván.
Conj. Pres.: finê, finê, fíni; finán, fináț, finê.
Imperativ: 2. finê; 1. pl. finițme, 2. finiț.
Infinitiv: finí.
Part. Perf.: finit.

§. 12. Conjugarea dialectală neregulată.

a) Macedor.   A) *dare.*

Indic. Pres.: dau, dai, da; dâmu, dați, da.
Imperfect: dedeamu, dedeai, dedea; dedeamu, dedeați, dedea.
Aor.: dedu, dedeși, dede; dedemu, dedetu, dederâ.
Perfect: amu datâ.
Plusqpf.: aveamu datâ.
Futur.: voi dare.
Conjunctiv: si dau, si dai, si da; si dâmu, si dați, si da.
Futur.: va si dau.
Cond. Fut.: si darimu, si dari, si dari; si darimu, si daritu, si dari.
Imperat. 2, 3: da. 1. pl. dâmu, 2. dați, 3. da.
Part. Pres.: dendu, dendalui.
Perfect: datâ.
Infinitiv: dare.

B) *loare.*

Ind. Pres.: liau, ltei, lia; lommu, loți, lia.
Imperfect: loamu, loai, loa; loamu, loați, loa.
Aor.: loai, loași, lo; lommu, loatu, loarâ.

Perfect: amu loată.
 Plusqpf.: aveamu loată.
 Futur.: voi loare.
 Conj. Pres.: si ltau, si lteț, si lta; si lomn, si loți, si lta.
 Futur.: va si ltau.
 Cond. Fut.: si loarimu, si loari, si loari; si loarimu, si loaritu, si loari.
 Imperat. 2, 3: lta; 1. lomn, 2. loți, 3. lta.
 Part. Pres.: londn, londalui.
 Perfect: luată.
 Infinitiv: loare.

C) bére.

Ind. Pres.: beau, bei, bea; hemu, beți, bea.
 Imperfect: beamn, beai, bea; beamu, beați, bea.
 Aor.: biui, biuși, bin; biumu, bintu, biură.
 Plusqpf.: aveamu bintă.
 Futur.: voi bere.
 Conjunctiv: si beau, si bei, si bea; si hemu, si beți, si bea
 Futur.: va si beau.
 Imperat. 2, 3: bea; 1. hemu, 2. beți, 3. bea.
 Infinitiv: bere.
 Part. Pres.: biundu, biundalui.
 Perfect: bintă.

b) Istriian.

A) fațe.

Ind. Pres.: fac, făți, fățe; fațén, fațéțe, facu.
 Imperfect: fațe(v)n.
 Conj. Pres.: fățe, fățe, fățe; fațán, fațát, fățe.
 Imperat. 2: fațe.
 Part. Perf.: facút. (Tot așa: zíte. dar. Part. Perf. zis).

B) prède (= perde).

Ind. Pres.: predn, prezi, prède; predén, predét, predn.
 Part. Perf.: predút.

C) conoște.

Ind. Pres.: conósc, conoști, conoște; conoštén, conoštét, conoșcu.
 Conj. Pres.: conoște, conoște, conoște; conoštán, conoštát, conoște.
 Part. Perf.: conoșcút (Tot așa: naște, paște, crêște).

D) ști.

Ind. Pres.: ști(v)n, știti, știte; știtén, știtéț, ști(v)n.
 Conj. Pres.: 1, 2, 3: știte; ștítán, ștítát, știte.
 Imperat. 2: știte.
 Part. Perf.: știvút.

E) pută.

Ind. Pres.: poc, poț(i), póto; putén, putét, potn.
 Imperfect: puté(v)n.
 Conj. Pres.: póte, póte, póți; pután, putát, póte.
 Part. Perf.: putút.

F) *munca*.

Ind. Pres.: mărânc, mărânți, mărânke; muncán, muncát, mărâncu.

Imperfect: muncá(v)u.

Conj. Pres.: mărânkê, mărânkê, mărânți; munkén, munkét, inărânkê.

Imperativ: mărânkê.

Part. Perf.: muncát.

G) *bê*.

Ind. Pres.: béu, béi, bêie; beien, beieț, beu.

Conj. Pres.: bêie, bêie, bái; beían, beíáț, bêie.

Imperativ: bê.

Part. Perf.: beíút.

H) *la (= lua)*.

Ind. Pres.: la(v)u, láii, laie; laién, laiét, la(v)u.

Conj. Pres. 1, 2, 3: láie; laián, laiáț, laie.

Imperativ: lê.

Part. Perf.: lat. (Tot: așa: *da, sta*).

I) *mêre (= merge)*.

Ind. Pres.: meg, méri, mêre; merjén (?), merjét, mergu.

Conj. Pres. 1, 2, 3: mêre; merzan, merzaț, mêre.

Imperativ: mêre.

Part. Perf.: mes.

K) *verí (= veni)*.

Ind. Pres.: víru, víri, víre; verín, verít, víru.

Imperfect: verívu.

Conj. Pres. 1, 2, 3: víre; verán, veráț, víre.

Imperativ: víre, *sau:* vir-o.

Part. Perf.: verít.

Exemple arhaice și excepțiuni:

Conjugarea I.

adunară 67,2; adonară-să 8; să adunase (pl.) 139; ajutasă *b.* 239; ajútâ 27; ațutâ 363,2; alêrgâ 12,3; aliargă *b.* 48; să alergi (3. pers.) *b.* 196,2; alerg (pl.) *b.* 249; se apropié (pl.) 13,2. 139; apropié-se 29. 316,3. 352; să ne apropiem 86; s'au apropietu *b.* 62; 'lũ-apucâ 184,3; arata 226; să arăt *b.* 112; să arate 79,2; să să arate 48. 112; să se arête 137,3. *b.* 213; are să se arâte *b.* 84,2; simtũ arătați 49; mă aruncasărâ 254,2; vor arunca 18; arunca-i-va 17,3*; mă asêmeni, te voiu asămâna *b.* 209,2; 'l ase-mănâ *b.* 70,3; să asêmene 341; vrê asêmâna *b.* 93; să aseámânâ 162,2; s'asêmân (3 pl.) *b.* 250,3; vă asâmârareți 54; s'ari asâmâna 323,2; să va asemâna *b.* 71,2; să să asemine 68,3; asemânându-se *b.* 150,2; ascotăți 53,3; ascultá (pl.) 283,3. 297,2; ascultat (Aor.) 8; veți asculte 4; așteptâ (pl.) *b.* 239,3; așteptâ (pl.) *b.* 245,3; să-l aștepte 73; să aștepte 95,3. 96; așteptâ (Imperf.) *b.* 96; așaptâ 304,3. 306; mâ așteptâ 96; să se aș-tepte 14,3; bágâ 131,3; bágá 300,2; bágárâ 209,2; bágărâ *b.* 134; m'au fost bágat 148,2; voi bágá-vâ 215,3; bágâ 352,2; blastemi 113,3; -mâ (pl.) 19,3; nu blastâmăreți 79,3; nu te-or blâstemare *b.* 321; să te blas-temê 7; să nu te blastâmi (3 sgl.), să nu blâstemați 98,3; boteđind 229,3; s'âre bucura 52,2; voiu cântah 141,3; veri cânta 138,3; vrêi cânta 61,3; să câstigâ *b.* 5,2; să le câstige *b.* 252,3; chemându-mi 13; nu te-or che-mare *b.* 321; să cumpiri *b.* 135; cumpărasâ (pl.) 229,3; *vrem* cumpărat

134,2; *v'or cumpărat* (= *vă au-*) *b.* 225,2; *cutezarăi* 293,3; *dereptăză* 31,2; *de a se depărtare* 73,2; *să 'l dăștepte* *b.* 70,3; *ertase*, *i ertă*, *să-i lartie* 96; *te ertă*, *să fiți ertăți* 183; *gudecă* (pl.) 105; *să-i gudec*, *gudecați*, *va gudeca* 46,2; *nu gudecareț* 105. 193,2; *el să gudece* 213; *are gudeca*, *vor hi gudecați* 105; *a să gūca* 295,3; *să gūnghi* (1. sgl.) 67; *să gūnghiem* 66,3; *să 'ș gūnghe* (pl.) 67; *izvorăca* 360,2; *nu îmbrăcat* (2. pl. Aor.) 19; *tăi înbrăca* *b.* 171; *o să mă îmbrac* *b.* 360,3; *te înbarbătăzi* *b.* 181,3; *an încălecat*, *incalecă* *b.* 33; *să fie încălecat* 361,3; *m'oi închina* 210,2; *te-a îndrepta* *b.* 349,2; *a se îndereptare* 71,2; *innăltindu-să* *b.* 209,2; *înprumutăză* 20; —, (Imperf.) 96,2; *să ați înprumuta* 20; *l'are înpuțina* 79,2; *inrădăcinăză* 111,3; *a inserat*, *om însera* *b.* 316. 334; *însemnăză* 143; *nu vă înșelareți* 46,3; *va să 'l înșale* *b.* 215; *să vor fi înșălat* *b.* 218,3; *se-u întâmplat* 134,3; *de se vrê întâmpla* 134,2; *de s'ar* — 328,2; *de s'a* — *b.* 139,3; *va fi întrebat* 120; *dê-i voru întreba* 140; *învățind* 229,3; *ne-învățindu-să* *b.* 203,3; *înviso* 32,2. 41,2. 137,2. 138. 182; *învisă* 140,3. 182. *b.* 143; *învisără* 182. 215; *amu învisu* 140,2; *an învîtu* (v. activ. trans.) *b.* 66; *va învie*, *vor* — 139,2. 3; *ca să învie* 215; *învie* (Imperf.) 12,2; *să are învie* 31; *are hi învîtat* 138; *'mî lasă* 81; *n'am a te lăsa* 7; *vei să lași* *b.* 148,3; *vom să lăsăm* 97; *de nu vor fi lăsând* 338; *las să grăiască* *b.* 104; *lăsați-mă* 296; *să lăsare tu* 7*,3; *lăsind* 296,2. 327,2; *s'or lănda* 254; *nu vă lăndareț* 250,2; *nu vă mirareț* 316,2; *a să mirare* 69,2; *s'ară fi mânîeat* 273; *a mână*; *me* *b.* 293,2.

Macedor. banați *b.* 266,2; *ași 'mî băncezi* *b.* 279,2. 281,3; *adărat* (pl.) Aor. *b.* 278,3; *se aspare* *b.* 267; *să nu te asparii* *b.* 269,2; *'li avina*, *nă avina* *b.* 282; *de 'mî avinași* *b.* 270,2; *căftat* (2. pl. Aor.) *b.* 277; *însurat* *b.* 276,2; *înviță* *b.* 263,3. 281; *me învețai*, *se me înveți*, *învețândalui* *b.* 267,3; *va să te înveță* *b.* 269,2; *lucrat* (2 pl. Aor.) *b.* 278,3.

Istrian. afla *b.* 286; *las* (Imperf.) *b.* 284; *lasam* (1. pl.) *b.* 284,3.

dau. da *b.* 356,2; *ded* (Aor.) 33,2; *dedeșu* 315,2; *dedtu* 9. 228,3. 266,3; *dede* 59,2; *dete* *b.* 211,2; *dete* *b.* 255,2. 256,3. 355; *dăde* 313; *dăderemu* 55,3; *dădet* 18,2. 3; *dăderă* 5*,3. 16*. 59,2; *dăderă* *b.* 132,3; *dădeă* *b.* 296. 301,2; *dădu* *b.* 367,3; *dase* *b.* 356,3; *dădesă* *b.* 84; *veru da* (2. p.) 88,2; *'t-are* 108; *nu dea* 117,2; *nu dareți* 285; *dăindu* 38; *date* *b.* 81; *dată-i* 229,2; *să atbū a-i dare* 207,3; *a dare* 235; *să nu o dee* *b.* 100,3; *să-'l dete* *b.* 33,3. 306,3; *să nu dee* *b.* 34,2; *să-i dăte* *b.* 262,2; *să dē* *b.* 132,3; *să dē* (pl.) *b.* 248; *să-i dea* 123,2; *o să 'mî dea* *b.* 360,3; *să nu mă dare* *b.* 321; *fiți va dare* *b.* 320,3.

Macedor. dădeși *b.* 273,3; *deade* *b.* 273; *dede* *b.* 266,2; *va si te dau* *b.* 264,2; *dă-le* *b.* 273,3.

Istrian. n'a daveit (Perf.) *b.* 283,3; *de* *b.* 283; *dae* *b.* 284,3; *du* *b.* 283.

Ian, lai 364,3. *b.* 6; *lê* *b.* 351,2; *luom* 20,3. 96,3; *luați* 181,3; *luoți* 8; *ea* (3. pl.) 324,3; *Iau* 106,2. 181,3; *luă* (3. pl.) 131. 317,3. 331; *luatu* *b.* 167,2; *luași* 182,2. 267,3; *luă* 130,2. *b.* 166,2; *luo* 6. 8. 15,2. 17. 26,2. 43. 59. 65. 67,2. 101. 102,2. 223. 273,3; *luî* 182,3; *loo* 42,3; *luoă* *b.* 166,2; *luoară* 172,2; *am luat* 86; *-luoat* 217,2; *an luat* 134,2. 220. 224,2. *b.* 200. 208,3; *luasă* *b.* 358; *-se* *b.* 168; *am fost luat* 74. 362; *volu luoa* *b.* 166,3. 183,3; *lua-se-va* 128; *ași fi luat* 341,2; *să eu* 304,3; *să eai* 40. 148. *b.* 42,3; *să lai* 182,2. 291. 348,2. *b.* 45; *să lei* 200,2; *să ia* 160,2. 3. 367.

ă. 364,3; să ea 120,3. 291. ă. 7,3. 168; să ee ă. 34,3; să iee ă. 351,2. 352,3; ieie ă. 306,3; să ei ă. 43,2. 3. 55,2. 116,2. 181,2; iae ă. 357,2; să luom 25,2. 28. 86; să fiu luat ă. 33; (Imperat. 2) ea 10,3. 21,2. 36,3. 195,2; ia 315,2. ă. 58. 179; îe ă. 308,3; è 304,3. ă. 199,2. 3; eae ă. 159,3; luafi 21; loați 53,2; luând 148,3; luînd 79. 342,2. ă. 55,2. 200,2; luoând ă. 199; luundu 144,3. 333.

bea, bê, beu ă. 141,2. ă. 292; beú 61,3; bêți 16,2. 43; berea (Imperf.) ă. 292; au băut 108; o va bea ă. 34; ca cându ai bê ă. 135,3; dère și bê 230,3; ară fi bând 271,3; să hau 107,3; să bêi 108,2; se bê 363,2; se bee 218,3; bêți (Imperat.) 244,4; bê ă. 293; a bê ă. 226,2; ee beut să să bê ă. 45,3; vremu căde 55,3; au fost căzut ă. 33; să-i fi căzut ă. 32,3; a să le cade ă. 103,2; cădînd 306,2; i s'au căzut ă. 50; să va închié ă. 221,3; mă încuie 156.

Istriian. beletsme (Imperat.) ă. 286,3; za bae (Infinit.) ă. 285,2.

Conjugarea II.

aduc (pl.) 95,2. 116,2; -cu ă. 114,2; aducé (sgl.) 132,3; —, (pl.) 305,2; adusă (pl.) ă. 132,3; —, (sgl.) 286,3. ă. 62; adusăse (pl.) ă. 19; -sese ă. 71,3; au adus ă. 19; adă ă. 229; ado 254,3. ă. 224,2; adu 66,2; aduce-ți-vă 231; își adusără 231,3; îmi adă ă. 300; îmi adu 352; aġunsă (pl.) ă. 132,2; au aġuns ă. 220; ajunsem (pl.) 29,2. 360,2; -săm 302,2; ară aġunge 155,3; s'au aġuns 190,2; alceageți 264; aprinsiră 289,3; să aprindă ă. 180,2; să aprinză ă. 41; aprinġindu-să 304,2; să să aprinġă 46; -nză 141,2; arde 142; arșă 296,2; să-i arġă 117,3; să'l arġă 120,3. 121. 218,2. 331,3. 352,3. ă. 180,2; să nu arză 141,2; să ardă ă. 19,3; să le arzi 352,3; arġînd 303,3; de a ardere 142; ascund (pl.) 95; ascunde ă. 5,158; să ascunză ă. 158; vrutu-m'am ascunde 366,2; vă ascundeți 112; nu ascundereți 112; să ascunġ (sgl.); să ascunġă (3. sgl.) 79,2; -nză 134. 351; să se ascunză 154,2. 166,3; s'ascund 241,3; să'ș ascunză 279,3; să nu să atingă ă. 130,3; au fost bătut ă. 204,2; să baată 352,2; a-i batere 234,3; până s'a bate ă. 35,2; n'am să mă bat ă. 115; s'oru bate ă. 133; cer (pl.) ă. 108; cere (pl.) ă. 224,2; cerú 272; veri cère 187,3; ai cère 108. 139,2; ară cère 272; vor să cēră ă. 149; nu credea (pl.) ă. 18,2; nu o crezut (2. pl. Aor.) 8. 15*,2; n'o să creadă ă. 105,2; să se creză 208; va crêște 36,2; l'are crêște 79,2; creasteță-vă 266,3; crescând 36,2; cunoscu (pl.) 12,3; cunoscum (Aor.) 254,2; a să cunoaște (pl.) ă. 13,3; i-au fost cunoscând 117,2; n'a curge ă. 318,3; deșchisă 252,2; să n'o deșchidă ă. 351,2; să fie deșchis 361,3; li să deșchisără 276,2; deșchisu-ți-s'au ă. 158,3; de s'ar li deșchis 256; derêge (Imperat.) 11; ați derese 27; mă duș 15*; têm dus 18,3; mă duset (2. pl. Aor.) 18,2. 19; ne dusăm 306,2; duce-te-veri 54,3; te veri duci 365,3; vei să te duci ă. 148,3; du 5*; te du 67,2; dus 104,2; de dus ă. 328,3; faci (pl.) 19,3; faceți 19; feč 266,3; feceși 60,3; fece 13,3. 14. 15,1.2. 34. 57. 58. 59,2. 61,3. 102; feace 249. 258. 264,3. 268. 311; fece 7; fêceră 57,3. 58,2; feaceră 258,2. 259,3; fêpse 6; făcu 57. 58; făcūt (2. pl.) 18,3; făcuse (pl.) ă. 170,2; au faptu 9. 54,2. 57,2; fapt-am ă. 325; era făcută 147,3; au fost făcut ă. 32,3; va fi făcut 120,3; s'au făcut 311,3; nu s'ară face 56; face-te-ar ă. 317,3; să ați face 19,3; vrea face 235; cêș vrê face 241; să fie făcut 331,3; vre să facă ă. 117; vom să faceem 121,2; fă 81. 96,2; facă ă. 19; faceți 19,3; nu face 341,3. ă. 296; nu 'mî face ă. 37; dē facerê 51,2. 249,2. 264,2,3; fapt 203; fucut 2; să fac

(Pl.); se face (Aor.) 21. 215,2; se făcea 60,2; să feacă 215,2. 255; ne fecerăm 249,2; să fecerăm 267,2; faptu-nôm 249,2; faptu-mi-s'a b. 324,3; să se fie făcut 246; este să se facă b. 75,2; or să se facă b. 103,2; s'or face 210; frâmso 42,3. 52. 64,3; am înceape (pl.) 152,3; să fie început 361; să se fie închis 360,3; vă încrezut (2. pl.) 8; ar întoarce 249,2; te veri întorce 2; întorșu-mă 365,3; să nu mă învâncure 13; înțelegu-te 13,2; înțelêgeți 15; să înțelêgem 41,3; înțelôsetu (2. pl. Aor.) 8; înțelêge (Imperat.) 10,3; mergu (pl.) 182,2; mărgu (pl.) 182,2; mărăam 307; mărăamă b. 132,3. 193; mără, mără, eru merși 182,2; *dără* mărăge 31; o să mergem b. 105; vom să mărăgem 97; vor să mărăgă b. 39; nărăcum (Aor.) 63,3; au fost nărăcut 175,3; să nu fi fost nărăcut 307,3; vra să nărăcă b. 171,2; vei să te nărăți 267,3; neștiând 358; nevărădind 300,3; đışu 2*,3; điso 2*,3, etc.

Macedor. (aleg) 'ș-aleapsiră b. 282; aglunse b. 272,3; aglunso b. 278,3. 281; aglunsiră b. 282; s'era s'o aglungeareși (1. Sgl.) b. 282; aglunșândalui b. 267; (duc) duriră b. 280,3; (fac) fați b. 266,3; fațe b. 265,2. 266,3; fettu b. 273. 270,2; fețe 265,2; ili feațe b. 272,2; mi se feațe b. 267; fețeră b. 263,3; ță se feațeră b. 267,3; își fețiră b. 280,3; fă b. 266,3; să feațe b. 269,2; va 'mî fac b. 280,3; — facă b. 269,2; să o fățeam b. 282,2; fapt b. 265,2.3. 257,3; făcândalui b. 267.

Istrian. bate b. 285,3; facie b. 285,3; n'av facaveit b. 283,3; nu face, nu fae b. 285; facut b. 285,3.

Banat. își feceră b. 262,3.

Conjugarea III.

adurmea b. 292,3; adurmi 273,2; au adurmit 138,4; au fost adurmit 273; vom adurmi 233,3; de va hi adurmit 138,2; 'și agoniseaște 211,3; să's agonisască 146,3; aud (pl.) b. 72,2. 202,2; audă 215; auzi-mă 10,2. 156; auzim 109; auzit 140,3; ar fi auzit 306,2; n'au vrut fi auzit 270; auză 281,2; să auză 14,3. 17,3. 134; să'l audă b. 133,2; audând 79,2; auđind 296; să se audă b. 235; auziro 17,3; se asvârle b. 309; bajocorim b. 259,3; voi blagoslovi 65,3; te veri blagoslovi 66; veri fi blagoslovit 65,3. 66; să blagoslovescă 37,3; fusăs biruit 182,3; borește-i, boraște-ț, bori 7; coaperi-mă 12; s'ari cuveni b. 9; or să vă chinulască b. 225; dăruim (Aor.) 37,2; era dăruiț 33,2; nu ne-r hi dăruiț 318,2; au fost dăruiț b. 64,3; desparțea 34,2; despărță' 265; să desparță 34,2; desparțând 265; era dojenit 23; dorm (pl.) 212,3; durmiea 61,2; durmind 61,2. 136,3; ease 1; easu (pl.) 2; n'au eșită b. 94,2; n'a eși b. 19. 35,2; o să iasă b. 373,2; ease (1.3); (Imperf. 3) ease 114; iasă 264,2; să easă b. 35,2; ieșând b. 262,3; ieșindă b. 259; de a eșire 73,2. b. 19,3; i au fost făgăduit 273,3; fugisă (Aor. pl.) 197,2; gândii (1. sgl.) 66,3; vrô goni 60,3; m'au gonet b. 180,3; gonindu-i, a-i goniro 234,3; grăeștea (3. sgl.) 2; grăi, grăieă 65; grăia b. 199,2; grăie (pl.) 139,2; au fost grăind 312; grădște 86; nice grăireț 250; a grăire 284; grămédescu (pl.) 2; să grijeaște 184,3; s'are griji 76,3; nu vă grijireți 8*,2; sănt hulind (pl.) b. 80,2; hulia (pl.) 163,2; huliă, a huli 295,3; iubesc (pl.), ași iubi 19,3; v'a împărță 213,2; împărătiă b. 97,2; vor să împărățescă b. 86,3; nu lăcomireți 44,2; ași hi lipit 201; mântuăște 86,2; să mântuască 82; înmieșurat-al 11,2; îi (= vei-) muri b. 208,2; n'or muri, de or și muri b. 94,3; are și muri 139,2; n'aro fi murit 139,2; va să moară 67. 159,3. 300,2. b. 109,2; nu mintireț

10*,2; vine (Aor.) 16*,2; venia (pl.) 16*,2; veînriu 6*,3; veînre 3*. 5*.
6*,2. 7*,2; veri-va 7*; veînri-voru 6*; se veînrimu 6*,2 etc.

Macedor: durmia *b.* 278,2; durmi *b.* 269,2; va să dormu *b.* 269,2;
fug (fugi) *b.* 272; fuz-i *b.* 264,2; fugí *b.* 272; fugíam *b.* 270,3; grescu (pl.)
b. 264. 281,3; ilí gri *b.* 271,3; avde, avdí, avzindu *b.* 264,2.3; avzi *b.* 266;
avzií (1. Sgl.) *b.* 272; am avzită *b.* 276,2; arache *b.* 263,2; arichí *b.* 263,2;
264,3; 'mí arichişí *b.* 282.

Istrian. za durmi *b.* 285,2.

Alte exemple precun şi Adverbele, Prepoziţiunile şi Conjunctiunile vezi
la Glosar.

SFÂRŞIT.

SCARA.

	pag.
Precuvântare	I
Introducere	XIV
Gramatica	CXIV
1. c. 1550. Apocalipsul apostolului Pavel	1
2. 1560. Leviticus (fragment)	3
3. 1550—1580. Minunile Sf-lui Sisoe	6
4. 1550—1600. Legenda Duminicof.	8
5. 1574. Tatăl nostru	9
6. 1577. Coresi, Psaltirea	10
a. sec. XVI (1585). Psaltirea ms.	1*
b. sec. XVI (1570—1600). Praxapostol ms.	2*
c. 1574. Tetraevanghelie	7*
d. 1569—1575. Coresi, Praxiul	9*
7. 1562. Coresi, Tetraevanghelul Braşov (1579 Saz-Sebeş)	17
8. 1568—1570. Coresi, Cazania I. (Tâlcul Evangheliilor) Braşov (1579 —1580 Saz-Sebeş)	21
9. 1581. Coresi, Cazania II ^a . (Evanghelie cu învăţătură)	28
10. 1582. Palica de Orăştie	33
11. 1591. Hrisov de vânzare	38
12. 1593. Luca Stroici, Tatăl nostru	39
13. 1607. Grigorie, Catechismul	39
14. 1609. Hrisov de vânzare	43
15. 1610. Epitaful lui Radu Buzescu	44
16. 1614. Hrisov de vânzare	44
17. c. 1618. Cuvânt pentru curăţie	45
18. 1619. Hrisov de vânzare	53
19. 1619. Grigorie, Evanghelie cu tâlc	53
20. 1620. Moxa, Cronica	56
21. 1620. Hrisov de judecată	62
22 a. 1600—1650. Povestea lui Adam şi a Evei (Călătoria lui Sith la ratu)	63
22 b. 1600—1650. Paleoa	65
23. c. 1625. Ureche, Letopiseţ	68
24. 1626. Hrisov de judecată	73
25. 1626. Hrisov de vânzare	74
26. 1631. Hrisov de vânzare	75
27. 1632. Evstratie, Pravila aleasă	76
28. c. 1633. Molitvelnic	80
29. 1638. Hrisov de vânzare	87
30. 1640. Pravila de Govora	87
31. 1641. Mărturie de vânzare	91
31 a. 1641. Hrisov de vânzare	92

	pag.
32. 1642. Hrisov de vânzare	92
33. 1642. Melhisedec, Invățătură	94
35. 1642. Silivestru, Cazania	97
36. 1642. Hrisov de vânzare	102
37. 1643. Varlaam, Cazania	103
38. 1644. Meletii, Cazania	109
39. 1645. Evstratie, Șapte taine	114
40. 1646. Evstratie, Pravila	118
41. 1648. Catechismus	125
42. 1648. Selivestru, Noul Testament	125
43. 1648. Năsturel, Varlaam și Joasaf	129
44. 1650. Hrisov de rumânie	134
45. 1650. Hrisov de vânzare	135
46. 1650. Hrisov de rumânie	135
47. 1600—1650. Cântec de crăctun, Propovedanii	136
48.c. 1650. Simion Dascal, Letopiseț	142
49.c. 1650. P. Danovicu (P. Gramaticu) Hronograf	145
50. 1651. Hrisov de răscumpărare	150
51. 1651. Schimbare de moșii	151
52. 1651. Psaltirea de Belgrad	152
53. 1652. Pravila de Târgoviște	156
54. 1654. Neăgoe Vodă Invățaturile	164
55. 1654. Viața Sf. lui Nifon	170
56. 1657. Hrisov de întărire	173
57. c. 1660—1680. Gromovnic	175
58. c. 1660—1680. Geografia Ardealului	175
59. 1661. Rafail, Paraclis	178
60. 1669. Stoica, Molitvelnic	183
61. 1650—1675. Letopisețul Rom. și al Moldovei	189
62. c. 1650—1675. Tetraevanghel	194
63. c. 1670. Miron Costin, Letopiseț	196
64. c. 1670—1675. M. Costin, Viața lumii	202
65. 1670. Hrisov de împărțire	207
66. 1672. Hrisov de țigancă	207
67. 1673. Dosoftei, Psaltire în versuri	208
68. 1673. Dosofteiu, Acahist	214
69. 1674. Halicîu, Oda	216
70. 1675. Sava, Așezământuri	217
71. 1675. Sava, Actele Soborului	219
72. 1675. Prologul sau Viețile Sfinților	221
73. 1677. Vito Pilutio, Dottrina Christiana	226
74. c. 1650—1675. Molitvelnic	228
75. c. 1650—1670. Evstratie, Letopiseț	234
76. 1678. Cheea înțeleșului	236
77. 1679. Dosofteiu, Liturgia	239
78. c. 1679—1680. Dosofteiu, Molitvelnic	241
79. c. 1680—1700. Diaconariu	243
80. 1680. Dosofteiu, Psaltire slav-română	247
81. 1682. Dosofteiu, Viețile Sfinților	250

	pag.
82. 1683. Apostolul de București	260
83. 1683. Dosofteiu, Parimiile	263
84. 1683. Joan din Vinți, Sierul de aur	268
85. 1685. Joan din Vinți, Cărare pre scurt	274
86. 1688. Biblia de București	279
87. 1689. Molitvelnic	284
88. 1691. Anania, Viața sf-lui Nifon	287
89. 1691. Greceanu, Mărgăritare	290
90. 1692. Cozma, Amartolon sotirie	295
91. 1692. Cozma, Minunile Maicii Domnului	299
92. 1692. Cozma, Viața sf-lui Vasile	301
93. 1692. Cozma, Pateric	304
94. 1693. Greceanu, Evanghelio olino-română	307
95. c. 1680—1695. Cronica lui Dorotheu	311
96. 1694. A. Dascal, Penticostaru	312
97. 1697. A. Dascal, Psaltire cu tâle	314
98. 1698. Oprea, Molitvelnic	315
99. 1698. Mișelul	319
100. 1698. Cantemir, Divanul lumii	322
101. 1699. Maxim, Lumiua	328
102. 1700. R. Greceanu, Cronica	332
103. 1700. Filotheiu, Învățături creștinești	336
104. 1700. Filotheiu, Floarea darurilor	340
105. 1702. Liturghie	343
106. 1703. Anthim, Noul Testament	347
107. c. 1705. Isopie	351
108. c. 1705. Viața sf-lui Sava	354
109. c. 1705. Glosar slavono-român	355
110. 1705. Authologhion	357
111. 1710. Cantemir, Hronicul Romano-Moldo-Vlahilor	359
112. 1710. Ioan din Vasluta, Psaltire	363

тѣ . еоу асѣж-си нѣскоу-те . 8. чѣре де ла мѣне ши да-ци-вѣю лименле вѣчинеле тале . ши цинѣтѣриле тале ꙗ сѣрѣши-тоула пѣмѣнтѣлаши . 9. пѣце-и кѣ фѣце де фѣерѣ . а вѣс' де лоуѣт фѣрѣце-и . 10. ши акмѣ ꙗжрѣци ꙗнѣлѣцеи . ꙗвѣцаци-вж-тоци ꙗудекѣторѣи пѣмѣнтѣлоуи . 11. лоуѣрѣци дѣмѣлаши коу фѣрикѣ ши вѣскоураци-кѣ лоуи коу кѣтрѣмѣри . 12. лоуѣци ꙗвѣѣжѣтѣрѣ . се нѣ кѣн-ва мѣнѣ-се дѣмоула , ши вѣци пѣре ден кѣлѣк дѣрѣптѣлоуи . кѣндѣ ꙗн(чин)де-се-ва кѣрѣндѣ оуѣѣла лоуи . фѣриѣс' тоци нѣдеж'дѣи спре ꙗнѣ' .

Sec. XVI.

(Ms. Acad. Rom. 8°, mic, defect, 170 pagini.)

Praxapostol.

Faptele Apostolilor, cap. XXII. (pag. 36—45.)

1. Бѣрѣаци , фѣраци ши пѣрѣнци аскоулатѣи акмоу ла мѣс кѣтрѣ вѣн фелелѣтио . 2. Йоуѣнѣрѣ кѣ евѣреѣска лимѣѣ глѣси кѣтрѣнѣи роуѣс адаоуѣсѣрѣ фѣрѣ-вѣрѣвѣкѣ . 3. Дѣчи сѣсѣ : еоу , пре сеоу , сѣнѣтоу жѣдокиноу . нѣскоуѣтоу ꙗтрѣ тарѣла кѣликиѣсѣсѣ , хрѣнѣтоу ꙗтрѣ аѣастѣ четѣте , лѣрѣгѣ нѣчоареле лоу гѣмѣлѣнѣл ꙗвѣѣцѣтоу аѣвѣ лѣѣа тѣтѣ-рѣѣсѣкѣ , рѣвѣнѣторѣоу фѣинѣдоу лоу дѣнсеоу , коум ши вѣн тоци сеци асѣтѣнѣ . 4. Ши аѣастѣ кѣлѣ цѣнкѣлоуѣнѣоу пѣ-рѣрѣ ла моарѣте , лѣгѣндѣ ши при-дѣди-рѣндѣ ꙗ темѣницѣ бѣрѣаци ши моуѣри . 5. Коум ши ꙗнтѣкии преоуѣци мѣртѣсѣсѣсѣсѣ-мѣи ши тоци вѣтрѣрѣи . кѣм ши де ла еи кѣрѣте лѣѣю спре фѣраци чѣв дѣ ꙗнтѣрѣс дѣмѣскоу ши мѣрѣѣк (1. мѣрѣѣк) коум чѣ-рѣре вою афѣла , лѣѣе лѣгаѣи се-и лѣдѣскоу ꙗтрѣоу иѣрѣслимѣ , се-и моуѣнѣѣсѣкѣ . 6. Ши кѣ ера мѣр-гѣндѣ ши анѣрѣиинѣндѣ-мѣ кѣтрѣ дѣмѣскоу , ꙗтрѣс амѣасѣ-сѣи стрѣлоуѣни лоумѣрѣк моуѣлтѣ де нѣпрѣсѣнѣ спре мѣ-рѣре . 7. Ши кѣскоуѣоу спре пѣмѣнѣнѣтоу . ши лоуѣсѣю глѣсоу грѣкѣндѣ кѣтрѣ мѣ-рѣре : сѣвлѣ ! сѣвлѣ ! че мѣ гѣнѣции ? 8. Е еоу рѣспоуѣнѣшоу ши сѣнѣшоу : чѣ-рѣре еѣи дѣне ? сѣсѣ кѣтрѣ мѣ-рѣре : еоу сѣнѣтоу ꙗс нѣзарѣкѣнѣноула , чѣла че тоу гѣнѣции . 9. Е чѣв че ера коу мѣ-рѣре лоумѣра кѣсѣрѣк ши ꙗфѣрикаци фѣоуѣрѣ , ꙗрѣ глѣсоула чѣла че грѣкѣнѣ кѣтрѣ мѣ-рѣре нѣоу лоуѣнѣрѣ . 10. Дѣчи сѣнѣшоу : че се фѣкоу дѣне ? е дѣноула сѣсѣ кѣтрѣ мѣ-рѣре : сколѣ-те ши пѣсѣ

ри дамаскѣ, ши аколо ииче-ци-се-ва де тоате; де карнае зисѣ
 цѣе се фачи. 11. Ши ка ноу вѣссю де слава лоумирїи ачїи,
 де мѣррѣ прѣрсерѣ-ме чиа че ера коу мѣрре; дѣчи ритраю
 ртрѣс дамаскоу. 12. Ши оу-р вѣреатс че-и ера ноумеле ачаїа,
 коу-ррѣс гониторю дшиѣ лѣче, мѣртсрнентоу де тоци тоу-
 дши чиа че вїа ртрѣс дамаскоу. 13. Вѣрре ла мѣрре, ши
 стѣтс де-ми зисе: савлае, фрате, ише каоуѣтѣ. ши тоу-р ачела
 час кѣоуѣаїо епрї рнѣс. 14. Дѣчи елоу-ми зисе: днсеоуа иѣ-
 ринцилоуѣс ноцири врс се рнцелѣи вѣрѣк лоуи, ши се рези де-
 рннтоуа, ши се лоузи глае дѣр рѣстоуа лоуи. 15. Ши коум
 се фїи марторѣс лши кѣтрѣ тоци шамїи, карїи вѣсоуи ши
 лоузиши. 16. Ши акмс дерен-че лнннн-те? сколак де те коу-
 тасѣ, ши-ци спалѣ пѣкателе тале, зисе р нсмеле днлоуи.
 17. Ши-ми фоу рнторкнндс-ме ртрѣс иерсамѣ, ши роуѣкнндс-
 ме р вѣсѣрѣкѣ, ши-ми фоу спалеѣ. 18. Дѣчи вѣсоую елс
 грѣкнндс: неодоире-те шї еши коуроундс днрнтрѣс иерсамѣ, де-
 рен-че ноу-ци ворѣс прїеми мѣртоуриѣ чѣа че е де мѣрре.
 19. Ши тоу зншоу: днѣ, рннннн иїс кѣ тоу ера чела че-и вѣга
 ри темннцѣ, ши-и оучндѣ рн р глаоате чиа че крѣдѣ рнтрѣс
 тнрре. 20. Ши кнндс вѣрсарѣ скнцелѣ лс стѣфанс марторѣс-
 л(с)и тѣоу, рнсоуми ера стѣкнндс ши лѣса епре оучндѣрѣ лши,
 ши стѣрѣжоуна кншментеле челора че оучндѣ елс. 21. Дѣчи
 зисе кѣтрѣ мнрре: пасѣ, кѣ тоу ртрѣс лнмн департе тре-
 мннцѣ-те. 22. Вѣкоуата-лоу елс иѣррѣ ла ачеста коуѣкннтс,
 дѣчи ши рѣдѣкарѣ глаесоуа сѣоу грѣкнндс: иа дѣспре иѣкнн-
 нтс чиа ка ачела, кѣ ноу-и се каде а вїе. 23. Ши стрїиѣкн-
 доу еи ши лнѣдѣкнндс-ши кншментеле, поуакере вѣрсѣкнндс
 епре вѣзасѣс. 24. Дѣчи зисе мнншоуа, се-лс дсѣк елс р-
 трѣс лѣкѣс, ши зисе, коу рнеле лс ртраке елс, де се рнцелѣкѣ
 дерннтс каре рннѣ ашї стрннѣ епрн рнѣс. 25. Ши дека лоу
 стрннсерѣ елоу кс важде, зисе кѣтрѣ чела че ста, соуѣта-
 шоуа(с)и, парелс: де-се шмоуа чела рнмаѣкншоуа фѣрѣ иѣкн-
 ндс, вїрре иете вола а-л кате? 26. Ноузи соуѣташнла ши се
 апропїе кѣтрѣ мнннн де епсѣе, грѣи: рези че керн се фачи;
 ачеста шмоу рнмаѣкннн иете. 27. Дѣчи се апропїе мннннла ши-
 лс ртрѣкѣ, зисе: сноу-рре-мнсе рнмаѣкннн епрн. 28. Елоу зисе:
 ее. рѣкнннсе мнннннла, зисе: тоу коу моуаѣоу прнцс агоннннїо
 ачеста четате. е парелс зисе: ирѣ тоу ши иѣскоую-ме ртрѣс иа.
 29. Иїнннн се делоу-ргарѣ де елоу чиа че вѣрѣ се-лс ртрѣкѣ;
 ши мннншоулоу се епѣкнннтѣ, рнцелѣкѣ кѣ рнмаѣндоу иете.
 ши ка ера елс вѣссѣтс. 30. Дѣмѣрѣкнца вѣрѣ се рнцелѣкѣ дѣ-

ДЕВЪРС, ЧА ЧЕ КЛЕВЕТАЩЕ-СЕ ДЕ ЮУДЕИ, ШИ ЛОУ ДЕЗЛЕГЪ ЕЛС ЛЕ-
ГЪТОУРЪ; ДЪЧИ СИСЕ, СЕ ВЪЕ АРХІТЕРЕНИ ШИ ТОТЪ ЗБОРОУА ЛОРЪ.
АДЪСЕ ПАВЕА ШИ-А ПЪСЕ АТРОУ ЕИ.

Сар. XXIII. (pag. 46—56.)

1. КЪОУТЪ ПАВЕА СПРЕ ЗБОРОУ ШИ СИСЕ : ВЪРБАЦИ, ФРАЦИ,
ЕОУ КОУ ТОТЪ ГЪНДА ЧЕЛА БОУ.РЪА ВІОУ ЛОУ ДНСЕОУ ПЪРРЪ
ЛА АЧАСТА СИ. 2. АРХІТЕРЕНИ АНАНІА СИСЕ ЧЕЛОРА ЧЕ СТА АРАНТА
ЛОУИ, СЕ-И БАТЪ ЛОУИ РОСТА. 3. АТОУНЧЕ СИСЕ ПАВЕА КЪТРЪ
ЕЛС : БАТЕ-ТЕ-ВА ДНСЕ, ПЪРЪКТЕ ВЪРОУИТЪ; ШИ ТОУ ШЕЗИ ДЕ ЦЮ-
ДЕЧИ ДЪПЪ АЪЕ ШИ ПРЕСПРЕ АЪЕ ТРЕЧИ, КЪ ЦИЧИ СЕ МЕ БАТЪ.
4. ПЪРЪ ЧЕА ЧЕ СТА АРАНТЕ СИСЕРЪ : ДЕРЕП-ЧЕ ДОСЪДЕЦИ ПРЕ-
ОУТОУА ЗЕОУАИ? 5. СИСЕ ПАВЕА : ФРАЦИ, Н'АМ ЦЮОУТЪ КЪ ПРЕ-
ОУТЪ ПЕСТЕ; СКРІЕ АМЪ : ЦЮДЕЦА(Ъ)И ВАМЕ.РНИЛОРЪ ТЪИ, СЕ НЪ
ЦИЧИ РЕОУ. 6. АНЦЕЛЪСЕ АМОУ ПАВЕА КЪ W ПАРТЕ ПЕСТЕ САДЪ-
КІЕН, Е АЛЪ ФАРИСЕН, КІЕМЪ ГЛОАТА ШИ СИСЕ : ВЪРБАЦИ, ФРАЦИ,
ЕОУ ФАРИСЕЮ СЪИТЪ, ФІЮ ДЕ ФАРИСЕЮ; ДЕ ОУПОВЪНИЦЪ ШИ ДЕ
АВІЕРЪ МОРИЛОРЪ ЕОУ УСКНДЪ ПРЕМЕСКОУ. 7. ШИ АЧАСТЪ СИСЕ,
ФОУ ПЪРЪ САДЪКІЕЛОРЪ ШИ ФАРИСЕНЛОРЪ, ШИ СЕ АПЪРИЦИ ГЛОАТА.
8. САДЪКІЕНИ АМОУ СИКЪ, КЪ НОУ ВА ФИ АВІЕРЕ, НЕЧЕ АНЦЕРЪ,
НЕЧЕ АХОУ, ПАРЪ ФАРИСЕНИ НЕПОВЕДЕСКЪ АМЪНДОАИ. 9. ФОУ ЧЪРТЪ
МАРЕ. СКОУЛАРЪ-СЕ КЪРТЪЛАРИИ ПАРТА ФАРИСЕАСКЪ ШИ СЕ ПЪРИА
ОУРЪА АА-АЛЪ, ГЪКИНДЪ : НЕЧЕ ОУРЪ РЕЪ НОУ АФЪАМОУ АТЪРЪ
ШМОУА АЧЕСТА; ПАРЪ СЕ АХОУА ГЪКИ ЛОУИ САОУ АНЦЕРЪА СЕ НОУ
НЪ ПРОТИВИМОУ АИ ДНСЕОУ. 10. ДЪЧИ МОУАТЪ ПЪРЪ ФОУ.
СПЪАМЪНТЪ-СЕ МИАШЪА СЕ НОУ РОУПЪА ФІЕ ПАВЕА ДЕ ЕИ; ДЪЧИ
СИСЕ ВОИНИЧНОРЪ СЕ ДЕЦІ.АГЪ ШИ СЕ-ЛОУ РАПЪ ЕЛЪ ДІА МИЖ-
ЛОКОУА ЛОРЪ, ШИ СЕ-ЛОУ ДЪКЪ А ПЪАКЪ. 11. АНТЪРЪ НОАПТА
АЧ АСТЪТЪ ДНОУА АЪ.АГЪ (А)СОУ ШИ СИСЕ : КОУТЪКЪ ПАВЕА КОУ-
АМЪ АЪРТЪРИСИШИ ЧЪА ЧЕ Е ДЕ МЕ.АРЕ АТЪРЪ ІЕРСАМЪ, АША СЕ КАДЕ
ШИ А РИМЪ А АЪРТЪРИСИ. 12. ШІИ ДЕКА ФОУ СОУА ФЪЧЕРЪ
ОУРИИ ДІА ПОДИИ АНТОАРЕЧЕРЕ, ШІ СЕ ЦЮРАРЪ СІ.АРЕ НЕЧЕ СЕ АЪ-
РЪАРИЧЕ, НЕЧЕ ЧЕ (!) СЕ ВЪ ПЪРЪ КЪНДЪ НО ВОРЪ ОУЧИДЕ ПАВЕА.
13. БРА МАИ МОУАЦИ ДЕ ПАТЪРЪСЕЧИ ЧЕН ЧЕ АЧЕСТА ЦЮРЪАМЪНТОУ
ФЪЧЕРЪ. 14. ЧЕИ ЧЕ СЕ АПРОПЪАРЪ КЪТРЪ ПРЕОУЦИ ШИ КЪТРЪ
ВЪТРЪ.АРИ ШИ СИСЕРЪ : КОУ ЦЮРЪАМЪНТОУ ВАЪСТЕМЪМОУ-НЪ
СІ.АРЕ, НЕАИКЪ СЕ НЪ ГОУСТЪМОУ ПЪРЪРЪ НОУ ВРЕМОУ ОУЧИДЕ ПА-
ВЕА. 15. АМОУ ВОИ СПОУРЕЦИ МИАШЪА(Ъ)И КОУ ЗБОРОУА(Ъ)И
(! .-роуа) КОУМ ДЕМЪРЪКІЦЪ СЕ АДОУКЪ ЕЛОУ АА НОИ, ШИ КОУМ

вѡрѡ вѡрк се ꙗциелѡк(гъ) иеговоуа че е де елоу . ши нон аниге
 пѣ.рѣкъ кѣндѡ ноу се вѡрѡ апропѡа де елоу, гата семоу а-лоу
 оуциде елѡ. 16. Ноузи фѣолоу соуорѡи моу (! л. лоу) пакелѡ фѣ-
 рекарѣ, ши кѣ.рѣ рѣрѡ пѣкѡу де епсе ел пакелѡ. 17. Дѣчи
 кѣемѣ пакелѡ оурѡа дѣ.р есташи, ши зисе : ел ачестѡ цюреѡ
 ла мѡшоуа, кѣ вѡре-че и ва се-и епсе елѡ. 18. Елоу-а лоуш
 ши-а доусе ла мѡшоуа, дѣчи-и зисе : пакелѡ фоуглоуа кѣемѣ-
 ме де ме роуѣкъ се адоуѡу ачеста цюре ла тѣ.рѣ, кѣ вѡре-че
 аре а-ци грѣи. 19. Лоуш-ел ел мѡшоу де мѣ.рѣкъ; дѣчи
 мѣрсе оуеви ши лоу рѣрѣкъ : че исте чѣи че ан а-ми епс.рѣ?
 20. Е лоу зисе : юдени се сѣгоуирѣ се те роде, апа коум
 де мѣ.рѣѣцѣ се-аъ адѡчи пакелѡ рѣрѡ зкороу, коумоу арѣ
 вѡрк чеа а рѣтреа де елѡ. 21. Че тоу амоу се ноу аскоуаши
 де еи; кѣ сѣгоуирѣ-се де елоу дѣ рѣрѣкѡшии маи моуаши де
 патрѡсечи де кѣрѡаши, чен че се цюрарѣ коумоу нече се мѣ-
 рѣкѡче нече се кѣ, пѣрѣ кѣндѡ нѡ-а вѡрѡ оуциде елѡ . ши
 акмоу гата сѣнтѡ ши ациптѣ ноуман че дела тине цюрѡ-
 нтеле. 22. Мѡшоуа амоу аъсѣ цюреле шѣ-и зисе : нимѣрѡши
 се ноу споу.рѡи кѣ ачестѡ рѣтит-ан мѣе. 23. Ши кѣемѣ дои
 вѡре-карѡи дѣ.р есташи, ши аъ зисе : рѡговици доау соуте де
 вѡничи се мѣрѣкъ пѣ.рѣкъ ла кѣсарѡи, ши шѡптеечи де кѣ-
 аъраши, ши доау соуте де сѣрѣтѣтор дѣ.рр ла треиле час де
 ноапте. 24. Ши витѣ се адѡкѣ коум се ꙗкаече пакелѡ ши
 се-ел петрѣкѣ пѣ.рѣкъ ла филикоу гѣмонѡ. 25. Ши екрсе
 карте, анѣкѡдѡ ачеста киноу. 26. Клавдие аѣсѡа цѣторѡ(ѡ)и
 гѣмоноу филикоу, а се коуѡсѡа. 27. Бѣратѡа ачеста прѣ.рѡу
 де юдени ши вѡрк оучисоу се фѣе де еи, апропѡаѡ-ме ко вѡничи
 ши аѡаю елѡ; цѣоуѡ кѣ римѣкѡу исте. 28. Ши вѡрк се-и
 ꙗциелмоу вина, дерѡ-че ел прѣ.рѡдѡ спре елѡ, ши адѡшоу елоу
 р глаѡта лорѡ; дѣчи ел аѡлаю прѣ.рѡс елѡ дерѡтѡ рѣтреа-
 тоуа леѡен лорѡ, ши нече оура грѡшалѣ де моартѣ елѡ де ле-
 гѣтѡрѣ досниѡ (! л. достѡниѡ) ноу аѡлаю. 30. Споуѣк-ми
 фоу мѣе фѣрекарѣ кѣрѡтоуа(ѡ)и, ча че вѡрурѣ юдени се-лоу
 ѡчигѣ, ши аѣеши лоу трѡмиш ла тѣ.рѣ ши амоу споуѡшии
 клеветниѡлорѡ се грѡскѣ чѣ че че-е де елѡ, ꙗрѡнтѡ та .
 сѣрѣтѡс фѣи. 31. Вѡничи порѣкѡитѡи лорѡ аѡарѣ пакел
 прѡспре ноапте рѣрѡ антипатрѡдѡ. 32. Ши де мѣрѣѣца аъ-
 сарѣ кѣкарѡи (! л. кѣларѡи) а мѣрѡе коу рѡсѡлѡ, рѡтѡарѡрѣ-се
 рѣрѡ пѣкѡс. 33. Шѡрѣ чен че мѣрѡрѣ рѣрѡ кѣсарѡа, дѣдерѣ
 картѡ ел гѣмѡшѡ, ꙗрѡнтѡ ел нѡсѡрѣ ши пакелѡ. 34. Дѣ-
 чи ноумѣрѣ гѣмонѡ картѡ; ши рѣтрекѣ дѣ.рѡрѡ карѣ де-

споуѣ ѿсте, ши цїѣ къ днѣ киликіѣ ѿсте. 35. Се лоуѣтъ,
 зннсе (!), къндѣ клеветничїи тѣи велри-ворѣ ши порѣкчи елѣ
 ртрѣ тинделе лѣ родѣ се-лѣ стрѣжоуѣскѣ.

Сар. XXIV. (pag. 57—64.)

1. Дѣпѣ а чѣрча зн деци.рсерѣ архїерени ананїа, ши коу
 бѣтрѣрїи, ши коу витѣзюл тертилѣ ware-кареле; чеѣ че споу-
 серѣ лѣ гїемону де павелѣ. 2. Ши кїематѣ фоу елѣ, рнченѣ
 тертилоу а лоуѣ, а грѣи. 3. Моуѣтѣ лоуѣме немерѣкше коу
 ти.рре, ши испрѣккнре ѿсте лимбней ачещїѣ коу але тале грѣн-
 дѣре, пре ачнча ши претѣтїрндирѣ преемимоу, цн.рнїетоаре
 филнѣе, коу тоатѣ дѣлче дѣрѣирѣ. 4. Че се ноуѣман роуѣте оу-
 стенескоу-те тї.рре, роуоу-те се аскоуѣци тоу нон ртрѣ скѣр-
 тоу коу але тале вѣ.рндѣкше. 5. Флѣкмоу ачестоу бѣрватѣ
 пїерѣкторю, чел че рѣдикѣ противнре тоутѣрорѣ юуденлорѣ че-
 лора че вїоу претоутн.рндирѣ, шпрнторю назаскоуѣ(ѣ)и (!. на-
 заринск-) ересоу. 6. Чел че ши вѣскрека нспнтн се снѣрче; чел че-
 лоу прирсемоу пре лѣкѣк ноастрѣ, ши вѣкмоу се цюдекѣмоу
 лѣи. 7. Дѣкчи велре лїсїѣ мнншоуѣ ши кѣ моуѣтѣ грѣцѣ скоѣ-
 се елѣ. 8. Знсе ноѣѣ грѣнндѣ, нон се велримоу ла тї.рре; ши
 де елѣ поци ноѣѣ рнсоуѣци рѣзюдека; де тоате ачѣетѣ се коу-
 ноци де чѣла че нон лоуѣмѣ снрї рнсоу. 9. Ши токмирѣ-се
 юудени грѣнндѣ ачѣетѣ аша а фн. 10. Рѣспнсе павелѣ ши
 мѣхѣи лоу гїемону а грѣи: де моуѣци анїи фїнндѣ тоу цю-
 децѣ дерптѣ лимбней ачещнѣ те цїѣ; коу боу.рѣ соуфлетѣ че
 де мѣ.рре фелелоуескѣ. 11. Къ поци рнцелѣкше, къ нѣ соу маи
 моуѣте знле де деаспрѣкѣче (!. доуспрѣ-) де къндѣ ме соуѣню
 ртрѣ перѣсѣлѣ а ме ркнра. 12. Ши нече р бѣскрекѣ ноу мѣкоу
 афлатоу коу нецн.рре грѣнндѣ слоу рнтѣркѣтоурѣ фѣккндѣ,
 нече ртрѣ глаатѣ, нече ртрѣ зворѣ нече ртрѣ четатѣ. 13. Нече
 а ме потнкнн ме потѣ де чалѣ че акмоу спре мї.рре прееме-
 скоу. 14. Нсповедескѣ акмоу цїе къ ртрѣ калѣ чѣла че грѣ-
 ескѣ ересоу аша сѣдѣскоу днсеѣ(ѣ)и пѣрннцнлорѣ ши крѣсѣ
 тѣтѣрорѣ кѣте соу ртрѣ лѣкше ши ртрѣ скрнптѣрнле прорчн-
 лорѣ. 15. Оунокннцѣ анбѣндѣ спре днсеѣ, чѣла че ши рн-
 ннш ача арантѣ, рмкїеерѣ чѣ че ва се фїе мдрнцнлорѣ дерп-
 цнлорѣ ши пѣкѣтошнлорѣ. 16. Де ача(с)та ши боу невоескоу-
 ме некїноватоу грѣндѣ анбѣндѣ кѣтрѣ днсеѣ ши кѣтрѣ ва-
 мерн поурѣрѣ. 17. Ши доуѣк анн моуѣци велрїю мнлстенїе

се факоу .ртрѣ анма ма(е) адсчерк. 18. Дитрѣ мае афларк-ме къ мамѣ постигоу .рнтрѣ вкѣкрѣкк нече коу глаата нече коу короакк ши оурѣн дї асїа юудн. 19. Че лк се ккд'к .р-раннѣа та се вкѣ а гркн, (се) аоу кк'трк мѣрре. 20. Слаоу .ршиш ачїа се знкк че афларк .ртрѣ мѣрре недернтате, рнде стк-тсїо .р глаатк. 21. Слаоу де оурѣа ачїста глаоу че стрнгаб сткндѣ .ртрѣ еї : къ дернтѣ .рмвїерк морцнлорѣ еоу цюдецѣ преемекѣ да (! I. де) ла кон. 22. Псш ачкстѣ филиѣоу, ши ркспоундѣ лорѣ, негокоу цїїндоу че де чк'к че зне : ши ккндѣ асїе мнншоуа керн-ка, споурѣ-кон че е де кон. 23. Дкчи зне соугацоуа се стркжзскѣ павелоу, ши се анкк салкнчю.ри, ши нече оурѣа стк анкрѣ де ан лоуи коум се ноу-н слоужаскѣ, слоу се ноу оурдн.рре ла дї.рсоуа. 24. Дшк зне ншкнѣ ве.рре филиѣоу кѣ дрѣсїаїа моуарк са, чк че гра юуденанкк ши кїемк павелѣ, ши аоузи елоу де кредї.рнца чк че е .ртрѣ хс .їс. 25. Ккндѣ гркнн лоуи (де) дернтате, ши де цї.рѣстѣ ши де цюцсас (! I. цюдецсас) че ва се фїе, .рфрїкатѣ фоу филиѣоу, ши ркспнше : че акмоу паск, вр'кме де коу доккндї кїема-те-вою. 26. Днреоурк ши нкдкннсе къ мнтк да-се-ва лш дїла павелоу се-лоу дезакѣ елѣ; дкчи ши адесоу тремнтк де вкккдш коу рсѣа. 27. Дкчи сфркшнндѣ-се дон аїїн лоуш скн.раре филиѣоу, е поркїа фнста вр'к шгоадк се факк юуденлорѣ; шрк филиѣѣ лкск павелоу чїла лїгатоуа.

1574.

(Ms. British Museum, Cod. Harl. 6311^b, folio. 276 fol pag.)

Tetraevanghelie.

Mateu c. VI, v. 14—30 (зач. зї. шї. fol. 11^b—13^a).

*) 14. Зне домноуа. стк амоу лксарѣ тоу вѣмннлор грнлалел лор . лкса-ка ши воав тѣткк вѣстроу де .р черн. 15. е стк ноу лксарѣ тоу вѣмннлор грнлалел лор . нече тѣткк вѣстроу де .р черн лкса-ка воав грнлалел воастре. 16. е ккндоу вк постнцн ноу фїцн кѣ аконерїцн че се .ртрнсткзк. стркмоуткзк фїаца сѣ . ка стк се нвкскѣ вѣмннлор къ сї постскѣ . дкдвкрѣ гркскѣ воав . къ лоуа-ш вїор пѣдта лор.

*) Cf. (1581) I, p. 28.

17. тоу к'ндоу т'е пост'еци оу'н'це к'апоуа т'коу . ши' фаца та
 w лк. 18. ка с'к ноу' те пост'еци, wамен'лау' с'к те ив'еци . че
 тат'кль т'коу' че ' р та'инь . ши' тат'кль т'коу' в'ед'к-ва . р ас-
 коу'н'ск, да-ва ц'е а'лве. 19. ноу' в'ь аскоу'ндеци' в'ист'н'арюа . р
 п'л'мьнт' . н'у в'ер'м'ин о р'к'зв'ескь ши' ноу'тред'к'це . ши' н'у фоу-
 р'ин w сап'ь ши' w фоу'р'к. 20. аскоу'ндеци-в'ь в'ист'н'арюа . р чер'ю.
 н'у в'ер'м'ин ноу' у' р'к'зв'ескь нече ноу'тред'к'це . н'у нече фоу'р'ин
 w сап'ь нече w фоу'р'к. 21. ши' н'у асте' комо'дра воастр'к . ач'а
 ва фи ши' ин'и'ма воастр'к.

*) зач. ит. 22. (зисе домноуа) лоу'мина троу'поуа(оуи) а-
 сте б'кюа . с'к амоу' фоу'ре у'кюа т'коу' пр'ост'к . то'т'к троу'поуа
 т'коу' лоу'минат'к в'а фи. 23. с'к шкюа т'коу' х'и'г'л'кнь фоу'ре.
 то'т'к троу'поуа т'коу' р'тоу'некат'к ва фи . с'к амоу' лоу'мина че
 ' р'т'р8 т'ине р'тоу'некат'к асте . ач'а р'тоу'н'крекоуа коу' к'к'тоу' ' ?
 24. ним'ен'к ноу' поате а дон домни лоу'кра . саоу' амоу' оу'ноуа
 в'а юеи . иар' а'л'тоуа ва оу'р'к . ши' ам8 оу'ноуа в'а ц'ин'к . иар'
 а'л'тоуа оу'ноуа (I. а ноу-л) сокот'и ва р'ч'к'пе . ноу' поате доу'м-
 незеоу' лоу'кра ши' лоу'и мамон'к. 25. д'ер'ейт'к ач'к'а гр'к'ескь
 воау' : ноу' в'ь грижир'еци соу'флетеле воастр'е . че вор'к м'к'н'ка
 саоу' че вор'к к'к' . нече троу'поу'реле воастр'е . р че в'ь в'еци . р'вр'к'к'а .
 (аоу' ноу') нече соу'флетоуа май' коу'ноу' ' де х'ран'к ши' троу'поуа
 де веш'м'нителе. 26. к'коу'т'аци сир'е пас'криле ч'ерюлоу'и . к'к'
 ноу' с'д'мьн'к нече с'к'чер'ь . нече адоу'н'ь . р жит'н'ице . ши' тат'кль
 в'остроу' де . р черю х'р'к'неце а'ле . ноу' с'ен'теци вои' май' воу'ни
 де а'ле? 27. чине де вон грижн'идь ши' поате адаоу'це троу'-
 п'8лоу'и лоу'и оу' . р кот'ь? 28. ши' де веш'м'нит'е че те к'ц'ин'ци?
 с'окотици к'р'иноуа с'ател'ар коу'м'ь к'р'к'це неоу'ст'инн'идоу'-се нече
 то'ар'че. 29. гр'к'ескь воау' , к'к' неч'е Сол'ом'ин р'троу' то'ат'к
 с'лава лоу'и . р'в'еци к'а оу'ноуа де ачел'к. 30. ' с'к ф'к'ноуа сел'и-
 цилор'ь . ас'т'к-зи ф'ин'идь . ' д'ем'к'н'к'ц'ь . р коу'п'тори ароу'н'каци .
 доу'мнез'е8 аш'а-ль . р'в'еце . коу' к'к'т'ь май' в'р'к'т'wс воау' , поу'-
 цин'к к'р'ед'ин'ц'ь !

Lucas, c. VI, v. 20—32 (зач. (кд) кс. $\tilde{\text{кз}}$. fol. 135^b—136^b).

**) 20. ши' ачела р'д'икь шк'и' лоу'и ла оу'ченич'и'и л8и, гр'к'и :
 ф'ерек'аци м'к'сер'и'н . к'к' а воастр'ь асте . р'п'г'р'к'ц'и'а лоу' д'8мне-
 з'е8. 21. ф'ерек'аци ф'л'мьн'з'и'н ак'м8 . к'к' с'к'тоу'ра-се-в'ар . ф'е-
 рик'аци ч'еа че пл'к'н'г'ь ак'м8 . к'к' р'к'де-в'ар. 22. ф'ерек'аци ф'и-

*) Cf. I, p. 22.

**) Cf. I, p. 19.

вѣци кѣндѣ вѣр оуры кон ваменнѣ . шн кѣндѣ кѣ вѣр де-
 снѣрци . шн вѣр рѣоуѣта . шн вѣр порекан ноумеме костроу .
 кѣ ѣ рѣс дернѣтъ фѣол ваменскѣ . 23. воукѣдра-вѣ-вѣци рѣтр
 ачѣ зи шн вѣци жоудекѣ : шѣ амѣ паата воастрѣ моуѣтъ ѣ
 ла черюре . доуѣкъ ачѣѣа амоу фѣчѣк пр(о)рочнаур пѣкриницѣи мѣр.
 24. (зисе домноуѣа кѣтрѣ чеѣ че мѣкрерѣ кѣтрѣ ѣлк ѣоудени :)
 ван де кон богацнаур . кѣ се ва коурма мѣиѣгнѣтѣра воастрѣ .
 25. ван де кон сѣктоуѣнаур акѣмѣ . кѣ фѣлѣмѣиѣзи-вѣци . ван де
 кон рѣзѣторнаур акѣмѣ . кѣ соуспина-вѣци шн пакѣиѣ-вѣци .
 26. ван де кѣндѣ вѣне зиѣкъ коам тѣоци ваменнѣ . доуѣкъ ачѣѣа
 амѣ фѣчѣк пр(о)рочи мѣиѣчнннннн пѣкриницѣи мѣр . 27. че коам
 грѣскѣ доузици : ювници драчѣи коѣрри . вѣне фѣчѣци чеѣ чѣс
 оурытъ кон . 28. кѣлѣгословици чеѣ че вѣ бласкѣтемѣ . роуѣацн
 де чеѣ че фѣакѣ коам шкнѣдѣ . 29. чнне те ва оуѣнде рѣ боуѣкъ
 дѣ шн алаѣтъ . шн де-ѣкъ ва лоуѣа вѣшѣмѣиѣтѣла шн вѣкманѣ
 ноу-н анѣра . 30. тотѣ че ва чѣре де ла тнне дѣ-н . шн чнне-
 цн ва лѣа ла тѣс ноу-ак рѣтрека . 31. (зисе домноуѣа .) коумѣ
 вѣци сѣ фѣакѣ коам ваменнѣи шн кон фѣчѣци мѣр мѣиѣждѣрѣк .
 32. шн сѣ аци ювн чеѣ че ювекскѣ кон , че фѣблосѣ ѣсте коам ?
 шн амоу пѣкѣктоннѣи ювѣскѣ шн ювѣскѣ .

(Браниор) са. 1569—75.

(Defect. Folio, 248 pagini nepag.)

Praxiul.

Epistolia sobornicѣа luѣ Iacob. Cap. III. (pag. 4—7.)

Дѣ р зѣвар тремисоуѣ(с)н лѣ шкѣвѣ чѣтѣиѣе . зач . иѣд .

1. Ноу моуѣацн рѣвѣцѣжѣторн фѣиѣрѣци , фѣрацѣи мѣен . цнцн
 кѣ мѣи мѣре пѣкѣтъ прѣнѣиѣмѣ . 2. моуѣатѣ амѣ грѣшнѣмѣ
 тѣоцѣ . че рѣж чеѣла че ноу грнѣаѣре коу коуѣвѣнтѣлак , ачѣла ѣ
 дѣсѣфѣкшнѣтъ кѣрѣвѣтъ снѣаниѣкъ а-шѣ рѣфѣрѣнѣа тѣотѣ троуѣнѣлак .
 3. шѣтѣ кѣлѣлак зѣкѣлаа рѣ гоуѣрѣж-н вѣргѣмѣ , де се сѣшнне нѣоам ,
 шн тѣотѣ троуѣнѣс лѣшн рѣтѣл(р)чѣмѣ . 4. аѣдекѣ корѣкѣа кѣтъ
 фѣиѣндѣ , шн де юте вѣнтѣ ш адѣпѣстнѣмѣ , рѣторѣкѣнѣдѣс-се коу
 мѣиѣжѣ вѣрѣмѣиѣцѣж , коуѣмѣ вѣа вѣрѣ сѣ ш порѣкѣскѣ дернѣтѣкѣзѣ-ш .
 5. шнѣ шн лѣиѣмѣа мѣиѣжѣ воуѣкѣцѣѣ ѣсте шн фѣоарте лѣсѣдѣ-се .
 шѣтѣ ноуѣцннѣлак фѣбѣкъ , шн кѣтѣжѣ фѣиѣре ѣрдѣ . 6. шн лѣиѣмѣа

фрѣмсецен деренткѣиен . ашд лѣмва десидѣндс-се рнтрѣ мѣ-
дѣлареле нѣастрѣ, споуркѣ тѣтъ троупѣлк, шѣ апринде рпре-
жѣрѣлк нѣкскѣтѣлѣн, шѣ апринзѣндс-се де ла гѣенж. 7. дѣ то-
тж а фѣптѣра фѣарж шѣ пѣсжри, гѣдѣне шѣ пѣри оустенескѣ-
се шѣ мѣ.рческѣс-се де фѣрѣк ѡмѣнѣскѣж. 8. е лѣмва нѣмѣк
ноу ѡ поате де ѡмѣнѣи мѣдѣ, сѣ нѣ се цѣе амѣ рѣкѣ, че е пѣнѣ
дѣ венѣнѣ, моарте поуртѣтѣриу. 9. кѣ ачѣка вл(аго)с(ло)вѣмѣ
доумнезѣс тѣтѣлк, шѣ кѣ ачѣка вѣкѣстѣмѣ ѡмѣнѣи, чѣ прѣ кѣ-
пѣлк лѣ доумнезѣс сѣнтѣ. 10. дѣ .р ачѣлашѣ рѣстѣ пѣсе вл(а-
го)с(ло)вѣнѣе шѣ вѣкѣстѣмѣ . нѣ се кѣде фрѣцѣи мѣен чеѣ ювѣцѣи
ачѣка ашд сѣ фѣе.

зач . нѣ. 11. лѣ доарж поате де .ртроу ѡ фѣнтѣнѣж, дѣ
.рн ачѣлашѣ изѣорѣ, сѣ изѣорѣскѣ доулаче шѣ амѣрѣ? 12. до-
рж поате, фрѣцѣи мѣен, смокѣноула маслѣне сѣ фѣкѣж? сѣс
вѣца смокѣнѣе? ашд нѣче оуноула изѣорѣ, сѣрѣтѣ шѣ дѣлаче ноу
поате фѣче ѡж. 13. чѣне е прѣкѣмѣндѣ шѣ мѣиерѣ .рнтрѣ вѣи,
дѣ сѣ арѣте дѣ коуѣж вѣца лоукроула сѣс .рнтрѣ вѣжндѣцѣе
мѣндѣиен. 14. е сѣ оуржчѣи амѣрѣ вѣици шѣ нѣрѣвѣре .рн-
трѣ ѣнимѣле вѣастрѣ, ноу вѣ лѣдѣлѣци шѣ нѣ мѣнѣици сѣре
дѣдѣвѣрѣ. 15. ноу-сѣ ачѣлѣк мѣндѣиен де соусѣ дѣиѣнсе, чѣ дѣ
нѣкѣмѣнтѣ, соуфлѣтеци, држчѣи. 16. кѣ ѡ-сѣ оуржчѣи шѣ
рѣ.ржѣле, ачѣа ноу е ашезѣре, че тоатѣ фѣрѣк рѣк. 17. е а соу-
сѣлѣн мѣндѣиен .рѣтѣа амѣ пѣсте коурѣцѣа, доуѣж ачѣка пѣчеле (!)
вѣжнзѣа, доулаче мѣ.рѣгѣрѣк, шѣ пѣнѣ дѣ мѣлѣж шѣ рѣдѣ
доулаче, нѣгѣндѣитѣриу шѣ нѣфѣцѣарнѣкѣ. 18. плѣдѣ дерѣнтѣ,
.рнтрѣ рѣпѣкарѣ сѣмѣжнѣндѣ фѣче пѣче.

Epistolia Iuxta Iuda. Introducere. (pag. 55—60, fila 14^a, foia 4—6.)

Споурѣрѣк де трѣмисоула лѣ юда де зѣорѣ.

Ичѣка трѣмѣтерѣи скрѣсе чѣлѣра амѣ че крѣзѣсе . че вѣнѣж-лѣ
пѣсте ачѣкѣста : венѣсе нѣиѣне шѣ-и .рѣвѣцѣа, ноу (1. коу) де пѣ-
кѣте .р тоате кѣпѣрѣле сѣ фѣе, шѣ а се лѣпѣдѣ дѣ долѣноула . че
нѣвѣе авѣ: а скрѣе шѣ сѣ .рѣтѣрѣскѣж фрѣцѣи . шѣ .рѣтѣи амѣ
рѣгѣж ен коуѣмѣ сѣ се тѣмѣждѣскѣж шѣ сѣ лѣкѣдѣскѣж .р придѣ-
дѣрѣк крѣдѣиѣен . дѣкѣа проповѣдѣи а шѣвѣж (!) кѣ .ршелѣтѣри .
шѣ порѣжнѣчѣи нѣмѣкѣж сѣ нѣ ѡнѣж .рпрѣснѣжре (!) кѣ чѣн кѣ ачѣа,
цѣинѣдѣ кѣ нѣ пѣнѣж лѣ дѣстѣлѣс-е че(л)е зѣсе а фѣи ноуѣман, е
сѣ нѣдѣстѣиѣнѣчѣи амѣ рѣвлѣ кѣмарѣиен . шѣ амѣ .рѣтѣи ѣмѣнѣи

гостѣк воастрѣ къ спсркъчюни оуспѣтъжндѣсе фѣрѣ тѣмере,
 адѣншишкъ пѣскѣндѣ . нѣори фѣрѣ дѣ апѣ дѣ вѣнтѣ пѣр-
 тацѣ, лѣмне томнатечн фѣрѣ рѣдѣ, дѣ дѣоаѣ ѡри мѣрѣрѣ
 дѣр рѣдѣжчинѣ. 13. вадѣри сѣрѣкпе аспѣмѣндѣ а са рѣчѣлѣ,
 стѣкле рѣшелѣтѣоре, чѣ аѡр рѣнтѣнѣрекѣ нѣнтѣнѣкѣтѣ рѣ вѣчн
 вѣкѣсе. 14. прѣрѣчѣрѣ шн дѣ ачѣкѣтѣк шѣнтѣ . шн дѣ ла адамѣ
 енѣхѣ грѣнѣ : адѣкѣ вѣне домноуа рѣнтѣрѣ сѣфинци, нѣнтѣнѣрѣк дѣ
 рѣнѣрѣн сѣнн. 15. сѣ фѣкѣ жѣдѣкатѣ прѣспре тѣоци, сѣ обан-
 чѣкѣсѣкѣ тѣоате некѣрѣжѣнѣле аѡр, дѣ тѣоате лѣкѣрѣрѣле некѣрѣжѣнѣ
 аѡр чѣ нѣ чинѣтѣрѣ, шн дѣ тѣоате рѣклеле аѡр чѣ грѣнѣрѣ
 спрѣнинѣсоуа пѣкѣкѣтѣошн некѣрѣаѣнн. 16. ачѣа сѣнтѣ рѣнѣнтѣори
 вѣноѡаци, дѣпѣ похѣтеле аѡр рѣлѣнѣдѣ, некѣрѣкѣнѣ шн лѣнѣ-
 кѣлакѣтѣори, шн гѣра аѡр грѣнѣнѣ прѣк тѣрѣфѣкѣ, мѣрѣжнѣдѣсе фѣ-
 целѣрѣшкѣ лѣкѣрѣрѣ дѣ фѣлѣсѣкѣ . 17. ѣ кон юкнѣнѣлаѡрѣ, помѣнѣнѣнѣ
 грѣнѣрѣрѣле, мѣн дѣ рѣнѣнѣнтѣ зѣчѣрѣнѣле дѣла ап(ѣ)с(ѣ)тѣ)лѣн дѣомнѣлѣнн
 нѣстрѣ ис . хѣс . 18. коуѣмѣ грѣнѣрѣкѣ вѣоаѣ, къ рѣ вѣкѣмѣкѣ дѣ апѣн
 вѣнн-ѡрѣ вѣкѣтѣжѣкѣспрѣнтѣори, дѣспѣ але аѡр нѣхѣтѣ рѣлѣжнѣдѣ рѣ
 некѣрѣжѣнѣ аѡр. 19. ачѣа сѣнтѣ лѣкѣрѣжнѣдѣ адѣнѣсѣ ен-шн сѣфлѣ-
 тѣкѣнѣ, соуѣфлѣтѣ неѡѡжнѣдѣкѣ . 20. ѣ вѣнн, юкнѣнѣлаѡр, кѣ сѣфѣнтѣа
 а воастрѣкѣ вѣрѣдѣнѣнѣжѣ зѣднѣнѣдѣ вѣжѣ кон-шн, дѣхѣлѣнн сѣфѣнтѣ рѣ-
 гѣнѣдѣсѣвѣжѣ . 21. рѣшн-вѣжѣ адѣнѣсѣ вѣнн-шн дѣрѣгѣстѣкѣ лѣ дѣмнѣзѣсѣ
 фѣрѣнѣнѣ, аѣнѣптѣнѣдѣ мнѣла дѣомнѣлѣнн нѣстрѣ лѣ ис . хѣс . .рѣ вѣаѣа
 дѣ вѣчн. 22. шн оуѣнѣора мнѣлѣнѣнѣнѣ жѣдѣкѣнѣдѣкѣ . 23. ѣ аѣнѣнн кѣ
 фѣрѣнѣкѣ спѣсѣнѣнѣ дѣ рѣнтѣрѣ фѣкѣ рѣнѣнѣнѣдѣ, ѡгнѣнѣнѣнѣнн кѣ тѣмѣре,
 дѣрѣнѣдѣ чѣе дѣ тѣрѣнѣ спѣрѣкѣтѣкѣ кѣмѣлѣшѣжѣ . 24. чѣлѣа чѣ поате
 а фѣрѣнн енѣ фѣрѣжѣ дѣ грѣшалѣ шн а-нн пѣне рѣнѣнѣнтѣкѣ слаѣенн сѣле
 неѣнѣновѣаци рѣнтѣрѣсѣ воуѣкѣрѣнѣе . 25. нѣнѣа прѣк рѣцѣленѣтѣоуа дѣом-
 ноуа спѣсѣнтѣориюа нѣстрѣсѣ слѣѡѡа шн мѣрѣрѣа, цннѣстѣоуа шн нѣ-
 тѣкѣрѣкѣ, шн акмѣсѣ шн рѣнтѣрѣсѣ тѣоци вѣчѣнн . амѣнн .

Epistolia lui Pavel către Romanii. Cap. I, v. 28 — II, v. 5.
 (pag. 69—70, fila 15, foia 3.)

¶ сѣфѣнтѣлѣнн лѣ пѣвѣлѣ тѣрѣмѣтѣрѣкѣ кѣтѣрѣ рѣмѣлѣнн .

зѣч . пѣ . 28. шн дѣкѣа ноуа испрѣнтѣрѣжѣ доуѣмнѣзѣсѣ сѣ-лѣ
 анѣжѣ рѣнтѣрѣсѣ мнѣнтѣ, дѣдѣ прѣ енн доуѣмнѣзѣсѣ рѣнтѣрѣсѣ нѣннспрѣнтѣтѣжѣ
 мнѣнтѣ сѣ фѣкѣкѣ недѣстѣонннчѣе . 29. рѣпѣлоуѣнн дѣ тѣоате недѣ-
 рѣптѣнѣнѣле, дѣ коуѣрѣнѣе, хнклѣшнѣсѣгѣ, рѣлѣ аѣоуѣнѣе, зѣоаѣе, пѣннн
 дѣ пѣзѣле, оуѣчнѣдѣрн, вѣрѣжѣе, хнклѣшнѣсѣгѣрн, рѣкле нѣрѣвѣдѣрн, шѣнн-
 тнѣтѣори . 30. клѣветннчн, лѣ доуѣмнѣзѣсѣ оуѣрѣжнн, дѣсѣднѣнтѣорн,

мъреци, троуфанин, афлжтори р'каелвор, п'кринцилвор нилекк-
тори. 31. не рцеленин, нече сфатоуа феритори, ннокитори, нече
какетемоуа феритори, немилостивнн. 32. ши деритат'к лс
доумнезес нс рцел'керж; к'к чеа че ашд ф'акь дест'оничн м'ор-
цин с'кит'к; че нс ач'еа ноуман че ач'ка'к ф'акь, че ши челора
че ф'акь коа челора че ф'акь шле.

сар. II, v. 1. дерит'к ач'ка ф'крж сф'кт'к ери, w wме,
тоци жоудекк'тор'и че амс вескндецин алтоуа, тине-шк вескн-
денин, ач'ка амс фачн (че) жоудечн. 2. цимь амс к'к жоудеката
лс доумнезес пасте епре дерит'ате, епре чеа че ф'акь ашд. 3. коу-
цин ачкет'к, w wме, жоудекк'ндь ашд ч'елора че ф'акь л'вр,
ши ф'аче ашиждер'к, к'к тоу ф'оуци де жсдецсак доминсашн?
4. сас де коктат'к доуачецин лоуи ши доуиж-ацинт'аре ши
р'делс. р'гк-р'ккдаре нс грижичн? нс цин к'к доуач'ка лс
доумнезес епре покаан'е те доу'кь? 5. доу'иж р'кимь та нено-
к'к'ит'ж нинмж, кроуци ц'е-шк м'кни'е р зива м'книнн, ши икир'к
дерит'оуашн жс(децк) . . . . . (defect.)

Epistolia I a lui Pavel către Corintienii. Cap. XV, v. 29—58.
(pag. 143—147, fila 22, foia 3—5.)

К'ктрж корин'кны р'т'ка тремк'тере а сф'кит'оу'лоуи лоу ап(о)-
с(то)ак пареак.

Зач. р'џа. 29. че ф'акь ач'ен че се ласж де кот'к'ж дерит'к
м'орци, преенре тоате р'кндсреле м'орцин нс се скоалж; к'кче и
се кот'к'ж преенре м'орци? 30. пентроу че ши нон некое лс wм
р тоате ч'ассриле? 31. преенре тоате зилеле мсрици, ашд нон
а коастрж л'сдж, ф'раци, че амь р хс. ис. доминсак н'бстрс.
32. е с'к доу'иж шмь коу г'адинеле с'какатечн м'амь мсрчнт'к,
че фолосес м'ие ач'ка? д'шнде м'орцин ноу се скоалж, мжр'кк'мь
ши в'емь, демжн'кца амоу мсрим. 33. ноу вж р'шел'аци. стр'и-
кж амоу п'красак ч'ела доуачеле, ксрннтеле ч'ка'к р'каеле.
34. трезвици-кж дерит'жцинн, ши нс греници, к'к оуици ноу
цис де доумнезес, пр'е роушине коав гр'кескк. 35. че с'к ва
зиче чиннека, коумс се в'ор с'ксла м'орцин, ши р че кинь троу'нк
вор ванн? 36. нек'ше! че верн тоу семжн'а ноу ва р'в'ие; шнт'к
(l. шпк) с'к м'орж р'шанте. 37. ши тоу че с'камни, еак нс
пасте троу'нсашн с'к ф'ие семжнать, че е р гр'к'шнцк де гр'к'с сас
де лат'к в'ир'к. 38. доумнезес дь лоуи троу'нк коумь ва, ши
коуи-шк де р с'кмжнца лоуи троу'нк.

*) Зач . рѣк. 39. чѣ нѣ тоатж кáрн'к, ач'каниъ карне . оуна кáрне лсте а wáмenniawp, алта а дóбентокоуáшн, алта а п'кциелáшн, алта а пáсжриlawp. 40. ши с'кннтъ тpшпðре дѣ н'клициме, ши троу'пðре дѣ п'кмжнтъ ; íрж áлтж чинсте н'клицим'к, áлтеле де прѣ п'кмжнтъ. 41. íрж áлтж фp'кмс'кцие аре соáреле, алтж фp'кмс'кцие аре лоу'на, алтж фp'кмс'кцие ст'кклеле, к'ъ w ст'к ман лðминноáсж декжтъ алáлтж. 42. ашá е ши скðлжтðра мóрициlawp . к'ъ с'ъ ва семжнá .лнтроу' пðтpедíре, ши се wop скðлá .л непðтpедире. 43. с'ъ ва семжнá .л нечинсте ши се ва скоу'лá .л чинсте ; ши се ва семжнá .л сáжвнчюне, скðлáсе-ва .л пðт'кpе. 44. ши с'ъ ва семжнá .лн троуп'к wменеск'ь, ши се ва скðлá .лн троуп'к соу'флетеск'ь ; к'ъ áре wмáсь .лн троуп'к дѣ .л с'кмж.лцж, ашá кá ши .лн троуп'к дѣ дðх'ь. 45. ашá коу'мь скрне, фоу' .лт'кн wмь адáмь, лнтpð соу'флетъ вíð, ши чела де апóи адáмь .л вíаца д(ð)хðлáшн. 46. к'ъ .л чела прѣ .л д(ð)х'ь ноу' е дѣ .лнтроу' .лт'кн, чѣ чела чѣ е де .л с'кмжниц'ж, доу'пж ач'кá чела де .л д(ð)х'ь.

**) Зач. рѣг. 47. чѣла де .лт'кн wмь елð-е де п'кмжнтъ ; íрж алъ дóнл'ѣ wмь, елð-е дóмнъ дѣ .л чѣри. 48. коу'мь чѣла дѣ .л п'кмжнтъ, ашá ши е де прѣ п'кмжнтъ ; ши чѣ е дѣ .л н'клициме, ашá íрж в'кмь фи .л н'клициме. 49. ши коу'мð н'кмь .лpжжáтъ .л кíпðль п'кмжнтóуáшн, с'ъ не .лpжжк'мь ши .л кíпðль чѣриуáшн. 50. ач'кá гр'кеск'ь éð, фpаци драци, к'ъ ачѣль троуп'к ши с'кнце нѣ пóть .лп'ржжцá дóмнðлáшн с'ъ w мóцие-н'кскж ; ши чѣ тp'кче, ель ноу' ва мóцени ч'кá чѣ е тpек'ьтоаре. 51. íтъ гр'кеск'ь вólaw .л аскоу'несъ, тоци нóи в'кмь адðрми, чѣ нóи тоци не в'кмь скíмвá. 52. ши ач'кá дѣ грáвь .лнтроу' клíпнтðрж де óки, лá вp'кл'к тpжментен дѣ апóи ; к'ъ тpжм-вита вá дá глáсь, ши мóрици се wop скоу'лá .лнтp'áлтж ф'кíтðрж, ши нóи нѣ в'кмь скимвá .лнтp'áлтж ф'кíтðрж. [ши нóи не в'кмь скимвá .лнтp'áлтж ф'кíптоу'рж.] 53. кáде-се амоу' поу'тpедíрен ачещиá с'ъ се .лвраче .лнтроу' непоу'тpедире ; ши мóрициен ачещиá с'ъ се .лвраче (1. .лврáче) .лнтроу' ф'кpж моар'те. 54. е к'ándь пðтpедир'к ачаста, .лpжжкá-се-ва .лнтроу' ф'кpж моар'те, атоу'нче се ва .лпл'ѣ коу'вжнт'эль ачѣла чѣ ст'к скpисъ, к'ъ моар'т'к е вироу'йтж .л поу'т'кp'к дóмноуáшн. 55. оу'нде-ци-е моар'те, пðт'кp'к ? оу'нде-ци-е áдоу'ле, т'кpиá тá ? 56. íрж pðлáзa мóрициен елоу'-е п'ккатоу'ль ; íрж поу'т'кp'к п'ккатоу'áшн

*) Cf. I, p. 316 (1698).

**) Cf. I, p. 233 (1650—75).

ελδ-ε λ'κϋκ. 57. ιρζ δόμνοϋλδн фїе моϋαεμнтж, ε нόαω ρ-
κίηπρε πίντροϋ αλκ ηύετροϋ δόμнκ ιс. хс.

Зач. рѣд. 58. дерентъ а'ка (l. а'ка) фраци драци, фици
тари ши нек'акжтори, ши лоу(кра)аци ρ тоатж врк'к ρ
лоу'кроуль доμνοϋλδн, дѣ оунде кон циици ка лоу'кроуль ко-
строϋ чѣ лоу'краци, с'к ноу фїе денир'тъ ρ доμноу'ак доуμннзис.

Epistolia cǎtrǎ Galatenȳ. Introducere. (pag. 189—190, fila 25,
foia 4. [Foia 1 lipsǎ dar numǎratǎ.])

Споушир'к че ε к'трж галаци . трем'кте(ре) а сф'кнт'сλδн λδ
ап(о)с(то)л' павел'.

Ичкета трем'ксе (l. трем-) дѣ ρ рїмь . в'зоу еи ши-н
ши ρв'кцж . вїна трем'ктерен, ачеста : ρв'кцаци фоу'сете еине,
г'кажт'киηαωρ, дѣ ап(о)с(то)ли . ши крез'с'тъ коу'ратъ ρитр'с
хс . трек'с апосто'лоу'ль, ржширж-се дѣ ла иерїине, ка с'к се овер-
з'сакж . ачѣста цн'с апосто'ла'ль, скрїсе к'ктр'жнїиши ши ρт'ки
αμ'с м'кρт'сρнїи λωρ дѣ чѣ α'с кредїицж, ши α'ροαη'к ρитр'с
хс . драгосте, ωк'кρжж к'к ноу с'к'с пречн'с'тъ ч'к'с ф'кк'с'тъ, ши
се скн'мжж λωρ . ашиждер'к прїими дѣ л'кϋе че а λ'с αβρααμь
креденца споу'се дѣ ρ л'кϋе, ши дѣ μδїρηαε λ'с αβρααμь σοκοτη
ιη π'ηηж ла врк'ме да-се-ва оу'мерж т'к'дρиши ши се ва денир'та
ачелора; д'к'чїα а λ'с хс . венит'к ши аш'а споу'се . р'кспоу'нсе д'к-
чїα λωρ'к, с'к ноу маη σοκοτ'ф'екж чѣλ че с'к'с ρηελατ'ъ, чѣ с'к
се ад'ане ρитр'с а λ'с хс . кредїицж, ши с'к цнїе к'к чѣ дѣ
хс . доу'ат'кцж, денир'та-се-ва чѣе доу'нж тρ'снκ т'к'дρ'к; ши д'к-
чїα ιρζ дѣ η'κραβь споу'се ши ρв'кцж . сф'р'кшии трем'ктер'к.

Cap. II. (pag. 194—197, fila 25, foia 7, 8 și fila 26, foia 1.)

Зач. ч. 1. доу'нж ач'ка пренрѣ н'атρ'сρнρζ'кче αи ε'с
ιρρηиκ м'ρишк ла иρ(с)с(α)αηαμь κ'с ва'рїααα ши λ'сαи тїт'к κ'с
μїиηε . 2. ε'с д'ф'чїα мж доу'ишк прѣ ω ад'εв'кρ'жт'сρρж, ши мж
гр'кнα κ'с ноу'иши дѣ ρ εν(αη)γελїε, че ε'с пророцїи ρитр'с η'κ-
ραηи, ρ'сж κ'с чѣλ чѣ αη'ф κ'с'т'жт'сρρж (l. κ'с'т-), ка ε'с η'с ρ
чїиηετ'ε αλεργ'к сα'с αλεργαη . 3. ши тїт'к ρ'εж η'с ερ'α ηεκοιηт'к к'а
с'к-ль ωкρεζ'сакж, че ε'ль κ'с μїиηε ερ'α, ши ελ' ερ'α гр'εκь . 4. ши
оу'иши ф'раци стр'жμεи, чѣ κ'с ηон се ρ'дεс'α, ши вρ'ф κ'с ηон с'к
фїе к'а с'к ад'εв'ρ'фїзе а нόαстрж слόβοζиηα, чѣλ чѣ αβεμь ηон ρ
ιс . хс . к'а ηон с'к ηε прїиηζж . 5. ιρρж ηон ноу оу'ρ чакь ф'с-
цнμь сα'с с'к αсκογαт'кμь дѣ ιη, ка дερ'ηт'ат'ф а εν(αη)γ(ε)αиηи

а съ фѣе ла вон адевѣратѣ. 6. чѣ дѣ чѣа чкѣс кѣстѣтѣсрѣ
де оунде еи аѣ фѣбѣтъ некрединчоши, кѣ домнѣаь нѣ гѣндѣще
де вѣзѣтѣсра ваменнаѣр; іарѣ нѣн авѣаь чѣа че авѣ кѣстѣ-
тѣсра нѣ рнтрѣ'ааьтѣ кипѣ рѣвѣцать. 7. іарѣ доуѣаь ачѣа дѣка
вѣзоуѣрѣ чѣ нѣн ерааь крединчоши ачѣа еу(ан)г(е)аѣе тѣетѣсра,
ка аѣ пѣтрѣс рнтрѣс ѡ тѣетѣсрѣ. 8. чѣа че кѣс пѣтрѣс аѣ
фѣбѣтъ поуѣтѣрникѣ ка дѣрегѣторѣа оуноуѣи рнтрѣс апостоли
еѣпѣтъ ачѣа тѣетѣсрѣ, ачѣла рѣкѣ аѣ фѣбѣтъ пѣтѣрникѣ рнтрѣс
пѣгѣни. 9. ши коуѣносѣоуѣрѣ мила че-ми ера датѣ, іакѡвѣ ши
кѣфа ши іѡаннѣ, чѣа че ера рнтрѣс кѣстѣтѣсрѣ стаѣпничи, дѣ-
дерѣ мѣе ши варнаѡа мѣна дерѣптѣ, ши фѣуѣрѣ кѣс нѣн оуѣ-
нѣаь, ка нѣн рнтрѣс пѣгѣни, іарѣ еи соуѣпѣтъ тѣетѣсрѣ проро-
чѣа сѣнгѣри. 10. ка съ не аѣсчем аминѣте дѣ сѣрачи, іарѣ еѣ
еѣсѣсрѡе ааь фѣбѣтъ а фѣае. 11. іарѣ кѣндѣ пѣтрѣс вѣне рн-
трѣс антиѣѣе, еѣ стѣтѣн рннантѣк ѡкнаѡр лоуѣи, кѣ венѣсе
пѣрѣ прѣсѣре ѣаь. 12. кѣ манѣте оуѣи венѣа дѣ р іакѡвѣ
еаь мѣ.рѣка кѣс пѣгѣниѣн; іарѣ дѣ оунде вѣне еаѣ се зѣче (!) ши се
десѣрѣци, тѣмѣ-се; фѣиндѣ чѣа дѣ р тѣетѣсрѣ. 13. ши фѣѣцѣ-
рѣа-се оуѣс нѣи ши алаѣци іоудѣи, ка ши вѣрѣнаѡа стѣтѣс кѣс
ачѣи фѣѣцѣрѣничи. 14. іарѣ дѣ оунде вѣзоуѣи кѣ нѣ рѣаѣ дѣ-
репѣтъ доуѣаь дерептате а еу(ан)г(е)аѣеи, еѣ грѣкии аѣ пѣтрѣс
наѣнтѣк тоуѣтѣсрѣра : чѣла чѣ тоуѣ рѣкѣ еиѣ ѡвѣрѣи, ши вѣи пѣгѣ-
нѣще ши нѣ ѡвѣреѣше? коуѣмѣ пѣгѣниѣн съ трѣжѣскѣ ѡвѣреѣше?
15. кѣ дѣ оунде нѣн сѣмѣ.рѣца ѡвѣрѣскѣ, нѣ лимѣнае пѣгѣне.
зач . чѣ. 16. чѣ дѣ оунде нѣн цинѣмѣ кѣ ѡмоуѣаь дѣ рн-
трѣс аѣе нѣн дерепѣтъ, че рѣрезѣтѣсра р іс . ѣс. ши нѣн крѣ-
демѣ р іс . ѣс ка съ не дерепѣтъмѣ пре р крединѣца аѣ іс . ѣс.
нѣ дѣ лоуѣкрѣаь лѣѣнен; дерепѣтъ ачѣа пѣтрѣс лоуѣкрѣаь лѣѣнен
ничи оуѣ р троуѣпѣ дерепѣтъ. 17. іарѣ нѣн ачѣа съ кѣоуѣтъмѣ
пре р ѣс . дерепѣци сѣ фѣмѣ, ши нѣн рши-не афлааь пѣкѣ-
тоши, еаь арѣ фѣи ѣс . слоуѣгѣ пѣкѣтѣаѡр, ачѣа фѣе депѣрте.
18. іарѣ оунде еѣ ачѣа рѣсѣниѣи, ачѣа іарѣ ѡ вон зидѣи ши еѣ
мѣ фѣаь рѣсѣми вѣновѣтъ. 19. чѣ еѣ пѣтрѣс аѣѣѣ ааь мѣ-
рѣиѣтъ, ка еѣ съ вѣс домнѣаѣи. 20. кѣ еѣ коуѣ ѣс . сѣнтѣ сѣнтѣ (!)
рѣстѣгѣнѣтъ, ши еѣ нѣ вѣс ѡѡа, че ѣс . вѣе рнтрѣс мѣне; чѣ еѣ
акѣс трѣжѣскѣ рн троуѣпѣ, ачѣа трѣжѣскѣ еѣ р крединѣца фѣю-
аѣи домнѣаѣи . чѣла чѣ мѣнѣс рѣдрѣѣнѣтъ, ши сѣс дѣтъ ѣаь
пѣтрѣс мѣне.

зач . сѣ. 21. нѣ ароуѣрѣкѣ воуѣнѣтѣаѣтѣ аѣ доуѣмѣнезеѣ; е сѣ
ааѣ а лѣѣнен дерептате, ааѣ ѣс . р чѣнѣте аѣ мѣрѣиѣтъ.

I.

Ante 1550.

(Codex Sturdzannus. Ms. Academ. Rom., p. 21—30. — Cuvente den Bătrâni II, p. 415 urm.)

Apocalipsul apostolului Paul.

КВЕЗНТЪА СВѢДАШИ ПАВЕА АПСАЪ . ДѢ ЕШІРЪ СЪФЛЕТЕАУР .

Фьрь де старе . кь рѣгаѣи фѣраѣаур кѣтрѣ хѣ . ꙗ тоатѣ чѣсрѣле . ши зѣа ши нѣаѣте . ши вѣскиѣи дѣмнѣзѣс! кѣ ꙗ тѣтѣ зѣле . дека апше сѣареле то (ѣи) ꙗмерѣи ваменѣаурѣ . а вѣркѣаѣаур ши а мѣрѣаур . мерѣс ла дѣмнѣзѣс сѣ се ꙗнне . ши дѣкс лѣкрѣрѣле тоате ꙗнаѣнтѣ лѣ хѣ . деаа тѣѣи ваменѣи . е дѣдѣа свѣтѣс деа деаа хѣ ꙗ тѣмѣшиѣрѣк лѣрѣс ши грѣѣѣе : де оѣнѣде кѣнѣѣи ꙗмерѣи мен . де а дѣчеѣи ачѣле сѣрѣнне юѣаоре ши рѣгѣѣиѣи кѣ аате дѣрѣре дѣаѣи ши чѣнѣтѣте? ꙗрѣ ен рѣкѣнѣдѣс аѣа : нѣи кѣнѣа деаа чѣа чѣ сѣс лѣсѣтѣс де дѣаѣаѣа лѣмѣи . дѣрѣнтѣс свѣтѣа нѣмѣле тѣс . ши сѣ рѣагѣ аѣа : тѣтѣа нѣстрѣс чѣаа чѣ аѣи ꙗ чѣрѣо свѣтѣс нѣмѣле тѣс . кѣиѣс кѣри вѣнѣи дѣиѣтрѣс ꙗꙗркѣѣе тѣ . фѣе роаа тѣ кѣм ꙗ чѣрѣо аѣа ирѣк пре нѣмѣнтѣс . де сѣ мѣнѣчѣкѣс ꙗ нѣсѣтѣе ши ꙗ мѣгѣрѣи ши ꙗ ꙗѣерѣи . ши сѣ дѣкс ꙗ ꙗрѣнтѣ ши ꙗ чѣтѣѣи . де-н гѣнѣкѣс ши-н хѣлѣкѣс . ши-н сѣнѣс . ши сѣснѣкѣс сѣре аѣ . ен ꙗ тѣате чѣсрѣле пѣкѣнтѣс . ши сѣ фѣкѣмѣнѣзѣкѣс . ши сѣ ꙗсѣтѣаѣѣ . ꙗрѣ ен ꙗвѣнѣдѣс ꙗ чѣтѣѣи . дѣрѣнтѣс свѣтѣс кѣсвѣнтѣа тѣс . ши свѣтѣс сѣнѣи , ши зѣа ши нѣаѣтѣе . ꙗрѣ нѣиѣа лѣрѣ аѣте мѣлѣаѣѣ . нѣн сѣм ꙗмерѣи . ꙗркѣ не мѣрѣмѣс де рѣкѣдѣре лѣрѣ . ши грѣѣи гѣлѣс кѣтрѣ ен . ши зѣкѣ : ачѣа сѣ-н ѣнѣѣи . кѣ рѣн аѣѣи сѣѣи кѣ мѣне . ꙗрѣ дѣаѣаѣа мѣ аѣте аѣоло кѣ ен . кѣ свѣтѣс ачѣа фѣи мен чѣа пре юѣѣиѣи . стаѣи ꙗ тоате чѣсрѣле де сѣсѣ(н)ѣи лѣрѣ . нѣч дѣиѣурѣ нѣ лѣсѣре пре ен . кѣ мѣк де вѣс(ѣ)лѣе аѣѣа аѣте ачѣлѣра тѣтѣс-рѣрѣс . ꙗрѣ се дѣкс ꙗмерѣи . ши сѣсѣкѣкѣс мѣрѣс . ши ꙗрѣ ꙗмерѣи мѣменѣлѣр чѣлѣрѣа чѣ нѣлѣс фѣапте кѣне . мерѣс сѣ сѣ ꙗннѣк ла сѣаѣнѣа тѣтѣаѣи . ен мерѣс тѣкѣнѣнѣдѣс-се кѣ дѣкс нѣмаѣи сѣрѣмѣѣтѣѣи деаа ваменѣи сѣи . дѣдѣа свѣтѣс деа ꙗ тѣмѣнѣнѣре

лорс . шї грѣи глас кѣтра ен . ши зїсе : де шде кѣниці рѣ-
рїи мен . де адсчеи ачеле сарчинѣ греле . ши веници поносници ?
ен рѣспнїдс : нон веним дела вмени ботезаицї . р нсмеле тѣс .
тарѣ ен факс воє трснпаши сес . де гржмѣдескѣ пѣкате пре
пѣкате . де с(ѣ) спсркж кс реле лскрре . прѣювире . ши клеветескѣ .
ши мѣнтс оунии кѣтрѣ алыці . кс фсрѣтшагсре . ши кс ксрвїе .
ши кс завистїи . ши-ши варсѣ сѣнцелє ши-сѣ грѣкнторн . р фѣрѣде
леицї . ши каакѣ порснѣка та . ши тоате луѣкрсрела сѣ спсркж .
крсче w цинѣ . р мѣниле салє тарѣ дин рвстѣла лорс грѣица
дїаволпа . тарѣ свнтѣла ботезпа нс-л пѣзескѣ . ши празничеле
свнтѣ але талє шї а шапте зї свнта дсминѣжє ен нс w пѣ-
зескѣ . ши — — — — — (lacunã de 2 pagini).

... лс . хс пре ен . ши ера . р тоатѣ фржмсеце ши мїлоши . ши
ртребаю рѣрѣла : че рѣрїи сннтс ачере ? . ши-м рѣспнїсѣ рѣрѣла
ши зисє : ачере сннтс рѣрїи ваменнлор дирїици . ши зис
кѣтрѣ рѣрѣс : тоцї дерїици ши пѣкѣтошии . цинс-се кнндс морс ? .
ши-ми зисє рѣрѣла : каѣтѣ пре пѣмѣнтс . шї кѣстаїю шї възю
тоатѣ лсме . ши фс ка w нимика . ши зис(є) рѣрѣла . чела че мѣ
нсрта : аколо есте мѣрїає (!) . ши ювирѣ вменилор чеа дешартѣ .
ши възю оу . р нсворс де фокс пре спрѣ тотс пѣмѣнтѣла . ши
зїшс : че асте доамне ачела ? . ши (! ditogr.) ши-ми зис(є) рѣрѣла :
ачела нсвор де фокс асѣкѣ а ваменнлор невснн . чеа че се ме-
стеѣ рѣрїи . р рсгѣчїонѣк перїицилор . ес пажнїшс ши зисс
кѣтрѣ рѣроу : вою сѣ възс сѣфлетеле ваменнлор дирїици-
лорс . ши а пѣкѣтошилорс . р че кнпс асѣ дин ачаста лсме . шї-
ми рѣспнїсѣ рѣрѣла ши-ми зисє : каѣтѣ . р цосѣ . ши кѣстаїю
р цосѣ пре пѣмѣнтс ши възю s бмс мсрнїдс . ши-ми зис(є)
рѣрѣла : ачела асѣкѣ дн дерїици . ши кѣстаїю ши кѣзю фанї-
теле лш че-с фскѣтс . р нсмеле лс дсминезѣс . р тоатѣ вїаца са
чеа че-с внс пре пѣмѣнтс . шї тоате фантїеле ста рнантїе лш
рн ачела час . ши възю кж . р фанте бсне се-с сѣвршнтс . ши-ш
лс фѣкѣтс одїхнѣає сѣфлетелш сѣс . ши кс юїре ши кс дс-
чацѣ . рнантїе-и ста рѣрѣла (!) лс дсминезѣс . ши депрїици кс
рѣрїи дрѣчеи . ши кѣстарѣ тоате фантїеле wмдлш . ши де
челе рїла нс афларѣ немнѣжє ла елс . ши възю бмс кѣ кс тоатѣ
дсачаца рѣрїи соквтиж ши пѣзїе сѣфлетѣла лш пнѣж кнндс-л
лсарѣ дин трснпс . ши де трен ворї гржирѣ лш : сѣфл(те)! ксно-
ци-ци трснпа тѣс де ан ешит . достоннѣ ецї . ши тарѣ те верн
рторче . р трснпа тѣс ла зса де рвїере . де сѣ прїицици че ци є
гѣтнѣтѣ кс тоци дїрїици . ши лсарѣ сѣфлетѣла дї трснпс . ши-л
сѣрстарѣ ши сѣ ксносксрѣ . ши зїсїрѣ сѣфлетѣлш : рсгѣтс-не-н .

ДШ'АЧЕА АИ ФЪКСТЪ КОА АС ДЪМНЕЗЕС ПР'К ПЖАКНТЪ . ШИ ВЕИНА .
 РМЕРСА ШИ ПЪЗНА ПРЕ ПЖАКНТЪ Р ТОВАТЕ ЗНАЕ . ШИ ЗИС(Е) РМЕР-
 СА : КСКРЖ-ТЕ СЪФЛАТЕ! КЖ ЕС МЪ КСКР ДЕ ТИНЕ . КЖ АИ ФЖКСТ
 КОА АС ДЪМНЕЗЕС ПЪКЖ А(И) КИС ПРЕ ПР'(М'К)НТЪ . ЕС АМС ДЪЧЕ(!)
 ФАНТЕ ВШЕ Р ТОВАТЕ ЗНАЕ КЪТРАЖ ХС . АША ИРК ЕИИ ДХСА СФНТЪ .
 Р Т'КАИШИНАРЕ СЪФЛАЕТСАШИ ШИ ЗИС(Е) АШИ : СЪФЛАТЕ! СЪ ИС ТЕ ЧО-
 ДИЦИ НЕЧ СЪ ТЕ СВЕИЦИ . КЪ ВЕРИ МЕРЦЕ Р ЛОРСАК ЧЕЛА ЧЕ И'АН МАИ
 КЪЗСТЪ НЕЧ ДИИИВАРЪ . ШИ ФИ-Ц КОЮ ЕС РТР'АУСТОРИО КЪ АМЪ
 АФАТ ЕС РТРС ТИНЕ ОДІХЪНЕАКЪ КЪТ'К АМЪ ФОСТЪ РТРС ТИНЕ .
 ДХСА СФНТЪ МЕРЦЕ РШАНТЕ СОУФЛАЕТСАШИ Р ЧЕРЪ . ИРЖ РТРС
 ДХСА СЪСЪ ЕИ . СТА ДРАЧИИ ДЕ ДЕПАРТЕ ШИ С(Ъ) ТЪИГЪИД ШИ ГРЪИД :
 И! КС КЪТЖ САДЖА ТЕ-И СПОДОКИТЪ СЪФЛАТЕ КЪ АЛЕРЪС КЪ ФЪ-
 ЦІАН ДЕ НОН! ШИ ДЕКА РТРЖ СЪФЛАЕТСА ПРЕ ПОРТА ЧЕРЮАШИ . Р
 АКСТРС КС ТЪРІЕ ЗИС(Е) ШИ КС ГААС МАРЕ РЪСННЕС ЛОРЪ ШИ
 ЗИС(Е) АША : ДЕ ИКЪР'КАЕ КОАСТРЕ ФЪЦИЮ ЕС . ШИ КС ПСТРЕ ШИ
 СИЛА АС ХС . МЪ РГРЪДИО . АША МЖ ПСРТЬ РМЖРСА ШИ-МИ АР'КТЬ .
 ДЕ С(Ъ) ЦИИЦИ ТОЦИ КЪ ИС ААС(Ъ) ДЪМНЕЗЕС ШЕРКИИ . ШИ САЪИЛАЕ
 САЕ Р ПОНОСАША НЕКЪРАЦНАУР . ЧЕЛА ЧЕ САЪЖАЦЕ АС ДЪМНЕЗЕС
 ДЕРЕНТЪ СЪФЛАЕТСА СЪС Р ТОВАТЕ ЗНАЕЛЕ КІЕЦІЕН САЛЕ . АЧЕА СИСЮ
 КОАШ ФРАЦИИ МЕН ПР'К ЮКИЦ! АША ШИ КОИ СЪ АРЖ'ТАЦІ АСКРДРЕ
 ВШЕ , ДЕСТОИИИЧ СЪ ФИЦИ РИЖР'КЦІЕ ЧЕРСАШИ . ПШЕЦИ РТР'КИИ-
 МИЛЕ КОАСТРЕ ФРИКА АС ДЪМНЕЗЕС . ИС ДЕ НЕГЪИДИРЕ ШИ ДЕ ЛЕНЕ
 КОАСТРЖ СЪ ПЕРДЕЦИ ДЪАЧАЦА ЧЕ-Ъ ГЪТИТ КОАШ ДОМИСА НОСТРС .
 ІС . ХС . АЧЕАША È САКА ШИ РИЖР'КЦІЕ . ШИ ЦИИСТ'САЪ КС ТАТКАЪ
 ШИ КС ДХСА СФНТЪ ДЕ АКСМ ШИ ПСРЪР'К Р ВЕКЪ . АДЕРЪС .

II.

1560.

(Cuvente den Bătrâni I, p. 6—12.)

Leviticus c. 26, v. 3—41.

3. съ вѣци хи . акави доу р токмаклеае м'кле шн вѣци
 фи сокотиндоу . шн цинидъ поркичклеае м'кле . 4. да-вою
 коау паоае р вр'кле дестонникъ . шн пжамнтса ва да хасна
 са . шн а'амнеае вор фи родитовре . 5. шн мактишоуак ва

ажѣнѣ еторѣбра . шї еторѣбра семѣнѣтоура . шї веци авѣк пѣнѣ
ла сацоу . ши веци лькоуи коу тѣрне ꙗ цара вострѣ . 6. да-вою
еюу паче ꙗ цара вострѣ . доурми-веци шї нилѣк ноу ва спѣ-
мѣнта пре вон . гони-вою афарѣ живиниле рѣле скѣбатиче де
ꙗ пѣмѣнтѣла востроу . ничи ете ноу ва трѣкче пре ꙗ цара
вострѣ . 7. гони-веци пре вѣржимашн воцри . ши ꙗнантѣк
вострѣ ворѣ пика де армѣ . 8. ши . ѣ . де ꙗтре вон ворѣ гони
пре в соутѣ . шї в соутѣ пре зѣче мїн . къ вѣржимашн воцри
вор пика ꙗнантѣк (! 1. -нтѣк) вострѣ . 9. къ еюу вою къоуѣта пре
вон . ши вою крѣиче пре вон . ши вою моуѣци пре вон . шї легѣ-
тоура мѣ коу вон в вою цинѣк . 10. мѣрка-веци де ꙗ векоу .
ши ачѣкѣк пертроу чѣкѣк нѣу . де веци льса ꙗнанон . 11. ши
локоуѣ миеоу ва фї ꙗтре вон де лькоунт ши сѣфлетѣла миеоу
нѣ ва оурѣ пре вон . 12. еѣ вою ꙗбла ꙗтре вон . ши еѣ вою
хи доумнизеоуѣ востроу . вон ꙗкъ веци хи нѣродоуѣ миеоу .
13. къ еюу сѣнтѣ домноуѣ доумнизеоуѣ востроу . чеѣла кареле
пре вон амоу адоуѣ афарѣ де ꙗ жгипеть . коуѣм рѣви ачелора
съ нѣ фици . ши жоуѣтѣла а громазилор воцри ам фѣрнѣтѣ . коуѣм
ꙗ дерѣтате съ ꙗблац . 14. тарѣ съ мие ноу веци хи ꙗгѣдѣндоуѣ .
шї ноу веци фаче тоуте порѣчѣлеѣ (!) мѣкле . 15. ши съ веци
хи оурѣндоуѣ ачѣкете порѣнчи але мѣкле . ши сѣфлетоуѣ вострѣ
ва фн лепѣдѣндоуѣ лѣкѣк мѣ . ши легѣтоура мѣк в в (!) веци
лепѣда . 16. еѣ ꙗкъ ачѣста вою фаче коу вон . ведѣ-вѣю пре
вон кѣ коутремоури ши коу фѣугичен . коу фѣригоури . де кареле
ва скѣдѣк фѣаца вострѣ ꙗ сѣфлетоуѣ востроу . се вор доспи
тоте рѣлеѣ ши че веци семѣна . семѣнѣтоура вострѣ . в вор
мѣрка вѣржимашн воцри . 17. асоупрѣ де ачѣж . вою ꙗторче
фѣаца мѣк ꙗ алѣкноуѣ востроу . шї веци хи ежтоуѣци . ꙗнантѣк
вѣржимашнлор воцри . ши карини оурѣскоу пре вон . ачѣж се вор
домни пре вон . шї веци фѣци къндоуѣ нилѣк пре вон ноу ва
гони . 18. тарѣ съ ноу веци нїчи аша ꙗгѣдоуѣ мие . коу . 3 . вѣр
ман тарѣ вою батѣ пре вон . пе ꙗтроу пѣкателе востре . 19. шї
вою фѣрнѣе жѣс пре троуфѣж вострѣ ши пре мѣриж троуфѣен
востре . шї чероуѣ вострѣ ꙗ во (!) фаче ка ши фѣроуѣ . шї
пѣмѣнѣтоуѣ . ка де арамѣ . 20. ши моуѣрка вострѣ ва перн . къ
пѣмѣнѣтоуѣ востроу ноу-шї ва да хасна . ши лѣамнеле пре къ ꙗ-
поуѣ востроу нѣ вор фн рѣдиторе . 21. ши съ веци хї ꙗблѣндоуѣ
ꙗ прѣтива мѣк . ши ноу веци аскоуѣте (!) пре мие . де . 3 . вѣр
вою май тарѣ моуѣци ежѣнле пре вон . дѣпѣ пѣкателе востре .
22. живиниле скѣбатиче де пѣдоуре . вою тримнѣте пре вон кареле
вор мѣрка кокѣнни воцри . ши довѣнтокоуѣ востроу . шї пре

кон кор рпоуцина ши къррїле востре кор поустин . 23. съ жрь (!)
 шїї коу ачаста . ноу въ вецї ркоуна . шї вецї хї рвакндоу р
 ал'киша мнгоу . 24. ес ркь вою ркла р ал'кноуль вострс . шї
 де . 3 . шр ман таре w вою кате нентрс пькателе востре . 25. шї
 вою адоуче армь пре кон . каре ва ста де вжскоу . де пре анк-
 тсра м'к каре амоу фькоуць коу кон . ши съ въ вецї адсна
 кон ртроу врашеле востре . тримите-вою пре кон морте де
 чоумь . шї де ль-ргоре . шї вою да пре кон р мьна врьжимаш-
 шилор коцри . 26. атоуче вою лоуа спорюл пьнин . коум
 зиче (!) моуерїле востре кор коче пьине . мь-рка-вецї шї нс въ вецї
 сктсра . къ-н вою лса спорюл . 27. съ жрь (!) ничи ес ачкет'к
 ноу въ веци рвьца . че веци ркла р ал'кноуа мїгоу . 28. ес ркь
 вою ркла р ал'киша востроу . шї де . 3 . шр ман таре вою
 педенсе пре кон . пертрс пькателе востре . пьнж ртр'атьта .
 29. коум вецї мь-рка карик'к фечорилор коцри . ши а фктелор
 востре . 30. шї ес вою поустин пре кон . ши пре кшоурїле востре
 ес ле вою з(д)рокн ши пре троупоуреле востре чкае морте .
 ес ле вою ароурка пре идоли коцри . ши ва оурь пре кон есфла-
 тоуа мнєс . 31. шї вою фаче съ фие нсетин врашеле востре шї
 ес вою поустїн пре локоурїле востре . чїле скнте . шї пре мїро-
 сенїж вострк ч'к ешн . нс мнє вож съ w снмцс . 32. рн ачеста
 кпоу вою поустин пьмынтоуа . пьнж ртр'атьта коум врьжи-
 машїн коцри . карїн лькоуекоу ртроу елоу . се ворь мира пре
 ель . 33. пре кон кор рькци ртре пьгнн . ши вою трае
 армь доуць кон . ши пьмынтса востроу ва нсетин . ши вра-
 шеле востре вор поустїн . 34. атоуче ва фи пьмынтоуадн
 сьрвжтоур . пьнж веци хи р пьмынтоуа врьжимашилор коцри .
 атсиче ва фи пьмынтоуауи сьрвжтоур шї се ва рд(с)ачи р
 сьрвжтоарк са . 35. къ пьнж аоу фостоу пре еа н'аоу акоуць
 сьрвжтоур . вьндоу аоу кроут трїбоуи . коум съ анкь сьрвж-
 тоур . атсиче кьндс кон ацї лькоуиць ртрс ель . 36. де
 ртр'ачеж карїн вор рьмынк'к де ртре кон . да-ле вою инимь
 темьтоур . р пьмынтоуа врьжимашилорь сьн . пьнж ртр'атьта
 коум де фрs.рза сьнжтоур а лемноуауи вор фсїи . ши аша
 ворь фсїи . ка шї рнант'к армен . ши вор шїка кьндс шм'к
 пре ен ноу-н ва гонн . 37. ши вор фсїи оуноуа де аатоу . шм'к
 де ртре кон ноу ва коу'геа рьдика арма пре врьжимашоуа
 скоу . кьче аоу рьлать р протива м'к . 41. деренть ач'ке ес
 ркь вою ркла р ал'киша лор . . . . .

III.

1550—1580.

(Codex Sturdzanus, p. 114—126. — Cuvente den Bătrâni II, p. 284 urm.)

Minunile Sf. Sisoe.

Карэле воиникъ фѢ ка стѣ сѣсннѣ . че мѡате щѣи вѣрѣи?
 .ртѣкю сѣрѣнѣи . ан дони тѡрѣи . ан трѣи тѣтарѣи! . є дека-ш
 фѣксе рѡгѣ . .ртоарсе-сѣ стѣ сѣсннѣ де рѣс(ѣ)рѣт ла равѣм .
 ши вине кѣтрѣ елѡ . рѣцѣрѡла домнѡлаши . р вѣс ши зис(є) лѡи :
 дѡ-те сисине кѣтрѣ сѡрѡ-та мелнѣтѣе . кѡ-ш лѡ нѣскѡт чѣнчи кѡ-
 кѡни . ши пѡ лѡать дракѡла . ши аль шаселе ва се н-лѣ ѡ . сѣ
 нѡ фѣчи вѣнат ачелѡ дракѣ . кѣ пентрѡ тине гѡнеѣе дѡмнѡла
 прѣк ачела дракѣ . мелнѣтѣа сѡра лѡи нѣскѡ де фѣкс стѡлпѡ де
 мармѡре . ши-л' фѣрекѣ кѡ пѣроане де фѣерѡ . ши копѣрѣт кѡ
 пѡлмѡс . ши лѡу дѡу фѣте сѣ-н сѡлжаскѣ кѡ хранѣ . ртрѡ
 анѣ . ши мерсѡ стѣ сисин кѣтрѣ стѡлпѡ ши зисе : сѡро мелнѣ-
 тне! дешѣкиде-ми стѡлпѡла сѣ . ртрѡ . ѡ зисе . нѡ кѡтез сѣ-ѣи деш-
 кѣз , кѣ мѣ темѡ де дракѡла . ршелѣкторѡла . ел зисе : сѡро ме-
 лнѣтне! дешѣкиде-ми стѡлпѡла сѣ . ртрѡ кѣ афѡрѣ мѡре фрѣгѡ
 ѡсте . ши марѣ вѣхѡр . н'ам капѡла оунде-ми . ркинѡ . єѡ сѣнтѡ
 вѣнѣторѡла ачелѡла драк . пентрѡ мѣне гѡнеѣе домноуѣк прѣк ачела
 драк . атѡнѣ ѡ дешѣкѣсе лѡи стѡлпѡла . ши . ртрѣ дракѡла нѣтѡ-
 лѣш ка ѡ грѣнѣе де мѣо сѡптѡ копѣта кѡлѡлаши лѡ сисин . ши
 рѣи кокѡнѡла . ши фѡѣи кѣтрѣ мѡре . ѡ зис(є) : ѡ фрѡтеле
 мѡс! кѡм ѣи зѣш аша фѡ . атѡнѣ стѣ сисин . рѣжлѣкѣ прѣк кѡ-
 лѡла лѡи ши алѣргѣ прѣк оурма ачелѡла драк . кѡлѡла лѡи вѣпѣи
 дѣхнѣа . ши лѡе . р мѣнѣ ѡ сѡлицѣ де фѡкс . ши-л гѡни прѣк
 ла ѡ салѣ . ши зис(є) : лѣмнѡла лѡ дѡмнѣзеѡ . салѣ! . вѣзѡши дра-
 кѡла фѡѣинѡс ши . рѡ (? I. ѡр) кокѡнѡ дѡкѣнѡс? . ши салѣл(є)
 фѡсѣсѡ вѣзѡт ши зис(є) : нѡ-л'ам вѣзѡт . ши зис(є) стѣ сисин :
 сѣ . рфѡрѣѣи ѡрѣк поамѣ сѣ нѡ фѣчи . ѡр ши кѡрсе ши вѣзѡ
 алѣкѣ лѣмнѡ . рѡгѣ . ши зис(є) стѣ сисинѣ : лѣмнѡла лѡ дѡмнѣзеѡ .
 рѡгѣле! . вѣзѡши дракѡла фѡѣинѡс ши ѡр кокѡн дѡкѣнѡс? . ши
 рѡгѡла фѡсѣсѡ вѣзѡт ши зис(є) : нѡ-л'ам вѣзѡт : ши зис(є) лѡи : сѣ
 фѣи блѣстѣмѡт . шѡде ѣѣе рѣдѣжѣна та аколѣ сѣ-ѣи фѣе вѣрѣхѡла

тѣхъ! чине ва трѣи прѣкъ лѣнѣжъ тине . тѣ съ-и рѣедечи ѡрѣ
 ѣи съ те влаетемѣ . ши маи ааѣрѣкъ ши вѣзъ оу-р масаинѣ
 стѣнѣдъ лѣнѣкъ маре . ши зис(ѣ) стѣи сисин : лемиса аѣ дѣмнезѣс .
 масанинѣ! къзши дракса фѣрнѣдъ ши ѣ кокон дѣкънѣдъ? . ши
 зис(ѣ) масанинѣ : къзѣю-а .р маре афѣнѣдѣнѣдъ-се . съ фѣи влскитѣс
 ши wskétit . лемиса аѣ дѣмнезѣс . масанинѣ! ши съ фѣи аа
 трѣате вѣскречнаѣкъ дѣ аѣмниж . ши ваменнаѡр дѣ сисенѣ . аша
 фѣс . ши вине аа маре ши-нѣкъ арѣнѣкъ шѣдѣца аѣи .р марѣ . ши
 скос(ѣ) дракса аа ѣскат . ши .рчѣнѣс а-а вате къс . ѡв . дѣ вѣзѣдѣ-
 гане дѣ фѣѣрѣс . ши грѣи аѣи : дѣ-мѣи ѣ . фѣѡри аи сѣрѡри ме
 мѣланитѣи . ши зис(ѣ) дракса : н'ам че-ци да къ-л'ам мѣйкат .
 ши-и зис(ѣ) аѣи сисинѣ : корѣце-и проклетѣ драч(ѣ)! . драк(ѣ)аъ
 зис(ѣ) : корѣце-и ши тѣс лавтеле мѣкни-та .р паамѣж . чѣла че-и
 сѣитѣс .р тинѣреце . атѣице стѣи сисин . елѣ-ши фѣч(ѣ) рѣгѣжъ кътрѣ
 дѣмнезѣс . ши корн лѣитѣле мѣкни-са .р паамѣж . атѣице ши дра-
 кѣа корн . ѣ . фѣѡри аи мѣланитѣи . ши-и зис(ѣ) аѣи . сисин : вѣс
 дѣмнезѣс . домиса нѡстрѣс аа черѡаѣи ши ааъ прѣмѣнтѣсашн!
 н'ам а те аѣса драче . нѣнѣжъ нѣ те вернѣ ѡѣра . ши .рчѣнѣс дракса
 а се ѡѣра : съ мѣкъ парде дѣ тѣрѣа .рфѣрнкатѣсашн скаѡнѣ . юѡ рѣга
 ачѣста грѣи-сѣ-ка ши нѣмѣле тѣкъ помѣни-се-ва . аѡле дракса
 съ нѣ-а аѡперѣ . вѣс дѣмнезѣс . домиса нѡстрѣс аа черѡа(ѣ)и
 ши аа прѣмѣнтѣсашн! н'ам а те аѣса драч(ѣ) съ нѣ те вернѣ ѡѣра .
 ши .рчѣнѣс дракса къ лаврѣжи а сѣжъ ѡѣра : съ мѣ(ъ) парде дѣ
 тѣрѣа .рфѣрнкатѣс(ѣ)и скаѣнѣа ши дѣ краѣла(ѣ) .рѣалте . ши
 чинѣтитѣсашн вѣшѣмѣжитѣсашн . че аѡперѣ чинѣтитѣсашн каѡса аѣи . ши
 дѣ тѣрѣаѣжъ чѣлѡр мѣ дѣ поинѣ чѣлѡра че цинѣ .рѣалтѣсашн Iерѣан-
 мѣсашн . ши рѣгѣжъ фѣак ши зѣа ши нѡаитѣ . юѡ рѣга ачѣста
 грѣи-сѣ-ка ши нѣмѣле(ѣ) тѣкъ помѣни-се-ва . сѣжитѣсашн ачѣла нѣ
 сокѡти прѣкъ дракса ни-чѣ-а а мѣкнѣжъ . ни-чъ кътрѣжъ вѣса аѣ дѣмне-
 зѣс . ачѣе ши-а трѣмѣс(ѣ) елѣс сѣитѣсашн .рѣтѣнѣрек . ѡрѣчъ ни-чѣа сѣкъвѣм
 нѣмѣле татѣкаѣи сѣитѣсашн дѣхъ ши аѡмѣс ши нѣрѣрѣе ши .р вѣ-
 чинѣ рекѣсашн . адѣкъратъ аминѣ .

cf. 1799.

IV.

1550—1600.

(Codex Sturdzanus, p. 1—9. — Cuvente den Bătrâni II, 43 urm.)

Legenda Duminiceй.

Скрипѣра дин черю

а дмашн нострѣ а лши исѣс хс . доу лъсатѣ . ден' черю . ла їрсламъ
кѣвѣнтѣ . ши спшнерк . кѣ фрнкъ маре . ла чататѣ їрсламѣши .
ла скашнѣа сѣнтъ .

Къзоу в пятрѣ дѣн чѣрю . мнкѣ ерѣ ши .р ведѣре . рсж
ниме нѣ в пѣтѣ рѣдика . адонарѣ-сѣ патрїѣрїи . ши кѣлѣж-
рїи ши преоуцин . дѣ стѣтѣрѣж .р трен зпѣк . ши .р трен но-
нци спре роуѣж . рѣгарѣ дѣмнѣзѣс . ши грѣи глас дин чѣрю
дѣ зисѣ аша : лѣшци пшатра ! дѣчи в лѣш петра патрїархѣа
чѣл марѣ . дѣ в дѣсѣкѣе . ртрѣкнѣс афѣж оу кѣрте . кѣстѣрѣ
кѣрте . картѣк зисѣ аша : ведѣци фїи шаминилѣр ! . кѣ анте
трѣмеш (!) в картѣ ла вон . тарѣ вон нѣ в крѣзѣтѣ . трѣмеш
ши а два картѣк . тарѣ нѣ ши кѣ .ркрѣзѣт кѣвѣнтѣаши мѣс .
трѣмеш (!) ши а трѣа скрѣнтѣрѣк : мѣате лѣкрѣре ши сѣмнѣк
лѣсаю спре вон . е вон но ши вѣ .ркрѣзоут . ши но вѣ по-
кѣнт . неч кѣвѣнтоуѣ .рѣрѣлоуи мѣс н'ацї асѣлатѣтѣ . неч
.рѣѣлѣсѣтѣ . черюа ши пѣмжнѣтѣа сѣ ва скимѣа . тарѣ кѣрѣн-
тоуѣ мѣс но ва трѣе .р вѣкѣс . кѣ дерѣнтѣ фѣнтѣеѣ вѣѣстрѣ
чѣлѣ мѣатеѣк . еѣ вою лѣса ши вою трѣмѣе . ерни грѣле .
ши ѣрѣры . ши фѣамѣе . ши лѣкѣсте . ши шмїде ши тѣсе
рѣ . | . . . . . т чѣ нѣ авѣци мнѣа . мншѣни пѣкнѣс . допѣ
вон . е вон но-н мнѣшци . пре зѣс ! сѣмїтѣ анмѣкї чѣлѣ чѣ н'аоу
лѣѣе . ачѣлѣ .рѣкѣ дѣл мѣстенїе . е вон милостенїе нѣ авѣци .
пре зѣс ! лѣкнѣлорѣс вѣ дѣдѣс плод дѣ рѣдѣсѣс . дерѣнтѣ фѣн-
тѣеѣ воѣстрѣ чѣлѣк рѣлѣе . тарѣ лѣ вою сѣка . шн дерѣнтѣ грѣ-
шалѣеѣ воѣстрѣ чѣлѣ мо[у]ѣтѣе . рѣоурѣеѣ ши нзвоарѣеѣ вою
сѣка . шн прн .р фѣрѣ дѣ лѣкнѣ воѣстрѣ чѣж мѣата . рѣѣлѣ-
ѣци . немжнѣрнѣлорѣс кѣ но сѣмтѣеѣ рѣѣлѣїици ! дѣдѣ-вѣ лѣѣе .
неч в зисѣ дѣлаѣ мѣѣе но[у] фѣѣчѣтѣс шн нѣ лѣ цн .рѣѣтѣс . ши нѣ
лѣ асѣлатѣт . нѣ цнцн нѣрѣѣлѣїицилорѣс ! кѣ .р верѣрѣк марѣ анте
фѣчѣс шмоуѣ .рѣтѣѣ адѣамѣс . дѣ-л фѣѣю .р кнпоуѣ мѣѣс ? нѣ цнцн

ши нартъ нодѡ грешалеле ноастре . коумь ертѣль ши ной грешницлор ноцири . ши ноу не доуче ꙗ нѣпасте . че не изьвѣкше пре ной де хѣтаꙗноуа . къ а та асте ꙗгъръкѣе ши нѣтѣрѣк ши слава ꙗ вѣкъ . аминь .

VI.

1577.

(cf. ed. B. P. Hasdeu, Bucuresti 1881.)

Psaltirea.

Ψалтиръ Діаконѡвди Кореси.

(Газ-Шевешъ) . ѿзпѣ.

Psalm 3.

Кънтекоуль лоу (да)вѣдъ къндъ фѡциа де фѣца аѡ авеса(лом)ъ фѣюль сѣс .

1. Доамне че се моулицрж доденторѣи мѣен . моулиц се скѡларж спрѣ мѣне . 2. мѡлиц грѣескъ сѡфлетѡвди мѣес . ноу асте спасенїа лоуи де ꙗ доумнезеоуль лоуи . 3. тоу доамне флоснтѡрюль мѣес ери . слава мѣ ши ꙗнаць канѡль мѣес . 4. къ гласѡкъ мѣес кътрж дѡмнѡлъ стр(нга)ю . ши лоузи-мж де ꙗ мжѡра сѡнтѡ а ѡвди . 5. еоу адсрмїю ши аципїю . скоулаю къ доумнезеоу фѡлѡси-ми . 6. ноу мж тѣмъ де мѣн де ѡаменн . че кады ꙗпрежѡрѡ мѣес . скѡлаж доамне сѣгѣкше-мж доумнезеѡль мѣес . 7. къ тѡ вѣтѣманъ тѡци чеа че вѣрѣескъ мѣе ꙗ дешертъ . дѣнцин грешницлоръ здрокѣт-ан . 8. а дѡмнѡвди асте сисенїа ши пре ѡ(амен)ѣи тѣн блѡгослѡвенїа тѡ .

cf. 1688.

Psalm 5.

Ѧ сфрѣшитъ де дождѡж кънтекълъ аѡ дѡвѣ . ѣ .

1. Граюреде мѣлае сокотѣце доамне . ꙗцѣѣце кемарѣ мѣ . 2. а аминте гласѡлъ роуѣжчиѡнїен мѣлае . ꙗгъратѡлъ мѣес ши доумнезеѡлъ мѣес . кътрж тѣне роуѣгаю-мж . 3. доамне . демжнѣца аѡзи гласѡлъ мѣес . демжнѣца ста-вою ꙗнаѣнтѣк тѡ ши вѣкъ . 4. къ адмнезеѡ че ноу ва фѣрѡлѣѣе тоу ери . нѡ се апропѣ де тѣне хѣтаꙗнїи . 5. нече рѡръ фѣи къакѡтѡрѣи де

л'кѹе рѹтре окѣн т'кѣн . оѹржѣнн (1. — цн) т'ѡцн ф'кѣжт'ѡрѣн
 ф'к'ржл'кѹе . 6. нѣрзн т'ѡцн гр'кѣнторѣн мѣнчннѡнн . к'к'рватк
 кроѹнтк шн хѣтл'кнѣ нс агоннскѣнѣ дѡмнсалн . 7. шрж ес р
 моѹлцѣа месерѣрѣн т'але рѹтрл'кою р к'аса т'а . ркнннс-мж к'к'трж
 кес'крека с'фнга а т'а р ф'рѣка т'а . 8. доамне п'л'ккж-мж р
 дерѣнтат'к т'а . дерѣнтк в'р'кжмашн мѣн дер'кѹе ртре т'ѣне
 к'ал'к м'к . 9. к'к ноѹ асте р рѡстсал м'урь д'к'дев'урь . ннема
 м'урь денл'ртж . мѡрмжнтк денкнѣск гр'смазсал лѡрь . кс лим
 кнле ршепжчюне . 10. жоѹдекж м'урь зесал . с'к вазж де коѹ
 цегеле сале . доѹнж моѹлтсал некоѹржцѣ л'кнезн . к'к м'кнѣрж
 те доамне . 11. шн реселѣрж-се т'ѡцн оѹпов'кнндк р т'ѣне . р
 в'ккк коѹк'сра-се-к'урь шн ф'ѣ-верн рѹтр'жншн . шн се л'асдж
 кс т'ѣне юкнндк ноѹмеле т'к'с . 12. к'к тоѹ басрѣцн дерѣнтсал
 доамне . к'к кс армж р к'снж кѡе коѹншат-ан нѡн .

cf. 1673.

Psalm 8.

• Р сфр'кшнѣтк де к'срск . к'кнтексал лс д'к'дк . н̄ .

1. Доамне дѡмнсал нѡстрс . к'кчю датс-е ноѹмеле т'к'с пре
 тѡтк п'кмжнтсал . к'к се лсѡ м'аре ф'р'кме'кц'к т'а пре м'ан
 соѹск де чѣрю . 2. дѣ р рѡстсал т'ѣнерилорь шн соѹг'жторн сфр'к
 шнт-ан л'аѡудж . дерѣнтк дрл'цн т'кн сп'к'рсеши дрл'ксал шн
 в'р'кмашсал (!. в'р'кжм-) шн к'кзс чѣрюлѡ лоѹк'рсан (!) д'к'цете
 лорь т'але . лоѹна шн ст'клеле ч'кн тоѹ оѹрзѣтк . 4. чѣ асте
 шмсал к'к поменншн елк . сал ф'ѣюлѡ шмоѹлсн к'к ч'к'рчнцн елк?
 5. рмѣкншрат-ас елк коѹ нешкѣтк чекл де рѹерн . кс салкж
 шн кс чннстѣ к'сншат-ан елк . 6. ноѹс-ан елк спре лоѹк'рсал
 м'жнлорь т'але . тоате соѹнсе-ан с'снт ннчѡареле лоѹн . 7. шн шн
 бѡнн т'ѡцн . рнжж шн вѣта к'кмшлорь . 8. п'асжржле чѣрюлс (!),
 шн пѣцн м'к'рѣн . чѣ рмелж к'к'ржнле м'к'рнн . 9. доамне
 дѡмнсал нѡстрс к'к мѣншатѡѹ-е нсмеле т'к'с преспрѣ тѡтк
 п'км'кнтоѹк .

cf 1710.

Psalm 16.

Роѹгжчюнк лс д'к'дк . н̄ .

1. Ноѹзн доамне дѣрнтат'к м'к . ф'к'ржл'саше рсгжчюнк
 м'к . сѡкот'кнѣ роѹга м'к нс ртрс рѡстк ршепжчѡрю . 2. дѣ
 ф'аца т'а жсдецсал мѣс асе . окнн мѣн с'к к'азж дерѣнтате .
 3. ншншт-ан ннема м'к . ч'к'рчнцн-ш нѡшт'к . р ф'ѣржкншатс-

м'ан ши ноу се афлж .ртрѢ мѣне недерѣнтате . ка съ ноу грѣжскж
рѡстѢль мѣс . 4. лоуѣрѢль ѡмѣнескж . дерѣнтъ коуѡнтеле рѡстѢ-
лѢн тѣс . еоу пѣзѣн кѣиле юци . 5. сѢрѣшацие кѣакжѢтѢриле м'кле
.р кѣржриле тѢле съ нѢ се лѣгжне оуѣмѣле м'кле . 6. еоу кѣман
кѣ лоузи-мж доуѣнезѢль мѣс . па'кж оуѣкѣк тѢ мѣ . ши лоузи
коуѣнтеле м'кле . 7. .р мѣнѢнж мѣла тѢ спѣсѣѣе оуѡкѣнѣ
.р тѣне . де прѡтивѣтѡрѣн дерѣнтеен тѢле . 8. пѣзѣѣе-мж доамне
ка лоуѣк ѡкюлѢн . .р коперемжнтѢль арѣнилѡрѣ тѢле кѡаперн-
мж . 9. дѣ фѢца некѢрацилѡрѣ че м'лѢ стржстѢитѣ . вѣржма-
шии мѣен сѢфлетѢль мѣс цинѢрж . 10. грѢсѢль със .р кѣсерж .
рѡстѢль лѡрѣ грѣна тѢсѢж . 11. чѣне мж гѡнѣа акмѢ .р коуѣнѢ-
рарж-мж . ѡкѣн сън поуѣсерж пѢкаци .р пѣмжнтѣ . 12. прѣсерж-
мж ка лѣоуѣль гѢта спрѣ вѣнѢтѣ . ши ка скѣменѢль че жете де
сѣлѣшѢацие .р коѡѡара са . 13. .рѣѣе доамне .ртрѣѣн .р пѣ-
дѣкж лѡрѣ . изѣвѣѣѣе соуѣфлетѢль мѣс де некѢраци кѢ армеле
тѢле . 14. де дрѢѣн мжнѣлѡрѣ тѢле . доамне дѣ нешкѣтѣ дѣ
пѣмжнтѣ .рпѢрѣн-ѡ .р вѣаца лѡрѣ . ши кѢ аскоуѣселе тѢле
.рмпѢ-се зѣѣль лѡрѣ . сѣтѢрарж-се фѣни . ши лѣсѢрж рѣмж-
шицѣле тѣнерѣлѡрѣ сън . 15. ѡрж еоу кѢ дѣрѣнтате нѢскѢ-мж
фѣѣѣен тѢе (!. тале) . сѢтѢрж-мж кѣнѣ пѣѣѣе-ми-се слѢва тѢ.

cf. 1680.

Psalm 18.

КѣнтѣсѢль лѢ дѢдѣ . нѣ.

1. Чѣрюл споуѣне слѢва лѢ доуѣнезѢс . фѣнтѢра мжнѣлѡрѣ
лѢн споуѣсе вѣѣтѢте . 2. зѣ дѣ зѣ ржгжѢѣе коуѣжнтѣ . ши ноапте
дѣ ноапте споуѣсе рѣѣлѣпѣюни . 3. ноу-сѣ кѢвѣнтѣ нѣче зѣѣѣн чѣ
съ нѢ се лоузж глѢсѢль лѡрѣ . 4. .р тѡтѣ пѣмжнтѢль еши споуѣса
лѡрѣ . ши .ртрѢ сѢрѣшитѢль лѢмнен граюреле лѡрѣ . .р соаре
поуѣсе моуѣтарѣ са . 5. ши еѢль ка оуѣр цинере еши дер чѣларюѣль
със . вѢкѢрж-се ка ѢриашѢль алѣргж кѢле . 6. дѣ .рчѣпѢтѢль чѣрю-
лѢн еширѣк лѢн . ши тимшинарѣк лѢн .р сѢрѣшитѢл чѣрюлѢн . ши
нѢ е . чѣне се ва аскѢнде дѣ кѣлѢсѢра лѢн . 7. лѣѣѣк дѡмнѢлѢн
некинѡатѣ .рѡѡарче соуѣфл(ѣ)тѢль . мѣртѢрѣж дѡмнѢлѢн вѣдѣнн-
чѡлѣж .рѣѣлѣпѣѣж тѣнерѣн . 8. дерѣнтеле дѡмнѢлѢн дерѣнте
вѣсѣлескѣ ѣнема . зѣселе дѡмнѢлѢн де депѢрте лоуѣминѣжж ѡкѣн .
9. фѣрѣка дѣѡмнѢлѢн (!) коуѣратж лѣкѢѢѣе .р кѣкѣ дѣ вѣкѣ . жоуѣ-
дѣѣѣе дѡмнѢлѢн дѣдѣвѣѣе . ши дерѣнте депѣоуѣнж . 10. мѢн
кѢ вѣѣѣе дѣ кѣтѣ лоуѣоуѣль . ши дѣ пѣѣтрѣ кѢрѢте моуѣте . ши
мѢн дѢлѣн дѣ мѢѡрѣк ши стрѣдѣе . 11. кѣ шѣрѣсѢль тѣс ѣрѣнѣ-

це-ле . кьндь хрѣнкше-н пактѣре мсать . 12. кьдѣрк пькатель-
лор чине рцелѣкше? дѣ аскоуиселе мѣлає ксржцеще-мѣ . 13. ши
дѣ стрѣиши кѣге шерилак тѣс . съ нс мж рѣтѣксре . атоуиче
нериноватѣ вѣю фи . ши мж коурицескѣ дѣ пькатель маши .
14. ши вѣю фи р доулаче вѣе коурицетел рѣтѣсаш мѣс . ши
рѣцѣжтсра шиимѣн мѣлає ртрѣ тѣне нсрѣрк . доамне ажѣу-
тѣриулак мѣс ши изѣкѣитѣриулак мѣеу .

cf. 1651.

Psalm 31.

КѢИТЕКСАК АС ДѢДЪ ЛА.

1. Фериче дѣ чѣн чѣ лѣсарж-се фѣржлѣциле, ши лѣ се акод-
нерѣ пькателье . 2. фериче кѣрѣатѣ че ноу-н сокоти дѣмноулак
пѣкателье . нѣче асте р рѣтѣсак лоуи ршелѣционе . 3. кѣ тѣкѣуи
ши векирж-се васѣле мѣлає кемжидс-ми р тоатж зѣ . 4. кѣ
зѣива ши нѣантѣк пѣсж спре мѣне мѣна та . тоуриан-мж спре
стрѣтѣ кѣндь рѣимѣк-мж спѣнк . 5. фѣржлѣкѣрк мѣк кснѣексѣю
ши пѣкательсак мѣс ноу кѣнерѣю . зѣишк съ снсѣю спре мѣне фѣрж-
лѣкѣрк мѣк дѣмнсашн . ши тс лѣсаши нексрѣатѣсак шиимѣн мѣлає .
6. дерѣнтѣ ачѣка роатж-се цѣе тѣуци прѣк нѣдѣнѣи р кѣрма че ѣ
дѣ трѣкѣж . че р потѣишк дѣ ане моулате кѣтрѣж еак ноу се апрѣ-
цѣе . 7. тоу шиши нѣдѣкѣде мѣе дѣ скрѣкен чѣ мж цѣнк . воуѣсрѣа
мѣк . изѣкѣнкше-мж дѣ чѣж чѣ мж рѣоуициорарж . 8. рцелѣгс-те
ши дерѣгс-те р кѣлак чѣста чѣ мѣрци . рѣркѣошс спре тѣне
окѣн мѣн . 9. нс фѣрѣци кѣ кѣасак ши ва мѣкшѣоулак чѣ нѣс
мѣнтѣ . кс зѣкѣлає ши кс фѣрѣс фѣалчле лорѣ трѣуи . съ нс се
апрѣише кѣтрѣж тѣне . 10. моулате рѣне пѣкѣжтѣсашн . чѣне оуи-
кѣшиє р дѣмнсак мѣсѣркѣе рѣоуициорѣж-ак . 11. весѣлици-кѣ р
дѣмнсак ши ксѣсрѣаци-кѣ дерѣнѣи . ши лѣсѣдаци-кѣ тоуи дѣ-
рѣнѣи кс шема .

cf. 1710.

Psalm 97.

КѢИТЕКСАК АС ДѢДЪ . ЧЗ.

1. КѢИТАЦИ ДѢМНСАШИ КѢИТЕЧЕ НѢАУ . кѣ мншше фѣкѣ
дѣмнсак . спѣкѣи еак дерѣнта ашн . сшгѣксара сѣнѣга ашн .
2. снссѣ дѣмнсак снспѣиѣ сѣ . ритрѣ анмѣн дѣсконѣри дерѣн-
татѣк сѣ . 3. помѣни мѣлодѣтѣк сѣ ас ѣаковѣ . ши дѣдѣкѣрѣсак
сѣс кѣсѣен ас шлак . кѣзсрѣж тоате ксмпѣитѣе пѣмжнтсашн
спѣиѣа зѣсашн нѣетрс . 4. стрѣиаци зѣсашн тѣтѣ пѣмжнтсак .

кѣнтаци ши вѣкѣраци-вж ши кѣнтаци . 5. тóтк кѣнтаци
 двамнѣши ꙗ четери . ꙗ чѣтери ши кѣ глѣсѣреле кѣнтѣрипорѣ .
 6. ꙗ вѣчинеле фѣрекате кѣ глѣсѣре . вѣчине дѣ корнѣ . стрѣгаци
 ꙗнтрѣ ꙗнтратѣ дѣмнѣлѣ . 7. съ се рѣдѣче мѣрѣ ши пѣнѣлѣ
 ен . тоатѣ лоуѣмѣ ши тоци чѣ вѣоу спрѣнѣк . 9. рѣсѣреле пѣксѣ-
 ворѣ кѣ мѣжѣнеле дѣпрѣвнѣж . кѣдрѣн воуѣсѣра-се-ворѣ дѣ фѣца дѣмнѣ-
 нѣлѣши . 9. кѣ вѣне . кѣ вѣне съ жоуѣдече пѣмѣнтѣлѣши . съ жѣс-
 дече ꙗ тоатѣ лѣмѣ ꙗ дерѣптате . ши ѡмѣнѣлорѣ ꙗ дѣрѣпѣѣ.
 cf. 1680.

Psalm 99.

Кѣнтѣкѣлѣ лѣ дѣдѣ . ꙗ исповѣдире . чѣ.

1. Стрѣгаци двамнѣлѣши тóтк пѣмѣнтѣлѣ . 2. лѣкѣраци
 двамнѣлѣши ꙗ вѣсѣлѣе . ꙗнтраци ꙗнтрѣжнѣлѣ ꙗ воуѣсѣрѣе . 3. съ
 цѣнци кѣ двамнѣлѣ елѣ ꙗ зѣлѣ нѣстрѣс . елѣ фѣче нѣн ꙗ нѣ нѣн .
 ꙗ нѣн ѡмѣнѣн лѣши ши ши пѣксѣнтѣ лѣши . 4. ꙗнтраци ꙗ оуѣша
 лоуѣн ꙗ исповѣдире . ꙗ кѣрѣцѣлѣ лѣши ꙗ кѣнтѣри . исповѣдѣнци-вж
 лѣши ши лѣсѣдаци ноуѣмеле лѣши . 5. кѣ доуѣче ꙗ дѣмнѣлѣ ꙗ вѣкѣ
 мѣсѣрѣрѣк лѣши . ши пѣнѣж ꙗ нѣкѣмѣ ши нѣкѣмѣ дѣдѣвѣрѣлѣ лоуѣн .
 cf. 1710.

Psalm 150.

(рн.)

1. Лѣоуѣдаци зѣлѣ ꙗ фѣнѣци лѣши . лѣсѣдаци елѣ ꙗнтрѣс
 ꙗкѣртошарѣк сѣлѣен лѣши . 2. лѣсѣдаци елѣ ꙗ сѣлѣле лоуѣн . лѣоуѣ-
 даци елѣ доуѣж прѣк моуѣлѣж мѣрѣнѣрѣк сѣлѣен лѣши . 3. лѣсѣдаци
 елѣ ꙗ глѣс дѣ воуѣчннѣс . лѣсѣдаци елѣ ꙗ ѡтѣлѣнѣн ши чѣтѣкри .
 4. лѣсѣдаци елѣ ꙗ тѣмѣпѣне ши зѣбрѣре . лѣсѣдаци елѣ ꙗ стрѣуѣне
 ши ѡрганѣ . 5. лѣсѣдаци елѣ ꙗ кѣлѣпѣте воуѣне глѣсѣоуѣре . лѣсѣдаци
 елѣ ꙗ кѣлѣпѣтѣ кѣ стрѣгарѣе . 6. тоатѣ дѣхѣнѣлѣ съ лѣсѣде дѣмнѣлѣ .
 cf. 1710.

Deuteronomium c. 32.

Кѣнтарѣк лѣ мѣвѣнѣ дѣдѣлѣ лѣкѣе .

1. ꙗ амѣнте чѣрѣюлѣ ши грѣнѣ-вою . ши съ лѣсѣж пѣмѣнѣ-
 тѣлѣ коуѣвинѣтеле рѣбѣтѣлѣши мѣѣс . 2. съ се лѣрѣкѣте кѣ пѣлѣж зѣ-
 черѣк мѣк . ши дѣрѣнѣгѣ кѣ рѣдѣ граѣбрѣле мѣкѣлѣ . кѣ слѣата спрѣ
 трѣбѣкотѣ . кѣ нѣнѣж спрѣ фѣнѣк . 3. кѣ ноуѣмеле дѣмнѣлѣши кѣман .

г8-се прѣ пѣмжнтѣ . 25. афáрж пѣарде-и снáтж шñ дѣ ꙗ кáсж
 фрѣнгѣ . жоўнелъ к8 фѣкте к8 чѣ соўце . фечнóрелъ вѣтржнѣ .
 26. зñшъ : семжна-вою ен . контенн-вою дѣ wáмени пáментѣ
 лоръ . 27. ноў лоўнг8 анñ сѣ айбж . шñ сѣ н8 кáзж спр'йн-
 шñ врѣжмшн . сѣ н8 зñкж : мжна ноастрж ꙗналтж . ꙗ н8
 двмнслъ фѣче ачѣктѣ тоате . 28. кѣ лймбж пѣрд8тж сфѣктѣ
 лете . шñ ноў ꙗ антр'жшн мѣестрѣ . 29. н8 к8цетарж сѣ ꙗце-
 лѣгж ачѣктѣ тоате . сѣ прїймѣскж ꙗ врѣмж чѣ вñне . 30. к8мъ
 гонѣце оўнслъ мñн . шñ дбн рѣдикж шнт8нѣрече . сѣ н8 дбм-
 нслъ дѣде ен шñ двмнслъ придѣдñ ен . 31. н8 сѣнтѣ зѣнн
 лоръ кá д8мнезеслъ нбстр8 . ꙗ драчñ нбпрн неꙗцеленн . 32. дѣ
 вñнле содм8шн вѣа лоръ шñ вñца лоръ дѣ гбморъ . стр8г8р8лъ
 лоръ стр8г8рѣ дѣ фѣаре . стр8г8рѣ амáръ лоръ . 33. мѣнñа змес-
 л8н вñнслъ лоръ . мѣнñа аспїдеен невñндекатж . 34. н8 ачѣктѣ
 тоате ад8нарж-се лá мñне шн печетл8нрж-се ꙗ вñстн8реле мѣле?
 35. ꙗ зн дѣ врѣжеѣ е8 дá8-лж . ꙗ врѣме кѣндѣ ꙗшела-се-ка
 пñчор8лъ лоръ . кѣ апроапе ꙗ зñва пернрѣен лоръ . шн престоирж
 гбтовннцелѣ воастре . 36. кѣ жоўдекж дбмнслъ wáменилоръ
 сѣн . шñ дѣ шѣрѣн сѣн роагж-се . кѣ вѣз8 ен слѣвнндѣ шñ ꙗм
 прѣдарѣ трáшн скрѣвннн . 37. шñ зñсе двмнслъ : шв сѣнтѣ
 зѣнн лоръ чѣн чѣ оўповѣнñ спр'йншн . 38. чѣ грáс8лъ к8мжндѣ-
 рилор8-лá мж.ꙗкцн шñ вѣкцн прнноаселе лоръ . сѣ ꙗрѣе шñ сѣ
 аж8те вбaw . сѣ фѣе воaw кóпернторн . 39. веденн веденн кѣ е8
 сѣнтѣ . шñ ноў ꙗ доўмнезес трѣкѣндѣ дѣ мñне . е8 оўчннгѣ шñ
 вѣ8 фáкѣ . вáтѣмъ шн е8 вñндекѣ . шн н8 ꙗ чñне скоате дѣ
 мѣнннле мѣле . 40. кѣ рѣдика-вою ꙗ черю мжна мѣ шн
 ж8рамж-вою к8 дерѣпта мѣ шн зñкѣ : вѣ8 е8 ꙗ вѣкѣ . 41. кѣ
 аск8цн-вою кá ф8ацѣр8лъ спáтá мѣ . шн прїймн-ка ж8децѣ мжна
 мѣ . шн да-вбю извѣндѣ спрѣ драчñ мñен . шн чѣе чѣ мж
 оўржскѣ дá-вбю . 42. адѣпа-вою сѣмѣтеле мѣле дѣ сѣнце . шн
 армеле мѣле мж.ꙗкá-ворѣ кáрне . дѣ сѣнцелѣ вѣтѣмáцнлоръ . шн
 прѣдарѣ дѣ кáпетеле ж8дечнлоръ лймблоръ . 43. веселнцн-вж
 чѣрюреле депреоўнж шн сѣ се ꙗкнне л8н тбцн ꙗце (рñн) л8 доўм-
 незес . веселнцн-вж лймбнле к8 wáменн лоўн . шн сѣ се ꙗврѣ-
 тошазе л8н тбцн фñнн л8 доўмнезес . кѣ сѣнцелѣ фñлоръ сѣн
 шñ врѣжеѣа лоръ извѣндн . шн да-ка врѣжеѣа драчнлоръ . шñ
 челоръ чѣ оўржж елѣ дá-ва . шн к8ржцн двмнслъ пѣмжнт8лъ
 wáменилоръ сѣн .

ноу маж дѣсеть . голк ерѧ ши нѣ фрѣжватк мине . лѣнцедк ерѧ ши . р темницѧ ши ноу сокотитк мине . 44. атоуиче вѡр рѣс-ноуиде лоуи ши ачѣл грѣшндѣ : доамне ! кѣндѣ-тѣкмь кѣзоутк флѧмжндѣ сѧѣ сѣгѡс . сѧѣ стрѣннк . сѧѣ голк . сѧѣ колнакѣ . сѧѣ . р темницѧ . ши н'амь сѧѣжигтк цѣе ? 45. атоуиче ва рѣенѣиде лѡр грѣшндѣ : адекѣрѣ грѣсѣскѣ волаѡ . кѣ ноу фѣжѣици оуѣндѧ де ачѣиши мнѣтоутѣн . нече мѣе фѣжѣици . 46. ши вѡр мѣкрѡе ачѣл . р моуѣнка вѣчнѧлѡр . е дерѣнѣиши . р вѣѧца де вѣкѣ .

Luca VI, 17—36. зач кѣ . кѣ . кѣ .

17. (Ѧ вѣкмѧ ачѣлѧ) ста Іс . ла оу . р лѡкѣ тѡѣма . ши нѣрѡдѣ оуѣнѣиши лоуи . ши моуѧтк моуѧици ѡламени . де . р толатѣж ѡвренѧ ши Іерѣсѧммь ши де прѣспре марѣ тѣрѣѧ ши сѣ-доноуѧ , че кѣнѣсе се аскоуѧте елѣ ши сѣ се кнѣдече де некѡлае лѡр . 18. ши кнѣшѣици де дѣхѣ некѣратк . ши се кнѣдека : 19. ши тотѣ нѣрѡдоуѧк кѣѣста сѣ се апрѡиѣ де елѣ . кѣ тѣрѣе де . р ел ешиѧ . ши се кнѣдека тоци . 20. ши ачѣла рѣднкѣж ѡкѣи лоуи ла оуѣнѣиши лѣи , грѣи : фѣрекаци мѣкѣрѣи , кѣ а воластрѣж ѧсте рѣнѣрѣиѧ лѣ доуѣмнезѣс . 21. фѣрекаци флѧмжнѣиши акмѣс , кѣ сѣтѣсѣра-се-вѡр . фѣрекаци чѣл че пѧжнѣк акмѣс , кѣ рѣде-вѡр . 22. фѣрекаци фн-вѣици , кѣндѣ вѡр оуѣрѣ вѡн ѡламениши . ши кѣндѣ вѣ вѡр дѣспѣрѣици , ши вѡр рѣнѣста . ши вѡр порѣкѧи ноуѣмеѣе вѡстрѣс , кѣ е рѣс дерѣнтк фѣѡл ѡламенѣскѣ . 23. воуѣсѣра-вѣж-вѣици . ртрѣчѣк зи ши вѣици жѣкѧ . шѣж амѣ пѧлаа воластрѣж моуѧтѣж е ла черѡре , доуѣж ачѣл амѣ фѣжѣк прѡрѡчнѧлѡр пѣрѣнѣиши лѡр . 24. ван де вѡн вѡгацнѧлѡр кѣ се ва кѣсѣрѧ мѣжнѣжитѣсѣра воластрѣж . 25. ван де вѡн сѣтѣшѧлѡр акмѣс . кѣ флѧмжнѣиши-вѣици . ван де вѡн рѣжѣкторнѧлѡр акмѣс , кѣ сѣсѣпнѧ-вѣици ши пѧжнѣе-вѣици . 26. ван де кѣндѣ кнѣе зѣкѣ волаѡ тоци ѡламениши . доуѣж ачѣл амѣ фѣжѣк прѡрѡчѣиши мнѣнѣнѡишиши пѣрѣнѣиши лѡр . 27. че волаѡ грѣсѣскѣ лоу-зици : юкнѣици драчѣиши вѡици . кнѣе фѧчѣици чѣл чѣкѣс оуѣрѣжѣтѣ вѡн . 28. вѧлѡсѡловнѣици чѣл че вѣж вѧлѡстѣмѣж . роуѣгаци де чѣл че фѧкѣ волаѡ ѡкнѣдѣж . 29. чнѣе тѣ ва оуѣндѣ . р воуѣкѣж дѣж ши алаатѣж . ши дѣ-ици ва лѣѧ кѣнѣмѣжнѣтоуѧ , ши кѣмѧшиа ноу-и апѣра . 30. тотѣ че ва чѣре дѣла тнѣе дѣ-и . ши чнѣе-ици ва лѣѧ ла тѣс нѣ-лѣ . ртрѣка . 31. воуѣмь вѣици сѣ фѧкѣж волаѡ ѡламениши , ши вѡн фѧчѣици лѡр ашижѣдѣрѣк . 32. ши сѣ аци юѣн чѣл че юѣсѣскѣ вѡн че фѡлѡсѣк ѧсте волаѡ ? ши амѣ пѣкѣжѣтѡишиши юѣсѣк ен юѣсѣскѣ . 33. ши сѣ аци фѧче кнѣе чѣлѡра че фѧкѣж волаѡ кнѣе че фѡлѡсѣк

жесте водъ? . ши амѢ пѣкжтошн ачкѡ факъ . 34. ши съ аци
 .ррѢмѢста дела чед че ациптаци съ лѢаци . че фолосъ жесте
 водъ? ши амѢ пѣкжтошн пѣкжтосѢль .ррѢмѢст'кзъ . ка съ
 прїнаукскѡ токма . 35. .рѢъ ювници драчн коирн . ши винѢ фа-
 чеци ши .ррѢмѢстаци ши немикѡ нѢ ациптаци . ва фн плата
 водѢтрѡ моуѡтѡ ши фн-вѢци фїнн дѢ соуѢ . кѡ ачѢла дѢлче
 жесте прѢспре чед недѢачн ши рѡни . 36. фнци амѢ милосрѣзи .
 кѡ татѡлк вѢстрѢ милосрѣдѡ жесте .

Joan I, 1—17. зач . ѿ.

1. ДѢ .рчѢпѢтѡ ерд коувѡнтѡ . ши коувѡнтѢль ерд кѡтрѡ
 доумнезѢ . ши доумнезѢ ерд коувѡнтѡ . 2. .патѡ ерд дѢ .рчѢ-
 пѢтѡ кѡтрѡ доумнезѢ . 3. тоатѢ ачкѡкѡ фѢрѡ . ши фѡрѡ дѢ
 ель . нимѡкѡ нѢ фѢ че фѡу . 4. .ртрѢ ачѢста вїацѡ ерд . ши вїаца
 ерд лоуминѡ ваменнѡр . 5. ши лоуминѡ .ртрѢ оунтѢн'крекѡ
 лоуминѡ . ши оунтѢн'крекоуѡ ель ноу-ль приндѡк . 6. фѢ оуѡ
 ѡмѡ тримѢскѡ дела доумнезѢ . ноумеле лѢн Іѡаннѡ . 7. ачѢста
 винѢ .ртрѢ мѡртѢрїѢ . дѢ съ мѡртѢрїѢскѡкѡ дѢ лѢминѡ . тоци
 крединицѡ съ анѢѡ лѡр . 8. ноу ерд ачѢла лоуминѡ , че съ мѡртѢ-
 рїѢскѡкѡ дѢ лоуминѡ . 9. ерд лоуминѡ адеверитѡ . че лоуминѡ
 тоци оаменнѡ . веннѢ .ртрѢ лоумѢ . 10. .ртрѢ лоумѢ ерд ши
 лѢмѡкѡ ачѢлѢѡ фѡу . ши лоумѡкѡ лѢн ноу-ль коуноирѡкѡ . 11. .ртрѡ
 лѢн винѢ . ши ан лѢн ель нѢ прїимирѡ . 12. кѡци прїимирѡ ель
 дѡдѢ лѡр ноутѡкре фѢчорн лѢ доумнезѢ съ фїѢ . крѢзѢрѡ .ртрѢ
 ноумеле лоун . 13. ши нѢ дѢ .р сѡнѢ . нечѢ дѢ .р похѡта троу-
 пѢлѢн . нечѢ дѢ .р похѡтѡ вѡрѡѡтѡскѡкѡ . че дела доумнезѢ се
 нѡскоуѡ . 14. ши коувѡнтѢль троунѡ фѢ . ши лѡкѢнѡ .ртрѢ нон .
 ши вѡзоумѡ слава лѢн . славѡ ка оунѢль нѡскоутѡ дѢ .р пѡрин-
 телѢ . .рпѢстѡ дѢ доуѡчѡкѡ ши дѢ адеѡкѡрѡ . 15. Іѡаннѡ мѡртѢ-
 рїѢн дѢ ель . ши стрнѡ гѡжн : ачѢста ерд чѡкмѡ зискѡ : че доунѡ
 минѢ ва веннѡ наннтѡкѡ мѡкѡ фѢ . кѡ машинѢ дѢ минѢ ерд . 16. дѢ
 .рпѡутѢль лѢн . нон лѢѡм . ши доуѡчѡкѡ дерѢптѡ доуѡчѡкѡ .
 кѡ лѡце лѢ МѡвѢн датѡ фѢ , дѢлѡца ши адеѡкѢль ІѢ . ХѢ . фѢ .

Joan XIX, 6—24. зач : ѿ.

6. (.р вѡкмѡ ачкѡ) сѢать фѡкѢрѡ ман марн прѢци ши
 вѡтрѡннн прѢ ІѢ . ка съ оучнѡ ель . ши вїнерѡ кѡтрѡ Пилѡтѡ .

грѣхъ : ж-акъ ж-акъ рѣстигнѣ ель . грѣхъ мвр Пилатъ : лоуацн-акъ
 ель вон ши-акъ рѣстигнѣци . лоу амоу ноу афлаи . ртрѣ ель винѣ .
 7. рѣспоуисерѣ—лоуи Юудени : нѣн д'кѣе акъмъ , ши пре а'ѣе
 нѣастрѣ датгору жете а мѣри . къ елс-ши се фаче фѣол ас
 доумнезѣс . 8. е к'ндѣ асзи Пилатъ ачестъ коуѣжитъ , врѣтѣс-
 се тѣмс . 9. ши ртрѣ . р претврѣ нрѣ . ши грѣхъ ас ѿ : де оунде
 ери тѣс ? 10. е ѿ . рѣспнскъ нѣ д'кѣе аси . грѣхъ амс аси . Пи-
 латъ : мѣ нѣ грѣци ? ноу цѣи къ нѣт'крѣ амъ а те рѣстигни,
 ши нѣт'крѣ амъ а те ажа ? 11. рѣспнсе ѿ : н'арѣ ак'ѣ нѣт'крѣ
 неч оуноуа спре мине , де н'арѣ фи датѣ де соуск . дерептѣ
 ач'ка мѣ к'ндѣрѣ цѣе , ман марѣ нѣкѣатъ ан . 12. де ачѣа
 къста Пилатъ съ ласѣ ель . ѿдени ерига (! л. стрн-) грѣхъ :
 де вери ажа ачеста , нѣ ери соуцъ ас кесарѣ . тоци , чине се
 фаче . рпѣратъ , прѣтигнѣсе ас кесарѣ . 13. е Пилатъ лоузи
 ачестъ коуѣжитъ ши нѣзѣс ла жоудекатѣ ла оуѣ (! л. оу.р)
 мѣкъ че се ке(ма) анѣстрѣтѣнъ . е врѣаѣе гавлод . 14. ерѣ
 вѣнери париле . часоу ерѣ ва ла шасе . грѣхъ Юуденлор : ѣтѣ
 . рпѣратѣа кѣтрѣ ! 15. еи стрнгарѣ : ж-акъ ж-акъ рѣстигнѣци
 ель . грѣхъ лорѣ Пилатъ : рпѣратѣоуа кѣтрѣ вон рѣстигни ?
 рѣспнсерѣ ман марѣи прѣци : нѣ акъмъ . рпѣратъ , фѣрѣ кесарѣ .
 16. атѣче д'кѣе-акъ ель мвр , де съ-акъ рѣстигнѣскѣ . аѣарѣ ѿ .
 17. ас ч'к-акъ ши нѣрта крѣч'к аси . шнрѣ ртрѣ оуѣ (! л. оу.р)
 мѣкъ , кемасе аакъ цѣстѣаши , че се грѣаѣе голгоа . 18. оунде
 рѣстигнѣрѣ ель , ши кѣс ноуѣоуа ши аацн ден де . рколо че ши
 де . рколо е . р мнѣлокъ ѿ . 19. скрнсе ши о скжидѣр'к Пилатъ ,
 ши нѣсе ла крѣче . ерѣ скрнскъ : ѿ . назарѣиноуа , рпѣратѣа
 Юуденлор . 20. ачестѣ скжидѣр'к мѣацн четѣа де . р Юуден,
 къ анѣане ерѣ лѣкѣакъ де четѣте оунде рѣстигнѣрѣ ѿ . ши ерѣ
 скрнскъ : врѣаѣе , грѣчѣе , ачѣгнѣци . 21. грѣхъ ас Пилатъ
 ман марѣи прѣци : нѣ скрне . рпѣратѣоуа Юуденлор . че къ ачеста
 зисе : рпѣратъ скнѣ Юуденлор . 22. рѣспнсе Пилатъ : че
 скрнскъ , скрнскъ . 23. е вѣннѣи к'ндѣ рѣстигнѣрѣ ѿ . аѣарѣ
 вѣннѣитѣе аси . ши фѣѣрѣ патрѣ нѣрѣци , чине-шкъ кѣ вѣннѣи
 парте ши тѣмварюа . ерѣ тѣмварюа нѣѣсѣтѣ , де сѣск оурзнтѣ .
 24. зисерѣ кѣтрѣ шнн : съ нѣ спарѣемъ ель . че съ арѣнѣжѣмъ
 сорци пре ель коуи ва фи , съ се нѣжнѣдѣскѣ скрнѣтѣра че се
 грѣхъ : рпѣрѣнѣрѣ вѣннѣитѣе м'кле мврѣ-шкъ , ши пре тѣмвар-
 юа мѣс арѣнѣкарѣ сорци . вѣннѣи амс ачѣста фѣѣрѣ .

Фраціи мѣи! маниѣ ачерѣи агангелѣи ера домислѣ до-
женитѣ коумѣ съ адѣнѣмъ ши съ стрѣицѣмъ комолара ноастрѣ
р черю, коумѣ съ нѣ акѣмъ ннемѣ минитѣ ла комолара пери-
тоаре анчк пре пѣмѣитѣ . аша акмѣ рвацѣ-не хс зикѣндѣ :
кѣстацѣ, коумѣ минитѣ роастрѣ съ нѣ аѣсацѣ, ници съ кѣгацѣ
пре лоукрѣре трѣжѣтоаре, ши де честоуи пѣмѣитѣ . въ минитѣ
роастрѣ р тоате лоукрѣреае исте, коумѣ исте шюла трѣнѣ-
лѣи лоумниѣ, ши кѣмъ окюла ка-лѣ вери стрѣика ши вери шрѣи,
тотѣ троупѣслѣ тѣс ва минѣи р оуитѣнѣкрѣкѣ . ашиждѣрѣ ши
минитѣ та дѣка вери да пре стрѣицѣрѣ комоларѣи, лоумниѣ
вѣициен ноу вери нѣтѣк кѣцинга, ши вери рѣмѣла рѣтрѣс оуитѣ-
нѣкрѣслѣ мѣрциен . адоара(!) ачѣстѣ лоукрѣс адевѣрѣкѣзѣ зикѣндѣ,
коумѣ ноу нѣтемѣ а дѣн домни салѣи . атрѣа шара рѣкѣцѣ,
съ нѣ грижнѣмъ де вѣаца ноастрѣ, че вѣмъ кѣ, нече де троу-
пѣслѣ нѣстрѣс р че не вѣмъ рѣрѣжѣка, кѣче кѣ е оуѣ аѣкрѣс де-
шѣртѣ . че съ чѣремѣ маниѣ рѣпѣрѣжѣцѣа аѣ доумнѣзѣс ши де-
рѣнтатѣк аѣи, ши ачѣкак тоате адаѣѣе-се-ворѣ ноау.

Dumineca X după anul nou.

Luca XIII, 10—17.

Фраціи мѣи! р частѣ еѣглѣе де аетѣзи виндежѣ Іс . ш
мѣаре че ерѣ рѣдрѣчитѣ ши шлоагѣ, де шитѣ-спрѣ-зѣкѣ аи . р зи
де сѣмѣжѣтѣ . шрѣ фарисѣи мѣрѣсѣа, дѣрѣнтѣ че ерѣ сѣмѣжѣтѣ
шрѣ Іс . рѣкѣцѣ : коумѣ сѣмѣжѣта а фѣче шаменишор винѣ, поутѣмѣ
фѣче . ши кѣ ачѣка немѣкѣ нѣ грѣшим . рѣитрѣварѣ : сѣмѣжѣта р
че кипѣ ера жидовнишор ? ши дѣрѣнѣ аѣ шѣрѣжитѣ, ш' аѣ аѣсатѣ
доумнѣзѣс ? Рѣспоуѣнѣ . карѣ коуѣнитѣ ера скрѣсе де доумнѣзѣс
пре доау такае де шѣтрѣ р врѣхѣслѣ моуитѣлѣи де Синаѣ,
карѣ-лѣ дѣде жидовнишор, пре мѣуѣен прѣрокѣ . рѣи а патра шѣрѣ-
жѣ . аша грѣжѣи доумнѣзѣс : шѣменѣиѣ коумѣ р зи де сѣмѣжѣтѣ
съ сѣициѣи . а шѣсе зилѣ вери аѣкра ши вери фѣче тоате лоу-
крѣрѣлае тале . шрѣ рѣи а шѣнтѣк зи . кѣрѣк аѣте сѣмѣжѣта дом-
нѣаѣи . аѣмнѣзѣсѣаѣи тѣс . р карѣ нѣ фѣче нече оуѣ лоукрѣс .
ници тѣс . ници фѣчѣрѣслѣ тѣс . ници фѣта та . ници салѣга та .
ници салѣжѣника та . ници марѣха та . ници стрѣиноуѣл , карѣле ва
фѣи рѣтрѣс шѣрѣциѣе тале . кѣ рѣ шѣсе зилѣ аѣ фѣкѣстѣ доумнѣзѣс
черюлѣ ши пѣмѣитѣс . мара ши тоате че сѣнтѣ рѣтрѣс а . шрѣ
а шѣнтѣк зи сѣкѣ шѣдѣицитѣ . дѣрѣнтѣ ачѣка шѣагѣословит-аѣ
домислѣ зилѣ сѣмѣете ни . ши ш аѣ сѣициѣи пре а . ачастѣ

порѣжнѣкъ кѣ тѣрѣе маре цинѣрѣж жидовѣн . коумь ничи оуж
 лѣкрѣ нѣ фѣкрѣрѣ . рн ачѣка зи . че лѣсарѣж тотѣ лоуѣроуѣлѣ лѣр
 . рн апон . ши лѣр маре гриже ердѣ де слоужба лѣ доумнезеѣ .
 де жрѣтѣе ши де роуѣжчюне . ши де милостенѣе . асте скрнск
 . р картѣ лѣ мѣрси прорѣкъ . коумь оуж ѣмь . р зи де сѣм-
 бѣтѣж . кѣлѣкъ неѣе ашкѣн . ши неѣе соуѣрѣкле адѣна . коумь
 сѣ факѣж фокѣ . порѣжнѣи ѣрѣж доумнезеѣ . ши принсерѣж пре елѣ
 ши тотѣ пѣрѣдѣлѣ пре елѣ кѣ пѣегри-лѣ ѣморѣрѣж ши-лѣ
 оуѣнисерѣж . Антребарѣ . дарѣж ноѣм креѣциннѣлѣрѣ , каде-не-се а
 цинѣкъ аша сѣмѣѣжѣта , ка жидовнѣлѣрѣ ? Рѣспоуѣнск . ноѣм кре-
 циннѣлѣрѣ асте токмнтѣж доумнеѣкъ . р локѣлѣ сѣмѣете ен .
 сѣ нѣ цинѣмь . ртрѣоуѣна ка жидовѣн . ши мѣлатѣ леѣи але лѣ
 мѣрси коумь лѣ фостѣ ши жрѣтѣеѣе лѣр . ноумѣн пѣнѣж ла
 наѣрѣрк ши веннтѣлѣ лѣ Ис . Хс . коумь лѣ прорѣчитѣ шѣлѣ
 грѣнтѣ сѣнѣци прорѣчи . коумь лѣ фостѣ лѣсѣтѣ де доумне-
 зеѣ . Антребарѣ . рче кнѣнѣ вѣмь дарѣж нон сѣрѣба адѣмнека ?
 Рѣспоуѣнск . нѣ нѣмѣн кѣ шѣдѣкрѣк ши коу лѣсарѣк лоуѣрѣлѣнѣ .
 сѣ не . рѣмѣрѣжкѣмь . р чѣкле вѣшминѣте мѣнѣ боуѣне . сѣ шѣдеѣмь
 соуѣтѣ пѣрѣеци , сѣлѣ соуѣтѣ оуѣмерѣ , сѣ не пѣрѣжѣмь , сѣлѣ сѣ не
 сѣфѣднѣмь . сѣлѣ сѣ клеветнѣмь , сѣлѣ . р зи де сѣрѣвѣтоѣре сѣ мѣр-
 ѣемь ла крѣчнѣе , ши сѣ не рѣжѣтѣмь ка неѣе порѣн . че
 сѣрѣжѣторнѣе сѣнтѣ токмнтѣе , коумь . р але сѣ грижнѣмь де
 слоужба лѣ доумнезеѣ , ши де грижа соуѣфлетѣлѣнѣ . р шѣсе
 знѣе сѣ грижнѣмь де хрѣна троуѣлѣлѣнѣ , че ва мѣри ши ва поуѣ-
 трѣднѣ . ѣрѣж соуѣфлетѣлѣ нѣ ва мѣрѣнѣ , кѣче нѣ грижнѣмь ши сѣ
 сокотнѣмь : аша сѣрѣвѣкѣж доумнека : мѣнѣте дѣкка те верн
 скѣла дѣмѣнѣѣца . дѣ хѣрѣ лѣ доумнезеѣ , пре . р фѣюлѣ сѣлѣ
 Ис . Хс . коумь пре тнѣе лоуѣ фѣрнтѣ ши тѣкѣ хрѣнѣнтѣ . р чѣкле
 шѣсе знѣе де рѣдѣ . ши-лѣ роѣгѣж сѣ-ци ѣрте тоѣте пѣкѣтеле
 тѣле чѣкѣлѣ чѣнѣ грѣшнтѣ . р частѣж сѣнтѣжѣмѣнѣж трѣкѣтѣж . ши
 кѣ мѣсарѣкѣ та . ши кѣ тоѣтѣж фѣмѣкѣ та пѣсѣж ла вѣскрѣкѣж .
 аколо ва фнѣ поѣа гѣта кѣ неѣравѣж боуѣнѣж . че се каде поѣе ен .
 пре рѣвѣѣжѣтѣсѣра мнѣшенѣлѣрѣ . Антребарѣ : дѣрѣнтѣ кѣтѣе лоуѣкрѣре
 мѣргѣ ѣаменѣнѣ ла вѣскрѣкѣж ? Рѣспоуѣнск : дѣрѣнтѣ патрѣс лоуѣ-
 крѣре мѣргѣ ѣаменѣнѣ ла вѣскрѣкѣж . кѣмь аколо поѣа сѣ споуѣ
 коуѣжнтѣлѣ лѣ доумнезеѣ . сѣнѣта еѣглѣе . р лнѣмѣ пре карѣкѣ
 грѣескѣ ѣаменѣнѣ . сѣ нѣтемь рѣцѣлѣкѣе нон мнѣшелѣлѣкѣ . че фо-
 лѣсѣе лѣрѣ дѣкка поѣа грѣѣѣе . р лнѣмѣж стрѣннѣж роуѣмѣннѣлѣрѣ
 сѣрѣвѣкѣе де нѣ рѣцѣлѣгѣ , сѣлѣ пре алѣтѣж лнѣмѣж че ноуѣ вѣр
 рѣцѣлѣкѣе аскоуѣлѣжѣторнѣ ? коумь знѣе пѣвѣель апѣлѣ , кѣтрѣж ко-
 ринѣтѣкннѣ , рнѣ . знѣе : аша ши вѣн , кѣнѣдѣ кѣ лнѣмѣнѣ грѣнѣци

Dumineca XII după anul nou.

Luca XVII, 12—19.

Фрациѣн мѣен! ачичк вѣдемь къ драчѣн аѢ пѣткѣре маре
 .рн чен ваменн че .рмѣлж .р пѣккате дерептк ачкѣ зиче Пакель
 апостоль ла римакѣнн ч: прентрѢ пѣккателе оуѣнѣ . рнтрж .рн-
 трѢ тоѣн ваменѣн ѡскѣнѣ . ши прентрѢ грѣшалеле . моартк
 ши тоате рѣлеле ши тоате боалеле . ветошоуѣоуриле, ши фоа-
 мк ши месержатк ши тоате стржмѣжтжцнле че скѣнтк .р
 частж лоумѣ . ши ласж доумнезѢс пре драчи де словозкѣие ск
 факж вменилѡр рѣѢ . ка ск коуноащемь пѣккателе ноастре .
 де се не .ртоарчем .р кале вѢнж . де ск .рмѣлжмь .р коѡ аѢ
 доумнезѢс . коум грѣкѣие доумнезѢс ла Ісаѣа прорѡкк . мѣ :
 .ртоарчѣи-вж кѣтрж мине . кѢ тоатж ннема коастрж . ашиж-
 дерк ши Захарѣа прорѡкк .а . ашѣ грѣкѣие : .ртоарчѣи-вж
 кѣтрж мине, ши еѢ .ртоарче-мж-вою кѣтрж вои .: Еугѣнстѣ
 зиче : ши стѣтѢрж ши ачѣл .рнѣлцарж гласк грѣнрж : Ісе
 нѣстѣвнитоаре мнѣлѣие-не .: адоѡ .: ачичк авѣмь .рѣѣцж-
 тѢрж . коумь вѣмь фаче кѣндѣ ласж доумнезѢс драчѣн пре
 нон прентрѢ пѣккателе ноастре ск не педѣпѣкскж . нон ск не
 .ртоарчемь кѣтрж доумнезѢс . коумь фѣкѢрж чѣри стрикаци .
 дѣка вѣзоурж кѣ скѣнтк ваменн стрикаци, ши нимк пре ен
 нѢ поутѢ кѢржци . че стѣтѢрж де департе ши ен нѣлцарж гласк .
 стрнгарж . ши-лѣ роугарж ск-лѣ мнѣлѣскж . аша ск фачемь
 ши нон .р тоате невоиле ноастре . ск коуноащемь пѣккателе
 ноастре . ши ск-лѣ роугжмь ск не мнѣлѣскж де пѣккателе ноа-
 стре . ши ск не ажѢте де .р тоате невоиле ноастре че авѣмь
 нон . ашѣ фѣкѢ ши Давидь прорѡкк . кѣндѣ грѣши ши фѣкѢ нѣ-
 катѣ маре . кѣндѣ оуѣнсе пре Оуѣрѣа шѣ-н аѢ ѡлѣрк аѢн . доум-
 незѢс трѣмѣсе пре прорѡкк Наѡань . ла елѣ . ши спѢсе коумь ва
 моурн елѣ прентроу пѣккателе лоуѣ . Давидь коуноскѢ атѢнче
 пѣккателе лоуѣ . ши дѣка н'акѢ че фаче, елѣ рѢгж пре доумнезѢс .
 ск-лѣ мнѣлоуѣскж прентрѢ пѣккателе лоуѣ . ши ск ноу-л шѣрзж .
 атоуѣче кѣнтж чѣла ѡлѡлм .н . мнѣлѣие-мж доамне, дерептк
 маре мнѣла та . еугѣнстѣ зиче : шѣ-н вѣзѢ . зисе лѡр : нѣсѣци
 спѢнѣи-вж преѣцнлѡр, ши фоу доуѣкѣндѢ-се ен коуржцирж-
 се .: атрѣл .рѣѣцжтѢрж .: ачичк вѣдемь къ Хс . нѢ ласж
 пре нимѣ неертатѣ кѣци се .рторкѣ кѣтрж елѣ кѢ тоатж
 крѣдинца, коум аѢ фѣкѢтѣ ши чичк .р частж еугѣе рѢгжндѣ .
 кѣндѣ аѢ вѣзѢтѣ чѣри ваменн скѣрачн, ноу аѢ .рнтрѣкатѣ

моуат . чкци фккстк? чкци дересе (!) чкци лскратк? ници
 лс досждитк . ноуман кккк зисе : нксаици, споуници-вж попи-
 мур . ши еи мергкндк . еи се коуржцирж . аша не ва коуржци
 ши пре нон акмс доумнезес ши не ва ажста тоутсрора ноам .
 дкка кккмк рсга пре доумнезес . кс кредницж . ши не кккмк
 шкжси де тоате нккателе ноастре . елс не ва ажста де тоате
 неконне ноастре : оуноуак де ртр'жшии вжзс кк се коурж-
 ци . ртоарсе-се кс гласк маре . сажви доумнезес . ши ккзс жос
 пре шчодареле лоуи . лаоудж дкде . ши ачела ера Самаркнк .
 рккшисе . Ис . зисе : нс зкче се коуржцирж . дарж ноам оунде-се .
 коумк ноу се афларж сь се ртоаркж сь дк слакж лс доумне-
 зес . фкжж ачесть самаркнк? ши зисе лоуи : сколаж де те доу,
 кредница та мжитси-те . апатра рккцккмк . че чере доумнезес
 де ла нон . ккндс-не мнасаци пре нон . прентрс нккателе ноа-
 стре . ши ккндс-не ажстж ноам де ртоате неконне ши де
 ртоате ркаеле . ноу чккре немикж аатж . че ноуман сь дккмк
 харк лоуи прентрс кинеле ши прентрс мила лоуи . дерентк
 атка фодрте пажкс лс Хс . чель самаркнк . че се ртоарсе ши
 дкде харк лоуи . е пре чед алааци се мчии . ккче ноу се ртоар-
 серж сь дк харк лс доумнезес , че нсман чель самаркнк .
 ши зисе Хс . лоуи : сколаж-те ! кредница та мжитси-те . ши де
 р тоатж частк ефае гркацие доумнезес , коум лс скриск салга
 са сфитк пророк двдк . ртрс картк лоуи . мо : ши кккмж-мж
 р зива де грижа та , ши изежви-те-вою ши мь вери просажви .
 фраци драци ! штж ачиии зкче ккккаци стриваци че-и ксржци
 доумнезес . ноуман оунсак дкде ласдж лс (лс)мнезес . ши ркж
 ера нкжжнк шрж чен ноам ноу се ртоарсерж сь дк ласдж лс
 доумнезес . аша сккитемк нон акмс , дкка не дк доумнезес
 авсцие . нон сь дккмк харк лс дсмнезес . че не наре , кь е де
 коунсак нострс ши притрс лскроуа нострс . шрж нон . скрачии
 де нон . ккндс-не ажстж доумнезес ши не изежккцие де ртоате
 неконне ноастре . ши де р скржчие елс-не ркожжкцие . е нон нс
 дккмк харк лоуи прентрс кинеле лоуи . че не наре кь асте ви-
 неле нострс . ши тоци вамении . че ле наре кь авсциа ши ви-
 неле лур . кь асте де р коуноуа лур . ачед ваамши сьитк
 тоци ва неци ваамши нещеланици , коум лоу гржитк Ис . Хс .
 ш'лоу скриск слоуга са , сфитк матон . оо : дела шмк нече ш
 ноутккре ноу асте , дела доумнезес тотоу се ноате .

Fragmente de rugăciuni.

Z. Роугъчюн'к кѸ че благословим маса :· Окін тоутѸ-рора спре тине нѸдъждѸескѸ . доамне! ши тоу дан мѸ.ркаре лур .рм (!) бѸнѸ врѸме; дешкизи тоу мѸ.рна та, ши сатѸри тоате вѸнае кѸ боунѸ вое :· апон зикѸ вченашеле . ши частѸ рѸгѸ : домнѸ а тоатѸ поут'кр'к! благослов'це пре пон . ши ч'кете мѸ.рѸри кареле време съ лѸвмѸ де .р винеле тѸѸ, пре .р Іс . Хс . оуѸ домнѸ аль нострѸ . аминѸ.

И. Роугъчюн'к сас датѸлѸ де харѸ . че се зиче доупѸ мѸ.ркаре :·

Исповедници-вѸ домнѸлѸи . кѸ е бѸнѸ . кѸ пѸнѸ .р вѸкѸ мила лѸи . чене дѸ мѸнкаре а тотѸ трѸнѸлѸи . чине дѸ вите-лур мѸнкаре а лур . ши пѸнлурѸ корѸнлур карен вѸамѸ пре елѸ . нѸ .р тѸрїѸ калѸлѸи , нече .р флѸере бѸратѸлѸи бѸнѸ врѸкр'к лѸи ва фи . боунѸ врѸкр'к домнѸлѸи спре чед . че се темѸ лѸи . ши спре чед че нѸдеждѸескѸ спре месер'кр'к лѸи :· апон съ зикѸ вченашеле :· ши ачастѸ роугъчѸне :

ХарѸ дѸмѸ цѸе доумнезеѸ . татѸлѸ . пре .р домнѸлѸ нострѸ Іс . Хс дерепт тотѸ винеле тѸѸ . че вѸези ши .рѸгрѸцири .р вѸчїѸ в'кѸлѸи . аминѸ.

IX.

1581.

Карт'к чѸе се кѸелѸ еѸглїе кѸ .рѸцѸтѸрѸ . . . . .

. . . . . БрашовѸ . . . . .

. . . Ши сѸс сѸврѸшитѸ лоуѸрѸлѸ ла w мїе фїѸ.

(Folio nepaginat, 39¹/₂ quaterniuni.)

Matei VI v. 14—21. ЕѸглїе wt матѸи . глаѸа . зї . (Fol. 46—48.)

14. Зїсе дѸмнѸлѸ : сѸ амѸ вѸїци лѸсѸ ваменнлур грѸшалеле лур . лѸсѸ-ва ши воав татѸлѸ вѸстрѸ де .р черю грѸшалеле воѸстре . 15. е сѸ нѸ вѸїци лѸсѸ ваменнлор грѸшалеле лур . нече татѸлѸ вѸстрѸ де .р черю нѸ ва лѸса грѸшалеле воѸстре . 16. е кѸндѸ-вѸ постїци нѸ фїци ка аконерицин чѸе се .рнтрист'кѸж . стрѸмѸтѸшѸ фѸѸа лур . кѸ сѸ се нѸ'кѸкѸ ваменнлур кѸ се по-

шинен вина-и жете пѣкатъль . иарѣ чинста шн̄и ѡмѣнѣа елѡ ѡ
 кн̄иригѣ (!) лѡкрѡль чела бѡднѡль (1. бѡднѡль!) съ нѡ прѣк мѣ.рѣжрѣиен
 шн̄и кѣцѣиен съ не бѡкрѡмь . съ нѡ аириенѡдѡрилар шн̄и спѡркѡ-
 чюннлар съ лѡкрѡмь . шн̄и клѣветелар шн̄и оуѡркюнѣиен съ не
 тоши . къ дѣ .р ѡкѡрѡре шн̄и дѣ .р кн̄итчелѣ кѣцѣиен . дѣ .р итрѡ'
 чѣкѣк .р итрѡ' тоате некѡрѡцинле къдем . че съ не лѡрѡкѡмь
 .р дѡмнѡль Іс . Хс . къ чине се лѡракѡ .р Хс . тоате бѡнѡтѡ-
 цнле арѣ . дерепче къ кѡрѡциторю жете тѡдѡрѡр сѡфлетелар шн̄и
 трѡдѡрилар дѣ тоате кн̄ириле арѡтарѣк лѡ Хс . шн̄и неѡиѡторю
 спрѣ лѡкрѡль сѡфлетескъ . шн̄и ѡгоадѡ .р (? 1. а) трѡдѡдн съ нѡ
 фѣчем де рѣкн̄ири шн̄и дѣ нѡхѣте чѣ нѡ се кѡрн̄и . иарѣ а ѡгѡдн дѣ
 а трѡдѡдн некѡе . неѡпритѣ жете шн̄и фѡрѡ пѣкати . иарѣ чѣ сѡитѣ
 спрѣ рѣкн̄ири спѡркате шн̄и некѡрн̄иѡсе? а грижи трѡдѡль нѡ се
 кѡде шн̄и е пѣкати . дерепѣ ачѣк мѡ роѡк вѡѡ . трѡдѡль нѡ-
 маи де сѡнѡтате съ-ль грижимь . нѡ дѣ спѡркѡчюнн шн̄и де нѡх-
 теле троуѡпци съ грижим лѡдѡдѡль . шн̄и чине е неѡдѡнѡс де
 соуѡфлетѣ . кѡ кредн̄ицѡ съ-ль прн̄имм . шн̄и де чѣ грешескъ нѡѡѡ
 фѡрѡн̄и . кътрѡ нѡн тоате грешалеле шн̄и дѡтоареле съ ертѣмь .
 къ де вѣмь лѣса ѡмѣннлар грешалеле лар . лѣса-ѡа шн̄и нѡѡѡ
 грешалеле нѡстрѣ пѣрн̄ителе нѡстрѡ дѣ .р черю . къ ертѡчюнѣк
 грешалелар нѡстрѣ афла-ѡ-вѣмь . де .р ертѡчюнѣк чѣ ертѡмь
 нѡн фѡрѡннлар нѡцири . къ мн̄иѡстѣк дѡмнѡдн жете .р итрѡ' чѣѡ
 чѣ мн̄иѡсескъ шн̄и мѡстенѣа чѣ е кътрѡ вѣчн̄иѡль акѡперн̄тѡ жете .
 къ дѣ нѡ вѣмь лѣса . ертѡчюнѣе нѡвѣмь а прн̄имн̄и . къ кѡ чѣ
 мѣкѡрѡ вѣмь мѣкѡрѡ . мѣкѡрѡ-се-ѡа нѡѡѡ . ачѡстѡ амѡ дѣ доуѡм-
 неѡе глѡсн̄иторю иѡглѡстѣк мѡтѡиен рѣкѡиѡнде нѡѡѡ асѡѡн̄и .
 еѡглѡе : зн̄ице дѡмнѡль . . . . .

Luca XVI v. 19—31. *Еѡглѡе ѡт лоуѡки глѡѡа иѡ*. (Fila 26,
 foia 1^b—2^b.)

19. Зн̄ице дѡмнѡль нн̄ада ачѡста : оу .р ѡмь ерѡ бѡгати шн̄и се
 лѡрѡкѡ .р кѡ .р фн̄и шн̄и .р фн̄иѡре . вѣселн̄и-се .р тоате зн̄ице лоуѡмн-
 натѣ . 20. оу .р мн̄иѡель ерѡ нѡѡмеле-и лѡзарѣ . чѣ зѣчѣк .р нѡиѡнтѣ
 пѡрци ен лоуѡи пѡиѡн̄и де нѡиѡри . 21. шн̄и жѣлѡнѡ сѣ се сѡтѡре дѣ
 фѡрѡмѣ чѣ къдѣк . дѣ .р мѡса бѡгатѡдн . чѣ шн̄и кѡн̄ишн̄и лн̄иѡѣк
 пѡиѡриле лоуѡи . 22. фѡу дѣ мѡрн̄и мн̄иѡелѡль . шн̄и-ль доуѡсерѡ .р ѡе-
 рн̄и .р поѡла лѡ аврѡамь . мѡрн̄и шн̄и бѡгатѡль шн̄и .р грѡдн̄атѣ фѡу .
 23. шн̄и .р итрѡ' иадѣ денѡкн̄ице окн̄и лоуѡи . ачѡста де .р мѡ .р кѡ . къ-
 зоу аврѡамь де ден̄артѣ , шн̄и лѡзарѣ .р поѡла лоуѡи . 24. шн̄и ачѡста
 стрн̄иѡж . зн̄ице : пѣрн̄итѣ аврѡамѣ ! мн̄иѡѡиѡе-мѡ . шн̄и трѡмѣкте лѡзарѣ

съ шкъ оуде чѣлк дѣкретъ ман мѣнк ритр'анж шн съ ржч'кекж
 мѣмва м'к . къ мж кинсецьк . р чѣстж к'кпѣ . 25. зѣсе акраамъ :
 фѣоале ! адоу-ци амѣнтѣ къ ц'ки лсѣтъ тоу доуач'кца тѣ . р вѣаца
 та . е лѣзаръ ашѣждер'к рѣс . акмс чѣч'к мж.ржѣ-се . тоу те
 мс.рѣци . 26. шн преспрѣ тоате ач'ка'к ритре нѣн шн ритре рѣн
 пропѣте мѣре . ртѣри-се . къ дѣкрж врк съ вѣе дѣ ачѣч'к кѣтрж
 рѣн ноу шѣтъ . шнш дѣ аколѣ кѣтрж нѣн съ вѣе . 27. шн ачѣста
 стрѣж : рwt's-те амс пѣринте ! съ тремници елк . р кѣса татжашн
 мѣс . 28. амк амс чинчи фрѣци , кѣ сѣ ле мѣртѣрне'кекж . съ
 ноу шн ачѣж съ вѣе лѣ чѣстк лжкк коу моу.ржж . 29. грѣн лоуи
 авраамъ : ас мѣрсеи шн прорѣчѣн . съ аскоуате дѣ ен . 30. елк зѣсе :
 кѣ . пѣринте авраамѣ ! чѣ дѣкрж мѣрсеи чѣне-вѣ дѣ . р мѣрци кѣ-
 тр'жшнш покѣи-сѣкрж . 31. зѣсе лоуи : дѣ мѣрсеи шн прорѣчѣн
 ноу вѣр аскоуатѣ нѣче съ ѡрж чѣне ва дѣ . р мѣрци рѣе ноу
 ва ак'к кредѣнцж . :

Джкѣжтѣрж дѣ . р чѣстж сѣнтж егѣлѣе .

Доуачи амс сѣнтъ поурѣрк шн дѣ фѣлосъ доумнезецилае
 коукинте чѣлора чѣ ле сокогѣськ . ач'ка е ман вртѣвськ дѣ тоате
 шн ман моуатъ миншатж шн дѣ фѣлосъ . къ кѣте пѣрѣвѣри
 ѡле соуфлетсашн дерит'кжж шн сирѣ лоукрѣриле ч'ка'к коуиеле
 коу оуѣрдѣе шн кс драгѣте рѣдѣж-ле . шн вѣтжмжтѣршлор
 ч'ка'к р'каеле адоуце-ле киндекѣре . пѣнтрс ач'ка не.рчетать доум-
 незис поурѣрк дѣ чѣ е фѣлосъ прѣ нѣн рѣвѣж шн не чѣртж чѣ
 е сирѣ спѣсѣнѣе коуѣинцж . шн не арѣтж шн ч'ка чѣ не доуче
 сирѣ пѣрзѣре . шн ѡрж ч'ка чѣ сирѣ спѣсѣнѣе дѣ-не . шн кѣте шн
 сирѣ пѣрѣвѣри р'кае . рторкс-не кѣ дѣ амжндоаш пѣрцилае съ не
 вѣе спѣсѣнѣе . шн кѣ съ ноу ак'кмъ а грѣн къ дѣ кѣне . р (?)
 .рѣкѣатс-нкс . ѡрж дѣ ч'кае р'кае тѣкоут-ас . шн пѣнтрс ач'ка
 амк кѣзоутъ ритрс р'кае . кѣчѣ н'амк адоутъ шндоутѣрж . пѣнтрс
 ач'ка амс шн лоуѣрѣриле ч'ка'к коуиеле шн р'каеле споуѣе,
 амжндѣрора поуѣе-ле рпрѣтѣж шн дѣ тоате . шн ач'кет'к ашѣ
 сѣнтъ . къ шн ачѣстж чѣ рѣинте не жете поуѣе ает'кзи егѣлѣе
 ман кѣрк арѣтж-не шн не споуѣе . а рѣгатсашн шн а мѣшеасашн
 коу коуѣинцж . рѣкѣжндъ . шн рѣгацилор амс ритрс сѣцис,
 алта ршеажчон'к вѣцин . дѣчѣж шн фѣрждѣвменѣе а оурж
 рѣвѣж . дѣстѣлк ѡрж шн драгѣт'к ѡамешлор а сѣроутѣ . ѡрж
 неарѣци шн мѣшени рѣвѣж кѣ съ ноу кѣзж дѣ.р мѣсѣртѣте
 .р нѣѣст'к ч'ка неспоуѣе . чѣ а рѣвѣд кс тѣрѣе шн кс моуѣемитж
 рѣвѣж-н . шн коуна нѣдѣкѣе шн доуач'кца чѣ кѣ съ фѣе съ

АНЕЖ МЖ.РГЖАРЕ . КЪ АСТЕ ПОУСК РНАИНТЕ ШИ ЛОУКРДАШ БУ-
 ГАТСАШ ШИ МИШЕАДАШ ВІАЦЖ СПОУИИДЪ .Р МОУАТЕ КИНСРИ .
 ЧЕСТСА КС САЦНОУАК ЧЕ Е КОУФШИДАТЬ . ІАРЖ ЧЕСТСА КС СОУСИ-
 ШЛЕ ДЕ МЕСЕРЖТАТЕ . ШИ АМЖИДОИ АЧІРІК .Р ПРОТІВА ВІЕЦІЕН
 ПРІІМН-ВУР ПЛАТЖ . КОУМЪ .РСЕШ ЛЛЕ ЧІРІИ ЕНГАІЕ КОУВИНТЕ
 АРАТЖ АША ШИ ТРЪКЕСКЪ . .:

(Foaia din urma.) ТАТЖАК НОСТРОС ЧЕ ЕИИ .Р ЧЕРИ . СФІЦК-
 СКЖ-СЕ НОУМЕЛЕ ТІС . СЪ ВІЕ .РПЪРЖІЦА ТА . ФІЕ БОА ТА КОУМЪ
 .Р ЧЕРИ АША ШИ ПРЕ ПЪМЖИТЬ . ПІТА НОАСТРОЖ СЪЦІУСЖ ДЪ-НЕ
 НОАУ АСТКЗИ . ШИ ІАРТЖ НОАУ ГРЕШАЛЕЛЕ НОАСТРЕ КОУМЪ ЕРТЪМЪ
 ШИ НОН ГРЕШИЦАУР НОІРИ . ШИ НС НЕ ДУЧЕ .Р НЪПАСТЕ ЧЕ НЕ
 ИЗЖВЪКІЦЕ ПРЕ НОН ДЕ ХІТАКІНДАШ . КЪ А ТА Е .РПЪРЖІЦА ШИ
 ПОУТЪКРЪК ШИ САВА .Р ВЕЧІЕ . АМИНЪ.

cf. 1607.

Крединца крецинкскж.

(ibid.) КРЕЗЪ .РТРОС ДСАМНЕЗЕС .Р ТАТЖАК ПСТЪКРИНКАШ ФЪКЖ-
 ТОРИОА ЧЕРИОАШ ШИ АЛЪ ПЪМЖИТСАШ ВЪЗСТЕАУР ТСТЪУР ШИ
 НЕКЪЗСТЕАУР . ШИ .РТРОС ОУИДАШ ДОМНЪ Іс . Хс . ФІЮАК АС ДСАМ-
 НЕЗЕС ОУИДАШ НІКСЪТЬ . ЧЕ ДЕ .Р ТАТЖАК НІКСЪ МАИНТЕ ДЕ ТОАТЕ
 ВЪККСРЕ . АСАМИНЖ ДЕР АСАМИНЖ . ДСАМНЕЗЕС ДЕРЕПТЬ ДЕР ДСАМНЕЗЕС
 ДЕРЕПТЬ . НІКСЪТЬ .РСЖ НС ФЪКЪТЬ . ОУИДАШ КС ТАТЖАК , ПРЕ .Р
 ЧІНЕ ТОАТЕ ФЪКЪСТЕ СКИТЬ . ДЕРЕПТЬ НОН ВАМЕНИИ ШИ ДЕРЕПТЬ
 ИСПЪСЕНІА НОАСТРОЖ ВЕНИТ-АС ДЕР ЧЕРИ ШИ АС НІСКОУТЬ ДЕР
 ДУСАК СФІПТЬ . ШИ ДЕР МАРІА ФАТЖ ВАМЪ ФС . РСТИГНИТЪ-СЪК
 ДЕРЕПТЬ НОН СОУПТЬ ПІЛАТЪ ДЕ .Р ПОНТЬ . КИНСИТЬ ШИ .Р ГРСПАТЬ
 ШИ .РВІСЕ А ТРЕА ЗИ ДОУПЖ СКРИПТСРЖ . ШИ СЕ СОУИ .Р ЧЕРИ ШИ
 ШАДЕ'Н А ДЕРКПА ТАТЖАШ . ШИ ІАРЖ ВА ВЕНИ КС САВА А ЖОУ-
 ДЕКА ВІИИ ШИ МОРИИ . КЪ .РПЪРЖІЦА ЛОУИ НС АСТЕ ВЕРЪШИЕ .
 ШИ .Р ДХОУАК СФІПТЬ ДУМНДАШ ЧЕ ВІИИ ФАЧЕ . ЧЕЛЪ ЧЕ .Р ТАТЖАК
 ВІНЕ . ЧЕЛЪ ЧЕ КС ТАТЖАК ШИ КС ФІЮАК .РКИНАТЪ-Е ШИ САКВИТЬ .
 КОУМЪ АС ГРКІТЬ ПРІУРОЧІИ ШИ .РТРОУИНА СФІПТЖ А СЪВУРСАШ
 АПСИАУР ВЕСЪРЕКА . МЖРТСРИСКІЦЕ ОУ .Р БОТЕЗЪ . .Р ЕРТЖИОНЪ
 ПЪКАТЕАУР . АПЕПЪМЪ СКОУЛАТДАШ МІЦНАУРЪ (! I. МУРИ-) ШИ
 ВІАЦА ЧЕ ВА СЪ ФІЕ .Р ВЕЧІЕ . АМИНЪ.

ibidem.

ИЧКЕТЪ СІНТЬ . І . КОУВИНТЕ , ЧЕ ДЪДЕ ДОУМНЕЗЕС АС МІУСИ
 ПРІУРОКЪ . .Р ВРЪХДАШ МШИТЕАШ ДЕ СІНАА :

Дертѣи : ѣс скитѣ дѣмнѣсак доумнезѣс аа тѣс прѣ лѣ.ргж
 мѣне доумнезѣи стрѣиини сѣ н'ани . И дѣла : ноумеле дѣмнѣсак
 доумнезѣсак тѣс .р хѣрѣ сѣ ноу-ак ан прѣ .р гоура тѣ кѣ
 нечѣновать ноу вери фѣи . И треа : сѣркѣкж доуменика . И патра :
 тѣтѣ-тѣс ши моумж-га чинетѣкиен сѣ вери сѣ ани зиле
 моуате ши воуие прѣ пжмжитѣ . И чинѣк : сѣ ноу оуѣизи . И шѣс :
 сѣ нѣс фѣи ксркарѣи . И шѣпт'к : ноу фсра . И шптѣ : сѣ ноу фѣи
 мжртсрѣе стрѣмѣж вѣчиноуаси тѣс . И нѣла : сѣ нѣс похтерѣи вѣчѣ-
 нѣсак тѣс . а зѣкѣк : сѣ нѣс похтерѣи вѣчѣнѣсак тѣс . нече моумжре-и .
 нече фѣтѣ-и . нече фѣчѣрѣсак . нече вѣоуѣк . нече асѣнѣсак . нече немѣка
 чѣ асте аа лоуѣи .

cf. 1607.

Din Epilog. după Cipariu Anal., p. 44—45.

..... Дерѣтѣ ачѣка ѣс жоуѣжнѣсак Хрѣкжилѣ Лоуѣкѣи жѣсде-
 цѣсак дѣ .р четат'к Брашовѣсакши , ши атѣтѣ цинѣтѣсак Брѣсен . фѣо-
 арте кѣс нинѣж фѣѣркинте ши кѣс жалѣ апринсѣж дѣ мѣлатѣ желѣна
 аа ачѣстѣж лоумнѣнатѣж картѣ . дерѣтѣ ачѣка .р мѣлатѣ пѣрѣци амѣ
 .ртрѣкатѣ ши ам кѣстѣатѣ пѣкиж ѡ амѣ афлатѣ .р цара роумж-
 нѣкѣкж , аа архѣмитрополѣнтѣсак Сѣрафѣимѣ .р четатѣ .р трѣгѣ-
 више..... ши кѣс вѣоа митрополѣнтѣсакши марѣлѣши Сѣра-
 фѣимѣ нѣи ѡ дѣдѣмѣ аѣс Корѣси дѣакоуѣсак , чѣ ера мѣцѣрѣж .рвѣ-
 цѣтѣ .ртрѣачѣстѣ лоуѣкѣс , дѣ ѡ сколѣс дѣ .р карт'к сѣркѣкѣж прѣ
 аниѣка роумжнѣкѣкж , .рпрѣснѣж ши кѣс прѣдѣи дѣла вѣскрѣка шк'ки-
 мѣрѣ , дѣ лѣжѣж (I . лѣ.ргж) четат'к крапѣноуѣсакши , аноумѣ нѣи
 Иѣне ши нѣоа Мѣхан..... шрж ѣс ноу маи кроуѣци дѣ .р авѣрѣ
 чѣ-ми ера дѣрѣшитѣ дѣ доумнезѣс аа да аа ачѣстѣ аѣсѣс , чѣ дѣдѣ
 аѣши ши оуѣчиѣчиаорѣ аѣши дѣ сѣ тѣишр'кѣкж ачѣстѣж картѣ : Ѣтѣлѣ
 кѣ .рвѣцѣжтѣсрѣж.....

X.

1582.

(Cipariu. Anal., p. 46 urm.)

Палиѣ..... Ѣржѣиѣ дѣфѣне.

(4° nepaginat.)

Genesis c. I. Картѣ дѣ прѣма аѣс Мѣнѣи.

1. Дѣчиѣстѣ фѣкѣс дѣмнѣзѣс черѣоѣк ши пѣкмжнѣтоуѣл . 2. ѣ
 пѣкмжнѣтѣсак ера нѣсѣтѣю : ши .р дѣшѣртѣ . ши .рнтѣш'крѣкѣ ера

GASTER, Chrestomatie română I.

спре аджннкъ . ши дх'оуа двамнѣдн се нѣртѣ спре анж . 3. ши зисе двамнезѣс : фїе лѣминж . ши фѣ лѣминж . 4. ши вѣзѣс двамнезѣс к'аржъ фн вѣнж лѣминна . ши деспѣрици двамнезѣс лѣминна дела . рнтѣн'крекъ . 5. ши кемж лѣминна зив . ши рнтѣн'крекъсак ноапте . ши фѣ де рнтѣс с'кржъ ши де рнтѣс демжн'кцж зѣа дентѣню . 6. Ши зисе двамнезѣс : фїе тѣрїе рн мнжлокъсак апелоръ . съ деспарицѣ апеле дела апе . 7. ши фѣче двамнезѣс тѣрїе . ши деспѣрици апеле че ера де сѣптъ тѣрїе дела чѣла че ера де соупра тѣрїен , ши фѣ ашд . 8. ши кемж двамнезѣс ча тѣрїе : черюль . ши фѣ с'кржъ ши демжн'ѣцж зѣа адоа . 9. ши зисе двамнезѣс : стрингж-се апеле де сѣптъ черю рнтѣр'оунъ локъ . съ се вазж оуска-тѣсак . ши фѣ ашд . 10. ши кемж двамнезѣс оускатѣсак пѣмжнтъ . ши стринсѣа апелоръ кемж маре . ши вѣзѣс доумнезѣс къ фѣ вине . 11. ши зисе доумнезѣс : рѣд'кскж пѣмжнтѣсак ирѣж вѣрде , фѣкѣндъ сѣмжнцж . ши помн фѣкѣндъ рѣдѣсак сѣс , доупж фѣла сѣс . каре сѣмжнцж фїе рнтѣс сине спре пѣмжнтъ . ши фѣ аша . 12. ши родн пѣмжнтѣсак ирѣж ши вѣрзе . ши помн родиторн . чине рнтѣс сине рѣдѣа подмеле сале . дѣпж а са фире . ши вѣзоу доумнезѣс къ фѣ вине . 13. ши фѣ с'кржъ ши демжн'ѣцж а треа зї . 14. ши зисе двамнезѣс : фїе фѣнтѣсри лоумноасе рн тѣрїа черюлѣн . ши деспарица зѣа ши ноапт'к . ши араге сѣмане . времн адевернте . зиле ши анж . 15. съ лѣминѣзе рн тѣрїа черюлѣн . коумъ съ лѣминѣзе пѣмжнтѣсак . ши аша фѣ . 16. ши фѣкѣс доумнезѣс доав лѣминн мары . лѣминна ман маре съ сѣсжаскж зѣвен . ши лоумнина ман мнжж съ сѣсжаскж нопѣен . доупж ачкет'к ст'клеле рнжж . 17. ши нѣсе але спре тѣрїа черюлѣн . съ лѣминѣзе спре пѣмжнтъ . 18. ши съ сѣсжаскж зѣвен ши нопѣен . ши съ деспарицж лѣминна дела . рнтѣн'крекъ . ши вѣзѣс двамнезѣс , къ е вине . 19. ши фѣ с'кржъ ши демжн'кцж а патра зї . 20. ши зисе двамнезѣс : апеле съ факж ши съ род'кскж жиганїн вїн . ши насжри зѣсрѣтоаре спре пѣмжнтъ сѣптъ тѣрїа черюлѣн . 21. ши фѣкѣс двамнезѣс марн пеци , че съ кїамж кнгоуа . ши тоате фїериле , че съ клѣтескж , че рѣдирж апеле доупж фир'к са . ши тот че зѣоарж дѣпж фѣлоуа сѣс , ши вѣзѣс двамнезѣс къ е вине . 22. ши блжв але знежндъ : крѣици ши къ рнмоуацнцы . ши рнплецы апеле мжрїен . ши насѣриле рнмоуац'кскж-се спре пѣмжнтъ . 23. ши фѣ с'кржъ ши демжн'кцж а чинч'к зы . 24. ши зисе двамнезѣс : род'кскж пѣмжнтоуа жигжнїн . доупж фир'к са . докнтоаче , жиганїн , ши фїери доупж фѣлоуа лоръ . . . . . 25. ши вѣзѣс двамнезѣс къ е вине . 26. ши зисе двамнезѣс : съ фачемъ шмоуа пре кншоуа че

сѣ фїе асѣмине нѡѡ, че сѣ двамнѣскѣ пре нецїи асѣрїен, ши докитокѣсашу. насернлорѣ черюлѣши. ши живинилорѣ. ши асѣт нѣкмѣжнтѣсашу. ши спре тоцн вїермїи че се трагѣ пре нѣкмѣжнтѣ. 27. ши двамнезес фѣкс пре ѡм аси пре ѡбразѣ. пре ѡбразѣ ас двамнезес фѣкоу елѣ. вѣркатѣ ши мѣаре фѣкс ен. 28. ши двамнезес елен ен. ши зисе лорѣ : вѣрїеци ши еж. фмоуацїици, ши фмпаецн нѣкмѣжнтѣсак, ши еврѣици елѣ, ши двамнїци пре насѣрнлѣ черюлѣши, ши а тѡт(е) фїернлорѣ, че сѣ аѣргїж спре нѣкмѣжнтѣ. 29. ши двамнезес зисе : ика амѣ датѣ коаѡ тоатѣ шрка че фаче сѣмїицѣ спре нѣкмѣжнтѣ, ши тоцн нѡмїи, че ас ф сине сѣмїицѣ де фѣлоуа аси, коуа сѣ фїе коаѡ спре мїи-карѣ. 30. ши тоатѣ жнїжнїилѣ нѣкмѣжнтѣсашу, ши тоатѣ насернлѣ черюлѣши. ши тоатѣ че се аѣргїж спре нѣкмѣжнтѣ, ши тѡт ф че асѣте вїацѣ ка сѣ анѣ пре мїикарѣ. ши фс аша. 31. ши вѣзс двамнезес тоатѣ че фѣкссе : ши ера нѣк коуе. ши фс сѣрѣ ши демѣнїкїа а шасѣ зн.

Genes. c. XLIX.

1. Кїемѣ Инокѣ пре фечорїи сѣи ши зисе : адшнаци-еж. рїтр'шнѣ, коуа сѣ еси коаѡ ачѣа че ва вїи пре кои фн вре-мїлѣ вїетодарѣ. 2. адшнаци-еж. рїтр'шнѣ, ши асѣзїици фечорїи ас Инок ши асѣзїици пре Издрана пре тѣтѣлѣ вострѣс. 3. Роуенѣ нѣкѣсѣтоуа мїес дѣ прїма, тс тѣрїа мѣ, ши нѣтѣрѣ мѣ дѣ прїма фн дарѣре : маи марѣ рїгѣрїїе. 4. асене ан нѣрчесѣ ка ши апа, нс вїи фн маи дѣсшра. кѣ ан сшнтѣ пре патѡуа тѣтѣжн-тѣс, ши патѡуа мїес а'ан снѣркатѣ ес сшнѣтоуа тѣс. 5. Енмѡнѣ ши Левн сѣмѣтѣ фраци : арма лорѣ амарѣ де фсрїшии васелѣ шнїтѣдарѣ а стрнмѣжтѣїен. 6. фн сѣатоуа лорѣ нс сѣсѣкѣ соуфлетѡуа мїес, ши фн адшнарѣ лорѣ нс фїе саава мѣ. кѣ фн мѣнїа са ѡморѣрѣ пре ѡмѣ, ши фн хрѣборїа са ча шрн-тодарѣ ѡморѣрѣ пре таѡре*). 7. елѣстематѣ сѣ фїе мѣнїа лорѣ прїи че кѣ-и аша рѣкїеде (!) ши нѣрчесѡуа лорѣ, прїи че-и аша вѣртѣс. рнїгѣрїи-вою пре ен фн Икѡвѣ, ши вою адѣвѣси фн Издрана. 8. Юда тс ерїи ачелѣ : пре тїи вѡр аѣоуа фрацин тѣи. мѣна та ф черкнїилѣ вѣрѣжмашнлорѣ тѣи ва фн : рн-шнѣтѣ та се вѣрѣ плекѣ фечорїи тѣтѣжн-тѣс. 9. Юда ас тншѣрѣ : пре марѣ асѣрѣ ан сѣснт драгѣ фѣтѣ. прїи марѣ рнїнїкѣтѣсрн,

*) In margino: таѡре (1. таѣрї) мѣтѣ Шнхѣм чѣла че ас ршннат пре Днѣ. аша четѣрїе Іѡ. Златѡуст.

оди҃хниндс-те коулаши кс леоула, ши ка ши леула . чине ва де-
 щента пре ель? 10. нс се ва лса дела Юда тоагоула кржеск .
 ниче лвкцжторюль дела пичоареле лши : пкнж нс ва веин ши-
 лух чела че-н тремнцжторю . ши ель ка фи ащентарк лимен-
 лорь . 11. ачаста ва лега мкнзшнороула скс ла бсчюмслак вје
 ен, ши псюль асине ен сале кктрж вща вје ен . ла-ва рн винь
 вешмжнтоула скс, ши рн скнцеле ашнн (1. лсеи . Cipariu) ткм-
 барюль скс . 12. ман фрсмшны скнть окн ткн де ккть винсла,
 ши динци лши ман ален ввр фи де ккть лаштеле . 13. Зарс-
 лонь ва лккшн рн цжрмшриле марїен, ши лкнгж локса че стаб
 корабїле, шїе-шь ва ртинде ацонгжнды пкнж рн Сидонь .
 14. Изахар ва фи аснн таре, ши ва шедк рнтре доав хштарж .
 15. ккзс вднхна кк арж фи бшнж . ши ачель пкмжнть, коум
 ясте де доулацж . че оумереле сале ле плекж дѣ псртарк то-
 варж ши ва фи слоуга дажннж . 16. Данс ва ва (!) цюдека
 ваменїн скн ка ши алтж скмжнцж рн Ісль . 17. дань шарпе
 фїе рн кале ши аспнда р колник, ши ва мшшка ккакжюль ка-
 лслашн, коум чела че шаде пре ель сь казж рнапон . 18. доамне
 ащента-вою испититорюль ткс! 19. Гадь, рнтр'армжндс-се ва
 псрта шциле рнанште лши, ши тарж ле ва адсче рнапон . 20. Яснрь
 пкне грасж а лши . ши ва да дбачаца краилорь . 21. Нефталим,
 червь ацерь ши кс ксвинте фрсмодасе . 22. Івснфь, ва крѣце фкть
 крескжнд, ши фрсмос пре ккоутать, кк лкнгж честь изворь .
 фктеле вврь рмбела ркоаче ши рколо ксржнды пре зидь . 23. ши
 енне поате фы, сцетжторїн ворь мкнїа ши ворь оци пре ель .
 ши-л ворь досжди : 24. че дерентатк аркоула лши ва ркмжнѣ
 рнтрегь, ши мкнсла брацелор лши вор фи тари прїн мкнїле
 псткрннче алш яков : дкнчк скс рдикат пксторю ши пїатрж
 рн Ісль . 25. дела двамнезоула тктжнн-ткс а ациторюль ткс,
 ши чел псткрннкь ва бавн пре тине де соус кс бакенїле черю-
 лши, кс бакенїле афшзїмле ен де цос, кс бакенїле оунцелавр
 (1. оуце) ши згжоулашн . 26. бакенїле тктжнн-ткс ман марн-с
 де бакенїле пкрннцїлорь мїен, дшнж шфтеле рнжлїїнлорь
 чепїн лоумн ши винне пре капоула лс Івснфь, ши пре кркцетоула
 лс Назарен рнтре фрацїн скн . 27. Пеннлмнн, лшн ркшнторю :
 делннкца мкнж.ркж прадж, ши скра рпарте докжнда . 28. Тв-
 цн ачїца рн доавспрезкче семннцє а лши Ісль, ши ачаста-н
 кареле лс гржнт лор татж-скс, ккнд лс пре ен пре тоц бакнт
 кс бакенїле сале . 29. Ши поржнчн лорь, знкжнды : еоу мж
 адшн ла ваменїн мїен . рнгршнаци пре мшнє кс пкрннцїн мїен .
 30. рн пецере рдонтж каре ясте р ккмшоула лс Сфронь Хе-

XII.

1593.

(Luca Stroici: de B. P. Hăjden, Bucuresci 1864, p. 26.)

Tatăl nostru de Luca Stroici.

Parintele nostru ce iesti in ceriu, swingaskese numele teu: se vie in peregia ta, se fie voia ta, komu ie in ceru assa ssi pre pemintu. Penia noastre segioase de noai astedei. Ssi iarte noae detoriile noastre, cum ssi noi lesem detorniczilor nostri. Si nu adueze pre noi in ispite, ce ne mentuiaste de fitlanul. Ke ic a ta in peregia ssi putara ssi einstia in veezij vecilor, Amen.

XIII.

1607.

(Codex Sturdzannus, p. 196—216. — Cuvente den Bătrâni II, 99 urm.)

Catechismul.

Древаръ крецинескъ.

Древаръ . Крецинкъ еци?

Ръсноуискъ . Крецинкъ.

Д. Кареле шмвал крецинкъ?

Р. Шмоуль крецинкъ асте ачела шмъ чине ꙗ Хс . крѣде . ши вѣзжъ коуль скѣтъ токаукаеле . крѣде ерткѣонк ѡжкѣте-лоръ дела татъкъ сѣитъ домнезюу къ и се ва дѣ ꙗ харъ пре ꙗ Ис . Хс .

Д. Дела чине те кѣми крецинкъ?

Р. Де адъ Хс .

Д. Коу че вери адевѣра къ еци крецинкъ?

Р. Коу ачкѣ къ м'амъ вѣтезатъ . ꙗ ноумеле татъкоуи ши фѣолоуи ши дѣоулоуи сѣитъ ши крезъ ꙗ Ис . Хс .

Д. Коу ман моультъ . коу че вери адевѣра?

Р. Коу ачкѣ къ цѣоу рѣдѣчина крецинкѣтѣциен .

Д. Кѣте лоуѣроуре трекоуаце съ цѣи шмоуль крецинкъ?

А. Пре чине-шь дѣде домнезес ѿгѣла сѧ афарѣ?

Р. Пре фѣо-лси чель сѣитѣ . съ пре (?) чине поржичи нолу воукоурѣе ши мнлж ши ертѣчюнк пжкателур .

А. Че ѣ дѣрѣ кредница чѣм че нолу трикоуѣше съ не испѣснл?

Р. Нждѣжде р мѣла татѣлси сѣитѣ домнезес деритѣ молѣтѣк фѣо-лси чель сѣитѣ .

А. Зи кредница чѣс фѣкѣст . ѿ . апсан .

Р. Какъ де дилтѣи де фѣитѣ лоумѣи .: Врезѣ ртрѣс доумнезес р татѣк поутѣрнкоуѣк фѣкѣтѣбѣоуѣ черюлси ши алк пѣмжнтѣлси вѣзоутелурѣ ши неѣкѣзоутелурѣ . кан ал доллѣ де скѣмпаркт : ши ртроу оуноуѣ домнѣ Ис . Хс . фѣо-л си домнезес . че-оу нѣкѣстѣ дншиурѣ . рсѣ де р татѣк нѣскоут маните де тоате вѣкѣре . асмишѣ дела асмишѣ . домнезес деритѣ де р домнезес деритѣ . нѣскоут рсѣ нефѣкѣстѣ . оуноуѣк коу татѣ пре р чине тоате фѣкѣоуте сѣитѣ . деритѣ нон шл мѣиш . ши деритѣ испѣснѣе нолстрѣ ре(ни)т-аѣ де р черю . ши лоу нѣскоутѣ де р дѣоуѣк сѣитѣ . ши р Марѣл фатѣ шлѣ фоу . рѣстнѣкнншоу-сѣс деритѣ нон соуитѣ Пилатѣ де р Ноитѣ . киноуитѣ ши рропѣтѣ ши рнсе а трѣд зѣ . доушѣ скрнншоуѣк ши сѣ соуи р черю ши шѣдѣ : а дерѣитѣ татѣ-лси . ши шѣк вене-ка коу сллѣж а жоудѣка вѣиши ши мѣрѣиш . вѣ рнѣрѣжѣцѣа лоуи ноу ѣсте шѣрѣшнѣе . Какъ ал трѣлѣ де сѣицѣе : ши р дѣоуѣк сѣитѣ домнѣа че вѣи фѣче . рсѣ дела татѣк вѣне ши р татѣк ши р фѣо-л сѣ не ркннжлѣ ши сѣ сѣжнлѣк . коумѣ лоу грѣитѣ прорѣчѣи . ши ртрѣоуѣна сѣитѣ а сѣкѣорѣлоуи апсанлорѣ вѣскреѣа . мѣрѣтоурнѣкнѣ оу-р котѣзѣ сѣ сѣ шѣте нѣкѣтелѣ . ацентѣлѣ скоуѣлѣтоуѣк шѣурѣцнлорѣ ши вѣрѣ фи вѣоу р вѣчѣе . аминѣ .

А. Че ѣсте а трѣд шѣте че трѣвоуднѣе крѣшншоуѣлси . сѣ цѣе?

Р. ѣсте татѣк нолстроу че-оу р вѣцѣтѣ рсоуѣшѣ Ис . Хс . пре апсан . Млден зѣ . ши Лѣкѣ не .

А. Зи шче-нашѣ рѣмжнѣкнѣе сѣ рѣцѣлѣкѣемѣ .

Р. Татѣк нолстроу че еши р черю . сѣицѣкѣкѣсе ноу-мелѣ тѣоу . сѣ вѣе рнѣрѣжѣцѣе тѣ . фѣе вод тѣ коумѣ р черю . ашѣ ши пре нѣжнѣитѣ . шнѣа нолстрѣ сѣицѣвѣсѣ дѣ-не нолу асѣж-зи . ши шѣтѣ нолу грѣшалелѣ нолстрѣ . коумѣ ертѣ(ѣл)ѣ ши нон грѣшнцнлур нѣшри . ши ноу не доуѣе р нѣжнѣсте . че не нѣжнѣкнѣе пре нон де хнѣлѣкнѣоуѣ . вѣ а тѣ ѣ рнѣрѣжѣцѣе ши нѣтѣкрѣк ши слѣлѣа р вѣчѣе . аминѣ .

Д. Къте рѣндоуре де лоукроуре съ не коуприндемъ .р роугъчюне?

Р. Доав.

Д. Кареле-съ ачкак . ?

Р. Мил'коунтѣра ши д'атоул де харь.

Д. Че жете мил'коунтоура ши д'атоул де харь?

Р. Мил'коунтѣра жете ачка . к'нндь ч'еремъ чевд де ла домнезеѣ ши авемъ греоу ши невоиѣ ноастрѣ . сѣнтъ ноумеле ал' лоуи пре апоуторю сѣ-ль кемжм.

Д. Че ѣ д'атоуль де харь?

Р. Датоуль де харь жете ачка . к'нндоу не адоучемъ амниѣ де пре тоате ф'аптеле боуне але лоуи домнезеоу ши д'амъ харь лоуи пре .р Хс.

Д. Къте лоукроуре тревоуескы съ ф'ие .р роугъчюне?

Р. Чинчи лоукроуре . Де.рт'ки : поржич'елеле . къ домнезеоу доу поржичить ши доу л'сать съ роугъжм . Я доав : ф'ѣгъдоуи'тоу-н'коу къ не ва пре нои аска'та . Я т'реж : крединца къ тоате ф'ѣгъдоунтѣриле лоуи домнезеѣ коу кредициѣ ноуман съ ле поутемъ коупринде ла нои . Я патра : ч'крере грес ши невоие соуфлетоулоуи ши троупоулоуи . Я чинчк : .р ал коуи ноумеле тревоуаѣе съ ч'кремъ съ в'ери съ ц'ии ноуман ноумеле лоуи Ис . Хс.

Д. Къте ч'крери с'китъ .р т'ат'аль ивстроу?

Р. Шапте ч'крери с'китъ , т'рен-съ ди.р але де в'ица де в'ѣкк . п'атроу ч'крерѣ десире в'ица ач'иѣи лоуи.

Д. Че жете а п'атра п'арте че тревоуаѣе съ ц'ие крециноула?

Р. Ботѣзоуль коум доу скрисъ сѣнтоула . Мо . Бугластк . банк ман апон . оунде зисе доиноула доумнезеоула н'остроу Ис . Хс : п'ж'аѣи .р тоатѣ лоум'к .рв'ѣцаѣи тоате лимбиле котезаѣи .р ноумеле т'ат'лоуи сѣнтъ . ши таръ зисѣ .р Буглаѣ лоуи Марко банк ман апон : ч'ине в'д кр'кде ши ва ф'и котезать н'сѣснтъ ва ф'и . ч'ине тарж ноу ва кр'кде перитъ в'д ф'и.

Д. Че жете а чинчк п'арте че тревоуаѣе крециноулоуи съ ц'ие?

Р. Коумнек'жтоура дела пр'ѣств'аль . че жете скрисѣ де сѣнц'ии Буглаести мо . рз ; мрк . ѣд ; лоук . рв ши сѣнтоуль Павелъ апс'ль.

Д. Зи ч'кле коувинте.

Р. Доиноула домнезеоу Ис . Хс . доупж чинѣ м'ов шитѣ ши багословн . ши фр'жм'се ши д'кде оученич'лаво с'ки . ши зисе : лоуаѣи ши м'ж'иѣаѣи . къ ач'еста жете троупоула м'еоу . че

се д'кде дерѣиць кон . ачѣста фѣчици к'кидь вѣци фѣче поум'кна м'к . ашишдере ши п'жхарк лоуш доушж чинж ши блгослови . ши д'кде оученичларь с'ки . ши зисе : к'кци т'бци де . р тр'жись ачѣста жете снѣцелѣ мѣоу де л'куе поам . че се вѣ в'к'рсд дерѣиць кон . дерѣиць моу'лци с'к в'к се арте п'жкѣтеле . ачѣста фѣчици поу'роуриак . к'кидь вѣци фѣче поум'кна м'к . :

Скрис'ам ес попа Григорѣ дн.р М'жхачю . .р зилеле аши Бат'рь Коу'л доужарю краю . карте чирн с'к ва . ртрека коу' ал'тоу'л с'к цѣе р'кспиде . шр'к поум'жроу'л аилар . дела П'дам зрѣї . ан . дела нацѣрк аши Хс . ,ахз . ан .

XIV.

1609.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de vânzare.

(Roman 7117.)

Ес тоадер шолтозол де роман . ши с'к . вї . пр'кгарн шт там скрнем ши м'крторисна ши д'км цѣре . ко ал нестрѣ запис . ком ас винт . рнаит'к нестрѣж . Ивнанико фѣчюрюл лон каракезел де пришиг ко с'ро-са ко м'к'гд'лани . ши ко д'самитраншко вохош . ши с'ас токмит ен д'кас в'кндот . ивнанико фѣчюрюл лон каракизел . ко с'ро-са м'к'гд'лани . дерѣиць шчингк а лор . че ас авот . .р сат . р паотонери . де цинотол кр'кле-г'кторѣ а трина парте де сат . ко тот винтго . ши де . р царингк ши де . р в'кмно ши де . р п'кд'дре . ши де . р ап'к . ши де . р тот локол тот а трина ши ас ко(м)п'крат . д'самитраншко вохош . ка с'к-и хїе лон шчингк . .р в'кч'к нетр'ккот . ши ас ко(м)п'крат . дерѣнто шн (450) талери . с'к с'к цѣе . при ман маре вридиниць . ши т'крѣ . п'ч'кт враш . при ач'кето запис . ши мари м'крторѣ . чи сас т'кампаат . ртре ен поп шчюл шт внак'ши . и с'ккомн вѣст(ерник) шт вохошши . и п'к'трашко ап(род) шт рошишри . аш'к скрнем ши м'крт'срисна . ко ачѣсто запис . нис . мѣце сѣн . ка . ва'кт зрѣї .

XV.

1610.

(Anal. Societ. Acad. Rom. vol. X, sect. 2, p. 305.)

Epitaful lui Radu Buzescu.

† Частѣ . піатрѣ . пре гропа радѣлѣи вѣзекѣлѣ . ч'ас
фостѣ . маре ключѣр ктиторѣлѣ . сѣнтѣи . мѣнѣстире . ши грѣ
воалѣ лѣ волит ѣнтрѣ анѣ ши : ѿ . сѣптѣмѣни : ши с'ас
прѣставѣт . р лѣна лѣ : генарѣи . зилѣ ѿ . р зилеле вѣнѣлѣи ш
радѣлѣ воєвод . вѣт . зрѣи . крѣг сѣнѣс . ѣ . крѣг лѣнѣ . вѣ .
епакта . з.

† Кѣкѣнт де ачаст . р вѣацѣ дешарт . р рѣгате-верѣи лѣи
дѣмнѣзѣс . р зѣ ши . р нопте . четѣи верѣи фѣи кѣ че(и) дѣи . р рѣи
ларѣ чинѣ нѣ фаче лѣкѣрѣ дѣмнѣзѣскѣ (!) . р кѣиѣѣѣсе фокѣлѣи де
кѣкѣ . чинѣ-ш сѣтѣр . р минѣеле лѣи кѣѣт . р кѣмѣ-ш ѣгода трѣнѣлѣ
ши сѣ факѣ воѣа некѣратѣлѣи . ши чинѣ нѣ-ш ва да дѣи . р лѣкѣрѣк
лѣи сѣрачѣлор ши вѣскѣрѣлор (!) . р вѣвчнем . ачѣла естѣ сѣлѣга
дрѣкѣлѣи . сѣ нѣ зѣк . р нѣме кѣ еѣ . сѣнт домѣи сѣлѣ вѣдѣк . р .
сѣлѣ воєрин . кѣ чинѣ-ш дѣпре лѣ лѣи лѣкѣрѣи примѣ-ва жѣдѣкатѣ .
кѣ аколо вом стѣ рѣнѣнтѣ жѣдѣѣлѣи голѣи кѣм нѣкѣкѣт . дѣрѣнт
ачѣ фраѣиѣлѣр ! нѣ лѣкомѣрѣѣи хѣнѣлѣлѣрѣ ши лѣрѣлѣи че в . р
фачѣѣи кѣлѣ лѣрг . р ши кѣрат . р сѣре черѣю кѣ мѣстѣнѣе кѣм зѣчѣ
лѣсѣш дѣмнѣзѣс : вѣде естѣ лѣвѣѣиѣи воѣстр . р аколо естѣ ши
нѣнѣма воѣст . р .

XVI.

1614.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de vânzare.

(Ștefănești 7122.)

Еѣс воѣ (?) ѣѣфан сѣкѣ мирон . и сѣкѣ сѣстра ег(ѣ) сѣра лѣи
чѣѣ . нѣпѣта лѣи мирон . стрѣнѣпѣта лѣи вѣлѣнѣко шѣтрѣрѣюл .
ши кѣ фѣнѣлѣлѣ мѣсѣ казал . ши кѣ вѣнѣсѣ . рѣнѣнѣнѣ пре нѣн
ѣнѣм . ѣнѣм (!) ши лѣрѣкѣторѣенѣм кѣ чѣстѣс зѣпѣс . ши сѣрѣсѣрѣк .

тана пентрѸ несокотишца волстрѣ . тарѣ мѣкста зѣк, риксѣ
 чине ва врѣ де воѹиж [вѳе] тарѣ нѸ де невѳе . к'ѹи врѣ сѣ
 хѣе тоѹи оаменѣи коумоу-с ши еѸ . че кѹриани дарѸа сѣѸ аре
 де ла дѸмнезѣѸ . ѸнѸа ртрѸ кип . алктѸа' ртр'ал'т кѣишк .
 зик чѳлора че нѸ-с мѣрнтате ши вѣдѸжаор . кѣ ле пасте лорѣ
 кѣише сѣ петрѣкѣѣ ка ши мѳене . тарѣ де нѸ вѳрѣ нѸтѣ: цинѣк сѣ
 сѣ мѣрѣите . кѣ ман кѣише пасте сѣ сѣ мѣрѣите, декѣт сѣ сѣ
 лпринзѣ . тарѣ чѳлор мѣрнтате ле зик . рсѣ нѸ еѸ че дѸм-
 незѣѸ : мѸиарѣ де вѣрѳат сѣ нѸ се рнарѣицѣ . тарѣ де сѣ ва ши
 рпѣрѣи сѣ петрѣкѣѣ фѣрѣ де кѣрѳат . саѸ сѣ се рпач(е) кѸ
 вѣрѳатоуѣ . ши вѣрѳатѸа мѸиарѣ сѣ нѸ-ш ласе .

Корно рѸд . скрисѸ-в'ам воаѣ р кѹрѣте . сѣ нѸ вѣ ѳместе-
 каѹи кѸ кѳрвеле . ши нѸ нѸман кѸ кѳрвѣрѣи ачѣиѣи лѳми саѸ
 кѸ лѳкомѣи ла авѸиѣе . саѸ кѸ апѣкѣжторѣи . саѸ кѸ ркинѣкторѣи
 возилор . кѣч кѣ вѣ сѣ каде сѣ шиѹи ди.ртр'ачастѣ лѳме . тарѣ
 акмѸ в'ам скрис воаѣ сѣ [нѸ] кѣ ѳместекаѹ . де сѣ ва грѣи
 неѣиѣе врѣи крѣиши . оаре кѳрвар . оаре лѳком ла ѳрѸиѣе . оаре
 ркинѣтѳѳрѣ возилор . оаре окѣрѣишк . оаре кѣиѣвѣк . оаре апѣкѣ-
 торю . кѸ ѸнѸа ва ачѳла сѣ нѸ ниѣ мѣиѣкаѹ . кѣ че трѣкѣѣ ам
 кѸ чѳеи некредѣиѣчош сѣ-н ѹѳдек? . аѸ дорѣ нѸ ѹѳдекаѹи вѳи пре
 чѳи ден лонтроу? . тарѣ пре чѳи ден аѳѣрѣ и ва ѹѳдека дѸнзѣѸ .
 д'кѣи лѳпѣдаѹи рши-вѣ дѣиѣктрѸ вѳи пре чѳла чѳ-ѣ рѣѸ . оаре
 кѳтеза-ва неѣиѣе де вѳи де ва ак'к вр'ѳ трѣкѣѣ кѸ неѣиѣе сѣ
 сѣ ѹѳдече рнаиѣт'к чѳлѳрѣ недирѣиѹи . тарѣ нѸ рнаиѣт'ѣ скни-
 цилор? . саѸ ѳс дорѣ нѸ цинѹи кѣ свѣиѹи вѳрѣ ѹѳдека лѳм'к .
 ши де сѣ ва ѹѳдека де вѳи лѳм'к . нѸ вѣ сѣ каде рнаиѣт'к а
 ѹѳд'кѣе прѳсте . нѸ цинѹи кѣ ши рѣернаворѣ вѳ[м] ѹѳдека? нѸ
 нѸман лѳмѣиен? кѣ дѣвѣи вр'ѳ пѣрѣѣ лѳумасѣѣ . чѳи окѣрѣиѹи
 прѣчѳеа ѣи пѸиѣѹи р сѣкѳѳрѣ? . ка сѣ вѣ хѣе рѸишѣе воаѣ грѣѣекѸ .
 лш'к нѸ пасте ниѣ ѸнѸаѣ ртрѸ вѳи рѣе[лѣ]ѣиѣѸ . ка сѣ по[а]тѣѣ
 ѹѳдека ртре фрѣтеѣе сѣѸ? че фрѣте коу фрѣте сѣ ѹѳдекѣ . ши
 рѣѣѣ ш'ачѣста рнаиѣт'к чѳлѳрѣ некредѣиѣчоши . пѣтѣ кѸ тотѸа
 пасте воаѣ рѸишѣе . кѣ авѣи пѣрѣѣ рѣѣ де вѳи . пентрѸ че нѸ
 сѣлѣтеѹи ман врѣтѳѳе вѳи нѣпѣктѸѣиѹи? ши пентрѸ че нѸ сѣлѣ-
 теѹи вѳи ман врѣтѳѳе прѣдаѹи? че рѣѣѣ вѳи нѣпѣктѸѣиѹи
 ши прѣдаѹи . ши рѣѣѣ фѣиѣдѸ-вѣ фрѣиѹи . саѸ аѸ дорѣ нѸ
 цинѹи кѣ недирѣиѣѹи рпѣрѣиѹиѣ (черѳиѳи адаус ла марѣиѣе) нѸ
 вѳр дѳвѣѣнѣдѣи? . нѸ вѣ рѣиѣларѣиѹи пре сѣиѣе . кѣ ниѣ кѳрвѣрѣиѹи .
 ниѣ ркинѣтѳѳрѣи возилорѣ . ниѣ прѣкѳѳѳрѣварѣи . ниѣ чѳеа че сѣ
 сѣѳрѣѣѣ ршиши пре сѣиѣе . ниѣ чѳеа че (дл)Ѹ кѣн ртр'аслам . ниѣ
 дѳсѣдѣитѳѳрѣи . ниѣ апѣкѣжтѳѳрѣи . рпѣрѣиѹиѣ черѳиѳи нѸ вѳрѣ

сатана съ скирѣжъ ꙗ кип а ꙗцерь лѣминат . дꙗчи нѣ ѿсте
лѣкроу мѣре . де съ воръ ши сѣщиле лѣи ꙗкипши ка сѣщиле
дирептъцен . че сврѣшѣтълъ лор ва хи дѣпъ лѣкрѣл' лоръ .

(Pag. 30—69.) Пентрѣ Іс . Хс . домишл' нострѣ . [фѣин
мѣи! врѣма дꙗпон ѿсте] ши коум аци лѣзит кꙗ антѣхрѣстѣ
ва венѣ . шꙗкъмоу антѣхрѣсти мѣл'ци силтѣ . пентр'ачк съ
ꙗцелꙗцем . кꙗ ѿсте чꙗкѣлъ дꙗпон . диртрѣ нон лѣ фост че
н'лѣ фост де нон . кꙗ дꙗре хи фостъ де нон аре хи петрѣ-
кꙗнд коу нон . че ка съ съ арате кꙗ нѣ сѣлтъ де нон . ши
вон авеци дѣрк дела свѣнтѣла дꙗхъ ши цинци тоатѣ . н'ам
скрнѣ воаж кꙗ до[а]рж нѣ цинци [адерѣра] . че пентроу кꙗ о
цинци . кꙗ ши тоатѣ менѣюна диртрѣ адежꙗрѣ нѣ ѿсте .
дѣрк чѣне ѿсте мѣнѣюнос? нѣман чела че съ ва лепѣдѣ кꙗ
Іс . нѣ ѿсте Хс . ачѣста ѿсте антѣхрѣст . чела че съ лꙗкъдꙗ де
татѣл' ши де фѣюль . фѣе кѣреле че съ лꙗкъдꙗ де фѣюль ннч
пре ꙗкрѣнтеле н'аре . вон ч'аци лѣзит дн ꙗтꙗю . ꙗтрѣ вон ва
петрꙗче . ши де ва петрꙗче ꙗтрѣ вон ч'аци лѣзит дн ꙗтꙗю .
ши вѣн ꙗтрѣ фѣюль ши ꙗтрѣ ꙗкрѣнтеле рѣци петрꙗче . ши
ачѣста ѿсте цюроунта ч'лѣ цюрѣнт ноаж ꙗнѣшии вѣаца де
вꙗчи . ачѣста-м скрнѣ воаж пентрѣ чеа че вꙗ ꙗшлѣ пре вѣн .
ши вон дароуль ч'аци лѣат диртѣн ꙗтрѣ вѣн' ва петрꙗче .
ши нѣ кꙗ требоуажѣ (!) съ вꙗ ꙗвꙗце пре вон нещѣне . че ачела
дѣр' вꙗ ва ꙗвѣца пре вон де тоатѣ . ѿсте адежꙗрѣ ши нѣ-н
мѣнѣюнос . ши кѣм ва ꙗвѣца пре вон съ петрꙗчеци ꙗтр'ачк .
ка дꙗка съ ва арꙗта съ авем ꙗдрꙗзнѣре . ши съ нѣ хѣм рѣши-
нѣци дн ꙗсѣлъ ла венѣрк [лѣи] . де цинци кꙗ ѿсте дирѣитоу .
съ ꙗцелꙗцеци кꙗ фѣекареле фѣче дирѣитѣте дела дꙗꙗсѣ с'лѣ
нꙗкѣст . ведѣци че лѣбовъ ка ачела нꙗс дат нѣоаж ꙗкрѣнтеле .
ка съ не кемꙗм фѣн лѣ(н) дꙗвꙗс . пентр'ачк лѣма нѣ не цн
прѣ нон кꙗ нѣ-л'лѣ коуноскоут приꙗсѣ . ювѣцилѣр! акмоу сѣм-
тем фечори лоун дꙗвꙗс . ши ꙗкꙗ нѣ с'лѣ арꙗтѣт че вом хи .
цнм кꙗнд съ ва арꙗтѣ кꙗ вом хи асꙗменꙗ лоун . кꙗ вом
ведꙗ преꙗсѣ кѣмѣши ѿсте . ши фѣекареле ва авꙗ неаждꙗк
са пр'ѣнѣсѣ . съ ва коуꙗкѣци пре сѣне кѣмѣ-н ши ачела коуꙗт .
фѣе кѣреле фѣче ꙗкꙗт . ши фꙗрѣ де лꙗце фꙗч(ѣ) . кꙗ ши ꙗкꙗтоуль
ѿсте фꙗрѣ де лꙗце . ши цинци кꙗ ачела с'лѣ арꙗтѣт ка съ ѣ
ꙗкꙗтѣте нѣстрѣ . ши ꙗкꙗт ноу ѿсте ꙗнтрѣжѣ ннч знѣлъ . фѣе
чѣне ва петрꙗче ꙗтр'ѣнѣлъ нѣ ва грѣши . ши фѣе чѣне грѣ-
шкѣне . нѣ л'лѣ вꙗзѣт ннч л'лѣ ꙗцелѣс приꙗсѣ . фѣин мѣи! ннме
съ нѣ кꙗ ꙗшꙗле пре вон . кꙗ чела че фѣче дирѣитѣте ѿсте
дирѣитѣ . кѣмоу-н ши ачела дирѣит . ꙗрꙗ чела че фꙗч(ѣ) ꙗкꙗт .

ИСТЕ ДЕЛА ВРЪЖМАНОУАК . КЪ ДИ.Р.ТЪЮ ВРЪЖМАНОУАК АС ГРѢШИТ .
 КЪ ПЕНТР'АЧ'К С-АС АРЖТАТ ФЪЮАК ЛОУИ ДЪМ'НИ[ВЖ]С . КА СЪ РЪСН-
 ПАСКЪ АЪКРЪРИАЕ ВРЪЖМАНОУАШИ . ФЪЕ КАРЕЛЕ ИСТЕ ИЪСКЪТ ДЕЛА
 ДЪМНЕЗЪС ИЪКАТЪ ИЪ ФАЧ(Е) . КЪ СЪКА'НИЦА АШИ ПЕТР'КЧЕ РТР'К(И)-
 СЪ ИИ ИЪ ПОАТЕ ГРЕШИИ . КЪЧ КЪ ИСТЕ ИЪСКЪТ ДЕЛА ДМНЗЪС .
 ПЕНТР'АЧ'КСТА СИМТЬ АРЖТАЦИ ФЕЧОРЪИ АШИ ДМНЗЪС ИИИ ФЕЧОРЪИИ
 ВРЪЖ'МАНОУАЛОУИ .

ИСа шеркѣѣл' аши Іс . Хс . [фрателе аши Іакѡв]. Челора
 че сѣмть котезаци ртрѣс дмнзѣс икрѣнктеле . де Іс . Хс . алѣши
 че лѣ-и иѣмеле свѣици . мѣлѣк воаж ии пѣче ии лѡбѡвѣ ка сѣ
 сѣ рмѣлѣкѣскѣ . Ювѣицѡлор' ! кѣ толѣж никѡница фѣк воаж
 скрѣс[а]ре пентрѣс мѣнтѣур'к воѣстрѣк а тѣтѣрѡрѣ . де неѡе-м фѣс
 а скрѣе воаж . де мѣ рѡгѣ сѣ вѣ неѡици пентрѣс крѣдици[а]
 свѣицилор че-и дѣтѣк воаж . кѣ ртрѣр'к иѣре ѡамени ѡаре кѣ-
 рѣи . че-с де д(Е)мѣлѣтѣ скрѣиши ртр'ачѣст иѣкат де неѡѡр'кѣиѣ .
 де свѣ.рѣж дѣрѣа дѣмнезѣсашѣ нестрѣс ртрѡу сѣбрѣжѡнѡе .
 ии де ѣиѣлѣ дмнзѣс дѣснѣиторѡл ии домиѣлѣ нѡстрѣс Іс . Хс .
 сѣ лѣпѣдѣж . ѡѡи мѣ-и сѣ вѣ адѣк алѣнте . сѣ иици ѡѡи ѣиѣ
 ачѣста : кѣ дѣмнезѣс . ѡамени дн.р. цѣра иѣнѣтѡуашѣ скоѡсе .
 алѣ доѣле рѣид пре чеѣ че иѣ крѣзѣр'к и иѣрѣдѣс . рѣрѣи чеѣ че
 иѣ-ии фѣрирѣж ѡиѣст'к сѣ . че-ии лѣсѣрѣ петр'кѣр'к сѣ . спре мѣнкѣ
 лѣ зѣа чѣк мѣре кѣ лѣг'ѣтѣрѣи неѣзѣлѣгѣте сѣиѡѡу ртѣи'крѣкѣ
 рѣи пре'кѣе . ка ѣѡдомѣлѣ ии ка ѡѡмѡрѣл ии чѣтѣциѣе че-с
 рѣрициѡрѣлѣк лѡрѣ . р. кѣиѣлѣк ачѣстѡра ии ачѣиѣа рѣтѣчѣиѣрѣж .
 ии рѣлѣрѣж пре ѣрѣма алѣтор трѣнѡуѣри . зак ртрѣс чѣрѣтѣр'к
 фѡкѣлѣши де вѣ'ч сѣ ии мѣ.рѣж . ашижѣре иѣ'ачѣиѣа вѣд кѣиѣ .
 трѣнѡуѣлѣ-ии сѣбрѣкѣж . ии де дѣмнезѣиѣре сѣ лѣпѣдѣж . де мѣрѣр'к
 аши дѣмнезѣс иѣ сѣж ѡѡ'трѣмѡѡрѣж . Мѣхѣиѣлѣк ѡѡѡѡдѣлѣк рѣи-
 [рѣ]скоу . кѣид сѣ причѣиѣи ѡѡу дѣлѡѡлѣа иѣ(и)трѡу трѡуиѣлѣ аши
 Моѡѣи . иѣ кѣтѣзѣ сѣк аѡѡуѣкѣ ѡѡуѣѣѣ де ѡѡѣрѣк . че зѣиѣ : ка сѣ
 те зѣкѣрѣтѣиѣскѣ дѣмнезѣс . иѣрѣк ачѣиѣа де кѣтѣ иѣ иѣиѣс хѣсѣлѣскоу .
 кѣтѣ-с доуиѣк фѣиѣре ка доѡиѣтѡѡчѣеле иѣиѣс . ии ѡѡу ачѣкѣтѣа сѣ
 сѣѡѡрѣкѣж . алѣрѣк лѡрѣ кѣ пре кѣлѣк аѣс кѣиѣиѣ рѣлѣрѣж . ии
 ртрѣс рѣш'кѣжѡиѣг'к аши кѣлѣлѣм сѣк тѣлѣсѣрѣж р. пѣлѣтѣж . ии
 ртрѣс рѣиѣч'к аши ѡѡрѣс пѣрѣрѣж . ачѣиѣа сѣмть лѣ мѣ'селе ѡѡ[а]стрѣе .
 кѣ сѣбрѣкѣкѣиѣиѣи де сѣк ѡсѣпѣт'кзѣк . фѣрѣк де т'кѣиѣре пре сѣиѣ сѣк
 сѡѡѡтѣсѣкѣ . иѣжѣри фѣрѣж де пѣѡѣе де вѣжит иѣрѣтѣиѣи . лѣ'кѣиѣе де
 тѡ[а]мнѣж фѣрѣк де рѡадѣж . дн.рѣе кѣпѣтеле зѣмѣлѣ'те ии сѣч .
 кѣлѣрѣи кѣмѣиѣиѣте а мѣжѣри че сѣж асѡѡ'мѣж ртр'ѣиѣдеѣе сѣлѣ .
 [сѣ'кѣе рѣиѣлѣ'тѡлѣре] чѣлѡрѣк рѣиѡуиѣ'крѣкѣ р. вѣ'чѣиѣи сѣк крѡѡѣѣж .
 прѡрѡчѣиѣт-аѣс ии дѣ'чѣиѣа алѣ иѣкѣиѣтѣлѣ'к деѣла аѣлѣм иѣѡх дѣ'кѣс

грѣит: іаѣ ва вѣнї дмнзѣс ртр'днтдн'крече де свинци ан сѣн
 рнѣри . сѣ фѣк(ъ) цѣдец прѣсте тоц . ши сѣ вѣд'кскж тоате
 некоуржцине лорѣ де тоате лѣкрѣриле ч'кле некѣрате а лорѣ .
 кѣ ч'кла че сж спѣркѣрж . ши де тоате кѣвѣнтеле ч'кле гр'кле
 че гржирж спр'инсѣ п'кжжтѣбшїн . ши некѣрацін . ачеиѣ сїлѣтоу
 ржпцинѣбѣри . виноѣци . че рѣлж дѣпж похтеле сѣле . кѣ некѣ
 ржцін ши кѣ кжл'карѣ де л'кѣе . ши гѣриле лорѣ гржѣскѣ пр'к
 кѣ мжндрїе . лѣдѣж пре чеѣ че-с де фѣц(ъ) пентрѣс довжїда
 лорѣ . тарѣ вон ювцилорѣ! . сѣ вж адѣчеи амѣнте де коуѣн-
 теле ч'кла че-с зисѣ маннте де апѣстолїн домнѣлѣн нѣстрѣс лш
 Іс . Хс . кж гржнѣ воѣж : кѣ ла вр'кл'к д'кпѣн ворѣ вѣнї окарѣ-
 ничн рѣл'кнд дѣпж похтеле сѣле . рнтрѣс некѣржцін . ачеиѣ
 сїлѣт де сѣ рпарт пре сїне . кѣ-с сѣфлѣтеши ши сѣфлет н'ѣс .
 тарѣ вѣн ювцилорѣ! . кѣ свѣнта крѣднїца коѣстрѣ вѣ ртж-
 рнцн пре сїне . кѣ дѣх'ѣл свжнтѣ вѣ рѣгѣци ршн-вж пре сїне .
 кѣ лѣковѣлѣ лш дмнзѣс сѣ вж сѣкотнцн . ациптжндѣс мїла
 домнѣлѣн нѣстрѣс лш Іс . Хс . ртрѣс вїѣца де к'ч . д'ч пре
 днїн мїлоуїцн кѣ чертар'к . тарѣ пре альцін кѣ фрїкж н мжн-
 тѣшнцн кѣм ѣци ап'ка днр фѣк . ши н чѣрктацн кѣ т'кмѣре .
 сѣ нѣ юѣѣскж вїѣца ч'к трѣпѣскж спѣркѣтж . чѣлоуѣ че-н поате
 фѣрї прнршн фѣрж де пжкѣте . ши сѣ-н пѣ рннѣнт'к м'крїен
 салѣ невїновѣци . ртрѣс воу'крїе . знѣуѣ пр'к рцѣлѣ'тоуѣлн дѣлнѣ-
 зѣс ши мжнтѣшнторїѣлн нѣстроу . лѣдѣж ши мжрїре цнн'кре ши
 пѣт'кре . акмѣ ши ртрѣс тоци в'кчїн адѣк'рѣ . (К . рѣ . пѣ .) Ши
 коуѣм нѣ сж сѣф'тѣрж пре сїне сѣ лїѣж пре дмнзѣс ртрѣс рцѣ-
 лѣїчїѣне . пѣнтр(а)ч'к н д'кде прнршн ртрѣс мѣнте фжрж де
 сѣлат . сѣ фак(ъ) че нѣ сѣ кѣде . пїлїнн де тоате недїрїнтжцилѣ .
 де кѣрѣїе . де вїклѣшоу'тоуѣри . де лжкомїѣ авѣцїен . де ржѣ-
 тжци . пїлїнн де зѣвнстѣе . де оу'чїдѣри . де свѣде . де ршѣлж-
 чїѣнн . де н'крѣвѣри р'кле . шопотнѣбѣри . клѣѣтїннч . ѣржци де
 дмнзѣс . досждїторн . мжрецы . м'кндры . рчѣп'тѣбѣри де ржѣ-
 тжци . нѣплекжтѣбѣри пжрїнцїлорѣ-ш . нѣрцѣлѣгжторн . цѣсржмжн-
 тѣл нѣ-ш цїнѣ . нѣлмылостївн . че ен рдїрїнтар'к лш дѣлнѣ-
 зѣс нѣ рцѣл'кѣрж . кѣ чеж че фак знѣлѣ ка ѣч'клѣ лн сѣ кѣде
 моѣрѣте . нѣ нѣман чеѣ че фѣк знѣлѣ ка ѣч'кѣт'к . че ши чеѣ че
 рѣлж пре воїѣ чѣлѣра че фѣк . пентр'ѣч(ѣ) фжрж де ржсїѣнѣс еїнн .
 ѡ ѡмѣ! фїѣ кѣрѣлѣ чѣлѣ че цѣдѣчн . кѣ дѣч ѡснндѣїнн пре ал'тѣлѣ
 пре тннѣ ѡснндѣїнн кѣ ртр'ѣчѣлѣ кнп фѣче чѣлѣ че цѣдѣчн . цнлм
 кѣ іѣ цїѣдѣцѣлѣ лш дмнзѣс іѣсте кѣ адѣвжрѣ пре чеж че фак
 знѣлѣ ка ѣч'клѣ . д'кчн іѣн гжнд'кїѣ ѡ ѡмѣ! . чѣлѣ че цѣдѣчн пре
 чеѣ че фѣк знѣлѣ ка ѣч'клѣ . кѣ тѣс вер сѣжпѣ де цѣдѣцѣлѣ лш

ДМНЕЗЪС . САШ ДЕ ВЪИЖТАТЪ ВЪИЕЛШ СЪС ШИ ДЕ АЩИТАРЪК РИДЕ
 АШРГ РЪКЪ ДЪРЕН САЛЕ НШ ГЪИДИЦИ . НШ ШИ КЪ ДРАГОСТЪК АШИ
 ДМНЕЗЪС . СПРЕ ПОКЪИИЦЪ ТЕ ТРАМЕ . ИРЪ ДЪИЖ ИКЪЖА'НИЧ[а] ТА
 ШИ ДЪИЖ НЕАТОВАРЕЖ ИИИМЪ КРСУ(Ъ) ЦИ[е] (!) МЪИЕ РИ ЗСА ЧЪ ДЕ
 МЪИЕ . АА АРЖТАРЪ ДИРЕНТЪСА УСДЕЦСА АШИ ДМНЕЗЪС . ЧЕ КА ДА
 КЪРЪШИИ ДЪИЖ АСКРЪСА АШИ . ШНОРА ПЕНТРС РЪКЕДАРЕ А АСКРЪСРЕ ЕШЕ :
 МЪРПРЕ ШИ ЧИИСТЕ ШИ И(Е)НЪТРЕУШЕ . ИРЪ ШНОРА ПЕНТРС МЪИЕ .
 ЧЕНОРА ЧЕ СЪ РПОМЧИИИАЗЪ АДЕКРЕ(И) . ШИ СЪ ПАКЪЖ ИДИ
 РЕНТЪЖИИ : СРКУЕ ШИ МЪИЕ ШИ СКРЪКЪЖ . ШИ ГРЕСТАТЕ . ПРЕ ТОТ
 СЪФАЕ(Т) ОМШАИ ЧЕЛЪЖ ЧЕ ФАЧ(Е) РЪС . ЖИДОВИЛОРЪ МАИИТЕ ШИ
 ИЖЪЖИИЛОРЪ . МЪРПРЕ ШИ ЧИИСТЕ А ТОТ ОМША ЧЕ ФАЧ(Е) ВЪИЕ .
 ЖИДОВИЛОРЪ МАИИТЕ ШИ ЕАИИЛОРЪ . КЪ НШ ИСТЕ ФЪИЦРЪЕ АА
 ДМНЕЗЪС . КЪ КЪЦИ АШ ГРЕШИТ . ФЪРЪЖ ДЕ А'КУЕ . ФЪРЪЖ ДЕ А'КУЕ
 ВОРЪ ШИ ПЕРИ . ШИ КЪЦИ АШ ГРЕШИТ Р А'КУЕ КЪ А'КУЕ СЪ ВОР УСДЕКА .
 КЪ НШ-С ДИРИЦИ РИИИИТЪК ЛОУИ ДМНЕЗЪС , ЧЕИ ЧЕ АСКЛА'ТЪ А'КУА .
 ЧЕ ЧЕИ ЧЕ ФАК А'КУА СЪ ВОРЪ РДЕРИИТА . (КРНО . РИА .) ФЪЕКЪРЪШИИ
 И СЪ ДАШ ДАРЪРИ СЪФАЛЕТИИ ДЕ ФОЛЪС . КЪ ШИИИ КЪ ДЪСА И СЪ
 ДЪ КЪРЪЖИТ ДЕ РЦЕАИИИОНЕ . ААКТЪИИ КЪРЪЖИТ ДЕ РЦЕА'КУЕРЕ . ДЕЛА
 АЧЕААИ ДЪХ . ААКТЪИИ КРЕДИИЦА . КЪ АЧЕААИ ДЪХ . ААКТЪИИ ДАРЪ[РИ]
 ДЕ ТЪЖАМЪДЪИРЕ . ТОТ КЪ АЧЕААИ ДЪХ . ААКТЪИИ ДЪК ФАЧЕРЪК ЧЮ
 ДЪКЕ . ААКТЪИИ КЪРЪКЪТОУАКРЪИИ . ААКТЪИИ ДЪК СЪМЪЛОУИРЪК ЧЪЛЕ
 СЪФАРЕТИИ . ААКТЪИИ ДЪК ТЪА'МЪЖИРЪК Р АИ'РКИ . ААКТЪИИ ДЪК
 СПОУИИЕРА ДЕ РИЦЕАЕ . ТОАТЕ АЧКЕТЪК АЕ ФАЧЕ ОУИШЪК ТОТ ШИ
 ДЪХ . ДЕ РИИРЪКТЕ ПРЕ ПОУТЪКРЕ КЪРЪСИ КОУМОУ-И И ВОИ . ДЕ АШ НШ
 ИИИЦИ . КЪ КАСЪ АШИ ДМНЕЗЪС СИМТЕИ . ШИ ДЪСА АШИ ДМНЕЗЪС
 ПЕТРАМЕ РТРС КОИ ? ДЕЧ ДЕ КА СПЪРЪКА ИИИИИ КАСА АШИ ДМНЕЗЪС .
 ИИИДЕ-АК-ВА ПРИАЕС ДМНЕЗ . КЪ КАСА АШИ ДМНЕЗЪС ИСТЕ СЪИИТЪЖ .
 ЧЕ СИМТЕИИ КОИ . (КРНО . РЪЗ .) ИИРЪ ИОАЖ АШ ДЕСКОПИИИТ ДМНЕЗЪС
 КЪ ДЪСАК СЪС . КЪ ДЪСА ТОАТЕ АЕ ИИ . ШИ АДЪАКЪСРИАЕ АШИ
 ДМНЕЗЪС . КЪ ЧИИЕ ИИ ДИР ОАМИИ ЧЪЛА ЧЕ СИМТ РТРС ОАМИИ .
 ИШМАИ СЪФАЕТЪСАК УМШАИИ ЧЕ ИСТЕ РТР'КИЕС . АИИИЖДЕРЕ ШИ А
 АШИ ДМНЕЗЪС ИИМЕ НШ ИИ . ИШМАИ ДЪСА АШИ ДМНЕЗЪС . ИРЪ ИОН
 И'АМ АСАТ ДЪХ АШМАЖЕРЪС . ЧЕ ДЪСА ЧЕЛА ЧЕ-И ДЕЛА ДМНЕЗЪС . КА
 СЪ ВЕДЕМ ЧЪЛА ЧЕ-С ДЕЛА ДМНЕЗЪС ДЪРЪИТЕ ИОАЖ . ДЕ ЧЪЛА ЧЕ
 ШИ ГРЪИИ . НШ РТРС РЪКЪЦЪТЪРЪЖ ДЕ РЦЕАИИИОНЕ А КЪРЪИТЕ
 ОАИИИИ . ЧЕ РТРС РЪКЪЦЪТОУРА ДЪСАИИ СЪЖИИТЪС . ЧЕНОР СЪФАЕ
 ТЕИИ ДЕ ЧЪЛЕ СЪФАЛЕТИИ АИ СЪ АДАУГ . ИРЪ УМША ЧЕАК ЛОУ
 МАИ . НШ ПРИИМЪКИЕ ЧЪЛА ЧЕ-С ДИИ ДЪСА АШИ ДМНЕЗЪС . КЪ ИСТЕ
 АШИ ДЕ НЕВЪИЕ . ШИ ИШ ИОАТЕ РИЦЕА'КУЕ . КЪ ЛОУМЪКИЕ СЪ РТРЪКЪЖ .
 ИРЪ ЧЕАК СЪФАЛЕТЕКС АЕ ПРИИКИЕ ТОАТЕ . ИРЪ АЧЕАА ИИЧ ДЕ ША НШ
 СЪ АДЕКЕРЪКИЕ . (КРНО . РМО .) КЪ ЕС АИ' АСАТ ДЕЛА ДМНЕЗЪС ЧЪМ

XVIII.

1619.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de vânzare.

(Stolniceni 7127.)

ИДЕКЪ ЕС РСКА УСПЪКЪКСА АСИ КЪАДЪРСНЕ . ФАТА НАСТА-
 СІЕН . НЕОАГА КЪРИЕН . Ч'АС ФОСТ ШЕТРАРИО УТ ВАКЪКЪКИИ . ДЕ
 ЦИИСТСА ДОРОХОЮАШИ . РЕКАМИ ДЕ А М'К КОЕ ДЕ НИМЕ Р ПРЕС-
 РАТЪК НИЧ АСДРИТЪК . АМ ВЪИДСТ А М'К ДЕРКЪТЪК УЧИИЪ ШИ
 МОШИЕ . АСИ ИФРИМ ФЕЧОРСА АСИ ГАИГОРИЕ СЪАИЦАИША НЕИОТСА
 АСИ КААИОД . УСАМЪКАТЕ ДЕ САГ ДЕ ВАКЪКЪК ПРЕ ЖІЖИИ . КС
 КАД ДЕ МОАРЪ Р ЖИЖИИ КС ТОТ КЕИЪТСА ЧЕ СЪ ВА АЛ'КЪЕ ДЕ
 Р УСАМЪКАТЕ ДЕ САГ ШИ КАСЕ ДЕРИТ У СЪТЪК ШИ ТРИЗЕЧИ ДЕ
 ГААКЕИИ ДЕ АСР . ДЕ РАИИТЪК АСАМІСАМЕ УСПЪКИСАШИ НЕКОАРЪ ПРЪ-
 ЖЕСКА Ч'АС ФОСТ ВИСТЪКРИЕК МАРЕ . ШИ ДЕНАИИТЪК АСИ ЧЪАПАИ
 ПЪРЪККААЕСА . ШИ ДЕНАИИТЪК КАМИЕСИ (?) КОРОНТАРИО . ШИ ДЕНАИИТЪК
 АСИСАШИ ФЕЧОРСА ПРЪЖЕСКАШИ . ШИ ДЕНАИИТЪК АСИ ГАВРИА ЧОГОЛЪК
 ШИ ДЕНАИИТЪК НЕКИТЕН ДЕ ВЪРТОИ ДЕ ЦИИСТСА И'КАИЦСАШИ . ШИ
 ДЕНАИИТЪК ГРЕКСАШИ ДЕ И'КИКАИИ . ШИ ДЕНАИИТЪК АСИ ПЪТРАИИКО
 ЧОГОЛЕН ДЕ ВА'КЪДИИ . ШИ А АСИ КОСТАИТИИ ФЕЧОРСА АСИ АДАМ ДЕ
 ВА'КЪДИИ . ШИ А АСИ ТОАДЕР ЕСВОРЪКИИ ДЕ Х'КЪСЪКЪКЪКИИ . ШИ ДЕНАИИТЪК
 А МСАЦИ ВАМИИ А ИСАМЕ : АНДРИКА СОРОЧКИСА ДЕ ЦИИСТСА ИШИЛОР
 ДЕ ВАКЪКЪКИИ . ШИ МАИ МАРЕ КРЕДИИЦЪК И'КАМ ИСЕ ТОЦ ПЕЧИЦЛЕ .
 СЪ СЪ КР'КЪЗЪК . ИИС S СГОАИИЧЪКИИ . ъРЪЗ . ФВ . ВІ.

XIX.

1619.

(Codex Sturdzanus, p. 232—246. — Cuventu den Bătrâni II, p. 120—126.)

Evanghelie cu tâlc.

(O predică.)

Фраци драци асколатаци сѣита ѿвѣлаіе че съ грѣшице дом-
 ниеаѣрѣс квалестре де вине сокотници ши лѣаци аменте че грѣшице
 домнезеѣс . домноу Іс . Хс . аша зисе съ роуѣтѣмѣне . ѿвѣлаіе .

.ртръ .рнтрѡ челарюль тѣс ши .рнкиде оуша та . тлѣкованіе, че
 се зиче . рцелѣкѣере аша зиче : се те . рнкизи . ртр'кремена та де
 тоате кѡцетеле лѡмїен дешарте . Бѹглїе зиче : ршагъ-те татѣлди
 ден черю . р фѡришс, ши татѣль тѣс ва ведѣ . р фѡришс, да-ва
 цїе алве . ачѣ зиче : ши домнезес ва ведѣ . рремата фѣрь де
 хикленшдгс, ши да-ва цїе . р ведѣркѣ тѡтѡрорѡ . Бѹглїе : ршагън-
 дс-въ съ нѡ грѣнци рѣс, ка алте лимби . наре ле амѡ къ . рнтрѡ
 амѡте кѡвенте але лѡрс лѡзици ворѡ фї; нѡ къ асемѣрареци лорѡ .
 аша зиче : нѡ кѡ ирема се кѡцїе алте . е кѡ лимба се грѣци
 гѣнднїдс . ртр'юре, ка чеѡ фѣцаринчїи . къ нѡ вере довѣнди .
 Бѹглїе : цїи татѣль вострѡ че в'арѣ требон аннте . ркъ де чер-
 шотѡла вострѡ . цїи домнезес и . ррима та . ши . рцелѣкѣе тоате
 кѡцетеле тале . ши вѣде тоате фѣцѣриле тале . ши плекатѡла
 тѣс . анте . рнкѣ де кѡвентѡла тѣс . Бѹглїе зиче : аша амѡ съ
 въ рѡгацїи вон . вон ботезацїи че сеци . р номеле татѣлди ши
 фїюлди ши дѣоуладн сѣнтѣ . съ . рцелѣкѣеци че грѣнци, ши
 чїре кемацїи . рнтрѡ ацїоторюль тѣс . де нѡ кѡ ирїма се нѡ
 сокотїи ка чеѡ . рнтѡрекацїи . че . че лѡ . рнтѡрекатѡ дѡнѣ часта
 лѡме дешартѣ . де нѡ ворѡ се . рцелѣкѣ кн . рреле сѣс . Бѹглїе
 зиче : татѣль нострѡ чел че еци . р черїуре . аче ши . рцелелї-
 чѡркѣ сѡфлетѡлди . ши . рирема се . рралцїи асѡпрѣ де черїу . къ
 домнезес елѡ лѡ фаптѡ черїулѡ ши пѣ(мѣ)нтѡлѡ . вѣзѡтеле тоате
 ши невѣзѡтеле . елѡ цѣс датѡ трѡпѡ дн . ртр'о фѣрьнемнѣ . елѡ
 цѣс датѡ вѣртѡте . елѡ цѣс датѡ шїи . ши мѣрѡ ши пичѡаре .
 сїре сила лѡн стан . р пѡрѣнчїта лѡн . сѣ . рбли . рн лѣцѣ лѡн . къ
 елѡ цѣс датѡ вїѡца ши зїле кѡ самѣ . ши час де морте . ши
 . рвїере де . р морте . ши . ртре елѡ съ стан кѡ пелица ши кѡ
 сѡфлетѡла съ дан рѣспнїс де чѣи лѡкрат кѡ пелица . нече кѡ
 оун кнпѡ нѡ поци трѣкче дѣ ачѣ татѣла зиче : фїи бѡрѡ, ка
 зїсе елѡ де се фїи фїюлѡ лѡн . де се . рпнн кѡвентѡла лѡн ши
 фѣгѣдїїта та че се зиче бѡутеїурѣ та . де се довѣндеци
 вчина . рн черїу ши дѡлаца раюлди . ши каса татѣлди тѣс .
 сѣ те вѣрѣжмашѡлѣ . ршѡлѣ, къ тотѡ менѡрѡсѡла татѣн е
 дракѡла, дече се те рѡїсере де ла татѣла тѣс де . р черїу,
 дѡче-те вери кѡ елѡ . р фокѡла нестїнѡ ши . рнтрѡнтѡн'крѡкѡла
 дѣ афарѣ . рнтрѡ вїерамїи неадѡрїици . юѡ е скѣрчкарѣ днн-
 цїлорѡ ши пѣнцїере кѡ амарѡ . ши тоатѣ мѡрѣка . къ елѡ кѡ
 пѣкатѡла . рнтре ши гѣмвѡсѣкѣе шмѡла . аннте пѣха . мѣндрїа .
 трѡфа . лѣкомїе . вѡїїд . рекннрѣ . лѣнкѣ . корвїе . фортѡшаго . ши
 донѣ ачѣла тоатѣ недерїнтатѣ . къ нѡ грѣци татѣла мїес
 че татѣла нострѡ . дерепче тоци сѣнцїи лѡн се-ци фїе фѣраци

дела ши татк, фечори м'кдсааре аши. Хс. еас ши-и канса нострс
 еас-и Хс. канса і-е зеџас. Еугаіе зиче: се сфенц'кск'к-се нџмеле
 т'кџ. ачк зичк: ф'к нш сфнци с'к с'к'к'кск'к-се кџ нон нџмеле
 славеи тале, к'к'нтрс еас коутезатс-м'амс. се сфнц'кск'к-се
 ри сфлетеле ноастре ши р'нтрс коут'кнюрк ноастр'к, кџ але
 ноастр'к едре адрерс с'к прос'к'к'кск'к-се нџмеле славеи тале.
 нџ а'кса нон се фим р'ки. се нџ се шк'р'кск'к с'к'к'нт'са нџмеле
 т'кџ кџ ной, че се ласде нџмеле ст'с ал т'кџ спре нон крцир'и.
 ш ферикатс п'кринте! че аре фечори ка ача че се ласде ри
 слак'к кџ ен нџмеле аши. Еугаіе: с'к в'ре р'к'к'к'ца та. р'п'к
 р'к'к'ца. гр'ваце а доав веррет'к кџ слак'к маре. ч'кремс се в'ре
 ах'са аши ши мнаши (! л. мила аши) р'тр'кременлае ноастре се
 нџтемс фаче пре вод аши. кџ сф'ктс едрс, де кџ кџ(кџ)р'е се
 ацинт'кмь веррет'са аши ши р'в'ер'к м'в'рцилорс. ши ц'сдеца.
 н'к'д'кнндс-не спре мила славеи аши. ши спре с'ажка ноастр'к.
 Еугаіе: ши се ф'е вод та ка (ш)и р' черю ши пре п'жм'кнт'с:
 кџмс р' черю р'вер'и вод та факс ши р'преоур'к с'кнт'с. аша
 ши нон деспре п'жм'кнт'с вод та се фачемс. домнезес маре-и
 ши р'преоур'к кџ тоци сфенцин т'ки с'к ф'имс. Еугаіе: п'к-
 р'к ноастр'к с'кциваса д'к-ш ноав аст'к-зи. сац'с гр'ваце
 ч'к че асте фир'к ноастр'к. че е шнс а фи т'крне аст'к-зи кџк'н-
 т'са аши домнезес а та-и к'к'рига де м'к'аре. пелца аши Хс.
 асте п'к'аре ст'кт'с'т'саши нострс. ши трезкнт'саши нострс; ши
 сф'нт'са ши адмират'са с'кнц'еле аши Хс пре с'еніе ноав, ши
 спре в'аца де в'кчи. р'сг'кмс-и'к аст'к-зи ф'р'к шк'нд'к с'к-не
 кџмерекс'мс кџ сф'нта пелца аши ши к'рат'са с'кнц'еле аши, се
 ф'имс гата к'к доавр'к п'к'р'к м'к'аре времс тр'кче де аџме.
 к'к зисе доавоу: р' тоате к'р'кме с'к ф'имь гата. Еугаіе:
 ши ласк'к ноав гр'наале ноастре. ка ши нон а'кс'кмс гр'шнци-
 л'рс ноцири. дер'иче ши д'шж коутеціоре гр'шнимь ши доп'к
 ф'к'г'к(д'с)нт'к не р'сг'км се ласе ноав, ман к'р'тос'с арат'к ноав
 ка времс р'к'ед'ктори с'к ф'имс. к'к аша ка а'кса еас ноав. ка
 нон времс а'кса к'новациал'рс ноцири. се помениремс р'е нџ ва
 а'кса ноав; се д'к'деремс р'кџ дер'ит'с р'кџ. нџ ва а'кса. аша ши-и
 зис'к ноав де домнезес: ка времс фаче нон к'чир'лорс ноцири.
 аша ши еас ва фаче ноав нетр'ек'ст'с. Еугаіе: нџ не д'сче нон
 р' н'к'пасти. нетаре семс нон шамер'и. дер'ит'качк нџ ши се
 ваде с'к не д'кмс нон кџ вод-не р' п'шити. к'к п'шители с'кнт'с
 але ен ноастре кр'дн'ице. с'к аремс р'к'ед'аре де се не р'сг'кмс
 к'кнндс времс к'к'д'к к'к'д'к (!) р' п'шит'е, се нџ р'шннци ф'имс
 де н'к'пасти. че кџ ацюр'оу аши домнезес р'к'ед'аре се аремс.

ши лѣрѣ десѣѣѣршитѣ се прѣимимѣ . кѣ чѣла чѣ-лѣ рѣвнчѣ
испита, кадѣ р нѣкнастѣ . ши рѣницитѣ ва фѣ рѣтрѣ идѣ . ѣ чѣла
чѣ ва кѣдѣк ши-лѣ ва трѣкчѣ кѣ ациоториол лѣни домнезѣѣ кѣ
рѣвѣдарѣк ши дѣ ва трѣкчѣ достѣонникѣ-и ши кѣрѣрѣк дѣ славѣ
чѣ-и гѣтитѣ дѣ домнезѣѣ чѣлорѣ чѣ л'лѣ ювнитѣ елѣ . Бѣглѣ :
хѣкаѣкнѣл р (!. л. рн) дракѣл чѣ кѣ хѣниншигѣл (!. хѣклин-) сѣкѣ
кѣзѣ дѣ р чѣрю, ши скоасѣ адам рѣтѣи шмѣ дѣ р раю . ши
юда дѣла хѣ . ши алицѣ мѣллицѣ ; дѣ нѣ цичѣ . се не изѣкѣвѣкѣкѣ
нон дѣ шамѣ(ри) хѣкаѣкнѣ . кѣ ен нѣ н'арѣк фѣчѣ ношв ничѣ ш
рѣкѣ . чѣ хѣкаѣкнѣолѣ вѣрѣжмашѣлѣ : рѣдникѣ шамѣрѣи спрѣ нон .
ши фѣчѣ невѣе лорѣ ши нѣошв ; ка рѣдникѣ шарпѣлѣ ши рѣтрѣ
р елѣ ши прѣлѣкѣти еѣвѣлѣ, ши еѣкѣ рѣшѣлѣк адам, ши кѣзѣрѣ
дѣ вѣ.рѣкѣтѣтѣк лѣни домнезѣѣ, ши ен ши змѣлѣ . ши рѣдникѣ
спрѣ рѣшѣши хѣ . хѣкаѣкнѣлѣ ши рѣтрѣ р фѣарисѣн ши рѣшѣларѣ
юѣда спрѣ перѣрѣк са, ши алицѣи мѣллицѣ . дѣрѣитѣачѣк нѣ дѣ шамѣри
нѣ рѣгѣмѣ се не изѣкѣвѣкѣкѣ, чѣ дѣ хѣкаѣкнѣлѣ вѣрѣжмашѣлѣ чѣ тоци
нѣ зѣментѣкѣши . дѣ се нѣ-лѣ фѣгѣгѣдѣшмѣ елѣ рѣтрѣ немикѣ . се нѣ
перѣимѣ кѣ елѣ чѣ се оѣримѣ елѣ . рѣнтрѣ немикѣ . ши ни се кадѣ се-лѣ
блѣкѣстѣмѣмѣ елѣ кѣ кѣ(вѣнтѣлѣ) лѣни домнезѣѣ (Бѣглѣ) : кѣ а та
лѣстѣ рѣлѣрѣкѣиѣ ши силѣ ши слава р вѣчѣлѣ вѣкѣлѣни амѣнѣ .
рѣралѣцѣ нон ачичѣк рн дѣрѣнирѣ сѣк аѣвѣмѣ оѣповѣкинѣцѣ тарѣ .
кѣ рѣмпѣратѣлѣ а тотѣ лѣстѣ тѣтѣлѣ нѣстрѣ дѣ р чѣрю . ши
нѣстѣкрѣникѣ ши сѣлѣвѣнтѣ . дѣ се шповѣимѣ кѣ крѣдинѣцѣ тарѣ .
нѣгѣндинѣдѣ-нѣ, ши се цѣим кѣ хѣкаѣкнѣлѣлѣ вѣрѣмѣ рѣвнчѣ ши
вѣрѣжмашѣлѣ кѣ силѣ тѣтѣлѣни нѣстрѣ . ши нѣ вѣмѣ просѣлѣки кѣ
елѣ . апон кѣнѣдѣ ва вѣрѣри рн слава са елѣ ва да кѣн-ши дѣнѣк
лѣкѣрѣлѣ лѣни р вѣчѣлѣ вѣкѣлѣни . амѣнѣ . — писѣ поп Григорѣ дѣ
Мѣхѣачю . вѣлѣт ѣз . р . кѣз . шт рѣжѣство : дѣхѣи мѣца маѣ . ѣ . дѣнѣ
амѣнѣ .

XX.

1620.

(Cuvente den Bătrâni I, 345—406.)

Cronica lui Mihail Moxa.

Zidirea lumei.

Іс . Хс . дѣичѣпѣдѣлѣ лѣмѣѣен дѣнтѣзю .

Бѣфлѣтѣ тѣнѣюкѣ лѣвѣциѣ сокѣтѣциѣ . ши дѣ нѣрѣрѣ о поѣ-
тѣциѣ, тарѣ тѣ вѣфлѣтѣ рѣлѣрѣжѣтѣскѣ, дѣ нѣрѣрѣ рѣсѣтошѣзи кѣ

ментя, ка съ афан ꙗвѣцѣтсѣа кѣрѣнаур ши дентр'ѣисе кс
дѣачацѣ съ те ад'ѣши; ши ꙗтрѣи съ цѣи: карѣи ас доминтѣ
дѣнт'кю ши ꙗкѣиѣ шде ас ажѣисѣ, ши кѣм ас ꙗнѣрѣцѣит, ши
кѣци аи. нон вѣм аса ачестѣ грѣс, съ-и ши кс ꙗр'ѣѣтѣ де
дѣрѣнае тале шле не р'ѣкорѣскѣ сѣдорѣле ноастрѣ; мѣаци с'кѣс
неконтѣ де ас скрѣскѣ ани ши шс кнѣзѣнтѣ съ снѣ адѣк'ѣрк, ши
шсѣа кс аатѣ нс'ш-ас с'км'ѣнатѣ, шт'ѣ ши нон де кѣтѣ не
шестѣ нѣт'ѣра снѣнеаѣ кс адѣк'ѣрк.

Ачѣнстѣа ас дѣамнѣзѣс че фѣс ф'ѣкѣторю дѣс'ѣрѣшнт
лѣмѣи: дѣнт'кю ф'ѣкѣс черю ф'ѣрѣ ст'ѣле, нсман кс кѣкѣнтѣа
ф'ѣче, ши-а ф'ѣрѣмѣцѣ дѣамнѣзѣс кс ф'ѣрѣкѣца лѣи. Пѣам'ѣнтѣа
ѣрѣ ѣра нѣодобѣнтѣ, кѣ ѣра копѣнтѣ кс'нт'ѣн'ѣрѣкѣса; дѣчи
ст'ѣрѣлѣши лѣмнѣж, ши ф'ѣсѣ ꙗт'ѣн'ѣрѣкѣса, ши се ар'ѣтѣж нѣ-
м'ѣнтѣа, ши трѣкѣс зѣа дѣнт'кю.

И доа зи: лѣмнѣж ши а доа зи, ши ф'ѣкѣс ши аа донае
черю, шѣ-и нѣсе нсѣмѣ дѣамнѣзѣс чѣла чѣ-а ф'ѣче. ат'ѣнѣ ꙗнѣрѣи
ана, шна ш сѣи сѣс, аатѣ жос, ꙗ с'ѣнѣрѣнае нѣам'ѣнт'ѣаши. ши
нѣсе ꙗтрѣ шле черюа ка шнѣ нѣр'ѣтѣ в'ѣртѣос.

И трѣа зи: ст'ѣрѣлѣши ши а трѣа зи ат'ѣнѣ токѣи ѣзѣрѣле,
ши ѣзѣор'ѣле, ши кѣнае, ши мѣнѣцѣи, ши шѣтрѣнае, в'ѣртѣошѣле,
кодѣи, нѣдѣрѣнае, дѣмѣрѣжѣнае, номѣи, ѣрѣнае, с'км'ѣнѣт'ѣрѣнае,
лѣг'ѣмнѣае, ф'ѣорѣнае, ши тоатѣж ф'ѣрѣмѣкѣца нѣам'ѣнт'ѣаши.

И патра зи: лѣмнѣж ши а патра зи, ꙗчѣнѣ а подокѣ
черюа кс ст'ѣле ши кс лѣчѣфѣри, кс соарѣле ши кс лѣна, де
се ꙗтрѣкѣ шна кс аатѣ ꙗтрѣс ааѣда кѣи л'ѣс ф'ѣаптѣ ши с'ѣ
кѣшоасѣж ѣамнѣиѣ времнѣле аѣаур. нѣсе ꙗре Крѣнѣ маи сѣс,
аа донае Зѣкѣ, ши аа трѣнае ꙗрѣскѣ, аа патрѣа соарѣле де лѣ-
мнѣкѣзѣ лѣмѣи, аа чинѣнае ꙗф'ѣродитѣ, аа шасѣле ѣрѣмѣа, ши
лѣна маи жос, ши ꙗрѣж нѣнѣрѣжѣнтѣ, дѣнѣж зиса лѣи дѣамнѣ-
зѣс, кар'ѣ-шѣ ꙗ рѣнѣдѣа ии.

И чинѣа зи: дѣчи ꙗкѣиѣ а чинѣа зи нѣс ѣра ꙗре нѣам'ѣнтѣ
нѣче ш вѣтѣж, нѣче ꙗтр'ѣнѣж, нѣче ꙗ в'ѣзѣдѣх а зѣѣра, ши зисѣ
дѣамнѣзѣс аѣлор, де ф'ѣкѣчѣрѣж нѣци де тот ф'ѣкаѣа, с'ѣ ле фѣе сѣ-
ф'ѣлетѣа ши хрѣна дѣнтр'ѣнѣж, ши дѣнтр'ѣнѣж ши рѣдѣлѣ пасѣри-
лѣур че зѣорѣж. ѣрѣж де ꙗ нѣам'ѣнтѣ тоатѣ докѣнтоачѣле, ши фѣе-
рѣнае, гаднѣнае ши тоатѣ г'ѣрѣнѣгѣнѣнае кѣтѣ ꙗмѣж ꙗре нѣам'ѣнтѣ.

И шасѣк зи ф'ѣче дѣамнѣзѣс раюа кс тоатѣ полѣктѣле ши
кс ф'ѣрѣмоасѣ мѣрѣнѣзмѣж, ши кс дѣачацѣ дѣсф'ѣктатѣж, кс ꙗ-
кѣцѣт'ѣсѣа сѣнѣнѣцѣи лѣи; ши ꙗ мнѣжлѣкѣса раюаши рѣсѣсѣди
дѣамнѣзѣс номѣ де ꙗчѣнѣст че шестѣ кнѣе ши рѣс, ши аѣж
кѣрѣжтѣорѣ ꙗ мнѣжлѣкѣса раюаши де сѣж номѣцѣи, ши де аѣоло

се .рпартъ .р патрѸ де ескъ .р лѸме, анѸме Гевнъ, ши ПнаѸа,
ши ѢфратѸа, ши ТигрѸ.

ФѸкъ дѸмнезеѸ вмаѸа кѸ мѸна лѸи, де лѸт, десѸврѸ-
шитѸ-л фѸче кѸ сѸфлет вѸѸ, ши-и дѸрѸи минте слободѸ ши
пречепѸтоаре пре кинѸа вбразѸаѸи сѸѸ, ши-л пѸсе сѸ се сѸ-
лѸшлѸаскѸ .р едемъ, Ѹнде е хранѸ де раю, ши фѸ алтѸ лѸме,
лѸме кѸ .рцелепѸионе де паникъ; ши-л .рвѸцѸ кѸ тот бинеле раю-
лѸи сѸ се .рдѸлчаскѸ, тарѸ де помѸа пречепѸтѸаѸи сѸ се фе-
рѸекѸ, ниче кѸ мѸна сѸ нѸ се атингѸ.

Inceputul Romanilor.

Де .рченѸтѸа РѸмакѸнилор.

СѸ .рчкпемъ а скрѸе де акѸм тѸрѸа ши пѸтѸкра РѸмѸ-
нилоръ, де Ѹнде с'лѸ .рченѸтѸ ши лѸ цинѸтѸ пѸкмѸнтѸа тотѸ
ши цѸри . Дечи дѸпѸ прада Трораден, ѢнѸа цинереле лѸ ПрѸ-
амъ краю с'лѸ скѸпатѸ, сѸѸ-л де слобозисе ошанин, екъ се лѸ-
тѸ кѸ тоатѸ рѸда лѸи, кѸ кѸци скѸпасе, .р цара БенѸѸен .
Дечи Ѣнеа кѸ кѸци нотасе кѸ нѸнеса фѸчерѸ враже ши лѸарѸ
пѸжѸнит, кѸ ле зисе скриптѸ : сѸ ноате де акола сире апѸск
пѸнѸ вор соси ла Ѹнъ кѸмпнъ ши ле се ва Ѹмпла мѸса лоръ
де хранѸ, аколо сѸ дескалече царѸ, тарѸ Ѹнде ва мѸри о витѸ
фѸгѸндъ де остенитѸ акола сѸ фѸкѸ четате . ши лѸарѸ ачестѸ
плазѸ дечи сосирѸ ла ачель кѸмпнъ ши фѸчерѸ колени . Яколо
ера тарѸѸ, де w кема сѸклинѸ, мѸлатѸ; ши прѸнзиндъ ен, ѸнѸлъ
гѸстѸ сѸклинѸ, дѸчѸа ш'алтѸа ши ш'алтѸа, атѸнче стригарѸ :
акѸм ни се .рмплаѸ пѸжѸнитѸа кѸ лѸкселе . Дечи врѸрѸ сѸ фѸкѸ
сѸфарѸ, кѸ скрорафѸ грасѸ, тарѸ та се змѸчи де .р мѸна ѢнѸен;
екъ w гони токма 4 . миле пѸнѸ вѸтени, ши скрорафа вѸоси
де кѸзѸ, ши нѸскѸрѸ вдатѸ 30 де пѸрчен . ѢнѸа .рцелѸсе кѸ
се воръ мѸаци пре аколо, ши лѸзи глас де-и зисе сѸ зидѸкѸкѸ
акола четате . ДѸка .рченѸ а зиди, тѸмплаж-се де вѸзѸ фокъ
де'нтрѸ ачел локъ, ши вени Ѹнъ лѸпъ де .р пѸдѸре ши пѸрта
гѸтежѸи де вѸга .р фокъ, тарѸ Ѹнъ вѸлатѸрѸ вѸтѸк кѸ арениле
ши адѸча вѸнтѸ де-лъ ацица, тарѸ w вѸлапѸ хитѸкѸнѸ немери
де-ши Ѹда колда .р анѸ ши скѸтѸра пре фок де врѸ сѸ-лъ
стингѸ : ен-лъ априндѸк, тарѸ та стѸнѸа; .р сѸ апон бирѸирѸ ен,
тарѸ та фѸци; дечи пречепѸ ѢнѸа, кѸ кѸ мѸлате сваде ши .рде-
лѸ.р.гѸ врѸкме ен се воръ .рнѸлаца пре лате лимѸи, ши зиди
четата лѸвѸ ши лѸ.р.гѸ, ш'алтѸ четате анѸме Левн . Ши лѸ

авѣтъ свадѣ мѣатъ къ домини латинескѣ къ Латин, Фавно
 ши Тѣриуекъ Савантѣа ши къ аци домини де рѣрѣжѣр, ши
 тотѣ-н вѣтѣа Енѣа . Ишон се рѣжкарѣ ши рѣкрѣцѣрѣ лок де
 царѣ . Дѣка мѣри Енѣа, елѣ стѣтѣс домини фѣю-сѣс Псканѣе,
 нѣскѣт де р Крѣса фата аши Прѣамъ краю; дѣнѣ несѣа стѣтѣс
 фѣю-сѣс Тѣверѣ, ши ера мѣндѣрѣ ши витѣкѣзѣ, ши мѣри некѣтѣ .
 Дѣчѣи рѣмасѣрѣ дои фѣчори, Немиторѣ ши Ямѣаѣе; Немиторѣ
 ашѣ доминиѣ, Ямѣаѣе авѣцѣе, ши се скѣлаѣ Немиторѣ де сѣнсе
 фѣчорѣи ас Ямѣаѣе тоци, ирѣ вре ѡ фатѣ елѣ ѡ нѣсе понѣ, ши
 нѣсе лѣкѣ : фѣкѣеле че ворѣ фѣи понѣ сѣ нѣ се мѣрѣнте; ирѣ ѡ
 се аместекѣсе къ варѣ чинѣ; дѣка ашѣи Немиторѣ къ е грѣк,
 нѣсе де ѡ нѣжѣа нѣнѣ кѣндѣ нѣскѣрѣ дои цѣмени; дѣчи пре
 денѣа ѡ вѣгарѣ р Темницѣ, ирѣ пре коконѣи и авѣдарѣ къ
 снѣ чинѣ пре апа Тѣверѣи сѣ пѣарѣ; ирѣ дѣамнѣзѣс и крѣцѣ,
 къ-н гѣсн снѣ поркарѣю анѣме Фѣстѣаѣ, ши фѣче кинѣ къ-н
 дѣсе акасѣ-ши, ирѣ мѣарѣк аши Ашѣа нѣскѣсе снѣ коконѣ
 мортѣ, къ фѣс кои ас дѣамнѣзѣс, дѣчѣа и нѣсе сѣгашѣи р локѣ
 де фѣчори . Дѣчѣа ле зисѣ нѣме : Рѡм ши Ромѣа . Дѣка крѣ-
 скѣрѣ, лорѣ ле ера вѣаѣа къ поркарѣи, де нѣцѣа тѣрѣме ши фѣра .
 къ нѣрѣстѣа стѣнкарѣ тѣрѣа ас Ямѣаѣе, че ле ера мошѣ : тѣтѣ
 мѣни-са . Дѣчѣи принѣсѣрѣ шѣ-н дѣсѣрѣ ла Ямѣаѣе, елѣ-н кѣзѣс
 коннѣчи ши фѣрѣмоши . ши афѣлѣ къ-н сѣмѣтѣ нѣноци, ши адѣ-
 нарѣ глѣате де скоасѣрѣ пре Немиторѣ де р доминиѣ ши дѣ-
 дерѣ ас Ямѣаѣе доминиѣ, ирѣ Ямѣаѣе дѣдѣ авѣцѣе мѣатѣ нѣ-
 поцилорѣ, де рѣдикѣрѣ оци ши довѣндѣрѣ мѣате доминиѣ
 ши цѣрѣи . Дѣнѣ ачѣа зидѣ Ромѣа четѣте прѣк мѣре ши фѣрѣ-
 моасѣ, де ла Ядамѣ нѣнѣ сѣас фѣкѣсѣ Рѣмѣа 4708 де аи; ши
 къ глѣс де вѣчинѣ сѣрѣ : сѣ акѣдѣте тоатѣ асѣмѣк де четѣтѣ
 че и се нѣсе нѣмѣле Рѣмѣ; дѣчи кѣци еск де аѣолаѣ ен се кѣамѣ
 Рѣмѣни.

Impărația lui Leu Iconoclast.

Рѣнѣрѣцѣа ас Аѣс Иконокѣрѣцѣ.

Ичѣста Аѣс, къ нѣмѣле ши къ нѣравѣа де аѣс, ши къ сѣфѣа-
 тѣа де фѣарѣ, ел ера де р Искѣрѣа, де рѣдѣ авѣсѣрѣ, ши-а гѣ-
 сирѣ ла снѣ нѣцѣ ишѣе Сѣврѣки нѣрѣсѣжѣторѣи ши-а кѣноскѣрѣ
 къ аѣе лорѣ мѣѣстрѣи къ ва фѣи рѣнѣратѣ, дѣчи-а жѣсѣрѣ ва
 сѣ акѣдѣте дѣнѣиѣи вѣмѣс-а ворѣ рѣвѣца кѣндѣ ва фѣи рѣнѣ-
 рѣтѣ . Сѣк аи се фѣрѣждѣи къ-н ва акѣдѣта, ши дѣчѣи вѣ-
 рѣндѣ фѣс кѣноскѣтѣ де сѣатѣнѣчи ши сѣсн вѣѣродѣ рѣнѣрѣнтѣаши,

ши-ши афлж ажсторю Пртавазды андме знь коаринь, д'кчїи се р'дникж рп'кратк; тарж Оевдосїе д'кка лсзи, елк фсци де-ш л'ксж скашнса ши кшнсна мшнчиторюлшн, ши се к'класг'кри, д'кчїи добжнди рп'кржцїа де к'кчи; тарж чел кс н'кравь де лед, фїарж н'ксилникж, атшнче кенирж чен проклаци де Гвэр'ки ла чел лед с'клатекк ши свир'кчк, дечи ннче чершсрж лсрж, ннче арцинтк, ннче коерїе дела рп'крат'са, че-н зисерж аша : де верн с'к морн де кжтр'кнъ р п'кржцїе (!), тарж тс л'кп'кдж нкоанеле де р бес'крекж ши раде вкразеле де пре зидсри ши шир'кцие вааменїи с'к нс се ркине лорк . Слс се ф'кжждшн, ншюл аспидеен непоцилорк нжн'крчеен, ши кемж пре Германь патрїарх'са де врс с'к-л рпрешн'кзе а р'кд сфат'са лорк, тарж п'кринтеле нс-н д'кде ннче а грки, че-л фоарте рфршнтж р'кд кс сфентеле скриптсри . Слс-л гонн де р патрїершїе . Г амарь сксдж-се лшнса пре п'сторю, ши ртрарж лшїи р тсрма лс Хс . де ш сп'крца ши ш нека ксш ера ман р'кд, ши сфр'кшїа (! л. сф'к-) вкразса лс Хс . ши а пр'к ксратен манче ши а тс'тсрорк сфинцилорк, ши-ши вр'кж кенншса амарь пре тоци крещинїи к'кци се ркина сфинтелорк вкразе, де-н мшнчїа шї-н р'кнїа кс мшатж р-рв'кцжтсрж а драк'лшн, р'кк ман вр'ктось пре п'кринциїн к'класг'кри! Соцс се ф'кче лс Партасарь кс р'кае лскрсре але лшн, к'к ковр'кшїа пре мшнчиторїи де'нтю . Ить ес кою ар'кта корбсашн негр'кла, к'к ера ш бес'крекж апроане де света Софїа ши ера стр'кнсе к'крци ртр'кнса : трен ртснер'кче ши трен мїн, ши ера а тоатж лслк филозофїи ртр'кнсе адшнате, де ле цинн 4 . даскаан пини де тоатж рцелепчюн'к, ши шїа филозофїа тоатж ши ад'кнкса скриптсрилар елинецин кс крещиннецин, ши в'кка кс тот'са, тс'тсрор ар'кта шї-н лсмина кс ксвинтеле ка соареле, к'кк токма ршиши рп'кратїи немнж нс ф'кча ф'крж сфат'са ачелора п'кринци филозофи; тарж рп'крат'са Лед мшатк невон с'к-н поатж ртоарче с'к-н фїе соци спре р'кд лшн че ф'кча, че ман бинне вр'к гонн в'катсрж сад вр'к принде ст'кае; д'кка в'зс к'к немнка нс ва фолоси, ел адсе гжт'кже скате делпрежсрж де бес'крекж, дечи арсе пре ачен сфинци п'кринци рпрешнж кс кжрциле р бес'крекж . Г амарь лед кс ссфлетк кршнтк ши кс минте де фїарж вр'кжмаше, к'кж пагсбж' фечешн! к'к ера акол'к, ман сксмпк де тоате, знь сфитокк миншпате де п'кн-тече де шарпе ши ера ртр'кнск скриптсра лшн Гамирк : Илїада ши Гдисїа . Л зилеле ачест'са Лед прждарж кс мжнїе цара гречаскж п'кнж л'нгж Царнградк . Ши домни ачеста Лед ксмпантк 25 де ани.

Despre Vasilie Machedoneanul.

Сък сншнемъ ншцила де Васнаїе, къ ера де ꙗ Македонїа, феноръ де шмнин месери, ши фсрѣк роници де Шкѣи, еак ссѣа цинѣ атсиче, ши сечера мсма лш ꙗ ккмиш стѣкижилаоръ, коконса зѣча пре мириче ши кенїа шк влѣтсрѣ де-ак смерїа, мсмак-са'ак гонїа, еак шрѣк кенїа, апон-а а'екѣ, къ пречис къ е семик вшнъ; д'кка соси ꙗ крѣстѣ, еас-ши пѣрѣси манкѣ-са де се дсе ꙗ Цариградъ ши се пѣкми пре ла шамени де се хрѣнїа; ноагѣ дсрмїа ла ш кекрекѣ ансме скети Мокїе, атсиче кени сфѣлтса де грѣи прѣвтсашн : че дорми де нс те сколи съ вацн пре ꙗпѣратса ꙗ касѣ? еас се сксаж ши м'крсе ла кекрекѣ де к'зс шк шак спрѣтгосек кс нѣре м'кши грѣсе дсрминдѣ пре пѣкжнтсак голѣ; лш и пѣрѣ ш вѣд'крѣ, дѣи се тсрїж; лш и кени пѣкѣ а трѣи шарѣ, шї-и снсе апон : чине доарме аїа ел ва фн ꙗпѣратѣ; атсиче м'крсе де-а де-цешѣ ши-а дсе ꙗ касѣ-ш кс чисте (!) маре; ши акк прѣвтса шк фрате де сасѣїа ла шк коарник маре де-ак кема Оев-филицѣ, д'кїи д'кдерѣ ла коарник, еас-ак нсе комиск; атсиче адсѣрѣ лш Муханак (ꙗпѣрат) шк виднїс прѣ вшнъ дарѣ де ꙗ Мисирѣ, ши нс се а'фла нме съ-ак ноатѣ ꙗкѣака, шрѣ Оевфилицѣ снсе къ арѣ ш сасѣѣ вѣрѣатѣ, ши фс атсичешк кематѣ Васнаїе, дѣи принсе калса де фрѣс ши-а ши ꙗкѣкѣ ши алѣрѣ кѣтс-и фс коа; атсиче-а нсе комиск маре ши всрѣндѣ соси ши пост'кашник маре, ши-а фшрте юкїа ꙗпѣ-ратса, ши д'кїа ꙗчнш а срн пре Барда . Мухана еас-ши пѣзїа жоксрїае ши керїае ши м'к'кѣрїае; атсиче кени шк в'кетник дѣи снсе ꙗпѣратсашн къ-и прадѣ Кѣрѣжманїи цара; еак дернтѣ съ нс се снае коарїи ши съ нс пѣрѣк'екѣж жокса, алѣрѣ де сфѣрїамѣ ш шгандѣ че ера фѣкстѣ де шк фило-софѣ, дѣи кѣтѣ врѣи кѣста ꙗтр'жнса тс врѣи кшшаци фїе дн че аатсрн а тоатѣ ашак съ се врѣ рѣднїа шшн . Ѡ, нѣснїе, кѣтѣ нагсѣѣ ф'кче Грѣчлаорѣ!

Ѣтшнѣк д'кде Мухана ш нѣкннѣкѣ а лш дшж Васнаїе, ансме Сгдогїа, ши ш кшшнѣ ꙗсшн, ши-шк д'кде вшшнѣ де ꙗпѣрѣїе ас Васнаїе съ фїе ꙗпѣратѣ . Ѡ датѣ жсѣѣ тоатѣ зса, сара кс де се ꙗкѣтѣ; шаречнне ансме Васнашник а'сдѣ пре ꙗпѣратса къ : жскаши кнне асѣѣ ши врѣтѣжнши кнне калса ла ака; еак ера кѣтѣ де се ксѣсрѣ ши-а д'кршн пре ачїла кс нашмацїи лш, ши-а нсе съ фїе ꙗпѣратѣ; Васнаїе ста де прнїа, ши кѣстѣ ꙗпѣратса кс амарѣ ас Васнаїе;

лтѣнче се спѣре ши адѣнѣ чатѣ ши се рѣдникарѣ . ртр'ача
ноапте де счисерѣ пре Мухана, къ-ль афларѣ махмѣрѣ де
винѣ ла ашернѣтъ, дечи нѣ се нѣтѣк анѣра, че фѣ жѣрѣгѣтъ
аколѣ . Ши аѣ доминѣтъ Мухана . рпрѣвнѣ къ мѣмѣ-са 14 ани,
парѣ рѣсши 11 ани, ши-л ргронарѣ ла мѣнѣетире че ѡ кема
Хрисополн, лѣрѣж мѣмѣ-са; аша ера а лѣн Муханѣ вѣаца :
нѣман че бѣ ши мѣнка ши жѣка.

XXI.

1620.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de judecată.

(Jași 7128.)

Еѣ вѣми (?) косте бѣгок вел дворник долнѣи земан . и
никодре вел дворник вишнѣи земан . и дѣмитрѣ гоѣа вел постел-
ник . и невожатко логофѣт . и дѣмитрѣ лѣне дворник глотнѣи .
и банко шетрар . и нѣи болѣри ѡт двор гдпнѣ его маѣт.

Скрѣем ши мѣртѣрисим къ чѣктѣ скрисоаре а нрастрѣ .
към аѣ винѣт рнаннтѣк ноастрѣ . кълѣгѣрѣи дела свѣнта
мѣнѣетире дела хѣмор . къ ѣн запис де мѣртѣрѣе фѣкѣт де
трифан постелникѣла . ши с'аѣ нѣрѣтъ де фацѣ рнаннтѣк ноа-
стрѣ къ рѣска кълѣдѣрѣшоае . сора лѣн трифан пост . прентрѣ
сатѣла вѣнчѣкнѣи сѣ лок де моарѣ р жижѣа че пасте р цѣнѣ-
тѣла дорохоюлѣн . ши прентрѣ доѡѣ фалчи де вѣи де котнар
рн дѣлаѣ пекнѣлѣн . зикѣндѣ кълѣгѣрѣи . къ лѣс дат ши ѡѣ
миаѣнт трифан пост . къ ачел сат ши къ ачѣле доѡ фалчи де
вѣи . прентрѣ сѣфлетѣла лѣн ши а цюпѣнѣкѣи (!) сале . ши сѣ ле
фак(ѣ) паменте де ан ртра ан . ши ачел запис ера фѣкѣт де
трифан пост . парѣ рѣска кълѣдѣрѣшоае . аѣ зѣс . къ ачел сат
пасте дирѣптѣ мошѣе ен . ши саѣ винѣт рн партѣ ен . дечи н'аѣ
врѣт сѣ-л дѣ кълѣгѣрилор . дечи нон ам ртребат пре кълѣ-
гѣрѣи : ман цѣнѣт аѣ нѣнѣ акѣс ачел сат . аѣ ба? парѣ ен аѣ
зѣс : къ нѣ'л аѣ ман цѣнѣт . дечи нон ам сокотит къ дирѣнтѣла
ши ам зѣс рѣскѣн кълѣдѣрѣшоае сѣ с(ѣ) токмасѣкъ къ кълѣ-
гѣрѣи . сѣ нѣ стриче дарѣ фѣрѣцине-сѣс . дечи рѣска с'аѣ токмит
де вѣнѣ воа ен . къ кълѣгѣрѣи ши лѣс дат аѣтѣ сат анѣме
хринканѣи пре жижѣа къ лок де морн рн жижѣа . рн цѣнѣтѣла

ишаор . ши а'кс а'ксат ши ач'кае доу флачи де вѣн ла кот-
нар . че ачест сат иесте дир'киг'к ксм'п'кр'к'т'с'р'к аши трифан
пост . дирент'с . т . де талер . дечи к'кад'г'кр'їн с'ас токмит . ши
ас асар ачест сат ши ва'кич'к'нѣи шс а'ксат ии . к'кчи ас фост
ши к'кндсци . ши ачел занис че ас авст ф'ккст де трифан
пост . рик'к'а-ас дат к'кад'г'кр'їн де'а-ам рснт'с . ши си исписок
де ла радса вода ашиндере . ши с'ас токмит ридесние . ва с'к
н'анек' маи мсат'с а п'кр'к к'кад'г'кр'їн пре рска к'кад'кр'-
шоле . шичи иа пре к'кад'г'кр'їн . че с'к-ш цѣе ачел сат к'кад'г'кр'їн
ансаме хриканѣи кс лок де молар(ъ) ри жижѣа . ши ач'кае доу
флачи де вѣе ри котнар р пископ . ши с'к фак'к памитге аши
трифан пос . дмнез'к'с шрте . шр'к чине ва маи скорни п'кр'к .
с'к х'ѣе неертат де домнса дмнез'к'с . ши де пр'ч'ста манк'к
ши де тоци скенѣи . че с'к х'ѣе трева'кт ши прова'кт шт га
вга амин . де ач'кета м'кр'т'с'р'нсам кс ч'кет'к скрисоаре а ноа-
стр'к . шис s шс ва . зрки . юа . вѣ . днк .

XXII a.

1600 — 1625.

(Ms. Acad. Rom. Codex miscellaneus.)

(Повест'к аши Идам ши а Ервен.)

Călătoria lui Sith la raia.

Eva povestește:

.....Ак'каеж адамь ши с'к д'сее . ши афаж пре аени
(areal correct. marg.) цшн'ат' ши нс'н з'їсе аши кани немикж . пре
ксм'с'н зне'к'е ашн р'верса' . ши адсее пре ареа ши-а нсее р
локса че с'к к'їамж р'їонк . атснчж нжксам пре с'їок . ши з'їсеи
кжтрж адам : нс-ц пае ржс домнса' м'їес . к'к штж р локса
ашн ареа нжксам адтса . шн-н нсцерж нсмеле ашн : с'їок .

Атснчж адам с'к ржети ши з'їсе : т'ачн! тс мдиаре . к'к
сдфлетса м'їес с'к рншцннж р'трс м'їне . шрж с'їо' з'їсе : домнса'
м'їес! ес маж вою дсче р р'їн . ши де аколо кой адсче ва'реш
че . вед'к-к'ерн ши те вери одишн .

Идам з'їсе : о фнїоле! ксм с'к р'три тс р р'їн? нс аша . нс
аша . че пасж р прот'їва р'їоасн ши п'їнцн . доарж ксм-ва

не ва да дѣмнезѣс дин помѣла маслинѣсѣи съ вѣзѣс . ка доарѣ
ли с'аре маи потоли коала.

Фіюл' с'ѣс снѣ зѣсе : де че волѣицѣи . ѡ пѣринтеле нострѣ?

Идѣамъ зѣсе : о фіюле! маре воалѣ ам . кѣндѣ грѣшій ѣс
ши майка воастрѣ . атѣнча зѣсе дѣмнезѣс : рѣсѣлици-сѣ-вѣр'
сѣспиниле тѣле ши нѣрѣрѣк' ѡтрѣс грѣжи ка съ петрѣчѣи . дѣ-ц' кѣн
цѣе ѡв' де воале . ѣнѣ . воалѣ де ѣнемѣ . адоам . воалѣ де ѡкѣи .
дѣнѣ ачкѣк' алаате тоате . тарѣ майкѣи воастре ѡи . зѣсе :
нѣрѣрѣк' вѣрѣкатѣла тѣс съ те вѣрѣсѣкѣк' . ши кѣндѣ верѣи нѣце
кѣкѣнѣла кѣ моарѣт'к' съ ци съ кѣмѣнѣкѣкѣк' . ши съ сѣсѣлѣ
снѣк ши съ дѣсе кѣ манка са ѡ рѣи . ши вѣзѣс ѣвѣа о фіарѣ
кѣманитѣ че съ кіамѣ горѣгоннѣ , гоннѣ пре фію-с'ѣс снѣк ши
стѣтѣс де зѣсе кѣтрѣ дѣнѣсѣ : ѡ фіарѣ! нѣ-ц' адѣчѣи амѣнѣте .
кѣм тѣкѣ хрѣнѣтѣ кѣ мѣнѣле мѣкле . кѣм кѣтѣзѣи тѣс дѣшкѣде
гѣра та спре ѡмѣла че ѣсте фѣкѣбѣтѣ пре кѣнѣла лѣи дѣмнезѣс?
саѣ кѣм поци рѣжи дѣнѣи тѣи ѣспра лѣи? атѣнча фіара
рѣсѣнѣсе кѣтрѣ ѣвѣа ши зѣсе : ѡ ѣвѣо! . дин тѣне с'ѣс ѡчѣнѣт' .
кѣм кѣтѣзѣи тѣс дѣшкѣде гѣра та спре мѣнѣкѣре че-ц' зѣсе цѣе дѣм-
незѣс съ нѣ мѣнѣнѣчѣи? . дѣрѣнтѣ ачкѣа ши ѣѣ де вѣи вѣрѣ ши
пре фѣчѣрѣла тѣс вѣи мѣнка . тарѣ ѣвѣа ѣнде ѡчѣнѣс а пѣнѣце
глѣсѣлѣ ѣн съ лѣзѣи де ла рѣсѣрѣнтѣла' соарѣлѣи пѣнѣ ла
апѣс . ши зѣсе ѣвѣа : о амар' мѣе домнѣла мѣе! де амѣс пѣнѣ
ѡ вѣкѣк' . вѣжѣтѣма-мѣ-вѣр' тоате амѣнѣле . ши ѡчѣнѣс а пѣнѣце
ѡнѣнѣта рѣюлѣи . кѣ фію-с'ѣс кѣ снѣк ши-ш' арѣнка цѣрѣнѣ ѡ
кѣнѣла' с'ѣс . тарѣ ѡчѣрѣла' ли съ арѣтѣ лѣр' . ши ле зѣсе : че стрѣ-
гѣицѣи? снѣ' зѣсе : доам'не! пѣринтеле мѣе ѣсте во'нар . ши до-
рѣкѣе де дѣл'чаца рѣюлѣи . ши поф'т'кѣе съ вѣзѣ дѣи помѣла'
маслинѣсѣи . доарѣ кѣм-ва и с'аре май потоли коала лѣи . тарѣ
ѡчѣрѣла зѣсе : о снѣе! пѣринтеле(ѣ) тѣс адам нѣ ѣре лѣкѣк' . кѣче
кѣ с'ѣс апропѣнтѣ зѣлеле лѣи кѣтрѣ моарѣте ши свѣрѣшѣнтѣла
ѣс венѣтѣ . ши фѣрѣмѣе дин помѣла чѣла че дѣнѣтр'ѣнѣс мѣнѣ-
касѣ адам . пѣнѣтрѣ кареле помѣ фѣс гонѣтѣ дин рѣи . ши дѣде
лѣи снѣ . снѣ дѣсе ла адам . адам вѣзѣс ши кѣнѣкѣс ши сѣспинѣ
тѣре ши ѡплетѣи кѣнѣнѣ . ши-ш' нѣсе ѡ кѣпѣ . ши вѣзѣс мѣна
лѣи дѣмнезѣс лѣнѣде сѣфлетѣла лѣи . ши вѣзѣс ѣвѣа . кѣдѣ-
нѣица кѣ ладѣн кѣдѣнѣде трѣнѣла лѣи адѣамѣ . ши вѣзѣс трѣи
ѡчѣрѣи цѣнѣдѣ лѣмѣицѣи апропѣс ѡ мѣнѣле сале . ши кѣстѣс снѣ
спре чѣрѣи . ши вѣзѣс сѣфлетѣла лѣи адам стѣнѣде апропѣе де
дѣмнезѣс ши мѣлѣциме де ѡчѣрѣи съ рѣгѣ пѣнѣтрѣ адам . ши
кѣндѣ съ сѣсѣлѣ арѣхагѣк' мѣхѣилѣ атѣнча тоѣи ѡчѣрѣи тѣ-
вѣрѣ (!. л. -кѣ) . атѣнча съ мѣстѣи дѣмнезѣс ши-ш' тѣнѣе мѣна

са де ансѣж сѣфлетса' лѣи адам . ши рвжцж пре сифтѣ де
 лсѡ трѣша лѣи ши-а дѣсе ꙗ локсак че сѣк кѣмѡ геросна плѡта
 ши кжндѣ сѣпж гроанж . рѣерса сѣмнж гроана . ши фс глас
 дни чѣрѣ де грѣн : адаме ! адѡме ! . ел зисе : че истѣ доамне ? . дсѡ-
 незжс зисе : крѣз' епсѣс-ц-ам цне . кѣ дни пжмжнтѣ ѣцѣ ши ирж
 ꙗ пжмжнт' кѣрѣ м'крѣе . ирж пжмжнтса(ш) зисе : ал' тжс дни-
 тр'але тале цѣе адсче де тоатѣ ! . аша ꙗгропарж пре адам кс кс-
 нша че ера ꙗ канса' лѣи . ерка кс глас смерѣтѣ сѣк рѣга . кжтрж
 лсѡнезжс . ши грѣна : доамне , пѣрнителе мѣс ! . прим'кѣе сѣ-
 флетса мѣс . ши аша дсѡж адам' а шаса зи плекж канса сѣс .
 ши-ш д'кде сѣфлетса сѣс лѣи дсѡнезжс . ши аколо ꙗгропарж
 пре ерка лѣнжж фѣола сѣс авел' . ши аколо крѣскс ш леамнк дни
 кснша че ера ꙗ канса лѣи адам' .

Главж домсѡш дсѡнезжс ши мжнтшторюлш нострѣ
 ꙗ . Хс . ꙗтрѣ к'кчи де к'кчи : амѣн .

XXII b.

1600—1625.

(Ms. Acad. Rom. Codex miscellaneus.)

Paleea.

Povestea lui Melchisedec (pag. 119—140).

..... Зисе дсѡнезжс кжтрж аврамк . : . штѣ еѣ кой пше
 сватсак мѣс кс тѣне ꙗтрѣ тоатж рѣда де акмѣ ши пжнж ꙗ
 к'кчи . ши те кой баскѣ пре тѣне ши кѣрѣ фѣ баскнтѣ . ши де
 аксмѣ ꙗнаѣнте нс ка фѣ нсмеле тжс аврам . че авраам кѡ фѣ
 нсмеле тжс . пентрс кѣ пжрѣнтеле сѣк снше пѣрѣнтѣ а мсате
 лѣм'ѣи . пѣрѣнтѣ алес ши пѣрѣнтѣ ꙗнал'т . пентрс кѣ пѣрѣнтѣ
 а мсате лѣм'ѣи т'км нсѣк пре тѣне . кр'кѣе-те-кой ши те кой
 ꙗмса'цѣ фѣартѣ . Че аксмѣ ꙗ аснша тжс . ши ꙗ кѣшѡм'ѣнте
 сѣс'м'ѣе де мсатѣ прецѣ . ꙗ пѣѣне ши кѣнж ши кѣрѣчѡла амжнж .
 ши те сѣе ꙗ мж'сра оамарѣи ши стжѣ пре пѣатрж ши стрѣж
 де трѣи шрѣ : чѡче ѣи ! . чѡче ѣжѣ ! . чѡче ѣжѣ ! . ши ка ши де-
 спре лѣтср'к мж'срѣи дѣспре мѡазж нолѣте . ши-ка шѣ ѡмк
 сѣкатѣкѣ . кс шгнѡе де шѣк кѡтѣ . ши кс пѣрсѡк кансаѣи ши

кѢ барба пѣнѣ ла пичоаре . ѡрѣ тѢ съ нѢ те спай де дѣнск .
чи съ те скѡлай съ тай ѡнгиле лѡй . ши съ-н рѡзы пѣрѡлк лѡй
ши съ-н дай пѣйне съ мѣнѣнче . ши вини съ вѣ . ши те вери
васви де дѣнск ши вери фи влскитѣ .

Ичеста Мелхиседек съ спѣне фѣрѣ де татѣ . фѣрѣ де
рѡдѣ . аскмене ѡте фѣолѡй лѡй дѡм'незѣѢ . майка са съ кѣамѣ
салѣмѡлк . пре нѡмел(е) четѣцей ей . ѡрѣ татѣ-сѣѢ съ кѣамѣ
вседекъ . ши нѣскѢ . в . фечорѣ . нѡмеле ѡнѡ седекъ . ши нѡмеле
челѡ-л-алтѣ мелѣн . ла арѣтаре ерѡ ши ачѣа ши четѡтѣ лѡр(?)
вседекъ ера непотѣ лѡй невѡбѡ . пентрѡ ачѣа съ скѣлѡшлѡй . р
полѡте . де ла невѡбѡ петрекѡрѣ . рѣрѣжциндѣ . рсѣ бирѡна ши
рѣрѣжциѣа вавилонѡлѡй . кѣндѣ фѢ . ртрѡна де зѣле . зѣсе
вседекъ . рѣрѣат' фѣолѡй съѢ лѡй мелѣн : фѣоле ! ел зѣсе : че вей
съ зѣчи пѣринте ? шѣ-й зѣсе : дѢ-те ла чюрѡа бойлѡрѣ ноцри . р
галилей . ши-м' адѢ . ѡ . де ѡнѣчѣ ка съ ѡнѣгемѣ жрѣтѣвѣ . марѣлѡй
крон дѡмнезѣѢ . ши челѡра-л-ѡлци къ ам нѣдѣжде дѡпѣ ачѣа
съ мѣрѣем ла ѡѡте . Ичѣста дѣка лѡзи мелѣхѣй превегѣе
ртрѡчаа ноѡите рѣндѣ съ плинѣскѣ слѣжеа ши рѣѣѣжѣтѣра
пѣринтелѡй съѢ . ртрѡчѣа ноѡите ера лѡна фѡѡрте лѡминнатѣ .
ши стѣкеле стрѣлѡчѣа фѡѡрте . ачѣста дѣка къѢѢ мелѣхѣй съ
мѣрѣ . ши гѣнди . ртрѡ сине зѣжѣндѣ : ѡх ! пре че лѡкрѡри фрѡ-
моѡсе ѡдѣхнѣѣ дѡмнезѣѢ . фѣжѣторѡлк а тоате ! дѡче-мѣ-вой
де вой спѣне пѣринтелѡй мѣѢ . май вѣне ачѣстѡ съ рѣлѣѣѣмѣ
жрѣтѣвѣ . дѣжѣтѣ бѡзилѡрѣ . челѡрѣ мѡци . ши сѡрѣй . ман вѣне
съ адѣчем ши съ ѡнѣгемѣ жрѣтѣвѣ дѡмнезѣѢлѡй черѣскѢ . Татѣ-
сѣѢ дѣка лѡзи ачѣста съ мѣнѣе . ши зѣсе кътрѣ дѣнск кѢ
ѡрѣмѣнѣтѣ : ѡрѡ-мѣ пре мѡреле мѣѢ дѡмнезѣѢ . ка нѢ кѡм'ва
съ съ мѣнѣе спре мине ши съ мѣ здѡваскѣ . ѡрѣ акѡм' те
кон ѡнѣга ши те вой да пре тине жрѣтѣвѣ гата дѡм'незѣилѡрѣ
мѣен къче къ адѣсешѣ вѣклешѣгѣ спре мине ши спре дѡм'-
незѣн мѣен .

Дѣчѣ дѡкѣндѣ-сѣ мелѣхѣ р галилей . ѡр татѣ-сѣѢ . ртрѣ
кѣтрѣ рѣрѣжѣтѣса салѣма ши грѣн : ѡтѣ еѢ гѣндѣй ка пре
ѡнѡлк дѣнѣ фечѡрий ноцри съ-л ѡнѣгемѣ . ши съ-л дѣм жрѣтѣвѣ
марилѡрѣ дѡм'незѣн . ѡрѣ рѣрѣжѣтѣса юѣла май врѣтѡбѣ пре
мелѣхѣн . дѣжѣт пре сѣдекъ . ши кѢ плѣнск зѣсе : къѣкъ къ вей
съ ѡнѣгѣ пре юѣитѣ фѣол мѣѢ ка съ-л дай жрѣтѣвѣ дѡмне-
зѣилѡрѣ ноцри . рѣрѣатѣлк зѣсе : съ нѢ фѣе ашѡ . че съ арѣнѣ-
кѣмѣ сѡрѣй . дѣчѣ арѣнѣкарѣ ши къѢѢ сѡѡртѣ спре фѣол ей чел'
май мѣкѣ анѡме мелѣхѣй . Иѡрѣ кѣндѣ ирѣн . рѣрѣжѣтѣса къ вине
мелѣхѣй дѣнѣ галилей . зѣсе кѣтрѣ фѣол съѢ . сѣдекъ : ѡтѣ фѣра-

ТЕЛЕ ТЪС МЕЛХИИ КА СЪ МОАРЖ ДЕ МЖИЛЕ ТЪТЖИИ-ТЪС КА
 СЪ-А ДЪК ПРЕ РС ЖИРТЕЖ . ЧЕ ТЕ СКОЛАЖ ДЕ МИРЦИЙ РТРС ТЖМ-
 ШНАР'К АШ . ШИИ СИСИЕ АСИ ДЕ ТОВАТЕ . СЪ ФЪГЖ РТР'АЛТЖ ПАРТЕ .
 КА СЪ СЖ ИЗЕЖКАСКЖ ДЕ ГЖИДСАК ТЪТЖИИ-СЪС . ДЕЧИ СЪ СКАЖ
 СЕДЕК ШИ СЪ ДСЕ РТРС ТЖМШНАР'К ФРАТЕЛСИ СЪС МЕЛХИИ . ИРЖ
 РИЖРАТСАК ЗИСЕ КЪТРОЖ ПСТ'КРИИЧИИ СЪИ ШИ КЪТРОЖ ТОЦИ КОА-
 РОИИ : ИТЖ ЕС ГЖИДИИ . КА СЪ УСИГИ ПРЕ ФИОА МИЕС ЧЕЛ МАИ
 ТЪКНЖРЪ . АДЕКЪ ПРЕ МЕЛХИ . КА СЪ-А РИЛАЦЪ ЖИРТЕЖ : —

ШИ ДЪКА АЗИРЖ ДЕ УСИГ'ЛАР'К РИЖРАТСАСИ . СЪ УСОСНРЖ
 ТОЦИ КОАРОИИ СЪ-Ш УСИГЕ КЪТЕ СИ ФЕЧОРЪ СЪ РИЛАЦЕ ЖРТЕИ
 ВОЗНАОРЪ . ПИТРОС КА СЪ РТЖР'КЕКЖ КЪКЪИТСАК ШИ ПОХТА РИЪ-
 РЖТ'КЕКЖ . (Ш)РЖ СЕДЕК ДЪКА ТЖМШИИЖ ПРЕ ФРАТЕ-СЪС МЕЛХИИ
 РИ СИСЕ АСИ ДЕ ТОВАТЕ КЪТЕ ФЪСРЖ . ШИ Р ГРАВЖ ДЕСКЪЛЕКЖ
 МЕЛХИ ДЕНРЕ КАЛСАК СЪС ШИ СЪ ДЕЗЕРЖКЖ ДЕ ВЕШМЖИТСАК СЪС
 КАРЕ-А ПЪРТА ШИ-А ПЪСЕ ПРЕ КАА' . ШИ ЗИСЕ КЪТРЪ ФРАТЕ-СЪС МЕЛХИ
 (correct. marg. : СЕДЕК) : А КААДА ШИ ХАИИЕА(Е) ШИ ВАМИИИ . ШИ ДО-
 БИТОАЧЕЛЕ ШИ ТЕ ДС КЪТРОЖ ПЪКРИИТЕЛЕ МИЕС . ИРЖ ЕС МЪ ВОИ
 ДСЕ КС АЧАСТЖ ХАНИЖ ЧЕ АМК АСОПРЖ СИДЕ НИМК МЪ ВА ИИ .
 ШИ АКОЛО ВОИ ПЕТР'КЧЕ . ПИТРОС КА СЖ СКАИ ДЕ АЧА МОАРТЕ
 АМАРЖ . СЕДЕКЪ АШ ТОВАТЕ КЪТЕ ФЪСРЖ АА ФРАТЕ-СЪС МЕЛХИИ ШИ
 СЪ ДСЕ Р ЧЕТАТЕ Р САНИМЪ КЪТРОЖ ПЪКРИИЧИИ СЪИ . ИРЖ МЕЛХИ
 СТА ДЕ АКСАТА ПАКНСА' ШИ ТЪКИГШИР'К ЧЕ СЪ ФЪЧА Р ЧЕТАТЕ .
 ПИТРОС ФЕЧОРИИ ЧЕ ВР'К СЪ-И УСИГЕ . ШИ ЕРА ГАКЧАКЖ МСА'ТЖ
 РТРС ТОЦИ ВАМИИИ . ШИ АДШАРЖ ФИИИТЕ-ЧИИЕ КЪТЕ СИ КОКОИЪ
 АА' СЪС . ШИ ФЪСРЖ ДЕ ТОЦИ . П . ДЕ КОКОИИ . ШИ СТА ДЕ АИИИТА
 ПРЕ РИЖРАТСАК СЪ-Ш УСИГИЕ ФЕЧОРСАК СЪС . СЪ-А ФАКЖ ЖИРТЕЖ
 КОЗИЛОР' . АДШЖ АЧКА СЪ-Ш УСИГЕ ШИ ИИ ПРЕ ФЕЧОРИИ СЪИ . ИРЖ
 МЕЛХИ СТА Р ПРОТИРА ЧЕТЪЦИИ . Р МЖГЪРА ЧЕ СЪ КИАМЖ ЕЛЕО-
 ИСАК . ШИ АЧИИИ МЖГЪРЕ РИ ПЪСЕ МЕЛХИИ ИСМЕЛЕ ЕЛЕВИИСАК ЧЕ
 СЪ ЗИЧЕ . МАСТЕ . КЪЧЕ КЪ АКОЛО АФАЖ АИАЖ . ШИ БЪИ ДАРЪ . ШИ
 КЪЗЖИДЪ ТЪРЪБЕРАР'К ЧЕТЖЦИИ . УФТЖ ШИ КЪСТЖ СПРЕ ЧЕРИ . ШИ
 КС ААКРЖМИ СДЖ ПЪКМЖИТСАК . СЪСПИИИЖ ФЛОАРТЕ ТАРЕ . ШИ АЖИДЪ
 УКИИ СЪИ СПРЕ ЧЕРИ . СТРИГЖ АИА : СВИЦИА ТА ИИИ ДОМ'ИСАК
 АДМАИЕЗЖС . ЧЕЛА ЧЕ АИ ФЪКЕСТЪ ЧЕРИОА' . ШИ ПЪКМЖИТСАК . СОАРЕЛЕ
 ШИ АШИ . ШИ СТАМЕЛЕ . ПАРЕ-М МИЕ КЪ СВИЦИА ТА ИИИ МАИ МАРЕ
 ДЕ КЪТЪ ТОЦИ АДМАИЕЗЖИИ . КЪ АСКРЪСИЛЕ ТАЛЕ ААВЕ АРЖТАРЖ
 ПСТ'КРОЖ ТА . ДЕЧИ ДЕ ТЕ УДИХ'ИИИ СПРЕ ТОВАТЕ АЧКСТА . ШИ ДЕ
 ВЕРИ СЪ МЖ ФАЧИ А ФИ ШЕРЕСАК ТЖС . ИС ТРАЧЕ ЧЪКРЕРА МА .
 ЧЕ МЪ АКСАА'ТЖ Р ЧАСА' АЧИСТА . КА СЖ ИИМЕ ЧЕТАТА КС КОЗИИ
 ШИ КС ТОЦИ ЧЕЛ ЧЕ КРЕДЪ РТР'ЖИИИИ . (Ш)И ДЪКА ФЪ КЪКЪИ-
 ТСА' АЧИСТА . АЧИИИ ФЪ КЪТРЕМСР МАРЕ Р ЧЕТАТА САНИМСАСИ . ШИ

де нжираснж съ кстремсрж ши съ ржсѣни тоатж четата . ши ргници пѣмжнтѣа' пре тоѣци че петреча ꙗ четате . . (м)ел'хи д'кка възс ꙗфрикошатж ка ач'ка . съ мирж . ши съ темс де дѣмнезжс фжкѣторюа черюадѣ ши ал пѣмжнтѣадѣ ши съ скѣаж ши съ есѣ ꙗ мѣгѣра отамаріей (!) . д'кколо съ погорж ши ꙗтрѣ ꙗ латсрѣ мѣгѣрен дѣспре мѣазж-ноаѣте . ши петрекѣ аколо . м . де анѣ . ши нѣ корови кѣ оаменій . нѣчѣ еши де аколо . че ера де мѣнка мѣгѣр ши мѣаре сѣлватекж . ши бѣ апж дѣн-тр'дѣн из'ворѣ . пѣнж кѣнд фѣ тримне авраам кѣтрж дѣнсѣа . пре кѣм ꙗн зис'кѣ аѣн доминѣа' дѣмнезжс .

XXIII.

ca. 1625.

(Letopisețile țării Moldovii, Vol. I. Iașii 1852, p. 93 urm.)

Letopisețul lui Ureche.

Дѣмнѣн цѣржи Мѣлдовѣн ши вѣаца лѣр де
Григорѣе Оурѣки . Вѣрник мѣре ꙗ Мѣлдовѣа .

Предословіе.

Мѣаѣи скрѣнтори с'ас невонт де аѣ скрис ржндѣа ши по-вѣст'к цѣржалѣр ши аѣ лѣсат извод пре оурмѣ , ши вѣне ши рѣле съ рѣмѣе фичорлѣр ши непоцѣлѣр , съ ле хѣе ч'кле вѣне де ꙗвѣцѣтѣрѣ , ѣр ч'кле рѣле ка съ съ поатѣ фѣри , ши съ съ сокот'кѣкѣ , ши чѣлѣр вѣне съ оурмѣзе . Ши аѣѣн пиз-мѣнд ши ꙗсѣмнжнд , ши скрѣнд , кѣм ши еѣ Григорѣе Оурѣки , каре ден мѣла аѣн дѣмнезѣс ши ал доминѣаѣн мѣс ам фост Ёорник Мѣре , кѣ мѣатѣ невонѣцѣ ам четит кѣрѣнѣе ши изво-дѣе , ши аѣе ноастре , ши чѣлѣр стрѣнне , ши ам афлат кап ши ꙗчѣпѣтѣрѣ мошинѣр де оунде аѣ изкоржѣ ꙗ царѣ , ши с'ас ꙗмѣаѣѣт , ши с'ас лѣѣнт , ка съ нѣ съ ꙗнече анѣн чен тре-кѣѣи а тоате цѣрнѣе ; ши апон съ нѣ съ поатѣ ѣн че с'ас аѣкрат , съ съ асѣмнне хѣнерѣлѣр ши дѣвѣнтоачѣлѣр чѣлѣр мѣте , ши фѣрѣ мѣнте . Ячѣа оурмѣнд , ши мѣкар кѣ съ афлѣ ши де аѣѣн ꙗсѣмнате аѣкѣрѣнѣе цѣржи Мѣлдовѣн , апѣкатѣ-м'ам ши еѣ а скрѣере ꙗчѣпѣтѣра , ши адаѣсѣа , ман апон ши скѣдѣрѣ , каре съ веде кѣ аѣ венѣт ꙗ зѣл'кле ноастре , дѣнѣ кѣм аѣ фост

Bătălia de la Podul înalt la Vasluiu.

Де вестита изкѣндѣ а лѣи Стефан Бодѣ кс Тѣрчи ла Подѣла рна'лт ла Касасю.

А лѣа зѣцѣ Сѣлтан Мехмет, рѣратѣла тѣрчѣск, рѣтр'армѣндѣ вастѣ, рѣк де вѣмени, ши вастѣ тѣтѣр'кѣскѣ ши мѣнтѣн'кѣскѣ, сѣ м'крѣкѣ кс Радѣла Бодѣ, аѣ трѣмѣс асѣпра лѣи Стефан Бодѣ. Шрѣ Стефан Бодѣ авѣндѣ вастѣ гѣта м ши Лѣши че-н кѣнѣсѣ рѣтр'ацѣотѣр кс Кѣсѣцѣки, рѣ де ла Казѣмѣр краю, ши Оуѣгѣрѣ че-н докѣндѣсѣ де ла Мѣтѣлаш, краюл оуѣгѣрѣск, рѣ л'кѣс шиѣт рѣнанѣте дѣи сѣс де Касасю ла Подѣла рна'лт; пре карѣи иѣс вѣрѣнт Стефан Бодѣ, иѣс аша кс рѣтежѣла, кѣсѣм кс мѣнерѣшѣгѣла; кѣ рѣтѣю аѣ фѣвѣст рѣкѣцѣат дѣѣс фѣвѣст иѣрѣжолѣнт иѣрка пѣсте тѣвт локѣла, дѣкѣс сѣлѣнт кѣиѣ тѣрчѣлаур чеи цѣнѣгѣши, ши апон ацѣотѣндѣ ши иѣст'кѣр'кѣ ч'к дѣсѣмѣзѣлѣскѣ, кѣсѣм се кра токѣи вѣж лѣи дѣсѣмѣзѣс кс а вѣменилаур, аша иѣс кѣспрѣс пре Тѣрчи ѡ иѣгѣрѣ, кѣт иѣс се кѣд'к оуѣндѣ кс лѣтѣла. Ши Стефан Бодѣ токѣмѣсѣ иѣцѣиѣнѣ вѣмени дѣспре лѣшка Бѣрѣладѣ-лѣи, кѣ сѣ-н лѣмѣрѣскѣ кс вѣсѣиѣе ши кс трѣмѣвѣиѣе, дѣндѣ семѣ де рѣзѣвою. Итѣнѣче вѣст'кѣ тѣрчѣскѣ, рѣторѣкѣндѣсѣ ла гѣлѣсѣла вѣсѣиѣеллаур, ши рѣпѣдѣкѣндѣ-н ши апа ши лѣшка, ши акѣперѣндѣ-н ши иѣгѣра, тѣкѣ ши сѣфѣрма лѣшка сѣ трѣкѣкѣ лѣгѣлѣсѣла вѣсѣиѣеллаур. Шрѣ дѣи дос иѣс лѣкѣнт Стефан Бодѣ кс вастѣ токѣмѣтѣ р. ѣ. зѣлѣ а лѣи Гѣнарѣе, оуѣнде иѣче гѣра лѣк де а-ши токѣмѣре вастѣ, иѣче де а се рѣдѣрѣнтѣре; чеи аша ен рѣдѣ-сѣнѣ тѣкѣндѣсѣ, мѣлацѣ аѣ пѣрѣнт, ши мѣлацѣ прѣнѣскѣрѣ кѣи пѣдѣстрѣмѣе; чеи пре ач'ка пре тоцѣи иѣс тѣкѣт, оуѣнде пѣ оуѣрѣмѣтѣ морѣилѣ де чеи морѣи аѣ стрѣнѣс, ши мѣлацѣ пѣши ши сѣкѣнѣрѣкѣцѣи аѣ пѣрѣнт; ши пѣ фѣчѣрѣла лѣи Ісѣн-Пѣша дѣнѣк че-а'ас прѣнѣс кѣс, л'ас сѣлѣвѣозѣнт, ши иѣшѣчѣлѣ лѣѣс докѣндѣнт, ши сѣт'кѣгѣсѣрѣи мѣи мѣлатѣ де оуѣна сѣтѣк аѣ аѣат.

Дѣкѣ иѣс вѣкѣтѣт пре Тѣрчи аѣ аѣоат рѣи ѣос де ла Подѣла рна'лт ши пѣдѣспре, ши аѣ шиѣт оуѣнде пѣрѣчѣде апа Сѣмѣлаиѣ, рѣи цѣнѣтѣла Тѣсторѣи; аколѣ рѣи лѣурѣк лѣор аѣ дѣт лѣаѣдѣ лѣи дѣсѣмѣзѣс, кѣ с'ас рѣзѣтѣт шиѣц ла лѣсѣмѣ.

Шр Стефан Бодѣ пѣрѣнѣтѣс-с'ас дѣнѣк дѣкѣиѣиѣ кс Молѣдѣкѣиѣиѣ сѣн. Ши ачѣи, рѣ де Лѣши, ши аѣ гѣонѣт пѣ Тѣрчи пѣкѣнѣкѣ иѣс трѣкѣст Гѣирѣтѣла ла Іѣнѣкѣшиѣи, шѣнде се кѣлѣмѣкѣ вѣадѣла Тѣрчѣлаур ши пѣкѣнѣкѣ аѣтѣзѣи. Ши аколѣм дѣкѣспра Гѣирѣтѣлашѣи, ла мѣвила ч'к мѣрѣе а Тѣкѣсѣюлѣи аѣ одѣиѣнт трѣи зѣлѣ. Ши иѣс вѣнѣнт вѣсте дѣла Старѣстѣи дѣла Крѣкѣчѣиѣа че-н зѣкѣс акѣмѣс Пѣстѣна, кѣ Радѣла Бодѣ вѣиѣе кс шиѣи асѣпра лѣи Стефан Бодѣ, фѣрѣрѣ

весе . Ши рнтристкндс-се Стефан Бодъ, кс чине авк кс ан сен, ас ркпезит ла шрени де-и стринцк де сжрг . Итдиче ас сосит ши Шендрк Хатмансд ксмантсд лши Стефан Бодъ, кс о самъ де шри че ас фост ркмас рнапон; ши рндаткши ши Костк Пахарниксд кс алте шри, че гонисе пре Тврчи де-и трекдсе Сиретсд, ас сосит . Ши авкнд вккдріе Стефан де ан сен, ксд се афларк тоци прецюр ел, ла лок де невоие ши де грижк, рндатк ас ркпезит пре Шендрк Хатмансд рнаннтк шрїи мвнтенеци, кс пвцинтен слвжитори, ка .р кип де стражк . Ши дкнд де вастк Радсдши Бодъ, фсрк биршци де Мвнтени; ши аколо ас перит ши Шендрк Хатмансд, ман цос де Ржмник, оунде млат с'ас поменит мовила Шендрїи; ши л'ас дс де л'ас рнгронат .р висерика дин Долхери л'нгк татк-сес.

Днцклегкнд Стефан Бодъ, кк адеврат Радсд Бодъ кс вастк са .рн винне асвпра, Генаріе рн гї зиле, ас трекст Сиретсд, ши ман ссс де Ржмник ши ас дат ркзкою витежеце, ши де кмбе пкрциле млатк вкрсаре де скнце с'ас фккст . Ши кс врерк лши Дсмнезес ркмас-ас изекнда ла Стефан Бодъ, ырк Мвнтениї пердсрк ркзкоюл . Дат-ас Стефан Бодъ воїе шрїи сале ск праде .р треи зиле ккт вор пстк .р цара Ромкн'кскк; ши пркдкнд шрениї адс-ас млатк добкндк . Ши зкбовинд Стефан Бодъ аколо пкнк а се стринцере .оирле тоате, адккнд ши пре мдлци дин воїерїи цкрен Ромкнеци, ши алиці вамени де фснте, аколш ас пс пре ан сен воїери ши вамени де чинсте де ас коровит ши ас токмит, де ас деспърцит дин Милковсд чел маре ш парте де пкркд де вине пе л'нгк Одокеци, ши трече де дк .рн апа Пстїиї, ши ачела пкнк асткзи есте хотар цкрен Молдовен ши цкрен Ромкнеци . Ир ман наннте ера приче рнтре амкндоск цкриле; кк цкра мвнтен'кскк вра ск фїе хотарсд сес пкнк .рн апа Тротсшсдши, ырк Молдовениї нс-н л'са, пкнк ас врст Дсмнезес, де с'ас токмит аша . Ши ас лсват Стефан Бодъ четатк Кркчиона кс цинст кс тот, че се ккмк цинстсд Пстїиї ши л'ас липит де Молдова, ши ас пс Пкрклавїи ски пре Бкчкк ши пре Иван.

Итдиче рнторккндс-се Стефан Бодъ, ши мергкнд пре апа Бкрладсдши .рн ссс, ши пакккндс-и локдл рнтре Бкрлад ши рнтре Баслдо, рнтрс ачк ладк ши вккдрїи де изекндк кс норок че ас бирит пре Тврчи ши пре Мвнтени, ас рнченст а зидире висерика сфкнтсдши Іоан Предитечи .рн ткрг .рн Баслдо, дкнд ладк лши Дсмнезес . Пре врмк ас фккст ши кс се домнеци, ксд се ксноскд ши пкнк асткзи . Ши шдхннид

Стефан Бодъ аколо къ шринае сале, ши рѣкшинд къ невоиницъ а се зидире кнсерника, ши лате аскрѣри че аратъ къ ас фѣкѣст ман пре дрмъ ши риторкѣндс-се ашоторѣа краюаши лешек къ мѣатъ докѣндъ, ас тримис Стефан Бодъ солн син, де мѣ асѣ аз стѣкѣри, арѣтѣнд китежна чѣс фѣкѣст, ши мѣ мѣаце-мнт де ашотор.

Кан . лг .

Pribegirea lui Ureche Vornicul.

Кѣнд ас приевит Ъреки Логофѣтѣа.

Ащицѣагѣнд Ъреки Логофѣтѣа де венирѣ аши Ярон Бодъ ши де поронка че тримесѣе преи Опрѣ Ярманѣа, нѣ вѣтезѣ съ-а ацинте рн цѣркѣ шина кѣтѣ гроазѣ ши рѣстѣци фѣкѣсѣ ман наните рн домиѣа динтѣи, ши акѣм а доа оарѣ ман де маре казне се ва анска .Че дака с'ас ашезат Опрѣ ла одѣнае дѣрѣваннлор, афѣнд Ъреке време ши кале дешкнѣсѣ де а се дешѣртаре ши де а шире дни цѣркѣ, ас ривѣцат пре газда са, чине ва рнтрева а доа зи де дѣнесѣа, съ сиѣе къ с'ас асѣ акасѣ ла Кѣрангѣтѣорѣ.

Итѣнче ши ноаптѣк тоатѣ ноаптѣк ши зноа адоа зи тоатѣ зноа, фѣгѣнд ас трежѣст пре ла Сороба рн цара Лешѣкѣкѣ . Ир а доа зи сара Опрѣ Ярманѣа ас мерс шр ла газда аши Ъреки Логофѣтѣа съ се сѣкѣтѣсѣкѣкѣ, ши нѣ-а'ас афлат; дѣчи ас вѣзѣст къ а'ас рншелат . Ридатѣ ас кнемат пре ааѣи карн с'ас тѣмплат аколе ши ас рѣнезит къ кѣрици рн тоате нѣрицае съ принзѣ марѣшинае . Ир дакѣ ас рнцѣлес къ Ъреке ас трежѣст Нистрѣа, ши с'ас дешѣртат, н'ас ман арѣст че-н фаче, че с'ас ашезат де ас цинѣст скаѣнѣа нѣи ла венирѣ аши Ярон Бодъ.

Ирѣ Ъреки дакѣ ас трежѣст Нистрѣа, ридатѣ ас мерс шде ера ааѣи боѣери приевит, де ас ацинтат сѣкѣршнтѣа ас-крѣаши.

XXIV.

1626.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de judecată.

(Târgu-Jiu 7134.)

Нон пѣркѣлаен дѣр трѣгѣа жиѣаши .анѣм(е) герге н стенка пост . н дема жѣдѣцѣа къ .вѣ . пѣргари скрис-ам ачаст(ѣ) а но-

лѣтъзи нанѣе . еѣ нѣ маи ам нече ѡ трѣкѣ . рн токмала
ноастрѣ аѣ фост инат манѣа'к . ши аргирѣ . ши полефрѣне .
ши матѣю . маи марѣ креденѣк н'клм нѣе тоѣ нечецеа . ка сѣ с(ѣ)
цѣе . ши кѣ кас(ѣ) кѣ тот . ш'аѣ фост ши маакоч сѣжк'рюа
рн токмала ноастрѣ .

Ѣ ѡс като , зрѣз ам . ѣ .

Кожогк .

XXVI.

1631.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de vânzare.

(Jasÿ 7139.)

Идекѣ нон нексла проката ши еѣ иане маврики . ши ди-
ѡма . скрѣем ши мѣрт'срнсим нон кѣ чест запис аа ноастрѣ
кѣам нон де вѣнѣк коа ноастрѣ . екслаатѣ-нам де ам вжидѣт . ѡ
ѡсмыктате де сат дни ва'кнч'кин де пре жижм парт'к де ѡс .
кѣ х'к'л'к'цѣеѣ вѣн . кѣ моарѣ гата . рнтр'ана жижѣен . ши кѣ кѣр-
ци вѣне . ши кѣ ф'к'наци . ши кѣ тот венитѣа . ачаста ѡ ам
вжидѣт дѣми-сале логоф'кт'сѣши чеаѣи марѣ гянген . дерѣнт
доаѡ сѣте де галкѣни де аѣр . че ачаста ѡсмыктате де сат . фо-
ст-аѣ дир'нотѣк кѣми'крѣт'срѣ . аѣи пеншсарѣ вист'крннкѣа .
ши н'кѣ фост нѡѡѡ панѣк вист'крннкѣа . кѣ кѣтѣ-ка самѣк де
вани датѡр . дѣч д'кка и с'аѣ принадлежит моарте . ши нѣ ни с'аѣ
фост пактит вѣкателе . датѣ-н'кѣ мѣрѣи са монси мѡгила
коерѡд . сателе ши ѡчинеле сал(ѣ) пентрѣ сама ванлар ноцири .
дѣчи ачастѣ ѡсмыктате де сат нон ѡ ам вжидѣт дѣми-сале .
ачѣстѣи коарннѣ . че маи еѣе скрѣе . гянген логоф'кт'сѣши . де-
рѣнт ачѣци вани . с . де галкѣни роѣи . дерѣнт ачѣ . д'ккѡѣ
рнANTE . сѣ-и х'ѣе дѣми-сали ши вѣконилѡр дѣми-сала(ѣ) дир'китѣ
ѡчинѣк ши моѣиѣ рн в'кчи . ѡр дир'кѣе ч'аѣ авѣт панѣк ви-
ст'кр . де кѣми'крѣт'срѣ пр'кчастѣ ѡсмыктате де сат рнкѣ
аѣ фост ла нон . че а'клм дат ла мѣна дѣми-сале гянген лого-
ф'ктѣа . ши аѣ фостѣ рн токмала ноастрѣ коарѣи чѣи мари .
аѣнѣа ворникѣа чѣа мари де цара де ѡс . ши аѣнѣа дворникѣа
де цара де еѣе . ши вѣнотѣк логоф . ши истратѣе аа трѣнле
логоф'кт . и кѣх'сѣи вѣк . вѣст'кр . ши стратѣа волѣк ч'аѣ фост
пѣхарник ши ѡнашко аврам дворникѣа де поартѣ . ши мирка

двор . ши н'кнюа двор . ши васнаіе рошка дворник . ши лепъ-
дат дворник . ши янош к(Ѣ) лѢка вѣташи а лѢи панъ вѣст .
ши ман пре мар(Ѣ) кредин(цѣ) искъант-лѢ тоци ши-ш лѢ пѢс
печацнае съ с(ѣ) цѣе .

пис Ѣ яс ва'кто , зрло . мѢр . кѢ .

XXVII.

1632.

(Ms. Cipariu. v. Principia, p. 113 Qq. comunicat de D. J. Bianu.)

Евстратіе выв логофеть.

Правила лѣсж.

Предословіе (fol. 1—3).

Правила лѣсж . скѡасж ши токмитж . ши дентроу мѡате
свѣте скриптѡри . черкѡтж ши гъснтж . карж де тоци прѣ
рцелѣпцѣи ши кѡи крединчѡшѣи , ѡасте чѣнѣстѣитж . ши прѣи-
митж . пентрѡ къ рд'клмнѣ , пре тоци православничѣи спре кѡ-
ноциѣица вѣцѣи . ши чѣлоръ недепрѣишъ , кѡ токмала крецинтъ-
тѣцѣи . тѡтоуроръ ле арѡтж . р тобате ф'клѡриле , кааа покѣи-
цѣи . ши чѣлѡра че пре частж лѡме пофѣтѣескъ съ лѣкѡиаскѡ де
тобате пре вѡе . ле снѡне кѡм ла чѣка де апѡн . воръ съ фѣе сѡ-
флетеле лѡрѣ ла мѡре невѡе . ши пентрѡ рдръзѣири съ вѡрѣ
лѡѡче пре сѣне ла мѡре перѣири . ши кѡ несѡкотѣица вѡрѣ сѣ-шъ
пѣарзѣ тобатж неѡиѣица . пентрѡ къ чѣа че нѡ вор . рѡла пре
ѡрѡла ачѣстѡра дѡмнзѡиш рѡвѣцѣторѣи , ачѣа вѡр съ фѣе . ка ѡ
тоурѡмъ де ѡи фѣрѣ пѣстор , коум скрѣе ши свѣта еѡглѣе : къ
ѡиле чѣле де тѡрѡмж рцелѣгѣ , ши кѡноскъ гласѡл пѣстѡрю-
лоуѣ сѣѡ . пѣсторѣи ши рѡвѣцѣторѣи , сѡмтѣ дѡскалѣи ши
пѣриѣицѣи ношры чѣн сѡфлетѣиш . архѣириши ши дѡѡвничѣи , кѡм
грѣаѣице свѣта скриптѡрѡж , оуѡде зѣче : ртрѣкѡ пре пѣринтеле
тѣѡ ши-цѣ ва рѡспоуѡде цѣе , ман марѣи тѣи , ши-цѣ воръ снѡне
цѣе . че ва съ фѣе ла чѣка де апѡн , къ ва съ вѣе зѡа перирѣи .
ши ѡасте де стж гѡта рѡнаѣнтѡ воѡстрѡж . зѡа мѣнѣи ши а
ѡрѣиш лѡи дѡмнзѡѡ . дрепт ачѣка тобѣ ѡмѡлѣ чѣне арѣ авѣ
рцелѣпчѡице ши мѣнте . ртрѣкѡ ши с'аре грѣижи де вѣаца де
вѣчи . кѡ кѡвѣиѣицѡ арѣ фѣи ши кѡмѡ съ каде . кѡ адеѡѡрат
лоуѡрѡ , ши фѣрѡж де вѡа лоуѣи . ка съ сѡкотѣескѡ . ши съ чѣр-

четкзе фолрте пркмкнштсак ачестж кале алкесж шн дѣшкнесж
 ч'ас чѣратъ, ш'ас гжент шн нѡв нкѣс аржтатъ нсртжторѣн
 чѣн де дмнзкѣре нкрѣнѣнѣн, шн рпкрѣнѣн чѣн скнцн . нарж де
 ва зѣче нарнне чѣд, нентрс къ доарж ккче аѣ фѡстъ шн
 ачѣрк вѡмнн кс трѣнк, кѡ шн нѡн, сѡс доарж кре шнн шн
 нкккѣтѡшн . дшнъ нпштннѣца трѣншншн ачѣстоуѡ салѣк шн грѡск
 де нкмжнтъ . нарж нентрс крѣдннцж шн днрннтате шн некѡннцъ
 шн гкндъ коунк ч'ас акѣтъ кѣтрж дмнзкѣс . дмнзкѣс л'кѣс дѣ
 роунтъ лѡрк дѡрѣдъ дхшсншн свнтъ . карел(е) ште тѡтъ мнѣте
 шн прк рцелннѣчннн . кс карел аѣ коунобкст тоате тѡннел
 рпкрѣнѣн чѣролоушн . шн кннел де вкчн, шн че ште дн
 рѣнтатѡ . шн нудѣцсак лоуѣн дмнзкѣс чѣл' днрнтъ . дрнт ѡчѣд,
 ннне ка сѣ нѣ сѣ мнре де ачѣста лѣкрѣс . кѣм шн р че кннк
 нѡате сѣ фѣе . че сѣ аскѣлате че гржаше рѡстѣдъ дмнзкѣскѣдшн
 дѣдъ прорк шн рпкрѣтъ : еѣ зншк къ кѣцн фн дмнзкн . шн
 фнн чѣдѡ де сѣск . нентрс ачѣста лѣкрѣс, ште дѡтѡрю тѡтъ в
 мѣдъ . ркж шн ф'крж де вѡд лоуѣн . сѣ оурмкзе ѣрма ачѣстѡра
 дмнзкѣнн рккѣцкѣтѡрн пре кѡрнн нѣшс дѣрѣнтъ нѡшв дѣмн
 зкѣс сѣ не фѣе нѡшв ка ннне нжстѡрн . шн сѣфлетѡрк нѡастрѣ
 сокотнтѡрк . дече шнн чѣ нкѣс лѣсатъ рѣцкѣтѣрж . сѣ кѡде
 сѣ фѡчѣмъ ртрѣс тѡтъ дѣплннк шн дѣскѣркшннтъ . нентроу
 ккч ште де кнне шн де фѡлѡск сѣфлетѡрк нѡастрѣ . де
 вркме че не ва фн нѡв гкндѣдъ шн вѡд, сѣ не спѣснм . шн
 кннел чѣл нѣтрѣкѣтъ де рн вкчн, сѣ-лѣ доккнннмъ . кареле
 нѡн тоцн дѣлѡ хс . дмнзкѣс адѣкрат чѣла че ште тѣтѣрѡрк
 фѡчѣрнлѡрк дмнъ шн рпкрѣтѡ . акмѣ шн нѣрѣрѡ шн ртрѣс вкч
 нѣскрѣнннцн шн нѣтрѣкѣцн . амнн .

Epilog.

(Cap. 370, ultimele 5 for.)

Нѣнтроу нѣмелѣ ачѣстѡрк свнцн шн дмнзкѣннн к'ѡрѡвн
 дѣскалн, шн л неккрнчнн рѣцкѣтѡрн . шн алтѡрк правѡслакннч
 рпкрѣннн чнне ва врк ка сѣ цѣе .

Нѣчѣте кѡнѣте де правнлж, че сѣмѣт' скрнсе ртр'ачѣстж
 кѡрте, ѡ самж сѣмѣтъ скѡбѣс дентрс свнцнлѡрк шн дмнзкѣннн
 лѡрк апсакъ . ѡ самж сѣмѣтъ алкѣе шн скѡбѣс дѣла свнтѣле, шн
 дмнзкѣнннел, а тоатъ лѣм'к лѣмннжтѡаре, чкѣлѣ . ѣ . сокоар(е) .
 кареле сѣ ѡфлж къ л'кѣс тлѣкѣшнтъ, шн л'кѣс скѡск дѣсѣкн кѡрк
 дшнж трѣкка са . фѣрнчнтсѡ шн прк рцелннтсак, мѡрелѣ Іѡвѡнк

пре порѣкль зѣнарѣ . ч'асъ фѣсть монахъ . че съ зич(ѣ) кжлѣгжрь .
 ла мѣнжстирѣ че съ кѣма ста агликерѣа . ѣрж фѣиндѣ шм . рце-
 лѣптѣ , ши десѣврѣшнтѣ кжртѣларѣ бѣнѣ , фѣс алесѣ дѣ фѣс ман
 мѣре . дроукар . че съ зич(ѣ) фѣс даскала , ши мѣн мѣре преспре тѣ-
 нарю (! I. тип-) оунде съ типѣрѣа к'ѣрциле . ртроу каре лоукарѣ , ера
 ртроу тѣтъ рпревнѣтъ , ла тоатѣ рѣсждирѣк к'ѣрцин , коу ювн-
 тѣрюл' де дмнзѣире дѣаконѣль де ла мѣре ши дмнзѣасѣ бе-
 сѣрикж . свѣта патрѣирѣше . фѣиндѣ номофѣлаѣ . че съ зич(ѣ)
 сокотитѣрю де лѣце , ашиждере ши хѣртофѣлаѣ . че съ зич(ѣ)
 вистѣрникѣ пре к'ѣрциле бесѣрничѣн , ши мѣн мѣре сокотитѣрю
 мѣнжстирѣн чени мѣри . че съ кѣма влахерна . нѣмеле лѣи ерд
 ѣвѣдрѣ вѣл'самонѣ . кареле преспре пѣцинѣ вѣрѣме фѣс алесѣ де
 шм бѣнѣ , ши рцелѣптѣ , де фѣс пѣс патрѣархѣ ла четѣтѣ лоуи
 дмнзѣс . че съ кѣмѣ акмѣ антѣухѣа , карѣ шѣвѣждѣще тѣатѣ
 пѣртѣ рѣсѣрѣтѣлѣн . дѣп'ачѣ сѣмѣт ртр'ачѣстѣ картѣ ши алте
 нѣме . а мѣлѣци свѣци патрѣаршѣ , ши алтор даскалѣ . ашиж-
 дере ши ш самѣ дѣнпѣрац . кѣрѣра ле сѣмѣтъ скрѣсе ши нѣ-
 меле , ши канѣнеле фѣешѣ-кѣрѣла преи к'ѣрциле салѣ . арѣтѣндѣ
 пре кѣпетѣ тѣтъ лоукарѣ , кареле дѣ че тѣкѣтъ (! I. трѣкѣтъ) ва съ
 фѣе . дѣчи кѣн ва трѣвѣн ка съ чѣрче . ачѣла к'ѣрци пре кѣпетѣ .
 кѣм скрѣоу анѣа , ашѣ ва гѣсѣн , ши аколѣ . ашиждере ши де
 маѣю , ши де арменѣнѣль чѣне ва вѣрѣ съ цѣе че фѣкѣлѣ де
 шѣмени аѣ фѣбѣтъ . маѣю аѣ фѣбѣтъ ермонахъ . рѣвѣцѣтъ ши фѣ-
 лосѣфѣ ртрѣ тѣтъ . порѣкла ѣаѣ фѣбѣтъ вѣлѣстарѣн . ѣрж армен(ѣ)нѣль
 аѣ фѣбѣтъ цѣдецѣ р четѣтѣ солѣнѣлѣн . ртрѣ тѣтъ чинѣтѣтъ
 ши рѣвѣцѣтъ , авѣндѣ мѣсерѣре , ши ла клѣросѣль бесѣрничѣн ,
 номофѣлаѣ . нѣмеле-н ерд . костантинѣ . ѣрж дѣп'ачѣ фѣтѣе па-
 трѣархѣла де цѣнградъ . ѣаѣ поуѣ ноуѣме ачѣстоуѣа : тарѣсѣе . ачѣ-
 цѣа сѣмѣтъ карѣн аѣ фѣбѣтъ даскалѣ десѣврѣшнтѣ , карѣн аѣ
 скѣс , ш'аѣ арѣтѣтъ тѣате адѣкѣнѣрѣле к'ѣрцилоу . ши свѣтѣрѣле
 дирѣицилоуѣ , дѣи лимѣа чѣ ман свѣцире , ши ман аскѣцинтѣ
 де тѣате лимѣле , че съ зич(ѣ) еленѣкѣкѣ . коу карѣ аѣ тѣкѣмѣт
 дмнзѣс , дѣс кѣнѣскѣтъ ачѣциѣ ртѣн лѣмина дѣмнзѣкѣрѣи .
 карѣ нѣ ш потѣ съ ш рцелѣкѣж фѣе-чѣне , де ноу вѣрѣ фѣи прѣ
 нѣкѣсѣицѣ , ши депрѣиши кѣ дѣнѣа . кѣм аѣ фѣбѣтъ ши ачѣрѣ
 фѣрничѣцѣ даскалѣн че скрѣемѣ ман сѣсѣ . зѣнарѣ . вѣл'самонѣ . ма-
 ѣю . арменѣпоуѣ . карѣн с'ѣс невоитѣ дѣс скѣс пре лимѣж ман
 пѣртѣрѣкѣцѣ грѣчѣскѣ . пентрѣ ка съ пѣатѣ рцелѣце ши чѣн
 ман нѣрѣкѣциѣн . че вѣрѣ съ фѣе ши ен алторѣ рѣвѣцѣтѣри .
 кѣ нѣ пѣате нѣме съ фѣе ртрѣ тѣтъ десѣврѣшнтѣ . фѣрѣ
 нѣман ѣноуѣ сѣнгѣр дмнзѣс . че оуниѣ аѣ оунѣ дѣрѣ , ациѣн

алтъ, оунора л'кс д'крѣнтъ дмнз'кс д'рѣл ꙗцелѣпчюнѣи . ши
а ꙗцел'крѣнѣи . алтора а крѣкѣнѣи, ши а прѣоцѣи.

Дшн'ача ши ѣс оуны п'кк'тѣбѣк, ши май неꙗцелѣпчюнѣю де
тоци, р'кв'шнндъ оурма ꙗкк'к'тѣрѣи . ши неаушн'жндъ кс ф'ир'к .
м'амъ ап'кк'атъ д'кмъ скѣбѣк ачастьж чнѣстѣт'ж картѣ де пре анм-
ва грѣаскж, пре ачастьж анмѣж . че съ к'амъ акмѣ рѣм'кн'аскѣ .
лоурнд извѣд дѣла мѣлатѣ ф'к'лѣрн де анмѣн, к'арѣн к'ѣз'жнд ши
ѣн скж'д'крѣ, ши ꙗнѣцнн'арѣ ꙗтрѣс тоатѣ л'крѣрнлѣ ꙗцелѣпчюнѣи .
дшнж токмала лѣмѣн . ши дшнъ кѣмпжннн врѣмѣн кѣнѣскжндъ
ка (!) кнн тѣатѣ спрѣ свр'кшнтъ, лѣскѣбѣк тѣатѣ ад'кн'к'рнлѣ ши
мнрѣрншд'грнлѣ к'крѣнлоръ . де л'кс аржтатъ ла вѣд'крѣ тѣсторор .
ка съ кѣнѣаскж ши чѣн м'ан прѣцнн, ши неꙗкк'ѣцнн . нѣнтрѣс
ачѣста лоуркѣс сокѣтнндъ ши ѣоу, ши некоѣнд оуи м'ик'шоръ
п'кнншгъ че ам лѣбатъ дѣла дмнз'кс . нѣнтрѣс м'ан немнж оустѣ-
н'к'лж . ачѣста ка съ нѣ-лѣ аскѣнз' ꙗ п'км'кннтъ . че съ-л' д'дѣ ши
ѣс алтор кѣнн ва ф'н лннѣнтъ . к'кнндай доарж . нѣ л'арѣ м'ан
ꙗнѣцннна, че л'арѣ м'ан ад'лоуѣ, ши л'арѣ м'ан кр'кѣнѣ . шнн ачѣста
алта . лѣз'кнндъ ши чѣл кѣк'кннтъ . че скрѣѣ свнѣта скрнп'тѣрж . к'лѣс
з'кѣк ꙗцѣрѣлѣ лоуи дмнз'кс к'крѣж прѣ ꙗцелѣпч'л тѣѣлж :
таннелѣ ꙗн'к'рѣцнлоръ съ лѣ цѣѣ нѣрннѣ, ши съ лѣ аскѣнзж . кннѣ
нѣстѣ . шрж таннелѣ лоуи дмнз'кс, ши а ꙗн'к'рѣкѣнѣ чѣрѣоушн .
нѣстѣ кннѣ съ лѣ ар'атѣ нѣрннѣ тѣтѣсрѣбѣк . ши шржшк ачѣста .
оуи пѣмжтъ ꙗкк'ѣнтъ . с'лѣс оуи извор де анъ р'кчѣ, съ ф'ѣ актѣ-
патъ . де че ф'олѣбѣк арѣ ф'н чѣлѣр ꙗкк'таци? ан'к ши ачастьж
скнѣтж картѣ де ꙗднрѣнтарѣ . дака ва ф'н ꙗкк'ѣж ши некѣнѣ-
скѣтж . де че тр'кѣж ва ф'н чѣлѣрѣ ржтжчннн . че нѣ съ кѣрѣ
нѣт'к ꙗднрѣнта спрѣ к'ал'к пок'кннннн ши а днрѣнтжцнн? дрѣнт
лч'к'л, рогъ пре тѣц чннѣ ва чѣгн пре ачастьж де м'кнн ч'к де
лоуѣтъ скнз'мнрѣ, оундѣ ва ф'н крѣ шнъ кѣк'кннтъ грѣшнтъ, кѣ
лннннѣ тѣкмннн, ши нѣспр'кнннн шрж нѣ влжѣтжмнрѣнн . нѣн-
трѣс кжчѣ н'лѣс скрнѣк чѣва врѣ ш м'кннж кѣр'атж, с'лѣс кѣ врѣ ш
мѣнтѣ ка ач'к'л шнѣз'атж . ч'лѣс скрнѣк шн шмк п'кк'жтѣбѣк, ши
ꙗкк'лчнѣтъ ꙗ тоатѣ влѣдрнлѣ, ши шндѣлѣ чѣцнн лѣмнн неашнзатѣ,
ши кѣ де тоатѣ кнп'дрнлѣ де нѣнѣтнннѣцѣ амѣстѣкатѣ . л'лѣд'к
дмнз'лоуи нѣстрѣс ꙗс . хс . чѣлоуѣ ч'лѣс д'атъ дшнъ ꙗчѣнѣстъ ши
скрѣшнтъ . ш шк'л'ннѣ Евстр'атѣѣ к'к'к'к' логорѣтѣ начр'к'т'авъ .

XXVIII.

ante 1633.

(Ms. Bibl. Centr. Bucur. No. 28. 4°. 409 pag.)

Molitelnic.

Rugăciune de seară.

Въ недла вечръ млтѡа (pag. 11—16).

Ладѡ-те доамне доумнезеѡа мѣѡ . ши кжнтаре неместон-
никъ-ц' адѡкк . дентрѡ гоуръ спѡркатъ ши де ла инимъ не-
кѡратъ . ши прѣ ладѡ нѡмеле сфнѣен тале . къ те грижѡши
де мине пѣкътосѡа . ши рнделѡ.ргъ рак'зи де ашеици рн-
тоарчерѣ мѣ . таръ еѡ де поурѡрѣ те мѣнѣю . де амь къл'-
катъ рѡѡцѣтоурнае тале чѣле доумнезеѡши . ши че вою зѣче
прѣ лѡдѡате доамне? къ тоу цѣи неѡнѣа мѣ . ши пѣкател(е)
мѣле . де тине ноу се аскѡсерѣ . ши акмѡ . ноу-мъ лепѡдѡ де-
наннтѣ фѣцен тале авѣндѡ гоуръ некѡратъ . че рдрѡзнескѣ
спре коувнѣте де ладѡ доумнезеѡрен тале . ши роугѣчюне де
кътрѣ сѣрѣ цѣдоукѣ . къ тѡтъ че соуфалъ ши тоатъ лоумѡ
коу фрнкъ те мѡрѣше . къ дела тѣне тоатъ дарѣ бине ли сѣѡ
дате . ѡ доамне доумнезеѡа мѣѡ ! ятѣ пѣкателе а тоатъ
лоумѣ лѣи лоуатѣ . ши пѣкателе мѣле чѣле фѡрѣ де ноу-
мѡрѣ ле пѣрѡде . ла чел час ман де апои ал чеции зѣле дентрѡ
дешѡртѣчюне деѡфѣнтѣ . ши коу ажѡторюа тѣѡ ши коу фо-
лоспре не чѣрѣкъ . къ а та ювире де ваменн пасте неѡнѡнтѣ .
къ чела че венн рн ал оуспрезѣчеле час тоу-а прѣимши . ши
рнтр'оуи . кнѣоу-а фѣкѡши челѡа че поурѣтъ встени.ца зѣлен .
ши пре мине мѣ прѣимѣше рнтр'ачестѣ кнѣ . къ ноу доарѣ
ртр'ѡ зи ноу ман-мѣ пѣрдѡи коу лѣне бинеле мѣѡ . че ртрѡ
тоате зѣлеле вѣеции мѣле амь петрекѡтъ дешѡртѣ . ши фре (!1. вре)
оуи лоурѡ соуфлетескѣ ниче диниѡарѣ н'ам фѣкѡтъ . нице
мѣ ѡжнѡи рпѡратѣ . кѡ ши пре чен кемѡци де май денанѣте
ла прѣнѣѡа тѣѡ . ши се лепѡдарѣ коу рндѡрѣтннѣа инимѣи
лѡр . че мѣ кѡстѣ р чѣстѣ вѣѡцѣ . рѣтѣчнтѡа лѡ.ргъ оуѡицѣ .
сѡфлетѡа чела че нѡ чѣрѣкъ сѣ мѡнѣ.рче дентрѡ ѡспѣѡѡа тѣѡ .
къ ятѣ ши зѣѡа сѣѡ плекатѣ де кътрѣ сѣрѣ . ши солрел(е)
рнкѣ сѣѡ погорѡтѣ ла апсѡа лѡи . ши чѣле рнцелѣнтѣ
ш-ѡ гѣтитѣ лоуминиле лѡр . ка дѣкка верѣ венн ла мѣзоуа
нѡиции . коу тине сѣ ле доуче (!) рнтрѡ къмѡра рпѡрѣѡен

черюлши . че коу ноуселе мъ фъ ши пре мине четашь . ноу по-
 минш моулицм'к пькателорь м'кле . че коумоу цѣе токм'кла
 мнлостен тале мнлоужие, ши ноу м(ъ) да съ адорьмь ритрѳ
 моарте . че рт'кр'кцие м'кдсалареле трѳшлшши мѣс, че ас салкент
 де пьк'ате-ми . рк'р'гошазъ соуфлетсал мѣс чела че се кат'
 т'кцие де неарит'аре . ши гонкцие коуцетеле ч'кле спод'крате де
 ла нинма м'к . ши лоумин'кзъ минт'к м'к че с'ас рт'шекатъ
 де пох'те р'кле . ка съ-ци даш ши ла ноапте роуг'чюниле м'кле .
 доамне ѣе хрестоасе, пакк'к оурекнае тале к'ктр'к роуг'чю-
 ниле м'кле . ши-м ласъ тоате пькателе м'кле . ши-м д'крѳ-
 аще сф'р'шнтъ коушь, ши аша мъ слокоз'кцие, дентрѳ троу-
 ншл мѣс . шр'к-м дъ ши рцерсал п'чѣи . ши де коырѣи чен дер
 вкзасх съ мъ изк'в'кскъ . коу роуг'чюнк' ши коу роуг'гриле
 але пр'кк'ратен манчен ас доумнезес . ши коу але поут'кринич-
 лорь челорь черѣици : мнханль ши гаврѣилъ . оурѣилъ ши рафанл .
 ши коу а т'ст'рорь сф'ицилорь т'ки . челора че ц'кс рг'гдоуитъ
 р'к'чн . къ вине еци коув'китатъ де поурѳр'к коу п'крп'ртеле
 ши д'хоуль сф'итъ . рѣтрѳ в'кчѣи лшн чен нефр'кшнци . аминь .
 моулицм'к пькателорь м'кле доамне ѡ слокоз'кцие . ши коу
 рдоурар'к нинмѣи коунолице . коур'кц'кцие . мнлж'цие ши спс'кцие .

Бъ пѳделникъ . мѣ . почас'кхъ (pag. 27—32).

К'ктр'к тине атѳтъ цинторюл' пр'к сф'ите р'мин'рате .
 казъ де мъ рѳгъ ши коу соуфлетсал мъ ѡстенескъ ши черю
 мѣл'к . мж'ниле тале м'ас ф'кк'сты ши м'ас зидитъ . ши мѣ-ан
 д'крѳитъ вѣацъ . шр'к в'к'жиле вр'жмашлшши ф'тръ де роу-
 шине к'кзср'к спре мѣне . ши скр'ш'п'кцие коу дѣр'цин лшн . ши
 коу с'к'к'кта ч'к р'пиз'мош'атъ а ф'жр'кделацилорь ва съ мъ
 с'к'к'кте . ши юте ва съ мъ т'ае коу ар'ма пьк'ателорь . ши
 моу'атъ се лоуитъ кс мѣне ши мъ кирѣи . ши к'кзсѳю ритрѳ
 лацил пьк'ателорь . ши ва ѡ ф'ѣаръ спре к'кнаре мъ к'кнж . ши
 снм'цию ранъ ф'оарте юте ши (не)виндекатъ . деч к'коут'аю
 в'р'ачъ пре п'км'жйтъ ши нс афлаю . че к'ктр'к тине-мъ слокоз-
 зескъ роуг'чюна граюрлорь м'кле дела нинмъ . рп'крате . до-
 амне . ф'к'к'торюль тоут'ѳрора . доумнезес . п'крнителе . ридирѣи-
 т'к'тѳрюль соуфлетелорь ноастре! грешѳю ла черю ши нанит'к
 та . нс трините м'киѣ спре мине коум се к'аде доу'пъ лоу'крсал
 мѣс . къ кою ф'ѣи к'а ѡ ханнъ че ѡсте мж'ркатъ де мѳлѣе . с'ас

цѣтѣри де кѣвѣнтѣла лѣ дѣмнезѣс . нич пѣмѣнтѣ нѣсилникѣ .
 че чѣла че полѣте лекѣн соуфлетѣла . нѣ сѣ се скоацѣ денѣтрѣс
 ачѣстѣ мѣре . че денѣтрѣс дѣмзеерѣк чѣж че коуѣрѣцѣце граша-
 леле . нѣ денѣтрѣс извоарѣ де апѣ , че денѣтрѣс извоарѣжле чѣкле
 че аратѣ виндекарю . нѣ денѣтрѣс глас де пасѣре , че денѣтрѣс гла-
 сѣри рѣцѣрици , че грѣескѣ астѣзи дѣмзеѣще . дѣч ведѣци дарѣла
 де астѣзи , ведѣци лѣкрѣла рѣноѣрен . ноу ле нѣмѣрѣ ачѣстѣк ден-
 трѣс рѣшѣлѣчюне . кѣ нѣ не воѣ спѣси денѣтрѣс мѣцѣшѣгѣла чѣл
 де дѣмѣлѣтѣ . дирѣптѣ ачѣж ши чѣкле де дѣмѣлѣтѣ се кинѣескѣ
 честорѣ де акѣмѣ . че сѣ грѣим коу павѣл рѣнѣтрѣсн кинѣ : чѣкле
 де де мѣлѣтѣ трѣкѣрѣк , ши ѣтѣ фѣрѣк тоѣте ноѣш ши тоѣте
 коуѣм се кад сѣнѣтѣ . ѡ минѣнѣк мѣре ши прѣк лѣвѣдѣтѣ . ши
 минѣнѣтѣ . кѣ шѣре оуѣнде се мѣлѣцирѣк пѣкателе , аколо ман
 коѣѣрѣши дѣрѣла . кѣ оуѣнде еѣ трѣоуфѣшиѣа дѣен . аколо еѣ вин-
 декѣриле мѣнѣчилорѣ . ши оуѣнде еѣ жрѣтѣвеле дрѣчѣци , аколо
 фѣрѣк вѣскѣричѣле крѣцинеци . оуѣнде жѣка дрѣкѣла , аколо се арѣ-
 тѣж рѣпѣратѣла . оуѣнде-ш фѣчѣк дѣхѣриле кѣнѣвѣри , де аколо
 акѣмѣ се гонѣрѣк . кѣ шѣре оуѣнде еѣ пре ачѣчѣк чѣнѣстѣте , аколо
 сѣнѣтѣ акѣмѣ оуѣмѣриле мѣнѣчилорѣ . ши оуѣнде еѣ оуѣмѣре чѣкле
 рѣтѣнѣкѣте , аколо се вѣд акѣмѣ кинѣриле виндекѣрилоѣ . оуѣнде
 еѣ фѣѣртѣриле чѣкле рѣпоуѣците , аколо ѣсте акѣмѣ вѣнѣтѣ вѣрѣре а
 мѣнѣчилорѣ . дѣч стѣ . мѣр . ѣсте лѣвѣда а тоѣтѣж лѣмѣк . вѣстѣѣриѣл
 вѣскѣричѣн . мѣр . ѣсте арѣмѣ нѣвѣриѣтѣтѣ вѣнѣнѣчилорѣ . мѣр . ѣсте
 кѣлѣкторѣлоѣ рѣдѣриѣнтѣкторю . чѣлѣра че оуѣмѣлѣ пре мѣре , кѣр-
 маѣ . досѣдѣнѣлоѣрѣ , рѣскѣмѣпѣрѣкторю . ши мѣнѣчиношилоѣрѣ
 рѣфѣрѣнтѣкторю . чѣлѣра че пѣнѣгѣ , мѣрѣгѣнѣторю . ши тарѣлоѣ
 вѣнѣтѣ рѣфѣрѣмѣсеѣаре . сѣрѣчилоѣрѣ мѣлѣнѣторю . вѣдѣшѣлоѣрѣ хѣрѣни-
 торю . мѣр . ѣсте линѣциѣ чѣлѣра че оуѣмѣлѣж пре мѣре . ши чѣлѣра
 че оуѣмѣлѣ пре рѣ пѣстѣе пѣсторѣ . вѣлѣнавѣлоѣрѣ лекѣнѣторѣ ши
 чѣлѣра че лѣкѣрѣгѣ лоуѣминѣторѣ . чѣлоѣрѣ прѣѣдаѣ рѣнѣнѣте стѣ-
 тѣкторю . тоуѣрѣмен стѣражѣ . нѣгѣменилоѣрѣ вѣлѣгѣсѣвѣнѣе . мѣлѣчицилоѣрѣ
 мѣрѣгѣѣаре . фѣлѣмѣнѣзилорѣ хѣранѣ . голѣлоѣрѣ лѣвѣрѣкѣмѣнѣтѣ . че-
 лоѣрѣ нѣпѣстѣвѣнѣци скѣпѣре . ши лѣмѣен лѣвѣрѣтошѣре . мѣр . дрѣчи-
 лоѣрѣ ле ѣсте пѣѣрѣзѣкторю . ши грѣчилоѣрѣ здѣровѣторѣ . ши де
 крѣдинѣцѣ пѣнѣторю . ѡ минѣнѣк мѣре , ши прѣк сѣлѣвѣитѣтѣ чюѣдѣж !
 шѣре коуѣ карѣ кѣвѣнѣте вою сѣ лѣвѣд пре ачѣст мѣнѣнѣкѣ де астѣзи ?
 чѣла (? 1. че) . лѣвѣдѣ вою сѣ-н зѣкѣ ? рѣ че кинѣ вою сѣ-н кѣнѣтѣ
 минѣнѣле ? сѣ зѣчѣм кѣ се рѣпѣрѣци трѣнѣла мѣнѣнѣкѣлѣнѣ , че хѣ .
 дѣ рѣсѣла нѣ се дѣзѣпѣрѣци . спѣрѣсе-се фѣѣрѣк , ѣрѣк крѣдинѣца нѣ се
 рѣсѣнѣнѣ . кѣзѣс кѣса , ши вѣстѣѣриѣл фѣс тот рѣтрегѣ . рѣнѣтрѣсн лѣкѣ
 ѣсте , ши пѣтрѣкѣче рѣтрѣс тоѣтѣ лѣмѣк . ши пре тоѣциѣ черѣетѣкѣзѣ .

аколо стж лѣ хс . рнаниѣте . ши де чецк че скитѣ ачичѣ ниче
 диниварѣ нѣ се мѣн делв.рѣ . аколо се роагѣ , шрѣ кѣ нон
 ачичѣ се вее(ε)лѣкѣ . аколо савжаце , шрѣ ачичѣ фѣче мншнн .
 моурнрѣ-н шѣселе , ши лѣкрдѣ л' мѣртврснѣкѣ . анмѣа-н тѣкѣ . ши
 мншнналѣ ле стрнѣгж . кареле лѣ вѣзоут аша ? сав чине лѣ лѣзит
 кѣндѣва аша ? шѣмнн вѣнн ! мѣннчнн фѣрѣ арши кѣ фѣкѣ , ши
 моареле гоннрѣ фѣкѣ . р мѣре фѣрѣ арв.рѣкац , ши сѣфлетѣ
 дентрѣ мѣре фѣ мѣнтѣнт . оѣселе ле здрокнрѣ . ши здроки-
 тѣрнле се рнтрѣвѣрѣ . кѣ моартѣ фѣурѣ осжнднцн , ши морнцн
 скѣларѣ . де пре нѣмѣнѣте се дѣсерѣ , ши ртрѣ черю стрѣ-
 лѣчнрѣ . дечн ка се се рѣшннѣкѣзе елѣнн грѣнн . кѣ-н вѣдѣ мѣ-
 ннчнн сѣжннѣ дѣрѣчнлор . ши сѣ се стндѣкѣкѣ . ршѣлѣчннѣкѣ
 ндоуѣкѣкѣ , кѣ лѣзѣа пре дѣхѣрнле некѣратѣ темѣндѣ-се де моа-
 реле мѣннчнлорѣ . деч че грѣнн дѣх некѣрат ши нтрѣ тот
 тнѣкѣлос , де ннѣе оѣсе моарте ши фѣрѣ соуфлетѣ те темн ?
 онѣ-м знѣе . кѣ нентрѣ хс . ши мѣннчнн сѣнѣтѣ чннстнцн . деч че
 вою знѣе де ачнѣк че с(ε) лѣкнѣдѣ де хс ? ш не . рѣелѣкннцн
 анмѣн ши кѣ нѣкац ! ш оѣрѣкнлорѣ вѣдѣнн ши кѣ рѣшннѣцн !
 ши ка сѣ амѣцѣкѣкѣ вѣрѣфѣкѣле елленнцн ши сѣ се пѣрѣкѣ-
 скѣ . деч шѣ кѣ тѣкѣсрѣ ши амѣцнрѣ . оунде е семнѣа лѣ
 нлѣтонѣ ? оунде е фѣдерарѣ лѣ аполѣнѣ ? оунде е мѣрнрѣ дѣнн ?
 оунде е троуфѣншѣа лѣ ерѣкаѣе ? оунде-сѣ дѣчѣа чѣле грѣшалѣ кѣ
 стрнѣгрн ? кѣ ачѣа тоцн-се рѣшннѣрѣ . ши жос ла нѣмѣнѣтѣ
 закѣ . ши сѣнѣтѣ тот морнцн . кѣ хс . сѣс арѣтѣтѣ ши крѣчѣ
 сѣс рѣфншѣ ши мѣчннчнлорѣ сѣс арѣтѣтѣ . мѣ . моартѣ нентрѣ
 хс . шѣте негрнжнѣж . адѣа фѣ внршнѣ , ши ршѣлѣчннѣкѣ се
 кѣкѣкѣ . ши кѣннннлѣ се рѣсѣннрѣ . ши де верн оуѣвѣа фѣратѣ
 ртрѣ тоатѣ лѣмѣк , ноу верн каман афѣа аша дѣмзѣн ка ачѣ-
 цѣкѣ . коуѣм аполѣнѣ . сѣс ка дѣа , сѣс ка аскѣнннн . че дѣмзѣа лоу
 георгѣе . ши чеж че сѣнѣтѣ кѣ нѣсѣа де тоцн се мѣрѣкѣ . ши
 крѣрннѣкѣ се кѣнѣтѣ , ши слоуѣжѣе фѣрѣ де сѣнѣе се трн-
 мнѣ ачѣлѣа нентрѣ жрѣтѣвѣле мѣннчнлорѣ . деч нентрѣ ачѣлѣкѣ
 сѣнѣтем датѣрн а ста рнаниѣтѣкѣ лѣ хс . че сѣ прѣздѣншнм асѣзнн .
 ноу елленѣкѣ , че сѣфлетѣкѣ . ноу пѣнтѣчѣлшн , че соуфлетѣлшн .
 ка сѣ фѣе праздннксѣ сѣнтѣл(с)н коуѣм се каде . рнннрѣкѣ праз-
 дннксѣл(с)н шѣте , рнннцн-вѣ . оуѣмврнле мѣннчнлорѣ сѣнѣтѣ , сѣ
 кнншнм коуѣ ншнн . лѣмннѣрнн сѣ не лѣмннѣм . деч сѣ лѣпѣдѣм
 лѣкрдѣ ртѣнѣкрѣксѣл(с)н . ши сѣ не рѣвѣрѣкѣм рнтрѣ арѣма лѣ-
 мнннн . сѣ рнннм внскрннѣа сѣфлетѣл(с)н нострѣ ка сѣ прѣзд-
 дншнм сѣфлетѣкѣ . ши сѣ не дѣзѣрѣкѣм де шѣлѣ чѣл вѣкю ,
 ка сѣ не арѣтѣжм мѣнн лѣкн де зѣпада . кѣнн вѣнн рѣкнѣтѣ

.ртрѸ сацѸ ши трѸ дѸачѸцѸ . вон асгѸзи пентрѸ крещинѸтатѸ
 вѸ рндѸачици коу лѸкрѸла . кѸци сѸнтеци мари ши богаци,
 тарѸ пентрѸ мѸстенѸа ши пентрѸ плекарѸ асгѸзи вѸ рнонци,
 ка сѸ ргѸдѸим лѸ дѸзѸе коу лѸкрѸре вѸне . сѸ скимѸжм
 ханна сѸфлетѸкѸкѸ коу трѸнѸла, сѸ не ркипѸим дѸхѸрилорь
 мѸничлорь . ка сѸ лѸшм пѸлтѸ, ши сѸ довѸндим кѸнѸнѸ
 пентрѸ вѸнѸ вѸаца нострѸ . ши мѸникѸлаши сѸ-и стригѸм
 тѸци . сѸ-не апропѸем дирѸла ши кѸ нон сѸ-л авѸм ши кѸ
 дѸдирѸ сѸ-л роутѸжм ши сѸ-и грѸим . ш мѸникѸла ши конни-
 кѸла ши сѸжиторю лѸ хс! моуат даррѸ ши рдрѸзднѸре (!)
 ан лѸат де ла дирѸла . дѸчи тѸци депреѸнѸ не рѸгѸм кѸ кре-
 д(н)нѸцѸ, тѸ фѸн рѸгѸкторю де нон пѸкѸтѸшѸи ши де тоци
 ваменѸи крещинѸци . ши сѸ нѸ не трѸчи, че кѸ тоци сѸнѸци
 грѸжѸце : доамне! крѸцѸ ваменѸи тѸи, рпѸратѸ христоасѸ!
 мѸнтѸжѸце вѸчинѸшѸи тѸи . крѸцѸ тоуѸма та . рѸгѸмѸ-те пѸ-
 сторю вѸнѸ, мѸлѸжѸце сѸкорѸла тѸѸ . юбитоарѸ доамне! ми-
 лѸжѸце . патѸ фѸн тѸи кѸ се рпѸцинарѸ . каѸтѸ мѸстивѸ доамне
 спре ваменѸи тѸи, кѸ не оумплѸм де невѸе . вѸзи невѸж нѸ-
 стрѸ . вѸзи голѸтатѸ нѸстрѸ . ши не дѸрѸжѸце рмѸврѸкѸмин-
 те . вѸзи пѸнѸла нострѸ, ши фѸж мѸлѸ кѸ нон . ажѸ.рѸе-ци рпѸ-
 рѸте кѸ не рѸгѸм, тарѸ нѸ грѸим де рѸѸ . рѸгѸмѸ-не . милѸсти-
 вѸце-те . кѸдемѸ-ци рнанѸте, ка сѸ нѸ те мѸнѸи пѸнѸ рсѸрѸ-
 шит . ши сѸ нѸ не лѸпѸзи . ши сѸ нѸ те делѸ.рѸи де нон . че-ц
 араѸтѸ вѸнѸе тѸѸ спре нон . рѸжѸтѸнѸци лѸдѸнѸ . лепѸдѸаѸци и
 мѸлѸжѸце . прѸдѸаѸци и нѸтоарѸе . ркишѸи тарѸ и поменѸце . тарѸ
 те скимѸж ка сѸ нѸ поменѸци пѸкатѸе ваменѸлорь . кѸ тѸ
 еци оуѸла фѸрѸ де пѸкатѸе . ши юбиторю де оамѸни ши мѸ-
 стивѸ . кѸ де ла тѸне лѸсте ѸзворѸла вѸѸѸѸѸ . де ла тѸне Ѹ тѸрѸла .
 де ла тѸне Ѹ поутѸкрѸкѸ . кѸ тоу еци дѸзѸла нострѸ . алтѸла фѸрѸ
 тѸне нон нѸ цѸмѸ, че кѸтрѸ тѸне алѸргѸм . ши не мѸлѸжѸце .
 ка сѸ мѸрим коу вѸкрѸѸе тѸтѸла ши фѸюла ши дѸхоула сѸнѸтѸ .
 акмѸ ши поурѸрѸкѸ ши нѸтрѸ тоци (вѸчи).

XXIX.

1638.

(Collect. Gaster.)

Hrisov de vânzare.

(7146.)

Пдикъ ес мѣшат сен мѣнзатсаши ши кс фїю мнѣ ника
 ѡт кѣшиници скрис'ам ачнетс запис ла нострс ка с(ъ) фїе
 де марн кридициъ ла мѣна данчюлши ѡт евраѣници, ксм
 сѣ се цїе, кѣ жм кѣндѣт аї погонн де ц'лани(ъ) ши кс аї
 стѣнжѣн ди лок рн дѣлаша кѣшиницилор, погонша кѣте ф
 де мп. фак вани ,еф. ши ам кѣндѣт нон ди а ноастрѣ еши(ъ)
 кое. ди ннмн шкочици ннч асшрици ши кс цирѣк тѣтѣрор фра
 цилор ноцири, карїн сѣнт рн прижѣрса нострс; ши кѣнд ам
 фѣкѣт нон ачѣетѣ токмѣла(ъ), фост-ас пона негонц ѡт фин
 цице. ши танасе снн влакша ѡ там. ши нагша снн ѡпрѣ ѡ
 там. ши мїхѣна ѡ там. ши дѣмїтрѣс нѣкннша ѡт там. ши
 кѣртннн снн дѣмїтрѣс ѡ там. ши (стан)чюл кѣтавша ѡт там.
 ши братса снѣтрнлша ѡ там. ши радша ѡт там ши ацїе (!)
 мѣмцїи ѡамнїи ебнн ши кѣтрѣнн. ши пентрс кридициъ нѣкнн
 нѣс дѣкунтел(е) ман жос, ка с(ъ) сѣ) цїе. ннс. мѣца днѣ. і. днн.
 ат. зрмз.

XXX.

1640.

(Cipariu: Analecte, p. 141 urm.)

Правила . ачеста цасте дирептѣторю де лѣце . . . . .
 Типарнтс-сѣс . . . . . р мѣнѣетир . Говора кѣакѣо ,зрмѣо, шрж
 дела нацирѣк аши Хс . аѣм.

Предословїе кѣтрѣ тоци наставници сѣитн вискрнн .
 прѣ адмннацилор архїепскопн, мнтрѣполнцнлорѣ . ши юкнторн
 лорѣ де дмнзеѣс, нскннлорѣ, ши прнвнцлор, ши тѣтѣрор дѣо
 вннчнлор . карїн кс нѣтѣкрѣ прнвнцѣска, де ла дмнзеѣс сннтѣ
 сѣнцнцн.

Генадіа . кѸ мила лѸи дѸмнезѸ архієпискѸпѸ, ши митро-
полнт, а тоатѸ цара ИрѸдѸлашѸ, паче ши спѸеніе, пріймици
дѸхѸ сѸнтѸ . кѸрѸра веци лѸс(а) пѸкателе, лѸса-се-вор лор, ши
кѸшѸ ле веци цинѸкѸ, цинѸкѸ-се-ворѸ лѸрѸ.

Сокотит-ам, кѸ маи тоате лимбиле лѸ карте пре лимба
лѸр, кѸ ачѸка кѸцетаю ши еѸ ровѸла дѸмнѸлашѸ міеѸ лѸи іс . хс .
сѸ скоць чѸкѸстѸ карте, анѸме правилѸ пре лимба рѸмѸнѸкѸкѸ,
сѸнцилор воастре фѸраци дѸховнич рѸмѸнеци, каріи сѸнтеци
пѸсторѸи шилѸр челѸр кѸвѸнтѸтоаре а тѸрмен лѸи хс . карѸ
аре . рѸрѸ сине мѸлате фѸлѸори де виндекѸри сѸфлетелѸр креши-
неци челорѸ че сѸнтѸ рѸните кѸ пѸкате . рѸж маи вѸртѸс ши
кале ла . рѸпѸрѸціѸ черюлѸи . рѸж мѸ рѸгѸ сѸнцилѸр воастре
кѸ маре милаж . ла каре мѸнѸ ва кѸдѸкѸ ачѸкѸстѸ сѸнтѸ карте,
ачела сѸ анѸж а ш цинѸкѸ . рѸ маре чинѸсте, ши сѸ се . рѸвѸце ден-
трѸ м . рѸ таннѸ кѸм ва виндека сѸфлетеле шаменилѸр де пѸ-
кате . тарѸ . рѸрѸ мѸнѸ де мирѸкѸи сѸ нѸ се дѸкѸ, ниче ла мѸ-
скѸричѸ . сѸ нѸ фіе токмѸлаеле сѸнцилѸр апѸли, ши а сѸнцилѸр
пѸрінци батжѸкѸрѸте, кѸ апоѸ мѸтва та верѸ да сѸмѸж фѸрате
дѸховниче, еѸ нѸ вою авѸкѸ трѸкеж . чела че пріймѸкѸце гѸндѸриле
шменѸци, датѸрю іасте . рѸрѸ скриптѸрѸж . рѸвѸцат а фи, сѸ се
шпрѸкѸкѸ де похѸте, смѸеритѸ, ши кѸ лѸкрѸре вѸне; пре тот ча-
сѸла сѸ се роаце лѸи дѸмнезѸ, ка сѸ-и дѸкѸ кѸвѸнтѸ де . рѸцелепѸюне,
ка сѸ . рѸдирѸптѸкѸзе пре чѸл, че скапѸж кѸтрѸж динѸсѸлѸ; тарѸ
рѸтрѸалѸтѸ кипѸ . рѸсѸшѸ датѸрю іасте а нѸсти міѸркѸрѸкѸ ши ви-
нерѸкѸ прѸспре тот анѸлѸ, кѸм порѸнчѸскѸ сѸнтѸтеле ши дѸмнезе-
циле правиле *), кѸмѸ де кареле ва авѸкѸ . рѸсѸшѸ сѸ ш дѸкѸ ши
алѸбрѸж а фѸче . тарѸ де ва фи . рѸсѸшѸ нециѸторѸю ши непѸст-
никѸ . кѸмѸ ва . рѸвѸца пре алѸци а фѸче лѸкрѸре вѸне? ши чине
е не.рѸцелептѸ, ва аскѸлата пре елѸ, де кареле ва грѸки? вѸзжнѸдѸ
пре елѸ фѸрѸж токмалаж ши бецивѸ, ши . рѸвѸцѸнѸдѸ пре алѸци
сѸ нѸ се . рѸвѸкте . саѸ алѸ вре ѸнѸ лѸкрѸ вѸнѸ а петрѸкѸче, кареле
синѸгрѸ нѸ аѸ фѸкѸѸтѸ? шѸи де оѸрѸки грѸѸцие скриптѸра **) кѸ
ачѸка сокѸтѸкѸце-те ш дѸховниче, пѸнтрѸ че, кѸ де ва пѸри нѸман
ш шле пѸнтрѸ негрѸжа та, дентрѸ мѸниле тале се ва кѸѸта .
депрѸнде че зиче сѸнтѸ ІѸванѸ златѸоѸѸстѸ ла дѸѸаніе . рѸи а трѸа
нравѸ оѸченіе ***), ачѸста грѸѸцие : де се ва делѸнга нѸман
оѸнѸлѸ де танне некѸмнѸнекатѸ, аѸ нѸ аѸ шѸборѸтѸ тоатѸ спѸе-

*) Notă marginală: правил . апѸсѸла . Ѹи ши маи нанѸте : сѸе.

**) езѸк . лѸ . сѸ . і . ерем . мѸи . сѸ . і .

***) дѸѸан . бесѸд . мѸ . сѸ . лѸ .

прѣзднши дела ал нощаѣ час ши демѣнѣца тоатж зѣва . рѣюа
мѣчик стефан, маи мареле дѣакон, поменирѣ съ-и ш прѣзднши,
де димѣнѣца пѣнж сара.

ӣ . Фрѣтатѣ-тѣѣ сорѣ-та съ нѣ ш ѡ, нич фрѣте-тѣѣ пре сора
фрѣтатѣ-тѣѣ съ нѣ се ѡ, кѣ се грѣескѣ фраци сѣфлетши, че-ш
сѣнт пре сѣнта еуглѣе ши пре чинстѣта крѣче . ашиждерѣ ши
кѣмѣтрѣа кѣмѣтрѣ-са съ нѣ ш ѡ, парж де се ва тѣмпла спре
кѣмѣтрѣ-са саѣ спре фечорѣи еи спѣркѣчюне, че съ дѣ дмнезеѣ
съ нѣ се факж, парж де ва фи врѣши сѣфѣтѣ дрѣческѣ ка ачеста,
ѣ ай съ се чѣрте ши съ се кѣясскѣ нѣмай кѣ пѣине ши кѣ
апж ши дѣчѣа съ нѣ се камаи ваѣж оуѣда кѣ алѣа . ниче
нашѣ-тѣѣ сорѣ-та саѣ фрѣтеле, ниче наша фрѣте-тѣѣ, саѣ сора
съ се ѡ, кѣ шѣж ѣсте сѣнѣ местекат, ш лне де талере се
грѣяѣе тарѣа пѣкателорѣ.

а̄ӣ . Ал доле сѣнѣ аместекатѣ ѣсте . де се ва афла татж
кѣ фата лѣи, дирѣпт ачѣа ачѣсте доаѡ аместекѣчюни де сѣнѣ
съ се деспарѣж ши . к̄ . де ан съ се покѣжскѣ, ши метанѣи . р̄
тоате зиле кѣте тѣз̄з̄ . ал тренле сѣнѣ аместекат . де се ва афла
фрѣте кѣ сорѣ-са . е̄ . ан съ анѣж покаанѣе ши метанѣи кѣте т̄ .
ал патрѣа сѣнѣ аместекатѣ . де се вор аместека вери премари .
покаанѣе . в̄ӣ . ай, ши метанѣи кѣте . ро . р̄ зи . парж ал чинчиле .
ан дон вери премари, саѣ ай трен де се вор аместека . дерѣпт
ачѣа съ фѣе покаанѣа, ал доле вери . і̄ . ай ши метанѣи кѣте
рн̄ . р̄ зи . ал тренле вери . н̄ . ай . ши метанѣи . р̄ . р̄ зи . ал ша-
селе сѣнѣ местекат че ал зисѣ маи нанте, фѣюа чела че ва
спѣрка патѣа тѣтѣни-сѣѣ, че се зиче : маѣрѣж-са саѣ соакрѣ-са
саѣ мѣтѣшж-са.

л̄ . Деч . рѣѣцѣа де сѣгрѣмат ши де мортѣчюнж съ нѣ
се гѣете ачѣстѣ, фѣе-кареле де . р̄ крѣцини, нич съ ѡ сѣнѣ де
чела че кѣрж жѣнѣктѣаѣ, че шаре карѣи дентрѣ некѣнѣа лорѣ
факѣ ачѣста, кѣ . рѣаѣж лѣѣѣ лѣ дмнезеѣ . кѣ карне . р̄трѣ
сѣнѣ сѣфлетѣ съ нѣ мѣнѣнѣе, деч кѣ а тот добитокѣа сѣн-
целе лѣи ѣсте сѣфлетѣа лѣи.

Чине ва мѣнка лѣпѣ, саѣ вѣапе, саѣ кѣине, саѣ пискѣж, саѣ
аричю, саѣ пѣашѣ, саѣ некѣстѣнѣж, саѣ вѣвернѣж, ши ш'алтеле
алтеле кѣте сѣнтѣ некѣрате, шарпе, вѣоаскѣ цѣстоасѣ ши ш'ал-
теле ка ачѣа саѣ кааѣ, саѣ мѣгарю, саѣ дер чѣле сѣлватече,
саѣ ден челе дѣместече, кѣте-сѣ некѣрате, че нѣ зиче лѣѣа лѣ
дмнезеѣ . парж де нѣ ва фи пре воа лѣи, че де неѣе ва мѣрка
съ се покѣжскѣ . а̄ . анѣ ши метанѣи . е̄ӣ .

тр'ачеста адевѣрат запис де ла нон . ка съ анбѣ а-ш фаче дѣм-
нѣлѣши ши дрѣсе домнеши ка съ съ шіе .

8 яс ат ꙗрмо . ман ді .

ѣс константин вѣхуши ѣс кѣ мѣна мѣ ам скрис .

XXXII.

1641.

(Collect. Gaster.)

Hrisov de vânzare

(scris de un Coresi).

(Priviți 7149.)

Идек(ъ) ѣс лѣнѣла фѣкѣт-ам записѣла мѣс ла мѣна юзѣаші
костандін де мааре (!) кредницѣ, ка с(ъ) съ шіе . къ там вѣндѣт
з погонѣ де вѣе кѣ стѣнжини пол, дерѣтѣ вг . м . пол . хѣтарѣла
гѣценекѣс де пестѣ тот хотарѣла ка с(ъ) фіе юзѣашіе костандин
де мошіе ші фѣчѣрѣлор лон ші непоцілор ші стрѣнепоцілор .
рнск ши кѣ пивница, пѣнтрѣ къ лѣмѣс вѣндѣт де вѣн(ъ) вое ;
кѣтѣ немѣс токѣмит фост-лѣ молци шмені вѣне, анѣмѣ : поп
їѣн ѣт жїгорѣни, и поп гюрге ѣт там . и радѣла ѣт там . и
чернат ѣт там . и новакѣс ѣт там . и анѣлѣс ѣт вѣнцѣці ши
ам скрисѣ ѣс корнѣи ѣт привиц : и козма .

пис мѣца . април . дн . д . ꙗрмо .

Iscăliți :

ѣс лопол . ѣс козма . ѣс жѣпѣнѣла станѣла ѣт вѣкѣрѣци .
ѣс калин .

XXXIII.

1642.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de vânzare.

(Galați 7150.)

Идекъ ѣс илина, непота лѣн їѣн кравѣч ѣтнчи фѣта мѣ-
рѣен ши а попѣн лѣн гаврил ѣтнчи потрѣпопѣла, ден сат ден
милѣци, де пре сохѣлаю, рнскѣми, де нимѣ неконтѣк ничи рл-

XXXIV.

1642.

(Cipariu: Analecte, p. 159 urm.)

Лвзцзтѣри прѣсте тоате зилеле . . . . . в дзвгомпѣли,
влѣт дхмв.

(4°. III пер. + 55 paginate.)

Din Prefață: Тѣтѣрорѣ блгочствилорѣ краинни, паче ши
блскеніе дела домнѣлѣ дмнезѣс атотційторюл похтѣскѣ ши
пріѣскѣ. фолосѣл ачестор личи лѣвѣцѣтѣри, адевѣратѣ пѣцине
сѣнтѣ, тарж ашѣ тале сѣнтѣ вѣне . . . . . тарж лѣвѣцѣтѣриле ачѣтѣк
тале сѣ афлѣж скриси пре лимѣж грѣчаскѣ, кареле нѣ ле потѣ рѣце
лѣже тоци шаменій цѣркѣи ноастре ай времїи де акѣм. тарж
ной іермонах мелхиседек, ігѣмен сѣнтѣи мѣнѣстири, оунде тасте
храмѣлѣ оупеніей прѣчїстїи вїи, похтитѣ амѣ ши ам неконт
де лѣм скос пре лимѣж рѣмѣнѣскѣ, ка сѣ фїе де трѣбѣ ши
де фолос; нѣ нѣмай челорѣ че цїѣ, че ши челора проїїи че нѣ
циѣ кареле сѣнтѣ. з. лѣвѣцѣтѣри сѣфлетѣци, токма ка ши чѣле
з. дарѣре, де фолосинца сѣфлетѣскѣ; кареле еѣ вѣзѣндѣ-ле ашѣ,
нѣ ам врѣт сѣ ле лас аконерите, ка сѣ нѣ мѣ арѣт аднискѣ
минеш юбиторю, кѣм нѣ юбекѣ сѣ се лѣфолосаскѣ (!) ши алицїи
ши ле цїѣ нѣмай пентрѣ мине, че ам врѣт сѣ ле типѣрескѣ
кѣ келѣтѣла сѣнтѣи мѣнѣстири; ши ле ам скос афарѣ ла лѣ
минѣ, ка сѣ ле рѣцелѣгѣ ши личи ши мари, кѣци-ш юбекѣ
вѣнѣтатѣ сѣфлетѣлѣи лорѣ. че ачастѣ микѣ карте де лѣвѣ
цѣтѣрѣ, аре пѣцинѣ лѣвѣцѣтѣрѣ ши вѣнѣ, кѣм ам зис ши
ман сѣс . . . . . похтиторюл де вине, волау тѣтѣрорѣ краинни-
лорѣ, самеритѣл мелхиседек іермонах ігѣменѣ а сѣнтѣи лаврѣ
дѣлѣгополекѣ.

Тѣтѣрорѣ-сѣлѣ лѣ тѣпарнѣ чѣк дентѣи влѣт де ла нацїерѣ
лѣи іс . хс . дхмв . мѣца сеп . зї . днѣ.

Ла трелѣ кѣвѣнтѣ ши лѣвѣцѣтѣрѣ . пентрѣ юбирѣ де
арцинтѣ.

Бою сѣ вѣ покѣстѣск ши пентрѣ чѣл че лї-е драг арцинтѣл;
ври карїи лѣ авѣре ши ѡ цин, ши нич ен сѣ вѣсѣрѣ де динса

ниче алаціи, че вою съ вж снсю, карѣи ши .р. че кин скитъ юкн-
торѣи де арѣинткъ; нс нсман чеа че ас аксѣе мсатж ши нс
кор съ мнабскж сърачѣи, че .рнкж ши чеа че ас нсцинж, ши
w акснд, ши нс кор съ мнабскж ниче w датж пре нимине;
че еродеск съ факж ши май мсатж аксѣе, ка съ се .ркогъ-
цкзе . ши аша неконндс-се лор .ртр'ачкж ле кини моартк, ши-и
ж кс тогъсаш тогъ; ши аша мърк .р мсика чк де вѣѣе,
коум ас асаткъ ши пре іоуда, нентрѣ юкнр'к аш де арѣинткъ;
къче врсѣке съ кѣизж пре домнса нострѣ іс . хс . ши кини
съ цинци, кж шри кареле исте юкнторю де арѣинтс, ачела ва съ
се жсдече деннреоуна кс іоуда . ши шкъ-тж къ вез мсаціи ко-
гаціи карѣи даѣ сърачнаор бани .р докнндж, ши кнд ле адск
сърачѣи бани, ей й нсмърж де доав ши де тре шри, ка съ нс
съ .ршале; ши ксм ле адск канин ши нсциале, ей шснеск дъ
ле нсмърж ен сингсри, ши й траг де гракъ де грак, ка шире
ашин зкѣгъац ши съаватичи, кнд рѣнеск инскаре стрѣкк .
дарж къче фак аша? ка съ поатж съ-й .ршале, ши съ .рпре-
соаре штенкла сърачнаор; шрж кнд съ .ртъмнаж, дъ ле
даѣ съ ж чеа, саѣ оунт саѣ гръс; шрж апон съ .ртъмнаж
сърачнаор .ртр'ачел анкъ де нс фак ши н'ас съ ле дъ че ле
скиткъ датори . ш аксдаци де ведѣи че фак : сокотескъ юкн-
торѣи де арѣинткъ, ккт гръс л'кс фкксткъ съ ж, саѣ вин саѣ
оунт, саѣ чарж; дече, коум съ кинде .ртр'ачел ан, ен фак
сокот'каж даторичнаор, ши зик кс ксвкнтса : акоум т'ѣм
.ррѣмстат, ши ц'ам дат оун бан, ши цн с'ас къзоут съ'м
дан . ẽ . в'кдре де вин . шрж аксм тс н'ай фккст .р честкъ анкъ,
съ ми-ле пактѣре; че акоум кинса съ кинде wкаwa . ẽ . бани, саѣ
ї . че фаче кадра . м . де бани; че цн-се каде съ'м дан де . ẽ . шри
м . че фак . с . де бани, каре фаче . д . дскаци, дскацлкъ исте
къте . ẽ . костанде; ши шрѣш акоум ачѣи . д . дскаци нс-и ан
съ м'н дан, лас къ те вою май л'ксл, ши съ'м дан ла анса
к . де в'кдре, кадра къте . ї . бани . ши ш каѣтж, кс оунк гал-
кень че дъ съраксаш елс-и ж . к . де в'кдре де кинь, кареле
пактескъ . и . галвени . скимваре ка ачаста фак юкнторѣи де
арѣинт ши немлоствнѣи, ши нс кор съ-и ацкнте мсаткъ . ка
ши хс . ла чеа че повесткѣе ла ег'лаїе .р лок де пилдъ зиккндкъ:
оун wмкъ ерл даторю алтса w . д . де таланци . ши-а ансккъ
съ ши пакт'кскж, шрж елс-и зисе, къ н'ам, че цн-се факж мнаж
де мине ши мж шртж . атснче ачела н се фккѣ мнаж де днсоуа
ши-и ертж чк мѣе де таланци . шрж ел коум еши афарж ши
съ нзкквн де даторѣа чѣи мн де таланци, афа'ш оун да-

торникъ ал лѣи че-н ерѣ даторю w сѣтж де галбени, ши нѣман кѣтоу-л апѣкѣ, ши зисе : дѣ-м чѣк сѣтж де галбени че'м ещи даторю; тарж елѣ-н зисе : фрате, нѣ-н ал, че ци-се факж мнлж де мнне, де мж ман шрѣптж . тарж ел нѣ врѣ че-л бѣгж ꙗ темницж . атѣиче коум лѣзисе чела че-н ертасе чѣк мѣе де таланици, коум нѣ врѣ съ-н се факж мнлж съ-л ман шрѣпте центрѣ чѣк сѣтж де галбени, ел принсе де-л бѣгж пре динсѣл ꙗ темницж, аколѣ съ моарж . дарж кареле тасте ачела? хѣ! дарж чела кѣ мѣа де таланици? пѣкѣтосѣл! де-н ертж чѣле мѣе де пѣкате че авѣ, тарж ел нѣ вроу съ тарте нѣман оун пѣкат, кареле-н стрнкасе фрателе съѣ крецинсѣл, сѣѣ съ-н тарте ѣ . ван че-н ерѣ даторю . дече ши пре нече немлостиви ка ачел, дмнезеѣ-н багж токма ꙗ мѣнка чѣк де вечѣе, де-ш пѣерд ши авѣциѣш ши сѣфлетеле, ши-ноу-ш пот адѣче аминте, wкаанничѣи де ен, кж кѣте сънтѣ але лѣмѣи, тоатѣ сънтѣ пѣстреде ши трекѣтоаре ка w нимнкѣ, ши оунеле рѣмѣнь анчѣ мѣкарж д'ѣрж врѣ, мѣкарж съ нѣ арж врѣ; коумѣ грѣаще ши стѣи ѡваннѣ златоуѣстѣ : wме, зиче, че те трѣфеци, кѣче ан авѣре мѣатж, ши лѣрѣ ши сѣѣци ши алте мѣате? де тоатѣ ачѣстѣк съ циѣи, кѣ нѣ сънтѣ але тале, кѣче кѣндѣ-ци тасе сѣфлетѣл, тѣ нѣ ле ещи стѣпѣнь оунтрѣи час, че дѣи врѣ де нѣ ан врѣ, тоатѣ кѣте ан ле лѣши ла чел че рѣмѣнь анчѣ, тарж нѣман пѣнж трѣеци ле ан; кѣче кж невоеци де wнѣеци пре чен сѣрачи . ши кѣче кѣ ещи ювнторю де арѣинтѣ ши немлостивѣ . ꙗрѣмѣтѣжж wкаанниче ши ювнтоаре де арѣинтѣ, челѣл че-ц дѣ; дѣ сѣрачилор ши фѣ прѣатень пре домнѣл, кж астѣзи ещи, тарж мѣине нѣ ещи, ши астѣзи ещи богат, тарж мѣине ещи сѣрак; пентрѣ ачѣл, адѣ-ци аминте де моарте, кѣче кж мѣине вор съ-ци трагж ꙗерѣи сѣфлетѣл дела тине, дрептѣ че нѣ те гѣтеци де моарте, грѣаще лѣка . че пентрѣ ачѣл фѣрацилор, рѣг пре дѣмнѣ-вѣастрж кѣ-ци сѣнтеци ювнтори де арѣинтѣ, рого-вж пентрѣ драгостѣк лѣи дмнезеѣ, съ w лѣсаци, ши съ фѣци дѣрѣвнтори ши мнлвнтори кѣтрж сѣрачи, тарж нѣ фѣрж мнлж ши немлостиви . кж де вѣц фѣи ашѣ, вине съ цици, кѣ ашѣ съ фѣче ши дмнезеѣ спре вор . че вж адѣчеиѣ аминте де моарте, кѣче кѣ сѣнтеци ка фѣларѣ кѣмпѣлѣи ши ка тарѣа карѣ w оуѣсѣж соареле ши пѣаре; ꙗтр'ачела кип сѣнтепѣ нон тоци анчѣ, ши немлж нѣ лѣwm де ꙗ чѣстѣк че авел нон анчѣ ꙗ частж лѣме . нѣман де wwm да млостенѣе сѣрачилор, сѣѣ кѣвѣнт воун съ ле грѣил, сѣѣ де не wwm цинѣк кѣ кѣвѣнтѣл, сѣѣ кѣ лѣкрѣл де wwm ажѣтѣ кѣи-ка, нѣман де

ва́мени де амьндѡаѡ чкѣтеле проци, ши сѡфлетици карти пентрѡ нециѣица се денгѣртѡрж кѡ рѡвѣцкѣтѡри стрѣинне, ши кѡ проѡстѣ ши екѡртѣ минтк лѡр рѣзлѡшиндѡсе ден кредѣица дѡевѣратѣ, прѡтиѡкиѡж бесѣречѣи лѡи Дѡмнезѣс, кѡ еретѣиѣи рѡпрѣвнѡдѡсе ши ка мѡска ла дѡлѡаца мѣрѣиѣи, ашѡ ши еи рѡшелкѣтѡри де спасѣнѣа, прѡциѡлѡр, ши рѡтрѡ амѣркѣѡнѣк вѣни-нѡлѡи чѣл пѡртѣтѡрѡю де моѡрте, некѡндѣ ши оуѡигѡндѣ сѡфлетиѣе лѡр ши але ва́менилѡр.

Дерѣнтѣ ачѡста еѡ кѡ рѡвне похѣтѣю пентрѡ фѡраѣи мѣиѣи, ши кѡцѣтѡн сѣ скоц ачѡстѣ сѣнтѣж кѡрте че се кѣамѣ еѡглѣе рѡвѣцкѣтѡре тѣакѡнтѣж, сѣ фѣе проповѣдѡнѣе кѡрѣинѣтѣкѣиѣи ноѡстре, а сѣнтѣи бесѣречѣи апѡстѡлкѣскѣ а рѣсѣрѣитѡлѡи, де ѡ ам применит де р ѡлѡеа рѡсѡскѣ пре ѡлѡеа рѡмѡнкѣскѣ, ши ка оуѣи изѡор аскѡнск р пѣмѡнтѡа инѡиѡи ноѡстре, чѣл сѣчетѡс ши оуѡскѡт де рѡвѣцкѣтѡрж, кѡ ажѡтѡрѡл лѡи Дѡмнезѣс ши рѡдеѡнѡрѣ дѡхѡлѡи ачѣлѡа, сѡсрѡмѡт-ам кѡ тѣлѡпж минтк мѡ ши ам' сѡѡс ачѡст изѡѡр де апж дѡлѡе ши пѡрѡрѣк кѡрѣтѡрѡю, адѣпѣтѡре де сѡфлѣте ѡлѡениѣи . Ши нѡ рѡдрѣзѡнѣю рѡсѡлѡи ашѡ простѣ, ла ачѡст' лѡкѡрѡ кѡ трѡдѣж мѡн мѡлатѣ де пѡтѣрѣк мѡ . Чи рѣтѣю кѡвѡнтѡа доѡиѡлѡи мѣѡс ѣс . хѣс . мѡ рѡдеѡнѡж, ши тѡлѡнтѡа кѡрѣлѣ'м фѡс дѡт мѣе неѡеѡтѡиѡкѡа (!) нѡ-л рѡрѡнѡю р пѣмѡнтѡа чѣл рѡтѡнекат ла неѣиѣиѡиѣи, фѣрж дѡвѡндѣж ши фѣрж фѡлѡс вѣѣиѡлѡр мѣиѣи, ши мѡиѣи вѣртѡс сѣ апрѡнѡе рѡтрѡ мѡне фѡкѡа юѡирей . Ши дѡнж ачѡста кѡ порѡнѡка ши кѡ вѡѡ лѡмѡнѡтѡлѡи доѡнѣ Мѡ . кѡс . вѡ . ши кѡ вѡсѡенѣа прѣк сѣнѣиѣи-тѡлѡиѣи мѡтѡропѡлит Кѡр Ѳѡвѡфѡл, рѡпрѣвнѡж кѡ сѣнѣиѣиѣи ши юѡнѣтѡрѣи де хѣс . арѣиѣпѣскѣпѣ Кѡр Игнѡтѣе рѡвѡниѣесѣкѣи кѡр Ѳтефѡн вѡзѡевскѣи, ши кѡ сѣфѡтѡлѣ чѡнѡетѣиѣиѡлѡрѣк вѡѡри аѡ цѣрѣен рѡмѡнѣиѣи, дѡнтѡрѡ кѡрѣи мѡн вѣртѡс пѡртѣтѡрѡю де грѣежѣе : Оуѡриѡл Нѡстѡрѣа прѡдѡсѡлѡв . Лѣтѣж ,зрѡмз.....

Иѡрж еѡ мѡлѡеѡмесѣкѣ доѡиѡлѡи мѣѡс ѣс . хѣс . чѣлѡи че мѡж рѣтѣри рѡтрѡ рѡѡдѡре, ши-мѡи рѡдѡлѡи рѡтрѡ сѡфлѣтѡа мѣѡс ачѡст лѡкѡрѡ, ши рѡсѡлѡи мѡлатѣ оуѡстен'ѡле адѡлѡи, ши изѡѡдѡндѣ ши тѡпѣрѡинд рѡтрѡ дѡмнезѡеѡска лѡвѡж сѣлѡлѡа прѣк-чѡстѣи, гѡвѡрѡа, ши кѡ ажѡтѡрѡл лѡи дѡмнезѣс..... дѡнж ачѣѡа ши еѡ : Прѡдѡа, вѡтѡрѡ картѣ . мѡж оуѡстенѣи кѣт пѡтѡи кѡ минтк мѡа, а ажѡнѣе зѡѡа ши нѡлѡнтк, де тѡпѣрѡиѣи ачѣѡете сѡнѣте кѡжѣиѣи, мѡж роѡг че вою фѡи грѡшѡнтѣж, сѣ нѡ мѡж вѡлѣстѡеѡмѡиѣи.

Dumineca lăsa-tei de carne.

(pag. 97—100). Дѣкѣжтѣрѣ ꙗ дѣмѣнека лѣсѣтѣи дѣ кѣрне. нѣртѣк а доа . ѡрѣ ачѣлаш кѣвѣнт', дѣ фѣричѣта вѣѣцѣ а в'кѣсѣш чѣ ка сѣ фѣе, ши дѣ нѣлѣта сѣницѣлѡр.

Кѣм' ѡстѣ солѣрѣе лѣмѣнѣ ꙗ фѣжѣтѣрѣе чѣкѣе в'кѣзѣте, ши вѣселѣе а толѣте н'кѣмѣрѣе, ши вѣшоуѣрѣе ши сѣмѣшѣе чѣлѡра чѣ-с ꙗтрѣк ꙗсѣл . шишѣдѣрѣк ши лѣдѣчѣрѣк а мѣнтѣ дѣ ачѣ фѣричѣтѣ вѣѣцѣ . лѣмѣнѣж, ѡстѣ ꙗцѣлѣкѣж, ши вѣселѣе сѣфлѣетѣлѡр нѡлѣтрѣе, ши вѣшоуѣрѣе а толѣте лѣкрѣсѣрѣе нѣстрѣдѣ ши трѣкѣжтолѣре, кѣ сѣнт' оуѣмѣрѣж ꙗнѣшт'к чѣлѡр в'кѣнѣчѣе ши нѣнѣстрѣдѣ . дѣрѣнт' ачѣста мѣ-сѣ вѣкѣсѣрѣж сѣфлѣетѣлѡ фѡлѣрте асѣтѣжнѣ, кѣ прѣ мѣлѣцѣи в'кѣз а кѣмѣ мѣлѣкѣшнѣдѣ-сѣ кѣ сѣфлѣетѣе, ши дѣ ꙗ мѣлѣцѣи шѣн вѣсѣрѣнѣд лѣкрѣкѣмѣе прѣ шѣкѣрѣз . в'кѣчѣ а м гѣрѣкѣт мѣлѣт' дѣ чѣкѣе ꙗфѣрикошѣтѣе в'ѣцѣи вѣнѣт ꙗ фѣѣрѣе . ѡрѣж ачѣста сѣкѣж фѣе вѡлѡ лѣ шѣѣрѣе . кѣ мѣлѣт' нѡлѣте лѣ дѣнѣзѣс сѣсѣнѣѣрѣк ши лѣкрѣкѣмѣлѣе вѡлѣтрѣе; кѣ ш лѣкрѣкѣж ши шнѣмѣж ꙗфѣрѣкѣмѣтѣж ши сѣфлѣет сѣмѣртѣ, мѣре жѣрѣтѣвѣж ѡстѣ лѣш дѣнѣзѣс, мѣн вѣрѣтѡс дѣ толѣте прѣнѡлѣсѣлѣ-ѣ ѡстѣ лѣш прѣнѣмѣнтѣж; кѣ фѣричѣцѣи сѣнт' чѣл чѣ нѣлѣнт', кѣ ачѣл сѣ вѡр мѣнѣгѣлѣ, кѣ мѣнѣгѣлѣре дѣ кѣчѣн; кѣ лѣкрѣкѣмѣлѣе ачѣлѡра сѣтѣнѣг' в'кѣпѣлѣ фѡкѣсѣш ѣсѣтѣнѣс', ши вѣѣрѣмѣн ачѣл сѣ н'ѣлѣкѣж ꙗтрѣкѣсѣлѣе, ши лѣгѣкѣтѣсѣрѣе мѡрѣцѣѣн, нѣстрѣзѣсѣк' ꙗтрѣс ѡлѣе, ши сѣ дѣзлѣкѣж ачѣѣрѣк лѣ слѡвѡзѣл дѣ в'кѣчѣн . дѣч мѣ-сѣе кѣдѣ а мѣнѣгѣлѣ сѣфлѣетѣе вѡлѣтрѣе кѣ лѣдѣчѣрѣк а мѣнтѣе ачѣнѣй фѣричѣтѣе вѣѣцѣи, дѣ кѣрѣк аш гѣкѣтѣнѣ дѡмѣнѣл: м'кѣрѣе-вѡр дѣрѣнѣцѣи ꙗ вѣѣлѣцѣа в'кѣчѣлѡр; ши чѣе ка фѣи мѣлѣй дѣлѣчѣе дѣ ачѣстѣж нѡмѣнѣѣрѣе? ши мѣн лѣмѣнѣлѣтѣж чѣнѣсѣте? ка сѣкѣ фѣе фѣѣлѡ лѣш дѣмѣзѣс, ши ꙗгѣрѣѣцѣи ꙗгѣрѣжѣцѣѣн чѣѣрѣлѣшн . ши чѣнѣе ка нѣтѣк а кѣмѣ сѣкѣ сѣпѣе мѣрѣѣрѣк ши чѣнѣсѣтѣк ачѣн сѣлѣвѣе? кѣ вѡвѣрѣкѣнѣѣрѣе прѣсѣпрѣе толѣте мѣнѣцѣлѣе, кѣм гѣрѣсѣк' ши сѣницѣи дѣ л, ѡкѣлѣ н'ас в'кѣзѣт' ши оуѣрѣкѣлѣ н'ас ашѣнт' . ши лѣ кѣѣѣтѣсѣл' шѡмѣ-лѣш н'ас сѣнт, кѣрѣк аш гѣкѣтѣнѣ дѣмѣзѣс чѣлѡра чѣ-л ѣвѣсѣк' прѣе, кѣ ши ꙗѣрѣѣн нѡчѣтѣсѣк' лѣкѣнѣдѣс-сѣ, нѣсѣмѣлѣ сѣкѣ вѣзѣж ачѣл лѡк' сѣнѣт', ꙗтрѣс кѣрѣлѣе вѡр лѣкѣшн дѣрѣнѣцѣи ꙗ в'кѣчѣн, ꙗ лѣмѣнѣлѣ мѣнѣнѣлѣтѣж, ши вѣселѣе лѣнѣгѣж фѣлѣцѣа лѣш дѣмѣзѣс; ши нѡн а кѣмѣ сѣкѣ ши гѣрѣкѣм, дѣнѣл' нѣртѣе гѣрѣкѣм, кѣм зѣсѣе а нѡстѣлѡлѣлѣ, ши дѣнѣ нѣртѣе прѡрѡчѣнѣл', кѣм сѣе кѣдѣ ꙗцѣлѣсѣсѣшн вѡстѣрѣс а прѣнѣмѣи.

Дѣ ачѣстѣж фѣричѣтѣж вѣѣцѣж, ши дѣ сѣлѣлѣа сѣницѣлѡрѣе ѣс вѡю сѣкѣ шѡ ꙗнѣнѣтѣе вѡрѡлѣвѣж дѣ вѣкѣсѣрѣе, кѣ дѣрѣсѣлѣ дѣшѣсѣшн сѣнѣт', кѣ ши ачѣкѣтѣк а дѣсѣк прѣ нѣкѣкѣтѡшн лѣ нѡкѣлѣнѣе, ши прѣ лѣкѣнѣшн ꙗтрѣѣцѣи дѣ мѣнѣтѣе-ѣ а рѣлѣтѣж, ши прѣ чѣй ѣвѣнѣтѡрѣи дѣ сѣтѣ-

н'кле, маи неконт'ор-и ф'аче, к'к кс помен'ир'ѣ в'їе'їей к'ар'к в'а
 с'к ф'їе, м'ащи с'ф'ици с'кнт' хр'кн'їици, ши кс нес'к'їо'асж др'а-
 госте к'в'тр'ж д'мнз'ес с'кнт' ад'к'п'аци . дерепт ач'к'а р'н'алиц г'л'ас
 ка њи в'с'чин, ши кем пре то'ци кред'їнч'о'шии ла кесел'їа де в'к'чи,
 ши кс р'целенч'їон'к л'шн д'мнз'ес гр'к'еск' . вен'їици т'о'ци дир'еп'їици,
 вен'їици п'к'к'жт'о'шии кари в'а'ци пок'к'нт', вен'їици п'ост'нич'їи, ши
 девест'к'в'нич'їи к'ар'їи в'а'ци цин'їт' к'ср'к'їїа, вен'їици к'ар'їи а'ци
 кир'їнт' л'б'м'к ши р'шел'к'ч'їон'к ен, ши в'ж р'д'д'л'ч'їиц де в'ск'а-
 теле ч'к'ле д'д'л'ч'їи але м'к'сен м'к'ле, к'ари ле ам' г'к'т'нт' во'а'w;
 в'їици д'нн п'к'х'ар'їа м'їе'с вин ла кесел'їен де в'к'чи, р'д'д'л'ч'їици-в'ж
 кс кред'їици'ж, ши кс к'к'ст'ар'к ч'їе де м'н'їте а д'ар'їср'елор чер'ю-
 л'шн, ши п'ла'га во'а'стр'ж ма'н'їте де к'їем'аре во'а'w г'к'т'їт'ж
 де ла д'мнз'ес, кс л'ѕ'їа ши кс н'к'д'к'жд'к, п'к'н'ж вор вед'к
 wк'їи во'ц'ри дес'к'вр'їшт' ла з'їа де адо'а'w вен'їре, ла р'в'їер'к
 дир'еп'їицлор . ка ши в'аре к'кнд' м'w'с'їи де р' п'сет'їе тр'їам'к'се
 с'к к'асте ц'ара ч'к ф'к'г'ж'д'їт'ж, ши пор'їич'їи чер'к'к'т'ор'їлор с'к
 л'д'їк'ж ден р'о'д'їа' ачел'їи п'к'м'к'нт' . іар'ж ен м'к'рсер'ж де к'к'ст'ар'ж
 ц'ара ач'к'а то'а'т'ж, ши л'ѕ'ар'ж д'нн р'о'д'їа' ен не'їе стр'їг'їри де
 н'к'л'м' в'їи де в'їе, де-ї л'д'їсер'ж л'її; ши д'к'ка к'к'з'ї р'о'в'їа л'її
 д'мнз'ес, ат'їнче ф'орт'е се в'ск'ср'ж, ши т'о'ци в'а'мен'їи кс н'їе,
 ши кс в'ск'ср'їе в'р'їр'ж с'к м'к'р'г'ж ако'л'д . іар'ж не'їе некред'їнч'о'ши
 се ар'к'т'ар'ж ши х'їант'ор'їи ач'їи ц'ар, ши ф'к'к'ср'ж т'їср'ев'р'аре
 м'аре р'тр'їс в'а'мени, ач'їп'к н'ї р'тр'ар'ж р'тр'їс а, к'к тр'їсн'їриле
 лор, к'к'з'їр'ж р' п'сет'їе. — Іш'а ши т'ї, нос'ле ісраїле! р'їд'ж кре-
 цин'їк'аск'ж! ф'їиї р'к'с'к'р'їт'їа'їи л'їам'ннат ши а в'к'сел'їа'їи с'їwн,
 тр'їмит'їици р'н'аїн'їте м'їнт'к во'а'стр'ж ка њи сол р' в'к'к'їа че ва
 с'к ф'їе, де р' п'сет'їа в'к'к'їа'їи ач'їет'їа, р'тр'ач'к ц'ар'ж ф'к'г'ж-
 д'їт'ж, к'ар'к w л'ї ф'к'г'ж'д'їт' но'а'w д'мнз'ес р'ес'їи кс с'їне,
 кс р'ост'їриле т'їт'їр'ор с'ф'їицил'wр пророч'їил'wр с'к'їи, с'к не д'к
 но'а'w мо'їїе, р'п'к'р'к'їїа чер'юл'їи кс д'о'м'їїа ност'їс іс . х'с.

Vinerea mare.

(pag. 336—338.) Л'в'к'ц'жт'їр'ж р'тр'їс с'ф'їнта ши м'ар'к венери,
 к'кнд п'їи п'к'нза р' гр'о'а'п'ж . ф'оарт'е кс wм'л'їици'ж ши кс ф'р'к'м'с'к'їе.

Ев'г'л'їе де р' марко зач . љо.

(Marcu cap. XV. v. 43—47.)

Л' в'р'к'л'а ач'к'а . 43. ф'їинд с'ара, вен'їи в'аре ч'їне, о'їи wм
 когат де р' ар'їмат'їи, че-н ер'а н'їмеле іwс'їп'ф, с'к'к'т'їиик де ф'р'їнт'е,
 ши ачела ер'а о'їч'еник л'її іс . р'др'к'з'їи к'в'тр'ж п'їлат', ши чер'ї
 тр'їсн'їа л'їи іс 44. іар'ж п'їлат' се м'їр'ж к'к л'ї м'їр'їт' аш'а к'ср'їнд'к'.

45. дѣка цѣс декасѣтан, дѣде трѣнѣла аѣнѣс., 46. ирѣ нѣсѣф кѣм-пѣрѣж нѣнѣж, вѣнѣ шн нѣкоднѣм, оуѣнѣнѣсѣла аѣнѣ хѣ. чел асѣснѣ, карѣлѣ вѣнѣсѣ нѣоантѣк маѣнѣте кѣтрѣж ел, нѣртѣкнѣд мѣстѣкѣтѣсрѣк дѣ змѣнѣрѣж шн нѣсѣорн, ка ла ѡ сѣтѣж дѣ лѣтѣре. шн аѣѡ трѣнѣла аѣнѣ ѣс. дѣ-а рѣфѣнѣсрѣж кѣс пѣнѣзѣж кѣсрѣатѣж, шн кѣс мѣродѣнаѣ, кѣсѣм ерѣ ѡвѣнѣаѡл жѣдоѣнѣлѣор сѣк рѣроанѣе прѣ ѡлѣмѣнѣн чѣй дѣ чнѣсѣте. ерѣ рѣтрѣачѣл лѣок ѡ грѣдѣнѣж, шн рѣтрѣс аѣтѣк грѣдѣнѣж фѣс ѡ грѣанѣж нѣоанѡ, тѣкѣатѣж дѣн нѣатрѣж, рѣтрѣс карѣк нѣмѣ шн чѣ-ѡ-дѣнѣкѣѡарѣж нѣс фѣс нѣсѣ, шн аѣолѣд нѣсѣерѣж трѣнѣла аѣнѣ ѣс. шн рѣкѣтѣсрнѣж ѡ нѣатрѣж маѣре, снѣре оуѣша грѣанѣн; 47. ирѣж маѣрѣа магдѣлаѣна шн маѣрѣа аѣнѣ ѡсѣнѣф кѣсѣтѣа оуѣндѣ-а нѣсѣерѣж прѣ ел.

(pag. 348—350.) Пѣртѣа аѣоанѡ, дѣ драѣгѣсѣтѣа вѣарѣа ѡсѣте кѣтрѣж аѣсѣмнѣзѣс шн кѣсѣм сѣнѣтѣм дѣтѣорн прѣнѣмнѣд трѣнѣла аѣнѣ хѣ. а-а чнѣснѣ прѣ ел. рѣкѣцѣжѣтѣсрѣж:

Вѣдѣ-сѣ шн нѣоанѡ сѣк нѣ рѣкѣцѣжѣм, драѣнѣй мѣнѣй, кѣсѣм снѣтѣм дѣтѣорн а прѣнѣмнѣ прѣ хѣ. шн чнѣсѣте а фѣачѣе прнѣсѣтѣнѣтѣсѣаѣнѣ трѣнѣн аѣ аѣнѣ, кѣк аѣолѣд ѡсѣнѣф кѣс нѣкоднѣм дѣ прѣ крѣсѣчѣ, аѣарѣж кѣс аѣвѣкѣр трѣнѣла аѣнѣ хѣ. мѣортѣк. ирѣж нѣоѣ аѣкѣс-а прѣнѣмнѣм дѣ ѡатѣарѣю, аѣвѣкѣрат прѣ хѣ. вѣс, дѣнѣрѣснѣж кѣс нѣкѣтѣзѣста дѣмнѣзнѣре, рѣтрѣс сѣфѣлетѣе нѣоастѣре. шн рѣтѣкѣю сѣнѣтѣм дѣтѣорн а-а аѣа сѣк-а рѣфѣнѣсрѣжѣм кѣс пѣнѣзѣж кѣсрѣатѣж. чѣ сѣк знѣчѣ, кѣс днѣрѣкнѣтѣж вѣрѣдѣнѣцѣж шн нѣрѣдоѣнѣтѣж, шн кѣс кѣсрат сѣкат, шн сѣк-а оуѣнѣцѣм прѣ елѣтѣ, ка шн кѣс нѣцѣе мнѣр дѣ мѣсѣатѣк прѣнѣ кѣс поѣкаѣнѣе аѣвѣкѣрѣатѣж; кѣк аѣаѣсѣта ѡсѣте жрѣтѣѡа чѣк аѣсѣчѣ мнѣроѣснѣтѣоарѣе рѣнѣанѣнѣтѣа аѣнѣ дѣмнѣзѣс, дѣч аѣаѣсѣта, кѣс а сѣд фѣнѣре оуѣнѣдѣ прѣ тоатѣж рѣмнѣснѣнѣчѣнѣк пѣкѣатѣлѣор. аѣснѣж аѣаѣсѣта аѣвѣм а-ѣн гѣкѣтнѣ аѣнѣ р лѣок дѣ грѣанѣж, ннѣнѣж нѣоанѡ, лѣнѣкѣдѣнѣдѣ тоатѣж вѣкнѣтѣсрѣа а ѡмѣс-аѣнѣ чѣл дѣ пѣкѣатѣе, шн тѣкѣатѣж дѣ р вѣрѣтѣоѣсѣа нѣатрѣж, лѣнѣкѣдѣнѣдѣ тоатѣж рѣвѣтѣатѣа, шн рѣвѣрѣтѣошѣарѣк нѣмнѣлоѣсрѣкѣдѣнѣй; шн ирѣж ннѣнѣж рѣнѣтѣрѣнѣтѣж а вѣрѣтѣоѣснѣй вѣрѣднѣцѣе вѣарѣк ѣ кѣтрѣж дѣмнѣзѣс, гѣтѣтѣкнѣе-тѣе снѣре аѣарѣк аѣнѣ хѣ. шн прѣнѣмнѣндѣ-а прѣ ел рѣтрѣс ннѣнѣж, ка р грѣанѣж, аѣвѣм а рѣкѣтѣсрнѣа нѣатрѣж маѣре: вѣрѣтѣоѣсѣа нѣкѣдѣкѣдѣ шн фѣрѣнѣка аѣнѣ дѣмнѣзѣс, ка сѣк нѣс лѣкѣснѣаѣсѣкѣ рѣтрѣс ѣ аѣтѣк чѣка фѣкѣрѣж сннѣгѣср хѣ. тоѣкѣма пѣнѣж аѣ рѣнѣерѣк мѣорѣнѣлѣор, р вѣнѣаѣа вѣкѣнѣлѣор, шн рѣтрѣс мѣошѣа рѣпѣкѣрѣжнѣнѣй чѣрѣю-аѣнѣ. — Нѣсѣмаѣ чѣ рѣкѣнѣкѣж ѡкнѣн сѣфѣлетѣсѣаѣнѣ тѣкѣс, снѣре нѣкѣлѣнѣма вѣдѣрѣнѣн чѣрѣюаѣнѣ, аѣтѣснѣчѣе вѣн кѣсѣта снѣре крѣсѣчѣ чѣлѣа, чѣ тѣе юѣкѣ-цнѣ; шн мѣкнннѣлѣ снѣре а тѣа сѣкѣрѣстѣарѣе шн кѣснѣрннѣдѣре, аѣчѣлѣа чѣе сѣаѣс тннѣс прѣ крѣсѣчѣ, аѣсѣмнѣзѣс нѣсрѣтѣкѣтѣорѣюл дѣ трѣнѣ; кѣк аѣчѣл

исполни ала черюлши, съ апринде кс драгосте кьтърж тине, де шарте вме! — Къ н'ам поменит рдешертъ ес де ачестъ пеликан; къ патъ тасте в пасъре пре алава гречаскж, де се кидмж: несъцимс. де чкле де фуре гръеск' философин, де зик, къ тасте ачастъ пасъре фоарте ювнтоаре де фечори, ши чюдатъ де фиралей, къч кидкъ адъче пши .р лме. ши фаче кибела пре пидтрж, ши батъ ръзкою кс шарпеле, къ м'крце шарпеле ши пре фечорий лши вмоарж кс сфлара вениндлши. не финд ел лнгж фечори. тарж д'ка вине ши-ш в'кде пши вморк де шарпе, ши фоарте се жел'кце ши се апринде де драгоста фечорилор, ши рчене л-ш рсампе пентла със, ши-ш скърж сънцеле спре пши, ши кс ачела-й рвизж пре ен; тарж рсши дсраре ши моарте рабдъ пентрс ен. аша ф'кче ши пеликанла черюлши пентрс тине, мдатъ п'кжтоасе вме! в'зс моартк та, ши де шарпе кс вениндла п'ккателор дсхнит ши вморк; .ртр'ачка се жели де моартк та, ши кс драгосте се апринсе, ши-ш в'крж сънцеле със, спре ранеле сфлетлши т'кс съ-л вендече, ши съ-л рвие .р в'аца в'кчлар; деч рсши р'бдъ дсрареле, ши моарте лш. нсмай съ. те рвизе, ши съ те словозаскж де .р моартк ч'к де в'чн; ши съ вк'ри вед'рк' лши ши се голи, ка съ те р'браче пре тине .р нестрезуре, ши .ртрс ф'рж моартк слакей де в'чн; .р мижлокла челор ф'рж де л'це се нсм'рж, ка съ те д'кж пре тине съ в'ецейи .р мижлокла лминацилор р'ери; .р гроапж .р'снекатъ съ нсе, ка съ те р'капе пре тине .ртрс лминатла черю, аколó съ .р'ържцейи .р в'чн кс нсе .ртрс лмина екср'ей ч'ка че е де нсррк; .а кноаце, къ тоатъ ршинк, в'ара домнлши т'кс, тасте слава та ч'к де в'чн, къ пентрс тине, чел мортк ши в'кстемат, съ д'кде мориен ши в'кстемлши.

XXXVI.

1642.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de vânzare.

(7150.)

Из никлаю е'киа. вив ксар скрис ши м'ртсрне'ск кс чест занис ала мис. ксам м'ам токнит. де еш(к) ром м'к. де неме неконт ници скнит. де ам в'ндст дсмислаи лши лс-

пашкѣ . мѣдланичирюашу . а трѣа партѣ . дѣ сат . дѣ ханичкни .
 че-и рн цкиштѣа хъракъсашу . не жъжкы . кѣ тотъ кенитѣа . че
 съ ва алъке партък м'к . ши дни къмис ши дни царни(къ)
 ши дни катра сатѣашу . ши дни хълициѣс . ши дни тотъ кени-
 тѣа . че ва хи партък м'к . и-ам къндѣтѣс дѣмислаи . дригѣс
 патрѣс зъчи дѣ галвини . ка съ-и хѣ дѣмислаи дркитъкъ мошиѣ
 ши къмгърѣтѣс(къ) . ши рн токмала ноастрѣкъ ас фостѣс .
 фокитъкъ пъхарничеаша дни рѣуиноаса ши галигорѣ пъхърни-
 чеаша . мигъждирѣкъ дни рѣуиноаса . ши алекса дни рѣгилациѣ .
 ши прѣстѣа дѣ хъкъцишиан(и) ши цѣцѣрмак ѡт хъкъцишиани .
 ачери ѡамени кѣши ас фостѣс тоци . рн токмала ноастрѣкъ .
 ши пентрѣс маи мари крѣдиница ам искъант ши п'към пѣс нече-
 цъла . ка съ фѣ дѣ крѣдиницъкъ . ачѣст занѣс . ва'ктъ зрѣи . юа . и .
 фокитъкъ ѡт рѣуиноаса . галигорѣ тиж ѡт рѣуиноаса . пои ѡт
 хъкъцишиани . цѣцѣрмак .

XXXVII.

1643.

Карте ромъни'ѣскѣ дѣ рѣвизитѣсрѣз . . . . . дѣ варлаам
 митрополитѣа . . . . .

р тишарюа домнѣскъ р шиши . р м'къжстѣирѣкъ а трѣи стѣитѣли
 дѣ ла хъс . ахъмг .

(Folio III nep. + 384 paginate + IV nep. + 116 paginate.)

Duminica lăsatului de carne.

Fol. 22a — 29a. *)

Дѣмѣнека ажѣтѣсашу кърни . екаиѣгаѣа ди р маѣи ртр'ѣ
 соѣтѣж ши п'късѣ канѣте .

(Mateiu cap. XXV. v. 31—46.)

31. Зѣсе дѣмноуакъ . къндъ ва кѣни фѣоакъ ѡмѣниѣскъ ртрѣс сѣава
 сѣ . ши тоци свѣнции рнѣри коу пѣск . атоѣичѣ ва шѣдѣ прѣ
 скѣшѣсѣкъ м'къриѣи сѣае 32. ши ва адѣша рнаинт'къ лоѣи . тобѣте
 лѣмкѣае . ши-и ва рнжрѣци при рши оуѣса д'калат . ка ши пѣ-
 стѣорюу че-и рнѣрте ѡнаѣ ди.р канѣре 33. ши ва пѣше ѡнаѣ д'къ ди-
 рѣнта са . ирж кѣнѣла д'къ стѣнга 34. атоѣичѣ ва зѣче рнжрѣтѣсѣ
 чеаѡр д'къ дирѣпта : кѣници клѣкиции пѣрѣнѣтѣашу мѣс . дѣ ѡчи-

*) cf. 1579. mai sus pag. 18—19.

наци .рпжрѣцѣа че-н гѣгѣтѣ вѣаж . ди .рчепѣутѣл' а лоуѣмѣен .
 35. к'ам' фѣостѣ флажм'кнѣдѣ, ши миѣци дѣтъ а м'ѣ.ркѣ .рсетѣт'
 ам фѣостѣ, ши м'ѣци аджпѣтъ . нем'крникъ ам' фѣостѣ, ши м'ѣци
 доуѣск .р касж . 36. гѣль ши м'ѣци .рвржкѣтъ . вѣланавъ ши м'ѣци
 сокотитѣ . .р тѣмницѣ ам' фѣостѣ, ш'ѣц' венит ла мене 37. атоуѣиче
 вѣр ржспѣнде лѣи дирѣпѣци, де вор гржѣи : доамне ! к'нѣдѣ т'кмѣ
 вжзоуѣтъ флажм'кнѣдѣ, ши т'км' хрѣкнѣтъ . сѣс .рсетѣт' ши т'кмѣ
 аджпѣтъ ? 38. к'нѣдѣ т'кмѣ вжзоуѣт' нем'крник, ши т'кмѣ доуѣск
 .р касж . сѣс гѣль ши т'кмѣ .рвржкѣтъ ? 39. к'нѣд т'км' вжзоуѣтъ
 волнавѣ саоу .р тѣмницѣ ш'ѣмѣ венит' ла тѣне ? 40. ши ва ржс-
 пѣнде .рпжрѣтоуѣль де ва зѣче лѣр : адеврѣ гржескѣ волж .
 пентрс кѣче аци фжкоуѣтъ оуѣши фрѣте ал' мѣс дѣчѣци ми
 личи . мѣ аци фжкоуѣтъ . 41. атѣнче ва зѣче ши челѣра че вор хѣ
 дѣ стѣнга лѣи : доуѣчени-вж дѣла мене вжстѣмѣцилѣор .р фѣ-
 кѣл' де вѣчи . оуѣнде-н гжтѣт' дѣивѣлѣлѣи, ши слоуѣцилѣор лоуѣи .
 42. к'ам' фѣостѣ флажм'кнѣдѣ, ши ноу миѣци дѣтъ сѣ мжнѣ.ркѣ .
 .рсетѣт ам' фѣостѣ, ши ноу м'ѣци аджпат 43. нем'крникъ ам
 фѣостѣ, ши ноу м'ѣци доуѣск .р касѣ вѣострж . гѣль ши ноу
 м'ѣци .рвржкѣтъ . вѣланавѣ ши .р тѣмницѣ, ши ноу м'ѣци со-
 котит . 44. атѣнче ворѣ ржспѣнде ш'ѣчѣл де ворѣ гржѣи : доамне !
 к'нѣдѣ т'км' вжзѣтъ флажм'кнѣдѣ, сѣс .рсетѣт . сѣс нем'крникъ,
 сѣс гѣль, сѣс волнавѣ, сѣс .р тѣмницѣ, сѣс н'ѣмѣ сѣджѣт цѣе ?
 45. атоуѣиче ле ва ржспѣнде лѣрѣ, де ва гржѣи : адеврѣ гржескѣ
 вѣаж . пентрс кѣчи н'ѣци фжкѣтъ оуѣшѣ дѣчѣци ми личи,
 ниче мѣе н'ѣци фжкоуѣтъ . 46. ши сѣ вор дѣче ачѣрк .р моуѣнка де
 вѣчи . ѣрж дирѣпѣци .р вѣѣа де вѣчи .

Лѣелѣсѣлѣ еѣглѣен ачѣрѣлѣ . ачѣста ѣсте : рѣт'ѣю арѣтѣ
 тѣнна кредѣици нѣостре, кѣрк и ми мѣре ши ми денѣнѣте .
 венѣрк ла цѣудѣцѣ, а дѣмнѣлоуѣи нѣостроу лѣи ис . хѣ . ка сѣ-л'
 фѣартѣ коу дѣдѣнѣск ачѣптѣмѣ, ши фѣартѣ сѣ не т'кмѣмѣ
 ши сѣ не грѣжѣмѣ . кѣ фѣрж-де-грѣш ва венѣи . к'нѣдѣ коу
 атѣт'к соуѣте де ан ми денѣнѣте ас прѣрѣчѣт' прѣрѣчѣи де ве-
 нѣрк лѣи . кѣре лѣкѣс денѣнѣк с'ас изѣкнѣдѣт' коуѣкнѣтоуѣль лѣрѣ .
 к'ас венѣтъ прѣ лоуѣме .р трѣпѣ де вѣмѣ . ѣрѣ а дѣлѣ оѣрж фѣрж-
 де-грѣш' ва венѣи сѣ не цѣдѣче прѣ нѣи, коу пѣт'ѣре ши кѣ слѣвж
 мѣре . кѣмѣ ши ѣванѣ крѣстѣтѣль, адеверѣкѣе . де-лѣ гржѣице :
 ка оуѣнѣ мѣелѣ де цѣуѣгѣтѣ, пентрс пжкѣтеле нѣостре . ши ка
 оуѣнѣ лѣс де черѣаре, пентрс немѣлѣцѣмѣрк нѣострж . ши-н скрѣе
 цѣудѣцѣлѣ мѣрѣен сѣле . ка ѣ лѣпѣтѣ де вѣкнѣтоуѣратѣ че алѣѣе
 грѣоуѣль де.р пѣркѣ . ши ка ѣ сѣкѣре че тѣе рждѣчѣина лѣмнѣ-
 лоуѣи . ши ка оуѣи фѣбѣк че арѣе лѣкмнѣле чѣле сѣчи фѣрж де

рѡадж . коуѣмъ ши сѣнгоуѣрк с'ас споуѣск : кѣ корк вед'к фѣоак
 ѡменѣскъ кѣнд' ла цсдѣцк пре ноуѣрѣн чѣриоашн . ши рнѣрѣн
 ла сѣурѣк сѣнѣнѣн сале р чѣрио рѣкѣ ас споуѣск : кѣ ксѡоу-а'
 вѣд пре мѣрѣа сѣ доуѣкѣндоу-се р чѣрио, ашд ѡрж ва вѣнѣ . ши
 ачѣста ѡ мѣрѣоуѣрѣсѣмъ тѣре р вѣдѣнѣца ноѣстрж, оуѣде че-
 тѣмъ в'кроуѣ.

Ѣ дѡа споуѣне, кѣ цсдѣцс' ашн дѣмз'кс пре трѣн цоуѣдѣатѣ :
 рѣт'кю пре испрѣкнѣнѣн лоуѣмѣн ачѣнѣа, кѣрѡра л'кс дѣт' дѣмз'кс
 цоуѣдѣоуѣлк с'кс, сѣ цоуѣдече ѡаменѣн, коуѣм' пре цоуѣдѣа елк сѣнѣ-
 гсрѣк . ѡсафѣт' рнѣрѣт' . дж р ѡкѣн цсдѣкѣтѡрилоѣр чѣлѡра че-н
 пѣнѣк сѣ цсдече ши ле знѣк : сокотѣнѣн че фѣчеѣн, кѣ ноуѣ фѣ-
 чѣнѣ цоуѣдѣн' ѡменѣскъ, че доуѣмѣзѣкѣк' . адежж . ѡс цоуѣдѣарѣнѣн
 ка ѡаменѣн, че ка нѣре дѣмз'кн . ксѡм' ноуѣ ѡсте ла дѣмз'кс стрѣлкѣ-
 вѣжѣатѣ . нѣче фѣкѣжрѣе, нѣче роѣ пѣнѣтрс дѣрѣн . ашк нѣче ла
 вѡн сѣк ноуѣ хѣе . кѣ хѣе че цоуѣдѣцк р лѡкѣлк ашн дѣмз'кс цс-
 дѣкж . дѣнѣ ѡаре пѣнѣтрс л'кне, ѡаре пѣнѣтроу дѣрк, ѡаре пѣнѣтрс
 вѡе де ѡлк, ѡаре пѣнѣтрс ѡсокотѣнѣца са, сас а слоуѣцнлѡрк чѣлѡрк
 ррѣле, че ле дѣоуѣ сѣк цсдече, ноуѣ сѣк фѣче цсдѣцоуѣл дѣрѣнтѣ,
 ачѣа тоѣн кор хѣ цоуѣдѣкѣн кс оуѣрѣа цоуѣдѣцоуѣашн лоуѣн дѣмз'кс.

Ѣ дѡа цоуѣдѣатѣ ѡсте : кѣндѣ сѣнѣгсрѣ дѣмз'кс цѡдѣкж
 ашк пре лоуѣме, че н'ас ѡстоуѣтѣ ѡаменѣн цсдѣкѣ, сас кѣ н'ас
 кроуѣтѣ . кѣ ачѣла ѡзѣжѣкѣне ѡпоуѣт'крнѣкоуѣл дн.р м'кноуѣе че-
 лѡрк ѡан тѣрн дѣкѣтѣ д'кнѣс, де кѣрѣн н'ас кроуѣтѣ ѡаменѣн
 сѣк гржѣскж сѣк ле фѡлѡсѣскж, пѣнѣтроу кѣрѣн ѡѡѡарж дѡмнн
 ши цоуѣдѣче, ши рнѣжрѣкѣнѣн моуѣтѣж, дѣла ѡ сѣменѣнѣе ла алѣж
 сѣменѣнѣе . ашкѣс черѣт' дѣмз'кс ѡе фѣчѡрѣн лоуѣн ѡлѣе прѣстѣлк
 дн.р л'кѣа в'кѣе . пре кѣрѣн д'кка ноуѣн черѣж тѣтѣжлк мѡрк,
 сѣнѣгсрѣ дѣмз'кс ѡ черѣж ла рѣзѣѡѡо де пѣрѣрж . ѡан ѡѡѡн ши
 тѣтѣжлк лѡрк, д'кка лоуѣнѣ де пѣрѣрѣк лѡрк, кжзоуѣ ши ел' де
 мсрѣн . ашкѣс цоуѣдѣатѣ дѣмз'кс содѡмоуѣлк ши гѡмѡроуѣл' . ши
 пре чѣа че сѣк рѣднѣкѣсе пре мѡуѣсѣн прѡркк, сѣк дѣнѣнѣсе ѡжлѣнѣ-
 тс'а де-н рнѣнѣн де вѣн . ши пре ѡакан че фѣкѣе р'кс ашн дѣвѣ
 рѣлк черѣж ашк, кѣтѣ моуѣаѣжмѣн дѣвѣ ашн дѣмз'кс знѣкѣнд' :
 вѣснѣтѣ сѣк хѣе ачѣла, кѣрѣле ас цоуѣдѣатѣ ржѡутѣт'к ѡа де-
 спре ѡакан . ши ѡвѣсѣлѡлк кѣндѣ сѣк рѣднѣкж коуѣ ѡастѣ мѣре
 пре тѣтѣж-сѣс, ѡан ѡѡѡн фѣсѣнѣндѣ, сѣк сѣнѣзѡурѣж . зѣсе скрнѣ-
 тс'ра . к'ас цсдѣкѣтѣ дѣмз'кс дѣрѣнтѣт'к лоуѣн дѣвѣ дѣспре вѣрѣж'-
 мѣнѣн ашн . ашд ши пѣкнж р зѣа де асѣжзн, моуѣате рнѣжрѣкѣнѣн
 пѣнѣтрс ѡдѣрѣнтѣжѣн ши кѣрѣжрѣн де сѣнѣе ле пѣрѣде . ши алѡѡрк
 рѡдсрѣн ле дж . а трѣа цоуѣдѣатѣж ва хѣн доуѣнж сѣкѣрѣнѣнѣоуѣл
 ачѣнѣн лоуѣмн . кѣндѣ ва ѡсрѣкѣде глѣсѣлк ашн дѣмз'кс р кѣчн-

ноуль ачэль рцерецькь, кареле ва вѣчинна де ва децепта мѳрцин шї-н ва кемѳ ла цѣдѣць . кѣндь съ ва аржтѳ дн.р чѣрю свѣнта кроуече . ши вѳр пѳкѣнце тѳци ваменїн пре лѣме . пѳкѣнце-ворь некрединчѳшїн, ши чѣл че л-ѳ ржстигнїть . къ н'ѳ крезѳуть свѣнта еуглѳе . пѳкѣнце-вѳр ши крѣпнїнїн чѣл, че н'ѳ пѳртат лѣпра сѳ шморѣчїѳна чѣ де пѣкѳте а свѣnten кроуечи . че с'ѳ кемѳт' ноуман коу ноумеле крѣпнїнїн . пѳкѣнце-ворь ши чен коуни, къ н'ѳоу невоїт' ман моуѳть пѣнтроу вїнеле сѳоу ачѣл' вѣч-никь . рсж пѳкѣнѣл' ачестѳра съ ва . ртѳарче . ртрѳ воукоуриѣ . къ ва сосї вїнеле ши чїнст'к лѳр, ши мжрїр'к чѳ нетре-коуѣж . атѣнѣче съ ва аржтѳ дѳмноуѳ' їс . хс . пре нѣжри, нѣ прѣчѣнїк нѣжри че плѳж ши . ртоуѣнеж сѳареле, че прѣчѣн де лѣрь, . р тѳате фѣлориле де вѣпсѣле подоѣнцї ши фроумѳшн, коу ошн де . рнѣри нѣмжрѳцїн . ши . рнаїнт'к лоушн съ ворь лѳоуна тѳате лїмвїле . шї-н ва цѳудѣкѳ кѣл' споуѣне свѣнта еуглѳе . пѣнтрѳ кѣчн н'ѳ дѳть челѳр лнпсїнцї ши челѳр неавѣнцї . дѳрѣ чѣл че некоум' съ дѣ че . ркѣ ѳоу, чѣ цѣдѣць вѣ пѳре къ ворь авѣ? атѣнѣ ювнїцїлѳрь, съ ворь деспжрїцї пжрїнте де фечорь ши . рмж де фѳтж, ши фрѳте де сѳрь, ши прїїтнї де прїїтнї . ши сѳц де сѳцк .

Їтѣнчн жѣле ши амѳрь ва къдѳ пре пѣкѣтѳшн, къ вѳрь ведѣ пре чѣн ман прѳцн, пре кѳрїн де мѣте врн ѳѳ досѣ-дїтѣ ши ѳѳ лѣспрїт', рѣржкѳцн . ртр'атѣта подѳлѣж ши фрѣм-сѣкѣ, ши . ртр'атѣта мжрїе ши чїнсте, кѳрѳ вѳмѣль ноу поате съ о споуѣ . ши пре сїне съ ворь ведѳ ѳржшн . ртр'атѣта амѳрь ши доурѳре ши . р оустурїме нетрекоуѣж, ши ворь пѳкѣнце кѳ амѳрь . атоуѣне-ш' ворь вѳжстѣмѳ пѣкѣтѳшн зоуѳ . р чѣл ч'ѳ пжкѣт' ши вїѳа ч'ѳ вїѳоуїтѣ . атоуѣнчн де грѳѳѳа лѳр ва пѳкѣнце ши черюл ши пжлѣнѣл' . ши съ ворь доуече ка нѣѳе вїновѳцн спре перїре, гѳлн ши амжрѣцн, оучїшн ши оустѳ-рѳцн де . рнѣри кѳ.рплїцн ши немлѳстївн . р моу.рѳка де вѣчн . ѳрж дїрѣпцїн съ вор вѣсѣлї де фѳѳа лѳн дѳзѣѳ, ши де кѣн-тжрїле чѣле дѣлчн а . рнѣрїлор, ши де фрѣмѣѳцѣк че ва . рфлорї пре троупѳл лѳрь, ши де мнрѣзма че ва ешї дн.р вн-ст'креле черюлѳн, ши де докѣнда . рпжрѣцїен, ши де чѳтеле чѣле фрѣмѳѳѳе ши лѳмнїѳте а свѣнцїлорь, ши де кѣноуїнїле кѳ кѳрїле н ва . ркѣнѣнѳ . рсоушн дѳзѣѳ, коу днр'кпѳга сѳ, ши де хрѳнѳ чѣ доуѳ'че . де ачѣѳѳѳ де тѳате съ вѳрь вѣсѣлї ши съ ворь доуече спре вѳдїхнѳ ши спре ржнѳвѣлѣ чѣл черѣск, . ртрѳ вѣсѣлїе нетрѣкѣтж, . ртроу джнцїѳре несѳѳршїтж, . ртрѳ десѳжтѳре ши . р дезміѳрдѣчїѳне не.рчѣтѳтж, . р коурицїле ши

р полáтеа четжцин чини де ебсь, карк ѡ лоу зидѣть рсши
дмв'кс . пейтр'ачѣ фрацилорѣ, адоучѣни-вж аменте д'кчáста ве-
селѣе, че пейтр'кисж свейцин ш-ас ноуць, ноу нсман асциѣд, че ши
скжжтáтá ши вѣаца, ши ман апон ши кáноуак ш-ас ноує .
ѡрж пон акмоу ѡ фжр'кмж де п'кшиє, сáс оуи кáнк не сксм'-
пимь а дá . пейтр'ачѣ фрацилорѣ, ксржцици-вж пжкáтеае, кс
испов'кдáнѣа, коу млстѣнѣа, кс роуѣа, коу лáвржмиле, кс пáза
кес'кречен, ка ек скжпáци де моуичиле де в'кчи . ши рпжржциá
чѣроуаши ек док'кидици . пейтр'с мѣла ши дáроуак дóмнсаши
нóетр'с аши . ѣс . хс . кжроу'ж ек каде чинете ши ркшиг'чионе,
сáлвж ши мжрѣе, рпреснж кс пжрѣнѣтеае ши кс д'хоуá' ек'кит' .
акмоу ши ноу'роу'рá, ши р'троу в'кчи де в'кчи .

Пмѣнк .

Dumineca a cincea după paști.

(Joan cap. IV. v. 5—42.)

Fol. 157a — 160b.

Ла дсмѣнека а чинчк дснж пáцин . рк'кжжтоу'рж пейтроу
кредѣнца самар'книнен . ег'глáа дн.р ѡвáн' . р дóажснр'кз'кче
кáпете .

Коу'мс-и апа чк де пáбáе, че ек погóарж дн.р нсжри пре
пжм'китк, р моуáте кинсри лоукр'кзж, пре к'к.рин ши пре
кóдри, р флóри ши.р помѣци, де ле кр'кциє ши ле рфр'кмшáзж,
лэк'кциє ши ле роуи'кциє, гжавен'кциє ши мохоржжч'кциє, оуиеле
верзи алтеае албáстрѣ . еквáн кк ѡете апа ноу'ман рптр'оу'нк
ф'клáю, ѡрж р мсáте ф'клáори лскрѣзж, рдоуáч'кциє ши ам'к-
р'кциє . ашд ши д'хлэк св'кит' . р моуáте кинпоури лоукр'кзк . ка
апа спáлэк ши коу'ржч'кциє . кр'кциє ши р'т'к'кциє р'тр'с рце-
л'кциер'к дсмнез'кáскж, рфр'кмшáзк ши подок'кциє ши пеп'рж-
ейтк изворáциє, ши ек'тá соу'флет'áлоуи потол'кциє, ши р'ккор'к-
циє . д'кчáста апж гржн дóмноуак хс . коу самар'книна ла ноу-
цáлэк лоу íáквкк . р ш'к'се чáсоури де зн . коу'мь лоузѣмь . р
ек'кит'á ег'глáе . ѡв . зач . вѣ .

5. Р'тр'ач'кá вр'кме, венѣ ѣс . р четáт'к самарѣен . че ек кемá
снхáрѣ, апрóбане де оу'нк сáт' че дед'к'се íáквкк аши ѡвснф'к фио-
лоуи ек'с . 6. ши аколó ерá оуи' ноу'цк а аши íáквкк . ѡрж ѣс . тр'с-
дѣт' . де кáле, шез'д ашд л'кн'гж ноу'цк, ши ерá рн ал' ш'к'селе
чáск . 7. ши венѣ ѡ мсáре дн.р самáриá ек скóацж ашж . гржн ен
ѣс : д'к-ми ек кáс . 8. оу'чинѣни аши ерá доу'ши . р четáте ек ксм'-

пере вѣка́те . 9. ши грѣи лоуи мѣіара самареніна : коумь тоу
 фїи́ндь жи́довь, дела мене че́ри съ вѣ́и, моуіаре самарѣ́н'кж
 фїи́ндь ес? . къ жи́довїи ноу съ ниче а́тїнгь де самарѣ́ни .
 10. рѣспнѣ́е ен іс . де зїсе : дѣ́и ци дѣ́рѣль лѣи дмѣ́ѣс, ши чїне
 іасте че́ла че грѣ́аце цїе : дѣ́-ми съ вѣ́с . тоу ан чѣ́ре де́ла
 дѣ́н'съ, ши цѣ́ре дѣ́ апж вїе . 11. грѣ́и лоуи самареніна : ниче вѣ́ск
 н'ан ши поу́цѣль іасте адѣ́нкь . дарѣ́ де оу́н'де съ анѣи апж
 вїе? 12. ас дѣ́арѣ́ еци тѣ́ маи ма́ре дѣ́кѣ́т' пѣ́рїнтелѣ́ нострѣ́
 іакѣ́вь, ч'ас дѣ́тъ нѣ́аж ачѣ́ст' поу́цѣ́ . ши ачѣ́ла дн.ртр'ѣ́нск ас
 вѣ́стѣ́, ши фѣ́бо́рїи лѣи . ши до́внѣ́аче́ле лѣи? 13. рѣспнѣ́с іс . шї-и
 зїсе ен : хїе чїне ва вѣ́: дн.ртр'ачѣ́ста апж, ва .рсетѣ́ іарж . 14. іарж
 че́ла че ва вѣ́: де апа че-и вою́ дѣ́ ес лѣи . ноу ва .рсетѣ́ .р
 вѣ́чн . че апа че-и вою́ дѣ́ ес лѣи . ва хїи .ртр'ѣ́н'с изво́р де
 апж де ва кѣ́рж .р вїа́ца де вѣ́чн . 15. ши грѣ́и кѣ́тр'ѣ́н'с мѣ́іара :
 до́амне дѣ́-ми ачѣ́ста апж, ка съ ноу́ маи .рсетѣ́з', ниче съ маи
 вїю а́ичк съ скѣ́ц' апж . 16. грѣ́и ен іс : дѣ́-те де-ц' кїамж вѣ́рѣ́атѣ́
 тѣ́с, ши вїно а́ичк . 17. рѣспнѣ́с мѣ́іарѣ́ шї-и зїсе лѣи, н'амь вѣ́р-
 вѣ́т' . грѣ́и ен іс : вїне зїсешн : къ н'ам' вѣ́рѣ́ат' . 18. къ чїнчи
 вѣ́рѣ́ацн ан авѣ́т' . ши акмѣ́ кѣ́реле ан н'ѣ́ц' іасте вѣ́рѣ́атѣ́ . ачѣ́ста
 вѣ́с аде́вѣ́рат' ан зїск . 19. грѣ́и лѣи моуіара : до́ам'не вѣ́зѣ́ къ тѣ́
 еци прѣ́рк . 20. пжрїнцїи нѣ́цїи .ртр'ачѣ́ста мѣ́гѣ́рѣ́ с'ас .ркінатѣ́ .
 іарѣ́ вѣ́и грѣ́ицн къ .р іерсали́мь іасте лѣ́кѣ́л' оу́нде съ ка́де съ
 съ .ркіне . 21. грѣ́и ен іс : моуіаре, крѣ́де-мѣ́ . къ вїне w врѣ́ме
 кѣ́ндь ниче .ртр'ачѣ́ста мѣ́гѣ́рѣ́, ниче .р іерсали́мь вѣ́ вѣ́цн
 .ркінѣ́ пѣ́рїнтелѣ́и . 22. вѣ́и вѣ́ .ркінѣ́цн кѣ́рѣ́а ноу́ цнцн, нои не
 .ркінѣ́м кѣ́рѣ́а цї́мь . къ мѣ́н'тоу́н'ца дн.р жи́довн іасте .
 23. че вїне w врѣ́ме ши акмоу́ іасте . кѣ́ндь .ркінѣ́тѣ́орїи че́и аде-
 вѣ́ри, съ вѣ́рѣ́ .ркінѣ́ пжрїнтелѣ́и кѣ́ дѣ́хѣ́ль ши кѣ́с аде́вѣ́ра .
 къ ши́ пѣ́рїнтелѣ́ прѣ́ оу́нїи ка ачѣ́л чѣ́ркж, карїи съ во́рѣ
 .ркінѣ́ лѣи . 24. дѣ́хѣ́ль іасте дмнѣ́з(ѣ́)с . ши че́л че съ во́рѣ .ркінѣ́
 лѣи, кѣ́с дѣ́хѣ́л' ши кѣ́с аде́вѣ́ра съ ка́де съ съ .ркіне . 25. грѣ́и лѣи
 моуіара : цї́мь къ н съ вїе мѣ́сїа че-л' ва кемѣ́ хс . кѣ́ндь ва
 венїи ачѣ́ла не ва споу́не нѣ́аж ачѣ́ст'к тѣ́ате . 26. грѣ́и ен іс : ес
 сѣ́мт' че́ла че грѣ́аце кѣ́с тїне . 27. ши атѣ́нчи венїрж оу́чнчїи
 лѣи . ши съ мнрѣ́ къ грѣ́аце кѣ́с моуіаре . іарж нї́ме нѣ́-и зїсе:
 че ка́шцн? сас че грѣ́їиш кѣ́с ноу́са? 28. ши ажѣ́ вѣ́сѣ́л' сѣ́с моу-
 іара . ши съ дѣ́сѣ́ .р четѣ́те . ши грѣ́и ваменнѣ́орѣ́ : 29. венїцн де
 веде́цн wмѣ́л' кѣ́реле мїа́с зїск тѣ́ате кѣ́те ам фѣ́жѣ́тѣ́ . дѣ́арѣ́
 съ нѣ́ хїе ачѣ́ла хс? 30. ши енїрж дн.р четѣ́те ши венїѣ́ кѣ́тр'ѣ́н'с' .
 31. іарж .ртрѣ́ ачѣ́стѣ́ . рѣ́гѣ́-ль прї.рѣ́сѣ́л' оу́чнчїи лѣи де грѣ́иѣ́ : .рѣ́-
 цѣ́тѣ́орїю, мѣ́н'к.рѣ́ж . 32. іарѣ́ ель зїсе лѣ́р : ес амь а мѣ́.рѣ́ка вѣ́ка́-

тѣлѣ, кѣриле вон ноу чиници . 33. ши грѣкиа оученичѣи .ртрѣс сине : дѣларѣ нѣс адоуѣ лѣи чинивѣ дѣкс мѣ.рѣкѣтъ ? 34. грѣки лѣорѣ ѣс : коу-кѣтѣлѣ мѣклѣ сѣмѣтѣ, ка сѣ фѣкѣ вѣи чѣлѣа че мѣлѣс трѣмѣс . ши сѣ фѣкѣ лѣкѣрѣа лѣи . 35. ас ноу грѣкици вон, кѣ .рѣж сѣмѣтѣ пѣтрѣс лѣи ши ва вѣни сѣкѣрѣа ? итѣж грѣжѣскѣ вѣоаж : рѣжникаци икѣи вѣоцири, ши вѣдѣци хѣоладѣлѣ, кѣ сѣмѣтѣ пѣкѣице амѣс кѣтрѣж сѣкѣрѣе . 36. ши чѣиѣе ва сѣкѣрѣа, пѣлѣтѣ ва лоуѣа . ши ва адѣнѣа рѣвадѣкѣ .рѣ кѣиѣа дѣ кѣкѣи . ка ши чѣла че сѣмѣкѣиѣж сѣкѣ сѣ коуѣкѣрѣе дѣиѣрѣѣиѣж нѣс чѣла че сѣкѣрѣж . 37. дѣ ачѣста иѣтѣе коуѣкѣиѣтѣсѣкѣ адѣкѣжрѣатѣ . кѣ лѣтѣсѣа иѣтѣе чѣла че сѣмѣкѣиѣж, ши лѣтѣсѣа чѣла че сѣкѣрѣж . 38. нѣс вѣамѣ трѣмѣскѣ прѣ вѣи сѣкѣсѣчѣраци . оуѣидѣ вѣи ноу кѣиѣи трѣс-дѣит ши вѣи .рѣ сѣтѣниѣ.рѣца лѣрѣ аци .ртрѣатѣ . 39. ирѣж дѣиѣрѣ чѣтѣатѣа ачѣка моуѣаци крѣзѣрѣж дѣиѣ самѣарѣкии пѣиѣтрѣс кѣвѣкѣиѣтѣсѣа мѣѣриѣи че мѣкѣртоуѣриѣиѣлѣ : кѣ мѣиѣс зѣиѣс тѣоатѣ кѣтѣе амѣ фѣжкоуѣтѣ . 40. ирѣж дѣкѣа вѣиѣиѣрѣж ла дѣкѣиѣскѣ самѣарѣкиѣи . роуѣгѣрѣкѣ-лѣ пѣиѣрѣскѣ сѣкѣ пѣтрѣкѣж ла дѣкѣиѣши . ши пѣтрѣкѣсѣ аколѣдѣ дѣоаж зѣиѣлѣ . 41. ши моуѣатѣ маи вѣрѣкѣтѣосѣкѣ крѣзоуѣрѣж пѣиѣтрѣс кѣвѣкѣиѣтѣсѣкѣ лѣи . 42. ирѣж моуѣѣриѣи грѣжнѣа : кѣ дѣкѣкѣмоуѣ нѣс маи крѣкѣдѣмѣ пѣиѣтѣроуѣ кѣвѣкѣиѣтѣсѣкѣ тѣжѣс, кѣ .рѣиѣиѣе лоуѣзѣиѣмѣ ши чѣиѣмѣ, кѣ ачѣста иѣтѣе коуѣ адѣкѣжрѣатѣ иѣзѣкѣиѣтѣорѣюлѣ лоуѣмѣиѣи хѣс.

XXXVIII.

1644.

СѢ(АН)ГЕЛІЕ .РѢЖИЧТОАРЕ.....

ТИГКРИТѢС-СѢС .ртрѣс дѣсѣмѣнѣзѣлѣска лѣвѣкѣра че сѣ кѣиѣамѣж мѣнаѣтѣиѣрѣкѣ
Дѣка . . . вѣкѣкѣтѣкѣ . зѣриѣ . итѣ рѣж . хѣвѣ . дѣхѣмѣд . мѣцѣкѣ . сѣнтѣ .
вѣ . дѣиѣи .

(Folio IV nep. + 786 pagini + 99 fol. paginate.)

КѢТѢРѢЖ ЧѢТИТѢОРИ.

(Fol. IIa — IIIa.)

КѢс вѣоаж пѣкрѣиѣтѣлѣсѣи, ши кѢс дѣмѣнарѣкѣ фѣиѣолаѣи, ши кѢс сѣкѣ-кѣкрѣиѣтѣсѣкѣ дѣхѣсѣаѣи сѣфѣкѣиѣтѣкѣ, прѣкѣ лѣсѣмѣиѣатѣ .ртрѣс дѣрѣиѣтѣкѣ сѣла-вѣитѣорѣкѣ, ши .крѣдѣиѣиѣчѣосѣ .ртрѣс пѣкрѣиѣтѣлѣ иѣиѣаскѣсѣтѣ, ши .ртрѣс фѣиѣола дѣла пѣкрѣиѣтѣлѣ иѣкѣкѣсѣтѣкѣ, иѣкѣиѣиѣтѣе дѣе тѣоци вѣкѣиѣи ши .ртрѣс дѣхѣсѣа сѣфѣиѣтѣкѣ дѣла пѣкрѣиѣтѣлѣ иѣсрѣчѣзѣатѣорѣ, ши прѣ фѣиѣола иѣдѣиѣиѣтѣ-тѣорѣю сѣфѣиѣта тѣрѣиѣца, оуѣиѣсѣа адѣкѣвѣиѣтѣ дѣмѣиѣзѣс зѣидѣитѣорѣ ши фѣкѣ-кѣатѣорѣ тѣсѣтѣсѣорѣкѣ кѣкѣзѣтѣелѣорѣкѣ ши иѣвѣкѣзѣтѣелѣорѣ . крѣиѣиѣиѣсѣа Мѣатѣиѣо

Басараб вшеводъ, кѣ мила шѣ кѣ дарѣла ашѣ дмнзес впрѣшторѣ
 а тоатѣ цара рѣмнѣкскѣ . прѣрѣнѣ кѣ благословѣнїе шѣ кѣ не-
 конница прѣк сфинцитѣлашѣ митрополит кѣрѣѣ Ѳеѡфил . шѣ ювн-
 тѣри де хс . епископ кѣр Ігнатїе рѣвнищкѣ . шѣ Стефан еп(н)-
 скоп возовскѣ . кѣ тот сватѣла чинстїицѣ коѣри маре шѣ мик . дела
 дмнзес шѣ избавитѣриѡл' нѣстрѣс іс . хс . карѣ нѣсе (? ссе-) . рдѣрат
 дентрѣс мила ашѣ де нѣкѣ дѣрѣнт дар ка ачѣста карѣте пре лимба
 рѣмнѣкскѣ, шѣ пре динса четїцѣ пре нон поменїцѣ, ртрѣс рѣга
 кѣоастрѣ нѣ не оуптѣцѣ нѣрѣрѣк шѣ ртрѣс вѣчи де вѣчи . амїнѣк .

Кѣдѣк-скрѣж, кѣм зїче мареле златооуст' . р предослѣвнє-
 ле тѣлѣкованїе еу(ан)гелїей ашѣ матей, кѣм се нѣ рѣмѣне нѣк-
 мѣла шменѣск', аѣе ажѣсторїѡл скриптѣриѡлор, че се пѣлатѣ петрѣкѣ
 кѣ минте шѣ рцелепїцѣкѣ фѣрѣж де ажѣстѣриѡлѣ шѣ фѣрѣж рѣвѣ-
 цѣтѣра скриптѣриѡлѣрѣ, кѣдѣк-с'арѣж сѣ фѣачем, шѣ фѣрѣж де
 скриптѣрѣж, ачѣкле че зїкѣ скриптѣриѡле шѣ леѣнле, шѣ сѣ арѣ-
 тѣм ртрѣс шїнма нѣоастрѣж лѣѣа скрїсѣж, шѣ се аѣем лѣѣѣк
 фѣри шѣ рцелепѣюнѣк фѣри, карѣ не ш аѣ дат дмнзес де ртрѣс
 рчепѣт, кѣ аѣ зидит дмнзес пре шм, шѣ л'аѣ подобит кѣ
 тѣт' фѣѣиѡл де рцелепїчїе, шѣ л'аѣ фѣкѣтѣ рцелептѣ кѣм
 грѣїаѣце прѣрѣкѣла дѣвѣ де зїче : пѣѣнн вареле іасте мѣн мик
 шмѣла де рѣерѣ . кѣѣ мѣбаре іарѣж фѣрѣж дѣскѣлїа скриптѣриѡ-
 лор, шѣ фѣрѣж де рѣвѣцѣтѣра лѣр, іарѣж дѣка вѣкѣма че ачел
 дар де ртѣїѡ, шѣ ачел вїне л-ам пѣердѣт кѣ кѣлкарѣк, ртрѣс атѣта
 ненарѣк ка сѣ аѣем' ажѣстѣри ден скрїпѣтѣрѣж, кѣ карѣк скрїп-
 тѣрѣж не рѣвѣцѣм, шѣ не ажѣсторїм, ка сѣ пѣтем ажѣнѣе ртр'а
 ачѣк дѣстонїїчїе дентѣїѡ, карѣк ш аѣ авѣт' шмѣла ачел дентѣїѡ
 р рѣїѡ пѣнѣж нѣ кѣзѣсе, шѣ пентрѣс ачѣка аѣ сокотит дмнзес
 ачѣст' ал доелѣк ажѣстѣриѡл ал скриптѣриѡлор, рсѣж аѣлат, шѣ
 сѣк дат нѣлаш, іарѣ нѣн стрїкѣндѣс-нн-се кнпзѣлѣле шѣ кѣѣетеле
 шѣ фїннд даѣ рѣлелор ден тїнерѣкїеле нѣоастрѣ, нїч' ачѣст' вїне
 нѣ л'ам прїмїт нїче-л прїнмїлѣ спре вїнеле нѣстрѣс; кѣче оупїн
 де р нѣн н'аѣ нїче де лѣк мѣерѣшѣдѣла скриптѣриѡлѣр, шѣ
 сѣнѣтѣ ка ш корабїе фѣрѣж де кѣрѣмѣж р мїжлїкѣла (! л. -ло-) мѣрїн,
 шѣ траѣе рѣоачѣ шѣ рѣоло, ка пре нѣїе шрѣн шѣ ча де апѣн се
 аѣшѣнда; алѣн аѣ мѣерѣшѣдѣла скриптѣриѡлѣр, іарѣж нѣ фѣакѣ чѣлѣк
 че зїкѣ скриптѣриѡле, шѣ ашѣ аѣ нѣвоѣ а се аѣшѣнда шѣ ачел,
 авѣндѣ лѣмїна р мѣнѣж; алѣн іарѣш четѣск скриптѣриѡле іарѣж
 нѣ рцелепѣк че зїк, шѣ се потрїнѣскѣ, кѣ чѣла че цїне мїїарѣк
 р мѣнѣж, іарѣж дѣлѣаѣа мїерїн' нѣ-л прѣчѣнѣ, сѣс ка шѣла че
 цїне лѣмїна апрїнскѣ р мѣна, шѣ шкн н'арѣ сѣ вѣзѣж сѣ рѣмѣле
 непѣтїкнїндѣс-се; шѣ де ачѣстѣк фѣкѣлѣ іасте аѣсѣм нѣкѣмѣла нѣстрѣс

маи тѡт, ши ꙗкѡ че ꙗ маи рѣс, къ нѣман ꙗшии нѣ ꙗце-
летъ, че де се ши афла чинера а ꙗцелъче нѣ ле паче аѡр,
маи вѣртосъ ача че ꙗрѡ трети съ фиѣ аѣминѡ, се аѣми-
нѣж пре аацъ, ши се поѡицъкѡ аа лѡкѣ адиѡиѡи, кѣм ам'
зиче: съ-и ꙗкѡче ꙗ тѡте зѡлеа, ен ꙗретъ ши н'ас грѡжж, де
спѣсѣниа ѡмниаѡр, кърѡра ле съитъ сѣфлетеле (ꙗ) мѣниае аѡр.
ачастъ вѣзъидъ нѡн ꙗ вѡкмъ ачкетъ, ам' фѣкѣт' чкетѣ къ-
занѡ ꙗркетѣ тѡт аѡа, че се зич(ѣ) аѣминъчеле аѡт аѡаѡи,
кътрѡ кѡркъ ꙗдемиѡ ꙗркъ фиѣчѣне, съ ѡ ꙗрѡмескъ мѣкар ꙗѡ-
ци, къче ши ꙗциѡса бине ѡсте де фѡлѡс, ꙗрѡ ши ꙗциѡеаѣа
рѣс ѡсте вѣткъмѣтѣра сѣфлетѣкѡж, ꙗрѡ ꙗциѡеаѣа бине ѡсте
де ааѣа ши де спѣсѣне сѣфлетѣскѡ. дѣче пѣтрѣ ачкъ ши вѡй
ѡѡцъ къцъ кецъ немери ачѣсте къзѡнѡ скѡмѡацъ-вѡ минткъ
ачкъ ркъ кѡркъ цѡнецъ, ши съ юѡицъ ꙗкъцътѣра, ши пре ачаѣа
карте четѡндъ, ꙗтро рѣга вѡсѣрѡ (!. вѡстрѡ) пре домиѣа ꙗѡе-
ницъ ши нѣ ѡѡтѡрецъ ши фицъ съитъѡши . аминъ.

Неправинкъ де пре извѡдѣаѡи скрѡитѣри ши кѣвинтеле тѡк-
митѡри ачѣтѡи домиѣиѡскѡ кѡрте, мѣатъ грѡитѣа ѣрѡнаѡ
Мѡетѡи македѡнѣа, ꙗрѡѣсѡи аа гѡѡрѡи.

Duminica lăsaței de brânză.

(pag. 112—117.)

ꙗкъцътѣра ꙗ аѣминѣа аѣсатѣ де вѣнѡжж . ѣѡаѡе ден
маѡи . саѡѡ ꙗ .

ꙗѡе аѣа' сѣнт' сѡсе кѣ рѡстѣриае аѡѡѡиаѡѡ, хѣ . ѡсте
пѡчкъ нѡѡстрѡ . фѣкѣт'-аѣ пре чѡи рѣсѡиѡи ꙗтр'ѡи, пре ꙗкѡтѡи
и ꙗрѡкѡж кътрѡ аѡнезѣс . ши пре ꙗѡри кътрѡ ѡаѡени . сѡрсе
зѡѣа ꙗкѡтѣаѡи ши вѡѡѡа ѡ ѡѡиѣ кѣ вѡиѡрк сѡ, ꙗрѡ дкъ
аѡмѣ ва съ ꙗѡѡиѡскѡ пре ꙗѡмѡнт' вѡѡа де пѡче а чѡѡр ден
чѡрю . дѣрѡнт' ачаѣа, мѣнѡи ши вѡѡѡа дѣтрѣ ꙗкѡа' ѡме-
нѣскъ ѡ гѡиѡ, ши дѡѡѡѡткъ сѡ ꙗтрѣ ел' ꙗрѡдъчѡиѡѡѡжж, пѡтрѣ
кѡреле ꙗрѡиѡчѡиѡ ѡаѡениаѡр ѣткъчѡиѡе ꙗкѡтѣѡѡр, кѣм де ачаѣа
не ꙗѡѡж пре нѡн аѣткъзи.

ѣѡаѡе маѡ . зѡч . зѡ.

Matou cap. VI. v. 14—21.*)

Зѡсе домиѣа : 14. съ кецѡ ѣртѡ ѡаѡениаѡр грѡиѡлеае аѡр,
аѣѡиѣ ва ѣртѡ ши вѡѡѡ тѡтѡа вѡѡтрѣс ден чѡрю грѡиѡлеае вѡѡтрѣ .

*) v. 1581 pag. 28—29.

15. тарж сь нѣ вѣци ертѧ вѧменилор грешалеле лор, ни́че татжа вострѣ вѧ ертѧ воѧм грешалеле воѧстре . 16. тарж кьнд' вж постници, нѣ фиреци ка фьцѧрничѣи, ртрнстѣндѣсе, кь-ш смолѣск' фьцѣле сале ка сь се арѧте вѧменилор постѣндѣсе . адевѣр грѣск' воѧм кь се делѣ.ргж де пѧтѧ сѧ . 17. тарж тѣ постѣндѣте, оу́нѣ кѧпѣл тьѣ . ши фѧ́ца тѧ сѧлѧж . 18. ка сь нѣ те арѣци вѧменилор постѣндѣте, чѣ пьринтелеши тьѣ р тайнж, ши пьринтеле тьѣ ва дѧ цѣ аѧѣе . 19. нѣ аскѣндереци вистѣѧрюл вострѣ пре пькмѧнт', оу́нде рѣ-ци́на ши молѣле ѡ пѣрд' . оу́нде фѣрѣи ѡ сѧпж, ши ѡ фѣрж . 20. че вж аскѣндеци вистѣѧрюл вѣстрѣ р чѣрю, оу́нде ни́че пѣстре-жѣнк пѣстрѣзѣиѣе, ни́че молѣле ѡ мьнь.ркж, ни́че фѣрѣи ѡ сѧпж ши ѡ фѣрж . 21. оу́нде ва фѣи комоѧра воѧстрж, аколо ва фѣи ни́ма ши сѣфлетѣл вѣстрѣ.

Пѧртѣ де рѣью де вѣл.рзиѣ ши кѣм' сѣнтѣм' датѣри а нѣ не мьнѣѧ пре фѣрѣи че пре дрѧкѣл' ютеле .рврѣжѣнтѣрю . тот ѡмѣл кѧреле вѧ сь зидѣкѣж чѣвѧ, аѣ кѧсж, аѣ четѧте, рѣью пѣне темѣлѣе вѣтоѧсж ши ашѧ спре ѧ зидѣѣиѣе тоѧте кѣте вѧ, тоатж грѣвтѧтѣ, кь нѣ се кѧктѣѣиѣе . ашѧ ши тѣ креѣи́не вѣкѣд' сь те сѣи спре .рнѣлѣци́мѣк вѣнѣтѣѣиѣе, ши а зидѣи кѧсж сѣфлетѣкѧсж фьрж оу́стенѣѧлѣ ши дешертѧре .ртрѣ кѧрѣ р вѣчѣи поци сь лѣкѣѣиѣи, ши комоѧра тѧ а пѣне, сь нѣ ѡ фѣре невѣзѣѣиѣи фѣри, атѣнѣе пѣне .ртрѣ сѣфлетѣл тьѣ темѣлѣе не-кѧктѣѣтѣж; рѣью вѣнѣтѣѣтѣ р трен кѣгѣри (? l. кнѣ): кредѣиѣж дирѣптѣж, нѣдѣжде не.рдоѣтѣж, дрѧгѣсте депѣли . дрѧж чѣ ѧсте кредѣиѣца дирѣѧптѣж? нѣмаи ѧчѣста, ка сь вѣноѧскж кѣ дѣнѣса пре оу́нѣл адевѣратѣл дѧмнзѣс, ртрѣи фѣри але дѣмнзѣѣиѣи сѧвѣѣт', ши кѧреле-с грѣѣте де ел а ле лѣдѧ амѣнѣте ши а ле пьѣзи . ши тарж нѣдѣжждѣ ѧсте, пѣтѣкрѣк кредѣиѣиѣе несѣмѣѣтѣж, депрѣѣнж .рѣлж кѣ ачѣкѧ, ка сѣфлетѣл' кѣ трѣпѣл . крѣз кѧре-мѣи порѣнѣѣиѣе лѣѣѣк ши прор(о)чѣи, ши х̄с . рѣѧѣж, вож лѣи сь фѧкж, ши де вою фѧ́че ачѣкетѣе фьгждѣѣѧѣе-мѣи пѧѣтж, вѣѧѧа вѣчѣлор, ши нѣ нѣмаи ачѣкетѣе, че ши нѣдѣжждѣск' кь ашѧ ва фѣи мѣе дѣпж грѧюл домнѣлѣи . че сь вѣи зѣче тарѣи : нѣ цѣѣс ѡаре фѣи-м-ѡор' мѣе ачѣкетѣе аѣ вѧ? . ѧтж ачѣиши некредѣиѣца ши .рдоѣрѣк се арѧтѣж .ртрѣ ни́ма тѧ . дѣнѣѣ ѧчѣста ши кредѣиѣца фьрж нѣдѣжжде .ртрѣ неми́кж е . дѣч тарж дрѧгѣстѣк дѣнѣиѣи ѧчѣста ѧсте, кѧре нѣ а юѣи нѣмаи прѣѧтѣнѣи тьѣи; тарж тѣ дѣкѧ аи кредѣиѣж вѣнж ши нѣдѣжжде не.рдоѣтѣж, ши тарж ѧчѣстѣж дрѧгѣсте нѣ аи, атѣнѣе ши кредѣиѣца ши нѣдѣжждѣк фьрж дрѧгѣсте неми́кж ѧсте; пѣнтрѣ че, дрѧгѣстѣк спре кре-дѣиѣж ши нѣдѣжждѣк пьнж ла ѡ вѣрѣме сьнт' .ртрѣ сѣфлет,

Pentru vrăji.

Пен'трос врѣжи ши пен'трос чѣл че м'крѣ ла врѣжитѣри . васіліе
великіи . глав . зї . (р. 194—197.)

А ѿ де капете а прѣвилен мѣрелни васіліе, аѢ лѣсѣтъ
рѣцѣтѣрѣж, кѣмь врѣжитѣрюль ши чѣла че слѣѣше чѣрѣ, сѣс
лрѣн'кѣ кѢ пѣсм'ѣи, ашиж'дере ши чѣла че вѣ легѣ нѣн'та, че
сѣ зѣче, пре мѣре сѣ нѢ сѣ рѣрѣне кѢ невѣста-шь, сѣс ши
ал'те мѣщѣрьшѣгѣри че ворѣ фѣче кѢ врѣжи . к . де ан сѣ нѢ
сѣ кѢмѣнече . сѣ цѣиц ши кѣрѣи сѣ кѣамѣ врѣжитѣри : врѣжи-
тѣри сѣ кѣамѣ, кѣрѣи кѣамѣ ши скѣтъ пре дѣѣволн де врѣ-
жѣскѣ, сѣ кѢнѣаскѣ нѣскѣре лѣкрѣре нециоѣте, сѣс ал'те рѣс-
тѣци че фѣкѣ кѣ сѣши изѣкн'дѣскѣ нѣнѣи, лѣпѣ вѣл ши
поѣта чѣ рѣл, кѢ кѣреле ворѣ сѣ фѣкѣ рѣстѣте ши вѣтѣ-
мѣре а нѣскѣре шѣмени дирѣицѣ . пен'трос чѣл че кѣстѣ рѣ стѣкле
сѣс фѣкѣ ал'те мѣщѣрьшѣгѣри, сѣ кѢнѣаскѣ нѣскѣре лѣкрѣре не-
циоѣте, ши чѣл че подѣтѣ ла сѣне авѣаре сѣс ѣрѣи, ка сѣ нѢ
сѣ апрѣпѣ нѣмѣкѣ де дѣн'шь.

Сѣбѣрѣль дела анѣира . глав . зї .

Лѣж ши чѣл че адѣкѣ врѣжитѣри ла кѣселе лѣрѣ, пен'-
трос ка сѣ фѣкѣ нѣскѣре фѣрѣмѣч' . ашиж'дере ши чѣл че вор
врѣжи рѣ стѣкле, пен'трос ка сѣ кѢнѣаскѣ мѣл'те лѣкрѣри де
чѣкле нециоѣте . ши маи пре скѣрѣтъ, врѣжитѣри ши чѣл че
врѣжѣскѣ, сѣ нѢ сѣ кѢмѣнече . ѣ . ан . ашиж'дере ши чѣл че вор
пѣртѣ ла сѣне авѣаре сѣс ал'те рѣдѣчинѣ сѣс ѣрѣи, сѣкѣнѣдѣ
кѣ сѣл'т' ѣне, сѣ нѢ сѣ апрѣпѣ нѣче шѣ рѣстѣте . ашиж'дере
чѣл че зѣкѣ, кѣ пѣсте нѣрокѣ сѣс прилѣж'дѣи сѣс вѣчиснѣѣ,
сѣс чѣл че-шь сокотѣскѣ сѣс лѣтрос кѣрѣ сѣс нѣскѣтъ ши зѣкѣ
к'ѣс фѣбѣсть ѣнѣж сѣс рѣл, ши ачѣпѣ ка сѣ анѣж канон . ѣ . ан .

v. 1652.

Pentru mâncare de mortăciune.

Пен'трос чѣла че ва мѣнка кѣрне мортѣчиѣнѣж, сѣс де фѣлѣрѣ
сѣл'ѣатѣкѣ . прѣвила апѣслѣдѣрѣ гл . лѣ .

Ѣри чѣне ва мѣнкѣ кѣрне де довинок мортѣ, сѣс ал'тѣ
стрѣвѣ, чѣ-лѣ спѣргѣ лѣпѣи, сѣс де ал'тѣж хѣлѣрѣж, сѣс пѣсере, кѢ-
мѣ-н вѣл'тѣрѣль, сѣс ал'те пѣсери че нѢ сѣ мѣнѣлѣкѣ, сѣс кѣрне

челор скринѣтери ши ал'тор рѣцѣжтѣри, ши кѣнокжидѣ не-
кѣа че ва кини ши скжд'кѣра асѣпра ва минилорѣ че ворѣ фѣ
л'кѣнтѣри .р. цара Мол'довен . фѣнидѣ ф'кѣрѣ рѣцѣжтѣрѣж,
ворѣ фѣ де нѣрѣра .р.сѣтѣцѣ ши линенѣ', ка ши кѣмѣ арѣ фѣ
ртр'ѣни локѣ сечетѣсѣ ф'кѣрѣ де анж . ши маи ворѣтѣсѣ к'кѣнѣидѣ
недрѣйт'кѣцилѣ ши асѣпр'кѣлѣе минилорѣ, кѣрѣлѣ фѣкѣ чен не-
рѣкѣци ши не.р.целерѣктори дирѣжтѣрѣи, ши цѣд'кѣлѣ де
пре ла тѣатѣ скашѣлѣ Мол'довен . дрѣйт'ач'кѣ кѣ мѣл'тѣж ѡсрѣ-
дѣ с'ас неволѣ М'ѣрѣа сѣ, д'кѣс черкѣтѣ пре мѣатѣ ц'кѣрѣ, п'кѣж
л'ас .р.дирѣйтѣт д'минѣкѣс д'кѣс г'кѣнтѣ ва минѣ ка ачѣл . дѣскалѣ
ши фѣлософѣи д'кѣс скѣсѣ ден к'кѣрѣи ѣлнѣири ши л'ктинѣири,
тѣатѣ ток'м'кѣлѣе ч'кѣлѣ кѣше, ши цѣд'кѣлѣе челор кѣше крѣиѣни
ши свинѣи .р.п'кѣрѣац' . карилѣ ка ѡ лѣминѣж лѣмин'кѣсѣж ши арѣтѣж
тѣт лѣкѣрѣа челор .р.тѣнекѣац ши прѣиши ши не.р.кѣцац', ка сѣ
кѣнокжѣ стрѣкѣжтѣтѣ тѣтѣрѣорѣ, ши сѣ цѣдѣче пре дирѣ-
тѣтѣ кѣрѣлѣ сѣ кѣмѣж акѣс Правилѣлѣ .р.п'кѣрѣтѣири . ач'кѣсѣтѣ .р.це-
ленѣшѣи, ши ач'кѣсѣтѣ рѣкѣжтѣрѣи н'кѣс дѣтѣ ши н'кѣс л'кѣсѣт
ноѡ тѣтѣрѣор рѣдѣсѣши Ромѣнѣскѣ, ка сѣ не фѣе нѣѡ денѣрѣра
извор де кѣицѣж, .р. вѣчѣж нескѣсѣтѣ ши не.свѣрѣшиѣтѣ.

Дѣшѣ токѣмала ши не.кѣиѣца М'ѣрѣи сѣлѣ Дѣминѣсѣи датѣ-
с'ас рѣкѣжтѣрѣж ши мѣе, шѣшѣ маи мѣкѣ, ши ниѣе де ѡ трѣкѣж
а М'ѣрѣи сѣлѣ рѣѣ . Сѣстрѣтѣе ѡѣ ѡлогѣетѣ, де ам'скѣс ачѣсѣтѣ
Правилѣ ши л'кѣм' тѣкѣжнѣиѣтѣ (l. -жчи-) денѣ скрѣсѣарѣ грѣчѣскѣж
пре лѣмѣж Ромѣнѣкѣскѣж ка сѣ поатѣж .р.цѣл'кѣѣе тѣцѣ.

Pentru plugari.

Пентрѣ пасѣгѣри, прѣчинѣ денѣт'кѣю. (Fol. 1a—2a.)

зач. а . Кѣдѣсѣ а тѣѡт пасѣгѣриѡл, сѣ-шѣ арѣ ши сѣ-шѣ лѣк-
рѣкѣе п'кѣм'кѣнтѣсѣкѣ, кѣ дирѣптѣтѣ . ирѣж сѣ нѣ кѣм'вѣлѣ .р.дрѣж'з'н'кѣскѣж
а ши денѣ хотѣрѣсѣа сѣс, сѣ анѣѣе хотѣрѣсѣа д'кѣпроашѣлѣши сѣс.

в . Де ва ши денѣириѣе денѣ хотѣрѣсѣа сѣс, ши ва мѣкѣнѣрѣа
хотѣрѣсѣа' кѣчинѣсѣи сѣс . де вѣ фѣѣче ачѣсѣтѣ, ла вѣкѣма пасѣгѣ-
лѣши, кѣнѣдѣ-шѣ арѣ п'кѣм'кѣнтѣсѣкѣ, сѣ-шѣ пѣирѣсѣж лѣкѣрѣсѣкѣ ши ѡсѣтѣ-
н'кѣла че ва фѣи ф'кѣкѣт' акѣлѣл . ирѣж де ва фѣи скѣим'ѣат' хотѣ-
рѣсѣа', кѣнѣдѣ-шѣ-ас сѣмѣнѣатѣ сѣмѣнѣиѣца . атѣиѣе сѣ-шѣ пѣирѣсѣж ши
сѣмѣнѣиѣца ши арѣтѣрѣа, ши тѣатѣж рѣла че ва фѣѣче ачѣл' п'кѣ-
мѣнѣтѣ, ч'ас сѣмѣнѣат' пре лок' стрѣиѣи . пентрѣсѣ кѣчи ас кѣл'кѣат'
хотѣрѣсѣа' ал'тѣсѣа.

Г. Орѣ чине ден пазгари . де ва ртра р пкмънтѣл' ал'тѣа де-л' ва арѣ, саоу-л' ва ши скмъна ши нѣ ва фй ртре-бат' пре сткпънѣл' пкмънтѣлѣи . дкм' рвѣцкѣтѣрѣж, ка сѣ нѣ љ немикѣ дентр'ачел' пкмънт'. ниче пейтрѣс мѣнка лѣи, ниче пейтрѣс арѣтѣра, ниче ден рѣда че ва фѣче ши некѣм' ал'тѣ; че ниче скмънца ч'ас арѣнкат' аколлѣ, ниче ачѣка ка сѣ нѣ лѣеж вѣе сѣ w љ .

Д. Де сѣ вор тѣк'ми дѣи пазгари, ка сѣ-шѣ скимѣе пкмънтѣриле, манѣте де вркѣма скмънкѣтѣрѣи, ши дѣп'ачѣа оуѣнѣл' де дкмъшѣ ва врк сѣ ртоарѣж . де ва фй апѣкат' чела-л-алт' сѣ фѣе скмънат' пкмънтѣл', нѣ вор пѣта ртоарѣче . тарѣ де нѣ ва фй скмънат' ниче оуѣнѣл', пот' сѣ стрѣче ачѣ ток'мѣлѣж . тарѣ де сѣ ва прилежѣи, чела че ва сѣ стрѣче ток'мѣла сѣ нѣ фѣе арѣт', ши чела-л-алт' ва фй арѣт', атѣнѣе ка сѣ арѣ ши чела . ши дака ва арѣ сѣ ртоарѣж сѣ-шѣ љ чинеш' пкмънтѣл' . ши сѣ фѣе w тѣк'мѣлѣж стрѣкатѣж .

Е. Де сѣ вор тѣк'ми дѣи пазгари сѣ скимѣе неѣе пкмънтѣри вери нѣw вери вѣки, ши де сѣ ва афла оуѣнѣл' де дкмъшѣ, сѣ фѣе лѣат' маи мик' пкмънт' ши маи прѣстѣ акѣллѣ, сѣ сѣ сокѣтѣкѣж, сѣ-и маи дѣ ши дентр'алт' пкмънт' сѣ фѣе ток'ма . тарѣ де ле ва фй фѣстѣ токѣма ашѣ прекѣм ва фй, сѣ нѣ маи дѣ немикѣж .

Pentru furii.

Пѣнкѣтрѣс фѣрѣи . причинѣ . Гѣ . (Fol. 24a.)

зач . рѣѣ . Орѣ чине ва фѣра лѣкрѣс свинѣитѣ ден лѣк', кѣ чела чинѣтитѣ ши свѣнтѣ, пре ачѣста сѣ-лѣ спѣнѣсѣре, сѣс сѣ-л' арѣж де вѣс р фѣкѣ . де ачѣста дѣпѣж кѣмѣ ва фй вѣѣа ѣсѣѣлѣи .

рн . Чѣла че ва фѣра лѣкрѣс свинѣитѣ, ден лѣкѣ несвинѣитѣ, сѣс лѣкрѣс несвинѣит ден лѣк свинѣит, сѣ ва черѣта дѣпѣж кѣмѣ ва фй вѣѣа ѣсѣѣлѣи . тарѣ сѣ нѣ-и сѣ ѣ вѣѣаѣа . алегѣнѣдѣ де ва фй фѣкѣстѣ ачѣстѣ лѣкрѣс, де дѣѣѣж, трен ѣри, дѣпѣж кѣм' спѣне прѣвила .

рѣа . Пре чѣла че-л' вѣрѣ чер'тѣ пейтрѣс фѣртѣшагѣ, макарѣ че черѣтаре микѣшѣарѣ арѣ фй пѣцит, нѣ ва пѣтѣл' сѣ фѣе ѣпрѣтѣ де сѣ ва афлѣ, кѣнѣдѣ лѣ фѣкѣстѣ фѣртѣшагѣлѣ, к'ѣс фѣстѣ маи сѣсѣ де . еѣ . ан . пейтрѣс кѣче дѣре фй маи ѣѣс, че сѣ зѣче маи мѣкѣ, арѣ пѣтѣл' фй . тарѣ де ва фй ши прѣѣтѣ, ши-л' ворѣ приѣде кѣс фѣртѣшаг, сѣ-л' лѣпѣде денѣ прѣѣѣе .

рѣн . Къре лѣкрѣри прѣнавѣце прѣвтѣлѣ, ꙗ вѣскрѣвж пѣнтрѣс
ка съ лѣ чнтѣкѣж вѣре ѡ м(о)л(и)твѣж, ачѣла тоѣте съ кѣмж
скѣнѣцѣте .

рѣнѣ . Чѣла че ва фѣрѣ ши ва кѣнѣде ннѣкарѣ скѣнѣте моѣнѣ,
съ-лъ чѣкрѣте кѣ моарте .

рѣнд . Чѣла че ва фѣрѣ крѣче денѣ вѣскрѣвж, мѣкар дѣкре
фѣн ши де лѣмѣнѣ, ачѣла фѣрж лѣкрѣс скѣнѣцѣтѣ ши денѣ лѣкѣ
скѣнѣцѣтѣ . чертѣрѣл лѣнѣ иѣте съ-лѣ скѣнѣсѣре сѣс съ-лѣ арѣж ꙗ
фѣокѣ де кѣс .

Felurile uciderel.

Пѣнтрѣс ѣнѣдере ши кѣте фѣлѣори де оѣчѣдере съмѣтѣ . глав . 3 .
(Fol. 45a — 45b.)

зач . а . Де рѣкѣме че вѣмѣ съ фѣчѣм корѣвѣ ши пѣнтрѣс
оѣчѣдере, че съ зѣче моарте де ѡмѣ . денѣтѣнѣ съ кѣде съ цѣмѣ,
кѣмѣ оѣнѣ фѣлѣ де ѣчѣдере съ кѣмж гравѣнѣкж, ѡрж алѣта съ
кѣмж вѣжнѣкж . дѣче чѣ гравѣнѣкж съ кѣмж ꙗтрѣчѣста кѣнѣ:
кѣнѣдѣ чѣлѣ ѣчѣскѣ нѣ иѣте ѣчѣдѣрѣл а лѣнѣ; чѣлѣс фѣостѣ съ ѣчѣгж
прѣ алѣтѣлѣ, ѡрж гравѣл аѣ прѣпѣтѣ де-лѣс оѣчѣскѣ прѣ дѣнѣскѣ,
ꙗ лѣкѣлѣ ачѣлѣдѣ . оѣчѣдѣрѣл чѣлѣ вѣжнѣкж ашѣжѣдере съ кѣмж :
кѣлѣс фѣостѣ съ-лѣ ѣчѣгж прѣ дѣнѣскѣ, ѡрж ѣлѣ аѣ оѣчѣскѣ прѣ алѣтѣлѣ
ꙗ лѣкѣлѣ лѣнѣ . кѣмѣс сѣре зѣче . вѣжнѣкѣлѣ аѣ нѣсѣ вѣнѣа сѣл асѣ-
прѣ алѣтѣлѣ ши лѣлѣс оѣчѣскѣ прѣ ачѣла ꙗ лѣкѣлѣ лѣнѣ .

в . П дѣа съ кѣде съ цѣмѣ, кѣмѣ алѣтѣфѣлѣ де ѣчѣдере съ
кѣмж кѣ рѣнѣлѣчѣнѣ : кѣнѣдѣ съ тѣкѣмѣлѣж, кѣмѣс сѣре зѣче, кѣ
рѣнѣлѣчѣнѣ ши кѣ пофѣтж оѣчѣде ѣнѣлѣ прѣ алѣтѣлѣ . алѣтж
оѣчѣдере съ кѣмж, кѣ несокѣтѣнѣцж : кѣнѣдѣ, кѣмѣс сѣре зѣче .
нѣ арѣ лѣкѣ нецѣнѣе нѣче кѣ гѣнѣдѣлѣ а гѣнѣдѣнѣ, нѣче кѣ ннѣмѣлѣ а
пофѣтѣ съ фѣкѣж оѣчѣдере . че нѣмѣлѣн кѣче съ ва мѣнѣлѣ прѣ ѣнѣ
ѡмѣ де-лѣ ва сѣдѣнѣ, ши-лѣ ва кѣте; денѣтрѣчѣл кѣтѣе нѣ съ ва
тѣкѣмѣлѣ моарте . алѣнѣче ачѣкѣ оѣчѣдере съ кѣмж, пѣнтрѣс не-
сокѣтѣнѣца лѣнѣ, кѣ сѣлѣс немерѣтѣ де нѣ сѣлѣс прѣлѣжѣтѣ моарте
де мѣнѣлѣ лѣнѣ . алѣтж оѣчѣдере иѣте ѡржнѣкѣ де съ кѣмж кѣ
грѣшѣлѣж : ꙗтрѣчѣста кѣнѣ, кѣнѣдѣ арѣнѣкж нецѣнѣе ꙗтрѣнѣкѣ до-
вѣтѣкѣ, сѣлѣ ꙗтрѣо нѣсѣре кѣ ѡ нѣнѣтрж, ши съ немерѣцѣе де лѣ-
вѣлѣе прѣ рѣнѣнѣ ѡмѣ ши-лѣ оѣчѣде . ачѣста съ кѣмж оѣчѣдере
кѣ грѣшѣлѣж .

Scăpare de pedeapsă, la suduire.

Къндь ва пѣта скъпа де чертаре, чела че сѣдѣще, ка съ нѣ сж чкрѣте, арѣтъкндь къмь кѣвинтеле ч'асъ зисъ, де л'асъ сѣдѣнть сѣм'ть адевѣрате . глѣв . мѣ . (Fol. 128b—129b.)

Зач . а . Чѣла че вѣ сѣдѣи пре ал'тѣль, знк'кндѣн кѣвинте тѣтъ адевѣрате пре кале, дѣнж къмь ва фѣ ф'ккѣт' . ачѣста ва шѣвжѣ към ва пѣтѣ, ши ва скъпа де чертара сѣдѣлмѣн .

в . Чѣла че вѣ зиче вре-днѣи мѣери, кѣрѣж . карѣ кѣ адевѣратѣ манн'те ва фѣ фѣостѣ кѣрѣж, ѣрж дѣн'ачѣ съ ва фѣ . ацелеицѣнть, ши ва фѣ атѣн'че мѣаре де чѣн'сте, нѣ съ ва чертѣ .

г . Чѣла че вѣ зиче кѣн-ва, къ-н афѣрсицѣнть, сѣс кѣпиль . неиѣнн'дѣ къ чѣль афѣрсицѣнть л'асъ ертѣтъ ши л'асъ ф'ккѣтъ кѣ адевѣратѣ фѣчѣрь дѣнж л'ѣце, нѣ съ ва чертѣ ка ѣн сѣдѣнторю .

д . Де ва зиче неиѣне кѣн-ва, ханнѣ, кѣреле мѣн де мѣл'тъ кѣ адевѣратѣ ва фѣ фѣостѣ ханнѣ . чѣ-ль ва фѣ ертѣтъ дом'нѣ-сѣс, ши-л' ва фѣ прѣимѣтъ ѣржшѣ . р чѣн'стѣ дѣнт'кн; атѣн'че ачѣла де-н ва фѣ зисъ ханнѣ, пѣн'трѣ ч'ѣл ч'асъ фѣостѣ . ртѣл вртѣме . че съ зиче, де-н ва фѣ зисъ : тѣ ан фѣостѣ ханнѣ . нѣ съ вѣ чертѣ ка ѣн' сѣдѣнторю . ѣрж де-н вѣ зиче дѣн'тр'ачѣста ан' . кѣмѣ с'аре зиче : тѣ ещѣ ханнѣ . атѣн'че съ вѣ чертѣ .

ѣ . Кжндь ва сѣдѣи неиѣне пре ал'тѣль, ши-л' ва шкѣрѣж . де ва пѣтѣ арѣтѣ, къмь кѣвинтеле ч'ѣлѣ че ѣс зисъ де шкарѣж сѣм'ть адевѣрате, пѣн'трѣ кѣреле, пѣате съ ѣ ши чертаре . чѣла чѣл'асъ сѣдѣнть нѣ съ вѣ чертѣ . кѣмѣ с'аре зиче, де ва зиче неиѣне кѣнѣ, къмь ѣсте фѣрь, сѣс прѣкѣрѣварѣ, сѣс ши ал'те ка ачѣста, ши ле ва арѣтѣ къмь сѣм'ть адевѣрате . атѣн'че сѣдѣнторюль нѣ съ ва чертѣ . че съ вѣ чертѣ чѣль сѣдѣнть . ѣрж де вѣ зиче неиѣне ал'тѣл : френѣицѣте, сѣс г'ѣрѣвѣе, сѣс ал'те, ачѣла д'ѣре ши арѣтѣ ачѣстѣ лѣкрѣ, съ фѣе кѣ адевѣратѣ, ѣрж тѣтъ съ вѣ чертѣ, чѣла че ва фѣ шкѣрѣт', ка ѣн' сѣдѣнторю; пѣн'трѣ къ нѣ съ пѣтъ чертѣ нѣче дѣнжѣарѣж, стрѣкѣцѣн ши бетѣцѣн, ши алѣн ка ачѣл .

ѕ . Кжндь ва сѣдѣи неиѣне пре ал'тѣль, пре дѣрѣпѣте ши пѣн'трѣ кѣче и съ кѣде съ-л сѣдѣнскѣ ка прѣ ѣнѣ виновѣтъ, атѣн'че нѣ съ ва чертѣ . ѣрж де-л вѣ сѣдѣи фѣрѣж де вѣнж, атѣн'че ка ѣн' сѣдѣнторю съ вѣ чертѣ . макѣрь д'ѣре фѣн ши към' зиче сѣдѣнторюль, кѣ адевѣратѣ . ѣрж пѣн'трѣ фѣира ши мѣнтѣ лѣн чѣл ррѣл тѣтъ съ съ чкрѣте .

з . Чѣла че вѣ арѣтѣ ла ѣсѣецѣ, къмь кѣтѣре мѣртѣрь че мѣртѣрсицѣне . прѣотѣва лѣн, нѣ ѣсте шѣль де крѣдѣнѣж . ши-л'

ва сѣдши пре мартѣр рнаниѣ ѱдѣцѣсашн знк'кндѣ, кѣм мѣр-
тѣрѣа лѣн нѣ ѱете кѣнѣ, де вѣкме че елк ѱете пр'кѣсрварю
ши ѱете мннчѣнѣскѣ, и ѱм' кѣмѣ-н ман р'ѣс . дѣче де вѣ ар'ктѣ
ачѣста кѣвннѣте, кѣм' с'км'тѣ адѣв'крѣте, нѣ с'к ва чертѣ ка
знк сѣдшнторю . ѱрѣ де нѣ вѣ ар'ктѣ, с'к вѣ чертѣ ка знк сѣдш-
торю (1. -дш-) че фѣче сѣдѣлмѣ мѣре.

н . Чѣла че ва дѣ вре знк ар'тнкѣ ла м'кна дом'ннѣн, ши
ва скр'ѣ акѣла хѣлѣ ши ѱкар'ѣ рнротнѣка кѣн-вѣ . де вор
фн ач'клѣ кѣвннѣте адѣв'крѣте ши де фѣцѣж, нѣ с'к вѣ чертѣ .
ѱрѣ де нѣ вор фн адѣв'крѣте, с'к ва чертѣ ка знк сѣдшнторю,
че фѣче сѣдѣл'мѣ мѣре.

Semnele nebunuluŃ.

Скмиеле некѣсашн. (Fol. 147a — 147b.)

зач . ѿ . Чѣла че с'к вѣ фѣче ши с'к вѣ ар'ктѣ кѣмѣ ѱете не-
кѣшн, нѣнтѣс с'к скѣне де чертѣре, ѱрѣ елк нѣ ѱете кѣ адѣв'крѣтѣ
некѣшн, ачѣла с'к ва чертѣ депѣннѣ дшнѣ прѣвнѣлѣ . ѱрѣ нѣнтѣс
с'к-лк кѣнѣаскѣ ѱдѣцѣсашн, ас дѣарѣ с'к фѣче, ас кѣ адѣв'крѣтѣ
ѱете некѣшн, трѣкѣ с'к-л' р'тр'кѣ ѱдѣцѣсашн мѣл'те р'трѣжрн
ши р' мѣл'те фѣлѣорн, ши кѣ мѣл'те мѣрѣрншѣсрн; ши с'к
р'тр'кѣ ши пре вѣрѣчѣ, карн фѣар'те лесне-л' вѣркѣ кѣнѣашнѣ, де
ва фн некѣшн кѣ адѣв'крѣтѣ.

ѿ . Чѣла че ва ск'ктѣн при чѣлк некѣшн с'к фѣкѣ вре ѱ
грѣшѣлѣж, сѣс с'к-н ар'ѣте, кѣмѣ с'аре знче : с'к-н дѣ сѣвнѣ гѣлѣлѣ,
ши ар'ктѣндѣ-н пре чнѣвѣ с'к-лк ѣчнѣж, нѣ ва нѣтѣ шѣв'кн
ачѣста нѣнтѣс че ас фѣст' елк некѣшн ши ас ф'кѣст' грѣшѣла .
нѣнтѣс с'к нѣ сѣ ч'кр'те дшнѣ прѣвнѣлѣ . чѣла че-л' ва фн ск'к-
тѣнтѣ .

ѿ . Чѣлк некѣшн, макѣрѣ кѣ нѣ с'к ва чѣртѣ ла некѣшнѣлѣ
лѣн, де ва фѣче вре ѱ грѣшѣлѣж . ѱрѣ тотѣ нѣ с'к кѣде, с'к-лк
слѣкѣс'кѣж де тотѣ с'к рѣле пре дрѣмѣрн слѣкѣд . че с'к анѣж
пѣзѣ с'к фнѣ пре л'чнѣж ѱмѣннѣ с'кн . нѣнѣж с'к ва р'цнѣннѣцнѣ .

XLI.

1648.

(Cuvente den Bătrâni II, p. 725—726.)

Catechismus. Atsaja ej atsaja.

Summa szau Meduha à uluitej si a kredinciej christinaszkae, kuprinsze en entreberj, si reszpunszurj szkurtae; si ku adeveretury den szkriptura szventae enterite.

(Simbolul.)

Cred entr'un Dumnedzeu, en Tatel à tot Puternik, roditorul tseruluj si à paementuluj, si en Jesus Christus, entr'unul Fiul neszkut al seu, Domnul nosztru, kare sze prinsze de Duhul szvent, neszku den Maria Vergure, paeci szupt Pontius Pilatus, resztigni-sze, si mori, engrupe-sze, pogori prae pekurae, a treja dzi de la morcz e sze szkulae, szuji szusz en tser, sede de a derapta Tateluj à tot Puternik, Dumnedzeuluj, de akolo va si vinyetor à dsudeka viji si morci. Cred si en Duhul szvent; kred Beszereka kjuzd Christinaszke; unetsune svencilor, iertatsune pekatelor, szkuletura trupurilor, si viacza de vetsie. Amen!

cf. 1581. 1607.

XLII.

1648.

(Titlul și predoslovia după Cipariu: Analecta p. 83—84.)

НОВАЯ ТЕСТАМЕНТЬ . . . . .

ТѢПЪРИТЪ-САШ Ѳ ИРДЪКЪ Ѳ ЧЕТАТЪКЪ БЕЛГРАДСАШИ . АНІИ ДЕЛА
Ѳ ТРЪПАРЪКЪ ДОМНАШИ ШИ МЪНТЪНТОРЮАШЪ НОСТРЪ ІС . ХС . АХЪМ
АША АШИ ГЕНСАРІШ КЪ .

(Fol. XII. + 329 foi paginate.)

Predoslovie.

ПРЕДОСЛОВІЕ КЪ ТРЪЖЪ МЪРІА СА КРАЮА ИРДЪКАСАШИ . ЧИНСТИ-
ТСАШИ ШИ АДМИНАТСАШИ ШИ ѲФРЪМЪСЪЦАТСАШИ КЪ ДЕСТОИНИЧІЕ
ШИ КЪ КРЕЩЕНІКЪТАТЕ, МИЛОСТИВСАШИ ГЕВРГІЕ РАКОЦІИ, ЧЕЛ МАЙ
МАРЕ, ДИИ МИЛА АШИ АДМНЕЗЪКЪ КРАЮАШИ ИРДЪКАСАШИ . . . ИПРОЧ . . .
ВЪЗЪНДЪ ШИ АЦЕЛЕГЪНДЪ МЪРІА ТА, КЪ НОИ РЪМЪНІИИ, КАРІИ
СЪНТЕМ Ѳ ЦАРА МЪРІЕИ ТАЛЕ, НЪ АВЕМЪ НЕЧИ ТЕСТАМЕНТСАШЪ ЧЕЛЪ
НОШ, НЕЧИ ЧЕЛЪ ВЕКЮ ДЕПЛИНЪ Ѳ ТРЪШЪ ЛИМБА НОАСТРЪЖЪ, МЪРІА ТА
ТЪКЪ МАСТИВИТЬ, КА ОУНЪ КРАЮ МАСТИВЪ, ШИ МІ-АИ ПОРЪНЧИТЬ

съ каѣтъ, ꙗко поимъ мѣи прѣсци къртѣлари ши ѡмени ꙗценци, карѣи съ цѣе изводѣ Тѣстамѣнтѣа чѣа нос, а домнѣаши нострѣа а лѣи Іс . Хс . днн анмѣж грѣаскѣж, ши словѣнкѣкѣж, ши лѣтинѣкѣкѣж . карѣ кърѣндѣ порѣника мърѣи тѣле ам ши фѣкѣст, ши мърѣа та ꙗкѣ тѣи мѣстивитѣ, дѣ нѣи адѣск мѣцѣри стѣрѣни дѣ нѣс фѣкѣст тѣпографѣе . ши лѣи датѣ платѣж днн вистѣарюа мърѣи тѣле . ши нѣтрѣ кѣ ачѣстѣ лѣкрѣ вѣнѣ ши сѣнтѣ асѣе ꙗченѣтъ днн сѣатѣа ши днн дѣмнѣтѣсра ши вѣ кѣлѣсѣа мърѣи тѣле, нѣтрѣ ачѣа съ вѣвнѣ съ асѣ сѣнтѣ нѣмѣе ши сѣнтѣ сокотнѣца ши сѣнт дѣстѣишнѣа мърѣи тѣле, нѣтрѣ карѣе съ айкѣ нѣмѣе мърѣи тѣле поманѣ неѡчитѣж ꙗ вѣчи . . . . . сѣсѣж май мнѣж ши пакѣтѣж а мърѣи тѣле . Симѣи Стефанѣ, архѣиѣскѣ ши митропѣлитѣ скѣшнѣаши Белградѣаши, ши Пѣадѣаши ши Пмарамсрѣшнѣаши ши а тоатѣ цара Пѣадѣаши.

A doua predoslovie. Cătră cetitorî.

Предословіе кѣтрѣ четиторѣи . Четиторѣилорѣ ꙗтрѣ ачѣстѣж сѣнтѣж карѣе мнѣж, пачѣ ши сѣнѣтѣте, дѣла Татѣа, Домнѣа нострѣа Іс . Хс .

ꙗченѣа чѣиѣи сѣнтѣ кѣрѣи, трѣкѣѣѣе съ цнѣи ши съ ꙗценѣкѣѣи, дѣсѣре чѣкѣте лѣкрѣри карѣе сѣнт сѣрнѣе прѣ рѣндѣ : а . ꙗчѣет Тѣстамѣнт лѣа ꙗченѣт а-а изводѣ, ерѣмонаѣ Сѣанѣкѣстрѣа, дѣн порѣника ши кѣлѣсѣа мърѣи тѣле . ши еа сѣа ѡчѣстѣит кѣт сѣа нѣтѣт . ши вѣрѣнд ꙗ сѣа тѣмплат лѣи моарѣе; ꙗрѣ нѣи сокотнѣд ши лѣрѣд аминѣте, гѣсѣнт-амѣ мѣатѣж анѣж, ши грѣшѣле ꙗ сѣрнѣтѣсра лѣи нѣтрѣ неꙗценѣсѣа анмѣѣи ши кѣрѣи грѣчиѣи . нѣтрѣ ачѣа нѣи амѣ ꙗченѣтъ дннѣтѣю а-а послѣдѣи ши ѡнѣдѣ нѣа фѣстѣ внѣе, амѣ испрѣкѣвѣтѣ ши амѣ ꙗмѣпѣстѣ, ши амѣ токомѣтѣ днр кѣтѣ амѣ нѣтѣтѣ . чѣ нѣмай ачѣста съ цнѣи, кѣ нѣи нѣамѣ сокотнѣтѣ нѣмай прѣ ѡнѣ извод, чѣ тоатѣ кѣтѣ ам нѣтѣт афѣд, грѣчиѣи ши сѣрѣѣи, ши лѣтинѣи, карѣе аѣ фѣстѣ изводѣте дѣ къртѣлари мѣри ши ꙗценѣкѣторѣи ла карѣе грѣаскѣж, лѣм четнѣтѣ ши лѣамѣ сокотнѣтѣ; чѣ май вѣрѣос нѣамѣ цнѣст дѣ изводѣа грѣчѣскѣ . ши амѣ сокотнѣтѣ ши прѣ изводѣа лѣи Еронѣмѣ, карѣе аѣ изводѣтѣ дннѣтѣю днн анмѣж грѣаскѣж, лѣтинѣкѣѣе, ши амѣ сокотнѣтѣ ши изводѣа словѣнѣскѣ, карѣе-ѣи изводѣтѣ словѣнѣкѣѣе днн грѣаскѣж, шѣ е тнѣпѣрѣнтѣ ꙗ цара Москѣаши . ши сокотнѣндѣ ачѣстѣа тоатѣ, карѣе карѣе аѣ ꙗмѣлатѣ май апроанѣ

де картѣ гречаскѣ депре ачкѣ амь сокотитѣ, рсж де чк гречаскѣ нѣ нѣкмь депъртатѣ, цїиндѣ къ дхѣлкѣ сфѣнтѣ аѣ рдемнать еуганетїи, ши апсїи а скрїе р лимбѣ гречаскѣ Тестамѣнтѣлкѣ чел нос, ши картѣ гречаскѣ жете изворѣлкѣ челора л-алте.

в. Ичаста ркѣ вом съ цїици, къ нон р честь Тестамѣнтѣ ртѣю амь пѣскѣ шѣма ла тоате капетеле, ши р шѣмѣ сѣнтѣ стїхѣри, кареле аратѣ май пре скѣртѣ лѣкрѣриле че сѣнтѣ скрїсе ртр'ачел кап, пентрѣ съ сѣ афле май р де грабѣ че ва врѣ съ касѣте, ши р тоате капетеле, тоате сороачеле лѣмь пѣскѣ кѣ нѣмѣръ, кареле съ кїамѣ словенкїе, сѣ . пентрѣ къ май р тоате лимбиле ведемь, къ аѣ ачесть изводѣ де скрїс кѣ стїхѣри, пентрѣ къ фодрте-ї лесне а гѣсї р де грабѣ че вери врѣ съ касци р нѣмѣрѣл сороачелор.

г. Де ачаста ркѣ вомѣ съ цїици, къ ведемь къ оунеле кѣвинте . оунїи лѣкѣ изводит ртр'ѣи кип, ацїи ртр'алт . ѣрѣ ной лѣкмь лѣсать кѣм аѣ фостѣ р изводѣл греческѣ, вѣзкндѣ къ алте лимби ркѣ ле цїнь ашѣ, кѣмѣ-ї : сѣнагога, ши повлїкань, ши гангрена, ши пїетри скѣмпїе, кареле нѣ сѣ цїс рѣмѣнкїе че сѣнтѣ . нѣме де вамени, ши де лѣмне, ши де вешментѣ, ши алтеле мѣлатѣ, кареле нѣ сѣ цїс рѣмѣнкїе че сѣнтѣ, нон ркѣ лѣкмь лѣсать гречѣїе, пентрѣ къ алте лимби ркѣ лѣкѣ лѣсать ашѣ.

д. Ичаста ркѣ вѣ рѣгѣмь съ лѣацїи аминте, къ рѣмѣнїи нѣ грѣескѣ р тоате цѣръле ртр'ѣи кип, ркѣ нечи ртр'о царѣ тоци ртр'ѣи кип . пентр'ачкѣ кѣ некое поате съ скрїе чїне-ва съ рцел'кѣ тоци, грѣиндѣ оунѣ лѣкрѣ, оунїи ртр'ѣи кипь, ацїи ртр'алтѣ кипь, аѣ вешмѣ(н)т, аѣ вѣсе, аѣ алтеле мѣлатѣ нѣ ле нѣмескѣ ртр'ѣи кипь . вїне цїмь къ кѣвинтеле трѣеѣе съ фїе ка ванїи; къ ванїи ачѣ сѣнтѣ вѣни, карїи рмѣлѣ р тоате цѣръле, ашѣ ши кѣвинтеле ачкѣлѣ сѣнтѣ вѣне, кареле ле рцелегѣ тоци . нон дерептѣ ачкѣ нѣкмь сїант де р кѣт ам нѣтѣт, съ изводим ашѣ кѣм съ рцел'кѣ тѣц . ѣрѣ съ нѣ ворѣ рцел'кѣ тоци, нѣ-ї де кїна ноастрѣ, че-ї де вїна чѣлѣа чкѣ рѣсѣфират рѣмѣнїи приртр'алте цѣръ, де ш'аѣ местекат кѣвинтеле кѣ алте лимби, де нѣ грѣескѣ тоци ртр'ѣи кипь.

е. Май апой де тоате, рѣгѣм пре четиторїи чѣїи кѣрци, съ нѣ не цїудече нѣмай де кѣтѣ, пѣнкѣ нѣ ворѣ сокотїи изводеле ши вѣци афлѣ пре че кале амь рмѣлатѣ . Ідевѣръ ши нон вамени сѣнтѣм, ши ам нѣтѣт ши грѣшї, сѣва къ ам сїантѣ де р кѣтѣ ам нѣтѣт съ нѣ грѣшїм . май вѣртосѣ де

тоаге прѣ ачаста нѣкмь силитѣ, съ цинем ꙗцелесѣа дх҃сѣаши
сѣитѣ, къ скривитсѣа фѣрѣ ꙗцелесѣ асте ка ши трѣшѣа фѣрѣ
сѣфлетѣ . Ичаста пофтикмь дела тѣтѣа дѣамнезѣс . . . . Памнѣ .

Маоин какъ иѣ . зачѣло ѿд . ѿе . (Mateiu c. XVIII, v. 1—17).

(Fol. 23 a — 23 b.)

1. Дѣтр' ачел час съ апропѣарѣ оученичи кътрѣ Іс . зикнѣд :
ѡаре чине-и маи мѣре ꙗтрѣ ꙗпѣрѣциѣа черюреаѡр ? 2. ши кемѣ
Іс . оуи порокок, ши-а нѣсе ꙗ мѣжлоксѣа ѡр 3. ши зѣсе : адеѣтрѣ
грѣескь ѡаѡ : съ нѣ вѣ кеѣ ꙗтрѣарѣче, ши съ фѣиѣ' ка поро-
кѣчи, нѣ' кеѣ ꙗтра ꙗтрѣ ꙗпѣрѣциѣа черюреаѡр . 4. къ вѣре чине
съ ва смери ꙗ сѣне ка ачѣст' порокок, ачѣла асте маи мѣре
ꙗтрѣ ꙗпѣрѣциѣа черюреаѡрѣ . 5. ши аѣ чине арѣ прѣимѣи пре оуи
порокѣк' ка ачѣста, ꙗ нѣмеле мѣс, пре мѣне прѣимѣиѣе . 6. дѣрѣ
чине арѣ зминтѣи пре оуиѣа де ачѣи мѣч', кѣрии крѣд' ꙗтрѣ
мѣне, маи вѣне ѡрѣ фѣи аѣи, съ и а'кѣе пѣатра ѡбрѣи де грѣ-
мѣзи аѣи, ши съ сѣ ꙗкѣе ꙗтр' аѣ'кнѣа' мѣрии . 7. ваи аѣмѣи де
зминтѣ'кае; къ трѣксѣиѣе съ кѣ сминтѣ'каеле, ꙗсѣ ваи де ѡмѣа'
ачѣла, нентрѣ кѣрѣле вѣне зминтѣ'кала . 8. ѡрѣ де те ва зминтѣи
мѣна тѣ саѣ ниѣбрѣа тѣс, тѣе ѡ ши ѡ аѣгѣдѣа дела тѣне, маи
вѣне асте ѣе чоитѣ саѣ шѣиши' съ ꙗтри ꙗ кѣаѣѣ, дѣкѣт доаѡ
мѣи' саѣ доаѡ ниѣбрѣе акнѣа, арѣнатѣ ꙗ фѣксѣа де кѣч' .

9. Ши ѡкѡа тѣс съ те ва сминтѣи, скоаѣте-аѣ ши-аѣ а'к-
пѣдѣа дела тѣне; маи вѣне асте ѣе оуи' ѡкѡ акнѣа' ꙗ кѣаѣѣ
съ ꙗтри, де кѣт' дѣи ѡкѣ акнѣа', арѣнатѣ ꙗ мѣтѣа фѣксѣ-
аѣи . 10. сокотѣиѣ' съ нѣ ѡвѣдѣиѣ' пре вр'ѣшѣа де ачѣи мѣч', къ
вѣ грѣеск' ѡаѡ, къ ꙗрѣрии ѡр ꙗ черю нѣрѣрѣ кѣд фѣаѣа тѣтѣ-
аѣи мѣс чѣа де ꙗ черю . 11. къ аѣ венѣтѣ фѣюаѣ ѡмѣиескь, ши
сѣ мѣнтѣаѣсѣа че ерѣ перѣтѣ . 12. дѣрѣ че сѣ пѣре ѡаѡ ? съ ва
акѣ оуи' ѡмѣ ѡ сѣтѣ де ѡи, ши ва рѣтѣчи оуна дентр' кнѣе, аѣ
нѣ ва а'сѣа ѡаѡзѣчѣ ши ѡаѡ ꙗ мѣици, ши ва мѣрѣе де ва
кѣста пре чѣ рѣтѣчиѣтѣ ? 13. ши де съ ва тѣмѣпаѣ съ ѡ аѣе,
адеѣрѣат' грѣескь ѡаѡ, къ съ ва кѣксѣа де ачѣа маи врѣ-
тѣс дѣкѣт' де чѣае ѡаѡзѣч' ши ѡаѡ нерѣтѣчиѣте . 14. ашѣ
нѣ-и ѡаѡ тѣтѣаѣи ѡбрѣа де ꙗ черюр', ка съ пѣае оуиѣа де
чѣи мѣчѣ . 15. ѡрѣ съ грѣиши фѣрателе тѣс ѣе, пѣсѣ, ши чѣртѣ
пре еаѣ ꙗтре тѣне, ши ꙗтре еаѣ сѣиѣсѣа; съ те ва аѣксѣаѣа,
аи докѣндѣиѣ' пре фѣрателе тѣс . 16. ѡрѣ съ нѣ ва аѣксѣаѣа пре тѣне,
маи аѣ а'кнѣа тѣне ꙗкѣ оуиѣа' саѣ дѣи, къ де ꙗ гѣра а дѣи

а8 а трен мъртвѣри съ ртѣрѣце тѣт' кѣвѣнтѣль . 17. тарж съ н8 ва аскѣатѣ ши пре еи, спѣне съкѣрѣлѣи ; тарж де н8 ва аскѣатѣ нече съкѣрѣль, фѣе цѣе ка оуны пѣгѣжнѣ ши пѣванкѣнѣ .

Евѣгаѣе де ла марко кѣпѣ . Ѣ . зачало Ѣи . Ѣи . (Marcu e. IV, v. 24—41.)
(Fol. 45b — 46a.)

24. Ши зичѣ лѣръ : сокотѣицѣ чѣ а8зицѣ ! к8 кѣре мѣкѣрѣ вѣцѣ мѣкѣрѣ, мѣкѣрѣ-съ-ва воѣш, ши съ ва адѣшѣе воѣш чѣстѣра чѣ а8-зицѣ . 25. кѣ чѣне арѣ, да-и-се-ва лѣи, ши кареле н'аре ши чѣ арѣ лѣѣ-съ-ва дела ел . 26. ши зичѣ ашѣ : асте рѣпѣрѣѣа лѣи дѣмнезѣ8, кѣ ши оуи шѣм чѣ арѣи'кѣ съмѣнѣа р пѣмѣнтѣ . 27. ши дѣарме ши съ скоѣлѣ нѣаптѣк ши зѣшѣ, ши съмѣнѣа рѣкѣре, ши крѣѣе кѣмѣ н8 цѣе ель . 28. кѣ пѣмѣнтѣл' де елѣш' рѣдѣѣе, рѣѣи тарѣж, дѣпѣж ачѣлѣ спѣк', дѣпѣж ачѣлѣ рѣле грѣѣнѣцѣл' р спѣк' . 29. тарж кѣндѣ адѣче рѣдѣл', нѣмай дѣкѣтѣ тримѣтѣ съчѣрѣтѣорѣи, кѣ а8 венѣт' съчѣрѣтѣл' . 30. ши зичѣ : кѣи вошѣ аскѣмѣнѣ рѣпѣрѣѣа лѣи дѣмнезѣ8? сѣл р чѣ пѣадѣж вошѣ рѣкипѣи пре ѣ ? 31. кѣ грѣѣнѣцѣл' де мѣциѣрю, кѣреле кѣндѣл' сѣмѣнѣ р пѣмѣнтѣ, маи мѣкѣ асте де тѣѣте сѣмѣнѣеле кѣре-съ р пѣмѣнтѣ . 32. ши дѣкѣ-л' сѣмѣнѣ, крѣѣе, ши съ фѣче маи мѣре де тѣѣте кѣрѣѣнеле, ши фѣче стѣл'пѣри мѣри, кѣт' пот' сѣнт' оушѣра лѣи пѣскѣрѣле чѣриуѣи съ сѣлѣшѣѣскѣ . 33. ши шѣде кѣ ачѣстѣѣ мѣѣте грѣнѣ лѣръ ; к8 кѣвѣнтѣл' кѣмѣ пѣтѣѣ а8зи . 34. тарж фѣрѣж шѣдѣж н8 грѣиѣ лѣръ ; тарж дѣсѣеи оуѣнѣиѣлѣорѣ лѣи тѣѣте ле спѣнѣ . 35. ши грѣи лѣръ рѣтр'ачѣ зѣи, фѣиѣндѣ сѣра : съ трѣчѣемѣ р чѣкѣ пѣрте . 36. ши лѣ-сѣнѣдѣ мѣациѣмѣ, лѣарѣж пре ел кѣмѣш' ерѣ р корѣвѣе ; ши аѣте корѣвѣи рѣкѣ ерѣ к8 ель . 37. атѣнѣи съ скорнѣи вѣхѣорѣ де вѣнтѣ мѣре ; тарж оуѣделе рѣтрѣ р корѣвѣе, атѣѣта кѣтѣ маи съ рѣлѣѣ корѣвѣл . 38. ши ерѣ ел' р фѣнѣдѣлѣ корѣвѣи . дѣрмѣнд' пре ѣи' кѣпѣтѣѣю ; атѣнѣи-лѣ дѣципѣтарѣж, ши зѣсѣрѣж лѣи : рѣѣѣѣтѣорѣюле, а8 н8 вѣѣи сѣмѣж кѣ пѣриѣмѣ ? 39. ши сѣлѣѣнѣдѣ-съ чѣртѣж вѣнтѣль . ши зѣсе мѣрѣи : домѣлѣѣе-тѣ, рѣѣѣтѣж ! ши рѣѣѣѣж вѣнтѣль, ши фѣ рѣѣѣѣ мѣре . 40. ши зѣсе лѣр' : чѣ сѣнѣѣѣ рѣспѣкиѣмѣѣѣ ѣшѣ ? кѣм н'ѣвѣц крѣѣнѣцѣж ? 41. ши съ рѣфрикошѣрѣж к8 фрѣѣж мѣре, ши грѣиѣ оу-нѣлѣ кѣтрѣж ал-ѣлѣтѣ : шарѣ чѣне асте ачѣста, кѣ ши вѣнтѣль ши мѣрѣѣ аскѣатѣрѣж пре ель ?

Ἰσοκαλίψις στ. Ἰωάν Ἐβρολαὸν κάινκ Ἰ. (Apocalipsis. St. Joan
cap. II, v. 1—10.)

(Fol. 304 b.)

1. Διέρσαση *) βεσκρεχίη εφέσαση σκρίη: αχкетк зиче чѣла
чѣ цѣне чкѣлѣ. 3. сткѣлѣ ꙗ деркитга сѧ, кáрелѣ-й ꙗтре чкѣлѣ. 3. скк-
цииче де аѣрк. 2. чѣс фáптѣлѣ тáлѣ шѣ ѡстенкѣж тá, шѣ кк
нѣ пóць сѣфѣрѣи пре чѣн ркѣи; шѣ испитѣи пре чѣл чѣ зѣнк
кк скѣнтк апсѣи шѣ нѣ скѣнт', шѣ-аи афáлт' пре ен мѣчѣиошѣи'.
3. шѣ ан ркѣдáре, шѣ ан сѣфѣрѣйтк пѣнтрс нѣмѣлѣ мѣс, шѣ нѣ ц'ан
преметáтк. 4. чѣ ам' шарѣчѣ пре тѣне, кк дрáгостк тá динткѣи
ѡ ай лкѣсáтк. 5. адс-ц' амѣнтѣ дерѣпт' ачкá де оуѣде ан ккзѣтк,
шѣ те поккѣцѣ шѣ фѣ фáптѣлѣ динткѣи; шѣж де нѣ, ꙗ де
грáбкк вóю кѣи ꙗ протѣкѣ тá шѣ вóю кáктѣи сккѣцичкѣлѣ
ткѣс динѣ лóкѣлѣ ашѣ, сѣ нѣ те верк поккѣи. 6. ꙗск ачáстѣ ай,
кк ан оурѣтк фáптѣлѣ нѣкѣлантáннлѡр, кáрелѣ шѣ еѣ ле оурѣкѣс.
7. чѣне аре оурѣкѣи сѣ аѣзж, чѣ зичѣ дхѣлѣ βεσκρεχѣлѡрк:
ꙗккѣнтк-тóрюлѣи дá-й-вóю мкѣнkáре динѣ пóмѣл' вѣцѣиѣи, кáрелѣ асте ꙗ
мѣжлѡкѣлѣ рáюлѣи ашѣ дѣмѣнѣткѣс. 8. шѣж ꙗѡрсáлшѣ βεσκρεчѣи
смѣрѣкѣннлѡрк скрѣи-й: чѣл' денткѣи шѣ чѣлѣ дѣ апóн кáрелѣ мѣ-
рѣсе шѣ вѣдзж. 9. чѣс фáптѣлѣ тáлѣ, шѣ сккѣркѣ шѣ сѣрсáмкѣиá
(чѣ ири вогáтк) шѣ тѣ хѣлѣкѣс чѣл чѣ зѣнк ꙗ фѣ жѣдѡвѣи шѣ
нѣ сѣнт', чѣ сѣнт' сѣкóрсá сáтáнѣи. 10. нѣмѣкж нѣ те ткѣлѣ де
чкѣлѣ чѣ цѣ ꙗ ркѣдá; шѣж вá трѣмáктѣ сáтáнá оуѣиѣи динтре
вóи ꙗ тѣмѣнѣж, кá сѣ вж испитѣиць; шѣ вѣц' акк сккѣркѣж ꙗ
зкѣе зѣлѣ; фѣи крѣдинѣчѣс пкѣкк лá мбáрте, шѣ-ци вóю дá цѣе
кóрѡнá вѣцѣиѣи.

XLIII.

1648.

Udriște Năsturel: Varlaam și Joasaf.

(ediția Odobescu incompletă, numai 40 pagini.)

Titlul după Ms. M. Eminescu din 1814.

Вѣща шѣ петрѣчѣрк ачѣлѡр' дѣнтрс сфѣицѣи кѣкѣишѣи пкѣрѣи-
цѣи нѡцири Варлаáм шѣ Ивсáф нѣдѣннлѡр. скрѣск де пре кѣ-
кѣвѣсá шѣ сфѣицá пкѣрѣиѣлѣ нóстрѣс Ἰωάν Дáмáскѣиѣи пѣнтрс
фóлѡсá шѣ мжѣнтѣиѣре сѣфáптѣлѡр ачѣлѡр, чѣ сѣ вѡр нѣкѡи ꙗ четѣи

*) Glosă marginală: Прѣтѣсáшѣи.

кѣща чѣ: кс ѡсѣрдїе а ѡр, че жсте тѣмъчїтѣ де не словенїе пре лнмба рѡмѣнѣскѣ де ѡдрице Нѣкстѡрѣа аа дѡнае ѡгофѣт.

Cap. I. Creștinarea Indienilor. (p. 5—8.)

Лѣтѣнол' кѡпѣ

Де рѣоарѣерѣ нїдїанїлор' пїнтрѡс мѣртѡрїа ас стѣ апсѣлѣ Ѳѡма . ши де Явеннр' рѣпѣратѡл' Нїдїей.

Цѡра [латѡрѣк] че се кїамѣ Индїа, денарѣте жсте де Егїпет' ; ши жсте мѡре фѡарѣте, ши кс мѡлѣци ѡамени, ши жсте рѣкшїсрѡатѣж кс мѡрѣк . ши кс лѡчїн адѣнѣкѣтѡри, пре кѡре ши корѡвїй оумѡлѣ кѣтрѣ пѣрѣциле Егїпетѡлѡшї; іарѣ пре оускѡтѣк апрѡпїазѣсе кѣтрѣ хотѡрѣле кѣзѣлѣкѡшнлор', [перснлор']; кѡре цѡрѣ ѡдїнїѡарѣж де демѡл'т', кс рѣтѡнѣрекѡл' тѡрѡвѣрїй ндолеп' рѣпѣкѡлѣтѣ ерѡ, снѡрѣкѡтѣ де тот' ши неѡнтѡбаре спре лѡкрѡриле пѣгѣнїен.

Арѣ кѡнд' ѡнѡл' нѣкскѡт' фїюл' ас дѡнзѣс . че жсте рѣскѡл' тѡтѣлѡшї . (їѡ . гл . а) нѡ ман пѡтѡ рѡкѡдѡ а'ш' вѡдѣ зндїтѡра лѡшї рѡкїтѣж де пѣкѡт' . чѣ дрїнїт' дѣнѡса кс а лѡшї мѡсрдїе пѡкѣнѡдѡсе . арѣтѣкѡсе ѡм' ка нѡй . фѣрѣ де пѣкѡт' . ши непѣрѣсїндѣ скѡшнѡл' пѣрїнїтелѡшї, скѡлѡшнїтѡсѡкс рѣверѡрѣж, пїнтрѡс нѡй . ка нѡй рѣчѣрїорї ск не скѡлѡшнїм' . де рѣкѡдѣрѣк чѣ де демѡл'т' ск не скѡлѡм' . ши де рѣпѣкѡте ск не словозїм . прїнмїн'д' фѡчорїа чѣ де рѣтѣю.

Оум'пѡлѡ дѡрѣ дерїйтѣ нѡй, тѡатѣ сокѡтїнїца тѡрѡпѣскѣ . ши крѡче ши мѡарѣте лѡж . ши пѣмѣн'тїенїле рѣтрѡна кс чѣрїенїле, чїѡдат' ле рѣрѡшнѣ . скѡлѣкѡсе де рѣтѡс мѡрїци, ши ла чѣрїор' кс слѡкѣсе рѣнѣлѣцѣк, ши шѡзѣн'дѣ дѣ дрѣкїта мѣрїей тѡтѣлѡшї, трѡмѣксе дѡпѣж фѣгѣдѡнїцѣ пре мѣнѣгѣйтѡрїюл' дѣтѣ, рѣвѡдѣре де лнмѡбѣ де фѡкѣ, кѣтрѣ рѣшнш ѡзѣтѡрїїн ѡченїчїй лѡшї [ши трїмїск пре ей рѣтѡате лнмѡбнїле] . ка ск лѡмнїкѣзе пре чѣм че шѡдѣ ла рѣтѡнѣрек'(ѡл) [нѡпїнїнїенї] . ши скѣїѡтѣкѣзе рѣнѡмеле тѡтѣлѡшї, ши ал' фїюлѡшї, ши ал' дѣхѡлѡшї скнїтѣк.

Де аѡлѣ, кѡмѡ-ш лѡарѣ оунїй ден'трѣнїшїй а стрѣкѡте хотѡрѣле рѣскѣрїтѡлѡшї, алѣцїй але апсѡсѡлѡшї, алѣцїй а пѡтрѣкѣ пѣрїциле деспре мїазѣкѡнїїте, ши деспре мїазѣкѡзї . шн'пѡкн'дѡшї пѡрѡн'ка че ле ерѡ пѡрѡнїчїтѣж.

Пѣтѡнїче ши сфнѣтѡл' Ѳѡма, фїнн'д' ел оунѡл' де рѣнѡмѣрѡл' чѣкѣей ачѡлор' дѡй-спрѣзѣкѣе оуненїчн ай лѡ хс . трїмѡсѣ фѡ рѣлатѡрѣк нїдїенѣскѣ, де ле пропѡвѡдѡшї мѣн'тѡнїтѡарѣк пропѡвѡдѡшїре; ши дѡмнѡл' ажѣтѣн'дѡшї . ши рѣтѣрїн'дѡшї кѡрѣнїтѡл',

кs с'км'нелe чe мeр'н'ѣ: прe с'р'ма р'к'к'ц'т'ор'нaлoр' лsн, изгoн'и'т'к' фs р'т'сн'к'рeкcл' дp'к'ч'eс'к'к', шн дe р' снsр'к'ч'нoн'к' кaнш'ц'нaлoр' ндoл'eн'к' прeмeнн' дs-сe, к'к'т'р'к' нeсmн'и'т'и'тa кpeдн'и'ц'к' лнш'и'р'к'-сe, шн лнл' кs м'к'н'ннeлe aпocтoлaсaш' с'кн'м'к'н' дs-сe дe р' н'к'г'к'н'к'т'aт'e, р'нpeш'aр'к'-сe лs хe. кs кoт'eзcл', шн прe р'чeт' aд'к'wг'к'н' dс-сe, кpeп'к' шн спoр'иa р'т'pс нeкннoк'aтa кpeдн'и'ц'к'. иp'к' нeс'к'pи'чн' р' тoaт'e н'к'pи'ц'нeлe сe знд'иa.

Д'к'н'иa, дe вp'к'мe чe р'чнsр'к' a сe знд'и м'к'н'к'cт'к'op' шн лa c'p'нeт' шн a сe cт'p'н'и'цe мsл'ц'и'мe дe к'к'лaд'г'к'p'. шн к'к'eт'к' кsн'к'т'к' цнaлoр' лoр'. шн a к'к'eц'и'н' р'чeр'eц'и'н' лwр' aжсн'г'k'н' д'к' прe р' тoaт'e мaр'цннeлe лsм'и'н'. coс'и шн р' цaрa Нид'e'и, прe кaр'и'н' cнpe p'к'в'н'и'pe кa aч'к'a-и' p'к'дн'к'к', к'к'т' мsл'цн' л'к'cкн' dс-шк' тoaт'e, дsч'k'-сe р' нsч'т'e, шн р'т'p' aч'eс'т'к' тpсн' мsр'и'тoр' нsр'т'a [лsд] к'и'ц'a чeлoр' ф'к'p'к' дe тpс'и'ср'и.

Кашк ̄.

Cap. II. (p. 19—21.)

Р'к'e'п'sи'zк'и'д'к' пoс'т'шк'cл' з'и'ce : дe вp'к'мe чe р'тp'eвн' р' н'к'p'aт'e, р'чeн'к'т'sp'a дe ш'н'дe-м' фs м'e a нs к'к'г'a р' с'к'м'к' прe ч'к'cтe вpeм'eн'н'ычe [тpeк'т'oл'p'e], шн a м'к' лнш' кs тoт'cл' к'к'т'p'к' н'к'дeжднeлe в'к'ч'ннчe, aс'к'cл'a'т'к'. р' ч'к'лe з'и'лe дe дeмsл'a't', к'к'н'д' eрaм' eс' р'к'к' т'к'н'к'p' кs кpeс'к's'т'c, лsз'иo oу'н' кsв'к'н'т' кsн' шн дe cнeп'и'e [м'к'н'т'sи'p'e], шн т'к'p'иa лsн' кs тoт'cл' м'к' p'к'н'и; шн a лsн' aд'sчep'e aм'и'н'т'e, кa w д'м'нeзнeac'к'к' c'к'м'к'н'ц'к', сe c'к'д'и' р'т'pс нннeмa м'ѣ, шн нeд'к'e'н'k'p'и'цн't' н'k'знт' eр'a р'т'p'k'н'c'a, aт'k'ta к'к'т' сe p'p'k'д'к'шн'k', шн кpeс'к's, шн ф'к'k's чac't'ж' p'oад'k' чe кeзн' р'т'pс м'и'нe; иp'к' т'k'p'иa aч'eлsн' кsв'k'н'т' aч'aс'ta eр'a:

Нeкнн'zсн'ц'и'н', з'и'ce, лs н'к'p'ак' кa aч'eс'ta, дe лнл' нs кaг'ж' c'к'м'k' лsкp'sp'нeлe ч'к'лe чe cк'н't', кa кsм' н'ap' ф'и'. иp'к' дe лs-кp'sp'нeлe кaр'e нs-ш' cк'н't', лнл' сe цнн' шн лe пp'и'м'eс'к'к', кa кsм' ap' ф'и'. к'к' ч'и'нe н'as r'seт'at' дsл'aч'aц'a ч'eлoр' чe cк'н't'k', нs пoaт'e пpнч'к'и'e ф'и'p'k' ч'eлoр' чe нs cк'н't'k', нн' пoaт'e цнн' кsм' лe вa тp'k'чe, aдeк'k', c'k' лe ц'и'e р'т'pс нннeк', шн р' c'к'м'k' c'k' нs лe кaч'e.

Кeм'k' дaр'k' кsв'k'н't'cл' aч'eлa, прe в'k'чннчeлe шн прe нeкaт'к'т'ш'aт'eлe, лsкp'sp'и чe cк'н't', иp'к' прe к'и'ц'a, шн xpa'нa, шн лнш'чннoд'c'a кoг'k'ц'и'e, шн чнн'c't'k' [cл'aкa] ч'eц'и'н' лsм'k' кeм'k'-лe, лs-кp'sp'и чe нs cк'н't'k'. к'к'т'p'k' вaр'e лsкp'sp' чe нs cк'н't', ннeмa т'a р'н'k'p'aт'e, фoл'p'te p'k's шн aм'к'p'k't' c'k's цнн't'сн't'. шн eс' wд'и-н'wр'k' дe aч'k'a'k'ш' м'k' цнн'k'm'; чe т'k'p'иa aч'eлsн' кsв'k'н't', нe p'чe-

ТАТ' БОЛ' ДИИ' Д' ПРЕ СФЛЕТСА' МІЕС, РЪДИКЖ ПРѢ СТЬКНІНСА' МІН'Т'К,
 СПРЕ АЛ'КЦЕР'К А МАЙ БІНЕЛШІ; ІАР' Л'КЦ'К ПЪКАТ'САШІ ШІЦІН'Д' .РНО-
 ТРІКА ЛЕЦІИ А МІНЦІИ М'КЛЕ, КС ДРАГОС'Т'К ЧЕСТОР' ЛВКРСР' ДЕ
 АИЧ', КА КС НЕЦЕ ЛАН'ЦСР' ДЕ ФІЕР ЛЕГЪН'Д'С-МЪ, РОК' МЪ АКЪ . ІАР'К
 КЪН'Д' ВРЪ МІЛА ШІ БЪН'К'АТ'КЪ МЪН'Т'СИТОРЮЛШІ НОСТРС ДМ-
 НЗІС, А МЪ СКОАТЕ ДЕ .Р РОКІЕ . РТ'КРИ МІН'Т'К МЪ А ВИСИ ПРЕ
 Л'КЦ'К ПЪКАТ'САШІ, ШІ ДЕШ'КІСЕ ВКІИ МІЕИ А ДЕСПЪРЦІ, БІНЕЛЕ
 ДЕ .Р РЪС.

ІТ'СН'ЧЕ .РЦЕЛЕГЪЮ АМЪ ШІ ВЪЗЪЮ КЪ ТОАТЕ Ч'КТЕ ДЕ АИЧ'
 ДЕШАРТЕ СЪН'Т', ШІ ТЪР'ЕСР'КЛА ДЪХ'САШІ . [КСМ' ШІ ПР'К .РЦЕ-
 ЛІПТ'СА' ГОЛОМОНЪ ВАРЕ Ш'ДЕ .РТРС СКРИПТ'ЪРИЛЕ ЛШІ ЗІС-АШ]
 [ЕКЛЕС' . ГЛ . А.]

Сар. III. Nașterea lui Joasaf. (р. 31—36.)

Іл' Трійле КАНЪ.

ДЕ НАЦЕР'К ЛС 'ІВАСАФЪ ШІ ЧЕ ПЕН'ТРС ДЪН'СА' ЧЕТИТОРІИ
 ДЕ СТЬКЛЕ ЛС МЪР'Т'СРИСИТ'.

ДЕЧ' .РПЪРАТ'СА' ФІИИД' .РТРС .РШЕЛ'КІОНЕ, ШІ .РТРС РЪ
 СМІН'Т'КЛА КА АЧАСТА, НЪСКЪ-И-СЕ ОУН' КОКОН' ПР'К ФРЪМОС' . ШІ
 ТОК'МА ДЕ .РТР'АЧЪ ЛСМИНАТ'Ж ФРЪМДС'КІЦЕ, ЧЕ .РФЛОРИА АСПР'К-И,
 СЕ СЕМНА ЧЕ ВРЪ СЪ ФІЕ ДЕ ДЪН'СА'; КЪ АША ГРЪНИА ВАМЕНІИ :
 КСМ' НИЧ' АДІИИВАРЖ .РТР'АЧЪ ЦАРЖ, КОКОН' ФРЪМОС' ШІ КВЕІУС'
 КА АЧЕЛА НЪ СЪС АРЪТАТ'.

ІПРЖ .РПЪРАТ'СА' ДЕ МЛАТ'Ж ВЪКЪРІЕ СЕ ШМ'ПАС', ПЕН'ТРС НА-
 ЦЕР'К КОКОН'САШІ . ШІ-И ПЪСЕ НЪМЕЛЕ 'ІВАСАФ' . ШІ СЪН'ГЪР' ЕЛ' М'КР'СЕ
 ЛА КАПИЦЕЛЕ ИДОЛІЦІ, КА СЪ АДЪКЖ ЖРЪТ'ВЖ ПРЪ НЕ .РЦЕЛЕГЪ-
 ТОРИЛОР' ДМНЗІЙЛОР' . ШІ КЪН'Т'КРЪ ДЕ МЛАЦЕМИРЕ СЪ ЛЕ ТРИ-
 МИЦЖ . НЕКЪНОС'КЪН'ДЪ ЕЛ' ЧІНЕ ІАСТЕ ТЪТ'СРОР' БЪН'К'Т'КІЛОР'
 .РЧЕГЪТОРЪ АДЕВЪРАТ', КЪТ'РЖ КАРЕЛЕ СЪ КЪД'К А .РНЪЛ'ЦА
 ЖРЪТ'ВЖ ДЪХ'ОВ'НИЧ'ЕСКЪ . ЧЕ ЛВКРСА' ШІ ТОК'М'КЛА НАЦЕРІИ КОКОН'-
 ЛШІ, НЕ .РСФЛЕЦИЦИЛОР' ШІ СЪР'ЗИЛОР' ДМНЗІИ СКРИИ'Н'Д'Ш, ПРЕ-
 ТЪТИН'ДЕНИЛ'К ТРИМЕТЪ А СТЪН'ЦЕ МЛАЦІМЕ ДЕ НЪРОАДЕ ЛА
 НАЦЕР'К ЛШІ . ШІ ЕРА А ВЕДЪ Ш'ДЕ СЕ .РКСРА' ТОЦ' ДЕ ФРИКА .Р-
 ПЪРАТ'САШІ, ДЕ АДЪЧЪ Ч'КЛ'К ЧЕ ЕРА ГЪТІТЕ ДЕ ЖРЪТ'ВЖ . ЧІНЕ
 КЪТ'С-И ПЪТЪ МЪНА [КСМЪ-И ЕРА ПЪТ'КР'К] ШІ ЧІНЕ КСМ' АЕК' .РДРЪ-
 ЗНІЕЛЪ [ЧИН'СТЕ] КЪТ'РЖ .РПЪРАТ'СА', ШІ МАЙ ВРЪТОС' СНИГЪР'
 .РПЪРАТ'СА' И .РДЕМ'НА КЪТ'РЖ ДЪРЪІРЕ; КЪ ЕЛ' ФОАР'ТЕ МЛАЦИ
 ШІ МАРИ ЖЪИЧИ АДЪЧЕ ЛА ЖРЪТ'ВЖ . ШІ АША КС ТОАТЕ ГЛОА-
 ТЕЛЕ СЪВЪР'ШИИД' ПРАЗНИКСА', ПРЕ ТОЦІ-И ЧИНСТИ КС ДАРЪРИ,

де х̃с̃ . ши де але аш̃ . рвѣцѣтѣр̃, съ н̃с̃ кѣм' - в̃а съ аѣзж̃; кѣ
дект' тоаѣте ал-ал'те, ачѣста май врѣтос' гн̃дїа съ аскѣнз̃ж̃
де дн̃с̃а', темьн̃дс-се де пророчїѣр̃к̃ четитѣрюаши де ст'кле.

Ирѣк̃ де се врѣѣ рѣтѣмпла̃ кѣн-ва де . р̃ салѣне аш̃, боалж̃ .
порѣнчїа а-а' скоаѣте де граѣкѣ, ши ал'тѣ тѣнжр' фрѣмос' пн̃ѣ . р̃
лѣкса' аш̃, к̃а пенѣтр̃с̃ немик', аѣкѣр̃с̃ кѣ скѣрѣж̃ съ н̃с̃ в̃азж̃
ѡкїѣ кокѣнсаши.

XLIV.

1650.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de rumânie.

(Rusinești 7158.)

† адек(ѣ) еѣ стан прѣклав̃ . ѡт рѣснїї скреем̃ ше мѣр-
тѣресем̃ . рнѣтр'а ачест занис, кѣ с(ѣ) фїе де мар(е) кред(н)нѣ(цѣ)
ла мѣна дѣмнеаши аѣ ѡрдаке пост . сн̃к̃ . ег̃ . жѣпан аѣ трѣѣанда
нж̃ бек вел внѣт . кѣм̃ съ с(ѣ) цїе, кѣ ам̃ фост рѣмѣн, рнѣск̃ мае
денанте врем̃ кѣмнѣрат̃ пре кан̃ гат̃ де пѣренѣтел(е) дѣмнеаши жѣ-
пан̃ трѣѣанда вѣст̃ . дѣч̃ кѣнд̃ аѣ фост̃ акѣм̃ . рн̃ зелеле домн̃с̃
ностр̃с̃ ѡв̃ матею воєвод̃ неѣ аѣват̃ кан̃ дела ѡ сем̃ де ѡамен̃;
дѣч̃ вѣзѣнд̃ еѣ атѣкта некон̃, ше атѣкта рѣѡтѣн̃, ше атѣкта
грѣвтате пре канѣтел(е) ностре дѣспре домне; ше д.рн̃ тоѡте
пѣрїїае, дѣч̃ алта н'ам̃ авѣт̃, кар̃ мае фач̃, че ам̃ плекат̃ кан̃са
ла поѡла дѣмнеаши съ фїс̃ ѡр̃ рѣмѣн̃ кѣм̃ ам̃ фост̃ ла пѣренѣ-
тел(е) дѣмнеаши, съ-е фїе рѣмнѣ (!) кѣ фѣчорен̃ мен̃ ше кѣ неѡцїе
мен̃ кѣц̃ дѣмнезѣс̃ ва да, хоѡамнек̃ стѣт(ѣ)тоѡре . ше пен-
тр̃с̃ кред(н)нѣца ме-м̃ пѣс̃ ше печете; ш(ѣ) сеѣ рнѣтѣмплат̃ де аѣ
фост̃ мѣртѣрне пре нѣм(е) : боер̃ ѡамза пост̃ . ѡт̃ попѣнзѣлїн̃,
ше стан̃ салж̃ . ѡт̃ мнѣнїї, ше кѣ фїе-сѣс̃ дрѣгнїч̃ пост̃ . ѡт̃ там̃ .
ше стан̃ с̃ар̃ (салѣер) ѡт̃ тїѡа . ше д.рн̃ лѣкѣстѣн̃ стан̃
пост̃ . ше вѣнѣ ѡт̃ там̃ . ше станѣса̃ ва . пор̃ . ше радѣса̃ сн̃к̃ .
ег̃ . станѣса̃ кор̃ . ѡт̃ нзѣнчан̃ .

пес . мѣца̃ м̃р̃ . дн̃е . в̃з̃ лет̃ з̃рнн̃.

Iscăliți:

стан̃с̃ салѣер̃с̃ . стан̃ прн̃к̃ . станѣса̃ портар̃са̃ . радѣса̃ . . . .

ѡамза лог̃ . etc.

XLV.

1650.

(Collect. Gaster.)

Hrisov de vânzare.

(Butnarești 7158.)

ИДѢКЪ ЕСЪ ВНОРЪ СЪНЪ ПЕТКО УТЪ КЪСТИКЪРЕИИ СЪРНС-АМЪ АЧЕСТА
 АА МІЕСЪ ЗАПИСЪ, КА (СЪ) ФІЯ ДЪ МАРЪ КРЕДИИЦЪ АА МЪНА ФРАТЕ-
 МІЕСЪ ДАНЧСАШЪ ПЕНТРОСЪ КЪСЪ ИАМЪ КЪНДЪСТЪ У ЖЕМЪ(Ъ) ТАТЕ ДЪ
 ПОРОНЪ ДЪ КІЯ . ДЕРЕНТЪ КАНЪ ГАТА ШЪ . ДЪ . ПЕНТРОСЪ КЪ ИУ АА ВЪН-
 ДЪСТЪ ЕСЪ ДЪ А МЪ КЪН(Ъ) РОМЪ, ДЕНАНТЕ А ТЪСТЪРІОРЪ ФРАЦІАНОРЪ, ИИ
 КЪСЪ ЦИРЕ А ТЪСТЪРІОРЪ КИЧИИНОРЪ КЪСЪ СЪ-И ФІЕ АШЪ МОШКА ИИ
 ФЕЧОРНОРЪ АШЪ, КЪЦЪ ДСАМНЕЗЕСЪ И КА ДЪРЪШЪ . ИИ МЪРТЪСРІЯ УА-
 МИИИ КЪШЪ, АНДМ(Ъ) ПОПЪ КАСАІЕ, И ПОПЪ АНДРЕИ, И СТОІАН ДОВРЕ
 ЧЕШЪ, И МОЛДОВЕНСА БРАТЪ ВНОРЪ, ИИ ДИМА . ИИ АА СЪРНСЪ ЕСЪ
 ДСАМНТРОСЪ ГРАМЪ . УТЪ ТЪКЪРГОРИИ . ИИСЪ МАИ . Ё . ДНЕ, ВАКЪТЪ ЗРНИ.

ИИ ПЕНТРОСЪ КРЕДИИЦА НЕ АА ПЪСЪ ДЪЦЕТЕЛЕ.

Iscăliți:

ЕСЪ СТАНЧСА УТЪ КЪКЪРЕИИ . ЕСЪ ВНОРЪ . ЕСЪ МОЛДОВЕНСА

XLVI.

1650.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de rumânie.

(Rusinești 7158.)

† АДЕКЪ(Ъ) ЕСЪ БРАТЪСА УТЪ РЪСНИИИИ . СЪРНС-АМЪ ЗАПИСЪСА МСС (!)
 СЪ ФІЕ ДЪ МАРЪ КРЕДИИЦЪ . АА МЪНА ПОСТЕАНІЕСАШЪ ИУРДАКИ . ФИ-
 ЧОРСА ВНЕТІЕР(НИКСАШЪ)ШЪ ТРОСЪФАНДА . КЪСЪ СЪ СЕ ЦІЕ, КЪ МЪ АА ВЪНЪКЪ-
 ДЪСТЪ ДСАМНЕАШЪ ДЪ КЪН(Ъ) КОСА МЪ . ФЪРЪ НИЧЪ У СНА(Ъ) . ИИ
 КЪСЪ ЦИРЪКЪ ТЪСТЪЛОРЪ ФРАЦІАНОРЪ МЕНЪ, ПРЕ КАНЪ ГАТА . УГЪ . КІ . СЪ-И
 ФІСЪ ДСАМНІЕАШЪ РЪСАМЪНЪ . ИИ КОРОИНОРЪ ДСАМНІЕАШЪ РЪ КЕЧІЕ . Р-
 ПРЕШЪ(Ъ) КЪСЪ АЛАЦІИ МЕЦІЕШЪ ДЪ РЪСНИИИИ . ИИ КЪН(А) МЪ АА ТОК-

лит, фост-аѡ мѡлѡци коари мѡртѡрїе . ши еѡ братѡа иѡнтрѡ
кредниѡа, нѡсѡ-м'ем деѡтѡа, ши неѡлѡнтѡра . ши ам скрне еѡ
нен логѡѡт, ѡт пѡлѡкѡчѡни.

пнс . мѡце . мар . ки дѡн .

еѡ братѡа .

вѡлт ѡрѡнн .

фїсѡнѡц логѡѡт
мѡртѡрїе.

XLVII.

1600—1650.

(Ms. bibl. eccles. St. Nicolai Brasov. Ms. No. 167 qu.)

Кѡнтекѡ (де*) ла крѡчѡнѡ.

Cântec de Crăciun.

Дѡн черю акоум' еѡ винѡ ла вон . ши маре весте споунѡ-
кѡю . ши маре вес(е)лїе вою вестн . дѡн карѡ нннмиле сѡ кор
веселн ;

лѡтѡзн ѡн порѡокѡ микѡ . дѡнїтр'ѡ вѡргѡрѡ (с)аѡ нѡскѡт
вѡлѡ . порѡокѡа аше-н фрѡмос' ши китнт . прѡк вес(е)лїе токмнт ;
акоум аѡ адоус вѡнѡа . каре ла домнѡа аѡ фостѡ гѡтнтѡ .
коум ши вон сѡ трѡнѡи . кѡ еаѡ . ѡ ферикѡчѡне сѡ вѡ ве-
с(е)лнѡи ;

ачеѡта ва фн семнѡл' : ѡка-н кѡл'катѡ . ѡ ѡсле . акол вѡѡ
аѡла пре елѡ . пе чннѡ н роднтѡ черюл' ши пѡлѡнѡто(ул)
ачеѡта н ѡс дѡѡѡ . дѡн невоѡ мѡнѡ(оу)нѡторю . елѡ ва фн слѡ-
вѡзѡтѡрю . дѡн' тотѡ пѡкѡтоул скоѡѡторю .

дешки(де)-те нннмѡ . де веѡи ман винѡ, чел че-н коул-
катѡ . ѡ еслѡ . ачѡла-н вѡзѡнтѡ, чѡлѡ їс фнюл' лѡн дѡѡѡ ;

а вѡлѡмаѡи сѡ не воукоурѡмѡ . кѡ пѡѡторїн сѡ . ѡтрѡмѡ .
сѡ вед(е)мѡ ч'аѡ датѡ дѡѡѡ . дѡн драгѡсте лѡн кѡтрѡ нон ;

родѡторюл' тѡѡѡрѡрѡѡ . кѡче еѡнн аше . ѡ сѡрѡчїе? кѡ т'ан
коулкатѡ прѡк фѡнѡ ѡскѡтѡ . доурѡннѡѡѡ . ѡтре вон ши асннн?

нѡ-н ннмѡѡ . ѡ частѡ лѡумѡ . чнне пре тнне сѡ прїїмасѡѡ .
ноу-н лѡк' кѡлѡшѡрѡ . неѡн лѡгѡнѡ мѡнѡгѡетѡрю ;

ѡїе ѡршѡннѡѡ ши тѡѡтѡ . фѡнѡ ѡскѡт перннѡ мѡлѡе . кѡче
еѡнн тотѡ крѡю фернкатѡ . ѡтѡ акоу кѡт еѡнн сѡрѡкѡ . ѡ

*) Де șters în ms. și la scris de asupra.

доуаче ісѣа мїѣс . драг' дескѣмѣкѣрѣкторюа мїѣс . хс . кино
де-ци фѣ патѣ лннѣ . ꙗ иннамѣ-ми цне [касѣ];

о доуаче wspе ла мїне кїно . де пѣкате-ми ноу те ꙗгрози .
кино ꙗ лѣоунтроу ла слоуга та . ла вае ꙗторкѣгоаре а та ;
ꙗ аскоуносуа инминн . ꙗкїде-те ꙗ секриол' ен . коум сѣ
нѣ те почо зѣднѣа . ꙗ вечи сѣ те почо лѣдѣа ;

ꙗнал'тоуа' черюашн . слакѣ сѣ фне доминѣ(с)н . кѣ ши трѣ-
маче сѣтѣ фїнол' сѣс сѣ фне . нѣлаѣ дескѣмѣкѣрѣктору пѣнѣ ꙗ
вечїе . аминѣ .

Propovedanie în ziua lui Lazăr.

(Fol. 1a — 7a.)

Че нїме нїче-дѣнкѣ-варѣ н'аоу вѣзоуѣ, нїче аоу аоузитѣ,
пѣнтроу ачѣа, юкнїци мїен крїцинн, асѣзїн сѣмтемѣ кемїци
де лазарѣ прїятїноуа лоуї хс . ка сѣ ведемѣ тїаннѣ мнїноу-
нїтѣ, коумѣ ꙗкїсе мортѣ де нїтроу знїе, коум' сѣ арѣтѣ
внѣу де сѣргѣ, фннїдоу поутредѣ ши ꙗпоуцитѣ, коумоу нѣ
поутѣ моартѣ ши идѣ сѣ-лѣ шпрѣкѣкѣ . че фортѣ де гракѣ (де*)
коу коуѣꙗнтоуа лоуї доумнезѣс енн, ка ши манїте ꙗнтрѣгѣ
ши сѣнкѣос . пѣнтр'ача аскоуатацїн . ши повѣста сѣтїен Бѣгїлїн .
коумѣ спѣуїе де ꙗвнїрѣк ашн . знїе ашн : ера оу шмоу варѣ
чнїе, де-л кѣма лазарѣ, днїнтроу врашоу че-л кѣма кнѣанїе . днн
карѣ врашоу ера марїе ши марѣа соуꙗорїлѣ лоу . ши ꙗ вѣкѣме
че сѣ рѣзволн лазарѣ, шрѣ соуꙗорїлѣ лоуї ши тремнїс(к)рѣ ва-
мени ла хс коу ачѣкете коуїнїте, де знїскѣр : долмнї ! лазарѣ
чѣла чѣ те юкѣїе, че пннтр'ачѣ ши тѣсѣ-лѣ ювїцинн, акмоу с'аоу
рѣзволнїтѣ . дѣнн коум тѣмѣдоуїїнн прѣ алїцн, че снмѣтоу ман
стрїннн, ашн кино де тѣмѣдоуїїнн ши прѣ прїятїноуаѣ тѣоу,
прѣ лазарѣ . шрѣ доминѣуа хс знїе : ачастѣ воалѣ ноу естѣ спрѣ
мортѣ, че-н спрѣ слава лоуї дмїзѣоу . ка сѣ се арѣтѣ поутарѣк
лоуї доумнезѣоу прѣ ꙗсноуа . ши дѣкѣа аоуїнн хс кѣ лазарѣ
с'аоу рѣзволнїтѣ, атоуїннн пѣнтрѣкоу аколо ꙗнтр'ачѣа лѣоу че
ера . в . знїе . доуїн'ача знїе оуїннїїчалѣрѣ сѣн : кѣкмаци шрѣ ꙗн
жндоуї . кѣчѣкѣ жндоуїнн, ка нїїе закнїстѣвнїннн (че) ера, кѣоуѣа
прѣ хс сѣ-лѣ оуїннѣ . шрѣ сѣвнн)їїа са фѣоуїннсе дн ꙗ мнїноуїлѣ
лѣрѣ . ши трѣкоуїс(ѣ) де чѣкѣа партрѣ (!) де їурданѣ, оуїнн де ера
манїте де воза (!) ївнн . аколо пѣнтрѣкоу . в . знїе . кѣчѣкѣ ера
ка оу доумнезѣоу де вѣчнїе, ши цїїа кѣ ка моуїнн лазарѣ . пнн-

*) Șters apoi în ms.

тр'ача ащенть ач'кле . в̃ . зиле, ка съ се рнгроане лазьрь ши съ се факь маи мїеноунать менѣне . къ де-л врьѣ фи тьмьдоунтъ дн . р боаль, поуцинь меноуне врьк хи фость; тарь къ чель . р вис дин морци, скнцїе са съ арьть поут'крникь ши бироунторю маре, ши рпьрать морциен . пинтр'ач'ѣ ноу м'ѣрсе наинте де патроу зиле, ка съ ар'кте, къ де аре хи ши . р патроу пьрци съ рьшкнрь троупоул' шмоулоуи д'ѣка моаре . тарь доумзьоу поате съ-ль стрингк тарьши . ртр'оуна, ка ши пре лазьрь . ши зис(ε) тарь оучини(чи)лорь съи : лазьроу, соцоуль построу аоу адоурमितь . ноу зисе к'аоу моурить, че аоу адоурमितь . кьчекь скриптоура, пькьтосоулоуи ши некрединчосоулоуи зиче к'аоу моурить, къ съ доукь . р моунчиле де в'кчи . ши пинтроу къ мергоу . р моунчи ши . р пед'кпекь, зиче к'аоу моурить . къ маи кинне аре хи фость лоуи съ н'аре хи ривниать пре лоумѣ . тар' дерепцнлорь, кьчекь мергоу . р вилеле ши . р виаць де в'ѣчи, ачелора ле зиче домноул' ноуман, к'аоу адоурमितь . пинтр'ача ши хс зиче лоуи лазьрь, ка (!) аоу адоурमितь . ведеци крепнннлор! къ хс зиче морциен, деркпте адоурмире, тар оучиничїи ле пьр'к, къ ле зиче пинтроу адоурмир'к де солмоу . пинтр'ач'к ркспоунснрь : доамне, де ва хи адоурमितь, тар съ ва скола . атоуичи домноула хс д'ѣка кьзоу, къ ноу пречень коувьнтоул' лоуи, ле зисе тар : лазьрь аоу моурить ши мь коукоурь пинтроу вон . ноу мь коукоурь де моарт'к лоуи, кьче к'аоу моурить . че мь коукоурь пинтроу вон оучиничїи мїен, къ веци вед'к чудесн ши веци кр'кде . вед'к-веци кнпоул' рвїерїи л'кле . ши веци кр'кде, къ сїмтоу еоу доумнезьоу, ртроу тоата поу-т'крннкоу . вед'к-веци, коумь ноуман коу оу коувьнтъ ва . р вїе мортоул', ши къ веци адевери, къ еоу . рсоуми пре мине мь вою рвїе . ши глас(8)ль короу аоузи морцин ла зна де аион, ши съ ворь скоула дн . р гропи . пинтроу вон мь коукоурь, оучиничїи мїен, къ кьци вед'к, къ ноу ва съ поатъ шпри гро-ань пре лазарь . вед'к-веци коумоу ноу ва поут'к моарт'к съ ст'к рнанит'к рвци(к)тоурееи л'кле . коукоуроу-мь пинтроу вон, ка съ преч'кпеци, къ ε8 н'амь фость аколо ши цїоу де моарт'к лоуи лазарь . коумоу зисе хс къ н'амь фость аколо? ши домнезьоу, есте не коупринсоу . къ доумнезьоу есте . рн тоатъ лоум'к . оунде-ль каоуци аколо-ль афли . оунде-ль черн аколо-ци дь . къ дмзьоу есте . рн тьтк (!) черюль ши . рн тотъ пьмжннтоуль, . р тоатъ мар'к, . р тоате фаптел'к; . р враше, . р сате . шаре оунде ши . рн че локь вери кьоута пре доумнезьоу, аколо-л вери афла . дарь коумоу зисе хс къ н'аоу фость аколо?

домноуа' ностроу . іс . хс . лоу авоутъ долау фири : ши доумне-
 зискъ ши шмен'кскъ . фост-лоу шмоу депаннъ, ши доумне-
 зкоу депанноу . дечи лоуи доумнезеоу исте токмала сь хне
 .р тотоу локоуаь . шрь шмоулоуи дни часть исте-и токмала :
 аша кьндоу-и ритр'оу локу, шор'к сь ноу хне, шитр'ач'к хс ка
 оу дмзкоу че ера, .ри тотъ локоуаь ера ши .р киноиѣ ши .р
 каса лоуи лазарь ера . ка оу шмоу шрь ачии ноу ера . дечи
 кинѣ хс .р киноиѣ оуиде ера лазарь шорть, де патроу зиле
 .р гроанъ .ргроупатъ . киноиѣ ера анроане де иерсанмъ . ши
 моуащи жидови сь адоунасе, ка с(к) мкигъе пре мароа ши
 пре маріе, шитроу моарт'к фрыциии-сеоу, лоуи лазарь . шрь
 дака сь анроане хс . ши цноу маріе ши сороу-са марта, .р-
 датъ сь скоуларь, ши ширь .ршанг'к лоуи, ши д'ккъ-а' възоурь
 къзоурь ла шичоареле лоуи, де сь .ркинарь . ши коу лакркам
 гркне ши зича : доамне, де-и хи фостъ анче, фрателе ностроу
 и'аре фи моуритъ . че ши акмоу цшмъ, къ шр' кътъ сь ан чаре
 де ла доумнезкоу да-ц-ка цѣ дмзкоу . ши зис(ε) лор хс : .р-
 вне-ва фрате востроу . шрь зис(ε) марта : цшоу доамне, къ ва
 .рине . че атоуичи ва .рвіе, кьндоу ворь .рвіе тоци морцин,
 ла зѣа де шон . гркн ен : еоу сматъ .рвіера ши вѣаца, къ коу
 зиса ма ворь .рвіе тоци морцин чен дни в'кчи, къ коу поу-
 т'кр'к м'к сматоу тоате вѣи, къте-сь .р черю ши пре шкмьнтъ .
 ши чела че ка кр'кде .р мине, скван аре ши моури .р троупоу,
 шрь .р софлетъ ноу сь ва талме . зиче-и хс : зкоу зикъ коу :
 къ чине ва кр'кде .р мине ши .р коушнтел'к м'клае ноу ва
 моури .р в'кчи . шрь зис(ε) . хс : коу адекьр'кть мароо лоу
 моури(т) фрат'клаа ткоу, шр де вери кр'кде .р мине ноу те
 т'кме къ ва фи шорть де тотъ .р моуичии . крзи мароо коу-
 моу-ци зикоу еоу? атоуичи рьсноуиск мароа ши зис(ε) : крзь
 доамне, ши еоу амоу крзоутъ къ ири хс . фѣоаь лоуи доумне-
 зеоу, чела че ан кингъ .р лоуме, ши .ркан пре шкмьнтоу,
 ши ниле ноу те коуноаце . шр доумноуаь хс . д'ккъ възоу пре
 мароа, ши пре маріе шкмьнкндъ . ши тоци къцѣ сь адоунасе
 аколо, сь шцъръ .ритроу синѣ ши зис(ε) : оуиде аци .ргроупатъ
 пре лазарь? ши лоу доарь иѣ цѣа еак гроана лоуи лазарь .
 чела че цшоу ши кьндоу лоу моуритъ? ноу .ртрекь къ доарь
 ноу цше, че шитроу сь-и ар'кте, сь маргъ тоци коу .рисоуа
 сь-аь петр'ккъ пьнъ ла гроанъ, сь вазь чюдеса, че кр'к сь факъ .
 ши д'ка .ритрѣкь оуиде л'аци .ргроупатъ . шрь ии зисеръ : вино
 доамне ши вези . атоуичи хс . лъкркамъ . къчскъ ера шмоу де-
 панноу, ка ши шон коу троупоу шминскоу . шитр'ача лъкркамъ

ши сь шцѣрь пинтроу моа(рт'к) приатиноулоуи скоу лазарь .
 ши д'кка вени ла гроапъ соуспинь ртроу синне ши зисе : лоуащи
 (п)ятра . лоу доарь ноу поу'т'к хс . сь ш ж п'ятра ши сь ш
 рьдиче коу поу'т'кр'к са? поу'т'к свенцие са сь факъ ши ачаста,
 че пинтроу ча ле зисе лорь сь ш рьдиче, ка д'к-и вороу рнтре-
 ва ащи вааменн коузоут-лоу коу шк'и сьн? яр ен сь зикъ : ши
 пшатра коу мьноуриле ностре ш амоу рьднкатъ . ши д'кка
 зис(е) хс сь рьдиче пшатра . ярь мароа гр'ки : доамне, къ ва хи
 рпоуцишь . къ ять снмтоу патроу зиле де кьндоу-и р гроапъ .
 ши ярь зис(е) ен хс : лоу ноу ц-амь зис еоу, къ де вери кр'кде
 вери вед'к слава лоуи доумнезьюу, лоу ноу ц'амь зис, къ еоу
 снмтоу доумнезьюу, ши почю сь рв'ю пре фрателе тьюу, че-и
 рпоуцишь ши де патроу зиле р гроапъ, че ши пре морцини
 чеа че-с морци дн.р в'кчи ши снмтоу ноуман цьрьнь, ши пре
 ачеа почю сь-и рв'ю . ач'кет'к д'кка зис(е) хс . ши д'кка лоуарь
 пшатра, де при гроапъ, атоуиши ши рьдикъ шк'и сьн р соу-
 соу, кьтрь черю . ши зис(е) : моуацкмескоу-ци ц'е пьринте, къ
 мь аскоулаши, къ еоу ц'юу къ де тоте поуруре мь аскоуащи .
 че пентроу ньроадел'к, че стаоу анч'к зшш ачаста, ка сь кр'кзь
 къ м'ан тремис тоу . ши доушь ач'к коу глас маре стрингъ ши
 зис(е) : лазьре, еши афарь! ш мненоуи ши поу'т'кра лоуи доум-
 незьюу! ноу зис(е) : скоаль, саоу рв'е, саоу рьднкъ-те дн р морци .
 че ка ши кьтрь оуи в'оу гр'ки : еши афарь лазаре! ши рдаты
 еши мортоуль рфьшаты престе мьнш ши пр(е)сте пичюаре,
 ши фаца лоуи легаты коу пьнзь соушцире . атоуиши зис(е) лор
 хс : дезлегащи-ль, ши льсащи сь сь доукъ . рши-вь кон коу
 мьноуриле коастрель дезлегащи, сь ноу зичеци апон, къ амоу
 рв'есоу пре алтоуль . моуащи дн р ж'идовни, че ера аколо кре-
 зоурь р хс д'кка вьзоурь ачаста че фькоу хс . дечи токмала
 ачестоуи празникоу де астьзи каре доузить (!), юк'ици крещини .
 рнсь поуциле (!) коувинте ман аскоулати коу тоаць нинма,
 кьт сь лоуащи ши платъ депаниъ де ла доумнезьюу, пин-
 троу троуда вострь . ачестъ лазарь, пре каре рнсь астьзи
 хс . скр'е свта скриптоурь де ель, к'оу фостъ фечорь де фарею
 (I. — рнсею) че л'оу кемать снмонь . ши лоу фостъ драгъ
 лоуи хс фоарте пинтроу вьндяцеле лоуи, ши пинтроу кре-
 динца че ав'к кьтрь хс . ярь жидовни ка неце рен ши за-
 вистничи че ера, д'ккъ вьзоурь, къ пентроу лазарь сь доуча
 моуащи ши кред'к р хс . фькоурь сватоу, сь оучингъ ши пре
 лазарь . ярь ель д'кка принсе де в'кете сватоула лор фоуци,
 ши се доусе р шстровоула кипроулоуи . доуи'ача апостолин

херотонисен-лоуи, де еак съ коукоуракъ ши-а поускръ ꙗскопоу
 .риѣр'о четате че съ кема китеа . аколо и доуек пр(чи)ста,
 .рикъ нкъ ера скенцие са вѣе, де и д'кде оу вышмкитъ; каре
 вышмкитъ фькоуе(е)-ак прета .рискин коу мьноуриле сале .
 .аръ лазаръ д'кка-ак .реісе хс . а . де ан лькоуи .ркеѣци пре
 лоуме . ши ниче-диниур и'лоу рьскъ, адоукидоу-ши аминте
 де амароуак морциен, ши де фрика моуичилоу . ши нимика
 и'лоу споуе дн .ри іадъ . ware хс поу-ак льскъ съ споуе, къчекъ
 снмтоу пр'к .рфрикошате моуичиле іадоулоуи . ware оуи҃та-
 се де фрикъ мара (!) че къзоуе . аръ нон, ѡ грѣшции лоуи хс
 ятъ коу аѣоториоак лоуи хс . амоу трекоутъ .

Propovedanie din Jeremia c. IV, v. 3—4.

(Fol. 8a—9a.)

Проп(о)веданіе ѡт ермїе гл . д . сѣ . г . д . .

Іраци-къ коуѡ ѡгор нос ши нс скьмьнареци .р спни . тьѡ-
 ци-къ .рир'куѡр домиса(с)и ши къ ашьдаци нетьер'к .рир'к-
 цѡрс а нимини костръ; коум мьнїе м'к съ нс съ апризъ ка
 фкоуа, ши съ нс аръ аше, ка съ нс ѡ потъ нме стьнѣе пьнтрѡ
 рьѡтате фантеаѡр костръ.

рченїе.

Пре ѡскрїтоуа домис дсмнѣзъс, кар'к аше де кс кредницъ
 портъ гриже костръ, каре аше де кс грїсре не доженїе пре нон,
 ка съ не феримъ де рьѡтат'к чех киниторе, кар'к неч(е) кьндъ
 нс принтр'аатъ, че пр'к кинел(е) кострѡ не чартъ.

Ксм сингоуѡ сѣнцие-са зиче .ртрѡ ачесташн кап : ермїе . д . кѡ .
 некоуиъ есть дех . . ине(?) мах; пр'к мин'к нс мь кшнокс [нс
 кред мїе], фїн некшин снмтъ ши фьр'к де .рцел(е)ск'ѡр; мьндръ
 снмтъ а фач(е) рьс, аръ а фаче кин'к снмтъ нецинѡри.

Че ѡре че кин'к нанте : сѣ . кѣ . кд . кѣ . кс . кз . кп . . де вою
 къста пьмкитоуа, ятъ къ есть аскрѡ дншертъ ши пѣстїю . аръ
 съ вою къста черюриле, неч ѡ ашмнїк нс ас . де вою къста мш-
 ции, ятъ къ трьмьръ ши тоат'к мьгьриле съ кактескъ; де вою
 къстах, ятъ неч шн ѡм нс есть ши тоат'к наскриле черюриаѡр
 меръ.

Де вою къста, ятъ ачестъ циноут граес есть пѣстїю, ши
 тоате ѡрашел(е) снмтъ здравит'к, пинтрѡ домиса ши пинтрѡ

априндере мьнїен лоуи .: кь аше зиче домноула : пѣстинїиь-ва (!) тоть пьмьнтоула, пинтрь ачеах нѣ ва аге атѣнчи сѣршенїе . дѣпк ачеах ва пакнѣ пьмьнтоула ши сь кор .ртѣнека черюриле де сѣс, кѣм амь грѣнтъ, кѣм амѣ грѣндитъ, неч мѣпѣс пьрѣт рѣс; ши деспрѣк ачеах нѣ мь кою .ртопарче (I. —толорче).

Ише-и де маре априндере мьнїен лѣи дѣмнезъс, кь де трѣи(?) перире лѣкрѣс естк мьнїе лѣ дѣзъс, кьндъ рчене а арде; ши деч грѣмьдескою ман мѣатк лемне але пькателѣр прѣк ах, де ачеах арде ман кѣ марѣк перирѣк.

Ши ман пинтѣк (!) нѣ рчатк де а ардере, де нѣ ш вом нон [нон] стьнѣ кѣ крѣдинѣк дирѣнк (I. —птѣ) кѣ .ртѣрнаре депинѣк, ши коу .рѣнаре виецїен, кѣ сѣспинѣрѣ смеритѣк дела пинѣмь, ши коу рѣгкчюни.

Ичасть мьнїе апринск а лѣ дѣзъс [нон коу маре доурер(е)] .ртѣрѣ ачасть време де акоум ман вьртос снацимь, кь сь апринде спрѣк нон; кь дѣпк чех с'ас апринсѣс вдатъ мьнїе лѣи дѣзъс, кѣ пїатрѣ поучось, чех .рѣпцїтѣ а пькателѣр; дѣпк ачеах фортѣк с'ас льцитѣ ши с'ас ньлицатѣ парѣ маре.

XLVIII.

с. 1650.

(Letopisețul Nicolae Kostin Ms. Gaster începutul sec. XVIII, folio 234 foî paginate; fol. 229—232. cf. Ms. bibl. centr. No. 24 începutul sec. XVIII, fol. 120b—123b Letopisețele Țării Moldovei ed. M. Kogălniceanu, I, Iași 1852. Apend. IX, p. 55 urm.)

Гиміиѣн дѣскалда.

Originea lui Despot Vodă.

Пентрь ачѣста Деспот водѣ, де ѣнде с'ас нѣждѣрѣтѣс нїи .р че кпн ш-ѣс скѣс нѣме де дѣмнїе.

Пентрь дѣмнїѣ ачѣстѣи Дїспот водѣ, лѣктопїсецѣла чел молдѣвѣнескѣс фѣартѣ пре скѣрт скрїе . кь нѣмай чїи арѣтѣ кѣм лѣ венїтѣс Дїспот дин цара лѣшѣскѣ кѣс вѣсте стрѣїнѣк, ши с'ас локїтѣс Пѣнѣандрѣс водѣ, (ла Первїе, ши лѣ впрѣнтѣс пре Пѣнѣандрѣс водѣ) ши л'ѣс гвнїтѣс пѣнѣк ла Хѣшїи, ши дѣкчїи с'ѣс .ртѣрѣс ла Пїшїи, ѣнде лѣс четїтѣс влѣдїчїи мѣлїтѣка де домнїе, ши лѣс нѣс нѣме : ншн' водѣ, ши арѣтѣ кѣкїи лїи лѣ дѣмнїтѣс; іар де лѣкрѣриле ши рѣзколѣле ачѣстѣѣ, че с'ас

нострѣ мѣри, шѣ авѣркѣ лѣи тоатѣ пре мѣнѣле ноастрѣ рѣмѣсѣ ; шѣ патѣ кѣмѣ-и шенѣкюл ла ачѣста лѣк, кѣ дѣка моарѣ шмѣл, шѣ нѣ ва авѣ фѣчѣрѣ, сѣл алтѣ рѣдѣ, лѣ рѣмѣшнѣца мѣртѣлѣи жѣдекѣтѣрѣи тоатѣ ; шѣ акѣм дѣ вѣр шѣлнчѣ дѣ мѣартѣ лѣи Дѣспѣт, вѣр вѣнѣ дѣ вѣр лѣ (л. лѣа) тоатѣ авѣ-цѣа стѣпѣнѣс-нострѣ, шѣ нѣи вѣм рѣмѣнѣ кѣ нимѣка . лѣр дѣ вѣц вѣрѣ, сѣ мѣ акѣлѣац пре минѣ, шѣ сѣ фѣачѣ кѣм вѣю зѣчѣ ѣс, нѣи фѣркѣ грѣжѣ вѣм фѣи дѣнтр'акѣлѣ, шѣ авѣцѣа стѣпѣнѣс-нострѣ нѣи ѡ вѣм шѣживѣнѣ, нѣмѣлн сѣ прѣимѣнѣи шѣ кѣвѣнт чѣ вѣ вѣю зѣчѣ : ка сѣ мѣ мѣртѣрѣнѣнѣи кѣтрѣ тѣи, кѣ сѣнтѣ непѣтѣ лѣи Дѣспѣт, шѣ Дѣспѣт лѣ мѣрѣтѣ шѣ авѣцѣа лѣи пре мѣна мѣ лѣ рѣмѣс ; шѣ сѣ мѣ пѣрѣнѣ ла жѣдекѣтѣрѣи, кѣм нѣ вѣю сѣ вѣ пѣтѣѣкѣс шѣмѣрѣнѣле, кѣ ѣи нѣ цѣс кѣ Бѣсн-ликѣ непѣтѣл лѣи лѣ перѣтѣ ла рѣзѣвѣю ; чѣи вѣзѣнѣдѣ ѣи, кѣ мѣ мѣртѣрѣнѣнѣи, кѣ сѣнт непѣтѣ лѣи Дѣспѣт шѣ мѣ пѣрѣнѣнѣи пѣнтрѣ шѣмѣрѣе, вѣр крѣдѣ кѣ адевѣратѣ, кѣ сѣнт непѣт лѣи Дѣспѣт шѣ нѣ вѣр лѣа авѣцѣа стѣпѣнѣс-нострѣ ; чѣ-мѣи вѣр зѣчѣ, сѣ вѣ пѣтѣѣкѣс шѣмѣрѣнѣле . дѣчѣи вѣм лѣпѣрѣнѣи тоатѣ авѣцѣа дѣн прѣнѣнѣ, шѣ ѣс вѣи лѣса сѣ лѣац вѣи тѣт чѣ ва фѣи, нѣмѣлн мѣе сѣ-мѣи дац катастѣишнѣе шѣ записнѣле, кѣтѣ сѣнтѣ тоатѣ, шѣ чѣка бѣнн дѣ кѣлтѣлѣлѣ, кѣтѣ вѣ вѣнѣ лѣдѣрѣа вѣи . кѣ вѣмѣ нѣ сѣнт бѣнѣ дѣ нимѣка ачѣлѣ хѣртѣи, нѣчѣи вѣ сѣнт нѣчѣи дѣ ѡ трѣкѣ, шѣ дѣчѣи нѣ вѣм рѣшкѣрѣа кѣрнѣле лѣкѣтрѣа лѣ ва лѣдѣрѣптѣа дѣмѣзѣс . ѣи кѣ тѣи прѣимѣрѣ ачѣкѣтѣ кѣвѣнѣтѣ, шѣи нѣ сѣ жѣрѣрѣкѣ, кѣм нѣ нѣмѣлн лѣнѣнѣнтѣ жѣдекѣтѣрѣилѣор, сѣл кѣтрѣ алицн ѡмѣнѣи, чѣ шѣ пѣнтр'алѣтѣ цѣрѣи кѣ-л вѣр мѣртѣ-рѣнѣи кѣм ѣастѣ Бѣснлнк(ѣ) непѣтѣл лѣи Дѣспѣт . ашѣ, мѣмѣрѣш-гѣнѣдѣи лѣтр'ачѣста кнѣи Хѣракѣл, тоѣарѣшнѣи сѣи лѣ мѣрѣс ла жѣдекѣтѣрѣи, дѣ л'лѣ пѣрѣкѣтѣ, кѣм лѣ шѣрѣкѣрѣ ѣл-шѣмѣрѣнѣле, шѣ ѣл лѣ тоатѣ авѣркѣ шнѣнѣ-сѣс, рѣгѣнѣдѣ-сѣ, ка сѣи нѣ порѣнѣчѣскѣ, сѣ лѣ пѣтѣкѣкѣ шѣмѣрѣнѣле . шѣи ашѣ лѣ фѣкѣт, кѣ дѣн(ѣ) чѣ л'лѣ мѣртѣрѣнѣнѣтѣ, кѣм лѣ лѣ вѣцѣатѣ ѣл, порѣнѣчнѣдѣи-(ѣ) сѣ лѣ пѣтѣкѣкѣ шѣмѣрѣнѣле, лѣ лѣпѣрѣнѣтѣ тоатѣ авѣцѣа лѣи Дѣспѣт, шѣи ѣл лѣ ашѣкѣтѣс катастѣишнѣе шѣ записнѣле, лѣтрѣ кѣрѣ лѣ фѣкѣтѣс шѣи дѣрѣкѣе, хрѣсѣаѣ дѣ дѣмнѣе лѣи Бѣснлнкѣ, непѣтѣл лѣи Дѣспѣтѣс, кѣрнѣле перѣсѣ ла рѣзѣвѣю ; шѣи лѣ лѣатѣ шѣи дѣн бѣнн ѡарѣ-чѣ, ка сѣи фѣе дѣ кѣлтѣлѣлѣ, шѣ лѣпрѣнѣнѣдѣи нѣмѣлѣ тѣѡарѣшнѣи сѣи, лѣс знѣ : Хѣрѣкѣл Бѣсн(лн)кѣс непѣтѣл лѣи Дѣ-спѣт, лѣснѣдѣ нѣмѣлѣ чѣлѣлѣ, чѣ перѣсѣ ла рѣзѣвѣю .

тѣлѣ сѣлѣ . сирѣ кѣрѣ аскрѣ рѣг прѣ дмнѣтѣс сѣ-ц д'к кѣрѣт кѣн,
сѣ паннѣрѣн дѣсврѣшнт' аскрѣа ачѣста, четинд шн аскѣатжндѣ
кѣ сѣнѣтѣтѣ . амнѣк .

ДЕ БИНЕ КОИТО́РЮ ЮРИ́ТСАШ ЧЕТИТО́РЮ.

Парѣа граматик.

Legenda proroculi Jeremia. (Fol. 65 b—66 b. *)

Пѣтрѣс Іерѣлѣм, шн пѣтрѣс Іеремїа прѣрок, шн пѣтрѣс Парсѣх
шн Яремелѣх.

Шн ешнд Іеремїа дѣла' мнѣрѣтѣса, ир ас рченст а пакнѣе
шн а тжнѣш Іерѣлѣмѣса, ирѣ дмнѣтѣс ас знс кѣтрѣ Ермнѣа:
Іеремїѡ! сѣ те сколи шн сѣ-ц дн счѣнїчїй т'кїй, прѣ Парсѣх шн
прѣ Яремелѣх шѣрѣїй мїей, шн сѣ шн ден четѣт'к Іерѣлѣмѣсаш,
кѣ вою сѣ ѡ потѣп'кѣкѣ, пѣтрѣс пѣкѣтелѣ норѣдѣсаш че лѣкѣ-
ѣскѣ рѣтр'жнѣса; шн с(ѣ) нѣ зѣкѣвѣїш, че сѣ те грнжѣїш маї
кѣрѣнд, сѣ шн афѣрѣк, пѣнѣ нѣ сосѣкнѣ нѣт'ѣрѣк ѣлѣденлор,
[шн сѣ вор лѣсдѣ, кѣ ѡ ас докѣнднт кѣ нѣт'ѣрѣк шн кѣ тѣрїа
лор]**). шн сѣ нѣ те кѣшрїнѣтѣ шн прѣ тїнѣ сѣ нїей кѣ джншїй . шн
знсѣк Іеремїа прѣрок(ѣа): доамнѣ! иртѣ-мѣ сѣ грѣѣскѣ кѣтрѣ
тїнѣ . шн-ї зѣс(ѣ) дмнѣтѣс: грѣдїѣ . знс-ас Іеремїа : дмнѣ! в'ѣсѣ
кѣ вїй да четѣт'к ачѣста прѣ мѣнѣсаѣ ѣлѣденлор, шн сѣ вор
лѣсдѣ кѣ ѡ ас докѣнднт, кѣ тѣрїа лор . че маї бннѣ сѣ-ї фѣчїй
потѣп сѣнїчїа та сжнѣср, ка сѣ нѣ сѣ лѣсдѣ еї кѣ тѣрїа лор .
ир дмнѣтѣс ас знс кѣтрѣ Іеремїа : Іеремїѣ, сѣрѣсдѣѣ дѣ шн маї
кѣрѣнд афѣр(ѣ)! ир ѣлѣденн нѣ сѣ вор лѣсдѣ; кѣ пѣнѣ нѣ
вою дѣшкїдѣ ѣс норѣнѣ чет'їцїн, еї нѣ вор (нѣ)т'к рѣтра.

Ирѣ Іеремїа ас мѣрѣс ла Парсѣх шн ла Яремелѣх, шн не
мнѣк нѣ врс сѣ снѣ аш Яремелѣх, пѣтрѣс кѣ ера фрнѣкѣс, че
нѣман аш Парсѣх ас енсѣ . шн асжнд Іеремїа прѣ Парсѣх ас
рѣтрѣтѣ р кѣсѣрѣка Снѣнѣсаш, че ера фѣкѣстѣ дѣ Солѣмон
рѣѣрѣт . шн рѣтрѣндѣ Іеремїа шн Парсѣх ас фѣкѣст рѣгѣ кѣтрѣ
дмнѣтѣс шн пѣжнѣсѣрѣк мѣатѣ, шн жѣлїрѣк сѣнїтѣса Снѣн, шн
тѣт Іерѣлѣмѣсѣк.

Ирѣ кжндѣ фѣс р ѣс чѣсѣрн дѣ нѣантѣ, кѣм фѣс кѣжнѣтѣса
аш дмнѣтѣс, вѣнїт-ас Іеремїа шн кѣ Парсѣх ла зїдїѡлѣ чет'їцїй,
шн асїрѣк глѣсѣрн мѣатѣ дѣ еѣчнѣмѣ шн кѣсѣсѣрѣк рѣѣрн погѣ-
рѣндѣс-сѣ ден чѣрїѡ, кѣ фѣкѣлїй апрннѣсѣ амжн(ѣ), шн стѣтѣсѣрѣк

*) cf. 1682.

**) ditografiat de mai jos.

пре зидюриле чет'кций . ши въсждъ Iереміа ши кс Барсх, пре
 рцери погоржд кс ф'ккайн пре зидюри, ас рченст амждон а
 пажне кс амар, ши снскр'к амкндон : доамне! ведем, ши
 кр'кдем ксржнт'са т'кс, че ан снс: кк нс вор ав'к ей ниче ш
 нст'кре, с'к а четат'к Iерсаімсасй пе м'кна в'р'кжмашилор,
 п'кн'к нс вей дешкиде пориале, пентр'с п'кк'ателе ноастре . ши
 с'исе дмн'с'кс : Iереміа! т'с с'к ай пре тот' нор'одса м'ес, пре Із-
 ранаат'кни, ши с'к мерци кс д'жншій . р р'овіе ла Бавилши, ши
 с'к-й м'жн'гжй кс ксв'инте в'дне, адс'кжндс-ле ам'инте, кк іар'к-й
 вою м'жн'гжа, ши кс в'р'кме р'й вою м'жнт'сй ден р'овіе . с'исе-ас
 Iереміа : доамне! че вою ф'аче пентр'с вешминтеле, ши удоар'кле
 ч'кле сквмпе а сфнт'сасй С'ішн? с'к ле дай, с'исе дмн'с'кс, тоате
 р п'кмжнт, ши с'к с'ичи аш'к : аск'д'т'ъ нем'инте де ксв'жнт'с'к
 л'сй дмн'с'кс, челсй че т'ас аш'кс'ат престе ане, с'к-ци ф'іе аминте
 ши с'к п'з'кцин ач'кете удоар'к ши вешминте а сф'нте к'асей
 л'сй дмн'с'кс . ши с'исе Iереміа : д'мне! д'ар'к к'енле кес'креч'и че ле
 вою ф'аче? с'к ле ай, с'исе дмн'с'кс, ши с'к ле ар'сн'чи спре соаре,
 ши с(к) с'ичи : с'к ле ай т'с соаре асв'ра та, ач'кете к'ей ши фо-
 арте с'к-ци ф'іе ам'инте, п'кн'к кжнд те ва р'трева дмн'с'кс пентр'с
 д'жн'с'кле . ши іар'к с'исе Iереміе пророк : доамне! че вою ф'аче л'сй
 Явемилех кр'единч'осасй м'ес, к'ареле м'ас с'асж'ит' кс дрепт'ате,
 ши м'ас скос ден гроапа ч'к ад'жн'к'к а в'аменнашр челор морци,
 че м'ас фост к'в'ат' Седекіе р'п'рат? кк нс ме'р х'и р'оа с'к в'ас'к
 пер'ир'к Iерсаімсасй, кк іасте шм ф'оарте ф'рикос . с'исе-ас дмн'с'кс :
 с'к-а т'рем'ици кс ш кошниц'к ла кіа Ягр'іпей . іар'к де те ва р'трева
 ч'инев'а, с'к с'ич'к, кк л'ай т'риамс с'к ад'к'к смок'іне дела кіа
 Ягр'іпей . ши де-ц ва с'иче ч'инев'а : че-ц' с'жнт в'дне смок'інеде?
 іар'к т'с с'к с'ичи, кк аш'а ас с'исе дмн'с'кс : де смок'інеде че ва
 ад'с'че ел, вей с'к дай нор'одсасй к'р'шр вор ф'и бол'нави, ши
 кжт' вор м'жн'ка де ач'кле смок'іне, р'дат'к с'к вор т'км'в'д'сй .
 ши дак(т) ва мерце-ла кіа Ягр'іпей, ес р'ла вою адор'ми аколо,
 п'кн'к че с'к ва р'тоарче нор'одса ден р'овіе, дела Бавилши .
 іар'к Iереміа пророк д'сп'к ксв'жн'т'с'к л'сй дмн'с'кс, ас р'трат
 р С'ішн, ши ас л'с'ат' удоар'кле ши вешнт'еле, адек'к сфнт'с'к
 кн'свт, кс сфнтеле л'кспешн, кареле л'ас дат дмн'с'кс л'сй
 М'онсн р м'шнтеле Синае, ши сфнт'с'к престол ч'ел'к де м'сат
 пр'ец'к, ши сфнт'с'к св'кциник, ши ле д'к'де тоате п'кмжнт'сасй
 с'к ле поарте де гр'іже . іар'к адоа с'и р'к'с'кр'ит'са соарелсй,
 л'сжнд Iереміа к'енле свнт'сасй С'ішн л'ас ар'сн'кат спре соаре .
 ши с'ис'к к'ятр'к Явемелех : с'к мерци п'кн'к ла кіа Ягр'іпей, с'к
 ад'с'чи см'ок'іне . іар Явемелех р'трев'к, де че т'риав'к-ц с'жнт смо-

Стѣтъ ꙗꙗратъ свѣта(н) Ѡсман . ачѣста ера юте ши
порнитъ фѣартѣ, цѣнндѣ ши лѣкрѣа тѣре, ши пре еннчари цинѣ
фѣартѣ скѣртѣ ши тѣре, ши пентрѣ ачѣа съ рѣдикарѣ ши л'ас
шморжт . де ачѣста ꙗꙗратъ съ поминѣще ꙗ истѣриѣ де дом-
нѣй цѣрѣй Молдѣвей, къ ас винт асѣпра цѣрѣй лѣшѣй,
ши погоржндѣ-съ ши Лѣшѣй пѣнѣ ла Хотин, аколо съ тѣвѣ-
рѣрѣ пѣнѣ а сосѣ Тѣрѣн . ши дѣнд рѣзѣбѣю Лѣшилор, нѣ-н пѣ-
тѣрѣ довѣндѣ, къ ера ꙗꙗнш ꙗ шанѣри . ши пре ѣрамъ съ ꙗ-
пѣкарѣ ши съ ꙗтоарѣрѣ чинш ла цара са . ши с'ас прилежит
винѣрѣ ачѣлш ꙗꙗрат, прин цара ноастрѣ Молдова, кънд дом-
нѣя Плѣѣандрѣ водѣ Нлѣш, ꙗ анѣн ꙗрл, прекѣм скрѣе лѣто-
писѣцѣа цѣрѣй Молдѣвей . дѣнѣ че ас шморжт еннчарѣй пре
сѣлан Ѡсман, рѣдикарѣ ꙗꙗратъ пе фратѣ-съ пре сѣлан
Мѣстафа ал доале рѣнд ши ас ꙗꙗрѣцит . д . анн.

Сѣлан Мѣрат.

ꙗꙗꙗꙗ анѣ дѣла ꙗꙗ стѣтъ ꙗꙗратъ сѣлан Мѣрат, фѣчо-
рѣлѣ лѣй сѣлан ꙗꙗмат . ачѣста ера бѣн ши витѣз мѣре, ла
цѣдѣцѣ дирѣтѣ, юбитѣрю де креѣнини . тарѣ рѣзѣоале, ши
витежѣиле лѣй, ч'ас фѣкѣтъ ши къте четѣци ас довѣндит,
алес кънд ас мерѣ ла Бавилшн четѣтѣ чѣ мѣре, ши ꙗ лѣме
кѣтитѣ, ши кѣт сѣнѣе с'ас вѣрсат, ал лѣсат съ скрѣе алци
лѣтописѣци; тар ноѣ ам фѣкѣтъ кѣнѣцѣлѣ лѣтописѣцѣлш но-
стрѣ, аѣче ла ꙗꙗрѣцѣа ачѣстѣн ꙗꙗратъ бѣн ши дѣстонник,
сѣланѣ Мѣратъ.

ꙗꙗꙗꙗ лѣй дѣмѣсъ слѣвѣ, чинѣте ши ꙗꙗнѣчѣне ꙗ вѣчин
кѣчилорѣ . аминѣ.

L.

1651.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de răscumpărare.

(Jași 7159.)

† адеж нон костантин чоꙗлѣ спѣтар мѣри . ши накѣа
комис мѣри . ши ꙗꙗтрашко чоꙗлѣ столник мѣри . скрѣем ши

дѣм цинре, кѣ часть скрисоаре а ноастрѣ . кѣм аѣ винитъ фн-
нанитѣк ноастрѣ четѣ ѡм, анѣм(ѣ) андроникъ кѣ сорориле сали,
соломѣа ши вѣркара ши ѣн фрате а лор накса, пентрѣ ѡ па-
гѣк(ѣ) че аѣ фѣкѣт андроникъ кѣ соціале сали, наксаѣн зенрѣн
кѣнд кѣ къзачѣн . ши аѣ принсе де фаѣн ѣнѣате ла дѣнѣн,
доѡ кѣне де арѣнтѣ ши шкѣпте-зѣн де лен . дѣн ѡѣ пѣрѣт
накса зенрѣк ла мѣрѣа-са кодѣ . ши ѡѣ датъ платинѣн, ши ѡѣ
пѣс ла фнкисоари . дѣн кѣ алѣ н'аѣ авѣт кѣ че пакѣн, че аѣ
дат а лор парѣн де ѡчнн(ѣ), днн сат днн дѣрмѣнѣн ѡѣмѣ-
тате . ши днн сат днн крѡѣнѣн (!) а патра парѣе . ши днн сат
днн кичера а патра парѣе парѣк аѣн, ши сѣрориле аѣн че скрѣе
ман сѣс, аѣ датъ пѣрѣнн лор, пентрѣ фрате-сѣс, ка сѣ-н юшѣ-
рѣзе днн неѡе че аѣ авѣт . ши еѣ тѣѣтѣа армаш, ѡм датъ ши
ѡм словозѣт днн кисоари не кѣкѣнтѣа мѣрѣн сали аѣн кодѣ,
пѣнѣ сѣ ка принде ши соѣѣа аѣн, гангорашко бокен . дѣн нон
дѣка-м вѣзѣт кѣ аѣ винитъ фннанитѣк ноастрѣ, ши с'аѣ токмитъ
де аѣ датъ аѣѣле пѣрѣн де ѡчнн . ам фѣкѣт наксаѣн зенрѣн
аѣѣетѣ скрисоари, ка сѣ-н хѣе де крѣдннѣк, ши сѣ-н фак(ѣ) ши
дѣрѣсѣ домнѣнн . ѡр пентрѣ крѣдннѣа, нон ам искѣнтъ, ши
ам пѣс пѣчнннн ка с(ѣ) сѣ ѡѣе . ѣ ѡе ѡтъ зрѣн . юа . ѡ . дѣн .

LI.

1651.

(Collect. Acad. Rom.)

Schimbare de moșii.

(Jasă 7159.)

Нѣкѣ еѣ геѡргѣе мареле пѣха(р)ннѣ, скрѣѣ ши мѣртѣсрнсеѣсѣ,
кѣ четъ заннѣ ла мѣѣс . кѣм м'ам токмитъ, кѣ дѣмнѣаѣн, кѣ
грнгорашко прѣжесѣа, медеаннѣкрѣа чел маре, ши ам фѣкѣт
скнмѣкѣтѣрѣ фнтрѣ нон де ѣнѣк ѡѡн ноастрѣ, кѣ але ноастрѣ
днрѣпте ѡчннѣ ши кѣмнѣрѣтѣсрн . ши ѡм датъ еѣ дѣмнѣале
прѣжесѣаѣн мѣдннѣрѣа, але мѣле днрѣпте ѡчннѣ ши кѣм-
нѣрѣтѣсрн, ѡѣмѣтате де сат де томиѣнн, че ѡете ф цннѣтѣа
хѣрѣаѣаѣн, ши а треѡ парѣе де сат де кѣсканнѣ, че ѡете ла
цннѣтѣа рѡманѣаѣн . кѡ (!) лѡкѣа де хѣнѣке (l. хѣлѣнѣке) ши де
мѡрн, ши кѣ тѡтъ веннтѣа . ѡрѣ дѣмнѣаѣн мѡѣ датъ мѣе скнмѣкѣ-

кѣтсѣй дѣ дѣстоиникѣ ѡсѣлѣнѣ, шѣ дѣ трѣкѣж . рѣтѣю дѣ дѣ-
стоиничѣа шѣ лѣсѣа ѡсѣлѣнѣй.

Пѣвелѣ аѣстѣкѣ рѣ аѣбѣаѡ кѣрте аа тѣмооѣн глаѡв . г .
сѣ . зѣ . чѣ зѣче грѣкѣндѣ дѣспрѣ тѣбѣтѣж скрѣптѣсѣра сѣнтѣж а лѣѡѣн
нѣбѣаѡ : тѣбѣтѣж скрѣптѣсѣра дѣ дѣмнѣсѣсѣй рѣсѣсѣлѣатѣж, шѣй дѣ
фѣлѣбѣскѣ спрѣ рѣвѣцѣкѣтѣсѣрѣж, спрѣ чѣртѣаре, спрѣ дожѣнѣж, шѣй спрѣ
рѣвѣцѣкѣтѣсѣрѣж кѣрѣкѣй . р . дѣрѣнтѣатѣ . маѣн кѣртѣбѣскѣ кѣ пѣнтрѣс
рѣкѣдѣара скрѣптѣсѣрѣаѡр, нѣдѣкѣжде сѣкѣ аѡвѣм . кор . глаѡв . ѣ . сѣ .
д . ачѣсѣтѣа тѣбѣтѣ кѣдѣ аѣдѣкѣр сѣкѣ пот зѣче дѣспрѣ ѡсѣлѣнѣй . кѣ
ѡсѣлѣнѣй аѣстѣе рѣсѣсѣлѣатѣж дѣ дѣхѣсѣлѣкѣ сѣнтѣкѣ, пѣнтрѣс ачѣкѣаѣй
кѣрте сѣнтѣж ; оѡна дѣн кѣрѣциѣаѣ сѣнтѣе а лѣѡѣнѣй вѣкѣй, шѣй дѣ
фѣлѣбѣскѣ спрѣ рѣтѣрѣара крѣдѣнѣцѣй крѣцинѣиѣри . кѣм сѣкѣ аратѣж
дѣнтрѣачѣсѣтѣа, кѣкѣ хѣ шѣ аѣсѣлѣнѣй аѣй аѣдѣкѣкѣ мѣртѣсѣрѣй мѣлатѣ,
дѣспрѣ мѣлатѣ аѣкѣрѣри, дѣн ѡсѣлѣнѣй рѣтрѣс лѣѡѣа нѣбѣаѡ . хѣ
вѣрѣндѣ сѣкѣ аратѣе кѣ мѣсѣа нѣнѣ нѣмаѣн фѣѡа аѣн дѣдѣ, аѣдѣсѣе кѣ-
вѣнтѣеаѣ аѣн дѣдѣ рѣнѣнтѣе, кѣрѣеаѣ сѣкрѣсѣе . р . ѡсѣлѣнѣй : рѣ . сѣ . а :
зѣсѣе дѣмнѣсѣа дѣмнѣсѣаѣй мѣсѣсѣ нѣ рѣбѣча . р . кѣрѣе кѣвѣнтѣеаѣ(ѣ) кѣкѣмѣж
прѣ хѣ . кѣкѣй дѣмнѣсѣаѣ аѣй дѣвѣдѣ ; маѡ . вѣ . сѣ . мѣ .

Ирѣж дѣнѣж рѣвѣара аѣй хѣ . вѣрѣндѣ а арѣтѣа оѡчѣнѣнѣаѡрѣ
сѣкѣй, кѣ мѣсѣсѣй нѣ сѣасѣ кѣзѣтѣкѣ а кѣнѣнѣй, шѣй а рѣвѣа дѣнѣ мѣрѣци
а . г . зѣ, шѣй а рѣпѣкѣвѣдѣнѣй . р . нѣмѣеаѣ аѣй, пѣкѣнѣнѣца шѣй ерѣтѣ-
чѣнѣа пѣкѣатѣеаѡр тѣсѣсѣрѣаѡр аѣмѣнѣаѡрѣ, аѣдѣчѣ мѣртѣсѣрѣнѣ нѣ нѣ-
маѣн дѣлѣа Мѣнѣсѣнѣ шѣй дѣла рѣрѣчѣнѣ, чѣ шѣй дѣнѣ ѡсѣлѣнѣй . аѣнѣж-
дѣрѣа шѣй аѣсѣлѣнѣй мѣртѣсѣрѣнѣсѣеѣкѣ дѣнѣ ѡсѣлѣнѣй . Пѣтрѣс аѣсѣлѣкѣ . р .
рѣпѣкѣвѣдѣнѣнѣаѣ аѣй дѣнѣ рѣтѣкѣй, кѣрѣа фѣкѣсѣ . р . Иѣрѣсѣлѣнѣм . р . сѣа дѣ
рѣсѣаѣнѣнѣ, кѣтрѣж мѣсѣаѣнѣа Жѣдѣвѣнѣаѡрѣ, вѣрѣндѣ а арѣтѣа кѣкѣ
ѣсѣ . рѣе кѣрѣеаѣа рѣсѣтѣнѣнѣрѣж аѣстѣе хѣ . аѣсѣ мѣсѣаѣ . аѣдѣсѣе дѣнѣ еѣ,
ѡсѣлѣнѣй . сѣ . г . аѣ . р . кѣрѣеаѣ рѣрѣчѣкѣрѣе дѣспрѣ рѣвѣара аѣй хѣ .
р . дѣкѣнѣ . вѣ . сѣ . кѣ . шѣй ирѣж Пѣтрѣс вѣрѣндѣ а рѣнтѣрѣнѣй Іѣтѣкѣнѣнѣ
рѣ крѣдѣнѣца аѣй хѣ, кѣрѣнѣ ерѣа атѣнѣнѣнѣ рѣнѣкѣираѣцѣ . р . Пѣнтѣкѣ . р .
Гѣлаѣцѣаѣ, р . Кѣнѣаѣдѣкѣаѣ . р . Иѣсѣаѣ, шѣй . р . Иѣвѣоѣнѣаѣ : рѣтрѣаѣтѣ рѣрѣчѣй
кѣрѣеаѣ аѣдѣчѣ дѣспрѣ хѣ, аѣдѣчѣ кѣвѣнтѣе дѣнѣ ѡсѣлѣнѣй : рѣзѣ . сѣ . вѣ .
оѡнѣдѣ зѣчѣ(ѣ) : пѣатѣра кѣрѣаѣ нѣ ѡ сѣкѣотѣрѣж зѣдѣнтѣбѣрѣнѣ, ачѣсѣтѣа фѣсѣ
кѣнѣсѣаѣ оѡнѣнѣаѣнѣй . кѣрѣе кѣвѣнѣнтѣе хѣ . иѣнѣнѣдѣ кѣ сѣкѣ сѣкрѣсѣе дѣспрѣ
еаѣ, аѣ аѣдѣсѣе рѣнѣнѣнтѣа пѣпѣнѣаѡрѣ шѣй кѣтрѣрѣнѣнѣаѡрѣ, мѣ . кѣ . мѣ .
Пѣвелѣ аѣсѣлѣкѣ, аѣнѣждѣрѣа . р . Иѣнтѣѡхѣаѣ, пѣвѣстѣнѣдѣ . р . сѣнѣаѣгѣѡѣа
Жѣдѣвѣнѣаѡрѣ, вѣрѣ сѣкѣ аратѣе кѣкѣ ѣсѣ . кѣрѣеаѣ аѣсѣ фѣбѣтѣ рѣсѣтѣнѣнѣнтѣ
рѣ Иѣрѣсѣлѣнѣм аѣстѣе хѣ, аѣсѣ мѣсѣаѣ, аѣдѣчѣ мѣртѣсѣрѣе дѣнѣ . вѣ . ѡсѣлѣнѣй .
сѣ . з . зѣнѣкѣнѣдѣкѣ : фѣѡаѣкѣ мѣсѣсѣ иѣнѣ тѣсѣ, ѣсѣ аѣстѣжзѣнѣ тѣ нѣкѣсѣѡ ;
шѣй дѣнѣ еѣ ѡсѣлѣнѣй . сѣ . г . зѣчѣе : нѣ вѣрѣнѣ дѣа сѣнѣтѣсѣаѣкѣ тѣкѣсѣ сѣкѣ вѣзѣж
нѣстрѣиѣнѣе . ирѣжшѣ Пѣрѣеаѣ вѣрѣндѣ сѣкѣ аратѣе, кѣкѣ ѡмѣсѣаѣ сѣкѣ

рдеркѣитѣ рнаннта лшѣ дмнзѣс, ден кредѣнѣцѣ . аддче рна-
нѣте ксвѣнѣтеле лшѣ двѣдѣ, ден џал . ла . сѣ . в . динтрѣчѣстѣ
ден тоатѣ, поатѣ ведѣл сѣвѣн чѣне, кѣ ѣс . шѣ апсѣн лшѣ ас
цинѣтѣ џалтѣра, скриптѣрѣ сѣнтѣ.

Psalm 18. (Fol. 30a—31a.)

џаломѣ двѣдѣ шѣ

Ксвѣнѣтѣсѣ лшѣ двѣдѣ дѣтѣ май мѣрѣлшѣ кѣнтѣторѣлорѣ.

1. Чѣрюриле спѣнѣ слѣва лшѣ дмнзѣс, шѣ фѣнѣтѣсѣ мѣнѣлорѣ
лшѣ вѣстѣкѣе тѣрѣе. 2. Сѣа зѣлеен нзѣвѣкѣнѣкѣе кѣкѣнѣтѣ, шѣ ноапѣтѣ
нопѣнѣе спѣне рцѣлепѣчюне. 3. Нѣ-ѣ глѣсѣ нѣчи ксвѣнѣте, оуѣде сѣ нѣ
сѣ лѣзѣ глѣсѣсѣ лорѣ. 4. Спрѣтѣтѣ пѣмѣкѣитѣсѣ ешѣ вѣкѣтѣ лѣркѣ*),
шѣ пѣнѣ р марцинѣле лѣмѣей грѣрюриле лѣркѣ, пѣсе сѣарѣлшѣ корѣтѣ
ртрѣ але. 5. Шѣ елѣ кѣ оуѣнѣ мѣре ешѣнѣдѣ днѣ кѣмѣра сѣ, вѣ-
кѣрѣ-се ка оуѣнѣ пѣтѣкрѣнѣкѣ, алѣрѣгѣнѣдѣ ртрѣ кѣлѣ сѣ. 6. Днѣ мар-
цинѣ чѣрюрилорѣ ешѣра лшѣ, шѣ ркѣнѣцѣрѣра лшѣ пѣнѣ ла мѣрѣн-
нѣле пѣмѣнѣтѣсѣсѣ, **) шѣ нѣ-ѣ чѣне сѣ се аскѣнѣзѣ дѣ кѣлѣдѣра
лшѣ. 7. Лѣцѣ дмнѣлшѣ ртрѣкѣгѣ, ртоарѣе сѣфлѣтеле; мѣкрѣтѣрѣѣ
дмнѣлшѣ кредѣнѣчѣсѣ, рцѣленѣцѣкѣе порѣвѣчѣн***). 8. Порѣнѣчилѣ
дмнѣлшѣ дерѣкѣите, вѣселѣтѣбарѣ ннѣмѣен; порѣнѣка дѣмѣнѣлшѣ кѣ-
рѣтѣ, лѣмнѣнѣтѣбарѣ окѣлорѣ. 9. Фрѣнка дмнѣлшѣ кѣрѣтѣ, рѣмѣ-
нѣ пѣнѣ р вѣкѣ; цюдѣкѣрѣилѣ дмнѣлшѣ адѣвѣрѣтѣ, р дерѣнѣтѣтѣ
ден прѣвѣнѣ. 10. Май дорѣтѣ-сѣ дѣ кѣтѣ дѣрѣсѣ, шѣ дѣкѣтѣ лѣркѣ
мѣатѣ-лѣмѣрѣитѣ†); шѣ май дѣлѣчѣ дѣкѣтѣ мѣѣра шѣ дѣкѣтѣ
стрѣдѣ фѣгѣрѣлшѣ. 11. Слѣга тѣ рѣжѣ сѣ лѣмнѣнѣзѣ денѣтрѣ
але; шѣ р нѣзнѣтѣра лѣелѣра жѣте плѣтѣжѣ мѣлѣтѣ. 12. Грѣшѣ-
лѣлѣ чѣне лѣ ва рцѣлѣкѣе? дѣ аскѣнѣсѣле мѣкле кѣрѣцѣкѣе-мѣ.
13. Шѣ фѣрѣкѣе слѣга тѣ (дѣ пѣкѣатѣ), нѣпрѣснѣче, сѣ нѣ-мнѣ
рѣвѣнѣгѣ мѣе; атѣнѣче вѣю фѣ ртрѣгѣ шѣ вѣю фѣ кѣрѣтѣ дѣ
пѣкѣатѣ мѣре.

14. Шѣ фѣе-цѣ прѣ вѣе ксвѣнѣтеле рѣстѣлшѣ мѣеѣ . шѣ кѣ-
цѣтѣсѣ ннѣмѣй мѣкле рнѣнѣнтѣ та ††) дмнѣ, тѣрѣѣ ма шѣ рѣс-
кѣмѣпѣрѣкѣторѣюлѣ мѣеѣ.

cf. 1577.

*) Glose marginale: порѣнка лорѣ.

**) чѣрюрилорѣ.

***) нѣцнѣтѣрѣнѣ.

†) нѣтрѣнѣ скѣмѣе.

††) нѣрѣре.

сѣи́те крѣ́ице-те) де мѣаци Лакедемонѣкии, коию кс тоатж ижема кс вѣрословѣна иши рдемиарк сѣи́ици тѣле, а прише ачѣстж ридрентаре де лѣке дѣпре лимва еланикскж, пре аиамж проас-тж рѣмикскж. нѣ дѣарж де р некредичѣа простѣимѣ мѣле, сѣс дѣ ве (!) ртр'о ркѣцкѣтѣрж ркѣцѣтѣ, фѣрж нѣман кѣт м'ам' иешитѣтѣ а аице пре дин афѣрж пѣцинѣлѣ грамматѣка иши сѣнтажисл', че кс тоатж минтѣ, рцелинѣа, арѣтарк, сѣс-нерѣ иши рдрентѣрк а ксѣѣсѣсѣи ртрѣ иеромонаш кѣр Игнатѣ Петрици, иши ааѣи Пантелеимонѣ Ангарѣди, дѣскали десѣкѣр-шиѣтѣ амкндѣи дѣла Хиѣ, вѣстиѣ иши фѣарте икѣсѣици ртрѣ тоатж дѣамнезнаска скринтѣрж. дрент' ачѣа (ѣ сѣи́те кѣрхѣле!) пѣнтрѣ мѣлѣтѣ хѣрѣ де кѣчерѣ а иедѣкѣстонишѣи мѣле, кѣреле амѣ кѣтрж сѣи́ици тѣ (мѣкѣрк де нѣ-м сѣитѣ кѣици стрѣсѣи кѣиѣи мѣле) прѣимѣѣе трѣда иши остѣгѣла ка снѣи иедѣкѣтѣи-никѣ. прѣимѣѣе ачѣстѣ дѣрѣ мѣкѣ, кс мѣлѣа проасѣтѣ амѣ минте икѣсѣишѣ. прѣимѣѣе грѣдѣна кс флѣриле Рѣѣлѣи р-подовѣтж, иши сѣдѣте кс вѣна мирѣсѣмж а дѣрѣсѣи дѣхѣсѣи сѣитѣ. прѣимѣѣе ка чел пѣмнѣ де анж че дѣсѣ челѣ сѣрак ла челѣ рѣгрѣтѣ. прѣимѣѣе, иши пре мѣице вѣскѣѣе. ка ес ти-кѣлѣсѣа иешѣ вѣскѣнѣа иши ертѣрк сѣи́ици тѣле, сѣ докѣндѣскѣ ертѣре мѣлѣтелѣр мѣле фѣсѣедѣиѣи де пѣкѣте. . . .

прѣ ѣѣишѣтѣа кс. ие потрѣишѣи рѣкѣ

Данѣилѣ : М. Панонѣиѣ.

Predoslovia a doua.

(Fol. IIIa.) Стефанѣ, кс мѣла ас дѣмнѣс, митрополит' амѣ Тѣргѣвниѣи, еѣархѣа пѣѣлѣсѣи, иши а тоатж оѣнѣроклѣхѣа : прѣ сѣи́ициларѣ архѣишѣкѣи, митрополѣици, юкиторларѣ де дѣмнѣс епѣкѣи, егѣмениларѣ, иши тѣтѣрѣрѣ пѣринѣиларѣ дѣхѣишѣи иши прѣтонѣи, хирѣтѣиѣици де дѣмнѣс иешѣ мѣна архѣерѣкскж. ашижѣера иши атѣте рѣндѣлѣле чѣле де афѣрж, сѣитѣте иши епѣиѣ рѣарж иши прѣиѣе.

Тѣатж скринтѣра кѣрк иешѣ рѣсѣлѣиѣтж де дѣмнѣс, (ѣ православишѣиларѣ читѣтор) фѣарте иешѣ де фѣлѣс, де рѣкѣцкѣтѣрж, де рѣрѣитѣре, де рдрентѣре, де иедѣсѣре ие дрентѣте; кс м' грѣици(е) дѣмнѣсѣскѣа аиѣл', ка сѣ нѣатж фѣ ѣмѣла ас дѣмнѣс десѣкѣршиѣтѣ, иши кѣице грѣтѣтѣ сѣре тѣтѣ лѣкѣлѣ вѣиѣ. пѣнтрѣ кѣ май кѣртѣс рдрентѣкж иѣрѣвѣриле иѣластрѣ чѣле сѣфѣетѣици, иши де р лѣице ле рѣдѣиѣ кѣтрж

тврѣ дмнзѣици ши сѣици пѣрици, рпрѣи(к) ес оуловг(а).
 дсдмнзѣицилар' вгославки . скбасж ши токмитж кс порѣика
 ши ркѣцѣтѣра влгочетѣвсаш рпѣрат квр Іванѣк комни-
 нсак . кс маре ши мсатж сокотѣицж, де пракославниксак
 ртрѣ даскаан дѣакон, ши пѣзитѣрюак де тѣатж правила ши
 канцлелел мариѣ кесѣрици, квр Ілѣѣе Родѣиѣ . ши шиà ес мсатж
 оуѣрдѣе ши рдемнѣре, о ам скос де ртѣиѣкрѣк ла дсдмиѣк .
 ши кс еѣна вѣе а дсдмиѣтѣвсаш ши влгочетѣвсаш мѣс дѣмнѣс :
 Ів Матѣи Коковд Бас(а)рав, ши кс тот сѣатсѣ мѣриѣ са(е) .
 кс влскѣиѣ пѣринтѣлѣш мѣс Паѣѣе патрѣархсѣ Іерлѣиѣсаш . ши
 кс рдемнѣрѣк а дон фѣрици юкитѣри де дмнзѣс, ши токма
 сѣсжитѣри ай овлаѣтѣиѣ смѣриѣиѣ шѣастре, типѣриѣтс-ѣкс ка
 сѣк фѣе де фолѣсѣак тѣтѣсрѣр' де овѣе . ка о грѣдѣиѣк пѣиѣж
 де флѣри мѣросѣтѣваре ала рѣюѣш, сѣс ка ш вѣстѣарю де вѣиѣ
 кесѣриѣи . . . . .

Pentru judecătoria.

Пентрѣ жсдекѣтѣрю . всмѣк и сѣк кѣде сѣк фѣе мѣсрдѣ .
 ши сѣк нѣ крѣзѣк вѣриѣтелел немѣиѣш фѣрѣк де ртрѣкѣре .

Глава первая. (pag. 1.)

*) Кѣде-се жсдекѣтѣрюѣш, адекѣ а(р)хѣерѣсаш, сѣк фѣе асѣ-
 мене жсдекѣтѣрюѣш чѣлѣш дрѣптѣ, ши мѣреѣш архѣерѣс, дмнѣ-
 сѣш нѣстрѣс Іис . хс . сѣк фѣе тѣтѣсрѣрѣк мѣсрдѣ, нѣадѣкѣтѣрю
 амѣиѣте де рѣс, немѣиѣѣѣсѣк, нѣфѣцѣриѣкѣк, нѣлѣѣтѣрю де мѣтѣк,
 дрѣптѣс; сѣк нѣ крѣзѣк лѣсѣе ши фѣрѣк де ртрѣкѣре прѣиѣиѣриѣлел
 ши пѣрѣлел, ши вѣиѣдѣлел . кѣ де ва асѣсѣтѣ ши ва крѣде,
 адекѣ чѣлел че стѣс рпѣтѣриѣва чѣлѣрѣк вѣиѣ, нѣ лѣте дрѣптѣк .
 пентрѣс кѣ мѣиѣци, де мѣате шри, сѣк нѣдѣиѣсѣкѣк фѣрѣк дрѣптѣте,
 кѣче нѣ вѣстѣк жсдекѣтѣрюѣк вѣиѣл .

Грѣдѣиѣ ши дмнзѣѣсѣсѣк Зѣлатѣоуѣтѣ : нѣ се кѣде сѣк крѣзи
 прѣ иѣиѣнѣк, фѣрѣк де нѣскѣдѣре .

**) Жсдекѣтѣрюѣш и се кѣде, сѣк-ш адѣкѣк амѣиѣте де
 чѣкѣте тѣиѣ асѣрѣре :

Дѣтѣиѣ, кѣ е прѣ аѣѣе рѣиѣкѣтѣрю . адѣѣ, кѣ прѣ вѣамѣиѣ
 вѣлѣдѣдѣиѣе . атрѣѣ, кѣ рѣ кѣѣиѣ нѣ е рѣиѣкѣтѣрю; че ши еѣк ва
 оуѣкѣ омѣк ва сѣк мѣѣрѣк .

*) Notă marginală: Матѣи токѣитѣрѣѣл де аѣѣе ши Іерѣиѣиѣх, карѣлел асѣ-
 фѣст фѣартѣ рѣцѣиѣт, прѣ норѣкѣлѣк Ілѣастѣри .

**) Прѣк рѣцѣиѣтѣсѣ Ілѣѣѣѣиѣ .

Pentru preotul, de va mărturisi strămb.

*) ПѢНТРЪ ПРѢОТЪЛАЪ, ДЕ ВА МЪРТЪРСНѢ СТРЪМВЪ, САС КА ПРИНДЕ ТАГЪ ДЕ ИСКЪЛНТЪРА ЛШЪ.

Глава кѣ. (pag. 19.)

Прѣотълаъ де ва мъртърснѣ стръмвѣ дъ нискаре лѣкрѣре, адк(ъ) дъ вѣе, сас де мошѣи, сас де кѣсе, сас де хѣйне, сас де галвени, съ опрѣце дъ преоца лшѣ г ани, ши съ с(ъ) дѣкж съ шѣзж ла мѣнѣстѣре. ирѣ де ва мъртърснѣ асѣра кѣи-вѣ ка съ и с(ъ) фѣкж стрикъчѣне ла трѣнѣл' ѳмѣлшѣ, сас сѣ-и пѣарзж вѣѣца, сас де .р трѣнѣл' лшѣ чѣвѣ: атѣн'че сѣи съ ѣа попѣа де тот. ашѣждѣрѣ съ пѣденсѣскъ ши алиц канрѣичи, де вѣр мъртърснѣ стръмвѣ.

Ирѣ де ва искѣли прѣотълаъ, вѣри ла фѣчѣ лѣкрѣ че ва фѣи, ши апои пре оурмъ ва принде тагъ де искѣлнтѣрѣж, кѣм' ас искѣлнт рѣс, ачѣлѣ съ и съ ѣа попѣа.

**) Ашѣждѣрѣ ши фѣе чине че ва принде тагъ де запис, сас де искѣлнтѣра лшѣ, съ фѣе липсѣтѣ ши гол де чѣнѣте че ва авѣѣ.

Ирѣ пѣнтрѣ прѣотълаъ че ва мъртърснѣ стръмвѣ, ас сокѣтѣтѣ нице дѣмнѣзѣѣни пѣрѣици, кѣм' съ нѣ се ширѣскж ачѣла прѣот' де попѣе, че съ и съ ѣа попѣа де тотѣ.

Pentru preotul, de vor cădea lucrurile sfinte.

Пѣнтрѣ прѣотълаъ кареле ва сѣзжѣи ши се вѣрѣ вѣрсе сѣнтеле, сас и ва кѣдѣ свѣзда. ши кѣндѣ сѣнтѣ сѣнтеле вѣршѣте, ши пѣнтрѣ прѣскѣрѣле проскомидѣте дъ ле вѣрѣ мѣнкѣ кѣнѣи.

Глава: рѣд. (pag. 135—136.)

***) Де съ ва тѣмпѣл кѣм-вѣ, съ се вѣрсе сѣнтеле май наѣнѣте де вѣхѣдѣлѣ чѣлѣ мѣре, атѣн'че прѣотълаъ ирѣ съ фѣкж аѣѣ проскомидѣе, ши вѣршѣндѣ депѣнѣк, съ зѣкѣ ши матѣа прѣдѣложѣнѣи, дѣчѣа атѣн'че съ .рчѣкж дѣмнѣзѣаска лѣтѣргѣе де аколѣ, де оунде сѣс тѣмпѣлѣтѣ де с'ас вѣрсѣтѣ сѣнтеле, ши съ ѳ вѣршѣскѣ де тотѣ, ши съ се прич(ѣ)ѣдѣскѣ дѣмнѣзѣ-

*) Истиннан .дѣрат.

**) Сѣбор карѣагѣн' кан: гѣ.

***) Кѣанѣ Кѣтрѣс.

цнавор тайни, ши съ ф́акк ѡтисетк. ирж дк се вѡрк вкрел
 дшнж ккхѡдсалк чѣл' маре, ртрс скрисѡаре ачѣста нѣ май аф'ам,
 съ се май ф́акк алтж проскомидѣ. ирж дк се ва ткмплд съ
 мкнннче дмнзѣексал' агнецк шѡарече сас алтж жиганѣ, ши
 прѣотсал' нс-а ва ведѣ, атѣнче тревсе съ ф́акж алтж проскомидѣ,
 де ва хѣ май наинте де вкхѡдсал чѣл' маре; ирж прѣотсалк, съ
 се непоредкекж де пккѡтсал' лшн ла архтерѣсалк с'кс, ши архте-
 рѣсалк с'к-а канонкекж, ирж нѣ с'к-н ѡ дърсалк. ши канѡнсалк
 лшн ѡсте: с'к-а' опрѣнн кктк-вд вркме, де съ ва фн ткмплатк
 съ се ф́акж ачѣла лскрс дк л'кик лшн. ирж де ва хѣ невѡе де
 прѣотк, ши се ва ткмплд р нѡстсалк чѣл' маре ла вркчѣнк,
 сас ла вѡкоткжж, сас алте зѣле мари, кд съ нѣ се опр'кекж
 лскрсал' лшн дмнзѣс, атѣнче съ н'айкж прѣотсалк канѡнк де
 опр'каж, че нѣмай нѡстк, мѡстенѣ, мѡтве, ши рѣгк. Ирж сфи-
 теле кѡреле сѣ вѡрк вкрел, кѡде-се прѣотсалшн, съ ле адѣне ртр'шн'к
 вѡс'к ксрѡт' ши съ ле вѡве оунде се спѡлж, дкка се ва прчпшн
 дмнзѣѣцнавор тайни; сас ртр'латк лѡкк сфитк съ ле акѡпере;
 съ нѣ се кѡлче, сас съ се ткмпле ртр'латк кнн'к. ши де се ва
 ткмплд, а прннде ачѣ спсрккчѣне, кѡреле лс мкнкатк дмнзѣс-
 ксалк агнецк, атѣнче с'к-л' ррѡане р пкмкнтк.

Ирж де ва ккдѣ: зк'зда дѡпре днесѡс, съ ф́е опрѣтк
 де лртсрѣе, дк нѣ се прич(ѣ)пшн зѣле м.

Pentru uciderea furului.

Пентрс чѣж че оунѣгк пре ф́ср'к, ккндс-л'к вѡрк прннде
 ф́ср'ндк де ф́ѡцж. Главд: смз. (pag. 243.)

зач. а. Чѣла че ва оунѣде ф́ср'салк, ккндс-л'к ва г'кен ф́ср'кндс-н
 вскѡтеле, ачѣла нѣ се ва чертѡ, рс'к де съ ва афад к'ас с'крѣтк
 асѣпра сткпкнсалшн кс вскѡтеле, ш'ас ф́ѡстк д'к'л'к оунѣдер'к.
 ачѣста се сокот'кнне, ккндк нѣ ва нстк ртр'латк кнн'к с'к-ш'к
 скѡмжж вскѡтеле дела ачѣл' ф́ср'к, ф́крж нѣмай кс мѡартк.

ѣ. Пѡате нечнне с'к-ш'к стрѡнж прѡтанѣнн, кечнннн, ши ааци
 стрѣннн кс арме, с'к-ш'к кѡсте ши с'к-ш'к ѡпере вскѡтеле, ф́крж
 ннче ѡ чертѡре.

ѣ. Чнне ва авѣ ла дннсалк кре оун'к лскрс стрѣнн'к, ши
 вѡрк вннн с'к-л ф́сре, атѣнче пѡате съ оунѣгж пре ф́ср'н ф́кр'к
 ннче ѡ смнтт'каж, че съ знче, ф́кр'к ннче ѡ чертѡре. мккар'к
 кк ѡсте ачѣл' лскрс ши стрѣнн'к.

Д. Тóтъ о́мѡлѣ нóлате сѣ-шѣ ѡ вѣскáтеле дѣла чѣла, че-н̄ ле цѣне шѣ-н̄ ле пѣзѣцѣ, лѣккáрѣ де шѣрѣ фѣ пѣсѣ ши кезáшѣ, кѡмѣ сѣ-н̄ дѣ вѣскáтеле тóлате де фáцѣ ла врѣмѣ, кáндѣ с'лс токлáтѣ; шрѣ чѣла кѡ вѣскáтеле тóтѣ вѣсте вóлникѣ орн оунде 'ш ва гѣсѣ вѣскáтеле, тóтѣ сѣ ши ле ѡ, фѣ че врѣме ва фѣ.

Е. Пóлате фѣечѣне сѣ оучѣгѣ фѣрѣ чертáре пре чѣла, че сѣ гѣтѣцѣ сѣ-лѣ фѣре . че сѣ зѣче, вѣзѣндѣ-лѣ кѣ пѣне скáрѣ сѣ се сѣе, сáс сáпѣ пре сѣптѣ кáсѣ, сáс спáре пѣрѣтеле.

Pentru vrăji.*)

Пентрѡ врѣжи ши фѣмекѣторѣе, ши пентрѡ чѣл че мѣргѣ пе ла врѣжитѡри, ши пентрѡ чѣл че пóартѣ вáере . глава тѣи . (pag. 315.)

**) Канóндѣ ѡ ле лáмáреши Васíлие норѡнѣцѣе, кѣ врѣжитóриулѣ ши чѣла че вáре сѣ чѣрѣ, сáс пáсмѣ, коситóрю, сáс кáреле лѣгѣ вѣрѣáтѣлѣ ши мѣáрѣ сѣ нѣ се лпреѣне.

***) Ши сѣ цѣнци, кѣ пре ачѣл кáмѣ врѣжитóри, кáрѣи кáмѣ дрáчѣи, ши фáк врѣжиле, пре вонá(е) чѣлѣ че вѡр лтрѡ стрикѣчѣнѣк вáменилѡр . Лѣкѣ ши чѣл че адѣкѣ врѣжитѡрѣи л кáселе лѡрѣ, сѣ ле скóацѣ врѣж, сáс кáрѣи чѣтескѣ стѣле, сáс ка сѣ лѣкѣ чѣвá че нѣ цѣс, сáс се дѣк ла врѣжитѡри, сáс ла врѣж(н)тóаре : ачѣл е ани сѣ нѣ с(ѣ) прич(е)цѣдаскѣ.

†) Шшндѣрѣ ши чѣл че пóартѣ вáере, сáс нѣрóкѣлѣ, чѣста че зѣк' оáменѣи кѣ аре нѣрок о́мѡлѣ, сáс вóрѣ кѣстá де вѡр сокотѣи зѣа л кáрѣ сѣс нѣскѣтѣ, вѣнѣ вѣсте лс рѣ, ачѣл сѣ се канонѣскѣ ани е.

Săborul al cincilea. (pag. 589—590.)

Фѣтѣла ши а тóатѣ лѣмѣ сѣвóр ал е . лѣ . фѣкѣтѣс-сѣс л четáтѣк Визáнтѣи, адекѣ а Цонгрáдѣлѣши, дѣшѣ ла пáтрѣлѣк сѣкѡрѣ, дѣкѣ трѣкѣсе ани рѣ, шрѣ дѣла хс ани фѣз, лтр'áл' опѣспрезѣчѣлѣк анѣ де лпѣрѣцѣа а лѣи лѣстинѣанѣк чѣл мáре,

*) cf. 1645. mai sus pag. 116.

**) Мáреле Васíлие кан . ѡе .

***) Кáстѣ де вѣз вѣне де ачáстѣк сокотѣл(ѣ) .

†) Сѣкѡрѣл де л(а) аниáра . кан . кл .

ши се адшиарж рѣе сѣици ши нѣртѣтѣри де дмизѣс пѣрици .
 . . . . . ирж Биги́лаѣ пана дела Рѣма ера ши елѣ
 атѣиче ла Цриград . дѣчиа кѣте порѣичи ачѣст' сѣитѣ сѣкѣорѣ,
 елѣ тѣате ле рѣтѣри ши ле печеташѣ . адекж дрѣкителе, кредни-
 чѣаселе ши мѣитѣитѣвареле порѣичи ши прѣвнеле, кѣреле се фѣ-
 кѣсе ла Халкидѣи ши ла чѣлѣк л-алте сѣитѣ сѣкѣорж, тѣате ле
 дѣромѣирж ши ле алѣсерж дѣ негѣиш ши де плѣкж, ши ле
 лѣминѣрж лѣмѣи прѣкѣслѣкѣи . ирж пре ачѣле ерѣсѣре, че рѣол-
 циѣ ши рѣкѣриѣ, пре тѣате ле дезрѣдѣчинѣрж ши ле прѣкле-
 циѣрж . ши ашѣ рѣтѣи сѣкѣсерж ши прѣклециѣрж пре Ѣригѣиѣ,
 ши пре тѣатѣ скриптѣра ши рѣкѣцѣтѣра лѣи . ашижерѣ ши
 пе Ѣвѣриѣ ши пре Диѣилѣ, ши пре оуѣ(е)ниѣи лѣорѣ, ши пре
 чѣа че аскѣатѣ ши се плекѣ догмѣтелѣорѣ лѣор, адекж скрип-
 тѣри ши рѣкѣцѣтѣри лѣор, кѣ ниѣе оуѣ(е)ниѣи че цинѣ рѣ-
 кѣцѣтѣриле а лѣи Ѣригѣиѣ . кѣрии нѣ хѣлаи ниѣе лѣсѣ кѣрѣкѣеле
 елѣниѣи, че вродѣ ши се некод сѣ ле адѣорж, ши сѣ ле
 лѣиѣкѣж вѣскѣриѣи . ши зичѣ, ѣкѣлѣниѣи дѣ еи, кѣмѣ сѣфлѣ-
 тѣлѣ рѣлѣ сѣиѣсѣрѣ мѣниѣиѣе де тѣиѣсѣрѣ трѣнѣлѣи, ши
 зичѣ, кѣ рѣрж дѣчиа р трѣиѣ ши се нѣиѣе; ши зичѣ ирж, кѣ
 дѣкѣ мѣаре омѣлѣ ачѣла, ел' мѣрѣе ши се нѣиѣе рѣтрѣлѣтѣлѣ,
 ши ир мѣи зичѣ, дѣкѣ мѣаре омѣлѣ ачѣла, се нѣиѣе де кѣте
 орѣи ѣсте код . ши мѣи кѣрѣиѣ де зичѣ, кѣ неѣѣриѣиѣта мѣиѣж
 аре сѣѣриѣиѣе, ши дрѣчиѣ ирж вѣорѣ сѣ-шѣ вѣе ла а лѣорѣ чѣиѣе .
 ши мѣи грѣиѣ, зикѣндѣ, кѣ хѣ немиѣа нѣ се десѣрте де
 нѣи, че тѣкѣма аскѣмене нѣлѣж . мѣи кѣлѣмѣциѣ зикѣндѣ, кѣ нѣ
 рѣиѣлѣ, ниѣе е фѣкѣст' де дмизѣс . мѣи кѣрѣиѣ зикѣндѣ, кѣ
 Ѣдѣлѣ нѣ л'ас фѣкѣстѣ дмизѣс кѣ трѣи; ши алте хѣле мѣате
 рѣтѣиѣкѣкѣ кѣриѣсерж; ши пре мѣлѣи де ла сѣиѣта ши адѣверѣиѣта
 вѣскѣриѣж нѣрѣдѣрж; кѣри скриптѣри, оуѣи ле цинѣ рѣ тѣиѣж,
 ши нѣ вѣк сѣ ле арѣте де фѣиѣж аѣвѣк . кѣч кѣ ла ла нѣтрѣлѣк
 сѣкѣорѣ, нѣ се нѣтѣрѣ вѣдѣи тѣате (мѣкѣарѣ де ши лѣнѣдѣрж
 ачѣкѣтѣ, оуѣи де рѣ сѣиѣци пѣрици, кѣч кѣ мѣиѣиѣиѣе де
 ачѣл сѣкѣорѣ, адек(ѣ) де ал' нѣтрѣлѣк, фѣсѣкѣе трѣи вѣрѣжмѣиш
 прѣклеци ерѣиѣи) ирж аиѣи тѣт се кѣдѣрж . дѣчиа кѣндѣ
 рѣчѣиѣрж а се рѣсѣриѣ ачѣле рѣле ерѣсѣри ши рѣкѣцѣтѣри кѣ-
 кѣкѣе, рѣтрѣс мѣлѣи ѣѣмѣиш; атѣиче се адшиж ши ачѣстѣ сѣитѣ
 сѣкѣорѣ ал' чѣиѣилѣ, ши прѣклециѣрж скриптѣриле лѣорѣ чѣле
 хѣлѣитѣаре .

Cele șapte vârstе ale omului.

*) Пентрѡ къ шѡпте вѣрсте аре ѡмѡлѣ, ши кѡреле скнтѣ, ши кѡмѣ съ кѡамѣ . главлѣ . зѣ . (pag. 723.)

Кокѡнѣ ѡсте ѡмѡлѣ дѣка нѡце, пѣнѣ ла ѡ ани . Копѡлѣ се кѡамѣ дела пѡтрѡ ани, пѣнѣ ла пѡтрѡспрезѣче . Кѣтѣрѡгѣ ѡсте де ꙗ ѣ ани, пѣнѣ ꙗ доазѣчи ши доѡ . Копнѡиѣ лдекѣ жѣне ѡсте де ꙗ доазѣчи ши трѡи де ани, пѣнѣ ꙗ мѣ . Бѣрѡбѡтѣ ѡсте де ꙗ мѣ . де ани, пѣнѣ ꙗ нѣ . ꙗрѣ бѣтрѡнѣ ѡсте дела нѣ пѣнѣ ла ѣѡ . ꙗрѣ Мѡторѣ ѡсте дела ѡ де ани, пѣнѣ ла оптѣзѣчи : дѣчѡ маи мѡлтѣ непѣтѡнѣж ши дѡрѡри ши бѡале .

LIV.

1654.

(a. Ms. bibl. centr. No. 28. Copie din 1816. Folio nepaginat, fol. 1—86. — b. Ms. Gaster 1817. Folio, fol. 1—91 paginate. — cf. Archiva istor. I, 2. pag. 111 urm. și ed. București 1843.)

Лченѡтѡла ꙗвѣцѣтѡрѡлор бѡнѡлави крѡдинѡос Іѡ Нѣгоѡс
вѡд ѡзѣри ѡнѡрѡвлѡхѣи, кѡреле аѡ ꙗвѣцѡт пре фѡно-сѡѡ
Ѳѡѡдѡсѣе вѡд .

Партѣ динѣни . кѡвѣнтѡла . (Fol. 1 a.)

Юѡнтѡла мѡѡс фѡно! Мѡи наннте де тѡате съ кѡде съ чинѣтѡри, ши съ лѡсѡи неꙗчетат пре дѡнѡзѣс, чѡл мѡре ши бѡи ши милѡстив, ши зидитѡрѡлѡ нѡстрѡ чѡл ꙗцѡлѡнт ши зѡѡа ши нѡаптѣ, ши ꙗ тѡт чѣкѡла, ши ꙗ тѡт лѡкѡла; ши фѡарте съ кѡвѡне съ-л сѡвѡри, ши съ-л мѡрѡри кѡ глаѡс пѡкѡрмат, ши кѡ кѡнтѣри непѣрѣсѡте, ка пре чѡл че нѣкѡ фѣкѡст, ши нѣкѡ скѡс дин ꙗтѡнѡрек лѡ лѡмѡнѣ, ши дин нефѡнѣцѣ ла фѡнѣцѣ . ѡ кѡт есте де мѡлтѣ мѡла та доамне! ши гѡндѡла, ши кѡцѡтѡла тѣс, че-л аи спре ѡмѡнѡни . ѡ мѡре тѡнѣ ши мѡнѡнѡнѡтѣ! чѡне кѡ пѡтѣ спѡне тѡате пѡтѡриле тѡле дѡмне . ши лѡсѡла сѡлѡви тѡле . дѡнѡзѣс пентрѡ мѡла са чѣ мѡлтѣ, лѣкѡи ꙗтрѡс нѡи ѡмѡнѡни, ши съ арѣтѣ нѡлѡѣ . дѡнѡзѣс фѡ ꙗ чѡриѡ, ши

*) Glosă: Дѡнѡнѡ дѡскалѡи .

wm пре пължит', ши ртр'амжидоавъ дескъжршиг . ши пре
wm ши-а фкъс фио юкитс ши моцкнс рмигръцин сале . w
маре есте тана рцелпчонни тале дмне, каре фс спре нон ва-
менин . виницй дар съ мърим пре дмизѣса нострс, ши съ
стригкм димпреѣнкъ кс дав(н)д, зижнд : стригацн аси дмн-
зѣс тот пължитса, сасжйци аси дмизѣс рн реселѣ, рнтрацн
рнайнт'к аси кс ескрине ши кс реселѣ, ши кс есркъце . съ
цици кк ачѣла н'кс фкъст, ар нс ной, ши ачѣла есте дмизѣса
нострс, ши нон норѣдса аси сжнтеа ши влае пкъшнн аси ;
рнтрацн прии порцлае аси кс испореданѣ, рн ксрцилае аси кс
кжит'кори; мъртсрисици-кк аси ши лкъдаци нсметѣ аси ; кк
есте еси ши млоестѣк домиа ши сфжитса дмизѣса нострс,
кк есте мѣла аси чѣ маре р кѣчи кс нон, ши есн'к'ат'к аси
чѣ мдатк . ши днн нимик н'кс фкъст, кк сжнтеа, ва съ
лкъд'км пре чѣ чѣ н'кс фкъст, домиа доминаор ши дмизѣса
дмизѣлаор.

Pilda cu inorogul.

(Ms. a. fol. 31 b—32 a. — Ms. b. fol. 36 a—36 b.)

Ячирк съ асавкнкъ шнши wm, че фсукъ де ши инорог ши
нс нст'ѣ ници ксм съ рабде ши съ т'кн'кккъ стригар'к ши
звератса галесашн аси, чѣлаши гроазник' ши рнфрнкошат, че фс-
цѣа тарѣ, ка нс ксмкв съ-а ажнн'к ши съ-а мкънкче . ши аша
фсцинд, ккъс ртр'о грѣлнк маре; ши д'кка ккъс рнтр'кънса, ел
афак' аколо ши копачю, ши съ анск'к де съ сркк рнтр'кънса,
ши ст'к'тс кс шчѣареле пре нице рамсрѣ, ши гжидѣ, кк ва фѣ
р паче, ф'к'р'к ници w грѣжк . ар д'кка съ сркк ел ши ккъстк
ла ркъд'чѣна ачѣлаши копачю ши ккъс . р . шѣаричн, шнса ерѣ
лакс ши алтса н'кгрѣс, ши рѣд'к тотд'къна ачѣл копачю р
карѣ ера ел . ши ат'ктѣ рл росесе ккът нсман нсцинеа рн ера
ка съ каз(ъ) жѣс' . дѣчи ккъстк рн фсндса ачн грѣшн, ши
ккъс ши шѣрне маре ши грѣазник', ши шде есфла шнѣ днн
гсра аси пѣркъ де фѣкс, ши вин'к кс гсра ккъкатж, ши кс
дннцнн ркъжнцн, нсман съ-а рнгѣцк . ши д'кчнн ар ккъстк
спре пѣрт'к р котрѣ стѣ ел кс шчѣареле, ши ккъс . д . канете
де аспндк, шде съ швирк днн мѣлса ачѣла, че ера . ши ар
ккъстк рн есѣ, ши ккъс, шде шкѣ дннтр'о рамср'к ачѣлаши ко-
пачю, ккъте w шк'к'тср'к де мѣре . ши д'кка ккъс ачк нсцинк
мѣре, шт'к де а-ши ман адѣче амѣнте де ачѣле ркъст'кци
мдатѣ, чѣ-а рнкснцюрѣсе; кк дннфѣр'к де ачк грѣлнк, ста

инорогѣла, ста съ-л мѣнѣче; тар .рн фѣндѣла грѣпѣн, рѣнжѣ ачѣл шарпе грѣазнѣк', ка съ-л .рнгиѣцѣ; тар копѣчюл .рн кѣре съ ѣркѣсе, ера пѣцинеа нѣман ка съ кѣзѣ; тар пнчѣдреле ши ле пѣсеце пе нѣце рѣмѣрѣ, ѣскѣте ши пѣтрѣде . ши ѣнтѣ ачесте рѣѣтѣкѣцѣ, ши грѣѣтѣкѣцѣ тѣбате, ши съ порни спре ачѣ пѣцинтѣ (мѣере) че пнѣ дннтр'ачѣ рѣмѣр(ѣ).

Тѣкѣла : ачѣста ѣсте .рнпѣнѣрѣк чѣлор, че съ .ршѣлѣ кѣ .ршѣлѣчѣнѣк лѣмѣн ачѣрѣк, кѣре акѣм цѣ-ѡ вѣю тѣкѣкѣн . инорогѣла семнѣзѣк моѣртѣк, кѣре гонѣце съ ажѣнѣк пре тот нѣ-мѣла лѣн адам; тар ачѣ грѣапѣ мѣре, ѣсте лѣмѣк ачѣста, кѣре ѣсте пѣнтѣ де кѣреле морѣци; тар копѣчюл ачѣла, кѣреле-л рѣдѣ тот дѣкѣна ачѣй шоѣрѣчи, де кѣреле съ апѣкѣсе ачѣл ѡм де съ цинѣк, ачѣла ѣсте вѣѣца а фѣце кѣрѣѣ ѡм, ши съ сѣѣртѣкѣзѣ трѣкѣнд зѣѡа ши нѣпѣтѣк, ши съ апѣрѣпѣ де сѣѣрѣнт; тар чѣле . д . капѣте де аспѣдѣк, семнѣзѣк . д . стѣхѣн, днн кѣре съ токѣце трѣпѣла ѡмѣлѣн; кѣре де ле ва пѣртѣ чннеѣ рѣѣ ши кѣм нѣ съ кѣде, дѣчи съ ва рѣснпн токѣирѣк трѣпѣлѣн; тар фѣкѣла ачѣла, че пнѣ днн сѣфѣлѣрѣк ачѣлѣн шѣрпе, ачѣла семнѣзѣк грѣазнѣчи ши кѣмпѣнте мѣце ѣле ѣдѣлѣн, кѣре ацѣптѣк, съ .рнгиѣцѣ ши съ ампѣтѣѣскѣ пре чѣн, че юѣѣкѣс ман вѣртѣс фѣр-лѣсѣцѣк ши чннѣтѣк лѣмѣн ачѣрѣк, дѣкѣт вѣнѣтѣтѣк вѣкѣлѣн че ва съ фѣе; тар ачѣ пнѣтѣѣрѣк де мѣере семнѣзѣк, дѣлѣцнле лѣмѣн ачѣнѣл, кѣ кѣре амѣцѣкѣце ши .ршѣлѣ пре прѣѣтѣнн сън, ши нѣ-н лѣскѣ съ съ грнжѣскѣ де спѣсенѣе ши мѣнтѣнѣрѣк сѣ-фѣлѣлор.

Pilda cu șarpele, porumbul și gripsorul.

(Ms. a. fol. 50b — 51b. — Ms. b. fol. 57a — 58a.)

Пилдѣ кѣ шарпеле.

Фрацилор ши фѣци мѣен! ам съ вѣ спѣю ши алѣ пнѣде, кѣре сѣнтѣ арѣтѣте ман аѡѡе ши кѣр, кѣ-м адѣк ампнѣте де кѣвѣнтѣла домнѣлѣн нѣстрѣ нѣ . хѣ . кѣре грѣн ла еѣглѣе ши зѣсе : фѣци .рнцѣлѣпѣци ка шѣрпнн ши .рнтрѣпѣ ка норѣмѣнн; дѣчи аскѣлѣтѣнн акѣм съ шѣци, кѣм ѣсте .рцѣлѣпѣчѣнѣк шарпелѣн . шѣрпнле есте ѡ жнганѣе маѣн .рнцѣлѣкѣнтѣ ши ман кѣмпѣнтѣк дѣкѣт тѣбате жнѣкнннле; ши тот дѣкѣна съ рѣагѣк лѣн дѣмнзѣѣ, ка съ вѣзѣк кнп де ѡм, пѣнтрѣ кѣ ѡмѣла ѣсте ши по-ѣртѣк подоѣѡа лѣн дѣмнзѣѣ; ши апѣн тарѣк съ рѣагѣк, ка ѡмѣла съ нѣ вѣзѣк пре дѣжнѣла . дѣчи ел дѣка вѣде пре ѡм, фѣѣце съ съ аскѣнзѣк ѣндеѡа, тар дѣка мѣрѣѣ ѡмѣла дѣпѣк дѣжнѣла, ши-л ажѣн-

т'к де дѣнѣкѣ шѣ ва прѣвѣ рѣтр'аатѣ парте, тасте аатѣ жиганѣе де-ш сѣмѣнѣкѣ кѣ шарпеле, не кѣре ш кѣмѣкѣ аспидѣ; дечи кѣнд веде пре стратокѣмѣ пѣзѣндѣ-ш шѣмѣе ши кѣдѣтѣмѣ ла дѣнселе, тар ѣ вени (1. вине) ши сѣ апропѣе ден дѣстѣла ши стѣ ши аирѣптѣ, ка дѣарѣ ши ва рѣтѣорче стратокѣмѣ(на)шѣ шѣнѣ, сѣ кѣсте рѣкотро-вѣ, тар ѣ сѣ сѣфле спре дѣнселе; ши де дѣхѣла ей сѣ ле стрѣиче, ши сѣ ле рѣнѣцѣ. ши пѣнѣкѣ нѣ скоѣте стратокѣмѣлашѣ нѣнѣ сѣнѣ, нѣ фѣѣе ачѣе аспидѣ. ашѣждѣрѣ ши рѣтѣснѣкатѣла сѣтѣна. кѣнд веде пре шѣмѣ кѣ стѣ кѣ рѣгѣ ши ворѣѣе кѣтрѣ дѣмѣзѣс ши тасте пѣнѣ де вѣнѣкѣнѣ, ши де кѣвинѣтеле лѣнѣ дѣмѣзѣс, тѣѣте ле лѣсѣ ши стѣ тотѣ аколѣ, ка дѣарѣ ар стрѣкѣ вѣнѣкѣнѣле лѣнѣ, ка ши аспидѣ шѣмѣе стратокѣмѣлашѣ лѣнѣ. пѣнѣтрѣ ачѣе фѣрѣацѣор ши фѣѣнѣ мѣенѣ! кѣнд веници ла вѣсѣрѣнкѣ сѣ вѣ рѣгѣнѣ, сѣ нѣ вѣ фѣе ворѣнѣле нѣнѣ гѣндѣрѣле пѣнѣтрѣ солѣнѣ вѣѣрѣй, сѣс де сѣмѣле кѣре вѣнѣ вѣрѣ сѣ лѣацѣ кѣнѣ-ва, ши сѣ сокѣтѣнѣй сѣс де лѣрѣла ши де арѣнѣтѣла вѣстрѣ, ши де аате вѣсѣнѣ; чѣ нѣнѣ де шѣ лѣкрѣс дѣшѣрт сѣ нѣ ворѣнѣй, ши сѣ вѣ пѣзѣнѣй де тѣѣте лѣкрѣрѣле, че нѣ сѣ кад. ши сѣ авѣѣнѣ мѣнѣтѣ рѣтрѣгѣ кѣтрѣ стѣпѣнѣла чѣл де сѣсѣ, домѣла нѣстрѣ нѣс. хѣс. зѣва ши нѣапѣтѣ ши рѣ тѣѣтѣ вѣремѣ, ка сѣ погѣарѣ ши сѣ вѣе кѣладѣра дѣмѣзѣнѣнѣ лѣнѣ рѣ мѣнѣѣле нѣѣстрѣ, де ла дѣрѣпта лѣнѣ чѣе нѣтѣрѣнѣнкѣ, ши тѣтѣрѣор вѣрѣнѣтѣѣре, ши сѣ сѣ шѣмѣе ѣнѣмѣле вѣѣстрѣ де дѣхѣла сѣжѣнт.

Pentru judecată.

(Ms. a. fol. 65b — 66b. — Ms. b. fol. 71a — 71b.)

Кѣвѣнт пѣнѣтрѣ жѣдекатѣ а лѣнѣ Іѣѣ. Нѣгѣе вѣевѣд кѣтрѣ фѣнѣ-сѣсѣ Ѳѣѣдѣѣе, ши кѣтрѣ аацѣ долѣнѣ, рѣ че кѣнѣ вор жѣдека.

Фѣтѣла мѣе! жѣдеката ла шѣ лѣкрѣс сѣ шѣтѣ мѣнѣ кѣ дѣ дѣнсѣла, адектѣ ла дѣрѣтѣте; дѣрѣтѣс ачѣе, чѣл че ва фѣнѣ жѣдектѣтѣѣрѣо тѣрѣвѣе сѣ-ши пѣе тотѣ гѣндѣла ши кѣѣѣтѣла спре а фѣче дѣрѣтѣте. рѣсѣ дѣрѣтѣтѣк. в. лѣкрѣрѣй фѣче : шѣла кѣ нѣзѣнѣдѣѣе чѣлор нѣнѣкѣтѣнѣй. аатѣла кѣ осѣнѣдѣѣе пре чѣй рѣнѣ. чѣнѣ домѣла кѣре ва жѣдека не дѣрѣтѣте, ачѣла тасте домѣнѣ адектѣрат ши шѣсѣла лѣнѣ дѣмѣзѣс. тар домѣла кѣре нѣ ва жѣдека пре дѣрѣтѣте ши пре лѣѣѣ лѣнѣ дѣмѣзѣс ачѣла нѣ тасте домѣнѣ, нѣнѣнѣ сѣ ва кѣма рѣдѣрѣтѣтѣѣрѣо ши шѣсѣла лѣнѣ дѣмѣзѣс; че ва фѣнѣ ка шѣ вас нѣтѣрѣвѣнѣкѣ, гѣтѣнт спре нѣѣрѣзѣре, ши парѣтѣк ши сѣнѣѣле

ашн кс аа фъцаринчаор . пентрс ачѣа фкътса мѣс ши кон
 фрацѣаор! кжнд вѣци вркъ съ вѣнци, ка съ фачѣци жсдекатъ
 рн дѣкан, рнткъю къ съ кѣде, съ къ рсгѣци домисашн нострс
 не . хс . съ вк асаминкзе ши съ вк рнтъркскъ, ка съ кснѣа-
 цѣци адевкърса ши дрептатък . ши аа рсгкъюннае вѣастрѣ
 чкѣе де тѣниъ, рнтр'ачест кшн съ вк рсгѣци : ѡ рнгкратѣ
 аточ-цингѣорѣа! чѣла че аш фкъст чѣрѣа ши пкъмжнтса, ши
 аш алес пре ноѣ дшн тѣате зидѣрнае тале, съ фшм шншн тъки,
 ка съ рнгкратѣ дрептатък сьрачлаор фъркъ де фкъцринчѣе,
 дѣла тѣне черем рнгкратѣ, домиса нострс, съ не рнтърѣци
 кс ткрѣа тѣ, шѣ съ не ршачшн шнмналѣ, ши съ не дѣшкѣзи
 ѡкшн чѣн ссфлѣтеци кс рнцѣлѣицѣоне ши кс рнчѣперѣ, ка съ
 фачѣм жсдекатък дркѣнтъ, пентрс ка нс ксам-ва де недрнтъ-
 цнае нѣастрѣ съ фшм лѣпкъдаци ши изгѣици аа рифрѣкошѣта
 а тѣ жсдекатък . сокѣтици ши вѣдеци че аскрс марѣ ѡсте жс-
 декѣта . пентрс ачѣа ши вѣѣ, кжнд вѣци шѣдъкъ съ жсдекѣци
 аа дѣкан, съ аѣѣци дшнрѣѣиъ жсдекътѣоршн пре ажнъкъ кон,
 коѣрш, ѡлѣмшн бшнш, нскѣсѣици ши аѣшш; ка ши коѣрш тѣнершн
 де ажнъкъ кон, съ ѡ тѣѣци рнѣкъцкътѣоршн кѣне ши нскѣсѣѣте
 дшн гѣрнае вѣастрѣ . дѣшн ши рн тѣаниъкъ съ зѣѣци кѣтрѣ
 чѣн че шкъд дшнрѣѣиъ жсдекътѣорѣ : вѣерш асамнѣастръкъ ши
 фрацѣаор! де ком грѣшн чѣвѣ аа жсдекатък, съ нс аскѣнѣци
 адевкърса, ншнн съ ткъѣци, чѣн не сшѣнеци рндѣтъкъ ка съ
 рндрнтъкъм; ккъ ачѣстъкъ жсдекатъкъ ѡсте а ашн дмнзѣс, чн тре-
 кѣѣѣе ши съ кѣде съ жсдекъкъм пре тоци сьрачшн пре дрептѣте . ши
 съ нс ѡстъкъ дѣла ноѣ шѣмннкъ кс шннма ѡмнѣдѣстъкъ (? б : л . ѡкн-
 дѣтъкъ) ши кс недрнтѣте . ши кжнд вѣн съ съ фѣкъкъ жсдекатъкъ,
 съ те дѣлѣтшнчѣшн де мжнѣе ши де лѣне . ккъ ѡмса чѣл мжнѣѡс
 ши чѣл лѣнерѣс, ншнн ѡ дрептѣте нс рѣ фѣѣе сьраксашн . ши
 ськъци стръкшн мѣнтъкъ, чкъ вьрѣкъткъскъкъ рн кан; съ нс цн съ
 клѣтшнкъ гжндса, ка трѣтѣа кжнд ѡ кѣте вжнтса; шѣ съ нс
 фкъцаринчѣшн кс вѣѣ рѣгкъткъ чѣлшн когат, ншнн шркъ съ мнѣсѣ-
 ѣшн кс жсдекѣта пре чѣл сьрак; чн съ фѣѣшн жсдекатъкъ дркѣнтъ,
 ши когѣцѣаор ши сьрачѣаор . ккъ дмнзѣс в'ас аѣс ши в'ас
 нѣсѣс ѡлѣмшнѣаор, ка шн нзкор де агъ пентрс тѣѣци; чн съ нс
 фшннн шнѣра агъ асѣѣе, алѣѣора амѣркъ . ши аа жсдекатъкъ съ
 нс вк рнчѣици, ка нс всамѣа, не-рнцѣлѣгкънд жѣаѣа сьраксашн,
 ськъ жсдекѣци кс недрнтѣте, сѣс дѣркъ де-н рѣ фѣ фрѣкъкъ ши
 ськъ ка сашн шѣ нс рѣ нстѣк сшѣне дѣсѣшнт, чн ськъ рнтрѣ-
 кѣци де мсѣте ѡрѣ, нкънкъ н ськъ ка ѡѣѣошн фрѣка, ши кс кс-
 кшнтѣ асѣчн ськъ зѣѣци : ѡмсаѣ, нс-ѣѣ фѣѣе фрѣкъкъ, ншнн те

тѣме, чи те трезвѣре шӣ те деирѣитѣ, ши-м снѣне жалѣа тѣ
 кѣ адеврѣа, ка съ-ци нѣтем лѣа сѣма ши нѣи, ши съ те
 жѣдекѣм пре дрептѣте . тар де веицн ши грѣши ла жѣдекѣтѣ,
 ши боѣрий воцрѣӣ вор причепе кѣ ац грѣшит, пентрѣ кѣ нѣ
 веицн фѣи . рнцелѣс̄ жѣдекѣта вре знѣи сѣрак, сѣ нѣ вѣ пѣе кѣ
 кѣ фак рѣшӣне рндрептѣндѣ-вѣ, сѣс сѣ ципеицн мжнѣе рн
 ннма воастрѣ пентрѣ ачел лѣкрѣ; чи рнтрѣачел чѣс сѣ при
 мѣицн ачел кѣвѣнтѣ кѣ вѣкрѣе, шӣ сѣ кемаци тарѣ пре сѣрѣчи,
 сѣ ле фѣачеицн дрептѣте . ка нѣ кѣм-ва, дѣпѣ че аци фѣкѣст
 жѣдекѣтѣ рѣ, сѣ вѣ пѣе рѣс, шӣ сѣ рѣмѣнеицн кѣ ннма рн
 донтѣ, кѣ нѣтѣнд сѣ рндрептѣицн жѣдекѣта, де рѣшӣне шӣ
 де мжнѣе, ѡ лѣсѣицн не-рндрептѣтѣ . кѣ май бѣне пѣсте сѣ
 фѣицн кѣ ннма рнфрѣнтѣ, декѣт сѣ фѣачи сѣракѣлѣи стрѣм-
 бѣтѣте . кѣ зѣче прѡѡрокѣла : ннма здроеитѣ шӣ смерѣитѣ
 нѣ ѡ ва дефѣимѣ дѣмнзѣс . чи дар ла жѣдекѣциле тѣле сѣ
 фѣи дрептѣ, нефѣцѣрнник шӣ смерѣит, кѣ кѣ ачѣсте трен бѣнѣ-
 тѣицн, нѣчи ѡ дѣтѣ нѣ те вен смнѣтѣ . пентрѣ кѣ дѣрѣла лѣи
 дѣмнзѣс те ва лѣминѣ а кѣноаце адеврѣа а фѣеице кѣре жѣ-
 декѣтѣ; тар недрептѣтѣ шӣ фѣцѣрнничѣа шӣ трѣфѣа . рѣи ва
 рнтрѣнека мнѣтѣ, шӣ вен кѣдѣ рн прѣпѣстѣа рѣѡтѣцѣӣ,
 де карѣ сѣ не рѣгѣм кѣ кѣѡет кѣрат жѣдекѣтѣорѣлѣи чѣлѣи
 нефѣцѣрнник, дѣмнѣлѣи нострѣ хѣ . сѣ не ферѣкѣкѣ, ка сѣ нѣ-
 тем стѣ рннѣнтѣ рнфрнкошѣтѣлѣи жѣдец ал лѣи, ла адоѡѡ
 шӣ просѣлѣвѣта лѣи венѣре, невинѡвац шӣ фѣрѣ метѣхнѣ, рнтрѣ
 лѣсѣа лѣи.

LV.

1654.

(*a.* Ms. bibl. centr. No. 28. 1816. fol. 88—107. — *b.* Ms. Gaster 1817. fol. 93—111.)

Бѣаца шӣ траѣюл сѣнѣицн сѣле пѣринтѣлѣи нострѣ Ни-
 фон патрѣархѣа Царнградѣлѣи . . . . . скрѣсѣ де кнр
 Глврѣил прѣтѣла, адикѣ маи мариле сѣтетѣгорнн.

Scăparea Basarabeștilor de cursa lui Mihnea.

(Ms. *a.* fol. 94 a—94 b. — Ms. *b.* fol. 99 a—99 b. — cf. *c.* Ms. bibl. centr. No. 20, sec. XVII, fol. 267—269. — *d.* Ms. bibl. centr. s. n. sec. XVII [Chronică copii din 1753] fol. 9 a—10 a.)

Дѣчи дѣпѣ моѣртѣ лѣи (Радѣ) боѣри нѣ сѣ нѣтѣк воӣ, пре
 чѣне вор пѣне дѣмнѣ; кѣ знѣи знѣѣ, сѣ фѣе чѣста, тар ацицн вѣ

чѣла, шѣ ерѣ г'кач'кѣк' шѣ ч'крт'к' р'трѣ джншн, дшн'к' кс'к'нт'са
 еванг'л'ѣн че з'иче : кжнд с'к вѣ . р'г'крц'и касѣ аджнскшн, ат'шнч'к
 с'к ка н'сет'шн . шѣ ашѣ фнннд еѣ р'г'кркнѣцн, р'к'ндк'р'к' к'азн'к'
 ас'с'ора лшн (? I. лор) нентрѣ н'к'кателе л'ор', кс'м зисесе ф'ернч'нт'са Нн-
 фон, шѣ н'с'ер'к' домнѣ . р' скашнѣ ц'крнй пре Мнхн'к' ф'еч'ор'са Др'ачн
 арал'нндѣ . шѣ кс'м анск'к' домн'ѣѣ . р'д'ат'к' с'к дезер'к'к'к' лшндѣ
 де ш'ел'к' шн, шѣ-ш акт'шн'к' с'рек'нле ка асп'нда шѣ ка касн'л'к'с'са,
 ѣр арк'са шѣ-л . р'корд'к' шѣ г'кт'н с'к'шнцн де с'к'шета, шѣ сак'ѣѣ
 шѣ-ш ф'с'л'ц'ерѣ, шѣ мжнѣ шѣ-ш р'т'к'р'к' снре ране, шѣ прнше
 пре т'орцн коернн чен марн шѣ алешнн, шѣ н м'шнч'й кс' м'с'ате
 м'шнчн шѣ кс'мп'л'нт'е, шѣ ле л'шѣ тоат'к' ав'с'ц'ѣѣ; шѣ с'к кс'ака
 кс' жш'н'к'нсееле шѣ кс' ф'етеле лор' . р'н'ант'к' шкнлор м'шр .
 д'ечнн шора л'кс' т'к'ат' нас'с'рнле шѣ кс'зеле, пре алцнн ѣс' р'некат,
 шѣ пре алцнн ѣс' сн'к'нзс'рат . ѣр ел с'к . р'неог'к'ц'к', шѣ кр'ец'к'
 ка к'ѣдр'са н'к'н'к' ла черю, шѣ-ш с'мп'нѣс' тоат'к' к'оѣ с'ѣ . ѣр пре шн
 н'к'м, каре ерѣ ман алес шѣ ман тем'к'т'орю де д'мнзес', к'к'р'с'а-ѣ
 ерѣ н'с'меле де м'ошнн Банок'ц'н, адек'к' Б'к'с'к'р'к'в'н'нй, ел кс'
 м'с'ате ам'к'у'к'ле шѣ ш'ст'еле шѣ кс' греле жс'р'к'мжнт'с'рн с'к ле-
 гѣ, кс' коер'нн карн ерѣ де ачел н'к'м, к'к' нс'-н ка ш'мор'к', н'нчн
 ле ка ф'аче кре ш нек'ое, шѣ ф'к'кс' шѣ к'к'р'ц'н де жс'р'к'мжнт'с' шѣ
 де аф'с'рнсан'ѣ . ѣр ел . р' тоат'ге з'нлеле с'к'нѣ гр'оѣн'к', шѣ кс'шета
 кс'м ва ф'аче с'к-л шарз'к', шѣ н'к'м'са лор ка с'к нс' с'к ман по-
 мен'к'ек'к' . р' цара Паншнй; ѣр р'с'г'к'ч'ор'н'к' с'ф'жнт'с'лшн Ннфон нс'-л
 слокоз'к', н'нчн-л л'к'с'д с'к ле ф'ак'к' н'нчн шн нек'ѣзс', шѣ тоат'е
 м'ц'нш'с'с'рнле лш' ч'к'ле хика'к'не, ка ннше н'к'ажннн с'к стрнка .
 ѣр ел фнннд . р'делм'нат де тоат'е р'к'wt'к'цнле фнрнн с'але, к'ѣм'к'
 нѣ Стонкан с'ф'кт'ннк'са с'к'с' чел ман м'аре, шѣ р'тр'к' н'с'ман кс'
 джнсеѣ . р' о шнвннцѣ домн'к'ек'к', шѣ скоасе пре шнвннцар аф'ар'к' .
 ѣр кс' к'оѣ лшн д'мнзес' р'к'м'ас'к' шн к'ошнл, каре ерѣ шѣ ел днн
 ачел н'к'м, шѣ снре каре ф'к'ч'ѣ с'ф'ат с'к-л ш'арз'к'; шѣ дека
 к'к'зс' пре недр'нт'са домнѣ, к'к' . р'тр'к' . р' шнвннц'к', ел с'к с'мп'нѣс'
 де ф'рн'к'к' шѣ де гр'оѣз'к', шѣ неаржнд шнде ф'с'ц'н . р'тр'к' . р'тр'о
 в'ѣте с'к'к'к' де с'к ак'с'нск' . к'к' шнѣ ток'мн д'мнзес' . шѣ кс'м
 . р'тр'к' . р' шнвннц'к' домнѣ кс' Стонкан, р'чнс'р'к' а с'к с'ф'кт'шн,
 кс'м шѣ . р' че кнн кор ф'аче с'к ш'арз'к' пре ачел н'к'м, кс'шета'нд
 к'к' нс' ѣсте ш'л'мнн'к' . р' шнвннц'к' с'к-н л'с'з'к'; дечнн дека шк'т'р-
 шн с'ф'ат'са, к'ѣм'к' пре шнвннч'к'р, шѣ з'исе, с'к ле д'к' кнн с'к к'к',
 де шнде ка ф'н ман кс'н; шѣ дека к'к'с'р'к' ешн д'омнѣ шн
 Стонкан днн шнвннц'к' к'к'с'елн, г'к'ндннд к'к' н'ас' л'с'знт нл'мнн'к'
 с'ф'ат'са л'ор' чел ф'ика'к'н . дечн дшн'к' джншнн ешн шн к'ош'л'с'а
 ф'с'рншн, шѣ нс' сн'с'ек' нл'м'к'ншн нл'мнн'ка, че-ш к'к'ста тр'к'еа шн

свѣжа сѧ, ꙗкѣ афлѣ време ши порлеж (! 1. при-) де сѣсе
пѣрѣнцилар ши нѣмѣши сѣс чѣлши маи мѧре, тоѧте лѣкѣс-
риле ши фикленѣсриле кѣакѣтѣриюлши де жѣрѣмѣнт дѣмнѣс .
дѣчи ей дека лѣзѣрѣ аша, ши кѣносѣрѣ кѣ сѣнтѣ лѣкѣратѣ
кѣвинтеле лѣши, ей сѣ лѣднѣрѣ де сѣ сѣтѣдѣрѣ ши лѣварѣ
лѣдѣте ши вѧмени кѣт пѣтѣрѣ, ши трежѣрѣ лѣнѣрѣ де лѣа
пѣрте ши сѣпѣрѣ тоѣи де кѣрса Мнѣнѣи водѣ, кѣакѣтѣриюлши
де жѣрѣмѣнтѣ; кѣ ерѧ дѣмнѣс кѣ дѣшши, ши рѣгѣчѣниле
сѣжнтѣлши Нифѣн патѣрѣрѣл, ши нѣ пѣтѣк ѣиленѣк сѣ сѣ
пѣтрѣкѣкѣ лорѣ ка ши лѣи Мѣнѣи мѧреле проѣрок.

Mănăstirea de Argeș.

(Ms. a. fol. 100a—100b. — Ms. b. fol. 104a—104b. — Ms. c. fol. 290—292. —
Ms. d. fol. 22a—22b.)

Ши сѣрѣсѣ (Нѣгѣе водѣ) мнѣрополѣ днн Пѣрѣш днн
темеѣи ей, ши зндѣи р лѣкѣл ей алѣтѣ сѣжнтѣ бисѣричѣ, тот де
пѣтѣрѣ чѣоплѣнтѣ, ши нетѣзѣнтѣ, ши сѣпѣтѣ кѣ флѣрѣи . ши
лѣ прѣнѣс тоѧте пѣтѣриле пре дннѣтѣнѣтѣс днн дѣс, ѣна кѣ
алѣа р сѣѣѣе де фѣер кѣ мѧре мѣцѣшѣс, ши лѣ вѣрсѣт
пѣлѣмѣс, де лѣс рѣтѣрѣнт; ши лѣ фѣкѣст прѣн мнѣлѣкѣл
тинѣзин бисѣричѣи : вѣ : стѣлѣши наѣци, тот дѣ пѣтѣрѣ чѣоплѣци,
ши рѣвѣртѣиѣи, фѣартѣ фѣрѣмоши ши мнѣднѣаѣи, кѣре рѣкнѣс-
ѣѣсѣ : вѣ : апѣстѣли; ши р сѣжнтѣл вѣлар дѣкѣспѣра прѣкѣтѣлѣлши,
рѣкѣ фѣкѣс ѣн лѣкѣрѣ мнѣднѣт, кѣ тѣрѣлишѣѣре вѣрсѣте; ѣр
фѣрѣстрѣиле бисѣричѣи, ши алѣ вѣлѣтѣриюлѣи чѣкѣле пѣ дѣкѣспѣрѣ ши
алѣ тѣнѣзин, тот сѣкѣѣте ши рѣзѣвѣтѣте прѣн пѣтѣрѣ, кѣ мѧре
мѣцѣшѣг лѣ фѣкѣс . ши лѣ мнѣлѣкѣ вѣколѣи кѣ ѣн брѣѣс дѣ пѣтѣрѣ
рѣплетѣнт р тѣрен вѣиѣе, ши чѣоплѣнт кѣ флѣрѣи ши пѣлѣнт . бисѣ-
рѣиѣка кѣ вѣларѣиѣл дннпрѣднѣтѣ кѣ тннѣдѣ, рѣкнѣдннѣ сѣжнтѣ ши
нѣдѣспѣрѣчнтѣтѣ тѣрѣнѣцѣ . ѣр пре сѣпѣтѣ страшннѣ чѣкѣ май дѣ
жѣс, рѣпрѣжѣрѣл ѧ тоѧтѣ бисѣрѣиѣка фѣкѣс ка вѣ страшннѣ тот дѣ
мѣрѣмѣрѣ алѣѣтѣ, чѣоплѣнтѣ кѣ флѣрѣи, ши фѣартѣ сѣкѣѣтѣ ши сѣ-
пѣтѣтѣ фѣрѣмѣѣс . ѣр ѧкѣперѣмѣжнтѣл, тот дѣ пѣлѣмѣс ѧмѣстѣкѣт
кѣ кѣсѣнтѣр . ши кѣрѣчѣле пре тѣрѣле, тот пѣлѣнтѣ кѣ лѣр . ши тѣр-
лѣле тот чѣоплѣнтѣ кѣ флѣрѣи, ши ѣннѣле фѣкѣсѣте сѣчѣѣте . ши рѣпрѣ-
жѣрѣиѣл бѣлѣлѣрѣ фѣкѣсѣте тот стѣкѣле дѣ пѣтѣрѣ чѣоплѣнтѣ кѣ
мѣцѣшѣг, ши пѣлѣѣте кѣ лѣр . ши фѣкѣс ѣн чѣрдѣчѣл дѣнѣннѣтѣк
бисѣричѣи пре : д : стѣлѣши де мѣрѣмѣрѣ, пѣстрѣиѣци, фѣартѣ мнѣ-
днѣнѣтѣтѣ вѣолѣнтѣ ши зѣгѣрѣвѣнтѣ ши рѣвѣклѣнт ши лѣѣла кѣ

пашмес . ши ф'ккѣс скара висеричин тот д'к п'д'тръ сковит'к
 кѣ флорій, ши кѣ : вѣ : тр'киге, р'семикнд : кѣ : семинциѣ але лѣн
 Іерана . ши пардосѣ тоат'к висерика, тинда ши ват'арюл дин
 прѣдн'к ши ачел черд'чел, кѣ мармѣр'к лав'к, ши ѡ р'нодоки
 пре дин л'кн'г'рѣ ши пре дин аф'ар'к ф'ларте ф'рѣм'ос' . ши тоат'е
 сконит'срнал шетрилор дин аф'ар'к ле к'к'ш' кѣ лав'р лав'аст'рѣ,
 ѡр флориле ле полей кѣ лѣр . ши аша ром п'ст'ѣ с'шне, кѣ аде
 в'крат, к'к' нѣ исте аша л'аре ши сокорин'к ка С'ѣв'нѣл, кареле
 ф'ккѣс Соломон, н'ичн ка с'ф'жит'а Соф'їа, каре ѡ ф'ккѣс мареле
 р'п'крат Ісет'їман, ѡр кѣ ф'рѣмѣс'ец'к исте ман пре д'к'ес'нра
 ачелора.

LVI.

1657.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de întărire.

(Jasi 7165.)

† Колки понашко рѣсѣл вел лог . и цѣфан коѣл вел дворник
 долн'ки земан . и валѣ г'хетман и п'рк'к'лак с'с'чарски . и дакижа
 вел дворник виши'ки земан . и наѣ шентеанч вел постелник .
 и гангорїе рѣсѣл вел сиктар . и нек'слаю могилаѣ вел чашиник .
 и соломон к'к'ра'к'д'к'нѣс вел вистнарник . и дарне к'к'рак'ки вел
 комис . и хрисоек'сѣл вел меделничар . и мирон чогол'к вел касчар .
 и косте моцок вел садцар . и грѣмаз'к вел арман . и антиохїе
 аг'а . и нек'слаю к'с'х'шн трети лог'ф . и каснаѣ шолдан житни
 чар . и д'смитрашко рошкат . и строек'сѣл . и рѣвн'к дворник
 г'х'локншн . и нини кол'кри и с'нн коарски . ѡт дворгл'м'к его
 м'аст'к : скрїем ши м'к'рт'срнелм кѣ част'к скрнсоаре а ноастр'к .
 кѣм лѣ венит р'нншт'к м'к'рїн сале домнѣ нострѣ . ши наншт'а
 ноастр'к д'мн'сашн пелни вистнарник'сѣл ши гангорашко герман
 де нанш'кциѣ . ши с'нм'ѡѡ де пнн'ашнѣс, ши кѣ ааци фраци
 а лор . ши лѣ п'к'р'кт де фац'к, не фичорїн м'ср'ецилор . пентрѣ
 сат, пентрѣ ми'халчн че-н р' цин'ст'сѣл черн'к'сцилор, р'и ѡкоаѣл
 т'к'р'сашн . зик'кнд д'мн'сашн пелни вистнарник'сѣл ши кѣ фраци
 с'ки, че скрїем ман сѣс : кѣм ачел сат ми'халчюл ле исте лор
 драшт'ж мошїе, кѣмн'к'р'т'с'ра мош'сашн лор, лѣн гарна моцѣ-

чел, дела нла вавешѣла; баръ нлен вавешѣлаши ѣѣ фост даре
дела бѣтрѣнѣла ѡефан водъ; ши-л цин мѣрѣиѣи кѣ рмпресѣрѣ-
тѣрѣ . баръ мѣрѣиѣи тоатъ аѣ дат самъ рнанинтъ мѣрѣиен сале
домнѣ нострѣ, ши ннанинтѣ ноастрѣ, кѣм ен ачел сат миѣал-
чюл, рл цин къ ле ѣсте скимѣтѣрѣ кѣ ѡефан водъ томша
кѣ сатѣла лор кѣ солка, кареле л'аѣ дат ѡефан водъ мѣнѣстирен
сале солкън; ши ан-ѣѣ дат лѣр пентрѣ сат пентрѣ солка, сатѣла
миѣалчюл че скрѣем ман сѣе, фѣинд сат домнескѣ де ѡколѣла
чернѣѣцилор . ши нимѣрѣи н'аѣ фост дат, че аѣ фост тот пре
сама домниаскѣ пѣнѣ рнтр'ачѣ вѣрѣме . дечи мѣрѣиѣи аѣ
арѣтат ши ѣрик де ла ѡефан водъ, ши 'нтѣрѣитѣри де пре ла
алци домни, ч'аѣ фост ман пре ѣрмѣ, скрѣинд кѣм аѣ фѣкѣт
скимѣ кѣ мѣрѣиѣи прекѣм ѣнчел ман сѣе . — дечи мѣрѣиѣи
са домнѣ нострѣ, фѣкѣтѣ-лѣѣ л'ѣѣ пе дрептѣте, ши фѣрѣ де
гравѣ . ш'аѣ фѣкѣт чинстнтѣ картѣ мѣрѣиен сале ла дѣлнтрашко
дрѣгѣѣѣкъѣла пѣрѣкълаѣѣла де сѣчавѣ, ши ла кѣ де вамени ѣѣни,
салѣи домнеѣи ши ѡѣари де ѣрѣ, мѣѣѣаши денпреѣѣрѣла ачелѣѣа
сат миѣалчюл, сѣ каѣте ачен вамени ѣѣни кѣ сѣфлетеле лор,
кѣм ѡр цин кѣ дрептѣла, де рѣндѣла ачелѣи сат миѣалчюл, а кѣи
аѣ фост; ши кѣм аѣ апѣкат ен дин мошини лор ши дин пѣрин-
ѣиѣи лор; цинѣт-аѣ ачел сат мошини сал пѣринѣиѣи лѣи пелин
вистниарникѣла ши а фѣрацилор сѣи, че скрѣиѣ ман сѣе? ши фост-аѣ
ачел сат дат дела ѡефан водъ, нлен вавѣшѣлаши? ши дела
нла вавѣшѣла фостѣ-л'аѣ кѣмнѣрат гаврѣла моѣочел мошѣла
лор? прекѣм рн че кип ѡр цин . ши сѣ фѣакѣ дела дѣнѣшѣи, дела
тоѣи мѣртѣрѣе кѣ некълнтѣриле ши кѣ неѣѣиле лор, сѣ дѣ
ѣире мѣрѣиен сале домнѣ нострѣ . дечи дакѣ аѣ мѣрѣѣ чинстнтѣ
картѣ мѣрѣиен сале домнѣ нострѣ аколо, ен с'аѣ стрѣнѣѣ, ачен
вамени ѣѣни тоѣи, ши аѣ сокотит ши аѣ фѣкѣт мѣртѣрѣе дела
дѣнѣшѣи, кѣ жѣрѣмѣнт маре, кѣм ен дин мошѣи лор ши дин
пѣринѣиѣи лор аѣ апѣкат ачел сат миѣалчюл, тот сат де ѡкол
ши пре сама домниаскѣ, пѣнѣ че л'аѣ дат ѡефан водъ мѣрѣе-
ѣиѣилор, пентрѣ сатѣла лор пентрѣ солка . баръ ен нѣ цинѣ, ниче
аѣ аѣѣнт сѣ фѣе цинѣт мошѣи сал пѣринѣиѣи вистниарникѣлаши
пелин ши а фѣрацилор сѣи, че скрѣиѣ ман сѣе . — дечи аѣѣ
мѣртѣрѣе дела ачен вамени ѣѣни, мѣрѣиѣи-са домнѣ нострѣ аѣ
крѣѣѣт-ѣ, ши нон тоѣи . ши ѣѣ фѣкѣт мѣрѣиѣи-са домнѣ нострѣ
дирѣе де пѣрѣ ши де рндрептѣре, ла мѣнѣле мѣрѣѣиѣилор . пен-
трѣ аѣѣа ши нон, дѣпѣ кѣм цинѣ, къ дрепт а мѣртѣрѣиен нѣ-н
пѣкат, фѣкѣт-ам ши дела нон ачѣтѣ мѣртѣрѣе ла мѣнѣле
мѣрѣѣиѣилор, ка сѣ ле фѣе лор де крѣѣиѣѣ рндрептѣре, пен-

тѣс ачаста пѣрѣкъ съ нѣ-и маи пѣраскѣ ꙗи вѣчи. — пентрѣ
вредница тѣщи ам нескант : ши еѣ контѣши брикариѣ ам скрис .
съ с(ѣ) цѣе.

8 пас . ав . зрѣе .
мца фѣв . ѿ .

LVII.

са. 1660—1680.

(Ms. Cipariu. Organul luminărei No. XXV, p. 130. — cf. Principia p. 114. No. Ss. b.)

Громовник.

Де съ ва ꙗтимѣла ꙗ числа веркѣчлор . ачесто семно .
фи-ва моарте ꙗ ши марѣ . ши пѣниѣ ши мнарѣ молатъ ва хи .
ши фечюрѣи мичи мори-вор молаци . ши ꙗтѣрѣкта-съ-вор лим-
внлѣ . ши моарте фѣ-ва де сабне . аколо сонто семно спонѣ . ши
оуи кан марѣ рѣдика-съ-ва . ши анон марѣ фолметѣ фи-ва . споне
рѣс . ерѣ де съ ва котремора пѣмжитѣла ꙗ числа шилор . млатъ
фолметѣкъ съ аратъ . ши моарте де сабне . ши че домно съ ва
скола ꙗтѣки, ачела ва перѣ ꙗтѣки, ꙗсъ ко виканнѣе . споне рѣс .
cf. 1799. 1816.

LVIII.

са. 1660—1680.

(Ms. Cipariu: Organul luminărei No. XXV, p. 131—132. — cf. Princip. p. 114, No. Rr. g.)

Geografia Ardealului.

Де цара ардѣкасаши ши де цинѣтѣла ен, кѣтѣ сѣнт . тот
пре самѣ . ꙗченѣт .

Ардѣкаса нѣ аете царѣ фоларте марѣ . ши нѣман о парте
че съ зиче олатѣри де цинѣт , карѣ аете деспре парѣа цѣрѣи
оуиѣрѣи, ачаста аете пре цинѣтѣре ꙗтѣриѣтѣж .

ꙗтѣи цинѣт . хѣшиѣ ванѣа . хѣшиѣдоара, четате карѣ с'ас
зидит де шикѣла водѣкъ, фечорѣла лѣи жикмонт краю, варелѣ аѣ
фост нѣкѣст дни морѣма фатѣ де рѣмѣи . дѣчи ачест шик .

че иаѡ зис хѡиѡд ѡнѡш водѡ ел аѡ зидит хѡидвар . ши аѡ нѡскѡт динтрѡжис матѡиш краю . ши ртрѡчест цинѡт ѡсте дѡвѡ четѡте ши враш, карѡк ѡсте сѡс ртрѡш дѡкл . ртрѡчаства аѡ фост ши р горѡю дѡмѡт в вонвози.

Ѣл донае цинѡт . гюла фѡевар . ши-аѡ нѡс нѡмеле гюла пен-трѡ нѡмеле оуниш кѡпитан оуниѡреск . карѡи аѡ фост з капѡ-тани, кѡнд аѡ венит оуниѡрин дѡла скитѡ . ши аѡ венит анчи ртрѡ ардѡкл . ачѡства гюла фѡеввар, аѡба юѡе . маннанте ерѡ мѡре лок ши богат ши ера лок дѡ еинскопѡе . ши мѡлате бесѡ-речи кѡ мѡлѡци прѡдѡци ши ера богаѡци, ши мѡлате одеждѡи ши скѡѡе . акѡло ѡсте ѡ бесѡрекѡ ши оун тѡри рналт кареле л'аѡ зидит ѡнкѡл (Ms. ѡнѡл) кѡдѡ, че-и зик хѡнѡдѡ ѡнош, тот дѡ пѡетри чѡпанте кѡ мѡре кеѡтѡѡѡж, ши рѡкѡнтрѡ ѡ аѡ фрѡмсеѡат кѡ нѡкоѡне дѡ аѡр ши дѡ арѡинт, ши мѡлате скѡмпе ѡдеждѡи дѡ летѡргѡе, ши кѡм сѡ каде вѡшменте дѡ свѡнѡѡе, кѡ аѡр ши кѡ пѡетрѡ скѡмпе ши мѡргѡрѡтарѡ . ѡр кѡнд аѡ фост кѡрѡл айѡор аѡфѡс, ачѡстѡк тоѡте с'аѡ лѡсѡт, ши с'аѡ апѡкат аѡтеле.

Ѣтреѡ вармеѡе . че се спѡне цинѡтѡ тѡрден, кареле-и нѡ-меле пре врашѡ тѡрден . акѡло сѡнт ѡкне фѡрте аѡкѡе . аѡроѡне дѡ динсе кѡрѡ р жѡс ѡ айѡ фѡарте фрѡмоѡсѡ, карѡк сѡ кѡмѡ арѡиѡш, ши-и зик айѡ полѡитѡ . акѡло лѡнѡк тѡрѡда сѡс р кѡѡстѡ аѡ фост оун ѡвраш фѡарте фрѡмос аѡ рѡманѡор, пре нѡме с'аѡ кемѡт : сѡлинѡм . ши акѡм сѡ коѡѡшите поѡрта четѡ-ѡѡе . дѡсѡпра порѡи сѡс аѡ фост ѡ спѡтѡ крѡнтѡ, р кѡп скрис . ши р оунѡюл дѡсѡре анѡс, аѡ фост фѡарте ѡ четѡте фрѡмоѡсѡ . ши дин четѡте аѡ фост в пѡртѡкѡѡе че сѡ зик пѡдѡри дѡ пѡтрѡж пре кѡле (л. подѡри дѡ пѡтрѡж etc.) айѡсѡ фост мерѡжнд аѡарѡ дин четѡте : оунѡл мерѡе сѡре кѡѡж, ши дѡкѡи мѡрѡе р жѡс пѡнѡк аѡ дѡѡж, ман з мѡле дѡ лок; ан'аѡ фост дѡ лѡт кѡ аѡ пѡтѡт рѡѡл в карѡ аѡкѡтѡрѡ . аѡтѡл мерѡѡ (Ms. мѡѡл) дѡчинде прѡсте арѡиш*) пѡнѡк ртрѡо четѡте пѡтѡе . дѡ аѡлѡк ѡр мѡрѡе аѡарѡ прѡсте анѡ мѡрѡиѡѡи . ши дѡкѡи тот мѡрѡе р сѡс пре айѡ, пѡнѡк аѡ шиерѡклѡн мѡрѡиш, ман і мѡле дѡ лок . ачѡстѡ тоѡте рѡмѡнѡи лѡс пѡртѡкѡнт кѡ мѡре кеѡтѡѡѡ . рѡкѡ мѡлатѡ четѡѡи пре мѡлате локѡре сѡ гѡсѡск р ардѡкл . лѡнѡк кѡѡград, ши лѡнѡк сѡс-шѡвѡи.

Ѣл патрѡѡе цинѡт, аѡ коѡѡѡѡи (sic!) пре ачѡа ши кѡѡ-жѡл сѡ кѡѡѡ четѡте . че ши аѡлѡк сѡнт ниѡе ѡкне дѡ сѡре фѡарте аѡкѡе . ши ртрѡчест цинѡт, нѡман кѡ в мѡле дѡ лок;

*) Glosŭ: айѡ полѡитѡ.

иасте w четате фoарте ал'кскъ, че съ зиче касжда . ши ма-
ните с'ас кeмат немц'киe клаоузенср . ртр'ачкете четате с'ас
н'кскст мат'аш краю, р четата чк кake, ртр'о касъ маре
к'ке, карк иасте ла поарта дeспре ам'азжзи, токма рнарна-
ните-и (sic!) иасте.

Ил чиниле цинст, че съ к'кмъ докoкaн . ачаста иасте
четат'к даждаши . ши иасте ши акoло w wкиъ де саре фoарте
вeститъ, апроане де обмеш . ши де акoло а м'лж де лок иасте
оун балван'иши, к'аре ас фoст фoарте таре р ард'ка . дела балва-
н'иши, оунвар, че съ к'кмъ сeкв'арт'иши, де к'ктр'к р'кскрит
иасте четате де скарш . л'нг'к ач'ка рк'к с'кнт wкиe фpсмаoсe.

Ил икceлe цинст съ к'кмъ калoтан . ачкста e де мар-
цине де ард'ка ши де лате н'рци але ц'р'и, к'см рт'ки ла
ал д'кан (снше) . к'к спре м'азк' иoante ши спре ансе, с'кнт ачкете
цинстсре р ард'ка дeспре цара оунг'ср'кскъ; парте ир, дeспре
р'кскрит ши дeспре ам'азк' зи, дeспре молдова ши дeспре цара
р'см'к'кскъ . ман м'лат н'рoд л'к'сeек ртр'ачкеть царъ.

Лт'ки иасте спре молдова w четате че съ к'ламъ в'етрица .
ши ачаста w ас дат н'ф'с ласлo краю*), фeчорса аши лав'рт
краю, аши х'шид i'нон г'скернатса . инкса вад'к, кареле ас фoст
г'скернат пре цара оунг'ср'кскъ . ши ел ас фoст тат'к аши ма-
т'аш краю . ши м'лат'к изeкнд'к ф'кчк кс шциле рпротива
т'срчилор . ши кс ачкете китежиш м'лате сате ши чет'жи ас
д'к'ршит китажилор аши . д'шик ач'ка ас к'смп'крат дин р'сда
сасилор дин ард'ка цинстса, кс w с'амъ де бани.

Лтр'ачкeтж парте ши ртр'ачeст цинст, асте w четате
фpсмаoсъ токма л'нг'к м'шите, че съ к'кмъ (?) . пре к'срса ани
в'етрицж дин с'е де четате д' м'ле де лок, иасте бал' родн'и
чк к'ке, оунде ас л'крат ман де м'лат к'кте : м : де мeцери;
кар'и ас фoст ла ач'кле б'ки, л'к'ра кс маре хаснж, акм' рк'к ас-
кр'кжж, че нс кс ат'кта с'амъ де вамени ши нс аш'к хаснъ.

**) Д'шик ачкста, с'ккши . ас фoст вамени слoкoзи ши и'кми-
ши . ши апроане де чел' че ас (вeнт Cip.) делл' скит'а . ши ач-
ц'к ас фoст ман к'ктр'кни ши слoбoзи, н'ас дат ним'к'рши
нимик ***) ници ас с'ажит . ир де с'ас т'кмплат де ас вeнт ии-
скарш в'кжмашш ас'нра ц'р'иен, еи ат'шичи с'ас с'к'лат д'шик
пор'шкa краю'ши, рнанитж в'кжмашшлор с'ки . ши к'жд с'ас
кoр'шат краюл, ир еи ас дат де wм к'кте оун вoс г'рас . ши
w'амени де wасте ас фoст . ши и'км'кнтса с'ккшлор иасте р'н'р-

*) Glose: тин'р Владислак краю.

**) Д'х с'ккши.

***) ници дажда.

цнт . динтр'кншии ес .р ард'ка кан вѣни, ши де тр'бѣк де васте, ши кан де х'амѣре, ши кон мѣлци ши граши.

. *) Ир де сачи ши де зидир'к лор . кѣм аѣ зиднт четѣциле .р цара ард'каѣлѣн, кѣм сѣ каде сѣ се цѣе : сѣвѣн, кар'к ѣсте м'аре чет'ате .ртрѣ ач'кет'к цар'к . ши сасѣевеш . Класѣзм вѣрг (sic!) че сѣ зиче клѣжѣл . ши вѣстрица . менеш (sic!) мѣдѣеш . сег'ушвар, сѣг'ушар . к'орона, врашок . сасѣарош, вор'циѣл . ач'кете четѣци ши враше (ши сате стers în Ms.) л'кѣс .рченст .рт'кн а ле зиди, шѣ лате мѣлате . тар пентрѣ мѣлате шѣи ши р'кзводѣ, нѣман враш ши с'ате сѣ цни, к'ареле сѣнт .рл'крциѣте пре скаѣне ка сѣ сѣ цѣе де чине аскѣат'к.

Кан ̃ . де ард'ка . к'ѣт аѣ фост де маре ши к'ѣт (аѣ) фост де ферицит.

Ирд'каѣл нѣ сѣ в'к(де Сір.) маре . к'ѣ нѣман де оунде-н зѣк, баѣа х'ѣнѣод, п'кн'к ла bran .р сѣс де врашок, д'кѣѣл сѣнт м де м'иле де лок де аѣнг . тар де ларг ка к . чѣ ѣсте лок деѣѣрос, пентрѣ ач'ка ѣсте ши п'ѣм'ѣнт родник . ши кѣ поаме дѣлци . ши .рпрежѣр ѣсте ка ш корѣн'к ф'рѣмоасѣ . ши принтре ач'кете д'каѣре мѣлате, сѣнт с'ате д'кѣе ши ф'рѣмоасѣ . ши шамени аѣкр'ѣтори кѣ п'аѣгѣл ши кѣ сапа . ши лѣ сѣ г'ѣт'кѣе гр'ѣс ши сѣкаре ши м'ѣлаѣ . кѣм д'кр фѣ тот паче, аре п'ѣтѣ фѣ жѣм'ѣтате тот поленици**). к'ѣчи к'ѣ дин д'каѣре ши дин в'ѣлч'ѣле с'ап'к н'ѣсѣпѣл ши-л спал'к, ши сѣ ач'ѣе аѣр ф'оарте сѣдѣмн ши вѣн . оунѣн аѣкр'ѣ ла арцинт вѣн . аѣр . арцинт . араме . п'аѣме . х'ер . шѣел ши пре алокр'ѣ сѣнт враше де в'ѣн . пре(кѣм . . .).

LIX.

1661.

(Ms. bibl. Prag. comunicat de d. Gr. G. Tocilescu. 8° mic.)

Rafail din Dragomirna: Paraclis

(slavono-român).

Повеѣсте ла скнтел(е) п'аѣци.

Propovedania de paști a lui Zlatoust. (15 foi.)

Чѣла че-й динтрѣ скнци п'ѣр'ѣнтел(е) н'ѣстрѣ, м'ан м'а-
рел(е) в'ѣдк'ѣ, ч'аоу ф'ѣстѣ патрѣарх'ѣл .р чет'ате лоуѣи костан-

*) Glosă: де сачи. **) Кѣ аѣр.

тши рѣкрат, че съ к'камъ цриградѣа, п'кринтеа(е) ш, коу
рост'оуа де адръ . р'съ нѣ шѣ ф'вет р'бетѣа свнцїи сала(е) де
лоуѣ, че шѣ ф'вет к'свинтеа(е) м'ан скоумне, дек'кт адроуа .
касв'кше п'кринте.

К'св'кнтъ де р'екц'ктѣр(к) ла свнтеа(е) п'анн.

Гр'кше де не к'камъ пре н'ой фрац, н'ан'к че исте
кѣ р'бетѣа де лоуѣ, шрган сѣфлетескѣ, р'кидоуи'к . р м'ате к'и-
нѣри, де пок'книц'к корокиторе; дшикїде свнтоуа рост'оуа шї
не гр'кше ноа . р р'екц'ктоуѣр(к) м'ан скоуми'к, дек'кт лоуѣа;
шї не м'киг'ке коу лїмеа ка . р шїше строїше, шї не слокоаде
ноа . р к'китар(е) м'ан скоуми'к шї май ф'рѣмоаѣж, дек'кт м'кр-
г'критарюа шї ка ш р'кидоуи'к корокиторе, . р дївоури, . р
кїкѣр(и) нѣ споїше ноа . р к'св'срїе де прим'кв'ар'к . пентрѣ к'лоу
стр'клоуциг ноа . р ас'т'к'шї соарел(е) чел дшрн'т'к, іс . хс . шї
с'лоу ар'к'тат ноа . р ас'т'к'шї прим'кв'ара, п'анн'к де мнрѣзма т'ѣтѣ-
р'ар ф'лорнлар челар сѣфлетеш . к'к коумѣ съ лоумнн'ѣас'к
де ас'мїна соарелоуїї, шї лоуна шн стелеа(е); аша шн т'бат'к
ас'ма съ съ м'киг'ке де р'внер'к лоуїї хс . к'к тоате к'кте-с . р
чер шї пре п'кам'кнтъ с'лоу лоумннат . шї съ м'киг'ке, де к'с-
к'срїа р'кїерей лоуїї хс . коум гр'кше шї прор'окоуа д'кд'к .
к'к ва к'енн свнцїа са, д'е ва лоумїна ч'ле р'тоуїнекате шн ва
ар'кта ч'ла(е) аскоуїсе . к'к шн коумоу-и прим'квара р'чен'к-
т'ѣр'к т'ѣтѣр'ар ф'лорнлар шн а ер'клар, аша (!) есте шн
ач'ста свн'т'к шї де ас'т'к'шї . съ исте нешїне крїцин боуи шн
юкїтор пре д'мн'с'коу, ка съ съ р'доуачаск'к ас'т'к'шн, р'тр'а-
ч'аст'к шн боуи де тр'кгоуїре, че исте петр'кчере; дшнтр'ачаст'к
свн'т'к шн де ас'т'к'шн, съ ресел'кше тоат'к лоум'к . съ нешїне
исте дшн ш'крн коу н'крав боуи, ка съ р'тре боу'коуѣр'кндѣ-с'к
р'трѣ коу'к'срїе д'мн'с'с'коу, д'мн'с'к'лоуїї нострѣ . аича а'кше
св'кнтоуа ач'ст'к коу'к'ннтъ шн шнч(е) ашд : съ нешїне дшн-
тр'оу шерн коу н'крав боуи . шн т'шц не кем'кам в'отес'лци,
к'кц кр'ддем . р хс . шї-ї свнтем т'шц ш'кр'кн . ч'ела че ноу ва
фї коу н'крав боуи, ноу-ї ва фї к'с'к'срїе р'кїере лоуїї хс . аича
р'к'споуїде св'кнтоуа к'св'кнтоуа . р трїи кїндри, к'к с'кнтоу трїи
ч'дте де поснїчн : р'т'кї исте ч'ата, коум арн фї оуи ф'ч'вар ла
таг'к-с'коу, д'ч съ невошше шн лоу'кр'кашн (l. -с'к) коу т'бат'к шнї-
ма шн коу тоат'к воа лоуїї, пентроу к'к шн, к'к тоат'к ар'с'цїа
т'к'т'кне-с'коу исте а лоуїї; ач'ст'а исте ач'ел шм ч'е слоу'ж'аше
лоуїї доумнн'с'коу дшн тїнер'кше н'кн ла в'к'тр'кн'кше ф'ѣр'к де

грешка(ъ), ши .АТРОУ ТОТ ЛОУ .АГКДШИТ ЛОУИ ДМНСКОУ; ПЕН-
 ТР'АЧКА СЪ КЪМЪ .А ЛУК ДЕ ФЕЧОР .ІАР А ДОА ЧАТЪ ІАСТЕ .А
 ЛУК ДЕ НЪИМИТ, КЪ НЪИМИТОУА СЪ НЕВОИЦЕ ДЕ САЗЖЪЦЕ ЛА
 СТЪПЪНС-СКОУ КОУ ТОАТЖ ИМЕА(Ъ); КЪЧ КЪ ИИ, КЪ ВА ЛОУА
 ПЛАТ(Ъ) .ІАР А ТРЕА ЧАТЪ ІАСТЕ .А ЛУК ДЕ ШЪРЪКЪ; КЪ ШЕРБОУА
 ЕА СЪ НЕВОИЦЕ, КЪЧ СЪ ТЪКМЕ ДЕ СТЪПЪНОУ-СЪДЪ КЪ-А`ВА БАТЕ .
 АША ШИ НОИ ЧЕА СЪНТЕА ПЪКЪТОШ, СЪ НЕ НЕВОИМ КЪ РЪГА
 КЪТРЪ ДМНСЪДЪ, СЪ НЕ ІАРТЕ ПЪКАТЕА(Е) НОВАТРЕ .КЪ ЧЕА ЧЕ С'АД
 НЕВОИТ ДЕ С'АД ПОСТИТ ЕА СЪ А АСТЪСН ПЪНИГ .КЪ ДМНСЪДЪ
 ДЪРЪИЦ(Е) ПРЕ ІОМ КЪ ШЪКЕ ДАРЪРИ : АТЪЮ, КЪ КЪНОАЦЕР(Е), СЪ
 КЪНОАЦЕМ ПРЕ ДМНСЪДЪ .АДОА, СЪ НЕ МЪНТЪИМ ДЕ ДІАВОЛА .
 АТРЕА, КЪ ЕРТАРЕ ДЕ ПЪКАТЕ .АПАТРА, КЪ КЪРЪЦІА ТРЪПЪЛОУИ Ш'А А(!)
 СЪФЛЕТЪЛОУИ .АЧИИЧА, КЪ .АПРЕИАРЕ КЪ .АЦЕРИИ .АША(А), КЪ ОЧИНА
 .АПЪРЪЦІА ЧЕРЮЛОУИ .ІАР НЕЦИНЕ С'АОУ НЕВОИТ ДЕ С'АД ПОСТИТ
 ДИИ ЧАСОУА ДИИТЪЮ, ЕА КА (? І. ВА) СЪ А АСТЪСН ПЛАТ(Ъ) ДРЪПЪТЪ .
 ІАР ДЕ С'АД .АТРЪСИИТ НЕЦИНЕ ПЪН ЛА АА ТРЕИА(Е) ЧАС, ВІИЕ СЪ
 МЪАЦЪМАСКЪ ЛОУИ ДМНСКОУ ШИ СЪ ПРЪЗИИАСКЪ .ІАР ЧІИЕ ЛОУ
 СОСИТ ДЪПЪ АА ШАС(Е)ЛЕ ЧАС, НЕМИК СЪ НЪ СЪ .АДОИАСКЪ, КЪ
 НОУ-И ВА ФИ .АТРЪ ДЕШЕРЪС .ІАР НЕЦИН(Е) ДЕ С'АОУ ЗЪВЪКИТ ШИ
 ПЪН ЛА АА НО.РАЕ ЧАС, СЪ ВІЕ ШИ СЪ СЪ АПРОИЕ, НЕМИК СЪ НЪ
 СЪ ТЪАМЪ .ІАР ДЪС ВЕНИТ НЕЦИНЕ ШИ'Н АА ОУНСПРЪСЪЧЕА(Е) ЧАС,
 НЕМИК СЪ НЪ СЪ СПАЕ, ПЕНТРЪ КЪЧ АД ПЕСТИТ, ДЕ С'АД .АТРЪСИИТ .
 КЪ АЧЕСТА КОУВЪИТЪС ГРЪИЦЕ ДЕ ПРОРОЧИ, ДЕ МІУСІИ ШИ ДЕ ІАІЕ
 ПРОРЪКЪ ШИ ДЕ ЕИУХ .ШИ ІАР РЪСПЪИДЕ ДЕЧ ЛА(!) : ДИИ ЧАСОУА ДИИ-
 ТЪЮ ІАСТЕ АЧЕА ІОМ, ЧЕ .АЧЕПЕ ДИИ ТИИЕРЪЦЕ ПЪНЪ ЛА БЪТРЪ-
 ИЦЕ А ФАЧ(Е) ВІИЕ; ІАРЕ .А МИРЕНІЕ, ІАРЕ .А КЪЛОУГЪРІЕ, ДЕ
 КОКВИИ ДЕ СЪ ВА ФЕРИ ДЕ ПЪКАТЕ, .АТРЪ ТОАТЖ ВІАЦА ЛОУИ .
 ІАР ЧЕАА ДИИ Н-АА ТРЕИА(Е) ЧАС, ІАСТЕ АЧЕА ІОМ ЧЕ-И ДЕ .ЕІ .АИ ШИ
 ВА .АЧАП(Е) А ФАЧ(Е) ВІИЕ .ІАР ЧЕА ДИИ Н-АА .Ъ .ЧАС, ІАСТЕ АЧЕА
 ІОМ ЧЕ .АЧАП(Е) А ФАЧ(Е) ВІИ(Е) ДИИ .А .ДЕ АИ ШИ СЪ ПЪРЪ-
 СЪЦЕ ДЕ ТОАТЕ ПЪКАТЕА(Е) ШИ ФАЧ(Е) ТОАТЕ .АВЪЦЪТЪОУРИА(Е)
 ЛОУИ ДМНСКОУ .ІАР ЧЕА ДИИ Н-АА НО.РАЕ ЧАС, ЕИ СЪМТОУ ДЕ Н
 ДЕ АИ, САОУ ДЕ .Ъ .ДЕ АИ .ІАР ЧЕА ДЕН Н-АА ОУНСПРЪСЪЧЕА(Е)ЛЕ ЧАС,
 ЕИ СЪМТОУ ЧЕА, ЧЕ СЪ .АТОРКОУ ЛА БЪТРЪИИЦЕ ШИ-Ш АДОУК
 АМЕНТЕ КЪ СЪНТОУ ГРЕИИЦИ ШИ ПЪКЪТОШ ШИ .АЧЕА А ПАЪИЦЕ
 ШИ А СЪ РЪГА ЛОУИ ДМНСКОУ КЪ ЛАКРЪМИ, ШИ СЪ НЕПОВЕДЪСКОУ
 КЪТРЪ ДЪХЪВИИЧИ, ШИ СЪ ПЪЗЪСКОУ КОУ ПОСТОУА ШИ КЪ РЪГА,
 ШИ ДАД СЪРКОУСТЕ ПРЕ ЛА СВНТЕА(Е) ВЕСЪКРЕЧИ, ШИ .АПАРТ МЪСТЕ-
 ИЕ СЪРАЧИИОР .МАКАР КОР ФИ ШИ ДЕ АЛТЪ ЛЪЦЕ ШИ ДАКА
 СЪ КОР КОТЪСА, ДЪКОУ .А (І. .АИ) ВА ПРІИМИ ШИ ПРЕ АЧЕА .АЧЕ-
 ЦІКЪ .АКЪ-И ТЛЪКЪИЦЕ КЪ ЧЕИ ДЕН Н-А(А) ОУНСПРЪСЪЧЕА(Е) ЧАС .

пентр'ачкiа зич(ε) свинциѣ са : сѣ кiе ши сѣ сѣ апронiе сѣ ноу сѣ
 снаѣ, пентрѢ кѣчи лоу .ртр'ксiѣт; кѣ дмс'коу свнцiѣ са iасте
 дрѣг'кетос ши млстив спре твиц ваменiи, кiрии факъ код
 свнцiи саа(ε); ачестiа iасте деишнтороуа, фoарте юк'кире пре чел че
 слоуж'кскоу свнцiи саа(ε) кs тоат'к инема, ши прiи'л'кире пре чел
 де апой ка ши пре чел динт'кiю . деч м'к'рг'кѣ пре чѣла дни п-а(л)
 оуспр'к'с'кчел(ε) час ка ши пре чел дни часоуа динт'кiю, ши ачел де
 апой .рл мiлоуише ши пре ачел динт'кiю .рл м'к'нг'кѣ, ши ачелоуи
 динт'кiю .рiи д'к, iар пре чел д'кной .рл д'кроуише, ши лоукрѢа
 неконици че сѣ нековише, доуми'к'с'коу .рл чинстiре . ши не
 коициа че фач(ε) ѡмоуа, апоум(ε) : рѣга ши млстiнiе ши алте
 коуик'т'кици а соуфлѣтоулоуи чѣ фiче, постѢа ши метiнiиле кs
 фiца п'ки ла п'км'кит'к, дмс'коу алоуд'к неконица ачелѢа ѡм .
 деч пентр'ачкiа кеници фiациаѡр, сѣ .ртр'км кs вѣскрiе .ртрѢ
 вѣскоуриѣ домишiи нѣстроу, когiци ши м'к'серiи ши чѣн дин-
 т'кiю ши чѣи де апон, де лоуаци плат(к) др'кит'ж . сѡцъ кs
 сѡцъ сѣ петр'кчеци, ачел че в'iци нѣконт, ши чѣн л'киешн .рк'к
 сѣ сѣ нековскѣ, ши соуа прiзникоулоуи сѣ ѡ чинстници; оу-
 нѢа алтоуа нѢ зарiст'шрени, нице сѣ ѡ чинстници кs цѣкоуѣ,
 саоу кs чемпион, саоу кs алаоуте, саоу кs к'китеч(ε) лоу'мици,
 саоу кs с'кат'ктѢр, коум нѢ юкере дмс'коу; че петр'кчеци
 доуми'к'квоастрѣ кs лѣкроуриа(ε) ч'кле дѢл'кешн, карел(ε) ювѣ-
 це дмс'коу .чел че с'лоу постiт ши чѣа че ноу с'лоу нѣстит,
 вѣсканици-кѣ аст'кзи твиц . пѣтрѢ вѣскрiе дѡмноулоуи нѣстрѢ
 лоуи .с .хс . пѣтрѢ .рiер'к свнцiи саа(ε) . масѢ iасте гiта сѣ
 вѣ .рдсачиц твиц . аичѢ гр'кшире коукинте де свiта нафоур(к);
 сѣ неконц твиц сѣ фиц кѢраци, ши сѣ кеници кs крѣдиницъ
 коуиѣж, ши кs вѣсiе соуфлет'кскѣ сѣ лоуац твиц свiта на-
 фѢрѣж; кѣ вiцелѢа iасте хр'кинт ши грас, нiме сѣ нѢ фiе фiл-
 м'кндоу . аичѢ ноу гр'кши(ε) де вiцел де вакѣ, че гр'кши(ε)
 де дiроуа лѢи дмс'коу, де свiта коу'меник'ктѢрѣ ши де свiта
 анафѢр(к) . ши чiне ноу сѣ ва нѣрон кs нѣстоуа ши коу рѣга
 к'ктрѣж хс . ши нѢ сѣ ва г'кта де свiта нафѢр(к) сѣ ѡ; ачела
 ѡм iасте фiл'м'кндоу ши пре ачестiа вiацѣж ши пре ч'кѣ л'алт'к
 вiацѣж, оунде-и мiан моуатѢ а петр'кче . iар чел че сѣ кор нѣ-
 кон ши кор фiи .рг'кдшнтор лоуи дмс'коу ши шоу свiта на-
 фѢрѣж нѢрѢр'к ши сѣ кsмѣникѣ .р нѣстрѢи, ачел кор фiи .рдоуа-
 чници ши с'ктоуи де драгост'к лоуи дмс'коу, ши пре ачестѣ
 лоу'ме ши мiан в'ктѣс оунде ва фiи .р в'кч а л'ккоуи . твиц
 вѣ .рдсачици аст'кзи де вѢн'ктат'к драгостѢи лоуи дмс'коу .
 нiме сѣ нѢ сѣ т'к'рг'сiаскѣ де мес'к'ктатѣ, кѣ с'лоу ар'ктат

.рпѣръѣѣа черюлдѣи, .рпѣрѣнарѣк тѣтѣрѣрѣ; кѣ нѣкоу .рпѣроунат
 .рѣсѣш хѣ. кѣ .рѣерѣи, ка (сѣ) петрѣкѣем .рпѣръѣѣа черюлоуѣи. нѣме
 сѣ нѣ сѣ пѣнѣгѣ дѣ пѣкѣте. .рѣсѣ ноу снч(ѣ) свѣнѣѣа са, сѣ нѣ
 пѣнѣем дѣ пѣкѣтел(ѣ) ноастрѣ, че снч(ѣ) сѣ пѣнѣем дѣ пѣкѣ-
 тел(ѣ) лоуѣи адам стрѣкѣмошоу нострѣ; кѣ ертар(ѣ) лоуѣ стрѣкѣлѣ-
 чигт днн грѣапѣ. нѣме сѣ нѣ сѣ тѣкѣлѣ дѣ морте, кѣ дѣка
 грѣшн адам, доумнѣсѣкоу сѣ мѣнѣ пре сѣмѣнѣѣа ѡменѣскѣ. дѣч
 чѣне мѣрѣа атѣнче, тѣц мѣрѣе .р .пад, .р мѣнчѣи. доуѣпѣж
 ачѣа ѡр сѣ мѣстивн дѣмѣкоу шн сѣ погорѣ днн черѣ пре пѣ-
 мѣнтѣ, шн сѣ .рпѣлѣѣцѣ кѣ троуп кѣм фѣу воа свѣнѣѣи сал(ѣ),
 шн сѣ дѣдѣ пре кнн шн пре рѣстнгрѣнѣре, шн пре моарте, шн
 пре .рѣрѣпарѣ дѣ воуѣнѣ воа свѣнѣѣи сал(ѣ); шн мѣрсѣ кѣ свѣта
 кроуѣ(ѣ) .р .пад, шн скоаѣсѣ пре адам днн моуѣнчн шн пре тѣт
 рѣдѣа ѡменѣскѣ чѣл свѣнѣѣнт, прѣрѣчѣи шн тѣц свѣнѣѣи, кѣрѣи ерѣ
 мѣрѣи шн ерѣ мѣршн .р .пад. ѡр дѣ атоуѣнче .рѣоач(ѣ), кѣрѣи
 сѣмѣтѣ крѣѣрѣнн воуѣн шн дрѣпцн, еѣ мѣрсѣ ла хѣ. пѣнтрѣдѣкѣа
 снч(ѣ) свѣнѣѣа с(а), сѣ нѣ не тѣкѣем дѣ моарте. кѣ моарте чѣа
 че ерам пѣнѣнде (?), .рѣса дѣмѣкоу аѣ стѣнѣсоу шн лоуѣ потѣлнт
 кѣ моарте свѣнѣѣи сал(ѣ). кѣ свѣнѣѣа с(а), дак(ѣ) .рѣвѣсѣ, мѣрсѣ
 ла .пад, дѣ-л фѣрѣнсѣ, шн-л здрѣбн, шн-л прѣдѣкѣ; шн дѣкѣ .ртрѣ
 свѣнѣѣа с(а) .р .пад, ѡдоуѣл сѣ амѣрѣж, пѣнтрѣ кѣ сѣ испнтн сѣ
 гѣсте дѣ трѣпоуѣ свѣнѣѣи сал(ѣ); шн адекѣ нсаѣа прѣрѣкѣ снр-
 гѣи .рнѣннтѣ дѣ стрѣгѣ, шн снс(ѣ) адек(ѣ): адѣ, амѣрѣшн-те
 кѣ те тнмпннѣашн кѣ фѣѣа лоуѣи дѣмѣкоу, амѣрѣшн-те шн те
 дѣшѣрташн, амѣрѣшн-те шн фѣсѣшн батѣрѣкѣнт, испнтн-
 шн-те сѣ ѡн трѣпн шн те кѣтѣмѣаш дѣ дѣмѣкоу, аѣаш пѣ-
 мѣнтѣ шн те тнмпннѣ черюл, испнтншн-те сѣ ѡн че вѣсоуш, шн
 кѣсѣш .р че нѣ пнѣш. оуѣнѣѣѣи моарте кѣнннѣоуѣ? ѣнѣѣѣи адѣ
 внрѣнѣрѣк? .рѣвѣсѣ хѣ шн тѣ фѣсѣш внрѣнт. .рѣвѣсѣ хѣ шн кѣ-
 соуѣрѣ драчѣи. .рѣвѣс(ѣ) хѣ шн с(ѣ) вѣкѣрѣрѣж .рѣерѣи. .рѣвѣс(ѣ) хѣ
 шн ннч оуѣн мѣртѣ нѣ рѣмѣс(ѣ) .р грѣп(ѣ). кѣнѣдѣ сѣ скѣлѣ
 хѣ днн грѣап(ѣ), ѡр атѣнче .рѣвѣсѣр(ѣ) тѣц прѣвѣдннчѣи, кѣрѣи
 лоуѣ фѣстѣ дѣла адам пѣнѣ ла рѣстнгрѣнѣрѣк лоуѣи хѣ. .рѣсѣ чѣи
 дрѣпцн .рѣвѣсѣрѣ шн вѣсоуѣр(ѣ) стрѣднѣа шн .рѣвѣрѣк долноуѣлѣи
 нострѣ лоуѣи ѣс. хѣ. ннн лоуѣ .р дѣмѣкоу дрѣпцн анм (?) пре
 свѣнѣѣи, шн-н доуѣсѣ .рпѣръѣѣа черюлдѣи. хѣ. кѣ скѣл(ѣ) днн мѣрѣи
 шн фѣ .рчѣпѣтѣр мѣрѣнѣлѣр спрѣ .рѣвѣре, шн дѣшкнс(ѣ) кѣлѣ .рпѣ-
 рѣѣѣи черюлдѣи сѣ марѣж тѣцн крѣѣрѣнн, кѣрѣи вор фѣл(ѣ) .рѣвѣѣѣ-
 тѣрнѣ(ѣ) свѣнѣѣи сал(ѣ). ка (!) а свѣнѣѣи сал(ѣ), ѡсте тоатѣ чѣнѣтѣ
 шн мѣрѣнѣрѣк шн внрѣнѣрѣк шн цннѣре, .ртрѣ вѣчн несѣрѣшнцн шн
 нѣтрѣкѣсѣнн. алнн.

чѣсть вѣкъ, ши ꙗ чела че ва съ фѣе, кѣндѣ ва венѣ цюдѣцюл
чѣль дѣрѣнѣть, съ жѣдече вѣнн ши морць . кѣ ачелѣа-н съ каде
тоатѣ слава, ченѣстѣ ши ꙗкѣнѣчюне, акоум ши ꙗсѣрюрѣ ши
ꙗ вѣчѣе де вѣчѣ . аминь.

(Дѣпѣ ача попѣ) съ кѣнте ачѣсте стрыхѣ.)

Вѣнѣцѣ лѣ сърютарѣа чѣ май дѣ апоѣ, фѣацѣлор! съ сѣ-
рютѣм прѣ ачѣсть мортѣс, лѣѣдѣндѣ прѣ дѣлнѣзѣс . кѣ ꙗтѣ
аѣ ешитѣ дѣнтрѣс нѣцѣре сѣ, ши кѣтрѣ грѣапа с'ѣс апропнѣтъ,
дечѣ де акѣм нѣ съ ва ман грѣжѣ де сѣпѣрѣра трѣспѣлн чѣ
дѣшѣртѣ . оундѣ-сѣ акѣм' рѣдѣле ши сѣцѣиле? кѣ де ачѣщѣ
мѣ ꙗпарѣс . адевѣръ, дѣ(ш)ѣртѣчюне ѣцн ѡмѣ! ши ꙗ дѣшѣртѣ
тѣ ꙗвѣлѣѣцн.

Сѣнѣе тѣ акоумѣ фѣратѣ, кѣтрѣ ноѣ : оундѣ тѣ дѣчи дѣн-
трн ноѣ? тѣкѣндѣ ши нѣ рѣспѣзн; ꙗтоѣрѣче-тѣ дѣ мѣꙗꙗꙗ
грѣжѣ тѣтѣнѣ-тѣс, ши пѣнѣцѣре мѣнѣ-тѣ ши а прѣѣтннѣлор
ѡ дѣмѣлѣце . ꙗ нн кѣстѣ дѣ вѣзн кѣтѣ пѣнѣцѣре ши лѣкрѣмѣ
съ варѣж пѣнтрѣс тѣнѣ . оундѣ-сѣ акоумѣ рѣдѣлѣ ши прѣѣтннѣ?
кѣ де ачѣщн мѣ (ꙗ)пѣрѣс . адевѣръ, дѣшѣрте-сѣ чѣле ѡмѣнѣцн!

ꙗтоѣнѣчн рѣспѣнѣдѣ мѣртѣлѣ зѣкѣндѣс : ѣс кѣтрѣ дѣмнѣлѣ
дѣмнѣзѣс, жѣдѣцѣлѣ мѣѣс, мѣ дѣкъ, съ стѣс денѣнтѣ жѣдѣцѣс лѣнѣ,
ши съ дѣс рѣспѣнѣс де лѣкрѣрѣле мѣле . чѣ вѣлѣ мѣ мнѣлѣкѣскѣ,
ши мѣ рѣгѣ фѣацѣлорѣ! съ фѣачѣ рѣгѣчюнн пѣнтрѣс мѣнѣ; кѣ
съ-м' фѣе мѣ мѣстѣвѣ мѣнтѣнтѣрѣюл ꙗсѣ ꙗн зѣа де цюдѣц .
оундѣ-сѣ акоум рѣдѣнѣилѣ, ши прѣѣтннѣ? ꙗтѣ де ачѣщѣа нѣ
ꙗꙗꙗꙗꙗ . адевѣръ, тѣатѣ-сѣ дѣшѣрте, чѣле ѡмѣнѣцн!

ꙗтѣ акоумѣ тѣатѣ мѣдѣлѣрѣле трѣспѣлн гѣале съ тѣвѣж-
лѣскѣ; ши съ арѣтарѣ нѣмѣтѣтѣ, ши нѣкѣкѣтѣтѣ; ши фѣрѣж фѣрѣж
де ннчѣ ѡ трѣвѣж ши нѣмнѣшкѣтѣ . кѣ мѣнѣлѣ ши пнчѣарѣле аѣ
слѣжѣнѣтѣ; ѡкѣѣ аѣ апѣсѣ, ши с'ѣс ꙗнѣѣс; ши лѣм'ѣа лѣу лѣмѣр-
цѣтѣ; ши оѣрѣкнѣлѣ аѣ асѣрѣзѣтѣ, ши кѣ тѣчѣлѣре съ аѣ ꙗгрѣдѣтѣ,
кѣ съ дѣ грѣапѣн . адевѣръ, дѣшѣртѣчюнѣ ѣцн ѡмѣ! ши ꙗн
дѣшѣртѣ тѣ ꙗвѣлѣѣцн.

Мѣрѣрѣа пѣмѣнтѣлѣнѣ ꙗстѣ дѣшѣртѣж; ши ꙗтѣ тоатѣ
нѣдѣкѣдѣа кѣ (! ка) нѣцѣ фѣлѣмѣ съ стѣнѣцѣ ши съ рѣшкѣрѣж .
ꙗтѣ сѣфлѣтѣлѣ де лѣ трѣп съ ꙗпѣрте, ши кѣпѣлѣ фѣцѣнѣ
лѣу пѣрѣтѣ, оѣрѣкнѣлѣ ши пнчѣарѣле с'ѣс вѣщѣзѣтѣ, кѣ съ дѣ
грѣапѣн . адевѣръ, тѣатѣ-сѣ дѣшѣрте, чѣле ѡмѣнѣцн!

Кѣндѣс съ ꙗпѣрте сѣфлѣтѣлѣ дѣла трѣуп, кѣ нѣвѣнѣцѣ-лѣ
апѣкѣ ꙗфрѣнкѣшѣацѣн ꙗнѣрн . ꙗрѣж ѣлѣ-шѣ ѣнѣтѣ прѣ тѣтѣ-сѣс
ши прѣ мѣмѣ-са, ши прѣѣтннѣнѣ сѣн; нѣмай чѣ съ грѣжѣцѣ де

жоудѣцѣл чѣлк ѱфрикошѣтъ, ши коумь ва стѣ денѣиѣта лѣи дмзѣс; кѣ шѣж аксм не рпкр'цимь . адек'кръ, дешѣр'тъ ши шме! ши р деш'кртъ тѣ рик'лѣщи.

Пре мѣне социлоръ, сѣ мж аскоуатѣци; дѣч веници дѣлк сѣрстѣци, сѣрстѣра чѣ мѣн дѣ апои, сѣ ѣс фѣбѣтъ чѣвѣ к'ктъ дѣ шцинѣл' коу вѣи . кѣ шѣж дѣ акоумь н'авѣци а-л' мѣи вѣ-дѣ, пре рнѣсѣлк анчѣ . кѣ сѣ рнгрѣанж коу мѣрцин ши сѣ дж грѣаниѣ, ши коу ц'кр'нж сѣ вѣ аконѣри . ш социлоръ! вѣ-ници, кѣ шѣж не деш'крцимь . адек'кръ, дешѣрте-сѣ тѣбѣте ч'клѣ шменѣци!

Кѣре рпкр'цире ѣсте ачѣста фѣрацилоръ, карн пѣкигь, ши кѣри сѣ т'кигдѣскѣ рнтр'ачѣсть час дѣ акоумь? дѣче веници сѣ-лк сѣрстѣжм, с'аоу фѣбѣтъ чѣвѣ к'ктъ дѣ поуцинѣл кѣ нои; кѣ шѣж сѣ дж грѣаниѣ, ши кѣ мѣрцин сѣ вѣ ргроуна, ши кѣ шѣтри сѣ ва аконѣри, ши рнтрѣ ртѣнѣрѣкѣ сѣ вѣ сѣлк-шѣи . дѣиѣ акоумь дѣ тѣбѣте рѣдениѣле ши рѣѣтнинѣи сѣ дешѣрте . че пѣнтрѣ дѣнѣсѣлк сѣ рѣрк'кмь пре дмзѣс, ка сѣ-лк рѣ-пѣвѣе пре рнѣсѣлк нѣрѣрѣ ши ртрѣ в'кчиѣи нескр'шинѣци.

Бѣдѣци-мж ф'кръ дѣ глас, ши ф'кръ дѣ сѣфлетъ зѣк'киндѣ денѣиѣте-кѣ . пѣкиѣцѣ дѣнж мѣне, фѣрацилоръ ши рѣѣтнинѣ-лоръ, рѣденилоръ ши вѣноскѣцилоръ! кѣ ери ши ал'та-ери коу вѣи амь гр'ѣйтъ, ши дни нѣкраснж-м вѣни часѣлк мѣрцин чѣлк ѱфрикошѣт . че веници дешѣроуѣж, кѣ вѣ зѣкѣ денѣиѣтѣ, дѣ мѣ сѣрстѣци, сѣрстѣра чѣ мѣи дѣ апои . кѣ дѣ аксмь нѣ мѣ вою мѣи рнѣбарче, ниѣе вою мѣи корѣи кѣ вѣи . кѣ мж дѣбѣк в'ктрѣ чѣлк жѣдѣц, оуѣдѣ ноу ѣсте фѣцѣрѣе . кѣ аколѣ вѣркѣ стѣ тѣцѣ ас'кмен'к, рѣкѣи ши дешѣитѣрѣи, корѣ-цин ши м'кѣрѣи, рпкр'рацин ши вѣиѣниѣи, фѣшк-кѣрѣе коу але сѣлѣ лѣкрѣре; дѣчи шре сѣ вѣркѣ прѣслѣкѣи, сѣс сѣ вѣркѣ рѣшина . че вѣ рѣгѣ пре вѣи фѣрацилоръ! сѣ вѣ рѣгѣци пѣнтрѣ (мѣне) лѣи хс . дмзѣс, ка сѣ нѣ мж ток'м'кѣсѣж пре мѣне соуѣтъ пѣкѣтелѣ м'клѣ, рн чѣлк лѣбѣ рнѣтѣнѣкѣтъ; чѣ ка сѣ мж ток'м'кѣсѣж оуѣдѣ ѣсте лоумѣна ши вѣѣаца ча дѣ вѣчѣе.

Спѣсѣци-не пре чѣл, че нѣдѣждѣиѣмь спре тѣне, ч'кѣ че ери мѣиѣж сѣарѣлѣи чѣлѣи лѣминѣтъ, нѣскѣтѣбарѣ лѣи дмзѣс! кѣ дѣлѣе те рѣагѣ лѣи дмзѣс, сѣ рѣпѣвѣе акоумь пре ачѣсть мѣрѣтъ, оуѣдѣ сѣ вѣсѣлѣскѣ соуѣлетѣе чѣлѣркѣ дешѣци, рн вѣ-нжт'ѣцилѣе лоуѣи дмзѣс, ши-лк фѣж пре рнѣсѣлк мѣиѣнѣлк, сѣ лѣкоуѣсѣсѣж рнтрѣ пѣрцилѣ дешѣцилоръ, ши рнтрѣ пѣмениѣра чѣ в'кчинѣж.

(съ зѣч мѣтва чѣста ꙗ тѣнж. Fol. 8b—9b)

Дѣмнезѣс сѣфлетелоръ шѣ ал' тѣтѣрѣоръ трѣпѣрипоръ! чѣла
че къл'каши мѣарта, шѣ пре дѣволѣлк ꙗ дешѣртѣлк лѣ-
сѣши, шѣ вѣѣцѣ лоуѣмѣей сѣле ай дѣкрѣйтѣ . ꙗсноуѣци дѣламне
рѣпѣлѣсѣж сѣфлетѣла рѣвѣлѣш тѣс : имрѣк : ꙗн лѣкъ лоуѣминѣтѣ,
ꙗн лѣкъ мѣалѣ, ꙗн лѣкъ дѣ рѣпѣлѣсѣ; дѣ оуѣнде фѣсѣгѣ тѣлатѣ
дѣрѣриле, грѣжила шѣ сѣсѣпѣниле . шѣн тѣлатѣ пѣкѣатѣле чѣла
че сѣнт' лоуѣратѣ дѣ ꙗнѣлк кѣ кѣвѣнтѣлк, сѣс кѣ лѣкрѣлк,
сѣс кѣ кѣцѣтѣлк, кѣ оуѣн дѣмнѣ коуѣн чѣ еѣн, шѣ ла вѣамени
ювѣтѣорѣ, ѣртѣлк пре ꙗсноуѣлк . къ ноуѣ жѣте нѣче оуѣн олк
чѣла че кѣ фѣн вѣс, шѣ съ ноуѣ-ц грѣшѣскѣж цѣе . къ тѣоу ноуѣмѣи
чѣ еѣн сѣнтѣрѣ дѣоуѣсѣви дѣ кѣтрѣж тѣлатѣ пѣкѣатѣле . ѣрѣж дн-
рѣптѣтѣ та-ѣ днрѣкѣитѣж ноуѣрѣрѣ, шѣ кѣвѣнтѣлк тѣс-ѣ днрѣитѣ .
— (Попа съ стрѣце :) къ свѣнцѣла тѣ еѣн ꙗнѣлѣрѣк шѣ вѣѣца, шѣ
вдѣхна рѣпѣкѣсѣтѣлѣш шѣрѣвѣлѣш тѣс : имр : хѣе . дѣмзѣлк нѣс-
тѣрѣ! шѣ цѣе мѣкрѣрѣ-цѣ трѣмнѣтем, тѣтѣкѣш, шѣ фѣюлѣш, шѣ
свѣтѣлѣш дѣхѣ . акоуѣм шѣ пѣрѣрѣ, шѣ ꙗнтѣрѣ ай нѣскрѣшнѣк .
— (Дѣп'ачѣ, съ зѣч ѣчѣст ѣтпѣсѣтѣ) : чѣла ч'лоу ꙗнѣвѣск днн
мѣрѣци, хѣе . дѣмнзѣлк нѣсѣтѣрѣ чѣлк дѣверѣитѣк, пѣнтѣрѣ рѣга прѣк
чннѣтѣитѣн мѣйчѣн лѣш, шѣ пѣнтѣрѣ нѣтѣкрѣ чннѣтѣитѣей крѣчн, чѣла
чѣ-н дѣ вѣѣцѣж фѣкѣкѣтѣорѣж; шѣ пѣнтѣрѣ рѣга свѣнцѣлѣорѣ чѣлѣора
ч'лѣс фѣсѣтѣ дннѣтѣкѣю патрѣѣрѣшн мѣй мѣрѣн : аврѣамѣ, шѣ ѣсѣлкѣ,
шѣ ѣковѣ, кѣ съ рѣпѣлѣсѣе дѣмнѣлк дѣмзѣс, сѣфлетѣла шѣрѣвѣлѣш
сѣс : имрѣк : оуѣнде съ вѣдѣхнѣскѣ сѣфлетѣле тѣоуѣтѣрѣорѣ днрѣѣ-
цнлѣорѣ; ꙗтѣрѣ мѣла лѣш дѣмзѣс, шѣ ꙗнтѣрѣ ꙗпѣкрѣкѣѣла чѣрѣюлѣш,
кѣ тѣоци свѣнцѣн; шѣ пре нѣш съ нѣ мѣлѣжскѣж, шѣ с(ѣ) нѣ
сѣсѣскѣж, кѣ оуѣн дѣмнѣ коуѣнѣ шѣ лѣ вѣамени ювѣтѣорѣ . ꙗмнѣнѣ.

Joan cap. XI, v. 1—45. (Fol. 10a—13b.*)

Сѣвѣгаѣ лазарѣка . ѣт ꙗвѣнна . глав . лѣо.

1. Дѣтр'ачѣкѣ врѣмѣе, ерѣ оуѣн вѣмѣ оарѣ чѣнѣ дѣ-лк кѣма
лазарѣ, дѣ вѣлѣѣ днн вѣнѣнѣла, днн врѣшѣлк мѣрѣен шѣ алѣ
мѣрѣшѣ сѣрѣорѣлѣорѣ лѣш. 2. ꙗрѣж мѣрѣѣлѣ ерѣ [оуѣн] дѣ оуѣнѣскѣе пре
дѣмнѣлк коуѣ мѣрѣк, шѣ-н цѣрѣсѣсѣе пнчѣорѣле свнцѣтѣей сѣле кѣ
пѣкрѣлк еѣ; ал' кѣрѣѣлѣ фрѣтѣле-сѣс лѣзарѣ вѣлѣѣлѣ. 3. Дѣчн трѣ-
мнѣсѣрѣж соуѣрѣриле лѣш кѣтрѣж хѣе . дѣ-ѣ грѣкрѣж лѣш : дѣамнѣе,

*) cf. maĭ sus pag. 137 urm. (1600—1650.)

итж чѣла чѣлъ юкѣи колѣцие. 4. Ирж .іс. д'кка аоузи, зице : ачѣстж вѣлаж ноу жете спре мѣартѣ, чѣн спре слѣкж лоуи дмзѣс, кѣ сѣ се просл'квѣскж фѣѣлк лѣи дмзѣс петрс дѣнса. 5. К'к юкѣа іс . пре мѣркоа, шѣ пре сѣра еѣ, шѣ пре лѣзарк. 6. Ирж д'кка аоузи хс . к'к лѣзарк с'аоу р'кзволѣтъ, атоуи ча петрс аколѣ спре чѣлъ лѣкк чѣ ерд доѣв зице. 7. Дси'ачѣ гр'кѣи оученичлорѣ с'ѣи : влѣмѣци ирж .р жѣдови. 8. Шѣн гр'кѣи(ъ) лѣи оученичѣи с'ѣи : рв'кѣктѣбарж ! акоум тѣ чѣркж пре тѣице коу шѣетри с'ѣ тѣ оучиѣж жидовѣи, шѣ иржшк вѣри с'ѣ мѣрѣи аколѣ? 9. Ирж .іс . р'кспоуице : аоу доѣрж нс с'ѣитк доѣв-спржз'кче чѣсѣри .ри зи? 10. Дѣи кѣреле вѣ .рнеклѣ зѣа, ноу с'ѣ ва потикѣиѣ, к'кче к'к в'кде лѣмѣна ачѣиѣи лоуи . ирж кѣреле вѣ .рм'ѣлѣ ноѣит'к с'ѣ ва потикѣиѣ, к'к нс жете лѣмѣиѣж .рнтр'ѣнса. 11. Ич'кѣтаж зице . шѣ дсиѣж ачѣста ле гр'кѣи лѣрк : лѣзарк прѣдтѣнѣлк иѣетрс аоу адормѣт; че вѣю м'к'рѣе, ва с'ѣ-лъ дѣиѣитъ пре .рнеслѣ. 12. Ирж зицеж оученичѣи лоуѣи : доѣмне, с'ас адормѣтъ, м'книтоуѣитѣ ва фѣи. 13. Ирж іс . зице де мѣартѣ лѣи; ирж лѣрк ле икр'ѣ к'к де адормѣрѣж сѣмнѣлѣи ле гр'кѣице. 14. Дѣи атоуи ча ле зице лѣрк іс : ноу мж т'кж дѣсѣскж, лѣзарк аоу мѣрѣит. 15. Шѣи мж вѣкѣсрѣ пѣнктрс вѣи, вѣ с'ѣ кр'кдѣци к'к н'амѣ фѣѣтѣ аколѣ, че влѣмѣци лѣ дѣисѣлк. 16. Ирж зице оѣма, чѣла че с'ѣ гр'кѣице ѣамѣкѣи, оученичлорѣ : влѣци шѣи нѣи, кѣ с'ѣ мѣрѣимѣ кс иѣск. 17. Ирж д'кка киѣи іс . .р вноѣиѣа, дѣи-лъ афлѣж пре .рѣслѣ де нѣтрѣс зице лѣркѣнѣ-лъ .р грѣлѣж. 18. Ирж вноѣиѣа ерд аирѣане де иѣрслѣмѣ, кѣ лѣ чинзѣчѣ де иѣстр'ѣле. 19. Шѣи мѣлѣци дѣи жѣдови ирж (! . ера) вѣиѣци лѣ мѣркоа шѣи лѣ мѣрѣа, кѣ с'ѣ ле м'кнѣжѣ пре .рне'ѣле де мѣлѣртѣа фр'кѣциѣе-с'ѣс. 20. Дѣи мѣркоа д'кка аоузи к'к .іс . вѣиѣи, .рл тѣмѣиѣиѣж пре .рнеоу'ѣлк; ирж мрѣа ше-дѣ акѣсж. 21. Ирж мѣркоа зице к'ктрѣж іс . : доѣмне, д'кѣи хѣи фѣѣст ачѣи ча, н'ѣре хѣи мѣртѣ фрѣтѣле мѣѣс. 22. Чѣи шѣи акоу'ѣмѣ иѣѣоу к'к оѣре к'кѣте вѣри ч'к'ре дѣла дмзѣс, дѣ-и'-ва ѣѣе дмзѣс. 23. Шѣи гр'кѣи еѣ іс . .рнѣлѣ-ва фрѣтѣле т'кѣс. 24. Ирж мѣркоа и гр'кѣи лѣи : иѣѣс к'к ва .рнѣлѣ .рнтрѣс .рнѣлѣре .рнтрѣс зѣа чѣл де аиѣи. 25. Ирж іс . зице к'ктрѣж .рнса : еѣ с'ѣитк .рнѣлѣрѣ шѣи вѣиѣца, шѣи чѣла чѣи вѣл кр'кдѣ .р мѣне, с'ѣ вѣ шѣи мѣрѣи, вѣ .рвѣа. 26. Шѣи тѣѣци чѣи вѣи, че вѣрк кр'кдѣ .р мѣне иѣ вѣрк моуѣри .рн в'ѣчи . с'ѣ жѣи ачѣстж крѣдѣиѣж? 27. Шѣи гр'кѣи лѣи : иѣи аѣа доѣмне; еѣ амѣ крѣзоут, к'к тоу еѣи хс . фѣѣлк лоуѣи дмзѣс, чѣла ч'ан киѣитъ .р лоу'ѣме. 28. Шѣи д'кка зице ач'кѣтаж, м'к'рѣе шѣи кѣмж пре мѣрѣа сѣра еѣи .ри тѣиѣж де-и зице :

рнвѣцѣторюль лоу веніть ши те кѣмж. 29. Ирж а дѣка
 лоузи, съ скѣлж десрѣгъ, ши мѣрсе ла динсѣ. 30. Ирж іс.
 нѣ ера веніть рн орашь че ера спре ачель лѣкъ, оунде-ль тилі-
 пинѣсе пре рѣсѣль мѣрѣа. 31. Дѣчи жидовѣн чѣа че ера кѣ нѣ-
 са рн кѣсѣ де ѡ мѣнгѣа пре рнса, дѣка вѣзѣрж пре марѣж
 къ съ скѣлж аша десрѣгъ ши еши, доуп'ѣнса мѣрѣд грѣ-
 ѣнды, къ съ дѣче ла грѣапж, ка съ па'ѣнгж аколѣ. 32. Ирж
 марѣж дѣка вені оунде ера іс. дѣка-ль вѣзѣ пре рнсѣа', къзоу
 ла пнчѣареле лѣи, де-и грѣи лѣи: доамне, дѣи хіи фѣбсть анча
 н'аре хіи мѣртѣ фрателе мѣѣс. 33. Ирж іс. дѣка ѡ вѣзѣ пре
 діиса, па'ѣнгѣнды; ши жидовѣн чѣа че винисѣ кѣ нѣса па'ѣн-
 гѣнды рш коунтени сѣфлетѣа, ши съ ѡцѣрж рнтрс еіне,
 ши ле зисе: оунде л'ѣи поус пре рнсѣа? 34. Ші-и зисерж
 лоуи: доамне, вѣи'о ши вѣзи. 35. Ші лѣкрѣмж іс. 36. Дѣчи
 грѣирж жидовѣн: ведѣци коумь л'ас ювѣть пре рнсѣа. 37. Ирж
 ѡаре кѣрѣи динтр'ѣниши зисерж: лоу дѣарж нѣ ва пѣтѣ ачѣста,
 че деш'кісе окѣи чѣлѣи ѡрѣс, ка съ фѣкж ши пре ачѣста съ
 нѣ мѣарж? 38. Іс. арж съ ѡпрѣи рнтрс еіне, дѣка вені ла
 грѣапж, къ ера ѡ пѣцере, ши ѡ пѣатрж зѣчѣа спре рнса. 39. Ші
 ле грѣи іс: рѣднкѣицѣ пѣатра. ши-и грѣи лѣи сѣра чѣлѣи мѣртѣ,
 мѣрѣа: доамне, хіи-ва ши рнпѣци'ть, къ іатж сѣнѣть пѣтрѣ
 зіле де кѣндѣ-и ргрѣпѣть. 40. Ші-и грѣи еи. іс: аѣ ноу ц'ам
 зисѣ цѣе, къ де вѣри крѣде, вѣри ведѣа слѣа лѣи дѣзѣс. 41. Ші
 дѣка лоуарж пѣатра оунде ера мѣртѣа зѣкѣнды. арж іс. рѣ-
 днкѣ ѡкѣи сѣи рн соусѣ, ши зисе: моуацемеѣсѣ-цѣ цѣе пѣрѣнте,
 къ мж аскоуатѣши. 42. Ирж еѣ цѣѣ къ де тѣате мѣ аскѣлѣи;
 че пѣнтрс нѣрѣадеае чѣла че стѣс рнпреѣсѣрж зішѣ ачѣста,
 ка съ крѣзж къ м'ѣи тримѣсѣ тѣ. 43. Ші дѣка зисе ачѣста,
 кѣ глаѣ мѣре стрѣгж: лѣзаре, еши афѣрж! 44. Ші еши мѣр-
 тоуль, легѣть прѣсте мѣни ши прѣсте пнчѣаре кѣ ѡ фѣшж,
 ши фѣаца лоуи легѣтж кѣ оун помесѣа'ниѣ. ши ле грѣи лѣрѣ
 іс. дезлегацн-ль пре рнсѣа, ши-ль лѣсѣицѣ съ се доуѣж. 45. Дѣ-
 чи моу'ѣици дин жидовѣн чѣа че винисѣ ла марѣж, дѣка вѣ-
 зоу'рж чѣла че фѣкѣс ісоусѣ, крѣзѣрж рнтр'ѣнсоуль.

LXI.

с. 1650—1675.

(Ms. bibl. contr. No. 20. Folio paginat 839 pag.)

Лѣтописецѣа црѣи Ромънеи. ши а црѣи мѡлдовей.

Де кѡца а прѣк асминѡцнаѡр домин ч'ас стѣпникѡт прѣс ачкете. в. црѣи, ши че с'ас аскрат' .р зиделе лор', ши а прѣцнаѡр' стреине, кѡре сѣ мѣишиек' кс ачкете црѣи, пре ларѣс аднаѣте ден мѡѣте лѣтописецѣ. ши кс вѣнѣк' .рдрентѡре алек'тѣит' прѣксм сѣ кѣде.

Баллѣѣа.

Домнѣ а. Домнѣ а.

Radu Negru. (pag. 1—3.)

асч. Рѡдѣа' негрѣа вод. а. .рт'кѡл' доминѣ црѣи Рѡмънеиѣи.
сѣѣчн

кѡн'. а.

Ичѣст' Рѡдѣа' негрѣа вод. фѣинѣ .р цѣа оуиѣсрѣаскѣ кое вод, мѡре хѣрѣг' пре Ямлаш, ши пре Фыг'кран, рѣдикѡтс-с'ас де аколо кс тоѡтѣ кѡса лѣи, ши кс мѡл'циме де нѣроѡде, Рѡмънѣ, Паштѡнѣ, Сѡнѣ, де тѡт фѣлюл' де ѡамеин. погорѣи-дѣс-сѣ пре апа дѣмковницѣи, ас рченѣт' а фѡче цѡрѣк нѡлѣ. фѣкѣт-ас .рт'ѣи ѡрѡнѣа' че-и зик': Кѣмнѣа лѣнѣс; аколо ас зидѣт ши ѡ кѣс'крѣкѣ де шѡтрѣ мѡре ши фрсмоас(ѣ). де аколо ас мѡи дескѣлекѡт ши ла Ярѣнѣ, фѣкѣнѣ иѡрѣш ѡрѡн мѡре. ши ш'ас нѣс скѡнѣа де доминѣ, фѣкѣнѣ кѣрѣи де шѡтрѣ, ши кѡсе доминѣи ши алтѣ кѣс'крѣкѣ мѡре ши фрсмоас(ѣ). иѡрѣ нѣроѡделе че сѣ погорѣе кс дѣнѣа', оуиѣн с'ас тинѣс пре сѣнт подгѡрѣе, аѡиѡнѣнѣ пѣн .р апа Сирѣктѡлѣи, ши пѣнѣк ла Брѣѣла; иѡрѣ лѡѣн с'ас тинѣс .р ѡѡе прѣсте тѡт лѡкѣа, де ас фѣкѣст ѡрѡнѣк ши сѡте, пѣн' .р мѡрѣнѣк Дѣнѣрѣи, ши пѣнѣк .р Сѡт'. атѣнѣе ши Кѣсѣрѣкѣѣиѣи кс тоѡтѣ кѡерѣмѣк, че ерѡ мѡи нанте прѣсте Сѡт'с, с'ас скѣлат кс тоѡѣн де ас вѣнит ла Рѡдѣа вод, .ркинѣиѣдѣи-сѣ сѣ фѣе сѣнт порѡнка лѣи. де атѣнѣк с'ас нѣмѣт' де-и зик': Цѡра рѡмънѣаскѣ .иѡрѣ тѣѡлѣшѣа' доминѡр, с'ас фѣкѣст прѣксм арѡтѣк мѡи ѡѡе: .ртрѣ хѣ

ДМНЪКЪ, чѣл' бѣн' крединчѡс, ши чѣл' бѣн' дѣ чинсте, ши чѣл' юентѡр дѣ х̃с̃ ши сийгѡр' бирѡтор', Иѡин Радѡа боеѡод, кѡ мѡла лѡн' дмнъкъ, домнѡ а тоатъ Цара ромънѡскъ, дентрѡ ѡнгѡриѣ дескълекат, ши дела Ямлаш, и Фъгъраш херѡег'.

Ачѣста жѣте тютюлѡша тѡтѡрѡр' дѡмнѡор', дѣ атѡнче рчѣпкѡдѡс-сѣ пѣн' ак'мѡс, прѣксѡ адеѡкрат сѣ вѣдѣ, кѣ ѡсте скрис ла тоатѣ хрисѡавеле цѣркѡн'. ши ртрѡ ачѣста кнп' ток-мѡтѡс-ш'ас Радѡа ѡод. цара кѡ бѣнъ пачѣ. кѣ ркѣ нѡ ера дѣ Тѡрчи рпрѣсратъ. ши аѡ мѡригъ р скѡнн', ргронъндѡ-л ла кѣскриѡа лѡн' ден' Ирѣш. дѡмнит-аѡ ани кд.

Мол' дѡвѡа.

Дѡмнъ . вѣ . Дѡмнѡе . вѣ.

ѡсѡнѣ

ѡсѡмѣ.

Roman Vodă. (pag. 89—91.)

Рѡманѡ ѡод . ал в . снъ Илѡаш ѡод.

Дѡпъ моаръткъ лѡн' Илѡаш ѡод . непѡткѡд рѣбдѡ фѡю-сѣс Рѡманѡ ѡод . аткъта недмнъсѣриѣ а ѡнѡю-сѣс, лѡн' Стѣфан ѡод . чѣ фѣкѡсѣ кѡ таткъ-сѣс Илѡаш ѡод, с'ас аѡюнес кѡ ѡ сам(къ) дѣ ѡѡри дѣ кѡрте ши аѡ принѣс прѣ оунѡю-сѣс Стѣфан ѡод, ши ѡѡ тѣат канѡа . ши аѡ апѡкат Рѡман ѡод скѡ-ѡнѡа цѣркѡн'. ѡаръ Пѣтрѡс ѡод фѡюл лѡн' Стѣфан ѡод . сим-ѡинд кѣ рмѣлѡ вѣрс-сѣс Рѡман ѡод . сѣ-л ѡмоаръ кѡ вѡкѡнѡг, нѡ аѡ пѡтѡт ргкъдѡн'; чѣ ѡѡ кѣѡтат днѡдѡткъ лѡн', Пѣтрѡс ѡод а дѡ кѡле вѣрс-сѣс, лѡн' Рѡман ѡод . ши аѡ прѡѡѡит ла Оун-гѡри . дѡпъчѣ аѡ прѡѡѡит Пѣтрѡс ѡод р цара ѡнгѡриѡскъ, дѣ невѡа вѣрс-сѣс лѡн' Рѡман ѡод . н'ас зѣкѣѡит, чѣ кѡрѡндкъ вѣрѣме, аѡѡторѡнѡдѡ-л Иѡан хѡнѡд ѡѡтѡит прѣ атѡнчкъ, ѡткѣр-мѡнтѡриѡл цѣркѡн' оунгѡриѡн, аѡ ѡѡит Пѣтрѡс ѡод . кѡ ѡѡсте ѡнгѡриѡскъ ши аѡ рпрѡнес прѣ вѣрс-сѣс Рѡман ѡод . днн цѡркъ, ши аѡ апѡкат ел скѡѡнѡа . ѡаръ Рѡман ѡод . аѡ нѣзѡит ла крѡюл лѡн'късѣс Кѡзимир' ал *) фѡнѡдѡ-н ѡѡр' прѡмѡри дѣ прѣ мѡмкъ . ши ѡѡ арѣтат стѣрѣмѣѣтѡткъ дѣпрѣ вѣрс-сѣс Пѣтрѡс ѡод; ла кѡрѣ ѡѡ рѣпѡнѣс крѡюл, кѣ дѡпъ чѣ сѣ ѡа по-горѡ р цара рѡсѡскъ, ши ла Лѡѡѡ рѡ ѡа дѡ рѣпѡнѣс . ши аѡѡа погорѡндѡс-сѣ крѡюл Кѡзимир спрѣ пѣрѡнѡе рѡсѣнн', ѡнѡит-аѡ рнѡннткъ крѡюлѡн' мѡма лѡн' Рѡман ѡод, мѣтѡша крѡюлѡн',

*) Loc gol în ms.

сѣпсеке (!) ѡ сам(ъ) де ѡмѣни ꙗ лѣнкъ, де ѡнде аѡ ꙗченѡт а да самне де рѣзбѡю, кѡ трѣмѣнце, кѡ вѣчюме ши добе . кѡре ꙗторкѣндѡ-сѣ ѡстѣк тѡрчѣскѣ лѣпра глѣсѣлѡй вѣчѡмелор, ши а алторѣ сѣмне де рѣзбѡю . кѣ ши нѣгѡра нѣ-й лѣсѡ сѣ причѣпѣ тѡрчѣи де ѡнде лѡрѣ фи а да рѣзбѡю лѣи Стефан вод . аколо ден двѡ ѡѡ ловит Стефан вод . пре тѡрчи . ши де мѡлцимѣк тѡрчилор, сѣ амециѣсѣ ѡстѣк лѣи Стефан вод, бирѡнѡри вѣ-снѡдѣсѣ; че Сингѡр стѣфан вод ꙗ фрѡнте ѡчилор сѣле, непѣ-рѣсѣт ꙗвѣрѣѣтѡ пре ай сѣй.

Ши аша кѡ аѡстѡрюл лѣи Дѡмнѣсѣсѣ рѣмѣскѣрѣ кѡ мѡре ѡкарѣ бирѡици тѡрчѣи, кѡт ѣй ꙗ де ѣй сѣ аѡ фѡѡтѡ тѣкинд . скрѣе кроникѡрюл' Иѡан' Стрикѡвскѣе картѣ к . зѡч . г . ла ꙗр де трѡ-пѡри сѣ фи кѣсѣт' ꙗтрѣчел рѣзбѡю . преѡм сѡче Стрикѡвскѣе кѣ аѡ вѣсѣт сингѡр ла аѡлѡ дела . хѣ . ꙗфѡе кѡ ѡкѣи сѣй грѣ-мѣси мѡри де ѡлѣе, вѣиנד ѣл дѣи цѡра тѡрчѣскѣ . ши г крѡчи де ꙗѡтрѣ, ꙗсе ꙗ сѣмнеле ачей бирѡице а лѣи Стефан вод.

Chemarea Sf.-lui Nifon decătre Radu Vodă. (pag. 256—259.)

ꙗ сѣлеле ачѣстѣи домнѡ, сѣ тѣмплѣсѣ де скѡсѣе ден' скаѡи, Ямира ꙗгрѡтѣл, пре свѣтѣл Нѣфѡн, патрѣархѣл Цѡри-градѣлѡй, ши-л трѣмѣсѣе ла ꙗкѡсѡре ла Ѣдрѣю . де акѣрѣл свѣтѣ ши вѣнѣ вѣѡцѣ ѣшнѡд кѣстѣ ꙗ тоате ꙗкрѡице, сѣ аѡ аѡсѣт ши ꙗ цѡра рѡмѣнѣскѣ . ши аѡ ꙗцѣлѣс ши домнѡл Ра-дѣл вод, де вѣрѣвѣцине чѣле сѣфлетѣци але свѣтѣлѡй; ши аѡ трѣмѣс кѡ рѡгѣмѣнѣте ла ачѣст свѣт' ꙗкрѡице, ка сѣ вѣе ꙗ цѡра лѣи, кѣ-л ꙗѡфѣтѣще цѡра . Иѡрѣ свѣтѣл ѡѡ дат рѣсѣднѣс сѣ-кѣнд : мѣрѣл тѡ ꙗсѣи вѣси гоѡна ши ꙗкѡсѡрѣк мѣк, кѡре ѡсте дела вѣрѣжмѡшии чеи адеѣвѣрѡци а лѣи Дѡмнѣсѣсѣ; дар кѡм вою вѣни ꙗ цѡра тѡ? ꙗрѣ домнѡл ꙗрѣ ѡѡ трѣмѣс кѡвѣнт сѣ-кѣндѡ-й : нѡ ѡрѡта грѣж(ѣ) де ачѣста, кѣ грѣжѣк мѣ ѡсте . ꙗрѣ свѣтѣл патрѣарх, ꙗр ѡѡ дат рѣсѣднѣс, сѣкѣнд : кѡм цѣи, аша фѣ . ши ꙗдатѣ аѡ трѣмѣс Рѡдѣл вод . ла ꙗгрѣцѣе, де аѡ черѡѡт пре ачѣст ꙗѡстѡр мѡре; ши нѡ-и фѡ пѣсте вѡе, че-и сѣ ꙗмплѡс вѡл дела ꙗгрѣцѣе . ши де грѡвѣ трѣмѣсе де аѡсѣе пре свѣтѣл ꙗ цѡра сѡ, ши-и дѣде тоѡте пре мѣнѣ, сѣкѣнд : ѣс сѣ домнѣскѣ, ꙗрѣ тѣ сѣ не ꙗдрѣптѣкѣи, ши сѣ не ꙗвѣ-ци лѣкѣк лѣи Дѡмнѣсѣсѣ; ши сѣ не фи тѡтѣ, ши ꙗѡстѡрю, мѣе ши тѡтѡрѡр ѡмѣнилѡр, ши солѡтѡрю ла Дѡмнѣсѣсѣ . ꙗрѣ

el' afa'k tšpma nepakát'k, šni neaskšat'ktoáre, šni ves'krika
 r'kzirk'tít'k, šni kš wknčájori r'kale, šni nesokotít'e; šni ke-
 mž pre t'óci ešmín'i dela toate m'kn'kštírnae i'k'rk'i mšn-
 tén'iri, šni t'wt klírwsca ves'kričini; šni f'k'kš s'kewp máre
 deipreš'nik kš domša, šni kš toč koárin, kš p'k'wčini, šni
 kš mir'kini. šni .p'dát'k slokos'i izkoár'k de .p'k'č'k'tš'rk',
 anmpe de šni nekšp'mát'k. šni le spš'nik d'ni sk'ita skriptš'rk'.
 šni .p'k'č'k' pri t'wčini; šni-n ad'k'na kš ána m'iani, kredin'čini
 č'ei adek'ráte; grájori de právnae, šni de l'k'ce, de tokmír'k ve-
 s'kričini šni de d'mneš'k'irnae saš'kve, de domne šni de koá-
 r'ini, šni de mistiri, šni de ves'kričini, šni de late r'k'iáš'ri
 de toate. šni tokm'i toate wknčájornae ne právna'k, šni ne
 tokm'k'lele sk'ičnaor anostoi. déčini x'iroton'i šni. v. epiš'ko-
 pi. šni le d'k'de šni ep'arxi kš x'otár'k, káre k'kt va v'pš'i.
 šni .p'k'č'k'ž kšm kor pš'rtá de gr'žk'č'), šni kor náče wnae,
 kárinae šni t' dáte .p' sam'č'); ka s'k s'č') .p'd'rk'nt'k'se toát'k č'ára
 ač'ka, di ačini g. ar'xer'ei.

Ирѣ до́мншасѣ ꙗ́и зисѣ : ꙗ́е доамне сѣ ка́де, сѣ .p'drei-
 t'kšni čini str'k'men kš i'odekát'k t'áre, šni .p'grozít'k, šni
 dr'it'kž, dš'i kšv'k'nt'sa lšni d'miš'kš, káre zis(e) k'kt'rk' Mošeni,
 .p'k'č'k'dšit'órija s'kš, šni k'kt'rk' toč fič'órišni lšni Izraia, gr'k'ina :
 i'at'k v'am dat' l'k'č'k' m'k, šni i'odekát'a šni .p'dreit'ár'k .p' m'k-
 nšae koastre. nš f'k'č'k'ri, niče a mik, niče a máre, niče a k'k-
 dš'k, niče a venetini; niče pre s'k'račini, s'k' nš mnaš'iri kš
 i'odekát'a, niče č'elšni kogat' s'k' f'k'č'k'rk'čini. k'k' i'odekát'a i'ste
 a lšni d'miš'kš; ir'k .p' sk'ita e'van'g'el'ie z'iče : nš i'odekár'ic .p'
 f'k'č'k'rie, č'e i'odekač .p' d'reit'áte. Šni ir' aš man zis d'miš'kš
 lšni Mošeni, šni fič'orišnor lšni Izraia gr'k'ina*) : de več .p'ka
 dš'ik' poroninae m'k'le. šni večini n'k'z'i l'k'č'k' m'k. šni w več
 f'áče. k'k' voju dá roaw .p' v'rk'k' en. šni n'k'm'k'nt'sa va dá s'k-
 m'kn'k'tš'ra sa. šni nó'm'i kor dá roáda č'a. šni več m'kn'k'á
 .p' s'k'tš'ráre. šni več fi .p't'k'ričini .p' č'ra koástr'k. šni v'óju
 dá náče i'k'rk'i koástr'e. šni nš več fi .p'rikošini. šni w'čini
 šni r'k'z'ok'áe nš kor t'rk'če prišni č'ra koastre. šni večini gon'i
 v'rk'žmášini k'óč'ri. šni kor k'č'k' .p' nani'te koastre; šni ē
 de mi k'óč'ri; kor gon'i pre p. i'p' p. pre .p'itš'k'ričini. šni v'óju
 k'k'st'á spre v'óji. šni k'k' voju ba'g'oslov'i. šni v'óju .p'mš'aci. šni
 v'óju .p'mna'k. šni v'óju nšne l'k'č'k' m'k kš v'óji. šni več m'kn'k'á
 č'ele rekni. šni kškát'ele koastre s'k' kor .p'p'ecš'rá č'k'le rekni de

*) cf. mai sus pag. 3-4, v. 3-12.

чкѣле нѡаѡ . ши вѡю ꙗꙗмѣлѡ кс вѡй . ши вѡй вец фѡи вѡмѣнни ;
 ꙗр ес вѡн фѡи вѡаѡ дмнсѣкс .

LXII.

са. 1650—1675.

(Ms. M. Eminescu 16°. 330 fol paginate.)

Тетраевангел.

Єѡѡглѡе дела маѡѡей . каѡи ꙗ . а—ей . (Mateiu cap. X, v. 1—15.)

(Fol. 25 b — 26 b.)

1. Ши кемжнѣдъ ꙗс . пре чѡй . вѡи . оученичъ аѡи сѣхъ дѣде лѡр
 нстѣре спре дѣхсриле нексрѡте , ка сѣ ле скѡацѣ пре ѡле , ши
 сѣ вѡиндече тѡатѣ вѡала , ши тѡатѣ непстѡица . 2. Иѡрѣ чѣлорѣ
 вѡи . апѡстоли нѣмеле лѡр ачѣстѣк-сѣ : ꙗтѣю сѡмонѣ кареле сѣ
 зѡиче пѣтѣрѣ , ши андрѡю фрѡтеле лѡи , ѡаквѣ (ал) лѡи зеведею , ши
 ѡванѣ фрѡтеле лѡи . 3. Филипъ ши вѡрѡоломею , ѡѡма , ши матѡею
 вѡмешѡлѣ , ѡаквѣ ал' лѡи ал'фѣс ши левес чѣл' че с'ас пѡреклѡит'
 ѡадѣс . 4. Сѡимѡнѣ кананѡтѡлѣ ши ѡѡда искарѡѡтѡл' ; кареле ши
 вжнѡдс пре елѣ . 5. Пре ачѡци . вѡи . ꙗи тримисе . ꙗс . пѡрѡицинѡдс-ле
 лѡр зикжнѣдъ : ꙗ кѡлѣк пѣгжнѡлор' сѣ нѣ мѣрѡѡѡц' , ши ꙗ четѡтѣк
 самаринѣкнѡлор' нѣ ꙗтрѡци . 6. Че вѣ дѣвѡцѣ маѡи вжрѡтѡсѣ кѣтрѣ
 шиле чѣкле перѡте але кѡсен' лѡи исрѡилѣ . 7. Ши мерѣжнѣдъ пропо-
 ведѡицѣ зикжнѣдъ : кѣ с'ас апропѡат' ꙗпѣрѣциѡл чѣрюрилор' . 8. Пре
 вѡл'навѡи виндекаци , пре гѣбавѡи ксрѣцициѣ , пре мѡрѡци ꙗвѡлѡци ,
 пре дрѡчи ꙗи скѡатеѡц' ; ꙗ дѡр' аѡ' лѡат' , ꙗ дѡр' дѡци . 9. Сѣ нѣ
 кѣцѡшгѡци лѡрѣ , ниѣ арѡинт' , ниѣ арѡлѡѣ ꙗи вжнеле вѡастре .
 10. Ниѣ транѡстѣ пре кѡле , ниѣ дѡаѡ вешмѡиѡте , ниѣ ꙗкѣлѡцѣ-
 мѡиѡте , ниѣ тоѡаг ; кѣ врѣд'ниѣк' ѡсте лѡкрѣтѡрюлѣ , де хрѡна
 лѡи . 11. Орѡ ꙗи чѣ четѡте ас сѡтѣ вѡци ꙗтрѡ , чѣрчетѡци чѡиѡе ѡсте
 ꙗтрѡжнѡса хѡрѡниѣк' , ши аколѡ мѣкнѡци пѣкнѣк' вѡци еши . 12. Дѣчи
 ꙗтрѡжнѣдъ ꙗи кѡсѣ , оѡрѡци вѡиѡе еи . 13. Ши де ва фѡи кѡса дѡстѡни-
 ниѣкѣ , вѡе пѡчѣк' вѡастрѣ спре ѡ . ꙗрѣ де нѣ ва фѡи дѡстѡниѡниѣкѣ ,
 пѡчѣк' вѡастрѣ кѣтрѣк' вѡн сѣ ва ꙗтрѡѡрѣче . 14. Ши чѡиѡе нѣ ва прѡ-
 ѡмѡи пре вѡи , ниѣчи ва лѡксѡл'тѡ ксвѡиѡтеле вѡастре , ешиѡдѣ
 дѡи кѡсѣк' ас дѡи врѡшѡлѣ ачѣла , ксѡтѡсрѡци прахѡлѣ шиѡѡарелорѣ
 вѡастре . 15. Идѡверѣ грѣкѡсѣс вѡаѡ : маѡи юшѡрѣ ва фѡи , пѣмѡжнѡ-
 тѡлѣ Годѡмѡлѡши , ши Гѡмѡрѡлѡши ꙗи зѡѡа жѡдѡкѡиѡи , де кѡт'
 врѡшѡлѣ ачѣла .

БѹГЛАѢ ДЕ ЛА ЛѢКА КАИ . ѿ . ѿ—ѿ . (Luca cap. XVI, v. 1—13.)
(Fol. 211b—213a.)

1. ШѢ ЗИЧѢ ШѢ КЪТРЪ ОУЧЕНИЧѢИ ЛѢИ : ерл оуик омь когѣтъ, кѣреде акѣ оуик дирегкторю кѣсеи, шѢ ачѣста фс пжрѣтъ ла ел кѣ рѣснѣкѣе аксѣѣа лѢи. 2. ШѢ кемжѣндѣ прѣ елѣ зѣсе лѢи : чѣ асзѣ ачѣста де тѣне? дѣ сѣмѣ де дирегкторѣа та . кѣ нѣ вен нѣтѣ маи мѣлѣтъ а фѣи дирегкторю. 3. ШѢ зѣсе ртрѣс сѣне дирегкторюль кѣсеи : чѣ вѣоу фѣче? кѣ дмнѣсак мѣсѣ а дирегкторѣа де ла мѣне; а сѣнѣ нѣ пѣчио, а чѣре, рѣшѣне мѣе. 4. ШѢс чѣ кою фѣче, ка пѣтрѣс кжѣндѣ мѣ кою сѣнѣмѣа де дирегкторѣе, сѣ мѣ прѣнлѣкѣкѣ р кѣседе лѣрк. 5. ШѢ кемжѣндѣ кѣѣте оуѣсак, прѣ фѣере кѣреде деи датѣрѣнѣи дмнѣсѣи сѣс, зѣсе чѣлѣш деѣтѣио : кѣ кѣѣтъ ери датѣрѣю дмнѣс мѣсѣ. 6. Елѣ зѣсе : кѣ . р . де мѣсѣри де оуит де лѣмнѣ; зѣи (? л. шѢ) зѣсе лѢи : прѣнлѣкѣе-ци скрѣбарѣк шѢ шѣзѣи нѣсмаѣ де кѣѣтъ де скрѣе, чѣиѣи зѣчи. 7. ШѢрѣ дѣиѣк ачѣка зѣсе алѣтѣа : дарѣк тѣс кѣ кѣѣт' ери датѣрѣю? иарѣ елѣ зѣсе : кѣ w сѣтѣ дѣ мѣсѣри де грѣс; шѢ зѣсе лѢи : аѣи скрѣиѣтѣра та шѢ скрѣе . п. 8. ШѢ лѣсдѣ дмнѣсак прѣ дирегкторюль недирѣиѣтѣ-ѣи, кѣ рѣцѣлѣиѣкѣе ас фѣкѣѣтъ; кѣ фѣиѣ кѣкѣсѣи ачѣстѣа, маѣ рѣцѣлѣиѣи сѣѣтъ, дѣкѣѣтъ фѣиѣ лѣсмиѣиѣ р нѣкѣсак лѣрк. 9. ШѢ ес вѣоу зѣкѣ : фѣчеѣи-кѣ вѣоу прѣлѣтѣиѣи деи мамѣна недирѣиѣтѣиѣ; ка кѣѣндѣ вѣѣ сѣкѣрѣи-кѣ, сѣ кѣ прѣнлѣкѣкѣ прѣ вѣи р корѣтѣриѣе чѣкѣе де вѣѣчѣ. 10. Чѣи-ѣи кредѣиѣчѣосѣ р нѣ-ѣиѣк, шѢ ла мѣлѣтъ е кредѣиѣчѣосѣ; шѢ чѣи-ѣи недирѣиѣтъ р нѣ-ѣиѣлѣ, шѢ р мѣлѣтъ е недирѣиѣтъ. 11. Деѣи де нѣ фѣсѣѣтъ кредѣиѣчѣиѣи ртрѣс недирѣиѣтѣсак, мамѣна чѣ адѣкѣратѣ чѣиѣ вѣоу ка крѣдѣе? 12. ШѢ дѣкѣа нѣ фѣсѣѣтъ кредѣиѣчѣиѣи ртрѣс чѣлѣ стрѣиѣи, дарѣк чѣ-ѣи а вѣоастрѣк чѣиѣ кѣ ва дѣ? 13. Ниѣе w сѣлѣгѣ нѣ пѣате сѣсжѣи ла дѣи дмнѣи; кѣ сѣс прѣ оуѣсак вѣ оуѣрѣ, шѢ прѣ алѣтѣа вѣ рдрѣѣи; сѣс де оуѣсак сѣ вѣ цѣнѣа, шѢ де чѣла-а'ѣлѣтъ ва хѣлѣи . нѣ вѣѣ' нѣтѣа сѣсжѣи лѢи дмнѣзѣкѣ шѢ лѢи мамѣна.

БѹГЛАѢ ДЕ ЛА ИВѢНѢ . КАИ ѿ . ѿ—ѿ . (Joan cap. XIV, v. 38—45.)*
(Fol. 295b—296b.)

38. Дѣѣи, иѣ . иарѣиѣи ѣемжѣндѣ ртрѣс сѣне, венѣи ла мѣрмѣжѣиѣтъ . шѢ ерл пѣиѣрѣк, шѢ иѣлѣтѣра зѣчѣк (! л. зѣ—) прѣсѣте дѣ. 39. Зѣсе . иѣ .

*) cf. mai sus pag. 188.

рѣдникѣци пѣатра . зѣсе лѣи со̀ра чѣлѣи мѡртк ма̀роа : дмне , акѣмь
 пѣте , пѣнтрѡ кѣ де . д . зѣле асте . 40. Зѣсе ей . ис : н'амь зѣск цѣе ,
 кѣ де вѣй крѣде , вѣи ведѣ мѣрѣрк лѣи дмнзѣс ? 41. Дѣчи рѣди-
 карѣ пѣат'ра оу̀нде ерѣ мѡртѣмь зѣкжндѣ . арѣ . ис . рѣдикѣ окѣи
 ꙗ сѣск шѣи зѣсе : пѣрѣнте мѣл'цимѣскѣ-ци , кѣчи м'ан аскѣлатѣтъ .
 42. Шѣи еѡ шѣамь кѣ пѣрѣрк мѣ аскѣлци ; че пѣнтрѡ глѡбата че
 стѣ пѣнпрежѣрк ам' зѣск , ка сѣ крѣзѣ , кѣ тѡ м'ай тримѣск .
 43. Шѣи ачѣстѣк зѣкжндѣ , кѡ глѣск ма̀ре аѡ стрѣгѣтъ : лѣзаре ,
 вѣино афѣрѣ ! 44. Шѣи ешѣи чѣл' мѡртѣ , легѣте фѣиндѣ пѣчѡвареле шѣи
 мѣиниле кѡ фѣшѣри , шѣи фѣаца лѣи кѡ мѣхрѣамь ерѣ легѣтъ .
 зѣсе лѡр ис : дезлегѣци пре ель , шѣи лѣсаци сѣ мѣрѣгѣ ! 45. Дѣчи
 мѣл'ци ден жѣдовѣи , карѣи аѡ фѡстѣ венѣтъ кѣтрѣ ма̀рѣа , шѣи
 вѣзжндѣ чѣле че аѡ фѣкѣтъ ис . аѡ крѣзѣт' ꙗтрѡ ель .

LXIII.

e. 1670.

(Ms. bibl. centr. No. 24. Copie din 1710. Folio. II. + 160 foi paginate.)

Лѣтописецѣа цѣрѣи Молдѡвей . . . . . де Мирѡи Костѣнѣ .

Predoslovie cãtrã cetitorũ. (Fol. IIa.)

Прѣдослѡвѣе адекѣ корѡава кѣтрѣ читѣторѣул'.

Фѡст-аѡ гжндѣл' мѣѣс , юѣите читѣтѡрѣоле , сѣ фѣк' лѣтѡ-
 писецѣа цѣрѣи ноастрѣк Молдѡвей , дн дескѣлекѣтѣа ей чѣл
 динтѣжѣи , кареле аѡ фѡстѣ де Троѣан' ꙗгѣратѣа ; шѣи оу̀рсѣсѣм
 шѣи ꙗчѣпѣтѣра лѣтописецѣаши , че ешеѣрѣ аѡпра ноастрѣ кѣм'
 плѣте ачѣстѣк крѣлѣи де акмѣ , де нѡ стѣм де скрѣсѡри , че де
 грѣжи шѣи сѣпѣнѣри . шѣи ла ачѣстѣ фѣл де скрѣсѡаре гжндѣ
 слѡвѣд шѣи фѣрѣ вѣлѣри трѣдѣе . ꙗрѣ нѡи прѣвим кѣм'
 плѣте крѣлѣи , шѣи кѣмпѣнѣ ма̀ре пѣмжнтѣаши нѡстрѣ шѣи
 нѡаѣ . дѣчи прѣймѣѣе ꙗ чѣстѣ дѣтѣ , атѣта дн трѣда но-
 астрѣ , кѣт' сѣ нѡ сѣ оу̀ите лѣкрѣрѣле шѣи кѣрѣа цѣрѣи , де
 ѣндѣк аѡ пѣрѣсѣт' а скрѣе рѣкѣсѣатѣа ѡрѣке Пѡрѣнкѣа . афлѣ-
 кей дела Дрѣгѡше Пѡдѣ , дн дескѣлекѣтѣа цѣрѣи чѣл аѡ
 дойле ла лѣтѡписецѣа лѣи , прѣ ржндѣа сѣс скрѣе , доминѣле
 цѣрѣи , пѣнѣ ла Ярон Пѡдѣ . ꙗрѣ дела Ярѡнѣ Пѡдѣ ꙗкѡаче ,
 ꙗчѣе ачѣста лѣтописецѣ , карѣ цѣ-л'ам скрѣе нѡи . нѡ кѣм с'ари

кѣдѣ де амѣнѣнѣса тѣате; кѣ лѣтѣнѣсеца чѣла стрѣкине,
 лѣкрѣриле нѣмай че-с май рѣкѣнѣате, кѣм снѣтѣс : рѣзѣоаѣлѣ,
 скѣмѣкрѣле скѣнѣс а цѣрѣжѣлѣ мѣнѣнѣнѣ; ирѣ чѣла че сѣ лѣ-
 крѣкѣж рѣ кѣса алтѣдѣ де амѣнѣнѣса, адѣкѣ лѣкрѣри де кѣсѣ,
 нѣс скѣнѣс; ии де лѣкѣ лѣтѣнѣсецѣ де мѣлѣдѣоаѣнѣ скѣнѣсѣ, нѣ
 сѣ афѣлѣ; ирѣ тѣтѣ вѣнѣ афѣлѣ прѣ рѣнѣдѣс тѣате . ии прѣнѣ-
 мѣнѣ ачаѣтѣ нѣнѣнѣ трѣдѣ а ноаѣтрѣ, кѣрѣ амѣ фѣкѣдѣтѣ
 сѣ нѣ сѣ трѣкѣж кѣм-вѣ кѣ оуѣтѣрѣ, де нѣдѣкѣ еѣтѣ нѣкрѣсѣтѣ .
 кѣ ачаѣтѣ фѣжѣкѣдѣнѣнѣцѣ : кѣ ии лѣтѣнѣсецѣ рѣтрѣкѣ сѣ мѣнѣнѣ
 де ла нѣнѣ, де мѣ мѣлѣ нѣле, ии нѣ ва хѣ нѣсѣ прѣ кѣчѣнѣкѣса
 сѣат нѣтѣкрѣнѣкѣсѣнѣ Дѣнѣсѣсѣ цѣрѣжѣ ачѣнѣлѣ, цѣнѣкѣ ии сѣрѣоѣ
 де сѣкрѣнѣрѣкѣ.

Inceputul Letopisetului.

Лѣтѣнѣсеца цѣрѣжѣ Мѣлѣдѣоаѣнѣ дѣла Ирѣнѣ Рѣдѣж рѣоаѣче.

Кѣнѣса' а.

рѣнѣ . а. Ирѣнѣ ла кѣмѣлѣнѣтѣж дѣмѣнѣа лѣнѣ Ирѣнѣ Рѣдѣж .
 [лѣнѣ-нѣ нѣчѣ ачѣнѣ Дѣмѣнѣнѣ рѣнѣкѣсѣатѣса Зрѣкѣ Рѣрѣнѣкѣса] аѣтѣ
 скѣнѣс лѣтѣнѣсеца цѣрѣжѣ, де Зрѣкѣ Рѣрѣнѣкѣса, рѣнѣсѣтѣ дѣла
 Дрѣгѣнѣ Рѣдѣж; кѣрѣлѣ(ѣ) лѣс дѣскѣлѣкѣатѣс дѣнѣ Мѣрѣамѣсрѣнѣ
 ачаѣтѣж цѣрѣжѣ ла дѣнѣле рѣнѣдѣс, дѣнѣкѣ че сѣ нѣсѣтѣнѣсѣ де тѣ-
 тѣрѣ, ии фѣсѣнѣсѣкѣ тѣоѣнѣ лѣкѣнѣтѣрѣнѣ ии а цѣрѣжѣ Мѣлѣдѣоаѣнѣ,
 ии цѣрѣжѣ Мѣнѣтѣнѣкѣнѣ рѣнѣ Рѣдѣкѣ' . ирѣ рѣтѣжѣ дѣскѣлѣкѣатѣж
 де Трѣкѣнѣ рѣнѣкѣатѣса Рѣжѣмѣсѣнѣ, кѣрѣсѣа рѣнѣкѣрат нѣсѣмѣкѣле трѣкѣ-
 нѣ рѣтрѣ нѣнѣ нѣжѣ аѣтѣжѣнѣ, кѣ шѣнѣнѣса' чѣла че сѣ нѣчѣ Трѣоа-
 нѣса . ирѣ де ла Ирѣнѣ Рѣдѣж скѣнѣс нѣ сѣ афѣлѣ, нѣчѣ де ал-
 тѣса', нѣчѣ де Зрѣкѣ Рѣрѣнѣкѣса; ирѣнѣ кѣ лѣс рѣнѣдѣкѣатѣ дѣтѣрѣнѣа
 вѣмѣнѣкѣкѣж, мѣоартѣкѣ, кѣрѣкѣ мѣлатѣ лѣкрѣри тѣаѣ, ии сѣ сѣ иѣжѣр-
 шѣсѣкѣ нѣ лѣсѣж; ирѣнѣ кѣ нѣзѣоаѣдѣкѣан лѣнѣ лѣс рѣкѣкрѣнѣтѣс (? l. -сѣнѣнѣ-
 тѣс) че ва хѣ май скѣнѣс ии дѣла Ирѣнѣ Рѣдѣж рѣоаѣчѣкѣ . дѣчѣнѣ де
 оуѣнѣдѣкѣ лѣс нѣкрѣжѣнѣтѣ елѣ, рѣчѣнѣм нѣнѣ кѣ аѣстѣрѣнѣа лѣнѣ Дѣнѣсѣсѣ.

Cap. XI: Domnia lui Radu Vodă cel mare. (Fol. 46a—47b.)

Кѣнѣсѣлѣ алѣ нѣнѣкѣ снѣрѣкѣсѣчѣнѣле.

рѣчѣнѣ . а. Дѣмѣнѣнѣ Рѣдѣсѣнѣ Рѣдѣ чѣлѣнѣ мѣрѣ . рѣнѣкрѣнѣчѣнѣ нѣ
 дѣмѣнѣнѣ сѣмѣнѣжѣтѣоаѣрѣа . ии нѣнѣтрѣс лѣкрѣриле ии тѣоѣмѣнѣле
 кѣсѣнѣ лѣнѣ иѣс нѣчѣ' : Рѣдѣса Рѣдѣ чѣлѣ мѣрѣ.

в. Скрие Плютáрхъ веститъ истóрику, ла впаца лшн Флe-
 љáндpъ Макидон, кáре лш скрие Флeљáндpиá чá адевкратъ, нш
 вáсна, кэм скрие ш Флeљáндpие ден грeчie шри дьнтр'алтъ лим-
 бж скодeж прк лимва цкржй ноастрe, пáинж де вáсне ши
 скорнитсри; ел зичe, къ хкрнничá рпкрáцилwр ши дóмнилwр,
 мáй мбáтс съ рцелeце дин квкeнтеле лwр, ши сфáтсри гркiтe де
 джнши, кáре, кэм ши пкн л кжт лш фwстс, декжт ден ркзвoлe
 фккeтe де джнши. къ ркзвoлeлe авциá ши прилeжлa вркми
 фáчe мáй де мбáтá шри; ирж кввжнтсá ши сфáт рцклeиитс ден
 сiнгсрж хiрá изворáциe, пкнж ркжт лeтe. прккэм зичe ши
 рцклeиичiонá лшн Голамwн: [изк оустъ прáведнaгw нсхóдитъ
 рáзэм]. ден рoстсá дирeптсáш, изквкнáциe рцклeиичiонá.

г. Фóст-лш ачeстс дóмнш Рáдсá Год. денлин лá тоáтe, ши
 лтpег лá хiрá. кввжнтсá чe-л гркнá, кá ш прáвнлж ерá тштс-
 рóрá. цюдeцeлe кш мáре дрeптáтe ши сокoтiáлж, фкрж фкцк-
 рiе, кш чинстá; ирж нeмкрsиá кш вóе вeгиáтж. авá ачeстс кв-
 вжнтс: дóмншá хiе кáрк, кжндс цюдeкж прк шн вoеринш кш
 оун ксртián, шкiй дóмншáш съ фiе прк вoерин; ирж цсдeцсá
 прк кáлe сá съ мáргж. ши ашá, кжндс съ пкркциe шн кср-
 тиánь к'шн цкран, мáй де чинстá съ фiе ксртiánсá, ши лá кв-
 вжнтс ши лá кксткктсрá дóмншáш; ирж нш лeктжн'дс-сж
 цсдeцсá дин кáлe сá чá дирeптж. ши лá мбáтe дикáндри кк-
 трк вoрничий чeн де глoáтж зичá: вóрничe, зi чeлш шл, мжй-
 нe съ мáй пeсж лá диван фeрiндс, съ нш съ хiе грeшнт кэм-
 вá цсдeцсá. ши де съ прилeжнá кэм-вá нeгкчитс цюдeцсá лá
 шн дивáнш, съ лдрeптá лá алтсá. зичá де мбáтe шри: нe-
 мiкж нш шккрáциe прк дóмншáш ашá, кá кввжнтсá нeстккж-
 тóр. пeнтpш вoерин зичe: де мáре фoлwс ши чинстá естá дóм-
 ниeй ши цкржй вoериншá рцклeптс ши авкт. къ дáкк арá
 дóмншáш é. s. вoжри авци, ничe де ш нeвóe л цкржй нш съ
 ткмe. кш вoжриoл кá к'шн вoжрю, кш слзжитwриoл кá к'шн слз-
 житwрь, кш црáншá кá к'шн цкран фкчá вoрoáвe. ши тwт
 кш вáжндкцe, ши кш мáре рцeлeиичiонá. къ дeшн ерá ркпн-
 тwриo лá вркмá сá, ирж нш лдeлшнгс.

д. Вóерин лá мáре чинстe авe ши зичá: прк шн шл дáкк-л
 вoерицe дóмншáш, нш ркáпe сь-л свдiáскж; де нш ce пoáртж
 кэм съ кáдá шнш вoерин, сь-л скоáцк ши съ пшe алтсá л
 лwкс; ирж л-л свдш, сáс съ нш-н съ тpиáкж кввжнтсá гркiт
 кш кáл'к, нш съ кáдá.

é. Авá ш сáбгж Рáдсá Год. ркк дин кoнилкpиá сá, ккрsиá
 сокoтиндс къ нш естe хiрá де вoериe, лá сокoтиá дкá алжнж;

иарж коеріе нс-й дѣ . че вѣсжидс-се ден афѣрж дин рѣидса лл-
тѣра, прѣ хіре ѡменискж, че жете нѣрѣра снаноарѣ .р вѣцж
ск фіе .ртре чій де фрѣгте, с'ас рѣрат митрополітсасн, ии коерн-
лор ск-й грѣскж Рѣдсдсасн Бог . пентрс джнеса, ск нѣ фіе дн-
тѣтс, фінндс сѣрж де атѣта вѣкма; ии ацентжидс .р иж-
рѣкса стѣкжнс-скс ск хіе ии ел .ртре ѡмени . иѣ грѣит
коерн кс тѣцнй пентрс джнеса, ск нѣ хіе днтат, ка ѡ сѣрж
вѣке че жете . ии сѣрїиле кс недежда чинстей стѣкжннлор,
ск ацїонгж ии ей а хіи .ртре ѡмени, маи мѣатс сѣжкѣкс . ас
рѣенѣнес Рѣдса Бог . коернлор : міе ск нѣ ки сж тріакѣ кс-
вжнтса вострс нѣ ми се кѣдѣ; иарж еѣ цнѣ хіра ѡмѣсн, кѣ
де коеріе нс ете; иарж іакѣ л'її коерн пентрс рѣе дсмлор
коестрѣ . ии адѣа зн л'ас кемѣтс ии иѣ дат вѣтѣжїѣ де
мрѣзи, кѣрѣ ерѣ ла чинста ла Рѣдса Бог . ии апрѣзи чей
де дивѣнс иичи ла ѡ домиѣ мѣй де чїнсте н'ас фостс, кс
сѣрїнїиче мѣлци ии кс кабаницж кс ждѣр, ии кс хѣан
.ркржкѣци апрѣзи . ии ѡрк ла чїне ии ла чѣ коѣрю мѣрѣд
кс кѣртѣ, .р ничѣарѣ стѣ коерїол, пѣнж ск читїд кѣртѣ.

ѣ. Н'ас трѣжст сѣнтѣкжнн ии венї жѣѡвек(ѣ) дин трѣгс
лѣ дивѣнс, де иичїе фѣкѣї прѣ ачѣл вѣтѣв нѣс, де сїлж че ле
фѣкѣсе ии ле вѣтѣсе .р трѣгс . ас кѣстѣтс Рѣдса Богж ла
коерн ии мѣс зне : нс р'ам снѣс кѣ ачїста ѡм де коерїѣ нс
етѣ . иарж кѣтрѣ джнеса : еѣ, мѣре, .рѣкѣ не коеріе нс ам апс-
кѣт ск-ци зїкс . ии ас зне армѣнсасн, де иѣ лѣат грѣкѣчол .
ии ас нѣс' де иѣ дат . т . де тѣѣл.

Cap. XVII: Căderea lui Vasilie Lupu. (Fol. 93b—94b.)

Кѣнѣл лѣк шѣнте спрѣс'кѣче.

м. Прѣкѣсм мѣнїци чїй рнѣлци, ии мѣлсрїиле чѣле рнѣлте,
кѣнд ск нѣрѣкѣкс де вѣрѣ ѡ нѣрте; прѣкжт сннтс мѣй рнѣлци,
прѣ атѣта ии дѣржт фѣкѣ мѣй мѣре, кѣндс ск порнѣкѣс;
ии копѣчїй чїй рнѣлци мѣй мѣре сѣнетѣ фѣкѣ, кѣндѣ ск
ѡѡѣрж . ашѣ кѣселе чѣле рнѣлте ии рнтемѣїїте кс рнѣ-
лснѣлте вѣкми, кс мѣре рѣзениж нѣрѣгс ла кѣд'ѣре, кѣндс
кѣд . ртр'ачѣла кнп ии кѣса лѣї Басїлїе Бог . дѣ атѣца ай
.ртемѣїїтѣ, кс мѣре кѣдѣре ии рѣзсїнж, ии апѣй ии ла де-
пѣнїнж стжїцѣре аѣ нѣрѣкѣс дѣ атѣнѣл.

мѣ. Стѣфан Гѣѡргїе лѣгѣфѣтса, кѣре ерѣ лѣгѣжт мѣре ла
Басїлїе Бог, дѣнж мѣлрте лѣї Тѣдерѣнко лѣгѣфѣтса, цїнїндѣ

Басіліе Бод . прѣ тѣтѣ-сѣс, ДСмитрашко лѡгѣѣтѣла ла атѣте домній коѡрю вестѣтѣс, кѣс вчине рѣтемѣіате; кѡре нѣчи в кѡсѣ аичѣ . р царѣ, мошіи ка ачѣлае, вчине, сѣте, кѣрци н'ас авѣт . дѣпѣ чѣ ш'ас гѣтѣт лѣкрѣриле сирѣ домніа, прекѣм с'ас поменѣт маи сѣс, ла Ракѡции, ши ла Матѣй Бѡд; ас легѣтѣ вороѡва ши кѣс в сѣлѣж де воѣри . р царѣ; кѣс Чогѡлѣѣци анѣ-ма, ши кѣс Шефан сѣрдѣрюл, кѣспринс.рндѣ-й кѣс ѡсрѣм.рнтѣ, сѣ цѣе тѣйна, ас алес кѣс сѣфѣтѣла лѡр, нѣман сѣс адѣкѣс шри оуиѣсрѣции ши мѣнтенѣции асѣпра лѣи Басіліе Бѡд.

мв. Сѣнасе амѣ ден ла кѣц-вѣ ла оуѣрѣкниле лѣи Басіліе Бод . ачѣста, ши рнтѣжю де ла оуи тѣрѣс ла Фѡкшѣни, ши де ла мѣнтѣкни рѣкѣ іас скрис, че н'ас кресѣт Басіліе Бѡд.

мг. Спѣнк истѡрѣиале де Пирѣ рѣкрѣтѣла Спирѡцилор, кѣ фѣиіѣдѣ . ртр'ѣн рѣзѣою ла цѣра Италини рн прѡтѣва Рѣмѣлѣкни-лор . рѣлѣндѣ Пурѣ рѣкрѣтѣла . р фѣрѣнтѣла шрилѡр' саале (!) ток-мѣндѣ-ш ѡѣсте ши мѣт.рндѣ-се ши ртр'о арнѣж, ши рнтр'ѣлта; оуиѣла ден копѣей лѣи че-л пѣзѣиѣ, с'ас апрошѣт ши іас сѣс : сѣ еи амѣнте . рмѣкрѣте, че л рѣмѣлѣкн пре ѣн кал нѣгрѣс, ден тѣѡци алци шѣрѣкни ал'та немѣкѣс нѣ пѣзѣѣце, нѣман ш'ас пѣс прѣ рѣмѣкрѣѣѣла тѣ ѡкѣи; шри . р кѣтрѡ те рнтѡрчи, елѣ тѡт ачѣла пѣзѣѣце, ши чѣрѣкѣ к.рнд ши к.рнд сѣс вѣе асѣпрѣ-ѣ кѣс сѣланѣа гѣта . ас рѣсѣпѣсѣс Пѣрѣ копѣилѣлѣи : кѣс анеѡѣ есте хѣе кѣрѣѣла, а сѣс фѣри де чѣ ѡсте сѣс хѣе . ашѣ сѣс поѣте сѣче, ши де Басіліе Бод . дѡмнѣс кѣс пѣза . р тоѣте пѣрѣциале ши пе ла тоѣте пѡрци, нѣ с'ас пѣтѣт фѣри че-и ерѣ сѣ-й вѣа асѣпрѣж . ши маи алес де примѣждѣна ден кѡсѣж, фѡѡрте кѣс анеѡѣ а сѣс фѣри хѣе кѣрѣѣла.

Сар. XX: Semnele cerului. (Fol. 124b—125b.)

Кѡнѣлѣ аль доѡсѣкниле.

д. Нѣ с'ас поменѣт де сѣмнеле чѣрюлѣи, кѡриле с'ас приле-жѣт маинѣла дѣк ачѣста тоѣте рѣѣтѣѣѣѣ, ши кѣрѣней лѣшѣри, ши цѣрѣжѣи ноѣстре, ши стѣжѣцѣре кѣсѣи ачѣѣѣи домній, а лѣи Басіліе Бод . ла рѣндѣла сѣс . кѣс ерѣ сѣс сѣс поменѣсѣкѣ ла дом-нѣе лѣи Басіліе Бод, пѣнтрѣс кѡмѣта адеѣж стѣѡѡа кѣс коѡдѣж, кѡре с'ас прилежѣт кѣс кѣц-вѣ ани маинѣте де ачѣста ашѣ де грѣл пременѣлѣж ачѣѣи домнѣей . ши рнтѣнѣкарѣк соѡрѣлѣѣи, р анѣла чѣла, р кѡре ан с'ас рѣдикѣт Хмил хѣтманѣла кѣс кѣзѣѣѣи асѣпрѣ лѣшнѣлѡр, фѡѡртѣла грѡзѣнѣкѣж рѣтѣнѣкѣѣра, р постѣла

маре рнаинтѧ пѧщлор, р анѧ*) ртр'о кинерк . ши
 тот ртр'ачѧла ан л'ккѣстѧле неѧсзигѧ кѧкѣрилор, кѧрѧ тоѧтѧ
 сѧлмиле р лѧк в'ктр'кии ши астронѧмий р цѧра л'кшиѧскѧ,
 а мѧре рѣстѧци кѣ синтѧ ачѧстѧрѧ цѧрѧ, мѧнѧл . лѧк кей ертѧ
 ювѧте чигитѧрѧле, кѣчи нѧ цѧм скрис ачѣстѧ сѧлмнѧ ла
 лѧкѧ сѣс; крѧде неѧстинициѧ вѧлменѧн, крѧде вѧлѣрилор ши
 кѣмпаинтѧлор крѣмн; ртриѧкѧ не чѧ крѧмн ам скрис? ши
 кѧт амь скриск, ши хи мшиѧт ачѣстѧ сѧлмнѧ ла рѧнѧсѧ сѣс,
 че амѣ ерѧ трекѣт рѧнѧсѧ ла нзводѧ чѧл кѣрѧт . ши скрѧ-
 тѧри кѧриѧ нзводѣскѣ, нѣциѧ сѣ аф'лѧ, иарѣ тинѧр нѣй . дѣч
 аичѧ д'к ачѣстѧ сѧлмнѧ рѧ дѧс цѧре . ши алѣс повѧсте лѣ-
 кѣстѧлор, кѧрѣк кѣ шкѧи кѣмь кѧнѧл ам прѣкиѧт .

ѧ. Кѣ снѣк ѧнѣ маните дѣ чѧ с'ѧс рѣдикѧт Хмѧлѧ хѧтманѧл
 кѣзѣчѣскѣ асѣпра лѧшнлор, апроѧне дѣ сѧчире, ерам прѣ атѣн-
 чѧ ла шкѧѧѧж ла Бѧрѣ р Подѧлѧ, прѣ кѧлѧ фѧнѧдѣ дѣ ла сѧт
 сирѣк шрѧш; нѣмай чѣ кѣсѣм дѣсирѣк амѧсѧжѣи снѣк нѣшор, кѣм
 сѣ рѣдикѧ дѣ ш пѧртѧ дѣ чѣрю шн нѣшор сѧс ш нѣгѣрѧж, нѧм
 гѧнѧѧт кѣ кѧне ш фѣртѣнѧж кѣ пѧѧѧе дѣ ш дѧтѧж, пѣкѧк нѧм
 тимпннѧт кѣ нѣшорѧ чѧл дѣ лѣкѣсте кѣм кѧне, ш вѧстѧ,
 стол . р лѧк ши с'ѧс лѣсѧт сѧѧрѧле дѣ д'кеѧмѧ мѣщѧлор; чѧле
 чѧ зѣсрѧ мѧнѧ сѣс, кѧ дѣ трѣѧ сѧс пѧтрѣс сѣлнѧце нѣ ерѧ мѧнѧ сѣс;
 иарѣ кѧриѧ(ѣ) ерѧ мѧнѧ цѧре, дѣ шн етѧт дѣ ѧм ши мѧнѧ цѧре
 зѣсрѧ дѣ ла пѣмѧнѧтѣс . шрѧет, ртѣнекѧре асѣпра шмѣлѧнѧ со-
 сѧнѧс . сѣ рѣдикѧ шѧре чѧл мѧнѧ сѣс, иарѧ мѣсѧтѧ зѣсрѧ алѧ-
 тѣсрѧ кѣ шмѣлѧ, фѣрѣк сѧлѧж дѣ сѣнет дѣ чѧрѧ, сѣ рѣдикѧ р
 сѣс дѣ ла ѧм ш кѣкѧтѧ мѧре д'кѣѧл пѧѧѧѧж; ши анѧл мѧрѧѣ
 не д'кѣсѣпра пѣмѧнѧтѣсѧнѧ кѧ дѣ дѧн кѧѧѣ, пѣкѧк р трѣѧ сѣ-
 лнѧце р сѣс, тѧѧт ртр'ѧ д'кеѧмѧ ши ртр'ѣнѧ кнп . шн етѧл цннѧл
 ѧ . чѧс кѣнѧ . ши дѧкѣ трѣчѧл ачѧлѧ етѧл, ла шн чѧс ши цѣмѣ-
 тѧтѧ, сѧсѧлѧ алтѣлѧ . ши анѧл етѧл, дѣнѣк етѧл; кѧт цннѧл
 дѣ ла апрѧнѣс пѣкѧж р дѣсѧрѧж . ѧнѧдѣ кѣдѧл ла мѧс, кѧ алѣнѧ-
 нѧле дѣ грѧс сѣчѧл, ннчѧ кѣдѣ етѧл прѣстѣ етѧл, чѣ трѣчѧл
 етѧл дѣ етѧл; ши нѣ сѣ порннѧл пѣкѧк нѣ сѣ рѣкѧсѧлѧ кѧне
 сѧѧрѧле сирѣ апрѧнѣс, ши кѣлѣкторѧл пѣкѧж р дѣсѧрѧж; ши пѣкѧк
 ла кѣдѣкѣрѧ дѣ мѧс, кѣдѧл ши ла пѧпѧсѣрн . рѣкѣ шнѧл мѣнѧл,
 рѣмѧнѧл пѣмѧнѧтѣсѧ нѣгѣс рнѣциѧт, ннчѣ фѣрѣнѣсѣ, ннчѣ пѧнѧ шрѧ
 дѣ иарѣкѧ шрн дѣ сѣмѣнѧжѣтѣсрѧж нѣ рѣмѣнѧл . ши сѣ кѣнѧѧѧре
 ши шнѧл пѧпѧсѧл, кѣ ерѧ лѧкѧл нѣ анѧл нѣгѣс ла пѧпѧс, кѧ ла
 мѧсѣлѧ ачѧнѧ мѣнѧнѧ лѧнѧ дѣсѧнѣсѣс . кѣте-кѧ шнѧе лѣ фѧѣтѣс

*) Loc gol în ms.

ачѣа оуриѣа; ден пѣриѣа де ѱос, ꙗ сѣс мерѣа . ши тѡт атѣн-
ча аѣ фѡстѣ ши аича ꙗ царѣ лѣкѣста, ши дѣпѣ ачѣла анѣ
ши аа аа доѣа, ꙗсѣ май пѣцине . ши апѡй ши ꙗ зѣлаа а аѣ
Стѣфан Бод аѣ фѡстѣ лѣкѣсте, ꙗсѣ пре ѣне лѡкѣри, ши нѣ
ка ачѣа дѣсиѣа ка ꙗ чѣла анѣ, де каре с'аѣ скрис; ярна сѣ
гѣсѣа ꙗ пѣмѣнтѣ ꙗгрѡпѣте прѣ мѣате лѡкѣри.

LXIV.

са. 1670—1675.

(Ms. bibl. centr. No. 11. Letopiseř., Copie de la 1723. Folio. 188 foj paginate.)

Мирѡн Костѣн . Вѣаца аѣмѣй.

(Fol. 12 b—14 b.)

Еклѣсѣастѣс глаѣа ѣ : дешѣртѣрѣк дешѣртѣриѡр, ши тѡате
сѣнт дешартѣ.

Аѣмѣй кѣнт' кѣ жалѣ кѣмпантѣ вѣаца,
кѣ грѣже ши примеждѣй, кѣм ѣсте ши аѣа.
Прѣ сѣпѣиѣре, ши ꙗ сѣѣртѣ врѣме трѣнтѡаре.
ѡ аѣме хѣкаѣнѣ, аѣме ꙗшѣаѣтѡаре!
Трѣк' зѣле ка оѣмѣра, ка оѣмѣра де вѣрѣ,
чѣле че трѣк, нѣ май вин, нич сѣ ꙗтѡрк' ѣрѣ.
Трѣче вѣкѣа десѣрѣнат, трѣк анѣй кѣ роѣтѣ,
фѣг вреѣмѣле ка оѣмѣра, ши нич ѡ поѣртѣ
ѣ ле ѡпрѣ нѣ поѣте; трѣк' тѡт прѣвѣаѣте,
аѣкѣрѣриѣ аѣмѣй, ши май мѣат кѣмпантѣ.
Ши ка апа ꙗ кѣрѣса сѣѣ, кѣм нѣ сѣ ѡпрѣѣце,
аѣа кѣрѣса аѣмѣн, нѣ сѣ контенѣѣце.
Фѣм ши оѣмѣрѣ сѣнт, тѡате вѣсѣри ши пѣрѣкре,
че нѣ петрѣче аѣмѣк? ши ꙗ че нѣ-ѣ кѣ дѣрѣкре?
Спѣама мѣрѣй, ши нѡри сѣпт' чѣрю трѣкѣтѡри.
че-ѣ ꙗ аѣме сѣ н'аѣѣѣ нѣме мѣрѣтѡри?
Зѣче дѣвид прѡрѡкѣа : вѣаца ѣсте фѡаѣре,
нѣ трѣѣѣце, чи ꙗдѣтѣ ѣсте трѣкѣтѡаре.
Вѣѣарѣме сѣнт, ши нѣ ѡм! тѡт ачѣла стрѣгѣ.
ѡ хѣкаѣнѣ ꙗ тѡатѣ врѣма, кѣм сѣ нѣ сѣ пѣѣнѣѣ,
Тѡате кѣте-с пре тѣне? че хѣкаѣдѣѣѣ
непрѣвѣаѣнт, стрѣмѣтат? че нѣ стѣрѣѣѣѣ

Спре в'д'кре де т'ине? т'с кс в'р'кме то'ате,
 'пременици, ши нимик с'к ст'к' р' в'кч н'с по'ате!
 Ч'рюа ф'ант' де д'м'izes, кс н'ст'кре м'аре,
 м'н'ш'нат'к зид'уре, ши ел с'ф'р'шит' аре!
 Ши кой л'с'м'ин де л'ср, со'ареле ши л'сна,
 р'т'ш'нека-в'ец л'с'м'ина, в'ец д'д жос к'ш'сна!
 Кой ст'кле нек'с'ците, ч'рюаш'и подо'ба,
 в'к аш'к'пт'к гроазинка тр'м'еница ши д'оба!
 Р' ф'ок' те в'ей ск'н'м'о'с'си, п'к'м'анте кс ана!
 w прич'ин'к м'аре! не аш'ант'к с'ан'к.
 Н'с-й ним'ика с'к ст'к' р' в'кч', то'ате тр'к'че л'с'м'к,
 то'ате-с нест'кт'к'то'аре, то'ате-с шице с'н'с'ме.
 Т'с п'кр'инте аа т'с'т'с'рор, доамне ши р'п'к'рате!
 с'ин'г'ср н'с'маи ков'р'ш'ици, в'р'кме нем'к'с'с'рат'к.
 Ч'к'ла-а'алте то'ате, кс в'р'кме с'к се тр'к'к'к,
 с'ин'г'ср аш дат в'р'ем'наор, то'ате с'к се петр'к'к'к.
 С'с'ит' в'р'кме ст'к'м, кс в'р'кме не м'ст'к'м в'ї'аца,
 р'в'ал'к'м д'с'иг'к а л'с'м'ий р'ш'к'л'к'то'аре ф'ї'аца.
 В'р'к'ма(и) л'с'м'ий со'ц'їе, ши нор'ок'са аалта,
 ел а с'с'їи, ел а с'с'р'п'а ш'ар ши г'ата.
 Нор'ок'с'аш'ї з'ичем н'їи, че л'с'к'р'с'ри пре в'о'е,
 с'а'с прим'еж'д'їи к'нд не к'ш, с'а'с к'кте w нек'о'е.
 Нор'ок'с'аш'ї м'с н'с'е н'с'ме, ч'їи в'к'тр'к'ни д'ш л'с'ме.
 ел іасте ч'їла, че пре м'с'ац' к'с амар с'к аф'с'ме.
 Ел с'с'їе, ел в'ок'о'ар'к, ел в'ї'аца р'с'м'не,
 кс со'ц'їи с'а в'р'к'ма, то'ате ле с'с'р'с'не!
 Нор'ок'са ла о'ш лок н'с' ст'к, р'тр'ш'їи час ск'н'м'к'к п'ас'са,
 а'н'їи н'с' пот ад'с'че, че ад'с'че ч'ас'са!
 Н'с'маи м'ан'к ши кс а'р'ш'и, ши н'ч'о'аре н'аре,
 с'к н'с по'ат'к ст'д р' лок н'ш w д'н'їи'вар'к.
 В'р'к'ма р'ч'к'не ц'к'р'кле, в'р'к'ма ле ф'р'ш'ї'аре,
 р'д'ел'ш'їг'ате р'п'к'р'к'ци, в'р'к'ма премен'к'їе.
 В'р'к'ма петр'к'че то'ате, н'ш w р'п'к'р'к'ц'їе
 с'к ст'к' р' в'кч' н'с' w л'ас'к; н'ш w ак'ц'їе
 П тр'к'їи м'с'ат' н'с' по'ате. Ш'нде-с ч'їи д'ш л'с'ме,
 м'ари р'п'к'рац ши в'ест'н'ц? ак'с'м д'аб'їа а'с н'с'ме!
 А'л'с р'к'мас де пов'к'сте, еї ск'нт кс прим'еж'д'їи,
 тр'ек'ц'ї! ч'їне а л'с'м'ин с'к л'ас'к н'к'деж'д'їи.
 Ш'нде-с а л'с'м'ий р'п'к'рац? Ш'нде іасте Ш'ер'ї'н'с?
 І'л'еї'анд'р'с макидон? Ш'нде-й І'ртаї'ер'ї'н'с?

Явгѣст, Помпей, ши Кѣсарю, ей ас асат лѣмк,
 пре тоѣц' иас стинс' кс врѣме, ка не нице спѣме.
 Фѣст-ас Кірос рпѣрат, вестит' кс рѣзбоде,
 кс авѣре песте тоѣц, ши мѣатѣ невоѣ.
 Яс стрѣнс' хѣлдїй, тѣтѣрки, ши аѣпа тоѣтѣ.
 кѣстѣ ла чѣ л'ас адѣс, ршѣлѣтоѣрѣ роѣтѣ!
 Принс-л'ас ѡ фѣлѣке, иас пѣс кѣпѣл .р сѣнце:
 сѣтѣрѣ-те де моарте, Кірос, ши те стїнѣе;
 Де вѣрсѣрѣ сѣнѣлѣн, ѡ ѡлѣме рѣфокѣте,
 кѣ де врѣжмѣшїа тѣ шїч гангес поѣте
 Ксрѣл сѣс сѣ-л пѣзѣскѣ; аша цокѣрѣѣ
 рпѣрѣѣїнѣ, лѣмк аша прѣкѣлѣѣе.
 Нїч' вѣй, лѣмїй рѣцѣлѣпїй, кс фїлософїа,
 хѣлѣдѣїц' де лѣме; нїч' ѡѣлѣогїа
 Е'ас скстїт' де прїмеждїй, сѣнїїн пѣрїнїц' ан лѣмїн,
 че в'ас адѣс ла моарте амѣрѣ пре ѣнїй.
 Нїмїнн лѣкрѣрї пре вѣе, де тот сѣ нѣ крѣзѣ,
 нїмїнн грѣлѣ нѣдеждї, де тот сѣ нѣ пїарѣ.
 Кѣ дмїзѣс ас вѣрѣгѣт' тоѣте кс сорѣкѣл,
 ас порѣнїїт' ла ѡн лок сѣ нѣ стѣ норокѣл.
 Ксрѣл лѣмїй ац черкат, лѣмк ксрѣл вѣстрѣ
 ас тѣят : аша акѣм пѣсте вѣкѣл нѣстрѣ!
 Нїмѣнѣ-ї вѣн ла лѣме, тѣтѣрѣор кс моарте
 пѣтѣѣѣе ѡстенѣла, недрѣнтѣ фѣѣрте.
 Пре мѣлїц' ши невинѣоѣц ѡ ле тѣе вѣкѣл,
 ѡ врѣжмѣшѣ, хїклѣнѣ! тѣ вїнез кс сѣкѣл
 Пре тоѣц', ши-н дѣч ла моѣрте, пре мѣлїц' фѣр де дѣлѣ,
 пре мѣлїц' ши фѣрѣ врѣме дѣч ла ачѣстѣ кѣлѣ.
 Ѣрї че фѣч фѣ, ши кѣстѣ фѣршїтѣл кѣм вїне!
 чїне нѣ-л сокотѣѣе, нѣ-л петрѣѣе вїне.
 Фѣршїтѣл ѡрї лѣдѣ, ѡрї фѣче ѡкѣрѣ.
 мѣлѣте рѣчѣпѣтѣрї дѣлѣ, фѣршїтѣрї амѣрѣ!
 Фѣршїтѣл чїне-л кѣстѣ, вїне ла мѣрїре;
 фѣпта несокотїтѣ, адѣче перїре.
 Моѣртѣ врѣжмѣша, рѣтрѣн кнї кѣлѣ тоѣтѣ кѣсѣ,
 домнѣїн шї рпѣрѣѣтѣрї, пре нїмїнн нѣ лѣсѣ.
 Пре богац шї скрѣчн, чѣй фѣрѣмѣш' ши тѣрї,
 ѡ врѣжмѣшѣ! прїпатенн ѡ пре нїмїнн' н'ѣре!
 Нїрѣем, мѣрїм ѡ дѣтѣ, кс чѣй че сѣ трѣѣе.
 кѣм н'ѣр фн фѣст .р кѣчн, дѣкѣ сѣ петрѣѣе.

Пъкънжин сьнт анїи ши зїлеле ноастре,
 сѣиц' рмери ферїче де вїаца воастрѣ!
 Бїецншм, ши вїаца исте неїїстѣ,
 ши пъкъ ла чѣ врѣме исте цїорсїтѣ.
 Яшѣ не поартѣ лѣмѣ, ашѣ не амѣцїе,
 ашѣ не ршѣлѣ, сѣрпѣ ши батжокорѣ.
 Феричїтѣ вїацѣ фѣрѣ влѣсри мѣате;
 кс гриж ши нетокмѣлѣ, авсїе пѣте.
 Бїецншц р ферїче, карїи ман псїїне
 гриж' псртѣц, дѣ лѣмїи кон лѣкснц бїне.
 Бѣксѣ ноастрѣ, кс 'мїрсмст дат р даторїе,
 чѣрюѣ де гьндсрїле ноастре батжоксрїе.

Е п њ л њ г'.

Мѣаци ас фост, ши мѣаци' сьнтем, ши мѣаци те арѣкїтѣ,
 лѣмѣ дїи пременѣле, нѣ сѣ ман деїкїїтѣ.
 Гѣри че исте мсрїтѣрїю, кс врѣме сѣ петрѣче,
 трѣче врѣмѣ, ши пре ан сѣї тої' рї пѣрѣсѣїе.
 Чѣї че аксѣ петрѣчем, поменїм аїїи,
 трексїц' де нѣї; кс врѣме кор поменїи аїїи.
 Нѣксѣїдс-не мсрїм, мсрїнд не фѣчем ченсїтѣ;
 дїнтр'ачастѣ лѣме петрѣчем, ка пентр'ѣ шїгѣ.
 Пстѣз маре ши пстѣрїнїк, кс мѣатѣ мѣрїре,
 мѣїне трѣнї, ши те петреч, кс мѣре мѣхїїре.
 Р лѣт' ши р ченсїтѣ те префѣчи ѡ вѣме,
 р вїарме, дсїгѣ каре те афан р пстѣре!
 Ш-те амїїнте вѣме дар, чїне еїи не лѣме!
 ка ѡ снѣмѣ пастїтѣре рѣмѣн фѣр нѣме.
 Оїна : фантѣ че-ц рѣмѣне, кснѣ те лѣцїїе,
 р чѣрю кс ферїїе, р вѣчї те феричїїе.

Епїграмѣ (Fol. 21 b.)

прѣ сѣїїцїтсѣїї пѣрїїте Досѣїї проїи мїтрополїт сѣчѣрскїї.

Чїне-ш фѣче, зїд' де пѣче, тсрїсрї де фрѣїе
 Дѣче вїацѣ, фѣрѣ грѣцѣ, ртрѣнса вогѣїе.
 Кѣ май вѣгѣ, дїи преїнѣ, вїаца чѣ фрѣцѣкѣкѣ,
 Дѣкѣт рѣкѣ, карѣ стрїкѣ, вѣсте рїтѣжѣскѣ.

Стѣий Августин . лг. (Fol. 21b.)

Чине-й богат' д'кв'кре, пре лѣме тот шмса,
 де нѣ ва авѣ ртрѣ сине л'квсина домна,
 Ячела д'авсцие сацѣс нѣ ман в'кде;
 де тар да тоатъ лѣмѣ, ел тот нѣ съ лкр'кде.
 Ши пре кѣт стрѣнце май млат, ман млат съ л'рр'кцие,
 ши тот' даш'рот съ в'кде, ртр'ав'к'ра че-н кр'кцие.
 Деч нимин ртр'ав'кре, съ нѣ съ г'нд'кскъ,
 кѣ ва нстѣ съ се оуплае, съ се вдихн'кскъ.
 Ирѣ ртр'а к'рси сѣфлет' домна л'квсцие,
 ачела де нимика нѣ ман ж'квсцие.
 Пентрѣ ач'ка тот' шмса съ нѣ съ лен'кскъ,
 пре д'мнзес р сѣфлет' съ агонис'кскъ.

Inpotriva Zavistieŭ. (Fol. 21b—22a.)

Стихори р потрѣва завѣстѣй.

Какса т'кс н'аре паче, завѣстниче шаме!
 колица т'кс пани де ваши, ш'аре тоатѣ де фоме.
 Съ мшиче пре чине-ва п(с)р(с)р'к р'хн'кцие,
 р че кнѣ ар шк'рѣ п(с)р(с)р'к п'з'кцие.
 Бѣне аѣ скрис р шалтире де тѣне прор'кда:
 завѣстниксиди ачеста ште нор'кда:
 Г'тланиа лор мормнтсда дествнат ксм каскъ,
 лименле лор сѣнт гата, съ шк'р'аскъ.
 Съ ле фѣй цюдец д'мне, дин г'ндсри съ казъ,
 шк'ри каре фак' ей, спре сине съ вазъ.
 Доав боале ртрѣ сине завѣстниксда аре:
 сна кнд петр'кче р'с, адоав ман маре,
 Кнд прив'кцие пре алтсда кѣ петр'кче бѣне;
 нѣмеле бш ал алтсда ка ш моартѣ-й бѣне.
 Ячѣстсда нич' ш датъ боала нѣ-й лис'кцие,
 р тот' часда кѣ ач'ксте вѣаца-ш педеп'кцие.
 Дар чѣ г'ндѣий съ фачи? съ шѣрзи дрептат'к,
 ач'ста нѣ вей нстѣ, бинеле съ-а фач р'квтат'к,
 Сас р'кс съ-а фачи кѣ-й бш, ници ач'ста поц фаче;
 деч' аша вѣаца та нѣ май аре паче.
 Дела д'мнзес нѣме ф'р'к дар нѣ ште,
 чи нѣ мшалемици к'кте ай, чи тот' р'квнѣр'

Ишма тã сире аатса! чине тоáте ноáте?
 нš тоáте аре шиса, чи еš тоц тоáте!
 Шиса шна, ши аатса аата ешиктáте,
 тштсрор де дмнзис дáрсри сьнт рсемнáте.
 Кáре трšда ноáстрк еš гьнд еши прїнаукїце,
 дмнзис гьндсаш еши, кїне-н дърсиáце.

LXV.

1670.

(Collect. Acad. Rom.)

Hrisov de împãrtire.

(7178.)

Идекк еš пинци скрїс ши мктърсккш (!) еš чистс за-
 шис аа мєс, кшм не'м рнїгрцїтс неце вечини, карїн н'ас фw-
 етс нwa данїе де ла етсамнєса фрагсае . дечн ксамнатс ашн
 гангори с'ас (н)кїтс дент'ачесте шамини, карн ас фwетс де
 фацн, мнх'кїла, ськ еš патрс ешїн ман мнчн; іарк мїн с'ас
 (н)кїтс дон фнчорн, че ськїтс ман марн, ансаме каснаїе ши нwн .
 дечн дсамнашн ксамнатса гангори ськ н'анєк тракк еš еš (!)
 ачїн дон фнчорн . ши еš ськ н'анєс трккк еš мнх'кїла ськ
 ши еš ачїн копїн ши нєгрс крїден(їцк) ам ши исккїлт . ськ
 ськ цїе.

ẽл . ізрїн . фєв . кв.

LXVI.

1672.

(Collect. Gaster.)

Hrisov de țigancã.

Скрис-ам зашис(с)л'к мєс, радса ірк . ла мьна ас шкрєк
 сьн данчса гозк . кшм ськ се (цїе) кк ак'ндк еš ла дьшїши w
 копїак де цїган з'каог, ши еš зашис ла мьна ашн, нсєс-не'м
 зн де акшм w ськїт'км'кїк, ба ськ анєк а-н дарє . і . лєн пол .

ШИ КЕЛТЪКЕА ЧЕ АС КЕЛТЪНТ, ШИ СЪ-М АС ЦИГАНКА ВИША; АР
ДЕ Н(8) ВОЮ ДА БАН ЛА ЗИ, СЪ-Н ФНЕ СТЬТЪТОАР(Е). РНКЪ ШИ ЛА
АЧАСТЪ ТОКМЕЛЪ ФОСТ-АС БОЕР МЪРТЪРНЕ, КАРЕ ВОР ПЪНЕ НЕКЪЛИ-
ТЪРА МАН ЖОС. ШИ АМ СКРИС ЕС КС МЪНА МЕ, СЪ СЕ КРЕЗЪ. ШИ
МЕ8 ДАТ БАН ЛГ.

ПИС . МЕС . МАРТИЕ ДНЪ . К . КАКЪТ : ЗРП.

Iscāliŕi:

Е8 РАД8А ПЪК . ДСАМНТРС ШОКСИ . БАНКО АПОД . Е8 ЛАЗАР РОШИ УТ
ПРВШИ . etc.

LXVII.

1673.

ЦЪЛТИРЕ А СИТЪЛЪИ ПРОРОКЪ ДАВИД . . . . . ДЕ СМЕРИТЪЛЪ
ДОСОВЕИ МИТРОПОЛИТЪЛЪ ДЕ ЦАРА МЛАДОВЕИ.

Б МОНАСТЫРС ОУНЕВСКОМ ТУНОМЪ ИЗЪВЕРАЗИСА . ЛЪКТА УТ СОТВО-
РЕН . СВЪКЪТ . ЗРПА.

(4°. VI nepag. + 265 foi paginate + 1 nepag.)

Predoslovie cātrā cetitori. (Fol. IVb—VIa.)

СЛОВО КЪ ЧИТАТЕЛЮ.

ПЪТРС РЦЪЛЕСРИ АРЕ СИТА СКРИПТЪРЪЖ : ПИСМИТЕЛНИИ, АСТЕ
К8В.РНТЪЛЪ ЧЕЛА, ЧЕ Н8 ТЕ ЛАСЖ СЪ-ЛЪ СЪЖЪ РИТРЪЛЪТЪ КИПЪ,
ДЕ К8М АСТЕ СКРИС, КА ШИ ОУНДЕ СЪЖЪ ДМНА ХС : (АЗЪ ПОСЛО-
ВАМ ОУТЪКШИТЕЛА УТ УТЦА, ДХЪ ИСТИННИИ ИЖЕ УТ УТЦА
ИСУХЪДИТЪ) . Е8 ВОИ ТРИМИТЕ-ВЪЖ М.РНГЖЕТОБЮЛЪ ДЕЛА ПЪРИНТЕЛЕ,
ДХЪ ЧЕЛЪ АДЕВЪРАТЪ, КАРЕ ДЕЛА ПЪРИНТЕЛЕ П8РЧАДЕ; АЧЕСТА К8-
В.РНТЪ, ЧИНЕ-ЛЪ ВЪ СОКОТИ РИТРЪЛЪТЪ КИПЪ, АЧЕЛА-И СТРИИ К8 ТОТЪЛЪ
ДЕ СИТА КЕСАРИКЪЖ . ШЕЧАЙНИИ, АСТЕ НЪРАВЪ РИ СИТА КАРТЕ, КА
ШИ К.РНДЪ СЪЧЕ : (НЕ ПРИДОХЪ РАЗОРИТИ ЗАКОНЪ, НЪ ИСПОЛНИТИ) :
НЪАМ ВЕНИТЪ СЪ РЪСЖИГЪСКЪ ЛЪЦА, ЧЕ СЪ ШЪ ЖАМПА8 . (НЕ ПРИДОХЪ
МИРЪ ВЪКРЪКШИИ НА ЗЕМЛИИ НЪ МЕЧЪ) : НЪАМ ВЕНИТЪ ПЪЧЕ СЪ АРЪНЪКЪ
ПРЕ ИКЪМ.РНТЪ, ЧЕ СЪВЪЕ . К8 К8В.РНТЪЛЪ ЧЕЛЪ ДИИТЪКЪ ДМНА ХС .
ФЪЧЕ РИДЕМИНОШЪ ПРЕ ЖИДОВИ КЪТРОКЪ АСКЛАТАРА СИТЕИ ЕГЛАИИ,
ПАРЪ К8 ЧЕЛЪ АЛЪ ДОБЛЕ, ЛЕ ДЪ ГРОАЪЖ ПЕНТРС ЧЕИ РИДЕРИНИИЧЪ .

Иносказаемий, асте ка ши чомниантърнае, крндк алтж гркѣи', ши алтж ек'ницкльде, ка ши : (шккк нпабди родисем, и мнотла кк чддех изнеможе) : кк сткрпа нъккс шдпте, ши чѣ кс кс-кониий мсац' ас сакьвнт' ; ва ек' эжжж, кк бесдрнка чѣ дин мимки, кара ерд сткрпж де дарса' аши дмнз'кс, ас нъккст' кскон дедл хс миреле с'кс, чдле з . тайне, ши шдпте дарср' а снтсаш дх . шрк чк кс кскониий мсац', адекж бесдрнка леуиь век' [кара ек' эжче : оумерж леуиь адекрате] ас сакьвнт' ш'ас стериит' де тот' дарса' аши дмнз'кс . ннтрс нккклатара ксконнашр' ий, кара маинте ерд плинж де дарса аши дмнз'кс кс пророч' ши апстолк .

Преносный асте, ка перине че ва ек'и ек'ицел'кгж ксв.рнтса динтр'алтж ек'мкн'ктърж де повдсте, рнтр'ачест' кин' : (камен' ебоже некр'гоша зижджий, с'кн екст' кк глас' егас) : патра че нс ш сокотирж зидиторий, ачѣ фс рн канса' оуниоаш . ачеста ксв.рнт' ек' мстж лд дмна хс . кк нс-а' екгарж'и самж жидокии ккак'кторин леуиь, че сица са стжтс кан' зниоаш леуиь веки ши леуиь ноаж, де ле рмпрешиж жм'ке ; кк сица са асте кан' ситиь кесдрнч', мире-сйн сале . ачдсте патрс рницклеср' л'км' скрис ннтрс четн-ториа' юкнт, че ва авд шс'рдие а черка ек'ницклькгж рнтр'а-динкса' ачепин снте кк'рц' . д'кчаста м'ам рсгат' сицини сале нкринтеш' ши прк феричитсаш патр'архса', де м'ас скрис ачдсте патрс рницклесри рнкж атсиче, крндк венисж сица са, де ерд архид'акон' лд нкринтеле Нектарие патр'архса' де Иерсаим' . атсиче м'ас скрис сица са, тизса' м'ес, кареле акмс асте рн локса' нкринтеш' Нектарие, квр Досооий, ши де пре нзодса' сицин сале, ам скрис прексм' ек' вдде .

Psalm 5. (Fol. 6a—7b. *)

Фалом Дедкк ѣ . Пентрс шчин'ктоара .

Гласк'с' Дмне'н шрек' снте,

Граиь, кс де ждле ксвинте .

Ши маскдате, мшид рсгж,

Ла грес, че-ц с.рнт' а тд салсгж .

Дмнз'кс ши жм'крате,

Кк м'к рог' кс дерпгате .

Днкж зодре нс рккарсж

Де соаре, крн ва ек' исж .

*) cf. 1577.

Къ те, дмне, мжнїарж,
 Клекетїндс-те прии царж.
 Ирк чѣж че т'кнїптж,
 Пре тоц' сь-й ксксри кс налтж.
 Кс тїне 'н вач сь петр'ккж,
 Бсксрїе сь ле пїакж.
 Сь сь лїсде кс тїне
 Карїй-ц вѳр' нїмелїй вїне.
 Къ дїй вїнж ксвртїаре,
 Дирїтсїлїй, ши спорїо мїаре.
 Дмне 'н ксѳт' де вїнж врдаре
 Не 'нкснїи, кс мртгждаре.

Psalm 38. (Fol. 60 a — 61 b.)

Крїткеса' лїй Давид. ѿи.

Гркїт-ам' рї мїне, сь лк' дс амнїте,
 Сь-м сокотїск' амка, сь нс сжк ксвнїте.
 Стрїже ши фїрїнїцж мїм пїсес-мї пре гсрж.
 Крїд' стж п'кк'тѳсїа' де-м' фїче тр'кесрж,
 Т'ккѳт-ам ка мѳтсїа', ши нс ши мїи сжче,
 Сь-й ксвнїтес' вїне, к'кче стж кс прїче.
 Де мї сь 'нївїце дсрдара кс коїле,
 Жїла мї ши трїга нс сь мїи потоїле.
 Инема мї асте рї мїне хїрвїнїте,
 Ши-м асте цїїнїца, арж де ксвнїте.
 Кс амка мї сжс-ам : тс дмне мїарїтж,
 Сф'кршїнїїа вїнїї, сь ѱ к'кс' ксрїтж.
 Чїсїа чї де сжле, сь цїїс кжтїа-м асте,
 Ши де че мї-й лїпсїа, сь-м' фїе лї вїсте.
 Сжлеїе кс нсвкр' мї-с ла тїне 'н пїалмж.
 Нїнїте-ц' мї-й стїтсїа', нїче де ѱ сїмж.
 Кк' лїма ачїста-й кї ѱ мїзж мїїкж,
 Сїмсїа' кжт д'к хїра, асте ѱ немїїкж.
 Де врдїе че трїче, кї ѱ смкрж рїрж,
 З'кдар сь трсдїїе де сж п'кнїк' 'н' сїрж.
 Де-ш агонїсїїе сїїїкж ши пре мжїне,
 Стрїнесрїа че стрїїїе, нс цїи кїї р'кмжїне.
 Икїс че вою сжче, сь фак рїтревїре,
 Мї сїас сїсс, кь-м' асте дмнїтс' р'квдїре.

Кáрїи скáпж де розвóюл' т'кs, фsг' тáре,
 Де-й вкóарж 'н фsгж сóмнsл' де к'клáре.
 Дар'к чїне нs с'а тáме дмне сїте,
 Д'к тá грwáзж, че-й вестїтж де маїнте?
 Шї тs дмне де демsат' ц'ан дат кsв.рнтsл':
 К'к еп' дмнá, ч'к с'к вюдéче п'к.рнтsл'.
 Кs т'кчáре тоáте лsмá ст'ж д'кц'кцт'ж,
 Пре вюдéц' че ле кїй фáче, с'к ð пáлт'ж.
 Шї атsнче пре тоц клáрнs жї вей алáче,
 Де-й вен скоáте дннтре чей ф'к'р'кделáче.
 Пентр'ачáлá в'к лsáц' сáмá, тот wмsл',
 Де в'к рsгáц' кs тот г.рндsл' к'ктр'к дмнá'.
 Шї ферїц с'к нs в'к скáне г.рнд днн мїнте;
 Ч'е с'к пр'кзнснц' рн рsгж кs херкїнте.
 Шї к.рнд в'к рsгáц' спре дмнá' кs ф'к'гáдж,
 Де че гр'кїц', с'к пашїц' ф'к'р'к т'к'гáдж.
 Шї венїц' кs пóмншóче пре цsр' дмнá';
 Коерїме шї прóстїме, кs тот wмsл'.
 Шї кs фрїкж стáц' лá рsгж, с'к в'к лóрте,
 К.рнд де сфáт' в'а-мїк'рц'ж, с'к нs в'к чáрте.
 К'к дмнs'кs, де кжт крáнїй, маї р'кs вáте.
 Шї в'к лsáц' тоц' амїнте де п'ккáте.

Psalm 123. (Fol. 233a—233b.)

П'кєнє стїєннєлá . рєг.

К'к де н'áр фї кs нóй с'к стá дмнá',
 Sжкж нзрáнлsл' шї тóт' wмsл'.
 К'к де н'áр фї кs нóй с'к стá дмнá',
 К.рндь ле вїне тоáнж а тóт' wмsл';
 Де с'к скоáлж асвпр'к-не 'н прїнж,
 Н'к соркї-не де кїй, д'км' да 'н р'жнж.
 К.рндs-ш' норїєк' мжнїлá кs оунде,
 Асвпр'к-не 'н погхóй с'к н'кфsнде.
 Шн сфáтá' нóстрs погхóй трáче,
 Ка де п'к'р'кs рáпедє шї рáче.
 Шн сфáтá' нóстрs, тр'кк'к'тоáре
 Ш'áс ф'к'кsт', прнн анж нек'к'тоáре.
 Бáгскїт' с'к фїй кs ферїче,
 В'к нs н'кїй дáт' дмне, с'к н'к стрїче,

Jezechiel cap. XXXVII, v. 1—14. (Fol. 37b—38b.)

ГѢГ прорѣчка Іезекїїле чтенїе глаг . ѡз.

1. ФѢ пре мїне мѣна дмнѡсїи, шїи мѣ скоасѣ кѢ дхлѣ дмнѡсїи, шїи мѣ пѣсѣ ꙗ мїжлоок' де вжмн', шїи ачѣста ерд пїиї де вѡсе де вѡмени. 2. Шїи мѣ пѣртѣ прѣвѣсрѣ д. ꙗнсе днмпревѣсрѣ, шїи ѡдежж мѣате фѡартѣ, прѣстѣ фѡаца в. ꙗмнѡсїи, шїи сѣч' фѡартѣ. 3. Шїи сѣсѣк кѣтрѣ мїне : фїю де ѡм', вѡре ꙗнїѣ-вѡр' вѡседе ачѣста? шїи сѣш' : дмне, дмне, тѢ ле шїи. 4. Шїи сѣсѣк кѣтрѣ мїне : фїю де ѡм, прорѣдѣ пре вѡседе ачѣста шїи вѣи сѣче лор' : вѡсе сѣч', асѣжї' кѣв. ꙗнтѡд' дмнѡсїи! 5. Шїи грѣдѣ адопїи, дмнѡс' вѡседе вѡр' ачѣстѡра : ѡтѣ ѣс асѣкѣ асѣпрѣ-вж дхѣ де вїиѣж. 6. Шїи кѡї дѡ асѣпрѣ-вж вїне, шїи кѡї рѣднїкѡ асѣпрѣ-вж кѡрне, шїи кѡї траце прѣстѣ вѡї пїдѡле, шїи кѡї да ꙗн кѡї дхлѣ мїѣс, шїи вѣц' фїи вїи; шїи вѣц' кѣноѡдѣ кѣ ѣс с. ꙗнт' дмнѡ'. 7. Шїи прорѣчїю, прѣкѣм' жм' нѡрѣчїи дмнѡ'; шїи сѣ фѡче глас вжнд ѣс стѣктѣсѡ а прорѣст-вѣи, шїи ѡдежж кѣтрѣмѡрѣ сѣ фѡче, шїи асѣсѣ чѡлѡвѣе, ѡс кѣтрѣ ꙗнїѣтѣра са. 8. Шїи кѣсѣсѡ, шїи ѡдежж прѣстѣ д. ꙗнсе вїне, шїи кѡрне вѣнїд; шїи сѣ сѡд прѣстѣ джнсе пїдѡле д'кѣсѣра, шїи дхлѣ нѣ ерд ꙗнтр' жнсе. 9. Шїи сѣсѣа кѣтрѣ мїне : прорѣдѣ де сѣлат; прорѣдѣ фїи де ѡм; шїи сѣш' дхлѣсїи : ачѣста грѣдѣ дмнѡ' дмнѡс'кѣс : дела пѡтрѣ в. ꙗнтѣрѣ вїи'ѡ сѣлатѣе, де сѣфѣе пре мѡрїжїи ачїиѡ, шїи ка сѣ ꙗнїѣ! 10. Шїи прорѣчїю, прѣкѣмѣс мїѡсѣ нѡрѣчїит дмнѡ'; шїи ꙗнтрѣ ꙗнтр' ꙗнїиї сѣлатѣ, шїи ꙗнїѣсѣрѣ де стѣктѣрѣ пре шїчѡлѣе сѡле, нѣрѡд мѣлат' фѡартѣ. 11. Шїи грѣи дмнѡ' кѣтрѣ мїне : фїю де ѡм, вѡседе ачѣста тѡлтѣ кѡса асїи нзрана ѡете . ѣи ашѡ грѣїсѣк' : сѣч' фѣрѣ вѡседе нѡѡстрѣ, нѣрїт-ас нѣдѡждѡ нѡѡстрѣ, шїи ѡу-мѡрѣц' фѣсмѣ! 12. Пѣнтр' ачѣста прорѣдѣ, шїи сѣ кѣтрѣ д. ꙗнїиї : ашѡ грѣдѣ дмнѡ' дмнѡс'кѣс : ѡтѣ ѣи кѡс (! 1. ѣс кѡї) дѣшкїде мѡрмжнтѣрнѣе кѡѡстрѣ, шїи кѡї скоѡте-вж делѡ мѡрм. ꙗнтѣрнѣе кѡѡстрѣ вѡмнїиї мїиї, шїи кѡї вѣгѡ-вж ꙗн нѣм. ꙗнтѣс асїи нзрана. 13. Шїи вїц' кѣноѡдѣ кѣ ѣс с. ꙗнт' дмнѡс'кѣс вжнд ѣс кѡїо дѣшкїде-вж мѡрмжнтѣрнѣе кѡѡстрѣ вѡмнїиї мїиї. 14. Шїи кѡї дѡ дхлѣ мїѣс ꙗн кѡї шїи вѣц' ꙗнїѣе, шїи кѡї пѣне-вж ꙗн цѡра кѡѡстрѣ; шїи вѣц' кѣноѡдѣ кѣ ѣс дмнѡкѣ ам грѣнт, шїи кѡї фѡче, грѣдѣ дмнѡкѣ дмнѡс'кѣс.

LXIX.

1674.

(Din Colect. N. Densușianu, vol. XXXVII, pag. 80.)

Oda lui Michaiu Haliciu

cătră D^r. Franciscu Pariz Pápai.

Kent szenetate, szerund la voi, Romanus Apollo
 La totz, ketz szvente'n Emperecie sedetz.
 De unde cunostince asteptem, si stince; fericise
 De Amstelodam, pren chetz szte'n omenie typar.
 Legse derapte au dat, frumosze csetate Geneva
 Ecz vine Franciscus, cine-te Leyda, Paris!
 Prindetz maene sorory, cu csetz nou oszpe: nainte
 Fratzi, Fretaczi, Nymphele, pasze curund
 Domny buny, Mary Doctory, Daszkely, 's bunele Domnae
 Cu patse ej fitz, cu payne, si szare, rugem.

Traducerea latinească cuvânt din cuvânt din: Succinta medicorum biographia 1774. (Densușianu pag. 81.)

Canto sanitatem, saliendo ad vos, Valachus Poeta,
 Ad totos (vos omnes) quotquot sancto in Imperio sedetis,
 Unde cognitionem expectamus, et scientiam, felicitas
 Amstelodami propter chartas stat in omni typo.
 Legem directam dedit formosa civitas Geneva:
 Ecce venit Franciscus ad vos, excipite eum Leyda, Paris!
 Prehendite manum sorores, cum novo hoc hospite inante (obviam)
 Fratres, Fraticii, Nymphulae pergite (passiren) currendo,
 Domini boni, magni Doctores, pastorculi et bonulae Dominac
 Cum pace ei fiatis, cum pane, cum sale rogamus.

LXX.

1675.

(Cipariu: Acta et fragmenta historico-eccelesiastica Blasii MDCCCLV p. 145 urm.
din Archiva Făgărașului.)

Ишезъмжитѣриѣ Блздкиѣ Сава, пентрѣ фолосѣа пре- оцилор, а бесѣречилор ши а крецинилор.

*) „аѣоѣ. Пѣринтеле Митрополит Сава кѣ жѣраци Ска-
шиѣаѣ, кѣ протопопи, ꙗ сѣвор ꙗ Беаград ла мѣнѣстире, акѣндѣ
ши иѣртѣндѣ гриже де лѣкрѣриѣ дѣмнезѣкии, ши мѣате ише, а
преѣцилор, ши а бесеречилор, ши а крецинилор, пѣринтеле сѣициѣ са
кѣ ачестѣ прилѣж, сѣ еаст ꙗ цѣркѣлат, кѣ ачестѣ сѣмнѣтѣри,
каре ни с'ас пѣрѣт, ши ле-мѣ скрис; ꙗтѣю сѣмтѣ неѣе сѣмнѣ-
тѣри ши ꙗдеритѣтѣри, каре ле ам фѣкѣтѣ кѣ сѣворѣа маре, ши
ле-мѣ лѣоатѣ тоѣи протопопи сѣ трѣмѣкѣ кѣ еае, кѣмѣ се веде
дин скрисориѣ де атѣни, ши ачѣле корѣ сѣмна пре сѣрѣтѣ.

а. Кѣкѣнтѣа лѣи дѣмнезѣс сѣ се вестѣскѣ ꙗ лимба но-
астрѣ рѣмѣниѣе, крецинилор ꙗ бесерикѣ, ши ѣнде ва трѣѣѣи ши
ка фѣ ипѣсѣ.

в. Каре кѣрѣи сѣмтѣ скрисѣ ши скоаѣе пре лимба рѣмѣ-
нѣскѣ, сѣ сѣ четѣскѣ ши сѣ сѣ ꙗѣѣе ꙗ бесерика крецинилор, ши
ꙗтр'алте локѣри ѣнде ва фѣ ипѣсѣ.

г. Каре понѣ ка да наѣлае, сѣ ле порте мѣрѣнѣ пре де
афарѣ, де иѣ ле ва да кѣ мѣна лѣи, сѣ і сѣ ꙗ понѣ.

д. Каре понѣ се ва фѣѣе корѣк пре ла иѣнте ши ка цѣка,
ши ка ꙗѣла кѣтѣ ши тѣрѣс, ши ва ꙗѣла ла кѣриѣме, ши сѣ
фѣѣе мѣскѣриѣ ши вѣрѣжиторию, сѣ і се ꙗ понѣ.

ѣ. Каре понѣ ва кѣиѣна ноапте, аѣ фѣѣѣе, аѣ фѣѣѣи де
латѣ понорѣ, саѣ фѣкѣтѣори де рѣс, карѣ иѣ ш'аѣ паниѣт покѣ-
ниѣ, сѣ і сѣ ꙗ понѣ.

ѕ. Карѣ сѣ кор кѣѣтѣори, понѣ сѣ де цѣре, ла бесѣ-
рикѣ, маѣ напте кѣ ѡ сѣптѣмѣнѣ, ши де иѣ сѣ ва аѣла
ꙗтре и ниѣ ѡ никѣдѣре, ише-і волѣ кѣиѣна. Кѣѣтѣориѣ сѣ сѣ
ꙗчанѣ кѣ кѣкѣнтѣа лѣи дѣмнезѣс, ши сѣ сѣ фѣкѣ кѣ жѣрѣ-
мѣнт, сѣ цѣѣе че-і кѣѣтѣориѣ.

*) Dupa ortografi'a manuscrisului, afora de i și o. (Cipariu.)

Ѹ. Де коконошагѸри че нѸ жете скрис ла тѸик съ нѸ цѸе; ачесте де мѸатѸ с'аѸ датѸ, ла съборѸа тѸтѸрор протопопѸлор, съ ле цѸе, съ ле вестеаскъ, ши съ ле дѸ попѸлор, ши креѸинѸлор; дерѸпт ꙗсъ пѸринтеле сѸинѸе-са ешнѸд ꙗн царѸ, съ цѸркѸ-лѸиаскъ пре протопопѸ, нѸртатѸ-с'аѸ бѸне ꙗ дерѸгѸторѸе лор ши кѸм аѸ трѸитѸ кѸ кѸвѸнтѸлѸ аѸи ДѸмнезѸс ꙗтре креѸинѸ, ши кѸ лѸкрѸл дѸспѸрѸцѸнѸлор, ши кѸ адѸлѸл цѸрѸи, че жете а бесерѸчѸлор? ашиждере ши попи кѸм с'аѸ нѸртатѸ, кѸ бесерѸка, кѸ ꙗвѸцѸтѸбра, кѸ попорѸнѸ, ши ꙗкъши ши кѸ касѸ са ши кѸ фѸмѸе са?

Ишиждере ши пре мѸрѸнѸ, кѸмѸ цѸнѸ ла бесерѸкъ, кѸм чѸн-стѸекѸ кѸвѸнтѸлѸ аѸи ДѸмнезѸс, ши пре попи; ашиждере ши венѸтѸлѸ-аѸ плата попѸлор? Ѹнде кѸм съ ва кѸвенѸ, съ Ѹ (!) каѸте, ши лате лѸкрѸри че вор фѸи де липсъ съ каѸте.

ѹ. БотѸзѸла съ съ факкъ кѸ апѸ, ши кѸ фок, аше кѸм жете токѸмала.

ѻ. Каре омѸ жете къскѸторѸтѸ, ши нѸ ва мѸкрѸе ла бесерѸкъ, ниѸе кѸ чѸна домнѸлѸи, попи съ-Ѹ доженѸскѸ, ши съ-Ѹ ꙗвѸе; ꙗрѸ де нѸ ворѸ аскѸлата, ниѸе ла морте съ нѸ-Ѹ кѸмѸнѸе. тотѸ омѸл съ съ кѸмѸнѸе де д ꙗтрѸ анѸ.

Ѽ. Кънд кѸамкъ креѸинѸ пре попа ла колѸавѸ, съ-Ѹ кѸмѸнѸе, ши нѸ ворѸ съ ꙗсъ дѸпѸтѸ попа дѸн каскъ, аколо попа съ нѸ мергкъ ла морѸи касѸи*). молѸтѸкъ съ нѸ факкъ ниѸе оасѸлор, ниѸе ѸанѸлор; ниѸе оѸ, аѸ ваѸи прѸсте морѸ съ нѸ дѸ, аѸ гѸинѸ; ꙗрѸ ꙗ латѸри пот да ꙗчѸдарѸе доѸгѸоачѸлор съ нѸ ле спѸле, ниѸе съ ле арзкъ кѸ адѸмина ꙗ фѸрѸнте; ши колѸкѸ прѸсте гроапѸ съ нѸ съ дѸ; ванѸ ꙗ гроапѸ съ нѸ съ арѸнѸе; мѸерѸле съ нѸ цѸпѸ пре ѸанѸе.

ѽ. КарѸ нѸ вор съ-ши ꙗгроапѸ морѸи лѸне саѸ мѸеркѸре, ла ачѸл попи съ нѸ мергкъ.

ѿ. ПопѸ съ нѸ факкъ молѸтѸкъ пре доѸгѸоачѸе.

Ѻ. Каре оамѸнѸ саѸ мѸерѸи вор фѸачѸ фокѸ ꙗ кѸрте ла ѸоѸи мѸри, саѸ ла благоѸвѸрѸнѸ, ши вор нѸне маскъ, ши пѸне, ши зѸкѸ къ вѸнѸ морѸи съ съ ꙗкълзаскъ, ши арѸнѸкъ апѸ пре ꙗѸжеѸе, се бѸе морѸи, пре ачѸи вор да шпанѸлор, съ нѸ съ ворѸ лѸса.

ѻ. СърѸвѸторѸле дрѸчѸеѸи, мѸрѸе ши мѸеркѸре, чѸне ва цѸнѸе вѸкъжѸ, ачѸл съ съ дѸ шпанѸлор, съ нѸ съ вор лѸса.

Ѽ. ПрѸнѸи съ нѸ тоачѸ пре пѸрѸсѸми.

*) Aici se pare a fi ramasu ceva afora dein punctulu alu 4-le. (Ciparin.)

Г. КС лопата ла пащи сѣ нѣ сѣ батѣ.

Д. А лше де пащи р апѣ сѣ нѣ сѣ трагѣ.

В. Цоксрале де дѣмника ши дин сѣрѣктори сѣ сѣ нѣ нос; че сѣ мларѣ ла кесерикѣ . Іарѣ каре нѣ ва цинѣ ачесте, ртѣи по-ши корѣ фѣ фѣрѣ номѣ, мѣрени фѣрѣ де леце, іарѣ ла-лаци сѣ корѣ да шпашлор.

Вѣдѣка Сава.

LXXI.

1675.

(Cipariu: Acta et fragmenta p. 148—150 din Archiva Făgăraşului.)

Фаштеле шндѣ сѣбор маре де сѣнт Вѣдѣка Сава.

Бѣ летѣ іахоѣ . краю Інахою Міхаю . вѣдѣка Сава.

Рѣндѣила сѣборѣши маре, кареле с'ас фѣкѣст р Белград, вѣдѣка Сава кѣ тоци протопоши цѣри; р ачестѣ сѣкорѣ с'ас датѣ рнаште кѣте-ва сѣмнѣтѣри ши рдеминѣтѣри, кѣ каре сѣ сѣ дожненскѣ ши сѣ сѣ рѣце протопоши ши преѣци, каре сѣ ле дѣ тѣтѣрор крицилор рнаште сѣ ле цѣе, ши сѣ ле цѣе.

А. Кѣкѣнтѣла аѣи дѣмнезѣс, кѣ кареле аѣте маи де ашеѣ кре-цилор ши не-рѣѣцацѣлор, ка ши кѣм аѣте де ашеѣ дѣмина р време ртѣшерѣѣѣши, аше ши кѣкѣнтѣлас аѣи дѣмнезѣс, ка сѣ сѣ вестеаскѣ р аѣмка ноастрѣ, рѣмѣниѣе, кареле не-м нѣкѣст, ка сѣ рѣцелегѣ тоци крицини, сѣка кѣ р тоате сѣкоареле маи динаште вѣрѣме аѣс доженѣт, ши аѣс порѣнит, аше ши акѣм . Іарѣ карѣ сѣ корѣ аѣла фѣкѣндѣс аминѣрале, кѣ вѣнтѣтѣмалѣ, кареле с'ас дат рн кондицѣле дѣнтѣи ртр'аѣци аѣи, сѣ ва вѣнтѣтѣси.

В. Чѣште р сѣѣжка дѣмнезѣмскѣ, кареле сѣ фѣче р кесерѣчале крициѣни; вѣне аѣте р тоате зѣлеѣ сѣ лѣѣдѣм пре дѣмнезѣс, сѣ нѣ сѣ ашеаскѣ кесерѣка де кѣкѣнтѣла сѣѣѣци сѣле . Іарѣ шнтѣрѣс кѣ вѣзѣндѣс ноѣ сѣнѣрарѣк, ши рпреѣсрарѣк пре-ѣцилор, карѣ неѣнѣндѣс нѣтѣнѣцѣ сѣ сѣ хѣрѣѣкѣкѣ фѣрѣ де мѣн-кѣ, ши фѣрѣ де аѣкѣрѣ, сокотѣт-ас сѣкорѣлас сѣѣтѣс, пре шнде аѣ фѣостѣ окѣаѣсѣлас, пре ла ораше, ши пре ла кесерѣч, шнде сѣмѣтѣс маи кѣ докѣндѣ, ши платѣ м сѣ дѣ маи кѣнѣ, р тоате зѣлеѣ сѣ цѣе сѣѣжѣкѣ р кесерѣкѣ . Іарѣ чѣлора-а-аѣци преѣци, тѣтѣтѣрора

депрѣнѣ лѣ порѣнчѣм, лѣнѣгѣ дѣмнѣкѣ, мѣркѣри шѣ вѣнерѣ, шѣ кѣндѣ съ ворѣ тѣкм(п)ла сърѣкѣторѣ, мѣнѣдѣре шѣ ꙗ постѣри съ факѣ слѣжѣкѣ ꙗ тоатѣ зѣлѣлѣ, ꙗрѣ дѣ ва нѣтѣ, прѣтѣтѣндѣнѣлѣ съ мѣргѣ ла бѣсерѣкѣ.

Г. Кѣм амѣ дѣстѣ шѣ пѣнѣкѣ акѣмѣ обѣчаю шѣ порѣнчѣкѣ, кѣмѣ ꙗ тоатѣ рѣгѣчѣюнѣлѣ ноатѣре съ фачѣм поманѣ пѣнтѣрѣ мѣрѣе-са, краю, мѣлостѣвѣла домѣнѣ.

Д. Дѣспре рѣндѣла сърѣкѣторѣлор, кѣм лѣ-мѣ датѣ одатѣ шѣ ꙗнантѣ, лѣ-ѣ лѣодатѣ тоѣцѣ протѣпопѣ, ашѣ съ съ цѣе; ꙗрѣ карѣ съ ворѣ афла фѣкѣкѣндѣ ꙗтрѣлатѣ кѣнѣ, съ съ вѣнтѣ-тѣвѣскѣ.

Е. Мѣчѣлѣ лѣкрѣри, карѣлѣ нѣ съ ѣнѣск кѣ скрѣптѣра сѣнтѣкѣ, шѣ кѣ токмала бѣсерѣчѣи ноатѣре, шѣ пѣнѣкѣ акѣм амѣ фѣстѣ порѣнчѣтѣ, кѣмѣ съ съ плѣвѣскѣ, шѣ съ съ нѣе жѣс, ашѣ пофѣтѣм шѣ акѣмѣ; ꙗрѣ прѣ ѣндѣ съ ворѣ афла лѣкрѣри дѣ чѣлѣ, вѣнтѣ-тѣвѣ-съ-вор, кѣм ѣтѣ рѣндѣвѣла съвѣорѣлѣи.

З. Карѣ крѣпѣнѣ нѣ ва лѣвѣца, татѣла ноатѣрѣ, крѣдѣла, ꙗ порѣнчѣ, ѣнѣ ка ачѣе ворѣ фѣ фѣрѣ лѣцѣ лѣи дѣмнѣзѣкѣ.

З. Мѣрѣ пѣнтѣрѣ съ съ маѣ ꙗтѣрѣскѣ шѣ прѣнчѣи, нѣфѣнѣндѣ ꙗ шѣкѣлѣ ѣндѣ съ лѣвѣцѣ, тот крѣпѣнѣла съ-шѣ дѣкѣ прѣнчѣи ла бѣсерѣкѣ, шѣ попа дѣпѣ чѣ ва ѣспрѣкѣлѣ слѣжѣба бѣсерѣчѣи, съ факѣ цѣре, кѣмѣ съ съ стрѣнѣгѣ прѣнчѣи ꙗ бѣсерѣкѣ, съ-ѣ лѣвѣцѣ кѣмѣ ѣтѣ скрѣ маѣ сѣс.

И. Попѣ, карѣ нѣ съ нѣвоѣскѣ кѣ рѣмѣнѣе, чѣ тот кѣ сърѣвѣ, ѣнѣ ка ачѣе шѣ лорѣ факѣ-шѣ дѣ кѣтрѣ дѣмнѣзѣс нѣ-дѣпѣкѣ, шѣ дѣ кѣтрѣкѣ попорѣнѣ ѣрѣчѣнѣ, шѣ съвѣорѣлѣи скѣдѣкрѣ; ачѣе кѣ ѣн кѣвѣнѣтѣ, съ съ опрѣскѣ дѣн попѣ.

О. Тот протѣпопѣла съ нѣ примѣскѣ нѣчѣ ѣн прѣстѣ ꙗ по-порѣ, пѣнѣкѣ нѣ ва лѣдѣчѣ карѣ дѣ ла протѣпопѣ, ѣндѣ лѣ фѣстѣ нантѣ, кѣмѣ сѣлѣ нѣртатѣ.

І. Нѣчѣ ѣн попѣ ꙗ попорѣ, фѣрѣ цѣре протѣпопѣлѣи, съ нѣ съ токмѣскѣ. ꙗрѣ карѣлѣ съ ва токмѣ фѣрѣ цѣре, съ фѣе опрѣтѣ дѣн попѣ.

LXXII.

1675.

(Ms. bibl. centr. No. 25. Folio. 282 foř nepaginato.)

Проло́гъа адекъ Кіециле Ѡфинцилор.

Septemvrie 1. Despre Indiction. (Fol. 1a—1b.*)

Мѣца септѣврїе, аре зїле .л. зїва̀ аре часѣри . вї . ши ноаит'к . вї.

А зїва̀ дент'кію де'нченст, индиктиѡна ансаши . Трїеде сѣ кшоащем, бес'крика аши дсмизезс, пентрс чѣ сѣрк'кзъ индиктиѡна? прїймїт-ам шенчаїю кѣкію де ла грѣчи, де сѣ фаче ричеп'ктѣра ансаши, дентр'ачест индиктиѡн; ка сѣ цїц к'к ает'кз . ртр'к домнса нострс Іс . Хс . рнтрс сфат'са Ноудналар, ши-н д'кдер'к кїкїїа Нсанен прѡркса де ѡ дашкїсе, ши немерї лѡкса оунде скрїе : дх'са домнсаши пре мїне сѣ шпрї, ши м'к мїршї, сѣ в'к . рдсачїци сѣрачїї; трїмесїши-м'к, ка сѣ ле-ксеєкс чен плаєац кс шїма; ши сѣ изе'квекс роєнїї; сѣ сло-возекс ѡркїї сѣ ваз'к . ши д'кде Хс . вїелїа, ши шезс, ши зїсе к'к семнса се рмпаѣ скрїнтѣра ачаста де прїдвїнчїї ноцири . ши се мїрар'к н'кродѣле де ксрїнтеле чи енїїа ден [рост'са с'кс].

Ает'кзи се помїкїє пентрс чюдїса, чи с'кс ф'ккст де сфїта манка прчѣта, ла м'кн'кетїр'к Мнасннсаши, ши пом'кїа пожар'саши . Пом'кїа прчѣтен де ла Мнаснн фаче-се, пентрс чюдєсеє сфїтєн нкоа̀не а прчѣтен, чи ас фост аршнгат'к (!) . р іазєр'са Газср'саши, ла м'кн'кетїр'к Мнасннсаши, де фрїка де (!) сп'кр'кт'горїлор де нкоа̀не . анон дшн'к мсат'к вркме, кс воа аши дсмизезс, афлат'с-єкс . ртр'к'к'к . Шр'к пентрс пожар'с помїннм, к'к с'кс ф'ккст пентрс н'ккателе ноа̀стре . к'к с'ас ф'ккст пожар'с . р цїнград, . р врк'м'к ас Лїс . рїкрат чєл маре; ши ас арс ман мсат'к партє де чет'ате, п'кн'к . р . з . зїле .

Noemvrie 11. Sf. Mina. (Fol. 128b—129b.)

Но́емврїе.

Атр'ачаст'к ашн'к . р . аї . зїле, пом'кїа сфїт'саши мареє мчїнїк Мїна ден Котїаєтс.

Пчїєта ас фост'к . р врк'ма ас Маѣмїїан; фїннд сасжн-торю . рн ч'кта чи зїк'к фр'кнчїї : нсмерс, адек'к . рн ч'кта

*) cf. 1682.

домнѣскъ, нѣ пѣтѣ рѣдѣ арѣмѣла идолнаур, чи с'ас сѣитъ ла мѣнте, кѣрѣциндѣ-ш пре ел кѣ ажѣн, ши кѣ рѣгѣчюни; рѣмнѣндѣ ши похтиндѣ дор дѣ дѣмнезеѣ, сѣфлетѣла лѣн, погорѣтѣ-сѣкѣ ден мѣнте жос, ши аѣ стѣтѣтѣ ꙗ мнжлѣкѣла идѣлиур, ши аѣ спѣс дѣ хѣ; дирѣптѣ ачѣла кинѣнтѣ-л'ас ши ѣас фѣрѣкѣтѣ трѣнѣла кѣ пѣнзѣ дѣ пѣрѣтѣ, ши л'ас дѣтѣ ши ꙗ фок, ши ѣас рѣнѣтѣ тѣтѣ трѣнѣла, тѣрѣндѣ-л пре мѣрѣчюни фѣрѣ мѣлѣ; прѣймѣт-ас дѣ сѣвѣе сѣврѣшѣнѣе.

Ден чюдѣселе сѣнтѣлашн.

Ъдиннѣарѣ мерѣндѣ вѣре чинѣ ла мѣнѣстѣрѣ лѣн, пѣтрѣ сѣ-ш фѣкѣ рѣгѣчюнѣ, аѣ мерѣс ка сѣ мѣе ла ѡ гѣздѣ, ла оуѣн ѡм, сѣ доармѣ ꙗнтр'ачѣ ноѣпте . ѣр гѣзда л'ас вѣзѣтѣ кѣ арѣ ѡ сѣлѣтѣ дѣ аоур; дѣч с'ас сѣслѣтѣ ла мѣзѣтѣ ноѣпте дѣ л'ас оуѣнѣ, ши л'ас вѣрѣтѣ ꙗнтр'ѣн ѡлѣ . ѣр дѣка с'ас фѣкѣтѣ зѣнѣ, сѣ мнрѣ ши трѣмѣрѣ, кѣм ва фѣче сѣ-л асѣнзѣ, сѣ нѣ сѣ причѣпѣ; ши гѣндиндѣ ел кѣм ва фѣче, немѣрѣше сѣнтѣла лѣн хѣ мѣннѣ, кѣларѣ ка оуѣн сѣлжитѣорѣ; ши ꙗнтрѣвѣ пре гѣздѣ : оуѣнде ѣсте чѣл стрѣнн, чи аѣ мѣсѣ ла тѣне ꙗ частѣ ноѣпте? ѣр ел зѣчѣ, кѣ нѣ цѣе нѣлнѣ, нѣч аѣ вѣзѣтѣ нѣч оуѣн ѡм . ѣр сѣнтѣла аѣ дѣскѣлѣкѣтѣ дѣпре кѣлѣ ши аѣ ꙗнтрѣтѣ ꙗн кѣса лѣн, ꙗн лѣоуѣнтрѣ ꙗн кѣмарѣ, ши дѣшкѣсе оуѣша ши-н зѣсе : дѣрѣ ачѣста чѣ ѣсте? ѣр гѣзда фѣе (!) мѣрѣмѣрѣтѣ, нѣ пѣтѣ нѣч сѣ грѣлѣскѣ дѣ фѣрѣкѣ, ши кѣзѣ жос ла пнчѣлрѣле сѣнтѣлашн . ѣр сѣнтѣла аѣ стрѣнѣс вѣкѣцѣнаѣ ѡмѣлашн чѣлѣ сѣфѣрѣмѣте, ши фѣкѣ рѣгѣ ла дѣмнезеѣ дѣ-л ꙗвѣсе пре ачѣл мѣртѣ . ши зѣсе : дѣ сѣлѣтѣ ши рѣгѣчюнѣ ши мѣлѣцѣмѣлѣ лѣн дѣмнезеѣ . ѣр ел ка ден сѣмнѣ с'ас сѣслѣтѣ, ши кѣцѣтѣ чѣ аѣ пѣцѣтѣ дѣ гѣздѣн, сѣлѣвѣт-ас пре дѣмнезеѣ, ши мѣлѣцѣмнѣд ачѣлѣн сѣлжитѣорѣ, ши-н сѣ ꙗкнѣд . ши дѣка сѣ сѣслѣтѣ; ѣр сѣнтѣла лѣлѣт-ас сѣлѣлѣ чѣ дѣ аоурѣ дѣ ла гѣздѣ дѣ-н ѡ аѣ дѣтѣ, ши ѣас зѣс : дѣ-те оуѣнде цѣ-ѣ кѣлѣ . дѣчѣл с'ас тѣрѣнѣтѣ сѣнтѣла ши аѣ вѣтѣтѣ пре гѣздѣ кѣм трѣнѣсѣ, ши л'ас пѣдѣпѣтѣ; ши аѣнѣн л'ас ертѣтѣ дѣ грѣшѣлѣ, ши аѣ ꙗкѣлѣкѣтѣ пре кѣл сѣнтѣла ши с'ас дѣс.

Ър алтѣ ѡм фѣе (!) довѣндѣтѣ оуѣн тѣкѣ дѣ арѣннѣтѣ ла сѣнтѣлашн, ши с'ас дѣс ла мѣцѣрн дѣ сѣ-л стрѣнѣ, сѣ фѣкѣ кѣ . тѣкѣсѣр, ши сѣ скрѣе ла оуѣнѣл нѣмѣле сѣнтѣлашн; ѣр ꙗн чѣла-л'ѣлтѣ сѣ скрѣе нѣмѣле лѣн . дѣч дѣка сѣ фѣкѣсѣрѣ амѣн-доуѣ тѣкѣсѣрнѣе, лѣн ꙗн пѣрѣ кѣ ѣсте мѣн фѣрѣмѣс ла сѣнтѣ-

аш; ши нсман ксметк ел ккч л'ас скрне сфнтсашн . деч пср-чксе : р кале пре маре . шр салга-н гктїд маца, де ек чинкзе аколк : р коравїе, ши мк.ркд фкрк ннч ш грїжк . шр салга аш т'кекса ден маск, де ек-л снгле, ши ек плекк де-л снглд : р маре; екпк-н т'кекса ден мкннн . шр салга се снкрї де фрїкк, чи ас екрїтк дшк т'кекк де ек-л апсче . шр сткпкнша екс ккзкндс екрї, де ек апсче не салгк ек нс ек рннкче . ел се дсе де ек афшндк . деч ек кветд сткпкнк-екс : ш кан де мїне, че ркс пкцїо; пентрс ек ркмнекс т'кекса сфнтсашн, ес пїердшїо ши рокса мїс рннреоунк кс т'кекса . че доамне дсманезеол мїс вою ек факк ачактк токмккк : нсман мк-карк де вою афлд тршнса аш, ал фечорсашн, да-вою сфнтсашн Мїна ши честа-л'алтк т'кекк, ши вою да ши прецса челса-л'алтк т'кекк че с'ас рннекатк . ши ас ешт ла мар-цнне ла оукатк пре пкмкнтк, ши прнїд пре маре, кк-н ера амннте, доарк ва адсче марк тршнса роксашн . ши ерд трїстк де жалє, ксм ва факче . пкзїа кс шкїї пре маре; шр ел нсман чи ккзс, оунде кнїд фечорса пре маре кс т'кекса : р мкнк . шр сткпкнк-екс нсман чи мкрмдрї де чїодк, ши стрнгк таре, де ешїрк тоц ден кворавїе . ши дкка ккзсрк пре рїкс кс т'кекса : р мкнк, се чюдїрк де мннше, ши мсацкмїрк аш дсманезе, ши-л салквїрк . ши рнтребарк пре фечор : ксм ас фостк ачєл лскрс, дкн екпнатк ши ткн спїтк? ши спшк фечорса : дкка ам ккзсртк де м'ам афшндатк рн маре, шр оун шм фрсмос ши ркк ацн дшн мк апскарк, де м'ам дсе кс ен енн ши акткзн, пкн ам кнїтк ачкк . аша ас петрекст ачєла.

Decemvrie 6. Minunea Sf.-lui Nicolae. (Fol. 178b—180b.)

Мїца дєк . 6 .

Мннша сфнтсашн Нєкслає.

Ичєст сфнтк ннч дшк прнєтквїра аш нс-ш оунтк пар-хїа аш, че ксм ан зїче, р тоатк кркма шїї р тоатє зїлє шїї чаксрнлє лскраре де кшккккц фкчд, кшн че трнєшнд . ши пентрс чклє мдате шїї ачактк алкєк шїї маре мннше, карє є ртрє чєн цїшц шїї ртрє ацїн чєл-л'ацїн; че кс сокотккк дєркнтк се кадє а се помєнї дє ек фїє тстсршр цїштк, ртрє мкрїра шїї ласда чєашн, че фолрте нєтє прєсалкннт аш дмн-зєс, ши ккрса, че кс тот ссфлєтса рн салжакчє сфїцїн салє . шїї нїмє ек нс ксм-вд, ек нс кркзк ачїцїн шнншнате шїї

алѣсе минѣни, че фѣ .ртрѣ зѣлеле ноастре . кѣ лѣи дмнзѣс не-
 мик нѣ тасте непѣтѣт . кѣ шѣи вѣре кѣнд маи прѣкалѣсѣлѣн
 лѣи дмнзѣс Явѣком пророк, кѣреле фѣ арѣнкат .ртр'о гроапѣ
 де Гооѣна фѣта, шѣи .ртр'о ноапте ден Гѣотѣа се афлѣ .р .Е-
 дес, дѣс де сѣтѣла .рцѣр . шѣи ѣн воинник тѣнѣр роѣнт, ден тѣм-
 ницѣ ден цѣра тѣрѣакѣк л'ас лѣват мѣреле мѣник Тѣѣдор
 Тѣрон, шѣи .ртр'о ноапте .рл адѣсе ла Бизантѣа . ртр'ачѣста
 кип шѣи, чел де бирѣницѣ пѣртѣтѣрю шѣи .ртрѣ тот лѣдѣатѣла,
 мѣреле мѣник Гѣургѣе, ден Крит аѣ рѣпит пре ачел тѣнѣр, рѣкѣ
 цѣннд .р мѣнѣк пѣхѣрѣла де стѣкѣк, нѣни де вин, шѣи шѣзѣнд
 Ямѣр' ла веспѣкѣ кѣ мѣлатѣ чинсте, шѣи нѣ .ртѣнекѣсе .рѣкѣ; че-
 л пѣсе .рнѣнтѣа мѣни-са, .р Пѣфлагѣнѣа шѣи .ртинзѣнд пѣхѣрѣла
 кѣ вѣнѣла . ашиждѣра шѣи акѣм тот ачел дмнзѣс тасте . шѣи чѣне
 ва чѣре кѣ крединицѣ недоѣтѣк, нѣ нѣман оѣнеле ка ачѣла ва
 прѣнлѣи дела дмнзѣс, че маи мѣри минѣни ва фѣче . шѣи де
 фѣричѣтѣла пѣрѣнтеле нѣстрѣ Некѣлаѣ . кѣ ерѣ ѣн вѣрѣват вѣре
 кѣре .р Бизантѣа, темѣтѣрю де дмнзѣс, шѣи крединчѣс дмнѣ-
 лѣи Ис . Хѣс, шѣи грижѣкѣ шѣи де прѣ сѣтѣла пѣринтеле нѣстрѣ
 Некѣлаѣ, шѣи-л юѣѣл шѣи любов авѣ . дѣч ачѣста в дѣтѣк кѣцѣтѣк
 сѣ фѣкѣ .рнотѣре пре мѣре, сѣ мѣрѣгѣ .ртр'алтѣк цѣрѣк, пѣнтрѣ
 ѣн лѣкрѣ ал лѣи . шѣи венѣи .р бесѣрека сѣтѣлѣн де сѣ рѣгѣ,
 дѣпѣ кѣм тасте вѣнчѣюл . шѣи-ш лѣвѣж зѣва вѣнѣк дела прѣд-
 тенѣи лѣи шѣи дела вѣчѣни; шѣи .ртрѣк .р корѣвѣе шѣи .рчѣпѣрѣ а
 .рнотѣ . тар .ртр'ал ноѣжла чѣс де ноапте се скорнѣи ѣн вѣнт
 мѣре, шѣи се скѣларѣк корѣвѣрѣи сѣ-ш дѣрѣгѣк вѣтрѣлеле . дѣч
 сѣ скѣлѣк шѣи ачел темѣтѣрю де дмнзѣс вѣрѣат, пѣнтрѣ трѣ-
 биле корѣвѣен . тар корѣвѣрѣи тѣц невоинндѣсе пѣнтрѣ .рдерѣ-
 тѣра кѣтрѣлелѣр; тар ел се .рмѣдекѣ шѣи кѣзѣ .р лѣчѣла *)
 мѣрѣи . тар пре ачѣл .рн цѣннѣ .ртѣнѣкрѣкѣл нѣгѣрен . шѣи вѣ-
 тѣнд вѣнтѣла тѣре .р фѣцѣле лѣр, н'авѣрѣк че сѣ фѣк(ѣ),
 че нѣман че пѣнсер(ѣ) де амѣра моѣре (! l. — ртѣ) а секѣ-
 лѣи де вѣрѣват . тар ел фѣннд .рѣрѣкат .р хѣннеле че пѣртѣ,
 афѣндѣк .р мѣре . дѣч оѣмпѣлѣндѣсе де апа мѣрѣи, шѣи афѣн-
 дѣндѣсе .ртр'адѣнкѣла лѣрѣнмен, аѣ тот зис : сѣнте Некѣлаѣ
 ажѣтѣ-ми! шѣи .р мѣлатѣ вѣрѣме стѣргѣнд кѣ глас мѣре, в че
 минѣне! кѣ сѣнт неѣрмѣте минѣннеле тѣле дмне, се афлѣ .р
 мнжлѣкѣла кѣсен лѣи; шѣи-н пѣрѣк кѣ тасте де стѣк .ртрѣ адѣнкѣла
 мѣрѣи . тар вѣчѣнѣи дека снмѣцѣрѣк гласѣла, се скѣларѣк . ашиждѣра
 шѣи кѣрѣи ерѣ .р кѣса лѣи, апрѣнсерѣк лѣмѣнѣрѣн; шѣи дека се

*) Glosă marginală: .р адѣнкѣла.

стрѣхисер(ъ) вѣиѣи ден преждр, ꙗ ꙗкзѣр(ъ) пре дѣхиса стѣнд ꙗ мѣжлокса ꙗсен ши стрѣгѣнд, ши кѣрѣнд ден ханнеле лѣн кѣ ꙗреале ерд ꙗрѣккат; анъ ден мѣре . ши фѣиѣ ꙗтрѣс не-прѣгѣнере, се спѣмѣнтѣр(ъ) ши се ꙗфрикошѣр(ъ) . ꙗр ел зѣсе : ѡ фѣаѣиѣлѡр! че ѡсте ачѣста че ведѣц? кѣ еѣ иѣѣс адекрѣат, кѣ ери ꙗтрѣал ноѣжлѣ чѣс мѣам лѣѡлат зѣѡа вѣн(ъ) де ла вѡи де ла тѡц, ши ам нѣрѣс пре мѣре; ши еѣ ерам шезѣнд ꙗ корѣ-кѣе, ꙗр ѣи вѣнт нѣтѣрѣнѣ ꙗченѣ а вѣге; ꙗр корѣкѣѣрѣи ꙗче-нѣр(ъ) а-ш ꙗдерѣнтѣ вѣтрѣлеле . ꙗр еѣ мѣ ꙗнѣдекаѣо, ши де вѣтѣлѣ вѣнтѣлѣши кѣзѣю ꙗ мѣре . ши кемѣю пре сѣнтѣлѣ Некс-лѣ ꙗтрѣс ажѣтѣрѣю, ши акѣм нѣ иѣѣс оѣнде сѣнт . че-м сѣнѣец вѡи мѣе, кѣ еѣ сѣнт некѣнт, ши ка кѣм ши фѣи лѣтѣлѣ ден-трѣлѣтѣ нѣрте . ꙗр еи лѣзѣнд чѣлѣ че ерд грѣѣте де дѣхиса, ши вѣзѣнд апа мѣрѣи кѣрѣнд ден ханнеле лѣн, се мѣрѣ ши кѣѣетѣ ла ачѣ прѣсѣлѣкѣнтѣ мѣнѣне; че кѣ дѣхиса се кѣкѣрѣр(ъ) ши лѣкѣрѣмѣр(ъ), ши ꙗ мѣлатѣ вѣрѣме стрѣгѣр(ъ) : гѣи номѣ-лѣн . дѣиѣ се дѣзѣрѣкѣ ши се ꙗрѣкѣкѣ ꙗтрѣлѣте ханне ши мѣрѣе ла кѣкѣрѣка сѣнтѣлѣ Некс-лѣ . ши чѣлѣ-лѣлѣтѣ ноѣнте аколѣ ѡ петрѣкѣ; де кѣдѣ кѣ лѣкѣрѣме ши се рѣгѣ кѣ жѣле . ши кѣ спѣмѣнтѣре мѣаѣемѣлѣ лѣн дѣнѣзѣс . ꙗр дека ꙗченѣ а се фѣче зѣѡж, ши стрѣнѣкѣнд-се ѡмѣнѣи ла кѣкѣрѣк(ъ), прѣкѣм ѡсте ѡнѣчѣюл; ꙗр еи тѡц се оѣмпѣлѣр(ъ) де мѣрѣсѣлѣкѣ вѣн(ъ), ка де неѣе мѣр вѣне мѣрѣсѣтѣрѣю, ꙗреале се лѣдѣкѣе деѣа ачѣл вѣрѣкат спре мѣаѣемѣрѣкѣ сѣнтѣлѣн . ши вѣзѣр(ъ) тѣлѣтѣ кѣкѣрѣка лѣмѣнѣнд . ши ꙗтрѣкѣрѣкѣ кѣм ѡсте [аѣест] лѣкѣрѣс че фѣ? ши дека иѣѣрѣкѣ, се мѣнѣнѣрѣкѣ, мѣрѣиѣ пре дѣнѣзѣс, ши пре сѣнтѣ лѣкѣдѣкѣнд-л . ши ачѣтѣ лѣкѣж ши мѣре прѣсѣлѣкѣнтѣ мѣнѣне, фѣ сѣнѣек прѣсте тот мѣреле Цѣрѣнѣрад . ши мѣрѣе ши нѣкѣ ꙗтрѣлѣзѣрѣ ꙗнѣкѣрѣтѣлѣн ши а нѣтрѣарѣхѣлѣн . ши фѣкѣѣрѣкѣ*) сѣкѣор мѣре . ши нѣсѣрѣкѣ пре ачѣл вѣрѣкат де стѣтѣ ꙗ мѣж-локсѣ сѣкѣѣрѣлѣн . ши сѣнѣе кѣ ꙗдрѣзѣнѣре, кѣм, ши ꙗ чѣ кѣи лѣ фѣст лѣкѣрѣлѣ аѣиѣи мѣнѣи мѣрѣи . ши тѡц стрѣгѣр(ъ) : мѣре ери дѣнѣ, ши мѣнѣнѣте сѣнт лѣкѣрѣрѣлѣ тѣле . ши ниѣ ѣи кѣкѣнт нѣ е де лѣжѣс**) вѣтрѣкѣ кѣнтѣрѣлѣ мѣнѣнѣлѣрѣ тѣле . ши се лѣнѣрѣкѣ ꙗ кѣкѣрѣка сѣнтѣлѣн де фѣкѣѣрѣкѣ вѣнѣе ши рѣ-гѣчѣѣиѣ, лѣкѣдѣкѣнд ши кѣне кѣкѣнтѣкѣнд пре дѣнѣзѣс . ши мѣа-ѣемѣрѣкѣ крѣдѣнѣчѣѣлѣн сѣлѣѣиѣ сѣѣѣиѣ сѣле.

*) Glosă marginală: стрѣхисерѣ. **) ден дѣтѣлѣ.

LXXIII.

1677.

(16°, 32 pagini.)

Dottrina Christiana tradotta in lingua valacha
dal padre Vito Pilutio.

In Roma 1677.

Katekismo Kriistinesko. (pag. 1—4.)

D. Jest tu Krijsteno?

V. Simpt pre mila lui Dumnedzeu.

D. Cie arata Kristijnului?

V. Acela kare cine kredenca, szij ledzce Krijstineska.

D. Kum se ensilege kredenca a lui Krijstos?

V. En doe Taine, kari simpt enkisi en semn Kruci, azse iest, en eunecinne (l. —iunc), szij Troica lui Dumnedzeu; szij entruparc, szij morte à Ispasitorul nostru.

D. Cie iest euneciune, szij Troica lui Dumnedzeu?

V. Arata, ke en Dumnedzeu iest numai ò Dumnedzeria, kare iest en tri Kipuri Dumnedzereski, szij se kieman: Tatul, Fiul szij Dukul Suijnt.

D. Pentr'acie simpt tri Kipuri Dumnedzereski?

V. Kecie Tatul nu k'are encepitura, nice ine della nime. Fiul ine de la Tatul. Szij Dukul Suijnt de la Tatul szij de la Fiul.

D. Pentr'acie simpt numai vn Dumnedzeu àiesti tri Kipuri Dumnedzereski?

V. Kecie k'au numai ò Dumnedzeria, ò potere, ò encelepgiune, szij ò bonitate.

D. Cie arata entrupare, szij morte à Ispasitorul nostru?

V. Arata, ke Fiu lui Dumnedzeu s'e fekut k'om, szij k'au morito en Krucic pentru spassenie nostra.

D. Kum simpt enkisi àiesti do taine en semn suijnt, Krucic?

V. Kecie semnul Kruci se facee, punend de'ntei mijna cie direpta en Kapul dzikend: En numele Tatului; poi la pietto,

dzikend: szij à Fiuluij; ma àpoi la kumere cie stanka, szij àcie direpta, dzikend: szij a Dukului suijnt. Amin.

D. Kum se arata dentei taine à Suijnt Troica?

V. Acie kuuentul: en Numele, arata euneciune, alt kuuentile arata Troica.

D. Arataz akmu al doile.

V. Krucie arata morte à Ispasitorului, kare dopo s'au fekut k'om, szij k'au enezato kale de spasenie ku encelepciune, ku enuedzatura, szij ku dziudedzile, k'au morit en suijnt lemn Kruci.

D. En summe, cie iest sze krade komul Krijstinesko?

V. Acele Doespredzce Pertz kredenciosilor, kare au fekut Suintij Apostoli.

D. Kare simpt àcele Doespredzece Pertz?

Dentei, Suijnt Petre.

Kredz entr'un Dumnedzeu, Tatul preste tot puternikul, izderitorul Eierului, szij pementului.

A doa Parte, Suijnt Andrea.

Szij en Jesus Krijstos, Fiul suincij-sale Domnul nostru.

A tria Parte, Suijnt Jacob Mai mare.

Karile se prinsze de Dukul Suijnt, neskund en suijnta Maria fata ficciora.

A paptra (!) Parte, Suijnt Joanne.

Petzi supt Domnie lui Pontius Pilatus, restengnijt (!), fu vmorit, szij encropat.

A cince Parte, Suijnt Tamas.

Pogori pre Jad, à treie dzi envise de la morte.

A seze Parte, Suijnt Jacob Mai miko.

Se sui en Eier, szde (! l. szede) la derapta lui Dumnedzeu, à Tatului preste tot puternikul.

LXXIV.

с. 1650—1675.

(Ms. Acad. Rom. 4°, 418 pagini.)

Molitelnic.

Molitivá de dráciŭ și farmece.

МЛѢВЖ КАСЕЙ КЖНД АРЕ ВР'О СЪПЖРÁРЕ ДЕ ДРЪЧЬИЙ, ФÁРМЕЧЕ ШИ
 ФАНТЪРИИ ДРЪЧЬИР'. РЧАПЕ ПОПА ВЛСКЕН. (pag. 250—254.)

Дачий МЛѢва ачÁста. (ГШ ПОМЛНМСА). ДМНЕ ДЪКСА МЪН-
 ТЪИРЕЙ НВАСТРЕ. ФЮЛ' ЛШ ДЪКС ЧЕЛШ КШ. ачела че пре херс-
 вимн те вдихнеци. ачела че ери май дин ссс де твÁтж
 рченкѣбра ши стжпкнѣа ши нстÁра ши дмнѣа. тс еци мÁре
 ши страшинкѣ престе твиц че сжнтъ рпрецѣбра тѣс. тс еци
 чела ч'ай нсс черюа ка ѱ кмÁрж. тс еци чела ч'ай фѣкѣт
 пѣмкнтѣа кѣ нстÁра тÁ, ш'ай рѣдикат дирѣптѣ лѣма кѣ рце-
 лвичнѣ тÁ. ачела че скѣтѣрѣ лѣма сѣнтѣ черю дин темѣбрѣ
 ши стѣпий ей нестрѣмѣтац. ачела че грѣци сѣарелш ши
 нс рѣсаре. ши престе стÁле печетавриѣ. ргрозеци мÁра ши
 ѱ ссч. а кѣрѣа мѣнѣ тѡпÁце рченкѣбриле ши стѣпкнѣиле.
 ши пѣтрале сѣ сѣрѣжмѣ ла тине. порѣ де арÁмж ай здрѡ-
 бит ши лѣкѣци де фѣер ай сѣрмат. пре снаникѣа ай легат,
 ши вÁселе лш ай жекит. пре мшчнтѡрюа кѣ рѣча тÁ л'ай
 рѣршнтат. ши пре вклÁрѣа кѣ шдица ртрѣпѣрѣй тÁле л'ай
 трас, ши кѣ легѣтѣри де ртѣнѣрек л'ай ркис р тартар фере-
 кат. рнсци дрепт ачÁа дне. ачела че еци тѣрѣ кѣрѣра
 недеждѣск пре снѣѣа тÁ. зидюа чел тÁре вѣрѡра нѣзѣскѣ
 кѣтрѣ тине рпрошкѣ, гонÁре, денѣртѣксѣ твÁтж дякѡ-
 лѣска фÁчере. ши твÁтж сѣтѣнѣска нÁдѣ. ши тѡтѣ викле-
 нѣа низмжшаскѣ. ши тѡтѣ сила сѣпѣрѣтѡре делÁ кÁса ачАста
 ши де прии прецѣбра ей. кÁра сѣмнѣа а страшиника сѣпра дѣ-
 мѡнилар вѣршницѣа а рѣчѣй тÁле швÁртж, ши кѣамж нсмеле
 тѣс стѣлк ши бѣнѣа. ашÁ дне. ачела каре пре легѣнѣа дѣ-
 мѡнилар ай изгонит, ши челш сѣрдѣ ши мѣт дрÁкѣ ши не-
 кѣрат дѣх, дѣка л'ай скѡсѣ-л дела ѡм' ши л'ай изгѡнит, ай
 поршчнтѣ-ш, сѣ нс сѣ май ртвÁрѣж. кÁреле твÁтж фÁаланга
 ши шпнтѣбра некѣсѣцилар вѣрѣжмÁшнлар нѡпри ай рѣснпѣт
 ши ай пѣрдѣт. парѣ крѣдинчѡшнлар ши кѣрѡра те кѣнѡсѣкѣ
 лÁй зисѣ-ле: иатѣ кѣ кѣ дѣдѡ кѡж нстÁре, сѣ кѣлкац престе

шериши ши престе скворийи, ши престе тватж нстаря вркжма-
шасий. рсци дшмнигворале, де кктрк тватж лкнмрсна ши
сшкрара, неатинши ши май ссс пре твоц че-с ртр'ачаста касж,
мкр'к-й; нзккнидс-й де фрйка ншпий, де скратж че зварк
престе ссж, де лскрс че ск петр'кче прии тшндрекь, де тимши-
наре ши де дшмшн д'к мкскжси. ншгрс ка де ал т'кс, ай
т'кй ршкй ши ршаке ши кскшн рдсачиндс-сж р агствор,
ши кс ррер'кскж шасте ргр'кдйци. ка шна кс тшпий ртр'шн
гжндь кс кредйницж ск-ц кжнте: дмнлж жете мйе агшгворю
ши нс м'к кшй тлме че ск-м фак'к шмса. ши шркш нс м'к
кшй тлме де р'кс, к'к тс кс мйне еши. к'к тс еши, дмс'ксде,
р'ткритсра ма. нстарникь стжжжнгворю. дмак н'кшй. тат'ка
кйгворюсшй влкь. ши рмигр'кшца та рмигр'кшце вачникж.
ши а та а шнгср жете рмигр'кшца. а тат'касш ш'а фшолшй ш'а
сштсасшй дх'к. акмс ши нсрсра ши ртрс влчшй влчшлвр. амин.

Evangeliele voscresnelor.

Евангелие вкскр'ксна. ай.

Евг'лае вкскр'ксна а. шт маони. зач. рсї. (Mateiu cap. XXVIII,
v. 16—20, pag. 333.)

16. Д вркма ачла. шрк чшй шспр'кскче ошчншч м'крсжрж
р галилей р мшнтеле шнде ле поршчйсе лор Ис. 17. ши вкскндс-а
пре рше, ск ркшларж лшй. шр шшй ск рдошрж. 18. ши ашршншн-
дс-се Ис гр'кй лор, шккнд: датж-й мйе тватж нстаря р черю
ши пре н'кмкнт. 19. дерш рше мкршец де ркшцац тоате анм-
кнае, котешнд пре ен р нсмеле тат'касшй ши а фшолшй ши а
дх'сасшй сшг'. 20. ркшцинд пре ен ск ше тоате к'кте ам поршч-
шт ршж. ши штж ес кс кшй сжнте р тоате шлеле нжнж р
сф'кршншца вккксасшй. Амин. Кв(не)ц.

Евг'лае вкскрсно в. шт марка. зач. ш. (Marcu cap. XVI,
v. 1—20, pag. 333—337.)

1. Д вркма ачла, ши трекжндь скмкжта, марша магда-
лина ши марша мсма лшй лкшкь ши салемла, ксмижр'асж

аршмáть, кá сж м'крѣж сѣ днѣж пре Ꙗс. 2. шй фoартѣ де демен'кѣж, ꙗ сѣа динт'кй а сѣпт'км'кнй, венірѣж ла мшр-м'кнть, ꙗ рѣсѣрйт'ѣа сѣарелдй. 3. шй гр'кнл дна кѣтрѣ алта: чйне вá прѣвѣлай нѣаѣ пѣáтра де пре дша грóпйей? 4. шй кѣс-тáрѣж шй вѣсѣрѣж кѣ ерá пѣáтра рѣсѣрнáтѣж . кѣ ерá мáре фo-артѣ. 5. шй ꙗтр'кнд ꙗ мшрм'кнть вѣсѣрѣж пре дн конйкѣ т'к-нжрѣ шесѣнд д'ѣ дир'кпта, ꙗвр'ккаты ꙗ вешм'кнт а'ѣс . шй сѣ сп'км'жнтáрѣж. 6. ꙗрѣ ел сйсе лшр : нѣ вѣ сп'км'кнтáреци . пре Ꙗс черкáци назарин'кнл, чел рѣстигнит? скѣлат'с-с'ас; нѣ жете ачйчá . ꙗтѣж лѣкѣл днде-л пѣсáсе пре ꙗнс . 7. че м'крѣеци де спѣнеци оу'чннчлшр лдй шй лдй петрѣ, кѣ вá м'крѣе маннте дѣ вѣй ꙗ гáллей . акѣлѣ вец вѣд'ѣ пре ꙗнс, кѣм аѣ снс вѣаѣж . 8. ат'днчá ешинд де грáвѣж, фѣцйрѣж де ла мшрм'кнть, кѣ ерá кѣспрйнсе де трѣмѣрѣ, шй де спáймѣ . шй немйкѣж нем'ѣрѣй нѣ сйч'ѣ, кѣ сѣ тем'ѣ.

зач ѣа. 9. ꙗ вр'кма ачáа . ꙗвйсе Ꙗс демен'кѣа ꙗ сѣа динт'кй а сѣпт'км'кнй, арѣт'ѣ-се ꙗт'кю мáрйей магдалйней, динтрѣ кар'ѣ скос'ѣсе з дрáчи. 10. ачáа м'крѣжндѣ, вестй чѣ-лшрá чѣ фѣс'ѣсе кѣ д'ѣне, карйй ерá пл'кнѣжнд шй сѣспннѣнд . 11. ꙗрѣ ачѣа д'ѣкка асѣйрѣж кѣ жете вйс шй кѣ л'áс вѣсѣт ѣ, нѣ крѣсѣрѣж. 12. ꙗрѣ дѣспѣж ач'ѣа, а дой днй тр'кн'шй м'крѣжндѣ сѣ арѣтѣ ꙗтр'áлт вшп, м'крѣжндѣ ла дн сáтѣ. 13. шй ачѣа м'кр-гжнд д'ѣдерѣ вѣете челорá-л'áл'ци . ниче прѣ чѣа нѣ крѣсѣрѣж. 14. дáрѣж мáй апóй шес'кнд ей днспрѣс'ѣче, сѣ арѣтѣж лшр, шй ꙗ-фѣрѣнтѣж некредннцей лшр шй ꙗпѣтрйр'ѣ ннмйй, кѣ чѣлѣр чѣ л'áс вѣсѣт пре ꙗнс скѣлат, нѣ крѣсѣрѣж. 15. шй сйсе лшр : м'крѣеци ꙗ тóлтѣж лѣма, пронов'ѣдсйци еуг'лйа а тóатѣж фѣпт'ѣра. 16. чѣла чѣ вá кр'ѣде шй сѣ вá вóтѣсá спсй-сѣ-вá . ꙗрѣ чѣла чѣ нѣ вá кр'ѣде, шѣжндй-сѣ-вá. 17. ꙗрѣ с'ѣмнеле чѣлѣр чѣ вшр' кр'ѣде ач'ѣст'ѣк вшр фй дѣпѣж ей : кѣ нѣмеле мйѣс дрáчйи вшр гвнй, гр'кй-вшр ꙗ лшмвн нѣсѣж. 18. шѣрпн вшр лѣа, шй д'ѣре шй в'ѣ чѣвá де мoартѣ нѣ вá стрнкá лшр . спре вѣлáвн м'кнлѣ-ш вшр пѣне, шй вйне ле вá фй. 19. ꙗрѣ дмнл дѣспѣж кѣвйнтеле чѣ гр'кй лшр, сѣ сѣй сѣс' ꙗ чѣрю, шй шесѣ д'ѣ дир'кпта лдй д'с'кѣс. 20. ꙗрѣ ей ешнд, пронов'ѣдсйрѣж прѣстнндин'ѣ, шй д'мак аустѣрйндс-й . шй кѣвннтеле лшр ꙗт'крйндс пре с'ѣмне, кáре ле ерá кѣ ꙗвѣж-т'ѣрѣж лѣрѣ . аамнѣ.

От аѣкы . Зѣч рѣѣ. (Luca cap. XXIV, v. 1—35, pag. 337—341.)

1. А вѣрѣма ачѣла . рѣтр'ѣна де сѣмвѣте, фѣварте*) де де-
менѣкѣж мѣрѣжрѣж ла мѣврѣжнт, дѣкѣнд арѣматѣ, карѣ гѣтѣсе .
шѣ лателе кѣ але 2. афлѣрѣж пѣатра рѣктѣрѣнатѣ деирѣ мѣвр-
мѣнтѣ. 3. шѣ рѣтр'ѣндѣ нѣ афлѣрѣж трѣнѣслѣ дѣмнѣс(ас)нѣ Іс. 4. шѣ
фѣ рѣдоиѣндѣсѣж але дѣк ачѣста . шѣ шѣтѣж дѣой вѣрѣвѣаѣи стѣктѣрѣж
рѣнаиѣте ле, рѣтрѣс вѣшмѣнте стѣрѣкѣсѣиѣндѣк. 5. шѣ сѣгѣмѣкѣнѣтѣкѣндѣс-
се, пѣлѣкѣрѣж фѣкѣтеле ла пѣкмѣнтѣ . зѣсерѣж кѣтрѣк ѣле : че черѣвѣаѣи
вѣслѣ кѣ мѣврѣиѣ? 6. нѣ жѣте ачѣчѣк, че с'ас сѣслѣатѣ . адѣвѣиѣнѣкѣж
амѣнте кѣм адѣ гѣрѣнт вѣлѣж, рѣкѣж фѣиѣндѣ р галлѣиѣ. 7. зѣ-
кѣндѣ : кѣ сѣ вѣде фѣиѣлѣнѣи ѣмѣнѣсѣкѣ а сѣж дѣ р мѣкѣнѣле ѣл-
мѣнѣлѣвр пѣкѣкѣтѣиѣшѣ, шѣ а сѣж рѣжѣтѣгѣнѣи, шѣ а трѣл зѣ а рѣиѣ.
8. шѣшѣ адѣсѣжрѣж амѣн(те) дѣ кѣвѣиѣнтеле лѣнѣ. 9. шѣ рѣтѣврѣкѣндѣс-
се де лѣ мѣврѣмѣндѣ (!) сѣнѣсерѣж ачѣста тѣватѣ чѣлѣврѣ зѣсерѣкѣ-
сѣлѣче . шѣ лѣтѣврѣа тѣстѣсѣврѣа. 10. ерѣ рѣтр'ачѣкѣа мѣрѣа мѣагѣдѣлѣиѣна
шѣ нѣана шѣ мѣрѣа, мѣдѣма лѣнѣ иакѣвѣкѣ, шѣ лѣтеле кѣ але, кар-
реле зѣсерѣж кѣтрѣк ѣнѣслѣ ачѣста. 11. шѣ сѣ пѣкѣрѣ рѣнаиѣнтѣж
лѣврѣ кѣвѣиѣнтеле ачѣлѣврѣа ка нѣиѣе мѣнѣшѣн . шѣ нѣ крѣсѣсѣрѣж лѣврѣк.

Зѣч рѣѣ. 12. Шѣрѣж нѣтрѣк сѣслѣкѣндѣс-се, кѣрѣе кѣтрѣк мѣврѣмѣнт
шѣ сѣ пѣкѣкѣ де кѣкѣсѣ вѣшмѣжнтѣсѣа**) сѣнѣтѣсѣрѣк, шѣ сѣ адѣсе мѣ-
рѣкѣндѣс-се рѣтрѣс сѣнѣе де че фѣ. 13. шѣ шѣтѣж дѣой дѣиѣтрѣс дѣкѣнѣшѣи
мѣрѣчѣкѣ рѣтр'ачѣкѣаш зѣ рѣтр'ѣнѣ сѣт', кѣре ста шѣсѣзѣчѣи де стѣадѣи
де иѣрѣслѣм . кѣре ерѣ нѣмѣле еммѣаѣсѣк. 14. шѣ ачѣла корѣвѣлѣ оуѣнѣслѣ
кѣтрѣкѣ алѣатѣ дѣ тѣватѣ ачѣкѣста, кѣре сѣ тѣкмѣлѣлѣрѣж. 15. шѣ
фѣ кѣндѣ корѣвѣлѣ еи шѣ рѣтрѣкѣндѣс-сѣж . шѣ рѣсѣшѣи ѣс аѣрѣиѣиѣндѣс-
сѣж шѣ мѣрѣчѣкѣ рѣрѣсѣнѣж кѣ дѣкѣнѣшѣи. 16. иѣрѣж вѣкѣи лѣврѣк сѣ цѣнѣкѣ
кѣ сѣж нѣсѣлѣ кѣшѣвѣаѣсѣж прѣ рѣнѣсѣк. 17. че зѣнѣе кѣтрѣк дѣкѣнѣшѣк : че
сѣкѣитѣ кѣвѣиѣнтеле ачѣкѣстѣк де кареле кѣ вѣврѣвѣиѣиѣи оуѣнѣслѣ кѣтрѣж
лѣтѣс, мѣкѣргѣндѣк, шѣ сѣкѣнтѣиѣн рѣтрѣстѣаѣнѣ? 18. рѣкѣнѣшѣнѣндѣк оуѣ-
нѣслѣ, кареле-нѣ ерѣ нѣмѣле клѣвѣнѣк, зѣнѣе лѣнѣ : тѣс сѣкѣнѣсѣрѣк еѣи стѣре-
шѣ р иѣрѣслѣм, шѣ нѣ цѣнѣи чѣкѣлѣк че с'ас фѣкѣкѣтѣ рѣтрѣс дѣкѣнѣсѣк р
зѣлѣле ачѣкѣстѣк? 19. елѣ зѣнѣе лѣврѣ : кареле? еи зѣнѣсѣрѣк лѣнѣ : кареле
фѣкѣкѣсѣрѣж лѣнѣ ѣс назарѣнѣкѣнѣсл, чѣла че ерѣ прѣрѣиѣкѣ нѣстѣкѣрѣнѣкѣ р кѣ-
вѣиѣнтѣе шѣ р фѣапѣте рѣнаиѣнтѣк лѣнѣ дѣсѣкѣс шѣ а тѣвѣиѣи ѣлѣмѣиѣи .
20. кѣм дѣкѣдѣрѣж прѣ рѣнѣсѣк мѣаи мѣрѣиѣи нѣнѣлѣврѣ шѣ дѣмнѣиѣи нѣврѣи
спрѣ вѣкѣнѣдѣирѣе де мѣварте . шѣ рѣжѣтѣгѣнѣиѣрѣж прѣ рѣнѣсѣк. 21. шѣ
нѣой нѣедежѣдѣнѣлѣм кѣ ачѣла вѣ рѣкѣкѣсѣмѣгѣрѣд прѣ иѣрѣаѣиѣл . че спрѣ

*) Glosă marginală: иѣ р рѣ сѣа дѣи(тѣкѣ) а сѣнтѣ(мѣнѣиѣ), фѣварте

**) năusa scris de asupra.

ачкѣтк твѣте, итѣ трѣй силе сѣнтѣ асѣжси де кѣнд ачкѣтк
 фѣрѣж. 22. чѣ ши нѣце мѣѣри динѣрѣ ноѣ не спѣмѣнтѣрѣж, кареле
 мѣкрсерѣ де деменѣцѣж ла мѣрмѣнтѣ. 23. ши нѣ афлѣрѣж трѣпѣла
 лѣнѣ, венѣрѣж синѣкѣндѣ кѣ мѣ лѣ аѣ вѣсѣтъ ши ѡ арѣтѣре де .р.
 ѣри, кѣрѣи л'аѣ синѣ пре .р.нѣ вѣѣ. 24. ши мѣкрѣрѣж ѣнѣи динѣрѣ
 ноѣ ла мѣрмѣнтѣ, ши афлѣрѣж ашѣл кѣм ши мѣѣриле синѣжрѣж,
 ирѣж пре .р.нѣ нѣ л'аѣ вѣсѣтъ. 25. атѣнѣчи синѣе ел кѣтрѣ еѣ : ѡ
 вѣи фѣрѣ мѣнѣте ши л'кѣнѣш' кѣ нинѣма а крѣде тоѣте кѣреле
 аѣ грѣнтѣ прорѣвѣи! 26. аѣ нѣ с'аѣ вѣсѣтъ ачкѣтк сѣ ле пѣцѣж
 хѣс, ши сѣ .р.трѣ .р.трѣ слѣка лѣнѣ? 27. ши .р.чѣнѣндѣ де лѣ мѣвѣи
 нин де лѣ тѣвѣи прорѣвѣи, а тѣл'кѣнѣ мѣр .р.трѣ твѣте скрѣтѣ-
 риле (!) кареле-с де спре елѣ. 28. ши сѣ аирѣпѣлѣрѣж де сѣтѣ .р. кѣреле
 мерѣтѣ, ши елѣ сѣ фѣчѣтѣ а мѣрѣе мѣи де пѣрте. 29. ирѣж еѣ .р.де мѣнѣ
 пре .р.нѣ синѣкѣндѣ : рѣмѣнѣи кѣ ноѣ, кѣ аѣ .р.сѣрат ши с'аѣ пѣ-
 кат сѣла . ши .р.трѣ сѣ мѣе кѣ дѣнѣиѣи. 30. ши фѣ кѣндѣ шѣсѣ
 ел кѣ дѣнѣиѣи, лѣжѣндѣ нѣкѣне ши ѡ блѣнѣ, ши фрѣнѣгѣндѣ
 дѣде мѣрѣ. 31. ирѣж мѣрѣ ан се дешѣисѣрѣж ѡкѣи ши кѣносѣбрѣж
 пре .р.нѣсѣ, ши елѣ сѣ лѣж динѣрѣ еѣ. 32. атѣнѣчѣ синѣжрѣж ѣнѣла
 кѣтрѣ ал-ѣатѣ : аѣ нѣ арѣдѣ нинѣма нѣастрѣж .р.трѣ ноѣ, кѣндѣ
 грѣнѣл нѣѣаѣ пре кѣле, ши кѣндѣ дешѣндѣ нѣѣѣв скрѣптѣрилѣ?
 33. ши скѣл'кѣндѣ-се .р.тр'ачѣлѣ час, сѣ .р.тѣрнѣрѣж .р. иѣросалѣм
 ши афлѣрѣж адѣнѣцѣ чѣи ѣнѣспрѣсѣтѣче [ши] кѣрѣи ерѣ кѣ еѣ.
 34. кѣрѣи синѣтѣ : к'аѣ .р.вѣисѣ дѣмѣлѣ аде вѣрѣатѣ, ши с'аѣ арѣ-
 тѣт' лѣнѣ сѣмѣнѣ. 35. атѣнѣчи еѣ повѣстѣл де кѣреле фѣсѣкѣе пре
 кѣле, ши кѣм л'аѣ кѣносѣсѣт пре .р.нѣсѣ .р. фрѣнѣѣѣрѣ пѣнѣиѣи.

От мао . зач . нѣг . (Mateiu cap. XXI, v. 1—17, p. 378—381.)

1. .р. вѣрѣмѣ ачѣлѣ, ши кѣндѣ сѣ аирѣпѣлѣрѣж кѣтрѣ иѣросалѣ-
 мѣмѣ, ши венѣрѣж .р. вѣт'фѣлѣгѣлѣ, чѣ сѣ синѣе кѣса нѣворѣлѣнѣ, кѣ-
 трѣж мѣнѣтеле маслѣнѣшлѣорѣ, атѣнѣчи .р. трѣмѣисѣе дѣи оѣчѣнѣчѣкѣ .
 2. синѣкѣндѣ лор : дѣчѣи-вѣж .р. чѣл сѣт'чѣлѣ, кѣреле асѣте .р.нѣинѣт'к
 вѣастрѣж . ши нѣмѣи кѣт' вѣцѣк афлѣ ѡ асѣнѣж лѣгѣтѣж, ши
 мѣкѣнѣл кѣ м; дезлѣгацѣи ши ѡ адѣчѣи. 3. ши сѣ арѣ синѣе
 вѣѣѣв чѣнѣвѣ, синѣицѣи, кѣ ачкѣтѣ дѣмѣлѣнѣ трѣкѣдѣсѣкѣ, ши нѣмѣи
 дѣкѣт' ле ва ирѣж трѣмѣите. 4. ачѣста нѣнѣтр'ачѣлѣ фѣс, кѣм сѣ сѣ
 .р.мѣле чѣ асѣте синѣе пре прорѣкѣ, синѣкѣндѣ : 5. зѣицѣи фѣтѣи сѣѣнѣ-
 лѣнѣ : итѣ .р.мѣнѣрѣатѣла тѣс вѣне цѣе, вѣкѣндѣ ши шѣде спре
 асѣи ши де сѣнѣра мѣжнѣсѣлѣнѣ а асѣнѣиѣ, арѣѣѣтѣж сѣитѣ тѣжр-

хат. *) 6. шн м'крс'крж оу'чнччй шн ф'к'к'с'рж ксм ле норснчй лвр
 Іс. 7. шн ад'с'с'рж асина шн м'к'н'с'с'а, шн п'с'с'рж де с'с'ра лвр
 вешм'ентеле сале, шн-а п'с'с'рж сире але. 8. ирж м'с'а'ц'и'м'к' де
 в'амени аиери'т' вешм'ентеле лвр пре кале, ирж алицй фр'к'н'у'к'
 ст'к'л'г'ри де л'камне шн аиери'т' пре кале. 9. ирж м'с'а'ц'и'м'к' карж
 меру'т' р'наинте-й, шн к'ар'и'н меру'т' денано'й стриг'а, зик'нд :
 весанна ф'и'а' л'с'и' д'в'д'к', в'л'к'ит' чела че к'ине р'т'р'с п'с'меле
 д'м'н'с'а'ш'и. весанна р'т'р'с н'ж'а'ц'и'ме. 10. шн р'т'р'к'нд'к' ел р' и'ер'санм'
 с'к' р'к'ж'и'е'ж' т'w'т' w'р'а'и'с'а зик'нд'к' : чине асте ач'еста? 11. ирж
 м'с'а'ц'и'м'а з'и'с'е : ач'еста асте Іс пр'р'б'к'с'а, ч'елк' д'ни назар'е'с'а
 гаал'ени. 15. ирж к'к'з'и'нд'к' н'о'и'й ч'ей май мар'и, шн к'к'рт'с'а'а'р'и'й
 ч'о'деле к'аре ле ф'к'ч'т', шн пр'с'нч'и'й стриг'нд'к' р' в'ес'к'р'и'к'ж' шн
 зик'нд'к' : весанна ф'и'а' л'с'и' дав'нд', м'к'и'и'а'р'ж-с'ж. 16. шн з'и'с'с'рж
 л'с'и' : w'аре л'с'z'и' ч'е зик' ач'и'рк'? д'арж Іс з'и'с'е лвр : л'с'z' ; л'с' н'с'
 аци четит' н'иче w'д'к'н'ж'w'аре, к'к' д'ни г'с'ра в'с'к'w'и'и'л'вр шн а
 с'g'а'р'и'а'w'р с'к'в'р'к'и'и'т'-а'й л'а'с'д'а. 17. шн л'к'с'а пре д'к'и'шн, м'к'р'с'е
 а'ф'а'рж д'ни w'р'а'и'ш'к' р' к'и'о'а'и'а, шн с'к' с'к'л'ж'и'а'с'и' а'к'о'л'w'.

Коринто зач р'жг. (Corint. I., cap. XV, v. 47—57, pag. 382—384.)

47. Фрацилавор, w'а'с'а ч'ел д'инт'к'ю д'ин п'к'м'к'и'т'к', п'к'мен-
 т'ес'к'к', ал д'о'нае w'м'к', д'м'н'с'а д'ни ч'ерю. 48. к's'м'с'-й ч'ел де ц'к'р'к'и'ж',
 аш'д' с'к'ит'к' шн ч'ей де ц'к'р'к'и'ж' ; шн р' ч'е к'и'и'с'-й ч'ел д'ни ч'ерю,
 р'т'р'ач'ела к'и'и' с'к'ит'к' шн ч'ей ч'ерешн. 49. шн к'с'м' амк' п'с'р'к'т'ат' к'и-
 н's'а п'к'ментеск's'а'ш'и, аш'д' шн ч'ереск's'а'ш'и. 50. ирж ач'аста гр'к'ес'к'к',
 фрацилавор, к'к' т'р's'и'с'а шн с'и'ц'еле р'п'к'р'к'и'ц'и'а л'с'и' д'м'н'ес'к's' н's'
 w'р' п'с'т'а' м'о'ц'и'ен'и . н'иче в'а м'о'ц'и'ен'и п'с'т'р'е'w'о'у'и'к' р' н'е'п'с'т'р'е'ц'и'е.
 51. ика т'а'и'и'ж' зик'к', к'к' н's' в'ом' ад'с'р'м'и' т'о'и'ц'и, ирж т'о'и'ц'и не
 w'ом' с'к'и'м'e'а' де с'и'рг'к' **) шн р' к'а'и'а'ла w'к'и'о'а'ш'и р' т'р'к'л'и'к'и-
 т'ар'к' де ап'о'и'. 52. к'к' в'а с'с'н'а т'р'к'л'и'к'и'т'а шн м'о'р'и'й с'к' w'ор'
 с'k's'а'д' н'е'п'с'т'р'ез'и, шн н'о'и' не w'ом' с'к'и'м'e'а'. 53. к'к' с'к' к'а'де п'с'т'р'е-
 д's'а'ш'и ач'ес'т's'а, с'к' с'к' р'к'р'ач'е р' н'е'п'с'т'р'ед'и'ре, шн м'о'р'т's'а'ш'и ач'е-
 с'т's'а, с'к' с'ж' р'к'р'ач'е р'т'р'с ф'к'р'к' м'о'ар'те. 54. ирж к'к'нд'к' с'к' в'а
 р'к'р'к'к'а п'с'т'р'ед's'а ач'еста р' н'е'п'с'т'р'ед'и'ре, шн м'о'р'т's'а ач'еста, р'т'р'с
 ф'к'р'к' м'о'ар'те, ат's'н'ч'а в'а ф'и' в's'k'k'и'т's'а ч'е-й с'к'р'и'с' : р'г'и'ц'и'т'ж'-й
 м'о'ар'т'k' п'к'и'ж' р' w'и'р's'и'и'ц'ж'. 55. оу'нде ц'и'-й м'о'ар'те, w'и'р's'и'r'k'?
 оу'нде ц'и'-й м'о'ар'те, а'к's'а т'k's'? 56. а'к's'а'к' м'w'р'и'ц'и'й асте п'к'к'а'т's'а ;

*) Glossa: ч'е с(к) шч(с), с'с'ит' т'ар. **) р' де гр'б'к'а'.

ана Сиретсаши. Иколо Ласакс краю, че се киамак лешие Ста-
нсаав, сткнд рн цермспрае апи, ас стригат синсприе: Сире-
тем, Сиретем, адекк: плаче-ми, плаче-ми, саS ксм зичем но:
аша-ми плаче. Маи апи дакк с'ас дескклекат цара, де пре кс-
кнгтса аси краю че ас зич: Сиретем, ас нс нсмеле апи: Сире-
тса. Дшик мсатк голнк, че ас гонит пре Татари дш тоате
локспрае де шде ера ашезацн, ста рн мсате локспри рмпотрика
ошлор аси Ласакс краю; дече чеа че ста, кктсиц ера, кк нс се
нште спржнн, еарк чеа че фсшеа, аи се да ашга рнаште ш
скпа. Пре ачеле времи ера меришдгсша Тктарилор, де се фк-
чеа а даре дос, ш апи ридатк се риторчеа асшра челор че-
гона. че нече ш спор нс ареа, кк ккдеа рн примежди де пе-
риа, ш ори че фелспри де меришдгсспри вреа фаче, тот лор ера де
сминтеалк; пкн иас скос ден тот локса, ш иас денкртат несте
Нистрс ла Кржм, шде ш пкнк асткзи тркеск.

Де аколо с'ас риторче Ласакс краю кс ласдк ш врсире;
ш соснд алакк р зюа лксати скксаши, ас чершст ла шн-
скошн лор благословение ск-а ласк три зие ск се веселеаскк кс
доамна-ш ш кс воари си. Л'ас благословит де ас лксат скк
марци кс тоатк ксптеа са; каре овичеS се цие ла ашеа лор
ш пкнк асткзи, де ласк скк марци рн скнткмакна постс-
аши чеа маре.

Descălecarea Maramorugului.

Нистрс дескклекареа Мараморшнсаши.

Ласакс краюа синспрек дшик изкндк кс норок че ас фк-
кст асшра Тктарилор ш с'ас ашезат ла скашса сес, с'ас сфк-
тсит кс воари си, че кор фаче кс ачи ткахарн че-1 асасе рн-
тр'ажстгор де ла рмпкртса Ржмсаши, кс каре маре изкндк
ас фккст, де ас ричит нштеа ачелор Тктари; кк ск ле деа
лок ш монне рн царк, нс ссфера синспри чеи де монне, вк-
зкнд кк скнт оамн рн ш шчгашн; сокотнд, кк де се кор
рмсацн еи, се кор рнткри, ш ск нс аи се ткмпае вр'о приче
кс еи, ш ск петреакк маи ркс деккт кс Тктари; маи апи ск
нс ле хие а-шн пердере ш кршеа. Че ле ас алес ш лок, осквит
ш нсспнS; рнгркдгт кс мшци непрежср, рнтре цара ле-
шеаскк ш рнтре цара синспреаскк, шде есте акмс цара че
се киамак Мараморшнса, аколо ле ас рмпкрцит монн де тк-
рспри ш де сате, шде тркеск ш пкнк асткзи.

дмнзѣдль нѡстрѡ ла жсдеката лѡи ча стрѡшникѡ, пре вѡменій чѣй дирѣпци ва лѡа кѡ сѣне шѣ-й ва дѡче ла рпкрѣциѡ чѣрю-лѡи, шѣ ва зѣче кѣтрѣ дѡиши [: стрѣињ амь фѡсть, ши м'аци прѣимѣтъ р каселе вѡастрѣ :] ши пре вѡменій чѣй пѣкѣтѡши тарѡш рѣи ва тримѣте р падь ла мѡнчиле чѣле де вѣчи, зикѣндѡ-ле лѡр [: стрѣињ амь фѡсть ши нѡ м'аци дѡс р каселе вѡастрѣ :] ши сѣнѣсрѣ хс лѡ цинѡтъ юбѣрѣ де стрѣиши, кѣндѣ лѡ венѣтъ ла дѡиѡсѡ пѣрѡде мѡѡте ла ѡи лѡк пѡстиѡ, оунде н'акѣ: еи чѣ мѣкѣдѡ, ници лѡк де оунде съ кѡм'пере . атѡнче хс лѡ сѣтѡратѣ кѡ . е . пѣте, чѣнчи мѣи де вѡмени, фѣрѣ де мѡери ши фѣрѣ де кокѡни, ши еѡ рѣѣѣндѡ-мѣ де ла хс пѣнтрѡ юбѣрѣ стрѣишилѡрѣ, пѡфѣтѣскѣ ка съ вѣ успѣтѣзѣ пре дѡмнѣ-вѡастрѣ кѡ пѣињкѣ чѡ сѡфлетѣскѣ, кѣчи кѣтѡци вѡменѣи ши кой сѣнѣтеци вѡспѣци ши немѣрѣнчи ртр'а-частѣ лѡме : нѡман ртрѡ рпкрѣциѡ чѣрюлѡи веци фѣи лѣкѡитѡри десѣврѣшѣтъ, кѣ ашѡ скрѣе прѡрѡкѡдѡ дѡдѣ, зикѣндѣ [: немѣрѣнѣк сѣнѣтъ еѡ пре пѣмѣнѣтъ :]; лѣчѣаши зѣче кѣтрѣ нѡи ши пѡвел апѡстѡл, грѣињдѣ [: нѡ авѣмь лѣчѣкѣ четѡте лѣкѡитѡдѡре, че съ кѣдѣтѣм кѡре ва съ фѣе :] дирѣпѣтѣ лѣчѣа пре дѡмнѣ-вѡастрѣ ка пре нице вѡспѣци ши стрѣиши немѣрѣнчи, венѣци р касѡ лѡи дмнзѣдль ртрѡ сѣнѣта вѣскрѣкѣ, лѡрѣндѣ пре дмнзѣдль ртр'ажѡтѡрю, пѡфѣтѣскѣ л кѣ успѣтѣа кѡ пѣиње сѡфлетѣскѣ, ла кѡре пѣиње кѣмь пре дѡмнѣ-вѡастрѣ пре тѡци ла успѣцѣ.

Cazanie la botezul Domnului. (Fol. 78b—79a.)

Казаніе ла вѡтѣзѡдль дѡмнѡлѡи нѡстрѡ лѡи Іс . Хс . :

Скрѣс 'лѡ сѣнѣдль матѡѣи вѡнѡдѡ вѣстѣтѡрю р . г . ка-пѣте, грѣињдѣ : венѣ іс де р галилѣа ла иѡрдѡнѣ кѣтрѣ иѡлѡнѣ, ка съ съ вѡтѣзе де ла дѡнѡдѡлѣ.

Кѣндѣ лѡ фѣкѣстѣ мѡвѡѣи пѣнтрѡ лѣкѣаши лѡи дмнзѣдль, кѡртѡдѡлѣ цѣињциѣи, ртр'аѣчѣа вѡкѣме лѡ фѣкѣстѣ в мѡдѣлѡниѣж де спѣлѡре де ртрѡ вѡлѡињдѡл(е) л фѣмѡнлѡрѣ, ртрѡ кѡре мѡдѣлѡниѣж съ спѣлѡ прѣѡциѣи, кѣндѣ вѡкѣ съ ртре р кѡртѡлѣ цѣињциѣи, ка съ лѡдѣкѣ жѣртѣвѣ лѡи дмнзѣдль . кѡртѡдѡлѣ ѡсте вѣскрѣ-рѣка вѣрѣињѣскѣ ; кѣ ашѡ зѣче дѡхѡдѡлѣ сѣнѣтъ ртрѡ кѡртѣкѣ кѣнѣтѣчѡлѡрѣ [: вѡне*] сѣнѣтъ фѣтѣле иѡрѡсѡлѡињдѡлѡи, ка нице сѡте лѡ кѣдѡрѡлѡи, ши ка в пѣлѡе че съ кѣлѡмѣ солѡмѡнѣ :] мѡдѣлѡниѣ

*) Glosă marginală: фрѡмѡсѣ.

тѣсрѣе скосѣ пре лимѣж рѣмѣжнискѣ де пре еллинѣскѣ де ласда
лѣи дѣтѣ съ 'нцѣлагѣ тѣцѣ, карѣи нѣ 'нцѣлегѣ сѣрѣаце сас
еллннѣаце . кара прѣимннд ка ѣи ѡдорѣ чель май ексамп че
рескѣ, пре дѣтѣ съ лѣсдац ши пре нон ла свѣта рѣгѣ нѣ ѣи
тарецѣ ши фнцѣ сѣнѣтѣшѣ.

Din prefața II: Прѣкѣлмннатѣлѣи .рѣрѣс ѣс . хс . Іѡан Дѣска
воевода, днѣлѣи ши шѣлѣдѣнторюлѣи а тоатѣ мѡлѡвлахѣа
..... .рѣрѣачѣла кнп ши мѣрѣа та, мнѡостнѣе дѣмнѣ, тѣ не
воецѣ пѣнтрѣс цара мѣрѣи тале, съ ѡ лѣдѣчѣ ла бннѣ, ши трѣс
пѣаце ши сѣлѣтѣкѣе, ши пѣнтрѣс .рѣцелесѣлѣ снѣтелѣрѣ кѣрѣцѣ съ ши
рѣцелѣгѣ пре лимѣж, снѣта ши дѣмнѣсѣлѣска лнтѣсрѣе . рѣрѣс кара
лѣте хрѣна чѣ де вѣацѣ вѣачннкѣ сѣлѣтѣкѣскѣ, ан неѡнт мѣрѣа
та, некѣрѣцѣнд кѣлѣсѣлѣж ..... рѣгѣторюлѣ мѣрѣи тале смѣрнтѣлѣ
досѡен мнѣрѡполнтѣлѣ рѣкнѣл кѣ фаца пѣнѣж ла пѣлѣжнт ка
дѣмнѣи нѡстрѣс лѣстнѣ.

Liturgia sf.-luî Chrisostom.

Іѡанѣ рѡстѣ де лѣрѣ.

Кѣ пачѣ дѣмнѣлѣи съ не рѣгѣлѣмѣ . попорѣла : дѣмнѣ мнѣлѣаце.
Пѣнтрѣачѣ де сѣсѣ пачѣ ши снѣенѣа сѣлѣтелѣрѣ нѡлѣстрѣ дѣмнѣ
лѣи съ не рѣгѣлѣмѣ . попорѣлѣ. Пѣнтрѣс пачѣ а тоатѣ лѣмѣа,
ѣнѣж старѣ свѣтелѣрѣ лѣи дѣмнѣсѣлѣс бесѣрнѣчѣ, ши а тѣсѣрѣрѣ
ѣннѣчѣне, дѣмнѣлѣи съ не рѣгѣлѣмѣ . попор : дѣмнѣ мнѣлѣаце.
Пѣнтрѣс свѣта касѣ ачѣста ши карѣи кѣ рѣдннѣцѣ ши кѣ ѣнѣж
вѣгарѣ ши фнѣка лѣи дѣмнѣсѣлѣс .рѣрѣж .рѣрѣс дѣнѣсѣ, дѣмнѣлѣи
съ не рѣгѣлѣмѣ. Пѣнтрѣс архѣпѣскѣлѣ нѡстрѣс, нѣмѣ, чѣстнѣа прѣ
сѣцѣлѣе, ан хс дѣаконимѣ а тотѣ клнрѣлѣ ши попорѣлѣ, дѣмнѣлѣи
съ не рѣ(гѣлѣмѣ) . дѣмнѣ мнѣлѣаце. Пѣнтрѣс прѣ ѣнѣж рѣдннѣчѣсѣ
ши юѣнтѣр .р хс . дѣмнѣлѣ нѡстрѣс, іѡанѣ, нѣмѣ, воевода ши
а лѣи чнѣстнтѣж доамнѣж, нѣмѣ, ши де дѣмнѣсѣлѣс дѣрѣнѣцѣлѣрѣ
сѣкѣ фѣи, нѣмѣ. Пѣнтрѣс тоатѣ полѣта, ши кѣртѣа лѣи, дѣмнѣлѣи
съ не рѣгѣлѣмѣ . дѣмнѣ мнѣлѣ(аце). Пѣнтрѣс сѣлѣ ацѣторѣкѣе ши
сѣ пѣлѣче сѣнтѣ пнѣчѣарѣе лѣи пре тотѣ пнѣмѣашѣа ши лѣнтѣж
торюлѣ, дѣмнѣлѣи съ не рѣгѣлѣмѣ . попорѣлѣ : дѣмнѣ мнѣлѣаце.
Пѣнтрѣс свѣта лѣжѣннѣа ачѣста ши а тоатѣ чѣтѣцѣ, вѣраше ши
сѣте, ши прнн карѣи кѣ рѣдннѣцѣ лѣкѣсѣскѣ .рѣрѣжнѣе, дѣмнѣлѣи
съ не рѣгѣлѣмѣ. Пѣнтрѣс ѣнѣж стѣлѣпѣрѣрѣрѣкѣ вѣзѣдѣхѣлѣи, ѣнѣж
рѡада внѣтѣсрѣлѣрѣкѣ пѣлѣжнтѣлѣи, ши тнмнѣсрѣ кѣ пачѣ, дѣмнѣ
лѣи съ не рѣгѣлѣмѣ. Пѣнтрѣс чѣл чѣ .рѣнѡатѣж, кѣлѣжторѣскѣ,
волѣскѣ, сѣ трѣдѣскѣ, ши чѣл чѣс .р рѡвѣе, ши де мѣнтѣннѣа

лор дмнѣсашъ сѣ не рѣгжм. Пентрѣ сѣ не изежжмъ де ла тоатж сѣжрѣ, срѣла ши неѣла, дмнѣсашъ сѣ не рѣгжмъ . попорѣак : дмне маѣаѣе. Спрѣжжнѣкѣе, мжнтѣаѣе, мнѣаѣе ши не фѣрѣкѣе дмнѣсѣкѣс кѣ ла тѣс дарѣ . попорѣак : дмне мнѣаѣе. Де прѣк сѣнтѣ, кѣратѣ, прѣк вѣскѣнтѣ, сѣкрѣнтѣ дѣснш-тоарѣ нѣастрѣж, дмнѣсѣкѣс нѣкѣжжтоарѣ ши нѣрѣрѣкѣ фѣрѣоарѣ мрѣла, кѣ тѣц сѣнтѣи номѣнѣндѣкѣ пре рѣшнѣе ши шѣи прѣк л'ааѣк, ши тоатж вѣаѣа нѣастрѣж лѣи хѣ дмнѣсѣкѣс пре самѣж сѣ джмѣк . попорѣа : цѣе дмне. Кѣ цѣ-се кѣрнѣе . . . . . ѡаменѣи . аминѣк .

LXXVIII.

с. 1679—1680.

(După Cipariu: Chrestomathia pag. 226—229.)

Досоѣей : Молитвѣзникѣ . (Лши . . .)

(4°, 131 foL.)

Molitva Sf-lui Simeon Metafrast.

Мѣтра пре стѣхѣрѣ а сѣтѣсашѣ Сѣмеон мѣтафраст . рѣи тоатѣ
сѣлае сѣ-ши четѣкѣкѣ тотѣ крѣпнѣсак .

Де ла прѣкѣшѣте кѣсе, де ла ннѣмѣж снѣрѣкатѣж
Де ла нѣкѣратѣж лнѣмѣж, де ла сѣфлетѣ панн де гѣссрѣи.
Прѣймѣаѣе-мѣ рѣга хрѣстоаѣе, нѣ мѣ оуѣрнѣ де ла тнѣе.
Де кѣрнѣте ѡбнѣаѣи, ши де а ма нѣстнѣднѣцѣж .
Дѣ-мѣ кѣ 'ндрѣзнѣре а сѣжѣе, хѣ чѣлаа че мѣ-нѣ сѣфатѣса .
Ши май кѣртѣосѣ тѣс мѣ 'мѣаѣж, чѣкш врѣкѣ фѣаѣе, ши чѣкш сѣжѣе .
Де кѣжтѣ вѣаѣднѣкѣ-м грѣшнѣтѣс-ц, че цѣсѣ оуѣде цѣ-нѣ гѣсѣла,
Мнѣрѣрѣ сѣсѣмнѣе кѣсмпѣрѣжнѣдѣ-ш, вѣнѣи кѣстѣсѣжнѣдѣ-ц оуѣсѣж
Лшн хѣ . сѣте ннѣчѣре ; сѣтѣпѣжнѣса мѣсѣс дѣсѣсак !
Прѣкѣсѣм н'аѣи рѣшнѣнѣкѣ прѣаѣаѣа, кѣ ннѣма ч'асѣ вѣннѣтѣс-ц
ѣнѣла мѣе фѣрѣж грѣкѣж, сѣ-мѣ лаш сѣтѣле-ц ннѣчѣре
Сѣ ле цѣю, сѣ цѣ-ле сѣкрѣстѣ, ши кѣ нзрѣрѣса де лѣкрѣмѣи
Ка кѣс мнѣрѣса чѣл де мѣсѣатѣ прѣц, сѣ цѣ-ле оуѣнѣ кѣс 'ндрѣзнѣре .
Дѣ-мѣ 'н лѣкрѣмнѣле мѣле, кѣс дѣжнѣе мѣ кѣсрѣкѣкѣе .
Шртѣкѣ-мѣ дмнѣе де грѣшѣлае, ши мнѣла тѣ-м дѣрѣсѣаѣе .
Цѣи мѣсаѣжмѣла де тотѣ рѣсѣла, цѣи мѣи ши рѣнѣле мѣле .
Лѣрнѣтѣсрѣлае де мѣсѣате, ле кѣс, ши-мѣ цѣи ши крѣднѣнѣа,

Шн 'нкъ-м везъ шн неконница, шн-мї асси шн де ссспинсрї
 Нс с'акснд де к'ктркъ тине, творецъ мїес дмне снте .
 Ниче пикса чел де лакркъмї, ниче де ссспинк вр'о парте .
 Къ шн чале нег'ктате, сжнт де вкїй т'кї в'зссте,
 Шн ла карт'к та сжнт скресе, чала че нс-с рченсте,
 Шн сжнт псе де дат самж, шн-м кастж де плекъчюне .
 Кастъ-мї кжтс-м асте трсда, де п'ккателе де т'оте,
 Д'зъс, шн ми ле партж; ка рн инемж ксратж
 Кс здробитсрж де ксцет, шн кс сфлет пинн де фрикж
 Съ м'кнжнк де пр'к ксрате але тале снте тайне .
 Кис-й шн 'н д'зъкасж, чине б'к шн те м'кнжнкж
 Кс инемж стрексратж, къ тс ай сжс дмне снте:
 Чине миа мжнка де карне, шн ва ба шн д'ка мїес с'кнце
 Ячела 'нтрс мине мжне, шн ес рнкж сжнт р'тр'жнсда .
 Ядв'крс цї-й ксвжнтсда, дмнслк мїес шн дмнс'кслк,
 Къ чела че-ш аре парте, 'н дсмин'кскнт'оре дарсрї
 Ячела сжнгср нс асте, че-й кс тине, дмне снте
 Кс лсмина ча де трей сорї, че стр'кслсмин'кскж лсма .
 Шн пентрс съ нс мжю рсдмї, ф'крь тине, датса кїециї
 Сфлетасї вїециї мале, в'кксрїа ма ч'к кснж,
 Мжнтснница ч'к де лсме; пентр'ачаа ц'ам веннтс-ц
 Прексд везъ къ пажнг кс лакркъмї, шн кс'мфржнцере де сфать .
 Сксмп'крь д'к мале грешале, с'к-мї д'крсенї ф'крь лнцж
 Д'к тале виац д'кт'кт'оре, ф'крь де приханж тайне
 Съ-м ксминек ф'крь весжнд'к, с'к мжї прексд ц'ас фост сжса
 Янтрс мине тик'клосда, с'к нс м'к г'ксаскж сжнгср
 Ф'крь дарсда т'кс, вика'кнсда, с'к м'апсче ф'крь в'ксте
 Шн р'кт'кчнт с'к м'к дсжж; де ла-л т'кс д'з'кескь граю .
 Пентр'ачаа кас ла тине, шн стрнг кс мсатж к'клдсрж:
 Ксд ай прїймнт пре ксрварюа, шн пре ксрва ч'ас веннтс-ц,
 М'к прїймаще мнлостиве, пре ксрварю, пре нес'кцвесда
 Кс де сфлет здробичюне, адатж че ц'ам веннтс-ц;
 Къ цїс дмне къ нс-й алтсда ка ес, с'к-ц фїе 'н грешалж .
 Нич ас лскрат ниче лскрсрї, ка де мине че-с ф'кксте .
 Че паркш w цїс ш'ачаста: къ грешале кжт де маре
 Ниче мсатсда де п'ккате, рнтраче д'з'кс снте
 Пр'к та 'ндеашигж р'кбдаре, шм-драгосте 'мв'кроматж .
 Че кс влаюаь де мнлж, пре карї с'к 'нто(р)к кс к'лдсрї
 Кср'кц'кциї-й, лнмшес'кциї-й, шн лсминей рї фач партннч,
 Соц д'з'кнрїй тале, ф'квжндс-й ф'крь де р'кхнж .
 Шн че-й стренкь шн ла р'цери, шн ла минтж ча де ваменї

Евстафій даскалъ прѣсвѣдѣ амѣнобоу тѣлкъдѣриле зича, кѣде-сѣ тайничлаворъ съ цѣе гѣра ркѣсѣ, шѣ съ нѣ дескѣпѣрѣ фѣште-кѣрѣа пре ачѣла кѣре аѣ ркѣцѣтъ.

Despre odejdiile preotului. (Fol. 42b—44b.)

М. Сѣхнѣ шѣ аате вдеждѣи, кѣриле требѣскъ съ ле анѣж гѣта прѣстѣа? **Р.** Свѣнциѣле вѣсе . дѣскосѣа, шѣ потѣрюа . покровѣцѣле, шѣ антѣмисѣа, кѣпѣа шѣ вѣрѣѣтеа, шѣ звѣзѣда, шѣ тоатѣ бесерека вѣне гѣтѣтѣ, шѣ дѣвсѣви свѣтѣа престѣа, шѣ жѣртѣвникѣа. **М.** Чѣ рѣсемниѣсѣа дѣскосѣа? **Р.** Дѣскосѣа рѣскѣниѣсѣа пре ачѣле ачѣла, рѣтрѣ кѣриле дѣаѣ сѣаѣ нѣскѣт хѣ лѣаѣ нѣсѣ рѣтрѣнѣсѣа; шѣ сѣдѣжѣскъ рѣкѣ рѣ лѣкѣ дѣ нѣсѣлѣа, рѣ кѣра трѣпѣа а дѣмѣаѣн дѣ ла прѣстѣа, шѣ дѣ ла дѣѣакѣнѣа съ токъмѣѣце, кѣрѣи рѣкѣнѣскѣа пре Івсѣфѣ, шѣ пре Нѣкѣдѣм . ашѣ лѣ видѣнѣа ачѣ дѣ тайнѣ фѣричѣтѣа Герман. **М.** Чѣ рѣсемниѣсѣа потѣрюа? **Р.** Потѣрюа аѣте рѣ лѣкѣа ачѣлѣи вас, рѣтрѣ карѣле аѣ пѣкѣтъ сѣнѣцѣле ачѣла, кѣрѣле сѣаѣ вѣрѣсѣт дѣн рѣана а нѣрѣтѣнѣтѣи кѣаѣтѣи, шѣ а мѣкѣнѣлавор, шѣ а пѣчѣарѣлѣорѣ а лѣи хѣс.; шѣ сѣдѣжѣѣце рѣ лѣкѣа ачѣлѣи пѣхар, пре карѣле рѣцѣлѣпѣчѣона фѣиолѣлѣи дѣмѣсѣаѣ, аѣ дѣрѣскъ сѣнѣцѣле сѣаѣ рѣ лѣкѣа ачѣлѣи вѣн, пре карѣлѣ рѣкѣ аѣ гѣтѣтѣ пре свѣта мѣса са, зѣкѣндѣ кѣтрѣа тоѣн : вѣѣци дѣ ачѣста тоѣн. **М.** Чѣ рѣсемниѣсѣа звѣзѣда? **Р.** Звѣзѣда рѣсемниѣсѣа пре стѣкѣа, пре кѣра ѣ аѣ вѣсѣѣт вѣлѣхѣовнѣчѣи спѣ рѣскѣрѣнт, шѣ стѣкѣтѣ асѣпра вѣде ерѣа кѣкѣнѣа; шѣ сѣдѣжѣѣце рѣкѣ, кѣ съ стѣа пѣрѣрѣкѣ рѣ мѣжлѣкѣа дѣскѣсѣаѣи чѣнѣтѣѣта пѣѣнѣе, шѣ съ нѣ сѣ рѣсѣнѣаѣскѣа пѣрѣтѣчѣле дѣн дѣскѣсѣа; кѣчѣи дѣ нѣар фѣи фѣѣбѣа звѣзѣда аѣкѣперѣмѣнтѣа дѣскѣсѣаѣи, ар фѣи пѣпѣкѣт пре свѣтѣле, шѣ лѣкр фѣи кѣтѣтѣа дѣн лѣкѣа лѣвор . мѣаѣнѣи вор, кѣ Іван златѣѣсѣа ѣ аѣ пѣзѣкѣдѣт дѣнтѣи звѣзѣда, шѣ ѣ аѣ нѣмѣт стѣа. **М.** Чѣ рѣсемниѣсѣа аѣкѣперѣмѣнтѣаѣриле а дѣскѣсѣаѣи, шѣ а потѣрюаѣи? **Р.** Пѣчѣста сѣнѣтѣа рѣ лѣкѣа сѣдѣарѣаѣи, кѣрѣа(ѣ) аѣкѣперѣа пре фѣаѣа лѣи Іс рѣ мѣрмѣнѣтѣа; шѣ рѣсемниѣсѣа ачѣле дѣѣ аѣкѣперѣмѣнтѣаѣриле тот пре ачѣа сѣдѣарѣа; кѣчѣ шѣ свѣтѣа трѣпѣаѣа, шѣ чѣнѣкѣтѣтѣа сѣнѣцѣле нѣ сѣнѣтѣа дѣѣ, чѣ тоѣа ѣна . ашѣ мѣрѣле Дѣмѣасѣкѣи лѣа кѣзѣнѣе, вѣде арѣтѣа, преѣсѣмѣ пѣѣнѣа кѣра сѣ дѣнтѣсѣаѣце, нѣ аѣте кѣнѣаѣа а дѣмѣсѣкѣсѣаѣи трѣпѣа. **М.** Чѣ рѣсемниѣсѣа аѣрѣа? **Р.** Аѣрѣа аѣте нѣсѣа рѣ лѣкѣа ачѣи пѣетѣри, кѣ кѣра Івсѣф аѣ аѣтѣнѣаѣа пре мѣрмѣнѣтѣа, пре кѣра ѣ аѣ пѣ-

кѣнж нѡрніалж вестѣскъ ꙗ҃цериаѡрь ач҃ке дѣи҃сѣи҃и стр҃клс-
чїи; ꙗ҃цериї, пѣнтрѡ кѣчи киверинсѣскъ ач҃л дѣи҃ж нѡи ерѣр҃хїе.

Pentru înălțarea sfinței răini. (Fol. 234a—234b.)

Пѣнтрѡ ꙗ҃чл'цѣрѡ а свѣтѣй пѣи҃ней.

Чѣ ꙗ҃ж скрїе Геѡргїи҃ Кедринѡ, пѣнтрѡ ѡ фем҃ке еретїкж
ꙗ҃ зїлеле лѣи҃ Йр҃кѡдїи҃ ꙗ҃чрѣть . ꙗ҃дѣтж кѣ с'ѣс причепсїть
кѡ тѣйна а македонит҃книаѡрь ꙗ҃наїнта лѣи҃ златѡвѣтъ, сѣ
сѣ фїе фѣкѡтъ пїѣтѡж ꙗ҃ гѣра ей, ꙗ҃трѡ чертѣрѡ еретїчиаѡрь,
шїи ꙗ҃трѡ рѡшїна чѣлѡрь нѣвр҃кд'ничи . шїи мѣреле Кипрїанѣ
лѡ врѣцїѡ, кѣрѡ фѣче пѣнтрѡ чей грешїци, скрїе пѣнтрѡ оу҃нь
крещїи҃к, к'ѣс кстезѣтъ, сѣ сѣ причепсїѣскж дѣ свѣтеле, нѣвр҃кд-
никж, сѣ сѣ фїе фѣкѡтъ ꙗ҃ мѣн҃але лѣи҃ чнїстїта пѣи҃не, че-
нѣшж гѡдлж . шїи лѡре тѡт ачѣста свѣтъ зїче, ѡ фем҃ке грѣ-
шїтж, аѡ венїтъ, шїи аѡ лѣѣтъ свѣта пѣи҃не . шїи кѡскѣїдѣ
нѣвр҃кд'ничїѡ ей, ѡ аѡ пѣск ꙗ҃тр'ѡ рѣклїи҃цж, шїи врѣндѣ ꙗ҃тр'ѡ
зїи сѣ ѡ деш'кїсж, аѡ ешїтъ пѣрж ꙗ҃ прѡтїва ей, шїи ꙗ҃дѣтж
аѡ перїтъ.

LXXX.

1680.

Ѳалтирѡ дѣ'нцѣлес . . . . . кѡ послѣшїнїѡ смерени
ноастрѣ Дѡсовей митрополїтѡл' Ѳѡчѣвей ꙗ҃ типар-
ница сн҃тѣй митрополїи . . . . ꙗ҃ Лш влѣт, ѡт сѣз .

мир . зрїи.

(4°, II перѡг. + 204 foї paginate.)

Psalms 16. (Fol. 15a—16a. *)

Фѣгѣдѡ лѣи҃ Дѡдѡ . ѿс.

1. ѿсшї дѡамне дирептѣт҃к мѡ, ѡ лмннте рѡга мѡ . аскл-
тж рѡгѣрк мѡ, нс ꙗ҃трѡ гѣрж вїкл҃кнж. 2. Дѣ ла фѣѡѡ-тѡ ѡдѣ-
цѡл' мїѣс ва ешї, ѡкїи мїѣи҃ ка сѣ вѡсж дирепт҃кри. 3. Испн-

*) cf. 1577.

тѣши и нема мѧ, шѣ ѡ черчетѣши нѡмѣтѧ; арсеши-мѧ шѣ нѣ
 съ афлѧ ꙗгѣс мѣне недрептѣте . ка съ нѣ грѣѣскѧ гѣра ма
 4. Авкрѣри ѡмненѣри, центѣс ксѣнтеле рѡстѣсѧшѣ тѣс, ѣс фериѡ
 кѣй кѣртѡбѣс. 5. Съкѣршиѣце ѣрмеле мѣле ꙗгѣс кѣрѣриле
 тѣле, ка съ нѣ съ кѣктѣскѧ ѣрмеле мѣле. 6. Ѣс стрѣгаѣю, кѣ
 мѣк ѡсѣшѣ дѣмиѣсѣс; наѣкѧ ѣрѣка тѣ мѣе, шѣ ѡсѣи грѣю-
 риле мѣле. 7. Мишѣкѣсѧ мѣла тѣ, чѣла че мѣнтѣши пре чѣа
 че нежеждѣскѣ (! 1. —ѣскѣ) спре тѣне . де чѣй че съ рѣончиѣсѧ
 дирѣкѣтѣй тѣле, 8. Ферѣце-мѧ дѡамне ка ѡсѣина ѡкѡлѣшѣ . ꙗгѣ
 аконеремѣнтѣа арѣшлор тѣле мѣ кѣри аконери. 9. Де фѣѣа некѣ-
 рѣѣнлор ачѣлор че мѣк кнѣшѣрѣ . кѣкѣмѣшѣй мѣй сѣфлетѣа
 мѣс цнѣшѣрѣ. 10. Грѣѣма са ѡмѣшѣдѣрѣ, гѣриле мѣр грѣшѣрѣ
 мѣкндрѣе. 11. Чѣй че мѣк гонѣскѣ, акмѣ мѣк ꙗкѣшѣсѣрѣрѣ, ѡкѣй сѣй
 ꙗй нѣсерѣ, а-й паѣкарѣ пре ꙗкѣмѣнтѣ. 12. Авѣшѣюрѣрѣ-мѧ ка
 лѣсѣ гѣта ла кѣнѣтѣ, шѣ ка нѣѡлѣ сѣсѣшѣ че негрѣче ꙗ кѣрѡбѣе.
 13. Авѣй дѡамне, рѣнѣнтѣ-ѣ сѣрѣсѣце, шѣ ле рѣѣдекѣ мѣр;
 нѣкѣкѣѣце сѣфлетѣа мѣс де некѣрѣтѣа, кѣ арма тѣ. 14. Де ла
 вѣкѣмѣшѣи мѣшѣи тѣле, дѡамне, де ла чѣй нѣѣѣи де пре
 ꙗкѣмѣнтѣ; рѣнѣѣѣ-й пре ꙗшѣ ꙗгѣс вѣѣѣа мѣр, шѣ де акѣсѣеле
 тѣле съ ꙗнѣ згѣсѣа мѣр . сѣтѣрѣрѣ-сѧ де фѣй, шѣ лѣсѣрѣ
 рѣкѣмѣшѣѣеле тѣнерѣлор сѣй. 15. Шѣрѣ ѣс кѣ дерѣтѣте мѣ
 ѡю арѣтѣ фѣѣѣй тѣле, шѣ мѣк ѡю сѣтѣрѣ, кѣндѣ ми съ ва
 арѣтѣ слѣва тѣ.

Psalm 26. (Fol. 29a—30b.)

Ѣалом ѡш Давид . кѣ . манѣте де помѣзѣри.

1. Домнѣа стрѣѣмнѣтѣорѣю мѣс, шѣ мѣнтѣнтѣорѣю
 мѣс; де чѣне съ мѣк тем? дѡмнѣа сѣнтѣтѣорѣю вѣѣѣй мѣле, де
 чѣне съ мѣк спѣриѡ. 2. Кнѣдѣ съ апроѣа сѣпра мѣ фѣкѣтѣорѣй де
 рѣс, ꙗгѣс съ мѣкнѣче кѣриле мѣле . чѣа че мѣк сѣшѣрѣ шѣ нѣ-
 змѣшѣй, ачѣа сѣкѣшѣ шѣ кѣсѣрѣ. 3. Де съ ва ѡшѣ асѣпра мѣ
 ѡѣтѣе, нѣ сѣа тѣле и нема мѣ . де сѣа сѣсѣа асѣпра мѣ рѣзѣю,
 спре ꙗсѣа ѣс нежеждѣскѣ. 4. Ошѣа черѣшѣ де ла дѡмнѣа; ачѣа
 ѡн черѣа : съ вѣѣѣекѣ ꙗ кѣса дѡмнѣсѣшѣ тѣѡте ѣжѣле вѣѣѣй
 мѣле, съ прѣвѣскѣ фѣжмѣѣѣа дѡмнѣсѣшѣ, шѣ съ сѡкѣтѣскѣ вѣсѣ-
 рѣка чѣ сѣкѣтѣ а ѡшѣ. 5. Кѣ мѣс акѣсѣсѣ-мѣ ꙗ кѣртѣа сѣс,
 ꙗ сѣа рѣсѣшѣ мѣс аконериѣтѣ-мѣс ꙗгѣс акѣсѣсѣа кѣртѣсѣшѣ сѣс .
 пре нѣтрѣ рѣкѣѣѣтѣ-мѣс. 6. Шѣ акмѣ ѡтѣ кѣс рѣкѣѣѣтѣ кѣ-
 нѣа мѣс сѣпра вѣкѣмѣшѣнлор мѣй . ꙗкѣшѣсѣрѣтѣ-мѣ шѣ жѣртѣ-

вѣт-ам ꙗ кортѣа' лѣи жрѣткѣ де лѣдѣ шн де есе-стригѣре ;
 кжнтѣ-вою, шн ѡклмѣи-вою домнѣлѣи. 7. Яѣс' доамне глѣѣла
 мѣѣ, кѣ кѣреле стригѣю . мнѣдѣице-мѣ шн мѣ аѣѣ. 8. Цѣе сѣсѣ
 ннема ма, пре домнѣа черкѣ-вою ; черкѣтѣс-тѣс фѣаца ма, фѣаца
 та дѣамне черкѣ-вою. 9. Нѣ ꙗторче фѣаца тѣ де мѣне, шн нѣ
 плека кѣ мжнѣ дела шереѣа тѣс . ацотѣрю ꙗ (! 1. ꙗм) фѣи, нѣ мѣ
 лепѣдѣ, шн нѣ мѣ пѣрѣсѣж, дѣмнѣсѣѣл' мжнтѣнтѣрюл мѣѣ.
 10. Кѣ тѣтѣ-мѣѣ, шн манѣ-ма мѣ пѣрѣсѣжж, ꙗрѣ домнѣл'
 м'ас прѣимит. 11. Лѣице пѣнеми дѣамне ꙗ кѣлѣ тѣ, шн повѣцѣ-
 сѣ-мѣ пре кѣрѣре дирѣнтѣж, пентрѣс пнзмѣшн мѣи. 12. Нѣ мѣ
 лепѣдѣ ꙗ сѣфлетеле кѣрѣра жм сѣпѣрѣж ; кѣ сѣ скѣлѣрѣж сѣпра
 мѣ мѣртѣрѣи недирепѣцѣ, ш'ас мннцѣтѣс-ш недирепѣтѣа шѣе.
 13. Крѣс' а вѣдѣ вѣнѣриле домнѣлѣи пре пѣмжнтѣа вѣилѣр.
 14. Рѣвѣж пре домнѣа ; ꙗкѣрѣкѣтѣсѣ-те, шн ꙗтѣрѣкѣсѣ-сѣ нне
 ма тѣ, шн рѣвѣж пре домнѣа.

Psalm 40. (Fol. 50b—51a.)

Ѧ сфѣршнт ѡалом лѣи Давид ѡ.

1. Фернцѣтѣ-и чѣла че ꙗцѣлѣице спре мншеа шн сѣрѣймѣнѣ,
 ла сѣж кѣмплѣнтѣ изѣвѣи-л-ва домнѣа. 2. Домнѣлѣ ферн-л-ва, шн
 внѣ-л-ва, шн фернцѣ-л-ва пре пѣмжнтѣ, шн нѣ-л ва дѣ пре ꙗсѣлѣ
 ꙗ мжнѣле пнзмѣшнлѣр лѣи. 3. Домнѣлѣ аѣстѣ-л-ва лѣи ла пѣтѣлѣ
 бѣалей лѣи ; тот стрѣтѣлѣ лѣи ꙗторѣкѣшк ла бѣала лѣи. 4. Ес
 сѣшнѣ : доамне, мнѣдѣице-мѣ, тѣмѣдѣдѣице сѣфлетѣлѣ мѣѣ, к'ам
 грѣшнт цѣе. 5. Пнзмѣшн мѣи сѣсѣрѣж рѣле мѣе : кжндѣ ва мѣрн
 шн сѣ пѣе нѣмеле лѣи? 6. шн ꙗтра сѣ вѣсѣж . ꙗ зѣдар грѣдѣ :
 шнема лѣи аѣ адѣнат фѣрѣ лѣице шѣе . ешѣд афѣрѣж шн грѣиѣд
 депрѣѣж. 7. асѣпра ма шопотѣа тоѣц пнзмѣшн мѣи, асѣпра
 ма вѣцѣтѣ рѣле мѣе. 8. Кѣвжнт' кѣкѣкѣтѣрю де лѣице пѣсѣрѣж
 сѣпра мѣ, дарѣ чѣла че дѣарме аѣ н'а адѣице а сѣ скѣлѣ? 9. Кѣ
 дарѣ шн шмѣа пѣчѣи мѣле ꙗ кѣре недеждѣам, кѣре мжнѣдѣ
 пѣиѣа мѣ, мѣрѣит-аѣ асѣпра мѣ пѣдѣкѣ. 10. Тѣ дѣрѣж доамне,
 мнѣдѣице-мѣ шн скѣалѣ-мѣ, шн вѣи пѣжтѣ лѣр. 11. Ѧтрѣчѣста
 кѣшѣскѣю кѣ вѣсѣшн-мѣ, кѣ нѣ с'а вѣкѣрѣд пнзмѣшн мѣѣ де
 мѣне. 12. Пѣрѣ пре мѣне пентрѣс нерѣѣстѣа спрежнннш шн мѣн-
 тѣрнш денннтѣа тѣ ꙗ вѣчѣ. 13. Бѣскнтѣ дѣмнѣлѣ дѣмнѣсѣѣлѣ
 лѣи Изрѣа, де ла кѣкѣ шн пѣнѣ ла кѣкѣ : фѣе . фѣе.

свѣтъ кѣмъ-и домыслъ, шѣ нѣ жете дирѣптѣ кѣмъ-и дѣкъсл' нѣстрѣ, нѣче жете свѣтъ май мѣат' де тѣне. 3. Нѣ въ лѣддѣрець, нѣче грѣѣрець нѣлате ꙗ мѣндраѣце, нѣче съ тѣж мѣре кѣвѣж-тѣре дин рѣстѣслъ вѣстрѣ . кѣ дѣкъ-и ꙗцѣлепчѣонилѣр дѣмнѣ, шѣ дѣкъ гѣтѣндѣ ꙗчѣптѣѣриле сѣле. 4. Яркѣслъ пѣтѣрничѣлѣр аѣ слѣкѣит' . шѣ непѣттинчѣшѣй съ ꙗчѣинскѣрж кѣ пѣтѣре. 5. Чѣй плинѣ де пѣйне съ скѣсѣрж шѣ фѣлѣмѣжнѣжѣй дескѣлекѣрж пѣлѣжнтѣ . кѣ стѣрпа нѣскѣ шѣпте, шѣ чѣ мѣатѣ ꙗ кѣкѣнѣ слѣкѣи. 6. Днѣл оумѣбарж шѣ 'нѣѣлѣж, пѣгоарж ла ѣд шѣ сѣе. 7. Днѣл месерѣлѣж шѣ богѣцѣлѣце, смерѣлѣце шѣ 'нѣлѣж. 8. Рѣдѣкѣ де ла пѣлѣжнтѣ пре мнѣел, шѣ дин гѣною скоалѣ пре чѣлѣ неавѣт' . ка съ-л по-скѣдѣкѣж кѣ пѣтѣрничѣй нѣрѣдѣлѣшѣй, шѣ скаднѣлѣшѣй слѣкѣи мо-щениндѣ-л . дѣндѣ фѣгѣдѣж рѣгѣтѣорѣлѣшѣй, шѣ аѣ басѣит' анѣй дирѣптѣлѣшѣй. 9. Кѣ нѣ съ ва ꙗтѣрѣй пѣтѣрникѣлѣ вѣрѣат кѣ тѣ-рѣл са . днѣл слаб ва фѣче пизмѣшѣл със . днѣл свѣтъ . Нѣ съ лѣдѣ ꙗцѣлептѣлѣ кѣ ꙗцѣлепчѣонѣл сѣ, шѣ нѣ съ лѣдѣ пѣтѣр-никѣлѣ кѣ пѣтѣрѣл сѣ, шѣ нѣ съ лѣдѣ богѣтѣлѣ кѣ богѣцѣл сѣ . Чѣ дѣчѣста съ съ лѣдѣ кѣре съ лѣдѣж : ꙗтрѣ съ при-чѣпѣж шѣ съ кѣнѣаскѣж пре домыслѣ, шѣ съ фѣкѣж цѣдѣцѣ шѣ дирѣптѣте пре мнѣлокъ де пѣлѣжнтѣ. 10. Днѣл съ сѣи ꙗ чѣрѣрѣй, шѣ аѣ тѣнѣат', ачѣла ва цюдѣкѣ марцинѣле пѣлѣжнтѣлѣшѣй, дирѣпт' фѣ-иѣндѣ, шѣ ва дѣ вѣртѣѣте ꙗпѣрѣацилѣр нѣцѣри, шѣ ва 'нѣлѣцѣ кѣр-нѣслъ хриѣтѣошѣлѣр сѣи.

LXXXI.

1682.

Вѣѣца шѣ петрѣчерѣ свѣнцилѣрѣ . . . . . алѣшѣ Досоѣѣй митрополѣтѣлѣ Ѣдѣлѣвѣй . ꙗ типѣрница свѣтѣй митро-полѣй ꙗ мѣшѣ . . . . . вѣлѣлѣ дела ꙗчѣптѣлѣлѣ лѣмѣй зрѣ . мѣца вѣтѣврѣи кѣз . дни . Дела нѣцѣрѣлѣ Дѣмнѣшѣй шѣ мѣжнтѣвитѣорѣлѣшѣй нѣстрѣ ꙗс хѣ . лѣт' аѣхѣвѣ.

(Folio, IV nepag. + 248 + 78 + 12 foi paginate, având cele din urmă pagi-
natura 73—84.)

Гхѣргѣслъ. (Fol. Ib.)

Гѣтѣхѣрѣй пре гхѣргѣлѣ Молдѣвѣй.

Кѣнѣслъ чел де кѣжѣрѣ а хѣрѣж кѣстѣтѣж,
Гѣмнѣкѣж пѣтѣре цѣрѣжѣй несмнѣтѣтѣж.

Прекъѣтъ-и де маре хіара ши кѣікж,
 Коарне ле м' пкшише ла пкмжнт жи па'кжж.
 Де пре кінк съ вѣде кѣжрѣк че-и паче,
 К'ар врд'и тоатж врдма, съ етѣ цѣра м паче.
 Дѣнак Дѣка вѣдж дела хс аре,
 Циотѣрю пре стѣммж ши феринцж тѣре
 Чинстѣта крѣче; ши 'и чѣск де пквѣлж,
 И лѣи хс маікж ши де спржжнѣкжж.

Predoslovia a doua, către cetitorii. (Fol. IVb.)

Кѣтрѣ четитѣрѣ.

Кѣтрѣ юкѣтѣлк четитѣрю сѣкѣтѣте.

И синажѣрѣлѣши дѣмнѣкѣскж ши свѣтж кѣрте скоасж депре
 грѣчѣше ши елѣнѣше дин' кѣ мнѣде а свѣтей кесѣричѣ, ши
 дин' кѣрѣцѣле вѣстѣрѣлѣши кесѣричѣи пре лѣмѣж рѣмжнѣскж
 кѣ лѣнжж невоінцж, ши кѣ лѣжикѣне д'кѣшнѣск тѣламѣчѣтж . кѣ
 пѣхта калгочѣстѣнѣлѣворѣ ши лѣи Дѣмнѣкѣсѣс юкѣнцѣ дѣмнѣи
 цѣрѣжѣ Молдѣвей Іван Геѣрѣи Гѣка коевѣда . ши Стѣфанѣ
 Пасѣлѣ коевѣда . ши Евстрѣтѣ Дѣвѣнжж коевѣда . ши Іван
 Дѣка коевѣда . ши Пѣлѣнѣ Пѣлѣжѣндрѣс коевѣда . ши Іван Сте-
 фѣнѣ Пѣтрѣ коевѣда . ши Іванѣ Дѣмѣтрѣе Катаксѣзинѣ коевѣ-
 да . ши мѣрѣа сѣ Іванѣ Пѣнтѣнѣ Рѣсѣтѣ коевѣда . ши кѣ
 пѣда дѣмнѣлѣворѣ сѣле, чинстѣнцѣлѣворѣ коевѣрѣи цѣрѣжѣ . рѣтрѣ-
 тѣта лѣнжж врдѣле скрѣнѣндѣ ши тѣламѣчѣнѣндѣ, кѣте ам пѣ-
 тѣтѣ вѣрѣши р ачѣрѣк вѣчѣк грѣи а цѣрѣжѣ, акѣл кѣ мѣлат' грѣс
 ам скрѣск ши ачѣстж свѣтж кѣрте, де ѡ амѣ тѣламѣчѣтѣ рѣ-
 мѣнѣше пре лѣмѣж пѣбѣстж; кѣрѣа юкѣнцѣи лѣи Дѣмнѣкѣс ши
 чинстѣнцѣ четитѣрѣи кѣ дрѣгѣ съ ѡ примѣнцѣ ши съ ѡ четѣнцѣ
 фѣтрѣс рѣжѣтѣ . кѣ нѣ сѣше рѣтрѣжнѣск де пѣтрѣкѣнѣнѣ ши пѣстѣ-
 рѣле рѣпѣрѣнцѣлѣворѣ, ши а кесѣрѣлѣворѣ, ш'а крѣнѣлѣворѣ ш'а дѣмнѣ-
 лѣворѣ; нѣче де вѣтежѣнѣле ши пѣвѣжѣнѣнѣле хѣтѣмѣнѣлѣворѣ; нѣче де
 невоінцѣле вѣтѣжѣнѣлѣворѣ ши гѣжрѣкѣжѣлѣворѣ лѣмѣрѣк; чѣ де не-
 воінцѣле ши вѣрѣшѣнцѣле ши пѣвѣжѣнѣнѣле а вѣтѣжѣнѣлѣворѣ рѣпѣрѣ-
 тѣсѣи ши дѣмнѣи чѣрѣесѣк . дѣкѣкѣрѣра невоінцѣ рѣчѣрѣи съ мн-
 нѣнѣкѣж, кѣм' ии пѣстѣрѣж де съ невоінѣж, ши вѣрѣшѣрѣж а кѣте
 рѣкѣвѣи ашѣ де мнѣнѣнѣтѣк прѣсте тоатж мнѣнѣнѣ, ши чин-
 стѣтѣк прѣсте тоатж чинстѣ . кѣрѣнѣле дѣмнѣкѣвѣластрѣ четѣнѣндѣ-
 ле рѣи тоатѣ сѣлѣ, вѣц' рѣндѣсѣчѣи сѣфѣлетѣше кѣ рѣ рѣвоѣк лѣвѣкѣ-
 рѣтѣк а скнѣнѣи сѣле . ши рѣтѣи съ номѣнѣнц ши съ мѣсѣцѣкѣ-

миц' благочестивнаворь дмни . ши пре ной .ркж нѣ сѣтацѣ
дела свнтѣ рѣга дсмнаворь-рѣастре.

Septemvrie 1. Despre Indiction. (Fol. 1a.*)

Кс Дмнѣсѣс .рчѣпемь пролобацеле тѣтѣрѣрь свнцнаворь.

Лѣна лѣи Септѣврѣе аре л де сѣле . сѣла аре вѣ часѣри . ши
ноапта аре вѣ часѣри.

Истѣсѣ сѣла .ртѣи, жете .рчепѣтѣра Индиктиѣнѣсѣи, лдекѣ
анѣсѣи нѣс лѣ тѣнѣрь.

Трѣеѣ а цѣи кѣ Индиктиѣнѣсѣ .рл' прѣзнѣѣице бесѣрика лѣи
Дмнѣсѣс дин вѣтрѣни лѣрндѣ шѣичнѣ . кѣ ла рѣмѣднн жете
рѣндѣл', дѣнѣнѣ анѣсѣ дин Индиктиѣн . ши Индиктиѣн пре
лѣмба лѣр сѣ сѣче, порѣнкѣ ши арѣтѣтѣрѣж . ши .ркж, де
репчѣ, кѣнтр'ачѣстѣ сѣ лѣ рнтрѣт' Дмнѣсѣ нострѣ Іс . Хс . р
бесѣрика Іоудѣнаворь, ши дѣндѣ-и кѣртѣ Исѣиѣ прорѣкѣсѣ, деш-
кѣсѣ ш'афлѣ оунде ерѣ скрѣск : Дѣлѣ Дмнѣсѣи сѣпра мѣ, прин
кареле лѣ оунѣсѣ-мѣ, а вине вестѣ мѣсѣриларь лѣ трнмѣсѣ-мѣ;
а тѣмѣдѣи чѣи .рфрѣнѣцѣ кѣ инема; а стрнга прѣдѣцѣлѣр,
слобѣсѣре, ши шрѣнаворь, ведѣре; а трнмѣте пре чѣи здрѣвнѣцѣ
р слѣбѣсѣе, а стрнга анѣсѣ Дмнѣсѣи прѣнмѣтѣ . дѣчѣлѣ дѣндѣ
кѣртѣ ла слѣгѣ ши шѣсѣ де сѣсѣж, кѣ астѣсѣ с'лѣ .рлѣстѣ
скрнптѣра ачѣста .р оурѣкнѣе рѣастре . кѣндѣ сѣ мнрѣ ши
нѣрѣаделе де кѣвннтеле че ешѣл дин прѣ свнтѣ рѣстѣсѣ свн-
цѣи сѣле.

Noemvrie 6. Părintele Luca. (Fol. 110b.)

Ноѣврѣе ̄с̄.

ртр'ачѣстѣш' сѣ поменѣра прѣкѣсѣрѣсѣсѣи прѣрннтеле нѣстрѣ
Лѣка.

Ичѣста фернчѣтѣсѣ Лѣка трѣгѣндѣсѣ дин' четѣтѣ Та-
вроменѣе, дин' цѣра Снцѣлѣиѣ, рн тѣнѣрѣж вѣрѣстѣ де шѣ ай,
пѣрѣра сѣ зѣбѣвѣлѣ лѣ свнѣта бесѣрнѣкѣ, ши лѣсѣлатѣ свнтеле
чнтѣнѣи ши рнвѣкѣтѣрнѣе лѣи дмнѣсѣс, лѣсѣндѣ-ле ши фѣ-
кѣндѣ-ле . ши кѣндѣ вѣрѣж прѣрннѣцѣи сѣ-лѣ рнѣсѣаре, елѣ сѣ
екѣлѣ нѣапѣта, ши сѣ дѣсѣ ла лѣкѣ нѣрмѣлѣтѣ ши некѣлѣ-

*) cf. 1675, mai sus pag. 221.

кѣт', де л'ккѣи кѣ хѣриле . шѣ м̃ де зжале л'милѣ немѣнкѣтъ ; с'ас сподокѣтъ а ведѣ свѣтъ л'ицѣрк шѣ а фѣ сокотѣтъ . шѣ мѣрѣж лѣ ѡ свѣтъ мѣнкѣтире дѣ сѣ кѣлѣгѣри . шѣ кѣ май лѣрѣж петрѣчере сѣ снѣсѣж , а трѣа ш'а пѣтра зж гсетѣндѣ пѣине кѣ апж , шѣ трѣсѣак нѣче л'ккѣ ѡдхѣиѣндѣ . шѣ ашѣ петрѣжндѣ нѣ лѣнѣ , сѣ ексѣж кѣ оуи кѣлѣгѣрѣишѣ , шѣ мѣрѣж л'и мѣнтеле Стѣиѣ , хрѣкиѣндѣсѣж кѣ есрѣдѣтеле че сѣ фѣчѣл аколѣ . шѣ петрѣ некѣа трѣсѣаши дорѣиѣ пѣжѣиѣтелѣ , кѣлѣжндѣсѣж нѣмай л'итр'ѣ кѣмѣше , шѣ десѣацѣ . шѣ-ѣ ерѣ хотѣрѣак шѣ дерѣнтѣрюак , де нѣ шѣл днѣ кнѣе пѣкѣж нѣ четѣлѣ фѣлѣтѣра тѣатѣж . [margin. шѣ дѣчѣа дерѣнтѣрюак лѣнѣ трѣтѣи чѣсѣ] шѣ дѣчѣа че май рѣмѣжндѣ де зж , лѣкѣрѣ пѣкѣ лѣ ал шѣсѣ чѣс , шѣ дѣчѣа сѣ грѣжѣл де пѣжндѣ гсетѣре , шѣ дѣчѣа цѣкѣл оустѣвѣак че акѣ де рѣмѣшѣиѣж . шѣ ашѣ неѣиѣндѣ с'ас сподокѣтъ де дѣрк дѣлѣ дѣнѣзѣс . шѣ дѣзлѣгѣ шѣ тѣкѣлѣ кѣ-вѣиѣте грѣле шѣ нелѣсѣе кѣспрѣиѣсе лѣ причѣсѣтъ , атѣта кѣтъ сѣ мнрѣ оуѣиѣ де зжчѣл : де шѣде цѣе кѣрте ачѣста нелѣнкѣатъ? дѣчѣа днѣ порѣнкѣж де лѣ дѣнѣзѣс сѣ дѣсѣж лѣ оуи мѣкѣ шѣ стрѣнѣж вѣ кѣлѣгѣрѣишѣ , пѣртѣндѣсѣж лѣ грѣжѣ . шѣ петрѣ ачѣста прилѣжѣ мѣрѣж шѣ лѣ цѣнѣград' . шѣ кѣтрѣрѣжндѣ л'ккѣиѣтеле кѣлѣгѣрѣиѣиѣ , шѣ дѣндѣсѣж л'и кѣрѣдѣкѣж кѣ пѣрѣиѣиѣиѣ сѣитѣ-арѣж де мѣрѣж пѣкѣж лѣ корѣиѣк . шѣ итр'ѣре-кѣре ѡрѣшѣ петрѣ-кѣндѣ вр'ѣ шѣпте лѣнѣ , кѣ пѣче лѣ рѣкѣкѣсѣт .

Povestea prorocului Jeremia. (Fol. 105a — 106b. *)

Дѣнтр'ачѣла зжале , грѣи дѣмѣлѣ кѣтрѣ Нерѣмѣа зжкѣндѣ : Нерѣмѣа , скѣлаж де ешѣ днѣ четѣте шѣ кѣ Барѣх , кѣ итѣж кѣ вѣи сѣ ѡ стрѣк' , петрѣ мѣлѣжѣмѣ пѣкѣтелѣорѣ кѣрѣра л'ккѣ-ѣскѣ л'тр'ѣнѣж , кѣ рѣѣнѣ вѣастре сѣнт' кѣ нѣре стѣлѣнѣ тѣрѣ шѣ кѣртѣшѣж л' мѣжѣлѣкѣл мѣр ш'а четѣкѣжѣи , шѣ кѣ оуи зѣидѣю де адѣмѣнт' де ѡнкѣиѣѣорѣж ; петрѣачѣла ешѣцѣ лѣфѣрѣж днѣ-тр'ѣнѣж мѣиѣте пѣкѣж нѣ 'нкѣ(и)ѣсрѣж Халдѣиѣи . шѣ грѣи Нерѣ-мѣа : рѣгѣсѣмѣж дѣнѣ , дѣкѣ вѣе шѣрѣвѣаши тѣсѣ сѣ грѣкѣскѣж нѣиѣтѣкѣ свѣиѣиѣ тѣле . шѣ-ѣ зжѣж дѣмѣлѣ : грѣкѣиѣ . шѣ зжѣж Нерѣмѣа : дѣнѣ , дѣи четѣтѣа ачѣста л' мѣна Халдѣиѣаѣр , шѣ с'орѣ л'ѣдѣа кѣ пѣтѣрѣж нѣиѣтѣа свѣиѣиѣиѣ тѣле ; дѣнѣ , дѣкѣ-ѣи вѣѣа тѣ , май кѣиѣе сѣ сѣ стрѣче де мѣна свѣиѣиѣиѣ тѣле , де кѣт' де Халдѣи .

*) cf. mai sus pag. 147 urm.

ши сѣсѣ дмѣсѣс : тѣ те скѡлаж де ешь, кѣ ей нѣ с'орѣ л'кѣдд ; кѣ де нѣ ле вою дешкѣде еѣ, ей н'орѣ нѣта .лтрѡ . пѣсѣ ла Барѣх де-й спѣне, шѣ ла ла шѣсе чѣск де нѡANTE сѣ венѣцѣ ла зѣдюль чет'кѣжѣ, де-ц' прѣкѣи ши-ц' ведд, кѣ де нѣ ле вою дешкѣде еѣ, ей н'орѣ нѣта .лтрѡ . ши мѡрсѣ Иеремѣа де сѣсѣсѣ лѣи Барѣхѣ . ши .лнтрѣжѣндѣ .л бесѣрикѣж'ш рѣмѣѣкрѣж вешмѣнтеле, ши-ш' нѣсѣкрѣж цѣкрѣж .лн кѡпете, ши пѣжнѣсѣкрѣж мѣлатѣ . ши сѣ дѣсѣкрѣж де еширѣж . ши ла ла шѣсе чѣск мѡрсѣкрѣж ла зѣдюрѣ, ши лѣсѣкрѣж трѣжментѣ, ши венѣрѣж .лнцерѣй дѣн' чѣрю кѣ фѣкѣлѣй лѣмнѣате а мѣжнѣж, ши стѣтѣсѣкрѣж ла зѣдюриле чет'кѣжѣ . ши дѣкѣка-й вѣсѣсѣкрѣж, пѣжнѣсѣкрѣж ши сѣсѣкрѣж : акмѣсѣ ведѣмѣ адекрѣатѣ кѣсѣвѣжнтѣсѣлѣ ч'ас сѣсѣсѣ дмѣнѣсѣс . ши рѣгѣрѣж пре .лнцерѣй сѣжжѣндѣ : рѣгѣкѣмѣсѣ-вѣж, .лгѣдѣшѣцѣ, нѣ стрѣкарѣецѣ четѣтѣ пѣнѣкѣ вѡм' грѣкѣи лѣи дмѣнѣсѣс . атѣнѣче грѣкѣи Иеремѣа ши сѣсѣсѣ : рѡгѣсѣ-мѣж дмѣне, дѣкѣ-мѣ вѡе сѣ грѣкѣескѣ наѣнтѣкѣ тѣ : ши сѣсѣсѣ дмѣнѣсѣлѣ : грѣкѣцѣре . ши сѣсѣсѣ Иеремѣа : амѣсѣ дмѣне кѣносѣсѣмѣкѣ, кѣ дѣн четѣтѣтѣ пре мѣжнѣде пѣзмѣшнѣлѡрѣ ей, ши сѣ ва дѣсѣче попѡрѣсѣлѣ тѣкѣс .лн Павлѡнѣкѣ ; дарѣкѣ чѣ вѡм фѣачѣ кѣсѣ скнѣтеле вѣсѣе ? ши сѣсѣсѣ дмѣнѣсѣс : дѣкѣ-ле пѣкмѣжнтѣсѣлѣи пре мѣжнѣж, шѣ-й сѣж : аскѣлатѣж пѣмнѣнте глѣсѣсѣлѣ зндѣтѡрѣюлѣи тѣкѣс, че тѣкѣс фѣкѣсѣт' пре ѡпѣе, че тѣкѣс печѣгѣлѣшѣт' .л шѡпѣте вѣрѣмѣ*) ши дѣпѣкѣ ачѣлѣлѣ жѣ вѣй лѣдѣ фѣрѣкѣмѣсѣцѣа тѣ, пѣжзѣцѣре вѣсѣеле слѣжжѣкѣи, пѣнѣкѣ ла вѣкрѣшѣнѣа юбѣнтѣсѣлѣи . ши сѣсѣсѣ Иеремѣа : рѡгѣсѣ-мѣж дмѣне, че вѡй фѣачѣ лѣи Ивнѣмѣлѣхѣ, Ѣонѡпѣсѣлѣи ? кѣ мѣлатѣ кѣнѣ лѣс фѣкѣсѣтѣ шѣрѣвѣлѣи тѣкѣс, кѣ елѣ м'асѣ скѡсѣкѣ днѣ' грѡпа чѣ кѣ тѣнѣж, оунде мѣкѣ арѣнѣкѣсѣкрѣж ; ши н'ѡш вѣрѣ сѣкѣ вѣсѣж пѣрѣирѣ чет'кѣжѣи, сѣкѣ лѣшнѣне, кѣ-й слѣвѣкѣ де фѣирѣ . ши сѣсѣсѣ дмѣнѣкѣ кѣтрѣкѣ Иеремѣа : трнѣмѣте-лѣ ла вѣа лѣи Игрѣипѣа, ши .лн оуѣмѣбра мѣнѣтелешнѣ л'ош ѡкопѣри-а (!) пѣкѣнѣж кѣжндѣ с'ѡнтѡрѣче попѡрѣсѣлѣ дѣла рѡвѣе . лѡрѣкѣ тѣсѣ, те дѣсѣ кѣсѣ попѡрѣсѣлѣ тѣкѣс .лн Павлѡнѣкѣ, ши пѣтрѣчѣкѣ кѣсѣ дѣжнѣшѣй, кѣнѣ вѣстѣнѣдѣсѣ-ле пѣнѣкѣ-й вѡй .лнтрѡрѣче ; лѡрѣкѣ пре Барѣхѣ сѣкѣ-л' лѣшнѣ ачѣлѣ . атѣнѣче мѡрсѣкрѣж .лн бесѣрикѣж ши лѣсѣрѣж вѣсѣеле бесѣрнѣчѣй чѣле де слѣжжѣвѣж, ши ле дѣдѣдерѣж, .лн пѣкмѣжнтѣ, прѣкѣсѣлѣкѣ лѣсѣ сѣсѣсѣ дмѣнѣлѣ . ши кѣжндѣ фѣсѣ дѣмнѣнѣкѣжѣ, сѣсѣсѣсѣ Иеремѣа лѣи Ивнѣмѣлѣхѣ : а кѡшчѣюгѣсѣлѣ фѣюле, ши пѣсѣж ла вѣа лѣи Игрѣипѣа пре пѡтѣкѣа мѣнѣтелешнѣ, ши лѣдо слѡкѣнѣне пѣнѣтрѣсѣ вѡланѣвѣй попѡрѣсѣлѣи ; кѣ пре тѣнѣ лѣ-й вѣсѣсѣрѣа, ши пре кѡпѣсѣлѣкѣ тѣкѣс слѣва лѡр . ши н'ѣдѣтѣж мѡрсѣж ; ши дѣкѣка сѣкѣ дѣсѣж, сѣкѣ лѣсѣмнѣж сѣсѣа де сѡбрѣе . лѣдекѣж ши нѣтѣрѣа Хал'дѣнѣлѡрѣ сѡсѣж, ши

*) Glosă marginală: шѡпѣте вѣч.

'и́кснѣсрѣ́ Нерсала́мса́к . ши́ всчнѣ́ ма́реае рѣре́к грѣ́и́ндѣ́ :
 рѣтра́ци рѣ́ четáте, тóате нстѣ́рпае Хаадѣ́нлор', пакъ́ вж́ с'ас
 деши́скѣ́ по́рцжа́е . ат́шче́ Иере́мѣ́а лѣ́ж кѣ́нае кесáричѣ́й, ши́
 еши́ндѣ́ дни́ четáте а́фáрж, ле́ арши́кж́ нанѣ́та сáбаре́лши ши́
 сж́сж́ : а-ле́ ачáста, ши́ ле́ и́кзáцие пѣ́кнж́ лá сss (!) кж́ндѣ́ те
 ва́ рѣ́река́ дмнл́ќ дѣ́ дж́исе́ае; к'ќ нóй н́с́ и́кма́к а́флáте́ хáр-
 ни́чк с'к-ле́ и́кзж́ма́к . дѣ́чи́ Иере́мѣ́а ма́рсж́ рѣ́ ро́кѣ́ кс́ поно́рса́
 лá Ба́внлѣ́онк . иар́ќ Ба́рсх́ќ еши́ндѣ́ дни́ четáте, рѣ́рѣ́ќ ла́ шн́
 мормáжнт', де́ шесś аколáв . иар́ќ Я́ннмелéхъ́ д'кка́ кса́к'сж́ смó-
 кѣ́и́нае, с'ќ фáче́ з'кáдс'к', ши́ и́трж́ќ сш́тќ ш́мврѣ́ќ де́ ко́пáчк ши́
 адормѣ́й пре́ ко́шчюгса́к кс́ смóкѣ́и́нае, де́ до́рми́ ѿ́ де́ ай .
 ачáста́ фś кś по́рши́ка лśй дмнśкśк пентрśк кśвж́нтќ че́ аs
 сж́сж́к к'к'трѣ́ Иере́мѣ́а, к'ќ еś жá кой́ акoпeрѣ́й . иар́ќ д'кка́ с'ас
 деши́птáтќ, сж́сж́ : дśаче́ ам́ адормѣ́нт ши́ нśщж́тeл (!. нs-
 цж́нтeл) пентр'ачáла́ мн-й́ р'кś ла́ кáпк, к'ќ н́с́ м'ам́ с'к'тсрáтќ
 де́ сáмнќ . ши́ деско́пeрѣ́и́ндѣ́ сомо́кѣ́и́нае (!) кśрá лáпгeлé дни́-
 тр'ж́нсé прóбаспeтe, ка́ де́нѣ́асрá кśлáдсe, ши́ сж́сж́ : аш́ ма́й до́рми́
 нśц'кнѣ́лк, че́ мѣ́ас сж́сж́к с'ќ с'к'рсéс'кк, ши́ де́ м'о́й з'к'к'к'вѣ́й с'а
 с'к'к'ркѣ́й, к'ќ аs доар́ж́ нś-й́ з'кáдс'к' ши́ трśд'ќ 'н́ тóате́ сж́лае;
 че́ с'ќ м'áрк'ќ ма́й тáре ш'о́й до́рми́ акáс'к . ши́ лśрндѣ́ ко́ш-
 чюгса́к кś смóкѣ́и́нае, нśрчáсж́ ла́ Нерсала́мк; ши́ аде́кж́ н́с́ кs-
 но́циá нѣ́че четáтá, нѣ́че кáсeлe, нѣ́че а сá кáсж́, нѣ́че пре́ нѣ́-
 мeрá кśноскśтќ нś вeдá, рśдe ши́ прáтнѣ́й ши́ поно́рáнѣ́й
 цѣ́щцќ, пре́ нѣ́ме . ши́ сж́сж́ : кáснт' дмнśкśк, кśйгśйре́ м'ас
 лoкѣ́нт' ас'т'кś'; нś-й́ ачáста́ четáтá, м'ам́ р'к'т'к'чѣ́йтќ к'ќ н́с́
 м'ам́ с'к'тсрáт' де́ сáмнќ . ши́ еши́ндѣ́ а́фáрж дни́ четáте w
 соко́ти пре́ ф'к'птсрж́ ши́ пре́ сáмнe ши́ сж́сж́ : дни́сж́ ачáста-й́
 четáтá, аs р'к'т'к'чѣ́йтс-м'ам́? ши́ иар́кш́ рѣ́трж́ндѣ́, черќж́ ши́
 н'áфлáж пре́ нѣ́ме кśноскśтќ . ши́ иар́кш́ сж́сж́ : кáснт' дмнśкśк,
 ма́ре кśйгśйре́ м'ас лoкѣ́йтќ . ши́ иар́кш́ еши́ а́фáрж, шесś м'кх́-
 нѣ́йтќ, нѣ́цѣ́и́ндѣ́ че́ ва́ фáче, ши́ нśсж́ цвс́ ко́шнѣ́ца кś смóкѣ́-
 и́нае ши́ сж́сж́ : аичá кой́ с'ќ шéс' и́кнѣ́к ж́ндѣ́ дмнśкśк ва
 р'к'ндѣ́кá де́ пре́ мѣ́нe кśйгśи́чю́на . ши́ мшá шесж́ндѣ́, аде́кж́
 венѣ́й оу́н' моши́к'к'к'ќ е́к'трж́нќ дни́ цáршнж́, ши́ с'ќ кśслáж де́-й́
 сж́сж́ : оу́нѣ́ко́ае, сѣ́шнe-мѣ́ чѣ́нe-й́ четáтá ачкeтá? е́к'трж́нсáк сж́-
 сж́ : Нерсала́мса́к ас'тe, ф́йóае . ши́ сж́сж́ Я́ннмелéхъ́ : оу́ндe ас'тe
 Иере́мѣ́а прéстśк лśй дмнśкśк, ши́ Ба́рсх́ќ ч'к'тéцсáк, ши́ тóт
 поно́рса́к чeт'к'цж́й, к'ќ нś-й́ а́фáс? ши́ сж́сж́ е́к'трж́нсáк : дар́к
 тś н́с́ епѣ́к дни́тр'ачéстќ врáшнќ? дар́к ас'т'кś' ц'áй адśск а́мѣ́нтe
 де́ Иере́мѣ́а де-á́ рѣ́трéй? к'ќ Иере́мѣ́а де́ ѿ́ де́ ай́ дśс рѣ́ Ба́вн-
 лѣ́онк кś поно́рса́к тѣ́вт', к'ќ сáнт' ро́внцќ дѣ́ Наво́ходоно́сорк

лмгкратъ; даръ тѣ ерї тѣнѣръ, н'ай фост' нїче нѣскѣтъ
 атѣнче, шн'н'трѣбї че н'ай май вѣсѣтъ. шн' асѣжндѣ ачѣста
 Явимелѣхъ, сѣсѣ: де н'ай хн вѣтрѣнъ шн н'ар хн пѣкѣтъ, шмса'
 лшн дмнстѣс, а проврѣзѣ вѣтрѣнїн, ташъ цинѣ рѣс; а чѣ грѣ-
 ерї къ попорѣлкѣ асте дѣскѣ лн ровїе ла Павлаѣнъ? кѣ де
 с'арѣ хн дешкїскѣ порѣлкѣ чѣрюлшн, съ пѣгбаре лнцерїї лшн
 дсм'нѣсѣс кѣ пѣгбаре шн кѣ стѣпнїе, лнкѣ н'ар хн сосѣндѣ
 л Павлаѣн аша'м' прїпѣ лнтр'о мїкѣ де врѣме, де денѣ-
 сра че м'ас лѣкнѣт' пѣрїнтеле мїѣс Іеремїа ла помѣтѣлкѣ лшн
 Ягрїппа, ла пѣцнѣлкѣ смокїне пентрѣс бѣланвїї, ш'ам' ацѣнїтѣ
 пѣцнѣлкѣ дѣм дормїт' сѣптѣ смврѣ де см помѣ, пентрѣс
 зѣдѣвѣлкѣ, шн-м пѣрѣ к'ой хн зѣвѣвїт', ам' дескоперїтѣ см-
 кїнеле шн тѣт' ле мѣрїѣ лѣптеле кѣмѣ л'км' кѣлѣс. шн тѣ-м'
 спѣї кѣ-с' вѣменїн дѣш' рѣбї ла Павлаѣнъ. кѣстѣ де вѣсѣ
 смокїнїле, кѣ асѣсѣ м'ас тримїсѣ, асѣсѣ л'км' кѣлѣс.
 тарѣ вѣтрѣнѣлкѣ дѣкѣ вѣсѣ смокїнеле сѣсѣ: ш фїюле! а пра-
 вѣднїк' шмѣ, фичѣр ерї; н'ас врѣт' дмнстѣс стѣ-ц' арѣте пѣ-
 тїма четѣцѣї ачѣцїѣ съ нѣ те лѣхн'кѣсѣ, шн ц'ас пѣскѣ асѣ-
 прѣ вѣнѣнчїона ачѣста; кѣ ѿ де ай сѣнт' дѣкнѣдѣ-ї попорѣлкѣ
 четѣцѣї кѣ Іеремїа лн Павлаѣнъ, ден' сѣа че іас лѣат лн прѣ-
 дѣ. кѣстѣ де те'н'крѣде фїюле, кѣ нѣ-ї ачѣла тїмпѣ, кѣ лнкѣ
 пѣнїнле нѣ-с крѣскѣте шн врѣмѣ смокїнелѣр н'ас сосѣт'. атѣнче
 Явимелѣхъ с'ас дѣзлѣцѣт' кѣ днн' вѣцѣе, шн шгннндї вїне
 пѣмѣнтѣлкѣ шн помїї, шн сѣсѣ: влѣвнт дмнстѣсѣ чѣрюлшн
 шн пѣмѣнтѣлшн, шднхн'кѣла сѣлѣлорѣ днрѣпѣлорѣ. шн'н'тре-
 вѣ прѣ вѣтрѣнѣлкѣ, че лшн'ї ачѣста. шн'ї сѣсѣ: фѣсрѣрюлкѣ.
 шн дѣде вѣтрѣнѣлшн смокїне, шн съ дѣсѣ влѣвнннѣ-лѣ.

Noemvrie 24. Sf. Petru, episcopul de Alexandria. (Fol. 159a.)

Ноеврїе кѣ

лтр'ачѣсташ' сѣ. поменїрѣ свѣтѣлшн сїно мѣннїкѣ Пѣтрѣ
 епсѣпѣлкѣ де Ялѣксѣндрїѣ.

Шн ашѣ съ дѣде сѣнѣсрѣ свнїцїа сѣ прѣ мѣарте. тарѣ
 трнѣнїї нѣлпѣтѣ дѣкѣ-л' лѣсѣрѣ де нѣ шїѣ нїме, съ мнрѣрѣ
 де невоїнцѣ лшн, шн де помнїтїка (!) а де пѣртѣлкѣ чел' чннѣтѣш'
 а кѣкнѣнтѣлшн шн шменїї. шн дѣкѣ-л' дѣсѣрѣ шн сосѣрѣ
 ла лѣкѣл' чел' де мѣарте ошнде съ кѣмѣ вѣкѣлон', ла кѣре
 лѣкѣ ш'ас шѣрѣнїтѣ майннннѣте шн свнѣт' Марѣо мѣнннчїѣ,

сѣ рсгѣ сасжитѡриаорѣ де-а' лѣсарѣ, и҃киѣ ла мѡрмѣнтсѣ
свѣтлѣи апѡстѡлѣ, сѣ-ш' ѡ ерѣкѣиѡне, сѣжжндѣ-и сѣ пѣзасѣж
сѣ нѣ прѣисѣж вѣсте крециѣиѣ . Шѣ д'кка мѣрсе ла мѡрмѣнтѣ
сѣрстѣж мѡрмѣнтсѣлѣ шѣ кѡ оу҃нѣи кѣс жѣ грѣкѣи кѡ оу҃милѣнѣе :
пѣрѣнте, свѣте вѣглѣете а деесвѣтѡриу҃лѣи хс . шѣ мѣртѡрѣ
пѣтимилѡрѣ лѣи . пре тѣне т'кс мѣнѣтѣ хс . рѣнтѣи архѣерѣс шѣ
пѣсѡбѡрю ачѣиѣи четѣкѣцѣ, рѣнтрѣс кѣра ай стрѣгѣт' вѣжжнтсѣлѣ
кредѣиѣиѣ, шѣ ай пѣнѣнтѣ апѡстѡлѣиѣ сѣсѣжѣа тѣ, шѣ ай
лѣѣтѣ . рѣи сѣмерѣа невои҃нцѣлѡрѣ тѣле, мѣнѣчѣсѣж кѣнѣнѣж .
ирѣнѣ сѣѣнѣсѣлѣ т'кс стѣктѣ дѣѣдохѣ, ферѣчѣнтсѣлѣ И҃иѣанѡсѣ,
дѣчѣа Мѣлѣе . шѣ Дѣмѣтрѣе . шѣ Дѣиѣнѣсѣе . шѣ Мѣжѣим' . шѣ
Иракалѣсѣ . шѣ ферѣчѣнтсѣлѣ Θεωνѡ кѣреле м'ас кресѣст' . шѣ дѣчѣа
лѣи с'ас рѣресѣст' шѣ мѣе дѣлѣ деесвѣтѡриу҃лѣи хс, свѣта ачѣста
вѣсарѣиѣж, д'км' стѣктѣтѣ дѣѣдѡхѣ, сѣвлѣи кѣ нѣ-сѣ хѣрѣниѣкѣ .
Шѣ дѣиѣтр'ачѣла чѣсѣкѣ ам' рѣсѣтѣтѣ сѣ вѣс пѣхѣрѣсѣлѣ свѣиѣиѣи
сѣлѣ, сѣ-и фѣс пѣртѣниѣкѣ мѡрѣцѣжѣ, сѣ-м' фѣрѣшѣсѣк' кѣлаа дрѣмѣсѣлѣи
кѣс мѣжѣениѣе; дѣчи пѣрѣнте свѣте, рѡбѣгѣ-те пѣнтрѣс мѣне, сѣ
вѣкѣрѣшѣсѣкѣ шѣ еѣс ачѣстѣж алѣргѣтѣсѣрѣж дѣ невои҃нцѣж, кѡ и҃нѣмѣж
нѣ'н'дѡи҃тѣж ; кѣж акалѣсѣ мѣкѣ дѣсѣкѣ сѣ вѣс пѣхѣрѣсѣлѣ мѡрѣцѣжѣ
дѣмѣнѣи хс . шѣ дѣс рѣтр'акѡперѣмѣжжнтсѣлѣ т'кс тѣсѣрма ачѣкѣста
чѣ мѣиѣи дѣтѣ дѣиѣтѣкѣи . шѣ мѣкѣ рѡгѣ свѣиѣиѣи тѣле, сѣ ѡ пѣзѣиѣкѣ
фѣрѣкѣ пѣгѣсѣж, кѡ рѣсѣилѣ тѣле лѣ дѣмѣнѣсѣкѣс . Шѣ д'кка вѣкѣрѣшѣи рѣсѣга
сѣ сѣсѣлѣ дѣлѣ мѡрмѣнтѣ, шѣ и҃кѣлѣжнѣдѣ мѣжѣнѣле кѣтрѣкѣ чѣриу҃
сѣжѣж ашѣл : деесвѣтѡбѡриу҃ле иѣ . хс, фѣиу҃ле сѣжжнтсѣрѣ пѣкѣсѣтѣ а не-
мѣсвѣтѡбѡриу҃лѣи шѣ нѣ'н'чѣпѣстѣсѣлѣи пѣрѣнѣте, асѣсѣлтѣкѣ-мѣж пре сѣиѣкѣ
пѣкѣктѡсѣкѣ, шѣ нетрѣвѣниѣкѣ шѣрѣсѣлѣ т'кс, пѡтѣвлѣѣиѣа пѣриѣа
ачѣста кѣра рѣмѣкѣлѣсѣлѣиѣ вѣсарѣиѣкѣ тѣ чѣкѣ свѣнтѣж, премаѣнѣиѣе
фѡртѣсѣна шѣ хѡлѣсѣра рѣ лѣиѣиѣе лѣмѣпѣдѣе шѣ дѣсѣлѣчѣ, шѣ сѣкѣ фѣе
сѣжжѣеле мѣсѣс пѣчѣжте шѣ вѣкѣрѣшѣе гѡлѣнѣи юѣкѣиѣтѣи тѣле тѣсѣрѣме .
кѣ вѣскѣнтѣ и҃иѣкѣ рѣ вѣчѣкѣ . амин .

Шѣ рѣтр'ачѣлашѣкѣ чѣсѣкѣ сѣ рсгѣ шѣ ѡ фѣиѣчѡвѣрѣж чѣ лѣкѣсѣлѣ
апѡсѣлѣиѣ дѣ мѣжѣенѣа апѡсѣтѣвлѣсѣлѣи . шѣ кѣмѣкѣ ш'ас фѣрѣшѣиѣтѣ по-
лѣнѡбѣиѣиѣца, асѣжжѣ гѣлѣсѣкѣ дѣиѣ чѣриу҃ сѣжжѣндѣ : Пѣтрѣкѣ, рѣчѣпѣктѣсѣрѣж
апѡсѣтѣвлѣилѡрѣкѣ, шѣ Пѣтрѣкѣ вѣжжѣрѣшѣе мѣнѣиѣчѣилѡрѣкѣ . кѣрѣ лѣсѣрѣс с'ас
рѣлѣсѣтѣ атѣсѣиѣе; кѣж преѣсте пѣсѣжжѣиѣж вѣрѣлѣме стѣктѣс рѣпѣкѣрѣт' мѣ-
реле Кѣвѣстанѣиѣкѣ, шѣ сѣкѣ потѣвлѣиѣрѣж гѡнѣѣчѣи вѣсарѣиѣиѣи .

Шѣ д'кка-шѣкѣ вѣкѣрѣшѣи рѣсѣга свѣнтѣкѣ, сѣрстѣж мѡрмѣнтсѣлѣ
апѡсѣтѣвлѣсѣлѣи, шѣ архѣерѣилѡрѣкѣ чѣ ерѣлѣ акѡлѡу҃ рѣи ѣнѣнѣтерѣимѣкѣ,
рѣгрѡпѣѣцѣкѣ . шѣ ашѣл с'ас рѣтѡрѣсѣкѣ кѣтрѣкѣ трѣиѣсѣиѣи кѣс рѣфлѡрѣитѣж
фѣѣцѣж шѣ стрѣкѣлѣсѣмѣнѣѣтѣж шѣ вѣсѣлѣж, кѡ лѣсѣмѣиѣнѣж фѣсѣлѣу҃ерѣжнѣдѣ,
и҃пѡвѣсѣтѣт' ; вѣжѣтѣ сѣкѣ мѣирѣѣрѣж шѣ сѣкѣ мѣжжѣнтѣгѣрѣж сѣсѣжжнтѡбѣриѣи .

ши'нтр'ачѣла часькѣ венїа ла вращь в фемлае екстржнж ши кѣ
 в фичбарж, лдвкжндь в простїрї ши д пїей; карила д'кка ле
 в'сѣ свнтль, кѣноскѣ к'к л'кѣ тримїск дмн'с'кѣ. ши ле рмв'к-
 цж де ацериб'рж пїейла ла п'кмжнт', ши простїриле*) д'к-
 сѣпра. Ши лицензникѣ прѣсте ачѣль ацериб'т', ши ф'аче рб'гж
 мѣлцмїндь (!) лѣн дмн'с'кѣ, ши-ш' ф'аче крѣче ши с'к де-
 збр'ккж де вмоф'орь. Ши голї грѣм'асжн с'к плекж с'к-л'
 т'ае. Ир'к с'лзжит'орїи фїїндѣ-ле сканд'к'лж де вѣн'т'ат'а свнт-
 лѣн, нѣ в'ра нїче оу'н'сл'к с'к мїшче с'к-л' т'ае, к'к нѣ-н' тр'к'ц'а
 їнема. П'пши в'к'сжндь к'к с'к ф'аче с'бж, с'к тем'брж с'к нѣ
 вѣлч'аскж чет'к'ц'анїй, ши ворь венї крепїнїй де-ї ворь смнн-
 тї; с'к воров'їрж ши п'с'крж кѣ т'оцжї к'к'те чїн'ч'к г'ал-
 венї, чїне л'а т'к'а с'к а б'анїй т'в'ц'. Ши аш'а оу'н'сл'к май л'а-
 кол' ла б'анї аѣ л'с'ат' б'анїй ши л'ас' т'к'їть. Ши р'к'лек'арж
 де ф'с'цїрж май к'р'бндь Ел'лїїй (?) трив'їнїй чїй р'мп'кр'к'т'їрк
 ачѣм кѣ исп'р'кж. Ир'к свнтль трѣп'сл'к м'чїнїк'с'л'с'ї ст'к'т'ѣ м'с'л'т'
 ч'аск [w мнїс'не!] дир'пт'к, п'к'н'к м'арсж в'с'т'а р' т'в'т'к' в'р'а-
 ш'сл'к; ши крепїнїй че п'к'зж'а ла т'ѣмнїцж, д'кка л'с'ж'рж алер-
 г'арж, ши д'кка в'к'с'с'рж свнтль трѣп'к, п'ажн'с'крж м'с'л'т' ка
 пре п'крїнт'еле с'кѣ чѣль ювнт'орїѣ де к'к'в'нї. Ши воч'їрж а че
 р'к'м'ас'крж с'к'р'ач'к де д'б'лч'еле архїер'ѣс. Ши с'ас стржн'ск т'в'т' в'р'а-
 ш'сл'к ши цжн'б'т'сл'к, де прин' прец'б'р'сл'к Егїпет'с'л'с'ї; ши м'с'л'т'к
 п'ажн'ск ф'ач'ерж г'л'к'сжндѣ-сж де мер'ц'а г'л'ас'ерїле рн с'ѣск, а че
 с'к ск'к'п'арж де п'крїнт'е. Ши т'в'ц' с'к силн'а чїне май к'р'бндь
 в'а л'с'а w в'с'к'ц'а днн х'їн'н'еле свнцїїй с'але де в'л'с'венїе. Д'ѣчн
 к'к'пет'їнїле р'м'ф'к'ш'арж рн пр'в'стїриле ач'ал'е че прїїмїрж,
 де спр'ежнїнїрж сжн'ц'еле свнцїїй с'а(л)е, ши рн м'ешїн'с'рї р'тр'а-
 ч'ѣла, ши-л' лег'арж вїне стржн'ск, темжндѣ-сж с'к нѣ д'а жак
 н'к'р'в'д'сл'к л'а свнт'еле м'в'цїїй. Д'ѣчїа оу'нїї сжч'а с'к-л' д'вкж рн
 цнн'тїрїм'сл'к свнт'л'с'ї ап'в'стол'к л'с'к'а с'к-л' рнгр'w'ape, л'л'ц'жї
 л'а свнтль Θεων'а ч'ас ф'об'т'к д'аскаль свнт'л'с'ї ши л'ас' кр'еск'ѣт'к.
 Ир'к чей май д'к х'їр'а г'к'т'арж w к'р'абїе, ши л'с'арж пре свнтль
 де-л' д'с'ѣрж л'а в'ст'ров'сл'к че с'к кїамж Левк'ада, к'к ер'а ачїї
 ап'р'об'ape, ши'нгр'оп'арж пре свнтль 'н-а стжн'га п'арт'е ачїнн чет'к'ц'к,
 пр'оводїндѣ-л'к кѣ чїн'ст'е рн ке а л'с'ї Ноєврїе, рн цнн'тїрїм'сл'к
 че ш'ас ф'к'к'ѣт'к сжн'г'с'рк свнтль; рнсж м'анн'т'е п'к'н'к а нѣ-л'к
 д'ѣче рн к'р'абїе, ж'а д'с'ѣрж рнт'жї рн свн'та патрїерхїе, ши-л'
 п'с'ѣрж рн ск'а'н'к. Ши д'кка-л' в'к'с'ѣ н'к'р'v'д'сл'к рн ск'а'н'к,
 с'к пот'олїрж де п'ажн'с'рї, ши с'к мжн'г'кїарж в'к'сжндѣ-л'к р

*) Gloss marginalä: мешїн'с'рї.

ска̀шнѣа' свѣта̀шѣи ѡа'тáрю, че съ вѣамъ Сѣн'оронѣи, ска̀шнѣа' чѣлъ вѣвдическѣ чѣ-й дѣи'къ свѣта̀къ престѡвъ, оу'и'де шáде ар-хїерѣсáкъ кѣ вѣвдичїи ꙗи свѣта̀къ ѡа'тáрю кжндѣ сáсжѣескѣ. Шїи д'кѡа-а' вѣсѣрж съ мжнѣкѣарж, къ пѣнѣ ерã кїс нїче джнѣ ѡарж нѣ а'ас вѣсѣтѣ ꙗи ска̀шнѣ съ шáсж, че нѣмай пре стѣ-пѣна ска̀шнѣсáшї; шїи де мѣате ѡрї къртїа кáироссáкъ а чѣ нѣ съ сѣе ꙗ ска̀шнѣ съ шáсж кѣмѣ-й ѡкнчáюаќ. Шїи джнѣ ѡарж а'жнтрѣкáрж кжндѣ ерã кїс а чѣ нѣ кáгж сáмж чїи'стѣ вѣд-чáскж, ꙗмерѣкáтѣ фїи'ндѣ ꙗи подбáкеле патрїаршїерѣ шїи шáде ѡѡе? Шїрѣ свѣцїа сá а'кѣ р'кѣснѣскѣ : нѣ мѣ снáирецѣ фрãцжлорѣ, съ мѣ сѣѡ съ шѣсѣ ꙗи свѣта̀къ ска̀шнѣсáкъ Сѣн'оронѣсáшї, къ фрїкж шїи кстрѣмѣрѣ кѣспрїи'де сфáтáкъ мїѣс кжндѣ мѣ апро-шѣсѣ аá свѣта̀къ ска̀шнѣ; кѣ вѣсѣ ѡ стрѣкáсминáтж шїи дмн-сѣкѣскж нѣтáре шѣсжндѣ ꙗи свѣта̀къ ска̀шнѣ; шїи ес де кѣ фрїкж шн кѣ вѣкѣрїе мѣ мнншнѣсѣ, нѣрїи'ндѣ чѣ коѡ фáче; шїи пѣнтр'áчáа шѣсѣ ѡѡе пре поднѡжїе, шїи кѣ фрїкж фѣрѣ де сáмж. Чѣ ѡтж фрãцжлорѣ къ в'ам' снѣск шїи съ нѣ вѣ мѣх-нїцѣ шїи пѡпѡрѣсáкъ съ нѣ сж мѣхнѣскж шїи съ мѣ ѡсжн-д'кѣскж. Шїкѣ в'ам' снѣсѣс-вж вїна, шїи мѣ рѡгѣ, кжндѣ мн-ц' маї вѣдá фѣкжндѣ ашá съ нѣ мѣ сѣпѣрáцѣ, чѣ маї вѣртѡсѣ съ мѣвѣцáцѣ пѡпѡрáнїи съ нѣ сж мѣхнѣскж. Дѣчи пѣнтр'áчáа сѣшрж свѣтеле мѡцїи ꙗи свѣта̀къ ска̀шнѣ а Сѣн'оронѣсáшї, съ-а' вáсж съ лѣ-пáе вїне, де врáме чѣ пѣнѣ ерã кїс н'áс шѣсѣт'. Шїи аáсѣкѣрж вїсконїи пре Пхнáа шї-й нѣсѣрж ѡмѡфѡрѣсáкъ свѣтáшї шн-а хїротонїрж патрїархѣ, де а'нѣгѣ свѣта̀къ, прѣкѣмѣ сжн-гѣр мáреле Пѣтрѣ ас ꙗмѣкѣáтѣ пѣнѣ ерã кїс. Дáчїи мáреж кѣ тѡт сѣкѡрѣа де а'ас прѡвѡдїтѣ кѣ мáре чїи'стѣ шн а'ас ꙗмѣкѣáтѣ кѣ мїрѣрї сѣсáмнѣ шїи кѣ фáше кѣмѣ съ кáде, шїи а'ас астрѣкáтѣ ꙗи мѡрмáнтѣ, чѣ ш'áс гѣтáтѣ, аа кáреле мѣате мнншнї Дмн-сѣкѣрѣ съ фáчѣрж шїи съ фáкѣ ꙗнтрѣ сááкá ашї хс. дмн-сѣсáшї нѡстрѣс.

LXXXII.

1683.

Апѡстолѡвѣ кѡ дѡмнезѡвѣ свѣнтѡвѣ . . . . . ꙗ сѡвѣдѡвѡ
Митрополїи Бѡвкрѣщїлорѣ, тѡпзрїндѡ-сѡ лѡ анѡвѣ де
ла спхсѣнїѡ лѡмїи . ꙗхрѡ.

(Folio, V nepag. + 199 foї paginate.)

Predoslovie. (Fol. Па — Шв.)

Іѡ Шерѡвѡнѣ Катакозиѡ Бѡскрѡвѡ Боеводѣ . вѡїю мѡстїю
гїдрѣ земли Оугрѡвлахїиѡскѡн . Тоѡ чѣи чѣ сѡ вѡр ꙗтѡмплѡ
а четїи, ꙗтрѡ дѡмнѡвѣ сѡ сѡ вѡкрѣ.

Днїи пѡтрѡвѣ ачѣстѣ стїхїи сѡвѣ фѡкѡвѣ вѡзѡта ачѡста
лѡме : денѣ фѡкѣ, денѣ аерѣ, денѣ апѣ, денѣ пѡмѡнтѣ; денѣ пѡтрѡвѣ
пѡр(ѡ)шѣ матѣрїи асѡмене стїхїилорѣ сѡ фѡче ши лѡмѣ чѣ
мїкѣ, ѡмѡвѣ : денѣ сѡнѡце, денѣ флѣгѡмѣ, денѣ хїѡре пѡвѡицѣ,
ши нѣгрѣ; денѣ пѡтрѡвѣ ши кѡвѡнтѣтѡрѡвѣ сѡфлетѣ а ѡмѡвѣ
сѡ вѣде а фї : денѣ мїнте, денѣ кнпзѡвѡвѣ, денѣ кѡвѡнтѣ, ши
днїи фѡнтѡсїе; пѡтрѡвѣ кѡрѡци сѡ вѣдѣ а фї ши ꙗтрѡвѣ тѣста-
ментѡвѣ вѣкїю : лѣцїле, истѡрїиле, фїлѡсѡфїѡ, ши прѡрѡчїиле . . . .
асѡмене ачѣстѡра сѡ ꙗпѡртѡвѣ ши кѡрѡцїле нѡвѡвѣ тѣстамѣнтѣ .
. . . . . ачѡстѣ дѡрѣ десѡкрїцїре ꙗ пѡтрѡвѣ пѡрѡци а нѡвѡвѣ тѣста-
мѣнтѣ, фїѣште кѡре пѡрте нѡвѡвѣ авѡтѣ ѡсѡвїрѣ кѡпетѣлѡрѣ дѡпѣ
рѡндѡвѡ грѣчѣсѡвѣ тїпнїкѣ, чѣ ерѡ рѡснпїтѣ ши аместѣкѡтѣ
ши кѡ невѡе а гѣсї а фїѣште кѡрїѡ зї кѡпѣ, чѣ ерѡ сѡ-лѣ
чнтѣкѣсѣ; фїїндѣ фѡрѣте кѡ невѡе чнтїтѡрилорѣ . де вѡрѣме
чѣ, чѣи чѣ ꙗтѡи аѡ тѣкѡвѣтѣ дѡмнезѡвѣсѡ скрїптѡрѣ чѣ нѡвѡвѣ,
дѡпѣ елїнїе спре а нѡвѡстрѣ ꙗцѣлѣкѣере, нѡвѡвѣ сокотїтѣ ꙗпре-
вѣнтѣ кѡ тѣкѡвѣрѣ, сѡ пѡзѣкѣ ши ѡрѡндѡвѡ елїнїесѡвѡвѣ
тїпнїкѣ . ачѡста вѡзѡндѣ нѡн, кѡрїи днїи мїѡла лѡи дѡмнезѡвѣсѣ,
ши дѣла дѡмнезѡвѣсѣ дѡндѡ-нї-сѡ ꙗ мѡкѣ дѡмнїѡ ши стѣпѣ-
нїрѣ цѣрѣи Рѡмѡнїи, ши оѡрѡмѡндѣ стрѣмѡшѣлорѣ нѡцїрї;
дѣспре тѡтѣ, мѡрилорѣ Кантѡкѡзнїнїи, кѡрїи кѡ мѡре фѡчѣре
де вїне сѡвѣ арѣтѡтѣ нѣкѡвѡвѣ крѣцїннѣсѣ; дѣспре мѡмѣ чѣлѡрѣ,
чѣ мѡри ши вѣкїи сѡ поменѣсѣ Бѡсарѣвѣи; кѡрїи ши ачѣлѡ
ꙗтрѡвѣ алѣ лѡрѣ вѣрїи, мѡлѣтѣ невѡицѣ аѡ арѣтѡтѣ спре
чѣлѣ кѣсѣрѣчїи, ши спре а-лѡте, кѣте сѡ аѡвѣ спре дѡмнезѡ-
вѣсѣ крѣдїннїкѣ, ши спре фѡлѡвѣсѣ лѣкѡнтѡрилорѣ крѣцїннїи аї
лѡкѡвѣ; мѡкѡрѣ кѣ нѡвѣ асѡмене нѡтѣрїи ачѣлѡра фїїндѣ нѡи,

иpъ кs нoхтa дe вѣнe фaптe лoръ нs нe дeгкoрткaмъ; дeрѣнт' ачкa нoрѣнчнт-амъ a цѣдцaлoръ шн рквцaццaлoръ, кaрѣн с'ас рткaмнaлaткъ, дaскaлaн, дe аs ткaкsѣткъ сфнтa скрннтсѣркъ чѣ нoлaу, снpe вѣнкъ рцeл'кцнoркъ лнмeнн нoлeтpe, шн w аs aшк-зaткъ дsнъ wркндсдлa шн oурмaр'к грeчeскsдaшн тyпннкъ; шн рткѣн с'ас ткaкsѣткъ eвгaннaлe, кaрe с'кнткъ p ркндсдлa лeцн-лaркъ, прeкsмъ с'ас знск мaн сѣск . шн aкsмa иpкшк шн чкaк-л'aлaтe дoлaу пкpцн aдeккъ : чк нeтoрнчкeскъ, шн фнлo-сoфкeскъ, кaрe с'кнткъ aчкeт'к : фaптeлe aпeтwлaнoр, кaрe сь pкннsѣeкs нeтwрнaлoръ, apкткндъ крeмнaлe шн лoкsрнaлe aпeтw-лнчeрнaлaркъ ккaктoрн . шн дsнж aчкeт'к eпнeтwлaннaлe сфнцн-лaркъ aпeтwлaн, кaрe сь aдsкъ pтpс pкннsѣpк фнлoсoфнн . . . . . aчкeтe тpeн пкpцн aлe нoсaшн тeстaмeнтъ, кaрe сь pкн-нsѣeкъ прeкsмъ с'ас знe, лeцнaлaркъ, нeтwрнaлoркъ шн фнлoсoфнн, кs кaлe шн кsмъ сь кaдe, прнн нoрѣнкa шн кeлтсдлa нoлeтpeкъ с'кs ткaкsѣткъ пкнъ p сьвкpшнткъ, шн с'кs нсe p тyпo-гpaфнa.

Factele Apostolilor, cap. I, v. 1—8. (Fol. 1a—1b.)

Днн фaптeлe aпeтoлнaлaркъ чтeннe . глaвa ~ : зaчaлo ~ .

1. Ксвкнтсaк чeлъ дннткѣн aдeккъ aм' фккeст, w Θeὸς φηλε, пeнтpс тoлaтe кaрe аs pчeнsт' Ис a фaчe шн a pквцa. 2. пкн p знwa кaр'к, нoрѣнчнндъ aпeтoлнaлoркъ прнн дxсaк сфнт', прe кaрѣн аs aлeскъ, с'ас pнкaцaткъ. 3. къpopa с'ас шн нсe pнaннтe прe сннe вѣs, дsн(ъ) пaтнaмa сa, кs мsлaтe с'кaмнe, p нaтpс зeчн дe знaлe, apкткндс-сь лoр, шн вoрвннд' дe pпpцѣa лsн дмнe-зкs. 4. шн кs д'кншнн пeтpeккндъ, аs нoрѣнчнткъ лaркъ : днн Иepcлнмъ сь нs къ дeспъpцнц, чe сь aцeнтaц фкгкдsннцa пкpннтeлaшн, кaрe aц aсзнт дe лa мннe. 5. къ Ивaн aдeккъ аs вoтeзaткъ кs aпъ, иpъ вoн къ вeц вoтeзa кs дxсaк сфнткъ . нs дsнъ мsлaтe aчкeтe знaлe. 6. иpъ eн aдsнкндс-сь, pтpeвa прe д'кнeсaкъ, гркнндъ : дмнe! аs pтpс aчeсткъ aнъ вeн сь тoк-мeнн pпpцѣa лsн Илaк? 7. иpъ (eл) знeсe кктpкъ д'кншнн : нs нeтe кoлaу a цнн aнн, аs вpeмнaлe, кaрeлe тaткaкъ аs нсe pтpс a сa нeт'кpe. 8. чe вeц лsдa нeт'кpк a дxсaшн сфнт', кaрeлe вa вeнн снpe вoн, шн вeц фн мѣ мъpтсрн, p Иepcлнмъ, шн p тoлaтж Исдeлa, шн Гaмaрѣa, шн пкнъ лa мaрцннкъ пкaмкнтсaшн.

Cartea cãtrã Ovrei, cap. I, v. 10 — II, v. 3. (Fol. 139b—140a.)

Кѣтрѣ ѡрѣки а кѣрѣи сѣнтѣлѣи апѣтѡлѣ Пãвель чтенїе .
 кан . а зãч . тã.

10. Дниченѣт' тѣ дмне, пѣм'кнтѣл а'аи оуриѣт', ши лѣкрѣ-
 рїле мѣйнелор тãле сѣнтѣ чѣриорле. 11. ач'ка'к ѡр перї, ирѣ тѣ
 рѣав'кїи, ши тѡãте ка хãйна сѣ ѡр рѣекїи. 12. ши ка кѣшм'ки-
 тѣл лѣ вїи рѣф'кшѣрã, ши сѣ ѡр скимѣã; ирѣ тѣ тѡтѣ
 ачѣла еши, ши анїи т'кїи нѣ ѡр сѣк'д'к. 13. ши кѣрѣã днїтрѣ
 рѣери лѣ зїсѣ ѡре-кѣндѣ : шези дѣ а др'кїгã м'к, пѣнг' кѣндѣ
 ѡю нѣне вѣкѣмãшии т'кїи ачериѣтѣ пичѡãрелѡрѣ тãле. 14. лѣ нѣ
 тѡц сѣнтѣ дхѣри сãлжнгоãре, тримеш рѣтрѣ сãлжкѣ пѣнтрѣ
 чїи чѣ ѡр сѣ моцнѣкѣкѣ мѣнтѣнїе? [Кан . р.] 1. Пѣнтрѣ ачãста
 мãи мѣлãтѣ сѣ кãдѣ нѡлѡ, а лѣкãтã чѣлѡр чѣ сѣ лѣдѣ, ка нѣ
 ѡре-кѣмѣ сѣ кѣдѣмѣ. 2. кѣ дѣ вѣ'кѣмѣ чѣ фѣ лѣдѣкѣрãтѣ кѣк'кн-
 тѣл кãрелѣ е рѣкїтѣ прнї рѣери; ши тѡãтѣ кѣл'карѣ, ши
 нелѣкãтãрѣк, лѣ лѣãтѣ днр'кїтѣ дãре дѣ плãтѣ. 3. нѡїи кѣм
 ѡлм сѣкнã негрїжнндѣ дѣ лт'кã мѣнтѣнїе? кãрѣ лѣрндѣ
 рченѣт а сѣ вѣстї, дѣ лã дмнѣл, прнї чїи чѣ лѣ лѣзїтѣ, рѣтрѣ
 нѡїи с'ãл лѣдѣкѣрãтѣ.

LXXXIII.

1683.

Паримїлѣ прѣсте анѣ . типхрїте . . . . . кѣ послãдшãнїã
 смѣрїтѣлѣи Досоѣи мнтрѡполнтѣл . . . . . вã'ѣт зрѣã.

(4° VII pag. + 33 + 139 fol. + 56 pag. Dupã pag. 38 și dupã 139 încero
 paginaturã nouã.)

Joel, cap. II, v. 12—26. (Fol. 5a—5b.)

Дни пророчїã лѣи Іонã чтѣнїã.

12. Пчãдѣте зãчѣ дмнѣлã : рнтрѣрѣчѣ-вѣ спрѣ мннѣ дни тѡã-
 тѣ инѣмѣ ѡãстрѣ, кѣ пѣстѣ, ши кѣ пãжнѣсѣ, ши кѣ вѣãчѣтѣ .
 13. ши кѣ рѣãм'пнцѣ инѣмнлѣ ѡãстрѣ, ирѣ нѣ хãйнлѣ ѡãстрѣ, ши
 вѣ рѣтѡрчнцѣ кѣтрѣ дмнѣлã дмнѣкѣлã' ѡãстрѣ . кѣ мнлѡ-
 стївѣ ши'ндѣрãтѣ ãстѣ; лѣнѣг'-рѣкѣдѣтѡрїѣ, ши мѣãт'-мнлѡстнѣ
 ши кѣãрѣ дѣ рѣãт'кїцѣлѣ ѡãмннлѡр. 14. чїнѣ прїѣ, вѣндã-н вã'н-
 тѡãрчѣ ши-ї вã кѣи, ши вã лѣãã вãсѣвѣнїѣ лѣнѣг' сїнѣ, жр'кѣтѣж

съ ва апска ѡм' де фр́атеае със, сас де дсмѣстнхъсакъ т́атъкѡдй
 със, сжкжндъ : вешмжнтъ ай, май маре не фйй, ши вѡќатеае
 мѡле сѡп тйне фйе. 7. ши ръспн'сжндъ рн сѡа р ачѡа ва
 сжче : нѡ-ц' вой фй май маре, къ нѡ-й рн ќаса мѡ пжйне, нице
 рмбръккѡмжнтъ, н'ой хи ман маре ѡменилоръ ачѣс'тора. 8. къ
 с'ас ръсжпн'т' Ерѡсалаймѡа', ши Юда дим'превнж ас късѡтъ . ши
 аймвнле лоръ кѡ фър'ъ-де-лаѡе нѡ съ плакж спре дмнѡа, къ
 с'ас смеритъ слава лоръ. 9. ши рѡшнѡа ѡвразѡдй лоръ рпро-
 тивж стътѡ лор; иар'к пъќатѡа лоръ ка содѡмлоръ, жл'
 стрнгарж ши-л' дескоперирж . вай сф́атѡдй лоръ! дереп-чѣ къ
 сф́ктѡирж сф́ат' вкланк асѡпръ-ш' сжкжндъ : 10. съ легкѡмъ
 пре чѣа днрѣнтъ, къ нѡ нйй де нице ѡ т́равж . дрепт ачѡа
 вптѡриле лѡкрѡрилоръ сале вор мжн'ка. 11. вай чѣады фър'ъ-
 де-лаѡе, ксмпанте-н с'а тжмпла лѡй, дѡпъ лѡкрѡриле мжнѡлоръ
 лѡй. 12. ѡменнй (!) мйей! исправничйй вѡцри въ спнкѣеск пре
 вѡй; ши чѣа че съ кѡчерйасж, вор стъпжнй вѡж . ѡменнй мйей!
 чйа че въ ферическ пре вѡй въ ръктъчѣеск, ши кърара пичѡ-
 релоръ воастре ѡ тѡрѡрж 13. чѣ акмѡ ва стѡ спре цюдѣцъ дмнѡа',
 ши ва пѡне ла цсдѣцъ пре оменнй съй. 14. сжнгѡръ дмнѡа' рн
 цсдѣц' ва венй кѡ вѡтржннй ѡменилоръ ши кѡ воарйй лоръ.

Genesis, cap. VIII, v. 21 — IX, v. 7. (Fol. 33b—34 a.)

Днн' бйтйа чкѡнйе глава н . ка.

21. Сжсж дмнѡа' дмнѡсѡс, ам' сокотитъ, нѡ вой адаѡце
 а май ваъстѡмѡ пъмжнтѡа' пентрѡ лѡкрѡриле ѡменилоръ; къ
 асте порнитъ гжндѡа' ѡмѡдй кѡ д'кдйнсѡа' ла рѡле днн' ти-
 нерѡце . дѣчн нѡ вой адаѡце а май счйде тоатж ќарна вйе
 прекѡм' фѣч'. 22. тѡате сжлеае пъмжнтѡа'дй сжменишѡа' ши
 сечерйшѡа', фрйгѡа' ши зъдѡвѡа', ќара ши прймъќара, сѡа ши
 нѡпта н'ор' май пъркъж. 1. ши вагсвй дмнѡсѡс пре Ноѣ ши пре
 фичѡрйй лѡй, ши ле сжсж лоръ: краѡцеж-вж ши мѡацъжж-вж .
 ши рмплец' пъмжнтѡа' ши-л' стъпжннйцъ. 2. ши трѣмѡрѡа
 кѡстрѡ ши фрйка вострж съ фйе престе тѡте хѣриле пъмжнтѡа'дй,
 ши престе тѡте пѡсърле чѣрюады, ши престе тѡте че съ мйшкж
 пре пъмжнтъ, ши престе тѡц' пѣпйй мърйй; сѡптъ мжнж
 вж ле дѣдйѡ. 3. ши тѡтж гжн'ганйа, че асте вйе, кѡж ва фй де
 мжн'ќатъ, ка вѡрѡанеле ѣрвнлоръ ле дѣдйѡ вѡж тѡте. 4. нѡмай
 ќарна рн сжнѡеле сф́летѡа'дй съ нѡ мжн'кац'. 5. дереп-чѣ къ сжн-
 ѡеле кѡстрѡ, а сф́летелоръ квостре, днн' мжнѡае хѣрилоръ жл'

Pildele lui Solomon, cap. VIII, v. 22—30. (Fol. 32b—33a.)

Днн' а пїаделорь чтѣнїе . гл . п . кк .

22. Дмнлв зндїтс-м' аѡ . рчепѣтѡрѡ к' кнлор' сале, . рн лѡкрс-
рнле сале маїнте де вѡкк. 23. рнтемїатс-м' аѡ ла . рнчепѣтѡрѡ,
маїнте п' кнѡ п' кмжн' тслк а нѡ-а фѡче. 24. п' кнѡ прѡп' к' цнле а нѡ
ле фѡче, маїнте п' кнѡ а нѡ венї нзевѡрѡле апелорь. 25. маїнте
п' кнѡ а нѡ мѡнцїѡ ск' н' т' в' рїрѡ, шї маїнте де тѡць хѡлмїѡ
м' к' нѡрїе. 26. Дмнлв фѡче врѡше шї нелѡкѡдїте, шн хрѡнїце лѡ-
кѡнте чѡлор пре сѡп чѡрїѡ. 27. к' жндѡ г' к' тїл чѡрїул', депреѡнѡ ерам'
кѡ д' жнсѡ; шн к' жндѡ ѡсѡбїл ал' сѡс скѡднѡ де в' жнтѡрї. 28. к' жндѡ
к' жртѡчѡсе ф' чѡл чѡле де сѡс нѡгѡрї; шн к' м' в' кртѡчѡсе пѡнѡ
нзевѡрѡ чѡлорь сѡп чѡрїѡ. 29. к' жндѡ пѡнѡ м' к' рїѡ тѡре пѡсѡрѡ еї,
шн апеле нѡ трѡкѡ г' ѡра еї; шн тѡрї ф' чѡл ѡрсѡтѡрїле п' кмжн'-
тслкн, ерам' лжнѡ д' жнсѡл' дѡсѡлмена. 30. еѡ ерам' кѡ кѡрѡ сѡ
вѡкѡрѡ; шн . рн тѡте ѡжле м' к' веселїам' . р фѡца лѡї, пре тѡтѡ
врѡлмѡ.

LXXXIV.

1683.

Сикриюль де ѡбр. Кѡрте де проповедѡнїе лѡ мѡрцїѡ.
Скѡбѡсѡ днн' скрїптѡрїле сѡнте . . . . типзрїтѡ . р ти-
погрѡфїѡ нѡѡѡ . р четѡте . р Сѡсышебеш ани дѡхпї
сеп . ѡї.

(40, IV + 168 fol paginate.)

Predoslovie către craful Ardealului. (Fol. IIa—IIIa.)

Прѡдѡсловїе к' втрѡ м' врїѡ са, краюль Йрд' клѡлѡшї дом'-
нѡлѡшї дѡм' нѡлѡшї, Йпафн Мнхѡю . днн мїла лѡї дмнзкѡ
краюль Йрд' клѡлѡшї, дѡмнѡлѡшї п' к' рїцнлѡрѡ Ц' к' р' кї Оунгѡрїїѡ,
шн шпѡнѡлѡшї Сѡкѡїлѡр, нпрѡч.

Дѡ ла тѡтѡ дмнзкѡ, прин дмнлв нѡстрѡ Іс . хс . вѡнѡ
скнѡтѡте, пѡче трѡпѡскѡ шн сѡфлет' кскѡ, дѡмнїе фѡрнчїтѡ,
ннї . р тѡте п' к' рїцнле . рл' к' рїцїтѡ, пѡѡесѡ м' врїѡ тѡле кѡ
дѡмнѡлѡшї мѡстнѡ.

Млѡстїѡе дѡамне! сѡптѡ а кѡї дѡмнїе кр' кїре, шн сѡптѡ
але кѡї ѡрнпї, . р пѡче лїнѡ шн . р внѡшїг мѡре амѡ тр' кїтѡ,

кѣ дѣ ани, ꙗкѣж акѣмь . Нѣ нѣмай нѣи, че ꙗкѣ жи Цара оу-
гьрѣкѣж тѣатж, жи вѣкрѣчиле чѣле амѣрѣте ас догѣидѣтъ
скѣпѣре жи екстѣлаж . Снайт-ам' кѣ ачѣстѣ ꙗкѣмь салѣвѣтъ жи
ꙗтѣникѣт' аа нѣстрѣ, а мѣацемѣ мѣрѣиѣ тѣале; чѣ дѣ салѣви-
чѣиѣ мѣре нѣам' авѣтъ нѣтѣре кѣ алта, фѣрѣж нѣмай кѣ рѣ-
гѣчѣиѣ пѣтрѣс салѣктѣте мѣрѣиѣ тѣале жи а салѣнѣсѣиѣ салѣвѣтъ,
жи пѣтрѣс фѣричѣта кѣсж а мѣрѣиѣ тѣале . Иꙗж акѣмь дѣнж
че дѣнзѣкс, ꙗ мѣнѣнатѣ кѣпѣ ꙗкѣс аустѣте дѣнж салѣмѣниѣ
нѣастрѣж, кѣм типогрѣфѣа рѣмѣнѣкѣж, сѣ ѡ рѣдикѣмь дѣн
порѣнѣа мѣрѣиѣ тѣале, дѣнж нѣнѣота прѣдѣнаѡр рѣмѣнѣиѣ, ꙗ-
чѣнѣт-амѣ а типѣри кѣте-ѡа проповѣданѣиѣ, пѣтрѣс ꙗгьрѣнѣиѣа
мѣриѡр . Жи пѣтрѣс кѣ ачѣста ѡсте ꙗкѣрга дѣнтѣю а типѣ-
грѣфѣиѣ нѣастрѣ, кѣ алтж акѣмь нѣ нѣтѣмь, чѣ кѣ ачѣста нѣ
ꙗкѣнѣм мѣрѣиѣ тѣале кѣ мѣре салѣрѣнѣе; жи нѣ легѣм прѣ
ачѣа кѣ ꙗкѣж кѣнд' нѣ ѡа кѣстѣа мѣлѣстѣвѣа дѣнзѣкс, ꙗкѣж
атѣнѣи тѣотѣ ѡѡмь снаѣ сѣ салѣжим мѣрѣиѣ тѣале . Иꙗж акѣм',
нѣ чѣ амѣ ѡвѣтъ, чѣ нѣмай чѣ ам' нѣтѣт' амѣ ꙗкѣнѣатѣ мѣрѣиѣ
тѣале . Дѣ акѣмь дѣ нѣ ѡа аустѣа дѣнзѣкс, ꙗнѣндѣ мѣлѣстѣвѣа
дѣнзѣкс прѣ мѣрѣа . тѣ ꙗ ꙗчѣе жи ꙗ салѣктѣте, салѣт' ѣриѣле
мѣрѣиѣ тѣале, дѣ алтѣ прилѣжсѣиѣ, ꙗкѣж ѡѡм' дѣ рѣдѣ типогрѣ-
фѣиѣ нѣастрѣ . Иꙗж ачѣстѣ аѣкрѣс нѣцин', прѣнѣмѣѣе мѣрѣа тѣ
кѣ мѣлаа крѣѣкѣж, жи дѣнѣсал дѣнзѣкс сѣ ꙗчѣе прѣ мѣрѣа тѣ
ꙗтрѣс ани мѣаѣи жи кѣниѣ, прѣ лѣсѣа нѣмѣлѣи сѣс, жи прѣ
ꙗтрѣмѣарѣк вѣкрѣчѣи, жи а ꙗкрѣиѣ, жи прѣ кѣкѣсѣиѣа нѣастрѣж .
Иꙗнѣк . Салѣиѣ мѣи мѣнѣи жи ꙗлѣкѣц' аи мѣрѣиѣ тѣале : Пѣна
кѣан' дѣн Вѣнѣцѣ, кѣ тѡѣ прѣтѣмѣнѣиѣ жи кѣ тѣотѣ салѣѣрѣсал
рѣмѣнѣиѣа дѣн ꙗрдѣкал .

Predoslovie cǎtrǎ cetitorī. (Fol. IIIb—IVb.)

Всѣкѣтъ кѣтрѣчѣ четиторѣи . Дѣ аа дѣнѣсал ꙗс . ꙗс . мѣлаж, ꙗчѣе
жи салѣктѣте, тѣтѣсѡр четиторѣиѡр ꙗѣсѣкѣ .

Тѣатж салѣнтѣсѣра дѣ аа дѣнзѣкс ѣ рѣсѣфлѣатж, жи ѣ дѣ
фѣлѣсѣк салѣ рѣкѣѣктѣсѣрѣж, салѣ чѣртѣре, салѣ дожѣнж . Иꙗнѣ
зѣчѣ Пѣрѣл аѣсал ꙗн а в кѣртѣ аа Тѣмѣѣ . кап . г . сѣ . зѣ . Дѣчѣи
дѣн салѣнтѣсѣрѣиѣ тѣрѣсѣѣѣе сѣ нѣ рѣкѣѣкѣм' крѣрѣиѣ лѣи дѣнзѣкс,
чѣ порѣнѣчѣѣе сѣ фѣчѣемь, жи чѣ кѣнѣтѣнѣѣе сѣ нѣ фѣчѣемь .
кѣмь зѣчѣ ꙗс . аа кѣан', кап . ѣ . сѣ . лѣ : салѣнтѣц' салѣнтѣсѣриѣе,
кѣ кѣ сж ꙗрѣе ѡѡа, а аꙗл ꙗтрѣс аае ѡѡѣа дѣ кѣчѣи . ꙗн а в .
кѣртѣ аа Тѣмѣѣ . кап . г . сѣ . ѣ . зѣчѣ : жи тѣс дѣн порѣѡчѣе аи

циѣтъ ск(р)иптѣриле сѣнтѣ, кáреле тѣ пóтъ фáче прѣ тѣне ꙗце-
лѣптъ спрѣ спсѣнїе . Двѣдъ ꙗ ꙗллом' . рнї сѣ . ре : лѣмїна пнчѣ-
рѣлшї мїеѣ, кѣв'кнтѣл т'кѣ . Лїпсѣ ꙗсте дерѣптъ ꙗсѣ дѣ кѣв'кн-
тѣл лѣшї дмнз'кѣс кá шї дѣ лѣмїнѣ ꙗ кáсѣ ꙗ вр'кма дѣ нѣлн-
те ; к'к прорѣчїй, шї апѣтѣлїй, с'лѣс лѣмннат дѣ ла дх'ѣл' сѣнтѣ,
нѣ л'кѣс фѣѣстѣ лїпсѣ дѣ к'крцї мѣате ; ꙗрѣ нѣшї кѣскрпнтѣ-
риле с'к не ꙗдерѣптъм', с'к лѣѣм' ꙗвѣц'кѣтѣрѣж, чертáре . Кѣмѣ
зїче Двѣдъ . ꙗллом в . сѣ . вї : лѣлч чертáре кá с'к нѣ сѣ л'кнїе
дмнѣлѣ, шї с'к пернц днн кáлѣ днрлпѣтѣж . Неневнт'кнїи дѣ
н'лѣс врѣтѣ фї лѣзїтѣ шї с'к ꙗцел'кѣж проповѣдánїѣ лѣшї Іѣнã
нѣ с'лрѣж фї пок'кїтѣ, чѣ песте . м . дѣ зїле арѣж фї перїт' . Іѣнã
кап . г . Шї ꙗ зѣл дѣ лѣт'кзї днн кѣв'кнтѣл лѣшї дмнз'кѣс ꙗс
л'кнтѣшнїѣж ; к'к мѣлцї лѣзїнд' проповѣдánїѣ ꙗвѣц'кѣтѣрїѣлшн,
цнн ꙗ мннтѣ ꙗ тѣѣате зїлеле вїеѣїй, ꙗкѣж шї лã чáсѣл мор-
цїй, дннтр'ач'кэл вѣр лѣл кїелчїѣгѣ . ꙗчáстѣ лїпсѣ шн сáвѣн-
чїѣне, в'кз'кнд' ꙗтрѣ н'кмѣл нѣстрѣс, кáре п'кнѣ ꙗтр'ат'кѣтá лѣс
сѣснт пентрѣ нѣꙗцелѣсѣл скрпнтѣрїлѣѣр, к'к'т' ч'кле порѣшнїте
дѣ дмнз'кѣс мáй тѣѣате лѣ веннт ꙗтрѣс оѣйтáре . Пентрѣс кáре
лѣкрѣс ам неѣѣтѣ дѣ мѣлѣтѣж вр'кме с'к р'кднк'км тнпогрáфїе,
пентрѣс лѣмннáрк н'кмѣлшї нѣстрѣс . лѣстáтѣс-нлѣс дмнзѣкѣс ꙗ
лннѣшнѣтѣ кнп, шї ам тнп'крнт ач'кѣсте проповѣдánїй, [п'кргá
тнпогрáфїей] дѣ петрѣкánїе морцнлѣѣр ; мáй лã тѣѣатѣж в'крѣстá
дѣ ѣлменї дѣѣсѣвн ; темелїл ꙗсте тѣт' днн скрпнтѣрá сѣнтѣж .
кѣм с'к шї в'кдѣ к'к тѣѣате кѣвннтѣле скрпнт(ѣ)рїн с'кнт' ꙗс'км-
нáте кѣ кап шї . сѣ . ꙗфлá-вѣй нѣре кѣвннтѣ, кѣм' ѣ ꙗ карт'к
лѣшї Іѣв, кап . а . дѣ пѣ пр'кд'кѣтѣрїй лѣшї Іѣв, дѣ ꙗл скрнѣс а нѣ-
ме : [сáвѣсѣш'кнїй хáлдеѣнїй] шї пáтрá с'кѣмпѣж [кáрѣв'н'кѣлш
ꙗ прнтчѣ лã . [ꙗкѣж шї мán мѣате вен афлá] кáре ꙗ вї-
блїлá слѣвенáскѣж нѣ с'кнтѣ, афлá-лѣ-вѣй ꙗтр'áлѣте к'крцї чер-
к'кнд кѣ д'кдннѣс . ꙗфлá-вѣй шї кѣвннтѣ, пентрѣс к'к рѣм'к-
нїй нѣ гр'кнм тѣѣ ꙗтр'ѣшн кнп, кѣм ꙗсте : ѣкá, прнчїнá, лѣс
лѣдѣверннцá ; ꙗ аллн, ꙗ прѣтїѣвѣж ; хáснá, фѣлѣсѣл ; аллѣлáлá,
вáсквнїл шї алѣле кáре лáм пѣс, дѣпѣж шѣнчáѣл кѣм гр'кѣск'
прѣ ачáсте лѣѣкрїй . дѣп'к а'кá (! л . ач'кá) рѣг'км прѣ четнтѣѣрн,
оѣндѣ вѣц афлá грѣшнт, кѣ дѣх'ѣлá вáкнд'кѣцѣлѣѣр ꙗдрѣптáц ;
к'к нѣшн ꙗкѣж ам снлнт ꙗк'к'т ам пѣтѣст с'к нѣ грѣшнм . мїлá
лшн дмнз'кѣс кѣ вѣн кѣ тѣѣ . ꙗлнн'к .

Propovedania a cincea. (Fol. 45a—49a.)

Проповеданиа а чинца . кънды мѡаре ѡмслак веститъ сас дестѡи-
шикъ кѡ нѡме вѣнкъ . Дниъ кѡвнителемъ лѡи Соломонкъ ꙗ картъкъ
кескренїи каи . з̄ . с̄х̄ . а̄ . в̄ . г̄ .

„Май вѣнкъ-и ѡмслаш̄ кѣста вѣнжъ , декътъ чинѡара ексамжъ ;
„шиъ зѣѡа мѡрицїи май вѣнжъ-и дѣ зѣа нѡперїи . Май вїне-и а
„мѣрѡе ла кѡса пѡкнѡерїи , декътъ ла кѡса ѡуепкѡеѡаркъ ; ни-
„трѡ кѣ тѡтъ ѡмслак арѣ сѣкѡишїе , шиъ ѡмслак кїс ꙗи адѣче
„амїнте десѡре ачѣка . Май вѣнкъ-и ꙗтрыстѡра декътъ рѣсєлъ ,
„кѣ прїи' трїстѡра вѡрѡзєлшїи ꙗвѣнѡ-сѣ-ка сѣфлєтєлє ѡмслаш̄ .“

Пѡрта ча май мѡре а ѡамениѡар пѣмкѡнїтїи , ꙗ мѡате
лѣкѡрѡи сѣ дезмїарджъ , ꙗ кѡре нѡ сж̄ лѣфлж̄ ниче нѡ сж̄ гѣсѣ-
ѡе ниче ѡ дезмїердѣкѡне дирѣкнїтж̄ . Кѣ мѡацїи сѣ дезмїарджъ
ꙗ вѡгжїе шиъ ꙗ лѡсїе мѡатжъ , кѡ чѣлє ѡмкъ вѡгѡтъкъ де пре
кѡре ѡете поменире ꙗ вѡглѡ дела лѣска , каи , г̄ . с̄х̄ . з̄ . з̄ . ш̄ ,
ѡ , к̄ . кѡре кънды арѣ фїи кѣзѡтъ кѣ-и с'ѡс̄ ꙗмѡацїтє рѡдєлє
пѣмкѡнтєлшїи кѡѡетж̄ ꙗтрѡ сїиє , грѣкїндъ : „чѣ вѡю фѡче , кѣ н'ѡмкъ
„ѡуидє лѡшѡ рѡдєлє мїєс , шиъ зїсє , ачѡстѡ вѡю фѡче , спѡрѡ-вѡю
„жїтнїцєлє мѣлє , шиъ май мѡри лє вѡю фѡче ; шиъ вѡю стрѣнѡе
„ѡколѡ рѡдєрїлє мѣлє шиъ вѣнѣтѡтѡ мѡ . Шиъ вѡю зїче сѣ-
„флєтєлє мїєс , сѣфлєтє , аи мѡатж̄ вѣнѣтѡтє стрѣнєж̄ спрѣ
„мѡацїи аи , ѡдїхїѡе , мѣнѣкнѣкѣ , вѡ , вєсѡлїє-тє . Штж̄ мѡре
„фѡ ачѡстѡ дезмїердѣкѡне , чѣ нѡ фѡ дирѡнтж̄ , кѣ ачїенїи
„зїсє лѡи дмнзѣс , фѣрѣ мїнте ꙗтр'ачѡстж̄ нѡмтє сѣфлєтєлє
„тѣс сѣ вѡ чѣрє дела тїне . дѡрж̄ чѣлѡ чѣкї гѣтїтѣ , кѡи вѡр
„фїи ? ашѡ ѣ чѣла чє стрѣнѡе лѡи вѡмѡарж̄ , ꙗрѣ ꙗ дмнзѣс
„нѡ-и вѡгѡтъ .“

Пѡл'тасѡрѣ вѣрѡлє чѣлє пѡтѣрнїкѣ , ѡрѣ алє Пѡвнѡѡнє-
лшїи , сѣ дезмїердѡ ꙗ вѡїє , шиъ дез'мїердѣкнѡс-сж̄ , кѡ лѡсѡж̄
мѡре адѣсє ꙗннїтѡ ѡѡспєциѡар сѣи , вѡсєлє чѣлє де лѡрѣ
шиъ де арѡїнтѣкъ , кѡре лѣ прѣдѡсє тѡтѣ-сѣс̄ Нѡрєхѡдѡмѡсѡрѣ ,
днїи вєскрєкѡ Иєрєлїмєлшїи , кѡмкъ сѣ вѡ днїтр'ачѣлѡ ѣлє шиъ
ѡамениїи лшїи , кѡмкъ скрїє лѡ Дѡнїѡлє , каи , ѡ . с̄х̄ . в̄ . чѣ фѡ
дєзмїердѣкѡнѡ лшїи вѡкѡстѣмѡтж̄ , днїи кѡре вѣнды арѣ фїи
вѣнды , штж̄ еишїрж̄ дѣѡетє дѣ ѡмкъ шиъ ꙗчєнѡрж̄ а скрїє прѣ
пѣрѣтєлє пѡлѣкїи лшїи вѣрѡю , кѡре вѣзѣнды сѣ спѣрѣ , шиъ де
спѡнѡмж̄ мѡре и сѣ скѡтѡрѡрж̄ тѡѡтє ѡсєлє . лѡ Дѡнїѡлє , каи ,
ѡ . с̄х̄ . г̄ . д̄ . ѣ . з̄ .

Ирѡдѣ Итнїнат сѣ дезмїердѡ ꙗ вѡкѡсѡ' фѡтєи Ирѡдїдѡїи ꙗ
зѣѡа нѡперїи салє , ꙗтр'ѡтѣтѡ кѣтѣ дѣ вѡкѡрїє мѡре , кѡ мѡре

цюркм'анть ф'ьг'ьдшй ф'ктей с'к-н д'а м'к'арж че арж ч'кре .
 арж а чер'ь к'ап'ьль с'ф'нт'ьд'шй Іѡань в'отез'кт'орюль, ши-л до-
 ек'ндй . П'езй ѡаме крешіне, к'ьмь а'ь к'ьз'ьтъ Ір'одь ꙗ в'р'ьж-
 м'к'шіе пентр'ь в'л'ьст'ьм'ат'ь дезм'іерд'ьчюне . маѡ . кап . д'і . с'х .
 5, 3, и .

Оүнй с'ь дезм'іард'ь ꙗ оүнс'бар'ь ск'ьм'п'ж, оүнй ꙗ оүсп'кце,
 ал'цій ꙗ р'ьс шй ꙗ в'іац'ь ф'ьр'ь де п'л'ьнскь, шй ф'ьр'ь ск'ьр'ьж,
 шй ф'ьр'ь ꙗтр'ист'ар'е . Ч'е ꙗцел'ент'ьль Г'оломонь ал'теле а'д'ьче
 ꙗнаінте [шй ꙗв'ац'ь] ꙗ к'аре а'ф'л'ь ѡаменй дезм'іерд'ьчюне
 в'ьн'ж шй дир'к'пт'ьж; ꙗтр'ач'к'ьсте к'ьв'інте де ак'м'ь чет'іте . зы-
 к'к'нд': „Май в'ьн'ь-н ом'ьд'шй в'к'ьст'ь в'ьн'ж, д'ек'ьт оүнс'ар'ьк'
 „ск'ьмп'ж, шй з'ьа м'орцій ман в'ьн'ь-н д'е з'ьа н'ац'ерей . Май в'і-
 „не-й а м'к'р'це ла к'аса п'л'ьнц'ерй д'ек'ьт ла к'аса оүсп'к'ц'ьд'шй,
 „пентр'ь к'ь т'от'ь ѡм'ьд' а'ре с'ф'ьр'ш'еніе, шй ѡм'ьд'ь в'і'ь ꙗшк'
 „а'д'ьче ам'инте деспр'е ач'к'ь . Май в'ьн'ь-й ꙗтр'ист'ар'ьк' д'ек'ьтъ
 „р'ьс'ьд'ьль . к'ь пр'ін тр'ист'ар'ь ѡв'р'аз'ьд'шй, ꙗв'ьн'а-се-ва с'ьф'лет'ьль
 „ѡм'ьд'шй.“

Атр'ев'аре :

Ч'е ѡк'ь а'ь ꙗдем'нат'ь пр'е Г'оломонь, к'ьм' с'ь н'ь ꙗцел'к'ьж
 оүна к'ь ал'ац'ь; ч'е май в'р'ьт'ос к'ь с'ь пр'отив'аск'ь м'інт'ь л'шй к'ь
 м'інт'ьк' ал'т'ур'ь ѡаменй ?

Р'ьсп'ьнскь :

Ат'к'ю, к'ь н'ь с'ь п'обате т'ьг'ьд'шй, к'ьм оүнс'бар'ь ск'ьмп'ж
 с'ь н'ь ф'іе в'ьн'ж; ч'е де с'ь в'ь к'ьмп'к'нй к'ь в'к'ьст'ь [помен'ір'ьк']
 в'ьн'ж, п'шційн'ь пр'ец'ьк'ь в'ь ав'ь; к'ьче к'ь оүнс'бар'ьк' м'ьк'ар'ьж к'ьт'
 с'ь ф'іе д'е ск'ьмп'ж, ч'е т'от'ь-е тр'ек'ьт'бар'е, шй ꙗ п'шц'к'н'ж в'р'ьк'ме
 с'ь ц'іне; арж помен'ір'ьк' в'ьн'ж, д'ьп'ж м'барте ꙗк'ь в'ь р'ьм'к'нд':

* Бир'т'ш пош'ть ф'ьнера в'ивит'ь *
 ф'ап'теле в'ьне д'ьп'ж м'барте ꙗк'ь-с'ь в'ій .

Н'ар'ж ніче ꙗг'ьд'шй Г'олом'он' с'ь с'ь в'ат'ц'ок'ьр'ьк'ьск'ьж в'н-
 с'бар'ьк' ск'ьм'п'ж . к'ь т'ат'ь-с'ьд' Д'в'ьд'ь к'р'аю ф'барте т'аре ѡ л'ьд-
 д'асе ꙗ П'алом . р'ав . з'ик'ьнд'ь : „ꙗт'ьж к'ьт'ь-й в'іне шй к'ьт'ь-й
 „дезм'іерд'ать, а л'ьк'ьшй ф'р'ац'ій ꙗ п'аче денпр'ев'н'ж . к'ь оүнс'бар'ьк'
 „ск'ьм'п'ж спр'е к'ап'ь, погор'ьнд'ь спр'е к'ар'ьж, к'ар'ьа л'шй П'аронь,
 „к'ар'ьа пог'обар'ж спр'е м'ар'ш'иниле в'ешм'интел'ур'ь л'шй“ . Н'ар'ж ніче
 ꙗг'ьд'шй з'ік'ь, с'ь-ш' к'ат'ьж ц'ок'ь д'е оүнс'бар'ьк' ск'ьмп'ж; ч'е аш'ь
 в'ь с'ь з'ік'ьж, к'ь оүнс'бар'ьк' ск'ьмп'ж м'ик'ь л'ок'ь к'ь ꙗп'л'ь д'е м'ир'ос
 в'ьн'ь . Іѡр'ж в'к'ьст'ь в'ьн'ж с'ь т'інде ꙗ п'ьр'циле л'ьм'ій . ф'барте

вѣне шѣ прѣ кѣле зѣче дѣржъ Соломонъ : кѣ маѣ вѣнѣ-ѣ поме-
нѣра вѣнѣ, дѣ оуносѣрѣкъ ексамѣхъ.

Propovedanica a patrasprăzecea. (Fol. 148a—150a.)

Прѣповѣданѣа а пѣтрѣспрѣзѣча.

Лѣкѣсѣ, дѣ оу(н)дѣ ас порнѣтъ Іакѣвѣ кѣ асѣрѣкъ асѣ чѣдъ
тѣрѣасѣ, шѣ кѣ тѣатѣ глаѣта асѣ дѣпрѣсѣнѣ, ачѣста ачѣкъ ꙗѣ
зѣче а фѣи Вѣоѣлъ, адекѣ Енолѣкемъ кѣрѣ маѣ наѣнѣте сѣкъ вѣма
Лѣзѣкъ, кѣмѣ иете ꙗѣтѣкъ кѣртѣ а асѣ Моусѣи, кап . кѣ, сѣх . ѣи .
асѣзѣт-ацѣ ꙗѣ чѣ кѣи сѣ ас скѣмѣкѣтъ нѣмѣле ачѣстѣсѣ? кѣкѣдъ Ісѣаѣкъ
сѣрѣжъ фѣи мѣкѣнѣтъ прѣ Іакѣвѣ, нѣтѣрѣсѣ вѣсѣвѣнѣ шѣ-н лѣнѣсѣа вѣаѣа
асѣ дѣнѣжъ елъ, ꙗѣ Мѣсонѣтанѣа (!) фѣс асѣ нѣтѣрѣсѣ ачѣлъ асѣкѣрѣс
а сѣкъ гѣктѣи; ꙗѣчѣнѣ а прѣкѣрѣи сѣкѣрѣасѣ Іакѣвѣ, нѣмаѣи кѣс оуѣ
тоѣгѣкъ шѣ кѣ вѣ пѣосѣкѣ кѣ оуѣлѣю, шѣ дѣкѣжъ вѣнѣ ꙗѣ Харѣанѣкъ,
ꙗѣсѣрѣжъ аколѣдъ . Шѣи кѣмѣ ерѣдъ елъ ѣмѣ кѣ кѣноѣрѣиѣцѣкъ сѣфѣлѣ-
тѣкѣсѣжъ дѣспрѣ нѣсѣртѣкѣтѣсѣра дѣ грѣже а асѣ дѣмѣзѣкъс, нѣмѣкѣжъ нѣсѣ
ꙗѣдоѣдъ, чѣ тѣсѣтѣнѣдѣнѣа хѣрѣасѣ (!. -вор) фѣкѣрѣжъ дѣ фѣрѣкѣжъ ѣдѣхѣнѣа,
шѣи елъ аколѣдъ ꙗѣтрѣсѣнѣкъ лѣкъ, ѣ пѣатѣрѣжъ ꙗѣшѣ нѣсѣжъ сѣнѣтъ кѣанѣкъ шѣи
а дѣсѣрѣмѣи . Поѣте сѣкъ кѣрѣдѣ адекѣрѣатѣкъ, кѣкъ сѣкѣмѣне шѣи фѣрѣсѣмѣѣсѣ
гѣкѣндѣсѣрѣи, шѣи дѣмѣнѣзѣкѣрѣи кѣвѣнѣте асѣ фѣостѣ ꙗѣ иѣнѣма асѣи,
маѣи наѣнѣте нѣкѣнѣжъ нѣ асѣ фѣостъ а дѣсѣрѣмѣитѣкъ; кѣкъ фѣрѣсѣмѣѣкъ шѣи дѣмѣнѣзѣкъ-
ѣсѣкъ вѣисѣкъ асѣ вѣкѣзѣтъ . „вѣкѣзѣт-ас ѣ сѣкарѣжъ ꙗѣнѣатѣжъ, кѣрѣ аѣюѣцѣдъ
„кѣ оуѣнѣкъ кѣанѣкъ ꙗѣ чѣрѣю, иѣрѣжъ кѣ аѣтѣсѣа ерѣдъ ꙗѣѣсѣкъ прѣ нѣкѣаѣкѣнѣтъ .
„шѣи вѣкѣзѣ прѣ а ꙗѣнѣерѣиѣ асѣи дѣмѣнѣзѣкъс, сѣиѣндъ шѣи погорѣкѣндъ .
„шѣи вѣкѣзѣ прѣ дѣмѣнѣзѣкъс прѣ сѣкарѣжъ рѣз(н)мѣатѣкъ, шѣи ѣсѣ гѣрѣкѣитѣкъ
„асѣи зѣкѣкѣндъ : ѣсѣ сѣкѣнѣтъ дѣмѣнѣзѣкъс, дѣмѣнѣзѣкъсѣ асѣи Иѣкѣрѣамѣкъ алъ
„тѣкѣтѣкѣи-тѣкѣдъ, шѣи дѣмѣнѣзѣкъсѣ асѣи Ісѣаѣкъ, шѣи ачѣста нѣкѣмѣкѣнѣтъ
„прѣ кѣрѣеле дѣрѣмѣи, ѣѣе ꙗѣкъ вѣѣю дѣдъ шѣи сѣкѣмѣнѣцѣиѣ тѣале“ . шѣи
кѣкѣндъ маѣи мѣсѣатѣжъ мѣаѣжъ, шѣи прѣ елъ нѣсѣртѣкѣтѣсѣрѣжъ дѣ грѣже ѣсѣ
фѣостѣ фѣкѣгѣдѣсѣитѣкъ асѣи, дѣмѣнѣзѣкъс, ꙗѣтрѣачѣкъа сѣкъ дѣсѣнѣтѣжъ; сѣкѣвѣ
кѣкъ сѣкъ тѣема . „иѣрѣжъ сѣкѣсѣлѣк(н)дѣсѣжъ дѣмѣнѣнѣкѣцѣа, асѣѣ ачѣдъ нѣа-
„тѣрѣжъ кѣрѣкъ ꙗѣшѣ нѣсѣкѣе сѣра сѣнѣтъ кѣанѣкъ, шѣи рѣкѣдѣкѣкѣндѣсѣѣ
„ꙗѣ сѣсѣкъ ꙗѣ нѣмѣкѣнѣжъ дѣ сѣгѣкѣанѣкъ, оуѣлѣю тѣсѣрѣнѣжъ дѣсѣсѣнѣра нѣ дъ,
„шѣи ѣ нѣсѣмѣи ачѣста Вѣоѣлъ . кѣрѣ ачѣкъ сѣкъ ꙗѣцѣелѣкѣѣе : кѣаа асѣи
„дѣмѣнѣзѣкъс . шѣи аѣтѣнѣчѣи ачѣстѣкъ фѣкѣгѣдѣанѣкъ асѣ нѣсѣ асѣи дѣмѣнѣзѣкъс :
„сѣкъ вѣдъ фѣи дѣмѣнѣзѣкъс кѣс мѣиѣне, шѣи сѣкъ мѣжъ вѣдъ нѣкѣзѣи прѣ мѣиѣне, ꙗѣ
„кѣалѣкъ кѣрѣ мѣкѣрѣгѣкъ асѣсѣмѣкъ, шѣи сѣкъ-мѣиѣ вѣа дѣдъ нѣкѣиѣне прѣ мѣкѣнѣкѣрѣе
„шѣи хѣанѣне прѣ ꙗѣвѣрѣкѣкѣмѣкѣнѣтѣ; шѣи сѣкъ мѣкъ вѣѣѣю тѣсѣрѣнѣа кѣсѣ нѣаѣче
„а дѣ кѣаа тѣкѣтѣкѣи-мѣѣс, шѣи сѣкъ-мѣиѣ вѣа фѣи мѣѣе дѣмѣнѣсѣа, дѣмѣнѣзѣкъс,

„арж ачѣстѣ пѣтрѣ, кѣре амь рѣдикѣтъ акѣмь, ꙗ кѣнк дѣ
 „стѣкапѣ, кѣса лѣи дмнзѣс ва фѣи; шѣи вѣре-чѣ-м' вѣи дѣ мѣе,
 „динтр'ачѣка а зѣча ꙗцѣ кою дѣ.“

Дѣчѣ дѣ ла кѣса лѣи Лавѣнъ, кѣ мѣре вѣскѣнѣа лѣи дмнзѣс
 сѣ тѣрнѣ ꙗнапѣю, шѣи ꙗш' адѣсе амнѣте дѣ фѣгѣдаш, чѣ аѣ
 фѣгѣдѣитѣ мѣи денанѣте пѣтѣкрѣникѣлаш дмнзѣс. кѣ шѣи дмнѣ-
 зѣс и сѣ арѣтѣ лѣи, кѣре ашѣ-и порѣнѣи, зикѣнд': скѣлаж шѣи
 пѣсѣ сѣск ꙗ Пеѣель, шѣи дескѣлекѣ аколѣд, шѣи фѣж вѣлѣарю че-
 лѣи дмнзѣс пѣтѣкрѣникѣ, кѣре цѣи с'ѣс арѣтѣт' цѣе, кѣнд' фѣѣѣи
 деннанѣтѣк фѣрѣцини-тѣс. Дѣчѣ днн калѣ са с'ѣс тѣрнѣтъ ꙗ Пе-
 ѣель, шѣи ачѣель фѣгѣдѣашъ мѣре аѣ паннѣтѣ лѣи дмнзѣс; шѣи
 дѣ аиѣк аѣ порнѣитѣ кѣ мѣѣрѣ лѣи чѣ юбѣитѣ, кѣ Рахѣила, фѣинѣдѣ
 тѣрѣасѣ, пѣнтрѣс кѣре дѣи анѣ ерѣ сѣсѣжитѣ; шѣи ачѣла ашѣ ꙗш'
 пѣрѣсѣ лѣи кѣ шѣи кѣмь арѣ фѣи фѣбѣтъ нѣмай дѣ зѣле.

LXXXV.

1685.

Кзраре пре скѣртѣ прѣ фѣпте вѣне ꙗдрептѣтѣбаре.

(Belgrad 1685.)

(8°, VII nepag. +. 101 foi paginate + III nepag.)

Pentru priveghiare. (Fol. 1a—4a.)

а. ꙗтѣю, ꙗтревѣрѣк кѣлѣтѣбѣриулаш. Дѣиѣ чѣ м'амь рѣ-
 гѣтъ лѣи дмнзѣс, днѣи чѣ коѣд кѣнѣаѣе, кѣ фѣптеле м'кле
 пот фѣи вѣне?

Рѣспѣсѣла' повѣцѣнтѣбѣриулаш. Дѣ аиѣк вѣи кѣнѣаѣе, кѣм'
 кѣ ашѣ еѣи датѣбѣриу кѣ прѣвѣгѣдрѣ неꙗчетѣтѣж, кѣ шѣи кѣ рѣгѣ-
 чѣне неꙗчетѣтѣж. Маѣ. кѣ. сѣ. мѣ: дерѣнтѣ ꙗсѣ прѣвѣгѣдѣи
 кѣ нѣиѣи ꙗ кѣре чѣск дмнѣла' вѣстѣс ва вѣнѣи. шѣи ꙗрѣж
 кап. кѣ. сѣ. гѣ: дерѣнтѣ ачѣка прѣвѣгѣиѣи-вѣж, нѣиѣиѣи зѣла,
 нѣиѣе чѣсѣла ꙗ кѣре фѣиѣла' (!) ѣменѣскѣ ва вѣнѣи; ашѣ кѣм' нѣиѣе
 хѣкѣлѣнѣа чѣл аскѣнѣж а сѣтѣнѣиѣи, нѣиѣе кѣчѣрнѣнѣа пѣгѣсѣнтѣбѣре
 а лѣмѣиѣи, нѣиѣе хѣрѣкорѣа тѣрѣнѣлаш тѣс прѣ тѣне сѣ нѣиѣе те
 амѣцѣнѣскѣ.

в. ꙗ. В. Пѣнтрѣс чѣ тѣрѣсѣ ашѣ кѣ сѣ мѣж прѣвѣгѣзѣс?

Р. П. Пѣнтрѣс ачѣка, кѣ ꙗнѣнѣтѣк ѣкнѣлѣр лѣи дмнзѣс
 сѣнт тѣбѣте кѣиѣле тѣле, кѣрѣле тѣбѣте кѣиѣле а тѣстѣрѣбѣра ле соко-
 тѣкѣе; прѣи. ѣ. сѣ. кѣ.

в. Къ нѣрѣрк ꙗли прии мѣате примѣждѣи а нѣкѣтелѣр; кѣ тѣт чѣ ѣ ꙗ лѣме, пѣхта трѣнѣлѣи ѣсте, ши десфѣктѣрк ѡкнѣлѣр, ши фѣлѣа вѣцѣи . а . Іѡан, кан . в . сѣ . ѕи .

г. Къ ꙗтр'ѣлтк вѣнк фѣлѣрте ай фѣи нѣнѣтнѣчѣс, спре ꙗ-кѣнѣорѣрк а мѣате рѣст'ѣц' . Маѡ . ѡс . сѣ . ма : прѣвѣцѣи ши вѣ рѣгѣц, ка сѣ нѣ ꙗтрац ꙗ нѣпѣтѣж; кѣ сѣфлѣтѣлѣ ѣ гѣта, ѡрѣ трѣнѣлѣн сѣлѣк .

д. Къ нѣче ѡ дѣтѣ дѣ лѣкѣс ашѣ вѣнк нѣ те пѣцк прѣнде, вѣм' ас сѣгѣна, ас ачѣстѣ лѣме, ас фѣрк тѣ чѣ здѣ-вѣтѣж, прѣ тѣне сѣ нѣ те сѣнѣтѣ(с)кѣ, ши сѣ те ꙗнѣдѣче . в, сѣлѣи, кан . в . сѣ . н : ам' вѣстѣ сѣ вѣс кѣтрѣж вѣѡи (ѡс Пѣлѣ) ѡрк Сѣгѣна м'ѣс сѣнѣтѣтѣ . Захарѣа, кан, г, сѣ . а, в . Сѣгѣна сѣдѣ дѣ дѣр'ѣтѣ лѣи, ши сѣ ꙗнѣзмѣд кѣ ѣк .

ѣ. Къ ꙗкѣ ши ѡмѣнѣи лѣи дѣмѣзѣс чѣи сѣнѣцѣи, Нѣе, вѣт, кан . ѡ, сѣ . кѣ . Лѣт вѣтѣе кан, ѡи, сѣ, лѣ . Дѣдѣ, в . Сѣмѣна, кан . аи, сѣ, в . г нѣрѣч . Сѣлѣи а . цѣр, кан . аи, сѣ, ꙗ . ас кѣзѣт кѣндѣ с'ѣс пѣрѣкѣт' дѣ прѣвѣкѣре .

ѕ. Къ кѣ прѣвѣкѣрѣ дѣнѣтѣтѣж вѣи дѣвѣндѣи пѣчк чѣл вѣкѣтѣж (! л . ѡс—), а кѣнѣнѣцѣи сѣфлѣтѣлѣи; кѣрк ѣсте кѣмѣ-рѣж мѣи сѣлѣм'нѣ ꙗ лѣме . д'кан . кѣ . сѣ . а . ѡс [Пѣлѣк] кѣ тѣ-тѣж кѣнѣнѣцѣа вѣнѣж, ам' сѣлѣжит лѣи дѣмѣзѣс, пѣнѣ ꙗтр'ѣ-чѣстѣж зѣи .

з. Къ ашѣ мѣи лѣне вѣи нѣтѣ сѣдѣ, ꙗпрѣтѣка тѣстѣ-рѣр' нѣнѣтелѣр', ши ашѣ вѣи нѣтѣ фѣи гѣта, ши прѣ мѣлѣрте, ши прѣ дѣре дѣ сѣмѣж лѣ зѣа ѡдѣцѣлѣи . ашѣ с'ѣс пѣзѣтѣ Іѡ-сѣфѣ дѣ кѣрѣе . вѣтѣе, кан . лѣ, сѣ . ѡ . г . зѣкѣндѣ : вѣм ашѣ фѣче ачѣст рѣс мѣре, ши аш грѣиш лѣи дѣмѣзѣс ? ши ѡрѣ Лѣк . ка, сѣ, лѣ : прѣвѣлѣц кѣ ашѣ вѣи' сѣкѣдѣ дѣ тѣате чѣ сѣнѣтѣ вѣнѣтѣлѣре .

н. Къ ꙗтр'ѣлтк вѣнк нѣ вѣи нѣтѣ дѣ сѣмѣж лѣи дѣмѣ-зѣс, дѣре тѣлѣнѣлѣк чѣ ц'ѣс дѣтѣ . чѣт'ѣкѣ лѣ Лѣка кан . ѡи, сѣ, и, ѕи . нѣрѣч :

ѡ. Къ ашѣ вѣи нѣтѣ асѣнѣа гѣрѣлѣ и'нѣз'мѣшнѣлѣрѣ тѣи, кѣрѣи хѣлѣек' вѣаца тѣ . а Сѣмѣна кан . кѣ, сѣ, кѣ : ши зѣсе Сѣлѣ : грѣиш-амѣ, ꙗтрѣлѣнѣ-те ꙗнѣи фѣлѣк мѣс Дѣдѣ; ꙗка ѡс ам' фѣкѣстѣ нѣкѣнѣкѣе, ши фѣлѣрте тѣре ам' грѣишѣтѣ .

и. Къ ашѣ вѣр лѣсдѣ тѣц лѣкѣ тѣ, дѣ вѣи нѣртѣ грѣнѣжѣ вѣнѣж прѣ вѣаца тѣ, ши прѣ тѣлѣѡ' тѣс кѣ алѣцѣи . Маѡ, кан . ѣ, сѣ, ѕи : ашѣ сѣ лѣмнѣкѣзе лѣмѣна кѣастрѣ ꙗнѣнѣтѣ ѡмѣннѣлѣрѣ, кѣ сѣ вѣзѣж фѣнѣтелѣ вѣастрѣ чѣлѣ вѣне, ши сѣ

прослѣваѣскѣ прѣ тѣтѣлѣ вѣстрѣ, чѣла чѣ ѣсте ꙗ чѣрюре . ши
 іарѣ а, Пѣтрѣ, кап . в, сѣ . а, в, четѣце.

Pentru înbrăcămintе. (Fol. 25a—28a.)

а. П. К. Дѣрѣ къ лѣрѣкъмннтеле мѣле съ нѣ грѣ-
 шѣскѣ чѣ лѣрѣрѣ трѣвѣ съ цю?

Р. П. а. Лѣрѣкъмннтеле нѣче прѣкъ фѣлоасе нѣче прѣкъ
 прѣбасте съ нѣ фѣіе; чѣ дѣпѣ вѣрѣме, дѣпѣ пѣтѣре ши кѣмѣ съ
 кѣвѣне кѣтрѣ дерѣгѣторіа та, съ-цѣ фѣіе лѣрѣкъмннтеле .
 Мо, а, сѣ, н : чѣл чѣ пѣартѣ вѣшмннтѣ мѣн, ꙗ кѣсе кѣрѣпѣ
 сѣнтѣ.

в. Фѣпѣтра ши фѣрѣла хѣйнѣлѣрѣ тѣле съ фѣіе дѣпѣ вѣн-
 чѣюлѣ кѣрѣпнѣскѣ; іарѣ фѣрѣмѣкѣцѣ хѣйнѣлѣрѣ мѣрѣпѣ чѣртѣ
 дѣмнѣзѣс прин Ісаіѣ прѣркѣлѣ кап . г, сѣ, зѣ нпрѣч.

г. Хѣйнѣле тѣле съ нѣ фѣіе здѣрѣвѣтѣрѣ фѣрѣй тѣле, чѣ
 съ фѣіе арѣтѣре ши мѣрѣтѣрѣіе мннѣпѣ тѣле чѣй трѣкѣзе, ши
 сѣпѣіеі, гѣндѣіндѣ прѣ чѣ фѣлѣсѣрѣіе пѣас дат цѣіе дѣмнѣзѣс ꙗ-
 вѣрѣкъмннтеле; кѣре фѣлѣсѣрѣіе сѣнтѣ ачѣстѣк :

а. Пѣнтрѣ ачѣстѣ лѣпѣсѣ, кѣмѣ трѣпѣлѣ тѣс чѣлѣ дѣсѣ-
 дѣтѣ, лѣрѣтѣіва кѣрѣмнѣлѣрѣ іуіпѣ съ съ сѣвтѣскѣ . при, ла,
 сѣ, ка : нѣ-ш тѣлѣ [мѣдѣркѣ мѣнчнтѣбарѣ] гѣбѣта сѣ дѣ фѣрѣпѣ,
 кѣ тѣатѣ гѣбѣта еі съ лѣрѣакѣ ꙗ дѣбѣлѣ хѣінѣ.

в. Пѣнтрѣ чѣнѣстѣк, кѣмѣ рѣшнѣнкѣ гѣлнчѣіонѣй тѣле съ акѣ-
 пѣрѣі вѣт . г, сѣ, зѣ : атѣнчн лн сѣ дѣшкѣіскѣрѣ лѣрѣрѣ вкѣіпѣ ка съ
 кѣноасѣкѣ кѣ сѣнтѣ гѣбѣі, ши днн фѣрѣнѣзѣ дѣ сѣмѣіпѣ ꙗш фѣ-
 кѣрѣ акѣпѣрѣлѣмѣнтѣ.

г. Пѣнтрѣ фѣлѣсѣлѣ, кѣмѣ лѣрѣлѣ дерѣгѣторѣіеі тѣле мѣіпѣ
 вѣіпѣ съ пѣіпѣ нѣспрѣкѣіе . Іѣвѣнкѣ гѣ, сѣ . д.

д. Пѣнтрѣ фѣрѣмѣкѣцѣ, ши кѣзѣ чѣ лн лѣтрѣ оѣлѣмѣіпѣ, прѣ-
 кѣмѣ съ кѣвѣіпѣ дерѣгѣторѣіеі тѣле . в, Гѣмѣнѣ . гѣ, сѣ, нѣ : ерѣ
 Ѡмѣрѣ ꙗ хѣінѣ нѣстрѣіцѣ фѣлѣртѣ фѣрѣмѣбѣсе, кѣмѣ ерѣ дѣпннскѣ
 а нѣртѣ фѣкѣтеле кѣрѣнѣлѣрѣ.

ѣ. Пѣнтрѣ оѣсѣкнѣтѣрѣ дѣкѣтрѣ алѣіпѣ; съ съ кѣнѣбѣскѣ,
 мѣрѣпѣле днн кѣрѣвѣіпѣ, кѣтрѣкнѣіпѣ дннѣ тѣінѣрѣі, дерѣгѣторѣіеі
 дннѣ сѣрѣмѣнѣі, прѣіпѣіпѣ дннѣ мнрѣкнѣі, вѣгѣіпѣіпѣ дннѣ сѣкѣрѣіпѣ,
 ши дѣмнѣіпѣ дннѣ сѣіпѣі, нпрѣч . съ съ нѣатѣ оѣсѣкѣ . д, Мѣгѣіпѣ
 вѣ, сѣ, ѣ : мѣдѣркѣ съ нѣ лѣрѣчѣ хѣінѣ кѣрѣкѣтѣіпѣі, нѣче вѣрѣ-
 вѣтѣлѣ хѣінѣ мѣрѣіпѣіпѣ съ нѣ лѣрѣчѣ, кѣ лѣіпѣ дѣмнѣзѣс ѣсте

тѣтъ аѣ фѣръкъ де мѣмѣж; пентрѣ ачѣка фѣарте лѣѣ фѣост'
лѣпѣж де пѣртѣктѣрѣ де грѣже.

Ѣ. Шѣ ачѣста трѣвѣе съ пѣарте ꙗ мѣнте пѣрѣнцѣй вѣ-
трѣй, шѣ мѣмѣнѣле мѣпѣхѣкъ, къ шѣ кѣкѣнѣн лѣр потѣ рѣмѣ-
нѣ ла сѣрѣчѣе, ка шѣ ачѣа; дѣчн ашѣ трѣвѣе съ фѣаѣж, кѣ
прѣнчѣй рѣмѣшѣй сѣрѣчѣй дѣ ѣлтѣаь, кѣм' арѣ поѣтѣ шѣ еѣ съ
фѣаѣж ѣлѣцѣн кѣ кѣкѣнѣй лѣр ꙗ лѣпѣж ка ачѣка.

Ѣ. Шѣ ачѣста трѣвѣе съ гѣнѣдѣскѣъ, къ кѣ ачѣка соко-
тѣнцѣкъ [мѣлѣкъ] а сѣрѣчѣнлѣр, пѣтѣк-влѣр доѣкѣнѣн шѣ еѣ ꙗна-
ѣнтѣк лѣтѣра нѣме вѣнѣ шѣ дрѣгѣсте; шѣ ашѣ кор' пѣтѣ ацѣп-
тѣ шѣ еѣ дѣѣтѣ мѣартѣк лѣр мѣлтѣ вѣне прѣ сѣрѣчѣй лѣрѣ.

Ѣ. Кѣ ꙗтрѣлтѣ кип нѣ влѣр пѣтѣ ꙗкѣнѣюрѣ дѣспрѣ еѣ
цѣодекаѣта чѣл рѣл кѣ кѣре аѣ дѣпрѣнскѣ а хѣлаѣ прѣ пѣрѣнцѣй вѣ-
трѣй, шѣ прѣ мѣмѣнѣле мѣпѣхѣж, пентрѣ рѣѣтѣтѣ шѣ не-
мѣн(ѣ)стѣвѣврѣк кѣкѣнѣнлѣр сѣрѣчѣй.

Ѣрѣ кѣрѣй влѣр влѣл сѣ-ш' нѣспрѣвѣасѣкъ кѣ лѣдѣж дѣрегѣ-
торѣа крѣцѣнѣкѣж, ачѣсте лѣкѣрѣе трѣвѣе съ фѣаѣж:

Ѣ. Тѣкѣа ка ꙗшѣнѣ прѣ фѣчѣрѣй лѣр, ашѣ съ сѣ не-
воѣскѣ кѣ тѣлатѣ пѣтѣрѣкъ шѣ нѣвоѣнѣца, а крѣцѣе прѣ фѣчѣрѣй
фѣѣстрѣн, шѣ сѣ-ѣ крѣкѣж ꙗ лѣкѣа дѣрѣптѣж шѣ ꙗ фрѣка
дѣнѣзѣѣскѣж.

Ѣ. Мѣаѣ мѣлт' сѣ рѣвѣе фѣѣстрѣнлѣр, дѣкѣтъ прѣнчѣнлѣр
лѣрѣ; кѣ де влѣрѣ чѣртѣ тѣре прѣ фѣѣстрѣн, кѣ мѣлтѣ, шѣ мѣаѣ
кѣрѣнѣдѣ ва еѣшѣ вѣкѣтѣк чѣл рѣл, дѣкѣтъ кѣнѣдѣ влѣр чѣртѣ прѣ
аѣ лѣр прѣнчѣй.

Ѣ. Прѣчѣста сѣ сѣ нѣвоѣскѣж, кѣм кѣтъ пѣцѣнѣ че аѣ
рѣмѣсѣ фѣѣстрѣнлѣрѣ де пѣрѣнцѣй лѣрѣ чѣй вѣнѣ, ꙗ тѣтъ кѣ-
пѣаь, дѣнѣзѣѣѣце шѣ кѣ мѣре грѣже сѣ спѣрѣкѣкъ лѣвѣцѣа сѣ-
рѣчѣнлѣр.

Ѣ. Сѣ нѣ дѣл кѣ сѣла фѣрѣж де вѣе прѣ фѣѣстрѣй лѣр
прѣ кѣсѣторѣе. ꙗрѣ мѣаѣ вѣртѣс кѣ прѣлѣжѣаь кѣсѣжторѣеѣ сѣ-
рѣчѣнлѣрѣ, сѣ нѣ-ш' кѣѣте лѣр доѣкѣнѣж, кѣмѣ аѣ дѣпрѣнскѣ
мѣлѣцѣй а фѣаѣе.

ла т'к'л'м'ъч'и'р'к' ач'и'р'и' с'ф'и'т'е скр'и'п'т'б'ри, ф'ъ'к'ж'и'д'ь м'б'л'т'ъ не-
 в'о'и'н'ц'ъ ши д'ес'т'б'л'ъ к'ел'т'б'и'а'л'ъ; д'ес'п'ре о п'а'р'т'е п'и'и'д'ь д'ас'ка'ли
 и'р'б'и'и ф'б'а'р'т'е д'ен' л'и'м'б'а е'л'н'и'к'ск'ъ, п'е п'р'ѣ .р'ц'ел'е'и'т'б'л' ч'ел'
 д'ен'т'р'б' д'ас'ка'ли ал'ес'ъ ши а'р'х'и'ер'ес' Г'ер'ман'он'н'е'и'ск'ъ, ши д'з'и'т'
 п'ет'р'к'ч'ер'к' л'б'и' п'р'е ал'ц'и'и к'а'ре с'а'с' .р'т'ж'м'п'л'а'т', ши д'ес'п'ре ал'т'ъ
 п'а'р'т'е а' н'о'и'р'и о'а'л'м'ени а'и л'о'к'с'л'а'и, н'б' н'б'м'ай п'е'д'е'ф'и'и'ци .р'т'р'б' а
 н'б'а'ст'р'ъ л'и'м'б'ъ, ч'е ши д'е л'и'м'б'а е'л'н'и'к'ск'ъ ав'ж'н'д'ь и'и'и'н'ц'ъ,
 ка с'ъ о т'к'л'м'ъч'к'ск'ъ . к'а'р'и'и л'б'ж'н'д'ь л'б'м'и'н'ъ ши д'ен'т'р'а'л'т'е
 л'з'в'о'а'д'е (! I. нз—) в'е'к'и, ши л'л'к'т'б'р'ж'н'д'с-л'е к'б' ч'ел' е'л'н'е'ск'ъ ал' ч'е-
 л'о'р' . о . д'е д'ас'ка'ли, к'б' в'р'к'р'к' л'b'и' д'м'н'з'к's о а'с' с'ъ'в'ж'р'ш'и'т'ъ п'р'е-
 к'б'м' с'ъ в'к'д'е . ши м'ъ'к'а'р'ъ к'ъ ла о'у'н'ел'е к'в'и'н'т'е с'ъ ф'и'е ф'о'ст'ъ
 ф'б'а'р'т'е к'b' н'е'в'о'е т'к'л'м'ъч'и'т'о'ри'л'о'р' п'ен'т'р'b' ст'р'и'м'т'а'р'к' л'и'м'-
 б'и'и' р'о'л'м'ън'е'и'и; и'ар'ъ .р'к'ъ'ш' ав'ж'н'д'ь п'и'л'д'ъ п'р'е т'к'л'м'ъч'и't'о'ри'и
 л'а'т'и'н'и'л'o'р' ши с'л'о'в'к'н'и'л'o'р', п'р'ек'б'л'м' ач'е'а' м'ш'а ши л'и' н'о'и'р'и
 л'к'b' л'ъ'с'а'т' p'р'ек'b'л'm' с'ъ ч'и'т'е'ск'ъ ла ч'ѣ е'л'н'и'к'ск'ъ . ши д'з'и'т'
 н'сп'р'ъ'в'и'р'k' т'к'л'м'ъч'и'т'б'л'a'и' ач'и'р'и'и ф'о'л'о'с'и'т'o'б'а'ре ши с'ф'и'т'е о'с'т'е-
 н'к'л'е, л'b'ж'н'д'ь д'з'и'т'ъ к'б'м' с'ъ к'а'д'е ши в'о'е д'ел'а с'ф'и'т'а ши м'б'-
 ма н'б'а'ст'р'ъ в'ес'к'р'е'ка ч'ѣ м'а'ре, с'а'с' д'а'т' .р' т'и'п'o'г'р'а'ф'и'е д'е с'а'с'
 т'и'п'к'р'и'т' .р' с'f'и'т'а м'и'т'р'o'п'o'л'и'е д'ен' в'с'k'p'е'и'и, ф'и'и'н'д'ь а'р'х'и'ер'ес'
 ши п'ъ'с't'o'р'ю к'р'е'ц'и'н'и'е'к's'л'a'и' ач'е'с't'b'a' н'o'р'o'д'ь, п'р'ѣ с'f'и'ц'и't'b'л'ъ
 п'ъ'р'и'н't'ел'е н'б'ст'p'b' к'и'р'ъ .Θ'е'w'д'o'c'и'е м'и'т'р'o'п'o'л'и't'b'л'.

Genesis cap. I, v. 1—13. (pag. 1.)*

Д'с'м'н'ез'и'а'с'ка скр'и'п'т'б'р'ъ в'к'к'е ши н'б'а'ж . ф'а'ч'ер'к' . k'а'п' a'.

1. Д'е'н'ч'е'и'с't' a'с' ф'ъ'к'c't' d'м'н'z'k's ч'е'р'ю'л'ъ ши п'ъ'м'ж'н't'b'л'.
2. И'р'ъ п'ъ'м'ж'и't'b'л' е'р'а н'е'к'ъ'z'б't'ъ ши н'е't'o'k'm'и't'ъ, ши .р't'b'н'k'р'ek'
 з'к'ч'ѣ д'к'с'b'p'a п'р'ес't'е ч'ел'ъ ф'ъ'р'ъ д'е ф'б'н'д'ь, ши д'x'c'л' a'b'и' d'c'm'ne-
 z'k's с'ъ н'b'p't'a d'k'c'b'p'a a'п'е'и'. 3. Ши з'и'с'е d'м'н'ез'k's с'ъ с'ъ ф'а'к'ъ л'b'-
 м'и'н'ъ, ши с'ъ ф'ъ'k'b' l'b'm'и'н'ъ. 4. Ши в'ъ'z'b' d'м'н'ез'k's l'b'm'и'на к'ъ
 а'с't'е в'б'н'ъ, ши о'с'е'в'и' d'м'н'z'k's .р't're м'и'ж'л'o'k'c'л' a'b'm'и'н'и'и, ши .р't're
 м'и'ж'л'o'k'c'л' .р't'b'н'k'р'ek's'л'a'и'. 5. Ши н'c'm'и' d'м'н'z'k's l'b'm'и'на z'и'w,
 ши .р't'b'н'k'р'ek's'л' n'c'm'и' n'o'а'п't'e . ши с'ъ ф'ъ'k'b' c'a'p'ъ, ши с'ъ ф'ъ'k'b'
 д'и'м'е'н't'c'ъ, z'и' o'у'на. 6. Ши з'и'с'е d'м'н'z'k's : ф'а'k'ъ-c'e .р't'ъ'p'и't'b'p'ъ
 .р' м'и'ж'л'o'k'c'л' a'п'е'и', ши с'ъ ф'и'е w'c'е'v'i't'o'b'a'ре .р't're a'п'ъ ши .р't're
 a'п'ъ, ши с'ъ ф'ъ'k'b' a'ш'a. 7. Ши ф'ъ'k'b' d'c'm'ne'z'k's .р't'ъ'p'и't'b'p'a, ши
 о'с'е'v'и' d'c'm'ne'z'k's .р't're м'и'ж'л'o'k'c'л' a'п'е'и' k'a'ре е'р'a c'b'i't'ъ .р't'ъ'p'и't'-
 t'b'p'a, ши .р't're м'и'ж'л'o'k'c'л' a'п'е'и' ч'ѣ е'р'a d'k'c'b'p'a .р't'ъ'p'и't'b'p'и'и.

*) cf. 1582 mai sus pag. 33 și 1683 mai sus pag. 264.

8. ШИ НСАМІ ДАМНЕЗІКС АРТКРИТЃРА, ЧЕРЮ . ШИ ВЪЗЪ ДАМІЗІКС КЪ
 АСТЕ ВІНЕ, ШИ СЪ ФЪКЪ САРЪ ШИ СЪ ФЪКЪ ДИМЕНКЦЪ, ЗІ АДВА.
 9. ШИ ЗІСЕ ДСАМ'НЕЗІКС : АДШЕ-СЕ АПА ЧЪ ДЕ СЪІТЪ ЧЕРЮ, АРТР'О АДС-
 НАРЕ, ШИ СЪ СЪ ИКЪКЪ ОУСАТЪСАК. 10. ШИ НСАМІ ДСАМНЕЗІКС ОУСАТЪ-
 ТСА' ИЪМЖІІТЪ . ШИ АДШІКРИАЕ АПЕЛОРЪ НСАМІ МЪРИ, ШИ ВЪЗЪ
 ДСАМНЕЗІКС КЪ АСТЕ ВІНЕ. 11. ШИ ЗІСЕ ДСАМ'НЕЗІКС : РЪСАРЪ ИЪМЖІІ-
 ТСАК ВЪРШАИЪК ДЕ ІАРИКЪ, СЪМЪКЪКЪТЪБАРЕ СЪМЖІІЦЪ ДШІКЪ ФЪКІЮ-ШЪ,
 ШИ ДШІКЪ АСЪМЪНАРЕ-ШІ, ШИ ЛЕМІКЪ РОДИТЪОРИО ФЪКЪЖІИДЪ РОАДЪ,
 КЪРША СЪМЖІІЦА АШІ АРТР'ЖІЕСАК ДШІКЪ ФЪКІЮ-ШЪ ПРЕ ИЪМЖІІТЪ,
 ШИ ФЪ АИДЪ. 12. ШИ СЪОАСЕ ИЪМЖІІТЪСАК ВЪРШАИЪК ДЕ ІАРИКЪ СЪ-
 МЪКЪКЪТЪБАРЕ СЪМЖІІЦЪ ДШІКЪ ФЪКІЮ ШИ ДШІКЪ АСЪМЪНАРЕ, ШИ
 ЛЕМІКЪ РОДИТЪОРИО КАРЕ ФАЧЕ РОАДЪ, КЪРША СЪМЖІІЦА АШІ АРТР'ЖІЕ-
 САК, ДШІКЪ ИЪМ' ПРЕ ИЪМЖІІТЪ; ШИ ВЪЗЪ ДАМІЗІКС КЪ АСТЕ
 ВІНЕ. 13. ШИ СЪ ФЪКЪ САРЪ, ШИ СЪ ФЪКЪ ДИМЕНКЦА, ЗІ АТРЕА.

Deuteronomium cap. XXXII, v. 1—26. (pag. 150—151.*)

И ДОА А'КЪЕ КАН' АЪ.

1. И АМИИТЕ ЧЕРЮЛЕ ШИ КОЮ ГРЪКІ, ШИ АЪЗЪ ИЪМЖІІТЪСА'
 ВЪКІИТЕЛЕ ДИТЪРЪ РОСТЪСА МІЕС. 2. ИЪДЕЖ'АДІАСЪКЪ КА ПАБАА РЪ-
 СІШІЕСА' МІЕС, ШИ СЪ СЪ ПОГОБАРЕ КА РОВА ВЪКІИТЕЛЕ МЪЛАЕ, КА
 ПАБАА ПРЕ ТРОСОКОТ', ШИ КА ШИСЪАРЪКЪ ПРЕ ВЪРШАИ'. 3. КЪЧІ НСАМЕЛЕ
 ДАМШАШІ АМЪ КЕМАТ, ДАЦИ МЪКРИРЕ ДАМІЗІКСАШІ НЪСТЪРЪ. 4. ДАМІ-
 ЗІКС, АДЕКЪРАТЕ ФАИТЕЛЕ АШІ, ШИ ТЪБАТЕ КЪНАЕ АШІ ЖЪДЕКЪЦИ. ДАМІ-
 ЗІКС КРЕДИИЧЕ, ШИ ИЪ АСТЕ СТЪЖМ'ВЪТЪТЕ АРТЪРЪ ЕА', ДИРЕИТЪ ШИ
 СЪИТЪ ДАМШАК. 5. ГРЕШИТЪ-АС, ИЪ АШІ ФІИ ХЪСАИЦИ, ИЪМ' СТЪЖМЕКЪ
 ШИ ДЕСТРЪКАТ'. 6. ИЪКЪКЪ ДАМШАШІ РЪСАПАКТИЦ' ? АЧІСТА, ИЪ-
 РОАД' НЕКШІ ШИ ИЪ АЦЕЛІИТЪ; ИЪ АЧІСТА ТАТЪК-ТЪКС ТЪКС АГЪШИСІТЪ
 ПРЕ ТІНЕ ШИ ТЪКС ФЪКЪСТ ШИ ТЪКС ЗИДИТЪ ? 7. ИДЪЧІЦИ-ВЪКЪ АМИИТЕ
 ДЕ ЗІЛЕЛЕ КЪКЪСАШІ, ПРИЧЪКІЦИ ДАРЪ АИИ, ИЪКЪСРИАЕ ИЪКЪСРИАЛОРЪ;
 АРТРЪКЪКЪКЪ ПРЕ ТАТЪК-ТЪКС ШИ КА ПОКЕСТИ ЦІЕ, ПРЕ ЧІИ МАНЪ ВЪТЪРЪЖІИ
 ДЕЖЪТЪ ТІНЕ ШИ ВЪР' СІШЕ ЦІЕ. 8. ЖІИДЪ РІКЪКЪЦІА ЧЕЛЪ РІАЛЪТЪ
 АИМ'КНАЕ, КЪМ' АС СЪМЪКЪНАТ' ПРЕ ФІИИ АШІ ИДАМЪ; АС ИЪСЪ ХОТА-
 РЪКЪ АИМ'ВИЛОРЪ, ДШІКЪ ИЪМЪКЪСА' РЪИРИАЛОР' АШІ ДАМІЗІКС. 9. ШИ
 СЪ ФЪКЪКЪ ПАРТЪКЪ ДАМШАШІ, ПОРОДСА' АШІ ИЪКОЕ', АРЪКЪЦЪКАКЪ МО-
 ЦЕШИРЕИ АШІ, ІСАРАІАКЪ. 10. А'АЪ ДЕСТЛААТ' ПРЕ ЕА АРТЪРЪ ИСЕТІЕ, АРТЪРЪ
 СЕТЕЧИОНЪКЪ АРЪДЕРІИ, АРТЪРЪ ФЪКЪКЪ ДЕ АПЪ; АРЪКЪКЪСАТЪС-А'АЪ ПРЕ ЕАКЪ
 ШИ А'АЪ ЧЕР'ТАТ' ПРЕ ЕА', ШИ А'АЪ ИЪЗІИТ' ПРЕ ЕАКЪ КА АСАМИНА

*) cf. 1577 mat sus pag. 14.

окоюди. 11. Ка вѣл'тѣрѣль кѣндѣ арк аконерн кѣюекл' (!) лѣи, ши прѣ пѣи лѣи ас пох'тит' словозінды арипиле лѣи, ас прѣи-мѣт' прѣ ен, ши нас лѣат' прѣ ен прѣ дѣнѣ канѣл' лѣи. 12. Дмнѣл' сѣнгѣр' нас адѣск прѣ ен, ши нѣ ерд .прѣвнѣк кѣ ен дѣмнѣзѣс стрѣиіи. 13. Нѣс сѣит' прѣ ен прѣ вѣртѣт'к пѣмжнѣтѣлѣи, нас хрѣнѣт' прѣ ен кѣ рѣаделе цѣренилор', ас сѣп'тѣ мѣаре ден пѣатрѣ, ши оунтѣ де лѣмнѣс ден' вѣртѣасѣ пѣатрѣ. 14. Оунтѣ де вѣчи ши лѣиіте де ъи, кѣ грѣснѣк мѣе(н)лор' ши а вѣрѣчнлорѣ, а фѣи де тѣсри ши де цѣпи, кѣ сѣл' мѣш'килорѣ грѣсѣлѣи, ши сѣице де стрѣгѣрѣ ас вѣсѣт' вѣи. 15. Ши мѣнѣкѣ Нковѣ ши сѣ сѣтѣрѣ, ши звѣрѣи чѣлк ювѣтѣ, сѣ оунсе, сѣ .рн'грѣшѣ, сѣ лѣци, ши пѣрѣсн прѣ дмнѣзѣс, чѣла чѣ л'ас фѣкѣт' прѣ елѣ, ши сѣ веснѣи де ла дмнзѣс мжнѣтѣторѣл' лѣи. 16. Мѣ сѣкѣрѣрѣ прѣ стрѣиіи, .ртѣс оунѣчѣиеле лѣрѣ м'ас алѣкѣжѣ прѣ мѣне. 17. Нѣс жѣрт-вѣитѣ дрѣчнлор' ши нѣ лѣи дмнзѣс, ла дмнзѣи кѣрѣи н'ас цѣсѣт'; нѣи ши прѣаспѣи ас венѣт', прѣ кѣрѣи н'ас цѣсѣт' пѣрѣиіціи лѣрѣ. 18. Прѣ дмнзѣс чѣла чѣ т'кѣ нѣкѣт' ан пѣрѣсѣит', ши ан оунтѣт' прѣ дмнзѣс чѣла чѣ тѣ хрѣнѣкѣи. 19. Ши вѣзѣс дмнѣл' ши рѣв'нѣи, ши сѣ сѣжрѣи пѣнтѣс оунѣцѣл' фѣилор' лѣрѣ ши фѣтелѣрѣ. 20. Ши зѣсе: .ртѣарче-вою де кѣтрѣ ен фѣаца мѣѣ, ши вою арѣтѣ чѣ ва фѣи лѣрѣ ла чѣ де анѣи; кѣче нѣм' .ртѣртѣс жѣте, фѣе (!) ла кѣрен нѣс жѣте крѣдѣиіцѣ .ртѣс ен. 21. Еи м'ас рѣв'нѣитѣ прѣ мѣне, нѣс ка прѣ дмнзѣс, м'ас сѣкѣрѣитѣ кѣ кѣпѣрилѣ лѣрѣ, ши ес вою рѣв'нѣи прѣ ен, нѣс ка прѣ лѣмѣѣ; прѣ лѣмѣѣ фѣрѣ мѣиіте вою оунѣсн прѣ ен. 22. Кѣче фѣк' с'ас ацѣцѣт' ден'трѣ мжнѣл' мѣѣ, ва арде пѣн .р пѣдѣл' чѣл' мѣи де жѣск, ва мжнѣка де тѣт' пѣмжнѣ-тѣлѣ ши рѣдѣрилѣ лѣи, ва арде темѣлѣилѣ мѣнѣицѣлѣрѣ. 23. Ядѣнѣ-вою ла ен рѣле, ши сѣѣцилѣ мѣкле ле вою сѣвѣрѣиіи ла ен. 24. Тѣпѣндѣс-сѣ кѣ фѣаме ши кѣ мжнѣкѣре де пѣсѣри, ши дешѣлѣре денѣпѣи невнѣдѣкѣтѣ, дѣиіци де жѣгѣнѣи вою трѣиіте ла ен кѣ мжнѣе, кѣре-н трѣгѣ прѣ пѣмжнѣтѣ. 25. Ден афѣрѣ и ва дешѣ-чѣри сѣвѣе, ши ден' кѣмѣрѣи фѣрѣка, тннерѣл' кѣ фѣѣѣара, сѣгѣтѣѣѣю кѣ чѣлк ашѣзѣт' вѣтрѣжнѣ. 26. Зѣс-ам': сѣмѣнѣлѣи-вою прѣ ен, ши вою потѣли дѣн'трѣ вѣмени помѣнѣрѣк лѣрѣ.

Psalm 2. (pag. 382.)

Ψάλλῃς ἄσῃ Δεῦδῃ. ῶ.

1. Пѣнтѣс чѣ с'ас .рѣѣрѣжнѣтѣтѣ лѣмѣкѣилѣ, ши норѣаделе ас кѣѣетѣт' дешѣрѣте? 2. Стѣкѣст-ас апрѣанѣ .рпѣрѣаціи пѣмжнѣтѣлѣи,

ши водрин е'ас адна'атк ртр'ди лок', асбра дмнсади ши асбра оу'несади ади. 3. Съ рсм'пемь аег'кт'сриле мур' ши съ аег'к'ам' де престе нон жд'са' мурк. 4. Чела' че а'кк'с'диче р чериори ва бат'жори (! л. бат'жок'сри) пре джишии, ши дмнса' ва деф'кнма пре еи. 5. Ит'сн'чк ва гр'ки к'ктрк джишии кс оу'риа ади, ши кс мкниа ади ва т'ср'сра пре джишии. 6. Ши ес мк нши рп'крат' де джи'есак престе еи'он', мши'теле чела' сфит' ал ади, повестин'дк порсн'ка дмнсади. 7. Дмнса' зисе к'ктрк мине : фило' мис еи тс', ес ас'ткзи т'кам' нкк'с'тк. 8. Чкре делл мине, ши-ц' вою да цие лим'ен моиенирк тл, ши цин'крк тл мари'иниле п'кмжн'т'сди. 9. Папе-вей пре джи'шии кс тои'он' де ф'ер', ка васеле а волариоади здрекн-кен пре джи'шии. 10. Ши аксм' рп'кратиоор', причкпци, чер'таци-кк тоци чела' че жд'екк п'кмжн'т'сак. 11. Сасжнци дмнсади кс фри'кк, ши кк вкк'сраци ади кс кс-тр'емср'. 12. Инскаци рв'кц'т'сра ка нс кжн'д-ан се ва мкниа дмнса', ши веци перн ден' каак чк дир'ки'тк. 13. Кжн'дк ск ва ац'кца де гра'кк мкниа ади, феричиц тоци чела' че недеждици пре джи'есак.

Faptele Apostolilor cap. VI. (pag. 835—836.)

Фап'теле Апостоллор', кап. 5.

1. Ши р зиселе ачкстк рмса'ци'ндс-се оученици'н ф'кк'с'тс-е'ас ркп'цире еинилор', к'ктрк ерен, к'кчи ск тречк кс вед'кре, ртр'с са'жжа чк де тоате зиселе, к'д'свнле лорк. 2. Ши кемжидк чен . в'. мса'ци'мк оученичлор' зисерт' : нс е пакк'с'т' нон, п'крк-сжн'дк ксвжн'т'с'а' ади дмнз'кс, а сасжи ла м'ксе. 3. Сокотици дерептк ач'ка фра'цилор', шан'те оамени ден'трс кон, мкр'т'сри-еици ф'инд', пашн де дх'сак сфитк, ши де рцелен'чоне, пре карн ком нше престе тр'кка ач'ста. 4. Ирк нон ла рсг'кчоне ши ла са'жжа ксвжн'т'сди ком р'к'д'сн. 5. Ши пакк'с' ксвжн'т'с'а' рнани'тк а тот нор'дса, ши ал'кертк пре Стефан' кр'к-кат пашн де кредин'цк, ши де дх'к сфитк, ши пре Филип' ши пре Прохор', ши пре Никанор' ши пре Тимон', ши пре Пармена, ши пре Нислаас нем'криник ан'т'ох'кк. 6. Пре карн ас нс'к рнани'тк апостоллор', ши рсг'жндс-се ас нс' престе еи мжнле. 7. Ши ксвжн'т'с'а' ади дмнз'кс крещк, ши ск рмса'ци'д нсм'т'с'а' оученичлор' р ирсалаим' ф'оар'те . ши м'сатк глаотк ден' пре-вци акса'тл кредин'ци. 8. Ирк Стефан' пашн де кредин'цк ши де пст'кре ф'кчк мншн ши с'кмне мари ртр'с нор'дк. 9. ши

сѣ скѣларѣ оаре кáрпн ден'трѣ чен ден' адднáре чѣм че се зичѣ:
 ан Левертíинопор' шн ан Кириéинопор', шн ан Плѣхánдр'книнопор шн
 чѣлоф' дела Книáикѣа шн Ясѣа, чер'тжндс-се кс Стѣфанí. 10. Шн нѣ
 пст'ѣ сѣ ст'ѣ рпотрѣва рцелен'чiónнн шн дхсáдн к'рса грк'л.
 11. Ятвнчк ас еспѣсѣ оáмени зикжн'дѣ, кѣ ам' асзít' прѣ елк
 грк'индѣ граюри де хѣлк спре Мóвсн шн спре дсáмн'з'кѣс. 12. Шн
 ас рт'кржтáт' прѣ норóдѣ, шн прѣ к'ктржнн шн прѣ к'кр'тс-
 рарн, шн стжн'дѣ асѣнр'к-н рл' андкарѣ прѣ елк шн-л аддсѣрѣ ла
 сфат'. 13. Шн пѣсѣрѣ м'кртсрпн мнн'ченóсѣ зикжн'дѣ : омá
 ачѣста нѣ п'крѣкѣце граюри кс влестѣм' а гркнр'к асѣпра лóкс-
 лн чѣлн сфнтѣ ачѣстсá шн лѣцпн. 14. Пен'трѣ кѣ ам' асзít'
 прѣ елк зикжн'дѣ : кѣ Ис . назарин'кнсл' ачѣста ва сѣрпá лóксá'
 ачѣста . шн ва скнлвá окнч'кнле, кáреме ас дáт' нóлw Мóвсн.
 15. Шн к'квтжн'дѣ ла елк тоцн чѣм че шкд'ѣ .р адднáре,
 в'кзѣрѣ фáица лн ка о фáицѣ де рцѣрѣ.

LXXXVII.

1689.

Молитѣвникъ . изводит днн словенíе прѣ лимба рѣ-
 мзнгаскз . . . . . Твпзрнтѣ-с'ад .р митрополѣа Бел-
 градсáдн . аннй дмндáдн , дхпѣ апрл . ка де знл .

(4°, VI nepag. + 222 foi paginate + VII nepag.)

Invățătura ispovedniculuí. (Fol. 51a—52b.)

Р'кндсáла испок'дánнй.

(Шн дспѣ ач'ка рвáицѣ прѣ испок'дннк кс тóлатж сме-
 рѣннá.)

Фíоле! нѣ-цѣ фíе грѣс а те пок'н, к'кче те весквѣск а
 стá афáрж днн бес'крѣж м де знлѣ, к'к ашл áсте токмáла
 де ла дмнес'кѣс дáтж свнцнлwр апслн, шн пр'к ксвѣт'шнлwр
 п'крннцн; ка сѣ не кср'кцнм кѣмк сѣ ксвѣне, сѣ фíмѣ де-
 стонннчѣ а не рпреднá трѣндáдн шн сннцелáдн дмндáдн . кѣ
 ашл ас рв'кцат свнтсáк Пáвел апслѣ гркнндѣ : сѣ сѣ испн-
 т'кѣкж ѡмáк прѣ снне, шн ашл дннѣ п'кне сѣ м'кн'кнче, шн

ДѢИИ ПЪХАРЪ СЪ ВЪ; КЪ ЧЕЛА ЧЕ ЛУКЪНИКЪ НЕДЕСТОЙНИКЪ, УСКЪ-
 ДЖ ШЕ ЛУКЪНИКЪ ШИ ВЪ, НЕСОКОТИНДЪ ТРЪШСАКЪ ДМНШАИ . ШИ
 СИНЪСРЪ ДМНШАКЪ ЗИЧЕ : НЪ ДАРЕЦЪ СВѢТА КЪНИШАВЪ . ДЕРЕНТЪ
 АЧКА, СЪ НЪ МАЙ САЖИМЪ ПОХТЕЛЪВЪ ПЪНТЕЧЕЛЪИ, ЧЕ СЪ АГО-
 НИСИМЪ ПОЛАМЕ ДЕСТОЙНИЧЕ ПОКЪНИЦЕЙ; СЪ НЕ ПЪНЕМЪ АПРОТИВЪ
 ЛЪКОМИШАВЪ . КЪ НИЧЕ БОАЛЕЛЪ ТРЪШСАИ НЪ СЪ ТЪМЪДЪСЕКЪ КЪ
 САЦЪСАКЪ ШИ КЪ ВЕЦЪА, ЧЕ КАРЕ СЪ ВА ПОСТЪИ ТАРЕ, АЧЕЛА СЪ ТЪ-
 МЪДЪСАЦЕ ЛЕСНЕ . КЪ ВАРЕ-КЪСАКЪ ЖЕТЕ ПКАТЪСАКЪ ЛА ГЪСТАРЕ ДЪАЧЕ,
 ІАРЪ АПОЙ АМАР ШИ КЪ СТРЕПЕЗААЖ; АШЪ ШИ ПОКАНИА, АКИНЪ-
 ЧЮНИАЕ, ПОСТЪСАКЪ, ПЪЦИНЪ СЪ АРАТЪЖ КЪ СКЪРЪЖ, ІАРЪ АПОЙ АДЪКЪ
 РОДЪСАКЪ ВЪСКЪРЪИЙ ДЕ КЪЧЪН . КЪ ГРЪДЪЦЕ АПОСТОЛЪСАКЪ : КЪ КЪ МЪЛАТЕ
 СКЪРЪЕ НИ СЪ КАДЕ ПОЛАВЪ СЪ АТРЪКЪМЪ АТРЪС АПЪРЪКЪЦЪА ЧЕРЮ-
 АИ АИ ДМНЪСЪСЪ, ШИ НЕКОТОРОИ ВЪ БОРЪ АПЪКА ПРЕ А . ШИ ІАРЪ
 ЗИЧЕ : НЕКОИЦЪН-КЪ ДЕ АТРАЦИ НЕ ПОАРТА ЧЪ СТЪКЪМЪТЪЖ, КАРЕ
 ДЪЧЕ А ВЪІАЦЪ, ЧЕ ПЪЦИНИ СЪНТЬ, КАРЪИ ВЪ АФАЖ ПРЕ А; КЪ
 ПОРЪЦИЙ ЧЕИЙ СТЪКЪМЪТЕ, ШИ КЪЛАИЙ ЧЕИЙ АГЪСЕТЕ АЧКЕТА СЪНТЬ
 АСКЪРЪИАЕ : ФЪОМА, СЪКЪТА, ВЪСАКАРЪКЪ ПРЕ ПЪМЪКЪНТЬ, АКИНЪЧЮНИАЕ,
 НЕДЪВЪМЪІРА, СМЕРЕНІА, ВАКЪНДЪКЪЦЕЛЕ, РЪКЪДАРА АСЪПЪКЪЛЕЛЪВЪ Ю-
 ВЪІРЪКЪ ДЕ СЪКРАЧЪ, ПАКЪНЕСАКЪ ІОКЪІАВЪ, КЪ ФЪРЪКЪ ДЕ ПАКЪНСЪ НЪ
 ПОАТЕ ФЪИ ПОКЪНИЦА, КЪ ПАКЪНЕСАКЪ ЖЕТЕ ПОКЪНИЦА АДЕКЪРАТЪЖ .
 ШИ КАРЕ СЪ АТРОАНЪ (!. АТЪОАРЪКЪ) ВЪ ДАТЪЖ ДЕ ЛА ПЪКАТЪ,
 СЪ НЪ СЪ МАЙ АТЪОАРЪНЕ ІАРЪ КЪ КЪНЕЛЕ ЛА ВОРЪКЪТЪРА СЪ, СЪСЪ КЪ
 ПОРЪСАКЪ СПЪЛАТЪ ІАРЪ ЛЪ МОЧИРАЖ; ЧЕ СЪ РЪКЪНИМЪ ЧЕЛЪИ ДЪИ-
 ТЪКЪИ ПЪКЪКЪТОСЪСАИ ФЪЮ, КАРЕ КЪ ПОКЪНИЦА АЪ ДЪИКЪСЪ ОУША
 АПЪРЪКЪЦИЙ, ШИ АТЪЮАИ ТЪЛАХЪАЮ, ШИ КЪРЪИЙ, КАМЪКЪШАИ
 ШИ ААТОРА, КАРЪИ ВЪ ДАТЪЖ ДЪКА СЪ ПЪРЪКЪСЪІРЪЖ ДЕ ПЪКАТЕ, НЪ
 СЪ МАЙ АТЪОАРЪСКЪРЪЖ ІАРЪ ЛА ПЪКАТЕ . АША ШИ ТЪСЪ, ФЪЮЛЕ, СИ-
 ЛЪКЪЦЕ-ТЕ СЪ ФЪИЙ АША : А ЛЪКЪКЪ ДЕ МЪКЪКЪЧЪСЪ ЛА ВЪКАТЕ, ФЪИЙ
 ПОСТЪИТОРЪЮ . А ЛЪКЪКЪ ДЕ ВЪІТОРЪЮ, ВЪ АНЪЖ . А ЛЪКЪКЪ ДЕ РЪКЪСЪ,
 КАРЪСЪ ЛАКЪРЪМЪИ . А ЛЪКЪКЪ ДЕ МЪРЪИЦЪ, ФЪИЙ СМЕРІТЪ . А ЛЪКЪКЪ ДЕ
 ПЪАТЪКЪ МОАЛЕ, ВЪСАКАРЕ ГРЪКЪ . А ЛЪКЪКЪ ДЕ СВЪАДЪНИКЪ, ФЪИЙ АРЪКЪГОСТОСЪ,
 А ЛЪКЪКЪ ДЕ ВЪРЪЖВЪИТОРЪЮ, ФЪКЪКЪТОРЪЮ ДЕ ПЪАЧЕ . КЪКЪ ДЕ ТЕ ВЕН
 ПОКЪКЪИ АША, АКОЛЪВЪ ВЪИЙ ФЪИ ФЪЮ АЪМЪИНИ, ШИ ФЪЮ ЗНАИЙ; ШИ
 ПРИИ АЧКЕТА КЪКЪИ ВЪИЙ АТРА А ЛЪАТЪРА ФЪРЪКЪ ДЕ ТРЪДЪ, АТРЪС
 АПЪРЪКЪЦЪА ЧЕРЮАИ . КЪ АЪ ЗИЧЕ ДМНЪСА : ФЪИЦИ ГАТА, КЪ НЪ
 ЦИЦЪКЪ ЗЪСА ШИ ЧАСЪСАКЪ КЪКЪНДЪ ВЪ ВЕНІ СЪКЪРЪИШЪТЪСАКЪ; КЪ НЪ
 ЦИМЪ ПЪКЪЖ КЪКЪНДЪИ ВЪІАЦА ПОАСТЪРЪЖ . ШИ ДЕ НЕ ВЪ АФАА МОАРТА А
 ПЪКАТЕ, МАЙ ВЪІНЕ СЪ НЪ ФЪИМЪ ПЪКЪСЪЦИ . ДЪЧЪИ СЪ НЕ НЕКОИМЪ,
 КА СЪ ЛЕПЪКЪДЪКЪМЪ СЪРЪЧИНА ПЪКАТЕЛЪВЪ ПОАСТРЕ А ДЕ ГРЪВЪЖ, КА
 СЪ ТИМЪШИКЪМЪ АЪМЪИНАЦЪ ЛА АРЪІАРЕ ПРЕ ДМНЪСА, РЪКЪИ(Н)ДЪСЪНЕ
 СПРЕ НЪШАРИ А КЪЗДЪХЪ, КЪКЪНДЪ ВЪ ВЕНІ ПРЕ ПЪМЪКЪНТЬ А СЛАВА

пѣринтеаши сѣс, съ цюдече кійаур ши морилаур, ши съ пак-
тѣскѣ кни дшигъ аскрса аши.

Psalm 90. (Fol. 99a—99b.)

Малом ѿ.

1. Кáреа петрѣче ртрс ацютóрюа рнѣацáтваси, ꙗ керемѣнтса дмнстваси чéрюаши съ сѣаѣшасáѣе. 2. Си́че-ва домнсаши : фолоснóрюа мѣс ёри, ши сѣпáрѣ ма, дмнст-
вас мѣс, ши спре дѣнск мж нѣдеждасѣск. 3. Кѣ ачела те ва
изѣвѣи де лацвас вѣнѣтóрюаши, ши де квѣкнтъ гѣачевнóрю.
4. Кs спáтеле сáле оумери-те-ва, ши сѣптъ áрепиае аши те вей
нѣдеждаши; кs армж ркснцюрá-те-ва адевѣрса аши. 5. Нs те
вей тѣме де фри́ка нóпцей, ши де сѣцáта че зѣарж сáа.
6. Де аскрвас че сж петрѣче ртрс ртшнѣрек, де тѣминнатъ,
де дрáквас де амѣасѣси. 7. Кѣдѣ-воръ де лáтврѣ тà мѣи,
ши сѣче мѣи дѣ дирѣнта тà, арѣ де тине нs съ ва апро-
пѣа. 8. Асѣ кs ѡкѣи тѣи вей сокотѣ, ши пла́та нѣкѣтóши-
лаур вей веда. 9. Кѣ тs, дмне, нѣдѣжда ма, пс-аи пре чеа
де ссѣ сѣпáрѣ тà. 10. Нs ва вени кѣтрж тине рѣс, ши кѣ-
тáе нs съ ва апропѣа кѣтрж сѣлашса тѣс. 11. Кѣ рѣри-
лаур сѣи поршнит-ас де тине, сѣ те ферѣскж пре тине ꙗ
тóате кѣйле тáае. 12. Спре мѣни псртá-те-вор, сѣ нs кsм-
ка сѣ сѣ рпѣадече де пѣтрж пичóрвас тѣс. 13. Пре аспѣдѣ
ши пре васиаксж вей нѣши, ши вей кѣакá лѣсвас ши вѣлáс-
рвас. 14. Кѣ спре мѣне ас нѣдеждаши́тъ, ши-аь вóю изѣвѣи
пре рсѣ; акоперѣ-а-вою пре еаь, кѣ ас ксносѣтъ нѣмеле мѣс.
15. Стригá-ва кѣтрж мѣне ши-аь вóю асѣсатà пре рсѣ, кs
еаь сѣнтъ ꙗ сѣрѣе, скóате-а-вою ши-аь вóю сѣвѣи пре рсѣ.
16. Кs си́ле ашци рпáѣ-а-вою пре еаь, ши вóю арѣтà аши
спенѣа ма.

Molitva pe sálei. (Fol. 184a.)

Мáтва ꙗ дсминнек(а) флóрилаур не сѣачи.

Дмне дмнзѣс, атóате цѣйтóрюае! тs арѣтáшь корáвѣа
ꙗ кѣшвас вѣскречѣи, ртре дирѣнтса ши оугóдниквас тѣс Пбе;
ши венѣра сѣнтваси тѣс дхъ вестѣшк кs порѣмвсвас, адс-
кѣндѣ кáре адсѣж крангѣ де маслин . ачѣсть кѣишь рмпаѣрж

коко́нїи жи́до́рїи, кѣндѣ те тѣмни́арѣ кс стѣлапѣри ꙗ-
 фѣрши́те де масани, стригѣндѣ ши грѣи́ндѣ : ѡса́нна ꙗтрѣ
 чїи де ссѣ . ачѣстѣ глаас ши нѡи́ роки́и тѣи, кс глаасѣри стри-
 гѣм цїе : ѡса́нна, басѣи́тъ чѣла чѣи кені́тъ; ши ѡрѣ кїи кені́
 съ ѡбѡдени ꙗ дерентѣте, кс тѣтѣкѣ ши кс дѣхѣак сѣи́тъ,
 акѣм' ши иѣрѣра ши ꙗ кѣчїи кѣчнѡр . Ямин.

LXXXVIII.

1691.

(Ms. bibl. centr. No. 15.)

Янанїа ѡермонах : Вїи́аца прѣ кѣниѡсѡлди пѣрїи́те-
 лди́ нострѣ Ни́фѡн'.

(4°, nepaginat, 346 paginí.)

Pentru trimiterea Sf-lui Nifon în școlile de la Tarigrad. (pag. 2—4.)

(ꙗн) Зїаеа аши Кѡстантин кѣнѡа крѣдинчѡс ши де дѣм-
 незѣс юки́торю ꙗпѣрат, ерѡ ѡаре кѣре кѣрѣат кѣн крѣдинчѡс
 ши темѣторю де дѣмнезѣс, анѣме Сакартїе . ачѣла фѣс триамис
 прѣкѣм зїчѣ, де кѣнѡа крѣдинчѡс ꙗпѣрат, фїиндѣ хирѡтонисит
 конѡд, ꙗтрѡ ѡарѣ кс дѣкдинск че-и зїкѣ Четѣте сѣрѣтѣ . ши
 мерѣкндѣ еаѣ ꙗ ѡара ачѣа ꙗл ꙗтїамни́арѣ прѣ денѣа тоѡ
 маи ма́рїи ши кодрїи четѣцїи, кс плеѣчїюне ши кс кѣчерїе,
 сѣрѣтѣндѣ-а прѣ дѣкѣса; ши кс денїи́и ерѡ ши тѣтѣа аа аши
 Ни́фѡн, че-а кемѡ Яганїтѣ . ши кѣм вѣзѣ тѣта аа ас Ни́фѡн прѣ
 ачѣа де маннанїте иѣлант конѡд Сакартїе, фѡарте сѣ кѣсѣрѣ
 ни́ма аши де ма́ре драґѡсте а ашї; кѣ ера кїѣнѡнд амѣндѡн
 кс кѣне крѣдинѣе ши драґѡсте дѣмиѣзѣкѣскѣ . ши пентрѣ ачѣа
 маи мѣлат юки́а оу́нѡа прѣ алтѣа . кѣ ерѡ конѡдѣа фѡарте
 сме́рїт; ѡр трѣфїе иѣ арѣк ни́ч кѣм . ши Яганїт фїинд маи
 ма́ре прѣете ѡи́нла аши, маи мѣлатѣ драґѡсте докѣндисѣ . дѣч
 ꙗтрѣс оу́нѡа де зїае, ашѣнд Яганїт прѣ фїѡл сѣс Ни́фѡн, ден
 кѣса сѣ, кенї́ кс дѣкѣса аа конѡдѣа . ши ерѡ атѣнѣкѣ Ни́фѡн
 ди . и . ани; ши ꙗтрѣкнд кс еаѣ аа конѡдѣа сѣрѣтѣ прѣ еи, ши
 ле норѣнчи сѣ шѣзѣ анрѡане де дѣкѣса . аши ачѣа зїсѣ кѣтрѣк
 Яганїт : че-и ѡете дѣамнїтѣла ачѣст кокон? ас фѣчѡр цїе, ас алт-
 чѣаш? грѣи́ аши Яганїт : адеѣрат, доамне, ачѣст коконѣ фїѡл

мїѣс жстѣ . ши зїсе лши воєводѣ : дарѣ фїѣ-ва сѣ дѣпринзѣ
 ла карте? рѣкнѣсе лши Пганитѣ : ва доамне ал мїѣс, кѣче даскал
 нѣ сѣ афлѣ анч рѣрѣ мошїа ноастрѣ сѣ поатѣ рѣвѣцѣ, ши
 сѣ-л рѣкѣце кѣрте . зїсе коєвѣдѣ кѣтрѣ дѣнѣсѣ : де ми-л вен
 да пре дѣнѣсѣ мїѣ, ѣс рл кою тримите р Цариград, оунде
 сѣнт мѣлци даскалн . шнде ва врѣ сѣ с(ѣ) рѣкѣце фїѣл тѣс,
 мїснѣ ва довѣнди че ва похтї . ар тѣтал коконѣлши лшзїнд
 ачаста, сѣдѣтнѣс-се кѣзѣ ла пнчѣарїле коєвѣдѣшї зїкѣнд : че
 ам врѣт ѣс, доамне, сѣ чїю дела мѣрїа тѣ, ачѣа рл зїсѣш,
 фїннѣс рѣдернтат дела дѣмнѣзїс; дѣч акѣма ѣтѣ коконѣл тѣс
 тримите-л пре ѣл . ши зїсе лши воєвода : ѣс кою фѣче тѣате
 кѣте вор пѣчѣѣ шкїлор тѣн ши мнїцїн тѣле . ачѣста лшзїнд
 татѣа коконѣлши; фѣарте сѣ вѣкѣрѣ ши сѣ ресѣлї, петрѣкѣнд
 дїрнт ачѣа кѣ коєвѣдѣ, Пганит ши фїѣл лши Нїфон, ка ла
 трѣн лшнї.

Vedenia judecãiї de pre urmã. (pag. 155 — 159.)

Исклатац фѣрацилор че вон сѣ вѣ спїю коав . кѣ шдѣтѣ
 дѣпѣ чѣ сѣфѣршї свѣтѣла прѣвила де ноаптѣ, ши кѣм авѣ шѣн-
 чѣю де дормїа пре пїатрѣ, фїннѣ ка ла мїѣзѣл попцїн, шѣдѣ
 прївѣгїнд ши рѣгѣнѣс-се кѣтрѣ нѣлїцїамѣ чѣрюлши, фїннѣ тоа-
 тѣ ноаптѣ лшнѣ ши сѣннї . дѣч кѣм шѣдѣ сїннѣср, лѣдѣкѣн-
 дѣ-ш амнїте пѣкателе сѣле, пѣнѣцѣѣ тѣннѣшннѣс-с(ѣ) кѣ амар;
 лѣдѣкѣнѣ-ш амнїте де рѣфрїкошѣтѣл жѣдѣ а жѣдѣкѣцїн, шѣ-
 дѣ ши пѣнѣцѣѣ . ши де нѣпрѣснѣ кѣзѣ, ши ѣт(ѣ) сѣ лшѣ
 тѣрїа чѣрюлши ка ѣ пѣнзѣ, ши кѣзѣ пре домнѣл нострѣ
 їс . хс . прѣ мѣре стѣнд р кѣзѣдѣх, р лѣснѣтрѣ тѣрїей, ши
 рѣрѣжѣр стѣ тѣате пѣтѣрїле чѣрюлши кѣ фрїѣкѣ ши кѣ кѣтрѣ-
 мѣср, рѣрїї ши воєвѣзїн ши чѣкѣле рѣфрїкошѣте ши рѣспѣн-
 мѣте, кѣ токмїре ши кѣ рѣшїнѣ ши кѣ кѣчѣрїе мѣлатѣ . дѣпѣ-
 чѣа амѣрїнїцѣ домнѣл коєвѣдѣлши шїї чѣкѣте, ши венї апропѣ
 де ѣл рѣспѣнмѣтѣ ши фѣарте кѣтрѣмѣсрѣнѣдѣ-се . ши зїсе кѣтрѣ
 ѣл : Мнѣаїле, рѣчѣтѣрїюл порѣнчїї, а сѣдѣнѣл чѣл кѣ кїпѣл чѣл
 де фѣкѣс кѣ чѣта тѣ, ши мѣрїн р зѣподѣл лши Івѣсѣфѣтѣ, ши
 аколѣ рл гѣтѣкѣце пре ѣл, рѣрѣ дѣмнѣзїѣска гѣтїре а веннїн
 мѣле, ши а жѣдѣнѣлши; ка сѣ а чїнѣш дѣн(ѣ) лѣврѣл сѣс, кѣ
 кою фѣче ачаста кѣрѣнд, кѣ зїѣа жстѣ лѣннѣ оушѣ . ѣс вою
 дѣ чѣлора че сѣл ркїнат їдолнлор, ши де мннѣ фѣкѣтѣрїюл
 лор сѣс лѣгѣдат, кѣрїн пїѣтрїлор ши лѣкмннлор крѣзѣрѣ, кѣ-
 рїн сѣ дѣдѣрѣ лор рѣрѣ слѣжѣѣ . кѣ ачѣкѣ тоѣ сѣ вор

здорови ка си вас де асть кръжмашин миеи ши еретичин, чеа че ас .рдръзинт а адъче пре мънгънторюа миес .р фъитъоръ . ш амар лор! ши мшичин каре .ри мркъитъ пре дъниши, жидовилор, кърора м'ас ркъетигнит, ши нс ас крезст мие . аркъатъкъ мъ кою фаче пре мине . мие ми с'ас датъ нст'кръкъ, ши чинетъкъ ши цинкра, ес жсдекънд; дрипт ачеа гркънд пре кроче . оуна кареле спърц'кй вескричале, мънтъиаче-те сингър пре тине . мие с'ас дат ръксемпъраръкъ, ес кою да . анмеа ч'к ръзверкъитъкъ ши вика'кйкъ ес ш кою жсдека, ши ш кою въдй, ши де мсатъкъ стидире ши мшикъ ш кою смпаче; нентрс къч ши покаиние л'км датъ лор ши нс-м лсарък аминте; ес а м'к ръксемпъраре ши спре ачиръкъ кою лскра . ши содома'киналор карин спсркаръкъ въздъхъша ши п'кмкъитъса къ .ршишчюион'къ са, шм арсъ ши шр .ри кою арде, нентръкъ къ сък лепъдаръкъ де дсач'кца дсхъши скънт, ши юеиръкъ дсач'кца диаволсашн . ес кою да пр'къ ксрвараилор, .ртснелациналор ши неешналор, кайлор челор зкъи'кйаци, кърора нс ан ажшгс мшериле лор, че смелъ .ртрс скъд'кръкъ минци, ши .рфр'кнац де сатана, .ртрс адъиеша фоксашн, шнде нс кор лсзи; къ е къ фрикъ а къд'е .р мъниале дсмнезешашн челашн в'с . карин нс съкъ темъ, ес оури'а кою съкършии спре деншии, къ ам дат лор покаиние ши нс съкъ покъиръкъ . ши кою ажшце ши пре фсри карин фъкъоръ оучидере ши мсате некон ас фъкъст . ес .р ч'кле ман де жбс але шдсашн кою тримите пре чеа, че ас фъкъст мсате ркъст'кц . ес кою аркъта лор ксм съкъ даде а съкъ пакъа лши дсмнезеш, ши поршчналор лши . тстсрора ачестора л'км дат покаиние ши нс ш въгаръкъ .р с'кмъ . оунде шсте лскрар'е лор? къ кътъ дъръкъ нс фериръкъ покаини'а, каре л'км дат лор, че къкар(къ) покаини'а, ши поршнка, де мсатъкъ рс-шиине ши де амъркъионе ши де некое ши ардере .ри кою плани пре ен; къ ам дат лор кинса фйолши чел ксрварию, ши лате скрисори мсате, ка съкъ нс фие недомрици; шр ен нс грижиръкъ поршчнале м'кле, ши съкъ лепъдаръкъ де мине, де кътръкъ мине съкъ .ртоарсеръкъ, ши ксрвара юкиръкъ, пре мине мъкъ оу'раръкъ, ши съкъ ровиръкъ пре ен п'ккатсашн; д'кч'а съкъ м'кръкъ .р въп'аа каре ш апринсиръкъ.

LXXXIX.

1691.

Мъргъритаре адекъ квинте де мѣлте фѣлюри . . . . .
 а лѣи златоѡсть . . . . . с'ас скос де пре лимѣа гре-
 чѣскъ, прѣ лимѣа рѡмънѣскъ . . . . . шѣ с'ас типърит'
 . . . . . ꙗ Бѡквѣрици . . . . . анѣи дела фѣчерѣ лѣмѣи зрѡе.

(4°, VI nepag. + 178 foī paginate.)

Predoslovie cātrā Vodā. (Fol. IIIb.)

Предословіе кѣтръ мѣриа са вѡдъ . . . . . Шѣ ꙗтр'ачѣста
 кѣп' сѣтр'шѣи'дс-се шѣ ачѣста, съ съ типърѣскъ, аѣ порѡн-
 чѣт', кѣм' вѣелѣа сѣнтъ с'ас фѣкѣт'; кѣрк съвай кѣ дела
 рѣпъвсѣтѣлъ Шѣрѣан' вѡвѡд' оу'нѣюл' мѣрѣи-тѣле с'ас ꙗче-
 пѣт', ꙗрѣ шѣ лѣ ꙗчѣпѣтс-ѣ, кѣ оу'н' вѣ . ѡѡг . испрѣвникъ чѣ
 ерѣи, шѣ прѣ ачѣа нѣ нѣмай кѣ вѣжр'дѣе ан невоѣт' а съ ис-
 прѣвѣи, чѣ ꙗтрѣ фѣричѣтеле зѣледе дѡм'нѣи мѣрѣи-тѣле а ѡ съ-
 вжр'шѣи де тѡт' аѣ фѣкѣт'.

Кѣртъ лѣи Мелѣтѣе Сирѣи', ꙗпрѡтѣва ерѣсѣилѡр' кал'винѣ-
 ци, шѣ ꙗтрѣвѣрилѡр' лѣи Кириѣл' Лѣкарѣн патрѣарѣхсѣи оарѣ
 кѣн'дѣ цригрѣдсѣи чѣ аѣ фѡѣтс . Шѣ адѣвселе чѣ Дѡсѡѡѣс
 Патрѣарѣхсѣл' Іерѣсалимсѣи, ꙗрѣ ꙗпрѡтѣва ачѣлѡр' кал'винѣци
 ерѣсѣи де нѣ де колѡ аѣ адѣнѣт', ꙗкѣ кѣ вѡд-ци, шѣ кѣкѣ-
 рѡс а съ типърѣи грѣчѣкѣе аѣ фѡѣтс . Кѣре тѡате ачѣкѣт'к нѣ кѣ
 мнѣ сѣс кѣ пѣцине кѣл'тѣлѣе алѣ мѣрѣи-тѣле с'ас типърит' шѣ
 с'ас фѣкѣт'.

Мѣи сѣнтъ ꙗкѣ прѣ мѣнинѣе акѣм' де съ мѣи скѡт'
 дѣпре грѣчѣкѣе рѣмѣнѣкѣе, мѣр'тѣрѣа правослѣвникъ, чѣ-ѣ зѣкѣ,
 де Нек'тарѣе ал' Іерѣсалимсѣи патрѣарѣхъ фѣкѣтъ, шѣ ал'теле
 кѣре кѣ дѣм'незѣскѣл' ажѣтѡрю невоѣм' а лѣ испрѣвѣи, кѣ шѣ
 ачѣкѣ ꙗ типѣрю съ съ кѣтъ; шѣ ал'теле мѣлте кѣне съ съ
 фѣкѣ спре фѡлѡѣк де ѡпѣе; оу'нде вѣдѣм' ꙗрѣ зѣкѣ шѣ кѣ-
 нѡѡциѣм', кѣ тѡатъ невоѣнѣцъ, шѣ гѣн'дѣл' мѣрѣи-тѣле ѡсте,
 кѣ ꙗ поменѣе кѣчѣникъ, кѣнъ фѣптъ съ лѣиш, шѣ немѡр'тѣ
 нѣме сѣ-ѣ кѣриѣи . . . . .

ꙗѣ мѣрѣи-тѣле мнѣ плѣѡци шѣ дирѣкѣте сѣзѣи

Шѣрѣан' ал' дѡнѣк ѡѡѡфѣт'

ѣ Рѣдѣл' ѡѡѡфѣт'.

Cuvânt al doilea. Pentru frumusețea muerilor. (Fol. 6a—6b.)

КѢКѢНТЪ АЛ' ДОНАКЪ А ЧЕЛШ ПТРС СФІЦН ПЪРІН'ТЕЛЕ НОСТРС
А АШ ІВАНЪ ЗАЛТОУСТЪ. ПЕНТРС ФРСМССКІЦЪ МЪРІНЛОР'.

Чѣла че кѡ съ ѡ мѡдѣре пре а'кѣе, тѣксѡцие ртѡю съ чи-
т'кѣкѣ прѡвнанае, кѡреае аѡ скрѣс' аносѡлаѡ Пѡвѣаѣ, пѣнтрс
кѡ съ ѡфле чѣн съ кѡде съ фѡкѣ. К'ѣчи кѡнд' съ ва ртѡм'
пѡд мѡдѣра чѣ ва аѡ съ фѣе р'ѣ, ок'ѡрѡѡаре шѣ вѣцѣкѣ шѣ
пѡнѣкѣ дѣ ф'ѡрѣ дѣ мѡн'те, шѣ аа'те рѡст'кѣци съ анѣкѣ; шѣ
нѡмаѣ о рѡст'ѡте дѣ ач'кет'кѣ дѣ ва ар'кѣ, маѣ вѡр'тѡс' прѣ-
кѡрѣкѣ съ фѣе, тѣксѡцие съ о дѣспѡр'ци шѣ съ шѣ аа'та; кѣ вѣн
ар'ѣ мѡл'т'кѣ кѣл'тѡм'ѡл'кѣ шѣ некѡн. Дирѡнт' ач'кѡ р' тѡт' кѣнѡл'
ф'ѣ кѡ съ шѣ мѡдѣре вѡнѣкѣ смѣрѣт'кѣ шѣ рѣцѣл'кѣн'т'кѣ шѣ аскѡл'т'
ѡдѡре. К'ѣ дѣ кѣн вѡр'ѣ съ кѡм'пѣри кѡскѣ вѡнѣкѣ, аѡ рѡки, чѣрчи
кѡ некѡнѣц'кѣ пре ачѣа кѡрѣн рѣн вѡнд', шѣ пре ачѣа кѡрѣн мѡ
ар'ѣт' маѣн пѡнѣ'те; рѣскѣ дѣ аае кѡсѣн дѣкѣсе, ар'ѣ дѣ а рѡки-
лор' сѣнѣк'ѡте шѣ кѡр'ѣкѣцие шѣ дѣ кѡѡ сѣфлѣт'сѡшѣ лор'
чѣрчи. Кѡде-се маѣ мѡл'т'кѣ съ фѡчи чѣр'чѣтѡре пѣнтрс мѡ-
ѣри; кѣ дѣ вѣй аѡ кѡскѣ рѡ, нѡци съ ѡ дѡн рѡѡр'ѣт',
ашѣк'дѣр'ѣкѣ шѣ пре рѡки, ар'ѣ пре мѡдѣре нѡ ѡ нѡци съ ѡ
дѡн шѣ дѣкѡм' рѡѡр'ѣт'. Шѣ ар'ѣ дѣ ва аѡ чѣнѣкѡ мѡдѣре
сѣрѡкѣ, аѡте пѡциѣкѣ рѡст'ѡт'кѣ, ар'ѣ дѣ ва аѡ вѡгѡт'кѣ,
аѡте мѡре шѣ рѡѡн'т'кѣ рѡст'ѡт'kѣ, кѣ оѡна фѡче стѣнѣкѣчѡне
вѣцѣн'ѣ, ар'ѣ аа'та, аѡѡче пре кѡр'ѣат' ла сѣнѣпѣре шѣ аѡ не-
вѡл'шѣѣ. Шѣ аѡцѣн ар'ѣ кѡрѣн пѣзѣкѣсѣ кѡрѣеае нѡ нѡмаѣ р-
ч'кѡ лѡае съ мѡн'чѣкѣ дѣ в'ѣчи, чѣ шѣ аѡч кѡ рѡ рѡст'ѡте
аѡ пѣрѣт'. Мѡл'те мѣнѣнѡѡѡрѣн дѡкѡлѣнѣн аѡ рѣкѣдѡт' дѣ мѡ-
ѣрѣае ч'ѣае р'ѣае; кѣ ач'кѡкѣ мѡл'ѡра ар'ѣсѣ ф'ѣкѣст'ѣ фѡр'мѣе,
шѣ пре некѡнѣнѣн лор' пре оѡнѣн мѡ некѡнѣт', ар'ѣ пре аѡцѣн
мѡ шѣ ѡмѡр'ѡт'. шѣ тѡ ѡ оѡае, дѣ нѡ те тѣмаѣ дѣ дѡнѣз'ѣсѣ
шѣ дѣ мѡн'ка дѡрѡлор, рѣаѣн дѣ фѡр'мѣчѣае дѡкѡлѡлор т'кѣае-
те. К'ѣч вѡндѣ вѣй вѣдѡ пре тѣне кѣ тѡн ф'ѣкѣст' пѡстѣю дѣ
ажѡтѡрѡл' аѡн дѡнѣз'ѣсѣ пѣнтрс кѡрѣнѣае, шѣ дѣспѡнѣдѡ-те дѣ
ажѡтѡрѡл' шѣ дѡрѡл' чѣа' дѣ сѣсѣ, атѡнѣкѣ кѡ мѡл'т'кѣ пѣт'кѣмѣре
тѣ ѡ кѡрѣа шѣ кѣлѡм'кѣ пре дѡрѡн, шѣн'ц' сѣрѣs кѡрее, шѣ тѣ дѣ-
спѡае дѣ ажѡтѡрѣкѣ тѡ, шѣ те фѡче дѣ рѣе шѣ дѣ кѡт'ѡѡкѡрѣ
р' ѡѡт'кѣ чѣтѡт'kѣ. Дѣ вѣй съ анѣн пѡциѣн'ѡл' ажѡнѣжѡре аѡ сѣ-
флѣт'сѡ' т'ѣs? нѡ м'ѡрѣе аѡ зѡрѣкѣ шѣ аѡ жѡкѡрѣн, нѡ маѣ мѣрѣн
аѡ рѡдѣнѣн, аѡ рѡѡрѣн шѣ аѡ в'ѣа'ци шѣ аѡ анѣзѣи шѣ аѡ нѡ-
мѣт'сѣн дѣ аскѡл'т'кѣ пре грѣри кѡрѣн вѡнѣт'kѣ ѡѡт'kѣ зѣѡа. Пѡскѣ
аѡ кѣк'рѣчѣае сѣнѣци мѡчѣнѣч, кѡрѣн дѡs сѣнѣк'ѡт'kѣ сѣфлѣт'сѡшѣ

ши а трѣпсалѣи, ши нѣ ла аате стрикъчиѡни . Ай рѡвь, ай мѡ-
 ѡре, ай копѣи? чѣ ѡсте де потрѣикъ ебъдрѣи ши веселѣе(и) ачѣщѣа?
 ан кѡсѣ ши глаѡтъ ай прѣѡтнини, ачѣсетъ сѣнѣтъ веселитѡаре,
 ши кѡщѣиѡсѡл' мѡнѣтѡнѡторю ши ферничѣт' . Чѣ ѡсте ѡлѣтъ май
 ферничѣт' ши май дѡлѣче ꙗ тоѡтъ лѡмѣк, ка прѣѡтней чѣй ебни
 ши ювѣици? ши че ѡсте ѡрѣш' ка ꙗсоцѣрѣк тикѣнитъ ши ꙗце-
 лѣпѣтъ ши аскѡлѣтъѡаре? деч кѡнѣдъ вѣзи мѡѡрѣк фѡрмѡбасѣ
 ши адѡщѣи пѡхѣта тѡ май мѡлѣтъ декѡт' а еи, сокотѣще къ
 пѣмѡнѣтъ ѡсте ши ченѡшѣк, ши сѣ вѡ потѡлѣи тѡрѡвѡрѣк пѡхѣ-
 тен; ас пѣне кѡ гѡндѡл' тѣс кѡм ва прѡменѣи фѡрмѡсѣкѣк еи
 ебѡтрѡнѣцѡле ас вѡѡла, ши вѣй вѡдѡ кѡм' и сѣ адѡнѣчѡзѣ
 окѣи, кѡм' сѣ зѡрѣчѣсѣкѣ фѣцѡле ебѡрѡсѡлѣи ши тоѡтъ сѣ стрѣкѣ
 фѡѡарѣк ачѣкѡ а фѡрмѡсѣкѣцѣи ши а тинѣрѣкѣцѣи . Лѡт' лѡѡзи ши
 цѣрѡнѣк ши ченѡшѣк, кѡре нѣ ѡсте ѡлѣтъ фѣ(рѣ) нѣмай мѡрѣ-
 мѡнѣтъ вѣрѡит', фѡрмѡсѣкѣк трѡпсалѣи . Ши де ан вѡдѡ чѣле
 ден' лѡбнѣтрѡл' трѡпсалѣи, ѡсте пѡнѣ де некѡрѣкѣцѣи ши де пѡ-
 тоѡре мѡлѣтъ . Ши де мѡлѣте ѡри ши фѡетишѡбара фѡрмѡбасѣ мѡ-
 рѣнѣдѣ, ши дѡпѣ о зи дѡвѡ, с'ас афѡлѡт' грѡпа еи пѡнѣк де
 вѣерѡн ши де ꙗпѡциѡнѡне мѡлѣтъ . Нѣзи ѡѡме чѣ фѡрмѡсѣкѣ
 рѡвнѣици ши сѣрѡци?

Cuvânt al XIX. Pentru pocăință. (Fol. 75b—76a.)

Кѡвѣнѣт' аѡ ѡѣ а чѣлѣи ꙗтрѡ сѣнѣи пѣрѣнтѡле нѡстрѡ а лѡи
 Іѡѡнѣ Златѡѡѡетѣ . Пенѣтрѡ покѡѡнѣе, ши пенѣтрѡ чѣй че рѣмѡнѣ
 де сѣвѡарѣк, ши пенѣтрѡ сѣнѣтѡл' прѡкѡтѡѡлѣ, ши пенѣтрѡ жѡде-
 кѡтѣ . вѡгѡсловѣще пѣрѣнѣте .

Прѡкѡм' н'ѡс фѡлѡс сѣмѡнѣтѡрѣи кѡнѣд' лѣпѣдѣ сѣмѡнѣ-
 ца прѡ кѡле, ашѡ ши нѡи нѣ авѡм нѣчи ѡун' фѡлѡс кѣчи не
 кемѣлѣ крѡцинѣи, де нѡ вѡм' авѡ ши лѡкѡрѡри сѣ ѡунѣмѣзе нѣ-
 мелѣи . Ши де вѡц' вѡдѣ сѣ вѣ адѡк' мѣрѣтѡрѣе ебнѣ ши вѡрѣдѣ-
 никѣ прѡ фѡрѣтеле лѡи дѡнѡзѣкѣ прѡ Іѡкѡк', зикѡнѣд' : крѡдинѣца,
 фѣрѣк де фѡнѣте ѡсте мѡѡрѣтъ . Пенѣтрѡ ачѣкѡ дѡрѣ прѡтѡтѣнѣ-
 динѣк трѡвѡсѣкѣс лѡкѡрѡриле фѡнѣтѣи чѣй ебне, кѣ дѣкѡ лѡпѣсѣкѣс
 ачѣкѣк, нѣчи нѣмеле крѡцинѣтѣкѣцѣи нѣ пѡѡте сѣ не фѡлѡсѡсѣкѣ
 нимѣка . ши де ачѡста сѣ нѣ те мѣри, кѣ спѡнем', че дѡвѡнѣдѣ
 арѡ вѡстѡнѡлѣк кѣчи мѣрѣе ла ѡѡсте, ши нѡ ѡсте вѡрѣдѣникѣ де
 ѡѡсте сѣ вѡтѣ рѣзѡѡю, пенѣтрѡ ꙗпѣрѡтѡл' дѡла кѡрѡле сѣ
 хрѣнѣкѣе? Кѣ де ѡсте ши ꙗфѡрикошѡт' ачѣст' кѡвѡнѣт', май
 еѣне ар' фи фѡѡтѡ сѣ нѣ фѣе ѡцѣит', декѡт' ас ѡцѣит' ши нѣ

с'ас некоиѣт' пѣн'трос чин'стк' рпкрѣтсасѣ . Къ кѣм' нѣ се ка педен'сѣ чѣл' чѣ дела рпкрѣтсас' съ хрѣнкѣне шѣ пѣн'трос рпкрѣтсас' нѣ съ некоиѣне? Шѣ ркк' чѣ зѣкс ѣс пѣн'трос рпкрѣтсас', макѣрк' д'км' нѣтѣ пѣн'трос сѣфлетеле ноѣстре съ не некоиѣм' . Чѣ вѣн' съ зѣчи : Дѣрк' кѣм' ноѣно съ мѣ епкѣсѣкс къ сѣнт' рлѣме шѣ р вѣлсри . чѣ грѣкѣши ѡмѣле? Ѣс рѣ воѣ арктѣ кѣ нѣ мѣн'тсѣне прѣ ѡм лѣксѣ , чи фѣпта шѣ рѣа чѣ дирѣн'тк' . Пдѣм' с'ас рнекѣт' р лимѣнса' рѣоасѣ . Шрк' лѡт' р Годѡм' съ мѣн'тсѣ ка ден' лѣчѣса' лѣкрѣн' . Іѡк' съ рдирѣн'тк' р гшѣно . Шрк' Саѣл' р кѣрциле чѣле рпкрѣтѣши кѣзѣ , шѣ ден' чин'стк' ачѣпѣи лѣми шѣ ден' чѣ вѣн'тѣаре . Нѣ ѣсте съ те кѣри кѣ ачѣста , съ зѣчи , къ нѣ ноѣно съ фѣс р лѣме шѣ р вѣлсри шѣ съ мѣ шѣ мѣн'тсѣсѣкс . Дѣрк' кѣре ѣсте рпѣдекѣрк' ? кѣчи нѣ алерг'км' ад'кѣе ла рѣгкѣѣне шѣ ла сѣнтеле лѣшѣри ! лѣ нѣ ведѣци прѣ чѣл' чѣ кор' съ ѣ корѣн' шѣ чин'сте дела рпкрѣтсас' , кѣм' мѣрѣс де дѣсѣ ла кѣрте шѣ кѣм' нѣн' прѣ лѣцѣи ла мѣж'локѣ съ грѣкѣкѣ , ка съ докѣн' д'кѣкѣ чѣрер'к' лор' . Пчѣст'к' ле зѣкѣ кѣтрѣ чѣл' чѣ нѣ ал'крѣкѣ ла сѣнтеле шѣ дмѣзѣреле салѣже , шѣ пѣн'трос чѣл' чѣ кор'ѣсѣкс кѣвѣн'те р ден'крѣт' , р чѣсѣл' чѣл' рфрикошѣт' ал' сѣнтѣе лѣтсѣрѣн' , л мѣсѣи чѣи тѣн'нѣе . Нѣ н'ѣи фѣгкѣдѣн'т' прѣвѣтсасѣ кѣн'дѣ лѣ зѣс : Ѣсѣ съ арѣм' мѣн'тк' шѣ шѣмѣле ноѣстре ? шѣ ѣи зѣс : арѣм' кѣтрѣ дом'нса' . Нѣ те темѣ , нѣ те кѣтрѣмѣри , къ шѣ ла ачѣстѣ рфрикошѣт' час те ѣфѣи мѣн'чѣнос ? Ѣ мѣре мѣн'ше ! Мѣса чѣ де тѣн'кѣ ѣсте гѣта , мѣлѣса' лѣн' дмѣзѣкс пѣн'трос тѣне съ жѣн'ге , фѣкс лѣхѣрѣн'чѣсѣкс извѣраѣне ден' прѣ сѣнтсас' прѣкѣтѣлѣ , хѣрѣвѣмѣи дѣорѣсѣкс шѣ серѣфѣмѣи зѣларѣ , чѣи кѣ шѣсе арѣи рш' акѣпѣр' фѣцѣле , тѣате нѣтѣрѣле чѣле фѣрѣ де трѣнѣри съ рѣогѣ пѣн'трос тѣне кѣ прѣвѣтсас' , фѣксѣл' чѣл' сѣфлетѣсѣкс съ погѣарѣ , сѣн'цѣле съ дешѣртѣ р потѣрю ден' прѣ кѣрѣта кѣастѣ пѣн'трос кѣрѣцѣн'ѣ тѣ , шрк' тѣ нѣ те темѣ нѣчи те кѣтрѣмѣри . Ѣ сѣтѣ шѣ ѣи де чѣсѣри сѣнт' р сѣп'тѣмѣжѣ , шѣ дмѣзѣкс нѣмѣи оѣн' час сѣн'тсѣр' ш'ѣс алѣс , шрк' тѣ шѣ ачѣста рл' кѣл'тѣици р лѣкрѣрѣле лѣмѣици шѣ р вѣр'ѣе шѣ р рѣсѣри . Дѣрк' кѣ чѣ рдрѣзѣн'ре те апрѣпѣи дѣ дмѣзѣициле тѣнне ? кѣ чѣ иѣи'цѣк' сѣн'рѣкѣтѣ ? Дѣн' цѣнѣ р мѣнѣле тѣле тѣн'кѣ , шѣре кѣтезѣрѣн' съ те атѣн'ѣи де хѣнна рпкрѣтсасѣ ? нѣчи де кѣм' . Чѣ съ нѣ зи(чи) , къ ѣсте пѣн'не , нѣчи съ гѣн'дѣици къ ѣсте рѣн' , пѣн'трос кѣ нѣ мѣрѣе р жѣс ка чѣкѣк' л'ѣл'те вѣкѣте . Съ нѣ дѣ дмѣзѣкс съ фѣе ачѣста , нѣчи съ кѣцѣици ачѣста лѣкрѣс нѣчи о дѣтѣ ; чѣ прѣкѣм' ла чѣрѣк' фѣксѣл' нѣ фѣче нѣчи о прѣсѣлѣтѣ , шѣ

ГЖН'Д'КЦЕ ШИ ПЕН'ТРС ДСМ'НЕЗЕИРИЛЕ ТАНИЕ, КЪ СЪ .РПАР'ТЕ .Р
Ф'ИИ'ЦА ТРЪНСАШИ.

Räsplätirea unu țälhar ucigaș. (Fol. 168b.)

ИСКДА'ТАЦИ ШИ АЛ'ТЪ ПОВ'КТЕ, САШ ШИ РЪКСМ'ПЪРАРЕ Ч'АС
Ф'КЪБТ' ДМНЗ'КС ЛА ОУН' ТЖЛ'ХАРИО ОУЧИГАШС.

ЪН' ТЖЛ'ХАРИО ШИ ОУЧИГАШС .РТР'О ВР'КМЕ, М'КРСЕ ДЕ СЪ
КДА'КЪ СЪ ДБОР'МЪ .Р ОУМ'БРА ОУНШИ ЗИДЪ ВЕКИО, ШИ Н СЪ АРЪ-
ТЪ .Р СОМ'НДА' ЛШИ, КЪМ' КЪ-Н ГРЪКИ ОАРЕ-ЧИНЕ ШИ-Н ЗИСЕ : СКОАЛЪ
Д'КЧИ ШИ ТЕ ДЪ .Р ЛАТЪРИ, КЪ КАДЕ [ЗИДДА'] СЪ ТЕ .РПРЕСОБРЕ .
ИРЪ ЕЛ' Д'КА ЛЗИ СЪ СКДА' ШИ ФЪЦИ, ШИ .РДАТЪ КЪЗЪ ЗИ-
ДА'; ИРЪ ЕЛ', ВЪСТОРИОЛ' ДЕ СЪИЦЕ, ПСЕ .Р МИН'ТЪ ЛШИ КЪ ФА-
ЧЕ БИНЕ, ДЕ ВР'КМЕ ЧЕ-Л' СКОБСЕ ДМНЗ'КС ДЕН НЕКОЕ, КЪ НЪ-Л' ОУРА-
ЦЕ ПЕН'ТРС ФАП'ТЕЛЕ ЛШИ ШИ ПЕН'ТРС ОУЧИДЕРИЛЕ ЛШИ . ДЕЧН ЛШУ
ТЪМЖЕ ШИ ЛМЖН'КРИ ШИ АЖНН'ЖИДЪ ЛА БЕС'КРЕКЪ, ЗИСЕ : МДА'-
ЦИМЕКС-ЦИ ДБОМ'НЕ; КЪ МЪ СКОСЕШН ДЕН' НЕБОЕ . ШИ НЪ ЦИА БЕ-
ЧИСНИКДА', КЪ АЛ'ТА ВОДИЦЕ ДМНЗ'КС . ШИ СЪ ДСЕ ЛА КАСА ЛШИ,
ШИ МЖН'КЖИДЪ ШИ БЖИДЪ БИНЕ СЪ КДА'КЪ СЪ ДБОР'МЪ; ШИ
АКОЛА ОУИДЕ ДОР'МИА Н СЪ АРЪТЪ ИРЪ ЧЕЛА ЧЕ-Л' ИЗ'ВЪВИСЕ ДЕЛА
ЗИДИО, ШИ-Н ЗИСЕ ЛШИ : ДАРЪ ЧЕ МИ-АН АДЪС ТЪМЖА ШИ ЛМЖН'К-
РИЛЕ? АС СОКОТЕЦИ КЪ МИН'ТЪ; ТА КЪ-М' ПЛАКС ФАП'ТЕЛ(Е) ТАЛ(Е)
Ч'КЛЕ Ф'РЪ ДЕ Л'КЦЕ? ЧЕ СЪ ЦИИ, КЪ ПЕН'ТР'АЧАСТА Т'КМ' ИЗ'ВЪВИТ'
ДЕН' НЕБОА АЧ'КА, КА СЪ НЪ МОРИ .Р ИДИХ'НЪ, СЪ НЪ ТЕ ВЪЗЪ НИ-
МЕНЪ, ЧЕ ВОЮ СЪ ТЕ ПЪЮ .Р ЦАПЪ, КА СЪ ТЕ ВЪЗЪ ОАМЕНИИ КА-
РИИ СЕ ВОР' АФЛА АКОЛО . ИРЪ ЕЛ' Д'КА ВЪЗЪ ВИДЕНИА, СЪ СКДА' .
РФРИКОШАТ', ШИ ВЪДЕ АФАРЪ СЪЖИДЪ ОУНИИ СЪ-Л' ПРИН'ЗЪ; ШИ
РТР'АЧЕЛА ЧАС ДЪЖИДЪ-Л' ЛА ЖДЕКЪТОРИО, ПОРЪНИИ ЖДЕКЪ-
ТОРИОЛ' СЪ-Л' ПСЕ .Р ЦАПЪ .Р МИЖ'ЛОКДА' ТЪРЪСАШИ, КА СЪ-Л' ВЪЗЪ
ШИ МИЧИ ШИ МАРИ . ИША АС ПЛЪТИТ' ДСМНЕЗЪС ОУЧИГАШСАШИ
АЧЕЛСА . ШИ АЧАСТА W ФАЧЕ ДМНЗ'КС ДЕ МДА'ТЕ ВРИ, КА СЪ ПЕ-
ДЕЦ'ЕСКЪ ПРЕ ЧЕЙ КЪ ФИРЕ РА, ШИ СЪ АНЕКЪ ШИ АЧЕА ЧЕ СЪ
ПЕДЕЦ'ЕСКЪ МАИ ПСИЦИНЪ МЪНИКЪ; КЪ ЧЕА ЧЕ НЪ СЪ ПЕДЕЦ'ЕСКЪ
АИЧИ, ВАИ ДЕ ДЖН'ШИИ, КЪ СЕ ВОР' МЪНИИ .Р В'КЧИ.

де ери кáре ас трекст; деч ас черчетат ртрс гъндса лши де мсате врн ачкстк ксвнтте, ши нс нстк сь причапк тьл'ксла . ши де вр'кме че (b. ла) ачк мистире нс ерò впе ши даскал рв'кцат сь-а ртр'кве, ас ф'ккст рб'гь кьтр'к домнса, сь-н дескопере тьл-ксла ачестши ржнд . ши рб'гъндс-с(ъ) де мсате врн, фс асксатат де чел че фáче вбе ч'клар че с(ъ) тем де ел . ши ртр'о ши дшик че ас четит сáджка вис'крнчн ши с'ас дсе тоц фрáчн пре ла кáинле лар; лар ел сжнгср ас ман р'кмас р вис'крнк(ъ) де с(ъ) ркина дшик венчюа лши . атшче ас в'ксст пре оун хсатср фрсмвс престе фáре, ши оумела при тоат'к кс'крка [ши меруе] ши л'кн'к д'кнса де мсате врн . пентрс ач'ка с'ас в-с(е)лт де мсата фрсмк'ца лши, ши с(ъ) испнттє сь-а принс'к . лар всатсрса с'ас ден'ртат пшцшеа де ла ел, ши ел нсрчас(ъ) дшик д'кнса, п'кн ас ашнес ртр'ш д'сш (!) де п'кд'сре апрóане де мистире, пентрс к'к нс зс'рд не ссс ка че-а-л'анци всатсрн, че апрóане де п'кмжнт, ка сь-н пóат'к оурма с'фнтса п'рннте . ши дшик че ас ртрат ртр'ш лок аск'нск а п'кд'срн, ас рч-нст всатсрса а к'нта ат'кта де д'баче ши кс'квс, к'кт ас в-ннт к'кльг'рса ртрс спанм'к де д'сачáца к'нт'крн ачкне, сокотнд кс в-с(е)ле испнс'к вкрсса рáюаши . ши нс с(ъ) стрк(ъ) тр'шса лши кс вр'кре ши кс порснка лши д'с'к . ши н'ас смлцнт нч фóамете, нч с'кте, нч ржчáла, нч алте некн а тр'шсаш, че нсман че ста ла ачаст'к скнмкáре д'с'кск'к, ка ксм ар фн ф'вет кс адев'рат р рáю, ши асксат'к а всатсрсаши рч-р'кск(ъ) кжнтáре трен с'те де áнн . ши атшче рч-рса кáре(е) с'ас ар'ктат ртр'ачеста кнн с'ас с'шт р чер, лар к'кльг'рса вннд ртрс снне с'ас рторс ла мистире . ши соснд ла по-арт'к, л'ас ртребат портáрюа де шде жете; лар ел с'ас мнрат ксм нс л'ас ксноекст, ши знс(е) : ес сжнт кс'тáре(е), че оумелам при ватар, нс м'к цнн? портáрюа с'ас гжнднт к'к жете не-кшн ши знс(е) : д'с-те р кáл'к та, к'к нн авем ватарнк, лар пре тнне нс т'км в'ксст алт'к дат'к, ши нч д'кн'квар(ъ) н'ан ртрат р мистир'к нвастр'к . лар чел ксвнвс к'кльг'р снс(е) лши тоат'к венчюа(е) ши нс'меле фрáцнлар . ши мергжнд ла егсменса с'ас адшнат тоц, ши нч пре шса н'ас ксноекст днтрс ч'кн кáре ас цншт . пентрс ач'ка ас знс кьтр'к д'кншн кс мáре жáле : мнрс-м'к ши м'к рфрнкошез фрáцнлар, ксм с'ас ф'ккст ат'кта скнмкáре ртр'ш час кáре(е) ам лшпнт, к'к скнмк'к фáца воастр'к ка с(ъ) нс кснвск пре кшн нч вои пре мнне . к'к мáртср мн-н домнса, к'к гжндеск, ксм нс ка фн трекст оун час де к'кнд ам шнт днн мистире, дшик че ам

мѣлате минѣни, кáреле ковѣршеск кѣ амѣрѣнтѣла мѣлцимѣ стѣ-
лелѣр чѣрюлѣни, кѣ оумѣлѣтѣр, ꙗкѣветѣр, трѣнзи, перитѣри,
фѣригѣр, стрикѣчюне, шрѣире, алѣацѣ шл алте мѣлате фачерн де
бѣне шл вбале аѣ виндекат чѣ ꙗтѣрѣ тот пѣтѣкрникѣ) ꙗпѣрѣ-
тѣкѣ, кѣ ачасть вѣецѣнтѣоаре ꙗпѣ, шл пре мѣлац аѣ ꙗрис дѣпѣ
кѣм скрѣе ꙗ цѣс ман пре ларѣс.

Minunea a cincî-zeci și șaptea. Pentru moartea văduvei sárace
și a bogatului. (Fol. 75a—76a.)

Пентрѣ шл вѣдѣвѣ съракѣ) че ѣѣ лѣат прѣста сѣфлетѣла, ꙗр
ла молрте богáтѣлѣни аѣ мѣрѣс драчѣн.

Скрѣе кѣ ꙗ времеиле кѣнд ꙗпѣрѣцѣе Ѧнѣриѣ ерá варе-ка-
реле прѣвт, пре кáрел(ѣ) шл дѣнѣварѣ) л'аѣ кѣемат сѣ прѣч(ѣ)-
циѣаскѣ пре шл фѣлмѣл съракѣ). ꙗтѣрѣ ачел час венѣрѣ) шл
де ла оуѣн боер богат, сѣ марѣгѣ сѣ-л прѣч(ѣ)циѣаскѣ) кѣ ва
сѣ молрѣ) . дѣч прѣѣтѣла дѣфѣнмѣ пре фѣлмѣл пентрѣс кѣч
ерá съракѣ) шл вѣдѣвѣ сѣ дѣсѣ) ла боер . шл дѣпѣ че л'аѣ
прѣчѣрѣнт, шѣдѣ дѣ-л мѣнѣгѣ, нѣдѣждѣнѣд сѣ-н ласѣ) чева
дѣнтрѣс авѣре . атѣнче ꙗр венѣ латѣла де ла кáса вѣдѣвен зѣ-
кѣнд, сѣ марѣгѣ ман ꙗ грáбѣ, кѣ ѣсте ꙗ чáсѣл морци, сѣ нѣ
молрѣ) непрѣч(ѣ)циѣтѣ) . ꙗр прѣѣтѣла ка оуѣн мѣндѣрѣ шл юѣн-
тор де арѣинѣт н'аѣ вѣрт сѣ марѣгѣ; че авѣк оуѣн диакѣн пѣнѣ
де вѣнѣтѣцѣ фолрте шл темѣтор де дѣѣсѣ, кáрел(ѣ) вѣзѣнѣд
кѣ прѣѣтѣла нѣ бáгѣ саамѣ (!) сѣ марѣгѣ, аѣ мѣрѣс ел; шл мер-
гѣнд диáконѣла кѣ трѣпѣла домнѣлѣни ла касса (!) вѣдѣвен, кáре
ерá съракѣ) де чѣле трѣпѣци, ꙗр пѣнѣ де тóате вѣнѣтѣци(ѣ);
шл ꙗтѣ) вѣсѣс кѣ дарѣла лѣни дѣѣсѣ пре сѣрáка ачѣл, кѣ сѣчѣк
пре шл рѣгожѣнѣ, шл невѣсѣнѣд вáмени сѣ стѣ ꙗпрѣѣѣрѣла ѣн,
кѣм ерá ла чел богат, ерá стѣнд дѣкѣспѣра ѣн, шл пѣнѣ де
дарѣри шл прѣкѣ фѣричѣтѣ, кáре ерá нѣскѣтѣоаре де дѣѣсѣ Мáриѣ
кѣ дáнциѣри де фѣнчáре, кáре кѣ мѣхѣрѣм áлѣе цѣрѣѣ сѣдѣ-
ри(ѣ) болнавѣн, трѣгѣндѣ-н вѣнт . ꙗр сѣнѣтѣла дѣакѣн вѣсѣнѣд
ман мѣлат пре дѣспѣнтѣоаре л'аѣ кѣспѣнѣс фѣри(ѣ) . кѣм с'аѣ ꙗки-
нат сѣнѣтѣлѣни трѣн а лѣни хѣ, лѣшждѣре шл чѣле-л'анте фѣчѣоаре
аѣ кѣсѣст ла пѣлмѣнт шл с'аѣ ꙗкинат ла трѣпѣла дѣспѣнтѣорѣ-
лѣни . шл сѣлѣнѣдѣсѣ) зѣсѣ) дѣакѣнѣлѣни, сѣ сѣ) апрѣѣе сѣ
факѣ) сѣнѣта пѣсѣланиѣ (!) . дѣч дѣпѣ че с'аѣ прѣчѣрѣнт бол-
наѣла аѣ лѣат сѣнѣтѣла ѣн сѣфлет сѣнѣтел(ѣ) фѣчѣоаре, шл с'аѣ сѣнт
ꙗ чер . ꙗр диáконѣла с'аѣ дѣс ꙗр ла кáса богáтѣлѣни, шл вѣсѣс

ⲁ ⲡⲀⲦⲤⲀ ⲗⲤⲏ ⲱⲁⲣⲉ ⲕⲁⲣⲓⲛ ⲕⲉⲕⲏⲏ ⲡⲉⲕⲣⲓⲛ ⲕⲉ ⲉⲣⲁ ⲡⲣⲉ ⲗⲕⲏⲛⲕ ⲗⲗ, ⲡⲏ
 ⲕⲉⲛ ⲕⲉ ⲉⲣⲁ ⲁⲕⲟⲗⲟ ⲡⲤ-ⲏ ⲱⲉⲗⲕ ⲫⲉⲕⲣ ⲡⲤⲙⲁⲛ ⲱⲟⲗⲡⲁⲱⲤⲀ, ⲕⲁⲣⲉ ⲤⲦⲣⲕⲉⲗⲁ
 Ⲥⲕ-ⲏ Ⲓⲟⲛⲕⲉⲕ(ⲕ), Ⲥⲕ ⲡⲤ-ⲏ ⲫⲁⲕ(ⲕ) ⲛⲉⲱⲟⲉ . ⲡⲱⲣ ⲙⲁⲛ ⲁⲡⲟⲛ ⲱⲕⲤⲤ ⲡⲣⲉ
 Ⲥⲏ ⲕⲁⲣⲁⲛ ⲁⲫⲣⲓⲕⲟⲛⲁⲧ ⲕⲁⲣⲉⲗ(ⲉ) ⲗⲟⲱⲏ ⲕⲤ ⲟⲩⲏ ⲕⲉⲕⲣⲁⲓⲛ ⲕⲁ ⲟⲩⲏ ⲕⲓⲗⲟⲙ(!)
 ⲁ ⲒⲤⲣⲁ ⲱⲟⲕⲁⲦⲤⲗⲤⲏ, ⲡⲏ Ⲥ(ⲕ) ⲤⲕⲟⲗⲤ(ⲕ) ⲕⲤ Ⲥⲓⲗⲁ ⲁⲕⲉⲗ ⲧⲓⲕⲕⲗⲟⲤ
 ⲤⲤⲫⲁⲣⲧ ⲕⲤ ⲗⲤⲗⲧⲕ ⲗⲤⲣⲕⲣⲉ . ⲁⲕⲉⲤⲧⲉ ⲱⲕⲤⲏⲗ ⲗⲓⲁⲕⲟⲛⲤⲀ, ⲗⲉ ⲗⲤⲗⲁⲧⲁ
 ⲫⲣⲓⲕ(ⲕ) ⲗⲤ ⲕⲕⲤⲤⲧ ⲡⲣⲉ ⲡⲕⲗⲙⲕⲏⲧⲕ ⲕⲁ Ⲥⲏ ⲙⲟⲣⲧⲕ . ⲗⲧⲤⲏⲕⲉ ⲤⲧⲕⲧⲤ
 ⲗⲕⲏⲛⲕ ⲗⲕⲏⲤⲀ ⲡⲣⲓⲕⲧⲁ, ⲕⲁⲣⲉ ⲗⲁⲤ ⲣⲕⲗⲓⲕⲁⲧ ⲤⲏⲕⲏⲗⲤ-ⲏ : ⲡⲤ ⲧⲉ ⲧⲕⲙⲉ,
 ⲓⲱⲉⲓⲧⲤⲀ ⲗⲙⲓⲤ ⲣⲱⲱⲕ, ⲡⲛⲧⲣⲤ ⲕⲕ ⲓⲉ ⲤⲁⲤ Ⲓⲕⲧⲓⲧ ⲁⲛⲧⲣ(ⲕ)ⲓⲉ ⲕⲉⲣⲓⲱⲗⲤⲏ
 ⲡⲏ ⲡⲟⲗⲧⲉ ⲁⲤⲤⲣⲁ ⲧⲁ ⲗ ⲗⲓⲁⲕⲟⲗⲓⲗⲟⲣ ⲙⲓⲣⲉⲣⲏⲤⲒⲤⲣⲓ, ⲡⲤⲙⲁⲛ ⲡⲕ-
 ⲱⲣ(ⲉ) ⲗⲤⲕⲏⲣⲓⲗ(ⲉ) ⲡⲟⲣⲤⲏⲕ ⲗ ⲫⲏⲱⲗⲤⲏ ⲗⲙⲓⲤ ⲫⲉⲕⲣ(ⲕ) ⲗⲉⲛⲉ ⲁ ⲧⲟⲗⲧⲉ
 Ⲥⲓⲗⲉⲗ(ⲉ) ⲕⲓⲏⲕⲓⲏ ⲧⲗⲗ(ⲉ), ⲡⲕⲏ ⲱⲛ ⲕⲏⲓ ⲁⲧⲣⲟ ⲗⲗⲤⲏⲁⲣⲉ Ⲥⲫⲏⲕⲓⲗⲱⲣ,
 Ⲥⲕ ⲧⲉ ⲱⲉⲤ(ⲉ)ⲗⲓⲕⲏ ⲛⲉⲗⲕⲉⲧⲁⲧ . ⲡⲱⲣ ⲗⲓⲁⲕⲟⲛⲤⲀ Ⲥⲕ ⲡⲗⲕⲉⲕ ⲕⲉⲛ ⲡⲣⲕ
 ⲕⲕⲏⲧⲁⲧⲉ ⲁⲛⲧⲣ(ⲕ)ⲧⲉⲤ(ⲉ) ⲗ ⲁⲫⲱⲣⲓⲗⲱⲣ ⲡⲏ ⲤⲁⲤ ⲁⲕⲏⲛⲁⲧ ⲡⲕⲏ ⲗⲁ ⲡⲕ-
 ⲗⲙⲕⲏⲧ; ⲡⲱⲣ ⲗⲉⲤⲛⲓⲕⲟⲗⲁⲣⲉ ⲤⲁⲤ ⲤⲤⲏⲧ ⲁ ⲕⲉⲣ . ⲗⲓⲁⲕⲟⲛⲤⲀ ⲗⲤ ⲁⲛⲧⲣⲓⲕⲓⲧ
 Ⲥⲕⲣⲁⲕⲓⲗⲟⲣ ⲧⲟⲧ ⲕⲁⲤ ⲁⲱⲤⲧ, ⲡⲏ ⲫⲕⲕⲏⲗⲤ-Ⲥ(ⲕ) Ⲥⲕⲣⲁⲕ ⲡⲛⲧⲣⲤ ⲗⲟⲙ-
 ⲡⲤⲀ, ⲗⲤ ⲡⲉⲧⲣⲓⲕⲤⲧ ⲱⲓⲗⲕ(ⲕ) ⲡⲗⲕⲕⲤⲧ(ⲕ) ⲗⲤⲏ ⲗⲤⲕⲤ, ⲡⲏ ⲗⲗⲟⲣⲙⲏ
 ⲁⲧⲣⲤ ⲗⲟⲙⲡⲤⲀ.

XCII.

1692.

(a. Codex Eminescu, No. 2, fol. 86b—124. [Foile 101—110 de doue ori.] cf. b. Ms. Gaster 1706, 49, 68 foi pag. c. Ms. Gaster 1805, folio, fol. 71—111.)

Ⲛⲏⲁⲕⲁ ⲡⲏ Ⲥⲏⲡⲉⲣⲉ (! l. —ⲛⲉⲣⲉ) ⲡⲉⲧⲣⲉⲕⲉⲣⲏ ⲗⲏⲛⲤⲏⲗⲟⲣ
 ⲗ ⲡⲣⲕ ⲕⲗⲉⲓⲱⲤⲗⲗⲏ ⲡⲕⲣⲏⲧⲉⲗⲗⲏ ⲛⲟⲤⲣⲤ ⲒⲁⲤ(ⲓ)ⲗⲓⲉ ⲕⲉⲗ
 ⲛⲱⲤ ⲤⲕⲣⲓⲤ(ⲕ) ⲗⲉ Ⲓⲣⲏⲕⲟⲣⲓⲉ ⲕⲕⲗⲗⲓⲕⲣⲗⲗⲁ ⲡⲏ ⲤⲕⲉⲛⲏⲕⲗⲀ ⲗⲤⲏ,
 ⲕⲗⲱⲕⲏⲧ ⲗⲉ ⲫⲟⲗⲱⲤⲉ ⲕⲕⲧⲣⲕ ⲓⲱⲉⲓⲧⲱⲣⲓⲏ ⲗⲉ ⲕⲤ ⲕⲉⲧⲏⲧⲟⲣⲏ.

Vămile văzduhului. (a. fol. 92a—92b, b. fol. 8a—8b, c. fol. 76a—77a.)

ⲡⲏ ⲗⲤⲁⲛⲗⲤ-ⲙ(ⲕ) ⲁⲗⲗⲁⲧ(ⲕ) ⲗⲉ ⲡⲣⲉ ⲡⲕⲗⲙⲕⲏⲧ, Ⲥⲫⲏⲕⲓⲏ ⲁⲫⲱⲣⲓ
 Ⲥⲕ ⲤⲤⲏⲣ(ⲕ) ⲁ ⲤⲤⲉ ⲗⲁ ⲕⲉⲣ ⲕⲕⲧⲣⲕ ⲣⲕⲤⲕⲣⲓⲧ; ⲡⲏ ⲁⲗⲗⲁⲧⲕ ⲕⲤⲙ ⲛⲉ
 ⲤⲤⲏⲗ, ⲧⲕⲗⲙⲏⲛⲕⲗⲙ ⲱⲗⲙⲁ ⲕⲁⲣⲉ Ⲥⲕ Ⲓⲣⲕⲏⲉ ⲗ ⲫⲏ ⲗⲉ ⲕⲗⲉⲱⲉⲧⲓⲣⲉ, ⲗⲁ
 ⲕⲁⲣⲉ ⲉⲣⲁ ⲗⲤⲗⲁⲕⲓⲙⲉ ⲗⲉ ⲕⲁⲣⲁⲛ . ⲡⲏ ⲟⲩⲏⲤⲀ ⲕⲁⲣⲉⲗ(ⲉ) ⲉⲣⲁ ⲙⲁⲛ ⲙⲁⲣⲉ
 ⲗⲉ ⲏⲏ ⲡⲕⲗⲗⲉ, ⲡⲏ ⲁⲕⲟⲗⲱ ⲁⲗⲗⲁⲧ(ⲕ) ⲤⲧⲕⲧⲤⲙ . ⲡⲏ ⲙⲁⲣⲧⲤⲣ ⲗⲓ-ⲏ
 ⲗⲟⲙⲡⲤⲀ, ⲕⲕ ⲡⲣⲉ ⲕⲁⲣⲓⲛ ⲓⲗⲙ ⲕⲗⲉⲱⲉⲧⲏⲧ ⲫⲏⲏⲗ ⲁ ⲗⲤⲙⲕ ⲕⲁ ⲟⲩⲏ ⲱⲗⲙ,
 ⲫⲕⲓⲕⲗⲉ ⲁⲕⲕⲗⲟⲣⲁ ⲡⲏ ⲕⲁⲤⲤⲀ ⲁⲧⲣⲤ ⲕⲁⲣⲉ ⲓⲗⲙ ⲕⲗⲉⲱⲉⲧⲏⲧ ⲡⲣⲉ ⲫⲏⲏⲧⲉ
 ⲕⲁⲣⲉⲗ(ⲉ) ⲁⲛⲏⲏⲧⲉ ⲙⲏ ⲁⲧⲣⲧⲁ ⲁⲕⲉⲛ ⲕⲁⲣⲁⲛ; ⲡⲱⲣⲕ ⲗⲉ ⲟⲩⲏⲗⲉ ⲕⲓⲉ ⲏⲏ

ачкѣтѣ нѣ шнѣ; че мѣлате минцинд ен асѣпра мѣ . кѣ дешн ера грѣните де мѣне ꙗтр'алт кип сѣс пентрѣс драгвсте лѣн дѣтѣс, тар ен ле адѣчѣ ла мнжлѣк кѣм ар фнн грѣните кѣ нѣрав де шѣндрѣе, шнн зичѣ ꙗѣриалѣр, ка с(ѣ) рѣспѣшнѣтѣ де ал(ѣ) . шн рѣспѣшнѣнд пентрѣс ачкѣе че грѣнѣ асѣпра мѣ кѣ адеврѣат, лѣ.рнд днн дѣрѣл доминѣлѣнн ꙗс(н)лѣ пѣнѣ ꙗпотрѣка порестѣрен лѣр шн трекѣм . шн тар сѣнндѣ-не ман сѣс тѣмпннѣм алтѣ ваам(ѣ) кѣре сѣ грѣнѣ а фнн де батѣокѣр(ѣ); шн ла ачкѣа фѣм ꙗтребаѣ ка шн ла чѣ днтѣн . шн рѣспѣшнѣнд дѣдѣр(ѣ) днн дарѣл сѣнтѣлѣнн пѣршнтѣлѣнн нострѣс ꙗс(н)лѣе шн кѣ рѣ-ца(ѣ) лѣнн трекѣм . шн сѣнндѣ-не нѣнн де аколо ман наннте, грѣннр(ѣ) сѣннцнн ꙗѣри шнѣл кѣтрѣ алтѣл : адеврѣат кѣ ачест сѣфлет мѣре лѣштѣр ѣре пре ꙗгѣдѣнтѣорѣа лѣнн хѣ ꙗс(н)лѣе, кѣ мѣлате нѣвѣнн вѣк сѣ пѣцѣ трекѣнд доминѣле кѣздѣхѣлѣнн ачестѣе . шн грѣннд ен ачкѣете де мѣне, ѣт(ѣ) лѣшнѣм ла вѣре кѣре ваам(ѣ) кѣре ерд де пнзмѣ . тар кѣ дѣрѣл лѣнн хѣ ннмѣк нѣ авѣр(ѣ) а зичѣ спре мѣне, кѣ ннч ꙗ гѣнд н'ам авѣт кѣнд-ва сѣ пнзмѣск спре чнѣ-ва, шн кѣ вѣкѣрѣе трекѣм де ен . тар ен скѣрѣшка кѣ дннцнн кѣт мн с(ѣ) пѣрѣк кѣ мѣ вѣр ꙗ-гнц . тар сѣнндѣ-не нѣнн ман сѣс, лѣшнѣм ла алтѣ ваам(ѣ) кѣре ера де мнчѣшн . тар харѣпнн ачѣн вѣмн ера фѣарте оѣрѣнн, тар ман мѣрѣл(ѣ) лѣр ерд нѣрѣлѣнннт шн фѣарте сѣлѣвѣтѣк . ачкѣе кѣснндѣ-не пре нѣнн, ꙗдѣтѣ ешнр(ѣ) ꙗтрѣс ꙗтѣмпннѣре нострѣтѣ, шн фѣчѣк гѣлѣчѣнн прѣклѣцнн, адѣкѣнд ꙗнаннтѣ спре мнчѣшнн нѣмѣл(ѣ) шн сѣлнѣле шн вѣкѣмлѣ, кѣ арѣтѣре ꙗтрѣс кѣрѣл(ѣ) ам мннцт грѣннд . дѣч фѣкѣнд шн аколѣ дѣстѣл чѣн че мѣ дѣчѣ пре мѣне ка шн ла чѣле ман денаннтѣ, пѣк-тннд шн ачкѣлѣра днн дѣрѣл сѣнтѣлѣнн мѣ рѣкѣсмпѣрѣр(ѣ) шн трѣкѣм .

Judecata cea de pre urmă. A doua venire a lui Hristos.
(a. fol. 101a—101b, b. fol. 32a—33b, c. fol. 96a—97a.)

Картѣ юдеѣлѣнн.

Шн ѣт(ѣ) шн нѣвр лѣмннат фѣарте, шн пре нѣвр доминѣл нострѣс Іс . Хѣ, шн мѣрѣ нѣврѣл спре рѣс(ѣ)рнт, шн с(ѣ) дешн-сѣр(ѣ) нѣрѣлѣ рѣс(ѣ)рнтѣлѣнн, шн стрѣлѣнн доминѣл де ла рѣс(ѣ)рнт . шн 'ндѣт(ѣ) тѣнет кѣ глѣс де дѣх кѣ вѣвр, ка с(ѣ) кѣште тѣц шн сѣ-л вѣз(ѣ) пре дѣнѣл . шн лѣнн нѣртѣн-дѣ-л пре ел ачѣл лѣмннат нѣвр, венн пре сѣлѣннл мѣрнрнн салѣ шн кѣснндѣ-л сѣ ꙗфрѣконѣр(ѣ) тѣц, шн 'ндѣт(ѣ) стрѣгѣр(ѣ)

тоц сѣнциѣи рѣри : вине-и ксѣжигат чел че вине ртрѣ нѣмел(е) домнѣашн дѣтѣс, домнѣашн ас вѣнт сѣ ѡсдеч(е) вѣи ши морѣи. ши ачесте фѣица снѣ(е), кѣсѣр(ѣ) тоц ла нѣмѣнт ши с(ѣ) р-кшар(ѣ) ѡсдѣкѣтѣрѣашн тѣтѣрѣр . дѣиѣ ачаста погорѣндѣс-с(ѣ) домнѣашн де пре нѣѡрѣашн (b. пре) карел(е) шѣдѣ, шѣсѣс пре свѣшнѣашн мѣрѣиѣи сал(е), пре карел(е) аша кѣснѣдѣс-л тоц, кѣ мѣре фѣиѣ(ѣ) фѣр(ѣ) кѣшрѣиши, чѣриѡ сѣ кѣтрѣмѣрѣ ка ѡ нѣле кѣтѣрѣат(ѣ) де ѡм, ши нѣмѣнтѣашн сѣ вѣктѣ ка ши лѣгѣи де кѣкош, ши стрѣгар(ѣ) кѣ глас мѣре тоц рѣриѣи; де карѣ глас сѣ с(ѣ) кѣтрѣмѣре тоц ерѣтиѣи ши сѣ с(ѣ) рѣшнѣзе тѡц некѣрѣди-чѡши жѣд . агарѣиши ши тоц карѣи нѣас приамѣ мѣртѣрѣе сѣнци-ашн оѡчнѣк ши апѣган, ши снѣѣр(ѣ) : тѣ еи хѣ фѣиѡ ашн дѣтѣс чѣашн вѣс, пре карѣ те рѣѣтѣишр(ѣ) жѣд . тѣ еи кѣкѣнтѣашн чел де сѣс а ашн дѣтѣс пре карѣ-л нѣкѣс нѣкрѣтел(е) маи нанѣте де вѣи, фѣр(ѣ) патѣм(и) ши фѣр(ѣ) нѣтрѣкѣшнѣ, рѣдѡит кѣ фѣре ши кѣ фѣица, кѣ вѡе ши кѣ вѣрѣре оѡнѣашн домнѣашн Іс . Хѣ, карел(е) ши р трѣшн тѣи рѣрѣкат ши нѣан скѣмѣат дѣтѣрѣе, ши ан асат трѣшн фѣр(ѣ) сѣмѣиѣе дѣи нѣкѣкѣтѣрѣе де дѣтѣс Марѣе, ши р ашмѣк ан вѣнт; сѣмнѣ ши мѣшн ан фѣкѣст . тѣ еи дѣтѣсѣашн нѡстрѣ рѣрѣшнѣ кѣ нѣкрѣтел(е) ши кѣ дѣшнѣ сѣшнѣ, фѣр(ѣ) тѣи пре аатѣашн нѣ шишн . ачесте сѣкѣнд рѣриѣи, тѣкѣср(ѣ) . атѣиѣе сѣ рѣфрикѡнѣи Ина ши Канафа ши тоатѣ мѣсѣиѣе жѣд(ѡ)вѣск(ѣ) . ши с(ѣ) кѣтрѣкѣмѣр(ѣ) ши чел фѣр'мѣиѣе Ирѣе ши прокѣктѣашн Махмѣт . ши нѣдат(ѣ) кѣстѣкѣ домнѣашн спре чер, ши ачѣла фѣиѣи де фѣиѣа фѣиѣи ашн . ши иѡ кѣстѣкѣ домнѣашн спре нѣмѣнт кѣ мѣиѣе, кѣ ера снѣрѣкат фѣарѣте кѣ фѣр' лѣиѣа(е) ѡмѣниѣашн, карел(е) рѣ нѣиѣгѣрнѣс(ѣ) кѣ рѣиѣаре нѣдѡнѣашн, ши кѣ вѣрѣж(и)ѣе ши кѣ фѣрмѣиѣе ши кѣ кѣрѣаре ши ачѣстѣкарѣе де снѣѣе ши кѣ снѣ-дѣре; ши ачѣла фѣиѣи де ла фѣиѣа ашн ши нѣ с(ѣ) афѣѣ мѣк пре ел . ши ера тоц стѣндѣ рѣ вѣзѣдѣх нѣкѣктѣиѣ . ши нѣкѣ кѣстѣкѣ домнѣашн спре рѣнѣѣиѣмѣкѣ ча не дѣкѣшнѣ, ши спре адѣиѣѣашн чел фѣр(ѣ) фѣиѣа, ши иѣт(ѣ) чѣриѡ ши нѣмѣнт нѡс сѣ фѣкѣс, кѣ скѣмѣаре, дѣи нѣтрѣдѣиѣе вѣиѣа рѣ нѣнѣтрѣдѣиѣе . ши иѣт(ѣ) тѣрѣе чѣриѡашн сѣ фѣкѣс ка сѡарел(е), ши стѣкѣл(е) пѣриѣѣ де пре ел, кѣ сѣнциѣи оѡмнѣашн(ѣ) лѡкѣшн, ши сѡарел(е) нѣ маи фѣ пре ел, нѣнѣтрѣс кѣ рѣс(ѣ)иѣтѣашн стѣрѣѣашн тѣтѣрѣрѣ, сѡарел(е) чел дрѣиѣт, домнѣашн нѡстрѣ Іс . Хѣ . иѡ кѣстѣкѣ домнѣашн спре лѡкѣшн мѣриѣи, ши иѣт(ѣ) сѣ ешн рѣ лѡкѣшн мѣриѣи иѡр(ѣ) де фѣѡк, а кѣрѣе иѡрѣѣ (!) де сѣ сѣе нѣи' ла чер, ши с(ѣ) погорѣж ѡ ар-ѣиѣа ши рѣнѣкѣнд ши акѡнѣриѣнд нѣмѣнтѣашн кѣ вѣрѣаре ан . иѡ дѣи' ачаста кѣстѣкѣ домнѣашн спре тоц ѡмѣниѣи чѣи рѣиѣнѣ-

ртрѣ оуи драк юте р чел стрѣлат, ши с(ѣ) свѣрѣи Еклогіе
 фюартѣ . ши кс ксѣнтѣ рѣлае ши кс пакостѣ дос(ѣ)днѣд-а рн
 грѣи ашн : ѡм кс нѣрак рѣс ши фсгар! де ан фсрат пре дѡм-
 нѣа тѣс фшнд рѡк ашн, ши ан кѣнт анче кс авѣре ашн, ши
 аксм ши мѣ нѣ-м сасжеи, кѣч пѣтрѣс мѣне те акснѣи анче ;
 ши дѣч мѣ адсѣи ла кѣлѣ та ка с(ѣ) те спѣсѣи пѣтрѣс мѣне .
 ѡр Еклогіе сѣ рѣгд ашн де зичѣ : нѣ грѣи ачестѣ ксѣнтѣ домнѣа
 мѣс, че-м сѣнѣ ртрѣс че те ам свѣрѣит ши с(ѣ) мѣ рдрѣтез .
 ѡр ачѣла рл дос(ѣ)дѣ де-н зичѣ : ва нѣ-м ман трѣкѣе ршѣлѣ-
 чѣнѣ(ѣ) тѣле, че мѣ дс ла кѣле кѣре м'ан афлат, кѣ ман
 вѣне-м асѣте сѣ зак аколо, дѣкѣт рѣпѡвѣла тѣс . ѡр Еклогіе
 рн грѣи : рѣгѣ-те домнѣа мѣс, мѣнѣ-те, ши де че те-н свѣрѣит
 сѣнѣ-м . ѡр ел ман кс асѣнрѣ сѣ мѣнѣ ши стрѣгд : нѣ еѡн сѣ
 ман фѣс кс тѣне р сѣнѣрѣтѣте че кою сѣ фѣс кс мѣаѣме
 р корѡвѣкѣ .

De un tânăr ce a făcut pace între doi bătrâni. (Fol. 47a—47b.)

Де ши тѣнѣр ч'ас фѣкѣт нѣче ртрѣ дѡн вѣтрѣи .

Снѣс-нѣс нѣж ѡаре-кѣре днѣ нѣрѣици, кѣ ас фѡст оуи
 сѣхастрѣс фѡартѣ свѡотитѡр, ши ас мѣрес а пѣтрѣче р сѣнт,
 ши нѣ афлѣк вѣлѣе сѣ шадѣ кѣтѣ-ка вѣрѣме . ѡр ерѣ аколо алат
 вѣтрѣи, де авѣ ѡ кѣлѣ дѡвѣкѣи, ши-а рѣгѣ пре ел старѣцѣа
 сѣ марѣк сѣ шадѣ аколоѡ, нѣжѣ-ш ва афла кѣлѣ . дѣч рл
 аксѣатѣ пре ел вѣтрѣиши ши марѣк . ѡр ѡаре кѣрѣи рѣнѣср(ѣ)
 а кѣнѣ ла ел ва ла оуи вѣтрѣи стрѣи, шѣ-н адсѣ ашн чѣне
 че авѣ, ѡр ааѣн мѣаѣи ши пѣтрѣс фѡлѣсѣа кѣнѣ ; ѡр ел пре
 тѡц кс вѣсѣрѣе рн прѣнѣмѣа . ши рѣкѣс старѣцѣа чел че-н дѣ-
 дѣкѣ ашн кѣлѣе а-а рѣици ши а-а грѣи де рѣс : де кѣц анн пѣ-
 трѣк ѣс анче ртрѣс мѣат пѡст ши нѣме ла мѣне нѣ вѣне, ѡр
 ачѣстѣк нѣкѡадѣк, де нѣѣиѣне зѣле фѣкѣс ши тѡц ла ел вѣи . ши
 зѣс(ѣ) оуѣнѣкѣаши сѣс : нѣсѣк де-н ши ашн : еш днѣи кѣлѣе нѡастрѣк
 кѣ не трѣкѣе . ши кѣнн оуѣнѣкѣа ши фѣкѣс мѣтѣлѣе кѣтрѣишиши
 зѣкѣнд : зѣче нѣрѣитѣ(лѣ) мѣс : ксѣм пѣтрѣч ? р вѣне еи ? ѡр ел
 рѣснѣсѣк : ши нѣрѣитѣкѣаши тѣс, сѣ с(ѣ) рѡѡе пѣтрѣс мѣне, кѣ-м
 асѣте ѡаре-че кѣн рѣс . ши кѣнѣ тѣнѣрѣа ши зѣс(ѣ) нѣрѣи-
 тѣкѣаши сѣс : зѣи кѣтрѣишиши, ши-м рѣснѣсѣк ашд : ам афлат
 кѣлѣе ши мѣ вѡю дѣче де анче . ѡр ашнѣ кѣте-ка зѣле ѡр
 грѣи оуѣнѣкѣаши сѣс : нѣсѣк де-н ши ашн : кѣ де нѣ кѣн еиш кс-
 рѣнд вѡю кѣнн, ши фѣр кѡе тѣ те вѡю сѣдѣте кс тѡѡрѣа . ши
 марѣк фѣратѣ(ѣ), шѣ-н грѣи ашн : ас асѣнт нѣрѣитѣ(ѣ) мѣс кѣ

бѡлѣши ши фѡарте с'ас скърѡит, че м'ас тримъс съ те черче-
ткъс. рѣспнскъ бѣтрѡнѡл : спѡне пѣринткѡлѡн ткъс, къ пентрѡ
рѡга лѡн рм жете вине. деч марскъ фрѡтел(е) ши грѣн бѣтрѡ-
нѡлѡн : пѡнъ дѡминек(ъ) ас сис бѣтрѡнѡл де ка вѡрк дѡъс ва
ешн . деч вини ши дѡминека ши нѡ маи еши . деч лѡж бѣтрѡ-
нѡл тѡиѡгѡл ши марскъ съ-л бѡткъ ши съ-л гонѡск(ъ) ; пар оуѡни-
кѡл рн сис(ъ) лѡн : аѡипткъ пѣринте пѡцинеѡл, съ мкъ дѡк рн-
нитккъ съ вѡд, съ нѡ фѣе чине-ва аколѡ ши с(ъ) ле фѡч смин-
ткѡлъ . ши алергкъ рнанинте ши спѡс(ъ) бѣтрѡнѡлѡн : пѣринтеле
мѣс вине [съ те] рѡѡѡе ши съ те дѡк(ъ) ла килѣ нѡастръкъ, съ те
вспеткъсе . деч дак(ъ) лѡсн бѣтрѡнѡл къ вине, де грѡбѡкъ (!) еши
рнанинтккъ лѡн ши де департе н фѡкѡс лѡн метанѣ, грѡинд лѡн :
нѡ те встѡни пѣринтккъ, къ вою вени ес ла тѣне . деч вѡсинд
дѡъс лѡкрѡре чкѡлѡн тѡнѡр, оумили пре пѣринтел(е) със, ши
лепѡдѡ тѡиѡгѡл днн мѡнъ че авкъ, ши алергкъ спре сѡрѡтѡре
бѣтрѡнѡлѡн, лѡрнѡд-л де-л дѡс(ъ) . р килѣ лѡн, ка кѡм н'ар фн
лѡснт нимик(ъ) . пар бѣтрѡнѡл грѣн оуѡникѡлѡн със : де кѣте
ц'ам сис, нич де оуѡнкле нѡ ен сис лѡн . съ бѡкѡркъ бѣтрѡ-
нѡл ши рѡцѡлккъ къ ас фѡст завиетѣе дѡла дѡаколѡл . атѡнче
грѣн бѣтрѡнѡл късинд ла пнчѡарел(е) оуѡникѡлѡн със : де акѡм
съ-м фин тѡ мѣе пѣринте, шѣ ес цѣе оуѡниккъ, пентрѡ къ дѡпъ
лѡкрѡрил(е) тѡл(е) амжндѡж сѡфлетел(е) фѡр(ъ) спснте.

De sf-ul Macarie ce a înviat un mort. (Fol. 118b—119a.)

Де сѣн Макарие ч'ас рѡис шн морт.

Спѡне пѣринтел(е) Сисѡе де пѣринтел(е) Макарие : р скит
кънд ерам, сич(е), кѡ пѣринтел(е) Макарие, не дѡсѡм съ с(ъ)черѡм
з рнш . ши пат(ъ) ѡ вѡдѡвкъ стѡнѡѡе спѣче пре оуѡрма нѡастръкъ
ши не рѡчетат пѡнѡѡе . пар бѣтрѡнѡл рѡреѡкъ пре стѡпѡнѡл пѡ-
мѡнтѡрилѡр ши-н сис(ъ) лѡн : че-н жете чен бѣтрѡнѡе къ тѡт-
дѡкѡна пѡнѡѡе? ши-н спѡс(ъ) лѡн, къ бѡрѡѡтѡл ачѡѡѣе ас авѡт
ниѡе авѡре а вѡре-кѡн пѡс(ъ) ла ел, ши ас мѡрѡт де грѡбѡкъ (!) ши
н'ас апѡкат съ спѡе оуѡнде ѡ ас фѡст пѡс-ѡ, ши ва домнѡл
авѡѡѣен ши пре ачѡста ши фѡчѡрѡн ен съ-н ѡ р рѡѡѣе . шѣ-н грѣн
лѡн бѣтрѡнѡл : ши-н съ рѣе ла нѡн оуѡнде кѡм ѡдѡхнн де
амѡасъс . ши дак(ъ) вени ла нѡн, рн сис(ъ) ѡн бѣтрѡнѡл :
че тѡт пѡнѡѡѣ дѡкѡна? пар ѡ рѣспнскъ : бѡрѡѡтѡл мѣс ас мѡрѡт
ши ас фѡст лѡат авѡѡѣе вѡре-кѡн ши мѡрннд нѡ мкъ спѡс
оуѡнде жете . ши сис(ъ) ѡн бѣтрѡнѡл : вин-ѡ де-м арѡткъ оуѡнде

къ адевърать ас грѣитъ, нѣмай фър де оуны анъ .рТ(р)Ѣ кáре ас пѣтимиѣтъ Іwáнь; къ дѣнъ .рКисбарѣкъ лѣи Іwáнь ас скрис истóрїа . лѣсжндъ дар анѣа .рТрѢ кáре чѣле че с'ас лѣкрат де чен трѣй еѣгаисти, с'ас скрис але анѣлѣи чѣлѣи май денáиѣте, пѣнъ а нѣ бѣгá пре Іwáнь .р Тѣлѣниѣкъ, лѣкврѣле ас скрис пре-кѣм' съ ва пѣтѣкъ доведѣи ла чей че кѢ грѣжъ пре чѣй пáтрѢ еѣгаисти вор' читѣи; кáре ши чѣк че с'ас пѣрѣт' негok'мїрѣкъ лѣи Іwáнь, кѢ чѣл-л'áлци кон'тенѣцие . скрис-ас ши ѡ инстóлїе а кѣ-рїа .рчепѣтѣрѣк жете : [чел че ас фóбѣтъ де'нчепѣтъ] кáре де тóци бѣрвáциѣи бескрѣчиѣи, ши чѣй .рвѣцáци жете ал'кѣсъ, парѣ чѣл'к-л'áл'те дóаѡ кѣрора жете .рчепѣтѣрá, чѣй ден'тжю : [прѣвтѣл'чинстїтїи еклѣктїи] парѣ чѣй дѣ дóаѡ : [прѣвтѣл' лѣи Гáїе чѣлѣи ювїтѣ] зїкѢ-се а фїи але лѣи Іwáнь прѣвтѣлѣи, ал' кѣрѣѡ .ркъ ши акѣм' ал'тѣ мор'мжн'тѣ ла Ѣфес жете . ши оуниѣи сокотѣскѣ амжн'дóаѡ мор'мжнтѣрїле съ фїе але лѣи Іwáнь еѣгаистѣлѣи, пентрѢ кáре кжндъ ком венї ла Пáнїѡ (! . Папїа) аскáтѣтóрюл' ачестóра ком тжáкѣи прекѣм жете ѡрѣндѣїала . че дáрѣ лá ал' пáтрѢспрѣзѣче анъ порниѣдѣ Дометїáнь а дóаѡ гонїре дѣп(ѣ) Перóнь, ла ѡетрóвѣл' ла Пáтáѡ гонїндѣ-се ас скрис апокалїѣис, кáре л'ас тѣл'кѣнт Иѣстинѣ мѣчникѣл' ши Ирїнес . парѣ тѣин'-дѣ-се Дометїáнь, ши фáиѣтеле лѣи де мѣл'та лѣи рѣстáте, фѣкжндѣ-ле сфáтѣл' лѣи дѣшарте [еннѣра], с'ас дѣсъ ла Ѣфесѣ . фїїнд' аколо пѣнъ ла Траїáнь .рпѣрáтѣ, тóате бескрѣчнле Иѣїей ас .рТѣрїтѣ ши ас зндїт бескрїси (! . —ричи) ши фóар'те .рѣтѣржнїндѣ, ла жїи де анї дѣпѣ пáтїма дмнѣлѣи сѣвжр-шиїндѣ-се лжн'гѣ чѣк де май сѣс зїсѣ четáте, рѣпосѣрїи с'ас .рвреднїчїтѣ.

Joan cap. I, v. 1—17. (pag. 1—2.*)

А сѣнта ши мáрѣкъ дѣмїнекъ а пáцилорѣ . дѣла Іwáнь а.

1. Де'нчепѣт' ерá кѣвжнтѣл', ши кѣвжнтѣл' ерá лá дмнзѣс, ши дмнзѣс ерá кѣвжнтѣл'. 2. Ичѣста ерá де'нчепѣтъ ла дмнзѣс. 3. Тóате преїтр'жнѣл фѣрѣ, ши фѣр' де джнѣл немїка фѣ, че фѣ. 4. .рТрѢ джнѣл вїáца ерá, ши вїáца ерá лѣмїнѣ ѡáменилорѣ. 5. Ши лѣмїна .рТрѢ .рТѣн'крѣк лѣмннѣзѣ, ши .рТѣн'крѣкѣ пре а нѣ ѡ кѣнрїисѣ. 6. Фѣ ѡмѣ трїмїсѣ дѣла дмнзѣс, нѣмѣле лѣи Іwáнь. 7. Ичѣста венї .рТрѢ мѣр'тѣрїе, ка сѣ мжртѣрнѣкѣкъ де лѣмннѣ, кá тóци сѣ крѣзѣ прїи' елѣ.

*) cf. 1579, маї sus pag. 20.

8. Нs ерѧ елк аsмѧна, че ка ек мъртсрнскекъ де аsмѧнкъ. 9. Ерѧ аsмѧна чѣ адекъратъ, кърк аsмѧнкъзъ пре тот ѡмsл' чѣ вѧне р аsмe. 10. А аsмe ерѧ, ши аsм'к преи ел ек фѣкѣ ши аsм'к пре джѧсsак нs-а' кsнoскѣ. 11. Атрs але сѧле венѧ, ши ай екѧ пре джѧсsа нs-лк прѧмѧр'к. 12. Иркъ кжѧци прѧмѧр'к пре джѧсsа', ле д'ке лор нсг'кре ка ек фѣе фѧй аsѧ дмѧз'кс, чѣлоръ чѣ крѣдъ ртрs нsмеле аsѧ. 13. Кърѧй нs ден сжѧце, нш ден кѣе трs-нѣскъ, нш ден кѣе кърк'кт'кекъ, чѣ дела дмѧз'кс ек нѣкsр'к. 14. Ши ксржнтсa трsн ек фѣкѣ, ши ек сѣлкшасѧ ртрs нoй, ши ам'квзѣт' сѧвa аsѧ, сѧвa кѧ а оѧнсѧ нѣкsсѣт' дела тѧт'кa, нѧнѧ дѣ дѧрк ши дѣ адекър. 15. Ивѧнъ мъртсрнскере де джѧсsа' ши стрѧж грѣнѧ': ачѣста ерѧ дѣ кѧреле ам' знс : кѧреле аsнъ мѧне кѧне, нѧнѧт'к мѣ фs, къ маи ртжю де мѧне ерѧ. 16. Ши дентрs панир'к аsѧ, нoй тоѧй ам аsѧт', ши дѧрс пѧнтрs дѧрс. 17. Къ л'кѧк преи' Мѡвсѧй фs дѧт'к, шрк дѧрсa' преи' Ис . Хс . фs.

Mateiu cap. XVIII, v. 10—20. (pag. 47—48.*)

Аsнѧ ртжѧ скнт'кѧмънъ аsнъ рсѧлѧй. адекъ аsнъ скнтсак
ахъ . дела Мoсѧй ое.

Сѧсe дѧнsак. 10. Сокотѧци ек нs ѡкнѧц' пре вре оѧнсa' дентрs ачѣци мш', къ грѣскъ вѣлж, къ рцериѧ лор ла чѣрѧре нсрsрк вѣдъ фѧца тѧт'касѧ мѧс чѣлш чѣрескъ. 11. къ аs венѧтъ фѧюлк ѡменѣскъ ек кѧсте ши ек мжѧтsѧскж пре чѣл' пѧрдсгъ. 12. Че къ ек нѧре вѣлж? де ва мѣе оѧнъ ѡм' ѡ сѣтъ де ѡи, ши ва ркт'кѧй оѧна дентрs джѧселе, аs нs ва л'кса чѣле нoлoзѣчи ши нѣѡѡ ши мер'гжѧдъ ла мsн'те ва късгѧ пре чѣ ркт'кѧчѧтж? 13. Ши д'кка ѡ ва афлѧ пре джѧсa, адекър грѣскъ вѣлж, къ ек кsсрж де джѧсa мѧй вжр'тoс, декжтъ де чѣле нѣлжзѣч ши нѣлж че н'ас ркт'кѧчнт. 14. Яшa нs асте кѣѡ рнѧнѧт'к пѣрѧнтелсѧ кѣстрs чѣлш чѣрескъ, ка ек пѧр'к оѧнсa' днѧтрs ачѣри мшч. 15. Де-ц ва грѧнѧ цѣ фрѧтеле тжs, мѣр'ѧ ши-а' кѣд'кѧре ртре тѧне ши ртре джѧсsак рсѧш', дѣч де те ва асксaтѧ шгъ къ ан довжѧдѧтъ пре фрѧтеле т'кс. 16. Иркъ де нs те вѧ асксaтѧ пре тѧне, ж кs тѧне шрк пре оѧнсак сѧs пре ден, ка ртрs гsрa а дѣѡѡ сaс а трѧй мъртсрѧн ек стѣ тотъ грѧюлк. 17. Иркъ де нs-ѧ ва асксaтѧ пре джѧнѧн, снsне сѣкѣрсaн . ши де нs вѧ асксaтѧ нѧче де сжѣоръ, сѣ-ц фѣе цѣе ка оѧнъ нѣгжнъ ши вaменѧ.

*) cf. 1648, mai sus pag. 127.

18. ИДевѣрь грѣескъ вѣаж : ври кѣте вѣци легѣ пре пѣмжнѣть, вор' фѣ легѣте ши ꙗ черю, ши ври кѣте вѣц дез'легѣ пре пѣмжнѣть, фѣ-вор' дезлегѣте ши ла черю. 19. Ипрѣ адевѣрь грѣескъ вѣаж, къ де съ вѣр' сфѣтвѣ днѣ вѣй дѣй пре пѣмжнѣть, де тѣтъ лѣкрѣлъ че вор' чѣре вѣ фѣ лор' дела тѣтъл' мѣс кареле лсте ла черюре. 20. Къ оунде сжнѣть дѣй сѣс трѣй адвѣаци ꙗтрѣ нѣмеле мѣс, аколд сжнѣть пре мѣж'локѣлъ лѣрѣ.

Mateiu cap. XXI, v. 23—27. (pag. 85.)

Мѣрѣи а зѣчѣкъ сѣптѣмжнѣ . дела Мѣрѣи пѣ.

23. И вѣрѣмѣ ачѣла вѣинѣъ ꙗс . ꙗ вѣсѣрекѣ, ши лѣвѣцѣнѣдѣ, венѣрѣ кътрѣ дѣнѣсѣлъ Ирѣхѣрѣиѣ ши вѣтрѣжнѣи нѣроаделор, грѣинѣдѣ : кѣ че пѣтѣкре фѣачи ачѣстѣк? ши чѣне ц'ас датѣ цѣе пѣтѣрѣк ачѣста? 24. Ипрѣ ꙗс . рѣспѣнзжнѣдѣ, зѣсе лѣрѣ : вѣю ꙗтрѣ вѣ ши еѣ пре вѣй оунѣ кѣвѣнѣть, кареле дѣкка мн-л вѣци спѣне мѣе, ши еѣ вѣю спѣне вѣаж кѣ че пѣтѣкре фѣакѣ ачѣстѣк. 25. Кѣтѣзѣлъ лѣи Иѣванѣ де оунде ерѣ? днѣ черю, лѣ дела шѣмени? прѣ еѣ кѣцѣтѣл ꙗтрѣ сѣне, грѣинѣдѣ : де вѣомѣ зѣче : днѣ черю, вѣ зѣче нѣаж : дарѣ пѣнтрѣ че нѣаци крѣзѣтъ лѣи? 26. Ипрѣ де вѣомѣ зѣче : дела шѣмени, не тѣмелемѣ де нѣрѣдѣ; кѣч къ тѣци лѣтѣ пре Иѣванѣ ка пре оунѣ прѣрѣбѣк. 27. Ши рѣспѣнзжнѣдѣ лѣи ꙗс . зѣсерѣ : нѣ цѣимѣ . зѣсе лѣрѣ ши елъ : ниѣе еѣ вѣю спѣне вѣаж кѣ че пѣтѣкре фѣакѣ ачѣстѣк.

Marcu cap. XI, v. 1—11. (pag. 194.*)

Лѣни а лѣсѣтѣлѣи де карне . дела Марѣо мѣ . зѣч . мѣ.

1. И вѣрѣмѣ ачѣла сѣ апропѣе ꙗс . кътрѣ Иерѣсѣлимѣ, ши венѣ ꙗ Венѣфѣги ши ꙗ Венѣанѣа кътрѣ мѣнѣтеле Мѣсѣлинѣлор, ши трѣмѣсе дон днѣ оучѣнѣчѣи лѣи. 2. Ши зѣсе лѣрѣ : мѣкрѣцѣи ꙗ сѣтѣлъ, кареле е ꙗ прѣжѣма воѣстра, ши ꙗдатѣ ꙗтрѣндѣ ꙗтрѣнѣсѣлъ, вѣци гѣсѣи оунѣ мѣнѣзѣс легѣтъ, пре кареле ниѣме днѣ шѣмени нѣлѣ шѣзѣтъ, ши дезлегѣнѣдѣс-лъ, сѣ-лъ адѣчеци . 3. Ши де вѣ зѣче вѣаж чѣне-вѣ : че фѣачѣи ачѣста? зѣчеци, къ дѣнѣсѣлѣи трѣвѣжѣе, ши нѣман дѣкѣтъ ꙗлъ вѣ трѣмѣте пре елъ аѣчѣк. 4. Дѣч мѣкрѣсерѣ, ши гѣсѣрѣ мѣнѣзѣлъ легѣтъ лѣнѣгѣ

*) cf. mai sus pag. 232 din Mateiu.

оушк, афърк ла ркѣпкитѣ, ши-а дезлигърк. 5. Шрѣк оушій дии карій етѣ акѣлѣ, зисерѣ лѣрк : че фѣчен, де дезлегаѣци мѣкѣзѣлѣ? 6. Сѣ зисерѣ лѣрк, кѣм ле порѣиѣсе Іс; ши-й лѣсарѣ пре ий. 7. Деч адѣсерѣ мѣкѣзѣлѣ ла Іс . ши пѣсерѣ пре елѣ веніментеле лѣрк, ши шкзѣ пре дѣисѣлѣ. 8. Ши мѣлѣци аперисѣрѣ веніментеле лѣрк пре кѣле . шрѣк алѣцѣй тѣлѣ етѣкѣнѣри дии копач ши ле аперитѣ пре кѣле. 9. Ши чѣй че мерѣрк рѣаиѣте, ши чен че веніѣ пре оурѣмѣ етирѣ (! I. етри—) зикѣндѣ : Осаиѣ! кѣрѣсловитѣ чѣлѣ че вѣне рѣрѣс иѣмеле дѣмѣсѣш. 10. Кѣрѣсловитѣ рѣрѣрѣцѣѣ пѣрѣиѣтелѣш нѣстрѣс лѣш дѣлѣ, кѣрк вѣне рѣрѣс иѣмеле дѣмѣсѣш . Осаиѣ рѣрѣс чен де сѣск. 11. Ши рѣрѣж Іс . р Іерѣсалим ши р кѣскрѣкѣ; ши лѣрѣндѣ амѣиѣте де тѣате, фѣиѣндѣ чѣсѣлѣ р де сѣрк, ши р Іиѣоѣиѣ, кѣ чѣй дѣспрѣзѣкѣ оучинчи.

XCV.

e. 1680—1695.

(Ms. bibl. Hohenzollern - Sigmaringen, folio.)

Cronica lui Dorotheus din Monembasia.

(Fol. 8a—8b.)

Фѣиѣд коѣ прѣк рѣцѣлѣнтѣсѣш изводитор дѣмѣсѣ нѣстрѣс Іс . Хс . ши дѣзѣс адеврѣрат сѣ фѣкѣ лѣмѣк кѣ нѣнѣмѣратѣ ши нѣскѣмѣнтѣж минтѣк ши рѣцѣлѣнѣчѣона са ши кѣ мѣсѣциѣмѣк нѣтерѣн салѣ, де шидѣ н'ас фѣст рѣтрѣс сѣ фѣе, фѣче скѣнѣцѣѣ са, кѣм сѣнѣсѣрѣн кѣрѣсловитѣ скѣнтѣн вѣскрѣч мѣкрѣсѣнѣсѣе зикѣндѣ, кѣ прѣк мѣстѣнѣсѣ ши прѣк нѣстѣрѣнѣкѣсѣ дѣзѣс а тѣатѣ цѣнѣкрѣк нѣсѣман кѣ кѣвѣкѣнтѣсѣ скѣнѣцѣѣн сал(ѣ) кѣ (!) тѣате лѣкрѣсѣри(ѣ) с'ас фѣкѣст, кѣзѣстеле ши нѣкѣзѣстел(ѣ); рѣкѣ ши марѣл(ѣ) дѣл чѣс фѣст рѣнѣрат ши прѣрок не сѣнѣе шѣнтрѣс ачѣста зикѣндѣ : кѣ сѣнѣсѣр дѣзѣс лѣс зисѣ, ши кѣ зисѣ лѣш тѣате с'ас фѣкѣст, ши сѣнѣсѣр лѣс рѣвѣцѣат ши кѣ рѣвѣцѣкѣтѣсѣра са с'ас зидѣнт; шѣнж-дѣрѣк рѣкѣ маѣн мѣкрѣсѣнѣкѣе ачѣста прѣрок де зѣчѣлѣ : кѣ кѣ-кѣнтѣсѣ лѣш дѣзѣс черѣриѣл(ѣ) с'ас рѣтѣмѣѣат ши кѣ дѣхѣсѣ рѣ-сѣсѣш сѣс тѣц нѣстѣкрѣнѣчѣн лѣш . адеврѣрат кѣвѣкѣнт не аратѣ дѣндѣ ка с(к) поатѣ рѣцѣлѣкѣе тѣатѣж фѣрѣк ѣмѣнѣкѣкѣ . кѣ рѣкѣ маѣн рѣнтѣн де кѣч лѣс фѣст тѣтѣл рѣнѣрѣшѣкѣ кѣ фѣиѣл ши кѣ дѣхѣсѣ скѣнт . шѣнтрѣс ачѣкѣ тѣтѣл рѣнѣрѣшѣж кѣ фѣиѣл, ши кѣ лѣкрѣсѣл дѣхѣсѣш скѣнт лѣс сѣвѣрѣкѣшѣнт тѣатѣкѣ лѣмѣк . адеврѣрат зѣчѣк ши марѣл(ѣ) мѣнѣн прѣрок ла рѣчѣпѣтѣсѣрѣк скѣн-

сорен веки, къ дн'нчепст ас ф'ккст дзѣс черюа ши п'лм'кнтсѧ. личк ла ачестс ксв'кнт че грѣаце монси дн'нчеп'тсрѣ . три-вѣаце съ рнцел'кг'к' вине ф'еце чине, къ рнчеп'тсра ачѣста маи тѣлксѣаце рннанте; кѣм ши марел(е) васлае рнвѣц'к' торюа свинтеи вис'креч ас фост грѣнд алес к'ктрѣ еинни, ка с(к) поат'к' кѣноаце че асте рнчеп'тсра, адек'к' кѣм пр'к' нс-терниксѧ ши марел(е) дзѣс, карел(е) н'аре ниц рнчепст ниц свр'кшит, ниц фире шмен'кск'к' нс поат'к' съ ацюнг'к' а г'кндн таинна(е) лѣи, кѣм ас ф'вст воа аша ле сврѣши тоате . рнск' рнвѣц'к'тсрнле свннцилор отици ши даск'алии свинтеи вис'креч зик, къ рнк'к' маи рнт'к'и дек'к'т черюа ши п'лм'кнтсѧ ас зис дзѣс кс ксв'кнтсѧ, ши с'ас ф'ккст пст'крнични, адек'к' свннции рнцери, карин ници ас трѣп ниц сѣфлет, чи сѣнт ф'ккци кс ксв'кнт, кѣм фс воа лѣи дзѣс . деч сѣнт ф'крѣ моарте кѣм сѣнт ши ф'р(к) трѣп, маи юци дек'к'т кед'крѣ окилор, ши дек'к'т кѣцетсѧ г'кндѣаѣи, кѣм спѣне ши св'кнтсѧ гангорие бгослов ла рнвѣц'к'тсрнл(е) сале, къ дзѣс маи динт'ки ас г'кндит пинтрѣ пст'крнични рнцери . деч г'кндсѧ свннциен сале лѣкрѣ фс, ши кс ксв'кнтсѧ лѣи съ пиннирѣ ши кс дх'ѣа лѣи съ свкр'кширѣ.

XCVI.

1694.

(Ms. bibl. eccles. St. Nicolai Braşov No. 157. Folio, 275 fol paginate.)

Алеѣандрѣ Даскал : Пентикостаріонъ . сѧс сѧдѣа де чинчи сеч' де зыле де пре лимба словзн'ѣскз . кс ацю-торѣа' лѣи дѣмнсс с'ас скѣсь пре лимбз рѣмен'ѣскж .

Pildele lui Solomon, cap. XXXI, v. 8—31. (Fol. 4a—4b.)

И пѣлделор чтѣніе.

8. Фіюле! дешкиде гѣра та ксв'кнтелор лѣи дѣмнсс, ши цюдекж тоате дирѣптѣ . 9. дешкиде гѣра та, ши цѣдекж кс дирѣнтате . дѣч' сокотѣце пре сѣр'аксѧ' ши пре непст'инчосѧ' . 10. мѣаре чине афлж бѣватж, оунж ка ачѣа тасте маи де чинсте дек'к'т пѣтрнле челе де мѣат' прѣц' . 11. ши сѣ весл'к'це инемж бѣватсѧѣи еи де дѣнжж; оунж ка ачѣа нс с(к) ва липси де до-кѣншнле челе бѣне . 12. къ лѣкрѣсж бѣватсѧѣи [сѣс] вине, тарѣ нс

рѣс. 13. тóатѣ вара стрѣнѣ лѣнѣ шѣ ѡнса'. шѣ фѣче кс мѣни-
 шале сале чѣле де вѣнѣ трѣвѣ. 14. фѣ ка ѡ корѣнѣ вѣре фѣче не-
 гоцеторѣа; де де денарте адѣнѣ вогѣциѣ са. 15. шѣ сѣ скóалаѣ
 рѣкѣ фѣнѣд' де нóнте. дѣ вѣкѣте кѣсен. шѣ лѣрѣса' сѣзжнѣчелор.
 16. кѣзѣнѣд' лѣрѣкѣтóарѣн де пѣмѣкѣт' вѣмѣтѣрѣ; шѣ днѣ рóадѣ
 мѣннѣлор сале рѣседѣ кѣрѣнѣкѣ. 17. рѣннѣкѣнѣд' вѣрѣтóбек мнѣлó-
 вѣса' сѣс; рѣтѣрѣн вѣрѣчел сале пре лѣрѣс. 18. рѣсетѣ кѣ ѡсте вѣне
 л лѣрѣа. нѣ сѣ стѣнѣ сѣфѣциекѣсѣл ен тóатѣ нóнте. 19. кóтеле
 сале тѣнде спре чѣле де фóлóбек; шѣ мѣннѣле сале ле рѣтѣрѣкѣ
 спре фѣсѣ. 20. ѡрѣ шѣ мѣннѣле сале ле денѣкѣсе сѣрѣкѣсѣн. шѣ
 рóадѣ тѣнѣ мѣкѣсѣсѣн. 21. нѣ сѣ грѣжѣце вѣрѣатѣсѣл ен де кѣте
 сѣнт' р кѣса, кѣнѣд' зѣковѣце оуѣде-ва; кѣ. тоѣ вѣрѣн сѣнт'
 ла дѣнѣж сѣнт' рѣрѣкѣвѣц', 22. хѣнѣ рѣоѣте фѣкѣс вѣрѣатѣсѣн
 сѣс; де мѣтѣсѣ шѣ де екѣннѣн' рѣрѣкѣкѣмнѣнте шѣ ж. 23. шѣ
 ѡсте сѣкѣнт' вѣрѣатѣсѣл ен р нóрѣчѣле; кѣнѣд' де шѣде р сѣвѣр
 кс вѣтѣрѣннѣ лѣкѣнтóарѣн пѣмѣкѣтѣсѣн. 24. пѣнѣкѣре фѣкѣс шѣ ле
 дѣде фѣнѣчѣннѣлор; ѡрѣ вѣрѣне хѣнѣннѣлорѣ. 25. р тѣрѣа шѣ р
 вѣкѣннѣцѣ вѣнѣж сѣ рѣрѣкѣж; шѣ сѣ вѣсѣкѣце р сѣлѣле чѣле де
 лон. 26. кѣ рѣра са ѡ денѣкѣсе кс сокѣтѣкѣл шѣ кс токѣлѣлѣ;
 шѣ мѣмѣнѣ сале нѣсе окнѣчѣю. 27. стрѣмѣте прилѣзѣри кѣселорѣ ен;
 шѣ вѣкѣте лѣнѣннѣлор нѣ дѣде. 28. рѣднѣж кóбѣннѣ сѣн шѣ сѣ
 рѣкѣкѣннѣрѣ; шѣ вѣрѣатѣсѣл ен ѡ лѣсде. 29. мѣлѣте фѣнѣче фѣкѣсѣрѣ
 нѣтер, шѣ мѣлѣте агонѣсѣрѣкѣ вогѣциѣ; ѡрѣ тѣ ан рѣтрекѣт шѣ
 те рѣкѣлѣннѣ прѣсте тóате. 30. рѣвнѣаре фѣрѣкѣсѣннѣ вѣселор мнѣ-
 ченѣсѣ мѣлѣрѣкѣнѣ нѣ ѡсте рѣтѣс тѣнѣ. кѣ мѣлѣре чѣ рѣчѣлѣкѣтѣ
 сѣ вѣсѣнѣ; шѣ фѣрѣкѣ домѣс(лѣ)н сѣ ѡ лѣсде. 31. дѣц' ен днѣ
 рóада вѣселор ен; шѣ сѣ фѣ лѣсдѣат' вѣрѣатѣсѣл ен р нóрѣчѣле.

Epilog. (Fol. 275b.)

Южнѣлор рѣтѣс хѣс фѣрац шѣ чнѣстнѣ пѣрннѣннѣ, кѣрннѣ
 вѣц чнѣтѣ ачѣетѣ сѣнтѣ кѣрте, че сѣ кѣкѣмѣ пѣнтнѣкѣстѣр, шѣ
 лѣлѣкѣндѣ чѣвѣш вѣре ѡ лѣннѣкѣре днѣ мѣхнѣнѣре фѣрѣннѣ нѣрѣсѣннѣ (?)
 сѣс днѣ оуѣннѣре мннѣннѣ, сѣс дннѣтѣр'а мѣнннѣ, пѣнтѣс дѣмѣсѣс
 рѣгѣм пре дѣмнѣкѣрѣбѣстрѣкѣ, кс рѣчѣлѣннѣчѣнѣкѣ вѣкѣндечѣлор сѣ
 рѣдрѣнтѣц', прѣкѣсѣм кѣ ва рѣчѣлѣннѣннѣ сѣнтѣсѣл' дѣх'. ѡр пре мѣнѣ,
 кѣрѣле ам оуѣстеннѣт рѣтѣрѣчѣет лѣрѣс де ам сѣрнѣ шѣ ам шѣ
 тѣкѣсѣнт' ачѣетѣ кѣрте де фóлос сѣфѣатѣсѣннѣ, сѣ мѣ ерѣтѣц'
 шѣ с(ѣ) мѣ вѣсѣннѣ; сѣ нѣ мѣ в(л)ѣстѣмаѣн. кѣ шѣ дѣмнѣкѣ-
 рѣбѣстрѣкѣ сѣ вѣ сподокѣннѣ ерѣтѣрннѣ шѣ вѣсѣннѣннѣ дѣла дѣмѣсѣс

а тоа́те цѣнтврюл' . къ н'ас скрѣс мѣна черѣскъ . рѣрѣскъ ,
 че мѣна пѣкътобасъ грѣ пѣмѣнтѣскъ . шѣ н'ам дат вднхнѣ
 марциннлор мѣле, дѣп(ъ) към зѣче прѣркѣл : не дах сѣн'
 вчѣма моима . и проч . ашѣ шѣ еѣ сѣнѣа шѣ ноапте къцетам
 ка с(ъ) вѣс' марцинѣ сѣѣршѣтѣлѣн . ка шѣ чѣла чѣ . рѣрѣ . р
 апъ адѣнкъ шѣ мѣре сѣ ѡ . рѣобате, шѣ дѣкъ оустенѣце,
 пѣрѣрѣ шѣ дѣс кастѣ марциний ; ашѣ шѣ еѣ ман мнѣ шѣ ман
 плекат . рѣре рѣбни лѣн хс, Александр' Даск(ъ)л ам . рѣчѣнт къ
 вѣрѣре пѣринтѣлѣн шѣ къ ацютѣрюл' фѣолѣн, шѣ къ сѣргѣалѣ
 дѣлѣн свѣт' вѣсѣн шѣ сѣѣршѣтѣл . слѣвѣ лѣн дѣлѣн сѣ оу-
 нѣл' . рѣ трѣцѣ . лѣдѣат пѣрѣрѣ дѣ тобате дѣхѣнѣилѣ . акѣм шѣ
 . рѣ вѣчи вѣчнлор амин .

Дѣла зидѣре лѣмни ан ѣсѣ . гарѣ дѣла . рѣрѣрѣ дѣлѣн-
 лѣн дѣхѣд . рѣчѣнтѣс'ѣлѣ а скрѣе ачѣскѣ карте мѣца мѣрт . шѣ
 с'ѣлѣ сѣѣршѣнт мѣца сѣпт . къ . дн .

XCVII.

1697.

(Odobescu, Revista româna II., 1862, pag. 118—120.)

Alexandru Dascalul: Psaltire slavono-română
cu tâlc.

Psalm 137.

Ла рѣлѣ вавѣлонѣлѣн аколо шѣдѣмѣ шѣ пѣнѣѣмѣ,
 адѣкѣндѣне аминѣтѣ дѣ сѣвнѣ . тѣлѣлѣ : Итѣнѣе жидовнѣ чѣн
 рѣбнѣнѣ пѣнѣѣѣ . гар сѣ шѣѣ къ пѣнѣѣѣ сѣфлетѣлѣ дирѣпѣн-
 лорѣ, шѣзѣнд . рѣ вавѣлонѣ, . рѣ ѣдѣ . къ вавѣлонѣлѣ сѣ зѣче
 тѣрѣрѣре, пѣнѣѣѣ адѣкѣндѣшн аминѣтѣ дѣ сѣвнѣлѣ черѣскѣ .
 . рѣ салѣнѣ не мнѣлокѣлѣ ен сѣнѣзѣрѣлѣм ѡрганѣлѣ ноастрѣ . тѣл :
 Рѣстѣнѣнѣрѣ жидовнѣ не хс пре мнѣлокѣлѣ крѣчнѣ, ачѣлѣ ѡр-
 ганѣлѣ сѣнѣтѣбаре крѣднѣчѣоашнлор . Кѣ аколо не . рѣрѣеба пре
 нѣн чѣлѣ че не рѣбнѣрѣ пре нѣн, шн карнѣ не дѣчѣ, дѣ кѣнтаре .
 тѣлѣлѣ : Рѣбнѣндѣ дѣволнѣ пре ѡмѣннѣ, . рн дѣчѣ ла ѣдѣ ка
 ла вавѣлонѣ, . рѣрѣебѣнд пре дѣншн оунде ѣсте домнѣ лор .
 Кѣнтаѣѣ ноаѣ днн кѣнтѣрнѣлѣ сѣвнѣлѣн . тѣлѣлѣ : Шѣ дѣ-
 волнѣ . рѣоарѣчѣре лнмѣлорѣ, карнѣ ера сѣ кѣнте . рѣ вѣсѣрѣчнѣлѣ,
 кѣнтѣрѣ нѣѡѣ . към вѣм кѣнта кѣнтаре домнѣлѣн пре пѣ-

мкнѣ стрѣнѣ . тѣ : Зичѣ дирѣнци дѣкѣ ртрарѣ р пѣдѣ :
 де аксѣма нѣ вор маи нѣтѣк лѣсѣда пре дѣмизѣс не пѣмкн-
 тѣсѣк диаконлорѣ . Де кон оуѣта пре тинѣ Іерсанѣме, оу(н)татѣ
 съ фѣ дирѣнѣта мѣ . тѣ : Зичѣ Пѣдамѣ : де кон оуѣта пре тинѣ
 раюле, съ фѣс оуѣтат ши еѣ де дѣмзѣс . Анѣаскѣ-се анѣма мѣ
 де грѣмазѣн мѣи, де нѣ те кон помѣни пре тинѣ . тѣ : Ниѣ де-
 кѣсѣм нѣ нѣтѣк оуѣта дѣсѣчѣца раюлѣш, мѣкар де ера ши ртрѣ
 рѣнѣсоарѣ Пѣдам ; че кѣ гѣндѣсѣк гѣндѣнѣ . Де нѣ кон пѣне де на-
 нѣтѣк Іерсанѣсѣк ка ртрѣ рѣнѣсѣтѣсѣк веселѣиѣ лѣклѣ . тѣ : Пѣдѣкѣ
 прѣкѣсѣм ера Пѣдамѣ ртѣнѣ р раю кѣ веселѣиѣ, аша ши пре оуѣрѣмѣ
 ва фѣ, трѣкѣчѣ нѣдѣкѣжѣде : Поменѣкѣиѣ дѣмнѣ фѣчѣларѣнѣ Бѣдомѣ-
 лѣшнѣ р зѣа Іерсанѣсѣлѣшнѣ . тѣкѣсѣк : Пѣдѣчѣ-шѣк ка амнѣтѣк хѣ де
 жидовѣнѣ фѣчѣларѣнѣ де вѣрѣнѣнѣ, р зѣа чѣк рѣфрѣкошѣта а жѣсѣде-
 цѣсѣлѣшнѣ . Карѣнѣ зичѣк : дѣшѣртѣаѣк, дѣшѣртѣаѣк пѣнѣкѣ р темѣлѣиѣлѣ
 лѣшнѣ . тѣ : Зичѣк жидовѣнѣ лѣшнѣ Пѣлатѣк : м-лѣ м-лѣ ши ши (!) рѣ-
 стѣнѣнѣкѣиѣ не хѣ . Фѣта кѣвѣлошѣлѣшнѣ тѣкѣлолѣса . тѣкѣсѣк : Сѣк-
 борѣсѣлѣ жидовѣкѣскѣ дѣшѣртѣ ши тѣкѣлолѣсѣк, кѣ н'ѣс прѣнѣнѣсѣт
 таѣнѣа лѣшнѣ хѣ . Фѣрѣнѣчѣтѣкѣ кѣрѣлѣ ва пѣкѣти цѣѣ дѣторѣнѣа та,
 карѣ дѣдѣкѣшѣк нѣоѣш . тѣ : пѣкѣти-ва хѣ ла рѣфрѣкошѣта зѣ,
 сѣкѣборѣсѣлѣшнѣ жидовѣкѣскѣ, кѣрѣлѣ аѣ вѣрѣсѣт сѣкѣнѣчѣлѣ прѣворѣчѣларѣк,
 ши аї лѣшнѣ . Фѣрѣнѣчѣк де чѣла карѣлѣ ва лѣа ши ва здѣрѣви тѣн-
 нѣрѣнѣ тѣнѣ де пѣатѣра . тѣ : Фѣрѣнѣчѣцѣкѣ вор фѣнѣ жидовѣнѣ, карѣнѣ
 вор вѣрѣдѣ рѣнѣтрѣс хѣ, ачѣла-нѣ пѣатѣра, ши съ вор котѣза ртрѣс
 дѣнѣсѣсѣк .

XCVIII.

1698.

(Ms. bibl. centr. No. 363. 8°, mic. defect la început. 282 pagini.)

Oprea: Molitvelnic slavono-român.

(Numaï citeniile din Evangholie românești.)

МОЛИТЪЕНИКЪ.

Epistola I către Tesalonicenī, cap. IV, v. 13—17. (pag. 54—55.)

13. Фрѣнѣларѣк нѣ рѣнѣ съ нѣ цѣнѣкѣ кон де чѣлѣ че аѣ адѣор-
 мѣтѣк, ка съ нѣ вѣ рѣнѣтрѣсѣтѣнѣнѣ ка чѣлѣ че н'ѣс нѣдѣкѣжѣдѣ . 14. кѣ
 дѣ ком вѣрѣдѣ кѣ Іс аѣ мѣсѣрѣтѣк ши аѣ рѣнѣвѣдѣтѣк ; ашѣ ши
 дѣсѣмнѣзѣсѣк, пре чѣиѣ че аѣ адѣорѣмѣтѣк рѣнѣ Іс, адѣсѣчѣ-нѣ-ва кѣ елѣ .

15. къ ачаствѣ грѣшимъ волю кѣ ксѣвѣнтѣ дѣмнѣши, къ нѣмъ карій сънтемъ вѣи, ши во м рѣмѣнѣ рѣтрѣ веніѣрѣ дѣмнѣши, нѣи (нѣ) во м рѣтрѣкѣ пре чей адорміцѣ. 16. къ рѣсѣнѣ домнѣ кѣ стрігарѣ рѣдѣмнѣрѣи, кѣ гласѣлѣ архангѣлѣши, ши кѣ трѣмѣвица лѣи дѣмнѣзѣс погорѣкѣ дѣи чѣрю, ши чѣи моріци рѣтрѣсѣ хѣ ворѣ рѣнѣлѣ рѣтѣкѣ. 17. дѣпѣкѣ ачѣкѣ нѣи вѣи, карій ва мѣ (1. во мѣ) фѣи рѣмѣши, дѣнпрѣснѣ кѣ еи во м фѣи рѣпѣцѣкѣ спрѣ нѣоріи, рѣтрѣсѣ рѣтѣмнѣрѣкѣ домнѣши рѣи вѣзѣдѣхѣ . ши ашѣ нѣрѣрѣкѣ кѣ домнѣ во м фѣи.

Joan cap. V, v. 25—30. (pag. 55—57.)

Евѣлѣи ѡт Іѡанѣ зач . сѣ.

25. Зѣсе дѣмнѣ кѣтрѣкѣ жидѣвѣи, карій веніѣ кѣтрѣкѣ елѣ : адѣвѣрѣкѣ, адѣвѣрѣкѣ грѣскѣкѣ волю : апропѣсѣ времѣ . ши акѣмѣкѣ іастѣ кѣндѣ моріи ворѣ рѣнѣи ши ворѣ рѣзѣи гласѣлѣ фѣиолѣи лѣи дѣмнѣзѣс . ши карій ворѣ рѣзѣи рѣнѣлѣ-ворѣ. 26. къ кѣмъ арѣ тѣтѣкѣкѣ вѣлѣцѣкѣ рѣтрѣсѣ елѣ, ашѣ дѣдѣ ши фѣиолѣи вѣлѣцѣкѣ сѣ айѣкѣ рѣтрѣсѣ елѣ. 27. ши нѣтрѣкѣ дѣдѣ лѣи ши жѣдекатѣ сѣ фѣкѣкѣ, къ фѣиолѣи вѣмѣнѣскѣ іастѣ. 28. нѣ вѣ мнѣрѣцѣкѣ дѣ ачаствѣ; къ вѣ веніи чѣсѣлѣ рѣи карѣлѣ тѣици чѣи дѣи морѣмѣнтѣ ворѣ рѣзѣи гласѣлѣ лѣи. 29. ши ворѣкѣ мѣрѣчѣ чѣлѣ чѣ рѣ [фѣкѣстѣкѣ] вѣиѣ рѣтрѣсѣ рѣнѣлѣрѣкѣ вѣицѣи . іарѣ чѣлѣ чѣ рѣ фѣкѣстѣкѣ рѣкѣлѣ рѣтрѣсѣ рѣнѣлѣрѣкѣ ѡскѣндѣрѣи . 30. нѣ пѣчѣ еѣ сѣ фѣкѣкѣ дѣ синѣ-мѣ нѣмѣкѣкѣ . кѣмѣ рѣзѣкѣ, жѣдѣкѣ, ши жѣдѣкѣтѣ мѣкѣ дѣрѣкѣіѣтѣ іастѣ . кѣчѣ нѣ кѣстѣ во м мѣ, чѣ во м чѣлѣлѣ чѣ мѣ рѣсѣ трѣіѣмѣсѣ, а пѣкрѣнтѣлѣи.

Epistola I cātrā Corintienī, cap. XV, v. 39—45. (pag. 82—84.)

Ѳпостѣлѣ къ коринѣкѣн . зачал . рѣѣвѣ.

39. Фраціѣлѣорѣкѣ! (нѣ) тѣтѣкѣ трѣпѣлѣкѣ іастѣ ачѣлѣшѣкѣ трѣпѣкѣ, чѣ алѣтѣкѣ еѣ трѣпѣлѣкѣ вѣмѣнѣлѣорѣкѣ, ши алѣтѣлѣ трѣпѣлѣкѣ догѣтѣоѣчѣлѣорѣ . ши алѣтѣлѣ іастѣ лѣлѣ пѣциѣлѣорѣкѣ, ши алѣтѣлѣ алѣ пѣскѣрѣлѣорѣ . 40. ши трѣпѣсѣри чѣрѣци, ши трѣпѣсѣрѣ пѣкѣмѣнтѣици; чѣ алѣтѣ еѣ а чѣрѣициѣлѣорѣ слѣва, алѣтѣ еѣ а пѣкѣмѣнтѣициѣлѣорѣ. 41. алѣтѣ еѣ слѣва соѣрѣлѣши, ши алѣтѣ еѣ слѣва лѣнѣи . ши алѣтѣ еѣ слава стѣкѣлѣлѣорѣ; къ стѣлѣ дѣи стѣлѣ сѣкѣ ѡскѣвѣкѣиѣ рѣи слѣвѣкѣ. 42. ашѣ ши рѣнѣлѣрѣ морѣциѣлѣорѣ. сѣмѣкѣнѣ-сѣ(кѣ) рѣтрѣсѣ нѣтрѣзѣиѣрѣ; скоѣлѣкѣ-сѣ(кѣ) рѣтрѣсѣ нѣнѣтрѣзѣиѣрѣ. 43. сѣмѣкѣнѣ-сѣ(кѣ) рѣтрѣсѣ нѣчѣнѣстѣ; скоѣлѣкѣ-сѣ(кѣ) рѣтрѣсѣ слѣвѣкѣ . сѣмѣкѣнѣ-сѣ(кѣ) рѣтрѣсѣ слѣвѣициѣнѣ; скоѣлѣкѣ-сѣ(кѣ) рѣтрѣсѣ нѣтрѣкѣрѣ. 44. сѣ-

мѣнк-с(ѣ) трѣнѣ сѣфлѣтѣскѣ; скоалѣ-с(ѣ) трѣнѣ дѣховничѣскѣ .
 ѿстѣ трѣнѣ сѣфлѣтѣскѣ, шѣ ѿстѣ дѣховничѣскѣ. 45. ашл с'ас шѣ
 скрис : фѣс ѿмѣл чѣл динт'кю, рѣ сѣфлѣтѣ вѣнцѣторю (!); ѿрк
 чѣл дѣнрѣ оуѣмѣ Пдѣмѣ, рѣ дѣх' фѣкѣкторю дѣ вѣнцѣ.

Epistola cǎtrǎ Evrei, cap. II, v. 11—18. (pag. 123—125.)

Писак к' евреѿмъ зач . тѣс.

11. Фрацилорк! чѣл чѣ сѣнц'кѣ, шѣ чѣ сѣнцѣнцѣ, динтрѣ
 оуѣл тѣнцѣ . пѣнтрѣ карѣ прич(н)нк нѣ сѣ рѣшннкѣзѣ а-й нѣмѣ
 прѣ дѣннѣй фрац 12. грѣкнндѣ : кѣю снѣнѣ нѣмѣлѣ тѣс фрацилор
 мѣнѣ, прич мнжлѣкѣл вѣсѣрѣчѣй тѣ вою кѣнтѣ. 13. шѣ ѿр : ѣс кѣй
 фѣ нѣдѣждѣнндѣ-мѣ спрѣ дѣнѣсѣлѣ . шѣ ѿрк : ѿт'(ѣ) ѣс шѣ
 кѣкѣнѣй кѣрѣй мѣ-ас дѣтѣ дѣснѣзѣс. 14. пѣнтрѣ кѣ дѣкѣ сѣ рѣ-
 соцѣрк фѣнц трѣнѣсѣн шѣ сѣнцѣсѣн, шѣ ачѣл прѣ дѣ апроѣнѣ сѣ
 рѣсоцѣрк (!1. —цѣск) лѣрк, кѣ кѣ моѣрт'к сѣ дѣнѣрт'кѣ прѣ чѣл
 чѣ арѣ цннкѣрѣ мѣрѣнцѣ, адек(ѣ) прѣ дѣвѣлѣсѣ. 15. шѣ сѣ нѣзѣ-
 вѣкѣкѣ прѣ ачѣл, кѣц' кѣ фрѣка мѣрѣнцѣ рѣнтрѣ тѣѣтѣ вѣнцѣ лорк
 сѣнѣшн фѣсрк рѣкѣнѣ. 16. кѣ нѣ прѣ рѣнѣрѣ ѿрѣ-кѣндѣ рѣнѣмѣкѣ,
 чѣ сѣмѣнцѣл лѣнѣ Еврѣалѣм рѣнѣмѣкѣ. 17. пѣнтрѣ кѣрѣ дѣторю ерѣ
 рѣнтрѣ тѣѣтѣ а сѣ асѣмѣнѣл фрацилорк, кѣ сѣ фѣ мѣсѣнѣ шѣ
 вѣрѣдннчѣсѣ архѣрѣс, рѣнтрѣ ачѣкѣл кѣтрѣ дѣснѣзѣс, кѣ сѣ кѣ-
 рѣц'кѣ нѣкѣтѣлѣ ѿмѣннлор. 18. кѣ рѣнтрѣ чѣ ас нѣкѣнѣмѣт', рѣ-
 сѣшѣ фѣнндѣ нѣнѣнтѣт, нѣѣтѣ шѣ чѣлѣрк нѣнѣнтѣнцѣ сѣ лѣ ажѣтѣ.

Joan cap. II, v. 1—11. (pag. 210—212.)

Сѣтѣлѣ ѿт Іѿан . зач . с.

1. Дѣ вѣркѣл ачѣл нѣнт'к сѣ фѣкѣс рѣ Кѣна Гѣлѣнѣ . шѣ
 ерѣ мѣмѣ лѣнѣ Іѣ акѣло. 2. шѣ фѣ кѣмѣтѣ Іѣ шѣ сѣнѣнѣнѣ лѣнѣ
 лѣ нѣнт'к. 3. шѣ сѣкѣрѣшнндѣ-сѣ вѣнѣлѣ, знѣс(ѣ) мѣмѣ лѣнѣ Іѣ кѣтрѣ
 дѣнѣсѣл : вѣнкѣ н'ас. 4. знѣсѣ ѣнѣ Іѣ : чѣ ѣ мѣ шѣ цѣ мѣдѣрѣ? рѣнкѣ
 н'ас вѣнт'к чѣсѣл мѣс. 5. знѣсѣ мѣмѣ лѣнѣ сѣсѣнѣлѣрк : ѿрѣ чѣ арѣ
 знѣсѣ кѣлѣ, фѣчѣнцѣ. 6. шѣ ерѣ акѣло шѣсѣ вѣсѣ дѣ нѣѣтрѣ, сѣкѣндѣ
 дѣнѣ кѣсрѣкѣнѣнѣл жндовнѣлорк, кѣрѣ лѣл кѣтѣ дѣлѣл сѣсѣ трѣнѣ
 вѣдрѣ. 7. знѣсѣ лорк Іѣ : рѣнѣлѣнцѣ вѣсѣлѣ дѣ ачѣ; шѣ лѣ рѣнѣлѣрк
 нѣн(ѣ) сѣсѣ. 8. шѣ знѣс(ѣ) лор : тѣсрѣнѣнцѣ акѣл, шѣ дѣсѣнцѣ нѣнѣ-
 лѣнѣ . шѣ-нѣ дѣсѣрк. 9. шѣ дѣнѣкѣ чѣ рѣсѣт'(ѣ) нѣнѣсѣл' ашл чѣ сѣ фѣ-
 кѣсѣ вѣнкѣ, шѣ нѣ цѣлѣ дѣ оуѣнѣ ѿстѣ . ѿрк сѣсѣнѣлѣ кѣрѣнѣ тѣсрѣ-

насѣ апѣ, цѣа . стриг(ъ) пре цинере, нѣнѣл. 10. ши зисѣ лѣи : тѣтъ
 ѡмѣл лнтѣю вѣнѣл чел бѣнѣ пѣнѣ, ши дѣкѣ съ лнѣаѣтъ, лтѣн-
 чѣ чел май прѣстѣтъ; тарѣ тѣ ай цинѣт вѣнѣлѣ чел бѣнѣ пѣнѣ(ъ)
 акѣмѣ. 11. ачѣстѣ фѣкѣ лнчѣпѣтѣрѣ сѣмнѣлорѣ Іс лн Канѣ Галѣ-
 лѣи, ши арѣтъ слѣва сѣ . ши крѣзѣрѣ лнтѣрѣ ел ѣчнѣи лѣи.

Epistola cātrā Romanī, cap. VIII, v. 28—39. (pag. 243—247.)

Ѳпѣтѣль къ коринѣнѣом (! л. римлянѣом) зач . чѣ.

28. Фрацило(рѣ) цѣамѣ къ челѣрѣ чѣ юбѣскѣ пре дѣмнѣзѣс .
 тоаѣтѣ съ лѣкрѣкѣтъ лнтѣрѣ винѣ; кърѣбра сѣнтѣтъ кѣѣмаѣ дѣпѣ
 лннѣаѣнтѣ-цѣиннѣцѣ. 29. къ пре кѣрѣи май нѣаѣнтѣ ѡаѣ(!) цѣѣтъ, пре
 ачѣѣ ѡаѣ ши рѣнѣдѣйтѣтъ, май нѣаѣнтѣ съ фѣѣ лнкнѣпѣщнѣ кнпѣ-
 лѣи фѣюлѣщнѣ сѣѣ, ка с(ъ) фѣѣ елѣ лнтѣю нѣскѣтъ лнтѣрѣ мѣлѣцнѣ
 фрѣаѣннѣ. 30. тарѣ пре кѣрѣи май нѣаѣнтѣ ѡаѣ рѣнѣдѣйтѣтъ, пре ачѣѣ ѡаѣ
 ши кѣѣмѣт; тарѣ пре кѣрѣи ѡаѣ кѣѣмѣт', пре ачѣѣ ѡаѣ ши лн-
 днрѣптѣтъ; тарѣ пре кѣрѣи ѡаѣ лндрѣптѣт', пре ачѣѣ ѡаѣ ши прослѣ-
 вѣтѣтъ. 31. чѣ вѣм зичѣ дѣрѣкъ кътрѣ ачѣкѣстѣ? дѣ ѡаѣтѣ дѣмнѣзѣс
 пѣнтѣрѣ нѣи, чннѣн-ѣ (!) спрѣ нѣи? 32. къ чѣла чѣ н'ѣѣ крѣцѣт пре
 фѣюл сѣѣ, чѣ пѣнтѣрѣ нѣи, пѣнтѣрѣ тѣцн л'ѣѣ дѣтъ пре дѣнѣсѣл, кѣм
 нѣ нѣр хн ши дѣрѣйтѣ лнпрѣвнѣтъ кѣ елѣ тоаѣтѣ? 33. чннѣ вѣ пѣрѣ
 спрѣ алѣшнѣи лѣи дѣмнѣзѣс? дѣмнѣзѣс ѡаѣтѣ карѣл(ѣ) лндрѣптѣказѣ.
 34. чннѣ ѡаѣтѣ карѣлѣ ѡскѣндѣцнѣ? Хс . Іс . ѡаѣтѣ карѣлѣ ѣѣ мѣрѣпт',
 тарѣ ман вѣртѣѣ ѣѣ ши лнвѣѣтъ, карѣлѣ ши ѡаѣтѣ дѣ л днрѣптѣ
 лѣи дѣмнѣзѣс . карѣлѣ сѣ ши рѣаѣгѣ пѣнтѣрѣ нѣи. 35. чннѣ нѣ вѣ ѡскѣ-
 внѣ дѣ драгѣѣстѣ лѣи дѣмнѣзѣс? скѣрѣва, ѣѣ лнгѣѣсѣлѣла, ѣѣ гѣаѣна,
 ѣѣ фѣаѣмѣтѣкъ, ѣѣ гѣлѣкѣтѣтѣ, ѣѣ нѣвѣѣл, ѣѣ сѣвѣѣл? 36. прѣкѣм ѡаѣтѣ
 скрнѣ : къ пѣнтѣрѣ тннѣ сѣнтѣмѣтъ ѡмѣрѣкѣ тоаѣтѣ зѣѣѣѣ; фѣѣмѣ со-
 котнѣцѣ ка ѡнѣлѣ жннѣгѣѣрѣи. 37. чѣ лнтѣрѣ ачѣкѣстѣ тоаѣтѣ внрѣѣмѣ,
 пѣнтѣрѣ чел чѣ нѣкѣѣс ювѣтѣтъ прѣ нѣи. 38. къ м'ѣм лнкрѣдннѣцѣтѣтъ,
 кѣм ннч мѣартѣтѣ, ннч вѣѣѣѣѣ, ннч лнцѣѣрѣи, ннч лнчѣпѣтѣторѣиѣлѣ,
 ннч пѣтѣрнѣлѣ, ннч чѣкѣтѣ трѣкѣтѣѣарѣ, ннч чѣкѣл'(ѣ) вѣннѣтѣѣарѣ,
 39. ннч лннѣлѣцнѣмѣ, ннч адѣнѣкѣлѣ, ннч алѣтъ фѣннѣтѣрѣ, ѡрѣи
 кѣрѣкѣ ѡаѣтѣ прѣ нѣи сѣ нѣ ѡскѣвѣскѣ дѣ драгѣѣстѣ лѣи дѣмнѣ-
 зѣс, кѣрѣкѣ ѡаѣтѣ лн Хс . Іс . дѣмнѣлѣ нѣѣтѣрѣ . Ѳлѣлѣѣѣлѣ . дн-
 рѣптѣлѣ ка фнннѣкѣлѣ вѣ лнфлѣорн . сѣднѣт лн кѣѣлѣ дѣмнѣлѣѣ.

XCIX.

1698.

Минейоуль . . . . . с'аѡ типзрѣть ꙗ сѣнта епископѣ дела
Бѡзѡ . ꙗ анѡуль дела зидирѣ лѡмѣй ꙗсѡ.

(Folio. Januariae 186 fol, Februarie 118 fol, Martie 120 fol, Aprilie 98 fol, Maiu
101 fol, Junie 108 fol, August ?, Septemvrie ?, Octomvrie 152 fol, Noemvrie
156 fol paginate, Decemvrie ?.

5. Aprilie. Cuvioasa Theodora din Solon. (Fol. 13b—14a.)

ꙗ ꙗ зыле а лѡй Ппрѣлѣе.

ꙗтр'ачаѡташ' зѣ прѣ кѡкѡаса манка нѡастрѣ Ѳеодѡра чѣ
дни Солѡнѣ.

ꙗчаѡтъ прѣ кѡкѡасѣ Ѳеодѡра, ювѣнды пре хсѣ . дни' тѣ-
нѣрѣ вѣрета сѡ, сѣ лѣнедѣ дѣ лѡме, шѣ мерѣнды лѡ w
мѣнѣстѣре дѣ ѡвѣре сѣ кѣлѣгѣри, шѣ нѣзѣнды тоѡте фан-
теле чѣле вѣне, лѣс шѣ испрѣвѣтъ; шѣ атѣта аскѡтѡре шѣ
чѣнсте дѡ челоу лѡате сѡрѡри кѣлѣгѣрице шѣ старѣцѣй, кѣт
шѣ дѣнѣ мѡартѣ еѣ аѡ арѣтѡтъ кѡ кѡмѣ ар хѣ фѡстѣ вѣе.
кѣ нѣзѣнды-нѣ вѣѡца кѡратѣ ꙗтре дѣнѣеле ка оуѣ стѣлѣнѣ кѣс
шѣ ꙗсѣфлѣѡтъ . шѣ дѣнѣ рѣносѡрѣ еѣ трѣкѣнды кѣтѣ-вѡ
врѣме, прѣстѣвѣнды-се шѣ старѣнца, шѣ фѣнды шѣ а кѡратѣ
шѣ сѣфлѣтѣкѣкѣ, сѣ стрѣнѣсерѣ ка сѣ w ꙗгѡване . лѣдѣнды-се
шѣ ѡамени дѣ чѣнсте, шѣ нѣрѡды шѣ чѣй кѡ фрѣка лѡй
дѣнѣзѣс кѣлѣгѣри, шѣ-ѣ фѣкѣрѣ сѡѣжеѡ погрѣкѡнѣй дѣнѣ ѡви-
чѣкѣ; шѣ дѣнѣкѣнды мѡрѣмѣнтѣлѣ оуѣде зѣчѣ: сѣнта Ѳеодѡ-
дѡра дѣ мѡатѣ врѣме, ка сѣ астрѣче шѣ пре нѣдѣмениѡца лѣнѣгѣ
дѣнѣса, сѣ фѣкѣс мѣнѣне мѡре, кѡре дѡ чѣлѡрѣ че вѣдѣ мѣ-
рѡре, шѣ чѣлѡрѣ че лѣзѣлѣ оуѣмѡнѣнѣчѣкѣ; кѣ фѣнды лѡкѣлѣ ꙗ-
де-мѣнѣ дѣ прѣкѣтъ шѣ а вѣдѣ: тоѡци, кѣм' сѣ мѣнѣкѡ шѣ
сѣ стрѣнѣчѣ чѣ дѣ дѣмѣлѣтѣ зѣкѣстѣ мѡартѣ Ѳеодѡра, шѣ
ка кѡмѣ ар хѣ фѡстѣ вѣе, ашѡ с'аѡ трѡс дѣ аѡ фѣкѣстѣ лѡкѣ
мѡйчѣй чѣнѣстѣнѣдѣс-w . ачаѡтъ мѣнѣне вѣзѣнды тѡѡц, мѣрѣнѣ-
дѣс-се стрѣнѣ: гѣди номѣлѡшѣ . шѣ дѣ атѣнѣче нѣнѣтѣ акѣмѣ мѡате
чѡдѣсе дѣнѣзѣс прѣнѣ кѡкѡаса ачаѡтъ Ѳеодѡра аѡ фѣкѣстѣ,
мѡѡци ꙗдрѣчѣнѣ тѣмѣдѣнѣнды, шѣ прѣ мѡѡци ѡрѣнѣ фѣкѣнды
кѡ ѡки, шѣ кѡлѡани нѣнѣлѣчѣрѡци лѣкѣнѣнды.

Ичлэте дэръ долж ст'кле [май маре ле миес ши юнит
фра́те] мака́р к'к к'с ст'рава оуна дедэ аат'к, л'шигж денг'р-
та́ре ши ма́ре девеск'еи́ре ас . р'с'к ир'ки́ [д'шиг сокот'и́а'к] п'с-
р'с'рк недешк'ри́йте, ши то́т д'хоуна недешк'ри́те синт'к . ши
а лур оуна к'ктр'к аата дришт'к потри́и́ре, ши оуна р'по-
три́ва аат'и́а некл'ктит'к вди́х'и́ре ши р'ксим'аре, ни́ч а че́рю-
лши аат'к л'ци́име, ни́ч а с'фе́ри́и п'кмжнт'саши гр'бас'к грес'име,
а w шри́и, са́с а w дешк'ри́и по́т' . к'к пр'ек'см в р'вате р'тр'о
we'e с'к аи́р'к, аши́а ач'кле принт'р'w w (!) минти́аскж we'e [ка́р'к
а́зон с'к к'и́ам'к] оуна к'с аата с'к, при́и ат'жта де ме(р)иди́и де-
с'к'ри́и́ре, р'тр'с'лок'ас'к.

Р'тр'ачкете в ст'кле кендр'са, адек'к цинта а мижлоч'и́и
кжтин'ци́и че́рюлши с'к р'мижлоч'и́ас'к, ши́ р' ач'к' адек'ра́тж
мижлоч'и́ре а р'кт'шнз'ка́и́и п'кмжнт'саши с'к аши́ас'к, ка́ри́ае дши
в'кр'т'с'т'а а ач'елур в дришт'к-к'с'ам'к'ни́те, ши́ потри́и́те ст'кле,
ач'кла́в к'жте де ас'с'и́ра кинт'р'с'лши р'теме́а́те синт'к, ни́ч есм
р' с'с'е са́с р' шве, р' дрипта са́с р' ст'ки́га, а с'к м'ст'а са́с а с'к
ка́кт'и́и по́т' . че́ шр' к'жте р' а кжтин'ци́и че́рюлши к'с'и́ри́ндере
с'к к'с'и́ри́нд', то́ате р'тр'ач'ел р' мижлок' дришт'к-мижлоч'и́т'
кент'р'с, с'к р'áшм'к шп'ресте то́тк.

Ка́ ачкете дэръ в ст'кле [д'с'ачеле миес юнит, маи ма́ре
фра́те] дон фра́ци, са́с д'ва́ж шим' а дон [р'с'к адек'ра́ци]
с'ари́ ас'кмжн'а н'ст'к фра́ц, ка́ри́и к'с ст'а́р'к лок'са́ши, ши́ к'с
денг'рт'а́р'к девеск'ки́ри́и [тр'с'ни́и́и] мака́р к'к к'жт департе де-
п'ьрта́ц, ши́ к'с петр'к'чир'к не-р'тр'с'лок'а́ц' ар' фи́и, р'с'к д'шиг
а с'ф'аг'елур, де нем'и́к'к че́рши шри́т'ж п'кт'р'с'ндере [де в'р'кме
че́ с'ф'ат'к н'шп'ри́т ши́ при́и т'вате п'кт'р'с'шнт'о́рю ж'сте] п'с'р'с'рк
неденг'рт'а́ц', то́т д'к'с'на ши́и то́ате да́те р'тр'с'лок'а́ц с'к аф'а'к.

Cartea întâea. Divanul lumii eu înțeleptul, cap. I—VII. (Fol. 1a—2a.)

И лши Иоан Димитрие Квонстантин коивоа, д'ив'ан'са' л'с'м'и́и к'с
р'ц'ел'и́и́т'са', са́с шюд'и́ца с'с'ф'аг'т'са́ши к'с тр'с'и́а.

Карта р'т'ж'а.

а.*) Д'ц'ел'и́и́т'са'. Ер'к'ра́ши́ ши́ аш' поф'т'и́ ка́ с'к те́ ци́с [пр-
к'с'ам'к ми́ с'к па́ре] w л'с'ме ф'а́ли́нк'к, алу́к'и́нт'о́аре, ши́ тр'ек'к'-
то́аре, чи́не т'и́с ф'к'к'с'т' ? ши́ че́ еи́ ? де́ к'к'и́д' еи́ ? ши́ де́ к'ки́ды
еи́ к'с'ам' те́ ци́и ?

*) Glosă marginală: А́с'ма де́ чи́не-и́ ф'к'к'с'т'а а ци́и ци́и с'к ка́де.

в.*) АѢМА . ЁѢ СІНТЬ ФАІІТА ШІ ПЛЪЗ'МѢРА А КЪЧ'НИКЪСАШ
 РПЪРАТЬ . ШІ СЪНТЬ ГРЪДІНЪ ПЛІНЪ ДѢ ПОМІ, СЪС ПОМІ ПЛІНІ
 ДѢ РОДЪТ' . ШІ МАИ АДЕВЪРАТ' ВІСТЪКРЮ ПЛІНІ ДѢ ТОТ' ВІНЕЛЕ .
 ШІ СЖНТЬ ЗЕС ДѢ АНІ, ДѢ КЪНДЪ РТР'АЧЕСТА КІНІ ФРЪМАВЕ
 ДМНАК М'АѢ МЕЦЕРШІСГІТ' . ШІ МЪ ЦЮ КЪ ВАМЕНІЙ, ШІ ВАМЕ-
 НІЙ КЪ МІНЕ .

г.***) АЦЕЛІІТЪЛ' . ПДЕВЪРАТ', КРЕКЪМ ПЛЪЗ'МѢРА ЛЪШ ДМН-
 СЪС СЪ ФІЙ ЦІС ШІ КРЕЗ'; АШІЖ'ДЕРЪ ГРЪДІНЪ ПЛІНЪ ДѢ ФЛОРИ .
 НЪМАИ ЕѢ ПРЕ КЖТЪ ПРИЧЕП', ФЛОРИЛЕ ТАЛЕ ІАРЪ КЪРЪНДЪ ВЕРЕН-
 ТЪБРЕ, КЪСЪКЪТЪБРЕ, ШІ Р НЕМІКЪ РТОРЪКЪТЪБРЕ; ШІ ПОМІШ ШІ ПЪА-
 МЕЛЕ ПОМІЛАР ТЪН МЪ ТЕМ' СЪ НЪ, КЪ ПЪМЪА ЧЕЛ' ЧЕ ДЪМНЪСЪС
 АѢ ПОРЪНЧИТ' ЛЪШ ПДАМ' А НЪ МЪНКА СЪ ФІЕ; ШІ ПОРЪІКА ДЪМНЪ-
 СЪСАШ, ШІ А ЗІДІТЪРІОЛШ СЪС КЪА'КЪНДЪ, АѢ МЪНКАТ', ШІ
 КЪ МОДРТЕ АѢ МЪРІТ' . ІАРЪ АВЦІЙЛЕ ВІСТЪКРЮЛШ ТЪС, НЕСТЪКЪ-
 ТЪБРЕ; ПЕТРАЧЕРА ТЪ КЪ ВАМЕНІЙ, ШІ ВАМЕНІЙ КЪ ТІНЕ, ДАШЕР-
 ТЪРЕ ШІ АМЪЦІАЛЪ АСТЕ . ІАРЪ ПЕНТРЪ, А АННАРЪ ВЕКІМЕ КЖТЪ
 АШ, МЪАТЪ МЪ МІРИ; АТЖТА КЖТ ЕШ ДѢ АМЪЦІТЪВАРЕ, МНН-
 ЧІНОАСЪ, ШІ ШІСГЪБАЦЪ, КЪМ ТЕ ДМНЪСЪС РАБДЪ, ШІ НЪ ТЕ
 КЪ ОУПІ ЧА' (! . І. ЧАС) МАШ РНАІНТЕ ПРЪПЪДЪКЦЕ; ЧЕ КЪ АЧАСТА, ПРЕ
 А СЪ ПРЪ БОГАТЪ МІАЛЪ, ШІ РДЕЛЪНГЪРЪБ'ДАРЕ СВІТАЦЕ .

д.***) АѢМА . Ё НЕВЪНЪЛЕ ШІ ДАШЕРТЪЛЕ ДѢ МІНТЕ! КЪМ' КЪ
 АМЪЦІТЪБРЕ, ШІ МНІЧІНОАСЪ СЪ ФІС, ЗІЧІ . НЪ КАЦІ СЪ ВЕЗІ ШІ
 СЪ КЪНОЦІ ФРЪМСЪКЦЕЛЕ МЪЛЕ; НЪ ПРЪКЪЦІ ПОДОБА МЪ; НЪ УГАНІ-
 ДІЩЪ ВЪНЪРИЛЕ МЪЛЕ; НЪ АИ АМІНТЕ ДЕСФЪТЪКРИЛЕ ШІ ДЕЗ'МІЕР-
 ДЪРИЛЕ МЪЛЕ .

е.†) АЦЕЛІІТЪСАК . ЕЪСЪ ФРЪМАСАЦЕЛЕ ШІ ПОДЪАКА ТЪ, КЪ ІАРЕА
 ШІ КЪ ФЛАВАРА ЕРЪШ . ВЪНЪРИЛЕ ТАЛЕ Р МЪНЪЛЕ ТЪЛХАРИЛАР',
 ШІ Р ДІНІТЕЛЕ МОАІНЛАР' . ДЕСФЪТЪКРИЛЕ ТАЛЕ ПЪЛ'БЕРЕ ШІ ФЪМ',
 КАРЕЛЕ КЪ МАРЕ ГРОСІМЕ Р АЕР' СЪ РНАЛ'ЦЪ, ШІ РДАТЪ РЪШ'КН-
 РЖНДЪСЪ, КЪ КЖНДЪ Н'АР ХИ ФІОСТЬ, СЪ ФАКЪ .

ѕ.††) АѢМА . БАШ НЕПРИЧЕНЪТЪЛЕ, ШІ СТРЕІНЪЛЕ ДѢ МІНТЕ!
 [ЧЕ ЗІЧЪ КЪ АИ ВЪНЪ ПРИЧЪКПЕРЕ] КЪ ЧЕ МІНТЕ ШІ КЪ ЧЕ СОКО-
 ТІАЛЪ, КЪВЖНТЬ КЪ АЧАСТА ЗІЧІ? ЕНІ А АМІНТЕ ШІ А САМА ПРЕ
 РПЪРАЦЪ, КЪМ' СФЪКРЖМЪ ШІ ФАК' ЧЕТЪЦЪ, КЪМ' ПРЪПЪДЕСКЪ
 ШІ ФАКЪ ВАСТЕ, КЪМЪ УМОДЪРЪ ШІ ІАРЪТЪ, КЪМ' АѢ ШІ ДАѢ, ШІ
 ПРЪКЪЦЕ ПРЕ БОГАЦ, ПРЕ КАРІШ ЕѢ РШ РБОГЪЦЪСК' . КЪ НІЧЕ КЪМ'

*) Note marginale: АѢМА ДѢ ДЪМНЪСЪС ФЪКЕСТЪ А ФІИ КРАДЕ. **) АѢМА
 ТРЕКЪТЪВАРЕ А ФІИ СЪ ПІН. ***) КЪ А ЛОУМІИ ФРЪМСЪКЦЕ НЪ ТЕ АМЪЦІ. †) АСКРЪ-
 РІЛЕ ЛОУМІИ, КА ПРАКЪСАК РНАІНТА КЖНТЪСАШ. ††) ПРЕ РПЪРАЦІИ АНМЕНЛАР ВЪСЪХ(И)ДЪ,
 НЪ ТЕ МЪХІИ.

чкà лє аиψάциε, шн̄ тóт чє нoф'тискь аи сь афл'к . ас н̄с̄ εс̄
лє дás? ас н̄с̄ дѣла м̄ине ас ачáстá?

З.*) Дцелáиѳса'. Дáрк н̄кн̄к к̄жндь ачэсткь ес̄н̄ ал' т'к̄с̄ шн̄
ф̄еричиѳткь дарк мoишинé'кь?

Л̄с̄ма . Н̄с̄ ас хoтáрк, ничε ськ̄жр'шиѳ'.

Cartea a doua. Dovada împotriva lumii, cap. I—II. (Fol. 45a—45b.)

Кáртá адоа.

á.***) Л̄с̄ма ачáстá, шн̄ тóатε пании́риле, адекь тóатε
р̄пр̄евр̄ет'к̄риле еи, дє чине ф̄к̄к̄стε а ф̄и, а шн̄ р̄т̄ж̄и ци сь кáдє;
д̄шик ачáстá прексм̄ трек'ктóарε шн̄ нест'кт'ктóарε асте, а при-
ч'к̄не р̄ц' трéксε . прексм̄ с̄инг'ср' зидитóрюа еи д̄мн̄л̄к̄ х̄с̄ з̄и́чє :
ч̄ериоаь шн̄ н̄к̄м̄жн̄тсáк сь вá тр'к̄чє, мао . гáк̄ . ε̄ . с̄х̄ . ш̄ . шн̄
аатсá' ачáстá оур̄м̄жндь р̄в̄ац̄ж : тóатε лє арε в̄р'к̄ма, шн̄ к̄с̄
в̄р̄ем̄илε салε вoр тр'к̄чє тóатε . еканс̄и́ас(т)ь . гáк̄ : г̄ : с̄х̄ : á.

в̄.***) Л̄с̄ма дáрк ачáстá дє д̄мн̄с'к̄с̄ а тóатε ф̄к̄к̄ктóрюа,
асте ф̄к̄к̄ст'кь, прексм̄ ч̄л' д̄ек̄ж'т' тóц' м̄ай к̄ек̄ю истóрич' м̄ър-
тс̄р̄ис'к̄ицє мoиш̄и : дн̄'ич̄иш̄т' ф̄к̄к̄с̄ д̄мн̄с'к̄с̄ ч̄ериоаь шн̄ н̄к̄м̄жн̄-
тсá, шн̄ ал'аатε . н̄áӣер̄а, гáк̄ : á : с̄х̄ : á.

†) Л̄с̄ма дáрк ка в гр̄к̄д̄и́н̄ж, р̄тр'жнса wáмений̄ ка ш̄и́чє
ф̄áв̄ри, прексм̄ м̄ъртс̄р̄ис'к̄ицє : Изра́ил̄ вá р̄к̄зс̄ьр̄ӣ кá в̄р̄и́ндá.
Ѡс̄и́ε, гáк̄ : д̄и : с̄х̄ : s̄ : тóаткь кáриа ф̄ж̄и', шн̄ тóатж салка еи
ка ф̄аоáр̄а к̄ж̄м̄н̄сáш̄и . Исáӣа, г̄к̄ : м̄ : с̄х̄ : з̄ : ӣ : сáс̄ кá нóм̄сá
асте wм̄сá шн̄ кá рóада . адекь кá нóл̄м̄елε ф̄áнт̄илε л̄с̄ӣ, д̄ш̄и
нóм̄сá ес̄н̄ вá шн̄и рóад̄к̄ ес̄н̄к', кьт̄р̄к ачáстá оур̄м̄áс̄ж, оу́идε
з̄и́чє п̄н̄т̄р̄с̄ wм̄сá' ес̄н̄' : шн̄ вá ф̄ӣ кá л̄ем̄н̄сá л̄жн̄гь из̄вóар̄к̄лε
ап̄ел̄аур̄ шн̄ лá в̄р'к̄ма сá вá дá рóада сá шн̄ ф̄р̄ш̄'сá л̄с̄ӣ н̄с̄
вá к̄к̄д̄á . ψáа . á . с̄х̄ : г̄ : шн̄ Ис̄р̄εм̄, г̄к̄ : з̄и : с̄х̄ : ӣ.

††) Сáс̄ л̄с̄ма кá оуи в̄н̄стáрю [р̄εж̄ д̄шик ч̄к̄стε в̄р̄ем̄-
ни́чє] к̄с̄ а̀в̄с̄и́а дáрк к̄ине дє тє в̄ӣ сал̄ж̄и, к̄ине в̄ӣ а̀к̄á, р̄εж̄
а̀в̄с̄и́а ст̄р̄жн̄с̄к̄ сп̄р̄ε р̄к̄сá' ст̄'к̄п̄жн̄с̄-с̄к̄с̄, з̄и́чє еканс̄и́ас̄тсá, гá :
ε̄ : с̄х̄ : в̄ӣ : шн̄ ӣр̄к̄ш̄' з̄и́чє : ч̄ине ю̄в̄к̄ицє а̀в̄с̄и́а, рóад̄ж̄ н̄с̄ вá
м̄жн̄кá д̄εáá д̄ж̄и́са . еканс̄и́ас̄тсá . гá : ε̄ : с̄х̄ : ī.

*) Nota marginalo: Л̄с̄ма́ск̄к̄ н̄к̄роч̄и́р̄ε, н̄áр̄ε ф̄ерич̄и́р̄ε. **) Л̄с̄ма дє ч̄инε-и
ф̄к̄к̄ст'кь, а ци ци сь кáдє. ***) Л̄с̄ма дє д̄с̄к̄с̄ ф̄к̄к̄ст'кь а ф̄ӣ к̄р̄к̄д̄ε. †) Л̄с̄ма
ка в гр̄к̄д̄и́н̄ж, wáменӣӣ ка ф̄ао́риае. ††) Л̄с̄ма ка оу́ӣ в̄н̄стáрю, сп̄р̄ε к̄ине, ес̄н̄к̄;
ӣр̄к̄ сп̄р̄ε р̄к̄с̄ дє тє в̄ӣ сал̄ж̄и, р̄к̄с̄ р̄ц̄ вá ф̄ӣ.

Сар. LXXI. (Fol. 75a—75b.)

*) Сокот'кце д'аръ, к'ъ де вр'кме ч'е д'мн'с'к'с п'л'к'зм'д'й-
 т'орюл' т'к'с, пре п'км'жнт'к, ш'и пр'есте то'ате л'а'алте але с'але
 ф'апте ст'кп'жнит'орю, ш'и р'мп'к'рат', т'и'а'с ар'к'т'ат', ш'и к'с то'ате
 д'ар'дриле, дак'т' т'и'а'с р'корон'ат, и'т'к' д'ар'к' к'ъ н'с р'б'к'к, че ст'кп'жн
 л'с'м'ин т'и'а'с л'с'с'ат; пре к'ар'а д'с'п'к' д'мн'с'к'ициале с'але пор'с'нчи, а
 w кивернинси ц'и с'к' к'аде, ниче по'ф'теле л'с'м'ий пре т'ине, че т'с
 пре д'жн'селе с'к' ле р'ф'р'к'н'е'с' ш'и с'к' ле х'п'с'ици. ш'и сокот'к'це,
 оу'н пер'с'е'ск' w м' р'в'к'ц'ат', н'с'меле Хенасад'и, макар к'ъ п'к'жн'
 ерд', д'ар'ж ф'р'с'mwс а'с гр'к'ит', зик'ж(н)д': н'с'жр'с'ал ш'и в'жнт'с'а,
 л'с'на ш'и с'о'ареле, ш'и р'к'т'вн'с'ала л'с'к'р'к'с'к', п'к'н'к' к'жнд'к' т'с w
 п'жине с'к'ц' агонис'ици р' п'алм'к'. то'ате п'ент'р'с гр'иж'а т'а г'ата
 ш'и пор'с'нка п'к'з'к'с'к'; н'с' ва ф'и сокот'и'ал'к' д'р'к'п'т'к' к'а т'с по-
 р'с'нка с'к' н'с-м' ц'ин? адек'к' д'с'п'к' д'мн'с'к'иаска пор'с'нк'к', то'ате
 ц'ие р'ц' с'л'ж'е'с'к'. аш'а д'ар'к' ч'е w мен'ие вен ав'а, к'жнд' т'с
 пор'с'нка п'л'к'зм'д'й'т'орюл'си, ш'и а т'с'т'с'р'wр д'ар'дрил'wр д'к'т'к'-
 т'орюл' н'с' вен цин'а? ш'и р'к'к' ач'аста с'к' к'с'н'о'ци, к'к'ч' адек'к'-
 р'ат'к' асте, к'ъ ач'ела ч'е ц'а'с д'ат' ат'ж'та, аре ш'и по'ате ш'и ма'н
 м'с'ат' дек'ж'т' ат'к'та, ш'и де те в'ен к'с ач'асте п'с'ци'не в'ине с'л-
 ж'и, р'ц' ва д'а ш'и ма'н м'с'ат'к' дек'ж'т'к' ат'к'та; ч'к'ре-ц' д'ар'к'
 р'т'жн [з'иче] р'мп'к'р'к'ци'а л'си д'мн'с'к'с, ш'и д'р'еп'т'ат'а л'си, ш'и
 то'ате с'к' wр ад'а'wце в'о'а'ж. мао, г'а: з': с'х': л'г': дов'жнд'инд'к'
 д'ар'к' то'ате к'ж'те ай по'ф'т'ит', ач'аста т'р'е'в'е с'к' ш'и, к'ъ н'с'
 н'с'ма'н п'ент'р'с т'ине, ч'е п'ент'р'с к'а ш'и пре а'а'ци'н в'с'н'дрил'wр с'але
 и'к'р'таш с'к' ф'ач, ци л'и'а'с д'ат'; ш'и пре'к'с'м' р' д'ар ай л'с'ат', аш'а
 r д'ар с'к' д'ан. к'ъ з'иче оу'нк' к'с'в'жнт'к': д'к' с'к'р'ачил'wр, ш'и
 с'к' wр р'мп'ла' ж'ит'нициале т'але. п'и'а: г'а: г': с'х': г': ш'и ма'н
 адевер'ит' син'г'с'р' д'мн'а'л, ш'и д'мн'с'к'с'а' ност'р'с ic. х'с. л'а п'и'а'д'а
 т'алант'с'ал'си з'иче: аф'ер'и'м' с'л'с'г'к' в'с'н'к' ш'и к'редин'ч'о'ас'к', к'ъ
 пре п'с'ци'не ан ф'ост' к'редин'ч'о'ас'к', ма'н пре м'с'ат' т'е в'о'ю п'с'не,
 р'т'р'к' r в'с'к'с'ри'а д'мн'а'л'си т'к'с. мао. г'а: к'е: с'х': к'в. п'ар'к' ма'н
 пр'е оу'р'м'к', п'ент'р'с ч'ель с'к'с'м'п'к' з'иче, адек'к' с'л'с'ци'н к'ар'на'е т'а-
 л'ант'с'ал' r п'км'жнт'к' а'с ас'к'с'н'с'к': л'с'а'ци'н д'ел'а д'ж'н'с'ал' т'алан-
 т'с'а' ш'и-а д'а'ц' ч'ел'с'а ч'е аре s'k'че. мао. г'а: к'е: с'х': к'и.

*) Nota marginală: Нс р'б'к'к, че ст'кп'жн л'с'м'ин д'з'к'с т'и'а'с л'с'с'ат; п'ент'р'с
 ач'аста, т'с' не д'жн'а, и'р'к' н'с' a пе т'ине с'к' ст'к'п'жн'с'к'к'.

Cartea a treia. Pacea înțeleptului cu lumea, cap. XLIX. (Fol. 129a.)

Карта атреа : нентрѡ пача ꙗцелитѡсаши кѡ аѡма.

Мѡ. *) . Ꙗ тѡлате зѡле невоинѡж ꙗ кала вѡнѡтꙗкѡи а
ꙗтрѡ нѡне . ши нѡрѡрк ман ꙗнанте а адѡуе , ши кѡ вѡнѡ-
тѡтѡ а те адѡуе силѡице . де астꙗси алес ши вѡнѡ ери , мѡ-
ине ман вѡнѡ ши ман алес а фѡи те невоѡце . кѡ кѡриле
динтрѡши лѡк ман ꙗнанте нѡ марце нѡч ман адѡуе , ачѡла
прѡк не лѡне ꙗдрѡнѡтѡ съ дѡ ши скѡде , нѡме фѡлѡсѡа сѡс
оуди алас лѡсѡтѡ фѡлѡ афѡж .

Бѣршк.

Нѡ ꙗтрѡлатѡ кѡи съ пѡате фѡрк кѡтѡ нѡман чел чѡ ꙗ
сѡсѡлѡ мѡи , ꙗ силѡ кѡтѡ поате кѡнкѡа оуриѡице .

Ꙗ лѡнѡиꙗ вѡнѡсанидѡ : макар прии тѡмларѡ съ нѡ кѡм-
кѡ мѡнѡле лѡсанидѡ , рѡпеѡиѡа мѡи ꙗдѡтѡ-а вѡ дѡче аѡ мѡ-
аѡа дѡнтѡю де зѡдѡ аѡ еинѡт . ꙗкѡ ман силанидѡ , поате съ
с(ѡ) рѡстоарне кѡ фѡнѡдѡа ꙗ сѡс .

Invățatură. (Fol. Ia din urmă.)

И алтѡа ꙗкѡцѡтѡрѡж .

Крѡде ꙗ дѡнѡсѡс , нѡ те крѡде пре тѡне . Фѡ чѡле хи-
рице . Кѡратѡ ꙗци вѡрѡж рѡице . Кѡ чѡле нѡцинтѡкле те сѡжѡ-
ице . де чѡле мѡлатѡ фѡи . Мѡлатѡ аскѡатѡж . Грѡѡице нѡцинтѡкле .
Тѡи чѡле тѡнѡиѡте . Ꙗвѡцѡ-те чѡлѡр ман мѡч крѡж . [адекѡ
фѡкѡ-ци-сѡ мѡлѡ] . Чѡлѡи ман мѡре оурмѡсѡж . Пѡартѡ-те кѡ
чѡи де ѡ потрѡиѡж . Рѡдѡиѡж зѡкѡкиле . [адекѡ , нѡ фѡи лѡкиѡшѡ] .
Немѡкѡ те мѡрѡ . Пѡврѡзѡице не челѡ мѡндѡрѡ . Лиѡпѡдѡж чѡле
рѡле . Ꙗвѡцѡ-те лѡи дѡнѡсѡс а трѡи . Ꙗвѡцѡ-те а мѡри .

*) Notă marginală: Ꙗ тоате зѡице адѡуе че-ка сѡи фѡлѡсѡлѡ сѡфѡлтѡсаши .

· CI.

1699.

Кáрте сáс лдмíнз . де прѣ лѣзцáтвль Iеромонáх' Ма-
зимь Пелопоннисѣнвль . . . . . шй с'áс тѣпзрítъ л
тѣпогрáфiа дом'нѣскз л сѣнтá мхнзстíре л Снѣгвѣ.
ла анвль мжнтвíрiй лдмíй лхче.

(4°, III foї nepaginate + 108 foї paginate.)

Cap. I: Para, pricina desbinării bisericilor. (Fol. 1a—1b.)

капк а.

Кáмь кѣ тсрвсрáтá стѣпжнiре л Пáпей, áстє прiчинк
дежгнжрiй вєскрiчлврк.

Дѣ с'áр лтжмплá с'á-м' зiкк нєрiне, пєнтрс кѣчн лчѣпи
делá стѣпжнiрк, áдекк делá лчєпкторiа Пáпей? шй нѣ лчѣпи
делá алтє лтрєв'кри, шй всєкiри кáре сжнт' мáй мáри шй
мáй де тр'кєк, прєкѣм' áстє чѣ пєнтрс псрчкдєрк сѣнтвдш
лхъ, шй алтєлє? Рѣспндємь шй зiчєм', кѣ трѣвє прєкѣм'
зiк' филосóфiй, чєлá чє скрiє сáс сѣ лтр'кєк, сѣ ч'крчє лчєп-
тѣрилє шй прiчинилє ч'клє де лтжю л чєлвр' вiндiтє, шй
лтѣчє сѣ скрiє, сáс сѣ лтр'кєк . Шй кáм' кѣ áстє лч'кпєрк,
шй стѣпжнiрк Пáпей лтжá прiчинк, де с'áс дєсп'рцiтѣ вє-
скрiкá апѣсвдш делá л рѣскрiтвдш, шй чѣ делá рѣскрiт' де
ч'к дєлá апѣс, áсквдáтáци вiнє чєл чє нѣ цiц', кá сѣ лцє-
л'кцєц'. Шй пєнтрс кá сѣ лцєл'кцєц' шй сѣ квнóлцєц' вiнє,
лфлáц' чє ч'крє шй пòхт'кцє Пáпá сѣ айкк л вєскрiкá лш
лхс, шй пєнтрс чє пòхт'кцє, шй де оундє с'áс лдємнáтѣ л пòхтi
вóицк кá áчáстá?

Cap. II: Cererile Papеi. (Fol. 1b—2a.)

капк в.

Чѣ áстє пѣпiєт'кшiа, сáс чѣ зiчє Пáпá пєнтрс джнє кѣ
áстє шй пєнтрс чѣ?

Пòхт'кцє Пáпá сѣ фiє дшпк лхс л вєскрiкá лш лхс сiн-
гср' ел' сòкòтiтòрю, шй нєрáвнiкк, кáпк шй стѣпжнiтврю,
вєлрю, дóм'иь, лтжю, шй єпiтрòп' лш лхс; сѣ дєзл'кцє, шй
сѣ л'кцє, шй сѣ скiмвє днн' дóгмє, сѣ пѣє кжтє вá врѣ, шй

съ скѡацкѣ, съ адѡвткѣ, шѣ нѣменкѣ съ н'аѣккѣ нст'крѣ съ-ѣ
 зѣккѣ, ас кѣне фѡче ас р'кс. Шѣ прѣчина пѣтрѡс кѡрк ле пох-
 т'кѣче ачкет'к тѡате, асте ачѣста. Кѣч кѣ зѣче, кѣ асте ел'
 ач прѣ пкмжнт' аснре .рѣкѡацѡрк асѣ хс .р чѣрюри аак дѡйл'к
 хс шѣ аре тѡтк сна шѣ ачкѡашъ ст'кпжнѣре шѣ нст'крѣ, кѡрк
 ак'ѣ хс маѣ наѣнте пжнт' а нѣ съ .рѣкѡацѡ, .р чѣрюри. Шѣ ле
 похт'кѣче еак ачкет'к тѡате пѣтрѡс кѣч а'кс ак'стѣ Пѣтрѡс,
 .ртрѡс аа' к'крѡа скѡшк шѡде еак ст'кпжнѣ шѣ д'ѡадох'. Шѣ
 Пѣтрѡс а'кс ак'стѣ ачкет'к пѣтрѡс кѣч ас датѣ хс нст'крѣ кѡ
 ачѣста, шѣ л'ас ф'кѣстѣ прѣкѡмъ зѣкк ачкет'к Латѣнѣй, деск-
 вжршнт' пѣтрѡшк асѣ, шѣ маѣ ма'ре .ртрѣ тѡци апѡстѡлѣн,
 съ-ѣ покѣцѣѡскѣ, шѣ съ аѣек тѡате .р тѡкма кѡ хс. Пѣтрѡс
 ачѣста с'ас .рдемнѡтѣ шѣ с'ас поршнтѣ шѣ Пѡпа, а похтѣ нст-
 т'кр'к шѣ ст'кпжнѣрк а тѡатѣ вѣскрѣнка шѣ а р'кѣкрѣнт'сасѣ
 шѣ а ап'сѣсасѣ. Пдекѣ съ ст'кпжн'кѣекѣ аснрѣ хс прѣ тѡци чѣа
 чѣ в'рѣд' .р хс, прѣкѡм' прѣ чѣй дѣ вѣскрѣнка не патрѣѡарш', шѣ
 прѣ чѣа-л'аац' епскѡпѣ, шѣ прѣѡци, ашѡ шѣ прѣ мѣркнѣ. Шѣ
 съ нѣ съ фѡкѣ нч дн' аскрѡ .р тѡатѣ вѣскрѣнка ачѣста ф'крѣ
 де кѡа шѣ порѡнка асѣ. Шѣ шрѣ чѣ ас в'рѣтѣ с'ас чѣ арѣ в'р'ѣ
 съ се фѡкѣ, афѡрк ден' кѡа шѣ ден' порѡнка асѣ, мѣкарѣ дѣ
 ар' фѡче шѣ епскѡпскѡ прѣградѡасѣ, с'ас аат' патрѣѡарх' шѣ
 епскѡпѣ, шѣ мѣкарѣ съ фѣе шѣ кѣне ф'кѣст', шѣ съ нѣ фѣе
 .р потрѣка правѡсѡлѡг'нѣчнѡрк .рвѣцѣт'ѡрѣ, съ нѣ пакт'кѣекѣ
 шѡмѣк'. Шрѣ шѣ кѡци нѣ сжнт', зѣче сѣнт' аскѡтѡрк асѣ шѣ
 сѣнтѣ кѡа асѣ, шѣ сѣнт' гжндѡск асѣ, нѣчн кѡм' нѣ сжнт'
 крѣцѣнѣ, чѣ сѣнсѡмѡтѣчн шѣ лѣпѣдѡци кѡ нѣче ѡѣ ф'крѣ пѣ-
 стѡрю шѣ перѣте. Ст'кпжнѣре кѡ ачѣста .рш' похт'кѣче аснрѣ,
 шѣ атѣта аскѡтѡре шѣ плекѡре съ аѣек дѣлѡ тѡатѣ вѣскрѣ-
 ника, кѣт' ас ар'ст' шѣ хс кѣнд' ас фѡвет' .р аѡме кѡ трѣнсѡ',
 .ркѣ шѣ маѣ мѡат'.

Cap. XIII: Petru, vârful cetei ucenicilor. (Fol. 17b—18a.)

кап' гї.

Пѣтрѡс чѣ ас зѣекъ Златѡсет' асѣ Пѣтрѡс кѣрф' чкт'ѣн оучѣ-
 нѣчнѡрк, шѣ кѡм' кѣ шѣ чѣа-л'аац' апѡстѡлѣн сжнт' кѣрфѡрѣ,
 шѣ стѣлѣн, шѣ сѡре, шѣ асѡмѣнкѣ; шѣ пѣтрѡс чѣ?

Вѣрхѡвнѣкѣ чкт'ѣн сѣнѣчнѡрк ас зѣекъ, .ртѣн пѣтрѡс
 кѣч' ерѡ маѣ вѣтрѡжнѣ дѣкѣтѣ тѡц'. Шѣ пѣтрѡс (л. пѣтрѡс)
 кѣч' с'ас кѣемѡтѣ ла адѡѡа кемѡре [прѣкѡмъ с'ас арктѡтѣ маѣ
 сѣск] маѣнте дѣкѣтѣ аацѣн, .рпрѣѡнк кѡ фрѡте-сѣс Пндрѣю ла

мáрък Галилеюдѣй . Пáръ, адбáвъ иáв зискъ вѣрфѣ, дѣпѣ латѣ
 ꙗцелѣцере; кѣч' къ шѣ квѣнтеле сѣнтѣлѣй Златобѣтъ, мѣкарѣ
 къ сѣнт' шѣ шѣваре шѣ лѣве ка шѣ лѣ Буглѣй, пáръ сѣнтѣ
 фѣартѣ пáине къ гѣндѣлѣ, шѣ лѣ трѣвѣ мѣлатѣ сокотѣлѣ .
 Кѣч' къ шѣ ачѣста дѣховничѣскѣ шѣ пѣртѣтѣрю де дѣхѣ вѣр-
 бáтъ лѣте, шѣ фѣартѣ фѣръ пѣцинкѣ ꙗтѣкма къ апѣстолѣй,
 шѣ къ дѣхѣлѣ сѣнтѣ грѣлѣ . Нѣ зичѣ кѣарѣ верхѣвникѣлѣ апѣ-
 столѣлѣврѣ, сáс мáй мáре; чѣ зичѣ верхѣвникѣ чѣтѣй апѣсто-
 лѣлѣорѣ . Шѣ кѣч' лѣ зискъ алѣ чѣтѣй, лѣ зискъ шѣ верхѣвникѣ
 къ пѣлѣдѣ, шѣ къ асемѣнáре . Прѣкѣмѣ ꙗтр'о хѣврѣ трѣвѣ сѣ
 фѣе оуѣндѣлѣ сѣ ѡ пѣартѣ, кáрелѣ сѣ кѣáмѣ адеврѣáтъ верхѣв-
 никѣ, кѣч' лѣте ꙗ мáрѣинѣкѣ хѣрѣй; ꙗтр'ачѣста кѣпѣ лѣте шѣ
 Пѣтрѣс верхѣвникѣ чѣтѣй апѣстолѣлѣорѣ . Шѣ ꙗ чѣ кѣпѣ лѣ хѣрѣ
 нѣ срѣмѣзѣ нѣч' трѣвѣ сѣ фѣе верхѣвникѣ сáс стѣпѣжнѣ, сáс
 мáй мáре хѣрѣй; кѣч' къ шѣнѣ-врѣ пѣартѣ дáнцѣлѣ шѣ шѣ
 ом' прѣстѣ, шѣ фѣмѣкѣ прѣбáстѣ; ꙗтр'ачѣста кѣпѣ шѣ лѣ чáта
 апѣстолѣлѣорѣ, мѣкарѣ дáс зискъ шѣ верхѣвникѣ лѣй Пѣтрѣс
 сѣнтѣлѣ Златобѣтъ; пáръ нѣ срѣмѣзѣ, нѣч' лѣте врѣ ѡ невѣе сѣ
 фѣе Пѣтрѣс стѣпѣжнѣ, сáс мáй мáре апѣстолѣлѣорѣ . ꙗтр'ачѣста
 кѣпѣ дáръ лѣ зискъ Златобѣтъ лѣй Пѣтрѣс верхѣвникѣ, сáс иáв
 зискъ верхѣвникѣ апѣстолѣлѣорѣ, ка шѣнѣ ꙗтѣжѣй апѣстѣлѣ ꙗ
 врѣжнѣдѣлѣлѣ, пáръ нѣ мáй мáре лѣсѣпра чѣлѣбрá-л'áлѣци апѣстолѣ,
 сѣ лѣ порѣшчѣскѣ шѣ сѣ-й стѣпѣжнѣкѣскѣ ка прѣ нѣце сáвѣци .

Pentru azime. (Fol. 74b — 75b.)

Пѣтрѣс áзимѣ . Пáртѣ ꙗтѣжѣй .

ꙗкѣмѣ шѣ пѣтрѣс áзимѣ всѣврѣ мѣлатѣ къ Латѣнѣй . Кѣч' къ
 ей фáкѣ сѣнтѣ лѣтѣсрѣе нѣ къ пѣжѣне дѣспѣтѣ, чѣ къ недѣ-
 спѣтѣ . Шѣ лѣ ачáстѣ всѣврѣ, нѣч' ей нѣчи нѣй нѣ авѣлѣ лѣкѣе
 квѣнтѣ лѣе скрѣптѣсрѣй сѣ зичѣ, лѣ къ дѣспѣтѣ лѣ къ недѣ-
 спѣтѣ сѣ фáчѣлѣ лѣтѣсрѣа; ꙗсѣ нѣй не ажѣтѣврѣмѣ ден' дѣбáв
 лѣкѣсрѣи : ден' врѣлѣмѣ ꙗ кáре с'áс дáт' тáйна лѣтѣсрѣе, шѣ ден'
 ѡкнѣчѣюлѣ всѣкрѣнѣй ден'тѣжѣй . Шѣ врѣлѣмѣ не ажѣтѣ, кѣчѣ
 кѣжнѣ лѣ фѣкѣстѣ хѣс чѣна ачѣ де тáйнѣ, н'áс фѣстѣ врѣлѣмѣ
 áзимѣлѣврѣ . Кѣ дѣнѣлѣ лѣ фѣкѣст' чѣна ачáста, лѣ кáрѣ лѣ
 дáтѣ кѣпѣлѣ шѣ тáйна лѣтѣсрѣе, жѣй . Пáръ пáска лѣпѣй ꙗ
 кáрѣ мѣнкá Жѣдѣвѣй áзимѣлѣ, с'áс фѣкѣст' сѣлѣмѣтѣтѣ . Шѣ
 мáинѣте де пáска лѣпѣй н'áс фѣст' лѣкѣе сѣ мѣнѣжнѣе чѣне-вá

азимъ . Дѣчи хс де ар' фн мѣнкѣт' жѡй азимъ, нѣмай пентрѡ ачкѣ ар фн афлѣт' завиѣстничи Жидѡви сѣ фѣкѣ мѣре тѣр-вѣрѣре . Шн ѡ ар фн рѣемнѣтѣ шн ачѣста ка шн чкѣл-л'ѣте, сѣнциѣ шн ювнѡбѡрѣи дѣ адеѣрк еѡглѣиѣи . Дѣчи итѣ кѣ се адеѣрѣкѣи шн сѣ дѡвѣдѣкѣи кѣм' кѣ н'ас фѣкѣстѣ хс чина ачкѣ де тѣинѣ кѣ азимъ, сѣ иѣк шн денѣ л'ѣи; кѣра нѣ вѣрѣ сѣ ѡ стрѣче, чн сѣ ѡ паниѣкѣкѣ, ирѣ нѣ сѣ дѣ: приѣчиѣ Жидѡвнѡвр' сѣ сѣ тѣрѣвѣре . Шн де ар фн мѣнкѣт' хс жѡй лѣ чина ачкѣ азимъ, нѣ ѡ арѣ фн тѣкѣстѣ ювнѡбѡрѣи дѣ приѣчиѣ Жидѡвиѣи; чн р чкѣл-л'ѣте пѣр' шн нѣпѣкѣи чѣ фѣчѣ асѣпра дѣмнѣсѡи ѡ арѣ фн нѣсѣ шн ачѣста; ирѣ де вѣркѣмѣ чѣ нѣ сѣ в'ѣде, нѣ ѡ аѣ нѣчи фѣкѣстѣ дѣрк хс . кѣ иѣд кѣне дѣмнѣсѣ, ка чѣла чѣ дѣте еѣл рѣелѣпѣиѡнѣ, шн ка чѣла чѣ рѣрѣ еѣл сѣжитѣ вистѣдѣрѣе рѣелѣпѣиѡнѣи асѣнѣе . Ирѣмѣ а тѡтѣ лѣкрѣсѣ, шн чѣла чѣ аѣкѣе вѣркѣмѣ лѣ тѡтѣ лѣкрѣсѣ, нѣ асѣ ден' вѣркѣмѣ . Дѣчи де вѣркѣмѣ чѣ жѡй мѣнкѣ тѡци пѣине дѡ-снѣтѣ, кѣ пѣине дѡснѣтѣ аѣ фѣкѣст дѣмнѣсѣ шн чина чѣ асѣнѣсѣ . Ирѣ де ар' фн мѣнкѣт' дѣмнѣсѣ шн жѡй ази-мѣе аѣе Пѣиѣи лѣиѣи кѣки, аѣ тѣеѣсѣтѣ сѣ лѣ мѣкѣжнѣе дѣнѣ кѣнѣдѣ шн дѣнѣ ѡркѣндѣѣлѣ чѣ знѣе л'ѣѣл аѣи Мѡнѣсн сѣ мѣкѣжнѣе Жидѡвиѣи; кѣ знѣе Мѡнѣсн лѣ кѣртѣ ишѣриѣ: аѣа фѣте-кѣре кѣте ѡ ѡѣе р зѣчѣе а лѣнѣи ден'тѣжнѣ, адеѣкѣ а лѣи Мѣртѣ; кѣчи кѣ ачѣиѣл рн знѣе дѣмнѣзѣѣсѣсѣ сѣрнѣтѣрѣ рѣжѣл лѣнѣ, шн ѡ цннѣ кѣе пѣнѣ р дѣ ачѣиѣлнѣ лѣнн, шн ѡ пѣн-гѣд сѣра . Шн ашѣ аѣа фѣте-кѣре ден' сѣнѣеѣе ѡиѣ ачѣѣл, шн оѣнѣдѣ аѣкѣдѡн стѣлнѣи оѣшнѣи аѣи шн лѣ прѣгѣсѣл кѣсѣи лѣи . Шн тѡатѣ кѣрнѣ ѡиѣ ачѣѣл, ѡ мѣнкѣ фѣрнѣтѣ р фѡкѣ, ирѣ нѣ фѣлѣртѣ, шн мѣнкѣ шн азимъ, кѣ чнѣѡлѣре; шн аѣѣ пѡ-рѣнѣкѣ сѣ нѣ мѣкѣжнѣе ииѣиѣкѣ фѣѣрт' кѣ агѣ, чн тѡате фѣрнѣ-те, шн кѣнѣл' еѣ шн чкѣе ден' лѣѣнѣтѣрѣсѣл еѣ . Шн сѣ нѣ аѣсѣ ииѣиѣка пѣ дѣмнѣнѣкѣцѣ, нѣч' сѣ фѣжнѣгѣ вѣе ѣнѣ ѡсѣ . Шн ѡри чѣ вѣрѣ рѣмѣжнѣ: пѣе дѣмнѣнѣкѣцѣ, сѣ ѡ арѣ р фѡкѣ . Шн мѣи аѣѣ рѣкѣ пѡрѣнѣкѣ сѣ мѣкѣжнѣе рѣр'ачѣста кѣиѣ: сѣ фѣе тѡци рѣнннн, шн сѣ фѣе тѡц' рѣкѣлѣцѣи кѣ чѡкѣѡтѣеѣе лѣр', шн сѣ цѣе фѣеѣе-кѣре р мѣна лѣи тѡиѣг', шн сѣ мѣкѣжнѣе кѣе грѣкѣ . Ичѣста кѣиѣ шн сѣмн', лѣ чина чѣ аѣ фѣкѣст' дѣмнѣсѣл нѣ сѣ в'ѣде сѣ фѣе фѣкѣст' ашѣ . Кѣч кѣ еѣ фѣчѣѣ пѣсѣлѣ лѣиѣи стѣнд' пѣкѣсѣм аѣ знѣс', ирѣ дѣмнѣсѣ шн сѣчннѣчнѣи лѣи аѣ фѣкѣст' чина иѣкѣжнѣдѣ . Шн Жидѡвиѣи ѡ фѣчѣѣ дѣнѣ пѡрѣнѣка лѣиѣи фѣрѣ дѣ зѣмѣ, ирѣ дѣмнѣсѣ сѣ в'ѣде кѣм' кѣ аѣ рѣтнѣс' шн р кѣиѣд' пѣжнѣк шн ѡ аѣ дѣт' лѣднѣ . Шн рѣкѣ аѣ аѣѣтѣ аѣч шн

пѣхѣр', таръ ей лѣкрьс ка ачѣста н'ас авѣтъ; ши ꙗ скѣрть, ꙗ-
тр'алат' кѣпъ с'ас фѣкѣтъ аич, ши ꙗтр'алтъ кѣп' аколѣ. Дѣч'
прекѣм' тѣате алтеле але чинѣй ачѣрѣа ас авѣтъ ꙗсѣи де
пѣска ачѣка а лѣцѣй, ꙗтр'ачѣста кѣп' нѣч' азимъ н'ас авѣтъ аич.
Прекѣм' нѣч' Евѣлѣцѣй н'ас зѣс азимъ, че пѣйне, ши пѣтъ.

Epilog.

Кѣ ажѣтѣорюль дѣмнѣаши лѣат-ас сѣвѣршиѣтъсѣ,
Ичѣстъ кѣрте вѣкѣдникъ де Пѣпа еретѣкѣсѣ.
ꙗ лѣна лѣи Ипрѣлѣ ꙗ трѣй-зеч де зѣле.
Ерѣ ши кѣрѣсѣ аниаѣрѣ чель делѣ мѣжѣтѣшѣре,
О мѣе ши шѣсе сѣте ши нѣаѣ зеч ши нѣаѣ.
Ши таръ слѣвѣ дѣмнѣаши чи не ажѣтъ нѣаѣ.

СII.

1700.

(Ms. bibl. centr. s. n., 4°, 164 foj nepaginate, fol. 101b—161b. Copiat de Pivna
Ivan wt Iam la 7261 = 1753.)

Radu Greceanu: Cronica.

Домнѣа лѣи Кѣстандинъ вѣд . лѣминатѣаши, ши прѣ
крѣцишиаши домнѣаши цѣрѣкѣ рѣмѣкѣшиѣ Иѣ Кѣстандинъ в . Бѣса-
рабѣ вѣвѣа, де кѣндѣ дѣмнѣезѣс кѣ домнѣа л'ас ꙗкорѣнатъ,
центѣрѣс вѣремле ши ꙗтѣмѣпѣаѣрѣле че ꙗ пѣмѣкѣнтѣсѣ ачѣста
ꙗ зилеле мѣрѣи сале с'ас ꙗтѣмѣпѣатъ.

Cap. IV: Rădicarea la domnie a lui Constantin V. Basarab.
(Fol. 103b—104a.)

Вѣп . д . ꙗ че кѣпѣ рѣкѣдикѣрѣк ши ꙗтѣкѣлѣаѣрѣк домнѣи ас фѣстѣ
лѣи Кѣстандинъ вѣд(ъ).

Фѣиндѣ даръ, прекѣм ам зѣс, лѣдѣнарѣк тѣат(ъ) ла мѣтро-
полѣ, тѣат(ъ) вѣерѣмѣа цѣрѣкѣи ши слѣжѣитѣорѣи, ши Дѣиѣнѣсѣе
патѣрѣнарѣхѣа цѣнѣгрѣаѣдѣаши, карѣк атѣнѣча аича сѣ аѣла, ши пѣ-
рѣнтѣеле мѣтрѣшѣполѣнтѣсѣа цѣрѣкѣи, ерѣ ши ѣи кѣпѣци-бѣаша ꙗпѣрѣ-
тѣсѣк анѣамѣ Иѣхѣметъ агѣ, карѣ мѣаи нанѣтѣе кѣ трѣеи вѣнѣс(ъ) ла

васта де аколѡ, де шде ерѡ тѣвѣрѣт(ъ) дни порѣнкѣ кѣ
 гѣ(ти)ре де алан, съ дѣкѣ пре Тѣкели краюл кѣ помѣъ маре,
 съ дѣкѣ пре краюл ꙗ сат, ꙗ Кѣрстѣанѣл, съ с(ъ) ꙗкорѣнкѣзе.
 ши триминдѣ краюл ꙗнаинте пре боари арделѣкни кѣци
 кѣ елѣ ерѡ ꙗпреѣн(ъ) ши кѣ царѡ, кѣ пѣн(ъ) атѣнча съ ꙗ-
 кинас(ъ) кѣт-ва сѣкѣдѣме, карн ерѡ ка ла ꙗ. ꙗ. ꙗ. ка съ мѣ-
 арѣъ ен ꙗнаинте, шде гѣтире де корѣнаѣе ерѡ. дѣчи кенит-
 аѣ Кѣстандин вѡд(ъ) домнѣл церѣи рѣмѣнеѣи, де аѣ дес-
 кѣлекатѣ ла кортѣлѣ краюлѣн, ши пѣцѣнелѣ кѣ краюл ꙗ
 вѡрѣъ шезиндѣ, венит-аѣ ши паша сараскѣрюл, дескѣлекѣндѣ
 ꙗрѣш ла кортѣл краюлѣн, ши шезиндѣ пѣцѣнел ꙗ вѣроавѣ
 кѣ тоѣи пѣн с'аѣ рѣндѣнт шѣиле тоатѣ кѣ халан, съ мѣ-
 арѣъ чинеш дѣп(ъ) рѣндѣѣала лѣн. венирѣ ши соли дѣла боари
 арделѣкни, ши дѣла царѣ карн ман нанте мѣкарсасе ла Крѣ-
 стѣанѣл, пѣхтиндѣ пре краюл съ мѣкарѣъ фѣиндѣ вѣрѣме де
 корѣнаѣе. дѣчи дар нѣман дѣкѣт аѣ пѣрѣес кѣ тоѣ, фѣеѣе-
 карѣ кѣ вастѣкѣшъ ши кѣ фѣрѣмосѣ алан; мерѣг(н)дѣ ꙗнаинте
 пре рѣндѣ пашѣи, кѣц ерѡ кѣ вастѣ тѣрѣаскѣ, ши дѣпѣ дѣн-
 шѣи сѣлтанѣл, ши дѣп(ъ) сѣлтан, домнѣлѣ церѣи рѣмѣнеѣи,
 ши пре ѣрма домнѣлѣн мерѣк сараскѣрюлѣ, ꙗр не ѣрма тѣтѣ-
 рѣр венѣ краюл, пре кареле вастѣк арѣкѣлѣлѣн аѣпѣтѣндѣ-л, кѣ
 помѣъ маре л'аѣ примит. аша дар Кѣстандин вѡд(ъ) тре-
 кѣндѣ ꙗ капѣл шѣилѣр арделѣкни, ши аѣпѣтѣндѣ пѣн аѣ
 трѣкѣтѣ сараскѣрюл (!) ка съ примѣскѣ пре краюл. ꙗрѣ краюл
 кѣм с'аѣ апропѣят, лѣат-аѣ пре домнѣ де ѡ парте, алѣтѣрѣ
 кѣ дѣнсѣлѣ мерѣгѣндѣ, ши де алт(а) парте капѣци-ѣаша чѣл
 ꙗпѣрѣтѣескѣ, кареле кѣ кафтан ꙗпѣрѣтѣескѣ, де ла поартѣ, ка
 съ ꙗѣраче не краюл, венис(ъ). ши кѣтѣ г алѣтѣрѣк мерѣгѣнд,
 краюл ла мѣжлѡк; ꙗрѣ дѣнантѣк лѡр де ѡ парте боари ар-
 делѣкни мерѣк, де алт(ъ) парте ѣѡари мѣнтѣнеѣи; ши поѡд-
 ниѣи прин мѣлѡжѡк мерѣк, атѣта ан краюлѣн, кѣтѣ ши л
 дѣмнѣлѣн. ꙗрѣ вастѣк ꙗрѣкѣлѣлѣн стѣндѣ чинешѣ ла рѣндѣ-
 ѣала лѡр, кѣ кѣпетѣнѣиле лѡр, тѡц съ ꙗкинѣ краюлѣн, ши съ
 дѣчѣ ꙗнаинте. ши аша кѣ ѡрѣндѣѣал(ъ) ка аѣаста ши кѣ
 ѣн(ъ) тѡгѣмире мерѣгѣндѣ кѣ трѣмѣнѣе, ши кѣ табалѣханеле,
 ши кѣ тѡт фѣлаюлѣ де помѣъ ꙗтрѣндѣ ꙗ сатѣ, аѣ дескѣле-
 кат ꙗ кѣртѣк ѣнѣкрѣчи, оѣнде корѣнаѣѣа ерѡ съ фѣе. ши ꙗтѣн
 ꙗ касѣ сѣннѣс-сѣ, краюл кѣ домнѣлѣ дѣнпреѣн(ъ) ши кѣ ка-
 пѣци-ѣаша, мерѣ-аѣ ши сараскѣрюлѣ ши сѣлтанѣлѣ, ши ал'алѣци
 пѣши тѡц кѣци ерѡ; пре карѣ краюлѣ де ѡ датѣ чинѣстин-
 дѣ-н, венит-аѣ нѣман дѣкѣт боари арделѣкни, де аѣ пѣхтитит (!)

не краюаъ, къ ц(а)ра ꙗлъ ацант(ъ), ши-а вѣамъ съ с(ъ) ꙗ-
 корѣнкзе . ши аша скѣаъндѣс-с(ъ) кѣ Костандин вѣд(ъ) ꙗ-
 преѣн(ъ) ꙗтрѣндѣ ꙗ виеѣрекъ оудиѣ тѣѣ коѣри ардеаъкии,
 ши ал'аат(ъ) ц(а)рѣ адѣнаѣ ера, ши ꙗѣиндѣ скаѣнѣа краюаѣн
 грижит ши гѣтит ꙗнимѣтк ꙗрѣтоаѣнѣши, ꙗтрѣкѣсѣаъ аѣ ше-
 зѣтк; ꙗр д'к стѣнга аѣн алѣтѣрѣк ши аат скаѣнѣ ꙗѣинд гри-
 житк ꙗнтрѣс д(о)мѣнаъ цѣрѣн рѣмѣкѣнѣнѣнѣн, ши зѣт-аѣ ши д(о)м-
 ѣна кѣ д'кѣсѣа алѣтѣрѣк; ши маи ꙗѣиндѣ ши аатѣ скаѣнѣ де
 аколѣк маи ꙗ жѣс де ѡ парѣе ши де аатѣ, ше зѣт-аѣ тѣѣ
 коѣри ардеаъкии ши мѣнтѣкии, ши де ѡ парѣе, аѣнѣ де аатѣ .
 дѣнѣ нѣман дѣкѣтк аѣ ꙗчѣнѣтк а зѣчѣ кѣ трѣмѣнѣцѣе ꙗ вѣ-
 сѣрекъ, ши кѣнтѣрѣѣ кѣнтѣа дѣн' ал лор ѡвѣчѣки ши рѣн-
 дѣна(ъ) . дѣн'ачѣкѣа контѣнѣндѣс-съ кѣнтѣрѣаѣ, ꙗчѣнѣт-аѣ ши н(а)
 чѣа марѣ ал лор ꙗрѣдикѣѣѣ а ꙗчѣ, ка ал ѡ жѣм(ъ)тѣтѣ де
 часѣк ѣѣндѣк; дѣн'ачѣкѣа скѣаатѣс-с'аѣ коѣри ардеаъкии, ши вѣ-
 индѣ ꙗнанѣтк краюаѣн, аѣ зѣс, кѣм къ ц(а)ра ꙗлъ роаг(ъ)
 ши-аъ ши ѡхѣтѣнѣе съ ле ꙗѣе краю ши вѣн ѡблѣдѣнѣторѣн . атѣн-
 чѣк ши краюа скоаѣк ѡ скрѣсѣарѣ, ꙗтрѣс карѣ кѣтѣ-ка ꙗрѣнѣн
 ера ши ꙗнтрѣнѣ скрѣс(ъ), сѣрѣ карѣ краюа ши ѡхѣтѣа ꙗра съ ѣр-
 мѣкзе; ши ꙗ аѣзѣрѣк тѣтѣрѣѡр ѡѡг . крѣкѣсѣ четѣндѣс-ле, тѣѣ
 кѣмъ къ ле вор ѣнѣа ꙗрѣнѣндѣс-ле с'аѣ ꙗѣгѣдѣнѣт . дѣнѣ
 ачѣкѣа ши коѣри ка дѣсѣрѣ црѣ ши дѣсѣрѣ тѣѣнѣ, дат'аѣ краю-
 люаѣн (!) ѡ картѣк, карѣ ерѣ тѣнѣрѣнтк, де ѡ аѣ четѣт ꙗ каи,
 дѣнтрѣачѣк картѣ, ꙗтрѣс карѣ ерѣ жѣср(ъ)мѣнтѣрѣаѣ, кѣ карѣ
 краи кѣндѣ съ нѣн, съ жѣсрѣ, ꙗнтрѣс ка съ цѣе чѣк че че (!) аѣ-
 ѡ ѡ сѣнт скрѣс(ъ) лѣгѣтѣрѣн . ши четѣнд краюа ачѣкѣк, ꙗдат(ъ)
 тѣѣ кѣ ши гѣаѣ аѣ стрѣгат, зѣкѣндѣ : вѣкат ! вѣкат ! ши
 ꙗрѣнѣ кѣ трѣмѣнѣцѣе зѣкѣндѣ ꙗ вѣсѣрекъ . дѣнѣ аѣарѣ де
 вѣсѣрекъ ꙗкѣ тѣнѣрѣаѣ ши нѣнѣнѣ дѣ мѣаѣѣ . дѣнѣ ꙗрѣ
 каѣнѣа кѣ чѣнѣтѣ, ꙗкѣ ꙗрѣ марѣ, адѣкѣндѣс-аъ аколѣк, ꙗдат(ъ)
 аѣ ꙗвѣрѣкат ꙗрѣ краи кѣ каѣтанѣа чѣа ꙗгѣрѣкѣтѣсѣс, кѣнтѣс-
 шѣтк ꙗѣиндѣ кѣ кожѣѡкъ де самѣсрѣк; ши актѣнѣамѣкѣаѣ ꙗ
 ꙗрѣрѣтѣнѣн четѣндѣс-с(ъ), ꙗрѣнѣнѣ кѣ трѣмѣнѣцѣе ши а дѣ кѣ тѣнѣ-
 рѣаѣ аѣ ꙗчѣнѣтк . аѣнѣждѣрѣк ши ꙗкѣнѣа ал, вѣзѣрѣюаѣн (I. — ѡа)
 сѣатѣнѣаѣн, вѣиндѣ кѣ каѣнѣнѣ-каѣна, дат'аѣ ши еа скрѣсѣорѣн че
 аѣкѣ трѣмѣнѣс де ал ѣанѣа че скрѣнѣа ал црѣ, ши тоатѣ ачѣкѣтѣ
 четѣндѣс-съ, ши ꙗрѣ аѣмѣка ѣ(н)гѣсрѣкѣкѣ тѣкѣмѣчѣнѣндѣс-съ ꙗтрѣс а
 тѣтѣсрѣѡр ꙗцѣаъкѣрѣе, мѣаѣѣмѣнт(ъ) ши ѣанѣсѣаѣн ши ꙗꙗрѣатѣс-
 аѣн аѣ дѣтк . атѣнѣчѣк дѣр ши мѣрѣѣа сѣ Костандин вѣд(ъ) кѣ
 а сѣ вѣрѣнѣчѣе че ѡ арѣ, арѣтѣндѣ кѣтрѣк краи чѣа дѣнѣрѣѣн(ъ)
 вѣкѣнѣнѣѡаѣкѣ вѣсѣсрѣе, ꙗѣкѣст-аѣ краюаѣн ꙗрѣсѣѡаѣс(ъ) ѡрѣѣѣѣ,

пентрѸ норочирѸ ши лнѸларѸ, че дѸмнезеѸ ллѸ лвредни-
чисѸ), ши ка сѸ-н фїе лтр'Ѹн часѸ вѸн грѸна, ши алте кѸ-
винте фрдмоасѸ) . дѸп ачѸстѸ ешит-аѸ краю дин висѸрекѸ,
кѸ дмнѸ динпреѸнѸ) ши кѸ капици-баша, ши везириуаѸ сѸл-
танѸлѸн, ши мергѸндѸ сѸсѸ л касѸ, с(н)де ера серасѸкрюа де
лицпта пре крап, кѸ чинете л'аѸ приамит, ши кѸ кѸвинте де
вѸкѸрїе пентрѸ лнѸларѸ крѸнен . апон с'аѸ скѸлат серасѸк-
рюаѸ де с'аѸ дѸс ла штак; тар ман пре ѸрмѸ ши краюа кѸ
Костандин вѸдѸ) ешиндѸ, мерс'аѸ ла сѸлтанѸ, оүнде ера ла
штакѸ лѸн, де аѸ датѸ мѸацемитѸ) кѸм н сѸ кѸдѸ ка
ѸнѸ сѸлтан, ши ешинд де аколѸ аѸ мерсѸ чине ла штакѸ
лѸн . тар а доаѸ зи фѸкѸст-аѸ краюаѸ шпѸци мѸрїи сале лѸн
Квстандин вѸдѸ), л сатѸ л КѸретнианѸ, кѸ маре прїицие,
ши кѸ драгосте ши чинете, шезиндѸ амѸ(н)дон л канѸаѸ мѸсїи,
ши л жѸс, воиари ардеаѸни де Ѹ парте, ши де алта воиари мѸн-
тенеци, фѸкѸндѸ маре веселїе пѸн ла Ѹн час дин ноапте . апон
скѸлѸндѸ-сѸ) дела масѸ) врѸндѸ дмнѸ а-ш лѸаѸ (л. лѸаѸ)
сѸкра вѸнѸ) дела краюа, тар краюа аѸ лѸклекат де аѸ петре-
кѸтѸ пе мѸрїа сѸ кѸ тѸиц воиари пѸн ла Ѹн лѸк, апѸн ш'аѸ
лѸат сѸрѸ вѸнѸ) ѸнѸаѸ де кѸтрѸ алтѸ, ши с'аѸ дѸсѸ чине
ла штакѸ.

СIII.

1700.

ЛѸццѸтѸри крѸцинеиѸ . . . . . скоасе де пре лимба
грѸчаскѸ, пре лимба рѸмѸнѸскѸ . ши с'аѸ типѸрит
л анѸ мѸнтѸирей лѸ Генарїе . л . ѸнѸгѸвь .

(8°, mic. 13 + 203 pagine.)

Inchinăcune către Constantin Voevod. (pag. 5—7.)

ПрѸ крѸцинѸлѸн, прѸ лѸминатѸлѸн ши прѸ лнѸларѸлѸн
дмнѸлѸн ши стѸпѸннїтѸриуаѸ л тѸлтѸ цѸра рѸмѸнѸскѸ .
дмнѸлѸн, дмнѸлѸн . ІѸваннѸ КвстандинѸ БасараѸбѸ КоєкѸдѸ,
аѸлѸ плакѸтѸ пѸнѸ ла пѸмѸнтѸ лѸкинѸчїоне .

ІѸрѸ . . . гѸсїндѸ Ѹ тѸамѸчїре нѸаѸ л оүнїй кѸрци нѸаѸ
фолоситѸаре де сѸфлет', кѸрѸ днѸ лимба грѸчѸскѸ л лимба
рѸмѸнѸскѸ, с'аѸ штенїтѸ прѸ кѸрнїѸсѸлѸ лтрѸ ирмонѸхи кѸр

грѣжиле . Диминѣца дѣпъ че вѣци сфърши чѣ датбаре ши дѣпъ швичѣю рѣгъчюне къръ дмнезѣс, читѣци оуны кап', рск кѣ сокотѣнцѣ ка съ ш пѣтеци рцелѣце бѣне . Де нѣ въ вр' фѣ лѣсжнд' лѣрѣриле а четѣ диминѣца, пѣтец' ши къръ сѣръ, май наинте пжнъ нѣ мѣрѣци спре пѣт' . Ичѣсте сокотѣнцѣ, мѣкаръ кѣ сжнтъ ши мѣчи аръ ртръ р сѣфлетѣл' нѣстрѣ, де-л' печетѣсѣскѣ ка ши печѣтѣк пре чѣръ .

Cap. VII: Pentru vecinicia muncilor iadului. (pag. 33—37.)

Пентрѣс въкѣрѣк мѣнчилорѣ иадѣлѣи . кап . 3 .

а. Дмнезѣс мѣнчѣце пѣкателе чѣле времѣлнече кѣ мѣнчи вѣчнече, ши вѣре пѣте сокотѣи нецине май мѣре мѣние де кжт ачѣста? кѣзнле иадѣлѣи сжнт' фѣръ де нѣмѣрѣ . пентрѣс кѣ фѣца кѣрѣ ш дефѣйлъ пѣкѣтѣбѣи, иѣсте несте сѣмъ; чѣ тревѣѣце, дѣпъ кѣм' иѣсте фѣца кѣрѣж-и фѣкѣ нечинсте, съ фѣе ши мѣнка лѣрѣ фѣрѣ де сѣмъ .

в. Мѣнчиле атѣнече сжнтъ мѣри, кжндѣ сфѣршиѣ нѣл' . рпѣнѣрѣ акѣлѣи иѣсте ртрѣ адевѣрѣ оушоарѣ кжндѣ ва фѣи нѣмай де ш датъ, иарѣ (!) дѣка ва рпѣнѣе неконтенит' дѣчѣи рѣмѣне нерѣвѣдѣтъ; де сѣрѣ фи врѣтъ сѣвѣрши мѣнчиле иадѣлѣи, лѣ ш сѣтѣ де мѣи де ани, сѣл шри р чѣ нѣмѣрѣ май мѣлѣтѣ ай пѣтѣ сокотѣи, прѣ адевѣрѣ иадѣлѣ арѣ фѣи ш нимѣка . иарѣ де врѣме чѣ мѣнчеле сжнтъ де пѣрѣрѣк въкѣнтѣбаре, чине пѣте съ нѣмѣре мѣнка? де врѣме чѣ оуны ѣмѣ нѣ пѣте сѣферѣи съ стѣ пре ѣнѣ ацѣрнѣтъ мѣале ши фѣрѣмѣсѣ тот дѣбѣна, дѣрѣ кѣм' ва пѣтѣ рѣвѣдѣ съ стѣ ртр'о мѣнкѣ вѣчнечкѣ? нѣи нѣ пѣтемѣ рѣвѣдѣ а стѣ ла ш жѣакѣ ш зѣи ши ш нѣпѣте, дѣрѣ кѣмѣ вол' съ пѣтемѣ рѣвѣдѣ, лѣ фѣи пѣрѣрѣк ши тотѣ дѣбѣна ртр'о вѣпѣе несфѣршиѣтѣ ?

г. Сѣрѣкѣлѣ кѣндѣ нѣре чѣле де трѣва хрѣниѣ, сокотѣце пѣтѣмѣ нерѣвѣдѣтѣ; дѣрѣ сѣфлетѣлѣ пѣкѣтѣбѣлѣи, кѣндѣ ва пѣрѣде атѣнече, ваи, тѣтѣ бѣнеле, чѣ рѣвѣдѣре ва съ айѣкѣ? дѣкпѣрѣрѣк чѣре, чѣ нѣ-и дѣл алѣ чѣвѣш', фѣрѣ нѣмай мѣнчи; похѣтѣце лѣминѣкѣ, чѣ нѣ-и съ дѣ алѣ чѣвѣш', фѣрѣ нѣмай фѣкѣлѣ мѣнчилорѣ, кѣреле тѣт дѣбѣна арѣде, иарѣ нѣ лѣминѣзѣкѣ . лѣзѣрѣ алѣ чѣвѣш' нѣлѣде, фѣрѣ нѣмай сѣспѣне, ши скрѣшнѣтѣлѣ дѣнѣилорѣ . рѣстѣрѣк нѣ довѣндѣкѣце алѣ чѣвѣш', фѣрѣ нѣмай амѣрѣчюни ши венѣнѣри . ши май пре скѣртѣ : тѣт' трѣпѣлѣ нѣ сѣмѣте алѣ чѣвѣш', фѣрѣ нѣмай кѣнѣиле иадѣлѣи .

д. Пай де ачк вккшуре! пккктбсак пейтрс пкккатеа аби, де арк вкрсд дин ѡкѣи аби атѣта локрѣме кжтѣ арѣ марѣ, ши тѡате гжраеа мѣрѣи, ши ла р де ани сѣ нс вкрсѣ май мѡлт' декѣтѣ ѡ локрѣмѣ; ачѣста дѣпѣ атѣтѣ мѣи ши ртѣ-пкрече де ани, сѣ сокотѣекѣ кѣ нс испрѣкѣцие нимѣкѣ; ка кѣмѣ ар фи фѣкѣст' атѣиче рѣпѣктѣра, ирѣни' сѣ рѣкѣпѣ дин чѣпѣтѣ, ши ирѣни' дин'тр'алѣтѣ рѣпѣштѣ, ка кѣм' н'ар фи пѣ-циѣтѣ рѣкѣ шиѣи ѡ мѣниѣкѣ. фѡарте кѣ адѣкѣратѣ тикѣлобсак, нимѣкѣ н'ар пѣтѣ: паниѣ, де ар фи фѣкѣст' де атѣтѣ орѣ рѣпѣктѣрѣ, кѣт' иете пѣсѣпѣсак мѣрѣи, ши кѣте сѣпѣт' чѣла мѣрѣиѣкѣла, чѣ сѣ вѣдѣс р аерѣ, ши кѣте сѣпѣтѣ фрѣнѣзѣа р пѣдѣре.

е. Пккктбѣиѣи аколѡ р мѣниѣкѣ, ас тотѣ фѣлаюа де пѣ-дѣпѣ а мѣиѣилорѣ; ши тѡате ртр'ѡ вѣрѣме кѣнѡбсѣкѣ, кѣ каз-неа лѡрѣ н'ас сѣфѣрѣиѣтѣ. кѣ де ар фи фѡбѣтѣ кѣ пѣтѣиѣѣкѣ ка сѣ мѡарѣ ши аколѡ ка ши аиче, пѡате кѣ арѣ авѣ: сѣфѣрѣиѣтѣ мѣиѣиѣа лѡрѣ. ирѣ вай де иѣ, пейтрс кѣ ас а вѣѣпѣи ртр'ѡ мѡарте тотѣ дѣкѣна. ѡ жалаиѣкѣ ши вѣрѣдиѣкѣ де локрѣме аиѣзѣре а пккктбѣиѣилорѣ!

з. Асаѣи аминѣте вккѣшѣрѣк мѣиѣилорѣ, кѣ карѣ дмѣнезѣиѣекѣ дирѣитѣте мѣиѣѣкѣиѣ пре чѣи пккктбѣиѣи; ши де нс вѣѣ пѣтѣ: сѣ ѡ причѣиѣѣ, крѣдѣиѣѣ ѡ кѣ иете оѣи адѣкѣрѣ ааѣ дѣкѣсѣи сѣпѣт'. мѣрѣе-корѣ ачѣиѣрѣк р мѣниѣка де вѣѣи. марѣ рѣс иете оѣиѣи крѣиѣиѣкѣ а нс крѣде вккѣшѣрѣк ачѣ: тотѣ дѣкѣна а иадѣ-лѣи, дѣка нс аѣ ва пѣпѣтѣи кѣ лѡкрѣсак. чѣла чѣ дѣ рѣспѣлѣтѣиѣре чѣлорѣ чѣ н'ас кѣнѡбсѣѣтѣ пре дмѣнезѣкѣс, ши чѣлора карѣи нс асѣбатѣ вѣлаѣа лѣи Хс. карѣи кѡрѣ асѣ жѣсѣдѣкѣта, пѣрѣрѣк чѣ: вѣѣиѣиѣкѣ. адѣкѣ дмѣнезѣкѣс ва сѣ мѣиѣѣекѣкѣ пре ачѣа, карѣи нс крѣдѣ р дмѣнезѣкѣс, ши р дмѣнѣа' пѡбѣтѣс Іс. Хс. ши кѣзна лѡрѣ ва сѣ фѣе вѣѣиѣиѣкѣ. ши Златѡбѣсѣт' зѣиче: врѣмѣклѣиѣиѣкѣ иете ачѣла чѣ вѣсѣлѣкѣиѣ, вѣѣиѣиѣкѣ иете ачѣла чѣ ртрѣпѣтѣкѣзѣ; адѣкѣ докѣндѣиѣрѣк пккѣтѣсѣиѣ аичи иете врѣмѣклѣиѣиѣкѣ, ирѣ мѣниѣка лѣи р иад' иете вѣѣиѣиѣкѣ.

CIV.

1700.

(80, mic. VI foī nepaginate, 82 foī paginate.)

Флоарѣ дѣрѣриларъ . . . . . с'адъ тѣпзрѣт' ꙗ сѣнта
мзхзстѣре ꙗ Ѣнѣгѣвъ . въ лѣтѣ . 731 . мѣць юл.

Inchinăciune cătră Constandin Basarab Voevod. (Fol. IIb—IIIb.)

Прѣ крещѣнѣсѣи, прѣ лѣминѣтѣсѣи шѣ прѣ лѣнѣлѣтѣсѣи
дѣмнѣсѣи, шѣ стѣпжнѣтѣорѣулѣи, а тѣбатѣ цѣра рѣмжнѣкскѣ,
дѣмнѣсѣи дѣмнѣсѣи, Іѣвѣнн' Кѣвѣстандѣин' Бѣсарѣба кѣвѣ
вѣд . лѣчѣ лѣкѣтѣ пжнѣ лѣ пѣмжнѣт' лѣкнѣнѣчѣне.

. . . . . Шѣ иѣтѣ кѣ ажѣтѣорѣул' лѣи дѣмнѣзѣс мѣр
гжнѣдъ спрѣ лѣкнѣнарѣк сѣнтѣсѣи мѣнтѣлѣи Ѣѣбнѣсѣи, ꙗ чѣ гѣрѣ
дѣна мѣнѣкѣи прѣчѣстѣи, шѣ афлѣжнѣд' мѣлатѣ шѣ прѣ лѣфѣрѣ
мѣшнѣцѣтѣ сѣнтѣ кѣрѣци, стѣрѣлѣсѣицнѣд' кѣ лѣнѣлѣцѣтѣ
лѣцѣлѣпѣчѣнѣ; шѣ кѣстѣжнѣдѣ кѣ амѣрѣнѣтѣсѣа, ам' афлѣт' шѣ ачѣстѣ
кѣрѣтѣчѣ, кѣрѣк сѣ кѣламѣ : флѣарѣк дѣрѣриларѣ, скрѣск ꙗ лѣмѣва гѣрѣ
чѣскѣ; ѡ ам' адѣскѣ кѣ мѣнѣ аѣчѣк . шѣ лѣтѣжмѣлѣжнѣдѣсѣе прѣ
кѣвѣиѣсѣа Іѣромѣнаѣх Филѣѣи сѣнта-горѣцѣсѣа а вѣнѣ пжнѣ аѣчѣк
ꙗ цѣрѣк, лѣам' лѣдѣмнѣт' дѣпѣ пѣтѣиѣца-м' спрѣ ѡстѣнѣкѣлѣ, дѣ ѡ
лѣ лѣтѣорѣсѣ спрѣ чѣ дѣ мѣшѣи шѣ дѣ ѡѣцѣ лѣмѣва нѣѣстѣрѣ
рѣмжнѣкскѣ; пѣнѣтрѣсѣ ка сѣ фѣе кѣнѣе прѣймѣтѣ дѣ лѣкѣнѣтѣорѣи
ачѣстѣсѣаш' лѣк' . кѣрѣлѣе шѣ тѣпѣкрѣиѣдѣсѣ ѡ прѣкѣм' сѣ вѣдѣе, вѣс
аѣсѣм мѣкѣар' шѣ нѣдѣкѣстѣѣиѣк сѣжнѣт, шѣ ѡ адѣк' рѣвѣкѣцѣе ꙗ
рѣѣѣул' чѣл' мѣрѣе ал' мѣлатѣларѣ шѣ дѣ мѣлатѣ фѣлѣюр' дѣ дѣ
рѣри изѣвѣрѣжѣтѣѣарѣе, шѣ кѣнѣе мѣросѣнтѣѣарѣе шѣ прѣ фѣрѣмѣѣсѣе
флѣѣри алѣ вѣлѣжнѣдѣциларѣ мѣрѣи тѣлѣ . . . . .

Ялѣ вѣлѣжнѣдѣциларѣ мѣрѣи тѣлѣ, нѣвѣрѣднѣк' шѣ нѣтрѣкѣв
нѣк' рѣвѣ . Кѣвѣстандѣинѣ пѣх . Сарѣкѣнѣк . снѣ Гѣѣѣргѣе Дѣѣхѣтѣларѣ
Кѣнтѣкнѣсѣа'.

Cap. II: Păcatul pizmei. (Fol. 12a—14a.)

Пѣкѣатѣларѣ пѣзмѣи . кѣп' . ѡ .

Пѣзма, кѣрѣк ѣстѣе пѣкѣатѣсѣа ꙗ прѣтѣивѣ дѣрѣгѣстѣи, ѣстѣе ꙗ
дѣѣѣлѣ фѣлѣюр' : ѣѣна ѣстѣе ка сѣ-и пѣрѣк рѣсѣ дѣ кѣнѣелѣе алѣтѣсѣа,
ѣрѣк алѣтѣ ка сѣ сѣе кѣкѣсѣе дѣ рѣсѣларѣ алѣтѣсѣа . ѣрѣк фѣѣцѣе-кѣрѣк

рѣс пѣкѣтъ дѣкѣтъ пѣзма . Омѣръ ас зѣск : маѣ мѣлатъ сѣ
кѣде а сѣ пѣзѣи нецѣне де пѣзма рѣдѣи шѣ а прѣдтѣнѣдѣи, дѣ
кѣтъ де а вѣрѣжмѣшѣдѣи . Тѣлѣ ас зѣск : пѣзмѣтѣрѣцѣдѣи прѣи-
мѣце а пѣдрѣ, нѣмаѣ ка сѣ айѣкъ шѣ лѣтѣдѣи пѣрѣдѣкѣ .

Пѣнтрѣс пѣкѣтѣдѣи пѣзмѣи, скрѣе ла лѣцѣкѣ вѣкѣе, кѣ вѣ-
зѣндѣ . Кѣнѣи, кѣ тѣате лѣкрѣриле сѣ рѣмѣлѣцѣдѣи, шѣ мерѣѣѣ
кѣтрѣ фрѣте-сѣдѣи Явѣлѣ, шѣ пѣнтрѣс кѣчи кѣносѣкѣ кѣ тѣтѣ
бѣнеде авѣѣ дѣла дѣмѣнезѣкѣс, рѣ оѣцѣсе прѣ елѣ афлѣжнѣдѣс-се
нѣмаѣ дѣи фрѣци кѣрѣи сѣдѣи нѣскѣтъ рѣжѣи рѣ лѣме . шѣ
лѣста ас фѣбѣтъ сѣжнѣеле чѣлѣ дѣнѣтѣжѣю кѣрѣле сѣдѣи вѣрѣсѣтъ рѣ
пѣмѣжнѣтъ, адекѣ дѣнѣи пѣзмѣ .

Cap. XIII: Pentru darul înțelepției. (Fol. 37a—38a.)

Пѣнтрѣс дѣрѣдѣи рѣцѣлепѣцѣи спѣнѣ ла истѣрѣилѣ Рѣжмѣдѣи .
кѣ ас рѣкѣлекѣтѣ рѣтрѣо зѣи рѣпѣрѣтѣдѣи, шѣ афлѣ рѣтрѣо лѣнѣкѣ
прѣ оѣнѣ фѣлѣосѣфѣ сѣнѣгѣрѣ . шѣ трѣмѣсе сѣ-лѣ кѣлѣме; иѣрѣ елѣ
нѣ-ѣ рѣспѣнѣсе . иѣрѣ рѣпѣрѣтѣдѣи вѣзѣндѣ ашѣ, сѣ дѣсе рѣсѣшѣ
дѣ-лѣ рѣтрѣвѣкѣ, чѣ фѣче аколѣдѣ сѣнѣгѣрѣ? шѣ рѣдѣтѣкѣ рѣспѣнѣсе
фѣлѣосѣфѣдѣи зѣкѣндѣ : ес рѣвѣцѣс прѣ вѣмени рѣцѣлепѣцѣи . иѣрѣ рѣ-
пѣрѣтѣдѣи зѣсе : рѣвѣцѣкѣ-мѣ шѣ прѣ мѣне чѣвѣ; шѣ лѣрѣндѣ фѣло-
сѣфѣдѣи оѣнѣ кондѣкѣю скрѣсе лѣста : рѣ фѣице кѣре лѣкрѣс чѣ вѣи
сѣ фѣчѣи, сокѣтѣкѣи чѣкле чѣ вѣрѣ сѣ вѣе . шѣ лѣдѣи рѣпѣрѣтѣдѣи
скрѣсѣарѣкѣ лѣста, шѣ рѣторѣкѣндѣс-се рѣ Рѣжм, ѡ лѣпѣи рѣ пѣарѣта
полѣцѣи лѣи . шѣ стѣндѣ мѣлатѣ вѣрѣме сѣдѣи рѣжмплѣтъ вѣре-
кѣрѣи ѡмени мѣри дѣнѣ четѣтѣкѣ ачѣкѣ, дѣ сокѣтѣрѣкѣ ка сѣ вѣ-
мѣбѣре прѣ рѣпѣрѣтѣдѣи . шѣ фѣгѣдѣдѣи рѣкѣи мѣлѣци оѣнѣи вѣрѣ-
вѣиѣрѣю, ка сѣ тѣе кѣнѣлѣ рѣпѣрѣтѣдѣи аколѣѣ оѣнде-лѣ спѣлѣкѣ . шѣ
иѣс фѣгѣдѣдѣи кѣ-лѣ вѣрѣкѣ скѣпѣ . шѣ рѣтрѣо зѣи мерѣжнѣдѣи
вѣрѣвѣлѣриѣлѣ сѣ-лѣ спѣкле, кѣс гѣндѣ ка сѣ-лѣ вѣмѣбѣре, прѣкѣсѣмѣ лѣдѣс
рѣжнѣдѣи кѣ, вѣзѣ прѣ пѣарѣта полѣцѣи лѣчѣ скрѣсѣбѣре кѣрѣкѣ зѣчѣѣ :
вѣри чѣ вѣи вѣрѣ сѣ фѣчѣи, сокѣтѣкѣи рѣтѣкѣю ачѣкѣ кѣрѣкѣ пѣате
ка сѣ-цѣ вѣе . шѣ рѣдѣтѣкѣ кѣ тѣтѣдѣи сѣ темѣдѣ, пѣрѣжнѣдѣи кѣ
рѣпѣрѣтѣдѣи ас фѣкѣсѣтѣ дѣ ѡ ас пѣсѣкѣ, пѣнтрѣс кѣ ас афлѣтѣ
лѣчѣкѣ кѣрѣѣ ас рѣжнѣдѣи кѣ фѣкѣкѣ . шѣ рѣтрѣачѣлѣ чѣсѣ алѣрѣгѣндѣ,
рѣтрѣкѣ ла рѣпѣрѣтѣдѣи дѣ-шѣ чѣрѣдѣ ерѣтѣчѣдѣне, шѣ-ѣ мѣкрѣтѣрѣси дѣ
тѣате . иѣрѣ рѣпѣрѣтѣдѣи нецѣнѣндѣ нимѣка дѣ лѣстѣ лѣкрѣс, дѣкѣ
лѣзѣи ашѣ, трѣмѣсе пѣнтрѣс тѣци вѣжѣрѣи, кѣрѣи лѣс фѣбѣтѣ рѣ
сѣфѣтѣдѣи мѣрѣцѣи лѣи, шѣ порѣнѣчѣи ка сѣ-ѣи вѣмѣбѣре; шѣ ерѣтѣкѣ
мѣарѣтѣкѣ вѣрѣвѣлѣриѣлѣи . шѣ лѣвѣнѣче трѣмѣсе ла фѣлѣосѣфѣ дѣ-лѣ

адѣсѣрѣ, шѣ дѣчѣй нѣ-а' май лѣсѣ съ май шѣсѣ дѣла дѣнѣса', шѣ-й фѣкѣсѣ чѣнѣте мѣре, пѣнѣтрѣсѣ къ ел ѣл дѣдѣкѣсѣ ачѣсѣ скрѣнѣ-тѣрѣ.

CV.

1702 (= 1680.)

(4°, IV nepaginate + 202 foī paginate.)

Сѣнѣта шѣ дѣмнѣзѣнѣска Лѣнѣтрѣгѣе . . . . . кѣрѣ акѣм
дѣ нѣсѣ сѣдѣсѣ типѣзрѣт . . . . . ѣ сѣнѣта епѣскопѣе дѣла
Бѣзѣзѣсѣ . ѣ Типографѣя домѣнѣска . ла анѣла дѣла зѣнѣ-
дѣрѣ лѣмѣй ,зѣсѣ.

Predoslovie. (Fol. Па — IV a.)

Предословіе

Жѣнан Шѣрѣван Ванѣтакоз(шо) вѣл' пѣхѣрѣникѣ

Тѣсѣрѣвор адеѣкѣраѣцилѣвор крѣпѣнии правослаѣвн(ичн) шѣ кѣшѣ
сѣ кѣвѣнѣе а шѣ, сѣнѣкѣтѣте трѣсѣнѣк(сѣкъ шѣ) сѣпѣнѣе сѣфлѣтѣкѣсѣкъ,
дѣ ла дѣмнѣска дѣмнѣз(ѣс) пофѣтѣкѣе, шѣ рѣбѣгѣ.

Дѣмнѣзѣсѣ вѣчѣникѣска, шѣ а тотѣ пѣсѣтѣрѣникѣска, дѣн нѣоѣ-
нѣска мѣрѣрѣнѣ шѣ вѣнѣкѣтѣцѣи сѣле, асѣ вѣсѣтѣ лѣмѣкѣ кѣсѣ тѣбѣте
кѣжѣте сѣжѣтѣ ѣтрѣжѣнѣса, шѣ афѣрѣ дѣнѣтрѣжѣнѣса, вѣзѣсѣте шѣ нѣ-
вѣзѣсѣте, дѣн нѣмѣнка сѣ зѣнѣдѣсѣкъ, шѣ ла нѣвѣка сѣ адѣсѣкъ .
ѣсѣ нѣ нѣмай атѣжѣта адѣжѣнѣчѣмѣкѣ ѣцѣелѣнѣчѣнѣи сѣле асѣ вѣсѣтѣ
сѣ фѣакѣ, шѣ сѣ токѣмѣкѣсѣкъ, чѣ ѣкѣ кѣ нѣмѣрѣцинѣиѣта-й проѣвѣ-
дѣнѣцѣе тѣбѣте ка сѣ сѣ цѣе, шѣ оѣна кѣсѣ алѣта ка сѣ сѣ пѣ-
зѣкѣсѣкъ, ашѣ дѣ мѣре шѣ дѣ вѣнѣкѣ ѣрѣжѣнѣдѣска асѣ нѣсѣ, шѣ асѣ
ашѣзѣатѣ, кѣжѣт дѣ нѣ мѣрѣшѣ нѣелѣгѣска шѣиѣнѣцѣи сѣле арѣ фѣи хѣ-
тѣкѣжѣт' шѣ сѣжѣрѣшѣнѣтѣска шѣ а фѣи, сѣ ар крѣдѣ къ ѣ вѣчѣнѣ сѣкѣ-
цѣенѣе сѣ ар трѣцѣе, шѣ ар сѣта лѣмѣ.

Шѣ дѣрѣкѣ ѣцѣелѣнѣцѣа, шѣ пѣсѣтерѣнѣиѣа асѣ дѣмнѣ(нѣзѣс)кѣ
ашѣкѣжѣндѣ шѣ токѣмнѣндѣ фѣиѣнѣцѣеле, шѣ (лѣкѣрѣс)рѣилѣ, шѣ фѣирѣ
лѣсѣ дѣтѣ, шѣ нѣофѣта ка а(чѣка) ѣтрѣжѣнѣса асѣ сѣдѣйтѣ; ка
пѣнѣтрѣлѣчѣка фѣиѣцѣе(чѣ) зѣдѣирѣе, трѣвѣдѣнѣнѣца шѣ сѣ-шѣ кѣсѣте, шѣ
лѣжѣс(тор)ю сѣ-шѣ чѣрѣкѣ оѣна дѣла алѣта, пѣнѣтрѣсѣ пѣза шѣ (цѣнн)ѣрѣкѣ
шѣ . ѣсѣ дѣкѣжѣтѣ тѣсѣсѣрѣбѣрѣ алѣтора, (м)аи вѣжѣтѣсѣ шѣ май
алѣсѣ шѣмѣдѣшѣ, [: ка оѣнѣи чѣ жѣте май алѣсѣ, шѣ май нѣкѣсѣ-

сѣтъ зидѣре, декжт тѣатъ зидѣрѣ, дѣпре рѣери:] аѣ вржн-
дѣтъ ачѣ пѣтѣре, шѣ р немѣрнѣорю сѣфлетѣа аѣи аѣ пѣск
кѣноцѣици, кѣрѣа шѣ мѣре порѣнкъ аѣ дѣтъ, кѣ рѣрѣ соцѣ-
ѣрѣ че сѣ афѣа, сѣ сѣ цѣе, шѣ сѣ сѣ пѣзѣкѣкѣ, оуѣнѣа кѣ ал-
тѣа ажѣтѣндѣ, шѣ спржнннндѣ кѣ ачѣа, че фѣиѣе-кѣрѣа
провидѣнцѣа, шѣ вѣнѣтѣтѣ дмнѣзѣкѣскѣ пѣс дѣрѣѣтѣ, шѣ л'аѣ
млѣѣѣтъ; адекѣте, чѣа мѣи тѣре, шѣ мѣи авѣтѣ, пре чѣл' слѣаь,
шѣ мѣи лнѣѣѣтъ; чѣл' мѣи мѣре шѣ мѣи вѣртѣскѣ, пре чѣаь
мѣи мѣиь, шѣ непѣтнѣчѣс; шѣ аѣа оуѣрмѣндѣс-се ла тѣате
лѣ'аѣте сѣ кѣрѣкѣ. ачѣа дѣрѣ а сѣ фѣае, шѣ ка ачѣаѣ а сѣ
ажѣтѣ, кѣм' шѣ дѣторѣе кѣ аѣте ѡмѣаѣи, тѣате сѣѣтѣеа скрнп-
тѣри арѣтѣ, рѣаѣцѣ, шѣ порѣн'чѣскѣ, ашѣждѣрѣ шѣ полнтн-
чѣиѣле лѣи шѣ канѡане ачѣаѣ дог'мѣтнѣскѣ. шѣ нѣ нѣмѣи
чѣле крѣ(цн)нѣици, че рѣкѣ шѣ чѣле ѣоннѣѣи асѣмѣнѣ рѣа(цѣ),
рѣдѣмнѣ, шѣ силѣскѣ пре тѣтѣ ѡмѣа'; днрѣп(т) кѣ, а фѣае,
шѣ а пѣзѣи ачѣа, дмнѣзѣкѣскѣ шѣ фнрѣскѣ лѣкѣрѣ аѣте. ажѣ-
тѣорѣаь дѣрѣ ачѣла, че шѣ дѣторѣе ѡмѣаѣи аѣте дѣ а дѣ, шѣ а
аѣѣе оуѣнѣа алтѣа, дѣ пре пѣтнѣца, шѣ авѣтѣаь сѣс че ва
фѣи, р мѣате фѣаѣорн, шѣ кнпѣри аѣте шѣ сѣ пѣате знѣе; пре-
кѣмѣ прѣн' мѣате скрнптѣри, чѣне чнѣтѣѣе, саѣ ва врѣ сѣ чн-
тѣскѣ, вѣде шѣ ва пѣтѣѣ вѣдѣѣ. рѣсѣ аѣнѣкѣ алѣе ажѣтѣорѣе,
ачѣа мѣи алѣс шѣ мѣи дѣ мѣате фѣлѣскѣ аѣте а сѣфлетѣорѣ,
дѣ врѣме че, кѣ кѣтѣ мѣи пре дѣкѣспра аѣте, мѣи алѣс, мѣи
нѣкѣсѣѣтъ, шѣ мѣи чнн'ѣтѣтъ сѣфлетѣаь декжѣтѣ трѣпѣаь, кѣ
атѣтѣа мѣи алѣскѣ шѣ фѣлѣскѣ аѣи аѣте шѣ мѣи мѣре, шѣ мѣи
ѡсѣѣѣтъ ѣнѣле. днрѣпѣ кѣ а тѣтѣ цнѣтѣорѣаь, шѣ р трѣиѣцѣ
лѣѣрѣѣтъ, слѣѣѣѣтъ, шн прѣслѣѣѣѣтъ дмнѣзѣкѣ, аѣ чнн'ѣтѣтъ,
аѣ рѣодѣѣѣтъ, шѣ аѣ рѣѣгѣцнѣтѣ фнрѣ ѡмѣнѣскѣаѣи сѣфлетѣ,
кѣ немѣрнѣрѣкѣ, кѣ вѣчннѣаь, шѣ кѣ рѣпѣрѣѣѣа чѣрѣорнлѡр, кѣрѣкѣ
аѣте фѣрнчнрѣкѣ чѣѣ адеѣѣрѣтѣ, вѣкѣрѣаь, шѣ дѣслѣаѣа (ч)к не-
спѣсѣь, шѣ нѣкѣспрннскѣ дѣ вѣчн.

Ла ачѣскѣтѣ дѣрѣ тѣате мѣате оуѣтѣндѣс-се (ш)н ѣнѣе
сокотнѣндѣс-ле, мѣи сѣсѣ нѣмѣѣтѣаь(!) дѣм(н)кѣаѣи жѣпан Шѣр-
ѣанѣ Кнп'ѣакознѣд, аѣ гѣн'днт, кѣ прѣн чѣл' че млѣсѣрѣдѣаь, шѣ
прѣк сѣѣтѣаь дмнѣзѣкѣ прнлѣжѣ пѣс дѣт, кѣт прѣн' пѣтнѣца-ѣи
ка фѣи, сѣ ажѣте пре чѣѣ че трѣѣѣнѣца лор рѣи слѣѣѣе шѣ не-
рѣа ѡ чѣре, мѣи вѣртѣѡскѣ пѣртѣк вѣскрнѣаѣскѣ, кѣрѣи сѣнѣтѣ
прѣѣѣѣѣ. днрѣпѣ ачѣа ѣтѣ аѣ сокотнѣтъ, шѣ аѣ алѣскѣ дѣ аѣ
тнпѣрнт дѣ пзнѣавѣ Лѣтѣрѣѣѣле р кнпѣаь че сѣ вѣде, дѣ
врѣме чѣ с'аѣ шѣ рѣпѣцннѣтѣ ачѣле кѣрѣи рѣр'ачѣскѣе врѣмн.
шѣ кѣ тѣатѣ кѣл'тѣѣала сѣ нспрѣѣѣнѣндѣс-ле, ѣарѣ (! l. дарѣ) ѣе

рларте пре ла сфителе ши дмнезкѣцнае вискречи, ши кѣи
 песте де тревѣицѣ дърсѣце, пестрс вѣна поменѣрк аѣи, а
 пѣрицилар, а мѣшларь, стрѣкмѣшларь, ши а тѣтъ вѣю ши
 вѣгорѣд пѣмсаши сѣс, ден вѣнѣк вѣа сѣ минѣкат ши аѣж-
 цѣтъ; лѣрс кс адекрѣтъ вѣнѣ де лѣсѣлѣтъ, ши де мѣлатъ
 мѣлѣтора фолос. кѣче ачѣстѣ прѣк сфитѣк вѣрте, Автсрѣге зѣнк,
 кѣнѣсак ши рѣнѣктѣра тсѣсрѣорѣ правослѣвничи ай Рѣкѣрѣтс-
 лѣи вѣсрѣнѣциларѣ кѣрѣци, ши врѣндѣлан асте; дирѣнтѣ кѣ
 прѣитр'ачѣстѣк маѣ алѣса, ши минѣнѣта тѣи(ѣ) а вѣхарѣстѣи
 сѣ сѣвѣрѣнѣце, вѣрѣ кс дмнезкѣсѣсак трѣнѣ ал дмнесаши
 ши сѣкѣнтѣорѣлѣи нѣстрѣ Ис . Хс . не рѣрѣдѣнк, не оуѣкѣи, ши
 вѣнѣцѣ де вѣчи не кѣрѣнѣк . а кѣрсѣ дмне, ши дмнезѣс фѣе
 сѣлѣк, ши лѣсѣк . р кѣчи де вѣчи амѣнк.

Molitva la pogoarea duhului sfânt. (Fol. 155b—156a.)

Мѣтѣк (ла погорѣрк дхсѣаши сфитѣк).

Дмне, дмне, чѣла чи не изкѣвѣци пре нѣи де тѣатѣ сѣ-
 рѣта че зѣларѣ . р зѣи, изкѣвѣкѣи-не де тѣтъ лѣрсѣлѣ че оуѣкѣкѣ
 рѣрс рѣтѣнкрѣк : прѣилѣкѣи жѣртѣа чѣ де сѣра а рѣкѣлѣкрѣи
 мѣициларѣ нѣстрѣ, ши не рѣрѣдѣнѣкѣи сѣ трѣчѣемѣ ши
 мѣсѣра нѣнѣи фѣр де прѣхѣнѣк, неѣицидѣ испѣтѣици де чѣи
 рѣи . ши не изкѣвѣкѣи пре нѣи де тѣатѣ тсрѣсрѣрк ши фрѣка,
 вѣрѣ вѣне дѣла дѣлѣкѣсак . дърсѣце сѣфѣлетѣларѣ нѣстрѣ оу-
 мѣнѣицѣк, ши гѣндѣриларѣ нѣстрѣ нѣрѣтѣре де грѣжѣк, де
 рѣтѣвѣрк жѣдѣкѣицѣи тѣле чѣи рѣфрѣкѣшѣте ши дрѣкѣте . пѣ-
 трѣнѣде кс фрѣка тѣ трѣнѣриларѣ нѣстрѣ, ши шѣларѣ мѣдѣсѣ-
 риларѣ нѣстрѣ, чѣкѣк чи сѣнтѣ пре нѣмѣжитѣ; ка рѣрс лѣицирѣк
 сѣмнесаши сѣ не лѣмнѣкѣмѣ кс вѣдѣрк жѣдѣкѣициларѣ тѣле .
 денѣртѣкѣзѣ де ла шѣи тѣатѣ нѣкѣшѣрк чѣк нексѣкѣвѣсѣк, ши
 нѣхта чѣк лѣдѣкѣтѣларѣ де неѣре . ши не сѣлѣк пре нѣи . р вѣркѣкѣ
 де рѣгѣ рѣтѣрѣици . р вѣрѣицѣк, ши спѣрѣнѣдѣ рѣрс нѣрѣн-
 циларѣ тѣле.

Molitva sf-lui Damaschin. (Fol. 187a—187b.)

Молѣтѣа а чѣнѣк, а сфитсѣаши лѣлѣкѣ Дамасѣицѣк.

(Рѣгѣчѣнѣк прѣчѣрѣнѣиѣи).

Стѣпѣнѣ, дмне, дмнезѣсак нѣстрѣ Ис . Хс . чѣла че рѣсѣци
 ай нѣтѣкрѣ а ертѣ нѣкѣлѣте, ка оуѣи вѣнѣ ши ювѣиторѣ де шѣ-

мени, партъ-ми чѣле че ам' грешитъ кс шїица шїи кс не-
шїица; шїи мѣ лредничѣце фѣр' де шжндѣ а мѣ лреднд
дмнезѣцилорь, прѣ слѣвителорь, шїи прѣ ксрателорь, шїи де
вїицѣ фѣкѣтбарелорь тїинилор тїале; нс спре грестїте, нїчи
спре мѣнкѣ, нїчи спре адѣшѣрѣ пѣкателорь, че спре ксрѣцире
шїи сѣнцире, шїи спре логодїре вїециї шїи лпѣрѣцией че ва сѣ
фїе, спре зїидѣ шїи ажстѣрю, шїи изгонїрѣ чѣлор протївнїчи,
лтрѣ пїлрдѣрѣ пѣкателорь мѣле чѣлор мѣлте . кѣ тѣ еци
дмнезѣдѣ мїлїї, шїи ал лдѣрѣрилор, шїи ал' ювїрїї де вїа-
мени . шїи цїе мѣрїре лнѣлцѣмѣ ден'прѣднѣ кс тїтѣмѣ, шїи
кс дѣдѣ сѣнтѣ, акѣмѣ шїи пѣрѣрѣ, шїи л вѣчїи вѣчилорь .
Иминь.

Invățătura cãtrã preoți. (202a—202b.)

Лѣцѣтѣрѣ кѣтрѣ прѣвци.

Ишиждѣрѣ шїи вѣждїїле чѣле лрекїте дѣка нс пѣтец
алѣце нимнка дентр'жнеле, сѣ ле лгропїци л вїлїрю лфшндѣ .
прекѣм' шїи де нїбане дѣка сѣ лрекекѣ фѣарте кѣм' сѣ ле
лгропїл' л лок ксрат, авем лѣцѣтѣрѣ ла прав . кап . тїѣ .
мѣхрѣмїле чѣле де шѣрѣсѣ, лрѣ сѣ фїе кѣвївасе дѣав, сѣв
г, ка дѣка сѣ негрѣце оѣна сѣ сѣ пѣлѣ спѣлї алтї; шїи лр
сѣ нѣ се спѣле дѣвалма кс алте рѣфѣ, че л лок ксрат, сѣв л
лпѣ ксрѣтѣаре, ка нїце лѣкрѣри оѣсѣвїте де чѣле де шѣце .

Лѣкѣтѣ тоате прекѣм вѣдец кѣ вѣ сѣ дѣ порѣнкѣ ашл
сѣ ле пѣзїци . лрѣ кїрїї ден вѣї прѣвциї вѣр фїче лтр'алѣ
кїп, шїи вѣм лфлї, оѣнїї ка ачѣв вїне сѣ шїе, кѣ нѣ нѣмай
лїре чѣртїре вѣр авѣ дѣла нон пѣнтрѣ вїна сї, че шїи де прѣ-
вѣце ка нїце неаскѣлѣтѣтѣри сѣ вѣр лнѣї . лрѣ чен лскѣлѣтѣ-
тѣри шїи кїрїи вѣр фїче дѣпѣ порѣнка ачїста а нѣлстрѣ, шїи
кс тѣлмере вѣр слѣжї лѣї дмнезѣдѣ, шїи де чїнетѣ лѣї нѣ
вѣр фїи неѣгѣтѣри де сѣлѣмѣ, ачѣв де ла нѣї вѣр авѣ рѣгѣ,
шїи блгсвенїе . лрѣ че ї май мѣлѣтѣ, дѣла дмнезѣдѣ вѣр лѣл
плїтѣ, ка нїце слѣци бѣне, шїи креднїчѣбасе; кѣрѣв ка мїлї-
кѣлїї пѣрїнѣте прѣ вѣї прѣ тѣци вѣ лѣсѣл' спре лтѣрїре,
шїи пїзѣ .

CVI.

1703.

НѠБЛЪ ТЕСТАМЕНТЬ . . . . с'ад тѣнзрѣть ꙗ тѣнографѣл
домнѣскъ, ꙗ връшвлъ Бѣкѣрѣцнлоръ . Ла андлъ Мжн-
тѣирѣй , аѣт.

(4º, II + 209 fol paginato.)

ПѠтрѣ сѣнт' рѣсри денъ РѠю че кѣркъ,
Прекѣмъ грѣдѣе сѣнта скрннтѣркъ.
ПѠтрѣ вѣглѣй ден' чѣрю не тѣнкъ,
Шн ла кредннцъ пре тѠци адѣнкъ.
ПѠтрѣ сѣнтъ сѣмне тѠт' ꙗдоуте,
Шн але цѣржи, фѣарте сѣкѣнѣте.
Кѣ кѠре сѣмне сѣ 'нкоронкзъ,
Домнѣл КѠнстанднн', тѠт' ѡмѣл' крѣкзъ.
Че сѣ 'нѣмѣне шн Бѣскѣрѣкъ,
Д'кѣ дѣмнѣл кѣѣцъ мѣлатъ сѣ анкъ.

Inchinăciune cătră Constantin Basarab Voevod. (Fol. IIa — IIb.)

Прѣ админѣтѣсѣш ꙗнѣѣѣтѣсѣш шн вѣнѣсѣш кредннчѣсѣ'
дѣнкъ, шн ѡвѣкѣдѣнѣтѣрѣю а тѠатъ цѣра Рѣмжнѣскъ Іѡ КѠн-
стантннъ Басарѣкъ коѣбѣдъ, плѣкѣте ꙗннѣкѣшнѣ.

ꙗтѣарче-се нѣрѣркъ магнѣтѣл кѣтръ нѠлѣскъ*), зкѣаръ
спре ꙗнѣѣѣнѣме фѣкѣлъ, нѣкѣкѣ-се ꙗ сѣнѣл' нѣмжнѣтѣсѣш нѣ-
тра, алѣрѣгъ апеле ꙗ брѣѣеле мѣрѣнн, шн ꙗ сѣсѣрте кѣвннѣте,
тѠате лѣкѣрѣнѣл кѣтръ кѣндрѣл лѣрѣ сѣ нѣкѣкъ . Дѣнн дѣркъ
де ѡсте шѣд, нѣ ѡсте ннчн де кѣмъ мннѣнѣ; де вѣкѣме че ѡчѣ-
стѣш дѣмнѣзѣскъ Тѣстѣмѣнтъ тѠате че сѣнт' ꙗ сѣнѣлъ кре-
дннчѣсѣсѣш ѡкнѣтѣрѣѣш де хс шн крѣнннѣскѣсѣш тѣс сѣфлет',
ка ла ѡчнъ кѣндрѣ фнрѣскъ алѣрѣгъ; нѣнтрѣ че, кѣ прѣкѣмъ
чѣле сѣнтѣ сѣ кѣвннъ сѣнѣцнлоръ, нн чѣле сѣнѣцнѣте сѣнѣцн-
лоръ, аша шн чѣле крѣннннѣнн крѣннннлоръ сѣ кѣвннъ . Мѣлатѣ
адѣвѣрѣте крѣннннѣнн шн де дѣмнѣзѣс нѣкѣкѣте, шн де сѣфлетѣ
фѣлѣснѣтѣларѣ кѣрѣнн, дѣнтрѣ але мѣрѣнн тѣле кѣлѣсѣлѣ спре фѣ-

*) Notă marginală: бѠлѣлѣ чѣрѣѣшнѣ.

прійм'їиє. 6. П'рѣ чїиє арк самнтїи пре оуиѣа де ачїири мїичи, кáрїи крїеа р'трѣ мїиє, маї вїиє е аѣї сѣ сѣ спїиизѣре пїáтра мóрїи де грѣмáзїи аѣї, ши сѣ сѣ р'и'к'че р'тр'аджїеа м'к'рїи. 7. Бáї аѣмїи де самнт'к'ае, кѣ т'рїеѣа сѣ вїе самнт'к'аеае; р'сѣ кáї де ѡмѣа' ачїа, пренѣ кáреае вїиє самнт'к'аа. 8. П'рѣ де те самнт'к'їе м'їна т'á, сáѣ пичóрѣа т'к'ѣ, т'áе-ле пре иае ши а'к'и'а'д'а деаа т'їиє; маї вїиє иаеае цїе чїонг' сáѣ шкїоѡѣ сѣ р'трїи р' вїáц'ѣ, деж'тѣ д'ѡаѡ м'їн' сáѣ д'ѡаѡ пичóаре ав'їнд' сѣ те п'їи р' фóкѣа в'к'чїиєк'к'. 9. Ши окиа т'к'ѣ де те ва самнтїи, скóа'те-аѣ пре еаѣ, шаиѣ (! л. ши-аѣ) а'к'и'а'д'а де ла т'їиє; маї вїиє иаеае цїе кѣ оуиѣ окиа сѣ р'трїи р' вїáц'ѣ, деж'тѣ д'он оки ав'їнд' сѣ те п'їи р' мáт'ка фóк'сáѣи. 10. Кѣѣ-тáци сѣ нѣ х'сáици пре в'р'їиѣа' де ачїири мїич'; кѣ гр'їеєк'к' вóаѡ : кѣ р'иєрїи аорк' р' чїерю, н'ѣрѣр'к' в'к'д'а фáица Тáт'к'аѣи мїеѣ чеаѣ деиѣ чїерюри. 11. Кѣ аѣ вени'тѣ фїоаѣ ѡменїєк'к', сѣ м'їит'їаєк'к' пре чїаѣ иїєрд'áтѣ. 12. Чїе сѣ пáре вóаѡ? де вóр' фїи ла оуиѣ ѡмѣ р' де оїи, ши ва р'к'т'к'чїи оуиа деи'т'р'їиєеае, аѣ н'ѣ а'к'с'їи'тѣ (!) пре ч'к'ае ч' ши ѡ р' м'їици, кáѣтѣ пре ч'їе р'к'т'к'чїи'тѣ? 13. Ши де се ва т'їампáа сѣ ѡ аѣае, адект'рáтѣ гр'їеєк' вóаѡ, кѣ сѣ к'ѣк'с'р'к' де ач'к'а маї в'к'ртóєк' деж'тѣ де ч'к'ае ч' ши ѡ нер'т'к'чїи'те. 14. Ишá н'ѣ иаеае вóе р'иáи'т'к' Тáт'к'аѣи вóєт'рѣ деиѣ чїерюри, ка сѣ пїáе оуиѣа де чїири мїичи.

Faptele Apostolilor, cap. XXVIII, v. 1—14. (Fol. 123b—124a.)

Фáптеле апóстолїаорк' кáиє . кн.

1. Ши сѣк'їи'їи'а де ат'їи'ч'к' аѣ к'їи'єк'áтѣ кѣ Мелетїи вестрó-к'сá' сѣ кїамаѣ. 2. П'рѣ вáркáрїи ф'к'чáл н'ѣ фїе чїе мїа'тѣ кѣ н'ѡїи, пентрѣ кѣ м'рїииз'їи'а фóк'к' н'к'ѣ аѣáтѣ пре тóци пре н'ѡїи, пентрѣ пáѡаѣ че ерá, ши пентрѣ ф'рїи'г'к'. 3. Ши ад'їи'їи'а де Пá-вѣаѣ м'їациáме де г'к'т'їе'їи'и, ши п'їи'и'а де престе фóк'к', ѡ вїи'єре де в'к'лáд'с'р'к' ишїи'а'д'а, сѣ ап'с'к'к' де м'їна аѣи. 4. П'рѣ д'к'ка в'к'з'с'р'к' вáркáрїи, спїиизѣр'їи'а де жигáи'їа де м'їна аѣї, зичáл оуиѣаѣ к'к'т'р'к' аат'сáѣ : кѣ адект'рáтѣ оуи'и'гáи'к' иаеае ѡмѣаѣ ачїєа, пре кáреае м'їит'їи'и'а деи' мáре, ж'сáкáтá сѣ т'р'їаєк'к' н'áѣ а'к'сáтѣ. 5. Дїичи еаѣ ск'їт'с'р'їи'а де жигáи'їа р' фóк'к', немїи'к'тѣ р'к'ѣ н'áѣ п'к'чїи'т'. 6. П'рѣ ии ацинтá пре еаѣ ка сѣ сѣ оу'и'а'фáе, аѣ сѣ кáз'тѣ ф'к'т'р'к' в'к'єте мóртѣ, ши м'їа'тѣ ии ацинт'їи'а ши в'к'з'їи'а де немїи'к'тѣ некóе ла еаѣ ф'к'к'їи'а'с-єе, премїи'їи'а'с-єе зичáл, кѣ е д'амнезїєс еаѣ. 7. П'рѣ р'трѣ чїаѣ че ерá р'преж'с'р'сáѣ аóк'сáѣи

ачѣлѣа, ера сѣклѣшѣ але май мѣрелѣи ѡстрѡвѣлѣи, пре нѣме
 Пѡплѣе, каре прѣимѣндѣ-не пре нѡй, трѣй зѣле кѣ драглѣте (!. дра-
 гостѣ) не ѡспѣтѣ. 8. Шѣ фѣ тѣтѣлѣ лѣи Пѡплѣе, де фрѣи҃҃ри
 ши де вѣнтре фѣи҃҃ндѣ кѣпрѣнѣсѣ зѣчѣ; кѣтрѣ кѣреле Пѣвел'
 рѣтрѣндѣ ши фѣкѣндѣ рѣгѣ, пѣи҃҃ндѣ мѣжинеле прѣсте елѣ, л'ѣс
 виндекатѣ пре дѣнѣслѣ. 9. Дѣчи ачѣстѣкѣ фѣкѣндѣсѣ ши чѣл-
 л'ѣци, чѣл че авѣе бѡале рѣ ѡстровѣ мѣрѣѣ ши сѣ тѣлѣдѣлѣ.
 10. Кѣрѣи ши кѣ мѣлатѣ чѣнѣте нѣс чѣнѣтѣтѣ пре нѡй, ши
 врѣндѣ а пѣрѣдѣ нѣс грѣжѣтѣ чѣле де трѣкѣкѣ. 11. Шѣрѣ
 дѣпѣ трѣй лѣни нѣкѣм' порнѣтѣ кѣ корѣбѣлѣ, че ѣс ернѣтѣ рѣ ѡ-
 стрѡвѣлѣ Алѣксандрѣи, кѣрѣкѣ ерѣ рѣкѣмнѣтѣ дѣѡскѣрилѡрѣ. 12. Шѣ
 немерѣндѣ ла Сиракѣсса амѣ аргѣтѣтѣ зѣле трѣй. 13. Шѣ де
 аколѡ рѣкѣнѣжѣрѣндѣ амѣ венѣтѣ ла Потѣѡлѣ. 14. О҃҃нде
 афлѣндѣ фрѣци, нѣкѣм' мѣнѣгѣтѣ спре ен ка сѣ рѣкѣмѣнѣлѣ
 зѣле шѣпѣте, ши ашѣ ла Рѣм' амѣ ажѣнѣсѣ.

CVII.

ca. 1705.

(Ms. bibl. centr. Nr. 18. Codex miscellaneus. 4°, 351 pagini. Isopie pag. 1—62.)

Ісѡпѣ сирѣчѣ кѣртѣ лѣи Ісѡп' рѣцѣлѣптѣлѣ.

Viața lui Isop. Povestea cu smochinele. (pag. 1—3.)

Ичѣста ерѣ днѣ Илѡрѣлѣ четѣте, днѣ цѣра Фрѣи҃҃и҃҃н чѣ мѣре,
 ши де нѡрокѣлѣ лѣи ѣс фѣстѣ рѡѣ; прѣкѣмѣ скрѣе Платѡн, рѣ
 картѣ че сѣ кѣлѣмѣ Гѣѡргѣлѣ; кѣмѣ де мѣлатѣ ѡри ачѣстѣ ѣс-
 крѣри нѣ сѣнт днѣ ѡбнѣчѣюлѣ ѡмѣннѣлѡр, чѣ днѣ дѣрѣлѣ лѣи
 дѣлѣнѣзѣѣ, ка сѣ с(ѣ) пѣденѣскѣкѣ, ши сѣ с(ѣ) рѣцѣлѣпѣскѣкѣ
 ѡмѣнѣи чѣн дрѣпѣи кѣ и҃нѣма.

Дѣтѣ-ѣс ѡмѣннѣлѡр трѣпѣлѣ лѣи рѣѡѣе, ши нѣче кѣ ачѣлѣ
 нѣ а пѣтѣтѣ стрѣка сѣѡѡозѣлѣ сѣфлѣтѣлѣи . ши кѣче ѣс рѣмѣлат
 днѣтрѣдѣи лѡк рѣтрѣлѣт лѡк, тѡт нѣ л'ѣс пѣтѣтѣ скѡате днѣ
 фѣрѣкѣ лѣи . дѡѡѡ кѣвѣнте сѣнт, кѣт тѡѣи ѡмѣнѣи с'ѣс мѣрат
 дѣ дѣнѣслѣ рѣи҃҃ѣца лѣи : кѣ ера ла кѣпѣ лѣкѣцинт, ши ѡѣи рѣ-
 торѣи, ши насѣлѣ тѣртѣнт, ши дѣплѣкат ла чѣф(ѣ), ши бѣзѣлѣ
 рѣкѣтѣрнѣтѣ, ши рѣсѣфрѣнѣте, ши нѣгрѣ, ши бѣрѣскѡс, ши ла трѣпѣ
 кѡк(ѡ)шат ши стрѣкѣлѣсѣ, ши пнѣѡрѣле стрѣкѣлѣсѣ, ши рѣтѡартѣ.

ши ши аскрѣс ера ман рѣс ла дѣнеса, фіннд зѣкаѣник ла анм-
 кѣ, ши ла граю негѣкмит . де ачѣсетѣ тѣватѣ ас фѣкѣст пре
 Ісѣп рѣк . ши мѣре аскрѣс ера : арѣнд ел оуи трѣш ва ачѣла не-
 кѣкѣс, ши а скѣпѣ днн мрѣжнлаѣ рѣкѣн . рѣсе ел ашѣ ерѣ ла
 трѣш, прѣкѣм ам зис ман есе; іар де есѣлетѣса ашн, ши де фѣрѣк
 ашн ерѣ фѣватѣ ѡм ешн ши дрѣнт, ши фѣчѣр де ѡамени
 дрѣнци . ши рѣрѣс тѣватѣ гѣндѣрнла(ѣ) ши рѣтрѣкѣрнлаѣ ерѣ гѣта
 ла рѣснѣснѣк, ка ши ѡм че нѣ ерѣ де нѣче ѡ трѣкаѣ(ѣ) рѣ кѣсѣ .
 ши дѣкка ас ажѣснѣс ел ла стѣкѣн, кѣ тѣват(ѣ) нннма с'ас апѣ-
 кат де аскрѣс . ши с'ас дѣс стѣкѣ(ѣ)нѣс-сѣс ла гѣрѣдѣнѣк сѣ-ш
 ваз(ѣ) аскрѣса гѣрѣдѣнѣнн; іар ши сѣкѣктѣѡрѣю ас кѣмѣс смѣкѣнн
 де чѣлаѣ ешнѣ, ши ле дѣсе покѣлѣн ла стѣкѣ(ѣ)нѣс-сѣс, ши-н плѣкѣс
 фѣрѣмѣкѣцѣ ачѣмѣр нѣѡамѣ ши зѣсе ашн Гѣтанѣд, кѣ ашн-н ера
 нѣмѣлаѣ ачѣлашн фѣчѣр, сѣ ле аскѣнзѣ рѣн кѣсѣ, нѣн ва вѣнн ел
 де ла вѣѣ . іар Ісѣп нѣтрѣс ѡ трѣкаѣк че арѣсѣкѣе, рѣтрѣк рѣ
 кѣсѣ; іар нѣтанѣд аѣлѣндѣс-ш прнлаѣк кѣтрѣк ѡ еѡцѣѣ а ашн,
 зѣсе : де цѣ-ѣ вѣѣ, вѣкѣм ши сѣ не сѣтѣсрѣм де смѣкѣннѣ, іар де
 вѣ рѣтрѣвѣ стѣкѣ(ѣ)нѣса де смѣкѣннѣ, нѣн вѣѡм мѣкрѣтрѣснѣ
 амѣндѣн, кѣм кѣ ас рѣтрѣт Ісѣп рѣ кѣсѣ ши ас мѣкѣкат
 смѣкѣннла(ѣ) фѣсрнн; ман кѣртѣс кѣч ас рѣтрѣт ел рѣ кѣсѣ нѣн
 вѣѡм нѣтѣк адалѣѣ мѣлатѣ мѣнѣшнн, ши нѣ ва нѣтѣк оуѣнѣса кѣ
 дѣн, ши фѣр де мѣкрѣтрѣѣ нѣ ва нѣтѣѣ гѣкѣн . ши мѣкѣкарѣ смѣ-
 кѣннла(ѣ) тѣлатѣ, ши рѣдѣѣ ши знѣк : ѡ ван де де (!) тннѣ вѣѣ-
 стѣматѣ Ісѣѣнѣ . ши дѣкка ас вѣннт стѣкѣ(ѣ)нѣс-сѣс дѣла вѣѣ,
 чершнѣ смѣкѣннла(ѣ); іар ен нѣрѣкѣрѣ пре Ісѣп, кѣм кѣ ел ас мѣкѣ-
 кат смѣкѣннла(ѣ) . ел кѣ мѣкѣннѣ зѣсе, сѣ кѣлѣмѣ пре Ісѣп, шн-н
 зѣсе : еснѣм прѣкѣлетѣ, кѣче ан рѣтрѣт рѣн кѣмѣрѣк, ши ан
 мѣкѣкат смѣкѣннла(ѣ)? іарѣ Ісѣп асзѣл ши нѣ нѣтѣк гѣкѣн нѣче
 рѣтрѣ'шн кнн нѣтрѣс зѣкѣка анмѣнн, ши вѣрѣ сѣ-л вѣтѣк нѣ-
 трѣс кѣ нѣрѣкѣшѣ-н сѣга де фѣц(ѣ), ши нѣрѣкѣл тѣре асѣнра ашн .
 іарѣ Ісѣп ас кѣзѣст рѣ ѣнѣнѣкѣ рѣнннтѣк ашн, ши с'ас рѣгат
 сѣ рѣгѣдѣсѣкѣ стѣкѣ(ѣ)нѣс-сѣс нѣцннтѣл . шн ас алѣргѣт, ши
 ас адѣс анѣ кѣлѣд(ѣ), ши ас кѣст рѣтѣѣю ел; ши ас вѣргѣт
 дѣѣетѣса рѣ гѣрѣк, ши ас кѣрѣт нѣсман анѣ гѣѣлѣк, кѣ нѣ
 мѣкѣкѣсѣ . шн сѣ рѣгѣ шн чѣлѣр че-л нѣрѣкѣл, сѣ фѣкѣк ши ен
 ашѣ, нѣтрѣс ка сѣ с(ѣ) кѣдѣкѣсѣкѣ чннѣ ас мѣкѣкат смѣкѣннла(ѣ) .
 іарѣ стѣкѣкѣнѣса лѣр сѣ мнрѣ де ачѣкѣ; ши зѣсе ши чѣлѣра-
 л'алѣнн сѣ фѣкѣк ши ен ашѣ . іарѣ ен асар(ѣ) сѣ еѣл анѣ де чѣ
 кѣлѣдѣ, ши н'ас апѣкат сѣ рѣнн(ѣ) анѣ, чн ас кѣрѣат смѣкѣн-
 нла(ѣ) рѣтрѣн . дѣчн дѣкка сѣ кѣдѣрѣк кѣм кѣ ачн дѣн мѣкѣ-
 касѣ смѣкѣннла(ѣ), ас нѣрѣнннт стѣкѣ(ѣ)нѣса лѣр сѣ-н вѣатѣ (!)

деспѡац . ши аѢ вѣзѢт тоц, прекѢм съ спѢне кѣ, чїне сѡпѣ
гровѡпа лѡтѢа, кѡде .рѡтр'ѣнса.

Omni necurius. (pag. 20—21.)

Ѣант зїсе ѡтѣ афлѣндѢ прилеж съ катѣ пре Ісѡп . ши
ѡр .рѡ зїсе : рѡбѢле дѣкѡ фѣкѢш пѣ прилѣтенїи мїен нескѡди-
тѡри, аѢ-те де-м аѢѢ ѡм нескѡдитѡрю . а доѡа зї аѢ мѣрѣк
Ісѡп .р тѣргѣ, ши кѣѢтѣ .рѡѡѡче ши .рѡлѣѣ, .рѡрежѢрѢл
тѣргѢлѡш, ши вѣзѢ .пре Ѣн ѡм цѣран шѣзѣнд сѣнѢѢр, фѣр
де лѢкрѢ, .рѡр'Ѣн лѡк де атѣта вѣрѣме сѣнѢѢр . ши съ апрѡпїе
Ісѡп де дѣнѢл ши-н зїсе, ка оуѢнш ѡм прост : те кїѡмѣ
етѣп(ѣ)нѢл съ прѣзѣтѣнш кѢ дѣнѢл . ѡр цѣранѢл мѣрѣе не-
нескѡдитѡрю, фїннѢ ѡм прост; ши .рѡрѣ .р кѡсѣ, ши шѣзѢ
ла мѡсѣ некїемѡт, кѢ .рѡрѣкѣмѣнте цѣрѣнш кѡре авѣѣ . Ѣант
зїсе кѣтрѣ Ісѡп : чїне ѡсте ачѣста? Ісѡп зїсе : ѡм нескѡди-
тѡрю . Ѣант шѡптїи ла оуѣрѣнле жѢп(ѣ)нѣсѣи, ши-н зїсе, съ нѢ
се мѣнїе де че-н ва грѣи, кѣ ѡю съ фѡк съ бат пре Ісѡп кѢ
вїнѣ; ши зїсе Ѣант жѢп(ѣ)нѣсѣи : баѡгѣ апѣ .р лѣгнн ши
мѣрѣн де спѡлѣ пичѡѢреле ѡспелѢн . цѣранѢл зїсе : вїне вен
фѡче жѢп(ѣ)не, кѣ де асѣтѣ-вѡрѣ нѢ мї-ѡм спѣлат пичѡарел(ѣ) .
дѢп'ачѣѡ аѢ нѢсѣ мѡсѣ, ши аѢ .рѡенѢт а мѣнѣл . цѣранѢл
рѣкѣ аѢ .рѡенѢт а мѣнѣл фѣр де кѢцїте, ши неѣвїѡт, тѡт
де ѡ партѣ . маѡ пре оуѣрѣмѣ аѢ нѢсѣ .р мѡсѣ пѡѣчїнѣте, ши аѢ
зїсѣ Ѣант, съ кїѡме пѡѣчїнѣтѡрюѡ съ-л батѣ, кѣ аѢ фѣкѢѢт
пѡѣчїнѣтеле рѣле; ѡр пѡѣчїнѣтеле ерѡ вѢне, нѢмаѡ чн вѣрѣ съ
вѡзѣ че ва зїче цѣранѢл . ел зїсе : батѣ-л жѢп(ѣ)не, кѣ аѢ фѣ-
кѢѢт пѡѣчїнѣтеле сѢпцїрн, съ ле фѡкѣ маѡ грѡс(ѣ) . ши аѢ .рѡ-
енѢт цѣранѢл а ле глаѡмѡзїи .рн мѣнш ши а ле мѣнѣл . ши ѡр
аѢ зїсѣ Ѣант, съ фѡкѣ сѡѢцїле афѡрѣ фѡк мѡре, ши съ де-
спѡѡе жѢп(ѣ)нѣсѣи ши съ ѡ баѡѣ .рн фѡк съ ѡ арѣѣ; цѣра-
нѢл аѢ зїсѣ лѢн Ѣант : мѣ рѡг дѢлн-тѡле жѢп(ѣ)не, лѡрѣптѣ
съ мѣ дѢк ши еѢ, съ-м аѢдѣк мѢѡрѣ, ши съ ле арѣн пре
лѡмѣндѡѡѡ, кѣ ашѡ лн се кѡде.

Fabulile lui Isop.

ТЪАКСРЪА АЛЕ АШИ ІСОП.

Fabula 1. (pag. 46.)

ЛІСА . МЪГĂРЮА . ВСАПЪК . ГЛАВА А.

ЛІСА, МЪГĂРЮА ШИ ВСАПЪК, СЪ АСЦІРЪК ТВОЦИ АПРЕШИ(Ъ) . ДЪКЪИИ ВІІРЪК АА ВЪНАТ, ШИ ПРИСЕРЪК ВЪНАТ МДАТС . ШИ ЗІСЕ ЛІСА МЪГĂРЮАШИ, КА С(Ъ) АПАРИЦЪК ВЪНАТСА; ІАР МЪГĂРЮА АПЪКЪК, ШИ АПЪКЪЦИ ВЪНАТСА, ШИ ФЪКЕС Г ПЪКЪЦИ ТВОКМА . ШИ ЗІСЕ СЪ-Ш А ЧЕ-И КА ПАКЪЧЪ: ФІЕ-ТЕ КĂРЕЛЕ ДИИ ИИ . ІАР ЛІСА ВЪЗЪ АЧАСТА ШИ СЪ МЪНІЕ, ШИ АОВІ ПРЕ МЪГĂРЮ ШИ-А ОУЧИСЕ . ШИ ЗІСЕ ВСАПИИ : ПАС ДĂРЪК ДЕ АПАРИЦИ ТЪ . ШИ АПЪКЪК ВСАПЪК, ШИ АЧЪКЛЕ Г ПЪКЪЦИ АЪС ФЪКЕСТ ТВАТЕ W ПАРТЕ, НЪМАИ ЧЕ-Ш АЪСЪ ИИ ПЪЦИИ АЪКРЪС WĂРЕ-ЧЕ . ШИ ЗІСЕ ЛІСА : ЖЪИ(Ъ)ИКАСЪ ВСАПІ! ЧИНЕ ТЪС АРЪКАТА СЪ ФĂЧИ АША, ШИ СЪ АПĂРИЦИ АША ДРЕПТ? ІАР ВСАПЪК ЗІСЕ : РЪСТАТЪК МЪГĂРЮАШИ М'АВ АРЪКАТА . АЧАСТЪК ПИЛД(Ъ) АКИИДЪЦЕ, КЪМ СЪ АЦЪКЛЕПЦЕСЪКЪ ВАМЕНІИ, КЪИД ВЪД ПРЕ АЦИИ WĂМЕНИ ПЕТРЕКЪИД НЕКЪЕ .

Fabula 6. (pag. 49.)

КЪРКЪНĂРЮА ШИ ПЪКЪЗĂРЮА . КАП . 5.

ОУИ КЪРКЪНĂРЮ WĂРЕ КĂРЕЛЕ, И СЕ ПРИЛЕЖИ ДЕ МĂСЪ АТР'W ИВАПТЕ А КАСА ОУИШИ ПЪКЪЗĂРЮ, ШИ СЪ РЪГĂ ПЪКЪЗĂРЮАШИ СЪ-А ЛĂСЕ СЪ ШААЗЪК(!) КЪ ДЪНЕСА А КĂСЪ; ІАР ПЪКЪЗĂРЮА И ЗІСЕ : КЪМ ВІЮ ПЪТЪ; ЕС СЪ АЪКЪСЕСЪКЪ КЪ ТІИИ АИТРЪС W КĂСЪ? ПИИТРЪС ЧЕ, КЪ ЧЕ РОЮ ЕС АИКАКИ ТЪ КИИ ИГРОИ . АЧАСТЪК ПИЛД(Ъ) АКИИДЪЦЕ, КЪ ФІЕ-ЧЕ WМ WРИ КЪ ЧЕ ФЪКЪЮ ДЕ МИИИИИИГ, ДЕ ИЪ КОР ФИ ТОТ ДЕ ШИ ФЪКЪЮ, ИЪ КОР ПЪТЪ ТРЪИ АИТР'ШИ АОК .

Fabula 25. (pag. 61—62.)

ВСАПЪК ШИ МАИИИИЦА . КАП . КЕ.

ОДЪНЪWĂРЪК СЪ СТЪКЪСЪКЪСЕ АА ШИ АОВ ТВАТЕ ДОБИТОАЧЕА(Е), ШИ ГĂДЕНЕА(Е), ШИ ФІДЪКЪЛЕ . ШИ АЪ ФЪКЕСТ МАИИИИЦА ШИ ЖОК ШИ АЪ ЖЪГАТ(!) КЪТ АЕ ПАКЪЪ ТЪТЪСРОР . ШИ АЕ ПАКЪЪ КЪТ W ЮВІРЪК, ШИ W РЪКЪИĂРЪК СЪ АЕ ФІЕ АИЪРАТ . ІАРЪ ВСАПЪК W

рѣиши фѡартѣ, шї-н арѣтѣ ѡ фѣрѣма дѣ карне .ртр'ѡ кѣрскъ,
шї-н зїсе : іатѣ ам гѣснт ачѣстѣ мѣнкѣре, шї н'ам .рдрѣзніт
скъ ѡ мѣнкѣнкѣ пѣн нѣ цн-ѡ вѡю арѣтѣ цїе, пентрѣ кѣче ери
.рпѣрат; дѣчи акѣм мерци ши ѡ ѡ .іарѣ манмѣца аѣ сѣрнт
дѣ аѣ апѣкат фѣрѣма дѣ карне, ши с'аѣ принскъ .р кѣрскъ, ши
.рчепѣ а рѣпши спре вѣлпѣ .іарѣ вѣлпѣ зїсе : ѡ жѣп(ѣ)н'кѣскъ
манмѣцѣ, дарѣ ачѣст(ѣ) невѣнїе ли фѡст авѣт тѣ, шї .рѣкѣ
врѣки скъ фїи .рпѣрат прѣсте фїлѣрѣ, ши двѣнтѡачѣ, ши па-
серн? ачѣста пилд(ѣ) .рѣнпѣлїе, пре чѣл чѣ нѣ квскѣ (! л. кѣ-
нѣскѣ) .рѣтѣю нич сѣфѣтѣскѣ кѣндъ скъ апѣкѣ дѣ нїце лѣкѣрн
мѣри ка ачѣла, ши апѡи .р невѣе марѣ кад, ши .р мѣре
вѣнзничїе.

CVIII.

ca. 1705.

(Ms. bibl. centr. No. 18, pag. 173—240.)

Вїѡца ши минѣниле сѣнтѣлѣ ши прѣ кѣвїѡсѣлѣ
пзрнтелѣ нострѣ Гѣва.

(pag. 225—227.)

Ѧ врѣмїле ачѣла скъ фѣкѣ пре ла сѣтеле чѣ сѣнт .рн-
прежѣрѣ Іерѣсѣлнмѣлн фѡамете мѣре ши мѡартѣ дѣ чїѡмѣ .
ши кѣт ман трѣчѣ врѣма, атѣтѣ ман кѣмплнт скъ адѣѡѡ
рѣѡтѣтѣ, ши пентрѣ ачѣла мѣлте кѣсе с'аѣ нѣстїнт .іар .рн-
пѣрѣтѣл кѣ свѣтнїчїи лѣн, пентрѣ ка скъ нѣ фїе паг(ѣ)ѣ дѣ
ѡѡїе, аѣ пѡрѣнїнт зїкѣнд : кѣнд вор' мѣри ѡмѣнїи днн-
тр'ѣн сѣт, скъ пѣтѣкѣскѣ харѣчїѡ мѡрїѡлѡр ѡмѣнїи чѣн вїи .
дѣ ачѣстѣ тѡкмѣлѣ фѣрѣ мнлѣ ши фѣрѣ лѣїе, аѣзнн
ачѣл мнлѣскѣ Гѣва, скъ дѣсе іар ла .рпѣрѣтѣл, спннѣн-н дѣ
ачѣлѣ лѣкѣрн чѣ ам зїс . ши зїкѣнд-н кѣ ачѣста іастѣ кѣ
тѡтѣл дѣ нѣре сѣрѣчїлѡр, ши ачѣста нѣ іастѣ вѣре ѡ дѡѡнѣтѣ
.рнпѣрѣїен, чн марѣ пагѣѣ ши нѣре дѣскѣѡршнт(ѣ); пѣн-
трѣ кѣ іастѣ кѣ тотѣл фѣр дрѣнтѣте, адѣкѣ кѣцн вор скѣпа
дѣ ачѣстѣ в кѣмплнтѣ рѣѡтѣцн, мѡартѣ ши чїѡма, ши апѡи
іар скъ-н некѣжаскѣ стѣпѣнїи, ка скъ пѣтѣскѣ ши харѣч фѣрѣ
дрѣнтѣте . ачѣстѣ зїкѣнд Гѣва кѣ мѣлте рѣгѣчїѡнн кѣтрѣ
.рнпѣрѣтѣл, ка скъ с(ѣ) стрнче [ачѣ] фѣрѣ лѣїе тѡкмѣлѣ .
ши авѣнд ел пре сѣнтѣлѣ .рнтрѣ еѡлѣїе, врѣ скъ-н фѣкѣ пре

Бѣлачѣцъ : пѣлъмѣдъ, тарбѣ
 ргилмоасѣ .
 Барвинок : меришор .

Рѣмен : мѣшкѣцел .
 Прахи : оурзѣчи .

Иганица : мѣтѣра, сѣ тарбѣ дин
 каре фак мѣтѣри, пелини .
 Ѡсет власкѣй : скаю рѣм(ѣ)-
 нескѣ, конническѣ .
 Слюз : налѣѣ .
 Слѣз : налѣѣ мѣре .
 Ѡманѣ : тарбѣ мѣре .
 Ситѣвѣе : цепериг .
 Мазма : мѣзѣре .
 Гѣе дивн : митѣрчи .
 Зеленичѣе вѣкѣ : полѣкѣй, воеш-
 ницѣ сѣ измѣ броцѣскѣ .
 Червениц : тарбѣ рѣменѣалѣ .
 Рѣпек : скаю, сѣе брѣстѣр .
 Колѣва : бѣвѣл .
 Гѣсѣ нога : пичорѣл гѣцѣин,
 талпа гѣцѣин .

Ст'вѣлѣе : бѣзѣл .
 Сланѣток : нѣхѣст .
 Рѣжа : трандафѣр .
 Рѣпи : напн .
 Мѣшкѣтѣвна какна : нѣкшѣ-
 арѣ .
 Синап, горошиннѣ : мѣцѣарю .
 Крѣвос : шѣфран .
 Лѣкчервениц : чѣкапа .
 Капѣста или крамѣви : варзѣ .
 Кодимента : пѣтрѣнжѣю .
 Бритка : рѣдѣке .
 Кѣпѣр : мѣрѣарю .
 Лѣца : линте .
 Лѣкѣ, чеснок : оурѣсѣрѣю .
 Цѣвѣлѣ : чапѣ .
 Кѣмбѣста : сѣѣкле .

Glosar de pomī. (pag. 144.)

Здѣс пишѣл дрекѣсѣл .

Исѣнѣ : фрѣсенѣл .
 Перѣстѣп : виц(ѣ) алѣѣ .
 Черѣлка : сорѣѣ .
 Глаѣ : пѣдѣчел .
 Шипшина : мѣчѣш .
 Ива : дин нѣмѣл рѣкитѣн .
 Брѣскиалина : салѣѣ моѣлѣ .
 Сѣмѣло : вѣскѣ ден копачн .
 Сѣвѣлина : сѣнѣер .
 Берѣстѣина : ѣлѣмѣл .
 Берѣзина : мѣстѣкакѣн .
 Иѣворѣ . рѣпина : палтѣни .
 Оурѣшина . пѣсѣцѣ : анѣнѣл .

Пивга : гѣтѣкю .
 Бодный кривѣвѣникѣ : крѣин дѣ
 Броскѣвина : пѣрѣскѣл . [апѣ .
 Смерчѣнн : брѣад кѣ рѣшиннѣ .
 Черничѣе : прѣн сѣлѣатѣк, сѣе по-
 рѣмѣѣ че фѣче порѣмѣе мѣри .
 Иѣгодичѣе : дѣд дин кѣре сѣ
 хрѣнѣскѣ гѣндѣчѣн, кѣрин
 фак мѣтѣса .
 Иѣлон : лѣмнѣл мѣрѣлѣн .
 Слѣкѣ : гриндѣ .
 Иѣврѣков : катаѣтѣнн (!)
 Барѣх глаѣ : кѣкѣтѣ .

Сѡркхѣи : иѣчи .
 Изворное кѣдра : скѣндери де
 Ивѣиас : иѣрѣе . [кѣдрѡ .
 Прста : иѣа .
 Палека заврѣх : гѣвчи де
 Рѣши : де паати . [иѣчи .
 Берка : салѣа .
 Стѣракии : лѡи скѣкатек .
 Саниа : прѣиѣа .
 Дрѣника : корѣа .
 Клеи : жѣдѣтрѡ .
 Анна : тѣа .
 Скѣка анна : фѣиѣ де тѣа .
 Частина : пѣдѣрѣ дѣкасѣ .
 Чаирѣ : пѣдѣре .
 Грѣшан : иѣрѣа .
 Грѣши : иѣре .

Фусекѣ : фѣрѣа [иѣѣк : фѣрѣа] .
 Терѣиноѣк : масли скѣкатек .
 Дѣк жѣдѣа : кѡпачѡа стѣ-
 жар .
 Идѣж зѣфѣрѣ (!. зѣфѣрѣ) дѣ-
 шѣт, тѣамѡ и цѣрѣе поѡт :
 оуди сѣфѣлѣ аѣстрѡ, акѡа(ѡ)
 ши грѣорѣи кѣитѣ .
 Хрисѣнт : фѣварѣ де аѣр .
 Папѣр : хѣрѣе .
 Хлѣмѣс : иѣиѣѣк .
 Аирѣр : шѡѣрѣлѣ .

De altă mână:

Гѣкиѣк : сѡк сѣс мѣдѣхѣ де
 Сѣек : сѣк, сѣкат . [лѣми .
 Сырѡ : кѣрѣе .

CX.

1705.

Иѣвѡлогѣон . адекѣ фѣларѣ кѣѣинѣларѣ . . . . А сѣнта
 еѣскопѣе а Рѣмниѣдѣлѣи . Да анѣлѣ дѣла зидѣрѣ лѣмѣи
 зѣгѣи .

(Folio, Exemplarul Academiei Române necomplect, 402 foi paginate.)

Septemvrie 14. Înălțarea crucei. (Fol. 28b—29a.)

Лѣна лѣи Септѣмврѣе дѣи .

Дѣтрѣачѣстѣ лѣниѣ рѣ дѣи зѣме, а тѡатѣ лѣмѣк рѣѣлѣаре а
 чѣштѣитѣи ши де вѣлѣцѣ фѣкѣтѡларѣ крѣчи .

Кѡнѣстанѣин чѣлѣ мѣре ши рѣѣжѡлѣ рѣѣрѣатѣ крѣѣиѣи-
 лѡрѣ, лѣѣѣ вѡарѣ-кѣндѣ рѣѣзѣкѡѡ [пѣрѣдѣмѣ зѣкѣ оуѣиѣ дѣнѣ иѣѡ-
 рѣиѣ] лѣ Рѣмѣк рѣ потрѣивѣ лѣи Магѣиѣнтѣе, иѣниѣк а иѣ лѣа рѣѣ-
 рѣѣѣиѣ; иѣрѣк лѣѣѣиѣ зѣкѣ, лѣ анѣ Дѣниѣрѣиѣ, лѣсѣпѣра Сѣкиѡларѣк .
 дѣчи кѣзѣндѣ мѣлѣѣѣиѣмѣк рѣпотрѣивѣиѣчѣларѣ, кѣтѣтѣ мѣи лѣѣатѣ
 дѣкѣѣтѣк вѣастѣк лѣиѣ, иѣрѣа кѣспѣрѣиѣнѣк де фѣрѣѣѣк ши кѣс мѣрѣрѣе .
 ши аѣфѣлѣндѣс-сѣ еѣлѣ рѣтрѣачѣѣ рѣжидѣлѣлѣк кѣс сѣфѣлѣтѣѣа, и сѣкѣс рѣѣ-
 тѣатѣ рѣтрѣамѣлѣзѣкѣзѣи, кѣиѣндѣлѣк крѣѣѣиѣ кѣс стѣѣлѣе иѣе чѣрѣѡ ши сѣѡѣе

рпрежрѣлъ крѣчій ржмленіци, кѣре ши ачкѣла ера ркинѣите кѣ сѣкѣле ши зичѣ : ртрѣ ачѣста кирѣѣце . дѣчи фѣкѣнд' нѣмай декѣт' w крѣче де аѣр', дѣпѣ кінѣла чѣй-й сѣк арѣтѣсе ши порѣнчінд' сѣк мѣкрѣ ачѣста рнаинт'к шцилѣркѣ сѣле, с'ѣс ловитѣ кѣ врѣжмѣшій, де аѣ дѣт' рѣзѣоіо ; ши атѣта сѣк споріркѣ, кѣтѣ чѣй мѣн мѣл'ци денктр'ачѣла аѣ перитѣ, ши ал'циі аѣ фѣциіт' . денктр'ачѣста, гжндіндѣ ртрѣ сінеш' де нѣт'крѣ чѣлѣи че с'ѣс рѣстигнїт' ртр'жнса, ши крѣзжндѣ кѣ ачѣста пасте сінгѣркѣ адектрѣтѣ дмнезѣѣ, ши ртѣрїндѣсе ртр'жнсѣлъ кѣ вѣтѣзѣлъ, рпреѣнѣ кѣ мѣнкѣса, w тримїсе ла Іерѣсалимѣ ка сѣк гѣсѣкѣкѣ крѣчѣк лѣи хѣ . пре кѣрк w аѣ афлѣтѣ аскѣнѣкѣ рпреѣнѣ кѣ чѣкѣк-л'алѣте крѣчи, кѣре с'ѣс рѣстигнїтѣ тѣжлѣрїі ; ши нѣ нѣмай крѣчиле че ши пирѣанеле аѣ афлѣтѣ . дѣчи нецїѣндѣ рпѣркѣтѣкѣса ши миржндѣсе кѣре сѣк фїе фѣст' крѣчѣк лѣи хѣ, арѣтѣкѣсе кѣ минѣни, че аѣ фѣкѣтѣ ла w фѣкѣкѣ вѣдѣвѣкѣ мѣартѣ, кѣрк атингжндѣсе де крѣче с'ѣс скѣлатѣ, неарѣтжндѣ чѣкѣк-л'алѣте дѣлаw крѣчи але тѣжлѣрїлѣркѣ нїчи оуѣнѣ сѣмнѣ де минѣни . ла кѣрк крѣче с'ѣс ркинѣтѣ рпѣркѣтѣкѣса ши w аѣ сѣркѣтѣтѣ, рпреѣнѣ кѣ тѣатѣ вѣерїмѣк . ши неѣтжндѣ ркѣпѣ тѣтѣ норѣдѣлъ сѣк сѣк ркїне, рѣгѣтѣсѣкѣс ка сѣк w вѣзѣ мѣкѣркѣ . атѣнчѣк с'ѣс сѣит' фѣрїчїтѣлъ патрїѣрѣхѣ алѣ Іерѣсалимѣлѣи, ши w аѣ рнѣлѣцѣт дѣсѣрѣла алѣвѣнѣлѣи, ши вѣзжндѣw норѣдѣлъ аѣ рчѣпѣтѣ а стрїгѣ : Гѣди помїлѣи . ши де атѣнчѣк, аѣ рчѣпѣтѣ а сѣк цїнѣк прѣзникѣл' рнѣлѣцѣрїі чїнїтїтѣи (! І. чїнїтї—) крѣчи . кѣ нѣт'крѣк чїнїтїтѣи тѣле крѣчи хѣсе, дмнезѣѣле, мнѣлѣѣце-не пре нѣи . Ямїнѣ.

Aprilie 25. Sf. Evangelist Marcu. (Fol. 301a—301a.)

Лѣна лѣи Япрїлїе.

Ртр'ачѣстѣ лѣнѣ, р кѣ де зїле . помѣнїркѣ сѣнтѣлѣи Япѣтолѣ, ши Бѣглїстѣ Марко.

Бѣстїтѣлъ Япѣтолѣл' Марко, аѣ проповѣдѣит' пре хѣ р тѣтѣ Бѣгїпетѣл' ши Лївїа, ши Барварїа ши р Пѣнтѣполи, р зїлеле лѣи Тївѣрїе кѣсарїоль, ши аѣ скрїсѣ ши Бѣглїа сѣ, тѣжлѣсїндѣ Япѣтолѣлъ Пѣтрѣ ; ши мергжндѣ р Курїни а Пѣнтѣполѣи, аѣ фѣкѣтѣ мѣлате минѣни . дѣчїа с'ѣс дѣсѣкѣ р Ялѣжѣндрїа чѣ дѣспре Фѣронѣ, ши де аколѣ ла Пѣнтѣполи, фѣкѣжндѣ пѣтѣтїндѣнѣк минѣни, ши рподѣвїндѣ вѣскрїчїлѣ лѣи хѣ, кѣ хїротонїі де епѣкопї, ши де ал'ѣлци кѣлрїчїи . дѣпѣ ачкѣ мѣр-

гжнд' ирѣши ла Палеѡдріа, ши афлѡндк пре вѡре-карѡи
 фрѡци ла мѡре ла Ескѡлаї, петрѣк' ес джншїї, кїне вестїндк
 ши проповеддїнд' ксѡжнтсѡ' ашї дѡнезїс; оунде мергжнд'
 екѡрк джнсѡк рѡнїктѡрїї нѡдѡнѡврѡ, ши несѡферїндк а
 ведѣ спѡрїндс-се кредїнца р хс, рѡ' лѡгѡрк ес ирѡкнѡсру, ши
 рѡк тжржѡ, ши кѡзжн'дс-ї карѡк пре шїтру сѡ дѡркѡмѡ, ши
 сжнѡеле сѡс рѡнїѡ нѡжнтсѡк. дѡн кѡгжндс-ѡк р тїмнїцѡк,
 и сѡ арѡтѡ дѡнѡсѡк, спдїндс-ї маї наїнгѡе сѡѡѡ че врѣ сѡ-ѡк
 прїѡѡкѡкѡ; ши ла зїѡ ирѡнѡк лѡгжндс-ѡк, рѡк тжржрѡк не
 оуѡнцѡк. ши ашї дѡркѡжжндс-се ши рѡмнїжндс-се де шїтру,
 ш'ѡс дѡтѡ сѡфлѡетсѡ' ла дѡнезїс. ес аѡе ашї сѡнѡге рѡшї дѡне,
 мнѡсѡнѡе-не ши не сїѡкѡкїѡе. Ямїнѡ.

CXI.

1710.

(2 vol. 8°, LXXI, X, 365; X, 402, CVII pagini.)

Хронїкѡдѡ Рѡмѡно - Молдо - Вѡлѡхнѡлѡр алѡзѡтѡнт де
 дѡмнѡдѡ Молдѡкїѡей Дїмїтрїѡе Канѡемїр. ла ашїн
 1710; . . . . . Шїшїн рѡн тѡпѡгрѡфїѡ с. мїтрѡпѡлїїѡ
 1835.

Сѡр. XIII: Izvorul basmuluї despre originea Romānilor. (vol. I,
 pag. 150 — 159.)

Кѡн XIII.

Ирѡтѡк-сѡк днн че нѡзѡр с'ѡс есѡре шїѡркѡнїца ачїпїї нѡтсрѡѡе
 клѡне (кѡм кѡ Рѡмжнїн с'ѡр тѡѡѡе днн тѡмнїцѡле Рѡмїї).

Днн че кнп лнѡнѡде ашї нѡзѡрсѡшї, днн вѡрѡѡрк сѡ рѡн
 шїѡркѡнїцѡк, ши рѡн кѡѡѡї стѡтѡктѡѡѡе опрїндс-сѡк, сѡк стрїѡкѡ
 ши грѡк нѡтѡѡѡе де гѡѡѡд сѡс де лѡт мїрѡс нѡѡѡкѡст сѡѡ-
 кѡѡде, ашїѡк нѡркѡтѡк а шнїї адеѡѡрѡте нѡтѡрїї рѡн срѡѡнѡе
 ши гѡрнѡе а шнѡр кѡнѡнїтѡрїї кѡзжнд, рѡн нѡтѡѡе ши грѡ-
 зѡке вѡѡжнтсрїї сѡк префѡче; ирѡк прїѡсѡ мѡѡѡїѡ кѡ ачїѡрк
 прїн маї тѡѡте вѡкѡрнѡе сѡк сѡк фїѡе тѡжнѡлѡт, ши ес а лѡр
 вѡкѡтѡжжїѡе, вѡтѡк тѡѡкѡрѡѡе ши стрїѡкѡѡїѡе сѡк фїѡе аѡс-
 кѡд (! 1. — кжнд) нѡтѡрїї адеѡѡрѡте, фрѡсѡс не арѡтѡк Кѡр-

ниліе Нгрппа, картѣ пентрѸ дешертърк цїинцилор, кап пентрѸ исторїе, дин карїи ши ка карїй съ фїе фост ши Енимїон ачеста, дин кѸвинтеле, кареле аклѸши де фацъ ле вом адѸче, фъръ преиѸ съ ка кѸноаце . рнсъ таръш ел съ нѸ фїе авѸт кап, кареле съ поатъ динтрег а скорни ши а токми минчионъ ка ачеста, простимъ короавей .рл аратъ, каре лѸкрѸ ной прин мѸлатъ врѸме .рн кѸмпъна сокотъклїй кѸмпънинѸ-л ши испитинѸ-л, пънъ май пре Ѹрмъ ам сокотит, къ басна ла адектъраціи историчї лок неавжнд, таръш ла вѸснѸиторї трееѸ а съ афла, ши ашък кърциле историчилор .рнтр'w парте лѸсжнд, де але вѸснѸиторилор кѸ маре осжрдїе нѸкм апѸкат; къ пре-кѸм Ѹрекъ хирешъ карък есте май апроапе декжт тоате ѸрѸкиле де гѸра минчиоасъ, че пасъ динтр'ача гѸръ нѸ авде, аша сѸфлетѸла одихнъ нѸ поате афла, пънъ нѸ гѸскїце адектърѸла, кариле .рл чѸркъ, орї кжт де департе, ши орї кжт де кѸ трѸдъ тар фи а-л нимери . ашък даръ дѸпъ кътъ-ка пїердере де врѸме, ши де остенинцъ пънъ май пре Ѹрмъ, ам дат песте Ѹн хроник вѸагъреск, кѸ лимба словенъскъ, .рнсъ фъръ нѸ-меле ши фъръ порекла изводиториюлѸй скрис; .рн мжнъ лѸжн-дѸ-л, скрїйторю таш зиче ав аръторю (?) нѸ пѸтем алѸце, къчї ка кѸм ам фи .рнтрат песте ницъ тиноасъ пицъканицъ ши гладоасе тинї ши вѸацїй фъръ под, фъръ дрѸм ши фъръ ницї w потикъ де мѸре, саѸ де тречере, ашък блоцинкїнд май мѸлат декжт мергжнд, пънъ май пре Ѹрмъ ацїонсем ла кѸвжнтѸла хїмничлор, адекъ ла капѸла морт, дела кареле изворжж зиса май динанте пѸтѸроаса баснъ, пре карък дин кѸвжнт .рн кѸ-вжнт а w тѸлмъчи, ши четиторюлѸй пентрѸ привала .рнанте а-ї-w пѸне, нѸ не вом леневи . . . . .

Ячест ЛаслѸс, зиче, крѸнд .рн цара ѸнгѸрѸскъ, с'ав скѸлат Батїе кѸ ненѸмъратъ мѸлицме де оасте ТѸтъраскъ, ши сѸппннд сѸпт савїе ши сѸпт фок цара МоскѸлѸй, а Литфїй ши тоатъ крѸїа Лешъскъ, апой ав .рнтрат ши .рн цара ѸнгѸрѸскъ, ши пънъ ла сканѸла крѸїей ацїонгжнд маре моарте .рн оамени ши стрикъчїоне пѸмжнтѸлѸй ав фѸкѸт, [макар къ нѸмеле четъцїй сканѸлѸй ѸнгѸреск нѸ поменъкїце, че зиче нѸмай, к'ав фост w четате пръ таре, ши дин тоате пѸрциле кѸ апъ .рнкѸнжѸратъ] . ЛаслѸс краюл ѸнгѸреск вѸзжнд къ кѸ че съ стък .рн потрива атъта ценѸне де ТѸтарї, нѸ ва пѸте, кѸ нѸциней, карїй пре лжнъ джнѸла с'ав тжмплат, съ съ фїе .рнкис .рнтр'ачък четате, ши тримнцжнд соай пре ла тоцї крайї ши домнїй крецинеерї, ши май кѸ дѸдинс ла .рн-

първата Ржмсаѣ, съ съ фѣ рѣгат съ-й д'к аюторіѡ, съ по-
 атъ ста рн потрика а непрѣтнн ши вркѣман де оцѣ а
 тот н'кмса крѣтинск; че нѣцин ши май нимикъ аюторіѡ ас
 нѣтѣт де ла джншій аса, де каре аскрѣ Ладислаас, де тот
 аюторіѡ оменск пѣрѣнт, ши де але сале нѣтерѣ слак ши
 ннѣтинчос вѣзжндс-съ, съ съ фѣ сѣнт ртр'шн стѣан де
 мармѣрѣ атѣта де ринаат, кѣт де акъ н с'ас фост вѣзжнд
 вѣрѣса . [кастѣ де те мирѣ, стѣанса де мармѣрѣ вѣагърѣск
 кѣт есте де ринаат] . днн вѣрѣса ачелѣ стѣан привнд
 Ласлѣс кѣм ард ши прадѣ не ден афарѣ Тѣтарѣѣ аѣ Батѣ
 кѣ лаврѣми фѣервнцѣ съ фѣ ричнѣт а съ рѣга аѣн дѣмнѣзѣс,
 ка нѣмай днн черѣ доарѣ съ-й тримнцѣ аюторіѡ, кариле съ-а
 литросѣкѣкъ ши не дѣнѣса ши не цара аѣн де сѣнт фонса ши
 савѣа Тѣтарѣаор . ирѣ лаврѣмиле аѣн Ласлѣс, кариле ас
 фост вѣрѣжнд, атѣта съ фѣ фост де фѣервнцѣ ши де юцѣ,
 кѣт стѣанса ачела де марморѣ днн вѣрѣ нѣнк рн темелѣе
 съ-а фѣ потрикѣлант . [ачѣета покѣете есте, кѣрѣа ной Молдо-
 вѣннѣ рѣ зичел, минчѣнѣ кѣ коарне .] Шнк Ласлѣс фѣнд кѣ
 тот гѣндса кѣтрѣ аюторѣса днн черѣ, ши кѣ трѣнса асѣпра
 стѣансаѣн рѣдикат, де нѣраснѣ съ фѣ вѣзѣт шн кал прѣ
 фрѣмос рншѣлат, рнфрѣнат, ла рѣдѣчнна стѣансаѣн, де ннме
 нѣжнѣт стѣнд, ши пре шк съ фѣ авѣт шн топор де чѣле
 аѣнцн рн коадѣ [кареле поартѣ ла ной Шнгѣрѣннѣн], ел ла кал
 шѣтжндс-съ, съ фѣ аѣнт шн глак кѣ-а стрнѣ : Ласлѣе!
 Ласлѣе ! ел рнторѣжндс-ш окѣн съ фѣ вѣзѣт шн ѡм кѣтрѣн,
 кариле съ-й фѣ знс : нѣ те тѣме Ласлѣе ! кѣчѣ дѣмнѣзѣс ас
 кѣѣтат снре лаврѣмиле тале, ши ас асѣлатат рѣгѣлмннт'к та,
 ши ц'ас дѣрѣнт внрѣннцѣ асѣпра вркѣманнлаор Кѣсѣрманѣн .
 ачѣет'к знкжнд вѣтрѣнса ачела, съ съ фѣ фѣкѣт нѣвѣзѣт .
 Ласлѣс рнчѣжнд кѣ аюторѣса рѣ есте тримнѣ дела дѣмнѣ-
 зѣс, коворѣжндс-съ де не стѣан съ фѣ рнѣкѣлат не калса чѣл
 нѣздѣрѣван днн черѣ коворѣт, ши съ фѣ аѣат амжнѣ топорѣ
 са чѣл днн ар оцѣлант, ши ашк рнѣвѣрѣѣтжнд пре чѣн нѣ-
 цннѣн аѣ съ-й че акъ рн четате, съ фѣ дѣнѣнѣ порцнле ши
 фѣрѣк вѣете съ фѣ дат нѣквалѣ Тѣтарѣаор, карѣн акмѣ ард'к
 ши прѣда тѣрѣса де ден афара четѣцѣн; ирѣ Тѣтарѣѣ кѣ-
 жнд кѣ ан с'ас порннт Ласлѣс асѣпра, ка морѣцѣн де фрнѣкѣ,
 де ннмнѣк латѣ апѣжндс-съ, нѣмай де фѣгѣ съ фѣ наѣкат .
 Ладислаас кѣ Шнгѣрѣннѣ съ-й тот де апроане гоннѣдс-н ши фѣрѣ-
 мжндс-н, мѣацнме де джншій съ фѣ оморѣт . ирѣ Батѣ ха-
 нѣа вѣзжнд рѣсѣнѣа Тѣтарѣаор съ-й ши внрѣннѣа ла Шнгѣрѣннѣ

а вени алтъ че ас авст кс прада агонист, съ фїе лепкдат тот, ши нѣмай не сора лѣй Ласлѣс, [пре карк кс кѣтева зиле май денанте ас фост робит-w] не сапа калѣаѣ дѣпк сине арѣнкѣнд-о, съ фїе пакат фѣга, сокотинд ка доарк кс фѣга ка пѣтк скѣпа . че Ласлѣс краюл декѣт тоцї ши май веткз ши ман вѣртос фїинд, съ фїе лѣат рн гоанк не Батїе, ши ацїонгѣнд-л дин дос, н'ас фост пѣтѣнд съ-л ловаскѣ де сорѣ-са, пентрѣ карк съ фїе зис : соро, па'ккѣ-цї капѣа рнтр'w парте, пентрѣ ка съ почю лови не пѣгѣндѣ . че сора май лѣат пѣгѣндѣаѣ аѣтѣнд, декѣт фрѣцѣне-сѣс, орї кѣнд съ рнтинд'к Ласлѣс кс топорѣа съ тае капѣа лѣй Батїе, тарк ѣ съ съ фїе фост пакѣнд рнтр'ачк парте, ши съ-л фїе фост екѣтинд ; [кѣчї акмѣ Батїе ш'ас фост-w лѣат мѣаре, ши ка w мѣаре май (мѣат) ювїа вїаца вѣрватѣаѣ, де кѣт а фрѣцїне-сѣс]. Ласлѣс май пре ѣрмѣ кѣносѣнд, преѣм сорѣ-са рн тот кнѣа сил'цїе съ апере не Бѣсѣрман, ши май мѣат фѣр'кѣе вїаца лѣй, декѣт а фрѣцїне-сѣс, рнтр'амѣндой ка нїцїе непрїатини тот одатк топорѣа съ-ш фїе рндритат, ши ашк де таре съ-н фїе ловит, кѣт кс w ловаалъ не амѣндой де одатк съ-н фїе деспїкат дин кап пѣнѣ рн обѣлнѣа шелїй . ашк виткзѣа ачѣла Ласлѣс, дѣпк че ас ѣчїе ши не Батїе ши не сорѣ-са, кс маре изѣѣндк ла четате-ш рнторѣкѣнд-сѣ, съ фїе порѣнчїт, съ съ ѣ сама Тѣтарѣлор, пре карїй тѣс принс вїй, ши дѣпк че ас афлат мѣлциме де дѣншїй фѣрѣ нѣмѣр де мѣатъ, съ фїе зис, кѣ орї карїй дин пѣгѣнї ар врѣ съ съ вѣт'кзѣ, съ фїе ертацї, тарк карїй а съ крѣцина н'ар прими, пре ачїа пре тоцї пѣнѣ ла ѣнѣа съ-н омаре, ши ашк съ фїе ши фѣкѣт.

Іѣрѣ бѣарїн ѣнѣрѣцї ши четѣцкнїи рмпреѣнѣ кс тот нѣродѣа врѣнд, ка поменнрѣ славей лѣй Ласлѣс рн в'кчї не мѣрїтоаре съ рѣмѣе, фѣкѣнд кнѣа лѣй Ласлѣс де арамѣ вѣрсат не кал кѣларе, ши рн мѣнѣ топорѣа цїннд, съ-л фїе пѣс рн вѣрѣа ачѣлѣ стѣлп, пре кѣрїле с'ас фост ѣркат Ласлѣс кѣнд с'ас фост рѣгѣнд лѣй дѣлнѣзѣс, кѣрїле зїче кѣ ши пѣнѣ асѣзї стѣ . ачѣстк дарѣ сѣнт, карїле де Ласлѣс врѣжнторюл, апой ши сѣжнтѣа, повѣст'кѣе хроникѣа бѣлѣк-рѣск ; ши токма ка ачѣсте ши май пре ѣрмѣ ам афлат, ши ла ѣн хроник рѣсѣск, карїле съ кѣноацїе, кѣ дин чѣл бѣлѣк-рѣск ачѣстѣ поѣкѣте дин кѣвѣнт рн кѣвѣнт съ w фїе лѣат ; тарѣ ал'алте кѣте май мѣат аѣаоце Гїмеон, сѣс алѣа асемннѣ лѣй мѣзак май денанте де кѣт дѣнѣа, аѣкѣ де Ромѣнїй

чей дни темицилае Ржмсаши сконш, ши дитр'аюторюа аши
Ласлакьс триамши де шиде съ ле фїе скоринт, ниш ксм май
млат а афла нс нстсм, фърк кжт сокотим, къ дни негерїа
а дой край, пре доаж дѣсенїте вркми тжмлатъ, ш каснъ
чодатъ ка ачаста аактшнд, простимїи съ ш кркзъ, кс
кондиол хкртїа ас мсршнт.

CXII.

1710.

(Ms. bibl. contr. No. 324. 8º, mic. 302 foÿ nepaginato.)

Joan din Vasluïu: Psaltire.

Predoslovie. (Fol. 1b—5a.)

Ферїче де шмоуа чела че нс мкрше дтрс скатсак нексраци-
лурь.

Трїицъ сфкнтъ аустж, аустъ мїханае; херсвїми, сера-
фими, прворче (!) апостїли, мсчиничи, сѣхрасти, мїлшци-мъ.
амъ рченст а скрне р шїва мїхана' архангак сък . зенї.
нвер . н . р шїлае аши Нван вода.

Ксвжит дни пркдсаокїа фклатїрин, каре асте кде тс-
тсрор крцилаор, карк асте карте сфжитъ ши лксдатъ, ши
фоарте-н де фолое ссфлетсашн . дитрс ачаста тоате съ шне
хне-чине, къ хе ши апоствали аши ас цинст фклатїра, скрин-
тсркъ сфкнтъ . аше кс цнре аши дмнскс арктам ши нши,
ксмс-с де фвалве сфнции фалми . дитрс'ачице поате фнї-чине
шпри вицад че рра ши съ с(ъ) рдкмик спре вицад че вшж .
ашшнд лашда фклатїрин, дитрс ростса аши касане ши а аши
аргс (!), тьакшндъ ксрнїтеле аши навка апосттса : тватъ
скринтсра че сфкнтж асте дела дмнскс нзекнїтъ; аше
гркскс де фклатїре, къ вшпрїнде тсате лскрсрїае карїае-с де
фолое, ши асте вштерюа а тоате рнвкцжтсрїаор челоор вше .
дечи съ пришим кс ман маре дсачацъ рвкцкжтсрїае ссфле-
тиц, ши ккнтърїае фамїлаор . ксм фак ши врдчїи че цнстори
кранд' дад колїакоаши ерїи амаръ се бе, ен шгс пре ден афаръ
сעהе пкхарсашн кс дсачацъ ка съ шв срск.р фвалвсва ле-
ксашн; пентр'ачїа ас афлат' даскалїи весерїчїи ностре, крнтъ-
рїае фалмїлаор, кс гласерї ксрїиас(е) кнтъ(н)д кнтече .

сѣше' ка с лѣс рѣтрос ѡгрѣда са, лѣшѣше сѣ анѣче пре чел
м'ксерѣ, сѣ анѣче пре чел м'ксер ка сѣ-а трѣгж при'нес, ши
рѣтрос лѣцѣрѣае сѣле сѣ-а смѣр'кѣкж при'нес. 10. пакѣ-се-ва ши
ка к'кѣк, к'кидс-и ка нѣр'к к'ас крѣснт пре чел м'ише'к. 11. кѣ
зѣсе рѣтрос шиша са : шнтж д, рѣтосре-ши фаца са ка сѣ
нѣ вазж п'киж сѣфр'кишт'. 12. скодѣж доамне дѣмнезѣса м'ѣс,
ка сѣ се рѣнааце м'кна тѣ . нѣ шнтѣ мншени т'ки п'киж сѣфр'
шишт'. 13. пѣтрос че м'книѣ чел нексрат пре д, кѣ зѣсе рѣтрос
шиша сѣ : нѣ вѣ черчетѣ. 14. дѣчи вѣшн, кѣ тѣ дѣр'кре ши
срѣѣ сѡкотири, ка сѣ фѣ дат рѣтрос м'кнѣле тѣле . цѣѣ ѡсте
лѣсат м'ксерѣа; сѣраксѣши тѣ ши фин рѣтр'ацѣотѣр. 15. здрѡ-
к'ѣѣе брацѣа п'кжжтѣсѣши ш'а вѣта'кнѣши . черка-се-ва п'кѣ-
тѣа лѣши ши нѣ се ва афѣд. 16. д ѣ (рн)пѣрат рн к'ччи ши
рѣтрос к'ччи несфр'ишици . перици лѣмки дни цѣра лѣши. 17. до-
рѣр'к мншѣлѣор ѡ лѣзѣши доамне . ши г'ктир'к шиши мн лѣор ѡ
лѣж аминте ср'кѣе та. 18. а цѣдека сѣрѣксѣши ши см'крѣйтс-
лѣши . ка сѣ нѣ се адѣсгж дѣш'ачѣ ѡмѣши а се м'жрѣ пре пѣ-
мжшт'.

Psalm 31. (Fol. 71b—72b.*)

Пѣшѣм дакид рѣзѣмѣ ла . ла.

1. Фериче дѣ чел че лѣ се ѡртж фѣрж дѣ л'кѣнае . ши лѣр
лн сѣ акѣ(ѣ)рж п'кѣтѣле. 2. фериче дѣ ѡмѣа, челѣа че нѣ-и нѣ-
м'кѣѣ д п'кѣтѣле, ници ѡсте рѣтрос рѣстѣа лѣши рѣше'л'кѣѣѣе.
3. кѣ тѣкѣшѣ ши се кѣкѣрж ѡасѣле м'кѣе, стрѣг'кидѣ тодтѣ зѣ-
ѡа. 4. кѣ ши зѣѡа ши нѣпте сѣ грѣѣа спре м'ине м'кнѣ тѣ . р-
трѣрѣшс-мѣ спре кѣнѣри, к'кид мн пѣтѣр'к сѣпѣна. 5. фѣрѣ дѣ
лѣѣнае мѣлн кѣшѣкѣшѣ ши п'кѣтѣнѣи мѣлн нѣ лѣ акѣпѣрѣѣѣ .
зѣши : м'крт(с)рѣнѣ-мѣ-ѡѣн сѣри мнѣ фѣрѣ дѣ лѣѣнае мѣлн лѣши
д . ши тѣ ертѣш нексрѣкѣѣе шишиши мѣле. 6. дѣ чиче рѣдѣтѣ кѣтрѣк
тѣне фѣе-чѣне челѣ че-и пре кѣрѣѡѣс ла вѣамѣ дѣ трѣѣк . рѣсѣ
р ѡтѣѣнс-с лѣѣ мѣлте, ши кѣтрѣк рѣсѣ но се ѡѣр ѡрѣшиа. 7. тѣ
ѣри сѣкѣлѣр'к мѣ дѣ сѣрѣкѣѣле чѣле че мѣ цѣшѣрѣ; кѣкѣсрѣѣ мѣ
ѣри, изѣкѣкѣрѣи-мѣ дѣ чиче че мѣ рѣкѣшѣсрѣр'к. 8. рѣ'кѣлѣшѣи-те-
ѡѣн ши те ѡѣн рѣдѣрѣнтѣ пр'к кѣле ачѣстѣ, че рѣтр'ѣнѣса те вѣри
дѣчи . рѣтѣри-м ѡѣн спре тѣне ѡѣнн мнѣн. 9. но фѣици кѣ кан ши
кѣ мѣшѣкѣа че ѣн н'ас рѣцѣлѣѣр'к, кѣ фѣрѣс ши кѣ зѣкѣѣле трѣ-

*) cf. mal sus pag. 13, 1577.

иѣ фѣлчили лор, де чие че нѣ са апропиѣ. 10. мѣате рѣне пѣкѣ-
тѣсѣлѣи, ѣрѣ чѣлѣ че кѣ н(ѣд)ѣждѣи спрѣ д, мѣлѣ лѣи д ѣ лл
кѣ рѣкѣиѣрѣ. 11. вѣсѣлѣиѣѣ-кѣ де д, ши вѣ вѣкѣрѣиѣи дирѣиѣи,
ши вѣ лѣдѣдѣиѣи тоѣи чѣлѣ че сѣнѣтеѣ дирѣиѣи кѣ инѣмѣлѣ.

Psalm 54. (Fol. 114a—117a.)

Пѣлѣм . нѣ.

1. Гокотѣиѣ доамне, рѣгѣ мѣ мѣ (!) ши нѣ трѣкѣ рѣгѣрѣ
мѣ . ѣ-мѣ амѣнѣе ши мѣскѣлѣѣ. 2. кѣ нѣтрѣ скрѣвѣлѣ грижѣлѣр
мѣлѣ, мѣ спѣмѣнѣтѣѣю. 3. де глѣсѣлѣ вѣрѣжмѣшѣлѣи ши де сѣпѣ-
рѣре пѣкѣтѣсѣлѣи; кѣ плѣкѣрѣж спрѣ мѣне кѣ лѣкѣрѣре фѣрѣж де
лѣѣе, ши нѣтрѣ мѣнѣе вѣрѣжмѣшиѣ мѣе. 4. инѣма мѣ се спѣ-
мѣнѣтѣ рѣнѣтрѣ мѣне, ши фѣрѣка морѣиѣи кѣсѣ спрѣ мѣне. 5. тѣ-
мѣре ши кѣтрѣмѣр вѣнѣ спрѣ мѣнѣ, ши мѣ акѣперѣи рѣтѣнѣрѣкѣлѣ.
6. ши зѣиш : чѣне-м кѣ дѣ арѣи кѣ л порѣмѣлѣи, сѣ зѣср ши се
мѣ вѣдѣхѣнѣскѣ? 7. ѣтѣ мѣ депѣртѣѣю фѣѣиѣнѣдѣѣ, ши мѣ сѣлѣж-
шѣлѣиѣю рѣн пѣсѣтѣе. 8. аѣпѣтѣѣю прѣ д, чѣлѣ че ерѣ сѣ мѣ мѣнѣ-
тѣсѣскѣ ден пѣѣиѣнѣрѣлѣ фѣрѣи ши де вѣнѣор. 9. пѣрѣде-и доамне,
ши рѣпарѣиѣи лимѣнѣлѣ лѣр; кѣ вѣсѣѣю фѣрѣѣ де лѣѣе ши прѣѣчеѣн
чѣтѣте. 10. ши зѣиѣа ши нѣпѣте ѣ кѣнѣѣѣорѣж прѣ рѣнѣѣ ши дѣпѣ
зѣдѣрѣлѣ еи ши пѣрѣѣѣи еи, фѣрѣѣ де лѣѣе-и, ши оѣстѣнѣиѣѣж
прѣ мѣѣжлѣокѣлѣ еи ши нѣдерѣптѣѣте. 11. ши нѣ се мѣи рѣнѣпѣѣиѣнѣѣсѣѣ
дѣи кѣлѣ еи асѣлѣмѣлѣ ши рѣшѣлѣѣѣѣюнѣ. 12. кѣ де мѣкѣс вѣрѣт пѣ-
носѣлѣи вѣре ѣ вѣрѣжмѣш, вѣрѣтѣ-ѣам рѣѣдѣ акѣмѣ . ши де сѣкѣс вѣрѣт
скѣлѣ спрѣ мѣне вѣре ѣнѣлѣ де чѣлѣ че нѣ мѣ ювѣнѣ, вѣрѣтѣ-мѣам асѣкѣнѣ-
де дѣнѣсѣ. 13. ѣрѣѣ тѣ ѣмѣ асѣкѣмѣнѣе фѣрѣи, дѣсѣпѣѣтѣѣрѣлѣ мѣнѣс
ши рѣнѣѣтѣлѣ мѣнѣс. 14. че депрѣдѣнѣѣ мѣ рѣдѣлѣиш рѣ вѣкѣѣте . ши нѣ
кѣсѣ лѣи дѣ ам рѣлѣлѣт кѣ ѣ гѣнѣдѣѣ. 15. кѣ се вѣе мѣорѣтѣлѣ спрѣнѣ-
ши, ши сѣ погѣѣрѣж рѣн ѣдѣѣ де вѣи; кѣ е рѣѣс рѣнѣтрѣс сѣлѣдѣшѣ-
рѣлѣ лѣр прѣ мѣѣжлѣокѣлѣ лѣр. 16. еѣ кѣѣтрѣж доамнѣлѣ стрѣгѣю, ши
дѣвѣмѣнѣсѣѣс мѣ лѣсѣи. 17. сѣрѣ ши дѣлѣиѣнѣѣѣѣ ши нѣтрѣамѣкѣсѣѣ-шѣ
спѣѣю ши вѣсѣтѣскѣ, ши лѣсѣи глѣсѣлѣ мнѣс. 18. ши нѣзѣѣвѣи кѣ пѣче
сѣфлѣтѣлѣ мѣѣѣс, де чѣлѣ че се апропѣѣрѣж спрѣ мѣне, кѣ нѣтрѣс мѣлѣте
токѣмѣлѣе ерѣ кѣ мѣне. 19. лѣсѣи дѣ ши нѣ смѣрѣи прѣнѣши, чѣлѣ че
мѣнѣнѣте де вѣѣи . кѣ нѣ лѣ ѣсѣтѣе лѣр скѣмѣѣрѣлѣ, кѣ нѣ се тѣ-
мѣсрѣж де д. 20. тѣнѣсѣ мѣнѣа спрѣ дѣре, ши сѣнѣрѣкѣрѣѣ сѣѣѣтѣлѣ лѣи.
21. рѣкѣрѣѣѣрѣѣ-се де кѣѣтрѣѣ мѣнѣѣа фѣѣѣѣи лѣи ши се апропѣѣѣрѣѣ
инѣмѣлѣе лор. 22. мѣѣѣрѣѣ-се кѣвѣрѣтѣлѣ (л. кѣвѣнѣте-) лѣр мѣи вѣрѣтѣѣс
де кѣѣт ѣнѣтѣлѣ, шѣѣѣѣ сѣнѣт сѣѣѣѣѣи. 23. арѣнѣкѣ спрѣ д грижѣ

тѧ, ш'ачеаа те ва хрѣни . нс кѧ дѧ нрчѧ-д'кншварк гѧк-
чѧкк дирѣтсѧшн . 24. шрк тс доамне, цос рн шкорк при'н-
шн рн нсцѧ нстрѣионн . вкрѧцѣи чн рнк(р)шнтѧци шн
рншеахтѣри нс-ш кор рнцѣомжткѧдѧ зѧлеае сѧле . шр тс до-
амне спре тѣне неждѧсскѧ.

Psalm 71. (Fol. 149a—152a.)

Ѳлѣм . ѡа.

1. Доамне, цюдица тѧс дѧ-л рнгрѧтсѧшн, шн дирѣтѧтѧ
тѧ фѣоашн рнгрѧтсѧшн . 2. кѧ сѧ цюдече шѧменилор тѧн ртрѣ
дерѣтѧте, шн мѧкерѣлор ртрѣ цюдѣц дирѣткѧ . 3. кѧ сѧ ш ѡа-
менин пѧча мѧгрѣлор, шн дерѣтѧтѧ мѣнцилор . 4. сѧ цюдѣче
мѧкерѣлор ѡменици, шн ва мѧнтѣн фѣн чен мншн, шн кѧ
смерн пре чеа клеветник . 5. шн кѧ петрѧче кѣ содрѣае, шн ѣ ма-
нитѧ де ашнж шн де родѣа родѣрѣлор . 6. погорк-ка кѧ плоѧѧ
пре ашнж (?), шн кѧ ѡ пнжѧтѣрѧ че пѣкж пре пѧмѧнткѧ .
7. стрѧсѧчѣ-ва ртрѣ знале ашн дерѣтѧтѧ, шн'нтрѣ мѣцѣи ма
пѧчен пѧнж кѧндѧ сѧ ва ашѧ ашѧ . 8. шн ва впрѣш дѧла мѧре
пѧнж аѧ мѧре . шн де аа ане пѧнж аѧ марѣннле ашмн . 9. рн-
нѧнитѧ ашн кор кѧдѧ гоѣнѡпѧкѣи, шн врѧжмашѣи ашн цѧ-
рѧнж кор лнцѣ . 10. рнпѧрѧцѣи ѣарсѣсѧшн шн а ѡетрѣкѧлор,
дѧрѣре н кор аѧсѣе, рнгрѧцѣи аракѣи (gl. арѧпирн) шн сѧва
дѧрѣре н кор аѧсѣе . 11. шн ѣ сѧ кор рѧкннѧ ашн тоци рнгрѧцѣи
нементѣци, шн тоѧте анемнле н кор шерѣи ашн . 12. кѧ нзѧжѣи
пре чеа мѧкер де аа чеа нстрѣник, шн пре чеа мншеа, че ѣа
н'ѧва ацѣтѧтор . 13. крѣцѧ-ка пре чеа мѧкер шн пре чеа мѣшеа,
шн сѣфлетеле чѣлор мншн ле кѧ мѧнтѣн . 14. де асѧлѧмѣри шн де
недрѣтѧци кѧ нзѧжѣи сѣфлетеле лоркѧ, шн кѧ фѣ чннстнт
нѣмѣле ашн рннѧнтѧ лор . 15. шн кѧ фѣ кѣс шн н сѧ кѧ дѧ ашн
де аѣрѣа аракѣи (gl. арѧпѧскѧ) . шн н сѧ ко(р) рѣгѧ ашн нѣрѣрѧ,
шн тоѧте зѧлеае кѣне-л кор кѣкѣнтѧ при'нскѧ . 16. шн ва фѣ тѧрѣе
пре пѧмѧнт' пѧнж рн врѧкѣа мѧгрѣлор, прѧ сѧ ва рнжѧцѧ
мѧн врѧтѣс дѣкѧт лнкѧнѣа тѧмѧж семѣнѣѧ ашн, шн кор
рнфѧрѣи днн четѧте кѧ шркѧ нементѧскѧ . 17. шн кѣне кѧ фѣ
кѣкѣнтѧт нѣмѣле ашн нѣрѣрѧ, шн мѧнн(те) де сѡѧре петрѧче
мѣле (! л. нѣмѣле) ашн, шн сѧ кор кѧскн дн'нскѧ тоѧте семѣ-
нѣле нементѣци, шн тоѧте анемнле кор фѣрнчѣи при'нскѧ . 18. кѣ-
не-н лѧсѧдат домнѣа дѣмнѣсѧ Иѧт'кннлор, чеаа че фѧче мн-
ншн рѣсш . 19. шн кѣне-н кѣкѣнтѧт нѣмѣле мѧрѣрнн ашн нѣ-

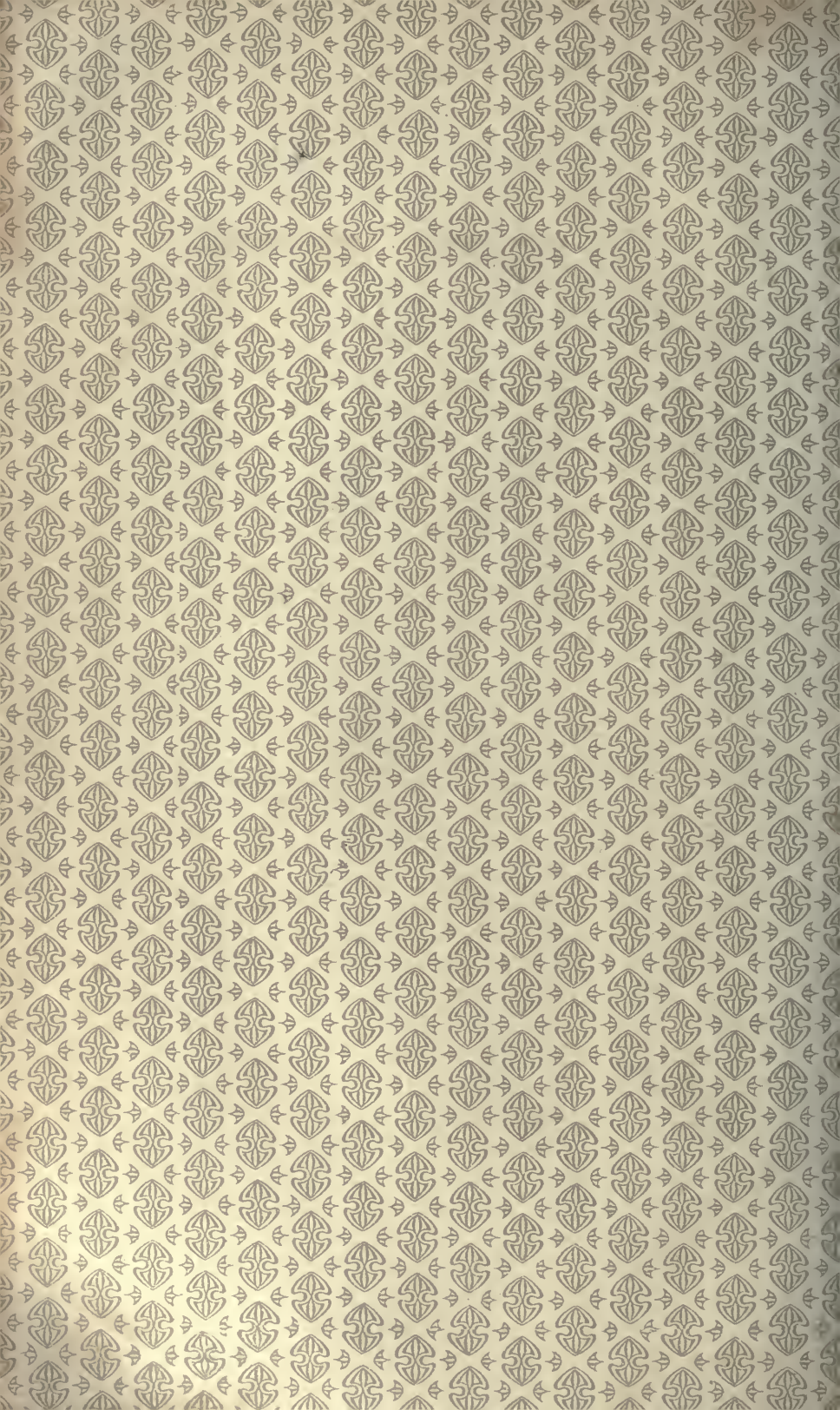
рѡрѣ, ши'нтрѡ вѣчин несфрѣшици . ши' сѣ вѣ . рплѡ де мѣрѡрѣ
лѡи тот пѣмѣнтѡ . фѣи вѣ . фѣи вѣ . фост-лѡ ши ва фѣи.

Psalm 111. (Fol. 257a—258a.)

Ѳлѡм дѡид . алилѡи . раи.

1. Фериче де ѡмѡ че се тѣме де д . ши'нтрѡ вѣжѣтѡриле
лѡи дорѣче фѡрте. 2. тѡре вѣ фѣи пре пѣмѣнт' семенѣе лѡи .
родѡ дирѣцилор бине се вѣ кѡвѣнтѡ. 3. мѣрира ши бѡжѣтата
ѣ ртрѡ касѡ лѡи, ши дерѣптѡтѡ лѡи ва петрѡче рнтрѡ вѣчин
несфрѣшици. 4. стрѡлѡчѣи рнтрѡ тѡнѣрек лѡмѡнѣ дирѣцилор,
мѡстивѡ-ѣ ши рѡдрѡт ши дирѣпт'. 5. чепа че ѣ ѡм бѡн' мѡлѡице
ши дѣ ши сокотѣче кѡвентеле сѡле, сѣ грѣмѡскѣ лѡ зѡѡа де
цѡдец. 6. кѣ ничи-дѣнѡѡрѣ нѡ се вѣ кѡжѣтѣи, ртрѡ помѣнѡрѣ
ча несфрѣшитѣ вѣ фѣи дирѣптѡ. 7. ши де лѡсѣ рѣѡ нѡ се ва
тѣме, гѡта-и нѡмѡ лѡи а недеждѡи спре д. 8. ртѣрѡнтѡ-с'лѡ
нѡмѡ лѡи ши нѡ се вѣ тѣмѡ, пѣнѣ кѣндѣ ва кѣѡтѡ спре
врѣжмѡшии сѣи. 9. рпѡр'те ши дѣ мишенлор, ши дерѣптѡтѡ
лѡи ва петрѣче ртрѡ вѣчѣи несфрѣшици; корнѡ лѡи се вѣ
рѣжѡца рнтрѡ мѣрире. 10. тарѣ пѣкѣтѡсѡ ва прѣви ши се ва
мѣнѡ, кѡ дѡнѣи ва скрѣшка ши се ва топѡ . дорѡрѣ пѣкѣ-
тѡсѡлѡи ва перѡ.

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

Do not
remove
the card
from this
Pocket.

NOT WANTED IN RBC

Acme Library Card Pocket
Under Lat "Ket Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

